

Duchovní pastýř

MĚSÍČNÍK

KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

ROČNÍK ŠESTÝ

1956

OBSAH ŠESTÉHO ROČNÍKU

A. THEOLOGIE

<i>Dr Fr. Falkenauer:</i> Mezi kolika velikonocemi působil Pán Ježíš Kristus veřejně	62	Kdo má dar po povzbuzování, ať povzbuzuje — Doba očima kněze (<i>P. J. Mára</i>)	74
<i>Dr Fr. Falkenauer:</i> Sociální charakter apoštolů	102	Konference Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva	162
<i>P. Emil Korba:</i> Haurietis aquas in gaudio	179	Měsíc růží (<i>P. L. Spurný</i>)	101
<i>Dr Fr. Kotalík:</i> Starozákonní kalendář kněžský podle knihy jubilejí a Henocha	22	Naše úkoly (<i>prof. J. Beneš</i>)	141
<i>Dr Fr. Kotalík:</i> Boží láska, vůdčí motiv úcty k Božskému Srdci Páně ve Starém Zákoně	144	Návštěva vietnamských katolíků v Československu	129
<i>Dr Jos. Kubalík:</i> Hrob svatého Petra	2	Nový život na naší vesnici (<i>J. B.</i>)	54
<i>Dr Jos. Kubalík:</i> Přirozený výklad prvokřesťanské víry ve zmrtvýchvstání	65	Odložme skutky temnoty — Doba očima kněze (<i>P. J. Mára</i>)	112
<i>Dr Jan Merell:</i> Kdy slavil Pán Ježíš poslední večeři	23	Osmdesát let života svatého Otce Pia XII.	41
<i>Dr Jan Merell:</i> Proroctví Sibyllina	143, 180	Pět let radostné práce Diecézních mírových výborů	155
<i>Dr Fr. Panuška:</i> Církev a stát	84	Píseň jara (<i>P. M. Šindelář</i>)	42
<i>ThLic M. Rajmon:</i> Jednota lidského pokolení	5	Polští katolíci duchovní hosty v ČSR (<i>L. Z.</i>)	94
<i>ThLic M. Rajmon:</i> Země je pro všechny lidi	27	Pro další prohloubení naší práce (<i>J. B.</i>)	112
<i>ThLic M. Rajmon:</i> K teologii dějin	47	Probuzení jara (<i>Dr Fr. Drábek</i>)	61
<i>ThLic M. Rajmon:</i> Pohled na temperament člověka	86	Radostná žeň naší pětileté práce (<i>Dr J. Plojhar</i>)	121
<i>ThLic M. Rajmon:</i> Technika ve světle křesťanství	107	Radujte se, zdokonalujte se, povzbuzujte se — Doba očima kněze (<i>P. J. Mára</i>)	13
<i>P. L. Rosenreiter:</i> Amor et labor vita sunt	81	Snášejte se navzájem v lásce — Doba očima kněze (<i>P. J. Mára</i>)	95
<i>Dr Ant. Salajka:</i> Přirozené poznání Boha	43	V bratrské lásce se milujte navzájem — Doba očima kněze (<i>P. J. Mára</i>)	134
<i>Dr Ant. Salajka:</i> Práce není následek dědičného hříchu	122	Všichni jsme přijali ducha synovství — Doba očima kněze (<i>P. J. Mára</i>)	154
<i>P. Ant. Stehlík:</i> Sloužití duším	1	Vy pak jste všichni bratři — Doba očima kněze (<i>P. J. Mára</i>)	35
<i>P. Jos. Suk:</i> Úprava breviáře a misálu	3	Zamýšlíme se nad našim venkovem (<i>Dr Jar. Kouřil</i>)	147
<i>Dr Š. Zárecký:</i> V znamení hromničných svíec	21	Zamýšlíme se nad novou formou hospodaření na našem venkově (<i>Dr Jar. Kouřil</i>)	186

B. ŽIVOT VEŘEJNÝ

1. Články:

Blaho obecné je vyšší (<i>Dr Fr. Drábek</i>)	156
Celostátní mírový výbor katolického duchovenstva ČSR (<i>J. B.</i>)	32, 73
Dále po cestách lidskosti a lásky k bližnímu — Doba očima kněze (<i>J. Mára</i>)	55
Jako účastníci světla žijte — Doba očima kněze (<i>P. J. Mára</i>)	195
Jeho Excelence njdp. Msgre ThDr Mořic Pícha	191

2. Reportáže:

Dějiny diecése v Čechách (<i>Dr V. Bartůněk</i>) I/3, II/3, III/3, IV/3, V/3, VI/3, VII/3, VIII/3, IX—X/181	
Dvě zastavení u Maxe Švabinského	36
Návštěvou u rakouských přátel (<i>prof. J. Beneš</i>)	93
Země nakloněná slunci (<i>prof. Jos. Beneš</i>)	11, 33

3. Galerie vlasteneckých kněží:

P. Hájek Václav z Libočan (J. B.)	77
P. Puchmajer Antonín (J. B.)	15
Vlastenecké a literární snahy v pražském semináři v dobách národního obrození (Dr J. Meller)	190

4. Umění:

Chrám sv. Mikuláše v Praze (Dr Věra Remešová)	76
Jaroslava Vrchlického prvotiny v »Blahověstce« (Vratislav Čermák)	135
Klenotnice jihočeského výtvarnictví (Msgre K. Reban)	91
Kristus v obsahu mešního textu (Dr Cyrill Sychra)	26
Madoně (Lad. Stehlík)	88
Malíř Jano Köhler (prof. Oldřich Svozil)	114
Přátelství W. A. Mozarta s českým knězem-hudebníkem (P. Fr. Hochmann)	189
Představa a obrazy Boha Otce v hudební formě mše (Dr Cyrill Sychra)	188
Vliv českého kněze na hudební tvorbu L. van Beethovena (P. Fr. Hochmann)	16
Význam duchovních obrazů a plastik pro poznání starých hudebních nástrojů (Miloš Pilát)	56

5. Kursiva:

Branou pokání (P. V. Zima)	32
Doba postní (P. Dominik Jirků)	51
Host potěšující (V. Zima)	88
Innova in eis Spiritum Sanctitatis (Msgre K. Reban)	88
Království Panny Marie (P. V. Zima)	111
Kříž — škola lásky (P. V. Zima)	52
Modlitba a utrpení (P. V. Zima)	153
Neposkvrněná (P. Jiří F. Dvořák)	193
Svaté dědictví (P. V. Zima)	128
Světlo a oheň (P. V. Zima)	8
Vánoční radost (P. V. Zima)	194
Velikonoční píseň (P. V. Zima)	72
Zamyšlení nad tichými hroby (P. V. Zima)	192

6. Fejeton:

Dojmy od sv. Prokopa v Třebíči (Dr H. Havránek)	151
George Bernard Shaw (Dr L. Pokorný)	115
Nejsilnější život (P. J. Jelen)	51
Nejstarší legendy svatovojtěšské (prof. F. Sekanina)	74
Oko nemůže říci ruce: »Nepotřebuji tě!«	96
Prosinec — báseň (Fráňa Šrámek)	194
Severský dramatik Ibsen (-rtk)	96
Šťastný nálezcce (P. A. Daňha)	112
V duchu jednoty a bratrství (P. E. Korba)	37
V duchu křesťanské lásky (P. Fr. Otrádovec)	92
Velký syn amerického lidu — Benj. Franklin (p.)	57
Vítězství společné práce — Pierre Curie (Dr J. Svoboda)	72
Živé svědomí — Dostojevskij F. M. (Dr J. Svoboda)	195

7. Různé:

Úřední zprávy	20, 40, 60, 79, 98, 120, 138, 158, 200
Náš zápisník	17, 38, 58, 78, 97, 116, 137, 157, 197
Nové knihy	III/4, IX—X/4
Kulturní kalendář	I/4, II/4, III/4, IV/4, V/4, VI/4, VII/4, VIII/4, IX—X/3.

C. ŽIVOT NÁBOŽENSKÝ

1. Články:

Alba (P. K. Sahan)	31
Amictus »imponere, Domine, capiti meo galeam salutis« (P. K. Sahan)	7
Casula — Planeta (P. K. Sahan)	111
Cingulum (P. K. Sahan)	52

Dalmatika — Tunicelia (P. K. Sahan)	127
Domine, dilexi decorem domus Tueae (P. V. Šebek)	4, 27, 46, 66, 85, 103, 126, 146
Jednotlivec a kolektiv v liturgickém projevu (Dr L. Pokorný)	124
Kolem nového svátku sv. Josefa Dělníka (—)	82
Komentář k liturgickým textům nového svátku B. M. V. Reginae (P. J. Suk)	83
Manipulus (P. K. Sahan)	71
Mitra (infule) — birettum (P. K. Sahan)	192
Náš chléb (—)	53
Návrhy na liturgické úpravy	145
Pluviale (P. K. Sahan)	152
Svatá rodina Nazianská	12
Svatý Josef Dělník (Dr Fr. Falkenauer)	82
Štola — Orarium (P. K. Sahan)	87
Vodník a rusalka (J. Durych)	
Výzdoba domů Božích (-hs-)	8

2. Pastorece:

Administrativa farních úřadů (P. V. Šebek)	106
Jak se dívá laik na kazatele (Dr H. Havránek)	104
K metodice napominání ve zpovědnici (Dr L. Pokorný)	44
Kdy je možno vynechat modlitby na konci mše sv. (prof. V. Klein)	105
Liturgie Svatého týdne	43
Několik zkušeností z duchovní správy při zaopatřování nemocných (P. V. Šebek)	25

D. HOMILETICKÁ PŘÍLOHA

a) nedělní a sváteční:

Vánoční okruh — kázání na dobu adventní a vánoční (M. Š. Černý)	65
Hromnice — V paprscích světla (P. A. Daňha)	9
Sexagesima — Slovo Boží vzácné (P. J. Šanda)	1
Quinquagesima — Lásky Boží k člověku (P. J. Šanda)	3
IV. ned. postní — Maličkosti života (J. M.)	11
V. ned. postní — Vykoupení věčné (Dr B. Kovařík)	14
Velký pátek — Mlčení Páně (P. K. Sahan)	17
Hod Boží svatodušní — Sedm darů (J. B.)	35
I. ned. po sv. Duchu — Svátek Nejsvětější Trojice (Dr B. Kovařík)	38
Nejsvětější Srdce Ježíšovo, smiluj se nad námi (P. J. Schovanec)	46
Svatého Petra a Pavla (Cyril F. Foral)	44
17. ned. po sv. Duchu — Lásky Boží k člověku (Dr B. Kovařík)	49
18. ned. po sv. Duchu — Úroda je dar Boží a lidské práce (P. C. F. Foral)	51
21. ned. po sv. Duchu — Zbroj křesťana (Dr L. Pokorný)	57
22. ned. po sv. Duchu — Sociální význam opravdovosti a spravedlnosti (P. K. Sahan)	60
27. ned. po sv. Duchu — Tu se ukáže na nebi znamení Syna člověka (Dr F. Jurák)	62

b) příležitostná:

Královno míru, oroduj za nás (Dr Jar. Kouřil)	30
Mluva žní (P. A. Daňha)	53
Země vydá úrodu svou, Aleluja (P. J. Šanda)	25
Nemilujme slovem, nýbrž skutkem a vpravdě (Dr L. Pokorný)	41
Nezapomínejme (k výročí osvobození našeho státu) (J. Glogar)	33
Pohřební řeči (P. Fr. Hájek)	48
»Pomni, človče — Memento homo!« (P. K. Sahan)	5
Posvátná hrouda (P. J. Beneš)	20
Svatý Josef, ochránce našeho díla (Dr L. Pokorný)	27
Homiletické příklady	8, 16, 23, 32, 40

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Měsíčník katolického duchovenstva

ROČNÍK VI.

ČÍSLO I

Prelát Antonín Stehlík: Sloužiti duším

Prof. ThDr Josef Kubalík: Hrob sv. Petra

P. Josef Suk: Úprava breviáře a misálu

P. Václav Šebek: Domine, dilexi decorem domus Tuae ...

ThLic Miroslav Rajmon: Jednota lidského pokolení

P. Karel Sahan: Amictus

P. Václav Zima: Světlo a oheň

Prof. Josef Beneš: Země nakloněná slunci

P. Jan Mára: Doba očima kněze

*P. František Hochmann: Vliv českého kněze na hudební
tvorbu L. van Beethovena*

1

1956

ANIMARUM PASTOR

COMMENTARII PERIODICI AD USUM CLERI CATHOLICI EDITI

Prodeunt decies singulis annis

SUMMARIUM:

PRAELATUS ANTONÍN STEHLÍK, Vicarius capitularis Pragae: Animae humanae serviendum est.

Ordinarius Pragensis studium officiorum curae animarum sacerdotibus occasione ineuntis anni data hodiernis diebus incit.

Dr JOSEF KUBALÍK: De sepulchro S. Petri.

S. Petrus Apostolus, cuius corpus sepultum in coemeterio Vaticano, crucifixus est capite deorsum in persecutione Neronis. Imperante Antonio Pio constructum est ibi sepulcretum, de quo Caius presbyter circa a. 200 loquitur. Reliquiae S. Petri a. 258 in catacumbas S. Sebastiani translatae sunt. Constantinus Magnus magnificam basilicam super sepulchrum S. Petri construxit. Hodiernae excavationes vetustam traditionem confirmant.

P. JOSEF SUK: Decretum de modo Breviarium et Missale recitandi.

Scriptor notum sacerdotibus decretum »Cum nostra aetate« reddit et aperit causas liturgiae historiaeque novae Breviarii et Missalis formae.

ThLic MIROSLAV RAJMON: De unitatis generis humani conclusionibus.

Varietates anthropologiae complurium latorumque hominum circulatorum accidentales et secundariae sunt. Nostra fides et doctrina simul cum vera scientia propugnant pro unitate generis humani et refutant sententiam »polygenismi«. Reiectio discriminis singulorum hominum immo et nationum est vera solidaque conclusio unitatis humani generis.

P. KAREL SAHAN: Amictus.

Series meditationum de paramentis liturgicis sacerdotes et populum dignitatis decorisque caeremoniae et personae liturgicae commonefacientibus initium facit per studium Patris spiritualis Seminarii clericalis persequens amictum sacerdotis.

P. VÁCLAV ŠEBEK: Domine, dilexi decorem domus Tuae ...

Ex legibus CIC intellegitur munditia et ornamentum ecclesiae, domus Dei esse curae non solum sacristanis sed imprimis sacerdoti administratori parochiae. Lectio haec valde fulta Caer. Episc. officia sacristanorum premit.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Sloužiti duším

Prelát Antonín Stehlík, kapitulní vikář pražský

Na sklonku dvacátých let tohoto století vzbudila v celém světě podnětnou pozornost kniha francouzského myslitele J. Benda »Zrada vzdělců«. Benda v ní vytýkal »lidem duchovním«, že se zpronevěřili myšlenkovému a mravnímu programu a místo aby učili lidstvo uctívati dobro a spravedlnost, uctívali zlo a nespravedlnost. Většina »duchovních lidí« jala se sloužit vášním národním, majetkovým, ba i válečným a zradila tím své poslání.

Těmito »duchovními lidmi« myslil Benda tehdejší filosofy, vědce, publicisty, moralisty a právníky; uvádí i příklady křesťanských spisovatelů a katolických osobností, kterým zmizel s očí nadpřirozený řád království Božího a jeho spravedlnost podle osmera blahoslavenství a kteří posilovali buržoasní egoismus, někdy tak, že i s kazatelen hlásali a podněcovali nacionální a majetkové vášně jednotlivců. A působením těchto služebníků nevěrných nebo neužitečných odcizily se masy lidu křesťanskému náboženství i životu. Takové spravedlivé výtky nesmějí se už nikdy opakovat!

Katolický kněz je stále »duchovním člověkem« v nejryzejším slova smyslu. Jeho úkol není v podstatě jiný než duchovní a tímto přívlastkem se označuje celý jeho stav. Kněz má jistotu pravdy Boží a dobře ví, co tato pravda žádá stále od něho i od každého věřícího člověka, jehož kněz vidí především jako duši, stvořenou a vykoupenou Bohem. Velcí světcí, kteří jsou ideálem každého dobrého kněze, mluví o lidech jako o duších. A J. Maritain praví přímo na adresu všech služebníků Božích: »Jediný postoj, ježž možno zaujmouti k duším, jest sloužiti jim.« Tento závazek platí podle vážných slov evangelia navždycky, pro všechny a všude.

U nás státní zřízení umožňuje dnes knězi věnovati se plně a výlučně duchovní práci! A je jí tolik! Věřící plní o nedělích a svátcích naše chrámy, duchovní dílny kněžovy, kde milostné paprsky svátostného Krista proměňují lidské duše ve stánky Boží. Kolik lidí, žíznicích po výkladu náboženských pravd, po intimnějším spojení se svým Spasitelem a po láskyplném mravním poučení na pouť životem, tluče na brány naší duchovní odpovědnosti? A jsou zde další a další, které přitahuje chrám, a ti všichni chtějí poznávat Boha a sblížit se s ním.

Připomínáme si toto všecko na prahu nového roku 1956, který nám budiž opravdu živým rokem pracovním. I my máme rozsáhlé duchovní lány neorané, volající po zúrodnění duchovními a mravními hodnotami, jež by lidem v součinnosti s milostí Boží pomáhaly vytvářeti v sobě a ze sebe osobnost pravých křesťanských ctností. Tomuto křesťanskému úsilí kolem Svatostánku, Nejsvětějšího Srdce, libezně a přelaskavé naší Matky a Královny míru i kolem kazatelny, věnuje dobrý duchovní pastýř všecko svou horlivostí a energií, maje stále na zřeteli osobně i společensky důležité příkazy mravní.

Tento rok je prvním rokem druhé pětiletky. To nás zavazuje nejen jako kněze, ale i jako věrné občany. Kněz má být vždycky vzorem občanských ctností, zejména jako duchovní vůdce a rádce. Od zdatu pětiletky závisí nejen náš hmotný blahobyt, občanská spokojenost a budoucnost další generace, ale i čest našeho národa a upevnění našeho státu a jeho lidově demokratického zřízení. Učiníme si proto svou milou povinností vysvětliti a zdůrazniti věřícím, proč je tak důležité, aby naší další pětiletce posloužili svou poctivou vůlí, solidní prací a zejména i modlitbou, aby Bůh žehnal ušlechtilému úsilí našeho lidu.

Žijeme u nás v nových formách životních, »jimiž se projevuje určitým způsobem vůle Boží« (Maritain). Tyto nové formy vyžadují, »abychom měli absolutní věrnost věcem věčným a bedlivý zřetel k věcem časným«.

HROB SVATÉHO PETRA

Kalendář církve římské udává nejasně okolnosti smrti apoštolských knížat těmito slovy: III. Cal. Iulias Petri in Catacumbas et Pauli Ostense Tusco et Basso consulibus (258). Uvedený údaj Furia Dionysia Filokala z roku 354 je třeba správně interpretovat podle martyrologia sv. Jeronyma, kde doslovně čteme: »Romae via Aurelia natale sanctorum apostolorum Petri et Pauli; Petri in Vaticano, Pauli vero in via Ostensi, utrumque in catacumbas, passi sub Nerone, Basso et Tusco consulibus.« Svatí apoštolové Petr a Pavel byli umučeni v Římě za vlády císaře Nerona r. 67, pravděpodobně 29. června. Rok vlády konsulů Bassa a Tuska, totiž r. 258, za císaře Valeriána jest dobou přenesení ostatků apoštolů do katakomb. Dějepisec Eusebius připomíná, že »sv. Petr se zdržoval nakonec v Římě, kde byl ukřižován hlavou dolů, což sám si vyžádal, aby se nezdálo, že se rovná Pánu« (Hist. eccl. 3, 1). Tentýž autor uvádí, že sv. Petr hlásal evangelium v Římě 25 let a byl biskupem téhož města« (Chronicon, 2, 2058).

Dnešní vykopávky dokazují jasně, že tělo popraveného apoštola Petra nebylo uloženo v nějaké přepychové hrobce nebo nádherném sarkofágu, což ani nemůžeme očekávat podle tehdejších zvyklostí. Neboť římské soudní zákony zakazovaly, aby odsouzení na smrt byli pohřbíváni slavnostně a okázale. Proto křesťané, když sv. Petr dotrpěl na kříži v cirku Neronově, museli se spokojit s tím, že mohli mrtvé tělo apoštola vůbec pohřbit. Podle tehdejšího obyčeje je přenesli na nejbližší pohanský hřbitov na návrší vatikánském a prostě pohřbili do země a hrob přikryli dlaždicemi (tegulae), jak to bylo zvykem u římské chudiny.

Acta Petri, vydaná tiskem badatelem Lipsiem, se zmiňují o tom, že sv. Petr byl pohřben »vedle nau-machie na místě zvaném Vatikán pod terebinthem«. Rovněž Liber Pontificalis, vydaný tiskem Duchesnem, doslova uvádí: »Petrus sepultus est via Aurelia in templum Appolinis iuxta locum, ubi crucifixus est, iuxta palatium Neronianum, in Vaticano, iuxta territorium triumphalem, III. Cal. Iulias.« Slavný učitel církve, sv. Jeronym, tvrdí totéž: »Petrus sepultus est Romae in Vaticano iuxta viam triumphalem« (De viris illustr.). Současné vykopávky potvrzují pravdivost staré tradice. Neronovým terebinthem se míní totiž obelisk, v jehož blízkosti později byla zbudována hrobka. »Hrob Petrův byl tedy, a to je rozhodně důležité, na pohanském hřbitově, který ještě v letech 150—300 byl stále v užívání.« (Hans Lietzmann: Petrus und Paulus in Rom. — Bonn Marcus 1915 — str. 152.) Samozřejmě hrob sv. Petra, mučedníka a prvního biskupa římského, byl ve velké úctě u věřících. Ke hrobu apoštola se záhy druží hroby další. Vykopávky dosvědčují, že jeden ze sousedních hrobů pochází z doby císaře Vespasiána podle císařského znaku na jedné z dlaždic hrobových, jiný hlubší hrob byl ozdoben malou věžičkou. V první polovině druhého století na vatikánském hřbitově stavějí bohatí Římané pro své zesnulé nákladná mausolea. Jedno z nich bylo odkryto vykopávkami v roce 1936 v hloubi téměř 9 m pod dnešní dlažbou náměstí svatopetrského, před basilikou v blízkosti obelisku. Celkem jich bylo dosud zjištěno vykopávkami 24 a nejvelkolepější je mausoleum Matucciů. Hrob svatého apoštola, aby nebyl zavalen zemí, byl záhy pečlivě obezděn zdí bíle obílenou a později nad hrob byla položena mramorová deska (lamina marmorea). V letech 160—170 vzhled hrobu apoštolského doznává značné změny. Nad původním hrobem v zemi je nyní zbudován náhrobek (sepulcretum), ohraničený zdmi, pak svah ke hrobu je opatřen schodištěm, po němž se mohlo sestupovat dolů ke hrobu. Rovněž byl upraven kanál, který měl za účel odvádět spodní vody. Je zajímavé, že právě na jedné pobočnici kanálové je vyryt znak císaře Marka Aurelia a císařovny Faustiny. Tudiž archeologie

může bezpečně určit, že tyto stavby byly provedeny asi sto let po smrti zde pohřbeného apoštola. O tomto náhrobku se zmiňuje římský kněz Gaius, když ve svém spisku proti bludaři Proklovi, zakladateli sekty katafrygů, před rokem 200, doslova píše: »Ego vero apostolorum tropaea possum ostendere. Nam sive in Vaticano sive ad Ostiensem viam pergere libet, occurrent tibi tropaea eorum, qui Ecclesiam illam fundaverunt. (Conr. Kirch: Enchiridion fontium historiae ecclesiasticae antiquae. — Herder — Freiburg Br. 1910 — str. 73.) Tím tropaeem na Vatikánu míní náhrobek Petrův, zbudovaný za císaře Marka Aurelia. Toto tropaeum Petrovo zůstalo bez větších změn po jedno a půl století až do stavby basiliky Konstantinovy. Již od nejstarších dob ke hrobu svatého knížete apoštolského se konaly poutě zbožných křesťanů. Dnes to potvrzují nálezy archeologické. Neboť v bezprostřední blízkosti hrobu sv. Petra i uvnitř konfese bylo nalezeno na 1900 starých mincí, zanechaných zde zbožnými poutníky. Jedna z nich je dokonce z doby Augustovy, jedna z doby Antonia Pia (138—163), 6 z roku 168—185, více než 40 z let 285—325. (Srovnej: C. Serafini: Appendice numismatice — 1951.)

Za pronásledování křesťanů v době císaře Valeriána bylo zakázáno křesťanům se shromažďovat na hřbitovech, což dosud bylo trpěno. A to byl hlavní důvod, proč křesťané římské roku 258 ze hřbitova vatikánského přenesli ostatky sv. Petra a ze hřbitova blízko druhého milníku u silnice ostijské ostatky sv. Pavla do katakomb sv. Šebestiána. Důkazem této skutečnosti jsou údaje kalendáře Filokalova a jeho správné rekonstrukce, uvedené v martyrologiu jeronymovském. Ba máme ještě jednu původní zprávu pro to, že ostatky apoštolských knížat skutečně odpočívaly dočasně v katakombách svatého Šebestiána u silnice Appiovy. (H. Lietzmann: Petrus und Paulus in Rom, o. c. — str. 106.) Je to nápis, který dal pořídit papež Damasus (366—384). Epigram Damasův zní:

Hic habitasse prius sanctos cognoscere debes,
nomina quisque Petri pariter Paulique requiris.
Discipulos oriens misit, quod sponte fatemur;
sanguinis ob meritum Christumque per astra saecuti,
aetherios petiere sinus regnaque priorum
Roma suos potius meruit defendere cives.
Haec Damasus vestras referat, nova sidera, laudes.
(Conrad Kirch: Enchiridion — o. c. — str. 338.)

Podle staré tradice v mramorovém dvojitém náhrobku v kapli za apsidou chrámu sv. Šebestiána byly uloženy ostatky apoštolů. Papež Damasus dal pořídit uvedený epigram, aby toto úctyhodné místo dočasně odpočinku knížat apoštolských neveslo v zapomenutí. Archeologové našli tam též řadu sgrafit, nástěnných nápisů, která znějí: »Petre et Paule, petite pro Victore«, nebo: »Petre et Paule, pro Erate orate«, a jiné. Fotografie sgrafit vydal P. Styger (Srovnej: Gli Apostoli Pietro e Paolo ad Catacumbas sulla via Appia — Röm. Quartalschrift 1915, Hf. 3).

Teprve když se církvi dostalo svobody náboženské za císaře Konstantina Velikého ediktem milánským roku 313, tehdy se mohlo pomýšlet na přenesení ostatků svatých knížat apoštolských na původní místo. Císař sám se ujal stavby velkolepé basiliky vatikánské, jež měla se stát jakýmsi nádherným zmnožením apoštolského monumentu. Konstantin dal postavit basiliku tak, aby tropaeum Petrovo, o němž psal kněz Gaius, bylo uprostřed na nejdůležitějším místě celé basiliky, tedy uprostřed před apsidou. Vykopávky pod velehřámem sv. Petra potvrzují, jaké nesmírné obtíže technické i kulturně náboženské bylo třeba překonat. Místo samo na svahu vatikánském bylo pro stavbu rozsáhlé basiliky nevhodné pro množství spodních vod. Dále byla tam nekropole čili hřbitov, které byly pod zvláštní ochranou římských zákonů. Větší část nové basiliky musela být vlastně podsklepena, někde

i do výše 6 m a zavezena podle odhadu přes 40.000 kupických metrů zeminy odjinud. Císař Konstantin začal monument apoštola Petra a nejbuzší jeho sousedství s takovou péčí a úctou, že dnesni vykopávky mohly dokonce odhalit celou jeho dlouhou a souvislou historii v době předkonstantinovské. V basilice monument tak vynikal před apsídou basiliky, že k sobě poutal oči i kroky vstupujících. Verici mohli k nemu přistoupit a v presbytáři kol něho ocházet. (E. Vogt: Sepulcrum s. Petri. — Biblica, Vol. 33. fasc. 1. — 1952 — str. 307.)

Dnešního vzhledu se dostalo konfessi, to jest hrobu vyznavce a mučedníka Petra, při stavbě nové basiliky stavené v letech 1452—1630.

Záverem možno zrekapitulovat o historii hrobu sv. Petra, nad nímž se dnes klene ohromná kupole Michelangelova, na základě tradice a současných vykopávek krátce asi toto: Apoštol Petr byl ukřižován v církvi Neronově hlavou dolů roku 67, pravděpodobně dne 29. června, a byl pohřben do země na blízkém pohanském hřbitově na návrší vatikánském. Místo hrobu bylo ve velké úctě a přesně známo. Nad hrobem apoštolským byl teprve v letech 160—170 zbudován větší náhrobek, o němž se zmiňuje s takovým nadšením kněz Gaius. Na zdi náhrobku máme též zachovaný nápis řecky psaný: »Petr« z počátku 3. století. Sam protestantský dějepisec, Hans Lietzmann, ve své známé studii zdůrazňuje: »In Summa: Všechny nejstarší výroky pramenů z doby kol roku 100 jsou jasné a snadno srozumitelné, skvěle souvisí dohromady a souhlasí v tom, že Petr v Římě byl a tam zemřel smrtí mučednickou.« (Srovnej o. c., str. 171.) Dnešní velkorysý vykopávek pod velechrámem svatopetrským potvrzují přesvědčivým způsobem pravdivost staré tradice římské církve, že hrob Petrův byl na hřbitově vatikánském dříve, než se začalo se stavbou basiliky jak konstantinské, tak dnešní. V radiovém vysílání dne 13. května 1942 nynější papež, J. Sv. Pius XII., pronesl toto:

Avšak ve střední části, kde se zdvihají tři oltáře z různých dob, jeden nad druhým, neúnavně pili badatelé se podařilo naléztí náhrobek, prostý svou podobou, k němuž však věřící shlíželi jako k úctyhodnému místu kultovému již dávno před obdobím Konstantinovým. To dosvědčují sgraffita (náписы), jež byly nalezeny na stěně uvnitř náhrobku, prokazující stej-

nou podobu jako sgraffita ve hrobech mučedníků na křesťanských hřbitovech. Tato sgraffita, která nás vedou daleko do doo pronásledování, dávají nam historickou jistotu, že zde máme pozůstatek onoho tropea (náhrobku), o kterém mluvil kněz Gaius kol roku 200 po Kr. s oním nadšeným výkřikem, zaznamenaným nám u Eusebia: »Ego vero apostolorum tropea possum ostendere« (Já však mohu ukázat na hroby apoštolů — Hist. Eccl. I., II. c. 25 — Migne P. G. t. 20, col. 210). Slova, jež přímo jako by nam znovu činila přítomným Gaia v tajuplných temnotách krypt vatikánu. A připojme ke zmínce, již sám Eusebios činí o hrobech svatého Petra a svatého Pavla, které jsou na hřbitovech vatikánském a u silnice ostijské v Římě (tamtéž, I. c.), nalenavý dotaz Jeronyma, církevního uctitele, ke knězi Vigilianciovi: »Maie facit ergo Romanus episcopus, qui super mortuorum hominum Petri et Pauli, secundum nos ossa veneranda, secundum te vitem pulvisculum, offert Domini sacrificia, et tumulos eorum Christi arbitratu altaria?« (»Iedy zle činí biskup římský, který nad kostmi mrtvých lidí Petra a Pavla, podle nás úctyhodnými, podle tebe nad bezcenným práškem, obětuje Pánu oběti a považuje jejich hroby za oltáře Kristovy? — Contra Vigilant., cap. 8. — Migne P. L. t. 23., col. 361—362.) A vidíte, jak tato uvedená svědectví i řada jiných jest znovu osvětlena a potvrzena tím, co bylo objeveno a potvrzeno znovu (vykopávkami). Všechna tato svědectví a fakta jsou v dokonalém souzvuku (harmonii) s mluvou archeologických památek přinášejících světlo, ve kterém »saxa loquuntur«.

Srovnej: Rivista di Archeologia Cristiana — XIX. 1942 — str. 19—32.

The Biblical Archeologist — Vol. XII. 1949 — str. 18: »Recent Excavations Underneath the Vatican Crypts — Roger T. O'Callaghan.

Podrobné zprávy o posledních vykopávkách pod velechrámem svatopetrským přinášejí dva nejnovější spisy:

1. Apollonj Ghetti, H. Perrua, E. Kirschmann: *Esplorazioni sotto la Confessione di San Pietro in Vaticano eseguito negli anni 1940—1949.* — Citta del Vaticano 1951.

2. C. Serafini: *Appendice numismatica.* — Citta del Vaticano 1951.

Dr Josef Kubálik

ÚPRAVA BREVIÁŘE A MISÁLU

V září t. r. informoval náš časopis duchovenstvo především o dekretu »Cum nostra aetate«, vydaném SRC 23. 3. 1955 »de rubricis ad simpliciores formas redigendis«. Obeznamíme nyní vldp. čtenáře zevrubněji s obsahem a významem tohoto důležitého církevního výnosu.

Dekret tvoří druhou etapu dalekosáhlé, všeobecné reformy breviáře a misálu, kterou zahájil roku 1911 sv. Pius X. bullou »Divino afflatu« a na jejímž definitivním dokončení se bude v budoucnu dále pracovat. Nová úprava rubrik je tedy jen prozatímní, a proto byla také často nastoupena raději cesta moudrého kompromismu než přísné důslednosti, abychom mohli používat svých dosavadních liturgických knih.

Jak jsme již minule naznačili, vychází dekret z trojí myšlenky: 1. ulehčit kněžím břímě každodenního officia, 2. zjednodušit labyrint nepřehledných již rubrik, 3. vyzdvihnout a zdůraznit církevní rok (proprium de tempore) snížením počtu svátků (propria Sanctorum), časem přespříliš vzrostlých.

Změny v kalendariu: Bylo již podotknuto, že se zrušuje liturgický stupeň semiduplex, vzniklý ve středověku, neodpovídající duchu staré Církve. Některá officia tohoto stupně — celkem 42 svátky — snižují se na simplex, a nynější svátky stupně simplex — je jich 32 — stávají se pouhými připomínkami ve feriálním officiu. Zato se všechny neděle semiduplices povyšují na duplex, neděle 2. až 4. adventní, jakož i ne-

děle Bílá dokonce na duplex 1. classis, takže teď obě období, připravující jak na velikonoce, tak na vánoce, zaujímají jednotný, nejvyšší stupeň, jemuž přísluší přednost přede všemi svátky.

Vigilie: Tato kdysi velevýznamná církevní instituce pozbyla časem úplně svůj klasický význam, vigilie se staly téměř pouhou formalitou. Nová úprava je proto podstatně seškrtnutá. Z 18 dosavadních vigilí (včetně Bílé soboty) zůstává toliko 7 nejdůležitějších a nejstarobylějších: 2 privilegované (vánoční a svato-dušní; velikonoční se považuje za dies festus zvláštního rázu) a 5 obyčejných (Nanebevstoupení Páně, Nanebevzetí Panny Marie, Jana Křtitele, Petra a Pavla, sv. Vavřince).

Oktávy: Ač je slavení oktáv původu nejstaršího, byly i ony silně restringovány, poněvadž se během staletí tak nezdravě rozmnožily, že byly jen na obtíž, aniž by měly praktický význam, neboť se ve skutečnosti už dávno neprojevovaly v náboženském životě věřícího lidu. Měli jsme t. č. do roka 18 svátků celocírkevních a kromě toho několik partikulárních (na př. Dedicatio a Titulus ecclesiae. Patronus principalis) s oktávami. Z nich zůstávají pouze 3 oktávy hodů Božích, všechny ostatní se ruší. Úprava tímto škrtem uvolněných dnů nedopadla však, bohužel, příliš šťastně, neznamená v tomto případě naprosto žádné zjednodušení, je naopak značně těžkopádná a doufáme, že při ní nezůstane.

Následkem snížení tolika svátků na ritus simplex a zrušení vigilí a oktáv máme v novém kalendariu mnohem častěji officium S. Mariae in sabbato, které zůstalo dekretem nedotčeno. V příštím roce 1956 budeme se je modlit 16krát.

Komemorace: Byly dosud citelným břemenem, někdy jich byla dlouhá řada a předpisy o jejich počtu a posloupnosti byly velmi složité. (Viz tabulky okurence a konkurence!) Dekret rázně zasáhl: připomínky mohou být — jak v breviáři, tak v misálu — nejvýše dvě, o větších svátcích jen jedna, o největších (až na nepatrné výjimky) vůbec žádná. Kterákoliv komemorace pak spočívá jedině v příslušné oraci, reforma již nezná připomínku 9 lekcí (ani homilií, ani historickou), prefaci, posledním evangeliem, zvláštní doxologii a zvláštním veršem v Primě.

Rubriky získají konečně na jednoduchosti tím, že se upustilo od veškerého anticipování a reponování jak nedělních oficií a mší, tak vigilí, tak i lekcí a responsorií (i když jde o t. zv. »initia«).

Změny jednotlivé: Nejnápadnějším ustanovením, které jistě nejvíce překvapilo, je vynechávání Otčenáše, Zdrávasu a Vyznání víry na začátku a na konci církevních hodinek. Na první pohled se zdá tento radikální zásah divný. Proč se škrty modlitby tak posvátné a převážně? Dekret tu vychází z rozumné úvahy: »ne quid nimis« a »quotidiana vilescent«. Dáváme mu za pravdu, neboť se říkávalo během officia duplex Pater 16krát, Ave 10krát, Credo 3krát, v officiu semiduplex a simplex byl počet ještě vyšší. Teď máme v kterémkoliv officiu pouze Pater noster, a to v Matutinu jako vyvrcholení nokturnu mezi 3 žalmy a 3 lekcemi. Credo zůstává vyhrazeno pro Mši svatou, Ave Maria z liturgie úplně mizí a budeme se je modlit jen při svých soukromých pobožnostech.

Mizí též zahajovací Aperi a závěrečné Sacrosanctae, pozdější přídavky z 11., resp. 13. století. Odpustky se získají recitací mariánské antifony, na niž přešly a která se říká toliko jednou, po skončení celého officia.

Dekret pamatoval také na následující zajímavou maličkost: 3. verš hymnu Iste confessor má podle nové úpravy vždycky toto znění: »Meruit supremis laudis honores.« Nikdo nebude litovat, že se z breviáře ztrácí pověstné a nedůsledné »m. t. v.« — Říkám nedůsledné, poněvadž jsme se v nešporách úzkostlivě vyhýbali říkat: »Meruit beatas scandere sedes«, nešlo-li o den úmrtí světe, a hle, v laudech jsme přece po každé, bez rozdílu, směle a klidně recitovali: »Dies refulsit lumine, quo sanctus hic de corpore migravit inter sidera«!

Preces: Trvání officia velice prodlužovaly preces, zvláště officia feriálního v dobách a dnech kajcnosti,

kdy se objevovaly v každé hůře. Proto se t. zv. dominicales vůbec ruší, feriales podstatně omezují na laudy a nešpory střed a pátků adventních a postních a o suchých dnech.

Vitáme též zrušení suffragia »A cunctis«, komemorace »de Cruce«, symbolu »Quicumque« a v misálu »orationum pro diversitate temporis«, jichž jsme měli 7 různých schemat, která se řídila komplikovanými pravidly, jež bylo třeba pečlivě znát a sledovat, aby se neudělala chyba. — Nemusí nám být těchto někdy krásných orací líto. Neztratily se. Jsou všechny obsaženy přímo v různých mešních formulářích a přijdou suo tempore na řadu.

I. Vesperae: Tvzení, že liturgický den začíná podle starožidovské tradice již v podvečer předchozího dne, není docela oprávněné. Je naopak zjištěno, že se svátky v nejstarších dobách slavily až ipso die — alespoň v Církvi západní — podle římského způsobu počítání dne a hodin. Proto jsou také dosavadní 1. nešpory pozdějšího data a dekret je tudíž z velké části zrušil. Ponechávají se pouze nedělní a svátkům 1. a 2. třídy. Jinak začínají všechna officia zásadně Matutinem. Důsledkem toho jsou na př. Vesperae defunctorum nyní až 2. listopadu a nikoliv, jako dosud, 1., v den Všech svatých.

Na konci ještě slovo o Credo ve mši svaté a o prefaci, do nichž reforma rovněž zasáhla. Credo se již nerecituje o svátcích sv. Andělů a těch svátcích apoštolů, které nejsou »natalitia« (tedy na př. Cathedra S. Petri, Conversio S. Pauli, S. Joannis ante portam Latinam), ani v den sv. Marie Magdaleny. Recituje se však o každém svátku duplex 1. classis, i když dosud Credo neměl (Nativitas S. Joannis Baptistae). Důsledkem toho nastala tato změna: podle starých rubrik bývalo Credo 160krát do roka, podle nových bude o 10 případů méně (11 ubylo, 1 přibyl).

Praxe týkající se prefaci byla jen nepatrně pozměněna. Svátek komemorovaný nemá už vliv na prefaci, jak jsme svrchu naznačili. Litujeme však, že došlo k dvěma zásahům, jichž snad nebylo třeba a které se ani nezdaří ničím odůvodnit: Svátek Božího Těla, jakož i mše svatá votivní de Ss. Sacramento pozbyly prefaci de Nativitate — a mše svatá de Communi Summorum Pontificum prefaci de Apostolis. V obou případech předpisuje se praefatio communis.

Tolik dodatkem ke generálnímu dekretu »Cum nostra aetate«. Až se vpravíme do uvedených změn, bude nás nový způsob recitování officia a celebrace Kristovy Oběti jistě těšit. Těšíme se také již teď na úpravu konečnou, ke které byl učiněn další významný krok, a doufáme, že se celkové reformy liturgie v dohledné době dočkáme.

P. Josef Šuk

DOMINE, DILEXI DECOREM DOMUS TUAЕ...

Každodenně a často i vícekrát za den pronášíme v modlitbě tato slova žalmu, zejména při nejsvětější oběti mše svaté. Předpokládají, že opravdu jsme si oblíbili čistotu a krásu domu Božího, a proto se musíme všemožně vynasnažovat, abychom jimi vyslovovali čistou pravdu a skutečnost. Jistě je to vhodný námět pro krásné předsevzetí do nového roku.

Připomeňme si slova posvátných předpisů CIC:

»Curent omnes ad quos pertinet, ut in ecclesiis illa munditia servetur, quae domum Dei decet...« (Can. 1178.) — »Circa materiam et formam sacrae suppellectilis, serventur praescripta liturgica, ecclesiastica traditio et meliore quo fieri potest modo, etiam artis sacrae leges.« (Can. 1296, § 3.) — »Rectores ecclesiarum, alique quibus credita sit cura sacrae suppellectilis, sedulo debent eiusdem conservationi et decori prospicere.« (Can. 1302.)

Z uvedených předpisů vysvítá, že péče o čistotu a výzdobu chrámu Páně není pouze povinností sakristánů-kostelníků, ale hlavní odpovědnost spočívá na duchovním správci kostela. Správně říkal kterýsi biskup svým kněžím, aby pamatovali, že dříve jsou

ostiáři než kněžími, jejichž funkce nyní konají sakristáni; je to první stupeň svátosti svěcení kněžstva a i po přijetí presbyterátu jsme stále zároveň ostiáři a přísluší nám povinnost z tohoto nižšího svěcení plynoucí, zejména když v ní nemáme dostačujícího zastoupení v péči o náš kostel. Slovo kostelník sice má dnes nelibý zvuk, ale práce kostelnická-sakristánská je stále potřebná a velmi čestná a záslužná — a proto by bylo třeba hledati způsob, jak pojem kostelníka očistit od nánosů, kolem něho vinou špatných jednotlivců nahromaděných. A sami se nestydět za práci kostelnické, které jsme snad jako bohoslovci konali s radostí a zejména když se nám po postřížinách dostalo svěcení na ostiáře. Tehdy jsme chápali úkoly ostiáře a sakristána jako velmi důležité a záslužné v péči o kult Boží. A jako duchovní správce měli bychom to chápat nyní ještě dokonaleji. Dnešní doba přispěla Bohu díky k tomu, že žádná práce v souladu s křesťanstvím se nepovažuje za ponižující a že za žádnou čestnou práci se netřeba stydět. Tím méně může býti ponižující povinnost a práce, když se jedná o svatyni a kult Boží.

Tedy žádný ostych za práce a český název sakristána. Vždyť podle Caerem. Ep. ve chrámech kathedrálních a kolegiálních sakristánem by měl být kněz a sakristánem papežským je biskup. Při svěcení na ostiáře jsme přijali klíče kostelní na znamení, že přijímáme péči o vše, co je pod nimi uzavřeno. A podobně přijímá farář při své instalaci klíče nejen od fary, ale také od kostela, aby pečoval nejen o svůj příbytek na faře, ale také o dům Boží, který v dobrém kněžském srdci je na prvním místě. Smysl obřadů je stejný: péče o stánek Boží. Duchovní správce je stále ostiářem a pak jako rector ecclesiae znovu obřadem slavnostně ustanoven k péči o svatyni a o všecko, co k ní přísluší, co se v ní nachází. Nežadá si kněz, který třeba manuálně pracuje při údržbě, úklidu a výzdobě kostela, ale spíše si žádá ten, kdo povinnou péči zanedbává. Příklad duchovního správce je nejlepší výchovou sakristánů-kostelníků, jejichž úřad má úzký vztah k ostiariátu a je v podstatě církevní funkcí a neomezuje se na pouhý úklid kostelní budovy a rozžihání svící, nýbrž obsahuje všestrannou péči o kostel a kult a vše, co s ním souvisí. Je to obsáhlé správcovství, které vyžaduje pro duchovní správce pomocníky v osobách sakristánů-kostelníků, kteří mohou být považováni za jakési kooperátory v kostelní správě.

Je záhodno uvést několik odstavců z Caer. Ep. (I, I, c. VI.) o sakristánských povinnostech vůči kostelu a jeho zařízení. I když tyto pokyny se týkají kostelů větších — kathedrálních a kolegiálních — podávají souhrn všeho toho, o co by se měla přičiňovat správa každé svatyně:

1. Officium Sacristae in singulis Ecclesiis Cathedralibus, et Collegiatis, pernecessarium est; Idcirco in sacristam eligendus est, qui ad huiusmodi officium fideliter et strenue exercendum idoneus, et aptus merito censerí possit... qui in sacerdotali ordine sit constitutus, et cui praesto esse debebunt alii clerici coadiutores, plures vel pauciores, pro ecclesiae necessitate et facultatibus.

2. Eius praecipua cura erit, ut paramenta sacra, vasa, libri, cerei, ornamenta, instrumentaque pro usu ecclesiae, et altarium, ac reliqua praeterea suppellex ecclesiastica, sana, integra, et munda conserventur, eaque, cum attrita aut lacera erunt, renovari, aptarique procurat.

Sed in primis, ubi alias talis cura peculiariter non sit commissa alteri:

a) Diligentissime curabit, ut ea, quae ad sacrosanctae Eucharistiae cultum et honorem spectant, nitide conserventur, locusque, seu tabernaculum, ubi

custoditur, diligentissime, et fidei clavibus obseretur; lampades circa illam perpetuae ardeant; illaque saltem semel in hebdomada mutetur, et renovetur; ad infirmos cum reverentia et honore deferatur.

b) Pariter et circa fontem baptismalem et sacri chrismatis aliorumque sacrorum oleorum conservationem, diligentissimam curam habebit, iuxta praescriptam sibi ab Episcopo, et aliis ad quos spectat, normam.

c) Et quod ad sacrum oleum infirmorum attinet, procuret illud in vase ab aliis separato custodiri, illudque solum ab aliis seiunctum ad ungendos aegrotos deferri.

d) Idem et de sacris Sanctorum Reliquiis dicitur, ut scilicet fideliter et honorifice servantur.

e) Aqua benedicta singulis saltem hebdomadis renovetur;

f) ac denique ut tota ecclesia, et singula illius sacella et altaria semper munda et nitida sint, nec per incuriam obsordescant.

3. Curabit etiam pro tempore, dierumque qualitate, ut decenter ornentur.

Cum Missae, et cetera divina officia solemniter celebranda erunt, sive per Episcopum, sive per alios, ipse peculiarem curam geret, ut altare malus, credentia, tribuna, chorus et secretarium, ubi Episcopus sacris vestibus paratur, necessariis rebus et ornamentis... instruantur opportune, ne eorum aliqua deesse contingat, in quibus perquirendis et expectandis indecenter atque incommode tempus non teratur.

Potom se mluví v Caerem. Ep. o dalších úkolech, týkajících se sakristána (vyzvánění, udržování pořádku v sakristii a pod.) a pak přichází zajímavý závěr: »Ut vero magis accurate tam sacrista quam ipsius adiutores munus suum adimpleant, optime factum erit, si unus vel duo ex Canonicis eis praeficiantur singulis annis vel saepius, uti plus expedire videbitur, mutandi, ut sic per vires maiorem de rebus Ecclesiae notitiam assequantur.«

Z těchto pokynů vidno, jaká důležitost se přikládá úřadu sakristána a péči o kostel a jeho zařízení a konání posvátných obřadů, dále jak a k čemu věští kostelní personál slovem i příkladem. Nikdy se neosvobodíme od povinnosti dohledu a odpovědnosti za tyto úkoly v péči o svatyni a v případě potřeby nebudeme váhati a přiložíme ruku k dílu a úkolům ostiáře-sakristána my sami z lásky k Bohu, přebývajícimu mezi námi a k nesmrtelným duším, které ho ve svatyni hledají. Víme ze zkušenosti, že péče o svatyni a kult Boží je základem veškeré úspěšné pastorační práce.

P. Václav Šebek

JEDNOTA LIDSKÉHO POKOLENÍ

Z velkých mezinárodních událostí minulého roku byla také nesporně v dubnu konference asijských a afrických zemí v Bandungu. Národy Asie a Afriky tam manifestovaly, že je třeba skončit s koloniálním útlakem a podceňováním skupin lidí s jinou pletí než bílou. Na této konferenci bylo jasně ukázáno, že národy bez ohledu na rasový původ mají právo na samostatný život. Jestliže ještě někde se uplatňují rasové teorie o nadřazenosti jedné rasy nad druhou, je třeba ukázat na lživost a nesmyslnost těchto teorií, které konec konců jsou ospravedlňováním zločinů kolonialismu.

Rasou rozumíme označení tělesné stránky člověka větších lidských skupin. Zkoumání rasy patří do anthropologie a biologie. Rasu nelze ztotožňovat s nějakým určitým národem, neboť národ jako sociální útvar je výsledkem dlouhého společenského vývoje. Národy nyní existující jsou rasově smíšené, i když v nějakém národě jedna rasa by mohla převládat.

Nynější lidstvo lze zhruba shrnout do tří velkých plemenných linií podle přibližného kritéria barvy pleti. Jedna skupina *negroidní*, dříve označována jako plemeno černé, se klade geograficky na kontinent africký s výjimkou severního pobřežního pásma. Dru-

há skupina je *mongoloidní*, dříve označována jako plemeno žluté, k ní patří i složky dříve označované jako plemeno hnědé a rudé. Zeměpisně zaujímá skoro celou Asii, zčásti sever Evropy, Gronsko a celou Ameriku. Zde ovšem zůstalo původní mongoloidní obyvatelstvo (Indiáni) po expansi evropských kolonizátorů jen v malých zbytcích. Třetí je skupina nazvaná *europoidní*, též střední neb evropsko-indo-australská. Zahnuje obyvatelstvo bílé pleti v Evropě, v severní Africe, v Přední Asii a v Indii a též v Polynesii. Do této skupiny se také počítá obyvatelstvo s tmavou pletí v Australii, zbytky původních obyvatel v Indii a obyvatelé ostrovní oblasti Melanesie.

Další dělení europoidní skupiny na různé rasy je dosti libovolné. Tak v Evropě je rasa nordická, baltská, alpská, dinarská a mediterránní.

Otázkou rasy a národa se zabýval známý katolický ethnolog Wilhelm Schmidt v knize Rasse und Volk (Pustet, Salzburg, 1935). Jeho vývoody osvětlují kriticky různé otázky související s lidskými rasami. Autor píše, že není rasové stálosti a nebylo jí (str. 25). Evropské rasy nejsou žádnými původními rasami (str. 61). Vysoká kultura v historii nebyla dílem jedné rasy (76). Žádná rasa nemá v sobě nějakou překážku

převzít nějakou z rozličných kulturních funkcí; někde též nevzniká kultura neb velký stát jako dílo jedné rasy (80). O rasových teoriích píše, že mají nejisté základy a že vliv prostředí při utváření rasy se ukázal větší, než se uznávalo, tím také padá ztrnulý a statický pojem rasy (188). Různé rasové charakteristiky přinášejí rasovými nadšenci se ukazují téměř bezcenné (189). Žádná velká rasa není oprávněna pohlížet na sebe jako na příčinu neb nositele vyššího kulturního vývoje, neboť každá rasa je odkázána na dvě druhé. Rasa může i zaniknout, aniž by nastalo podstatné omezení celkové kultury za předpokladu, že kulturní funkce by byly přeneseny na druhou rasu (190).

Z křesťanských článků víry a z církevních dokumentů jasně plyne odsouzení zhoubného učení rasismu, který by nějakou rasu vyzdvihoval jako vyšší, lepší a hodnotnější než jinou, která by měla být méněcennější. Vyzdvihoval rasu ze stupnice přirozených hodnot a činit ji nejvyšší normou i náboženských hodnot a ji modlářsky zbožňovat bylo prohlášeno jako převrácení a falšování Bohem utvořeného řádu věcí. Další falešnost rasismu tkví také v dovolávání se pro jednotlivé národy neb rasy zvláštního právního citění jako poslední a neodvolatelné normy. Církev také nedává svobodu přidržovat se tak zvaného *polygenismu*, to jest názoru popírajícího jednotu lidského pokolení.

Učení církve neochvějně trvá na jednotě lidského pokolení. Na toto ukazují slova svatého Pavla pronesená na Aeropagu a i jinde: »Učinil z jednoho lidské pokolení, aby obývalo veškeren zemský povrch« (Skutky apoštolské 17, 26). »Jest jeden Bůh a Otec všech« (Ef. 4, 6). Z křesťanského učení vyplývá rovnost všech lidí bez ohledu na rasu neb národnost. Všichni lidé mají stejnou přirozenost a tvoří jednu lidskou rodinu. Všichni lidé mají jeden a týž cíl na světě, táž příkazání jsou pro všechny, není žádných výjimek a předností. Zjevení je jednou pro všechny. Pro všechny je jeden nadpřirozený cíl, k němuž jsou i jednotné prostředky. Je ale smutnou skutečností, že národy osobující si název »křesťanské« mohou ještě doposavad se přiklánět, třeba ne vždy výslovně, ke zhoubným a jedovatým naukám rasismu. Vždyť je to právě na Západě, kde ve vědeckých kruzích se udržují teorie popírající jednotu lidského pokolení a hlásající nadřazenost bílého člověka nad »primitivy«.

V jednom z posledních děl vídeňského katolického lékaře a filosofa Alberta Niedermeyera nalézáme kritiku rasových teorií. Autor, jehož životním oborem a dílem je pastorální medicína, se snaží podávat katolické názory mající universální platnost. Tyto názory, týkající se rasových otázek, zde uvádíme. Jsou z knihy *Allgemeine Pastoralmedizin* (Herder, Wien, 1955, díl I.). Autor píše, že tělesné a duševní společné stránky druhu »člověk« jsou větší než rasové rozdíly (str. 378). U člověka není žádné méněcenné rasy. U člověka jsou konstantní znaky druhu. Znaky vyznačující rasový typ jsou podružné a měnitelné, nelze mluvit o jejich absolutní stálosti (356). Autor odsuzuje rasovou diskriminaci a uvádí, že v současné době v Jihoafrické unii mají rasové rozdíly větší roli než za časů hitlerovských rasových zákonů. Autor se obírá i otázkou pastorální, týkající se uzavírání sňatků mezi příslušníky ras značně mezi sebou rozdílnými (na př. bílí a černí a pod.). Třebas tato otázka není v našich poměrech aktuální, je zajímavá.

Podle autora rasový pojem v rámci velkých ras (na příklad v Evropě mezi bílými) je absurdní a ilusorní (356). Bludný omyl rasové teorie, hlášené nacismem, spočíval v tom, že rasismus chtěl vytvořit nějakou ušlechtilou rasu. Chtěl to učinit systematickým výběrem jedinců. K tomuto cíli se mělo dospět sterilizací méněcenných jedinců a ničením nehodnotného života. Věda dokázala neudržitelnost těchto teorií a i jejich aplikací. Vždyť takovými umělými

zásahy stejně by se neutvořila nějaká ušlechtlejší rasa a navíc by se zničily i četné cenné vlohy, jejichž rozvinutí by přinášelo hodnoty pro lidstvo. Autor uvádí, že na příklad Beethovenův otec byl alkoholik a Goethův schizoidní psychopat (346). Rasové teorie stavěly na nedokázaných předpokladech dědičnosti. Ale není absolutního determinismu pocházejícího z dědičnosti. Rasové teorie nebraly v úvahu učení o *natura vulnerata* (347).

Rasové teorie též ovlivňovaly v nepříznivém směru některé katolíky v Německu. Tak na příklad i jinak dílo výborné, jako je Herderův naučný slovník (*Der Grosse Herder*), pod heslem *Menschenrassen* mluví o rasách, které jsou »hochwertig« a »wenigwertig« a o zušlechtnění rasy nějakým výběrem. Výše uvedený autor Albert Niedermeyer kriticky se zmiňuje o německém eugenikovi Herrmannovi Muckermannovi (str. 223). Tento byl do roku 1926 členem jesuitského řádu a ve svých četně rozšířených spisech se přiznával k selekcionismu (= učení o výběru) a k jeho důsledkům eugenické sterilizaci. Autor o Muckermannovi píše, že se ukázal více biologem než theologem a že stavěl na sporných vědeckých předpokladech. Tak na příklad Muckermann dokazoval, že povaha národa závisí podstatně na biologické dědičnosti, že pro národ je důležité zachovat ty jedince, kteří jsou »heimrassig, erbggesund«, což jsou sporné termíny. Třebas Muckermann se ve svých spisech po roce 1945 distancoval od dřívějších svých názorů, přece jim v podstatě zůstal věren.

My sami v minulosti za hitlerovské okupace jsme byli svědky uvádění rasových teorií v život. Šmahem byl český národ uznán za rasově méně hodnotný, na nejvyšší se hodící jen pro práci pro nacistické uchvatitele. Celé skupiny lidí byly vybíjeny jako podřadná rasa. Podle nacistického ideologa Alfreda Rosenberga názor o rovnosti lidí byl »vyburcováním všeho chamradinářského v člověku«. Tento ideolog na »zhanobení« rasy již dříve navrhoval trest káznice a smrti. V rasové pyšce Rosenberg hlásal, že »právo je jen pro nás a je jen to, co slouží německé cti«. Zhoubným rasistickým názorům dostalo se i uměleckého tlumočení. Tak spisovatel E. G. Kolbenheyer, sám okrajový Němec spíšského původu, narozený v Budapešti, v novele Wenzel Tiegel ukazoval na neblahé důsledky, které má mít spojení v manželství německého muže s českou ženou. Potomstvo z takového spojení je méněhodnotné, neboť v sobě soustředí všechny špatné vlastnosti z obou rodičů. Dále podle nacistických ideologů po vítězství bylo plánováno zročení koloniálního obyvatelstva, které by svou krutostí nemělo v dějinách období.

Pádem fašismu a nacismu byly rozbity rasistické teorie člověku nepřátelské. Dnes je to svět socialismu, který uvádí v život učení o rovnosti všech lidí a národů. Správně jistě se poukazuje na to, že rasismus chce ospravedlňovat třídní panství a koloniální útisk. Tento novodobý rasismus se ve světě objevuje v rouše malthusianismu, kosmopolitismu atd.

Náš národ, který zažil nacistický útlak, sympatizuje s osvobozenými hnutími v koloniálních zemích. Jsou to představitelé Československa, kteří na fóru Organizace spojených národů se stavějí proti názoru, že nelze v koloniích dosáhnouti pokroku pro kulturní zaostalost těchto zemí. Poukazují na to, že na příklad v tak bohaté zemi, jako je Afrika, obyvatelstvo trpí podvýživou. Delegace Československa ve Valném shromáždění OSN v roce 1955 podporovala názor, že těsné spojení individuálních práv se zásadou práva národů na sebeurčení je důležitou složkou koncepce lidských práv, že uskutečnění práva národů na sebeurčení je základním předpokladem pro rozvoj a uskutečnění základních práv jednotlivce.

Toto volání po právu národů, po sebeurčení a po zajištění práv člověka jako svobodného individua je

oprávněné, neboť ještě ne všude jsou dány podmínky pro uskutečňování těchto práv. Tak v Kenyi za tři roky osvobozenického boje bylo zabito 11.000 Afričanů. O těžkých podmínkách domorodého obyvatelstva v Jižní Africe svědčí to, že plat domorodých dělníků je až 12krát menší než plat dělníků evropských.

Uskutečňování práv lidské osoby bez ohledu na rasový původ je zaručeno ústavami států, kde vládne socialismus neb lidově demokratické zřízení. Československá ústava z 9. května 1948 stanoví, že se ne-

uznává žádných výsad, že všichni občané jsou si před zákonem rovni, že se zakazuje šířit jakýmkoli způsobem a v jakékoli podobě nacismus a fašismus, rasovou a náboženskou nesnášenlivost a nacionální šovinismus. Zásada o rovnosti lidí a všech národů pomáhá velice k rozvíjení přátelství mezi národy, vede národy k uskutečňování společných zájmů a k vzájemné pomoci, odstraňuje nedůvěru mezi nimi a pomáhá k vytvoření vysoké kultury, která má být dílem všech ras a národů.

ThLic Miroslav Rajmon

Meditace

AMICTUS

„IMPONE, DOMINE, CAPITI MEO GALEAM SALUTIS...”

Svatá služba Boží vyžaduje, aby šel kněz k oltáři, k bohoslužbám, které vykonává jménem Ježíše Krista a jménem Církve svaté, vždy oděn do důstojného roucha, čistého a krásného, nezašpiněného a neroztrhaného! Filip Neri, který vynikal pokorou a ničeho víc nenáviděl jako pýchu, ješitnost a marnivost, byl vzhledem k liturgickým rouchům přímo postrachem všech římských kostelníků. Neboť chtěl mít u oltáře jen ta nejkrásnější, nejvzácnější a nejlepší liturgická roucha. Zde byl neústupný a neúprosný. Zde na něm všichni poznali pravdu latinského přísloví: „Omnis sanctus pertinax!”

Sancta sancte et nilide tractare! Slovo Sirachovo: „Oděv člověka odhaluje, co v něm je,” platí o každém oděvu, natož pak o rouchu liturgickém! Používání liturgických rouch, jež jsou v občanském všedním životě nevšední, a látkou, ze které jsou tkané, vzácnější než roucha jiná, nemají uspokojit lidskou ješitnost, nýbrž mají kněze i věřící lid upozornit na jedinečnou důstojnost a hodnotu liturgických úkonů a liturgické osoby. Jsou nejvyšší církevní autoritou předepsány a staletou tradicí posvěceny, věřícímu lidu mile známy. Tradice a církevní autorita je chrání před věcnými změnami módy. Liturgická roucha jsou stejně tak napodobeniny nezměnitelnosti Boží jako liturgické rubriky, ceremonie a liturgická řeč latinská latinského ritu.

Symbolika jednotlivých liturgických rouch bude předmětem meditací v tomto občanském roku...

A m i c t u s, humerale, první spodní rouchu liturgické, které biskup, kněz, diakon a subdiakon odívají. náhrdelník, šála, jak ji nosívali staří Římané kolem krku, aby chránili své rouchu proti potu a sebe v chladném počasí proti nachlazení. Od osmého století stálá část liturgického oděvu papežského, od jedenáctého století i kněžského.

Symbolika amiktu je obsažena v modlitbě, kterou se modlíme, když humerale stahujeme na krk: „*Impone, Domine, capiti meo galeam salutis*, ad expugnandos diabolicos incursus,” a ve slovech, s kterými předává biskup při svěcení humerál subdiakonovi: „*Accipe amictum, per quem designatur castigatio vocis.*”

Galea salutis, přilbice spásy, víry a důvěry, která nás chrání proti útokům zlého ducha. Také při vykonávání liturgických úkonů, ano i při eucharistické oběti nejsme bezpečni před útoky zla. Nikdy však a nikdy nesmíme být tak hermeticky uzavřeni proti vlivům zla, špatných myšlenek jako v tomto posvátném okamžiku, kdy stojíme u oltáře jako prostředníci mezi Bohem a mezi křesťanským lidem. Přilbice spásy, víra nás musí chránit před rozptýlením, roztržitostí, rozdělaností myslí, ab omnibus vanis, alienis et perversis cogitationibus. Čím větší naše víra v tajemství Nejsvětější svátosti, tím více budeme stát v nejbohatší hodině milosti pod vlivem a požehnáním spásy. Kněžství vyžaduje svatost, která nepozůstává jen ve zbožných přáních, ale ve skutečných dobrých a následování hodných. Usebranost u oltáře, vážnost a důstojná přesnost našich liturgických úkonů, nábožná genuflexe, působí někdy více než kázání! *Galea salutis*, přilbice spásy, naše víra nás bude chránit před ledabylostí, před rozdělaností, před nedůstojným chvatem a lehkovážným, mechanickým, pohoršlivým, řemeslným odbýváním posvátných liturgických úkonů: „*Impone, Domine, capiti meo galeam salutis.*...”

A nezapomínejme na slova biskupova, s kterými nám tenkrát mladým subdiakonům předával humerál: „*Accipe amictum, per quem designatur castigatio vocis!*”

Kázeň hlasu a jazyka! Nejdůležitější umění pro každého kněze! Hlas a řeč musíme umět modulovat. Melodii hlasu dovést formovat při modlitbě, při kázání, ve zpovědnici při šeptání... Jednou, aby rozuměli všichni s kazatelnou, po druhé, aby nerozuměl nikdo, lež jen jeden, jedna duše ve zpovědnici... Také o hlase a o řeči platí zlaté pravidlo o zlaté střední cestě! Neque per excessum, neque per defectum, nechýbit ani upřílišněním, ani nedostatkem... ani křikem, ani nedokrevným hlasem, ani ne příliš měkkým, ani ne příliš tvrdým a hrubým, ani nepřirozeně afektovaným a patetickým, ani drsně neohoblovaným. Pročitěné, vroucí čtení svatého evangelia je již kázání samo pro sebe. Cvičit svůj hlas k důstojnému zazpívání liturgických zpěvů! Připravit se, cvičit! Qui semel cantat, bis orat! Ovšem je rozdíl mezi zpěvem a zpěvem... Třiašedesátiletý kněz cvičí každé ráno, když vstane, svůj hlas! A je radost ho poslouchat každou neděli při zpívané mši svaté!

Castigatio vocis! Kázeň v řeči! Dovést v pravý čas mlčet a v pravý čas promluvit! Je čas k mluvení a je čas k mlčení. Nemět srdce na jazyku! Mít v kázni srdce i jazyk! Víc kázně jazyka přinese víc úspěchu v duchovní správě a více prospěchu v duchovním životě. Každé slovo odvážit, uvážit a rozvážit láskou, pokorou, mírností a společenským taktem! Ušetříme si mnoho mrzutostí a výčitek svědomí. Připějeme k míru a klidu a bratrskému a sesterskému porozumění a porozumění v naší obci. K tomu je třeba *castigationis vocis*, kázně řeči, jazyka, aby jazyk náš byl vždy hlasatelem míru mezi člověkem a člověkem!

Nezapomínejme v tomto roce na dvě důležitá napomenutí každého jitra: „*galea salutis*” et „*castigatio vocis*!” Bez víry, bez této přilbice spásy, nelze se líbiti Bohu! A „Kdo jazykem nehřeší, je dokonalý muž.” (Jak.) Církev svatá nic jiného nežádá, než abychom byli svatí mužové Boží, obezřetné řeči a pevné víry.

P. Karel Sahan

SVĚTLO A OHEŇ

Ještě jsme naplněni světlem vá-
noc. »Bůh jest Pán a dal nám svět-
lo« (Ž. 117, 27). Tak zpívala vánoč-
ní liturgie ve svaté a radostné chví-
li a naše duše pocítila lehkost svých
křídel a blízkost Boží lásky. Ve vtě-
lení Vykupitele se zjevila nejskvě-
lejší Boží dobrota a laskavost. Čin
milosrdné dobroty Boží nás do kon-
ce času obestřel světlem, jež nepo-
míjí. A na nás je, abychom v to-
to světlo vtěleného slova, jež nás
ozářilo, obráželo se v našem díle,
jako skrze víru plane v mysl...
To je prosba věřící duše, a to je
prosba kněžského života. Nové svět-
lo vtěleného Boha musí prozářiti a
posvětit naši práci, naše dílo, náš
život a musí živou vírou svítit v na-
ší mysl. Tak jako nové světlo vtě-
leného Boha zářilo v láně svaté Ro-
diny, musí zářiti v duchovní rodině,
jež jest každá farnost. Každá far-
nost má býti tichým a výmluvným
svědkem Boží lásky, má vírou a
láskou svědčeti o tom, že naše spa-
sení se stalo z Otce skrze Syna
v Duchu svatém. Proto náš život
má býti životem víry, především
život kněžský, aby pak mohl býti
životem víry také život farnosti.
A chceme-li býti přesní, musíme
ještě říci: životem opravdové víry.
Není tím řečeno zbytečně příliš?
Může býti víra jiná než opravdo-
vá? Nebo jinak řečeno, může býti
neoprávdová víra? Víme přece, že
leckdy může člověk příliš hovořiti
o své víře, může se honositi svou
vírou, může vypadat, jako by dů-
sledně a vážně přilil všechna příká-
zání Církve, a přece ho někdy jeho
vlastní skutky usvědčují z nedobro-
ty, nelásky a tvrdosti srdce. Proto
nám musí vždycky a ve všem jíti
o to, aby naše víra utvářela náš ži-
vot, abychom neukazovali světu to-
liko pozlátka víry, ale život z víry

a podle víry. Světlo vtěleného Boha
se skrze živou a opravdovou víru
musí odrážet v našem díle. Prozá-
řující blízkost Boží lásky musí se
v naší víře projevití plností lásky.
Žádný křesťan, tím méně kněz, ne-
má práva oddělovati víru od lásky,
chce-li býti člověkem víry opravdo-
vé. Bez lásky víra usychá, vadne
jako květina, jež nemá vláhy. Theo-
logie nás poučuje, že bez lásky je
víra »informis«, nemá formy, je bez
duše. Sv. Jakub ji nazývá mrtvou.
»Nemá-li skutky, je mrtva sama
v sobě,« píše v 2. kapitole svého lis-
tu. Bez lásky, bez skutků lásky jest
víra nepůsobivá, neživotná, k spa-
sení nedostačující. Teprve spojuje-li
se s láskou, nabývá pravé formy.
Nemůžeme proto a ani nesmíme ni-
kdy zapomínati, že se naše víra, to-
to světlo duše, musí vždycky proje-
vovati láskou, jež jest ohněm duše.
Láskou k Bohu a láskou k člověku.
Tato láska nemůže býti nečinná,
nemůže váhati, nemůže a nesmí od-
počívati. Láska je oheň a oheň je
stále v pohybu, neboť bez pohybu
by uhasl. Tak je tomu i s láskou.
Není-li v pohybu, umlká-li v nečin-
nosti a lenosti, hasne, hyne. Proto
sv. Řehoř pravil, že láska, která
nepracuje, není láskou. Musíme pro-
to usilovati, abychom měli v sobě
pracující lásku, lásku, která nemyslí
na sebe více, než myslí na druhého,
a která se neuzavírá před žádnou
obětí, žádá-li ji od lidské víry Boží
vůle nebo potřebnost bližních. Mys-
lím, že si to málo uvědomujeme a
že býváme na lásku hodně skoupí.
A přece stačí málo, abychom ji
mnoho vykonali. Jediný upřímný
úsměv, troška porozumění, přátel-
ský stisk ruky, trochu vřidnosti a
trpělivosti a pochopení, jak je to
málo a jak tím můžeme srdci své-
ho bližního prokázati velikou ra-
dost. Básník J. V. Sládek to hezky
vyznal pravdivým veršem: »Jak je
třeba málo, by se to lidské srdce
zaradovalo!« A nic si nesmíme dě-
lat z toho, že někdy sklídíme za lás-

ku třebas nevděk, že náš bližní ná-
za ni ani nepoděkuje, že nepocho-
její upřímnost a poctivost. Sládek
to opět pěkně pověděl: »Kdo a
vřidné slovo nemůže dáti za lask-
tvou, ó, jak je tebe chudší!«

Nesmíme si ovšem myslit, že lá-
ka je toliko vnitřní stav myslí
srdce, ale musíme vědět, že jest ti-
činností a službou; službou Bo-
hu, a službou člověku, pokud ji
o lásku k bližnímu. Nestačí, ab-
chom svou vírou říkali toliko »Pi-
ne, Pane!«, ale je třeba, abychom
láskou uskutečňovali vůli Boží. Ji-
dině tak budeme lidmi opravdo-
vé víry, která se činně a viditelně
projeví láskou a v lásce, a jediné ta
pomůžeme světu nalézt a dotvořit
lásku, které potřebuje, aby mohl
dospět k pokoji. Nemůžeme ve sv-
víře váhati s láskou, má-li se nám
dostati milosti míru, bez něhož
duše nemůže dorůstati k podobnos-
ti Bohem, jenž jest, mluveno slov-
žalmu, útočiště naše od pokolení a
pokolení.

Vírou vystupujeme do blízkosti
Světla a láskou chodíme ve výš-
kách, jež zpívají nejčistším hlasem
a jejichž slovo je blízko Bohu, kte-
rý jest Bohem výšek. Řeč výšek je
řečí lásky, kdežto řeč nížin, řeč pro-
pastí, je řečí nenávisti. Křesťan
nadto více kněz nesmí býti člove-
kem nížin, člověkem malosti, al-
musí býti člověkem výšek, čili mus-
býti člověkem opravdové víry a čin-
né lásky. Toto vědomí v nás mus-
planout po celý život a musíme jít
žítí jak nejkrásněji umíme. Tím
vědomím žila svatá Rodina nazaret-
ská, tento první novověký dům Bo-
ží, jehož zdmi proudil blažené čerst-
vý vzduch nadpřirozené radosti.
A toto vědomí musí trvati a žít
i v našich duchovních rodinách
v našich farnostech. Buďme šťast-
ní, můžeme-li k tomu přispívat
svým dílem, jež se vznítílo ohněm
lásky z blízkosti světla vtěleného
Slova, v jehož nejvyšší lásku pokor-
ně věříme. P. Václav Zim

VÝZDOBA DOMŮ BOŽÍCH

(K obrázkové příloze)

Chrám, o němž modlitba říká, že je místem Bohem
zřízeným a nevýslovné svatosti, byl již od dávných
dob středem zbožné pozornosti věřících. Není proto
divu, že nejslavnější umělci s láskou vytvářeli svá
díla pro výzdobu domů Božích a stejně tak i ostatní
věřící, kteří se zabývali uměleckými řemesly, věno-
vali rádi své schopnosti a nadání, aby svatostánek
zářil krásou a velebností tak, jak se sluší na místo,
kde je Spasitel pod způsobou chleba neustále přítom-
en a denně zde na oltářích obnovuje svou nekrva-
vou obět.

Lze pochopit, že právě jeden z nejkrásnějších a nej-
zářivějších kovů, které lidstvo má, zlato, se stalo ode-
dávna nejoblíbenějším materiálem pro výzdobu chrá-
mů. I když nebylo možno zhotovovat všechna boho-
služebná náčiní celá ze zlata, přece jen byl alespoň
jejich povrch povlákán tímto vzácným kovem.

Zlato je materiál velmi stálý; ale i tak, během de-

sítek a set let, nodlěhá alespoň částečně stárnutí. Pro-
to je nutno čas od času obnovovat jeho lesk, případně
i opravovat a doplňovat části mešních nádob a ostat-
ních bohoslužebných předmětů, které se vlivem uply-
nulých let nebo neodborným ošetřováním poškodily
a znehodnotily.

Podíváme-li se blíže do takové dílny Chrámové služ-
by České katolické Charity, kde ze zaslých a poruše-
ných kalichů, monstrancí a jiných náboženských před-
mětů jsou znovukřísena skvoucí a nádherná díla, užas-
neme, kolik nesmírně trpělivé práce je k tomu třeba.

Představme si takovou barokovou nebo třeba go-
tickou monstranci, která během času pozbyla své zá-
řivé krásy a z níž jsou některé drobnější části odlo-
mené a ztracené. Nejdříve je třeba, aby ji dostali do
rukou kreslíři, kteří pořídí přesný náčrt. Návrhář
který musí být jednak znamenitým odborníkem v umě-
leckých slozích a současně mít citlivý výtvarnický
mysl, potom vykreslí v dokonale věrném a odpovída-

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA K ČÍSLU PRVÉMU - ROČNÍK VI.

Petr Pavel Rubens (1577–1640): KLANĚNÍ SV. TŘÍ KRÁLŮ

(Museum v Antverpách)

Oprava barokní monstrance

Montování gotické monstrance

Rozkreslování ornamentiky

Leštění mešního kalicha

jícím slohu chybějící části. Pak se celá monstrance pečlivě a pozorně rozebere na nejmenší součástky, zhotoví se šablony scházejících dílů a tyto se pak vytápají, obyčejně ze stříbrné folie.

Když je to všechno do nejmenších detailů provedeno, nastává vlastní zlcení. Je dvojího druhu: buď v ohni, nebo nověji galvanisací. K zlcení ohněm se roztaví ryzí zlato v žhavé rtuti, čímž vznikne zlatý amalgam, a pečlivě očištěný předmět se jím hustě potře. Nato se žihá v ohni, kde se rtuť odpaří a zlato žárem přilne naprosto pevně k svému podkladu. Pak po vychladnutí se předmět překartáčuje a ručně se leští zvláštními roubkými z ocele nebo z haematitu. Je k tomu potřebí velmi důkladné trpělivosti a péče, poněvadž i do nejmenších záhybů musí vniknout lešticí roubký, které proto mají také ty nejrozličnější tvary.

Galvanické zlcení se provádí v cyankaliové lázni pod elektrickým proudem, kde zlcený předmět sám je katodou a anodou pak platina, zlato nebo při velkých předmětech i speciální uhlí. Lešticí proces je pak i v tomto případě týž.

Ještě pracnější a obtížnější je oprava barevných,

smaltovaných předmětů. Schválený návrh je nejprve namalován jako obraz, pak vyryt na stříbrnou nebo měděnou desku a dalším postupem dále vyhlubován, až z něho vznikne plastický, ovšem negativní relief. Místa, která mají být tmavá, musí být nejhlubší. Poté se pečlivě pokládá tekutým barevným smaltem, zataví se v žáru a přebrousí karborundem. Celý pochod se dvakrát opakuje a nakonec se dílo znovu zbrúsí, čímž se obnaží vyvýšené kontury. Pak teprve se vloží do zlatého amalgamu a vypaluje po třetí. Zlato ulpí jen na obnažených kovových částech; na místa pokrytá barevným smaltem nechytí. Nakonec se předmět potáhne ještě čirým sklovitým smaltem, aby lépe vzdoroval času.

Teprve když je všechno hotovo, montuje se celá monstrance znovu dohromady, přesně podle původního nákresu. Tentokrát je už opět svítivá a všechny její ozdoby září naprostou dokonalostí. Dílo je zas takové, jako když před dávnými lety vyšlo z rukou svého tvůrce. A monstrance se opět může vrátit do domu Božího, aby tvořila důstojnou schránku pro Svátost ze všech nejsvětější.

—hs—

ZEMĚ NAKLONĚNÁ SLUNCI

Den ode dne se stává svět menším. Technické vynálezy zkracují vzdálenosti a přibližují navzájem lidi. Ještě před několika lety znamenala cesta z našich pohraničních hor do matičky Prahy značnou fyzickou námahu a trvala několik dnů, ale dnes vlaky, auta a letadla umožňují zdolat velike dálky v několika dnech i hodinách. Vynález posledních let, rozhlas a televize přibližují člověka fantastickým možnostem částečné všudypřítomnosti.

Svět je však malý i proto, že zkracuje cestu dorozumění lidským srdcem. Svět se zmenšuje i proto, že velká myšlenka zajištění světového míru, jednoty lidstva a boje za společné ideály tvoří z národů jedinou rodinu bratrů a sester, kteří si předávají své zkušenosti, jeden od druhého se učí, jak vytvářet na tomto světě podmínky pro šťastný a spokojený život. Veliký tábor míru vytvořil z nejrůznějších národů takovou rodinu, která nehledí na rozdíly jazykové, na rozdíly barvy pleti, způsob života či jiné překážky, vytvořené umělými přehradami minulosti, ale sleduje všem lidem společný cíl: zajištění blahobytu a šťastného života lidí v míru a v pokoji.

Naše vlast je na nejzápadnější hranici tohoto světa, a přece si bratrsky podává ruce s národy, které tvoří nejdůležitější část tohoto tábora, s lidem Koreje a Vietnamu. Dnes není zvláštností vidět v pražských ulicích i na jiných místech naší vlasti sympatické tváře Číňanů, Korejců či Vietnamců a co bylo dříve sensační událostí, dnes přijímáme jako samozřejmé, že i naši lidé odjíždějí do těchto zemí, aby navázali a prohloubili bratrské styky s lidmi těchto národů a zemí, upevnili vzájemná pouta přátelství tím, že se lépe poznají a naučí se mít upřímně rádi.

Dne 15. října minulého roku odjela do Vietnamu československá delegace katolíků, jež byla pozvána katolíky vietnamskými. Celostátní mírový výbor katolického duchovenstva ČSR dostal pozvání k návštěvě od Národního výboru katolíků a kněží milujících svou vlast a mír v Vietnamu, a tak vybaveni Českou katolickou Charitou nastoupili delegáti za vedení šéfredaktora Rostislava Petery svou dalekou pouť. Delegaci tvořili kněží ThDr František Drábek, probošt z Mikulova na Moravě, prof. P. Josef Beneš, kanovník a generální tajemník Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva ČSR z Prahy a kanovník Ladislav Polák, ředitel slovenské Charity z Bratislavy.

Delegace strávila ve Vietnamské demokratické republice plných 45 dní a měla možnost navštívit téměř všechny provincie, poznat kraje přímořské i severní

horskou oblast a zajela i do kraje u 17. rovnoběžky, která zatím dělí Vietnam na dvě části, jak rozhodla ženevská konference v roce 1954.

Toto rozhodnutí ženevské konference ukončilo válečný stav v zemi, v níž brutálně a necitelně řádily hordy cizinecké legie, které chtěly vnutit vietnamskému lidu okupaci Francie a nechťely připustit, aby si lid vládl ve své zemi sám. Lid se bránil a byly to namnoze heroické činy, jimiž dokazoval svou touhu po svobodě a lásku k vlasti. Uvážíme-li, že vlastně s holými rukama se pustil do zoufalé obrany proti vetřelcům, kteří s moderními zbraněmi drancovali zem, zabíjeli nadšené vlastence a doslova zvířecími způsoby donucovali lidi ke kapitulaci, uvážíme-li, že tento lid dovedl přinášet tak veliké oběti sebezáporu, že hladověl a žil za nepředstavitelných těžkých podmínek v pralese a v džunglích, pak teprve budeme umět pochopit, jak hrdinná srdce bijí v nitrech těchto krásných lidí. Bylo to dlouhé utrpení, ale lid zůstal statečný. Ve dne zdánlivě ovládali vetřelci zem, ale v noci se rozhořel plamen lásky k vlasti mohutným plápolem a stále více se utužovala jednota národa, stále více mohutněla národní armáda a v květnu 1953 nový francouzský vrchní velitel generál Navarre musel zajet do Washingtonu, aby připravil generální útok, který byl proveden na podzim roku 1953. Tentokrát bylo soustředěno v Tonkinu 44 elitních praporů, operace míří na Thauchoa, zabírá důležitý pomorský úsek Qui-Uhou, ale rozhodnutí má padnout u pevnosti Dien Bien Fu. Jsou tam dvě velká letiště vybudovaná Japonci v letech 1944—45, kde mohou přistávat velká bombardovací letadla. Jejich obsazení expedičním sborem má nejen zachránit trosky z francouzské posádky země Thai, ale hlavně zřít ohranzený tábor a tak přinutit nejlepší vietnamské oddíly k boji. V tomto boji však zvítězili Vietnamci k radosti všech spravedlivých lidí na světě dne 7. května 1954. Dien Bien Fu stalo se heslem dne a přinutilo také státníky k rozhodnutí o příměří. Na ženevské konferenci konané v červenci 1954 bylo rozhodnuto rozdělit zemi na dvě části 17. rovnoběžkou, a stanoveno, že Vietnam má být sjednocen do července 1956 na základě svobodných voleb.

Dnes je tedy severní část Vietnamu (Vietnamská demokratická republika) spravována lidovou vládou, v jejímž čele stojí prezident Ho-Či-Min, zatím co v jižním Vietnamu stále jsou nepokoje, které vyvolávají spory mezi sektami Hoa-Hao a Cao Dai, bojující proti vládě diktátora Ngo Dinh Diema.

Při svém pobytu ve Vietnamu měli jsme tu čest, že jsme byli pozváni na dvě návštěvy k prezidentu

Ho-Či-Minovi, abychom na vlastní oči mohli poznat pravdivost slov známého anglického katolického spisovatele Grahama Greena, který jej nazval nejjasnější hvězdou svého národa, zatím co představitele jihovietnamského režimu Ngo Dinh Diema pokládá za člověka ztraceného. Při první návštěvě nás přijal prezident Ho-Či-Min ve svém obydlí, které tvoří malý přízemní domek. Vyšel nám vstříc a uvedl ke stolu k večeři. Vše bylo tak prosté a přirozené, cítíš, že to vše není gesto, ale samozřejmost muže, na němž není nic vyumělkovaného, nic falešného, žádná společenská maska, ale čisté lidství, upřímnost a vpravdě prožívaná demokratičnost, že před vši tou krásou prostoty se musíš hluboce uklonit. President má na nohou právě tak obyčejné sandály na boso, jako nosí prostí lidé jeho národa, a ty přímo vidíš, co mu dal dlouholetý styk s lidem po dobu resistance, když s nimi v pralese sdílel všechny útrapy a nepohodlí obranné války. Během večere vyňal z kapsy notes, kde měl poznamenána naše jména; přečetl první, chtěl číst druhé, ale potom řekl s takovou samozřejmostí: »Je to těžko k pamatování. Jak vám mám říkat? Budeme si říkat bratře!«

Přímost a upřímnost tak vyzařují z jeho tváře, že jsme ihned pochopili, proč se stal miláčkem celého národa a proč také jméno Ho-Či-Min vyvolá radostný úsměv na tváři vietnamského člověka a proč symbolisuje všechnu krásnou naději budoucího šťastného života země.

Však také vlastenecká fronta vytyčila veliké obnovy a budování země. Vlastenecká fronta sestává z tří politických stran a z velkého počtu bezpartijních. Ač je v zemi poměrně málo katolíků, jsou ve vládě zastoupeni ministrem, který má resort péče o invalidy a válečné poškozence. Hlavním úkolem, před nímž stojí vietnamská vláda, je obnova komunikací, neboť za války byly zničeny jak železnice, tak silnice a mosty, a druhý úkol je provedení pozemkové reformy, které dává půdu do rukou těch, kdož ji obdělávají, aby byla zajištěna výživa všeho lidu.

Vietnam je velmi bohatá země. Po celé východní hranici je země omývána mořem, které samo o sobě přináší nesmírné bohatství v nejrůznějších podobách. Západní hranici tvoří horstva porostlá pralesem a džunglí. Stromy vzácného dřeva, z nichž některé je tvrdší než železo a těžší než voda. Povrch země je stále libán paprsky tropického slunce. Vyvolává tím teplotu pro nás velmi nepřijemnou, ale kouzlí zase na stromech krásu a bohatství jižních plodů. pomerančů, citronů, banánů, fíků, palmetů a dalších desítek a desítek nejrůznějšího ovoce neirafinovanější chuti, jejichž jména ani neznáme. Kdosi říkal, že vše, co tam roste, se dá jíst. — Připočteme k tomu ještě bohatství rýžoviště, plantáže kávy, čaje a tabáku, připočteme nepřehledné bohatství zemského nitra: doly černého uhlí, zinku, železné rudy, naleziště zla-

ta — a máme jasnou odpověď na otázku, proč Vietnam byl tak dlouho vykořisťovanou a vyssávanou kolonií.

Vietnam je velmi bohatou zemí, dnes však je vše válkou zničeno, rozbito, poveleno a jen pozvolna se zvedá ke stavu, v němž bude moci sloužit člověku.

Největší však bohatství Vietnamu je jeho lid. Setkávali jsme se za našeho pobytu s lidmi nejrůznějších společenských vrstev — a třebaže filosofie učí, že ani jeden člověk na světě není podoben druhému — přece jen bychom mohli zpodobnit prototyp Vietnamce, protože jejich krásné a ušlechtilé povahové rysy jsou tak nápadné, že nám do smrti nevymizí z paměti.

Malé, štíhlé postavy, rytmičné, téměř taneční chůze, osmahlá tvář, z níž se dívají černé, o dobrotě mluvící oči a nezapomenutelný stálý večný úsměv, který mluví tak přesvědčivě o dobrém srdci a o mládí světa.

Po celou dobu našeho pobytu jsme nikde neslyšeli hlasitou výměnu názorů, nikdy jsme neslyšeli zvýšený hlas rozčilení, nikdy jsme neslyšeli hádku. A když k tomuto obrazu vložíte život těchto lidí, prořátý dalšími jejich vlastnostmi, když poznáte jejich úzkostlivou poctivost, pracovitost, obětavost, tradiční mírumilovnost a zvláště jejich hrdinnost srdce — a konfrontujete tuto skutečnost krásy života se skutečností bestialního režimu, bezpráví a zločinností, kterou nastolil v této zemi kolonialismus, cítíme potom tu propastnou hloubku lidského sobectví, kletbu mamonismu a mravní zpustlost těch, kteří pňišli tento dobrý lid vykořisťovat a šlapat jejich lidskou důstojnost.

Nábožensky je Vietnam většinou buddhistický. Buddhismus, jehož původ se datuje v 6. století před Kristem, vlastně není náboženství v pravém slova smyslu. V buddhistické soustavě vykoupení není vůbec místo pro Boha. Buddha sám byl reformátorem, moralistou a třebaže nebyl theoreticky uvědomělým atheistou, nepřiblížil se k Bohu ani ve svém učení, ani v životní praxi. Zdůrazňoval, že každý člověk musí dojít k vykoupení vlastní silou a žádná vyšší moc mu nepomůže. Tedy původní buddhismus má s náboženstvím společné pouze to, že ukazuje cestu ke spasení. Dnešní buddhismus ovšem Buddhu povýšil na božskou bytost, a to, co on odmítal, zavedl: jakási druh bohoslouže. Učení buddhistické vede vyznavače k laskavosti, soucitu s trpícími, k trpělivosti a k mírnosti, ale má stále znak svého původu a vede ke kvietismu a k pasivitě života. Náboženství je a musí být vždy projevem života, je úsilím o život vyšší, plnější a dokonalejší, je touhou po spojení s Bohem, který je bytostí nejdokonalejší. Buddhismus tedy ve své podstatě náboženstvím není, ale je jakýmsi uplatňováním filosofie v životě. V dnešním Vietnamu nemá valného významu. Je pravda, že je nositelem staré kultury, zvláště v často nádherných pagodách, kte-

SVATÁ RODINA NAZIANZSKÁ

Dr Josef Suk

Ne, nejde o chybu tisku, čteš správně: Nazianszká, nikoliv Nazaretská, jak jsi snad myslel. Chci vypravovat o oné rodině, protože tuto věrně následovala.

Žila ve 4. století po Kristu v Nazianzu v jihozápadní Kapadokii a byla pětičlenná: otec, matka a tři děti — a všichni byli světci.

Zmíňme se napřed o matce, jménem Nonna, neboť ostatní se stali svatými proto, že ona byla svatá, svatým kořenem, z něhož vyrostly svaté ratolesti. Patřila k vzácným ženám, které dovedou spojit horlivou péči o domácnost s pravou, t. j. aktivní, živou zbožností. Svě veškeré povinnosti plnila vždy tak, že se zdálo, že nemyslí na nic jiného; přitom však dovedla se modlit, jako by neměla o co se starat. Upřímná добрota jejího srdce neprojevovovala se ovšem jen doma, nýbrž vůči všem lidem, s nimiž se stýkala, vynikala zvláště obětavou a účinnou dobročinností k chudým a strádajícím.

Hlavou rodiny byl Řehoř, který zastával ve svém rodném městě odpovědný úřad starosty. Byl majetný, ale mohl se s klidným svědomím chlubit, že na jeho majetku nelpějí slzy, pot a krev chudáčků — a to mohl o sobě tvrdit jen málokterý bohatý úředník tehdejších dob, plných korupce a vykořisťování. Byl ovšem poctivcem pouze před světem, nikoliv před Bohem. Nebyl totiž křesťanem a »bez víry se nelze líbit Pánu«. Jeho životní názor se skládal z podivné směsi židovských a pohanských prvků: aby přemýšlel o hlubších otázkách víry, na to neměl Řehoř kdy. Ale měl štěstí — měl za ženu světici. Modlitbou a ne méně příkladem svého života snažila se přivést manžela k náboženství, jež sama vyznávala. — Roku 325 přišlo několik biskupů, ubírajících se na církevní sněm Nicejský, do Nazianzu. Řehoř se čirou náhodou s nimi seznámil, rozmlouval, a tu se ho dotkla milost Boží. Stal se katechumenem a připravoval se horlivě na svatý křest. Biskup, který ho pokřtil, o něm předpověděl, že se stane jednou jeho nástupcem. Proroctví se splnilo za několik let: zastával biskupský úřad

ré chovají drahocenné poklady starého umění, ale v životě lidu hraje úlohu bezvýznamnou. Bonzové — a měl jsem příležitost mluvit s několika — jsou většinou lidé prostí a bohoslužby jsou velmi často bez účasti věřících.

Katolíků je ve Vietnamu 1.700.000, což znamená z celkového počtu 23 milionů obyvatel poměrně značnou menšinou. Každý desátý člověk je katolík. Katolíci jsou však velmi vzdělanou částí národů Vietnamu, protože neblahým zaviněním kolonizátorů bylo 90 proc. analfabetů v zemi a katolíci byli prakticky jediní gramotní. Dnes se vláda stará i o tento problém a my jsme viděli i takové obrázky, že školní děti učí staré lidi číst a psát, takže dnes se procento negramotnosti velmi snížilo. Katolicismus přinesli do Vietnamu misionáři na počátku 17. století. Byli to

zvláště Portugalci a Španělé, z nichž se proslavil misionář Alexander de Rhodes, který vytvořil fonetické písmo Quôc ngũ, psané latinkou na místě dřívějšího písma psaného charakterem čínskými. Po dlouhá léta se užívalo v zemi oběho písma, ale lidová vláda to byla, která úředně zavedla písmo psané latinkou. Tito misionáři hlásali učení Ježíše Krista, zvláště v krajích pobřežních, v nichž se až dosud udrželo. Po prvé vstoupila noha katolického misionáře do Vietnamu na břehu moře v provincii Thang-Hoa, odkud jsme si také přinesli na památku mořské mušle. V letech 1858 až 1885 se stal Vietnam misijním územím francouzských misionářů, kteří připravili politickou půdu pro francouzskou okupaci země a sami se neslavně zapluli do historie národa.

(Pokračování příště)

Prof. P. Josef Beneš

Doba očima kněze

RADUJTE SE, ZDOKONALUJTE SE, POVZBUZUJTE SE!

Slova svatého apoštola Pavla, vyslovená ke Korintským (2 Kor. 13, 11), jsou hlubokou morální silou, která mocně pulsuje ve všech dokumentech křesťanské teologie a filosofie. Jsou podivuhodnou základnou každé křesťanské úvahy zvláště na prahu nového roku, kdy se s něčím loučíme a zároveň se na něco nového připravujeme. Jsou zároveň nezdolným projevem krásného křesťanského optimismu, plného odhodlání, činorodosti, trpělivé snahy o sebezdokonalování a sebepřekonávání. Svatý apoštol již z Božského zjevení Ježíše Krista měl před očima onu nesmírnou sílu nejvyšší obětavosti a lásky, vyvrcholenou vykupitelskou obětí. To byl onen nedostižný vzor, lákající největší duchy lidstva k následování. Neboť poctivá radost se může objevit na cestě k zdokonalování, překonávání starého a nedostatečného. Svatá Terezie z Lisieux nám po prvé jasně svým podivuhodně nenápadným a prostým životem ukázala, že cesta k zdokonalování není přímým orlím letem do duchovních výšin. Je to spíše cesta trpělivého vytváření nových ctností, zdokonalování maličkých věcí v nás a mimo nás.

Rozbíjíme ve střevínky nádobu uzavřenosti a lhotejnosti vůči okolí. Sám Spasitel mnohokrát poukával na falešný zvuk vycházející z farizejské mrtvé dokonalosti. Hříšný Samaritán, konající službu milosrdenství, stál výše než dokonalý farizej. Je to cesta služby Bohu, bližnímu a lidstvu, kterou měla na mysli malá Ježíšova Terezička, a jen tento pohled pokorně a činorodě služebnosti nás může také vést k správnému chápání toho, co probíhá ve světě. To je zvlášť důležité na rozmezí roku. Zpytujeme svědomí nejen proto, abychom s lítostí viděli své chyby, ale abychom s radostí usilovali o jejich překonávání.

I celý svět se má z čeho kát a z čeho radovat. Platí-li pro jednotlivého člověka zásada přátelského vy-

cházení s druhým, tím spíše to zavazuje celé národy a jejich představitele. Máme na mysli taková setkání, kde se mohou přátelsky a s pochopením setkávat i reprezentanti odlišných společenských soustav a názorů.

Cesta sovětských státníků Bulganina a Chruščeva po Indii a Burmě byla nesporně triumfální. Mnohé státníky na Západě z ní bolela hlava. Mnohý novinář na Západě si zauvažoval o davovém šílenství a kdoví o čem. Nikdo však nemohl mluvit o tom, že takového, v dějinách zcela ojedinělé přivítání a přijetí by mohlo být nějak předem připraveno a organizováno. A přece připraveno bylo již dávno předtím, než k cestě vůbec došlo. Tato příprava pozůstávala z prosté skutečnosti, že Sovětský svaz vedl po celou dobu své existence přímočarou, každému i nejprostšímu člověku srozumitelnou politiku mírumilovných vztahů ke každé zemi, která o ni stála. Takový bratrský vztah, který vyzařoval ze všech projevů Bulganinových a Chruščevových v Madrasu, Kalkutě, Delhi, Agře, Bombaji a Rangúnu, takový vztah vycházel na jiném konci světa z rozhovorů sovětských novinářů, se spisovatelem Borisem Polevým v čele, s prostými Američany. Lidé si nemohou navzájem vnutit ani své názory, ani své zvyky a nemohou si přece vyměnit ani své postavení a zvláštní okolnosti, ve kterých žijí. Mohou však vycházet z hlubokého lidského citu lásky, respektování, ohleduplnosti, a ať jsou jakkoliv odlišní, ve věci morálních vztahů jsou si vždy blízcí.

A tato prostá skutečnost přiváděla miliony Indů a Burmanců v ústřety sovětským státníkům. Viděli v nich představitele míru a nových vztahů mezi národy. Vztahy oproštěné od vměšování do vnitřních záležitostí toho druhého, vztahy bez komandování a koloniálního vměšování. Vztahy lidského porozumění,

celých 45 roků, až zemřel na jaře r. 374 jako téměř stoletý stařec. — Ještě za dlouhou dobu zvedali Nazianzští — podle východního obvyklého — na znamení lásky a úcty ruku k ústům a políbili ji, kdykoliv ho vořili o svém bývalém biskupovi Řehořovi. Církev jej má právem za svätce.

Z tří dětí této svaté dvojice je nejstarší sv. Gorgonia, věrný obraz matčin. Provádala se a měla několik dětí. Jako Nonna vníkala i ona svou štedrost k nužným a ráda o sobě říkala: »Dobročinností svou svolávám na své děti Boží ochranu, cennější to dědictví nad veškeré bohatství světa.«

Její bratr Řehoř, druhé dítě svatých rodičů, je — nám všem známý — sv. Řehoř Nazianský, veliký to učitel církevní, světlo Východu, jeden z nejvýznamnějších učenců křesťanského starověku, jehož spisy značně ovlivnily křesťanskou katolickou dogmatiku, spisy, které nescházely v žádné sbírce církevních otců, z nichž úryvky dodnes často čítáme v breviáři. Jeho

svátce uvádí náš liturgický kalendář dne 9. května a pozdější doba ho poctila příměním »Theologos«.

Nejmladší ze sourozenců byl sv. Caesarius, vzdělaný a slavný lékař, osobní lékař císaře Juliana Apostaty. Když opustil císařský dvůr, vrátil se do Nazianzu a tam záhy zemřel. Nad jeho hrobem měl pohřební řeč jeho bratr Řehoř, a jeho matka Nonna doprovázela smuteční průvod nejen s hořící svící, ale i se statečným, nezlomeným srdcem.

Kolik štěstí a požehnání nalazáme v úzkém kruhu této vzorné rodiny! Ano, kolik dobra může vycházet z jediné rodiny, která celým svým životem následuje Rodinu svatou. Dlouhá staletí minou, ale památka na ni z lidských duší nemizí.

Snažme se jako duchovní, kteří odpovídají za lid sobě svěřený, vychovávat každého na svém nůsobišti co nejvíce takových rodin v plnění všech náboženských povinností. Prokážeme tím službu jak Bohu, tak i své milované vlasti, neboť tyto rodiny budou také vždycky vzornými jejími občany.

bratrství, ochoty pomoci a poradit. A tyto nové vzta-
hy mezi národy pochopili prostí lidé v Indii a Burmě
velmi snadno svým zdravým lidským instinktem a
čistým srdcem. Společenské systémy těchto zemí jsou
od sebe na hony vzdálené a nikdo přitom neusiluje
vnutit druhému svůj vlastní způsob života. Ale je
možné pomoci Indům na jejich svízelné cestě, naby-
tou národní svobodou zajišťovat především budováním
vlastního průmyslu. Pravá svoboda a samostatnost
vyžadují také nezávislost hospodářskou. A Indie stej-
ně jako jiné země ví, že sovětská pomoc není posky-
tována s nějakými politickými nebo vojenskými po-
žadavky a že se zde i o hospodářských problémech
vzájemné výměny zboží jednalo vždy na podkladě na-
prosté rovnoprávnosti a vzájemných výhod. A tato
zásada není po chuti jen těm kruhům, které při kaž-
dém politickém a hospodářském jednání by chtěly
využít dosavadní nevyvinutosti hospodářství svého
kontrahenta k tomu, aby ho ještě více utiskly, vyko-
řistily a uhnětlý. Proto zase Indové mohli volat
»Indové a Rusové jsou bratry«, když je celé jednání
přesvědčilo o korektním, lidském a ohleduplném po-
stoji Sovětského svazu.

Před koncem roku padla francouzská vláda. Padla
proto, že nerespektovala demokratické principy ani
doma, ani v koloniích. Právě svou nesolidností, svými
intrikami dokázala, že prakticky ztratila vliv ne-
jen na cizí koloniální národy, ale i na vlastní lid. Ni-
kdo jí nevěřil v Paříži, ale také v celém Vietnamu
a Maroku. Trpěla porážku za porážkou, protože nikde
nemohla lidem zajistit ani to, co sama slibovala.
Francii promarnila celý kapitál politických a hospo-
dářských vlivů. Ztratila posice napřed tím, že pokra-
čovala v záhubné politice pro celý svět i Francii, vy-
zbrojování západního Německa. Touto zradou mělo
být zachráněno Sársko. Ale i tam zvítězila oposice.
Ve Vietnamu nepozbyla vlivu jen na severní část, ale
i na jižní, kam Ngo Diem pustil Američany. Ještě
hůře se rozvíjela situace v severní Africe, v Alžiru
a Maroku. Tak je francouzská politika názorným do-
kladem toho, že když sobecké zájmy malé skupiny
lidí určují vnitřní a zahraniční politiku země, oddálí
tím lid od skutečného zájmu na všech důležitých pro-
blémech.

V mezinárodním měřítku byl minulý rok neobvyčej-
ně významným znamením, že celý svět vyzdahuje již
konečně obrat od politiky násilí, vyhrožování, od kal-
kulací s válkou. První ženevská konference vyjadřo-
vala jednoznačnou vůli všech národů po míru a po
zastavení studené války. Druhá konference však ne-
splnila očekávání národů. Opět znovu sobecké zájmy
malé, ale vlivné skupiny bankéřů a zbrojařů měly
vrch. Apoštola slova však platí i pro zásady mezi-
národní politiky, ani tam není možné se zastavit,
nýbrž je nutné ji zdokonalovat a národy povzbuzovat
v jejich úsilí překonat staré překážky na cestě dorozu-
mění. Nikdo si nechce zjednodušovat situaci. Víme
velmi dobře, že dlouho před oběma konferencemi se
nejednalo, nýbrž se pouze hrozilo s posicí síly, nebo
léne s vlastního strachu a špatného svědomí. Avšak
rakouská státní smlouva a neutralita, sovětsko-jugo-
slávské dorozumění a první ženevská konference
ukázaly jednoznačně, po jaké cestě chce kráčet lid-
stvo. Žádné překážky je nezadržují, aby postupně vy-
řešilo všechny hlavní problémy, které jsou před dveř-
mi. Bude nutné i v tomto roce s dvojnásobným úsi-
lím bojovat za světovou a především evropskou bez-
pečnost. Teprve na jejím podkladě bude potom možné
přikročit k otázce druhé: sjednocení Německa. První
podmínkou k tomuto aktu je nutnost, aby Němci za-
čali mezi sebou klidně a ohleduplně vyjednávat. Za-
tím se tomuto samozřejmému požadavku brání nejen
šéf vlády Adenauer, ale i představitel oposice Ollen-
hauer. Avšak nemožnost dosáhnout jinak sjednocení
obou částí Německa donutí i tyto politiky starého stři-
hu k tomu, aby upustili od své neúspěšné politické pra-
xe. Nedokážou-li to, vývoj je smete. Také otázky od-
zbrojení musí být třebas jen postupně řešeny. Národy

nedovolí, aby si někdo neodpovědně pohrával s tak
šílenou zbraní, jako jsou nukleární zbraně.

Dveře nebyly zavřeny ani na druhé ženevské kon-
ferenci. Je třeba se nezastavovat, ale po křesťanskou
trpělivě usilovat o další vývoj všech těchto otázek
v mírovém smyslu. Odpovědnost a morální úsilí ná-
rodů roste a jistě poroste dále. Adenauerové a Dulle-
sové budou muset respektovat tyto mladé zdravé mo-
rální síly světa. Je jednoznačné, že křesťanství položí
svou váhu na tu miskou, která bude nadepsána: »mír,
spravedlnost a pokojné jednání«. V mezinárodních
otázkách musí být rovněž uplatňovány morální hod-
noty. I zde platí potřeba lásky a nikoli hrozeb a ná-
silí.

Postoj naší vlasti k řešení všech těchto otázek je
prostý. Mír musí být i nadále bráněn všemi prostřed-
ky, které máme po ruce. Máme společnou odpověd-
nost za osud světa. Víme velmi dobře, že dobro musí
zvítězit. Stejně si však uvědomujeme, že boj nebude
lehký a že se musíme připravit na mnoho překážek
a úskalí. Čím sladší je ovoce, tím déle zraje. Trpěli-
vost, ale i cílevědomost patří nejen k zásadám čes-
koslovenské politiky, ale i k morální výzbroji každé-
ho katolického křesťana. Nic se nestane bez dopuště-
ní Božího. Avšak Bůh požaduje naše spoluúčastenství.
Neodepřeme ho nikde, kde jde o věc dobra, lásky, mí-
ru a pokoje.

Naše vlast je pevnost míru. Světový mír můžeme
posilovat dobrou pokojnou budovatelskou prací. Má-
me před sebou program pro další mírový rozvoj na-
šeho hospodářství. Naš nový pětiletý plán vyrostl
z našich dosavadních zkušeností a úspěchů. Poučuje
nás o tom, že jedině svorné síly jsou s to zajistit klid,
spokojenost a mír nejen našim národům, ale i celému
světu. Jeho úkoly jsou nemalé, ale i naše síly vy-
rostly. Naš příští pětiletý plán je věrný zásadě zvy-
šování hmotné a duchovní úrovně československého
lidu. Předvídá proto a připravuje další rozvoj národ-
ního hospodářství a jeho další vzestup. Svěšené hřív-
ny budeme rozmnožovat především dokonalejší me-
chanisací, zvýšenou produktivitou práce, svědomitým
a pečlivým využíváním hmotných a pracovních rezerv.

Ve strojírenství bude naším úkolem usnadnit lidu
práci zaváděním výrobních strojů vyšší dokonalosti.
Totéž ve zvýšené míře je nutné pro ulehčení a me-
chanisaci zemědělských strojů pro naše pilné rolníky.
Pro zvýšení úrovně obyvatelstva bude vyrobeno
o 160 % více televizorů a o 80 % osobních automo-
bilů. V chemickém průmyslu věnujeme péči rozvoji
výroby umělých vláken. Tempo staveb investičních
a bytových zvýšíme o 10 %. Rozšíříme plochu lesů
o 97.000 ha. Také v zemědělství chceme dosáhnout
o 10 % vyšší produkce. Půjde o to, aby byla zvyšová-
na užitkovost chovných zvířat. Mechanisace zeměděl-
ství vzroste o dalších 16 %. Pro všechny tyto podniky
budeme moci investovat o 20 % více než loni.

Plody této práce jsou určeny všem. Národní důchod
stoupne o dalších 8,4 %. Kupní síla obyvatelstva
vzroste, zvýší se maloobchodní obrát. Dodávky potra-
vin, textilu vzrostou jak kvantitou, tak i kvalitou.
V péči o zdraví člověka přejdeme výrazněji na pre-
ventivní léčbu. Neobvyčejně rozmnožíme počet všech
kulturních zařízení.

Všechny tyto smělé plány, které mají na zřeteli
péči o našeho bližního, předpokládají zvýšenou účast
národa na tomto ušlechtilém díle. Kladou proto vy-
soké nároky na odbornou, ale i morální přípravu a
organizaci těchto obecně prospěšných úkolů. Staré
sobectví budeme překonávat láskou k bližnímu a ná-
rodu. Je naším velikým úkolem se především morálně
podílet na této výstavbě spravedlivého společenského
řádu.

Budeme zdokonalovat svou práci, budeme se přitom
bratrsky povzbuzovat a pak budeme mít i právo ne-
sobocky se radovat. Slova apoštola přeneseme i do
dnešního světa a budeme jimi léčit i jeho bolesti. To
je úkol hodný dobrých pastýřů.

Kanovník Jan Mára

P. ANTONÍN JAROSLAV PUCHMAJER, VLASTENECKÝ KNĚZ, ZAKLADATEL NOVOČESKÉ ŠKOLY BÁSNICKÉ

»Při jeho narození cosi neobyčejného se přihodilo. Neboť rodiče byvše přes pole, když se vracovali domů, v širém poli přepadly bolesti porodu matku, takže jen s chvatáním a těžkostí se skrýti vstavu byli, nemohouce domova dosáhnouti.« (J. V. Sedláček v úvodu k Puchmajerovu kymovniku.) Takto nečekán přišel na svět toužebně očekávaný křisitel nové české poesie Antonín Jar. Puchmajer 11. ledna 1769 v Týně nad Vltavou. Když v místní triviální škole projevoval bystrost, chápavost a pili, požádal jeho otec — jirchář a rolník — tamního kaplana, aby ho přiučil latině, a učitele, aby ho povčil v hudbě. Proto otcové »piarum scholarum« v Budějovicích nemálo užasli, když při přijímací zkoušce poznali, že umí dost latinsky, ale ani slova německy. Při svém neobyčejném nadání pro cizí jazyky tento nedostatek brzo vyrovnal a ještě franštině se přiučil. Na filosofii v Praze poslouchal Seibta, Vydru, Meissnera, Kordovu a chtěje se věnovat profesuře nebo bibliotékařství, ex privata diligentia pročítal současná i starší literární díla francouzská, německá, španělská, ruská a polská. Tato záliba ho vedla k prvnímu literárnímu pokusu, a to k překladu románu Lazarillo de Tormes — do němčiny. K vydání překladu nedošlo, a když mu jednou Hnevkovský jeho hanlivou poznámku o češtině splatil řka, »že s němčinou svou nosí dříví do lesa, že Němcové málo mu toho budou vděk mítí a že vlast a dobří Čechové i malé podniknutí vděčně přijmou« (J. V. Sedláček, o. c.), brzo se vzpamatoval, četbou českých knih dohonil, co zmeškal, a začal se pokoušet o české verše.

Zanedlouho ve spolku s Hněvkovským a Vojtěchem Nejedlým pokusil se po příkladu Thámově vydat sbírku básní od různých současných spisovatelů. Když ji předložili tehdejšímu censorovi Fr. Faustinu Procházkoví, uslyšeli zdrcující radu, aby se dříve naučili české mluvnici... Procházka ukázal básně studentů Dobrovskému, který všechny tři k sobě pozval a jim vyložil, že pro český jazyk se hodí jediná prosodie, a to přízvukná. Dojem, jímž Dobrovský na studenty zapůsobil, byl tak ohromný, že se v pravém smyslu do přízvukné prosodie zakousli a v jejím duchu své básně přepracovali. Nicméně i Dobrovský byl jimi získán tak, že prosodii sepsal, jak se zmiňuje v listu k Durychovi 1. února 1795: »Puchmayerus Wltawo-Tynae natus est... nisi me juvenes hi, quorum ego poetica pericula legi atque vi (regula) censoria notavi, flagitassent summopere, vix ego de prosodiae regulis scribendis hoc anno cogitassetm.«

Zatím vstoupil Puchmajer do semináře, »chtěje v uměních prospívati i svým rodičům se zavděčiti a začátkem hned zde onde s nepřáteli češtiny mnohé půtky přestáti musel«, neváhaje kolegy Čechy burcovati z národnostní lethargie. Ve studiu nebylo nad něho pilnějšího »a jediné při jídle hovorů se oddav svou veselostí, vtipnými a neočekávanými nápady všechny přisedící vyrážel a tak hlasitě svá smyšlená neobyčejná přednášel, že často jediné Puchmajera v celém večeradle slyšati bylo,« vypravuje Sedláček (o. c.). Jeho neúmorná píle přinesla ovoce: v posledním semestru semináře r. 1795 vychází u Jana Jos. Diesbacha slavné *Sebrání básní a zpěvů vydané od Antonína Puchmajera. S vyobrazením P. Jos. Dobrovského. Svazek první. Nákladem vydavatelovým.* — »Knižka tato poesii naší přinesla jaro,« výstižně praví Jar. Vlček. (První novočeská škola básnická.) Bylo to na 150 osmerkových stranách pokračování různých těch almanachů francouzských, německých, vídeňských a posléze almanachu Tháмова, od něhož se však podstatně liší: je v něm vedle Puchmajera zastoupeno dvanáct nových autorů, kteří nejsou naho-

dile sebrání, nýbrž tvoří uvědomělou družinu vrstevníků. A nejpodstatnějším rozdílem je důsledně provedená přízvukná prosodie.

Byv brzo potom vysvěcen, slavil primici v rodném městě, kde při primiční hostině vypukl v obci požár, který by byl málem zničil všechny zbývající výtisky »Sebrání«.

Tento horlivý buditel dostal se divným zásahem Prozřetelnosti za kaplana do německé Ktiše. Ale ani tam neustal v práci a vydal r. 1797 II. díl svého almanachu, jehož kruh přispěvatelů vzrostl o mnoho jiných, hlavně o Rautenkranze a Jana Nejedlého.

Dalším jeho působištěm byly Prachatic, kde vydal — stále svým nákladem — r. 1798 s názvem *Nové básně III. díl* a r. 1802 IV. díl své sbírky. V Prachaticích se nesoustředil toliko na literaturu, nýbrž věnoval se plně buditelské práci mezi lidem, namnoze odrodilým, s plným zdarem. Tento v knihách ležící slabý kněz, oddaný vážné práci, kouzelně se měnil ve společnost. »Tenť svou živostí, svým vtipem, svým moudrým hovořením a zdravým úsudkem celou společnost obživoval a tak říkáje divy kouzle, radování mezi staré i mladé rozsíl. Všude po něm se shánějíce, nejen ho milovali, ale co výborné hlavy a krásného, jasného ducha si vážili,« dosvědčuje Sedláček (o. c.).

Z Prachatic se dostal do Oujezda a brzo potom do Jinonic, kde r. 1804 vydal překlad Montesquieuova *Chrámu Gnáského* podle polského překladu. Proč našemu českému upracovanému člověku zčeštil román, který před osmdesáti lety dráždil v doprovodu ilustrací Watteauových smyslnost napudrovaných kavalírů a okrinolinovaných dám, prozrazuje v předmluvě: Čechové nevěří, že by ze slovanských literatur měli čerpati a tak »obírajíce se jen s francouzštinou, angličtinou, zvláště němčinou sami se den po dni, smím-li tak říci, odčešujuj a odslovaňujuj...«. Budeme-li místo z cizích originálů překládat z polského překladu, uspoříme si práci a naučíme se lepšímu slovanskému vyjadřování. Hlavní příčinou bylo obohatit formálně básnickou mluvu českou pokladem slovanských jazyků, jak tomu chtěl Jungmann i Kollár.

Když po krátkém působení byl r. 1806 dosazen na faru v Radnicích, pokračoval ve své buditelské činnosti hlavně prací na II. dílu česko-německého slovníku, na němž měl podle vlastního doznání Dobrovského hlavní zásluhu. V zásadách Dobrovského zpracoval *Lehrgebäude der russischen Sprache* (1820), ale beletrii neopustil: vydal V. díl *Nových básní*. Jsa pevně zakotven jako farář, začal vychovávat osadníky také sociálně. Aby nezaměstnané odvedl od žebroty, začal na svůj náklad budovat na kamenitém vrchu park »Puchmírku«, aby oživil zájem o hospodářské povznesení, vydal z němčiny *Krátké poučení o hospodářství polním pro obecný lid*, k němuž se družil překlad spisů hrab. Kašpara ze Šternberka *Pojednání o bylinářství v Čechách* (1819). Trochu exoticky působí r. 1821 vydaný spisek *Románi Čib, d. i. Grammatik und Wörterbuch der Zigeuner Sprache. Dazu als Anhang die Hantýrka oder die Čechische Diebesprache*, ale svědčí o jeho všestranném zájmu, který ho od zájmů jeho milovaného národa neodlučoval. Vždyť už r. 1818 na sv. Václava otevřel slavnostně první čtenářský spolek, aby radnički občané měli pevné středisko kulturního života. Téhož roku však ostrá disonance zazněla do života Puchmajerova výpadem Šafaříka a Palackého proti celé družině. Tento pa-zvuk byl vyrovnán příštího roku dojemným projevem M. Z. Poláka, který poslal básníkovi věnec s hrobu Vergiliova.

Obsahem jeho básní je anakreontické opěvání hmot-

ných darů života ve smyslu Horácova *Carpe diem*, což je tím podivnější, že byl knězem vzorného života podle souhlasného úsudku všech tehdejších historiků. Pro něho je poesie pouhou »hříčkou rozumu a vtipu« podle vzoru a módy všech tehdejších velkých literatur. Přesto však — předstihuje tím Thámův kroužek — obohatil českou poesii o básnické poslání, popisnou lyriku, baladu, romanci, epos burleskní i hrdinský a uvedl do ní realistické líčení přírody. V jeho družině jsou Moravané: Zábranský, Mnich, Kuča i Slováci: Leška, Palkovič a Tablic. Jeví se tedy jako skutečně první organizátor novočeské školy básnické.

Své literární kredo napsal v předmluvě k *Fialkám*: »Čím laskavější jest soud o mých básních, tím mírnější mé vlastní o nich mínění. Nechci se zdát, jako bych na způsob vrány cizím se chtěl chlubití peřím. Kdo o spisech Buriana, Rousseaua, Gresseta a Floriana povědomost má, kdo zná poesii Kniažnina a Karpiůského, kdo četl básně Bürgrovy a Schillerovy a jiné, zví, který kvítek z které kvítnice se zde na Parnas český přesadil a pak co zase z naší zahrádky jest. Největší básní těchto cenu... působí lehkoplynoucí tok veršování, stejnost a čistota rýmů a kromě světlé srozumitelnosti čistá, žádnými truskami z ruš-

tiny nebo z polštiny (jakž dracoun ten, bohužel!, mnozí za okrasu mají) nezaškrvněná čeština.« Jeho ctižádostí byla jádrná čeština a libozvučný rytmický verš. Přiznává bez obalu prameny, z nichž čerpal, ač podle tehdejších názorů toho nebylo třeba, vždyť Krylov má řadu věcí z Lafontaine, Žukovský básně Schillerovy označil za své... Ostatně nepřekládal otrocky. Jeho »paní Pepice«, hořekující nad rozlitém mlékem, je zcela česká, tím spíše, že končí básník posměškem na svou osobu:

»Tak se mně zdá leckdys, že mne v Praze
za kanovníka neboli za probošta volí
s čepicí a s holí.

V tom mě nějaká náhoda ze sna vyburcuje —
dám hned proboštví i kanovníctví kvindy,
jsemť ach! ka(pl)n pra(chat)ický
zas jak jindy.«

Zemřel v Praze 29. září 1820. Moderní literární historie v čele s J. Vlčkem a J. Máchalem vděčně a srdečně ocenila jeho životní dílo a prohlásila ho za »probuditele nové naší poesie a skutečného básníka«.

J. B.

VLIV ČESKÉHO KNĚZE NA HUDEBNÍ TVORBU L. VAN BEETHOVENA

(Poznámka k článku v 8. č. V. roč. D. P. str. 157: Abbé Josef Jelínek, hudební skladatel a klavírní virtuos.)

Ke konci 18. století se v císařské Vídni vystupňoval vzájemný vztah mezi hudebníky českými a cizími. Tehdejší slavná vídeňská hudební tradice nebyla jen výhradním dílem Rakušanů, nýbrž výsledkem umělecké spolupráce hudebně tvůrčích osobností více národů, totiž Vlachů, Němců, Rakušanů a se značným přispěním i Čechů.

V této době na vídeňské půdě se setkal náš abbé Josef Jelínek vedle Mozarta a Haydna především též s mladičkým Beethovenem. Bylo to v listopadu 1792, kdy poslal arcivévoda Maxmilián, kolínský kurfiřt, svého chráněnce Ludvíka van Beethovena z Bonnu do Vídně, aby se učil u Josefa Haydna hudební kompozici.

První seznámení mezi abbém Jelínkem a Beethovenem se událo v paláci knížete Karla Lichnovského. Tento milovník hudby pořádal každý pátek ve svém paláci na Mülkerbastai večery komorní hudby. Přirozeně, že v žádném hudebním saloně vídeňské šlechty nesměl chybět český klavírista abbé Josef Jelínek. Tentokrát měl změřit svou klavíristickou dokonalost čtyřiatřicetiletý Jelínek, odchovaný starší pražskou školou, s dvaadvacetiletým Beethovenem s vlastní virtuositou.

Jelínek již tehdy patřil ve Vídni mezi první klavírní virtuosy. Jméno mu získala zejména jeho úžasné rychlá hudební tvořivost. Stal se populárním komponistou variací. Vůči Beethovenovi se přirozeně cítil povýšeným a silným pianistou.

Ve velké paruce a v plné parádě byl tedy Jelínek připraven potřit mladičkého Beethovena. Cestou na večírek potkává učitele hudby nymburského rodáka Václava Černého, u něhož se čeští hudebníci často scházeli. Černý se ptá Jelínka: »Kampak?« — »Mám se změřit s jedním mladým bonnským klavíristou, tak ho jdu zpracovat,« odpovídá Jelínek. Nato druhého dne po večírku Černý opět uviděl Jelínka a ptá se: »No, jak bylo? Zpracoval jste ho?« — Jelínek na to: »Na včerejší den nezapomenu. To snad ani není člověk, to je učiněný »ďábel«! Ten mě a nás všechny uhraje k smrti! Na moje thema improvisoval, jak jsem nikdy ani Mozarta neslyšel. Pak hrál vlastní skladby, které jsou velkolepé! Z klavíru dobude takových těžkostí a efektů, o kterých se nám ani nezdálo!«

Následky prvního setkání se záhy projevilv u obou. Jelínek víc propracovával své skladby, jež od té doby nešetřily klávesnice. A Beethoven?

Mladý Beethoven se učil u Haydna hudební kompozici. Když Jelínek prohlížel Beethovenovy úlohy z generálního basu, jak je pracoval po dobu půl roku pod Haydnovým vedením, seznal, že se nejen ctižadostivý Beethoven nedostal za tuto dobu nijak kupředu, ale že Haydn zůstavil bez povšimnutí v úlohách chyby, které nemohl nevidět. Při tom si stěžoval Beethoven Jelínkovi, že jeho učitel (Haydn) nevěnuje jeho učení dost pozornosti. Haydn byl totiž mnohonásobně zaměstnán a nebyl s to, aby věnoval předloženým pracím dychtivého Beethovena patřičnou pozornost.

Když abbé Jelínek poznal Beethovenovu nespokojenost, spojenou se ctižadostivostí, a aby jej zbavil stísněné nálady, sdělil tuto okolnost svému příteli, hudebnímu skladateli a učiteli Schenkovi. Přitom se ho dotázal, zda by on sám byl ochoten pomáhat Beethovenovi v kontrapunktickém cvičení. Když dostal Jelínek od Schenka kladnou odpověď, pozval Beethovena i Schenka do svého bytu.

U Jelínka slyšel Schenk hrát po prvé Beethovena. Nadšeně chválil jeho umělecký talent, zvláště jeho improvisace. Ale skutečně shledal, že Jelínkova zpráva byla pravdivá. Základní pravidla kontrapunktu byla Beethovenovi téměř neznáma. Pomáhal proto Schenk Beethovenovi v učení pod přísným tajemstvím mlčivosti a bez jakéhokoliv honorování. Tak náš abbé Jelínek poskytl tomuto mladému Beethovenovu talentu zasloužilou a nezapomenutelnou ochranu.

I hudební umělci jsou však pouze lidmi. Z velkého přátelství mezi Jelínkem a Beethovenem se později vyvinulo vzájemné nepřátelství. Snad k tomu zavdali příčinu oba. Abbé Jelínek byl poměrně značně temperamentní povahy. Beethoven pak měl osobních nepřátel celou řadu, které si způsobil často svým nespolečenským chováním. I velká světla mají své stíny, i velcí geniové mají své lidské slabosti.

Je všeobecně známo v hudebním světě, že Beethoven měl ke schopným lidem sice srdečnou úctu, ale poněkud málo intimního citění. Není proto divu, že si proti sobě popudil mnoho bývalých osobních přátel. S mnohými vídeňskými hudebníky byl Beethoven v otevřeném boji. Oni se smáli jeho výstřednostem a bonnskému dialektu. Dělal si žerty i z jeho hudby. Beethoven jim pak vše vracel nazpět řečí i rukama.

Když se Jelínek s Beethovenem znepřátelil, pravděpodobně z obapolné příčiny, odhalil po dvouletém učení Schenkovo tajemství. Beethoven pak s tím již žádné tajemství nedělal.

Abbé Jelínek se cítil hudebním geniem Beethovenovým jaksí odstrčen. Byl snížen v jeho očích na »továrního velkovýrobce módních variací«. Odškodňoval se proto tím, že při všech příležitostech poslouchal Beethovena, bral jeho hudební věty a harmonie a komponoval z nich svoje variace. Jelínkova módně upravená variace byla tehdejším světem vyžadována, zatím co Beethoven pro své dílo těžko hledal nakladatele. Beethoven se proti Jelínkovi bránil tím, že střídal po Vídni byty, aby byl co nejdále od zvuku Jelínkova klavíru a přišel s ním co nejméně do styku.

O hudebních skladbách Beethovenových zase Jelínek prohlašoval, že jim chybí vnitřní souvislost a že jsou přeplněny. Tvrdil, že Beethoven je již odedávna zvyklý každou hudební ideu, která ho napadne, zaznamenat na kousku papíru a papírek odhodit do kouta ve svém pokoji. Tam často na papírku zaznamenané motivy vzrostou na kupu. Služebná při uklízení se jich nesmí dotknout. Dostane-li pak Beethoven chuť ke komponování, vyhledá z tohoto pokladu idejí některé motivy, které pak použije k hlavním i vedlej-

ším větám předem vytyčené skladby. Přitom prý ale málokdy přijde na šťastnou myšlenku.

At již tomu bylo jakkoliv, přesto náš abbé Josef Jelínek měl na skladatelský vývoj mladého Beethovena značný nepřímý vliv svým variačním uměním, jak to po právu zhodnotil hudební kritik J. Čeleda: »O Beethovenovi dnes předobře již víme, že byl po celou svou pětatřicetiletou vídeňskou působnost geniálním improvisátorem i v nejsložitějších cyklických útvarech své tvorby, ukázněným thematicky nad veškero pomyšlení. Za tuto kázeň nepřímo vděčí dobremu vzoru Jelínkovu, neboť jeho variace byly všem, kdož je tak dobře chápali, jako právě variačně nevšedně nadaný Beethoven, jedině spolehlivou přípravou přísné logické práce o hudebních myšlenkách přístich složitých výtvorů cyklických tvarů, jak je — zejména symfoniemi a koncerty — nově pojal a uzákonil právě Beethoven. Nemělo by se zapomínat, že u základů pozdější geniální improvisace Beethovenovy byl podnětným ochráncem a bdělým rádcem právě náš abbé Jelínek jako první z prvních«.

P. František Hochmann

NÁŠ ZÁPISNÍK

INSTALACE NOVÉHO KANOVNÍKA V LITOMĚŘICÍCH

V metropolitním chrámu sv. Štěpána v Litoměřicích byl ve svátek svaté Cecílie, 22. listopadu 1955, instalován nový sídelní kanovník, vsdp. František Klapuch, administrátor v Liberci. Narozen 1908, syn chudého zemědělského dělníka, otce osmi dětí. Těžce se museli otec a matka probíjet a velké oběti přinášet, aby uživilí četnou rodinu. Hodně se museli uskrovnovat, když dali nevšedně nadaného Františka studovat. Nelitovali toho. Neboť z Františka se stal dobrý člověk, důstojný kněz, průbojný bojovník za spravedlnost a mír ve světě a dobrý pastýř, který dosud neúnavně pracoval k větší cti a slávě Boží a k blahu duší. S vroucností vděčného syna děkoval po vykonaném instalačním aktu svému zemřelému otci a své v katedrále přítomné matce za veliké oběti, které mu umožnily cestu k oltáři a k vysoké církevní hodnosti.

Instalační akt vykonal probošt kapituly a kapitulní vikář, nejdůstojnější pan Msgre ThDr Eduard Oliva, který ve své hluboce promyšlené alokuci poukázal na to, že kanovníkát neznamena jen důstojnost, nýbrž ta-

ké těžkou odpovědnou práci k blahu věřícího lidu. Po přečtení dekretu a instalačních ceremoniích, oblečení kanovníckého roucha a předání insignií uvedl Msgre Oliva instalovaného kanovníka na vyhrazené místo v kanovníckém chóru za zpěvu bohosloveckého sboru »Ad multos annos...«

Po slavném Te Deum sloužil kanovník Klapuch mši svatou za sborového a sólového zpěvu bohoslovců. Svatováclavským chorálem byla důstojná slavnost ukončena za přítomnosti zástupců profesorského sboru v čele s jeho spect. děkanem Dr Janem Merellem, proděkanem a rektorem semináře prof. Františkem Panušskou, zástupci královéhradecké kapituly vsdp. Jonášem a Tomíčkem, zástupcem SÚC, zástupci NV, bohoslovci a za přítomnosti příbuzných, známých a četných přátel instalovaného kanovníka Františka Klapucha.

Jemu přejeme přízeň Boží a mnoho úspěchů v jeho budoucí čestné a zároveň těžké práci na novém úseku vinice Páně!

K. S.

VÁNOČNÍ POSELSTVÍ SV. OTCE

Svatý Otec Pius XII. se ve svém vánočním poselství zvláště zabýval otázkou zákazu atomové a vodíkové zbraně. Zdůrazňuje velký význam této otázky pro upevnění míru a vyslovuje se pro přijetí návrhu na upuštění od pokusů s nukleárními zbraněmi, na zákaz a používání těchto zbraní a také na ustavení »kontroly nad zbrojením«. Svátý Otec varuje dále před pokusy odtrhovat první z těchto návrhů od návrhů ostatních a prohlašuje: »Bez váhání tvrdím, že uskutečnění všech těchto tří návrhů je povinností, za niž nese odpovědnost svědomí národů a jejich vůdců.«

Americký tisk přijal chladně toto poselství, které žádá, aby se státy vzdaly zkušek s atomovými zbraněmi a použití těchto zbraní. Listy »New York Times« a »New York Herald Tribune« věnovaly papežovu poselství úvodníky, v nichž se však projevuje podráždění z výzvy, aby se státy vzdaly použití atomových zbraní. List »New York Times« píše, že »praktické návrhy Pia XII. jsou sporné«. List »New York Herald Tribune« připomíná, že právě Sovětský svaz též trvá na tom, aby se státy zřekly použití atomové zbraně.

ZIMNÍ REKREAČNÍ A LÁZEŇSKÁ AKCE CHARITY

Česká katolická Charita opět v zimním období provádí rekreaci pro duchovní osoby a farské hospodyně v těchto lázních a rekreačních střediscích:

1. V Jan. Lázních (Krkonose) — v zotavovně »Marianum«;
2. V Dol. Smokovci (Vysoké Tatry) — v zotavovně slov. Charity;
3. V Poděbradech — léčebném domě »Charita«;
4. V Kněžském domově v Praze II, Ječná 2.

Zimní rekreace potrvá od konce prosince do počátku dubna. Rekreační turnusy jsou týdenní (v Kněžském domově), nebo 14denní, lázeňské turnusy (v Poděbradech) jsou 21denní.

Denní pense pro duchovní v činné službě, farské hospodyně a sestry je 16 Kčs. Sestry zaměstnané v charitních ústavech platí 10 Kčs.

Duchovním v. v., sestřím v ústavním zaopatření a bývalým dlouholetým farským hospodyním je poskytován pouze léčebný pobyt (v zimním období) v Poděbradech za denní pensi 16 Kčs. Zvláštní sleva může být povolena duchovním a sestřím v ústavním zaopatření, pokud jejich důchod kryje pouze ošetřovné. Ostatní osoby platí plnou denní pensi, t. j. 32 Kčs.

V Kněžském domově je pro naše rekreaty zajištěno ubytování a snídaně za denní příplatek 3 Kčs.

Hostům, kteří se chtějí v Lázních Poděbradech léčit, doporučujeme, aby si u svého Okresního ústavu nár. zdraví vyžádali poukaz na ambulantní lázeňské léčení z titulu nár. pojištění.

Přihlášky podejte co nejdříve rekreačnímu oddělení Č. K. Charity v Praze II, Vladislavova 12, telefon 24 29 29, 24 29 00.

SVĚTOVÁ KULTURNÍ VÝROČÍ 1956

Předsednictvo Světové rady míru na svém zasedání ve Vídni projednalo návrhy, které mu byly předloženy mírovými výbory jednotlivých zemí i různými osobnostmi a rozhodlo se doporučit, aby v roce 1956 byly v měřítku národním i mezinárodním oslaveny tyto velké osobnosti světové kultury:

KÁLIDÁSA, indický básník;

TOJO ODA (známý pod jménem SÉŠU), japonský malíř, 450. výročí jeho smrti;

REMBRANDT, holandský malíř, 350. výročí jeho narození — 15. července;

BENJAMIN FRANKLIN, americký státník - publicista, 250. výročí narození — 17. ledna;

WOLFGANG AMADEUS MOZART, rakouský hudební skladatel, 200. výročí narození — 27. ledna;

HEINRICH HEINE, německý básník a spisovatel, 100. výročí smrti — 17. února;

GEORGE BERNARD SHAW, irský dramatik, 100. výročí narození — 26. července;

FEDOR MIHAJLOVIČ DOSTOJEVSKIJ, ruský spisovatel, 75. výročí smrti — 9. února;

PIERRE a MARIE CURIEOVÍ, francouzští vědci, u příležitosti 50. výročí smrti P. Curieho — 19. dubna; HENRIK IBSEN, norský dramatik, 50. výročí smrti — 23. května.

Všechna tato světová kulturní výročí budou oslavována i v Československu.

200. VÝROČÍ NAROZENÍ WOLFGANGA AMADEA MOZARTA

Oslavy 200. výročí narození hudebního skladatele Wolfganga Amadea Mozarta jsou připravovány Pracovním výborem pro oslavy W. A. Mozarta, jehož předsedou je ředitel Státní konservatoře Dr. Václav Holzknecht. K výročí je připraven bohatý program, zvláště:

jubilejní cyklus Mozartovy komorní hudby — celkem 12 koncertů, na nichž vystoupí nejlepší československé komorní soubory a sólisté. Jednotlivé jeho večery budou uspořádány nejen v Praze, nýbrž i v Brně, Karlových Varech, Plzni, Olomouci a Hradci Králové; *cyklus koncertů Pražského komorního orchestru; cyklus písňových koncertů členů opery Národního divadla; koncerty České filharmonie; Mozartovy cykly v Čs. rozhlasu.*

Mozartovy opery budou v roce 1956 uvedeny v Národním divadle i na mimopražských operních scénách.

Koncerty chystá také Státní konservatoř a Akademie musických umění, po celý rok má Mozartovu tvorbu na programu Divadlo hudby a Mozartova díla jsou zařazena do programů mnoha symfonických i komorních koncertů, pořádaných v Praze i jiných městech.

Druhým vyvrcholením oslav bude *Mezinárodní hudební festival »Pražské jaro«*, do jehož pořadu jsou zařazeny četné skladby Mozartovy, jeho současníků i skladatelů pozdějších, na něž měl vliv.

Svaz čs. skladatelů připravuje 20. až 30. května 1956 *mezinárodní konferenci o díle W. A. Mozarta.*

LIBUŇSKÝ VIKÁŘ JELÍNEK — ZAPADLÝ VLASTENEC

Zapadlý doslovně, protože ani důkladný Podlaha (Bibliografie) o něm nevěděl. Karel Mainhard Jelínek, otcovský přítel a rádce známého básníka »libuňského jemnostpána« Ant. Marka, býval v Libuni vikářem a děkanem. Narodil se v Kosmonosích r. 1765 a věnoval se duchovnímu stavu. Jungmann ho velmi dobře znal a počítal jej do okruhu svých dobrých přátel. Za pobytu u Marka v Turnově ho také navštívil. Marek mu byl po roce svého kaplanování v Rožďalovicích r. 1809 přidělen do Libuně za kaplana. Tehdy byl již Jelínek nositelem mnoha církevních úřadů: byl děkanem, biskupským vikářem, konsistorním radou a inspektorem škol (Catalogi cleri Litomericensis od r. 1816). Jelínek byl všestranně vzdělán. Byl přítelem Hurdálkovým a Dobrovského, který za ním rád odbočoval do Libuně, když přicházel navštívit hrob zemřelého přítele Durycha v Turnově. Dobrovským byl patrně získán pro studie slovanských řečí a literatur. Jungmann psal Markovi v únoru r. 1810 (ČČM 1881, 508): »Již-li pak jste všechny slovanské knihy v ruce poměli, které důstojný pan děkan jak sám, tak po Durychovi má?« Jungmann si od Jelínka vypůjčoval Raiče, proslulého historika srbského, míněna patrně čtyřsvazková »Istorija slavjanskich narodov, naipače Bolgar, Horvatov i Serbov«, vydaná na konci XVIII. stol. Nabízel mu navzájem svého Nestora, slavného ruského kronikáře, v pětidílném vydání Schlözerově, s bohatými výklady. Jelínek je tedy neznámý český slavista. Byl i vynikající theolog. Marek o něm prozradil důvěrně příteli Jungmannovi v listu z 15. III. 1818 (ČČM 1888, 162), že památný Hurdálkův latinský pastýřský list byl »od Jelínka sočiněný«. Marek jej mnil přeložit do češtiny, nedošlo však k tomu. Je-li tvrzení Markovo asi upřílišené, svědčí aspoň o Jelínkově účasti při Hurdálkově pastýřském listu a o přá-

telském poměru obou. V ódě, ve které oslavoval Marek Hurdálkovo jmenování biskupem litoměřickým, velebí básník svůj šťastný osud, že žije po boku »milovaného druhu a ctitele« Hurdálkova, Jelínka, který mu rozvíjel obraz výborného ducha biskupova. Svému nezkušenému kaplanovi byl Jelínek rádcem nejen v duchovní správě, nýbrž i v jiných věcech: zrazoval jej, aby nepřijímal místo biskupského ceremoniáře v Litoměřicích a později místo katechety na normální škole v Praze. U Jelínka se Marek, městský synek, zaučoval do polního hospodaření. O Jelínkovi zůstala po mnoho desetiletí v jeho farnosti tradice jako o výborném hospodáři. Pěstoval zvláště s láskou ovocné stromy. Marek jich po něm užíval po celé půlstoletí. Tento poměr k drahému představenému vykládá vřelost básníkovy citu v ódě na Jelínka: velebí i jeho osobní ušlechtilost, bystrost a humanitu k pracujícím lidu.

R. 1823 se vzdal Jelínek předčasně svého místa. Seznamy kněží litoměřické diecése přestaly uvádět jeho jméno od roč. 1824. Odešel na pensí nejspíše do Turnova. Jako oddaný přítel Hurdálkův byl, jak dnes říkáme, reakčním činitelům neúnosný. Na výzvu vikáře Jelínka a biskupa Hurdálka napsal Marek také dvě duchovní písně, proniknuté hlubokým zbožným citem a zájmem o rolníkovu práci: »Prosbá k Bohu« a »Píseň za úrodu« v roce 1817. -rtk-

GENERÁLNÍ KONSERVACE CENNÉHO OBRAZU NA SKALCE

Ke zprávě pod tímto nadpisem, kterou přinesl DP v č. 8. r. 1955, která byla uveřejněna v jiných časopisech a převzata i do DP a je napadána některými z čtenářů, přinášíme jako odpověď vysvětlení deníku »Lidová demokracie« ze dne 27. dubna 1955:

»Polská obec nedaleko Prahy. Opravdové zeměpisné i kulturní překvapení uchystal čtenářům čtrnáctideník Svazu čs. výtvarných umělců „Výtvarná práce“. Ve svém 7. čísle uveřejnil v drobných zprávách článek „Zachráněné obrazy“, v němž se doslovně píše: »V presbyteriu kostela v polské obci Mniszka je instalován nově konservovaný obraz Petra Brandla Maria Magdalena, kterému hrozil zánik a který byl dříve umístěn v nedalekém býv. klášteře na Skalce.“ Uvedená polská obec Mniszka je městečko Mnišek, ležící asi 30 km od Prahy. Po záchraně Brandlova nástrojiho obrazu referoval před rokem náš tisk, a dokonce krátký dokumentární film o jeho snímání a přenesení na plátno běžel v našich kinech. Nikdo ovšem netušil, že tak blízko Prahy máme polskou obec.«

STO LET SLUŽBY NEMOCNÝM

Dne 6. ledna t. r. bylo tomu právě sto let, kdy byla založena Kongregace Šedých sester III. řádu sv. Františka. Podnět k založení daly dvě sestry Anna a Marie Plaňanské, které bydlily v domě č. 83 na Malé Straně v Praze, nedaleko Karlova mostu. Když se k nim přistěhovala Františka Grossmannová, uskutečnily svůj dávný úmysl, věnovat se obsluze nemocných, zvláště těch, kteří byli opuštěni, a to bez všech nároků, pouze z lásky k Bohu. Po těžkých počátcích své činnosti našly porozumění u P. Františka Havránka, který se stal jejich duchovním otcem a jenž se přičinil o to, že kongregace byla uznána církví dekretem dne 26. března 1862 a státem dne 23. června téhož roku.

Za dobu trvání kongregace se zapsaly Šedé sestry svou bohumilou činností do srdcí lidí. Ale i v době, kdy lidstvo bylo postiženo válkou, snažily se Šedé sestry co nejvíce zmírnit lidské utrpení. Tak tomu bylo ve válce r. 1864 a 1866, kdy ošetřovaly nejen nemocné, a to bez rozdílu náboženství, nýbrž i raněné vojíny, ale zvláště se vyznamenaly svou hrdinnou obětavostí za epidemie cholery a neštovic v roce 1872. Na jejich záslužnou činnost po dobu obou světových válek a na jejich pomoc v době hospodářské krise a nezaměstnanosti vděčně vzpomínají mnozí až po dnešní doby. Tichá a nenáročná jejich práce v ne-

mocnicích i v domovech Charity je uznávána a oceňována všemi lidmi.

Žily vždy mezi lidem a s lidem, a proto také našly své místo a uplatnění dnes, kdy náš lidově demokratický stát odstranil sociální nespravedlnosti starých časů.

Bůh žehnej šlechetným pracím Šedých sester a dej jim do dalšího století jejich záslužné činnosti své pozhnání. J. B.

SITUACE ŘADOVÝCH SESTER V ITALII

Londýnský katolický časopis »The Tablet« přinesl zprávu o sbírkách, které se konaly v Itálii u příležitosti dne »Gironata pro Orantibus«. V tento den byly sbírány peníze na řádové sestry, které trpí velkým nedostatkem. V Itálii je více než 15.000 sester a více než polovina z nich trpí podvýživou. Mnohé jsou staré a nemocné a bez dostatečné péče. Závažnost situace byla zjištěna šetřením, které následovalo po vydání apoštolské konstituce »Sponsa Christi«.

BISKUP Z BILBAO

Mons. Casimiro Morcilla byl jmenován Sv. Otcem Piem XII. arcibiskupem v Saragose.

V SIXTINSKÉ KAPLI

byla v dušičkovém měsíci (5. XI.) sloužena zádušní mše sv. za kardinály zemřelé v posledním roce.

DOSUD NEZNÁMÉ MŠE G. PALESTRINY OBJEVENY

V bibliotéce milánské konservatoře dánští vědci nedávno objevili 10 dosud neznámých mší italského hudebního skladatele Giovanniho Palestriny (1526 až 1594).

KONFERENCE SKANDINAVSKÝCH BISKUPŮ

V Kodani se konala konference katolických skandinávských biskupů z Norska, Finska a Dánska, na níž bylo jednáno o současných náboženských problémech. Od dob reformace je to po prvé, co se představitelé katolického světa těchto zemí sešli k podobné konferenci.

INDONESIE SE STARÁ O KNĚŽSKÝ DOROST

V Djakartě, hlavním městě Indonesie, byla otevřena první bohoslovecká fakulta. Tím má být odstraněn nedostatek katolických kněží, který byl v zemi pociťován.

KATOLICKÁ VÝSTAVA V BOMBAJI

je věnována současným společenským problémům Indie. Výstava, která je umístěna v budově kolegia, kde studuje katolický kněžský dorost Indie, těší se veliké popularitě obyvatelstva bez rozdílu náboženského vyznání a přesvědčení.

OZDOBY VÁNOČNÍCH STROMKŮ Z JABLONCE ŠLY DO CELEHO SVĚTA

Z provozoven vývozní společnosti Jablonec v Jablonci nad Nisou se odesílají mistrovské výrobky našich sklářů, mezi jiným desetitisíce skleněných ozdob na vánoční stromky. Konají dlouhou cestu po souši i po vodě do Severní i Jižní Ameriky, do jižní Afriky, Egypta, Alžiru, Maroka, Indonesie a téměř do všech evropských zemí.

VÁNOČNÍ STROMKY Z PEŘÍ

Prostřednictvím Jablonexu vyvážíme do ciziny také vánoční stromky z peří. Jsou dokonalou náhražkou smrků či jedlíček a vyvážíme je tam, kde nerostou jehličnaté stromy. Jsou ve velikosti od 30 do 150 cm. Podle přání zákazníka jsme vyrobili i vánoční stromek čistě bílý.

STÁVKA HROBNÍKŮ

Když po řadu měsíců nebylo vyhověno požadavkům na zvýšení mezd hrobníků v Sydney, začali hrobníci stávkovati. Veliký počet pohřbů byl odložen. Stávka skončila kompromisem.

RASOVÁ DISKRIMINACE SE PROTIVÍ BOHU

Národní komise francouzské Actio Catholica se obrátila s výzvou ke všem, kteří mají významné postavení v Severní Africe. Apel poukazuje na to, že rasová diskriminace a útlak jednotlivých národů je v příkrém rozporu s Bohem nastolenou rovností všech lidí.

ÚŘEDNÍ ZPRÁVY

ARCIDIECÉSE PRAŽSKÁ

Ustanovení:

- Krýzl Karel**, admin., Zlonice, ustanoven dekretem čj. 8184/55 od 1. XI. 1955 excurrando administrátorem v Budenickách, okres Slaný.
- Vagner Miroslav** nastoupil od 1. XI. 1955 na své dřívější místo jako kaplan v Praze-Spořilově (čj. 8151/55).
- Bětík Alois**, admin., Budenický, ustanoven dekretem čj. 8182/55 od 1. XI. 1955 administrátorem v Buštěhradě a dekretem čj. 8183/55 od 1. XI. 1955 excurrando administrátorem v Dřetovicích, okres Kladno.
- Klepš Václav**, admin., Dolní Jirčany, ustanoven dekretem čj. 8280/55 od 1. XI. 1955 administrátorem v Kostelci nad Černými Lesy, okres Český Brod.
- Aubrecht Jaroslav**, admin., Mýto u Rok., ustanoven dekretem čj. 8309/55 od 15. IX. 1955 excurrando administrátorem ve Strašicích, okres Rokycany.
- Žák František** ustanoven dekretem čj. 8310/55 od 1. XI. 1955 administrátorem v Dolních Jirčanech, okres Praha-východ.
- Čepička Josef**, kaplan, Praha-Nusle, ustanoven dekretem čj. 8337/55 od 15. XI. kaplanem v Praze-Karlíně.
- Kabát Jiří**, kaplan, Praha-Nusle, ustanoven dekretem čj. 8339/55 kaplanem u sv. Haštala v Praze I od 15. XI. 1955 a příkázán služebně duchovní správě kostela sv. Josefa v Praze II, nám. Republiky.
- Krčma Josef**, kaplan u sv. Haštala v Praze I, ustanoven dekretem čj. 8340/55 od 15. XI. 1955 kaplanem v Praze-Nuslich.
- Merth Karel**, kaplan, Praha-Bubeneč, dekretem čj. 8342/55 zrušeno ustanovení kaplanem v Praze-Karlíně.
- Lutřýn Jindřich**, administrátor v Kostomlatech, diecése královéhradecká, ustanoven dekretem čj. 8374/55 od 15. XI. 1955 kaplanem v Sedlčanech, okres týž.
- Kadlec Jaroslav**, dómský vikář, Praha IV, ustanoven dekretem čj. 8338/55 od 15. XI. 1955 rektorem kostela P. M. Bolesné v Praze II, Na slupl (u Alžbětinek).

ARCIDIECÉSE OLOMOUCKÁ

Ustanovení:

- Krist František**, kooperátor Ostrava I, ustanoven dekretem čis. 8435/55 ze dne 3. XI. 1955 s platností od 1. listopadu 1955 administrátorem ve Staré Vsi n. O.
- Blažek Oldřich**, kooperátor ve Vsetíně, ustanoven dekretem čis. 8436/55 ze dne 3. XI. 1955 s platností od 1. listopadu 1955 administrátorem tamtéž, t. j. ve Vsetíně.
- Čech Václav**, provisor, Kopřivnice, ustanoven dekretem čis. 8433/55 ze dne 3. XI. 1955 s platností od 1. listopadu 1955 administrátorem tamtéž, t. j. Kopřivnice.
- Pospíšil Antonín**, provisor ve Smržicích, ustanoven dekretem čis. 8434/55 ze dne 3. XI. 1955 s platností od 1. listopadu 1955 administrátorem tamtéž, t. j. ve Smržicích.

Pensionování:

- Daněk Jan**, farář, Smržice, přeložen na trvalý odpočinek výměrem čis. 7878/55 z 14. 10. 1955 s platností od 1. listopadu 1955.
- Hanzelka Alois**, provisor, Kozmice, přeložen na trvalý odpočinek výměrem čis. 8411/55 ze dne 3. XI. 1955 s platností od 1. listopadu 1955.

Zemřelí:

- Peč Josef**, farář ve Staré Vsi n. O., zemřel dne 25. X. 1955, pochován 28. X. 1955 ve Staré Vsi n. O.
- Doležel Valentin**, farář, Osek n. B., zemřel 5. XI. 1955, pochován 5. XI. 1955 v Oseku.
- Smažinka Jan**, pensista, nar. r. 1873, bytem Lipník n. B., okres Hranice, zemřel 21. XI. 1955, pochován 25. XI. 1955 v Lipníku n. B.

Směták Metoděj, pensista v Předmostí u Přerova, bytem Dluhonice, nar. r. 1869, zemřel 16. XI. 1955, pochován 19. listopadu 1955 v Radslavicích u Přerova.

DIECÉSE LITOMĚŘICKÁ

Jmenování a ustanovení:

- Fiala Miloš**, kněz arcidiecése pražské, interkalárním administrátorem v Hrádku nad Nisou a excurrando administrátorem farnosti Václavovice, 1. XI. 1955, čj. 3276/55.
- Hodinář Jan**, II. vikarista u sv. Štěpána v Litoměřicích, kaplanem při děkanství v Jesenici u Podbořan 1. X. 1955, čj. 3153/55.
- Kahoun Karel**, administrátor děkanství v Litoměřicích, interkalárním administrátorem v Lužici, s povinností kaplana v Bilině, 24. X. 1955, čj. 3282/55.
- Klapuch František**, administrátor arciděkanství v Liberci, interkalárním administrátorem děkanství v Litoměřicích 1. XI. 1955, čj. 3341/55.
- Klapuch František**, administrátor děkanství v Litoměřicích, sídelním kanovníkem v Litoměřicích, 22. XI. 1955, čj. 126/Ord.
- Knespl Jaroslav**, administrátor v Jirkově, interkalárním administrátorem arciděkanství v Liberci a excurrando administrátorem farnosti Ruprechtice a Údol sv. Kryštofa, 24. X. 1955, čj. 3277/55.
- Knespl Jaroslav**, administrátor arciděkanství v Liberci, vikářem libereckého vikariátu, 24. X. 1955, čj. 3278/55.
- Kováčik Josef**, administrátor v Hrádku nad Nisou, kaplanem při arciděkanství v Liberci, 24. X. 1955, čj. 3281/55.
- Nešpor Emil**, člen řádu minoritů, interkalárním administrátorem v Jirkově a excurrando administrátorem farnosti Blatno, Boleboř a Nové Sedlo, 1. XI. 1955, čj. 3279/55.
- Štégner Adolf**, administrátor ve Štětí n. Labem, excurrando administrátorem farnosti Liběchov, 15. XI. 1955, čj. 3366.

Zproštění:

- Černovický Jan**, farář ve Vysoké u Mělníka, zproštěn excurrando administratury farnosti Liběchov, 15. XI. 1955, čj. 3367/55.

Zpovědní iurisdikce:

- Danišovič Stanislav ThDr.**, duchovní správce Školských sester de ND ve Státním ústavě v Milešově u Lovosic, mimořádným zpovědníkem těchto sester, 29. XI. 1955, čj. 174/Ord.
- Holakovský Raymund**, administrátor v Bohusovicích nad Ohří, mimořádným zpovědníkem sester premonstrátek v charitním ústavě ve Skalici, 8. XI. 1955, čj. 150/Ord.
- Mazal Gerlach**, arciděkan v Žatci, mimořádným zpovědníkem sester sv. Vincence ve Státním domově pro přestárlé v Žatci, 10. X. 1955, čj. 97/Ord.
- Noll Vojtěch**, děkan ve Staňkovicích u Žatce, řádným zpovědníkem sester sv. Vincence ve Státním domově pro přestárlé v Žatci, 10. 10. 1955, čj. 96/Ord.
- Ondrouch František**, děkan v Teplicích-lázních v Čechách, mimořádným zpovědníkem Milosrdných sester sv. Vincence v Teplicích-lázních, 10. X. 1955, čj. 94/Ord.
- Sahan Karel**, spirituál kněžského semináře v Litoměřicích, řádným zpovědníkem sester premonstrátek v charitním ústavě ve Skalici, 8. XI. 1955, čj. 147/Ord.
- Straňák Vincenc**, administrátor v Novosedlicích, řádným zpovědníkem Milosrdných sester sv. Vincence v Teplicích-lázních v Č., 10. X. 1955, čj. 88/Ord.

Úmrtí:

- Macoun Václav**, farář v. v. v Droužkovicích, zemřel 6. XI. 1955 v Mnich. Hradišti.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník VI. - Číslo 1. - V Praze dne 1. ledna 1956

Vydává Celostátní mírový výbor katolického duchovenstva v ČR v ÚCN. Řídí redakční rada. Vedoucí redaktor prof. P. Josef Beněš, Redakce Praha II, Ječná 2 (Kněžský domov), tel. 23 23 58. Tisknou Pražské tiskárny, n. p. závod 01, Praha II, Václavská 12. — Vychází měsíčně, mimo prázdniny (10 čísel). Předplatné na 1/2 roku Kčs 15.—, celoročně Kčs 30.—, cena jednoho výtisku Kčs 3.—. Rozšiřuje Poštovní novinová služba. Objednávky přijímá každý poštovní úřad i doručovatel. Podepsáno k tisku 6. I. 1956. — A.03017.

DĚJINY DIECÉSÍ V ČECHÁCH

Prof. ThDr Václav Bartůňek

Úspěšné šíření křesťanství v Čechách bylo zaručeno teprve založením biskupství jakožto církevního ústředí, které mohlo plánovitě vlastním duchovenstvem pečovat o pravidelnější obeznávání lidu s evangeliem, sloužení bohoslužeb a udělování svátostí.

Již v letech 965—967 byla vypravěna do Říma vynikající česká žena, dcera Boleslava I. bl. Mlada, aby vyjednávala z návodu svého knížecího otce o zřízení biskupství v Praze. Nevíme přesně, jaký byl výsledek této cesty. Jisto je, že Řím žádost neodmítl. Ani císař Oto I. neměl příčin bránit tomuto podniku. Po překonání jistých obtíží v Řezně u dosavadních církevních správců území, v němž měla vzniknout nová diecése, byly na slavném velikonočním sjezdu Quedlinburce r. 973 sjednány podrobnosti zřízení. Tento rok také možno pokládat za rok založení biskupství pražského, třebaže náhlou smrtí Oty I. 7. května 973 bylo realizování podniku posunuto snad až do r. 974. Okolnost, že se český kníže sám o zřízení této důležité nábožensko-kulturní instituce zasazoval a ji dotovával, byla politicky velmi významná. Biskupství, nadané statky ze štědrosti českého knížete, se nikdy nemohlo státi baštou germanisační expanse, jak tomu bylo při vzniku diecésí v území polabských Slovanů nebo při vzniku »slovanských« diecésí v Merseburce a Žiži. Jakási závislost zůstala ve formě investitury z rukou německého panovníka, ale týž investoval jen toho, kdo mu byl z Čech podán. Nová diecése náležela podle církevního práva arcibiskupství mohučskému jako náhradou za újmu vzešlou Mohuči zřízením arcibiskupství v Magdeburce.

Volba biskupa, o níž se v této době mluví, spočívala patrně v tom, že knížetem určená osoba byla lidu a kněžím jako biskup představena a od něho jako taková pozdravena, uznána. Kníže, který biskupství nadal, volil za jeho správce často osobu z okruhu svých kaplanů, dvorských duchovních a v biskupovi spatřoval nadále jakoby svého kaplana. Tak hned za prvního biskupa určen muž sice saského původu, který si však za svého pobytu v Čechách získal knížecí přízeň, *Dětmár* (973—982), vynikající na svou dobu značným vzděláním, výmluvností, plyně hovořící slovanským jazykem. Jeho konkrace byla pro politické spory v říši oddálena do r. 975, kdy ho až v elsaském místě Brumptonu světil mohučský arcibiskup Vilgis. Po mnohých nesnázích byl první pražský biskup *Dětmár* slavnostně intronisován v Praze u sv. Víta za jásavého volání prostého lidu *Krleš, Krleš...*

Po jen slovansky mluvícím následoval biskup také slovanské krve, ušlechtilý Slavníkovc *Vojtěch* (982—997), vzdělaný na katedrální škole v Magdeburce pod dozorem tamějšího arcibiskupa Adalberta, po němž obdržel na birmování jméno. Asketické chápání duchovenského stavu v něm probudilo těžké umírání jeho předchůdce *Dětmára*, jehož byl svědkem jako člen katedrálního duchovenstva, jsa již tehdy všeobecně označován pro svou jedinečnou duchovní kulturu za jeho nástupce. Obdržev investituru až v italské Veroně, kde se tehdy zdržoval císař Oto II. i mohučský metropolita Vilgis, měl *Vojtěch* příležitost vyzkoušet bohatství svých duchovních kvalit ve styku s nejvýznamnějšími muži doby, jako byl »nekorunovaný papež« opat clunyjský *Majolus*. Ale to byla jen epizoda ve *Vojtěchově* zahraniční a všeevropské činnosti, k níž byl hnán osudovým vývojem poměrů jak církevních, tak rodových v Čechách. Hned na počátku plnění svých reformních představ po návratu do nedávno vytvořené diecése narážel *Vojtěch* na množství skoro nezdatných překážek. Křesťanství dosud nezakotvené nejen v lidových vrstvách, ale ani mezi vzdělanějšími velmoži, ulpívalo příliš na zevnějšku. Víra, nikoliv dávno teprve křtem přijatá, nezměnila smýšlení, citění a život *Vojtěchových* diecéšanů. Ani církevní organisace přemyslovského státu nepřekonala dosud stadium nejistých počátků a náběhů. Třebaže nám není dokonale známa *Vojtěchova* činnost a podmínky, za kterých musil pracovat, přece je jisto, že odpor velmoží a ženatých kněží, kteří se stavěli tvrdošíjně proti jeho reformní práci, byly toho druhu, že dvakrát opustil zemi. Při druhém návratu do biskupského sídla se dověděl o hrozné zhoubě svého rodu na bílé Libici r. 996 a touže po mu-

čednické koruně, kterou by korunoval život apoštola již dříve mučeného neúspěchy, byl zabit v Prusích 23. 4. 997. Stále lepší poznávání X. století dovoluje závěr, že *Vojtěchův* episkopát byl pro český duchovní vývoj důležitější, než se dosud mysliło. Položil základy k církevní organisaci zřízením arcijáhensství a ustavením kapituly při svatovítské katedrále. Nebylo bez významu ani založení břevnovského kláštera, k němuž dal podnět. Významní čeští hierarchové *Zdik*, *Arnošt*, *Jenštejn* spatřovali ve *Vojtěchovi* vždy vzor českého biskupa a vyznavače. Byl osobností známou na Monte Cassinu, a jeho jménem jsou spojeny počátky opravdové kristianisace Polska a Uher. Nepřekvapuje, že zapuzený pražský biskup je uctíván v obou těchto zemích jako národní patron ještě dříve než ve vlasti.

Formátu tohoto svatého biskupa nedosáhl ovšem *Bohdal*, *Thiddag* (998—1017) z Corvej, který kromě theologie se zabýval také lékařstvím a osvojil si znalost slovanského jazyka. Svým lékařským uměním kdysi uzdravil Boleslava II. a to mu usnadnilo přístup k biskupskému stolci. Pro trudné poměry politické a pro neshody s Boleslavem III., za nichž se uchýloval k míšeňskému markrabí *Ekhardovi*, nemohl pokračovat v práci započaté *Vojtěchem*. Jediným trvalejším dílem jeho episkopátu bylo založení dnes zaniklého benediktinského kláštera na Ostrově u Davle kolem r. 1000 při soutoku Sázavy a Vltavy, kterýmžto založením splněna poslední vůle Boleslava II. Na konsolidaci církevních poměrů měl nemalý vliv příbuzný *Jindřicha II. Ekarda*, který patrně z politických důvodů byl zvolen před kandidátem slovanské krve *Horšem* z Budče, nadaným církevním intelektuálem. *Ekard* (1017—1023), který vynikal výmluvností, zavedl odvádění desátku duchovenstvu, ale jen z kostelů poplatných biskupovi a těsně před smrtí uložil duchovním roční úřední návštěvu u biskupa.

Pátý biskup *Hyza*, *Izzo* (1023—1030), pocházel z domáckého rodu *Buzoviců*. Chválí se jeho příkladný kněžský život. Na utvrzení a rozvoj křesťanských ctností měl veliký vliv svými skutky tělesného milosrdenství. Za jeho biskupování připojena k pražské diecési *Morava* a tak se činnost pražských hierarchů posunula více k východu, což se stalo ještě ve větší míře za *Šebířem* (1030—1067), pocházejícího z domáckého rodu a povolaneho k biskupskému úřadu ze svatovítské kapituly, kde byl nositelem proboštské hodnosti, když předtím na sebe upozornil jako knížecí kaplan. Teprve jemu se podařilo při výpravě do Hnězda získat od *Břetislava* záruky na prosazování křesťanských zákonů v zemi ohledně manželství, trestání zločinců, přechovavačů, násilníků, svěcení nedělí, křesťanských pohřbů a j. Za *Šebířem* založena kapitula a kostel sv. Václava ve Staré Boleslavi r. 1046 jakožto akt náhrady a pokání za odvezení těla sv. *Vojtěcha* a klenotů z Polska. Nedlouho potom slavila *Morava* založení kláštera v Rajhradě, snad v roce 1048, konsekrovaného *Šebířem*. Třebaže dvě listiny, týkající se založení rajhradského kláštera, jsou patrně falešem, připoustějí historikové možnost jeho založení právě v době *Břetislavově*. R. 1056—57 založen na důležité obchodní křižovatce v Litoměřicích další kolegiální kostel sv. Štěpána. Velmi činný *Šebíř* byl srovnán s církevním osamostatněním Moravy, kdež zřízeno v Olomouci biskupství r. 1063. Jisté nároky, jichž se pražské biskupství bylo nuceno na Moravě zříci, byly dostatečně kompenzovány darem 12 vesnic v Čechách a pravidelným důchodem 100 hřiven stříbra z knížecí pokladny. Mocenské postavení českého státu, zpevněné celkem svornou spoluprací úspěšně panujícího knížete s moudrým biskupem, volalo po založení arcibiskupství v Praze. Když tato oprávněná ambice zmařena odporem německého panovníka a německé hierarchie, oddali se oba vedoucí muži ve všech úsecích slibně se rozvíjejícího českého státu podpoře domáckých institucí, které měly být oporou slovansky pulsuujícího života v zemi. Takovou bylo založení kláštera na Sázavě se slovanským liturgickým jazykem, jehož duchovním otcem a současně spoluzakladatelem se stal lidem milovaný *Prokop* asi z Chotouně u Kouřimi. Skoro po 40letém episkopátu biskup *Šebíř* zemřel 9. 12. 1067. *Šebíř* meškával jako reprezentant české církve i za hranicemi.

KULTURNÍ KALENDÁŘ

Z kulturních dat, připadajících na letošní leden, připomínáme:

2. I. 1876

Tohoto dne letos byl by se dožil 80. narozenin *Gábor Rónai* (vlastním jménem Jan Bogar), rodák z Blatnice na Moravě, kněz-spisovatel a povídkář, homiletický pracovník a dlouholetý duchovní v Drahaněch na Hané. Zemřel 17. III. 1951.

12. I. 1856

Vzpomínáme-li 100. výročí úmrtí *Ludevíta Štúra* (narozeného 28. X. 1815 v Uhrovcích, župa Trenčín), slovenského buditele, spisovatele a politika, činíme tak hlavně z toho důvodu, že je zakladatelem spisovné slovenštiny.

Až do r. 1844 psal Štúr do různých časopisů česky, tak jako ostatní slovenští buditelé.

V letech 1845–1848 vydával Štúr v Prešpurku (dnešní Bratislavě) »Slovenskje Novini«, v nichž pozdvihl lidový dialekt středního Slovenska na spisovnou řeč Slováků místo dosavadní češtiny. Své stanovisko vyjádřil Štúr v knize »Nárečia Slovenská alebo potreba písňaja v tomto nárečie« (r. 1846).

Štúr pracoval též v národopisu a vydal r. 1853 knihu »O národních písňach a pověstech plemen slovan-ských«.

Jako politik bojoval Štúr za politické uvědomění svého národa i jeho politická práva: Od r. 1847 byl členem maďarské státní rady a v bouřlivém roce 1848 vedl hnutí proti Maďarům. Nezdařené pokusy o slovenskou revoluci vedly Štúra k pesimismu a duševní depresi. Zklamán nad západní Evropou, zakotvil své naděje v silné Rusko, jež bude oporou všem slovan-ským kmenům. Tento svůj slavjanofilský názor dokumentoval v knize »Das Slaventum und die Welt der Zukunft« (vyd. r. 1853 něm., česky r. 1931, rusky r. 1867, 1909). Štúr zemřel v Modře (okres Bratislava) tragicky v poměrně mladém věku 40 let na následky poranění, které utrpěl na honu, jež vášnivě miloval. Jest skutečně litovat jeho předčasnýho skonu, ježto mohl ještě mnoho ve svém díle vykonat.

21. I. 1941

Již 15 let uplynulo od smrti *Jano Koehlera* (nar. 19. II. 1873 v Brně, zemřel tamže), náboženského malíře, odborníka ve sgrafitových a freskových technikách, autora četných mosaik a kostelních maleb na Moravě. Jak sám udává, během svého života vyzdobil 40 kostelů a 35 světských budov; celkový výčet jeho drobnějších děl dosahuje na 2.000 prací.

22. I. 1941

Na svém statku Stádlec u Tábora zemřel před 15 roky *ing. František Křížík* (nar. 8. 7. 1847 v Plánici u Klatov), nestor českých elektrotechniků a vynálezce.

Po technických studiích byl několik let železničním úředníkem ve službě telegrafní. V té době sestrojil blokové elektrické signály a magnetoelektrický signál zvukový, jimiž byla zvýšena bezpečnost na dráze.

R. 1878 za svého působení v Plzni učinil svůj největší vynález obloukové lampy, po něm nazvané. Svou konstrukcí samočinné regulace obloukových lamp umožnil elektrické osvětlování ulic, náměstí i dílen; r. 1891 osvětloval celou Jubilejní výstavu v Praze a vystavěl tam první světelnou fontánu. Téhož roku instaloval v Praze elektrickou dráhu pro veřejnou dopravu.

27. I. 1901

Od smrti *Giuseppe Verdiho* (nar. 10. X. 1813 v Roncole u Busseta, vév. Parma v Miláně) nás dělí již 55 let.

Jeho dílo odstupem času, delším než půl století, neztrácí na ceně, nýbrž má stále svou vysokou hodnotu. Verdi je autorem četných skladeb chrámových, komorních i koncertních, ale těžiště jeho činnosti leží v dramatické tvorbě.

Přes své veliké úspěchy Verdi se snažil dosáhnout cílů ještě vyšších a do svého vysokého věku (zemřel ve věku téměř 88 let) dílo své stále zdokonaloval.

Repertoárem světovým zůstávají mnohé z jeho oper: na př.: *Rigoletto* (Milán r. 1851), *La Traviata* (Benátky, r. 1853), *Aida* (Kairo, r. 1871) a j.

Každá z jeho oper byla mu toliko etapou ke konečnému cíli, jemuž se více a více blížil. A tak místo idejí, sice silně melodických, ale často triviálních a monotonních rytmů jeho prvních prací, pozdější díla podávají hudbu svěží a korektní, instrumentaci bohatou a harmonisaci téměř klasickou.

Nicméně přes svoji velkou popularitu neměl Verdi valného vlivu na umění a nemá vlastní školy.

27. I. 1756

Celý kulturní svět vzpomene dvoustého výročí narození *Wolfganga Amadea Mozarta*, geniálního hudebního skladatele, rodáka ze Solnohradu.

Za svého krátkého života (zemřel ve svých 35 letech dne 5. XII. 1791 ve Vídni) vykonal obrovský kus práce na kulturním poli: zanechal celkem 626 děl, z toho 20 mší, 8 litanií a nešpor, 40 offertorií, hymnů a jiných zpěvů duchovních, řadu symfonií i skladeb komorní hudby a 23 oper (nejznámější: »Figarova svatba« r. 1785, »Don Juan« r. 1787, »Kouzelná flétna« r. 1791).

Z církevní hudby uvádíme díla: »Korunovační mše«, »Ave verum« a »Rekviem«. I tyto skladby podávají svědectví o jeho mistrovském umění, přece však nedostává se jim specificky církevního ducha, kterým vynikají díla Bachova a Händlova.

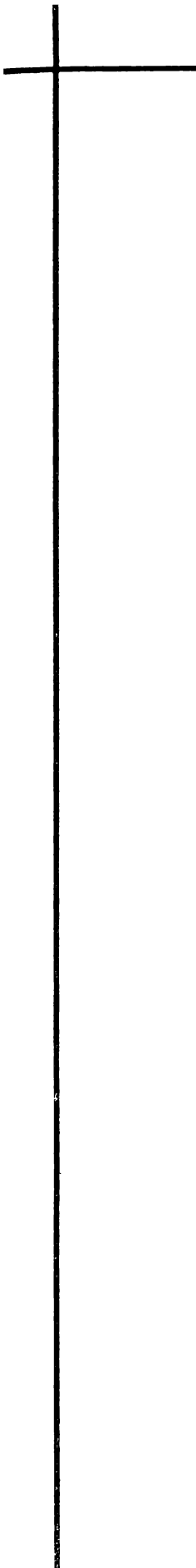
Mozart, vzdělaný a jemný duch, pěstoval kromě hudby, které se duší i tělem oddal, i matematiku; kromě svého mateřského jazyka mluvil anglicky, francouzsky a italsky.

Základní rys Mozartovy bytosti, který je příčinou tak vynikajícího jeho postavení v hudbě, jest jeho neobyčejná vroucnost a citovost. Říkalo se o něm, že komponoval tak lehce, jak jiní psávají dopisy. Rys tento jevil se u Mozarta velmi záhy (komponoval již od svých šesti let), a ovládá nejen celý jeho život, ale zejména jeho díla. Mozart setkával se se znamenitým úspěchem sice ve všech oborech hudby, ve kterých působil — a ve všech byl vlastně činný — ale největší a epochální jeho význam tkví především v operě, kde jeho tvorba má historický význam.

Zajímavé jsou též jeho skladby pro klavír, jež Mozart, sám virtuos tohoto nástroje a zakladatel proslulé klavírní školy, tvořil s plným pochopením pro tento druh hudby.

Závěrem nutno se zmínit o smutném lidském osudu tohoto velkého mistra: celý jeho život, naplněný pilnou prací, byl neustálým chvatem za snem a ideálem, kterému se chtěl přiblížit a v mnohých případech i přiblížil.

Přes veliké úspěchy své práce po celý život musel vést tvrdý zápas o kus svého denního chleba a holou existenci své četné rodiny. Jest smutným vysvědčením jeho doby, že zemřel v úplné chudobě, zlomen nemo-cí chudých, tuberkulosou a byl pohřben v šachtě, neznámo kde, takže ani neznáme místo jeho posledního odpočinku. I když nepřízeň a nepochopení jeho současníků zlomily jeho křehké tělo, jeho duch, tak říkajíc dokumentovaný jeho skladbami, žije dále.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Měsíčník katolického duchovenstva

ROČNÍK VI.

ČÍSLO 2

ThDr Štefan Záreczky: V znamení hromničných sviec

*ThDr František Kotalík: Starozákonní kněžský kalendář
podle knihy Jubileí a Henocha*

ThDr Jan Merell: Kdy slavil Pán Ježíš poslední večeři?

JUC Jan Šanda: Několik zkušeností z duchovní správy

P. Václav Šebek: Domine, dilexi decorem domus Tueae...

PhDr Cyrill Sychra: Kristus v obsahu mešního textu

ThLic Miroslav Rajmon: Země je pro všechny lidi

P. Karel Sahan: Alba

P. Václav Zima: Branou pokání

Prof. P. Josef Beneš: Země nakloněná slunci

P. Emil Korba: V duchu jednoty a bratrství

2

1956

ANIMARUM PASTOR

COMMENTARII PERIODICI AD USUM CLERI CATHOLICI EDITI

Prodeunt decies singulis annis

SUMMARIUM:

Dr ŠTEFAN ZÁREČKÝ: In signo Cerei Purificationis.

Nobis sacerdotibus Cereus festi Purificationis movet mentionem luminis et sacrificii, quae dona omnis sacerdos divulgetur sua vita et moribus et opera et actione. Sacerdos esto quoquo modo praeco amoris et caritatis, miles strenuus contra invidiam, obtrectationem, odium, suarum rerum studium, lucri cupiditatem. Sacerdos Novi Testamenti fiat suis fidelibus, immo omnibus hominibus lucidum exemplum vita et moribus ad verba S. Pauli: Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis legem Christi (Gal. 6, 2).

Dr FRANTIŠEK KOTALÍK: Kalendarium leviticum Veteris Testamenti de libris Jubilaeorum et Henoch.

Antiquum kalendarium leviticum porrigit nobis non simplicem conspectum in libros historiae Patriarcharum, Iudicum, Regum, immo et in genus litterarum horum librorum historiae Veteris Testamenti.

Dr JAN MERELL: De tempore et die Ultimae cenae Domini.

Decanus Facultatis S. Theologiae adstringit argumenta, iudicium, aestimationem doctrinarum de Ultima cena Domini Jesu Christi (ratio Genae sine agno Paschae, doctrina »harmoniae«, translationis, anticipationis). In extrema sua lectione auctor instituit studium hoc cum illis Dr. F. Kotalík, quae praecedunt, de festis Leviticis Veteris Testamenti secundum libros Jubilaeorum et Henoch et premit vim horum fastorum Leviticorum ad solutionem quaestionis Ultimae cenae Domini (ratio A. Jaubert).

Can. JUC JAN ŠANDA: Non pauca specimina peritiae et prudentiae curae animarum in conficiendo aegrotorum moribundorumque Sacramento.

Sacerdos in cura animarum per plures annos constitutus porrigit peritiam et prudentiam suae personae omnibus confratribus in Christo.

P. VÁCLAV ŠEBEK: Domine, dilexi decorem domus Tuae...

Admonitiones curae animarum ad exornationem ecclesiae parochiae.

Dr CYRILL SYCHRA: Christus-focus textuum liturgiae Sacrificii Novi Testamenti.

Scriptor perlegit illos potentes, qui modos musicos composuerunt et exemplum ex Eucharistia-centro sacrorum, rerum divinarum nostrae fidei sumpserunt. Adsint nomina horum musicis peritorum: F. Z. Skuherský, Josef Foerster, Antonín Dvořák, Karel Stecker, J. B. Foerster, J. C. Sychra, Leoš Janáček.

ThLic MIROSLAV RAJMON: Terra nostra patefacta omnibus hominibus.

Theoria »Malthusianismi« per pluribus erroribus scatet. Scientia sanae rationis demonstrat terram scandenti multitudini incolarum orbis terrarum abundantiam victus et nutrimentis offerre. Crescens agricultura huius temporis non potest non carere usu instrumentorum, machinae, novae conformationis hodiernae rei rusticae.

P. KAREL SAHAN: De alba sacerdotis.

Meditatio et contemplatio.

P. VÁCLAV ZIMA: Per portam paenitentiae.

Verba vehementer optata ad animam spiritualiter renatam per Sacramentum paenitentiae.

Prof. JOSEF BENEŠ: De regione solis radiis fota.

Animi motus et affectiones itineris missionis fidelium nostrae Reipublicae in Viet-nam, rempublicam populari ratione constitutam.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

V znamení hromničných sviec

Dr Štefan Z á r e c z k y

Sviatky kresťanstva nie sú sviatkami len v tom zmysle, že nám pripomínajú dej, udalosti v časovom odstupe, ale či už so svojim predmetom, ktorý je vždy stredobodom toho-ktorého sviatku, alebo so svojou symbolikou a nie na poslednom mieste so svojimi hlbokými, vnútornými reláciami znamenajú pre nás veľké ponaučenia, ktoré sa majú odrážať v našom každodennom živote.

Hromnice by boli podľa deja mariánskym sviatkom, však je to sviatok Očisťovania Panny Márie, predsa stredobodom je Pán Ježiš, ktorého nám symbol sviece pripomína.

Všetky sviatky sú záväznými poučeniami pre veriacich a v prvou rade pre kňaza, ale tým záväznejšími sú sviatky nášho Majstra, však jeden z Jeho najbližších spolupracovníkov, sv. Matúš, uvádza slová samého Krista: »...jedného Majstra máte — Krista.« (Mat. 23, 10.)

Kňaz sa teda má učiť od Krista!

Sviatok Hromnic symbolizuje Krista ako horiacu sviecu.

K čomu nás táto horiaca svieca zaväzuje?

Svieca znamená svetlo, teplo a obetu!

Kristus je Svetlom. Keby sme ani nemali v úvode IV. evanjelia jasnú diferenciáciu medzi Jánom Krstiteľom a Kristom, ako pravým Svetlom — aj vtedy sú tu slová Jeho samého, ktoré nenechajú nás v pochybnostiach o tom, že »Já som Svetlo sveta...« (Ján 8, 12.)

Kňaz, ako dobrý následovník Krista, ako svojho Majstra, má byť svetlom, však On hovoril: »Vy ste svetlom sveta« (Mat. 5, 14), ale ihneď pridáva »nech tak svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali Otca vášho, ktorý je na nebesiach« (Mat. 5, 16).

Keď teda naše vlastné svetlo (naš príklad i vzor) má osvetľovať naše vlastné skutky (konať vždy dobro) — a takto bude oslávený Boh, je nám jasné, prečo vlastne nesmie nikdy zhasnúť hromničná svieca v kňazskom živote.

Skutky svetla sú skutkami dobra. Konať vždy dobro, to je ona vnútorná radosť, ktorou sa nevyváža žiadna radosť na svete.

Právě svetlo práve to nám osvetľuje, čo za každých okolností máme konať. Dobré skutky sú skutkami spravodlivosti, lásky a pokoja.

Kristus je teplom. Teplo správne riadenej lásky.

Deus est Caritas (I. Ján 4, 8). Kedykoľvek hovoríme o Božích vlastnostiach, nikdy nezabudnime myslieť na to, že Boh je láska. Z lásky nás stvoril, z lásky nás vykúpil, z lásky sa o nás stará a z lásky nám pripravil svoje kráľovstvo. Z lásky je voči nám tak trpezlivý, tak obetavý a toľkokrát nám aj odpúšťa.

Sú aj také názory veľkých mysliteľov a teológov, podľa ktorých láska Božia prevyšuje všetky ostatné Božie vlastnosti, a preto kladú lásku na prvé miesto. Teplo vychádza z lásky. Tak ako Kristus priniesol do pohanského sveta zákonom lásky svetlo a aj teplo, tak isto aj kňaz má mať takúto hlbokú lásku k Bohu i k ľuďom.

Človek veriaci, tobôž kňaz, má byť v prvom rade uskutočňovateľom zákona lásky, lebo »Ak lásky v sebe nemám, ničím nie som« (I. Kor. 13, 2).

Aké závrtné výšky i hĺbky kňazských perspektív v konaní našej pastoračnej práce!

Keď nie seba, nie svoje pohodlie, nie svoj ošoh a nie svoje úzke záujmy hľadá, ale jedine to dobro človeka, v ktorom sa »oslavuje Otec« (Mt. 5, 16).

Veľký apoštol lásky sv. Ján vo svojom prvom liste spája svetlo s láskou: »Kto miluje brata, zostáva vo svetle« (2, 10).

Kristus je obetou. »Kristus nás miloval a seba samého vydal za nás Bohu ako dar a obetu.« (Efez. 5, 2.)

Bol i obetavý i obetou. »On sa za nás obetoval.« (K Tit. 2, 14.)

Kňaz učiac sa z Kristovho príkladu má si osvojiť tohoto ducha obetavosti. To nie je bezúčelná alebo nerozumná obeta. To nie je hľadanie samomartyrovského obetovania, to už nie je obeta Starého zákona, ktorá svojím formalizmom neprenikla do hĺbky srdca, ale je to obeta, ktorá premení tak konajúceho, ako aj toho, za ktorého sa obeta koná.

Je to vrchol dokonalosti a lásky, lebo »nikto nemôže väčšími milovať, ako keď dušu svoju položí za priateľov« (Ján 15, 13). Položiť, to znamená tu obetovať a dušu tu znamená seba celého.

Byť obetavým pre človeka v jeho dennej borbe, v jeho boji a zápase za lepšiu zajtrajšok a za spásu svojej nesmrteľnej duše, to je onen grandiózny cieľ, za ktorý je hodné byť obetavým alebo aj obetou.

Byť svetlom, teplom a obetou, to znamená hlásať veľké ideály ľudstva. Poukazovať na správne cesty a posudzovať správne spôsoby a prostriedky. Vieť človeka po ceste života, a to života radostného a požehnaného, na ktorej niet miesta pre závisť, nenávisť a sobectvo.

Hlásať veľké záväznosti lásky a bratstva, že ľudia sú dietkami Božími a že »navzájom si majú znášať bremená, lebo tak splnia zákon Kristov« (Gal. 5, 2).

Človeka zbaviť hriechov, jeho škodlivých náruživostí, jeho duševných a telesných defektov a vyzbrojiť ho milosťou Božou, však nám dal Boh »schopnosť stať sa dietkami Božími« (Ján 1, 12), a to dietkami čistými a dobrými; urobiť človeka šťastným na zemi a spaseným vo večnosti — ajhľa, to sú sľubné výhľady, ktoré nám osvetľuje svieca hromničných sviatkov, keď nás učí byť svetlom, teplom a obetou pre časné a večné dobro človeka.

STAROZÁKONNÍ KNĚŽSKÝ KALENDÁŘ PODLE KNIHY JUBILEÍ A HENOCHA

Apokryfní kniha Henochova z druhé polovice 2. století př. Kr. se řídí slunečním rokem, který má 364 dní, čtyři období, na způsob čtvero ročních časů, každé období tři měsíců má 91 dní a 13 týdnů. Každý třetí měsíc se vkládá jeden den interkalární. Celý rok má dvanáct měsíců a čtyři interkalární dny. Měsíce se označují číslicí od jedné do dvanácti. Sedm roků tvoří jednu hebdomadu roků a sedm těchto hebdomad je jubilejní rok (49 let), v tyto časové úseky totiž kniha Jubileí dělí dějiny od stvoření světa až po ustanovení velikonoce.

I kniha Henochova, která je časově starší než kniha Jubileí, se řídí rovněž slunečním rokem.

Rok v této soustavě o 52 týdnech začíná vždy stejným dnem v týdnu, totiž ferii (f) 4., t. j. naší středou, jak prokázal ve svých studiích Barthélemy (RB 1952). V starozákonním textu Lev 23, 15 oběť prvotin obilních po velikonocích se slaví den po sobotě, letnice pak den po sedmé sobotě, tedy v obojím případě f 1., naše neděle. V knize Jubileí letnice se slavily vždy 15. III., oběť obilních prvotin připadla na den 26. I. Oba tyto dny jsou f 1., neděle, jestliže rok začíná f 4., středou.

Skutečnost, že rok starozákonního kněžského kalendáře začíná f 4., potvrdil i A. Jaubert (VT 1953) rozborem knihy Jubileí. Cesty patriarchů nikdy nespádají na sobotu, jestliže rok začíná uvedeným dnem f. Podle apokryfu Jubileí Abraham se vydává na cestu uprostřed V. měsíce (15. V. = f 4.); téhož dne se vrací a přichází do Beeršeby f 6. = 17. I., totiž den před sobotou. Patriarcha Jakob přichází do Betelu 1. I. = f 4., v dalším průběhu dějů Jakobových se dočítáme, že Laban jej potkává 13. III. = f 6. Příští den je sobota, kdy je posvátný klid; teprve 15. III., f 1. se uskutečňuje smlouva Labanova s Jakobem. Rovněž děje Izákovy, Jakobovy a Josefovy, pobyt v Hebronu, příchod do Egypta jsou časově určeny feriem 4., 6., 1. a 4.

Obě apokryfní knihy Henoch i Jubileí zdůrazňují, že tento kalendář byl dán přímo Božím zjevením. Je nepopiratelné, že tento výrok je spíše literárním útvarem, ale přesto lze tušit, že takový způsob časového určení byl jistě již delší dobu v užívání. Těžko bychom si představili, proč obě tyto knihy neskrývavě apologetického rázu by hájily kněžský kalendář pouze proti pomyslným odpůrcům. Snadno nalezneme věcný důvod pro vznik těchto polemických spisů právě na rozhraní druhého století př. Kr. Palestina byla totiž přibližně do roku 200 př. Kr. v područí Egypta, Ptolemeovců. Egyptský kalendář měl měsíce po 30 dnech a pouze na konci roku přidával 5 interkalárních dní. Takový způsob jistě odporoval pravidelnému vsouvání interkalárních dní podle kněžského kalendáře, a proto pravděpodobně kniha Henochova napadá cizí

egyptské vlivy v časovém určení. Po roce 200 př. Kr. Palestina se stává provincií Seleukovců, kteří počítali podle hellenského kalendáře měsíčního. Snad lze na onu dobu vztahovat i text proroka Daniele 7, 25 o Antiochovi Epifanovi, který chtěl změnit i doby a způsob počítání času. Kniha pak Jubileí napadá tento nový způsob hellenský, především kalendář podle měsíčního roku. Tehdy ovšem v Palestině mnozí Židé, ano i Chasidim a hasmonejští kněží přiklonili se k hellenskému kalendáři, dokonce tento letopočet se stal úředním a zavedl se i do jeruzalémského chrámu. Ale přísnější část Chasidů a zákonní kněží levitičtí důrazně odmítli užívání hellenského kalendáře a nesmlouvavě trvali na dávném kněžském kalendáři. Stranili se národa, odmítali účast na bohoslužebných úkonech v chrámu.

Dnes tak známé místo Qumran u Mrtvého moře bylo též kdysi pravděpodobně dějištěm sekty Chasidim, kteří důsledně zachovávali kalendář podle knih Henochovy a Jubileí. Vždyť výslovně citují knihu Jubileí i ve svých řádových spisech a kněžskému kalendáři připisují tutéž autoritu a posvátnost jako Zákonu Mojžíšovu. V rukopisech jeskyň Qumran se nalezl i zlomek knihy Jubileí v hebrejštině (RB 1949). Nejedna text jejich řádové příručky kázně (Manuale disciplinae) zdůrazňuje přísné zachovávání svátků a postních dnů podle kněžského kalendáře. »Ti, kteří vcházejí v novou smlouvu, nechť dobře rozlišují mezi čistým a nečistým, mezi posvátným a světským, nechť přesně zachovávají sobotní den podle přesného výpočtu i svátky a dny postu podle zákonů!« »Členové nové smlouvy nesmějí přestupovati žádné příkázání Hospodinovo ve svých stanovených dobách, ani slaviti svátky předčasně nebo opožděně!«

Pozoruhodné jsou i připomínky dvou arabských autorů středověku Al Biruniho a Al Qirsaniho o židovské sektě mužů jeskyň, pravděpodobně totožné s místem Qumran, která zachovávala kněžský kalendář knihy Jubileí. Vizme alespoň jediný text Biruniho (kolem 1000 p. Kr.) - »Noci mezi třetím a čtvrtým dnem týdne začíná počet dní, měsíců i kruhu svátků, neboť čtvrtého dne týdne Bůh stvořil dvě světelná tělesa; též podle počítání »mužů jeskyň« velikonoční den může býti jen čtvrtého dne týdne = f 4.

Kniha Jubileí zaznamenává, že tento kalendář byl napsán na nebeské desky, zjevením předán Mojžíšovi, později hříšně zanedbán syny Izraelovými. Je nyní velmi pravděpodobné se domnívati, že židovská sekta v Qumran proto tak důsledně se řídila tímto kněžským kalendářem, neboť jej jistě pokládala, jako i velká část legitimního levitského kněžstva, za kalendář zákonný a od pradávna užívaný.

A. Jaubert přináší mnohé důkazy textů starozákonních knih, kde i svatopisci zapisovali časové úse-

ky podle tohoto kalendáře knihy Jubileí (VT 1953). Dne 14. I. měsíce večer budete jísti přesné chleby... 14. I. = f 3. Dne 15. téhož měsíce bude slavnost přesných chlebů... totiž f 4.

Podrobná data slavnosti žní a letnic i rozdíl počítání farizeů, kteří 50 dní čítali až po dni slavnosti přesnic, viz RB 1955, str. 406. Pozoruhodné, že kalendář knihy Jubileí je patrný i v chronologii potopy. Počátek potopy je 17. II. = f. 1. Vody se zmenšují po 150 dnech 15. VII. = f 4. Zde ovšem nutno přesně podle kněžského kalendáře vložit dva dni interkalární, totiž 31. III. a 31. VI. Archa zůstává na hoře 17. VII. = f 6., právě před sobotou! Zde je i jasný důkaz užití slunečního kalendáře, nikoliv měsíčního, neboť pak by archa dříve spočinula na temeni hory, než by vody počaly opadávati.

I chronologie východu Izraele z Egypta se počítá podle téhož kalendáře. Podle Ex. 12, 3 rodiny vybírají beránka 10. I. = f 6. Zabití beránka 14. I. = f 3. Dokončení příštího dne f 4. = 15. I. Příchod k poušti Sin 15. II. = f 6. před sobotou! Postavení stánku 1. I. = f 4. Podle Num 1,1 sčítání bylo 15. II. = f 6. Odchod od hory Sinai 20. II. = f 4. Vyšli tedy od hory Hospodinovy cestou tři dnů... f 4. — 6. a přišli k místu odpočinku f 6. den před sobotou! Smrt Aronova 10. I. = f 6. Příchod do Palestiny 10. I. = f 6. den před sobotou! Snad podle současněho mínění exegetů možno říci, že svatopisec časovým udáním dle chtěl zaznamenati děje potopy jako děje posvátné a cestu pouští jako cestu liturgickou!

I pozdější knihy dějepisné uchovávají stopy tohoto kalendáře. Dějiny posvěcení chrámu Šalomonova podle 2 Chron 7,8-10. Posvěcení začíná 15. VII. = f 4.

Další data možno snadno doplniti podle textu 2 Chron. Očištění chrámu za Ezechiáše podle 2 Chron 29,3. 17. 20. Obnova chrámových bran 1. I. = f 4. Ukončení očisty 8. I. = f 4. Příštího dne se přináší oběti, tedy v den f 5. Jediné místo odporuje tomuto kalendáři, totiž 2 Chron 3,2, kde stavba chrámu začíná 2. II. = sobota! Než číslčka dvě je zde jasná chyba opisovače, jak vysvitá porovnáním rukopisů 4 MSS G Vg Syr, zde tato mylná číslčka chybí. Též knihy Esdráše a Nehemiáše prozrazují kalendář Jubileí. Esdráš vychází z Babylonie 1. I. = f 4. Přichází do Jerusalema 1. V. = f 6. den před sobotou! Z velmi četných textových příkladů starozákonních lze oprávněně tušiti, že kalendář knihy Jubileí, Henochovy i židovské sekty v Qumra (Man. Disc.) přidržuje se a důsledně zachovává dávnou tradici levitskou! Jistě bude velmi praktické pro čtenáře podati zde též alespoň názorné schema celého ročního průběhu tohoto levitského kalendáře, aby zájemce mohl si snadno sám již určití příslušné dny kteréhokoliv měsíce!

Měsíce I. IV. VII. a X. mají po třiceti dnech a každý z nich začíná f 4. = naší středou.

Měsíce II. V. VIII. a XI. mají též třicet dní a každý z nich začíná f 6. = naším pátkem.

Měsíce III. VI. IX. a XII. mají každý 31 dní (počet zvýšený o dni interkalární na konci každé čtvrti roku) a každý z těchto měsíců začíná f 1. = naší nedělí.

Spect. děkan Dr. Jan Merell poukáže ve své stati na jistě nemalou důležitost tohoto dávného starozákonního levitského kalendáře pro oblast novozákonní, především pro stanovení data Poslední večeře Páně. Dr František Kotallík

KDY SLAVIL PÁN JEŽÍŠ POSLEDNÍ VEČEŘI?

K nejtěžším otázkám novozákonní chronologie patří otázka dne smrti našeho Spasitele a s tím i související otázka Poslední večeře. Podle synoptiků dnem Poslední večeře byl 14. nisan («Prvního dne přesných chlebů...» Mt 26, 17; Mr 14, 2; Lk 22, 7) a dnem smrti Páně 15. nisan. Podle sv. Jana byl dnem Poslední večeře 13. nisan a dnem smrti Páně paraskēu tou páscha (Jan 19, 14), den před velikonoce, t. j. 14. nisan. Podle sv. Jana byl Kristus ukřižován v den, kdy se jedl velikonoční beránek (18, 28). Tak stojí me před archeologicko-liturgickou otázkou, zda Poslední večeře byla večeří velikonočního beránka (synoptikové) či nikoliv (sv. Jan). Jestliže Poslední večeře byla večeří velikonočního beránka a konala se 14. nisanu, následoval druhého dne slavný velikonoční den, t. j. 15. nisan, který však byl dnem, o němž platil předpis o sobotním klidu, i když tento den nepřípadl na sobotu. Ze zpráv evangelistů však vysvitá, že v den, kdy Kristus Pán byl souzen a ukřižován, byl sobotní klid porušen. Je nemyslitelné, že by Židé, kteří tak úzkostlivě zachovávali v tento den sváteční klid, porušili klid tím, že v noci zatkli P. Ježíše, nosili zbraně, že Šimon Cyrenský se vracel z polní práce, když byl donucen nésti kříž, že Josef z Arimathie koupil plátno a zbožné ženy připravily vonné věci a masti. Tyto skutečnosti nasvědčují tomu, že ona noc nebyla ještě svatou nocí a že den ukřižování našeho Spasitele nebyl dnem klidu pro mnohé - ne-li pro všechny - a že tudíž Ježíš zemřel 14. nisanu a jeho Poslední večeře, slavená večer předtím, nebyla podle Zákona večeří beránka velikonočního.

Jak vysvětliti rozpor mezi synoptiky a sv. Janem a všechny otázky s tím související, hlavně otázku Poslední večeře?

Byla učiněna celá řada pokusů tyto otázky vysvětlit a rozpor mezi evangelisty odstranit. Nejnověji tak učinil na základě starozákonního kněžského kalendáře podle knihy Jubileí a Henocha (viz článek Dr Fr. Kotallík v tomto čísle D. P.) A. Jaubert v Rev. Hist. Rel. 146 (1954) 140-173. Pokus je velmi zajímavý a mění úplně chronologii událostí Svatého týdne.

A. Jaubert, opíraje se o některé doklady z tradice, klade Poslední večeři na úterý svatého týdne, na rozdíl od všech ostatních dosavadních teorií, kladoucích tuto na čtvrtek. Jsou to zvláště tyto teorie:

1. *Hypothese večeře bez zákonného beránka.* Této domněnce však odporují přípravy k Poslední večeři a zvláště slovo Spasitelovo: «Toužebně jsem si přál jísti s vámi tohoto velikonočního beránka, dříve než budu trpěti» (Lk 22, 15). I pořad večeře, jak je líčen v evangeliu sv. Lukáše (starozákonní velikonoční hostina) a přípravy spojené s večeří (Mt 26, 17 n.) dosvědčují, že nešlo o večeři obyčejnou, nýbrž o onu večeři, při které se jedl zákonný velikonoční beránek.

2. *Harmonizační teorie,* která chce uvést v soulad rozpor mezi synoptiky a sv. Janem, se domnívá, že P. Ježíš konal Poslední večeři v oficiální den (14. nisan) a zemřel o velikonočním svátku (15. nisan). Jak již výše bylo podotknuto, 15. nisan nesměl býti znesvěcen prací, avšak v den soudu a smrti Ježíše Krista byl sobotní klid porušen. Jak dosvědčuje Talmud (M-Besā 5, 2; Pes 4, 5) i Jos. Flavius (Starozit. 3, 10, 6), byl v době Kristově předpis o svátečním klidu přísně dodržován. I kdž se někteří vykladači snaží porušení svátečního klidu vysvětlit nenávistí Židů ke Kristu, kteří se domnívali, že jim je vše dovoleno, jak naznačuje Jan 16, 2, nebo přinucením se strany Římanů (stanovením dne ukřižování na sváteční den velikonoce), je tato teorie neudržitelná.

3. *Theorie translationis,* předpokládající, že Židé onoho roku posunuli velikonoce o jeden den a předložili je na 16. nisan, rovněž neuspokojuje. Je těžko vysvětlit důvod tohoto přenesení velikonoce. Někteří církevní Otcové (Eusebius, sv. Jan Chrysostom, Lev Vel.) se domnívali, že důvodem přenesení byl proces s Ježíšem Kristem. Lpění nepřátel Kristových na tradici bylo však tak houževnaté, že je nepravděpodobné, aby ustoupilo, byť sebevětší, nenávistí proti osobě Kristově. Někteří z novějších katolických exegetů (Cornely, Knabenbauer, Sickenberger) opírají se o t. zv. badu (= Beth, Daleth. Vav, t. j. druhý, čtvrtý a šestý den v týdnu) pravidlo, podle něhož se mělo za-

bránit bezprostřednímu následování dvou svátků se sobotním klidem. Toho roku 15. nisan připadl na pátek, a proto synedristé přeložili velikonoční svátek na sobotu a velikonoční večeři z večera 14. nisanu na večer (pátek) 15. nisanu, kdežto Spasitel slavil velikonoční večeři v den zákonný. Avšak tento zvyk přesunování svátků je těžko dokazatelný, protože badu zásada je uváděna až Maimonidem († 1204) a podle některých zvyků vznikl ve 4. nebo 3. stol.

4. Dnes většina katolických exegetů se přidržuje *theorie anticipační*, podle níž Ježíš slavil večeři o den dříve před zákonným večerem, t. j. již 13. nisanu. K dokázání možnosti slavení velikonoční večeře 13. nisanu se uvádí několik důvodů. Podle některých exegetů to byl zvyk Galilejců, trpěný synedristy (Hug, Pohle). Podle jiných tento zvyk byl všeobecný v případě, když 14. nisan připadl na pátek a slavný den velikonoční na sobotu, jak tomu bylo v roce Kristovy smrti. (D. Chwolson). Když totiž 15. nisan připadl na sobotu, aby sobota, která počínala již západem slunce 14. nisanu, nebyla znesvěcena (zabíjením četných beránků, rozdělováním ohně, pečením beránků), bylo zabíjení beránků anticipováno již ve čtvrtek 13. nisanu.

Konečně je možný ještě jiný výklad této anticipační *theorie*, založený na rozdílnosti kalendáře farizeů a saduceů, připadl-li slavný den velikonoční na pátek. V tom případě totiž saduceové oddělili novoluní o den později, aby oběť prvních klasů byla přinesena v naší neděli a tím i svátek letnic na ni připadl, kdežto farizeové, k nimž se přidal lid, slavili beránka velikonočního a potom i slavný den velikonoční přesně podle novoluní. Poslední večeře Ježíšova byla zákonnou večeří beránka a byla slavena ve čtvrtek v téže době, kdy ji slavili farizeové a velká většina lidu, kteří měli onen čtvrtek za 14. nisan. Většina velerady, která odsoudila Ježíše na smrt, se skládala ze saduceů, kteří měli onen čtvrtek za 13. nisan, proto jedli beránka až v následující pátek a slavili velikonoce v sobotu poté. Proto v pátek, v den smrti Ježíšovy, tolik lidí nezachovávalo sváteční klid, třebaže na onen den připadly velikonoce; byly to totiž velikonoce pro farizeje, nikoliv pro mnoho jiných, kteří se z toho nebo onoho důvodu řídili kalendářem saduceů. Synoptici se tedy přidržují měsíčního kalendáře, jímž se řídil Ježíš s farizeji, naznačující však jasně, že jiní se s nimi neshodují; Jan naproti tomu dbá kalendáře saducejských členů velerady, kteří úředně odsoudili Ježíše, předpokládá však jako věc známou, že kalendář, jímž se řídil Ježíš, byl rozdílný (Ricciotti, Škrabal).

Všechny tyto výklady rozporů mezi synoptiky a sv. Janem jsou více méně známé z přednášek v teologii a všechny jsou založeny na předpokladu, všeobecně přijímaném, že Ježíš Kristus byl ukřižován a zemřel v pátek a že Poslední večeři slavil v předvečer své smrti, ve čtvrtek. Avšak tradice, že Pán Ježíš slavil Poslední večeři ve čtvrtek večer, není jednotná, ani nejstarší, ba dokonce se zdá, že v nejstarších dobách byla rozšířenější tradice o třetím dnu (úterý) Svatého týdne. Této tradici nasvědčuje i kněžský kalendář knihy Jubilejí a Henocha, o němž píše v tomto čísle DP prof. Dr. František Kotlík a na jehož předpokladech buduje svou *theorii* A. Jaubert, kterou příznivě přijímá v časopise *Biblica* (36. roč. r. 1955, str. 48n.) rektor Papežského biblického institutu P. E. Vogt.

A. Jaubert vidí rozluštění otázky v tom, že Ježíš se svými učedníky konal velikonoční večeři beránka podle starého kalendáře kněžského a zemřel jako velikonoční beránek o velikonočních kalendářích úředního. Toho roku připadaly termíny obou kalendářů v týž týden.

Je si třeba všimnout dvou otázek o Poslední večeři: 1. Svědectví tradice a 2. svědectví evangelistů, zda skutečně mluví o Poslední večeři ve čtvrtek Svatého týdne.

1. Tradice o Poslední večeři.

Podle Didascalii hl. 21 (ed. Nau XIV, 4—9; XIV, 18—20; XVII, 2—8) f. 3. konal P. Ježíš Poslední večeři a v noci byl zajat, f. 4. vězněn v domě Kaifášově, f. 5. předveden k Pilátovi, f. 6. souzen u Piláta a téhož dne byl ukřižován a visel šest hodin na kříži.

Epifanius († 403) Panarion 51, 26 (CGS 31, p. 296 s) rovněž mluví o Poslední večeři f. 3. Uvádí též důvod starokřesťanského postu f. 4. a f. 6.: »Synaxes vero perfectae statutae sunt ab Apostolis die 4° et die 6° et dominica, die autem 4° et 6° cum ieiunio, quoniam die 4° Dominus prehensus est et die 6° crucifixus est« (De Fide 22. CGS 37, p. 522).

Z tradice a liturgie je zřejmo, že tyto tři dny již od nejstarších dob byly dny liturgickými a ve zvláštní účtě, a neděle se stala dnem zvláště posvátným. Pro den Vzkříšení (a analogicky i Pentecost.) z apoštolské tradice byl stanoven pevný den v týdnu. Toto ustanovení se však nemohlo opírat o lunární kalendář židovský, v němž se slavily svátky podle pevných dnů měsíce (lunae), nýbrž podle kalendáře kněžského, o němž je řeč v článku Dr. F. Kotlíka. P. Lagrange ve svém komentáři k evangeliu sv. Marka (1942, str. 365 n. 1) rovněž konstatuje, že starokřesťanská tradice považovala středu za počátek utrpení Spasitelova.

2. Svědectví evangelistů.

I když se zdá při četbě evangelií, že Poslední večeře byla slavena ve čtvrtek a utrpení trvalo po celou noc a v pátek, evangelisté sami toho netvrdí a při vzájemném srovnání se vyskvtují některé rozdíly. V chronologii evangelií je třeba mít na mysli stále jednu věc: Evangelia nejsou pouhé životopisy Ježíše Krista, nýbrž v první řadě knihy věroučné. Evangelistům nešlo tak o to, vylíčit kdy, kde, která událost se stala, nýbrž o co šlo. V evangeliích je shrnuta prvotní apoštolská katechese, která kladla důraz na podstatu věcí a nikoliv na chronologii, proto také evangelické líčení je epizodické. Často zkrácené, některé události jsou chronologicky překládány nebo spojujány, takže časový sled není vždy jasný. Tak je tomu i v historii utrpení. 1. Mt a Mr rozlišují dvoje zasedání velerad. Lk je spojuje v jedno (22, 66—71: první; 23, 1 zázor druhého zasedání). 2. Lk rozlišuje dvoje sezení Pilátovo. Mk je zase spojuje. 3. U sv. Jana je Spasitel veden nejdříve k Annášovi, pak ke Kaifášovi, u sv. Mt přímo ke Kaifášovi. 4. U sv. Jana je veden Ježíš od Annáše ke Kaifášovi, od něho pak s vvrháním dvojího sezení velerady k Pilátovi, kde je vrheno první sezení Pilátovo a je uvedeno hned druhé sezení Pilátovo (Jan 18, 28). 5. Jan iasně rozlišuje dvě části druhého sezení Pilátova. Mt a Mr je krátce naznačují, kdežto Lk spojuje v jedno. Evangelisté tedy ani jasně nerozlišují dva jednotlivých zasedání. Nepraví, že tato zasedání se udála v jednom dni, naopak sledujeme-li je ve světle staré tradice, nalézáme sníše známky delší chronologie utrpení, a to:

Sobota: Pomazání v Bethanii »šest dní před velikonoce« (oficiálními): Jan 12, 1.

Neděle: »Druhého dne« slavný vjezd do Jerusalema: Jan 12, 12. Noc v Bethanii: Mr 11, 11.

Pondělí: »Druhého dne« zlořečený fíkovník: Mr 11, 12. »Když nastal večer, vyšel z města«: Mr 11, 19.

Úterý: Druhého dne ráno uschlý fíkovník: Mr 11, 20. Porada kněží: »Po dvou dnech byly velikonoce«: Mr 14, 1; Jidáš u kněží.

Poslední večeře: »Prvního dne přesnic« (podle starého kalendáře): Mr 14, 12; Mt 26, 17; Lk 22, 7.

V noci P. Ježíš je zajat a veden k Annášovi: Jan 18, 13. Trojí zapečení Petrovo: Jan 18, 15 n. P. Ježíš odveden ke Kaifášovi: Jan 18, 14; Mt 26, 57. Zbytek noci v domě Kaifášově.

Středa: První zasedání synedria: Lk 22, 66. Vůslech svědků, vyznání mesianity: Mr 14, 55—64; Mt 26, 59 až 66; Lk 22, 67—71. (V noci P. Ježíš v žaláři Židů).

Čtvrtek: Druhé zasedání synedria: Mt 27, 1; Mr 15, 1. P. Ježíš veden k Pilátovi: Mr 15, 1; Mt 27, 2; Lk 23, 1; Jan 18, 28. Jidáš před kněžími. První sezení u Piláta: Mr 15, 2; Mt 27, 14; Lk 23, 2. P. Ježíš u Heroda. Návrat k Pilátovi: Lk 23, 7—12. (V noci P. Ježíš vězněn v římském žaláři.)

Pátek: Druhé sezení u Piláta: Lk 23, 13; Mt 27, 17; Jan 18, 28. Barabáš. Manželka Pilátova: Mt 27, 19. Bičování... Křižování... Ježíšova smrt.

Toto větší časové rozpětí by odstranilo nejednu ne-

srovnalost mezi evangelisty a poskytlo by i více místa pro události, jež se udály od Poslední večeře do Ukřižování a jež se těžko směstnají do několikahodinového časového rozpětí. Zatím se většina exegetů k teorii nevyslovila. Závažný je jistě postoj výše jmenovaného rektora Bibl. institutu, který svůj článek o Jaubertově teorii končí slovy: »Haec igitur chronologia non videtur contradicere Evangeliiis, sed potius ab eis commendari; plures solvit difficultates et in eventus passionis novam conicit lucem« (Biblica 1955, str. 413).

ThDr Jan Merell

NĚKOLIK ZKUŠENOSTÍ Z DUCHOVNÍ SPRÁVY PŘI ZAOPATŘOVÁNÍ NEMOCNÝCH

V našich matrikách zemřelých a pohřbených je poslední rubrika, kde kněz zapisuje, zda zesnulý byl zaopatřen a proč nebyl. Stalo se na jedné osadě před generální visitací, že duchovní správce, aby se uvaroval výtky, že rubrika vykazuje většinou »nezaopatřen«, falšoval poznámky o zaopatření a napsal většinou »zaopatřen«. Tím ovšem skreslil visitátorovi posudek o náboženské horlivosti a duchu osady. Duchovní vede si knížku o zaopatřování a je dobře, když si v ní činí též svoje soukromé poznámky a připisuje datum úmrtí, když zaopatřený svátostí umírajících zemřel. Každý duchovní si je vědom nesmírné důležitosti svátosti posledního pomazání, a proto vždy ochotně na požádání jede či jde k nemocnému. Vypτά se krátce na stav nemocného, nic nedá na to, když posel žádá jen o poslední pomazání a bere si též sv. hostii. Mnohokrát je stav nemocného ještě takový, že sv. hostii může přijmouti. Naši vesniční věřící nejraději volají kněze k nemocnému v neděli. Toho dne mají pravidelně umyto a poklizeno a sami mívají volno. Pro kněze je to ovšem nevýhodné. Kolikrát přijdou právě přede mší sv. Když stav nemocného to dovoluje, jede kněz až po mši sv. anebo po odpolední pobožnosti. Slyší-li však kněz slovo »mrtvice«, je nejlépe ihned se vydati k nemocnému, třebaže se bohoslužby zdrží. Když jsem kaplanoval na Tábořsku, stalo se několikrát, že já i můj farář jeli jsme v neděli každý do jiné vsi ještě přede mší sv. zaopatřovat. Velmi často ve všední den musil jsem v místě přerušit vyučování náboženství a jít »s Pánem Bohem«. Stal se mně případ, že jsem seděl v hostinci po divadelním představení a když jsem se vrátil po půlnoci domů a uleh, zazvonil u fary zvonek a k svému překvapení šel jsem chvatně do téhož hostince zaopatřovat umírající matku hostinského.

Byl jsem na včelařském plese a sotvaže jsem zaplatil vstupné a usedl, musil jsem opustit místnost a jít zaopatřovat. Svou pohotovostí velmi jsem získal u věřících. Imponovalo jim, že ihned jsem opustil místnost a šel konat svou povinnost. Po zaopatření nemocného jsem se již do zábavy nevrátil. Dispoice duševní už tomu nedovolila. Jako kazatel seděl jsem u oběda o posvícení na sousední faře a náhle musil jsem se rozloučit s kolegy a odjet k nemocnému.

Pocit povinnosti musí býti vždy silnější než přímý pocit pohodlí a zábavy. Za první světové války mnohokrát jsem se vezl k nemocnému zároveň s lékařem. Příbuzní chtěli ušetřit povoz. Lékaře jsem vždy pustil k nemocnému napřed. Obvykle dával injekci pro posílení srdce, takže na několik minut vzpruženého nemocného jsem mohl vyzpovídat a vykonat všechny obřady při zaopatřování. V jednom případě, při tyfu, po skončených obřadech lékařem ošetřený ihned zemřel.

Do místnosti, kde nemocný leží, vcházíme s úsměvem, nikoliv s tváří zamračenou, aby nemocný se nás nebál a neostýchal, nýbrž měl k nám plnou důvěru. Když tomu dovoluje stav nemocného, nevpadáme hned »in media res«, nýbrž poptáme se nejprve po

jeho zdraví, řekneme několik povzbuzujících slov a teprve potom počneme se sv. obřady. Také je dobře upozornit, že »lékař léčí, a Bůh uzdravuje«, a proto že nemusí ještě umřít, když přijme sv. svátosti (místo posledního pomazání říkáme důsledně sv. pomazání). Poukážeme na případy, kdy nemocný byl snad již dvakrát zaopatřen a dosud žije, ba dokonce se pozdravil. Lépe je mít jistotu a být zaopatřen pro všechny případy. Na našich vesnicích jsou dosud lidé, kteří ochotně a často i zbytečně volají si kněze. Sám jsem zaopatřoval pětikrát tutéž osobu, která často při malé nevolnosti si volala kněze.

A přece jsem byl odměněn za svou ochotu. Při pátem zaopatřování jsem poznal, že dny života jsou skončeny. Pověděla mně to měkká nálada nemocného. »Důstojnosti, děkuji vám za každý krok a s Pánem Bohem.« Druhého dne zaopatřený zemřel. Na Velký pátek jsem zaopatřoval starší ženu, která si mě zavolala, že prý si vzpomněla, že Pán Ježíš na Velký pátek umřel. Třetího dne po zaopatření vzala na záda nůši a šla na klěstí do lesa.

Při zaopatřování si sedneme na židli u nemocného tak, aby na nás nedýchal (hlavně u nakažlivých nemocí). Řekneme nemocnému, aby k nám nastavil ucho, abychom nemusili mluvit hlasitě, aby to neslyšeli příbuzní, obvykle čekající na konec sv. zpovědi v předsíni nebo v sousední místnosti. Jemně zpytujeme s nemocným svědomí ze hříchů celého života. Pokání modlíme se obvykle s ním. Když jsme udělili nemocnému rozhřešení, zavoláme příbuzné a přátele. Ti klečí na kolenu a modlí se za nemocného. Po skončených obřadech neopouštíme hned místnost. Promluvíme především s nemocným, potom i několik slov s příbuznými, ale nezdržujeme se již dlouho, abychom nesetřeli posvátnou náladu po obřadech světským hovorem. Při nakažlivých nemocech omyjeme si ruce mýdlem a vodou.

Když jsme po ordinaci opouštěli seminář (r. 1913), nebyly vytištěny žádné schválené agendy. Abychom něco měli, objednal pro nás profesor pastorálky malé manuály, které mně prokazovalo svým textem česko-německým a latinským platné služby. Po latinské modlitbě přetlumočil jsem vše zase česky. Nemocní si libovali, že tomu rozumějí a jak je to krásné. Ze svých míst kaplanských a farářských si pamatují, že lidé v Pošumaví vybíhali na hlas zvonu na kapličky před vrata svých domů a vkleče se klaněli Nejsvětější svátosti a čekali na požehnání sv. hostií, ukrytou v burse, zbožně se žehnali a bili se v prsa a zůstali klečet, dokud jsem nepřešel. Rovněž domácí, kde ležel nemocný, klečeli v předsíni a podobným způsobem vítali eucharistického Krista. Hospodář vyšel vždy před práh domu. Stůl, pokrytý bílým ubrusem, opatřený svícenou vodou, skývou chleba, solí, nádobou s obvyčejnou vodou, krucifixem a dvěma rozžatými svíčkami, stal se skutečně posvátným oltářem. Naše matka nedovolila, aby dítě v rozpustilé hře usedlo na stůl. Říkala, že tam ležela sv. hostie při zaopatřování.

Je třeba častěji kázati o svátosti posledního pomazání. Je třeba vyvracet námítky proti přijetí této tak důležité svátosti. Příbuzní nám je sami podávají. Vymlouvají se: »On byl starý a žádné hříchy neměl.« A zatím snad nebyl u sv. zpovědi jak o své svatbě. »My jsme ho nechtěli postrašit. Byl by si myslel, že musí už umřít.« Zatím byl u něho v nemocnici notář, udělal řádnou poslední vůli, protože nemocný už věděl, že smrt je blízko. »On byl nedávno u svatě zpo-

vědi.« Vysvětliti, že je to veliký rozdíl a zdůrazniti účinky sv. pomazání a apoštolského požehnání v hodině smrti. Vysvětliti též lačnost před zaopatřováním, které není v nemoci třeba. I kdyby v téže vesnici musil kněz odděleně (dopoledne a zase odpoledne) dvakrát zaopatřovat, což se též stává, konejme to ochotně. Od nemocného jsem se vždy vracel radostně a jakoby nový člověk.

Kanovník JUC Jan Šanda

DOMINE, DILEXI DECOREM DOMUS TUAE...

Na začátku tohoto nového roku jsme si v DP učinili krásné novoroční předsevzetí: snažiti se všemožně, v péči o čistotu a krásu domu Božího, aby slova žalmu, která každodenně vyslovujeme u oltáře Páně, byla na našich rtech pravdivá: Domine, dilexi decorem domus tuae.

V následujících měsících chceme probírat v DP povinnosti a nedostatky v péči o dům Boží a jeho zařízení na základě zkušeností nabytých hlavně při kanonických visitacích a podle ordinariálních a konsistorních připomínek porůznu vydaných. Míjíme se zabývat především tím, co se vztahuje ke svatyni a oltáři a k zařízení kostela vůbec.

Základem je příkaz CJC v can. 1164 § 1: »Curent Ordinarii, audito etiam si opus fuerit, peritorum consilio, ut in ecclesiarum aedificatione vel refectione serventur formae a traditione christiana receptae et artis sacrae leges.«

Všeobecně musí platit zásada, že v kostele všechno musí mít ráz posvátný a být přizpůsobeno místu a účelu, jemuž má sloužit. To mají mít na zřeteli zejména umělci a všichni, kdož pro kostely pracují. Nestačí tvořit krásné věci, ale věci vyhovující místu a účelu, pro který se tvoří. Proto také při Chrámové službě jest utvořena komise sestávající z odborníků, kněží i laiků, kteří dbají všech těchto předpisů. U nás je církevně nařízeno obstarat si dobrodělní Památkového ústavu, a to závazně. Je také žádoucí formace kleru a škola posvátného anebo lépe řečeno liturgického umění, jak to ukládají církevní předpisy. Kardinál Petr Gasparri napsal (v oběžníku o ochraně a rozkvětu posvátného umění), že je vhodné, ba nutné, aby duchovní, aniž by chtěli nahrazovat umělce z povolání, měli dostatečné vzdělání a smysl pro umění a krá-

su, aby s jistým kriteriem uměli posoudit díla již existující a zaříditi se správně při nových stavbách, rozšiřování a výzdobě kostelů a věděli, komu světit nové práce a objednávky. Také nyní má stále zářit nad Církví svatou slavná aureola, kterou ji ozdobil její božský Zakladatel, když ji učinil matkou a velkodušnou a štědrú inspirátorkou umění, které vychází od Boha...

Třeba připomenout, že nutno vychovávat i dobrý a zdravý vkus, je-li kde od přirozenosti, a náležitě ho usměrňovat. To platí zejména o věřícím lidu, který má duchovenstvo povinnost vést a poučovat i v tomto ohledu a nepodléhat mu v tom, co není správné a vhodné. Někteří lidé si namnoze libují v nadměrném množství nejružnějších obrazů a obrázků, soch a sošek s nevkusnými ozdobami a světly. I zde se musíme řídit zásadou: Fortiter in re, suaviter in modo.

Na štěstí i u nás je patrný pokrok na tomto poli. Mnoho se již vykonalo a dále se koná v tomto ohledu, jak to zdůrazňují církevní předpisy. Právě mi píše jeden z moravských kněží, znamenitý odborník a znalec v památkářství: »Není týdne, abych nejel někde na kolaudaci nebo na památkářskou poradu. Mladí kněží u nás hodně opravují.« Stát i věřící přispívají štědrě na udržování a opravy a výzdobu našich kostelů.

Gravitas — sobrietas jsou obzvláště stylem vlastním římskému ritu, což patrně z veškeré liturgie: z lapidárních modliteb římského misálu jako z oltáře u sv. Petra v Římě — největšího chrámu všeho křesťanstva — s jednoduchým křížem a šesti svícny — a nic více. A nad tímto oltářem je baldachýn Berniniho a nade vším se klene kupole Michelangelova.

P. Václav Šebek

KRISTUS V OBSAHU MEŠNÍHO TEXTU

Uvědomíme-li si smysl vztahu církevní hudby k nejvyšší oběti mše sv., vyplyne nám jako na dlani povinnost hudebníka všimati si, promýšlet do hloubky, pak vystihovat výkladem hudební skladby, na příklad celek mše nebo její jednotlivé části, jak je podává skladba na mešní text - onen náboženský výraz, který procházel věky.

V mešním textu už Kyrie vysoko vytyčuje osobnost Kristovu vedle Boha Otce. Gloria věnuje se Kristu Bohu od slov »Domine Deus, Rex caelestis« a ve způsobu adoračním pokračuje až ke tklivému »Quo tollis«, dvakrát opakovanému vždy v rozdílném výrazovém závěru. Následuje projev velebnosti Krista Pána »Quoniam Tu solus Sanctus«... V Credu objevuje se Kristus Pán v onom slavnostním osvědčení víry od slov: »Et in unum Dominum« až ke slovům: »cujus regni non erit finis« se zvlášť (i pro hudebníka) význačnými místy: »Et incarnatus est«, »Crucifixus«, »Et ascendit«, »Et iterum venturus est«, epicko-rozjímavého rázu Benedictus a Agnus Dei, vztahují se ke Kristu celé - první slavnostní přívět vstupu Kristova do chrámu, druhé prosba ke Kristu za dědičný hřích a prosba za mír. Vizme nyní, jak v jednotlivých mších našich skladatelů (v časovém průběhu) promlouvá hudba vyjadřujíc ve vlastní mluvě ony situace, jež v mešním textu vyvolává Božská osobnost Kristova. Z obsáhlého materiálu naší cír-

kevní hudby (zejména také v rukopisech) vybírám příklady obsahem zvlášť upoutávající.

Ve mši »brevis« (1883) F. Z. Skuherský v Credu v tenorovém sólu »Genitum non factum« vytvořil nám obraz zvláštní krásy, v němž zvroucnělý výraz nejdříve vyznačuje tajemství zrodu Krista Pána z téže podstaty s Bohem Otcem, aby pak v dalším obrazovém průběhu v přesvědčivých barvách zachytil láskyplný vztah Kristův k lidem. »Missa in honorem Scti Adalberti« (1877) Josefa Foerstra skvěle (a jednolitěji, než je tomu u Skuherského), pozorně a přiléhavě spájí slovo s hudbou právě v partiích, týkajících se Krista, snad nejzdařileji v »Crucifixus« pro tvrdé, ale vysoce výmluvné barvy ve hlasech - skladatel pokračuje v podivuhodné výrazové plastičnosti, v jaké napsal svoje »Et incarnatus est« ve mši »de Beata« (1877), v onom prostém doprovázeném recitativu, kde vemlouvavě hudba vnáší do skladby blízký, lidský vztah Kristův, lásku k lidem, která podmiňovala jeho obět pro spásu světa. Opočal těchto skladeb v duchu reformy je mše D-dur Antonína Dvořáka, psaná v poloze starých figurálních mší, kde zbožný skladatel ve svém náboženském roznícení, zejména v »Benedictus«, rozezpíval se ve vroucí zbožnosti k úctě a chvále Krista-Spasitele. Tendence v komposicích jmenovaných skladatelů dále provedl ve své mši »solemnis« (1890) Karel Stecker. Osob-

nost Kristova je tu zpodobena originálně, soustavně a po našem a ve vysoké hodnotě. Tak hned v Kyrie vpodobuje se adorace Boha-člověka ve vznešenost šťastné vzývané Božského majestátu - v adoraci pokračuje se tímže způsobem v hymnický vypjatém Gloria s oním proryvem ve dvojím »Qui tollis«, kde bočně vzpomíná hudba utrpení Kristova; v Credo udržuje se v místech, kde vzpomíná se hudbou Krista-Boha ona jednoduše v slavnostním vyznání víry: v »Et incarnatus est« (skvostné duo altu s basem) prozařuje libeznost v úctě k Marii-Matce a moduluje se do jedinečného výstihu toho, že Bůh v člověka se vtělil, aby svět přivedl k spasení. »Crucifixus« v nejkrásnějších barvách dovede vyvolat obraz utrpení a smrti Kristovy v přednesu sboru a varhan i sólového basu, který tu rozryvně na konci zanařká ve zpěvu slov »passus et sepultus est«. Pak hymnicky v církevním tónu rozjásané »Et resurrexit« a »Et ascendit«. Benedictus: lyricky do nehlubšího citového rozrušení užitý sólový kvartet s varhanami - v tlumenějším tónu, neboť Kristus v hostii a knězem požehnaném vině vstoupil do domu Božího. Tak v »Agnus« rozšířený sbor přejímá rozložitý úkol, vyvrcholit vznešenost i velebnost v naléhavých prosbách k Beránku Božímu, v nichž hudba zdůrazňuje poměr mezi Bohem a člověkem a zas odlišuje všeobecnost proseb za smilování nad hříchy a od prosby všeobecné - prosby za mír. Žáci *Steckerovi* (Picka, Tregler, Vendler, Winter, Douša, Fr. Suchý pražský a j.) jdou ve stopách svého mistra. Postava Krista Pána ve mši nabývá stále nových, vzácných kontur i barev, nového způsobu koncepce, v základě ryze české. Tak je tomu i u druhých skladatelů, u *Jos. Foerstra* (»Missa solemnis«, 1898), *Jos. Nešvery* (»Missa in honorem Seti Eugenii«, 1893) a *J. C. Sychry* (»Missa solemnis«, 1906 a »Missa octo vocum«, 1913).

Na Moravě se začíná samostatně vyvíjet *Leoš Janáček* ve své nedokončené mši (1908) i ve výstihu osobnosti Kristovy (o této mši viz pojednání v minulém čísle). »Česká mše« *Jana Kuncce* je plánována vzdáleně podle Janáčкова příkladu, ale ve svém provedení samostatně kreslí a hlavně výstižně probarvuje osobnost Krista Ježíše. Není skladatele-laika,

který by celým svým životem a v něm svou vzácnou literární prací dovedl se více sblížit s Ježíšem Kristem nežli *Jos. B. Foerster*. A v církevní hudbě je tomu nejnak - právě také ve mších »české«, »glagolské« a čtyřech latinských. Foerstrův Kristus vystupuje tu ponejvíce ve spořejším navenek, ale v hlubinném výrazu uvnitř v barvách ztišených - je to zejména dynamika, mírně až do šerosvitu, která dává obrazům Ježíše Krista jedinečný ráz a určuje jeho samorostlost, jež dovede uplatnit vůči skladbám jinonárodním. Z žáků mistrových byl to *Antonín Janáček*, který ve svých mších »Missa basilicae Seti Georgii« (1928) »glagolskaja« (1945) pečlivě a ve sklonu k ztišenějšímu výrazu prokresluje a barví profily Kristovy osobnosti, pak *Emil Vaněček*, jenž v krásné mši »brevis« pro ženský dvojhlas má vzácné Benedictus; *Jan Ev. Zelinka* ml., žák Ostrčilův, *Karel Vedrál*, žák Novákův, první ve mši »brevis et solemnis« (1944), druhý ve mši »solemnis« (1939) aspoň ve volbě novějších prostředků a snaze za výrazovou plastičností přibližují se k *Jos. B. Foerstrovi*; opodál stojící *Stanislav Mach* má ve své »Svatováclavské mši« (1941) obrazy Kristovy v duchu přísnějšího, ale do hloubky církevnosti přesvědčivě zabírajícího projevu. Na Moravě se přibližuje svému Mistrovi (Janáčkovu) *Stanislav Svoboda*, zejména vzhledem k vzácné profilaci zrození Božího Dítěte a vzhledem hudebně skvěle zachycenému zjevu Matky Boží v »Et incarnatus est«. *Josef Blatný* blíží se k svému učiteli aspoň snahou za věrné vystihování textu o osobnosti Kristově - pomalé »Qui propter nos homines«, tklivé, naříkající až bolestné »Et incarnatus est«.

Touto snahou jsou vedeni i *Stanislav Vrbík* (Missa »Lux et origo«, 1939) - částečně i janáčkovský způsob práce s motivem, *Vilém Blažek* (»Missa solemnis«, 1939 - též vysoce vzrušený výraz v Benedictus), »Qui tollis« a originální zesmutnělé »Et incarnatus est«, *Vladimír Hawlík* (»Missa festiva«, 1952 - spojující nejvyš dovedně starší církevní výraz s nejnovějším) - právě ve výstihu osobnosti Kristovy důrazně uskutečňované snahy autorů, uskutečňují se v plné přesvědčivosti. *Dr. Cyrill Sychra*

ZEMĚ JE PRO VŠECHNY LIDI

Jednou ze společensky důležitých otázek je problém výživy a uspokojování lidských potřeb. Dnes tento problém je i nutně spojen se zachováním míru ve světě, neboť jen při mírovém soužití všech zemí a při jejich vzájemné spolupráci lze tento problém řešit.

Problém výživy obyvatelstva celé naší země ve vědeckém zpracování počíná od Thomase Roberta Malthuse (1766—1834), který dovozoval, že lidí na zemi přibývá geometrickou řadou (1, 2, 4, 8, ...), kdežto životních prostředků že přibývá řadou aritmetickou (1, 2, 3, 4, ...). Proto prý životních prostředků je méně, než je třeba pro rychleji stoupající populaci. Podle Malthuse nepoměr mezi zvýšeným počtem obyvatel a mezi množstvím životních prostředků může vésti k přelidnění, hladu a vzájemnému vyvražďování. Malthus proti tomuto jím viděnému nebezpečí doporučoval pohlavní zdrženlivost. Novomalthusianismus doporučuje kontracepci, to jest zamezování početí. Malthusova theorie byla s různých stran kritisována. Bylo to jak se strany katolického učení, tak i od hlasatelů socialismu. Tito jistě správně poukazovali na to, že nelze upírat vinu kapitalistům a vykořisťovatelům za strádání a bídu širokých vrstev obyvatelů.

Obnova malthusiánských teorií přivedla i zákonodárce k tomu, že v některých státech jsou v platnosti sterilizační zákony, jako je tomu v některých amerických státech a od roku 1948 v Japonsku.

Katolické učení považuje malthusianismus za názor bludný a falešný. Znamý katolický vědec Albert Nie-

dermeyer v díle o filosofických základech lékařství (Algemeine Pastoralmedizin, Herder, Wien 1955, I. díl, strana 172 a následující) nazývá Malthusovo učení bludným a poukazuje na nevědecké základy této theorie. Tak na příklad, jak autor uvádí, v jedné zemi roku 1900 byl nutný jeden výkonný zemědělec pro výživu 5 osob. Při použití mechanisace a při intenzivní produkci stačí nyní jeden zemědělský pracovník vyživit 14 osob. Relativní nedostatek půdy není zaviněn přelidněním, ale nestejným rozdělením obyvatel, kteří se tísní v kulturních územích. Autor uvádí názory, že jen třetina půdy na zemi je využita. Nikdo nemůže tvrdit, že zdroje země jsou vyčerpány. Jestliže nyní je 10% deficit potravin, produkce lehce může stoupnouti o 25%. Nebezpečí hladu nelze potírat omezením porodnosti. Země má dosti potravin pro všechny. Podle údajů je v tropech 28% země, ale jen 1% je kultivováno. Produkci ryb lze prakticky zdvojnásobit. Autor uvádí všechny tyto skutečnosti jasně praví: »Strach před přelidněním je bezpředmětný a učení Malthusovo vede v blud.« Autor se jasně vyslovuje proti novomalthusianistickým snahám. Že tyto snahy jsou i dnes šířeny v rouše vědeckém, svědčí i kniha v posledních letech vydaná v Anglii Galtonem Darwinem, jak A. Niedermeyer uvádí v citovaném díle. Galton Darwin, vnuk zakladatele vývojové theorie Ch. Darwina, v knize »The next million years« hájí důsledně malthusianismus a k zamezení přelidnění vidí cestu v jakémisi přeměňování lidí v bezpohlavní tvory.

Současná správná věda svými zástupci odmítá rozhodně Malthusovy názory, šířené i v moderním rouše. Tak Josue de Castro (Rio de Janeiro), známý pracovník ve FAO (Food and Agriculture Organisation) a pisatel díla »Geografie hladu« tvrdí, že příčinou hladu není přelidnění, ale naopak vymírání obyvatel. Tento vědec v mezinárodním časopisu pro mírové otázky »Rund um die Welt« (Berlín 1955, číslo 3) napsal článek pod názvem »Die Erde den Menschen«. V tomto článku Josue de Castro píše, že hospodářská spolupráce všech zemí by mohla řešit jeden z životně důležitých problémů našeho věku, problém hladu. Podle zpráv organizace (FAO), zabývající se otázkami výživy a zemědělství, dvěma třetinám obyvatelů země se nedostává nasycení. Autor píše, že pokud je hlad ve světě, nebude mír mezi lidmi. Nyní národy poznávají příčiny bídy. Bez spolupráce všech národů nemůže být dosaženo cíle nasycení. Zbrojení zabraňuje tomuto cíli jednak tím, že se hrozí ničením, a také tím, že veliké finanční prostředky jsou vynakládány na zbraně, tedy na něco negativního. Nikdy nebude žít svět v míru, když svět je rozdělen na luxus a chudobu, na nadbytek a bídu. I když v posledních třech letech výroba potravin stoupla o 3 % a počet obyvatel stoupl o 1 a 1/2 %, přece to nepomáhá v řešení výživy, neboť zvýšení úrovně výživy připadlo na vysoce vyvinuté země.

Tentýž časopis v témže čísle uvádí některá statistická data zjištěná OSN. Na zemi je 2,4 miliardy obyvatel, z toho více než polovina žije v Asii. V posledních padesáti letech stoupl počet obyvatel země o 900 milionů, tedy roční přírůstek průměrně činil kol 18 milionů. Podle Juliana Huxleye, bývalého generálního tajemníka UNESCO, přibývání počtu obyvatel činí asi 1 %. Podle tohoto předpokladu by se počet obyvatel, činící 2,4 miliardy, pozvedl v roce 2.000 na 4,6 miliardy. O sto let později měla by země kolem 10 miliard obyvatel. Při tomto hypotetickém počítání povstává otázka, zda země poskytne takovým masám lidí životní možnosti. Vědci praví, že ano. Ovšem za předpokladu mírové spolupráce. V žádném případě se nejedná o problém výživy.

V desátém čísle zmíněného časopisu anglický vědec lord Boyd Orr, vyznamenaný Nobelovou cenou, uveřejňuje článek »Wissenschaft contra Elend«. V tomto článku píše, že dnes má lidstvo moc v dosud netušeném měřítku svět zlepšit a obohatit. Theorie Malthusovy a jeho žáků jsou dávno překonány. Autor vidí jeden z prostředků přemožení bídy ve snížení zbrojení a v investování těchto ušetřených nákladů ze zbrojení na podporu mezinárodního fondu pro výživu pod kontrolou OSN. Autor uvádí, že na počátku tohoto století asi 90 % obyvatel země bylo odsouzeno k předčasné smrti pro nedostatek životních prostředků (výživa, obydlí, lékařská péče). Dnes již bohatství se lehčeji získává než před padesáti lety. Zavedením industrialisace a mechanisace dá se při menším počtu pracovníků více vyrobit. Problém je, jak uvést v soulad výrobu se životními potřebami lidí. Řešení tohoto problému autor spatřuje ve spolupráci ve světovém měřítku, v rozšíření obchodu mezi všemi národy, především mezi Východem a Západem, což by vedlo k všeobecnému užitku. Vždyť světový obchod by podle autora mohl být zdesateronásoben. K přemožení bídy povede vytváření velkých vodních děl a využití jaderné i jiné energie. Lord Boyd Orr uznává, že bílí lidé počínají chápat, že žádná rasa nemá výlučný monopol na inteligenci. Bílí lidé si proto udržovali svoje postavení, že používali vědy k sestrojování ničivých zbraní. Nadvláda bílých je již pryč, neboť i barevné národy někde dosahují již životní úrovně a průmyslového potenciálu západních národů. Bílý člověk má dnes jedinou možnost zařadit se jako rovný mezi rovnými ve veliké rodině národů. V současné situaci nepotřebujeme plnou zaměstnanost, ale místo toho plný život. Je povinností všech vlád rozvinout produkční mohutnosti a tak lidem dát tento plný život a i možnost, jak dobře strávit volný čas. Je třeba

se vyrovnat s nadbytkem, který může skýtat věda. Boyd Orr končí svůj článek otázkou, zda není lepší místo nákladů na zbrojení, které hrozí katastrofou, vytvořit společný plán, který by celému lidstvu zajistil krásnější a bohatší život.

Z uvedeného je jasno, že věda může řešit uspokojivě otázku výživy pro celé lidstvo. Malthusiánské teorie o přelidnění a o nedostatku výživy se ukazují jako naprosto falešné. Jestliže jejich hlasatelé, kteří ještě jsou, chtějí jimi argumentovat, je za jejich počínáním skryta touha, aby některé národy se nemohly rozvíjet a aby bylo ospravedlněno koloniální panství. Takovým počínáním je třeba rada jednoho amerického experta, který asijským národům doporučoval umělé snížení porodnosti. Toto katolická morálka posuzuje jako nemravné a hříšné.

Problémy výživy a zemědělství jsou i v našem státě. Naše zemědělství prožívá přerod, kdy staré formy zemědělské výroby a nyní již zaostalé jsou nahrazovány novými. Ukazuje se, že společné obhospodařování půdy při použití mechanisace může větší měrou více produkovat, než tomu bylo dříve. Je pravdou historicky osvědčenou, že k vysoké kultuře nějaké země patří rozvinutí průmyslu a produktivní zemědělství. Jedno bez druhého se neobejde. Kde by jedna tato složka převládala nad druhou neb ji zatlačovala, tam nemůže být vysoká kultura plnicí svou funkcí. Tak na příklad zánik Pobaltských Slovanů se vysvětluje též tím, že u nich chyběl prvek městské kultury s řemeslnou výrobou. (Srov. W. Schmidt, Rasse und Volk, Pustet, Salzburg, 1935, str. 81.) Proto je nám pochopitelné, že je potřebné a užitečné, jestliže dosud agrární země budují svůj průmysl. Rovněž je třeba, tak jako je u nás, aby vedle vyspělého průmyslu bylo i na vyšší zemědělství.

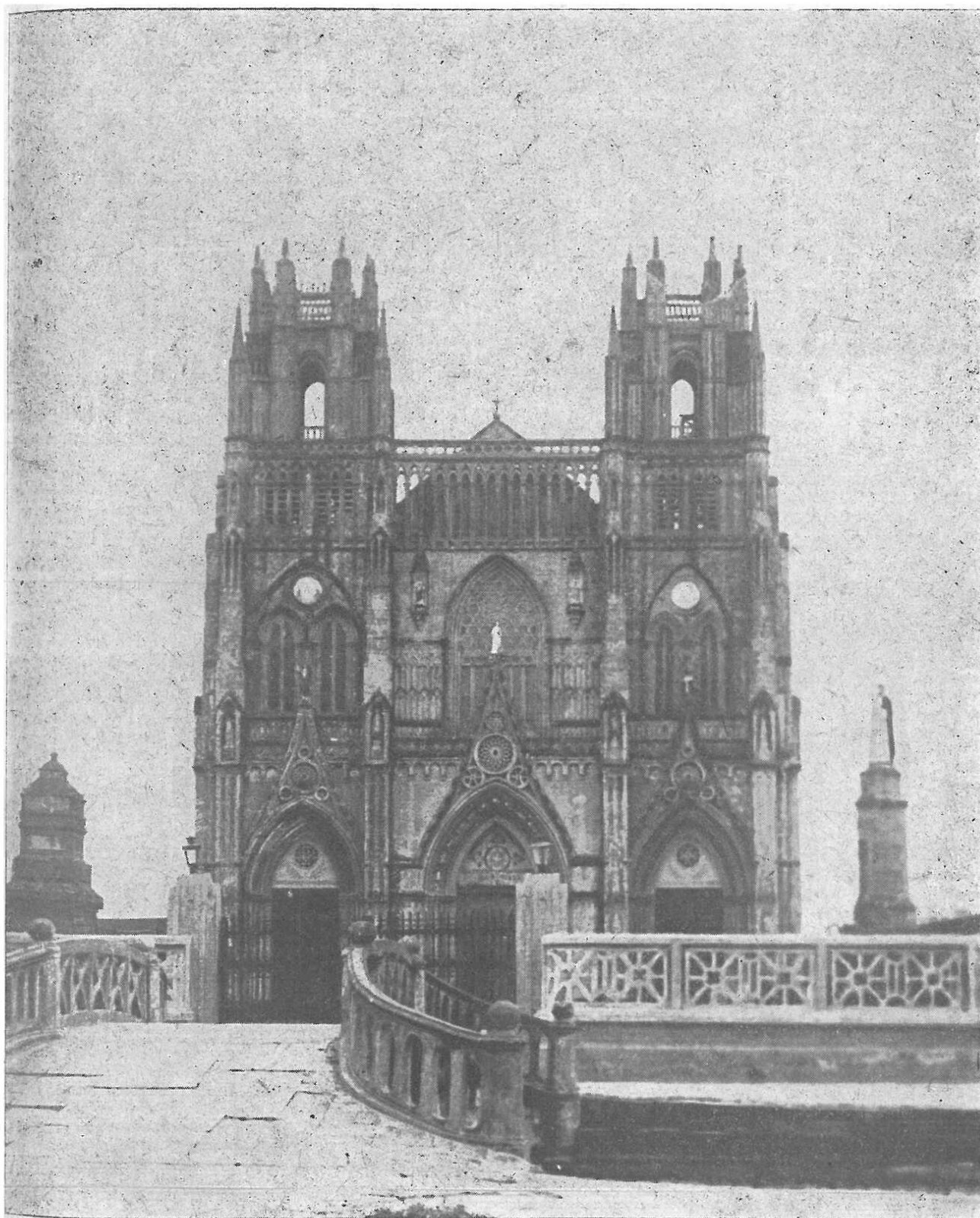
S tohoto stanoviska musíme vidět škodlivost té teorie, kterou nám hlásal v době první republiky agrarismus, jenž zdůrazňoval rolnictvo jako základního činitele společnosti. Úmyslem agrarismu bylo stavět rolnictvo proti dělnické třídě. V tomto úsilí statkáři chtěli získat a ovládat malého a středního rolníka. Agrarismus byl výhodný pro statkáře také tím, že chtěl, aby v zemědělství bylo zaměstnáno co nejvíce lidí. Agrarismus také proto málo přispíval ke zmechanisování zemědělství.

Agrarismus ke svému upevňování používal fašistického učení o Blut und Boden a vytvářel mythus o českém selství. Hlásal jakousi selskou demokracii s patriarchálním zřízením. Je samozřejmé, že by se nedalo vůbec mluvit o sociálních vymoženostech. Agrarismus v kultuře se objevil pod názvem ruralismus. Tento směr chtěl i zneužívat křesťanství u našich rolníků. Rolnictvu bylo namlouváno, že je nositelem národních a křesťanských tradic v národě. Toto zdůrazňování mělo ještě více oddělovati rolnictvo od dělníků a mělo být brzdou sociálních a pokrokových myšlenek pronikajících na vesnici. I když v literatuře nelze neobdivovat Holečkova Kojana a Baarova Cimbura, nutno přiznat, že tyto selské postavy jsou líceny v idylickém světle. Hálek (Na vejminku) a jiní naši spisovatelé ukázali bystře na záporné rysy těch rolníků, u nichž starost o majetek zatlačovala všechny ušlechtilé lidské city.

Kněží působící mezi venkovským obyvatelstvem, v minulosti a ještě i někde dnes mohou svědčit, že v krajích, kde žili bohatí sedláci, nebylo pravého náboženského života. Náboženské hodnoty nenalezaly u nich příznivou půdu pro jejich tvrdost, chamtivost a touhu po majetku a bohatství. Dnes kněz nesmí mít smysl pro falešný soucit s těmi, kteří sami soucit neměli. Dnes kněz může s plným vědomím hlásat, že osobní práce rolníka a za ni příslušná odměna je ve shodě s křesťanskou morálkou. Je-li tomu tak v jiných povoláních, proč by to nemělo platit i pro rolnictvo. Vždyť vlastnictví půdy nemůže zna-

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA K ČÍSLO DRUHÉMU - ROČNÍK VI.

KATOLICKÝ CHRÁM VE PHA-NHAI V DEMOKRATICKÉ REPUBLICCE VIETNAM

Katolické obyvatelstvo hlavního města vítá delegaci čs. katolíků ve Vietnamu, která odchází po návštěvě hanoiského biskupa

Katedrála stavěná v domorodém slohu ve Phat-Diem

Katolické matky přišly i se svými dětmi, aby přivítaly delegaci čs. katolíků ve Vietnamu

menat nic nezměnitelného a prapůvodního. Takové individuální vlastnictví vzniklo podmíněně s historickým vývojem a nemůže znamenat nic ztrnulého a výsostného. V prakultuře půda nebyla majetkem soukromým, ale náležela celé skupině (srov. W. Schmidt, *Rasse und Volk*, uvedené vydání str. 64).

Tyto důvody nemohou vésti kněze, aby kněz se stavěl proti novým úpravám, prováděným za účelem vyšších výnosů půdy pro národní celek. Postoj kněze ke změnám na naší vesnici nemůže být též postojem nezúčastněného člověka, ale je třeba, aby duchovní správci jasně se postavili za lepší a pokrokovější formy v našem zemědělství. Vždyť tyto formy přinášejí prospěch a užitek samotnému rolníkovi. Tyto kladné stránky třeba vidět na příklad v tom, že se stírá příkrý rozdíl mezi vesnicí a městem. Z našich vesnic zmizela i propast oddělující vlastníka půdy a zemědělského dělníka. Vedle vzrůstu vyšší úrovně ve hmotných věcech rolníci mají větší přístup ke kultuře. Nové telekomunikační prostředky nenechávají stranou i ty vesnice, dříve odříznuté od kulturních a hospodářských středisek.

Užitečnost a prospěšnost společného hospodaření dokázala zkušenost učiněná za Velké vlastenecké

války v SSSR. Sovětské zemědělství za války bylo zbaveno úrodných oblastí Ukrajiny, Donu, Krymu, Běloruska a Pobaltí. V obsazených oblastech bylo 40 procent osevní plochy a půdy, kde se urodilo 50 procent brambor a zeleniny. Němci v těchto oblastech zabrali traktory a kombajny. Bez ohledu na tyto těžkosti Sovětská armáda byla zásobena. Bez společného obdělávání půdy a bez nadšení rolníků by to nebylo možno.

V naší druhé pětiletce je pamatováno i na rozvoj zemědělství. Zemědělská výroba vzroste o více než 9 procent. Cestou k dosažení tohoto výsledku je především rozšíření osevních ploch zhruba o 100.000 hektarů. Ke zdaru těchto plánů je třeba, aby rolnictvo své úkoly splnilo. Jen tak se dosáhne zvýšení životní úrovně národního celku. K podpoře tohoto úsilí našeho lidu jistě i katolický kněz působící v zemědělských oblastech najde cestu, aby svým kněžským a občanským vlivem pomohl ke splnění plánovaných úkolů. Takovou pomocí může být hlásání a zdůrazňování křesťanských ctností, jako je šetrnost, pile, hospodárnost a poctivost. Úkolem kněze a ne pouze jako kněze, ale i občana, ať je zdůrazňování společenského významu práce a vzájemného spojení všech pracujících v našem státě. *ThLic Miroslav Rajmon*

Meditace

ALBA

Alba vestis, bílé roucho, podle vzoru antické tuniky, kterou nosili Římané a Řekové (χιτών). Saha'a až po kotníky, proto tunica talaris, usque ad talos demissa — až ke kotníkům spuštěná. Patří k nejstarším liturgickým rouchům vůbec. Musí být zhotovena z bílého plátna nebo z konopné tkaniny. Musí být široká a tak dlouhá, aby se mohla vykasati a sahalo až po kotníky. Podle Pražské synody z roku 1605 má být asi sto sedmdesát cm dlouhá a dole tři sta dvacet cm široká. Na rukávech a spodním okraji může být ozdobena vyšíváním nebo krajkami.

Symbolismus alby je jasný. Její bělost značí čistotu srdce. Čistota srdce je také předmětem modlitby při obědování: «Dealba me, Domine... Obmyj mne, Pane, a očišť srdce mé, abych obmyt v krvi Beránkově požíval radosti věčných.»

Boží oko vidí jasněji a bystřeji než oko lidské. Bůh vidí i ty nejtajnější naše myšlenky, i ty nejtajnější naše chyby, které na nás nikdo nevidí z lidí, ano snad ani naše svědomí nepozoruje... Bůh jedině dovede dokonale ocenit neskončlou svatost eucharistické oběti... On jediný může v nás vytvořit onu čistotu srdce a myslí, jakou vyžaduje jeho nejsvětější vůle a vážnost nejsvětější oběti mše svaté...

Proto «munda cor meum» et «dealba me», «obmyj mne» a «očišť mne»... «Očišť mne» a «obmyj mne», abych byl čist a bez poskvrny u oltáře jako bělostné roucho alby, kterou mám na sobě, aby byla skutečně symbolem čistoty mého srdce a nevinosti mé duše! Očišť mne v krvi, kterou snímáš hříchy světa, abych jednou směl býti účasten Tvé Božské čistoty a svatosti, Tvé Božské slávy a blaženosti, Tvého věčného štěstí a radosti...

Do svatyně Boží vstoupiti, nejsvětější tajemství slaviti, Boží místo zastupovati, to smí jen muž Boží: «Innocens manibus et mundo corde...» Jen čisté ruce se smějí Těla Páně v Nejsvětější svátosti dotknouti, jen čistá srdce mají Jeho milosti udělovati. Proto stojí Církev svatá přede dveřmi do svatyně a volá každému subdiakonovi, který do stává právo při bohoslužbách nositi albu, vstříc: «Si castus es!» — «Jsi-li čist!»... Vzpomínej na to, kdokoliv se přede mší svatou při oblékání alby modlíš: «Dealba me, Domine, et munda cor meum...» že v tom okamžiku volá i tobě Církev svatá vstříc přede dveřmi do svatyně... k oltáři Páně... k nejsvětější oběti mše svaté: «Si castus es!»

Druhý symbolismus alby vyplývá z namáhavého, dlouhého procesu výrobního. Plátno není hned bílé... Má přirozeně špinavou barvu... Jakou námahu a jakou práci to dá, než «na starém» neb novém «bělidle» nabude své bělosti... Polévání vodou, vystavování na slunci, na dešti, kolik námahy, než naše maminky a babičky vybělily plátno do bělouška, do běla... Jen mimořádným namáháním, mimořádnými obětmi, umrtvováním, sebezapíráním, odříkáním a utrpením dojdeme i my bělosti, nevinosti a čistoty duševní...

Umírat tělu a jeho nezřízeným žádostem a žít duchu! To je naším úkolem, chceme-li být čistými...

Každý z nás se narodil se špatnými sklony. Za to však, jakými jsme se narodili, nejsme odpovědní. Ale za to jsme zvláště jako sacerdotes odpovědní, zda pracujeme, zda usilujeme o to, abychom byli čisti! Abychom nezůstali nečistými! Proto!

Agere contra superbiam, agere contra luxuriam, agere contra gullam, agere contra iracundiam... I dnes žije mnoho lidí svatým životem, jichž jména sice nikdy nebudou vepsána do katalogů svatých, o kterých však my, když od nás odcházejí na věčnost, vracejíce se od jejich hrobu, si musíme říci: Vere homo Dei fuit iste! Duše čisté, které plní svůj životní úkol kdekoliv s láskou k Bohu a k bratrům svým. Nekonají zázraky, ale jejich celý život je zázrak věrné, důsledné, stále spolupráce s milostí Boží a svobodné vůle lidské. Pracují, nesou svůj kříž, nenařikají, přecházejí světem plným svodů, ale nepodléhají... zůstanou čisti! Vítězové nad sebou, nad svou sobeckostí, nad hříchem a nad mravním zlem, čisti, milí hrdinové všedního dne... Takoví máme být my, sacerdotes Dei!

Svatý, čistý je Bůh, a co se kromě Něho na světě svatého nachází, to vše pramení z Něho, z věčného zdroje svatosti... Tak jako veškeré světlo na světě pochází od slunce, tak jako slunce se zrcadlí v kapce rosy a činí ji milou, tak jako sluneční žár se třpytí v drahokamu a činí jej vzácným a drahocenným, tak se zrcadlí, tak se třpytí svatost Boží v čisté lidské duši, milosti posvěcující posvěcené, že je milá, vzácná, přízně Boží hodná! Čisti budme jako ta bílá alba, která nás halí od hlavy až k patám!

«Dealba me, Domine, et munda cor meum, ut in sanguine Agni dealbatus gaudiis perfruar sempiternis.»

P. Karel Sahan

BRANOU POKÁNÍ

Naše kostely se v těchto dnech ztišily hlubokou vážností. Každé věřící duše, kněžské duše především, se dotýká veliké memento Popeleční středy. »Pomni, človče, že prach jsi a v prach se obrátíš!« Prach, popel je výrazem, symbolem pomíječnosti. Tohoto symbolu používal již Starý Zákon a křesťanská liturgie jím připomíná povinnost vážné a opravdové kajcnosti. Tato kajcnost má svůj hluboký smysl, neboť hříchem přišla na svět smrt a z hříchu se duše svléká a osvobozuje se z jeho tísnivého otroctví upřímnou a vroucí kajcností, živým a cílevědomým pokáním. Když si člověk dobře uloží do svého nitra přísné memento Popeleční středy, když si vzpomene na své poslední věci, nebude mu zatěžko vcházetí branou pokání v krajinu Světa.

Jak je krásné dívat se na kvetoucí louku! Šel jsem jednou v Českém ráji blízko Prachovských skal takovou kvetoucí loukou! Úzká pěšinka mne libezně vedla a kolem mne to zářilo barvami nejkrásnějšími, nejpříjemnějšími, jaké dovedou mít jenom naše české květiny. Bylo mi krásně; pohled na ten zelený a živými barvami protkaný koberec podivuhodně uklidňoval mou duši. A pak jsem si náhle bolestně vzpomněl: Co bude z takové krásné květiny, když ji utrheš a vhodíš do ohně? Nic více, než troška šedavého, smutného popela. Jak se všechna ta zářící nádhera, nejčistší a nejvкусnější bělost, jasná a hladící modř, pestrá červeně, jak se všecken oděv těchto květin, krásnější než nejdražší hedvábí, pod dotykem žhavých plamenů promění v barvu jedinou, v barvu těžkého smutku a neodvratného zániku! A když s úchvatem sledujeme bohatě kvetoucí a kypící lidský život a za několik let pak tento život ukládáme do hrobu, musíme si povzdychnout s básníkem: »Vše prchlo jako stín.« Křesťan ví, jak přísný a neúchylný je zákon pomíječnosti tělesného života. Ví však také, že tímto zákonem zůstává nedotčena duše, stvořená k obrazu Božímu, nesoucí v smrtelném těle svou vítěznou ne-

smrtelnost s nadějí nového, věčného života. Tajemství tohoto života, který nám Pán svou obětí zasloužil, přemáhá tajemství pozemské smrti. Jen v tomto vědomí mohl Otokar Březina zpívat: »Pro tajemství bolesti, smrti a znovuzrození sladko je žít!«

Je nutno pochopiti, že základem a podstatou pokání má být znovuzrození: vnitřní, duchovní znovuzrození. Pokání, jež by v nás vůbec nic nezměnilo a jež by naši duši ani o krůček nepřiblížilo svatému zdroji světla, není pravým pokáním a je nesmyslné. Víme, jak těžký a bolestný je zápas duše mezi tmou a světem. Tma je matkou hříchu a rodičkou nevykoupených. Básník ji nazývá královnou béd a hořkých vzlyků. Je těžká jako sám hřích. Světlo však je svobodou duše, životem duše, květem duše. Bída člověka prochází jeho nádherou a je uzdravena. Světlo je šatem čistoty, pláštěm svatosti, je řečí lásky. Má-li člověk ve své duši světlo, má v sobě Boha, protože Bůh je nejčistší, nejslavnější, svrchovaně neporušené a nepřemožitelné Světlo. A je pravdou, říká-li Březina svým podivuhodným veršem, znějícím přímo liturgickou vážností a slavnostností: »K nám vane věčný šum andělských preludií, které nás vracejí do středu světelného. Jsme světlo ze Světa.« Je to v podstatě totéž, co praví sv. Pavel: »Byli jste někdy tmou, nyní však jste světlem v Pánu.« (5 Ef. 5, 8.) Jsme tmou, pokud žijeme a trváme v hříchu, jsme světlem, pokud zůstáváme spojeni milostí se svým Bohem. Z toho vyplývá náš veliký duchovní úkol, který nám apoštol připomíná závažnými slovy: »Jako účastníci světla žijte!« (Ef. 5, 9.) Častěji a častěji my kněží především bychom si měli dobře prozpýtovat své svědomí, zda skutku žijeme jako účastníci světla. A nemáme-li sami v sobě světlo, plnost světla, všechnu zářivost a všechno bohatství světla, jak je chceme vkládati do duší těch, kteří jsou svěřeni naší otcovské péči? Žít ve světle znamená přinášeti ovoce dobra, naplňovat život skutky dobra, proto-

že podle slov sv. Pavla ovoce světla záleží ve všeliké dobroti, spravedlnosti a pravdě. (Ef. 5, 9.) Kněz má být dárce dobra, činitelem dobra, rozsevačem dobra. Proto musí být mužem lásky, neboť láska je formou všech ctností a předčí i všechny dary mimořádné svou nutností, svými vlastnostmi a svým trváním.

Je tedy i pro kněze brána pokání vstupem k vyššímu životu. I kněz si musí být vědom, že má podávat Bohu své pokání s láskou, protože bez lásky i největší pokání je neúčinné, postrádá pravé směřující hodnoty a nemá duše. Chceme-li jednou na věčnosti býti spojeni se svým Spasitelem v nepomíjejícím světle, musíme si toho již zde zasloužit svým pokáním. Velikonoce možno opravdově slaviti jenom tehdy, když jsme na sobě prožili Velký Pátek. Nejprve byl prožit již zde zasloužit svým pokáním. Velikonoce možno opravdově slaviti jenom tehdy, když jsme na sobě prožili Velký Pátek. Nejprve byl prožit již zde zasloužit svým pokáním. Velikonoce možno opravdově slaviti jenom tehdy, když jsme na sobě prožili Velký Pátek. Nejprve byl prožit již zde zasloužit svým pokáním.

Dante ve své »Božské komedii« prochází v básnickém vidění peklem a na jednom místě vidí člověka, který byl vystaven útokům obrovského hada. Hada se ovinoval kolem lidského těla jako popínavá rostlina. Druzí vidí, jak se mění tvář nešťastného člověka, jak dostává podobu hlavy hadovy. A had mu syčí do uší: »Chci, abys se se mnou plazil v bahně!« Dante si při tom hrozném vidění nad oním člověkem vzdychl: »Byl-li dříve krásný, jak je teď zohavnělý!« Zdaž had není strašným symbolem hříchu, který chce duši přetvořit ke své podobě a nutí ji plazit se v bahně? Vstupme proto v bránu pokání, abychom vešli v krajinu Božího světla. Nenecháme-li toto světlo zhasnout ve své duši, bude nám vždy dáno i v nejtemnější noci života vidět nad sebou zářiti jasné Boží hvězdy.

P. Václav Zima

CELOSTÁTNÍ MÍROVÝ VÝBOR KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA ČSR

Zasedání Ústředního výboru CMV se konalo dne 16. prosince 1955 v Praze. Předseda ministr Dr. Josef Plojhar podal ve svém referátu nástin situace zahraniční i domácí a vytyčil program práce CMV a všem jeho složkám. V lednu 1956 se konaly ve všech našich diecésích konference, které probíraly nejdůležitější otázky dneška. Je třeba zvláště vyzvednouti konfereci AMV v Olomouci, konanou 11. ledna t. r., kde po obsažném referátu o mezinárodní situaci předsedy generálního vikáře Jos. Glogara následovaly dva neméně hodnotné referáty, a to o dojmech z cesty po Sovětském svazu, které přednesl gottwaldovský mistoděkan P. Bernard Přerovský, jenž byl také svědkem mohutných oslav 38. výročí Velké říjnové revoluce na Rudém náměstí v Moskvě. Svůj výklad do-

ložil autentickými snímky a v bohaté diskusi zodpověděl všechny dotazy přítomných. P. Alois Bubeník ukázal ve svém referátu, jak může katolický kněz pomoci k uskutečňování cílů druhého pětiletého plánu, zvláště na poli zemědělském. Mimo jiné řekl:

1. Úvodem udělejme si jasno v myslích. Náš lid, ať už dělníci či rolníci, nastoupili cestu socialismu. Naše vláda a Národní fronta jako zástupci lidu od stanoveného cíle neustoupí. Ba naopak jdou krok za krokem kupředu za uskutečnění většího blahobytu podle ekonomického zákona socialismu.

V jaké míře se bude podílet přímo či nepřímo katolický kněz na zvýšení blahobytu našeho lidu socialistickou cestou, v takové míře se upevní postavení církve katolické v našem státě.

2. Zesnulý prezident Klement Gottwald řekl: Nebude u nás socialismu bez socialisace vesnice. Socialismus vesnice se musí budovat. Proč by kněz neměl se zúčastnit tohoto budování? Není kněz občanem státu? Jestliže všichni mají bohatší stůl, což nemá jej i on? Nezdá se vám nespravedlivým pobíratí užítky společné práce či úsilí, když jsem ani prstem nehnul? Tedy spravedlnost, jedna z mravních ctností, nás přivádí k aktivní účasti na budování kolektivisace vesnice.

3. S křesťanského hlediska společné hospodaření a další z toho plynoucí výhody nejsou nám cizí. Nebyla to náplň prvotní církve? Vzpomeňme jen apoštolů, kteří měli vše společné za života Páně. Ve Sk. ap. 4, 32, je psáno: Obec věřících měla jedno srdce a jednu duši; nikdo z nich nenazýval něco ze svého majetku vlastním, nýbrž všechno jim bylo společné. Totéž ve 2, 44. Odstaňujícím příkladem měl být lakomý Ananiáš a jeho manželka Safira. Klášterní život jest pokračováním myšlenky prvotní církve.

Myšlenka křesťanské lásky a spravedlnosti se zračí v kolektivní práci zemědělců. A kněz by se měl odcizit této myšlence? Měl by vlastně být v prvních řadách budovatelů socialismu na vesnici!

4. Naším úkolem není zakládat JZD, ale jistě je naší nejen občanskou, nýbrž i kněžskou povinností zemědělcům dobře radit, pomáhat svými zkušenostmi, na základě křesťanské lásky odstraňovat potíže, když se objeví, a to nejen na veřejných schůzích, nýbrž i v soukromých rozhovorech. Kněz má mluvit jako přesvědčený pracovník socialisace vesnice. Vaše řeč budiž jasná ve smyslu dnešního snažení. Mnohdy je třeba neuvědomělé zemědělce i přesvědčovat.

5. ad a) Zdůrazněte, že každý zemědělec má splnit své dodávkové povinnosti z minulého roku během zimních měsíců. Žádné snížení dodávek nebude. Dodávky plnit je nejen občanské, ale i křesťanské. Je to spravedlnost a láska, které toho žádají.

ad b) Denně se modliváme: Chléb náš vezdejší dej nám dnes! Kdo z nás by nedovedl rozvést tuto prosbu na dnešní poměry? Není křesťanské jen se o to modlit a nepracovat. Vždyť i staré přísloví praví: Člověče, přičiň se a Pán Bůh ti pomůže! Zde by se mohla zdůraznit zimní práce jako příprava na jarní období. Zimní práce spočívají v přípravách na zvýšení živočišné výroby a v přípravách na jarní práce. Příklad praví: Přijde čas, kdy se zeptá zima, cos dělal v létě. My také můžeme říci, přijde čas, že se zeptá jaro, cos dělal v zimě, aby vše na jaro bylo připraveno, a tak jarní setba byla včas a v co nejranějších jarních měsících hotova, čili, jak se dnes říká, aby byly doženy agrotechnické lhůty.

ad c) Z jakého důvodu bychom nemohli poukázat na velké výhody společného hospodaření? Jen porovnejte výsledky společného hospodaření! V celém státě JZD až na 19 splnila na sto procent a na víc, kdežto soukromníci na 50 procent nesplnili.

ad d) Pravdivost a upřímnost má být heslem každého občana, tedy i zemědělce. Poctivost vyžaduje osetí předepsané plochy a splnění plánu. Poctivost přikazuje nerozkrádat společný majetek, zacházet s náradím a se stroji šetrně, přičinít se, aby pracovní morálka a tím i pracovní jednotka se zvedla, aby bylo co nejméně ztrát.

Nová pětiletka se vydaří spoluprací všech, tedy i našich věřících. Je tedy na nás kněžích, abychom povzbudili věřící ještě k většímu úsilí o další zvýšení blahobytu naší vesnice cestou poctivé, uvědomělé práce za úspěch naší pětiletky!

Jestliže se podrobně zabýváme konferencí našich olomouckých spolubratří, nečiníme tak proto, že by v jiných diecésích nebyly konference rovněž zdařilé, ale proto, abychom vyzvedli iniciativu AMV v Olomouci a dobrou práci, která jistě přinese užitek Církvi svaté i naší drahé vlasti. J. B.

ZEMĚ NAKLONĚNÁ SLUNCI

(Dokončení)

Francouzští okupanti velmi nemilosrdně drancovali zem a obyvatelstvo bylo hmotně i morálně vykořisťováno. Až do dnešních časů jsou patrné důsledky uvědomělé prováděné rasové diskriminace. Francouzští kněží i biskupové měli nebratrský poměr ke kněžím domorodým a docela si vynucovali pozdrav pokleknutím. Zvyk tento byl tak zakořeněn, že i před námi naši vietnamští spolubratři poklekali a často jsme spatřovali slzy dojetí v jejich očích, když jsme je pozvedali, objímali a líbali polibkem pokoje a domlouvali, že poklekáme jen před Bohem. Hmotné postavení domorodého kněžstva bylo mnohem nižší než kněží francouzských. Zatím co okupantská vláda poskytovala francouzským kněžím všemožnou podporu, takže byly případy, že měli ročního důchodu až 300—400 tisíc piatrů, vypláceli domorodým kněžím ubohou almužnu 100 piatrů ročně. Při tom je třeba vědět, že v těchto dobách bylo možno koupit auto za 7.000 piatrů a domek za 2.000 piatrů. Potom ovšem není divu, že až dosud vlastní biskup hlavního města Hanoi celou jednu čtvrtinu všech domů v městě!

V současné době je Vietnamská demokratická republika jako misijní území řízena apoštolským delegátem Msgre Johanem Dooley-em, který je národností kanadské a sídlí v Hanoi. V zemi jsou ještě dva biskupové, a to Msgre Trinach-nhu-Khue v Hanoi a Msgre Tran-hun-Duc v Xa-Doai. Ostatní vikariáty řídí správce, kteří nemají hodností biskupských. Ve Vietnamu je pouze jeden kněžský seminář v Xa-Doai. Apoštolský delegát Msgre John Dooley s oblibou vystupuje v uniformě důstojníka, zvláště když cestuje na jih. Má svou vyslačku a velmi se přičinil o akci stěhování katolíků na jih.

Podle § 8 závěrečné deklarace ze dne 21. července 1954 ženevské konference, jednající o zabezpečení mí-

ru v Indočíně, dohodli se zástupci Kambodži, státu Vietnam, Spojených států severoamerických, Francie, Laosu, demokratické republiky Vietnamské, lidové republiky Čínské, Spojeného království a Sovětského svazu, že

»civilní osoby, které se rozhodnou žít v určitém území, budou mít plnou možnost toto své rozhodnutí uvést v život«.

Spojené státy severoamerické však použily této dohody k tomu, aby lstí, nátlakem a přímým násilím donutily část, zejména katolického obyvatelstva severní části Vietnamu, k přestěhování do území jižního, pod panství Baodaje, Ngo-dinh-Diema a hlavně Spojených států severoamerických.

Dokladem o tom, k čemu potřebovali vládcové USA tyto t. zv. »uprchlíky«, jsou tyto zprávy:

Časopis »HINDUSTAN TIMES« ze dne 31. VIII. 1955:

»Spojené státy uvolnily desítky milionů dolarů a půjčily 41 lodí, aby pomohly Ngo-dinh-Diemovi přestěhovat obyvatelstvo ze severu do jižního Vietnamu.«

Depeše A. P. F. z 13. XI. 1954:

»Správa zahraničních operací ve Washingtoně povolila pomoc 40 milionů dolarů uprchlíkům ze severního Vietnamu.«

List »LE MONDE« z 29. I. 1955:

»Vládnoucí kruhy jižního Vietnamu očekávají, že budou moci rekrutovat vojáky mezi uprchlíky ze severu. Chtějí užít masy evakuovaných jakožto rezervy pro svou armádu a své politické organizace.«

List »L'OBSERVATEUR« z 20. I. 1955:

»Američané počítají, že evakuování, nemající již co ztratit, mohou se stát znamenitými vojáky.«

Povšimněme si, jakých metod používali američtí a

Ngo-dinh-Diemovi agenti, aby přinutili katolické obyvatelstvo k evakuaci.

Kněz TU prohlásil 14. 10. 1954 při kázání v katedrále ve Phat-Diemu:

»Přijedou pro vás veliké lodi. Kteří z vás chtějí odjet, musí se připravit. Vezmete s sebou všechny sochy, obrazy a bohoslužebné předměty. Farnici musí rovněž odvézt velký zvon z Phuong-dinh. Jestliže zůstanete, ztratíte Boha a náboženství. Budete exkomunikováni a pozbudete duše. Neodejdete-li, zemřete všichni.«

V distriktu Xuan-Truong, Hai-Hau, provincie Nam-Dinh rozšířili jihovietnamští agenti tuto pověst:

»Stal se zázrak. Socha Panny Marie se pohybuje! Přikyvuje věřícím, kteří se přicházejí modlit a žádají o evakuaci na jih. Naproti tomu vrtí hlavou, žádá-li někdo zůstat na severu.«

Ve stížnosti katolíků z provincie Tahi-binh, adresované mezinárodní komisi ze dne 23. XI. 1954, se píše:

»Agenti Ngo-dinh-Diemovi ujišťovali, že život na jihu je krásný, zatím co všichni, kdož zůstanou na severu, stanou se obětí atomové bomby. Určitý počet obyvatelstva našeho kraje, zachvácen panikou, prodal všechnen svůj movitý majetek a následoval je.«

List »L'OBSERVATEUR« ze dne 20. I. 1955:

»Tvrdí se nyní, že jakmile evakuace francouzských oddílů bude skončena, svrhnou Spojené státy atomovou bombu na severní Vietnam.«

Týdeník »REGARDS« č. 386:

»Válka započne a Američané hodlají svrhnout na severní Vietnam atomovou bombu.«

V témže čísle časopise »REGARDS« se píše:

»Pan Vu-Kim-Trong, katolík z obce Cong-Uan, prohlásil: Lidé říkají, že Ho-Či-Minova vláda bude ostře zakročovat proti náboženství. Za nesení obrazu Panny Marie bude pokuta 50 piatrů, za vstup do kostela se bude platit 5 piatrů.«

Kněz Qué z vesnice Hoi-Tuan řekl k farníkům:

»Bůh odcestoval na jih. Musíte rovněž odcestovat tam dolů, nechcete-li ztratit duši a v hodině své smrti mne nespátříte, poněvadž všichni kněží odcházejí na jih.«

Kněží Le-van-Minh a Le-van-Sy, členové katolické misie obce Dai-Thon, prohlásili v kázání:

»Přišel rozkaz od sv. Otce exkomunikovat všechny, kdož neodcestují na jih.«

Ale nejen takovým podvodným zastrašováním, i přímým násilím bylo obyvatelstvo donucováno k evakuaci.

Vojenské oddíly Francouzské unie pozdvihly těžký teror proti těm, kdož nechtěli evakuovat. 392 rodin z Cam-Giangy bylo vyhnáno ze svých obydlí, 60 lidí bylo zastřeleno a v okrese Cao-Lao bylo spáleno 800 domů. V červenci a srpnu 1954 bylo v kraji Thanh-Khé spáleno 165 domů a v Tam-Toa 150 dalších. Zdravotník Pham-Ngoc-Hoa se svou ženou byli pod pohrůžkou smrti přinuceni evakuovat. Do domu významného katolického činitele v Gan-Ne byl vržen granát, poněvadž zmíněný odmítl odjet na jih. Z obce Phuc-Mac byly násilím donuceny k evakuaci všechny mladé ženy a jejich domy byly vypáleny.

Na své cestě k 17. rovnoběžce jsme se dostali až do provinčního města Dong-Hoa, kde stojí krásný kostel na samém břehu moře a v bezprostřední blízkosti také fara. Odtud byly dopravovány celé skupiny katolíků na jih. Z kostela na faru, z fary na loď, která je odvezla. Očitý svědek nám vypravoval o různých tragických událostech, které se při transportu odehrávaly. Jedna žena tři dny po porodu byla přinucena ke vstupu na loď. Nikdo nebral zřetel na to, že je slabá, ani na to, že omdlela, a bylo přímo srdcervoucí poslouchat její úpění, když se probrala z mrákot a žalovala: »Bože, Ty to vidíš, co se mnou dělají.«

V koncentračních táborech jižního Vietnamu, kam byli t. zv. »uprchlíci« dopraveni, vládly nepřestavitelné poměry. Samotná zpráva americké United Press ze 4. VIII. 1955 píše, že »evakuovaní byli prodáváni jako sluhové nebo přinuceni pracovat jako kuliové na

plantážích, mnozí z nich umírají hladem a nakažlivými chorobami.«

Další zpráva z United Press z 28. VIII. 1955:

»Uprchlíci ze severu žijí většinou za strašlivých podmínek. V táborech Binh-Dong, blíže Cho-Lomu, mnoho tisíc katolických vojáků a jejich rodiny bylo ponecháno šest měsíců bez prostředků a bez jídla. Užitéková voda je stojatá. Pro tisíce osob, hlídanych za ostnatými dráty, jsou jen dvě studny a tři záchody, nepopsatelně špinavé.«

Katolický kněz P. Thomas Luong-minh-Ky z diecése Saigon prohlásil:

»Životní podmínky uprchlíků v táborech na jihu jsou strašlivé. Kněží jsou odděleni od věřících, abys jim tyto nemohli stěžovat. V táborech řádí úplavice a cholera. Špina tam je přímo odpuzující. Lidé zde ztrácejí víru i život.«

Dva další kněží v Bui-Chu řekli:

»V táborech Bien-hoa 7 až 8 tisíc lidí žije ve stanech jako vepři. Panuje tu hlad. Dávky jsou malé a nedostatečné i pro ty, kdož jsou zvyklí málo jíst.«

Sám prezident propagační komise tábora uprchlíků v Cap St. Jacques jménem Truong-dinh-Thu napsal ve svém hlášení ze září 1954:

»Děti, stejně jako staré osoby, jsou zachváceny zhubnými průjmy a žloutenkou. Leží na holé zemi. Jejich bledost pleti žaluje na nedostatek vitamínů a útrapy hladu. Noční policejní hlídky jsou často nezákonné. Určitá část agentů zneužívá své autority k tomu, aby vnikala v noci do stanů a dopouštěla se násilných skutků na spících ženách.«

Francouzský biskup Avrin v listu »EXPRESS« napsal:

»Zprávy z Vietnamu jsou hrůzné. Kolik lidí je vytrženo brutálně ze svých domovů a riskují zůstat celý život uprchlíky bez domova a bez přístřeší.«

A zatím co evakuovaní v koncentračních táborech jihovietnamských umírají hladem, žizní a všemožnými epidemiemi, »starají« se USA o jejich blahobyt tak, jak sám americký korespondent New York Times s krutou ironií konstatuje:

»Velké dámy z amerického velvyslanectví připravily 10.000 malých balíčků jakožto dárky pro uprchlíky. Každý balíček obsahuje kartáček na zuby a keřímek krému krásy. V této době uprchlíci potřebují rýži a pitnou vodu. Ptáme se, proč Americká pomoc neuvažuje zásobit uprchlíky tyčinkami na rty?«

V demokratické republice Vietnam, kde vláda Ho-Či-Mina zavedla pořádek, vyvíjí se, přes všechny hrůzostrašné předpovědi ze strany amerických propagandistů, zcela normální svobodný život. Náboženství neoznalo žádných omezení, kněží mohou volně sloužit mši sv. a věřící zúčastňovat se bohoslužeb.

Jedenadevadesátiletý P. Lam-Quam-Hoc, který zůstal v demokratické republice, odpověděl na otázku člena mezinárodní vyšetřující komise:

»Mám plnou svobodu sloužit mši sv. a vyučovat náboženství. Posvátná místa jsou uctívána. Katolické obyvatelstvo může svobodně uctívat Pána a milovat svou vlast.«

V dopise, adresovaném prezidentu Ho-Či-Minovi, píše P. Dinh-cong-Dau:

»Svoboda víry, po druhé slavnostně proklamovaná, upevňuje naši důvěru ve vládu Vietnamské demokratické republiky. Naše kostely, demolované a zneshrocené nepřitelem, jsou na cestě k znovuzřízení. Naši farnici mohou se účastňovat mši a vycházet ven bez bázně před bombardováním. Jménem mých katolických spolubratrů z diecése Hoa-Binh i sám za sebe s rozhořčením odsuzují zločiny nepřátel míru.«

Naše delegace, která za 45 dní měla možnost procestovat všechny kraje Vietnamu, se přesvědčila o náboženské svobodě a také o tom, že prezident a vláda mají eminentní zájem na tom, aby katolíci ve Vietnamu nejen mohli svobodně nábožensky žít, ale aby také byla zacelena jejich rána, která jistě je jitrna bolestnými vzpomínkami na těžké doby koloniálních

otroctví. Na mnohých shromážděních katolíků a kněží jsme mohli promlouvat k věřícím a mohli jsme také slyšet jejich stížnosti na staré časy a radost z jejich dnešní svobody. Poznali jsme při sloužení mše sv. zbožnost tohoto lidu, který houfně přistupoval ke stolu Páně a nadšeně pronášel slova modliteb. Desítky kilometrů putovali mnozí katolíci, aby mohli být přítomni mši sv. Ctihodné sestry se svými chovankami radostně přijímaly naši delegaci, a když jsme přijížděli do Phat-Diem, kde stojí nádherná katedrála v domorodém slohu, byla cesta v délce 7 km vyzdobena vlajkami v barvách státních, československých i církevních, kostely, kolem nichž jsme projížděli, byly vyzdobeny, věřící i se svými duchovními pastýři shromáždění před kostelem a s věže zazníval hlazol zvonů.

Dříve než se rozloučila naše delegace s bratrským Vietnamem, dostalo se jí cti, že byla přijata prezidentem republiky Ho-Či-Minem. Bylo to setkání, na které se nezapomíná. Osvoboditel vietnamského lidu žije prostě, tak jako žil v dobách osvobozovacích bojů, kdy byl se svým lidem v pralese a řídil operace, které nakonec přinesly vítězství a svobodu. President Ho-Či-Min se zajímá o vše, co může přinést zvýšení blaho-

bytu národu, a protože i naše delegace přispěla ke konsolidaci poměrů, projevil upřímně své díky. »Mé srdce bude vás stále provázet,« byla jeho slova — a snad se nemusíme stydět k přiznání, že při loučení jsme plakali všichni. Polibek na rozloučenou s prezidentem Ho-Či-Minem byl zalit slzami opravdové bratrské lásky.

Vietnamský lid je svobodný, ale jeho země je zpus-tošena válkou. Není lehký život vietnamského lidu a je naší povinností, abychom i ze svých sil pomáhali. Jsou tak dobří, tak laskaví a tak obětaví, že není možno je nemilovat. S vděčností přijímali každý dárek, který jsme podali, ať to byl svatý obrázek, křížek na krk nebo růženec a v odvetu nám dali na památku výrobky svých dovedných rukou a dary, které rodí jejich zem. Nikdy nevymizí z paměti obrazy těchto vzdálených bratrů a sester, my katolíci budeme přes vzdálenost 15.000 kilometrů spojení spolu modlitbou vzájemnou, jak jsme si slíbili, a jistě učiníme vše, co je v našich silách, aby tento hrdinný lid po těžkých dobách cizácké nadvlády mohl žít svůj šťastný a spokojený život ve svobodné vlasti, Prof. P. Josef Beneš

Doba očima kněze

VY PAK JSTE VŠICHNI BRATŘÍ!

Horoucně zní vyznání Matoušova evangelia (23, 10): »Neboť jeden je váš mistr, vy pak jste všichni bratři!« První část ukazuje na trvalou jednotu učení, vyznání a kořene svaté víry; druhá část z první vyzdvihuje základní směr křesťanské morálky a společenské praxe. Je to určující princip, podle kterého zaujímáme vztah k společenským soustavám, jak za sebou v dějinách následují, střídající se podle věčného Božského plánu. Idea lidského bratrství je tedy předznačena samotným Evangeliiem.

Cesta k lidskému bratrství byla a je dlouhodobá, těžká a obtížná. Avšak zároveň je krásná, ctnostná a radostná. Je to neustálé překonávání lidského sobectví, slabosti a omezenosti. Jsme na začátku nového roku. V uplynulém měsíci jsme vstoupili do nového období našeho národního a společenského vývoje: do druhé pětiletky. Její základní rysy a smysl tlumočil všemu československému lidu milovaný prezident Antonín Zápotocký. V jeho novoročním poselství je v hloubce naznačen význam přeměn, které v životě obou našich národů připravujeme.

My v nich jako duchovní pastýři svého lidu cítíme onen mohutný dech bratrství mezi lidmi, lásky k bližnímu, který tak hluboce dojmá lidská srdce v Evangeliiích. Proto se radostně chápeme této příležitosti, abychom zapalovali katolický věřící lid pro ušlechtilé cíle druhého pětiletého plánu. Nikdo není větší než ten, kdo je služebník při tomto ušlechtilém díle!

První předpoklad ke každému dobrému konání je klid, mír a pokoj. Pax Christi zavazuje i národy, aby přestaly ohrožovat jeden druhého. Vzdáv i hlas naší nejvyšší autority, svatého Otce, varoval velmi důrazně proti lehkomyšlnému pohrávání s tak mohutnými silami, obsaženými v jádru atomu. Pius XII. nám všem řekl, že tato nesmírná síla smí být postavena jen do služby pokojného života! Chápejme proto ve veškeré odpovědnosti toto závazné poselství!

Naši národové postavili si jako politický ideál službu míru. Před pěti lety jsme zvláštním zákonem zavrhlí válku, její propagaci a vychvalování jako zločin. Za tím větší zločin bychom ovšem pokládali zneužití atomové energie. Nerí již na čase, aby také Organizace spojených národů zavrhl tyto ničivé zbraně?

President naší republiky vděčně a radostně konstatoval, že všem lidem dobré vůle se loni podařilo uchránit mír před nástrahami těch, kteří mamon a

vládychtivost stavějí nad lásku k lidem a národům. S hrstostí lze pohlížet na loňský vývoj věcí ve světě s hlediska jediného morálního - s hlediska aktivní obrany míru! Jistě nebude na škodu vrhnout pohled na linii vývoje v uplynulém roce, jak se jasně zrcadlil v událostech. První ženevská konference znamenala a znamená závaznou metodu pokojného řešení všech sporů a problémů! Duch Ženevy nezemřel ani tím, že druhá ženevská konference zklamala očekávání národů. Je i naším horoucím požadavkem, aby v příhodném čase byla obnovena jednání na základech postavených loňského léta v Ženevě.

Každý nezaujatý člověk musí s uznáním ocenit sovětskou iniciativu v aktivní obraně míru vyřešováním dosud neřešených otázek a problémů. My Češi a Slováci jsme byli zvláště potěšeni, že státní smlouvou s Rakouskou republikou bylo vytvořeno pokojné ovzduší na naší jižní hranici. Stejně jsme sdíleli s uspokojením, že byl učiněn konec roztržky mezi Jugoslavií a ostatními lidově demokratickými státy spolu se Sovětským svazem. Naši vlastenečtí předchůdci, kteří zasvětili mnoho úsilí slovanské svornosti a spolupráci, by jistě i z tohoto úspěchu měli velou radost zrovna tak, jako ji máme i my.

Litujeme, že to, co bylo umožněno Rakousku, nebylo dosud uskutečněno v Německu! I zde bvlo loni dosaženo významného pokroku již tím, že SSSR má diplomatické vztahy k oběma německým státům, což samo o sobě je dobrý začátek a podklad pro další jednání. Jistě nám přece nikdo nemůže mít za zlé, abychom nepožadovali, aby příští sjednocené Německo dalo celému světu záruky, že nepůjde po cestě, po které již dvakrát za vedení Viléma II a Adolfa Hitlera nejen se octlo na pokraji propasti, ale i způsobilo celému světu nesmírné škody materiální a morální. Skutečnost, že i nyní se nalézají nové hroby masových vražd nacistů, jsou palčivou výstrahou všem národům. Je nám upřímně líto, že do čela západoněmecké wehrmacht se dostávají osoby, které se poskvřily proti lidskosti v době uplynulé...

Pan prezident poukázal i na nepravdivý postoj USA k Čínské republice a na známou skutečnost, že tuto neipočetnější zemi nerepresentuje v OSN nikdo oprávněný. Chování čankaiškovského zástupce v Radě bezpečnosti proti přijetí lidově demokratických států otevřelo mnohým očím. Přesto je vnnikačím příspěvkem pro vývoj Organizace spojených národů, že bylo přijato 16 dalších států, z nichž několik li-

dově demokratických. Obstrukci čankajškovce bylo však zmařeno přijetím Mongolské lidové republiky a Japonska.

Lidsky významné je posílení hnutí asijských a afrických národů z nedůstojného koloniálního postavení. Bouře v severní Africe - v Alžíru a Maroku - ukázaly, že dnes nejsou koloniální národy ochotny nést dále břímě útlaku, bídý a opovrhování. Hlasování indoneských národů rovněž ukázalo, že i v této části Asie je živá touha po opravdu samostatném politickém, hospodářském i kulturním vývoji.

Nejpopulárněji byly tyto skutečnosti dosvědčeny při státní návštěvě sovětských státníků Bulganina a Chruščeva v Indii, Burmě a Afganistanu. Lid i státní orgány těchto zemí daly najevo důvěru a přátelství k veliké zemi, která je nejen zásadním odpůrcem koloniálních metod, ale která je zároveň ochotna jim pomoci ve svízelných poměrech výstavby vlastního hospodářství. Je to krásný příklad nových, bratrských vztahů mezi národy. Naprosto není na závalu, že jejich společenské soustavy jsou naprosto rozličné.

Také francouzské volby jednoznačně potvrdily skutečnost, že i ve Francii byli zvoleni lidem kandidáti stran, které zamítaly válečné hrozby a zdůrazňovaly nutnost mírového jednání. A naopak prohrály především ty skupiny, které si poskvřily ruce propagací a schvalováním válečných pařížských dohod a pomohly tak novonacismu k remilitarisaci západního Německa.

Francouzský národ tak dal manifestačně najevo, že si přeje mírové rozřešení všech sporných problémů a že je nepřitelem sociálního a koloniálního útisku. Tak tomu porozuměli všichni nepřátelé míru na celém světě. To byl lidský smysl francouzských voleb.

Naše spojení s Sovětským svazem a lidové demokratické zeměmi je nezbytným předpokladem k mohutnému hospodářskému a kulturnímu vývoji, který právě v této době druhé pětiletky vstupuje do vyššího stupně. Vlastenecké síly v naší zemi jsou si vědomy, že naše zahraniční orientace je zárukou naší samostatnosti a bezpečnosti.

Chceme posilovat síly míru tím, že posílujeme ustavičně mírové hospodářství své země. Půjdeme proto dále po osvědčené cestě, kterou jsme šli dosud. Těž-

ký průmysl bude trvale zárukou neustálého růstu ostatních průmyslových oborů, ale i naše zemědělství, které se musí oprošťovat od starých nevykonných forem.

Je radostnou skutečností, že loňského roku splnili naši zemědělci, a to jak jednotlivci, tak i JZD, vzorně a vlastenecky své dodávkové povinnosti ke svému státu a lidu. Stalo se u nás po prvé, že v širokém měřítku byly tyto závazky dokonce vydatně překročeny. Naši rolníci se také přesvědčují, že nelze dosáhnout pronikavějšího vzestupu blahobytu bez výkonnějších hospodářských metod. Proto znovu na solidních základech vyrůstají nová jednotná zemědělská družstva, protože jejich členové se každoročně přesvědčují o tom, že poctivá a iniciativní práce v družstvech zajišťuje lepší výsledky než samostatné hospodářství.

Mnoho našich spoluobčanů se loni vrátilo do rodné země ze západních zemí, kam byli svedeni některými cizími agitátory. Přesvědčili se tak na vlastní oči, jak vypadají ve skutečnosti vychvalované a vybájené poměry na Západě. Naši lidé nemohou již žít ve společenském řádu, ve kterém bují nezaměstnanost, bída, sociální a mravní neřesti. Tito lidé se přesvědčili na vlastní kůži, co to znamená kupčení se vším: hospodářskými hodnotami, lidským zdravím a štěstím. Zvykli jsme si na vyšší úroveň nejen materiální, ale i morální. Vzájemné vztahy lidí mezi sebou dosáhly vyšší mravní hodnoty. Prostěji mluveno, láska k bližnímu a lidské bratrství se pomalu a s obtížemi stávají skutečnostmi. Bylo by nedůstojné, kdybychom chtěli tvrdit, že to jde bez obtíží, bez chyb a nedostatků.

Právě křesťané si mají uvědomit, že se nesmějí nikdy spokojit s dosaženými úspěchy, ale že jim musí být vlastní snaha stále se zdokonalovat a nezastavovat se na cestě, kterou jednou shledali správnou. Náš společný Mistr nás pobádá k tomu, abychom si uvědomili, že všichni jsme si bratry. Toto uvědomění zavazuje zvláště nás, abychom stále zdokonalovali svou službu bližnímu, vlasti, ale i lidstvu. Vždyť všichni toužíme po teplu opravdové lásky a po čisté atmosféře míru mezi národy! *Kanovník P. Jan Mára*

Mluvíme s našimi vynikajícími lidmi

DVĚ ZASTAVENÍ U MAXE ŠVABINSKÉHO

To první bylo v rozsáhlém atelieru Mistrově v Akademii výtvarných umění, druhé pak v jeho bytě. A obě se nesmazatelně vtiskla do paměti. Přátelský stisk ruky, zpytavé pousmání a navíc, když se řeč rozproudila, rozvoněná kytička vzpomínek na dětství, na rodnou Kroměříž, na překrásné skleníky v arcibiskupské zahradě, skrývající rajskou floru, kterou mládí vnímalo zvláště citlivě. A pak rozvoněné lípy (jakou ty mají vůni), žirná Haná, řeka a motýli, kteří na žhnoucím slunci okázale ukazovali pestré barvy svých křídel.

Jak to vzpomínání je opojné! Oči s vějířkem vrásek se přivírají a ruka s malým kouskem tužky se přestává chvět. A pak rázně, zvesela: *Kdy jsem začal kreslit? Malovat?*

Ne, ne, na to už si staříček umělec nevzpomíná. Ale muselo to být dávno, hodně dávno, uznamenává zamýšleně, a pak po chvíli, jako by vážil význam slov, dodal:

»Kresba i malba byly povždycky mou vrcholnou zálibou a radostí...« A radostí a zálibou jsou mu podnes. On skutečně zasloužil svůj požehnaný život práci, která zvláště v umění je trnitá, svízelná a těžká. Zvítězil nad ní svou houževnatostí, svou nadšenou vírou i pokorou. A ještě dnes, jako před mnoha jinými desítkami let, přichází malíř skoro pravidelně do svého atelieru a s příznačnou pilí pokračuje nyní na kresbě monumentálního kartonu, znázorňujícího Pro-

měnění Páně na hoře Tábor, jež, provedeno do mozaiky, má scelit výzdobu kaple sv. Ludmily ve svato-vítském chrámě. Autor Žní, které hymnicky oslavují vyvráslé léto a plodivost země, malíř mythologických vidin, vášnivý oslavovatel kultu žen, znovu a znovu ocarovaný básník motýlů, tropických rostlin a celé té nevyčerpatelné studnice krásy, kterou mistrně zvládá v jakékoli technice, nikdy nezapomíná na tu svět objímající a pokornou lásku, jejíž obrozující sílu spatřuje v křesťanství. Nad jiné to doložila Švabinského dosavadní monumentální výzdoba svatovítského chrámu. Doložila to i výstava, která byla uspořádána k osmdesátinám národního umělce. Vedle děl Antiky, Podoben, Glorifikace české krajiny a představivosti tropického ráje celá řada listů tehdy byla věnována Křesťanství. Umyslně mu Mistr takovou měrou vzdává svůj hold.

Křesťanská láska, křesťanská pokora je známkou jeho umělecké i životní zralosti. Jistě je dovršuje ono monumentální Proměnění Páně na hoře Tábor. O první návštěvě jsme viděli akvarelovou studii a v desetině měří olejový obraz na plátně.

Člověk se díval a mlčel. To bylo tenkrát. Nyní národní umělec Max Švabinský kreslí imponantní rozměry budoucí mozaiky na karton, svázaný jednoduchým zařízením, které Mistroví dovoluje s pomocí šňůry pohybovat s kreslicí plochou tak, aby ji mohl prokreslit. A právě tuto pokoru, tuto daň z lásky

splácí staričský Mistr tak, že kresbu, čáru za čarou provádí v tišině ateliéru zcela sám. Kdo ví, jak staričská ruka už je neposlušná, jak se chvěje, ten teprve po pravdě ocení Mistrovu vůli, houževnatost a nadšení.

A to už jsme u té druhé návštěvy v Mistrově bytě. Na stole čekala práce. O své se hlásily svitky papíru. Ani minutu nelze zahálet. Takový dojem jsme si odnesli. A Mistr byl toho příkazu poslušen: ruku na podušce, pracoval. Vyrušili jsme ho. A toť se ví, mluvilo se o Proměnění Páně. Měli byste slyšet, jaká to hloubka znalosti Pisma, jak jasný, přímočarý úsudek

a jaké zanícení. Nikde žádné náhodné seskupení barev, nikde nic takového, co by nebylo možno doložit anebo vyčíst z historických pramenů. Všechno tu je na svém místě vyzrálé a čisté jak sama křesťanská láska. Všechno tu je sevřené v neotřesitelnou pravdu: Bůh kraluje.

Opravdu, Mistr věří hluboce. Letos o vánocích pozdravil Max Švabinský všechny lidi dobré vůle svačkovým stonkem, jehož květy a listky se pnou neodbytně k slunci. I tento pozdrav mluví stejnou řečí... Byli jsme u svátečního člověka. str.

V DUCHU JEDNOTY A BRATRSTVÍ

(O účasti katolického duchovenstva na upevnění československo-polských vzájemných vztahů v minulosti.)

Dnešní slibně vzrůstající spolužití bratrských národů lidově demokratického Polska a Československa utužilo v tento pevný svazek právě společné odhodlání budovat nový, šťastnější a radostnější život. V přítomném příspěvku chceme si alespoň stručně všimnout toho, jak se vyvíjely tyto vzájemné vztahy zejména v kulturních snaženích v minulosti a hlavně, jak k jejímu prohloubení přispívalo naše katolické duchovenstvo.

Je nutno uvést závažnou připomínku současného našeho předního literárního historika Karla Krejčího: »Z Čech přichází do Polska křesťanství, které ve svých počátcích je nositelem pokrokových tendencí společenských, česká literatura vydatně pomáhá Polákům, když se osvobozují z pout kosmopolitní latiny a vytvářejí si literaturu národní.« (Dějiny polské literatury, Praha 1953, strana 13) a dále Karel Krejčí rozvádí tento poukaz vličením vztahů sv. Vojtěcha, českého biskupa, k polskému lidu. A zde jsme vlastně u počátku prvního významného styku, rostoucích vzájemných vztahů mezi našimi zeměmi. U osoby sv. Vojtěcha je třeba se pozastavit. I dnešní historie vidí v něm člověka neobyčejně vzdělaného. Je to též první světec, jehož život byl úzce spjat s polskou půdou, jeho kult se soustřeďoval hlavně u jeho hrobu v Hnězdně a posklvil první látku literatury hagiografické. Literární historie se domnívá, že známá skladba: *Passio S. Adalberti martiris* z počátku XI. století byla snad napsaná v Polsku a byla považována za neistatší památku polského dějepisceví a literatury polsko-latinské vůbec. (Krejčí, cit. dílo, strana 23.) Rovněž autorství první památky polského písemnictví, známého mariánského hymnu *Bogurodzica* se přisuzuje sv. Vojtěchu. Nelze zde široce rozvádět význam sv. Vojtěcha v polských dějinách, to není ani potřebné. Doprovodíme další vývin poukazem nejlepšího československého znalce polských dějin prof. Josefa Macůrka, který ve svých *Dějích polského národa* (Praha 1948, str. 51—52) uvádí: »České vlivy bylo možno pozorovati také později. Jevily se v přibuzenství starého českého i polského umění i v tom, že polská církev 11.—12. stol. ctíla české svaté, že katedrála na Wawelu byla posvěcená novým iménem sv. Václava, že na počest sv. Václava a Vojtěcha vznikaly na půdě polské dokonce až ve vzdáleném Pomorší nové kostely a kaple. Církev polská měla vlastně až do 13. stol. za své svaté české patrony: sv. Václava a Vojtěcha.

V dalším historickém vývinu setkáváme se s postavou blahoslaveného *Česlava* (1180—1241), původem Poláka, který přichází do Prahy na žádost pražského biskupa. Nemůžeme nevzomenout i toho, že tak výrazná postava v počátcích polských dějin, jakou byl mnich *Gallus*, veršovník a kronikář na dvoře Boleslava I. — byl, alespoň z historických dohadů, českého původu a F. M. Bartoš ho ztotožňuje s hnězdněnským arcibiskupem Jakubem ze Žnina. (Věstník České akademie věd a umění, LXI, 1952, 1.) Dosti zajímavý vývin vzájemných vztahů lze pozorovat za vlády Otce

vlasti — Karla IV. Příznivě zde působil především jeho sňatek s vnučkou polského krále Kazimíra v Krakově r. 1363, ale už dávno předtím se stává jeho kancléř *Přechlav* z Pohorle biskupem vratislavským (r. 1342). Praha doby Karla IV. byla Polákům v 14. stol. kulturním vzorem a opět lze uvést velmi vhodně ilustrující řádky prof. Macůrka: »Kazimír Velký napodoboval ve své politické a kulturní činnosti krok za krokem činnost Karlova, po vzoru Karlova Nového Města pražského zakládal Kazimierz u Krakova a z Prahy (Emauz) povolal do Polska slovanské benediktiny.« A prof. Macůrek pokračuje: »Na pražské universitě se vzdělala koncem 14. st. a počátkem 15. st. celá generace polských hodnostářů a universitních krakovských profesorů.« (Cit. dílo, str. 106—108.)

Mezi profesory působícími v té době v Polsku z kněží lze uvést: *Štěpána Pálče*, mnicha, a slavného kazatele *Jana Štekna*, i velmi známý *Jeronym Pražský* působil u polského dvora jako zpovědník a kazatel. Dopršitel staré polské historiografie a tajemník iniciativního biskupa Zbigniewa Olšnického *Jan Długosz* (1415—1480), kanovník krakovský, přicházel v úvahu svého času jako vážný kandidát na arcibiskupský stolec v Praze. Blahoslavený *Jan Sarkander* (1576—1620) svoji rodnou polskou krev vyžil jako Kristův mučedník v bratrské zemi české a je dodnes zde vroucně uctíván. Pokud v české historii, zejména církevní, přicházíme do styku s kněžími v duchovní správě, kteří byli Poláky nebo polského původu — vždy je doprovází pochvalné uznání jejich vzorné, svědomité a opravdu záslužné práce v prospěch a blaho českého lidu. K drobné ilustraci poslouží zmínka profesora pražské katol. theologické fakulty Dr. Václava Bartuška v jeho knize: *Karlštejn, zbožný odkaz Otce vlasti* (Praha 1948), v níž zachycuje kromě vlastních dějin i výrazné postavy děkanů a ostatních dignitářů jedné z nejslavnějších a neipamátnějších českých kapitul — kapituly karlštejnské. Mezi těmi setkáváme se s jmény *Valentína Cikána*, *Petra Boruňského* a *Alberta Klimkovicze* (zapadá do období sklonku 16. stol. až do první polovice 17. stol.) — kněží vesměs polského původu, jejichž činnost jest kladně tvořivá a sympaticky uznávaná. Jiný zajímavý doklad podává František Cínek, který uvádí, že v l. 1576 až 1675 z celkového počtu 800 posluchačů 368 bylo z Polska. Tuto zprávu přijímá i J. Macůrek v již citovaných *Dějích polského národa*, uváděje též to, že P. Skarona ke katolické víře získal *Mikuláš Lecziński* (1574—1652) byl instruktorem v Čechách a jeho žákem byl známý český vlastenec *Bohuslav Balbín*, kterého získal nejen k buditelské práci, nýbrž také k tomu, že Balbín po celý život byl horlivým průkopníkem slovanské vzájemnosti a věrným ctitelem polského lidu.

V obrozeneckých dobách vzájemná spolupráce a kulturní styk se nejen prohloubily, ale dosáhly své šíře do té míry, že poznáváme přímou účast polské kultury i na českém a slovenském národním obrození.

I zde se setkáváme s řadou vynikajících kněží. Je to *Anton Jaroslav Puchmajer* a velký učitel slavistiky *Josef Dobrovský*. Karel Krejčí o tom poznamenává: »Většina těchto badatelů byla v živých stycích s českými buditeli, korespondovala s Dobrovským a Hankou, jejich dílo bylo podnětem a důležitou pomůckou děl Jungmannových. Ve Varšavské učené společnosti také po prvé veřejně byla věnována pozornost obrozenectví národnímu životu v Čechách památnou přednáškou, kterou tu pod titulem Rzut oka na literaturu česká pronesl r. 1804 vilenský biskup *Jan Nepomuk Kossakowski* (1753—1808), který se s českým životem náhodou setkal, když se po léčení v severočeských lázních zastavil v Praze, aby tu navštívil hrob svého patrona v katedrále svatovítské.« (Cit. dílo, str. 206.) Anebo když J. Macůrek v poznámkách svých Dějin charakterisuje ohlas polského povstání z r. 1830—31 a 1836 v českých politických a literárních kruzích, mezi jinými uvádí i jméno kněze *Václ. Štulce*, kterého plným právem můžeme označit vedle básníka *Boleslava Jablonského*, že z kněží této doby nejvíc přispěli k prohlubovacím snahám bratrského sblížení obou národů. I když činnost obou byla svým způsobem různá (Štulec literárně, Jablonský osobně svým dlouholetým pobytem v Polsku), zanechali svoji významnou brázdou v těchto úsilích. Je třeba vyzvednout i Štulcovu překladatelskou činnost. První uvádí do Čech krásu, půvab a bojovnost nádherné Mickiewiczovy poesie. Ale i sám ve svém básnickém díle vyznává se ze své lásky k bratrskému Polsku. Jeho

sbírka básní: *Pomněnky* (1845) je přímo posvěcená těmto výsostně šlechtným a vlasteneckým zájmům. Podobně se začíná rozvíjet a zvyšovat zájem o polskou literaturu i na Slovensku. Překládají se a čtou díla polských spisovatelů a mezi těmi, kteří je popularisují, překládají a vydávají, jsou i slovenští buditelští faráři. *Andrej Truchlý Sitnianský* překládá Slovackého a Mickiewicze. Nejúspěšnější slovenský dramatik tohoto období *Jan Palarik* pro svoji veselohru *Smíření aneb Dobrodružství při obžinkách* z r. 1862 (hraje se i dnes, dokonce je zařazována do repertoáru Národního divadla) použil hlavních myšlenek z veselohry polského autora Josefa Korzeniowského. (A. Mráz: Dějiny sloven. literatury, Bratislava 1948, str. 199.) I Reymontovy *Sedláky* první do slovenštiny překládá básník-kněz *Ignac Grebač Orlov*.

Uzavíráme naše stručné pohledy na postavy a úsky dějin našich národů vzpomínkou na krásný mírový sjezd katol. duchovenstva v Československu roku 1951, na kterém byli i zástupcové polského kleru a jako svůj dar přinesli československým spolubratřím kalich. Necht' nezůstane pro nás pouze památkou, necht' je povzbuzujícím mementem na zašlé doby bojů za národní uvědomění a svobodu pracujícího lidu našich národů a posilujícím odkazem pro přítomnost i budoucnost: Abychom i nadále upevňovali ze všech sil bratrskou vzájemnost a pevnou jednotu v naší společné cestě do krásnějších mírových zítřků národů našich zemí i celého světa! *P. Emil Korba*

NÁŠ ZÁPISNÍK

PAMÁTKA VLASTENECKÉHO KNĚZE FRANTIŠKA SVĚTLÍKA

Dne 28. prosince min. roku dožil by se 80 let Msgr. prelát František Světlík, význačná postava mezi českým katolickým duchovenstvem nové doby (zemřel 13. 12. 1949). Již od let studentských zajímal se o veřejné události, pracoval v olomouckém pěveckém spolku »Žerotín« a vášnivě debatovával v kroužcích spolužáků o politice. V bohosloví rozšířil svůj obzor studii literárními a hlavně sociologickými, při nichž dospěl k závěru, že má-li katolicismus zůstat životním, nemůže setrvat v dosavadních formách, ale musí podstoupit určité reformy, stejně jako uznával nezbytnost hospodářských reforem celého světa. Toto přesvědčení ho přivedlo do řad bývalé Katolické moderny a na veřejné kolbiště, kde se zprvu uplatnil jako obratný a bystrý žurnalista, později jako poslanec parlamentu předmnichovské republiky. Tu na sebe upozornil jako pohotový a prozíravý parlamentní zpravodaj, který vystupoval ve svých projevech proti tvoření mocenských bloků a hlásal nutnost kolektivní bezpečnosti Evropy, do níž by byl zařazen i Sovětský svaz. Je dosud v živé paměti jeho projev v zahraničně politickém výboru sněmovny 10. února 1927, v němž hlásal nutnost uznání Sovětského svazu de iure. Budoucí vývoj dal jeho koncepci až příliš za pravdu, proto bylo po osvobození naší vlasti Rudou armádou v r. 1945 něčím samozřejmým, že se stal prvním krajským předsedou Svazu československo-sovětského přátelství v Olomouci. — Osobně byl zemřelý rozšafný a klidný povahy hanácké, dobrý společník, kteréžto vlastnosti mu získaly řadu přátel a spolupracovníků. Pro jasný příklad, který dal Světlík svým životem a dílem, zasluhuje dnes vzpomínky.

Oldř. Svozil

ZEMŘEL ZASLOUŽILÝ KNĚZ

V Chropyni u Kroměříže zemřel 17. XII. 1955 v požehnaném věku téměř 84 let vysoce zaslužilý farář, arcib. rada P. Jan Vévoda. Narodil se 22. II. 1872 v Bystrici p. Hostýnem, na kněze byl vysvěcen v červenci 1896, působil tři roky v Halenkově u Vsetína a od r. 1899 v Chropyni jako kaplan a od r. 1917 jako farář celkem déle než 56 let. Je to jistě jen

velmi řídký zjev, aby kněz tak dlouho působil v duchovní správě na jednom místě, o jehož kulturní povznesení se nemálo přičinil. Hned od počátku své činnosti v Chropyni věnoval se veřejnému životu, hlavně v dělnické odborové organizaci a v Katolické jednotě mužů a jiných a podporoval účinně snahy dělnictva o jeho lepší životní podmínky. Procestoval celou Evropu až za Špicberky, kde v r. 1932 sloužil na palubě výletní lodi mši sv., již se zúčastnili skorem všichni cestující. Byl také ve Svaté zemi, v Turecku, v Egyptě a v severní Africe a o svých cestách konal poutavé přednášky se světelnými obrazy, které sám pořizoval a koloroval. Postavil v Chropyni velký »Katolický dům« s divadelním sálem, zřídil tam kino a založil spořitelnu, uvedl v život Orla, ve všem, co sledovalo pokrok v životě hospodářském a kulturním, byl hlavou a duší, všemi milován, ctěn a vážen. V duchovní správě byl velmi svědomitý a staral se s příkladnou péčí o časné a hlavně věčné blaho svých farníků. Přes svou vleklou těžkou chorobu konal svou svatou povinnost před Bohem s láskou a ochotou, s obdivuhodnou trpělivostí, v pokorě a odevzdanosti do vůle Boží až do posledního dechu. Ještě v poslední den svého života při plném vědomí kladl svému kaplanu na srdce, aby krásně vykonal vánoční církevní obřady, ježto sám již nebude moci je odsloužit. Pohřební obřady 20. prosince vykonal J. M. prelát J. Glogar, generální vikář z Olomouce, v doprovodu velké řady kněží a farníků. Jeho záslužnou činnost ocenili s proctitým uznáním jak církevní referent z Kroměříže, tak zástupce MNV, ředitel místní střední školy a jiní činitelé ve veřejném životě. Muž z lidu, pracoval s lidem pro lid, který jej s bolestí provázal na jeho poslední cestě a bude vždy s vděčností a láskou vzpomínati na svého vzorného duchovního otce. *H. H.*

ČESKÁ HUDBA TRYSKÁ ZE SRDCE

Před šedesáti lety 4. ledna 1896 se po prvé rozezněla v Rudolfinu hudba České filharmonie. Dirigentem nebyl nikdo jiný než sám Antonín Dvořák, který uvedl svou Symfonii z Nového světa, slavné, zbožné a prosté Biblické písně a Slovanskou rapsodii As dur. Kromě toho byl na programu ještě *Othello*. Po 60 letech předvedla jeho filharmonie slavnostně

program s týmž obsahem jako upřímný projev díky vrcholnému umění českého hudebního tělesa, které nás po 60 let vzorně reprezentovalo doma i za hranicemi.

Za těch šedesát let umělecké práce se vystřídali u dirigentských pultů umělci slavní: první Dvořák, potom Kovařovic, Nedbal, Čelanský, Zemánek, Talich a další. Dnes dirigují Českou filharmonii Neumann, Šejna a Ančerl. Filharmonie předvedla rozsáhlý repertoár domácí i cizí, klasický i moderní. Její existence je však nejužší spojena s jmény Smetany, Dvořáka, Fibicha, Foerstra, Janáčka, Ostrčila a zejména Nováka a Suka.

Filharmonie předvedla mnoho premiér. Za jejím dirigentským pultem stáli mnozí slavní dirigenti světové proslulosti a skladatelé. Jmenujme jen Gustava Mahlera a Toscaniniho. V poslední době reprezentuje Česká filharmonie naši hudbu na slavných a oblíbených Pražských hudebních jarech. Bezpočet zájezdů vykonala filharmonie do ciziny. Razila vždy cestu české hudbě. Nedávno slavila znamenité úspěchy v západním Německu. Stuttgart, Frankfurt, Essen, Kolín, Norimberk a Mnichov přijaly opravdu vřele českou hudbu, tlumočenou citlivě naší filharmonii. Západoněmecké noviny napsaly to, co cítíme všichni: že česká hudba v podání naší filharmonie opravdu tryská z hloubi českého srdce.

Ke dni svého šedesátiletého jubilea byla Česká filharmonie vyznamenána prezidentem republiky na návrh vlády Řádem republiky.

POSELSTVÍ MÍROVÉ RADY VE STÁTĚ CONNECTICUT (USA)

Mírová rada ve státě Connecticut si klade za cíl upoutat pozornost duchovenstva, představitelů dělnického hnutí a veřejného života na nejpálčivější otázku, která hýbe světem - na otázku zachování míru. Počátkem listopadu vydala tato mírová rada poselství reverenda Willarda Upause, nazvané »Živme ducha Ženevy«, z něhož citujeme:

»Mír, stejně jako náboženství a láska, potřebuje prvků materiálních i duchovních. Od doby, kdy se v červenci setkali v Ženevě šéfové vlád velmocí k přátelské výměně názorů, národy se oddaly nadějím, avšak „duch Ženevy“ nezajistí mír, nepromění-li se rychle nové ovzduší v konkrétní výsledky dohodami o odzbrojení a o ostatních otázkách, jež s tím souvisí.

Co dělá váš kostel, vaše synagoga, vaše odbory nebo vaše organizace pro odzbrojení, pro to, aby svět byl zbaven hrozby atomové pumy? Víte, zda komise pro odzbrojení při Organizaci spojených národů, kterou ženevská konference pověřila, aby se sešla, má nějaké návrhy, a jaké návrhy to jsou? Uvědomujete si, že přibližně jedna pětina vašeho týdenního platu jde na daně, a že žijete přibližně sedm hodin denně válečnou mašinerií svou prací a svými penězi? Pomozme, vy i já, naší vládě prokázat prozíravost i odvahu a zajistit práci a blaho obyvatelstvu tím, že vynaloží stále více úsilí na výrobu prostředků k životu a nikoliv k zabíjení!

Přispějeme-li svou hřivnou, národy celého světa budou mít méně nesnází v úsilí přinutit své vlády, aby se zúčastnily společně s naší vládou hledání opatření, jež povedou k míru.

Nechť hlas vašeho svědomí vám vtiskne do ruky tužku nebo pero, abyste dali najevo, jak smýšlíte o lidech zastávajících odpovědná místa. Je především třeba položit mírové brožury na stoly odborářů a u vchodů do kostelů. Naplňte své kapsy a aktovky resolučními a letáky o míru a rozšiřujte je ve svém okolí. Ve věku atomových a vodíkových bomb životy, které tak zachráníte, budou možná životy vaše a vašich nejbližších.

VÝZVA ARCIBISKUPA Z BOSTONU PROTI ATOMOVÝM ZBRANÍM

Oficiální orgán katolického arcibiskupství v Bostonu, stát Massachusetts, »Le Pilote« (Lodivod), řízený arcibiskupem Cushingem, uveřejnil nedávno toto »vy-

zvání k lítosti«, motivované bombardováním Hirošimy:

»Není už na čase nyní, po deseti letech, pokusit se být upřímní sami k sobě a pohlédnout tvářím v tvář hrozným následkům toho, co jsme vyvolali?

Musíme převzít odpovědnost za největší čin lidského ničení, ojedinělý v dějinách, který jsme si pospíšili opakovat na Nagasaki, abychom ukázali, že nejde o náhodu. Což nám dal triumf techniky zapomenout na malou jiskřičku svědomí? Přes všechny omluvy a všechny závažné okolnosti nic neodstraní skutečnost, že jsme jediným úderem masakrovali desetitisíce nevinných lidí, kteří nebyli ani varováni, ani chráněni.

Můžeme se domnívat, že Bůh nebude žádat od nás, abychom složili účty z tohoto činu?»

VÝDCOVÉ POLITICKÝCH STRAN IRÁKU ŽADAJÍ ZMĚNU VLÁDNI POLITIKY

Výdcové národně demokratické strany a strany Istiklal vyjádřili v dopise adresovaném iráckému králi názor na politickou situaci v Iráku, jež vznikla po ratifikaci bagdaského paktu.

Podle názoru těchto stran spočívá vládní politika Iráku v izolování země a ve zvyšování napětí na Blízkém a Středním Východě. V dopise se m. j. praví:

»Tato pochybná politika zavlekla Irák do vojenských bloků a uvalila na naši zemi těžké závazky, které zaprodávají její státní nezávislost a ohrožují její existenci. Tato politika se uskutečňuje proti vůli iráckého lidu a ostatních arabských národů, které všechny chtějí zachovat svou neutralitu. Přes nátlak zahraničních činitelů na arabské vlády žádný z arabských států nesouhlasí s tím, aby byl zatažen do této politiky.«

Dopis končí požadavkem změnit zahraniční politiku podle zásad mírového soužití a přátelství mezi národy.

JE TŘEBA POKRAČOVAT V JEDNÁNÍ

Známý západoněmecký politik a člen Světové rady míru, Wilhelm Elfes, vyjádřil své stanovisko k nynější mezinárodní situaci takto:

»Ženeva ukázala, a samotný fakt, že se konference uskutečnila, dokazuje, že vlády již nemohou opomíjet tlak veřejného mínění, ale že se naopak musí snažit vyhovět naléhavým požadavkům národů. Národy chtějí žít a usilují o přátelské soužití, aby mohly pracovat pro všeobecné blaho. Proto žádají národní nezávislost a bezpečnost; proto nenávidí válku a touží po míru. To platí jak pro Východ, tak pro Západ; mohli jsme se o tom přesvědčit ve Francii, stejně jako v Sovětském svazu. Dějiny ještě nikdy nepoznaly světové mírové hnutí tak jednotné a tak aktivní a tudíž i tak mocné jako to, které v dnešní době zahrnuje všechny národy. To nám dává důvod k naději a povzbuzuje nás k jednání. I když ministři zahraničních věcí ještě nedosáhli v Ženevě žádné dohody - ostatně kdo s ní mohl počítat - zachovaly si osobní vztahy mezi diplomaty svou vřelost a diskuse byly vedeny v tónu mírnějším světovým veřejným míněním, jež je bděle sledovalo. Ani krok zpět ke studené válce! Cesta k pokračování v jednání je otevřena.«

ZPRÁVA MAĎARSKÉ VLÁDY O JEJÍ ČINNOSTI

a o plnění plánu v roce 1955 byla nedávno parlamentem projednávána a schválena. Do velmi živé a podnětné diskuse zasáhl m. j. také poslanec kanovník Miklós Beresztóczy, předseda Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva. Čin je velká věc, ale velká věc je také idea, která čin mobilisuje - řekl posl. Beresztóczy úvodem. V jednotě obojího je triumf života. »Buď představa tvá smělá a velká, a pro ni polož svůj život« - praví básník. Ve znamení takových velkých myšlenek probíhala také práce na utváření osudu maďarského lidu v uplynulém časovém úseku. Ať to nazveme kterýmkoli z našich novo-

dobých slov: výměna zkušeností, předání pracovních metod, novátorství, patronisace atd., to vše označuje jen jednu a touž věc - službu celku.

Je pochopitelné, že všemu, čemu říkáme život dneška, příkladům občas měřítko vlastního povolání. Tlumoce názor většiny maďarského katolického duchovenstva nemohu smlčet, že náš kladný postoj je hlavně za hranicemi posuzován jako jednostranný, ba nejednou je nám i vytýkán. Uvádím to proto, abych vládě za její práci znovu dokumentoval dík a uznání všech maďarských katolických duchovních, kteří to myslí dobře. Na adresu pochybovačů venku můžeme říci: Stojíme za každým naším slovem o úsilí našeho lidu, naší vlády, o hluboce krásné lidské naplní socialismu a o zjevných výsledcích, které z toho vyplynuly také v našem církevním životě. Náš zdejší církevní život známe jen my, kdo tu žijeme a můžeme zde žít, a nikoli ti, kdo by chtěli daleko nás upravit život věřících u nás z placených zpráv po svém. Byli už u nás z ciziny duchovní katolíci i jiných vyznání. Ti mohou vydat svědectví o nás a pro nás, a také už tak učinili.

Práce, o které mluvil předseda naší vlády, si klade cíle zasluhující největší úcty a slouží ve všem jen a jen zájmům a dobru lidu. My, katolíci duchovní, jako věrní příslušníci rodiny našeho lidu vidíme, že tato práce je konána také v našem zájmu a k našemu dobru. Proto jménem nás všech vyslovuji náš dík za tuto práci a s uznáním přijímám zprávu o ní. -

Diskusní projev posl. Beresztóczyho byl odměněn potleskem sněmovny.

V ZÁHŘEBSKÉ NEMOCNICI

zemřel nedávno ve věku 83 let antivarský arcibiskup Mikuláš Dobřečič. Vedení arcibiskupství se ujal jeho koadjutor s nástupnickým právem Alexandr Tokič.

POSVÁTNÁ KONGREGACE OBŘADŮ

projednávala ctnosti papeže Innocence XI., který v druhé polovině XVII. století si získal veliké zásluhy jako iniciátor osvobození křesťanských národů od moslimské turecké okupace.

V DŽEKARTĚ

hlavním městě Indonesie, byl otevřen první kněžský seminář.

NEJSTARŠÍ DOKUMENT CÍRKEVNÍ HUDBY

Na universitě v Yale byl nalezen pergamenový list z rukopisné bible Merovingů. Je to nejstarší církevní hudební památka, neboť rukopis vznikl před rokem 800 v burgundském klášteře Leuxeuil.

GRAHAM GREENE V POLSKU

Na pozvání polských katolíků navštívil nedávno Polsko přední anglický katolický spisovatel Graham Greene, narozený roku 1904 v Berkhamstede z anglické učitelské rodiny, který v roce 1926 se stal katolíkem a pak po 3 letech vydal první svůj román »The man within«.

ÚŘEDNÍ ZPRÁVY

STÁTNÍ ZKOUŠKY NA ŘÍMSKOKATOLICKÉ CYRILOMETODĚJSKÉ BOHOSLOVECKÉ FAKULTĚ V LITOMĚŘICÍCH

Z děkanství Římskokatolické bohoslovecké fakulty v Praze, se sídlem v Litoměřicích, Komenského ul. č. 4, telefon 2747—48, se oznamuje, že státní zkoušky v jarním zkušebním období se budou konati v těchto termínech:

První státní zkouška z biblického studia Starého a Nového Zákona se koná 17. května 1956.

Druhá státní zkouška z církevních dějin a z církevního práva se koná 15. května 1956.

Třetí státní zkouška z praktické morálky se koná 14. května 1956.

Čtvrtá státní zkouška z veškerého bohosloví se koná 16. května 1956.

Bližší podmínky byly uveřejněny v 1. a 6. čísle Duchovního pastýře 1955.

Pisemné přihlášky, doložené souhlasem příslušného Ordináře (pokud se tak nestalo již dříve) je nutno zaslati děkanství fakulty do 22. dubna 1956.

ARCIDIECĚSE PRAŽSKÁ

Ustanovení:

Blažek Jan, administrátor, Krajková, ustanoven dekretem čj. 7950/55 od 1. XI. 1955 administrátorem v Noutonicích a dekretem čj. 7951/55 od 1. XI. 1955 excurrendo administrátorem v Tuchoměřicích, okres Praha-západ.

Habáň Metoděj Dr. O. P., Tatrovce, ustanoven dekretem čj. 8599/55 od 1. XII. 1955 administrátorem v Tatrovicích, okres Karlovy Vary.

ARCIDIECĚSE OLOMOUCKÁ

Ustanovení:

Tichý Vladimír, kooperátor v Příboře (okres Nový Jičín), ustanoven dekretem čis. 8876/55 ze dne 3. XII. 1955 s platností od 1. XII. 1955 jako provisor v Příboře.

Dolanský Josef, posledně dóm. vikář u sv. Václava v Olomouci, m. sl., ustanoven dekretem čis. 8875/55 ze dne 3. XII. 1955 s platností od 1. XII. 1955 administrátorem v Dobromilicích (okres Kojetín).

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník VI. - Číslo 2. - V Praze dne 1. února 1956

Dýmal Leopold, posledně kooperátor v Kojetíně, m. sl., ustanoven dekretem čis. 8874/55 ze dne 3. XII. 1955 s platností od 15. XII. 1955 administrátorem v Oseku n. B. (okres Hranice).

Doležel Josef, posledně administrátor v Jívově, m. sl., ustanoven dekretem čis. 8870/55 ze dne 3. XII. 1955 s platností od 15. XII. 1955 administrátorem v Písařově a excurrendo administrátorem v Mor. Karlově (okres Zábřeh).

Tkadlec Alois, administrátor, Bohušov, ustanoven dekretem čis. 8929/55 ze dne 3. XII. 1955 s platností od 15. XII. 1955 administrátorem ve Věsce u Oder a excurrendo administrátorem v Kunčicích u Fulneka (okres Vítkov).

Tomáš Otakar, provisor, Linhartovy a excurrendo adm. v Nové Vsi, ustanoven dekretem čis. 8871/55 ze dne 3. XII. 1955 s platností od 1. XII. 1955 administrátorem v Linhartovech a excurrendo adm. v Nové Vsi (okres Krnov).

Klíč Richard, administrátor ve Věsce u Oder, excurrendo adm. v Kunčicích u Fulneka, ustanoven dekretem čis. 8928/55 ze dne 3. XII. 1955 s platností od 15. XII. 1955 provisorem v Kozmicích (okres Hlučín).

Sosík Josef, provisor, Osoblaha, ustanoven dekretem ze dne 3. XII. 1955 čis. 8930/55 s platností od 15. XII. 1955 excurrendo administrátorem v Bohušově.

Seidler František, kooperátor v Bruntále, ustanoven dekretem ze dne 3. XII. 1955 čis. 8872/55 s platností od 1. I. 1956 provisorem v Jelení (okres Bruntál).

Neubauer Bohumil, kooperátor v Bruntále, ustanoven dekretem ze dne 3. XII. 1955 čis. 8873/55 s platností od 1. I. 1956 administrátorem v Mor. Kočově (okres Bruntál).

Čechmánek Josef, kooperátor Blatnice (okres Veselí), ustanoven dekretem čis. 8991/55 ze dne 9. XII. 1955 s platností od 1. XII. 1955 kooperátorem v Uher. Brodě.

Zemřeli:

Nevrlý Štěpán, farář na odpočinku v Jezbořicích, zemřel dne 8. XII. 1955, pochován 13. XII. 1955 v Lošticích (okres Zábřeh).

Vévoda Jan, farář v Chropyni, zemřel dne 17. XII. 1955, pochován 20. XII. 1955 v Chropyni (okres Kroměříž).

DĚJINY DIECÉSÍ V ČECHÁCH

Prof. ThDr Václav Bartůňek

(Pokračování)

Byl na důležité synodě v Pavii, kterou svolal Jindřich na počátku své Římské jízdy 25. 10. 1046, zúčastnil se také slavnostního přenesení těla biskupa Wolfganga v Řezně v říjnu r. 1052, který již tehdy požíval pověsti svatosti. Následujícího roku spatřujeme Šebíře jako pontifikanta nad mrtvým tělem prvního sázavského opata Prokopa. Ačkoliv starší historikové tvrdili, že Šebíř zemřel v pověsti svatosti, ukazuje novější historické bádání, že jeho episkopát nebyl bez nedostatků, hlavně po stránce jeho církevního a apoštolátního zaměření. Zpráva Otlohova, který zachycuje vidění prý břevnovského mnicha Isáka, mluví o Šebířovi jako o pastýři, který prý neučinil vše, co učiniti měl pro stáde české církve, svěřené jeho péči.

Jako sedmý biskup se jmenuje po prvé příslušník knížecího rodu Jaromír (1068-89), který však neměl k tomuto úřadu vnitřní vokace, přijav jej z vůle svého otce Břetislava. Jeho bratr Vratislav II. chtěl docela místo něho kandidovati na biskupský stolec učeného litoměřického probošta Lance. Pro odpor vlasteneckých velmožů však od něho ustoupil. Jsa dosud toliko jáhen, přijal Jaromír po ordinaci biskupské svěcení 6. 7. 1068 v Mohuči z rukou svého metropolitů Siegfrida, když byl zaměnil své slovanské jméno za latinské Gebhardus. Aby paralysoval do budoucnosti eventuální mocenský vliv Jaromířův, který byl i při závislosti na knížeti značný, založil Vratislav II. r. 1070 exemptní kapitolu na Vyšehradě. Vášnivá povaha Jaromířova se projevila kromě jiného v pohoršlivém nepřátelství, jímž pronásledoval olomouckého biskupa Jana, původem benediktina z Břevnova. Trapný stav se snažili odstranit zvláštní papežští zástupci kardinálové - diakoni Bernard a Řehoř - a Jaromír stanul docela v této záležitosti před Řehořem VII., aby se ze svého jednání odpovídal. Naopak zvláštní zásluhu si Jaromír získal jmenováním svého dosavadního kaplana Marka pražským proboštem. Tento vynikající klerik, »učený nade všechny, což jich tehdy země česká měla«, podnikl nejprve reformu členů kapituly a později reformu všeho kleru.

Jaromír prožil zajisté slavnou korunovací Vratislavovu na českého krále trevirským arcibiskupem Egilbertem r. 1085, a po dva roky spravoval po smrti biskupa Jana r. 1085 i diecési olomouckou. Když tam byl jmenován bez účasti kurie nový biskup (Vezel, Wezilo, Vocel), odešel neklidem zmiňovaný hierarcha, od r. 1077 kancléř německého krále, který mohl nazývat kardinála Hildebranda přítelem a dovedl si nakloniti i vlivnou toskánskou kněžnu Matyldu, k jinnému svému příteli, králi Vladislavovi do Uher, kde také dokonil svůj pohnutý život 26. 6. 1089. Za Jaromíra dostala diecése pevné stanovení své geografické rozlohy od Jindřicha IV. slavnou, někdy spornou listinou z r. 1086, z níž je zřejmo, že český stát zaujímal i tak zv. Bílé Charvátsko v Zakarpátí.

Do údobí velkého dějinného fenomenu, kterým byly křížácké války, spadá řízení pražské diecése Kosmou (1091-98), na němž se plnou měrou osvědčila neudržitelnost císařské investitury a německé metropolitní suverenity. Zvolen českým sněmem již r. 1090, dosáhl investitury v daleké Mantově r. 1092, ale konsekrace v Mohuči teprve r. 1094. Bylo proto nasnadě, že se mohl podvodník Ruprecht z Cavaillonu po dalekém putování v Palestině, čímž si patrně získal důvěru, při průchodu Prahou zmocnit řízení diecése. Za pomoci Břetislava II. potlačil Kosmas některé zbytky pohanských pověr, nestačil však zabránit výstřelkům pseudokřížáckých tlup, které považovaly za záslužné násilím donucovat Židy k přijetí křtu. Ze sázavského kláštera vzešel za doby Kosmovy osvěcený umělec opat Božetěch, který snad bez zlé vůle zasáhl do biskupské pravomoci, ale i tehdy, jak se na řeholníka slušelo, přijal a splnil se světeckou odříkavostí a pokorou známé tuhé mu uložené pokání. V květnu r. 1096 se dostalo Kosmovi té cti, že mohl vysvětit v přítomnosti knížete právě dostavěnou katedrálu sv. Víta. Do jeho působnosti možno snad klásti vznik zvyku tříkrálového svěcení domů spojeného s vyznáním víry, kterou věřící osvědčovali pořízením kříže.

Příbuzný sv. Lamberta a kanovník pražský Heřman z Utrechtu (1099-1122) byl doprovázen jedinečným doporučením míšeňského markraběte Wiprechta, které nám podává jasný profil dokonalého soudobého duchovního, jehož jedinou vadou byl jeho cizí původ. Jsa vysvěcen na kněze ostríhomským arcibiskupem Serafinem, spolu s kronikářem Kosmou r. 1099, dosáhl biskupské konsekrace od legáta kardinála Ruprechta v Mohuči r. 1100. Jeho episkopát prodloužený do vlády tří českých knížat trpěl politicko-vojenským vřením v zemi, zahájeným úkladnou vraždou biskupovi velmi nakloněného knížete Břetislava II. v křivoklátských lesích v prosinci r. 1100. Nepokoje způsobily ožebračení sotva dostavěných a s námahou vybavovaných kostelů. Nicméně výrazná osobnost Heřmanova, podílející se i na politických rozhodnutích, obrátila kormidlo české lodi Církve do jiných vod, než ve kterých byla zvyklá se pohybovati. Od jeho episkopátu roste rapidně účta k sv. Lidmile po zajímavé episdě se závojem světice v klášteře svatojiřském, kapitula svatovítská je účastnicí podílu na výnosu týnského dvora. Biskup Heřman stojí jako světitel u kolébky významných církevních založení: kláštera v Třebíči, jehož kostelík sv. Benedikta světi r. 1104, kostel sv. Jana na Zábradlí v Praze, z něhož se zachoval kámen s jeho jménem, kromě jiných vzniklých pravděpodobně v době jeho působení, jako byl klášter v Kladrubech, Vilémově, Postoloprtech a snad založení kapituly v Sadské. Homiliář opatovický, dochovaný z doby Heřmanova episkopátu, stejně jako jeho cenný pendant t. zv. Canon poenitentialis, napovídají mnoho o církevně správních změnách v české církvi. Homiliář, filiačně závislý na kazatelské sbírce wormského biskupa Burcharda, je dokladem o zatlačování starých českých církevních řádů, známých z dekretů Břetislava I. Vše nasvědčuje tomu, že církevně náboženský život v diecési se pohybuje přece jen v duchovnějším polohách, než tomu bylo ještě v minulém století. Canon poenitentialis nezná totiž drakonických trestů zákoníka Břetislavova, ale zavádí mírná pokání ve formě modliteb, postů a pod. V tomto poznání je snad hlavní význam údobí duchovenské vlády Heřmanovy v Čechách. Svornou a plodnou, třebaže krátkou spolupráci s Břetislavem II. charakterisují slova umírajícího Heřmana r. 1122: »Jakmile zemřel Břetislav II., v této zemi vzkvetla nepravost, vypučela pýcha, rozmohla se lest, šalba a nespravedlivost.«

Biskup Menhart z Bamberku (1122-1134) prožil pohnutý episkopát, bohatý na množství dramatických zvratů. Původem Němec, blízký kněžně Richenze, přítel bamberkého biskupa sv. Oty, stal se tento spolehlivý poradce, kaplan vévody Vladislava, kanovníkem pražského kostela a staroboleslavským proboštem. Jeho volba za pražského biskupa se stala v důležitém roce 1122, kdy pod názvem wormského konkordátu byl ukončen boj o investituru. Podle ustanovení tohoto právního ujednání byl také Menhart investován na pražské biskupství po vysvěcení, kterého se mu dostalo v Mohuči. 24. 3. 1124 se zavděčil lidu stále více uctívajícímu sv. Václava nálezem a slavným pohřbem ostatků Podivenových, a podle Pešiny prý Menhart od knížete »vykoupil« a pražským kanovníkům věnoval hrob sv. Václava. V Praze za jeho biskupování došlo ke sporům se Židy a k výkupu křesťanských otroků, pracujících pro židovské zaměstnavatele. V r. 1126 zpevněna důvěra českého obyvatelstva v národní patrony sv. Václava a sv. Vojtěcha, když české zbraně, stojící ve stínu svatovojtěšského praporce zavěšeného na kopí sv. Václava, odrazily útok mocného německého krále Lothara ve válečném střetnutí u Chlumce na Teplicku. V též roce dostal legendární a s českou krajinou typicky srostlý Říp kapličku, zasvěcenou starokřesťanskému hrdinovi sv. Jiří, vysvěcenou vynikajícím olomouckým biskupem Jindřichem Zdíkem. Lásku ke svému sv. předchůdci projevuje Menhart nádhernou ozdobou pražského hrobu sv. Vojtěcha roku 1129 »zlatem, stříbrem a křišťálem«. (Pokračování)

KULTURNÍ KALENDÁŘ

Z kulturních dat, připadajících na letošní únor, připomínáme:

9. únor 1881.

Před 75 lety zemřel v Petrohradě (dnes Leningradě) významný ruský spisovatel *Fedor Michajlovič Dostojevský* (nar. 11. XI. 1821 v Moskvě).

Dostojevský, nedostižný mistr v líčení duševních stavů, měl velký vliv na literaturu nejen naši, ale i světovou: všichni jeho hrdinové mají v sobě možnost největších špatností, bojují o poznání sebe, světa i Boha.

Dostojevský přijal za svůj tehdejší názor prostého lidu, že zločinec je pouze nešťastný člověk, protože zhřešil: i v nejhorším člověku je dobré jádro. Přiznáním a uvědoměním si své viny a pokáním jest možno se očistit a zdokonalit. Proto trest, útrapy a bolest jsou cestou k mravnímu obrození, k vnitřnímu štěstí, k Bohu.

Proto Dostojevský, prosycen láskou k ubohým trpícím, hřešícím a pochybujícím, geniálně osvětluje hlubiny lidské duše, temné pohnutky lidských činů v ohromné jejich různovitosti.

Po studiích na petrohradské vojenské technické akademii vystoupil Dostojevský r. 1844 z vojenské služby a věnoval se spisovatelství a žurnalistice. Jako novinář jeví se Dostojevský jako slavjanofil a odpůrce Západu, bystrý i svérázný pozorovatel a kritik běžných událostí. Pro celkem nahodilou účast v socialistickém kroužku Petraševského byl Dostojevský r. 1849 odsouzen k smrti; cestou milosti byl mu tento trest změněn v dlouholetý žalář. Odpykal si 4 roky vězení a 6 let deportace na Sibiři, jež mistrně vyličil v knize *»Zápisky z mrtvého domu«* (r. 1861). V té době přiblížil se Dostojevský k lidu a hledal útěchu v bibli.

V knize *»Idiot«* (r. 1868) podává chmurný a pro-rocký obraz revolučních a socialistických snah ruské společnosti.

Z dalších děl jmenujeme *»Běsy«* (r. 1871) a *»Bratry Karamazovy«* (1880).

15. únor 1781.

Německý básník a kritik *Gotthold Ephraim Lessing* (nar. 22. I. 1729 v Kamenci v Horní Lužici) zemřel před 175 lety v Brunšviku.

V době sentimentálních přátelství, mělkých povah a servilismu byl Lessing pravým mužem, sám a samostatný, první neodvislý spisovatel německé literatury, bojovník stále pohotový a stejně nebezpečný svou učenou zbraní jako britkým vtípem, upřímným hledač pravdy. Ve všem, co stoletím vládlo, v poesii, filosofii, theologii, historii umění, estetice, stojí v čele nového vývoje. On, který zosobňuje lidský rozum v nejskvělejší jeho fázi, nikdy nedopouští, aby byl ovládnut citem, je zároveň nejlepším člověkem v poměru k přátelům i ke všem nuzným a potřebným. Muž vzorné nezištnosti, který sám zápasil s peněžními nesnázemi, opomínil všech příležitostí obohatit se.

Největší jeho význam jest v jeho kritické činnosti, i když je mnohdy nelibostná a nebojácná; přece jest Lessingův zjev sympatický a po jeho soudu a rozpoznání vždy bude touženo.

Z jeho děl jmenujeme: první národní veselohru *»Minna von Barnhelm«*, tragedii *»Emilia Galotti«* (r. 1772) a drama, hlásající evangelium lásky a snášenlivosti *»Moudrý Nathan«* (r. 1779).

17. únor 1941.

Na hřbitově sv. Markety v Praze-Břevnově spí svůj věčný sen *Dr Alfred Fuchs* (nar. 23. VI. 1892 v Praze-Král. Vinohradech), který jako neohrožený katolický publicista, žurnalista a spisovatel dotrhl pro křesťanskou víru v nacistickém koncentračním táboře Dachau.

Fuchs patří oprávněně mezi nejprůbojnější a nejinteligentnější české katolické publicisty: neztrácel nikdy smysl pro moderní život a jeho požadavky a měl přitom porozumění i pro odlehle otázky theologické.

Plnil různé časopisy vtipnými entrefiletly, signovány časem již populární značkou *»draf«* a pilně překládal z různých jazyků.

21. únor 1846.

S pohnutím vzpomínáme 110. narozenin *Svatopluka Čecha* (nar. v Ostředku u Benešova, zemřel 23. II. 1908 v Praze), nemohutnějšího zjevu českého Parasu z konce minulého století.

Jako Puškin v Rusku nebo Mickiewicz v Polsku tak v našem písemnictví jest Svatopluk Čech opravdovým prorokem-básníkem, pěvcem mravního i společenského zdokonalení. Jeho dílo vniklo hluboko do lidu a nebylo do té doby spisovatele, který by tak široko i hluboce objal mysl českých čtenářů.

Jeho poesii ovládá především jasný a mocný epický klid, jistota ve zpracování vyvolané látky a formální dokonalost.

Svatopluk Čech po studiích na gymnasiu a na právnické fakultě působil krátce v advokacii; poté rozhodl se pro činnost literární: byl činný v časopisech *»Světobor«* (r. 1870), *»Lumír«* (r. 1873), *»Květy«* (r. 1878) a vydal řadu knih, z nichž jmenujeme: *»Ve stínu lípy«* (r. 1879), *»Lešetínský kovář«* (r. 1883), *»Písně otroka«* (r. 1895). Z četné prózy jsou nejznámější *»Výlety pana Broučka«*.

27. únor 1881.

Daleko od své milované vlasti v praemonstrátském klášteře na Zwierzyńci u Krakova v Polsku zemřel s bolestnou touhou po domově v srdci *Boleslav Jablonský* (vlastním jménem Karel Tupý, nar. 14. I. 1813 v Kardašově Řečici), vynikající obrozenecký básník.

Veliká popularita tohoto katolického básníka mezi věřícím lidem může být porovnávána jedině s katolickým knězem-spisovatelem Václavem Benešem Třebízským, s nímž má mnoho příbuzných rysů.

V této zábavné v nejušlechtlejším smyslu slova a zajímavě poučné stránce leží také význam básní Jablonského, jmenovitě pak v jeho dětských básničkách a poesii naučného rázu.

Knihy jeho poutala a vychovávala několik generací, jež v ní viděly svůj básnický obraz a vzor.

Po gymnasiálních a vysokoškolských studiích vstoupil Jablonský do praemonstrátského kláštera na Strahově v Praze, r. 1841 byl vysvěcen na kněze; r. 1842 působil na klášterní faře v Radonicích u Loun. Roku 1847 byl poslán do praemonstrátského kláštera na Zwierzyńci u Krakova, kde se stal r. 1854 proboštem.

I když v Polsku byl zahrnut církevními i světskými poctami, nepřestal nikdy toužit po vzdálené vlasti: skoro 35 let trvalo, než se vrátil do svých milovaných Čech, avšak pouze jeho tělesná schránka do posvátné půdy národního hřbitova v Praze na Vyšehradě. Jeho duch, tak vřele milující svou rodnou zem, nikdy neopustil otcinu; bylo krutou ironií osudu, že mohl se vrátit po tak dlouhé době již jen jako mrtvý, ježto za života mu to nebylo dopřáno.

Za svých studentských dob účastnil se Jablonský živě obrozeneckého hnutí, jmenovitě si oblíbil ochotnické divadlo, jehož vůdčí osobností byl J. K. Tyl. V letech 1837-1839 redigoval Jablonský s Pospíšilem *»Květy«* a v téže době sám almanach *»Vesna«*.

Z jeho literárního díla uvádíme *»Básně«* (r. 1841), *»Moudrost otcovská«* (r. 1842), modlitební knihu *»Růžice Sionská«* (r. 1846), a šest duchovních promluv *»Vítězství kříže«* (r. 1846).

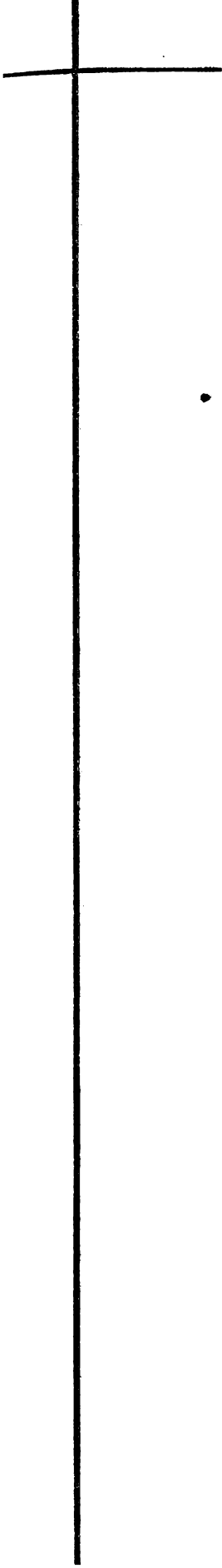
27. únor 1936.

Dvacet let již nás dělí od smrti vynikajícího ruského fyziologa *Ivana Petroviče Pavlova* (nar. 14. IX. 1849 v Rjazanu, zemřel v Leningradu).

Po gymnasiálních studiích studoval lékařství na vojenské akademii v Petrohradě (dnes Leningradě), r. 1890 se stal tamže profesorem pokusné fyziologie a farmakologie.

Jeho studie týkají se hlavně inervace srdce a úkonů pásmu zažívacího. Klasické jsou jeho pokusy o sekreci slinných žláz a o sekreci žaludeční: sliny se vyměšují i na podněty zprvu bezvýznamné, které se staly cvikem signály ku vyměšování.

Pavlov vypracoval teorii t. zv. podmíněných reflexů se zákonem iradiace a koncentrace, t. j., že při vzniku podmíněného reflexu se stanou působivými příbuzné podněty.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Měsíčník katolického duchovenstva

ROČNÍK VI.

ČÍSLO 3

Osmdesát let Svatého Otce Pia XII.

P. Mikuláš Šindlář: Píseň jara

ThDr Antonín Salajka: Přirozené poznání Boha

*ThDr Ladislav Pokorný: K metodice napomínání
ve zpovědnici*

P. Václav Šebek: Domine, dilexi decorem domus Tuae ...

ThLic Miroslav Rajmon: K theologii dějin

P. Josef Jelen: Nejsilnější život

P. Karel Sahan: Cingulum

P. Václav Zima: Kříž - škola lásky

*Miloš Pilát: Význam duchovních obrazů a plastik pro poznání
starých hudebních nástrojů*

3

1956

ANIMARUM PASTOR

COMMENTARII PERIODICI AD USUM CLERI CATHOLICI EDITI

Prodeunt decies singulis annis

SUMMARIUM:

SOLEMNIA SUMMI PONTIFICIS PAPAE PII XII.

gratissima memoria prosequuntur prima verba commentariorum periodicorum »Animarum Pastor«.

P. MIKULÁŠ ŠINDLÁŘ: Carmen veris.

Tempus vernum imminens incitat agricolas omnes ad negotia agriculturae. Sacerdotes nostri verbis bonis sint participes horum laeti veris georgicorum.

LITURGIA HEBDOMADIS MAIORIS

ad mentem Decreti »Maxima redemptionis nostrae mysteria« diei 16. Novembris 1955 commutatur. Haec nova forma et species officiorum divinatorum pendet ex reditu ad initia saeculorum Christianorum.

ThDr ANTONÍN SALAJKA: De naturali Dei cognitione.

Scriptor decretum Concilii Vaticani de Dei cognitione explicat, theorias erroneas respuit concludendo nos de summa »viarum« nostrae philosophiae ideam Dei exsistentiae posse efformare.

ThDr LADISLAV POKORNÝ: De methodo adhortationis per confessionis occasionem.

Expositio tritorum monitorum occasione confessionis data et ratio uberiores fructus capiendi ex sacramento poenitentiae ad ferventiores animae vitam fidelium.

P. VÁCLAV ŠEBEK: Domine, dilexi decorem domus Tuae.

Haec materia de praeceptis et regulis artis, pulchritudinis, elegantiae in nostris ecclesiis porro tractatur et computando crebros lapsus, multa iudicia corrupta invenit.

ThLic MIROSLAV RAJMON: Ad theologiam historiae.

Theologia naturae et rei huius vitae dirigit studia et disciplinam etiam in posterum. Theologia historiae dat responsum in quaestionibus summi momenti - ut exemplo utar - quoad pondus et vim progressus societatis humanae huius ordinis.

P. KAREL SAHAN: Cingulum.

Ad meditationem et contemplationem sacerdotis.

P. VÁCLAV ZIMA: Crux, magistra caritatis.

Caritas omnino debet replere nostram vitam. Caritas regnat uti meta et finis vitae sacerdotis. Crux est non solum imago caritatis sed etiam clavis ad portas aeternae salutis.

MILOŠ PILÁT: Quo-modo de imaginibus et sculptilibus religionis antiqua instrumenta musica cognoscamus.

Variae imagines et nonnulla sculptilia antiquitatis et aetatis mediae praebent eximia documenta maioris perspicuitatis in evolutione formae instrumentorum musicorum. Scriptor respicit de his fontibus gravissimos et suam materiam ditat duobus exemplis imaginum, quae in appendice horum commentariorum periodicorum exstant.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

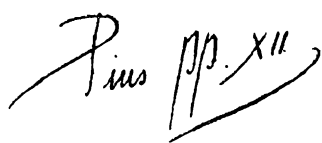
Osmdesát let života Svatého Otce papeže Pia XII.

1876 - 2. března - 1956

*Modlíme se, Bože,
uděl milostivě hojnost
požehnání*

Sv. Otci Piu XII.!

Svatý Otec Pius XII. se narodil v Římě 2. března 1876 a při křtu dostal jméno Eugenio, máje po otci příjmení Pacelli. Již jako nadaný jinoch toužil státi se knězem. Gymnasijské studium zakončil roku 1894 a vstoupil do semináře Collegio Capranica. Na Hod Boží velikonoční roku 1899 byl Eugenio Pacelli vysvěcen na kněze a primici slavil v kapli při basilice Panny Marie Větší v Římě. Kardinálem Gasparrim byl přijat i do vysokého právního studia. V květnu 1917 mu, již jako nunciovi, udělil Benedikt XV. biskupské svěcení s propůjčeným titulem arcibiskupa sardského. Po dvanácti letech 15. prosince 1929 byl povýšen Eugenio Pacelli na kardinála. Po odchodu kardinála Gasparriho v roce 1930 z úřadu byl pověřen funkcí státního sekretáře. V den svých 63. narozenin 2. března 1939 byl zvolen 262. papežem římské Církve. Jako náměstek sv. Petra přijal jméno Pius XII.

Píseň jara

P. Mikuláš Šindlář

Nejoblíbenější a nejznámější ze všech pěvců jarní přírody je skřivánek. Každé dítě jej pozná podle jeho zpěvu. Nechodil do žádné hudební školy, ale Bůh vložil do jeho hrdélka nepřeborné zásoby tónů, kterými vnáší radost do všech koutů země i do srdcí lidských. Pozorujte rolníka! Sotva zaslechl na poli zpívat skřivánka, zastaví své kroky, očima sleduje, jak třepotavým máváním křídel vzlétá do výše a s těch výšin jak spouští bohatství svých jásavých trylků — a rolníku je nějak radostno u srdce a dává se do práce s písničkou na rtech. Tím čarodějníkem, který vykouzlll úsměv na tváři rolníkově, byl tento malý pěvec.

Sotva se ukáže únorové nebo březnové slunce, tu s rolí, kde byl ukryt před zimou, skřivánek vzlétá do teplých paprsků slunečních a zpívá svému Bohu a lidem pro radost. Jako kněz u oltáře zanotí své »Gloria« nebo o Vzkříšení své »aleluja«, tak skřivánek na počátku jara zpívá své »Gloria« a své radostné velikonoční »aleluja«. Stoupá stále vzhůru a přitom neustále zpívá; brzy slabě, brzy silněji, brzy trylkovitě jasně, brzy šeplavě, brzy pomalu, brzy rychleji, ale kolik tu variací, že i největší hudební mistři by mu mohli závidět.

Zpěv je jeho životem. Přitom neukrývá se někde ve křoví, za plotem, nýbrž zpívá v čistém azuru v jasu slunečním. Celý jeho zevnějšek je nepatrný, strava skromňoučká. Nikomu neškodí, každého obveseluje.

Skřivánčí píseň jako by připomínala všem lidem potřebu radosti. Taková radost je oním čarovným proutkem z pohádky, který nám pomůže k většímu úspěchu v práci a prozáří vše sluncem dobré pohody.

Radost má důležité poslání. Právě-li básník Göthe: »Mehr Licht — více světla«, proto novodobý vychovatel Makarenko razí heslo: »Více radosti.« A český básník dodává:

»Co se mraků po nebesku žitím napřehání,
všecky jako slunce plaší jedno pousmání.«

Člověk s radostí v srdci nezastaví se před žádnou překážkou, jež se mu postaví do cesty, nevidí jen stíny ve věcech, ale především světlé stránky. Poznal jsem to na příklad v koncentračním táboře: Kdo z vězňů si zachoval veselou mysl, svůj humor, kdo se vesele díval kolem sebe přes všechny bolesti, hlad a ponížení, ten vše lehčeji přetrpěl, kdo ztratil tuto veselou mysl, ten pod tíží těchto strastí padl.

Křesťanství nepopírá, že v životě nejsou nesnáze, bolesti a utrpení, ale učí neklesat pod nimi, s radostnou důvěrou utíkat se k Bohu o pomoc a posilu, aby člověk v práci vytrval. To vede k úspěchu. Ne jako hlasatelé pesimismu nevázně mluvili o životě, nazývajíce jej fraškou, bláznovstvím.

Samí se radovat, to dokážeme lehce, ale radovat se ze společné radosti, na př. z úspěchů ostatních, z lepší techniky atd., to už je těžší, neboť to předpokládá, abychom ze svého srdce vymýtili všechno sobectví, závist, škarohlídství a jiné nectnosti. A přece tato radost ze společné radosti je teprve tou pravou radostí. Tak se bude radovat dělník u stroje, že svým výrobkem pomáhá druhým, rolník, že svou prací na poli přispívá ke společné výživě. Musíme se přičiníti všichni, abychom byli skřivánky na svých pracovištích a šířili kolem sebe radost a dobrou pohodu celého společenství, jak praví sv. Augustin: »Co činiš, čiň s radostí; potom činiš to pravé a činiš to správně.«

Zdrojem veselosti a spokojenosti je pilná a svědomitá práce. Ta napomáhá k pokroku a k blahobytu. Ne zahálka a nečinnost, ty jsou jen semeništěm alkoholu, nemravnosti a jiných neřestí. Na ty zahynuly staré národy: Řekové, Římané, a na tuto nemoc zahyne každý národ, byť měl bohatství sebevětší. Vždyť se říká: Nerodí-li půda pšenici, rodí plevel a koukol. Poctivá práce udržuje veselou mysl, rozvíjí schopnosti ducha, podporuje vynalézavost, sílí vůli a zdatnost tělesnou a chrání před hříchem.

Jednoho budme si vědomi, že svou prací napomáháme pokroku, budujeme lepší život, ale tím také posilujeme mír ve světě. Jak je to radostné, že už dnes národové různé pleti, různé řeči, názorů a náboženství podávají si ruce ke společné práci za udržení míru ve světě. Ano, bude to pro nás a pro všechny lidi na světě velkou radostí, až se pochovají všechny atomové zbraně, všechny pokusy na novou válku, pak celý svět si zazpívá společnou skřivánčí píseň o vítězství lásky a štěstí člověka v trvalém míru a pokoji. Zvláště pak v době jarních prací i my kněží přispějeme dobrou radou především na našem venkově, kde třeba ukazovat cestu k zemědělskému pokroku, jež se projevuje ve velkovýrobě, jak ji uskutečňují jednotná zemědělská družstva. Vstoupíme do šlépějí našich vzorů buditelských kněží-vlastenců s Jirsíkovým heslem: »Bůh, Církev, Vlast.«

Proto všichni do práce s veselou myslí do druhé pětiletky za toto sladké vítězství.

LITURGIE SVATÉHO TÝDNE

V předvečer 1. neděle adventní 1955 byl uveřejněn generální dekret Posvátné kongregace obřadů »Maxima redemptionis nostrae mysteria«, datovaný 16. listopadu, o definitivní úpravě liturgie Svatého týdne.

Nový dekret patří k nejvýznamnějším liturgickým reformám od doby Pia V. před téměř 400 roky, a byl vydán v rámci celkové, v posledních letech započaté obnovy našeho náboženského života v duchu nových požadavků nové doby. Předěly jej: výnos o prozatímní instauraci služeb Božích o Bílé sobotě — na zkoušku — »Dominicae resurrectionis vigiliam« z 9. února 1951, apoštolská konstituce o eucharistickém postě a večerních mších svatých »Christus Dominus« ze 6. 1. 1953, a nedávny generální dekret o zjednodušení rubrik breviáře a misálu »Cum nostra hac aetate« z 23. III. 1955. Nyní bylo konečnou úpravou liturgie centrálních svátků naší Cirkve, zvláštní odbornou komisí pečlivě připravenou a vypracovanou, učiněn další krok k všestranně správné a vyhovující oslavě tajemství našeho Vykoupení.

Podstata nové úpravy Svatého týdne spočívá v navrácení služeb Božích ve sv. Triduu, tedy na Zelený čtvrtek, Velký pátek a Bílou sobotu, do původní doby večerní, resp. noční, jak tomu bývalo v prvních křesťanských staletích.

Posunutím těchto bohoslužeb na hodiny ranní, které vzniklo během středověku za poměrů liturgickému čtení nepříznivých a mnohdy se uspokojujících prádným formalismem, v období, kdy již zanikla prvotní potřeba života z víry a odumřela aktivní účast lidu na liturgickém dění — tímto posunutím byl z velké části smazán jejich posvátný ráz, a nadto věřící nudilo dívat se nečinně na to, čemu rozumět dávno zapomněli. Není proto ani divu, že si »zbožné duše« navykly hledat v těchto dnech náhradu v různých jiných soukromých, mimoliturgických, ba někdy protiliturgických pobožnostech a zvycech.

Toto vše dekret připomíná a napravuje.

Je nutno zmínit se o dalším ustanovení v dekretu obsaženém, za něž bude vděčný každý upřímný duchovní správce, i každý horlivý katolík-laik: je to překvapující novinka, že může věřící lid na Velký pátek přistupovat spolu s knězem ke Stolu Páně a tak přijímat nejsv. Svátost — »in memoriam Passionis Domini« — v den, kdy slavíme výročí vykupitelské smrti Spasitelovy.

Stručný obsah jednotlivých bodů dekretu »Maxima redemptionis nostrae mysteria« je asi tento:

Nový řád Svatého týdne je — počínajíc 25. březnem 1956 — závazný, de praecepto, pro celou Církev, pokud se řídí římským ritem. Příslušníci jiných ritů

(řády, řehole atd., které mají ritum proprium) mohou dále postupovat podle svého, ale musí přitom povinně řídit se novými, pro sv. Triduum stanovenými liturgickými dobami.

Na Květnou neděli, která se teď nazývá »Dominica II. Passionis«, koná se benedictio ramorum et processio jako dosud, dopoledne v obvyklou hodinu. Při mši svaté však o této neděli, jakož i v úterý a ve středu, zkracují se pašije na podstatnou část pojednávající přímo o umučení a smrti Páně.

Na Zelený čtvrtek slaví se mše svatá ráno jediné v katedrálách u příležitosti svcení sv. olejů (Missa chrismatis), všude jinde musí být slavná mše svatá ke cti Poslední večeře (Missa in Cena Domini) večer, a to v době mezi 17. až 20. hodinou. Ordinář může z pastoračních důvodů dovolit celebraci i dalších mší svatých, ovšem rovněž toliko večer ve stanovené lhůtě.

Na Velký pátek — jeho nový název je velmi překrásný a výstižný: »Feria VI. in Passione et Morte Domini« — koná se »sollemnis actio liturgica« povinně v hodinách odpoledních, kdy Kristus umíral, a to podle možnosti v 15 hodin, nejpozději však do 18 hodin. — Při této velkopáteční službě Boží může, jak uvedeno, též věřící lid přijímat Tělo Páně.

Bílá sobota je opět, jako kdysi, dnem aliturgickým, zasvěceným památce odpočívání Těla Kristova v hrobě. Po celý den se bohoslužby nekonají.

Teprve v noci z Bílé soboty na neděli slaví se velikonoční vigilie s obvyklým svcením paškálu a křtení vody. Začíná tak, aby mohla být zahájena následující mše svatá o půlnoci. Z ohledu na místní poměry a potřeby věřících je ale přípustno konat tuto vigilii se mší svatou už večer. Začátek však nesmí být v žádném případě před západem slunce.

Pro svaté přijímání o všech třech dnech sv. Tridua platí ustanovení o eucharistickém postu podle apoštolské konstituce »Christus Dominus«.

Vzhledem k novým liturgickým dobám po mňuje náš dekret také poněkud chórovou recitaci církevních hodin a v posledním odstavci též mění Can. 1252, § 4 v tom smyslu, že dosavadní půst o Bílé sobotě, který cessabat meridie, »in posterum cessabit media nocte ejusdem Sabbati sancti«. Jde tu, bohužel, o výraz dvojsmyslný, a není proto tím dosti jasno, zda tím chtěla Církev onen půst zkrátit či prodloužit.

Znění dekretu je doplněno obsáhlou instrukcí, která osvětluje uvedené nové předpisy a rubriky s hlediska jak pastoračního, tak rituálního.

Jsme věru Církvi svaté za velkorysou, jasnou a mohutnou reformu, již jsme v tomto článku naznačili, za nové Donum Pianum, z celého srdce vděční.

PŘIROZENÉ POZNÁNÍ BOHA

Jest základním článkem křesťanské víry, že jest jeden Bůh. Jsoucnost (existence) Boží jest nejen základem náboženství, nýbrž i předpokladem nadpřirozené víry. Bůh jest »první a poslední« (Zjev. I, 17), alfa a omega, počátek a cíl všeho. Všechna vyznání víry začínají vírou v Boha: »Věřím v Boha...« Proto nauka o Bohu, jeho jsoucnosti, bytnosti a vlastnostech stojí v čele věrouky.

Bůh jest bytost nejvznešenější, naší úcty a lásky nejhodnější. Znání Boha jest pro člověka nanejvýš potřebné a důležité. »Znání tebe je svrchovaná spravedlnost a vědění o tvé moci je kořen nesmrtnosti« (Moud. 15, 3.) Úvaha o Bohu odvrací lidskou mysl od věcí pozemských, t. j. působí, aby v nich nespátrával svůj poslední cíl, přivádí člověka lásce k Bohu, ctnostnému životu a tak připravuje člověka k jeho poslednímu a pravému cíli, blaženosti věčné. »To pak jest život věčný, aby poznali tebe, jediného pravého Bo-

ha, a toho, jehož jsi poslal, Ježíše Krista« (Jan 17, 3).

Že člověk může s jistotou poznati jsoucnost Boha, Stvořitele a Pána, přirozeným světlem svého rozumu, a to úvahou o věcech stvořených, jest základním článkem katolické víry. Svobodnou lidskou vůlí obhajovala Církev na sněmu Tridentském proti reformátorům XVI. stol., schopnost lidského rozumu poznati Boha pak na sněmu Vatikánském proti některým nesprávným názorům v této věci. Na sněmu Vatikánském se praví: »Bude-li kdo tvrditi, že jeden a pravý Bůh, náš Stvořitel a Pán, ze stvořených věcí světlem lidského rozumu nemůže s jistotou býti poznán, budiž z (církev) vyloučen« (III. sez. o zjevení, kánon I, D. 1806). O povinnosti víry v Boha praví též sněm: »Jestliže někdo jednoho pravého Boha, Stvořitele a Pána viditelných i neviditelných věcí popírá, budiž (z církev) vyloučen« (III. sez. o Bohu, kánon I, D. 1801).

Nutno zde výslovně upozorniti, že v prohlášení Vatikánského sněmu se zdůrazňuje pouze možnost («certo cognosci... posse») přirozeného poznání jsoucnosti Boží, t. j. jinými slovy, že lidský rozum má schopnost, aby úvahou o věcech stvořených dospěl k poznání, že jest Bůh. Ve všech dějinných okolnostech, a to i po pádu, je člověk schopen, aby úvahou o věcech stvořených našel cesty a platné důvody, které jej přivedou k poznání jsoucnosti Boží. Církev však svým prohlášením nerozhodla, jakým způsobem, t. j. jakými důkaznými prostředky dospívá člověk k poznání Boha, praví pouze všeobecně, že se tak děje »ze stvořených věcí«; ani nerozhodla, zdali všichni lidé skutečně dospívají k poznání jsoucnosti Boží.

Proto nejsou proti prohlášení Vatikánského sněmu oni theologové, kteří praví, že člověk obyčejně nikoliv na základě rozumového poznání, nýbrž na základě poučení a výchovy z vnějšku a hnutí milosti z vnitřku, tedy uprostřed živé náboženské společnosti, v proudu náboženského podání, dospívá k poznání a přesvědčení o jsoucnosti Boží. I kdyby ani jediný živoucí člověk výlučně cestou přirozeného poznání nedospěl k přesvědčení o jsoucnosti Boží, má prohlášení Vatikánského sněmu svůj význam. Prohlašuje, že člověk pádem do hříchu se nestal úplně slepým pro Boha, že si uchová vnitřní schopnost poznati Boha. V tom je též světodějný význam Tridentského a Vatikánského sněmu, že svými prohlášeními vlastně obhajují a zachraňují člověka jako takového, t. j. bytost s rozumem (schopnost poznávati) a svobodnou vůlí (samostatně se rozhodovati).

I když se poznání jsoucnosti Boží uskutečňuje pod vlivem milosti, přece představuje východisko pro působení milosti. Člověk není strkán jako kus dřeva nebo kámen, je to jeho poznávací schopnost rozumová, která pod vlivem milosti jej přivádí k Bohu.

Prohlášením sněmu Vatikánského byly zamítnuty některé nesprávné názory o možnosti poznání jsoucnosti Boží: a) Tradicionalismus (od lat. tradere, podávat), podle kterého může člověk poznati Boha pouze z tradice, t. j. ústního podání, v němž jest zachováno nadpřirozené zjevení o Bohu, a které se předává z pokolení na pokolení. b) Agnosticismus (od řec. agnoein, nepoznati) a skenticismus (pochybovačství), které vůbec upírají člověku schopnost poznati něco nadsmyslného, duchového, tedy i Boha. c) Kantův kriticismus, podle něhož důkazy o jsoucnosti Boží postrádají t. zv. objektivní platnost, takže jsoucnost Boží je toliko požadavkem t. zv. praktického rozumu. d) Náзор Schleiermacherův a jeho přívrženců, že člověk poznává Boha spíše cítem a svou vnitřní zkušeností. e) Konečně názor, že myšlenka (idea) o Bohu

jest člověku vrozena, takže zasvitne sama od sebe v jeho duši.

Pohled do Písma sv. Starého a Nového Zákona, v němž jest uchováno nadpřirozené zjevení náboženských a mravních pravd, dosvědčuje, že prohlášení Vatikánského sněmu o možnosti přirozeného poznání jsoucnosti Boží jest jasné v Písmě sv. obsaženo. Pro starozákonního věřícího byla skutečnost bytosti Boží tak samozřejmou, že všechny věci a děje jej přiváděly k Bohu. Uvádíme zde jen některé známé texty: Ž 69, 35; 117, I; 148, 8—10; Mal. I, II; důležité texty Moud. 13, I, Řím. I, 20. K tomu přistupuje řada svědectví pohanských filosofů již z doby předkřesťanské a svědectví křesťanského podání od nejstarších dob.

Zjevenou nauku potvrzuje lidský rozum, který se snaží z vlastní mohutnosti vystoupiti nad sebe a přírodu a ospravedlniti si přesvědčení o jsoucnosti Boží. Činí tak v cestách nebo chceme-li důkazech, které jej přivádějí k poznání jsoucnosti Boží. Jejich obšírné objasnění podává theodicea (nauka o přirozeném poznání Božím) a základní náboženská nauka (apologetika). Zde uvedeme jen obecně, kterou cestou vlastním silám ponechaný lidský rozum může dospěti k poznání jsoucnosti Boží.

Ze zkušenosti o své vlastní jsoucnosti a vlastním životě a životě jiných na jedné straně, z vědomí vlastní bezmocnosti vzhledem k jsoucnosti a nedostatečnosti všeho ostatního k jsoucnosti na druhé straně, uzavírá rozum na nezměnitelné, všech pozemských nedostatečností prosté, nadsvětové, osobní Bytí, které má důvod své jsoucnosti ve své podstatě (bytnosti). Ze všeho dění ve světě uzavírá na první Příčinu, která stojí nad řadami pozemských příčin. Z krásy a moci na jedné straně, z nedostatku a omezenosti všech hodnot na druhé straně uzavírá na původní Hodnotu (Pravdu, Dobro, Krásu). Z účelnosti v celé přírodě, kterou přes všechny nejasnosti lze stanoviti, uzavírá na Bytost s nejdokonalejším rozumem a nejvyšší vůlí.

Rozhodně významné jest, že všechny tyto cesty nebo důkazy nevedou nás k určité skutečnosti, která by stála na vrcholu všech jevů přístupných naší zkušenosti, nýbrž vedou k osobní Bytosti, která jest něco docela jiného než každá jiná bytost. Protože svět nás vede k Bytosti, která má důvod své jsoucnosti v sobě, ve své vlastní podstatě, a která jest příčinou všeho, co jest, musí tato Bytost být něco zcela jiného, než je svět, t. j. bytost od světa odlišná, rozdílná. Tuto bytost označujeme slovem BŮH. Jen ze souhrnu všech naznačených cest si vytvoří lidský rozum představu (ideu) o Bohu, pokud je toho zde na zemi schopen.

ThDr Antonín Salajka

K METODICE NAPOMÍNÁNÍ VE ZPOVĚDNICI

Vstoupili jsme do postní doby. Její kající charakter i církevní příkázání obrací naši pozornost k svátosti pokání. Je zajiště prvním a podstatným účelem této blahodárné svátosti odpuštění hříchů a rozřešení, nesmíme však rozhodně zapomínat na asketický význam této svátosti. Nelze dopustit, aby se stala nějakým automatem k rozřešování, nýbrž aby byla mocnou pomůckou při zpevňování charakteru a při odstraňování chyb. Nelze však pobírat skutečnost, že v mnoha případech tomu tak není. Víme, že je mnoho případů mezi věřícími, že chodí týdně celá léta k svaté zpovědi, a přece není na nich patrna žádná změna k lepšímu. Předpokládám při tom ovšem, že jde o věřící, kterým záleží na duchovním pokroku a že mají dobrou vůli se polepšit. Pak je třeba vážně se zamyslet nad celým problémem. Vždyť zpovědi takových věřících — i za předpokladu dobré vůle — se často stávají mechanickými, opakuji se a nakonec se zdá, že ani nedokážu vzhutit příslušné úkony, nutné k tomu, aby svátost byla udělena platně.

Mám za to, že se lze odvážit úsudku, že veliký podíl viny na tomto stavu má promluva ve zpovědnici, která jim takřka nic nedá. Bylo by ovšem zužováním

problému, kdybychom tvrdili, že promluva ve zpovědnici je jediným činitelem duchovního pokroku kajčnickova. Je jasné, že hlavní slovo v této věci promluví vůle a dobrý úmysl, jakož i opravdová snaha kajčnickova. Avšak může-li se opřít o správně volenou promluvu, může mít větší úspěch.

Nejběžnějšími typy zpovědní promluvy je jakási malá kázání ve zpovědnici a napomenutí příznosobné. Posuďme obě v jejich působení na kajčnicka. Kněz sedí ve zpovědnici před nedělní mší sv. a modlí se breviář. Přistoupí zbožná duše a vykoná své vyznání. Kněz vynořiv se ze svého oficia naslouchá, snad doplní, možná také, že ne a pak zahájí své poučení, které si předem připravil asi takto: V dnešním svatém evangeliu slyšíme tato krásná slova... Upravme podle toho svůj život, abychom více utíkali před hříchem, více prospívali v ctnosti a tak se připravili svatým životem k šťastné věčnosti. Za pokání se nemodlete... To je celé napomenutí, které se na přípravě opakuje no celý týden, protože celý týden je pod vlivem nedělního evangelia nebo významného svátku. Je samozřejmé, že kajčnick dbalý svého duchovního života, který také dovede samostatně rozji-

mat, dokáže dost vydobýt pro svůj duchovní život i z takovéto promluvy. Ale většinou nemůže napomenutí tohoto druhu uspokojit, neboť nedalo vůbec žádný pokyn pro další jednání. U většiny kajčníků jedním uchem vstoupilo a druhým vystoupilo. Průměrného kajčníka ani nenapadne, aby se k takovéto promluvě vrátil a uvažoval o ní. Výsledkem toho je, že kajčník se ve svém duchovním životě vůbec nedostává dopředu. Opakuje své zpovědi, které se pro něho i pro zpovědníka stávají velice únavnými a fádními. Takováto promluva ve zpovědnici, jež se koná formou i metodou jakéhosi zdrobnělého kázání, je pouhou formalitou, uchovávanou snad jen proto, že se to tak dělávalo.

Svědomitější zpovědník svá napomenutí přizpůsobuje. Má sice stejně jako v prvním případě připravenou promluvu ve zpovědnici, avšak neužívá jí stereotypně pro všechny kajčníky. Jednotlivcům ji přizpůsobuje podle jejich postavení, podle věku a ovšem také podle chyb, kterých se dopustili. Jeho promluva je tak výkladem obecných zásad, uzpůsobeným potřebám jednotlivých kajčníků. Duše tímto způsobem je jistě dostatečně poučena o tom, jak se chovat, přece však nedovede většinou spolupracovat se svátostnou milostí v konkrétních okolnostech života. A tak tento druh promluvy zasáhne sice jistě mnohem hlouběji než v prvním případě, přece však lze pochybovat o tom, že zapůsobí trvaleji.

Jiný druh přizpůsobeného napomenutí, které vyznívá ještě o poznání určitěji, praktikují mnozí zpovědníci, kteří mají odvahu od svých kajčníků vyžadovat důkazy dobré vůle. Řekl jsem, že mají odvahu a nezmlvil jsem se. Je dosti kněží, kteří se obávají od svých kajčníků něco vyžadovat, spokojujíce se s faktem, že k sv. zpovědi přišli. Způsobují tak, že se mnohým křesťanům zdá příliš snadným dosáhnout odpustění a věčné spásy, a proto se ani příliš nesnaží vyhnout se hříchu, který nepovažují za věc příliš závažnou.

Ti tedy, kteří mají odvahu od svých kajčníků něco vyžadovat, vybírají ze své vlastní meditace, z liturgie nebo z podobného pramene napomenutí, která jsou založena dosti hluboko, aby zapůsobila a k nim připojují rozvedenou aplikaci, kterou mají sice také v hrubých rysech promyšlenou, ale motivují ji zvlášť každému kajčníku podle jeho osobních poměrů.

Jediná cesta k zlepšení a rovněž k takému aktu-
 alisování a zpestření zpovědi je zpovědní napomenutí, upravené tak, že je vlastně vedením pomocí konkrétních, přesně vymezených úkolů, jež se kajčnicko-
 vi ukládají jako cvičení do příští sv. zpovědi.

Je jasné, že objevení se tohoto požadavku vvolá množství neochybností, nejistoty i zdánlivých potíží. Je to tak dobře. Jestliže nějaká věc je dlouho v klidu a považuje se o ní, pak je vždy nebezpečí, že zho-
 stejněla a že není zájmu na ní ani na jejím prohloubení.

První neochybností je obava kněží, že nedokáží správně vystihnout, čeho právě ta neh ona duše potřebuje. Vedení tohoto druhu však nikterak nežádá od kněze, aby byl obdařen mimořádným darem otevírání srdcí, aby nějakým zasnovením uměl vést a řídit duše. To jsou mimořádné dary, které se nevyskytují příliš zhusta a není nutno znepokojovat se tím, že takovým darem nejsme obdařeni. To je na jedné straně, na druhé straně je jisto — a potvrdí to všichni svědomití zpovědníci — že tomu, kdo ze sebe vydá vše, co může, a k udělování svátosti pokání se dobře připraví, tomu Bůh vydatně pomůže.

Při pojetí promluvy ve zpovědnici jako vedení pomocí konkrétních úkolů se nám mnohem více než kdykoli jindy jeví úloha zpovědníka jako lékaře. A poukazem na to lze také nejsnadněji získat věřící k uvědomělému sledování postupu podle této metody. Ostatně duchovní pokrok nemůže přece kněz, nýbrž kajčník jej musí sledovat sám, ovšem za pomoci zpovědníka s využitím pomoci svátostné milosti.

Vycházejme z této představy: Duše je nemocná hříchy, po případě i hříšnými návyky. Čím je takový návyk zakořeněnější, tím obtížnější je zbavit se ho. Mimo případy zvláštního zásahu Boží milosti nelze se takových návyků zbavit okamžitě. Je nutno je léčit. Má-li člověk nějakou vleklou chorobu těla, nepomůže pranic jedna návštěva u lékaře, i kdyby to byl se-
 belepsší odborník. Je nutno k němu chodit častěji a nejen chodit, nýbrž se také řídit jeho radami. Stejně, chceme-li vyléčit duši z vleklých chorob různých návyků, musíme častěji navštěvovat lékaře ve zpovědnici a pečlivě užívat léků, jež nám předepíše, i kdyby třeba byly hořké.

Tak také můžeme kajčnickovi odůvodnit svůj způsob vedení. Skutečně ve většině kajčnicí pochopí, že jinak lze jen nesnadno počítat s opravdovým pokrokem v duchovním životě.

Je tu však tato námitka: A mohou něco podobného dělat obyčejní kajčníci, kteří jsou na hony vzdáleni nějaké mystiky — nehodí se podobné vedení jen pro duše mysticky založené?

Na to odpovíme docela jasně. Každý kajčník, který přistupuje ke zpovědnici, tím nepřímou a někdy také přímo uznává a vyznává svou povinnost mířit k dokonalosti. Každému křesťanu přece zaznívá: Buďte dokonalí, jako dokonalý jest i váš Otec nebeský (Mat. 5, 48). A ten, kdo přistupuje k svátosti, přiznává tím samým, že o této vůzvě ví. A můžeme být jisti, že mu nepomůžeme vpřed, neurčíme-li mu přesně konkretisovaný a jasně vhraněný úkol. Promluva patří na kazatelnu, katechese má rovněž své místo, do zpovědnice náleží aplikace obecně platných pravidel duchovního pokroku na potřebu a dnešní stav kajčníka, který právě ve zpovědnici klečí.

Zde ve zpovědnici je především úkolem kněze odpovídat na tuto — třeba nevyslovenou — otázku: Zhléšil jsem tak a tak. Chci se polepšit. Jak to mám udělat? Jak mám začít? Já — právě já. Duše nejsou stejné, nelze dokonce na tenž hříšný návyk poradit naprosto stejný protilek snad ani pro dvě duše. Jak potom může různým typům a různě založeným lidem postačit dokonce jedna jediná nebo jen málo měněná promluva?

Vést duše cvičeními znamená sledovat jejich vývoj, pozorovat jejich úspěchy a nedostatky a vyrovnávat se s nimi neustále. Tento způsob neprodlužuje zpovědi, snižá naopak. Kajčník si navvzne stručně a bez zbytečných vkladů předložit látku nutnou k platnosti, uvede, které cvičení měl naposlady a dostane nové nebo dostane za úkol prohloubit cvičení minulé.

Při tom je nutno postupovat tak, aby se kajčník nedomníval, že jeho pokrok v dobrém je výhradně jeho zásluhou. Je třeba neustále nově motivovat úsilí kajčnickovo, zdůrazňovat stále, že to, co nřisobí růst, je milost a úkolem kajčnickovým je věrně s milostí spolupracovat. Jestliže duchovní vedení pomocí cvičení má nesporně za úkol uvádět hluboko do duchovního života, vést skutečně ke svátosti, není zanedbávej to hned říkat kajčnickovi. Zejména nemluvy ženám příliš o tom, že mají vést život modlitbv, o cestách sňadnocení a vůbec o mystických stavech. Vytvářej bychom tím blouznilky a pokřivené duše, které by se — ne bez určité dávky hysteričnosti — prohlásovaly za duše vvolené a ztrácely hv kontakt se životem a světem. Naopak — zpovědní napomenutí prováděné pomocí cvičení spočívá — a nři všem svém zaměření k nadřirození — na psychologických předpokladech, vychází z denního života a oňt se v denním životě musí projevvovat svými užitečnými důsledky.

Tato úvaha nemohla vyčerpát problematiku duchovního vedení ve zpovědnici. Jejím úkolem bylo především ukázat na důležitost zpovědní promluvy a nutnost dobře promyslet její metodu.

ThDr Ladislav Pokorný

DOMINE, DILEXI DECOREM DOMUS TUAЕ...

Krása a umění v domě Božím

V péči o naše svatyně můžeme plnití nejdokonaleji tato slova Písma jedině co nejpřesnějším zachováním církevních předpisů, které jsou stručně shrnuty v jednu větu v can. 1296, § 3: »Circa materiam et formam sacrae suppellectilis, serventur praescripta liturgica, ecclesiastica traditio et meliore quo fieri potest modo, etiam artis sacrae leges.«

Liturgické předpisy a církevní tradice a také právě umění má na zřeteli krásu a účelnost.

V čem tkví pravá krása? V názorech filosofů a estetiků o podstatě pojmu krásy nejvíce se chaotický rozpor v názorech jako u pojmů jiných. Přece však na tuto otázku je tolik odpovědí, kolik ušlechtilých duchů o podstatě krásy přemýšlelo. Z množství různých definic vyznívá jeden základní výměr: Krása spočívá v harmonii částí nějakého celku, nebo vyjádřeno jinak, krásou nutno ro umění jednotu v mnohosti. Sv. Tomáš Akvinský ji definuje: »Krásné je to, co se líbí na pohled.« A sv. Augustin praví, že forma je podmínkou krásy a krásno je shoda různého v rozmanitosti. Je jistě velmi významné, že i moderní estetika spatřuje v harmonii, symetrii a proporcii, krátce v jednotě mnohosti, základní znak krásy.« (Theodor A. Mayer »Aesthetik«.)

Nám je krása podobenstvím Božím, které se jeví na věcech a dílech. Tvor, člověk, je tím krásnější, čím více se podobá Bohu.

Vše krásné patří do oblasti umění a umění má být prostředkem k poznání krásy pro dokonalější život. To je cíl a smysl umění. »Hodnoty krásy vtiskují veškerému životu důstojnost, řád, pravdu, pravost, oddanost, vytrvalost, odvahu vyznavače i tvůrčí vůle.« (Waetzold: »Nebojte se umění.«) Podle Dr. Reicha estetika je součástí etiky a má duše lidské zušlechťovat, vychovávat k dobrému a krásnému ve smyslu absolutním, nikoli relativním, a proto nemůže nechat principu mravnosti. (»Kunst und Moral.«) Umění je magna mater, jedním z největších projevů ducha, které odhaluje utajenou harmonii, skrytou podstatu a pravdu věcí. Ačkoli v něm má převahu obrazotvornost a smyslové vnímání, přece jen jeho základnou je duchovní zážitek a duchovní činnost, jejichž složkami je nazírání, citovost, činnost smyslů vnitřních i vnějších. Je nesporné, že při vnímání dokonalého díla není naše touha naplněna, ale roste po světě dokonalějším, lepším a vyšším, čím více nás dlo uchvacuje. Platí-li tento řád pro umění vůbec, pak tím spíše pro umění posvátné, které má buditi a živiti zbožnost a živou víru a sloužiti tudíž náboženství. A není pak cílem umění, zejména sakrálního, býti i symbolem ideálů, býti předobrazem ráje a nebeské vlasti, po něž toužíme a sloužiti ideálu náboženskému a mravnímu? Chápati díla umělecká předpokládá, že v nás byly vzbuzeny city, jimiž jsou prosycena. Naplní-li mne zcela pocit blaženého jsoucná v prostoru, v němž se vše k sobě hodí a v němž se vše kolem dokola přizpůsobuje a mne svou ladnou harmonií, proporcí a symetrií okouzluje, v němž mohu volně dýchat bez obav a úzkosti, začínám chápati, s čím souvisí umění, i když snad ještě nevím, jak se to dělá.

Umělecké tvoření není samo sobě účelem, ale slouží určitému cíli, úkolu, ideji, ať již jde o službu Bohu nebo lidem, o stavby sakrální nebo světské. Umělec netvoří jenom pro sebe, nýbrž také pro druhé. Umění musí svým způsobem sloužiti obecnému cíli, jako každá činnost s různými cíli musí sledovati ve svém konečném zaměření obecný cíl pospolitosti. Proto usměrnění umělecké tvorby k cíli pospolitosti není rušivým omezováním umělecké svobody, nýbrž z duchovních potřeb společenského celku vyplývající nutnost, směřující k souladu, synthese pospolitosti, které jedině zabezpečují mravní řád. Umělecký řád, sledující dobro celku, právě tak jako řád mravní jsou pro-

to údy téhož těla, oba náležejí k řádu života a řád života je přece vlastním předmětem a náplní oblasti umění. Žádný partikulární řád nemůže mít konečný cíl sám o sobě, nýbrž v obecném celku. Řád mravní a řád umění tvoří nerozlučnou část řádu života pospolitosti a opačné tvrzení degraduje umění a staví je mimo řád života. Jako všechny věci lidské podléhají zákonům mravním a fyzickým, tak i umění a umělecká tvorba, která těchto zákonů nedbá, dopouští se zrady na umění a uměním není. U nás dnes má umění sloužiti lidu. Posvátné umění musí se též řídit zásadou »Salus animarum suprema lex« a tak sloužiti nejvyšším zájmům věřícího lidu. Musí vésti lid ke zdrojům krásy a umění, k Bohu, v němž je naše spása. Umění je udavatelem mravního stavu národa. Žádné velké umění se nesrovnává s neřestí duše, ani umění výtvarné, neboť »dobro nikdy nepochodí ze zla« (Ruskin). Jaké umění, taková doba. Úpadek umění bývá vždy provázen úpadkem mravů a znamením národního rozkladu. Úpadek posvátného umění úpadkem života náboženského. Poctivě sloužiti umění může jen charakterní člověk a jen v této poctivé službě se rodí cenná díla umělecká. Je-li umění v úpadku, jen nové mravní síly mohou je obroditi, nemoc umění vyléčí jen nové morální ovzduší.« (B. Croce: »Breviř estetiky«.)

Sebedokonaleji formálně provedený kostel, socha, obraz a podobně, nepovznášejí člověka k Bohu, postrádá hlavněho svého účelu a do kostela se nehodí. Tvůrčí umělecká činnost posvátného umění jest jen tehdy dobrá, odpovídá-li vžitým liturgickým pravidlům a vlastnímu účelu dle této kategorie tvorby. Každý předmět umělecké tvorby je tím krásnější, čím dokonaleji plní svou formou vytčený účel. Stavba a výzdoba chrámová může být opravdu krásná jenom tehdy, kdž její forma vytryskla z jejího vnitřního účelu a obsahu. Vůdčí ideou při stavbě a výzdobě chrámů musí být potřeby nábožensko-etické, liturgické.

Bohužel možno viděti kostely, které už nejsou domy Božími, nýbrž jakousi jejich karikaturou. A přece Kristus Pán výslovně prohlásil, že dům Otce je domem modlitby. K těmto důsledkům se došlo jednak z neznalosti a ještě více z nedbání liturgických předpisů a pak z přemrštěné modernosti, která ztratila vše z dob minulých, zapominajíc, že řád Boží, nejsvětější obět a kult se nemění. Pokrok má budovati na dobrých a osvědčených prvcích minulosti. Katolický kostel je a má být místem kultu a oběti. A poněvadž je ohniskem katolického kultu, jehož nejvýznamnější složkou je obět mše svaté, má kostel svůj účel, funkčnost svým vnějším i interiérem vyjadřovati. Žádá-li se od budov všeobecně, aby jejich zevnějšek vyjadřoval rozdělení a účel interiéru, tím spíše tak nutno požadovati od budovy kostelní. Podstatná vlastnost samotné liturgie spočívá v aktivní účasti věřících na nejsv. oběti mšenní, a proto kostel má být zařízen tak, aby tomuto účelu řádně vyhovoval. Pohled do mnohého chrámu ve městech i na vesnici nás poučí o tom, jak se zanedbáváním liturgických předpisů pro výzdobu chrámovou již v nejším dojmem zatahuje do pozadí význam oltáře jako místa oběti, jak mnohý oltář je skladištěm devocionálií, jak mnohý chrám je podle své úpravy spíše přístřeším pro vyzdobené sochy a obrazy svatých než místem nejsvětější oběti Kristovy, jak stojan, kde se obětují svíčky za zemřelé, se těší větší pozornosti věřících než místo, kde se za jejich duše obětuje mše sv. Přední starostí duchovního správce musí proto být přesným dodržováním předpisů pro výzdobu chrámovou a důmyslným postupem při celkové úpravě chrámu působiti k tomu, aby již vnější dojem kostela byl soustředěn k hlavnímu účelu, jemuž má sloužiti: slavení nejsvětější oběti.« — Dům Boží má být domem uměleckým, i když je sebestopší a jednoduchý.

P. Václav Šebek

K THEOLOGII DĚJIN

V našem časopise (DP 1955, číslo 8, str. 151) byla zmínka o díle belgického teologa Gustava Thilse »Théologie des réalités terrestres«. Autor je profesorem lovaňské university a již téměř dvacet let uveřejňuje své theologické spisy. Druhý díl uvedeného díla (Paris, Desclée de Brouwer, 1949) se zabývá myšlenkami o theologii dějin. Theologie pozemských skutečností podává i orientaci a směr pro budoucí theologická bádání, proto se těmito věcmi obšírněji zabýváme, neboť jsou to otázky aktuální, jejichž řešení přináší užitek. Autorova snaha v theologii dějin směřuje k tomu, aby dala odpověď na otázky, které jsou jistě oprávněné. Tak je to s otázkou o smyslu lidského pokroku a vývoje v řádu časném (temporalis). Autor vychází z theologie pozemských skutečností praví, že je nutno dogmaticky zdůraznit význam pozemských skutečností, při čemž nadřazenost »nebeských hodnot« zůstává nedotčena. Tím je dán směr autorových vývodů.

V úvaze o dějinách a křesťanství přináší autor myšlenky, ve kterých diskuse je ještě otevřená. Především je to myšlenka o budoucnosti lidstva. Podle autora křesťan na otázku o smyslu dějin nemohou odpovídat unikem. Dějiny samy v sobě zahrnují pohyb, který má cíl a tedy má smysl, hodnotu a směr. Myšlenka křesťanská je ve svém základu optimistická, neboť Evangelium hlásá vítězství života nad smrtí, lásky nad nenávistí. Proto křesťanská mentalita nemůže být pesimistická v pojmání vývoje lidstva. Může se připustit, že svět postupuje pomalu k cíli, který je mu uložen Bohem, že lidstvo se přibližuje ke konečnému stavu, který je mu připraven. Takové vědomí měli křesťané od počátku.

Křesťanství se uskutečňuje v dějinách po sobě následujících civilisacích, ale neztotožňuje se se žádnou ze zvláštních forem kultury. Křesťanství má se vtělovat v civilisacích a formovat křesťany. Pro křesťanství neplatí integrismus, který by chtěl udržovat různé proměnlivé struktury smíšené s realitami věčnými, neplatí ani modernismus, jenž by se horlivě přizpůsoboval až k obětování pokladu víry. Křesťanství se vtěluje v civilisacích, ale tato vtělení jsou porušitelná a změnitelná, takže je církev může přijímat a i potom odvrhávat. Křesťanství uzavírající civilisace nikdy na ně nevykonává vtisknutí plné a určité, ale přece určité evangelijní orientace se v nich udržují, podržují aspekt viditelného řádu křesťanského.

Autor staví na významu království Kristova, které v systematické theologii má význam universální. Základní zákon království Kristova je zákon Světa, Lásky, Pravdy, Moudrosti a Svobody, což je v protikladu se zákonem Tmy, Nenávisti, Bludu a Otroctví. Pro zákon křesťanského řádu platí biblické vyjádření dvojicí jmen Pneuma-Sarks, Duch-Tělo. Z této antithese autor vychází ve svých úvahách. Opravdový pokrok ve významu pro teologa je dán tou měrou, kde »Pneuma« božské rozšiřuje své přeměňující působení. Kde Sarks, Tělo, zasahuje věci, tam je regrese a degenerace. Podle autora toho hledisko je absolutní a nesměřuje jen k duším a k realitám neviditelným, ale v očích teologa zasahuje i veškerý sociální řád.

Autor tuto svou thési opírá o biblický základ. Podle Nového Zákona Tělem (Sarks) je vše, co odporuje Duchu (Pneuma). Skutky Ducha jsou protikladné skutkům Těla. Tělo v biblickém smyslu není jen synonymem pro nečistotu, ale zahrnuje i roztržky, různé sváry. Antithese Pneuma-Sarks nesmí se zaměňovat s filosofickým protikladem duch-hmota, což by byl dualismus. Antithese biblická je rozdílná. Vždyť je intelektualita i spiritualita, která, theologicky viděno, je »tělesná«, jako jsou sváry, vůle ke zlu a pod. Existuje i hmotnost a tělesnost, které jsou »duchovní«, viděno opět theologicky, jako tělo vzkrís-

šených, hmota Eucharistie a pod. Učení biblické a disciplína svátostí Církve ukazují, že antithese theologické, Pneuma-Sarks, neukazují na filosofický dualismus a že nevýstupují též v manicheismus.

Dvojice Pneuma-Sarks řídí křesťanství, jeho dogmata, jeho spiritualitu a jeho všeobecnou koncepci světa. Duch svým působením přeměňujícím zasahuje na »rovině jsoucna« veškeré obory, které možno v člověku rozeznávat, jeho inteligenci, vůli, tělo, vnější činnosti sociální a kulturní. Působení Ducha v člověku způsobuje, že křesťan soudí hodnotně podle Ducha. Vnější činnost, když vytváří viditelné lidské hodnoty kulturní neb společenské, má nésti známku přeměny s hlediska pohledů a perspektiv a podle požadků Ducha svatého v nás. Podle autora je nepochopením úplného universalismu ekonomie křesťanské, že se přešlo k rozlišování rozdílu mezi hodnotami »křesťanskými« a »lidskými«, že by se měl činit rozdíl mezi hodnotami »profánními« a »posvátnými«, které jsou jak jedny, tak druhé »křesťanské« v tom smyslu, že se nevymykají z universálního křesťanského řádu, jehož je Kristus středem, zdrojem a cílem. Takový universalismus vyvěrá z četných úvah theologických, jejichž závěr je vždy týž: vše je sjednoceno v Kristu. Tento universalismus se opírá o Zjevení. V Kristu bylo stvořeno všechno skrze Něho a pro Něho a všechno má v Něm své trvání (Kol 1, 16, 17). Universalismus Církve ukazuje svými svátostmi, kde nejvýznamnější fáze určení člověka v životě mají být Bohu obětovány. Rovněž svými svátostinami Církev ukazuje svůj úmysl chránit a posvěcovat nejrozumnější hodnoty časné, které se týkají životních úkolů člověka.

Autor uvádí, že pro všeobecné panování Krista nad vším nelze svět nazývat »hříchem, zlem«. To by bylo podle kategorií, vzdálených zjevenému učení. Křesťanské učení v sobě neobsahuje takový pesimismus, radikálně posuzující svět. Podle autora správný význam eschatologického učení se ukazuje v tom, že Duch Boží byl nám dán i zde na zemi. Zde není sice v plnosti a ve všech formách a se všemi rysy, které budou zjeveny Parusíí, druhým příchodem Krista. Biblický »konec časů« proroky hlášený již nastal s naší érou.

Působení Ducha na člověka má vésti k jeho zevnější činnosti v oboru kulturním neb sociálním v dějinách. Tak člověk zúčastněný v dějinách má přivádět společnost lidskou k vyššímu stupni spirituality. Působení Ducha na svět nám pomáhá osvětlit Písmo svaté. Starý Zákon popisuje vylíčení Ducha, duchovní dílo, které se realizuje na světě. Krásnými obrazy ličí se nám oživující a přeměňující působení Ducha jdoucí až k aplikacím nejpozemštějším. Tyto obrazy nám dávají pochopit časné působení Ducha svatého. Duch je zdrojem jednoty, spravedlnosti a práva, milosrdenství a lásky a všeobecného míru. Podle proroka Isaiáše Duch se rozšíří na zemi (32, 15—18; Až bude na nás s výšin vylit Duch, bude z pouště zahrada... účinek spravedlnosti bude pokoj, a ovoce práva bude pokoj a bezpečí na věky. Lid můj sídliti bude v libezném pokoji, ve stánku bezpečnosti a v dokonalém klidu). Duch inspiruje spravedlnost (11, 2 až 5; Podle práva bude se ujímati chudých a spravedlivě mstít utlačené. Spravedlnost opásá jeho bedra). Duch je zdrojem jednoty a sjednocení (11, 12—13; Shromáždí rozběhlé... sebere rozptýlené). Duch je zdrojem universalit (60, 1—10; Všichni ti pospolu přišli). Duch je zdrojem moci (67, 17; Utvořím nebesa nová a zemi novou). Duch upevní mír (11, 6—9; Bydlit bude vlk s beránkem). V Novém Zákoně Duch se ukazuje v moudrosti, v pravdě a lásce. Jednota člověka jako bytosti tělesné duchové volá po přeměně časové prostorové. Vždyť jak člověk by mohl být svatým, kdyby jeho vnitřní svatost by nenalezala převedení v život viditelný a sociální, jako v rodině

a povolání, v životě veřejném, v pracovním prostředí, ve volných chvílích zábavy a odpočinku, v životě hospodářském a technickém, v umění a ve všech lidských hodnotách kultury a vědy.

Plody Ducha jsou podmínkami sine qua non jednoty ve společenském životě. Jednota duchovní reálně vtělována zde na zemi je předobrazem harmonické jednoty Města Božího. Duch je universalita. Jestliže jeden a týž Duch oživuje duše všech, kteří Ho přijímají (quotquot eum receperunt), lidé »duchovní« se nalézají sjednocení v celém universu bez ohledu na rozdíly časové (1 Kor 12, 13; Všichni byli jsme napojeni jedním Duchem). Poněvadž Duch je i síla, moc, proto křesťan, poněvadž je »duchovní«, stává se účastníkem moci Pána nad časem a nade všemi věcmi, které se odehrávají v linii času. Duch je zdrojem »míru«. Nejen míru transcendentního, ale také vnitřního řádu a harmonie, která se vtiskuje všem věcem ve hmotném stvoření.

Svatý Pavel na mnohých místech mluví o plodech Ducha (na př. Gal 5, 22; Ef 4, 2—5; Řím 14, 17; Kol 1, 11 i jinde). Skupiny těchto plodů reprezentují společenské projevy lásky. Plody ve smyslu produkty jsou uváděny konkrétně: laskavost, přívětivost, srdečnost, mírnost, roztomilost, trpělivost, vytrvalost, věrnost, svornost, upřímnost, skromnost, zdrženlivost. Působení těchto plodů se odráží v životě sociálním, v rodině, v povolání, kultuře a civilisaci. Tyto plody pomáhají upevňovat panství Boha v rovině pozemské. Proto křesťanská spiritualita si nemůže vybírat mezi směrem vnitřním a sociálním, oba směry jsou právě a pospolu oprávněné.

Autor dále uvádí, že celý svět je povolán být podobný Bohu. Bůh je Dobrota, Jas, Harmonie, Svátost. Bůh je v nás silou, která směřuje nás učinit Jemu podobnými. Nelze si proto myslet, že by tyto hodnoty přijaté v duši nemohly nalézat své převedení časově prostorové neb hmotné a tedy fyzické. Odmítat takové přeměnění sociální, kulturní, fyzické pro působení božské zasahující duši člověka by bylo popírat jednotu člověka jako bytosti tělesně duchové. Křesťanský exemplarismus, učení o podobnosti k obrazu Božímu, aplikovaný jak na lidi, tak na věci, dovoluje lidem pochopit význam všeho stvořeného bez popírání theocentrických perspektiv teologie. Jak autor výstižně praví, křesťanství je plně nebeské, ale i plně vtělené.

Hluboké úvahy autor podává o zákonu Ducha jako o zákonu časných dějin. Zákon Ducha může mít trojí funkci: být kriteriem, normou činnosti a znamením prorockým. Kriteriem může být Pneuma-Sarks, a to jako adekvátní nástroj ve smyslu theologickém v oceňování hodnot všech věcí. V usuzování o hodnotě člověka a jeho činnosti, o hodnotě lidské společnosti bez ohledu na čas a vývoj. Spiritualita kriteria má za hledisko časné »plody« Ducha: organická jednota, svátost, universalita, řád a harmonie, svoboda a spravedlnost, moc nad přírodou. Podle autora zákon spirituality stanoví kriterium posuzování se jistě přijme bez nesnází. Celá otázka ale bude v tom, určit, co se v rovině časné, ve společnosti, kultuře a technice vyvíjí podle Ducha neb Těla. Podle autora dílem theologa dějin bude upírat oči na veliké orientace »spirituální«, které jsou nám odkryty Zjevením, a pokusit se rozeznávat jejich »převedení« v pozemském světě a vyhledávat rozvážně celkové ocenění.

Zákon »spirituality« stanoví rovněž i normu činnosti. V tomto případě teologie dějin může orientovat hodnotícím způsobem lidskou činnost v rovině časné. Jakmile teologie pozemských skutečností bude rozvinuta a vysvětlena, každý křesťan bude mít před očima obraz ideálu, ke kterému má směřovat jeho časná činnost. Důsledek této normy činnosti pro křesťana spočívá v tom, že se bude snažit o rozšíření svornosti, organické jednoty a universalismu v životě sociálním — v rodině, ve veřejném životě, v povolání.

V kultuře bude se snažit přiblížit »evangelijnímu«

humanismu všechny formy myšlenky, instituce, záliby a přání. Ve sféře technické bude usilovat o zvýšení moci člověka. V chaosu světa bude vyhledávat harmonii a jas. Všechny tyto zde uvedené orientace jsou »spirituální«. Jednat proti nim znamená jednat »tělesně«. Jak autor dodává, bohaté jsou podněty, které může dávat teologie pozemských skutečností.

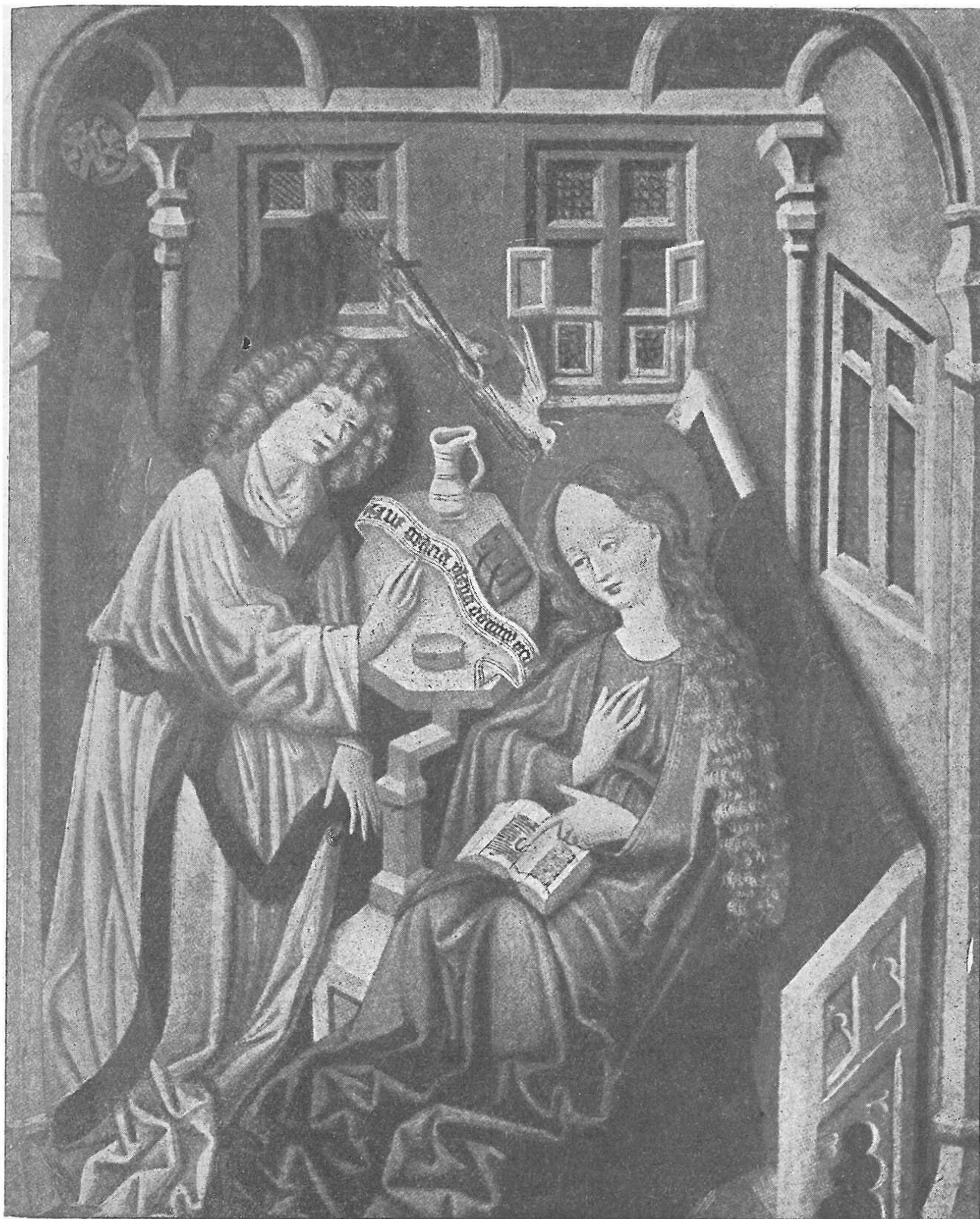
Podle autora z těchto úvah vyplývají důsledky dále uváděné. Dáti světu více »spirituality« ve smyslu reálném je spolupracovat s Kristem v jeho činnosti, kterou vykonává nad světem profánním jako takovým. Takový úkon, třeba ne vždy záslužný (meritorius), je tedy »křesťanský« ve zvláštním smyslu. Když podobná činnost je vykonávána křesťanem, který je ve stavu milosti, když tedy je činnost podřízena poslednímu cíli a stává se záslužnou, je v tomto případě jeho činnost »křesťanskou« v plném slova smyslu. Hodnoty »spirituality« přinesené světu, rovněž i úkonem nezáslužným, jsou reálním pokrokem. Odmítat dát světu kvas spirituality rovná se odmítat spolupracovat s Kristem v oboru profánním jako takovém. Jak autor zdůrazňuje, časný vývoj světa je nezvratný; odmítat jej nebo nebýt na něm účastný je býti proti. Všichni lidé svou prací představují tím neb oním způsobem hodnotu spirituality. Často nejskromnější práce vlévají geniální ideu do inertní hmoty a i nejprostší úkoly mohou být zdrojem harmonie a jednoty. Jak autor píše, všichni lidé mohou mít užitek z těchto pravd. Všichni si mohou říci, že v každém okamžiku jejich činy — ať v celku nebo v detailu — mají hodnotu »křesťanskou« ne pouze proto, že jsou záslužné, ale že v pozemském řádu realizují úplný křesťanský řád. Dokonalost normy činnosti je závislá na té dokonalosti, na kterou je přivedena teologie pozemských skutečností. Taková teologie dává orientace dosti volně, nemůže nikdy stanovit na př. životní minimum, texty Ústav, typy bank v sociálním životě a pod. Autor vyzývá, abychom pracovali na zpřesnění toho, co se dá očekávat od teologie, ale i na tom, co teologie nemůže a nebude moci dáti. Je ale jisté, že užítky z teologie pozemských skutečností mohly by již orientovat život.

Pneuma-Sarks, Duch-Tělo, má také vedle významu kriteria a normy činnosti význam prorocký. Je sice obtížné a nejisté předkládat theologickou reflexi o budoucnosti určité civilisace, ale zdá se, že máme určité ukazatele o celku časného vývoje lidstva. Tradice západní i východní Církve prisuzují budoucnosti lidstva určení »spirituální«. Lidstvo bude »informováno« Duchem svatým. Bude v Duchu oslaveno a harmonické, jednotné a universální, bude v řádu a míru, bude činné a mocné, bude ozdobeno neporušitelností a věčností. Každý člověk bude oživen Duchem a jeho silou, a to ve všech elementech, které ho ustanovují: jeho tělo a duše, jeho činnost kulturní, sociální a tvůrčí. Rovněž vesmír se účastní na »spirituálním« stavu lidstva. Poněvadž Duch, jenž je již »přítomný v mysteriu« v lidech, tyto lidi již životem, který bude jejich životem věčně. Podle autora bylo by omylné tvrdit, že život »pozdější« bude absolutně jiný než »dnešní«. Působení Ducha zůstává působením Ducha. Možno tedy očekávat přeměňující působení Ducha nad všemi lidmi, nad každým člověkem, a tím i nad společnostmi a nad tímto světem. Podle autora opak toho by měl být předmětem důkazu.

Autor se snaží i odpovědět na otázku o působení Ducha v člověku a ve světě během věků. Odpověď na tuto otázku závisí na doktrinálních předpokladech. Theologicky vzato, počítuje se v dějinách, že jsou determinovány mocí Toho, který řídí vše fortiter et suaviter. Z toho potom vyplývá, že všeobecné dějiny, i se svým rubem a oklikami, sledují z civilisace do civilisace řídící linii prozřetelnostní, již teologie hodnot dává orientaci. Tato orientace dá se vyjádřit: organická jednota, universalismus, svátost, svoboda, harmonie. Podle toho potom ozbrojení tímto kriteriem, které dává orientaci, vrhající pohled na minulý

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

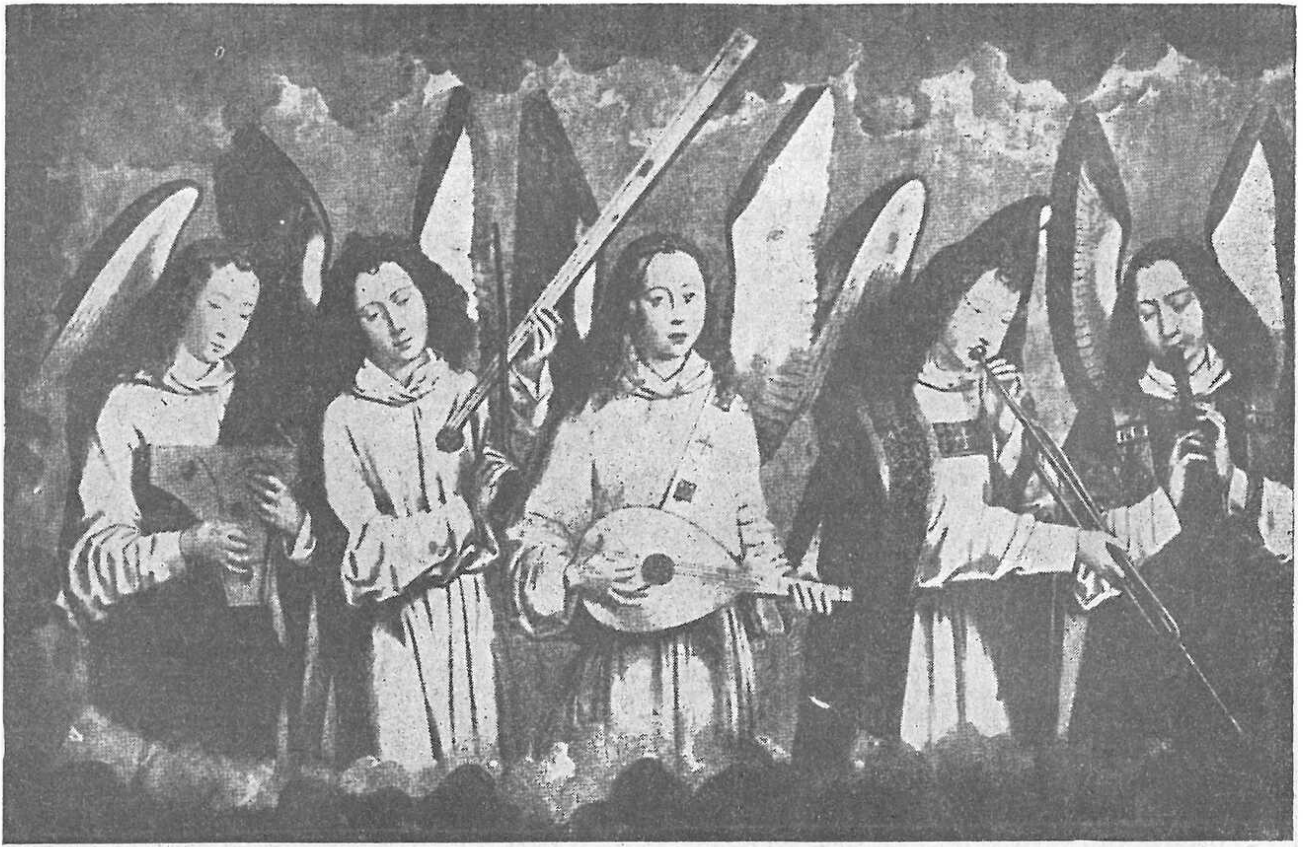
OBRAZOVÁ PŘÍLOHA K ČÍSLU TŘETÍMU - ROČNÍK VI.

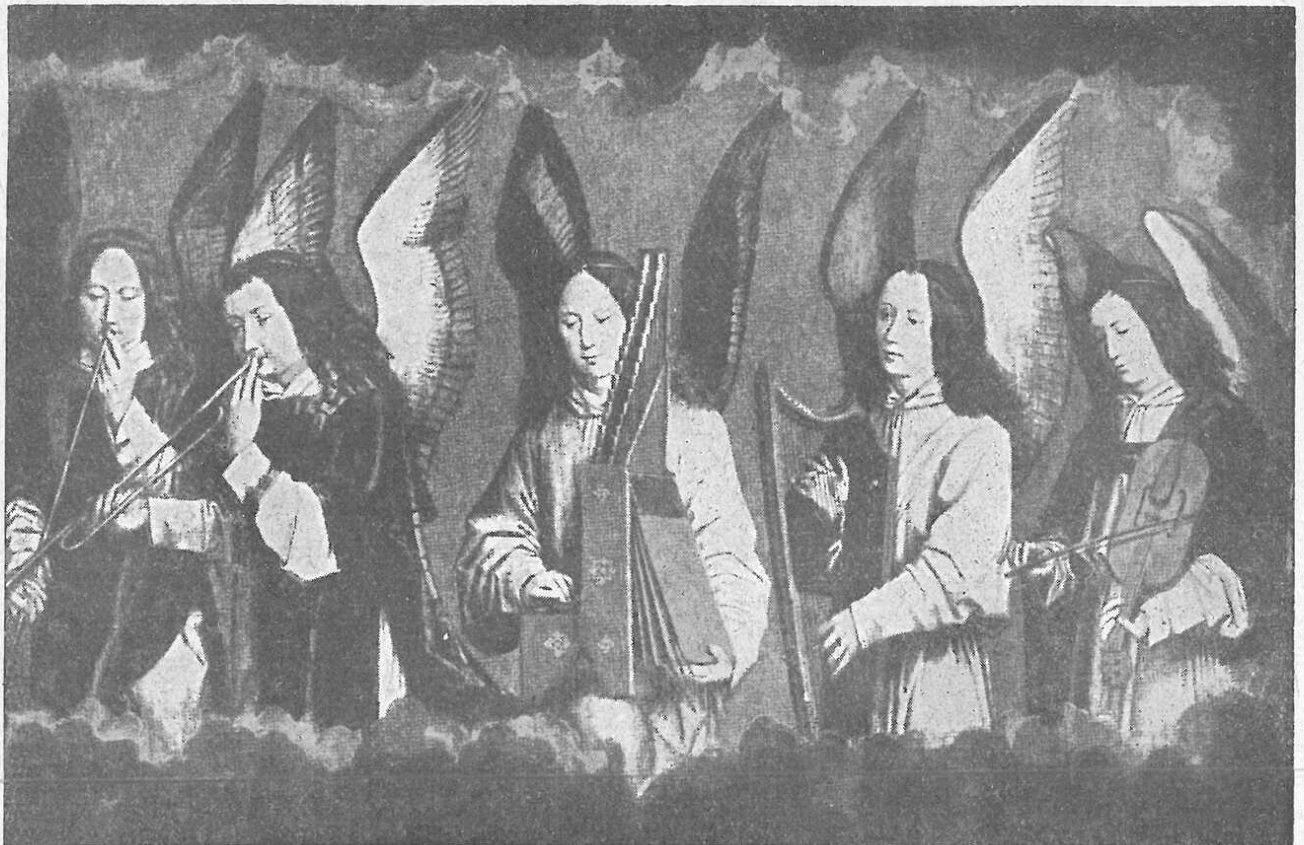
ZVĚSTOVÁNÍ PANNY MARIE

(Praha, Národní galerie, po roce 1460)

VÝZNAM DUCHOVNÍCH OBRAZŮ A PLASTIK PRO POZNÁNÍ STARÝCH HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ

a) triptychon benediktinského opatství v Najara (sev. Španělsko) představuje anděla s psalteriem, loutnou, trumpetou a bombardem

b) Andělé z triptychonu najarského z roku 1480 (nyní v muzeu v Antverpách) s trumpetami, portativem, harfou a violou

svět, mohli bychom tam odkrýt »opravdovou« linii vývoje a upření k budoucnosti mohli bychom naznačit, jaké budou dále linie rozvoje lidstva. Je pravdou, že Bůh, který řídí osud člověka, nenechá i království lidská mimo zákony své Prozřetelnosti.

Autor odpovídá i na otázku, zda máme být čekajícími neb následovat své úsilí. Podle autora Zjevení nás učí, že »optimismus ač i tragický« může nás nadchnout již zde na zemi pro náš život a pro všechny činnosti, které vycházejí z nás a přeměňují se v hodnoty civilisace a kultury. Takový optimismus je ospravedlněný milostí Páně, silou křesťanských obřadů, přímlovami svatých. Ecce vobiscum sum usque ad consummationem saeculi. Zjevení poukazuje, že dobro vítězí nad zlem. Linie optimismu představuje směr vývoje časného světa. Přes všechny záporny, které se ukazují v dějinách, jistý pokrok »spirituality« se jeví nepřekonatelně.

Theologie dějin ve svém prorockém významu vysvětluje, že během staletí v budoucnosti Duch vtiskuje včasné civilisace prostřednictvím lidí hodnoty »spirituální« stálejší, než je přínos »tělesný«, pocházející od Satana a od hříchu. Je to proto, že silou prozřetelnosti činnosti — fortiter et suaviter — orientace »spirituální« zasahuje dějiny, aniž by ničeho změnila

na přirozenosti křesťanů. Je to podobně, když idea mesiánská se vepsala v národ židovský skrze jeho dějiny, jeho chyby a tvrdost.

Jak autor uvádí, tato orientace spirituální byla napsána výše a znamená: organická jednota a harmonie, universalita, svatost a moc, svoboda a spravedlnost. Veškerá jednota světa a civilisací bude nás vkládat v přítomnost širokého vývoje, často pomalého, ale silou Ducha neotřesitelného, neovlivnitelného a nezvratného, in Christo in quo omnia constant. Křesťan proto musí být naplněn důvěrou a nadšením, že jeho činnost »spirituální« je přínosem k dílu, které podle zaslíbení Kristových se šíří a neustále roste. Autor upozorňuje, že aspektu naděje theologické, která očekává onen svět, nelze klást protiklad v naději vidět naplnění po-
zemského panování Boha. Je nemožné očekávat Boha bez očekávání Jeho panování a vlády. Je nemožno milovat Boha bez milování toho, co On miluje a jak miluje. Autor končí svou knihu slovy, že křesťan doufá, bez obav a postranních myšlenek, ve zřízení pozemského království Pána. K autorovým úvahám se ještě vrátíme, abychom ukázali, jaké podněty k činnosti v tomto světě máme uskutečňovat za konkrétních dnešních okolností.

ThLic Miroslav Rajmon

NEJSILNĚJŠÍ ŽIVOT

Kdo z nás nezná ono přiškrčení dechu, které je projevem nejistoty v čekání? Bývá v něm něco jako touha, ale i radost, přitlumená úzkostí. — »Kterak se to stane, když může nepoznávám?« —

Snad se někdo pousměje, ale, třebaže nejsem rybářem, stávám nejraději u vody. Tam jsem totiž po prvé pochopil dosah panenských slov. Podivujete se? Pak se vás musím otázat, víte-li, co je praskání ledu? Jím hlásí se jaro. A co ohlásil Anděl Panenské Matce?

Jen proto slyším tak jasně ono přiškrčení dechu čtyřicátého verše z první kapitoly svatého Lukáše. Tak nějak také praskají ledy...

Maria — dítě Starého Zákona — cítí v tajemných hlubinách svého já milostiplný závan prvního jara. Tisíceletí patřila k němu a tisíciletí budou se k němu navracet. Ona stojí na rozmezí, kde staré přechází a nové začíná. A tak, třebaže její život má počátek v Starém Zákoně, patří už cele Zákonu Novému. Kterak se to stalo? Známe jedinou odpověď: Skrze Zvěstování. Skrze onu požehnanou chvíli pokory a lásky.

Ale nechci zapomenout na ono přiškrčení dechu, které je projevem nejistoty v čekání. Vždyť čím je ve skutečnosti náš lidský život? Jistěže jedenkrát nebude nic, co by nebylo odkryto. Ale zatím je všechno našemu zrání utajeno. A tak je život velikým čekáním, i když jde stále kupředu. Žijeme přece v čase a jenom skrze čas dosáhneme věčnosti. Tvůrčí je pro nás ovšem toliko přítomnost, a proto je žhavá. Je vskutku rozmezím, kde staré přechází a nové začíná. Ale jenom tak patříme životu.

Nyní ovšem je třeba položit otázku: Kdy bude život patřiti nám? Dvacátý pátý březen — svátek Zvěstování — je pro nás odpovědí. Skrze chvíli pokory a lásky, které mají vytvořit celý náš život. — Kdo z nás nenese křehkou nádobu lidské přirozenosti? A přece toužíme býti velikými, protože Bůh nás k velikosti stvořil, vykoupil a ustavičně posvěcuje. »Tak svět světlo vaše před lidmi!«

Taž se nám dech — ale toto přiškrčení je známkou pokory, která je základem lásky. »Všechno mohu v tom, který mne posiluje!« Jenom tak rozumím, že křesťanská naděje je tou nejemenntnější křesťanskou ctností. Vždyť ona zapaluje v nás touhu a činí radostným celý náš život, aby se nezapotácel v těch výšinách, na nichž pracujeme pro čas i pro věčnost. A proto po právu napsal básník: »Nejsilnější je život největšího množství nadějí.«

Zaposlouchali jste se už někdy do praskání ledu? Je v něm ve skutečnosti síla odevzdání se, i když ne ještě plně poznání jara. A takovým chce mítí Bůh náš celý pozemský život, abychom jedenkrát poznali to, o čem prohlásil Kristus: »Ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na mysl člověka nevstoupilo!« A přece ponese už v čase předtuchu toho, co má naplnění ve věčnosti, jestliže náš celý pozemský život bude Zvěstováním — s oním andělským poselstvím dvacátého pátého března: »Neboj se, neboť jsi nalezl, neboť jsi nalezla milost u Boha!« A to je naše nejvlastnější kněžská práce, boj za mír! Sbližovat člověka s člověkem a lidstvo s láskou, protože Láskou je Bůh!

P. Josef Jelen

DOBA POSTNÍ

Celý březen bývá pravidelně ponořen do doby, v níž jako červená nit se vine v liturgii i officiu myšlenka na umučení Páně. I když svátky vánoční jsou krásné — je v nich plno kouzla — přece když přejdou a nastane Devítka a po něm Popeleční středa, tu cosi nepochopitelně vážného plní křesťanskou duši. Je k tomu ovšem třeba onoho »sentire cum Ecclesia«, ale nepochybujeme, že Bůh tuto milost rád a štědře uděluje těm, kteří o ni stojí. A ono sentire cum Ecclesia naplňuje pak duši takovou vážností, že v tomto světle vše ostatní — stává se nicotkou, popelem, tak dobře předobrazným Popeleční středou. Vždyť uvažme, jestli člověk, král tvorstva, je prach

— podle Genese: Quia pulvis es et in pulverem reverteris (Gen. 3, 19) — tu zajisté i vše ostatní, ať již bohatství, moc, sláva, ba i radost, bolest a život, má v sobě od Adamova hříchu a Boží kletby zárodek zániku — popel.

Že tomu tak, vidno i ze třetího pokušení Páně na poušti, kdy ďábel chtěl dát Božskému Spasiteli všechnu slávu světa, jestliže padne bude se mu klaněti. A tu bychom se mohli ptáti Božského Spasitele, co asi viděl v té závrtné kráse, v té skvělosti barev a světél, jež tam pro Jeho oko vykouřil ďábel. A Pán by nám odpověděl: Prach a popel, zánik a vyprahlost ducha. —

To je jedna stránka duchovního obratu, ale věc má stránku ještě druhou a ta teprve dovede duši nadchnouti k velikým obětem. Je to ono 2000 let staré Petrovo: Ecce nos reliquimus omnia, quid ergo erit nobis, kterou sám Božský Spasitel tak krásně zodpověděl. Bůh totiž ví, že duše lidská musí býti šťastna a že musí proto nahraditi tuto těchu útechou svou, o níž sám říká, že je stokrát větší. A když se po této stránce díváme na ono odříkání svatých, tu nezdá se nám skoro jejich heroismus tak veliký. Vždyť to byla jen — ovšem vysoce rozumově promyšlená — záměna, při čemž Bůh vždy svému slovu »stokrát« čestně dostál, takže svatí na tom jen získali! Proto nemůžeme najíti ani jediného svatého, který

by byl naplněn lítostí, že musil opustit tento svět, nýbrž naopak — což je asi nepochopitelné pro naše chladné srdce — toužili po nebi.

Jak poutavé jest o tom čísti v jejich životopisech, kde na př. sv. Pavlin volá: Quid mihi divitiarum, quid honores, quid mundi voluptates...? a jinde, když sv. Alois nemoha snést již příval štěstí, volával ke svatostánku: »Již dost, Pane, již dost.« A čteme-li životopisy svatých velikánů, Františka, Alfonsa a j., uvažujeme, jak asi musela býti jejich láska něžná, plná citu a často i slzí vděčnosti. A pochopíme potom, že ono »stokrát« se na nich vyplnilo stoprocentně.

P. Dominik Jirků

Meditace

CINGULUM

»Præcinge me, Domine...«

Cingulum je bílý lněný provaz nebo opasek, často na obou koncích třapci ozdobený.

Praktický význam jeho je, aby jím přepásaná alba nevadila při chůzi a v pohybech.

Symbolický význam vyplývá z modlitby, kterou pronášáme, když vykasanou albu cingulem přepásáváme: »Præcinge me, Domine, cingulo puritatis et extingue in lumbis meis humorem libidinis, ut in me maneant virtus continentiae et castitatis.«

Cingulum je tedy symbolem sebezáporu, bez kterých ctnost zdrženlivosti a čistoty není ani myslitelná, ani možná. Tak jako alba bílá a čistá, obraz čistoty a cudnosti, musí být upevněna cingulem, tak čistota srdce a cudnost musí být zpevněny umrtvováním a sebezáporem.

Naše hříchem narušená přirozenost nutí nás k sebezáporu. Kdo se nenaučí držeti tělo v kázni a poslušnosti, bude mít ve svém těle stále svého největšího nepřítele. Tělo bude nebezpečný společník pokušitelů naší duše. Vydá se jim na pospas, jen aby ukojilo své nezřízené smyslné vášně. UVést sebezáporem a umrtvováním tělo v poslušnost, aby bylo zase tím, čím Bůh je stvořil: nejlepším kamarádem duše, jejím nejvěrnějším přítelem, jejím podivuhodným poslušným nástrojem. Jen tělo, které poslouchá duši poslouchající Boha, bude čistým chrámem Božím a v den poslední se bude skvíti a zářiti jako hvězdy na nebi, a spolu s duší se radovat z neskonale krásy a blaženosti Boží. Pokud ještě platí slovo sv. apoštola Pavla: »Stále ještě vidíme jiný zákon v údech svých, který bojuje proti zákonu mysli naší a jímá nás pod zákon hříchu, který je v údech našich« (Řím. 23, 24), potud také platí jeho výrok: »Budeme žíti, jestliže duchem kony těla budeme umrtvovati... s Kristem musíme trpěti, chceme-li s ním býti oslaveni!« (Řím. 8, 13.)

Ne tělo ubít, ale krotit, ne tělo ničit, nýbrž tělo mít na uzdě, aby poslouchalo duši a vůli, to je cíl naší askese. Jen zdravá duše ve zdravém těle je nejschopnější pro službu Boží a bliženskou.

Sebezápor je tajemstvím svatých. Kdybychom jen polovic námahy vynaložili vzděláváním vůle jako vzděláváním rozumu, dávno již bychom byli svatými. Nejlepší prostředek k osvobození se z objetí sklonů smyslnosti je sebezápor. Zapomenutá ctnost sebezáporu se vymstí na knězi a bohoslovci. Bohoslovec ztratí povolání. Vynikal dobrými vlastnostmi a ctnostmi. Jen na jednu ctnost zapomínal, na umrtvování v pohledech a v mluvení... a zapomenutá, přehlížená a opovrhovaná ctnost se pomstila, a jak!

Sebezápor je síla, a jaká! Mravní síla, kterou musíme vynaložit, abychom žili podle zásad rozumu a víry. K tomu je potřebí násilí. Proto je v Písmě sv. psáno: »Království nebeské násilím trpí a jen ti, kteří si násilím činí, uchvacují je.«

Sebezápor je nutný nejen k zachování kněžské čistoty srdce, ale i k samému spasení. Není to dogma, a'e je to jednoduše psychologický fakt, je to učení samého velikého učitele církevního sv. Alfonse, který praví: »Jestliže někdo jinak učí, nevěřte mu, i kdyby zářky činil.«

Není autority, není svátosti, která by nás mohla dispensovat od povinnosti sebezáporu. Chceme-li dojít blaženosti věčné, pak jen touto cestou.

Cingulum upevňuje krásně čistou bílou albu, symbol kněžské nevinnosti, čistoty a zdrženlivosti; sebezápor čistotu srdce zpevní, uchová a udrží. Důsledným sebezáporem dospěje duše tak daleko, že všechna sobecká žádostivost zm'kne a vůle se spojí, ano vlije se do vůle Boží. A to je konečný cíl veškeré askese, naší snahy a našeho úsilí a našeho duchovního boje, abychom mohli říci: »Vivo ego, sed non ego, vivit in me vero Christus.«

P. Karel Sahan

KŘÍŽ - ŠKOLA LÁSKY

Neznám lepšího a účinnějšího prostředku, který by vnukl naší duši upřímnou a vroucí touhu po čistém a oběti posvěceném životě, než zadívat se hluboce a vnímavě na svatý kříž Ježíše Krista. Prorozjímání celou duší učení kříže, který jest školou lásky. Lásky, dorůstající oběti života a posvěcující každý skutek. Jestliže někdy v životě prahneme jenom po časné rozkoši, jež nám ukazuje a nabízí své dočasné a klamné kouzlo a utěšení, srovnáme ji hned s hořkým utrpením, které Spasitel vytrpěl pro všechno, co duši odvádí od Boha, a uzříme smutnou a tragickou tvář rozkoše. Jestliže se vzpíráme podati Bohu pokornou oběť života, vzpomeňme

si na oběť kříže a poznáme, že život se stává veliký a vítězný právě obětí. Oběť je výronem lásky. Bez lásky by člověk nebyl schopen žádné oběti a bez lásky by nebylo ani kříže vykoupení. Poklekne-li pod křížem a zadíváme-li se do svatých ran Ježíšových, poznáme, že tato láska jest láskou všemohoucí. V ranách Spasitelových vidíme planout a jiskřivě zářit rubínem svaté krve nejčistší a největší lásku, jakou se Bůh přiblížil k člověku, ale čteme tam též příkaz lásky, s níž se má člověk přiblížiti k Bohu a svým bratřím. V »Moudrosti« Paul Verlaine hovoří věčná Moudrost naléhavými slovy: »Bůh děl mi: Synu můj, mě miluj! Nevidíš — můj bok

a srdce mé, jež krvácí a září, — mé nohy zraněné, jež v slzách koupe Mártí, — mé paže bolavé, jež rozepjala tíž — tvých hříchů? Zbodeš mé ruce zříš i kříž, — zříš hřeby, houby, žluč, vše ke tvé mluví tváři: — zde miluj na světě, kde tělo hospodaří, — jen Tělo mé, mou Krev, mé slovo, hlas můj slyš!« (Překlad P. Sigismunda Boušky.) Ježíš ničeho nelitoval, ničeho nešetřil, aby ukázal, jak máme milovati svého Boha, jak mu máme spěchajícma rukama podati věčné a oddané srdce. Svým utrpením, utrpením nejvyšší lásky Pán nás učí chápání, jaké lásky a jakých obětí si Bůh zaslouží a jak velice má býti milován. Rány Ježíšovy, kvetoucí růže-

mi lásky, jsou nám školou dokonalé lásky a pravého oceňování Boží vznešenosti. Učí nás nevýslovně milovat Boha, jenž je tak blízký duši v setkání na cestě utrpení, učí nás milovati s porozuměním a pochope-
ním člověka, protože jest jediné slovo, jež jest rosou lidského srdce, a to slovo nejpotřebnější a nejkrásnější: láska. Kristus na kříži káže lásku. Kříž jest kazatelnu lásky. Kříž je svědectvím Boží lásky k nám. Vidíme však vždycky jasně blízkost této Boží lásky? Tušíme aspoň její sílu a moc v každém okamžiku našeho života? Nalézáme její stříbrné krůpěje na květech své duše? Je-li tomu tak, proč se tedy tak často ptáme, odkud a proč přicházejí bolesti a utrpení, která tolikrát poznamenala dějiny člověka a vtiskla lidskému srdci žhavou pečeť své přítomnosti? Kde jest láska Boží? Tak se často ptá věřící duše, tak se mnohdy pod touto otázkou a pod tlakem její tíhy zachvěje i mnohá kněžská duše, zatrpklá a zahořklá neúspěchy pastorační práce, pocitem opuštěnosti a sužovaná hořkostmi vleklého zápasu s křehkostí přirozenosti. Když bolest jako hrozný, nadlidský lis svírala někdy v životě naše srdce, až z něho krev tekla v těžkých krůpějích, když jsme se na cestě někdy potkali s podivným přítelem, mlčenlivým a chladným, jenž nese jméno žal, a stín jeho černých očí padl na naši duši, když tolikrát a tolikrát za dobu naší pouti smrt nám odní-mala jednu drahou bytost za dru-hou, zda se naše srdce nebourilo, naše duše nevzlykala tuto neutišitelnou otázkou: kde jest láska Boží? Jak píše Jaroslav Vrchlický: »Jdeš dál a trpíš, proč jsi prchal dále? — A zůstals, rci sám, proč jen trpíš zas? — Tak na jedné vždy budeš přibít skále, až skrání se schýlí, zše-diví tvůj vlas.« Mohli bychom se domnívati, že právě utrpení lidského života je důkazem o neexistenci lásky Boží. A přece je to omyl tak-to soudit, protože utrpení, lidské utrpení je zrovna tím nejhmata-tel-nějším svědectvím o tom, že Bůh nás miluje, že nás má rád více, než

my tušíme, a že utrpení jest darem jeho lásky, ba někdy mnohem, mnohem větším než všechny světlé a jasné dny, jež nám kdy v životě dal, protože tyto přejdou lehce jako oblaka na nebi a zbude z nich je-nom opar potěšující vzpomínky, ale ono, utrpení, zanechává po každé v lidské duši na celý život hlubou stopu očistění, posvěcení a zrání k vnitřní velikosti. Pohled na kříž Ježíše Krista naplňuje proto věřící duši nikoliv smutkem a ma-lomyslností, ale radostným vědění-m, že v Pánu je spása a spomo-žení. Kříž nám vždy a všude říká, že je s námi láska Boží, trpící a ví-tězíci láska Boží, káže nám o lás-ce, přikazuje nám lásku, chce nám vtisknouti charakter lásky. Každé-mu knězi a každému křesťanu kříž nemůže býti ničím jiným než po-učnou a živou učebnicí lásky. Sla-bikářem lásky. Katechismem lásky. Školou lásky. Láska jest slovo, na něž duše čeká a jež potřebuje. Slo-vo čím dále, tím jedinejší a na-de vše nutnější. Pod křížem si zejmé-na kněžská duše musí uvědomit, že láska nás spásí, že člověk musí žiti láskou a tvořiti láskou. Nesmíme sami sebe klamati, že je možno na-shromáždit duchovní poklady, do-spěti v duchovním stoupání k vrcho-lům jasných a čistých výšin, že lze duchovně růst bez lásky a že by bylo možno udělat v životě něco po-sitivního pomocí zla. Snad možno něco tvořiti jiným způsobem a ji-nou metodou než láskou, ale jen na čas. Neboť jenom láska propůj-čuje trvání. Je ovšem přirozené, že nejde pouze o nějakou rozněžnou a sentimentální lásku, která se vy-žívá v planých a nehlubokých ci-tech, ale že jde o lásku silnou, o dobrotu všeobjímající, jež chce a pracuje o to, aby ve všech a ve všem zvítězilo dobro. Láska není slabost, ale síla, nesmírná a nepře-konatelná síla, která přemáhá ne-návisť i smrt. Kněz, jenž má býti služebníkem lásky, musí sám v so-bě mít sdostatek této síly lásky. A kříž má mu poskytnouti dosti podnětů k tomu, aby kněžská prá-ce pomáhala v duších vytvářeti cha-

akter lásky. Kříž nám všem, kteří jsme s ním navždy spojili svůj ži-vot a své dílo, má býti sladkou a neutišitelnou výzvou, abychom s ním a skrze něho vyrůstali na staveništi světa jako noví a jiní li-dé, v jejichž srdcích neumřelo slo-vo, že Bůh je láska. Láska nás mu-sí zajmouti takovou plností, aby-chom si ke všemu vytvořili jediný postoj, postoj lásky: abychom se na všechny události, jež zahrnují náš život, dívali s láskou ke každé Bohem stvořené a vykoupené duši, abychom se se všemi členy svého národa sžili v jednotné lásce, aby-chom s láskou hleděli i na své nej-bližší, s nimiž žijeme v rodinném společenství, a vytvářeli tak kolem sebe prostředí pokoje. Kněz ve far-nosti, která je jeho rodinou, musí býti neúnavným a neúprosným tlu-močníkem lásky, zvěstovatelem lás-ky, dělníkem lásky. Nelze zapome-nout na strašná slova básníka, kte-rý napsal: »Kdo nešlil láskou, šlil vraždou.« Zdaž jsme si tuto drsnou a krutou pravdu sdostatek neově-řili v poslední válce, jejíž nevyhaslé stopy ještě jsou vidět před naším stavením?

Kristus na kříži jest proto stále smyslem našeho kněžského života a našeho bytí, protože jeho láska má svůj odlesk v našem díle. Tato láska je silou kněžské duše a jejím nepřetržitým světlem. Má-li se na-plnit slovo básníkové, že láska jest nepřemožitelná, pak láska kříže Kristova musí mít své neustálé a živé pokračování v lásce kněžského srdce. Dějiny lásky Boží musí býti totožné s dějinami kněžského živo-ta. Ve jménu lásky pozdravujeme proto dnes s celou Církví svatou nejčistším a nejvěrnějším hlasem sladký nástroj věčné lásky: Ave crux, spes unica! Buď pozdraven, kříži, naději jediní! Naděje proto, že kříž je zdrojem lásky a od lás-ky se můžeme všeho nadíti, a na-děje jediná, protože není jiné cesty k věčnému dobru než cesta lásky. Na jejím začátku je kříž, na jejím konci je věčné štěstí.

P. Václav Zima

NÁŠ CHLÉB

Když opět nalezneme lásku, nalezneme Otce. A kde je Otec, je i chléb. Plodem lásky je také chléb těles-ný. Základní modlitba, již jediné nás naučil Ježíš, má dvě hlavní myšlenky: Otec na nebesích a chléb ve-zdejší. Když je jeden, je i druhý, neboť všechnystat-ky obíhají (a hospodářská bída nevzniká z nedostat-ku statků, nýbrž z jejich vědného oběhu); a obíhají, když doopravdy chceme konat vůli Otcovu na zemi jako na nebi.

Chléb z mouky je pokrm hmotný, tělesný. Chléb ne-beský je pokrm nadhmotný, nadtělesný. Hladovíme a potřebujeme proto i chleba lidského i andělského. Člověku je zapotřebí k životu obou dvou, protože se skládá z těla a z duše. K životu: aby dokázal zkouš-ku, pro niž ho Bůh stvořil. A těla i duše jsou části mystického Těla: mysticky tvoří Krista. Odtud má téměř posvátnou hodnotu chléb, jež Kristus rozlo-mil, pozvednuv oči i srdce s vděčností k Otci, skoro jako by konal obřad.

Když je chleba, daří se člověku dobře: neboť funk-ce chleba je podstatná. Tělo, které nejí, umírá. Umlí-rá a s ním často umírá i duše. Křesťanská moudrost ví, že hmotná bída stravuje i duchovní tkáň: — abychom to řekli slovy Péguyho, »je v hospodářství tím, čím je peklo v theologii«. — »Nelze kázat evan-gelium prázdňím žaludkům,« řekl kardinál Manning.

Proto Církev shrnula povinnosti lásky a spravedl-nosti k bratřím v několik základních norem, nazva-ných čtrnáct skutků milosrdenství, z nichž sedm se týká těla a sedm ducha. To znamená, že tělo není přezíráno a tím méně popíráno, nýbrž je v jistém smyslu postaveno na stejnou úroveň a tak v ekono-mii spásy sdruženo s duchem.

Evangelium není jen řetěz slov. Je to také řada skutků. Je to život. Ježíš kromě kázání uzdravoval nemocné, těšil zarmoucené, křísil mrtvé, dával najist hladovým: konal skutky milosrdenství, protože milo-val. »Je mi líto zástupu,« zvolal jednou, vida vyhla-

dovělé zástupy, a rozmnožil chleby, aby je nasýtil. Kdyby je nebyl nasýtil, byly by se rozešly, pravděpodobně s nadáváním. I ve Vykoupení nabývá chléb posvátné hodnoty. Ježíš vložil do chleba vrcholné tajemství; z eucharistické hostiny učinil ve společenství Církve střed života, stále spojuje dvě věci: tělo a ducha: tak jako v sobě spojoval božské a lidské. Eucharistie spojuje — prostřednictvím chleba — tělo a krev, duši a božství Kristovo, zároveň však spojuje navzájem věřící — soustolovníky. Poutem lásky vytváří vzájemnou pohostinnost.

Nuže, když jsou tito soustolovníci eucharistické hostiny důslední, jestliže v nich láska k bližnímu neumře hned při zrodu — u oltáře — mají se stát soustolovníky i při hostině hmotné, sestávající z chleba a příkrmů. Pro nic a za nic nebyly původně eucharistické způsoby vybírány z darovaného chleba a vína, jež věřící k oltáři přinášeli; co zbylo, bylo určeno k výživě chudých; v chudých viděli — jak i dnes vidíme — Krista; byly to tedy dary, přinesené přímo a nepřímě Kristu.

Máme-li před sebou strádající, máme před sebou Krista; chudého Krista.

Tuto totožnost stanovil on sám, když řekl, že až přijde jednou ve slávě soudit, rozdělí lidi jako pastýř stádo na dvě skupiny: vpravo dobré, vlevo zlé, a oněm řekne: — Měl jsem hlad a dali jste mi jísti... A oni mu odpovědí: — Pane, kdy jsme tě viděli hladového? ... A on jim řekne: — Co jste učinili jednomu z nejmenších z těchto mých bratří, mně jste učinili...

A na soudu se dává odplata: dal jsi chleba chudému a Otec totéž dá tobě. Nenasytil jsi nuzného v čase a Bůh tě odsoudí k hladu ve věčnosti. Jak zacházíš s chudým, tak Kristus naloží s tebou.

Obráceně: je-li chudý Kristem, žítí jej je v jistém smyslu aktem sacerdotálním, kněžským: je téměř Eucharistií.

Řekli jsme, že nejslavnostnější, svátostný a obětí akt náboženství, nejvyšší akt božské lásky, se stal zdrojem lidské lásky k bližnímu. Sloužil k nasycování hladových, k sběru almužny pro potřebné a k rozšiřování a prohlubování vědomí, že věřící jsou členy společnosti, ustavené jako rodina, opravdového »společenství« duší, jež opravňovalo nárok na společenství, společné užívání plodů práce... Z toho povstala agapé, večere spojená s *fractio panis*, aby se názorně ukázalo, že pozemské statky mají tak obhat, jak kolovaly statky nebeské, proto kdo měl více, dával tomu, kdo měl méně. Jeden přinášel potraviny, druhý přinášel hlad; tím, že je u společného stolu pojídali, obnovovali rovnost a v solidaritě uskutečňovali lásku k bližnímu. Chléb koloval od jednoho k druhému a s ním kolovala láska. Koloval Kristus. Tvořilo se »jedno srdce a jedna duše«: jednota: vrchol lásky k bližnímu.

»Kdo má pozemský majetek a pozoruje, že jeho bratr je v nouzi, a zavře své srdce před ním, jak v něm zůstává Boží láska?« tázal se apoštol Jan.

Z knihy »Il fratello« Igina Giordaniho

NOVÝ ŽIVOT NA NAŠÍ VESNICI

V srpnu loňského roku jsme provedli reorganizaci našeho Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva a vyvolali v život pomocné orgány v podobě ústředních komisí. V pondělí dne 30. ledna t. r. sešla se zemědělská komise ke své první pracovní schůzi. Delegáti všech diecézí byli přivítáni předsedou ústřední zemědělské komise proboštem Dr. Františkem Drábkem, jenž ve svém úvodním projevu nastínil program práce této komise, který bude i směrnici pro práci právě se tvořících zemědělských komisí při Diecézních mírových výborech.

Hlavní referát přednesl redaktor Lidové demokracie František Smutný, jenž probral podrobně celou problematiku, jak se jeví na počátku druhé pětiletky, do níž jsme před několika dny vstoupili. V úvodu svého referátu dokázal na číslech, jak je úzká spojitost mezi zemědělskou výrobou a růstem naší životní úrovně. Právě: »V předjaří roku 1954 uhodily nečekané holomrazy. Nejvíce jimi byly postiženy porosty pšenice. Předem bylo lze odhadnout, oč nižší bude sklizeň této významné plodiny, a proto bylo zajištěno značné množství pšenice na zahraničním trhu. Mnoho zemědělských produktů musíme dovážet každý rok. Tentokrát jsme však museli nákup pšenice neobyčejně zvýšit. Za pšenici, kterou bylo třeba přikoupit, zaplatili jsme zbožím, a to 10.000 aut, 10.000 motocyklů, 30.000 tun cukru a 100.000 plm řeziva. Kdybychom nemuseli přikupovat pšenici, mohli jsme za vyjmenované zboží nakoupit na zahraničním trhu buď 5.000 tun nejlepší bavlny zn. Karnak, z níž se dá vyrobit 35 milionů metrů balonového hedvábí nebo popelinu, t. j. materiál na sedm milionů kvalitních pánských košil, nebo jsme mohli nakoupit 4.000 tun nejlepší vlny, z níž se dá vyrobit 7.200.000 m nejlepších vlněných látek, což znamená materiál na 2.400.000 kvalitních pánských obleků. S nečekanou přírodní pohromou jsme nemohli počítat. Přesto však toto srovnání ukazuje, jak by se dala změnit skladba našeho zahraničního nákupu, kdybychom podstatně zvýšili zemědělskou výrobu. Mohli bychom obohatit náš trh o kvalitní látky či jiné zboží, nebo zase naopak mohli bychom mnoho průmyslových výrobků ponechat pro domácí trh.«

Referent potom přešel na otázku zemědělských družstev, vysvětlil všechny typy a ukázal velmi jasně, že v zemědělství patří budoucnost družstvům. Koreferát měl redaktor Lidové demokracie Ströbinger. Na mnoha příkladech dovedl nejen vzrůstající společenost družstevníků, kteří si stojí hmotně velmi dobře, ale správně ukázal také na veliký přerod naší vesnice po stránce mravní, neboť společná práce nejen že odstraňuje v lidech ještě někdy žijící zbytky sobectví, ale i jiné nectnosti společenského života.

Po referátech se rozproudila velmi živá diskuse, do níž zasáhli všichni vdpp. spolubratři. P. Landsman z Dyjákoviček velmi správně ukázal na to, že »kněží, žijící na venkově, nemohou zůstat stát stranou tohoto velikého přerodu vesnice. Vždyť starosti našich osadníků a farníků jsou i našimi starostmi a také jejich úspěchy jsou i naším úspěchem. Proto jistě radou i dobrým slovem pomůžeme k tomu, aby zemědělci vzali si nové vládní směrnice za svůj cíl, a aby radostně dali národu vše, co od nich všichni čekají.« Vsdp. Kindl z Karlovarska připomněl, že je třeba kromě těchto vědomostí ryze odborných podepřít sympatickou myšlenku družstev i se stanoviska nás kněz. a ukázal, že je jistě dosti důvodů v naší katolické morálce pro tento způsob práce. Vsdp. Tvarůžek z Místecka ukázal na místní poměry v jeho farnosti, podobně jako poděbradský vikář Černý, který z vlastních zkušeností dovozuje, jak třeba překonávat překážky v drobné práci mezi zemědělci. »Nejdůležitější věcí je všimnout si reality,« říká vdp. Skalník z Čejkovic. »Ne všechno chválit, ale ne také všechno hanět. Je jasné, že ve světě se vytváří zemědělská velkovýroba. U nás má budoucnost JZD.« A potom se rozhovořil o tom, jak on si představuje práci kněze na vesnici, která má mít své těžiště zvláště ve slušné poradenské činnosti. Vdp. Gebhard z Karlovarska říká: »Vidím, že pro nás kněze není jen důležitou otázkou zvyšování zemědělské velkovýroby, ale zvyšování výroby vůbec. A to je otázka mravní, to je otázka uskutečňování evangelia Ježíše Krista, boje proti následkům dědičného hříchu, proti sedmeru hlavních hříchů. A o tom můžeme a musíme mluvit s kazatelnou.« Dr. Kasan z Prahy ještě více rozvedl

tuto myšlenku, když poukázal na půdu jako na majetek Boží a dovedl slovo Písma sv. (Gen. 25, 23) při jeho uskutečňování v životě. »Je třeba, abychom názorně mluvili k zemědělcům, tak jak to činil sám Spasitel. Přes 30 podobností a příkladů ze života rolnického nacházíme v evangeliích.«

Do diskuse zasáhli dále ještě dpp. Štěpán z Kato-
vic, Švestka z Jakubovic, Kořínek z Podolí, Pur
z Prahy, Dr. Mojžíšek z Prahy a Dr. Zárský z Bra-
tislavy. Pro služební povinnost se omluvil Dr. Kouřil
a zaslal svůj velmi důkladně zpracovaný diskusní pří-
spěvek o působení katolického kněze na dnešní ves-
nici.

Doba očima kněze

DÁLE PO CESTÁCH LIDSKOSTI A LÁSKY K BLIŽNÍMU

Stejně jako rok loňský vyznačuje se i rok 1956 zha-
vým a vytrvalým úsilím nepolevit ani v nejmenším
na veliké cestě lásky k člověku, lidstvu a míru. Není
to cesta snadná, pohodlná a široká. Překážky, intri-
ky, pikle, zlá vůle a nevědomost neustále ztěžují po-
stup sil, které si daly za úkol snažit se vyřešit vše-
chny sporné věci mírovou cestou jednání. Jako nes-
mírný balvan leží uprostřed této cesty bezohledné
lidské sobectví. Nečetné, ale vlivné skupiny lidí, které
těží nesmírné zisky ze zbrojení, se nechťejí s nimi
dobrovolně rozloučit. Stavba nukleárních válečných
zařízení je neobyčejně nákladná, a tím pro tyto dě-
dice nových Kainových úmyslů mimořádně výnosná.
Potoky zlata plynou do bezedných kapes. Prostí ame-
rictí občané se prohýbají pod nesmírným břemenem
neustále rostoucích daní. Stoupají rovněž ceny po-
travin, zatím co výrobci těchto hodnot — američtí
farmáři — tak jak o tom promluvil sám prezident
USA Eisenhower — přicházejí na mizinu. Šílené zbro-
jení pohlcuje již více než 60 % amerického státního
rozpočtu.

Je to šílená hra, které křesťanské svědomí nikdy
nemůže schválit. Všechna díla kultury, morálky i du-
chovních statků by byla v samé podstatě ohrožena,
kdyby se neseřadily proti ní síly schopné čelit těmto
maniackým snahám. Pro enormní zisky nelze přece
naplnit svět znovu hrůzami moderní války, tolik při-
pomínající Apokalypsu. Člověk může stejně podpo-
rovat zlo jako dobro. Volbu mu dal sám jeho Stvo-
řitel. Záleží na tom, rozhodnout se správně a včas.
Ale to nestačí, je třeba ještě více. Nepřátelé míru,
lásky k člověku, kteří jsou zároveň nepřáteli samé-
ho života, spekulují s tím, že síly dobra nejsou s to
se sjednotit. Domnívají se, že vytvoří nesmírnou mo-
cerskou převahu, že celý svět opředou sítí válečných
základů a paktů. Ustavičně si zahrávají se zkázo-
nosnými a nebezpečnými pokusy s nukleárními zbra-
němi na území Tichého oceánu. Jejich nepředstavi-
telné sobectví dosáhlo takových rozměrů, že proti
nim vstoupil ve svém Vánočním poselství svatý
Otec. V sázce je věčné i časné blaho stamilionů lidí.
Nelze proto již více mlčet, nýbrž aktivně vystoupit
proti zlym a neodnovitelným politikům, kteří pro mo-
cerskou hru nevidí již skutečného člověka.

Dva dokumenty — dva světy

Před námi leží dva dokumenty, které pádně cha-
rakterisují jejich autory, spolu se světy, které za ni-
mi stojí. První je projev státního sekretáře USA J.
Foster Dulles v časopisu *Life*. Tento časopis si vzal
za úkol to, co je u nás dávno zavržené a trestné:
propagovat válku. A zvláště atomovou. Dulles se chlu-
bil, že americká politika v poslední době kráčela na
okraji propasti války. Třikrát byly USA připraveny

Velmi praktické byly diskusní příspěvky vsdp. ka-
novníka Šandy z Českých Budějovic a P. Aloise Bu-
beníka ze Slatinic. »Na knězi je, aby budil odpor
k starému řádu a získával zájem a pochopení pro
řád nový. Tak kráčíme ve šlépějích kněží-buditelů,
kteří jako synové své doby měli porozumění nejen
pro duchovní potřeby svých osadníků, nýbrž i pro
jejich blaho hmotné.«

Konferenci Ústřední zemědělské komise CMV zhod-
notil pražský Ordinář J. M. njdp. prelát Antonín
Stehlík, který ve svém projevu podal také nástin
metodiky práce této komise, načež doslovem předs-
dy Ústřední zemědělské komise probošta Dr. Fran-
tiška Drábka byla ukončena tato první schůze. J. B.

použít atomové bomby: jednou v Koreji, po druhé ve
Vietnamu a po třetí v době napětí v tajvanské úžině.
Třikrát prý použitím atomové bomby pohrozily svým
soupeřům a tím — jak paradoxní a směšné — za-
chránily mír.

Tento dokument vyvolal ve světě nesmírné rozho-
čení. Dánský list *Politiken* napsal: »Dulles znovu pro-
marnil příležitost být zticha.« Švédský obchodní čas-
opis *Handels och Sjöfarts-Tidning* označil Dulleso-
vo prohlášení rovnou za ostudné. A stockholmský
Expressen v úvodníku projevil obavy o nebezpeč-
nosti takových projevů: »Svémi, mírně řečeno nedo-
myslenými prohlášeními Dulles nejen poškodil svou
zem a svou vlastní politiku, ale rozdmýchal proti-
americké nálady, které nyní existují ve Velké Bri-
tánii a v mnoha evropských zemích. Americký se-
nátor Humphrey se otázel, jak dlouho bude trvat to-
to překrucování dějin a marně ovšem volal vychlou-
bačného šéfa americké zahraniční politiky k odpověd-
nosti. Zvláště výrazně se projevil odpor proti tomuto
nelidskému projevu ve Velké Británii. Nyní ho jistě
dal najevo i ministerský předseda Eden na své cestě
do USA.

Lidstvo však má právo být vděčno Dullesovi: od-
halil své ledví. Ukázalo se alespoň v děsivé nahotě,
že za předstíraným křesťanstvím jsou jen záměry
zkázy a masového vybíjení lidí. Lidstvo odmítá poli-
tiku, která kráčí na pokraji propasti a zahrává si
s atomovými zbraněmi.

Dokument láskyplné starosti o lidstvo, to bylo po-
selství předsedy sovětské vlády N. A. Bulganina pre-
sidentu USA Eisenhowerovi. V poselství se zdůraz-
ňuje, že nynější vztahy USA a SSSR nejsou takové,
aby nevyžadovaly zlepšení. Vědomí odpovědnosti je
zvlášť silné v poselství zdůrazněno: »... mezinárodní
situace vyžaduje od všech států a především od vel-
mocí, které jsou zvlášť odpovědné za zajištění svě-
tového míru a bezpečnosti národů, aby učinily opatře-
ní, jež by mohla přispět k dalšímu zmírnění meziná-
rodního napětí, upevnění důvěry a spolupráce mezi
státy.«

Proto navrhl N. A. Bulganin prezidentu USA návrh
smlouvy o přátelství a spolupráci mezi SSSR a USA.
Smluvní strany by měly všechny sporné problémy ře-
šit jen mírovou cestou. Také hospodářská, kulturní
a vědecká spolupráce by měla být vyvíjena na vyšší
úrovni, a to na podkladě vzájemných výhod a rovno-
právnosti.

Jak bijí do očí protiklady Dullesova a Bulganinova
dokumentu! Nesnesou srovnání, a přece si ho opět na-
léhavě vyžadují. Z jednoho bují nelidská touha uvrh-
nout svět do hrůz atomové války a z druhého otcov-
ská starost o budoucnost národů a míru. Každé lid-
ské svědomí může po svém zkoumat tyto dva zá-

važné dokumenty a jistě dojde k závěru jednoznačnému. A přece byla přátelsky nabízená ruka Bulgani-
nova odmítnuta. President USA Eisenhower návrh
odmítl.

Světové veřejné mínění nyní může vidět, kdo chce
mírové jednání a vyřešení všech sporných otázek po-
kojnou cestou a kdo neustále nové a nové návrhy od-
mítá. Kdo souhlasí s atomovým vyhrožováním, ne-
může ovšem přijímat s pocitem spokojenosti mírové
návrhy a smlouvy.

Je proto nutné za takových okolností učinit vše-
chno, aby agresivním silám bylo znemožněno ohrozit
mír. To se stalo na památné konferenci v naší Pra-
ze. Státy, zúčastněné na Varšavské smlouvě, se po-
radily na této konferenci o tom, jak upevnit mír me-
zi národy a současně zajistit naši společnou bezpeč-
nost. V čele sovětské delegace byli vzácní hosté Mo-
lotov, Žukov a Koněv. Současně s projevy a závěry
konference projevil souhlas čínský pozorovatel mar-
šál Nie Žung Čen. Tentokrát jsme v Praze uvítali
i zástupce Německé demokratické republiky, kteří se
rozhodli stát se členy Varšavské smlouvy. Jedno-
stranné vyzbrojování a remilitarisace NSR, kde se
povolávají první kontingenty branců, je výstřelou
pro první německý demokratický stát. Odpovědnost
za státní a národní svobodu, pocit odpovědnosti i za
cenné demokratické a sociální vymoženosti vedl k to-
mu, že v NDR byla zřízena lidová armáda.

Bude to armáda míru a bude chránit mír. Bude
i naším věrným spojencem. Pociťujeme velmi jasně,
že je nutné zlu čelit. Nelze se smířovat s atomovým
vyhrožováním. Varšavská smlouva bude tedy posíle-
na významným spojencem.

Z historického pražského zasedání vznikla *Dekla-*

race, která nejlépe charakterizuje ducha, jenž se pro-
jevovává v jednání. Nuže, dokument znovu zdůrazňuje
neochabující rozhodnou vůli všech mocností, které
Deklaraci podepsaly, řešit všechny věci mezinárodní
povahy mírovým jednáním.

Pražská Deklarace pranýřovala politiku válečných
bloků a odsoudila ji. Touto cestou se přece k míru
nedospěje! Vždyť i francouzské volby ukázaly odpor
francouzského lidu k remilitarisaci Německa a
k Atlantickému paktu. Také národy Středního Vých-
odu, zvláště Jordánsko a Egypt, znovu zavrhnuly jim
neustále nucované pakty obchodníků se smrtí a lid-
ským utrpením.

V Praze dlela velmi vzácná návštěva z Dalekého,
ale dnes pro nás blízkého Východu — z bratrské Čí-
ny — náměstek předsedy ČLR maršál Ču Te. Také
tato státní návštěva potvrdila, že síla mírumilovných
národů je na trvalém vzestupu a že výhrůžné projevy
pánů Dullesů se mohou setkat jen s odmítnutím. Mu-
síme je odvrhnout proto, že jsou projevem ducha na-
prsto vzdáleného duchu křesťanství, které staví na
myšlence lásky k Bohu i člověku. Pastýř má na mys-
li pokojné stáde, jeho život a štěstí... Avšak vlky
musí zahnat. I když někdy krácejí v rouše beránčím!

Všechny významné světové události, z nichž velká
část, a jistě to není náhoda, proběhla v naší staro-
slavné Praze, mluví o jednom: že síly míru, lásky,
bratrského vztahu národů mezi sebou učinily něko-
lik mohutných kroků dopředu. Budme věrně na strá-
ži i my tam, kde jde o osud Božího a všelidského mí-
ru a nové vyšší morálky. Události nás k tomu po-
vzbuzují a morální zásady nás k nim rovněž jedno-
značně vedou. Se zlem je nutné bojovat!

Kanovník Jan Mára

VÝZNAM DUCHOVNÍCH OBRAZŮ A PLASTIK PRO POZNÁNÍ STARÝCH HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ

Jistě každého člověka zajímá, jak vypadaly původ-
ně předměty denní potřeby, různé nástroje, přístroje,
obleky atd. Různá odvětví vědeckého bádání snažila
se podhalit roušku minulosti a hledala způsoby, jak
toho dosáhnout. Hledala prameny, podle kterých by mo-
hla zjistit historický vývoj předmětů. Těchto pramenů
objevila nesčetné množství. Poznání starých hudeb-
ních nástrojů bylo lidstvu umožněno několikerým
způsobem. Jednak zmínkami v starých literárních pa-
mátkách, jednak vyobrazením malířským a sochař-
ským a posléze uchováním některých nástrojů až po
naše časy. Příspěvky z těchto pramenů jsou nesmírně
cenné a umožnily naše poznání.

Literární památky starých dob seznámily nás po-
většinou s názvy hudebních nástrojů a částečně s je-
jich popisem. Co však je popis proti obrazu, plastice
nebo dokonce skutečnosti. Zachované historické ná-
stroje dávají nám jistě hmatatelný důkaz o vzhledu
a dokonce i o funkci a zvuku starých nástrojů, ale
nezastupují doby nejstarší a středověké.

Jsme nuceni obrátit svou pozornost k oběma umě-
ním zobrazujícím barvami a kamenem naši přírodu,
člověka a jeho život. Zásadou starých mistrů antiky,
středověku a renesance zachovala se nám vyobrazení
a plastické zpodobnění starých hudebních nástrojů
v nebyvalé míře, množství a pestrosti a otevřela tím
mohutné prameny k bádání. Nebývalou měrou zú-
částněna jsou vyobrazení a plastiky náboženského a
duchovního zaměření a posléze sloužící k výzdobě
chrámů, kaplí, sarkofagů, náboženských knih a pod.

Zprvu se musíme otázat, jakou účast měly hudeb-
ní nástroje v křesťanské církvi. Víme, že instrumen-
tální hudba nebyla samostatnou částí, ale jako intona-
ční podpora zpěvu. k udržení správné a čisté me-
lodie. V prvokřesťanských sdruženích byl proti ná-
strojům hudebním přirozený odpor. Vždyť vlastně v té
době sloužily jen k světským a někdy i hříšným a or-

giastickým radovánkám a pohanským náboženským
úkonům. Avšak s růstem křesťanských vyznavačů
vzrůstalo nebezpečí špatného zanotování nábožen-
ských zpěvů, a tu požadavek hudebního nástroje
vzrostl. Užívalo se k tomu nejdříve hudebního nástroje,
zv. kithara. Důstojné provádění církevních zpěvů vy-
žadovalo si stále více a více upotřebení hudebních ná-
strojů. A tu se staly takovým prvním bohoslužeb-
ným nástrojem, oficiálně uznaným, varhany, a to pa-
pežem Vitalianem v VII. století. Varhany byly dvo-
jho druhu. Malé, přenosné, tak zv. portativ a větší,
nepřenosné — positiv.

Poohlédneme se po různých druzích starých ná-
strojů a seznámme se poněkud s nimi. Zásadně je
možno dělit na dva druhy, a to domácího původu a
dovezené. Z domácích jmenujme na prvním místě ná-
stroj houslový, nazvaný chrota (také crwt, crowd,
crouth). Zdá se, že je britského nebo keltského pů-
vodu. Dalším strunným nástrojem byla rotta, v Če-
chách zvaná húsle, pak organistrum s klikou, přechá-
zející v naši niněru a posléze jako hlavní strunný
nástroj vielle čili viola. Violy měly podle výšky ladě-
ní diskantové, altové, tenorové a basové. Vedle nich
byl jiný strunný nástroj zvaný fidula, Francouzi zva-
ná gigue, t. j. šunka. V XI. stol. se ozývá loutna. Har-
fa byla velmi oblíbená, ač svým původem barbarská.
Také se hraje na lyru a posléze na t. zv. trummscheit
s jednou strunou.

Dřevěné hudební nástroje byly zastoupeny píšťala-
mi jednoduchými i dvojitými, flétnou přímou i příč-
nou, šalmajemi a dudami.

Tak zvanou žesťovou skupinu zastupovaly pozouny,
corneti, trůby, bomharty, olifanty, cinky a serpenty.

Z dovezených nástrojů byl to hlavně rebec (ribeca,
rehab), smyčcový nástroj arabského původu. Dále ná-
stroje bicí, jako psalterium (žaltář, slavník nebo de-
setistrum), na němž se brnkalo prsty nebo plektrem,

dále cymbál (cymbalum), zvonková hra, triangel a pod. Posléze bubny, kotle, bubínky všeho druhu, talíře (činely) atd.

Obraťme nyní pozornost k vzhledu těchto nástrojů.

Na př. vzhled různých harf můžeme vidět na různých vyobrazeních egyptských, assyrských, řeckých, římských a j. Velice často se vyskytuje vyobrazení krále Davida hrajícího na harfu. Tak na př. v bibli Karla Holce, nebo na knižní desce, řezané ze slonové kosti z konce VIII. stol., též v Zlatém žaltáři IX. stol. ve svatohavelském klášteře ve Švýcarsku atd. Velmi vděčné prameny k poznání vzhledu starých hudebních nástrojů jsou ukryty v ilustracích a miniaturách starých žaltářů a biblí, v malbách chrámových a v plastické výzdobě chrámů a kaplí. Tak ve španělské kapli S. Maria Novella ve Florencii vidíme ve fresce Andrea Bonaiutiho »Sedm svobodných umění« uprostřed ženskou sedící postavu, která má v ruce portativ či organetto. Také sv. Cecilie je velice často zobrazována s portativem nebo hrající na positiv.

Nebývalé množství vyobrazených starých nástrojů bývá na obrazech Nanebevzetí P. Marie, obklopené hrajícími a pějícími anděly. Takový příklad skýtá nám obraz sienského mistra (kol r. 1450), kde vidíme tyto nástroje: businu (rovnou trubu), malé bubny, činely, mandolu, niněru, portativ, dvojitou flétnu, loutnu, triangel, dudy, húsle, psalterium (žaltář), šalmaj, harfu a bomhart. Překrásná vyobrazení nástrojů jsou také velice často na obrazech P. Marie s děťátkem, obklopené hrajícími a zpívajícími anděly. Na obraze neznámého nizozemského mistra (kol 1450) ze soukromého majetku v Berlíně můžeme spatřit anděly s loutnou, diskantovými húslemi a flétnou. Také na překrásném obraze, jenž je dílem Louise Dalmaua nebo kopii podle van Eycka, nazvaném »Studna života« a majetkem Prado musea v Madridě, spatřujeme jasně vzhled následujících nástrojů: portativ, trumscheit, tenorové housle, loutnu, žaltář a harfu. V knize hodinek knížete z Berry je vyobrazení korunován P. Marie, kde andělé pějí a hrají na tyto nástroje: rovnou trubu, loutnu, housle, portativ, harfu a žaltář. Rovněž v kodexu Squarcialulském, knihovny Laurenziana ve Florencii, uzmíme na první stránce vokální skladby vyobrazeno v miniaturách několik nástrojů. Jsou zde: lyra, húsle, harfa, žaltář, flétny, píšťaly a portativy. Mnoho obrazových dokladů různých trub nalezneme v množství vyobrazení rozboření Jericha. Na př. v žaltáři krále Ludvíka Svatého ve státní knihovně v Paříži a tamtéž obraz krále Saula s hu-

debničky, kde pozorujeme šalmaj, píšťalu, harfu a húsle. Také bible Velislavova poslouží nám obrázkem trubačů. Mnoho příležitosti je také na vyobrazení duchovních koncertů, kde můžeme zkoumat vzhled mnoha hudebních nástrojů. Jedna z nejkrásnějších příležitostí naskytá se nám na obrazovém triptychonu pro varhany opatství v Najeře v severním Španělsku, nyní v museu v Antverpách (1480) od Hanse Memlinga. (Viz obrazovou přílohu.) Sledujeme-li nástroje od leva doprava, spatříme: psalterium (žaltář), trumscheit, loutnu, trubu, bomhart, dále pak businu (rovnou trubu), trubu, portativ, harfu a húsle. Zároveň nás vyobrazení poučí, jak se nástroje v té době držely v ruce a jak se na ně hrálo. Také na fresce kupole dómu v Sarano od Gaudenzia Ferrariho (1535) můžeme sledovat velké množství nástrojů. Húsle, čela, positivy, činelly, bubny, harfu, píšťalu, loutnu, flétny, šalmaj a j.

Obraťme nyní pozornost také k plastikám. Ve výzdobě chrámů uplatňují se velkou měrou v jejich portálech a klenbách hlavních vchodů a na výzdobě hlavic sloupů, vnitřků lodí, kaplí, sarkofágů a j.

Z mnoha výtvorů uveďme si několik příkladů. Na katedrále v Chartres na t. zv. královském portálu je soška Hudby z XII. stol., která hraje na zvonkovou hru a drží na klíně psalterium a po levé straně má húsle. Hráče na lyru vidíme na hlavici sloupu z XII. stol. z Cluny. Přímou jedinečnou plastickou zpodobení nástrojů nalézá se na soškách dvaceti čtyř starců apokalypsy, na Portále slávy v Santiagu di Compostela z XII. stol. Viz obrazovou přílohu. Spatřujeme zde od leva doprava húsle, psalterium, jiný druh húsli, organistrum čili niněru, harfovou citeru, húsle, druh píšťaly a harfu. Přímou nádherný přehled gotických hudebních nástrojů skýtá nám relief na sarkofágu v triforiu katedrály v Exeteru (kol r. 1350). Zde v řadě hrajících andělů můžeme sledovat od leva doprava: loutnu, píšťalu, flétnu, húsle, harfu, ústní bubínek, trubku, portativ, kytaru, šalmaj, tamburinu a činely.

Z těchto několika málo vybraných příkladů vidíme, jak nepřeberné množství možností k bádání o vzhledu starých hudebních nástrojů poskytl nám duchovní malířství a sochařství starých dob a středověku. Je jistě nemožné vyčerpat zde všechny příklady a doklady, ale již z tohoto nepatrného přehledu domyslíme si bohatství odkazu starých mistrů a materiálu biblí, žaltářů, obrazů, plastik, chrámů, klášterů a museí.

Miloš Píldt

VELKÝ SYN AMERICKÉHO LIDU

Benjamin Franklin, jehož 250. výročí narození vzpomíná letos celý svět, má právem na svém pomníku od sochaře Houdona vytesán slavný hexametr: »Eripuit coelo fulmen, sceptrumque tyrannis.« V těchto slovech, jimiž ho kdysi uvítal v Paříži státník a hospodářský filosof Turgot, je básnické zhodnocení dvou Franklinových největších zásluh.

»Nebesům vyrval blesk...«

Benjamin Franklin, nejmladší ze 17 dětí, skutečný benjamínek rodiny chudého mydláře v Governors Islandu u Bostonu, neměl ve svém dětství nijak na rážích ustláno. V rodině byl často nedostatek a bylo potřeba, aby synové již od nejranějšího mládí se věnovali užitečné činnosti. Benjamin se začal nejdříve učit mydlářem, pak knih-

tiskářem a knihkupcem. Ve volných chvílích četl. Četl všechno, co mu bylo tehdy dosažitelné. Xenofonta, Locke, Pascala, Collina, Foea. I o spisovnictví se již vlastně v dětství pokusil, stejně tak o žurnalistiku. Jeho bratr vydával list »New-England Current« a byl pro něj jakýs článek, který se tehdejšími pány zdál příliš buřičský, na nějakou dobu uvězněn. A sedmnáctiletý Benjamin neváhal ani okamžik a ujal se po dobu bratrova uvěznění sám vedení listu.

Franklin projel již v mládí kus světa; v New Yorku, Filadelfii a jiných městech americké pevniny pracoval. Vždycky nějaký čas a konečně odcestoval do Londýna, hlavního města tehdejší »mateřské« země, kde jednak pracoval v knihtiskárnách a kde se i dále vzdělával. Jeho prvním větším spisem je nábožensko-filosofické pojednání, které vzbudilo velkou pozornost. Po dvouletém pobytu v Londýně vrátil se zpět do Filadelfie, kde svou houževnatostí a pílí se domohl slušného postavení a všeobecné úcty.

Jedním z jeho koníčků a zálib byly experimenty fyzikální. Ovšem u Benjaminu Franklina nelze mluvit o »koníčcích« v tom smyslu, jak jim obyčejně rozumíme. Pro něho záliba znamená především důkladné studium, probádání veškerých dosažitelných pramenů a tisíce a tisíce nejrůznějších pokusů, jejichž

výsledky si s mravenčí pilí zaznamenal a neustále je srovnával a třídil.

Fenomen hoření, spalování a zejména jevy elektrické přitahovaly nejvíce Franklinovu pozornost. Díky své nesmírné metodičnosti a praktičnosti mohl Franklin poměrně záhy učinit celou řadu naprosto nových významných objevů, které ovlivnily rozvoj vědy a daly podnět k dalšímu bádání a pracím jeho následovníků. Prvním dílem přírodovědeckého oboru je spis »Experiments and observations on electricity made by B. Franklin«, které bylo zakrátko přeloženo do mnoha jazyků a přijato nejdříve ve Francii a pak i v Královské britské společnosti nauk s nadšením. Vrcholem Franklinových pokusů a studií na poli elektřiny je vynález bleskosvodu (její čirou náhodou v přesné době učinil i náš Prokop Diviš). A i když Franklin ve svém přírodovědeckém bádání obsáhl zcela rozličné fyzikální obory (spalovací princip, úsporná kamna, vodní smrtě, severní záře a j.) a dokonce i záležitosti zdravotnické (očkování neštovic), přece jen je více než polovina jeho vědeckých děl věnována elektřině.

»... a žezlo tyránům!«

V době, kdy vypukly nepokoje a neshody mezi »materskou« říší britskou a americkými vlastenci, žil Benjamin Franklin jako všeobecně vážený občan, vědec a člen učených a obecně prospěšných korporací v Pennsylvanii. Obě strany angličtí nabobové i američtí vlastenci, se vynasnažili ho získat. Avšak čisté srdce Benjamina Franklina se ihned rozhodlo. Jeho místo bylo po boku amerického lidu, který se domá-

hal svých práv po svobodě a vymanění z pout britské nadvlády. Třebaže anglická vláda, ve snaze si Franklina zavázat, jmenovala jej generálním poštmistrem všech britsko-amerických osad, což byl úřad tehdy velmi významný a v neposlední řadě i výnosný, nemohl tento trik zlomit Franklinovo odhodlání vybojovat americkému lidu uznání jeho práv.

Rozjel se opět několikrát do Londýna jako zástupce Pennsylvanie, rodného Massachussetsu, Marylandu a Georgie a statečně hájil zájmy své vlasti. Nakonec byl obžalován před dolní sněmovnou a stěžl ušel uvěznění. V té době zatím již vypukla r. 1775 v Americe zjevně vzpoura. Franklin se rychle vrací do vlasti a staví se do řad prvních bojovníků za svobodu. Rok poté odjíždí do Francie, kde dosahuje první uznání samostatnosti Spojených států severoamerických na evropské pevnině. A zakrátko nato musí i Anglie kapitulovat. Dílo Benjamina Franklina je pozhledno výsledkem, jemuž věnoval všechno své úsilí.

Až do své smrti r. 1790 zůstal Benjamin Franklin věren zásadám lidskosti, míru a svobody. Boj o zrušení otroctví a proti rasové diskriminaci byl jedním z velkých snah a cílů jeho života.

Dnes, 250 let od jeho narození, vzpomíná lidstvo tohoto velkého muže, který si sám napsal náhrobní nápis, který říká:

»Zde leží tělo Benjamina Franklina, knihtiskaře. Je jako desky staré knihy, jejíž obsah byl vyňat a nápis a pozlacení zmizely. Dílo však samo se netratí, nýbrž jednou vyjde v novém a krásnějším vydání, doplněné a opravené samým Tvůrcem.«

NÁŠ ZÁPISNÍK

POZNÁMKY K DIREKTÁŘI R. 1956

Pro zjednodušení direktáře, protože kanovníci jsou dokonale obeznámeni s liturgickými předpisy, se ve smyslu usnesení příslušné komise upustilo v novém vydání direktáře uvádět Ritus konventních mší.

Všeobecný předpis na straně 19. se rozumí takto: Primo die cuiusque mensis extra Adventum, totam Quadragesimam, tempus paschale ac mensem Novembrem, si fiat officium de feria, dummodo non occurrat Vigila vel fer. Quat. Temp., in choro loco Missae de feria dici debet Missa conventualis Requiem. Feria secunda autem cuiusque hebdomadae extra totam Quadragesimam et tempus paschale, in qua fit officium de feria, dummodo non occurrat Vigilia, in choro Missa conventualis dici potest Requiem. Cfr. Addit. et Var. in rubricis gener. Missalis tit. III., 2., 3., decr. gener. tit. V., 2., tit. I., 1. Podle této rubriky primo die mensis Missa convent. Requiem dici debet, len feria II. liberr Missa dici potest Requiem vel Ms. votiva de SS. Trinitate.

Vždy, když se v direktáři uvádí ve svátky Ant. et Ps. de Dom. ad Prim., Ps. 1 je Confitemini.

Str. 51. 14. Febr. Chyba: BRUN. Missa exc. convent. dici potest votiva pro fidei propagatione: sine Gl. Or. 2. S. Valentini, 3. imper., sine Cr., sed in cant. Cr. Praef. commun. Bms Dno. In aliis Ms. or. e Ms. votiva dic. uti collecta pro re gravi.

Str. 68. 16. Mart. BRUN. S. Longini... chybí: Vel Missa fer. Or. 2. S. Longini.

Str. 69. Není označeno, že festum B. Joannis Sarcander M. je též pro apoštolskou administraturu VRAT.

Kde se v novém direktáři uvádí Psalmi de feria, samozřejmě jsou de fer. i Antifony.

Str. 104. 16. Maji. Preface de S. Joanne Nepomuceno je předepsaná též pro diecési brněnskou.

Str. 136. 15. Jul. Pro pražskou arcidiecí je pro tento den předepsána oratio imperata pro fidei propagatione, tedy Ms. pr. Gl. Or. 2. pro fidei propagatione, o. c. Cr. Praef. Trinit. je pro PRAG. — A za In Vesp. 2... třeba přidat: VRAT. In Vesp. 2. com. S. Henrici Imp. Cf. (ve VRAT. festum S. Henrici je ritu dupliciti, proto commem. i v nešporách).

Str. 143. 3. Aug. LITOM. místo »pro Missa votiva... dicit. Ms. festi cum ors e Ms. votiva...« má být podle SRC. d. 2. Jun. 1955 ad 9.: dicitur Missa festi sine ors e Missa votiva.

Str. 152. 18. Aug. chybí: VRAT. Ad Laud. et Missam com. 1. S. Rochi Cf., 2. S. Agapiti M., o. c.

Str. 166. 15. Sept. BOHEMIA. Vesp. mají být: Vesp. festiv. de seq.; com. 1. Dom., 2. praec. (Septem Dolorum B. M. V.)

Str. 166. 16. Sept. Vynecháno: OLOM. BRUN. Ad Laud. et Ms. com. S. Ludmilae Vid. M. tantum. Vesp. 2., com. S. Ludmilae Vid. M. ttm.

Str. 170. 22. Sept. NITRIEN. Ad Laud. et ad Missam com. Sabb.

Str. 190. 22. Oct. OLOM. BRUN. Rub. Fer. 2. S. Cordulae V. M., Patronae min. princip., dupl. maj. Propr. dioec. Offic. ordin. — Missa pr. Gl. Praef. commun. — Vesp. sine com.

Str. 210. 23. Nov. BRUN. R. GRAD. dupl. maj., Off. nezměněné.

Str. 142. C. In archidioec. Olomuc. b) Ob occurrens... místo cum ors Ss Petri et Pauli sub una concl. cum or. 1. má být sine ors Ss Petri et Pauli (SRC. d. 2. Jun. 1955, ad 9.).

Str. 243 ad f) Ob occur... místo cum orat. e festo... sub una concl. má být Missa de Dominici sine ors e Missa B. M. V. (SCR. d. d. 2. Jun. 1955, ad 9.).

JUBILEUM

Dne 16. 2. 1956 oslavil své padesáté narozeniny P. Adolf Waloszek, místopředseda DMV v Českém Těšíně, děkan českotěšínský a farář v Hor. Těrlicku. — Dne 15. 3. 1956 dožívá se 65 let P. Jan Hudec, farář v Čestlicích a dne 19. 3. P. František Kopáček, farář a č. arciděkan v Chotýšanech, dne 10. 3. dožívá se 70 let P. Ervin Cyrus, děkan v Brandýse n. Lab. a dne 27. 3. P. Josef Dvořák, děkan ve Smečně, dne 3. 3. dožívá se 75 let P. Miloslav Krubner, admin. ve Švermově, 35leté kněžské jubileum oslaví dne 19. 3. P. František Hejda, admin. v Nejdku. — Ad multos annos!

ÚMRTÍ

Dne 27. ledna t. r. zemřel ve věku 67 let P. Jindřich Fajmon, dlouholetý katecheta v Pardubicích.

Jeho milosti

nejdp. ThDr. JOSEFU KRATOCHVÍLOVI

KAPITULNÍMU VIKÁŘI BRNĚNSKÉMU

k jeho osmdesátým narozeninám, kterých se dožívá dne 19. března t. r., přejeme od Pána Boha hojnost Jeho darů, zvláště zdraví, aby svou prací pro církev a vlast, které si všichni vážíme, byl vždy vůdčí hvězdou svému duchovenstvu. V modlitbách prosíme o milost Boží do dalších let plodného života.

V úterý dne 21. ledna 1956 zemřel ve věku 89 let v léčebném ústavu Charitas v Poděbradech Msgre ThDr. Rudolf Zháňel, apoštolský protonotář. Pohřeb se konal dne 3. února v Poděbradech a 6. února v Brně. RIP.

V pátek dne 27. ledna 1956 byl pochován na vinohradském hřbitově P. PhDr. Julián Strecha, kaplan u sv. Ludmily v Praze. RIP.

DMV HRADEC KRÁLOVÉ

Dne 19. ledna t. r. sešli se zástupci duchovenstva královéhradecké diecése v čele se svým biskupem k zasedání diecésního mírového výboru. Po zahájení promluvil J. E. ndp. biskup Dr. Mořic Pícha a připomenul poselství vánoční doby, zdůraznil, že práce pro mír je posláním kněze, biskupa a papeže. J. M. Msgre Dr. Oliva, kapitul. vikář z Litoměřic, svůj hlavní referát věnoval přehledu mezinárodní i vnitřní situace pohledem zpět a na důsledky tohoto pohledu pro přítomnost i budoucnost.

Pan Korza, předseda JZD Ostrov, vyznamenaný Řádem republiky, promluvil o myšlence družstevnictví v zemědělství a odpověděl na četné dotazy z řad přítomných.

V živé diskusi, která se vyvinula, promluvil zvláště J. M. probošt a gener. vikář Hronek, který uvedl přehled úspěchů mírové činnosti ve světové politice. Vikář Černý z Předhradí u Poděbrad připomenul psychologické předpoklady pro zakládání JZD, sekretář Ulvr z Vysokého Veselí úkoly zemědělství v II. pětiletce. Dp. Majzner z Dol. Kralovic aplikoval výsledky cesty čs. katolíků do Vietnamu na slova: »Nechť cesty krve nejsou cesty historie, ale slova sbratření národů.« O činnosti Charity promluvil kanovník Tůma, kanovník Pluta o podílu ke splnění pětiletky a vikář Juřena o významu návštěvy sovětských státníků v Indii.

Praktickými připomínkami J. E. ndp. biskupa, krátkým zhodnocením zasedání z jeho úst a modlitbou byla konference zakončena.

CORTINI

Před zahájením olympijských her zaslal česky psaný dopis čs. sportovcům duchovní správce Cortini:

»Vážení pánové, je mi velkou ctí, že jako duchovní správce Cortiny d'Ampezzo mohu s radostí uvítat a

pozdravit československé sportovce a jejich vedoucí, kteří přišli do tohoto krásného střediska, aby se zúčastnili olympijských her. Kéž je vaše námaha korunována zaslouženým úspěchem. Odporučím vás do Boží ochrany, abyste na přímlovu Panny Marie Sněžné zůstali uchráněni jakékoliv nehody.

Se srdečným pozdravem a upřímným přáním mnoha úspěchů zůstává váš Msgre Enrico Forer, farář, děkan.«

IN MARGINE FRANCOUZSKÉ KOLONISACE V AFRICE

Thema zdánlivě odlehle pro časopis duchovenstva. Protože má však význam hluboce mravní, udělujeme slovo svědku dojista nepodezřelému, a to spisovateli Guy de Maupassantovi (1850—1893). V knize »Na potulkách«, napsané před rokem 1890, píše o kolonizování Kabylska: »Kabylsko je hustěji obydleno než nejhustěji obydlené departementy ve Francii... Soukromník nějaký, opouští Francii, požádá v kanceláři zabývající se rozdělováním pozemků o koncesi v Alžírsku. Podají mu klobouk s papíry uvnitř a on vytáhne si číslo odpovídající kusu pozemku. Tento kus mu od nynějška náleží.

Odjede. Tam, v domácí vesnici, najde rodinu, usedlou na koncesi, jež mu byla přidělena. Tato rodina vzdělala a upravila statek, na kterém žije. Nemá nic jiného. Cizinec ji vyžene. Odchází v truchlivé resignaci, poněvadž tak velí francouzský zákon. Ale tito lidé, nadále bez prostředků, jdou na poušť a stanou se odbojníky.

Jindy se domluví. Evropský kolonista, poděšen krokem a vzhledem celého kraje, začne vyjednávat s Kabylcem, který se stane jeho nájemcem.

A domorodec, který zůstal na svém pozemku, posílá chtít nechtít ročně tisíc, patnáct set nebo dva tisíce franků Evropanu, který se vrátil do Francie...

Jiná metoda. Poslanecká sněmovna odhlasuje úvěr čtyřiceti nebo padesáti milionů na kolonizaci Alžírsku.

Co s těmi penězi? Snad že se vystavějí zdymadla, zalesní temena hor, aby se držela voda, snad se vynasnaží zúrodnit neúrodné pláně?

Nikterak. Vyvlastní Araba. V Kabylsku nabyla půda značné ceny. V nejlepších místech dosáhla ceny

šestnácti set franků za hektar a obecně se prodává za osm set franků.

Kabylové, vlastníci, žijí klidně na svých statcích. Nepomýšlejí na odboj, nežádají jiného, než aby měli pokoj.

Co se stane? Ve Francii disponují padesáti miliony. Nuže, vyvlastní Kabylce ve prospěch neznámých kolonistů.

Ale jak je vyvlastňují? Platí jim *čtyřicet franků* za hektar, který má cenu *osmi set franků*.

A otec rodiny odchází mlčky (je to zákon!) kdovi kam se svou rodinou, ženami, dětmi, muži bez práce.

Rodina žije, pokud stačí směšný peníz, který dostala. Pak nastane bída. Mužové chopí se ručnice...

Řekne se: Necháme domorodce v částech úrodných, pokud nemáme Evropanů; až přijdou, vyvlastníme prvního majitele, který se namane. A až nebudete mít žádné úrodné části? — Zúrodníme je! — Nuže, proč je nezárodníte hned, když disponujete padesáti miliony?

Jakže? Vite, že vynikajícími pracemi nadaných inženýrů možno zalesnit temena hor a tím získat celé lány krajiny pod nimi se rozkládajících — a vy neznáte jiných prostředků, než vyhánět Kabylce?

A Maupassant dále líčí zlořády páchané protekcionářstvím, korupčnictvím, administrativní neschop-

ností, jimiž mravně i hospodářsky chátralo domorodé obyvatelstvo. A jako dobrý Francouz a ušlechtilý člověk tím trpí. Avšak jeho hlas — známého, uznávaného spisovatele — nebyl slyšán. Nestalo se nic!

Nuže, je odboj domorodého obyvatelstva po stole-tém týrání mravně zavržitelný?

APOŠTOLSKÝ VIKARIÁT V RABATU (MAROKO)
byl nedávno povýšen na arcibiskupství. Prvním arcibiskupem se stal dosavadní apoštolský vikář biskup Lefèvre. Nové arcibiskupství zahrnuje území francouzských kolonií v sev. Africe.

V EFESU,

jednom z nejstarších kulturních středisek světa, kde v roce 55—58 rozvíjel sv. Pavel svoji apoštolskou činnost, jsou v proudu rozsáhlé archeologické vykopávky.

PŘEDPLATITELŮM NAŠEHO ČASOPISU

Všem předplatitelům našeho časopisu, kteří si koncem minulého roku předplatili náš časopis pouze na I. čtvrtletí 1956, připomínáme, aby nezapomněli včas, t. j. nejpozději do konce března t. r. zaplatit předplatné na II. čtvrtletí a zajistit si tak další nerušenou dodávku časopisu.

Předplatné bude zásadně přijímáno tam, kde je časopis dodáván, t. zn. poštovním doručovatelem.

ÚŘEDNÍ ZPRÁVY

ARCIDIECÉSE PRAŽSKÁ

Ustanovení:

Koudełka Jan, farář, Hřešihlavy, ustanoven dekretem čj. 426/56 od 1. 2. 1956 vikářem vikariátu roky-canského.

Korcháň Štěpán OMC, kaplan u sv. Jakuba v Praze I, ustanoven dekretem čj. 70/56 od 15. 12. 1955 administrátorem v Krajkové a dekretem čj. 71/56 excurrando administrátorem v Habartově, okres Sokolov.

Dr Habáň Metoděj, administrátor, Tatrovice, ustanoven dekretem č. 424/56 od 1. 2. 1956 excurrando administrátorem v Rudné, okres Karlovy Vary.

Dr Heyda František, administrátor, Nejdek, ustanoven dekretem čj. 425/56 od 1. 2. 1956 excurrando administrátorem v Nových Hamrech, okres Karlovy Vary.

Úmrtí:

PhDr Střecha Jullán, kaplan u sv. Ludmily v Praze-Vinohradech, zemřel 23. 1. 1956 ve stáří 53 let.

ARCIDIECÉSE OLOMOUCKÁ

Ustanovení:

Novobilský Jaroslav, administrátor Medlov, t. č. m. sl., ustanoven dekretem čis. 11/56 s platností ode dne 1. 1. 1956 administrátorem v Ohrožimi a excurrando administrátorem ve Vícově a Stínavě.

Batušek Jiří, kooperátor v Prostějově, ustanoven dekretem čis. 334/56 ze dne 23. 1. 1956 domským vikářem v Olomouci u sv. Václava a úředníkem arcibiskupské konsistoře s platností od dne 1. února 1956.

Pluhař Emil, kooperátor, m. sl., bytem v Opavě, ustanoven dekretem č. 339/56 s platností ode dne 1. února 1956 administrátorem v Olomouci-Chválkovicích.

Hub Josef, administrátor v Olomouci-Chválkovicích, ustanoven dekretem čis. 337 ze dne 23. 1. 1956 s platností ode dne 1. února 1956 kooperátorem v Prostějově.

Cíkrý Vojtěch, kooperátor v Gottwaldově, ustanoven dekretem čis. 336 ze dne 23. 1. 1956 s platností ode dne 1. února 1956 kooperátorem ve Štípě.

Pospišil Antonín, kooperátor ve Štípě, ustanoven dekretem čis. 340/56 ze dne 23. 1. 1956 s platností ode dne 1. února 1956 kooperátorem v Uher. Hradišti.

Barták Karel, kooperátor v Uher. Hradišti, ustanoven dekretem čis. 335/56 ze dne 23. 1. 1956 s platností ode dne 1. února 1956 kooperátorem ve Vsetíně.

Štraňák Stanislav, kooperátor m. sl., bytem v Niv-

nici, ustanoven dekretem č. 341/56 ze dne 23. 1. 1956 s platností ode dne 1. února 1956 kooperátorem v Gottwaldově.

Kučar Bohumil, kooperátor v Chropyni, ustanoven dekretem čis. 338/56 ze dne 23. 1. 1956 s platností ode dne 1. února 1956 administrátorem v Chropyni.

Úmrtí:

Sostek Josef, nar. r. 1900, provisor Hošťálkovice, okres Ostrava, zemřel dne 4. ledna 1956 v Novém Jičíně a pochován dne 9. ledna 1956 v Příboře.

DIECÉSE BRNĚNSKÁ

Ustanovení:

Sedlář František, farář v Jevišovicích, okr. Znojmo, jmenován od 15. 10. 1955 správcem místoděkanství jevišovického.

Pešek František, farář v Rožné, okr. Bystřice nad Pern., jmenován od 15. 10. 1955 správcem děkanství bystrického.

Hudec Josef, administrátor v Bučovicích, jmenován od 15. 10. 1955 správcem děkanství bučovického.

Musil František, katecheta v Hodoníně, ustanoven od 1. 11. 1955 administrátorem v Bohuslavicích, okr. Kyjov.

Cemper Bohuslav, ustanoven od 1. 12. 1955 druhým kooperátorem v Hodoníně.

Vostál Prokop, farář v Syrovicích, okr. Židlochovice, ustanoven od 23. 11. 1955 administrátorem excurrando v Bratčicích.

Havel Ladislav, koop. v Mor. Budějovicích, ustanoven od 1. 1. 1956 administrátorem v Březi, okr. Vel. Bíteš.

Konečný Vladimír, koop. v Miroslavi, okr. Mor. Krumlov, pověřen od 21. 12. 1955 vedením duchovní správy v Žeroticích, okr. Znojmo.

Jindra František, ustanoven od 1. 1. 1956 kooperátorem v Třešti.

Pácal Josef, koop. v Třešti, ustanoven od 1. 1. 1956 kooperátorem v Mor. Budějovicích.

Přeložení na trvalý odpočinek:

Chalupa František, katecheta ze Slavkova u Brna, přeložen na trvalý odpočinek od 14. 9. 1955.

Úmrtí:

Hnízdil Josef, farář v. v. z Urbanova, okr. Třešť, zemřel 3. 10. 1955.

Marek Jan, farář v Bratčicích, okr. Židlochovice, zemřel dne 23. 11. 1955.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník VI. - Číslo 3. - V Praze dne 1. března 1956

DĚJINY DIECÉSÍ V ČECHÁCH

Prof. ThDr Václav Bartůňek

(Pokračování)

Je svědkem, jak téhož roku dává Soběslav zdobit zalíbené štipení někdy otcovo - kapitolu vyšehradskou i její kostel, který byl opatřen malbami, draho-kamy a liturgickými knihami. R. 1130 zastihuje Menharta, v jehož doprovodu byla kromě jiných i dobro-ditelka sázavského kláštera Přibyslava, na daleké pouti z Prahy do Jerusalema. Zpáteční putování ho vedlo Cařihradem, kde byl mile uvítán císařem Janem Komnenem a obdarován posvátnými relikviemi i dary ceněnými pozemskými hledisky. Radost nad šťastným návratem byla však zkalena těžkým pode-zřením, které ho nespravedlivě obviňovalo z úkladů vůči osobě panovníkově. Šetření před mohučským metropolitou a před bamberským biskupem dokázalo jeho naprostou nevinu, kterou dotvrdila před celým světem jeho apelace k hlavě křesťanstva Innocenci II. do Remeše. Na synodě tehdy tam svolané byl Menhart přítomen kanonisací sv. Gotharda ze saského Hildesheimu, jemuž zasvěceno u nás počátkem XII. století několik kostelů.

Z nebezpečí palestinské cesty, ze zlého podezření i z velkého neštěstí, které ohrožovalo jeho život na biskupském sídle v Chuchli, když padající skála roz-bořila stavení, v němž přenocoval, šťastně vyvázl. Smrt ho zastihla teprve na Moravě 3. 7. 1134 v Se-kyř kostele, když se vracel z Uher od slavného křtu českého prince buďto Soběslava nebo Oldřicha, je-muž byl uherský král Bela kmotrem. Dcera Bely II. Adleta byla totiž Soběslavovou manželkou. Ještě včas, před smrtí, dorazil sám Soběslav k loži umírajícího biskupa. Setkání bylo velmi přátelské. Menhart pře-dal knížeti všechny dary, které v Uhřích obdržel. Olomoucký ordinář Jindřich Zdík, který zesnulého biskupa v Praze ve svatovítském kostele pohřbíval, pronesl případnou, hlubokým soucitem proniknutou řeč, v níž zdůraznil dobrou vůli biskupa-cizince a žá-dal knížete i ostatní přítomné účastníky pohřbu, aby zapomněli nehod a mrtvému odpustili. Mnich sázav-ský doplňuje nekrolog Zdikův v tom smyslu, že Menhart byl »svědomitý těšitel chudých a poutníků«.

Na hlučném svatováclavském shromáždění osob du-chovních i laických v Praze, a den po něm 29. září r. 1134, jmenování rozmanití kandidáti uprázdněného biskupského stolce. Bez jakéhokoliv odporu přijalo shromáždění zvoleného Jana (1134—39), dosavadního probošta vyšehradské kapituly. Prameny o něm mlu-ví jako o osobě mající přátelské styky s knížetem, vzorného kněžského života i ve stáří mužné, velebné postavy, všeobecně oblíbené. Vzdělání nabyl pravdě-

podobně v cizině, podobně jako jeho současník biskup Zdík. Býval v dobrých stycích i se Soběslavovým předchůdcem Vladislavem I. Rodák z Hradecka měl v Lochenicích majetek po rodičích. Vypraven do říše, setkal se počátkem února r. 1135 v Quedlinburce s císařem, který mu bez nesnází udělil investituru, načež 17. února obdržel od metropolitů Adalberta v Mohuči biskupskou konsekraci. Již 7. března světil ve vlasti kostel kteréhosi českého velmože. Příštího roku k vánočnímu období uvítal v Praze biskupa Zdi-ka, který navštívil jak jeho, tak knížete před nastou-pením svízelné palestinské pouti. Na tříkrálový svá-tek doprovodil Zdika se sázavským opatem Silvestrem do Olomouce, kdež se s nimi koncem ledna před da-lekou cestou vedoucí přes Cařihrad definitivně roz-žehnal. Všechny třebaže sporé zprávy líčí Jana jako muže nakloněného všem novým duchovním proudům, které mohly nějak napomáhati rozvoji obecného i církevního života v zemi. Tomu nasvědčuje jeho opravdové přátelství se Zdikem, mužem světového rozhledu. Jemu přísluší vděčná paměť Čechů, pro-tože svou překvapující munificencí dotoval mo-nastýr, který ještě dnes, třebaže ve změněné po-době, je chloubou Prahy, totiž staroslavný klášter na Strahově. K jeho postavení věnoval bez váhání svůj rodový majetek na Hradecku a tuto donaci aron-doval ještě přikoupením statků jiných, tak aby vznik-lo dílo solidní. Nebylo jeho vinou, že smrtí knížete Soběslava i jeho vlastní se dostavba zdržela. Svou pozornost věnoval i katedrále tím, že v ní zbudoval novou kapli ke cti tou dobou oblíbeného světce sv. Gotharda, která se stala i jeho monumentální hrob-kou. Jak mu záleželo na zvelebení českých posvá-tných míst, o tom nasvědčuje úsilí o získání relikvií a liturgických předmětů, které jeho předchůdce Menhart po návratu z Palestiny odkázal benediktinské-mu klášteru zwiefaltskému v Německu. Pokládaje tyto věci nikoliv za osobní majetek zesnulého bisku-pa, nýbrž za součásti inventáře pražského kostela, od-ňal je mnichům a teprve na intervenci mohučského metropolitů je klášteru zase navrátil. Do doby jeho působení možno klásti založení kostela v Kyjích u Prahy a kostela v Chřenovicích.

Z těchto několik minulostí zachovaných poznámek, týkajících se života a činnosti biskupa Jana, které nám ho líčí ve velmi příznivém světle, můžeme sou-dit, že kníže Soběslav i lid upřímně želeli jeho smrti. Ta nastala po několikaměsíční nemoci v srpnu r. 1139.

(Pokračování)

KULTURNÍ KALENDÁŘ

Z kulturních dat, připadajících na letošní březen, připomínáme:

18. března 1901

Toho dne byl by se dožil svých 55. narozenin Petr Jilemnický (nar. v Kyšperku, okres Žamberk), slo-venský spisovatel a národní umělec, jenž předčasně zemřel jako kulturní přidělnec čs. velvyslanectví v Moskvě (19. 5. 1949).

Oba naše národy v něm ztratily velikého bojovníka a umělce, jehož tvůrčí schopnosti nebyly zdaleka vy-čerpány.

Jilemnický se narodil v severovýchodních Čechách jako syn železničáře, ale jeho velikou láskou se stalo Slovensko. Jeho nesčetné projevy a články a konečně převážná část jeho uměleckého díla ukazují, jaký měl vřelý vztah ke Slovensku a jmenovitě k jeho pracu-jícímu lidu. Jeho dílo (z něhož jmenujeme »Pole nezorané« a »Vitr se vrací«) jest vášnivý boj za osvo-bození člověka z hmotného i mravního útlatku a zá-roveň symbolem nerozlučného bratrství obou našich národů, které společně krácejí po jedné cestě za stá-le krásnějšími zítřky.

25. března 1806

Již 150 let uplynulo ode dne, kdy se v Jincích u Příbrami narodil Josef Slavík, později světově pro-slulý český houslista, který s Laubem a Ondříčkem

tvorí trojici nejgeniálnějších našich houslistů XIX. stol.

Slavík hrál již od svých čtyř let. První hudební vzdělání mu dal jeho otec, řídící učitel, později činný v Hořovicích, kde devítiletý Slavík (r. 1815) hrál s ta-kovým úspěchem na slavnosti v tamějším zámku, že majitel panství, hrabě z Vrbna, jej na svůj náklad poslal studovat na konservatoř do Prahy.

Při přijímací zkoušce na konservatoř dostal Slavík za úkol zahrát velmi obtížnou skladbu, Kreutzerovu sonátu. Zkoušku vykonal s úspěchem a pro své veli-ké nadání byl za několik týdnů přeřazen do druhého ročníku.

Za doby svých studií v Praze navázal Slavík přátel-ské styky s významnými českými vlastenci obrozenec-ké doby (Palacký, Hanka, Vinařický), jejichž pro-střednictvím získal si přístup do šlechtických rodin.

V r. 1822 vzbudil Slavík všeobecný obdiv na veřej-ném koncertě konservatoře. Poté vystupoval na růz-ných místech v samostatných vystoupeních, mnohdy před vynikajícími osobnostmi (jako na př. v Teplí-cích před pruským králem Bedřichem Vilémem).

R. 1825 odešel Slavík do Vídně, aby svou úžasnou techniku, k níž se namáhavě dopracoval díky své hou-ževnatosti a trpělivosti, ještě zdokonalil u prof. May-sedera, vynikajícího vídeňského pedagoga houslové hry.

R. 1827 se seznámil Slavík osobně s Paganinim, kterému zahrál k jeho opravdovému úžasu nazpaměť jeho slavné rondo »Campanila«, které den předtím slyšel na koncertě Paganiniho. K propagaci českého jména v cizině přispěla Slavíkova cesta do Paříže (r. 1828), jež byla i jeho velikým osobním triumfem.

R. 1829 se stal Slavík členem orchestru opery ve Vídni a rok nato se tamže seznámil s polským hudebním geniem Frederykiem Chopinem. Toto seznámení mělo na oba umělce velký a blahodárný vliv.

Neúměrné cvičení však podlomilo jeho útlé zdraví, takže Slavík umírá ve svých 26 letech (30. 5. 1833) na cestě do Budapešti. Byl pochován na budapeštském hřbitově a teprve za 100 let (r. 1933) byl pochován v posvátné půdě vyšehradského hřbitova v Praze.

Ač při svém útlém mládí prodělal Slavík krátkou uměleckou dráhu a oderván byl umění v době, kdy jeho jméno vzestupovalo k světové slávě, svou technikou, která podle úsudku soudobé kritiky předstihovala vše, čím souvěká technika houslová se mohla vykázat, získal si přívlastek »český Paganini«.

Slavíka však vzpomínáme nejen jako vynikajícího houslistu, ale i jako skladatele velmi náročných houslových koncertů, kvartetů a variací. Bohužel většina jeho děl se nedochovala. Dochované skladby jsou však dokladem jeho velikého umění i svědectvím o vynika-

jícím a nedostižným mistrovstvím jeho houslové hry, kterou proslavil českou hudbu a vytkl cíl všem českým houslistům příštích generací.

30. března 1746

Před 210 lety se narodil ve slunné Aragonii ve Fuente Todos španělský malíř, rytec, grafik a litograf Francisco José de Goya y Lucientes.

Po malířských studiích v Madridu (r. 1766) odjíždí r. 1770 do Itálie, kde pobývá jmenovitě v Římě a Parmě. R. 1771 pracuje jako malíř kostelních obrazů a fresek v Zaragoze, později (kolem r. 1775) jest činný v továrně na koberce, kde navrhuje roztomilé genry, lidové a dětské scény. R. 1779 se stává komorním malířem krále Karla IV. a jest vyhledávaným portrétistou. Od r. 1824 žije trvale z politických důvodů ve Francii, kde též umírá (Bordeaux, 16. 4. 1828). Dnes, s odstupem téměř dvou století, hodnotíme Goyu jako apoštola svobody myšlení, sarkastika moderní složitě inspirace, ale též jako mistra intimního portrétního a selského a uličního genru.

Jeho rydlo, odvážné, přísné, halucinované až k hrůze a osvobodivě tendenční, vytváří světově proslulé cykly, z nichž uvádíme »Los Desastros de la Guerra« (Bída a neštěstí války), kterými tento veliký syn hrdého španělského lidu ještě dnes bojuje za zachování míru ve světě.

NOVÉ KNIHY

IGINO GIORDANI, LE FESTE, SOLENNITA LITURGICHE E PROFILI DI SANTI. Societa editrice Internazionale Torino 1955. Stran 288.

V předmluvě autor vysvětluje účel knížky: ukázat lidu smysl svátků. »... i nejprostší dělník vstoupiv do chrámu — královského paláce — cítil, že je doma a uvědomil si svůj původ, ne vévodský, ani královský, nýbrž božský.« V 32 kapitolách probírá veliké svátky církevní: advent, vánoce atd. a životy velkých světců a s citlivým porozuměním pro dnešní dobu vykládá jejich význam a smysl pro duši i pro všední život každého křesťana. Čtenář cítí, jak se jeho obzor, opředený každodenními starostmi, vyjasňuje, jak hluboký význam mají veliké svátky, jak blízcí, moudří a veselí jsou takoví světci, jako na př. Jan Bosko, Jan z Boha, Řehoř Veliký, Gemna Galgani, Kateřina Sienská... Uvádí i nezměnitelnou skutečnost, kterou se řídili ve svém životě světci i sporádaný člověk dneška, že »práce je největším a nejkrásnějším plodem našich fyzických sil a inteligence: naší osobnosti«. Logickým závěrem je chvála Královny máje, chudé hospodyně Marie z Nazaretu. Dílko má uvědomělou tendenci sociální a nábožensko-mravní a je prochnuto zdravým optimismem.

IGINO GIORDANI, IL FRATELLO. Roma 1954. Stran 106.

Italský křesťanský sociolog a historik v sedmi kapitolách: Otec, děti, láska, smrt, bližní, všichni jedno, pospolitost, logicky přesvědčuje křesťana, že jediné východisko ze sociálních zmatků doby je aktivní láska k bližnímu, ke každému člověku bez rozdílu, jež je s to dovést k pokojnému žití na zemi a k věčné spáse na nebi, protože láska k bližnímu je důkazem lásky k Bohu. Je to naléhavá výzva k plnění dvou základních přikázání. Nechtějí to být duchaplné essaye, nýbrž dobrotivý návod, podaný formou umělecky vytríbenou, k odstranění svárů z lidského života a k opětnému získání pokoje a míru ve spojení s Bohem mocí lásky. Obsah knihy je vhodně zdůrazněn sugestivní obálkou. Typografická úprava vkusná.

J. V. TARLE, TALLEYRAND (Nakl. Naše vojsko, str. 340, váz. Kčs 18,90).

»Umění mluvit znamená dokonale skrývat své vlastní myšlenky« — bylo základním motivem všeho konání francouzského diplomata Ch. M. Talleyranda, žijícího ve druhé polovině 18. a na počátku 19. století. Tímto heslem se řídil a podle něho jednal. Život Talleyrandův i jeho činnost nám popisuje akademik J. V. Tarle, který sleduje Talleyrandovy osudy dů-

kladně od doby, kdy se stává pro svůj urozený původ již v triačtyřiceti letech biskupem. Pak čteme o jeho příchodu do francouzského ústavodárného shromáždění, v němž začala Talleyrandova politická kariéra. Tarle ukazuje nejen životní osudy a příčiny Talleyrandových úspěchů, ale hodnotí je také a tím ukazuje nejen samotnou postavu, ale i události oné doby v pravém světle. Knihu přeložily N. Melniková-Papoušková a R. Schulzová. Doplněno množstvím dobových ilustrací.

BÉLA ILLÉS, ZEMĚ VYKOUPENÁ (Nakl. Naše vojsko, stran 580, váz. Kčs 31,40).

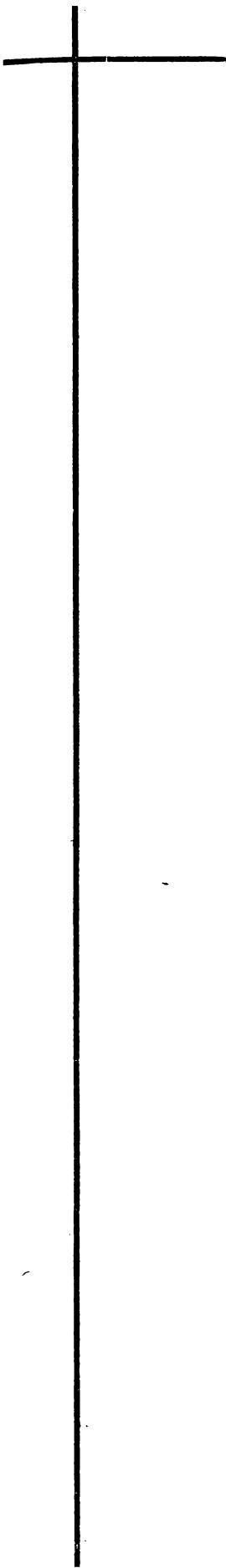
Román je širokým obrazem osudů maďarských válečných zajatců z doby druhé světové války — vojáků, které admirál Horthy poslal po boku nacistických armád ke zdolání Sovětského svazu. B. Illés, důstojník Sovětské armády, který v románu vystupuje pod jménem Géza Bálint, čerpal děj své knihy z vlastních zážitků — proto tak otřesně a pravdivě působí příběhy maďarských vojáků, zajatých v bitvě u Voroněže. V knize poznáváme zákulisí »abdikace« admirála Horthyho, seznamujeme se s historií bojů maďarských partyzánů v Karpatech i s konečnými fázemi příprav Sovětské armády k ofenzivě proti Budapešti.

MATÉ ZALKA, DOBERDO (Nakladatelství Naše vojsko, stran 231, Kčs 14,10).

Román maďarského spisovatele Maté Zalky »Doberdo«, je do jisté míry románem autobiografickým. Podle svých vlastních zážitků na frontách osvobozovacích bojů v revolučním Rusku, Turecku i krvavých bojích Španělsku formuje autor stěžejní postavu poručíka Mátraye a dává mu prožívat stejné otřesy a konečné prohlédnutí, jako zažil sám. Maté Zalka byl voják, bojovník, milující svobodu a vášnivě odhodlaný se za ni třeba obětovat. Prožitky světové války mu daly možnost poznat imperialismus v jeho obludné, ničivé podobě a vtiskly pečeť celému jeho dílu, jímž se maďarské krásné písemnictví právem může chlubit.

BORIS KRUMOV, NA PŘÍKAZ STRANY (Nakl. Naše vojsko, Str. 220, váz. Kčs 14,40).

Naše armáda a ostatní armády zemí lidové demokracie prošly od doby, kdy lid převzal vládu do svých rukou, cestou přerodu ke zcela novému charakteru. Nebyla to nikde cesta snadná, ale v Bulharsku — bývalém fašistickém státě, byla ještě strmější a neschůdnější. V románu mladého bulharského spisovatele B. Krumova sledujeme život u útvaru podplukovníka Vaseva. Kniha je dílo, v němž je mnoho lidského citu, krásné obětavosti a přátelství.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Měsíčník katolického duchovenstva

ROČNÍK VI.

ČÍSLO 4

ThDr František Drábek: Probuzení jara

*Ph a ThDr František Falkenauer: Mezi kolika velikonocemi
působil Ježíš Kristus veřejně?*

*Prof. ThDr Josef Kubalík: Přirozený výklad prvokřesťanské
víry ve zmrtvýchvstání*

P. Václav Šebek: Domine, dilexi decorem domus Tuae...

ThLic Miroslav Rajmon: Pohled na temperament člověka

P. Karel Sahan: Manipulus

P. Václav Zima: Velikonoční píseň

Dr Jindřich Svoboda: Vítězství společné práce

Prof. František Sekanina: Nejstarší legendy svatovojtěšské

Kanovník Jan Mára: Doba očima kněze

4

1956

ANIMARUM PASTOR

COMMENTARII PERIODICI AD USUM CLERI CATHOLICI EDITI

Prodeunt decies singulis annis

SUMMARIUM:

ThDr FRANTIŠEK DRÁBEK: Ver iam somno excitatur.

Scriptor verba Magistri S. Theologiae Schell cultum »egoismi« esse cultum mortis arripiens ostendit vim nostri populi causa pacis et laborem, qui optimum pignus pacis toto orbe terrarum sit, Praecipue nunc tempore verno necesse est sacerdotem Christi totum animum advertere ad hodiernas rerum condiciones nostrae patriae ruri. Nam agricolae accedentes ad novam formam communis curationis et administrationis rei rusticae bellum »egoismo« indicunt. Utinam nostri sacerdotes in hac nobili opera efficienter adiuvent!

Ph et ThDr FRANTIŠEK FALKENAUER: Inter quot dies festos Paschae Jesus Christus vita sua publica functus sit?

De variis indiciis et relationibus inter singulos locos Evangeliorum auctor demonstrat Jesum Christum vita sua publica functum esse inter quattuor Festa paschalia, minime vero trium horum dierum festorum spatio.

Prof. ThDr JOSEF KUBALÍK: Explicatio a natura profecta primorum Christianorum fidei in Resurrectionem Domini.

Refutandae sunt sententiae »Rationalismi et Modernismi« de Resurrectione Jesu Christi et perpetranda argumenta ex verbis S. Pauli: Si autem Christus non resurrexit, inanis est ergo praedicatio nostra, inanis est et fides vestra. (1. Cor 15, 14.)

Decanus VÁCLAV ŠEBEK: Operte atque symbolice de ecclesiis.

Sacerdotis Christi est totum animum advertere ad suam ecclesiam non solum in genere architecturae sed etiam et imprimis liturgiae; nam ecclesia est domus, ubi Ipse Deus suam sedem habet.

ThLic MIROSLAV RAJMON: Aspectus in naturam, ingenium, mores hominum.

Expositio naturae atque ingenii hominis secundum quattuor usu recepta genera.

P. KAREL SAHAN: Manipulus.

Ad sacerdotis meditationem.

P. VÁCLAV ZIMA: Cantus Paschae.

Quid homo litteratus ex modulis dierum festorum Resurrectionis Domini gaudii et laetitiae plenorum capere possit.

Prof. FRANTIŠEK SEKANINA: Vetustae legendae S. Adalberti.

Conamina generis litterarum de vetustis legendis Bruno et Canapari.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Probuzení jara

ThDr. František Drábek

Profesor bohosloví Shell řekl významná slova: Kultura egoismu je kulturou smrti. Hlubokou pravdivost těchto slov potvrzují skutky těch, kdož osobním zájmům, mamonu, dovedou obětovat lidské štěstí, kdož by dovedli s cynickou chladnokrevností utopit svět v oceánu slz a krve. Proti této kultuře egoismu a smrti se zvedla v národech síla, která nemá obdoby v dějinách. Tato síla ještě roste zejména tam, kde národy usilují o uskutečnění velkých plánů mírové hospodářské a kulturní výstavby. Tato síla je světlem, které stále více a více zatlačuje stín války.

Protože úsilí o zachování míru je úsilím o štěstí lidstva, je potřebné a správné, aby křesťané byli v prvních řadách a tak plnili a uskutečňovali nejušlechtlejší ideje své víry. Je to významná úloha i pro nás kněze. Věřící jsou spojeni svým duchovním životem s kněžími. A kněží plní své povinnosti tím, že využívají všech možností, aby Kristovo učení lásky, míru a pokoje uskutečňovali v každodenním životě.

Také náš lid, který po roce 1945 položil základy k rozvoji šťastného života ve své krásné zemi, přeje si mír. Chce v klidu budovat a rozvíjet své pozemské štěstí. Odstranil staré sociální křivdy a nastoupil novou cestu — cestu k socialismu. Dosáhl na ní již významných úspěchů. V letošním roce zahájil druhý velkolepý plán rozvoje svého hospodářství — pětiletku. Jejím cílem je zvýšit životní úroveň o jednu třetinu. Dosáhnout toho cíle, k tomu je potřebí míru a společného pracovního úsilí všech.

Náš lid chápe, že nejlépe pracuje pro mír, když buduje svou zemi silnou. Cesta, kterou k tomu směřuje, dává všechny předpoklady k jejímu úspěšnému dokončení. V řadě významných úkolů si vytyčil úsilí o rozvoj zemědělství. Jde o to, aby zemědělská výroba nezůstávala pozadu za průmyslovou, aby se zvýšila životní úroveň zemědělského pracovního lidu. Je to možné jen cestou socialistické velkovýroby, cestou dobrovolného sdružování rolníků ke společné práci. Vyšší výrobnost zaručuje zemědělcům vyšší příjmy a tím růst jejich blahobytu. Pravý opak se ukazuje v kapitalistických zemích. Zde kapitalistická zemědělská velkovýroba je spjata se zbídačováním prostých rolníků, vede ke snižování osevních ploch a omezování zemědělské velkovýroby. Proto jsme u nás přistoupili k správné a spravedlivé formě zemědělského hospodaření — k zakládání jednotných zemědělských družstev. Pětiletý plán počítá s tím, že do konce roku 1960 bude naše vesnice převážně združstevněna. Tuto skutečnost je třeba jasně vidět, je třeba jí napomáhat.

Katolický kněz, který žije na venkově, je ve středu tohoto velikého dění. Jeho kněžské poslání ho předurčuje k tomu, aby stál uprostřed lidu, aby s ním spolupracoval, aby se radoval z jeho úspěchů.

Pohledem na vleklou zemědělskou krizi v minulosti, zastřenou dvěma světovými válkami, na neudržitelnost soukromého hospodaření pro nevyužití mechanizace, špatnou rentabilitu, pro malou výnosnost se stanoviska národohospodářského, pohledem na rozvoj zemědělské velkovýroby na základě družstevní myšlenky v jiných státech se přesvědčíme, že družstevní zemědělské hospodaření má budoucnost a že na dobrých výsledcích zemědělských závisí hodně a podstatně iak zlepšení hmotných podmínek občanů a tím i našich věřících, tak kulturní a zdravotnické péče, sociálního a duchovního zabezpečení atd.

Kněz jistě věnuje dobrou radu i soukromě hospodařícím rolníkům, jak ostatně už jim sama vláda poskytuje pomoc, aby výsledky jejich hospodaření byly co nejlepší.

Je třeba správnými slovy osvětlit, že právě ve společném hospodaření — jako vyšší formě práce — se může plněji uskutečňovat rozvoj ctností, jež mají být vlastním dobrému katolíkov. Ukázat, že společné hospodaření je nejlepší cestou ke zvýšení životní úrovně, že je to cesta spravedlivá a mravná, která lidi sbližuje. Neučiní dobře ten rolník, který by chtěl zůstat stranou. Vždyť člověka od společnosti ani společnost od člověka nelze odtrhnout. Tuto pravdu vyjádřil již Aristoteles, hovoře o člověku jako o tvorů politickém. A vyjádřilo ji i křesťanství svou naukou o t. zv. společenství (communio). Kdo tohoto společenství nedbá, tomu se ovšem i jeho bližní mohou stát pouhým nástrojem.

Vysvětlíme i družstevníkům-katolíkům, že hospodařit dobře, t. j. pracovat na zvelebení společného vlastnictví, patří ke křesťanským povinnostem, stejně jako úcta ke společnému vlastnictví.

Probuzení jara znamená nové úkoly pro naše zemědělce, na jejichž splnění záleží také úspěšné žně. Vždyť i tato práce je velkým přínosem v boji za světový mír, neboť dává chléb všemu lidu a utužuje zdraví, základ šťastného a spokojeného života.

Radostné Aleluja našeho vzkříšeného Spasitele bude letos nejen zpěvem radosti, nýbrž i hlasem, který bude burcovat svědomí všech pro uskutečňování podmínek k šťastnému životu pozemskému, především k symfonii života věčného.

MEZI KOLIKA VELIKONOCEMI PŮSOBIL JEŽÍŠ KRISTUS VEŘEJNĚ?

Je to otázka veliké a pro přesné datování zásadní důležitosti. Při jejím řešení je nutno obrátit se hlavně k textům Písma a tyto texty brát tak, jak jsou, bez apriorních vlastních teorií, a tyto texty vyčerpávat po všech stránkách.

Evangelia připomínají výslovně několik svátků. Je to hlavně sv. Jan, který jako poslední svatopisec doplňuje své tři předchůdce, a proto výslovně a jmenovitě uvádí některé svátky, jež Pán prožil při své veřejné činnosti. Jan vypočítává tyto svátky:

1. Jo 2, 13: »Byly blízko velikonoce židovské. I odešel Ježíš do Jerusalema...«

2. Jo 5, 1: »Potom byla slavnost židovská, a Ježíš se odebral do Jerusalema.«

3. Jo 6, 4: »Byly blízko velikonoce, slavnost židovská.«

4. Jo 7, 2: »Byla pak blízko židovská slavnost, svátek stánků.«

5. Jo 10, 22: »V Jerusalemě se konala slavnost posvěcení chrámu. Byla zima, Ježíš chodil v chrámě v podloubí Šalomounově.«

6. Jo 12, 1: »Šest dní před velikonicemi...« — jsou to velikonoce smrti a zmrtvýchvstání Páně.

Jan tedy vypočítává výslovně troje velikonoce, pak svátky stánků a svátek posvěcení chrámu. Co je to však za židovskou slavnost v Jo 5, 1? Zde je nutno vzít v počet a úvahu ostatní evangelisty.

a) Všichni 4 evangelisté se shodují o posledních velikonicích Páně. Je to: Mt 20, 17; 26, 17 — Mk 14, 1; 14, 12 — Lk 22, 1; 22, 7 — Jo 12, 1; 13, 1. 2.

b) Je jisto, že všichni 4 evangelisté popisují jednu událost, když líčí rozmnožení chlebů a ryb v Galilei. Jejich popis události je zcela shodný. A také všechny okolnosti zcela jistě ukazují, že se jedná o jeden a týž zázrak. Všichni mají týž počet chlebů a ryb, a týž počet nasycených i týž počet sebraných zbytků. I takřka náhodně zmíněné okolnosti se shodují:

Mt 14, 19: »a rozkázav zástupům, aby se rozložily na travě...«

Mk 6, 39: »I přikázal jim, aby rozsadili všechny ve skupinách po zelené travě.«

Jo 6, 10: »Bylo mnoho trávy na tom místě.«

Jo 6, 4: »Byly blízko velikonoce, slavnost židovská.«

Lk tuto podrobnost o travě nemá, ale o totožnosti zázraku nemůže být ani nejmenší pochybnosti. Ovšem poznámka o travě, o zelené travě, ukazuje s naprostou jistotou, že se jedná o dobu těsně před velikonicemi, jak to též výslovně říká Jo, ač ostatní dobu explicitě neoznačují, implicitě však ano. Po velikonicích by už totiž trávy nebylo. (Srov. Fr. M. Willam: Život Ježíše Krista v kraji a lidu izraelském — str. 145 sq a str. 287 sq.)

Všichni 4 evangelisté se tedy shodují i o těchto velikonicích.

c) Je ještě několik textů u prvních 3 evangelistů, o kterých nutno rozhodnout, kam časově patří. Jsou to tato místa:

Mt 12, 1: »Za onoho času šel Ježíš v sobotu obilným polem. Jeho učedníci počali z hladu trhati klasy a jísti.«

Mk 2, 23: »Jednou v sobotu šel Pán Ježíš obilným polem. Jeho učedníci počali cestou trhati klasy.«

Lk 6, 1: »O druhoprvní sobotě šel obilným polem.

Jeho učedníci trhali klasy, třeli je rukama a jedli.«

I kdyby zde nebylo Lukášovy zmínky o druhoprvní sobotě, je zřejmo, že se může jednat jen o době těsně po velikonicích, a sice z důvodů mravních i věcných. Před velikonicemi, o nichž byly 16. nisanu v chrámě obětovány první klasy z nové úrody, bylo zakázáno klasy trhat (3 kn. Mojž. 23, 14) a nikdo by také skutečně se neodvážil je trhat, až po velikonicích. A ostatně před velikonicemi by nebyly ještě ani zralé. Žně v Galilei jsou koncem dubna (Willam, str. 146). Jedná se tedy o nemnoho dní mezi koncem dubna a po svátku velikonočním. O které velikonoce se tu tedy jedná? Nemůže se jednat o poslední velikonoce, to je zřejmé. Rovněž se nemůže jednat o velikonoce Jo 6, 4, protože se jedná podle souvislosti o dobu dávno před rozmnožením chlebů a ryb, o němž mluví Jo 6, 1; Lk 9, 11; Mk 6, 30 a Mt 14, 14. Toto trhání klasů se proto musilo státi těsně po jiných velikonicích. Po kterých? Po těch, o nichž mluví Jo 2, 13, to jest po prvních velikonicích Páně? Tuto možnost je nutno odmítnout, protože ji odmítá Jo 3, 22—24 a 4, 1. 2 a rovněž Mt 4, 12 i Mk 1, 14. Ale toto se stane zřejmým ještě více rozborem prvních počátků veřejné činnosti Páně.

d) »Byly blízko velikonoce židovské. I odešel Ježíš do Jerusalema a v chrámě nalezl prodáváče býků, ovcí a holubů, a penězoměnce... (Jo 2, 13 sq).« Toto byly první velikonoce při veřejném působení Páně, jak je zcela jistě z evangelia Janova. Trhali apoštolské klasy po těchto velikonicích? Odpověď může dát jen souvislost událostí, jak je podávají evangelia. Po vyčištění chrámu jdou za sebou takto:

zázraky Kristovy o velikonicích v Jerusalemě — Jo 2, 23—25,

v téže době rozhovor s Nikodemem — Jo 3, 1—21. »Potom přišel Ježíš se svými učedníky do judského území a tam s nimi pobýval a křtil.« — Jo 3, 22.

»Také Jan křtil v Enonu u Salimu, neboť tam bylo mnoho vody. Lidé přicházeli a dávali se křtiti. Jan totiž ještě nebyl v žaláři.« — Jo 3, 23, 24;

hádky učedníků Janových se židy — Jo 3, 25;

svědectví Janovo — Jo 3, 26—36.

»Jakmile tedy Ježíš poznal, že farizeové uslyšeli, jak Ježíš získává více učedníků a více křtí než Jan — ačkoliv Ježíš sám nekřtil, nýbrž jeho učedníci — opustil Judsko a odešel opět do Galileje.« — Jo 4, 1—3;

na cestě do Galileje jest rozhovor Páně se Samariťankou u studnice Jakubovy — Jo 4, 4—42.

Ježíš a Jan Křtitel působili u Jordánu v Judsku současně. Jak dlouho trvala tato souběžná a současná činnost? Po velikonicích zůstal Ježíš v Judsku. Už to ukazuje, že trhání klasů a rozmnožení chlebů a ryb se stalo při příležitosti jiných velikonic než těchto prvních, o kterých Ježíš vyčistil chrám od neplechy a po kterých zůstal v Judsku. Ovšem i tyto věty musí být ještě zdůvodněny. Musíme vyřešit otázku, jak dlouho působil Ježíš a Jan současně, a kdy vůbec odchází z Judska do Galileje. O návratu Páně do Galileje píší všichni 4 evangelisté:

Mt 4, 12: »Když pak Ježíš uslyšel, že Jan byl uvězněn, odebral se do Galileje.«

Mk 1, 14: »Když pak byl Jan uvězněn, přišel Ježíš do Galileje...«

Lk 4, 14: »Ježíš se vrátil z vuknutí Ducha do Galileje.«

Jo 4, 1—3 bylo uvedeno výše.

Podle Jo odešel Ježíš do Galileje proto, že seznal nepřátelství farizeů, které se již musilo nějak projevit, jak se již projevilo vůči Janovi, jak o tom mluví Mt a Mk. Podle těchto dvou bylo důvodem k odchodu Krista do Galileje uvěznění Janovo, což i text Jo naznačuje. Všichni evangelisté, v celku, ani Lk nevyjímaje, předpokládají současnou činnost Ježíše a Jana Křtitele, jež trvá až do zatčení Janova. Brzo po Janově uvěznění opouští Ježíš Judsko a odchází do Galileje. Jak dlouho tedy působil Ježíš v Judsku? Jak dlouho u Jordánu udělovali učedníci Páně křest? Kdy byl Jan uvězněn? Jak dlouho trvala současná činnost Ježíšova a Janova?

Šest faktů je zde velmi závažných a vlastně pro délku této doby a této činnosti zcela charakteristických:

1. Učedníci Janovi vypravují, že »všichni« jdou k Ježíšovi (Jo 3, 26). Ježíš působil mimo Jerusalema, na místě, kde bylo hojně vody. Ježto »všichni« šli k Němu a dávali se křtít, musila se zpráva o tom, že Ježíš křtí a kde křtí, k lidem a ovšem lidmi donést, rozšířit. To vyžadovalo delší dobu — nebyla totiž tehdy doba novin a radia!

2. Ježíš získával více učedníků než Jan (Jo 4, 1). Musíme si však uvědomit a zdůraznit, že Ježíš nezískával učedníky nějakým zázračným obracením jejich smýšlení, jejich duší, nýbrž kázáním, přesvědčováním, svým příkladem, navazováním na starozákonní proctví o jejich naplňování Ježíšem. Je zde obojí: milost i přirozenost. A to ovšem se jedná opět o čas, o delší čas, o hodně dlouhý čas.

3. Ježíš více křtil než Jan (Jo 4, 1). Opět to předpokládalo čas, kázání, práce, námahy, zvláště proto, že zde byl již jiný vyhlášený kazatel, ke kterému se obracelo mnoho lidí všech stavů (Mt 3, 5, 7). Tímto všeobecně známým kazatelem byl Jan Křtitel.

4. Činnost Ježíšova vzbudila rozruch mezi obyvatelstvem Judska, jak je patrné z rozepře mezi učedníky Janovými a židy, v níž zakročuje potom Jan Kř. (Jo 3, 25—36). Tu je opět předpokládán delší čas.

5. Z Jo 4, 2 víme, že Ježíš sám nekřtil, nýbrž jen Jeho učedníci. Musil si je tedy nejdříve připravit, vychovat; a aby lidé přijali křest z rukou učedníků, musila zde působit již veliká autorita Ježíšova. Ta vyplynula jednak ze zázraků, jež vykonal o velikonočních v Jerusalemě (Jo 2, 23), ale hlavně ji musil vytvořit a získat tváří v tvář před svými posluchači.

6. I farizeové začali věnovat větší pozornost a dokonce začali projevovat i nepřátelství vůči novému proroku Ježíšovi, jak je patrné z Jo 4, 3 a Mt 4, 12 i Mk 4, 14. Právě nepřátelství farizeů to bylo, kvůli němuž opustil Ježíš Judsko a odešel do Galileje, kde jejich vliv nebyl tak veliký.

Po uvážení těchto skutečností musíme stanovit dobu Kristovy činnosti v Judsku na celou řadu měsíců. Na kolik však? Evangelium Janovo nám tuto dobu ukazuje. V rozhovoru se Samaritánkou praví Pán: »Neříkáte vy: „Ještě čtyři měsíce a přijde žeh?“ Hle, pravím vám: Pozdvihněte své oči a podívejte se na pole, že jsou již bílá pro žně.« (Jo 4, 35.) Tato slova musíme vzít tak, jak jsou v evangeliu podána. Není to přísloví, neboť obsahem věty je příkaz: pozdvihněte své oči — podívejte se na pole — bílé obilí — žně za 4 měsíce. A žně v Samařsku se konají pro ječmen i pro pšenici téměř současně, t. j. koncem dubna, ječmen se seče o maličko dříve než pšenice. Pěkně to líčí Willam: »Rovina Machenská, kterou měli za tohoto hovorů před očima, je podnes výbornou půdou. Také tehdy se zelenala pole po zimním dešti mezi bělavými kamenitými kopci. Osení mělo dozrát až za čtyři měsíce. Bůh sice určil, aby žně duší v Samařsku započala později, ale již bylo vidět, že tam doba zrání byla bližší nežli v Izraeli.

Ježíš nemluví nepřesně, nýbrž velice názorně, říká-li, že klasy jsou »bílé« ke žni a nikoliv zlaté. Obilí

palestinské, kterého déšť nikdy nezavlažuje a které při dozrávání většinou schne, má bílou barvu se slabě žlutým nádechem.« (Str. 143.)

Druhá podrobnost, kterou evangelista z pobytu u studnice Jakubovy zaznamenává, a kterou zaznamenává jen jako mimochodem, neúmyslně, ukazuje, že se rozmluva konala v lednu anebo v únoru. Opět Willam to bystře pozoruje: »Ze slov Ježíšových k učedníkům je patrné, že chyběly čtyři měsíce do žni, tedy že to bylo někdy v lednu nebo v únoru. Ale přece asi bylo jasné počasí, vždyť za deště se nikdo nevydá na delší cestu. Někteří už se pokusili tento výjev přeložit do letní doby. Tomu mimo jiné odporuje i to, že se Ježíš o polednách setkal u studně jen s jedinou osobou. U studnice Jakubovy, která leží na tak rušné cestě, bylo by v létě odpočívalo vždy několik poutníků.« (Str. 138.)

Činnost Ježíšova v Judsku trvala tedy od velikonoce, při níž vyčistil Ježíš chrám od různých prodáváčů, prvních to velikonoce Páně, do (zhruba) konce ledna, tedy skoro celých 10 měsíců. Tím lze řešit otázku, kolik velikonoce bylo při veřejné činnosti Kristově.

V jinak výborném svém životopisu Kristově podává Giuseppe Riccioti (Život Ježíše Krista — Praha 1948) obraz života Kristova v rámci trojích velikonoce. Několik kritických poznámek k tomuto Ricciotioho rozvrhu objasní nemožnost jen trojích velikonoce, a naopak ukáže, vzhledem k již řečenému, nutnost čtveřích velikonoce, kolem nichž se řadí činnost Páně. Riccioti praví:

»Jak dlouhý čas uplynul od křtu Ježíšova, jež možno prakticky považovati za počátek jeho veřejné činnosti, do jeho smrti? Jinými slovy: jak dlouho Ježíš působil?

Nejlepším a vlastně jediným vůdcem při pátrání je Jan. Jeho evangelium rozlišuje troje židovské velikonoce: první na počátku veřejné činnosti Ježíšovy, hned po zázraku na svatbě v Káně (Jo 2, 13), druhé asi v polovici jeho veřejného života (Jo 6, 4), třetí při jeho smrti (Jo 11, 55; 12, 1; atd.). Mimo tyto troje velikonoce se zmiňuje Jan ještě o jiných židovských svátcích. Po druhých velikonočních uvádí slavnost stánků neboli »pod zelenou« (Jo 7, 2) a posvěcení chrámu (Jo 10, 22), jež by připadly mezi druhé a třetí velikonoce. Omezíme-li se na tyto údaje, mohli bychom soudit, že veřejný život Ježíšův trval dva roky mezi trojimi velikonoce a několik měsíců, jež uplynuly mezi Ježíšovým křtem a prvními z těchto tří velikonoce.

Ale i zde vzniká důvod k pochybnosti. Sám Jan (5, 1) vkládá mezi zmínky o prvních a druhých velikonočních zprávu, která zní doslovně takto: »Potom byla slavnost židovská a Ježíš se odebral do Jerusalema. Který je tento nepojmenovaný svátek? Není důvodu pro předpoklad, že „jedna slavnost“ (bez čtení) židovská nebo „svátek“ (se členem) byly za časů Ježíšových jenom velikonoce. Totéž neurčité vyjádření mohlo znamenat letnice nebo slavnost stánků nebo svátek posvěcení chrámu, jenž byl slavný a četné navštěvován, nebo i jiné. Z evangelia Janova tedy nevysvítá, že se za veřejného života Ježíšova slavily více než troje velikonoce. Synoptikové nepodávají chronologického obrazu, než jakési nepřímé a vzdálené potvrzení chronologie Janovy možno přece nalézt. V podobnosti o planém fíku, které pronesl Ježíš ke konci svého veřejného života, praví: „Hle, tři léta jsou tomu, co přicházím hledat ovoce... a nenalezám“ (Lk 13, 7). Tento čas je snad narážka na trvání Ježíšova veřejného života, jenž až do té doby marně čekal na ovoce symbolického planého stromu; je-li narážka míněna doopravdy číselně, máme zde potvrzení třetího roku veřejného života, jak jej známe od Jana. S jiným nepřímým potvrzením se setkáváme v Mk 6, 39, jenž praví, že při prvním rozmnožení chleba posadil se zástup „na zelenou trávu“. Bylo tedy v Palestině jaro, snad březen, několik dní před velikonoce; a to právě výslovně říká Jan (6, 4), zmiňu-

je se při této příležitosti o druhých velikonicích veřejného života. Vypravování o klasech trhaných v sobotu (Mat 12, 1—8; Mk 2, 23—28; Lk 6, 1—5) předpokládá žež již zralou, a proto dobu hned po velikonicích; byly to tedy jedny z prvních dvou velikonic Janových (třetí nemohou přijít v úvahu) a nelze předpokládat žádné jiné. Podle časového pořadí Markova a Lukášova docházíme k závěru, že tyto neznámé velikonoce, právě uplynulé, byly prvními velikonicemi Janovými. Pojmenování „druhoprvní“, dané oné sobotě v Lk 6, 1, není pravděpodobně autentické a přes mnohá vysvětlení se vůbec neví, co znamená. (Str. 151—153.)

»Po rozmluvě s Nikodemem zůstal Ježíš ještě nějaký čas v Judsku, avšak zdá se, že odešel z proradného hlavního města na sever. Volný venkov dával i větší svobodu v jednání jemu i těm, kdož chtěli k němu přijít; zde byl z podezřívavého dohledu členů hierarchie a farizeů. Na místě, kde se zdržoval, bylo dost vody, snad to byla nějaká zátoka Jordánu, protože se nenadále dovídáme, že i učedníci Ježíšovi udělovali křest jako Jan.« (Str. 268.)

»Je tedy k polednímu („hodina šestá“), pravděpodobně v květnu: obilí bylo zralé také v Galilei a snad tu a tam začaly již žně. Jednou v sobotu kráčel Ježíš s učedníky kolem pole; někteří z nich dostali chuť, a proto trhali klasy...« (Str. 285.)

Těchto několik vět Ricciotových stačí, aby se ukázalo, že popírá a vyvrací autor sám sebe.

Riccioti připouští jen troje velikonoce v životě Páně. Tomuto svému plánu pak přizpůsobuje všechno, přizpůsobuje i dobu žní atd. Ukazuje ovšem, že nezná povětrnostní poměry Palestiny, a proto komolí Jana a ostatní evangelisty.

Podle Ricciotioho je rámcový obraz činnosti Kristovy tento:

I. velikonoce — vyhnání prodáváčů z chrámu, po těchto velikonicích trhají apoštolové v sobotu v Galilei klasy;

II. velikonoce — rozmnožení chlebbů, sem patří poznámka Mk o zelené trávě;

III. velikonoce — svátky smrti Páně.

Takto Riccioti. Srovnáme však jeho vlastní věty s tímto uspořádáním! Po rozmluvě s Nikodemem »zůstal Ježíš nějaký čas v Judsku«. Co asi znamená ten výraz »nějaký čas«? Riccioti tento výraz vysvětluje, když udává, že rozmluva se Samaritánkou byla pravděpodobně v květnu (na jiném místě však říká, prostě a s jistotou, že byla v květnu!). Ten nějaký čas tedy jest od velikonoce do května. Velikonoce v roce 28 (je to rok Ricciotioho!*) byly od 30. III. do 6. IV., tedy ten nějaký čas by trval 6—8 neděl. To, že Pán ukazuje na bílé obilí a mluví o tom, že za 4 měsíce budou žně, přechází Riccioti pohodlně větou: »V Palestině si ke konci prosince no osetí ulehčovali úslovím: „Ještě čtvrtí měsíce a budou žně.“ protože jim nastávaly nové práce se žněmi teprve v dubnu a květnu, to jest no čtyřměsíčním odpočinku«. (Str. 274.) Je však možno a je dovoleno takto zacházet s Písmem svatým?

Riccioti pak musí, ježto si stanovil jen troje velikonoce, trháni klasů spojit s prvními velikonicemi, při nichž Pán očistil chrám. Trháni klasů se stalo v Galilei. Kdy? Riccioti říká: »Uplynulo několik neděl od rozmluvy se Samaritánkou, což bylo v květnu: obilí bylo zralé také v Galilei a snad tu a tam začaly již žně.« (Str. 285.) Opět je zde neurčitý výraz: několik

neděl. Co to vlastně je několik neděl? Kdybychom usuzovali podle Ricciotioho výrazu »nějaký čas«, pak těch »několik neděl« by bylo 6—8 neděl. Ale i jinak několik je 6—8—10. Tím bychom přišli do konce června, spíše však do července až do srpna; červen se však skoro jistě vylučuje, protože to by nebylo »několik neděl«, nýbrž jen krátký čas od května. V červenci by však apoštolové nejen že neviděli ani jedno obilní pole, čekající na žně, ale neviděli by ani jednoho klásku na strništích. Žně v Galilei jsou již koncem dubna. Willam o tom praví: »V březnu je tam (t. j. v Galilei) nejkrásnější doba roční; lze ji srovnat s naším červencem za teplého léta; klasy se již kolébají na silných stéblech. Pšenice vyroste 1 až 1,20 m vysoko, na vysočině Judské však sahá žencům sotva po kolena. Za žní, koncem dubna, bývá pak už takové vedro, že se dá žnouti srpem jenom za rosy; jinak by se zrní vydrolilo z klasů. Ječmen vyrostl u jezera až do výše 1 m, na sušších stránkách a v Judsku měří často jen půl, i když jsou klasy dobře vyvinuty. Pšenice a ječmen se sklízeli skoro v též čas.« (Str. 146.)

Podle tohoto svědectví očitého svědka poměrů v Palestině Willama je proto zcela vyloučeno, aby trháni klasů apoštolů se mohlo spojit s prvními velikonicemi, anebo je klást do doby července nebo srpna. Ostatně výrazy, jichž užívá Riccioti o žních v Galilei, jsou přímo laické. »Snad«, »tu a tam«, a pod. Celé toto Ricciotioho hraní s výrazy a slovíčky je zcela nepravdivé, nepřesné, nepřipustné a věcně nemožné.

A ku podivu Riccioti opomíjí podat rozbor činnosti Páně v Judsku, již zmiňuje jen takřka mimochodem položenou větou, která byla výše citována: »Po rozmluvě s Nikodemem zůstal Ježíš ještě nějaký čas v Judsku... Na místě, kde se zdržoval, bylo dosti vody, snad to byla nějaká zátoka Jordánu, protože se nenadále dovídáme, že i učedníci Ježíšovi udělovali křest jako Jan.« (Str. 268.) To je vše. Ale to přece není možno jen takto přejít činností Páně v Judsku! Jenže Riccioti, jenž si předem podle svého stanovil jen troje velikonoce Páně, musí takto mluvit, jinak by mu to nevyšlo. Jenže s Písmem takto zacházet nesmí! Riccioti proto též musí popírat věty Jo 4, 35, a proto též musí nedbat povětrnostních podmínek v Palestině. Ale všimněme si ještě jiných výrazů Ricciotioho:

»Po rozmluvě s Nikodemem zůstal Ježíš ještě nějaký čas v Judsku...« (Str. 268.)

»Jednoho dne vznikla mezi učedníky Janovými a jistým židem hádka o očišťování...« (Str. 269.)

»Po několika nedělích, pravděpodobně v květnu, byl přísný karatel dvora uvězněn v Macherontě« (tamtéž).

Co tyto výrazy říkají? Každý si může o nich myslet co chce, nehleže že neříkají nic nebo téměř nic.

A výraz Lk 6, 1 o druhoprvní sobotě, při níž trhají učedníci klasy, i když o tom výrazu »druhoprvní sobota« nemáme jistoty, přece věcně jest jisto, že učedníci mohli trhat klasy jenom těsně po velikonicích, až do počátku května, později již ne, protože později na poli už žádné klasy nebyly. A podle Ricciotioho to mělo být až v červenci nebo srpnu dokonce, což je naprosto vyloučeno.

Janovu »slavnost židovskou« (5, 1) vyřizuje Riccioti takto: »...Ježíš se odebral do Jerusalema o »židovském svátku«, který není blíže označen. Mohly to být velikonoce, ale pravděpodobně to byly letnice téhož roku 29; pak to bylo ke konci května«. (Str. 351.) Ale co by si Riccioti počal se svým rozvržením činnosti Páně do tří velikonic, kdyby i toto náhodou byly velikonoce? To by už měl velikonoce čtvery — co by dělal? Ale co to vůbec jest: »mohly to být«, »pravděpodobně«, »pak to bylo«? Proti tomuto všestranně podivnému datování musíme namítnout závažnou námitku, událost, kterou vypravuje Jan 7, 2—5: »Byla pak blízko židovská slavnost, svátek stánků. I řekli mu jeho bratři: „Odeber se odtud a jdi do Judska, aby také tvoji učedníci viděli tvé skutky, které konáš, neboť nikdo nečiní nic skrytě, chce-li

* Časový přehled života Kristova podle Ricciotioho jest:

Počátek působení Jana Kř.: na začátku r. 28 po Kr. (nebo také mezi říjnem a prosincem r. 27).

Křest a počátek veřejného života Ježíšova: krátce po předchozím datu.

První velikonoce veřejného života Ježíšova: březen až duben r. 28.

Druhé velikonoce: březen—duben r. 29.

Třetí velikonoce a smrt Ježíšova: 7. duben r. 30, den 14. nisanu. (Str. 157.)

býti veřejně uznán. Činili-li takové věci, zjev se světu.“ — Nevěřili totiž v něho ani jeho bratři. »Roku 29 svátky stánků byly od 12.—18. října. Bratři Páně žádají, aby Ježíš šel na tyto svátky do Judska a zjevil se světu, to jest Jerusalemu. Tato žádost ukazuje, že Ježíš v předešlých svátcích v Jerusalemě nebyl, že tedy před těmito svátky dlouho pracoval »skrytě«, to jest jen v Galileji. Svátky před tím byly: letnice, a to 8. června a velikonoce od 17./18. dubna do 24./25. dubna.

Od letnic do svátků stánků tedy uplynulo 17 neděl, od velikonoce 24 neděl. Na žádných z těchto svátků tedy Ježíš v Jerusalemě nebyl, proto právě Jej jeho bratři vyzývají, aby šel do Jerusalema a »zjevil se světu«, neboť již příliš dlouho působí jen v Galileji. Letnice však trvaly jen jeden den a do svátků stánků uplynuly jen 4 měsíce, o ty se tedy nebude jednat; jsou to tedy velikonoce, o nichž Ježíš v Jerusalemě nebyl. Skutečně též všechny události po rozmnožení chlebů ukazují, že Ježíš ani neměl čas a též nebylo vhodné jít na velikonoce r. 29 do Jerusalema a z těchž důvodů i na svátky letnic. Proto slova Ricciottiho, že »židovská slavnost« u Jo 5, 1 by mohly být velikonoce r. 29 nebo letnice, jsou takového druhu, že neříkají nic pozitivního, jenom že sama sebe vyvracejí. Dokonce i ten termín, že »pravděpodobně to byly letnice a pak by to bylo ke konci května«, jest důkazem, že Ricciotti nezná přesného židovského kalendáře; proto tak lehce »datuje«. Jak vše ukazuje, Kristus o velikonicích v roce 29 v Jerusalemě vůbec nebyl. A nemohl tam být ani o letnicích, i vzhledem k Jo 7, 2—5, i vzhledem k jiné rozsáhlé a velmi závažné činnosti Kristově v Galileji. Celá chronologie života Kristova ukazuje, že »slavnost židovská« u Jo 5, 1 byly velikonoce r. 28.

Kdybychom připustili rozvrh Ricciottiho jen o trojích velikonicích, pak:

1. musíme převrátit vůbec chronologii Lukášovu a Matoušovu a Markovu;
2. musíme popřít, že Jan, který píše evangelium poslední, nedoplnuje své předchůdce;
3. vůbec nevysvětlíme, co to bylo za slavnost u Jo 5, 1;
4. vůbec a soustavně musíme nedbat přírodních podmínek, které v Palestině byly a jež jsou evangelisty dotýkány (žně atd.);
5. nutně dlouhotrvající činnost Páně v Judsku takřka vynechat, jak to činí Ricciotti;

6. tu spoustu událostí a rozsáhlou činnost v Galileji kumulovat do kratičké doby;

7. nedbat historie vůbec;

8. nedbat prorockých týdnů Danielových;

9. zavrhnout texty Jo 4, 35 a Lk 13, 7.

Po všech těchto úvahách jest rámcový obraz veřejné Kristovy činnosti mezi jednotlivými svátky tento:

Křest Páně u Jordánu v lednu r. 27.

I. velikonoce (Jo 2, 13) od 10. do 17. dubna r. 27. O těchto velikonicích bylo vyhnání prodávaců z chrámu, rozhovor s Nikodemem.

II. velikonoce (Jo 5, 1) od 30. března do 6. dubna r. 28. Při těchto svátcích uzdravil Pán člověka 38 roků nemocného u rybníka Bethesda a obhajoba Ježíšova před židy. Po těchto velikonicích trhali apoštolové klasy a jedli je.

III. velikonoce (Jo 6, 4) od 17./18. do 24./25. dubna r. 29. O těchto svátcích nebyl Ježíš v jerusalemském chrámě; před svátky zázračně nasýtil v Galilei 5000 mužů z 5 chlebů a 2 ryb; svátky stánků (Jo 7, 2). Od velerady jsou posláni služebníci, aby Ježíše přivedli k výslechu, Ježíš odpouští ženě cizoložné, chtějí Ježíše kamenovat, uzdravení slepce; posvěcení chrámu (Jo 10, 22), opět pokus o Jeho zatčení.

IV. velikonoce, o nichž se všichni evangelisté shodují, a při nich smrt Páně 7. dubna r. 30. Trvaly od 6./7. do 13./14. dubna r. 30; letnice r. 30 — 28. května — seslání Ducha svatého.

Do těchto mezních dat, mezi čtyři velikonoce, řadí se události života Páně, jak a pokud jsou evangelisty zaznamenány. A evangelisté zaznamenávají přesných údajů mnohem více, než se často zdá na prvý pohled. Je totiž třeba vždy přihlídnout ke všem okolnostem vypravované události, k podmínkám podnebí, počasí, kraje, kalendáře atd., protože i toto všechno mělo podíl na rozvrhu činnosti Páně a ani Pán se nemohl těmto okolnostem vyhnout, naopak je uznávat a jimi se také řídit. Když toto uvážíme, poznáváme, že lze datovat většinu událostí v evangeliích podaných, a to někdy přesně na den i hodinu, i když není výslovně doba udána, ale ve věci samotné se skrývá. Z toho se také ukazuje, jak věrnými vypravovateli evangelisté byli. Th a PhDr František Falkenauer

PŘIROZENÝ VÝKLAD PRVOKŘESŤANSKÉ VÍRY VE ZMRTVÝCHVSTÁNÍ

Racionalističtí myslitelé usilovali vysvětlit víru apoštolů a prvotní církve křesťanské ve zmrtvýchvstání Páně bez faktu velikonočního. Je to ovšem námaha zbytečná, pravá Sysifova práce. Tuto prvotní víru křesťanskou nelze vyložit z vlivu orientálních mytů, jak tomu chtěli Frazer, Zimmern, Hepding a jiní. Je sice pravda, že v mythologii babylonské se setkáváme s bájí o Tamuzovi, vegetačním to božstvu, které je zosobněním přírody na jaře se probouzející k novému životu a na podzim opět odumírající, jehož milenkou byla bohyně Ištar. Podobně ve fenickém bájesloví vystupuje božstvo Adonis, jež dlí prý polovinu roku na zemi a polovinu roku v podsvětí a jeho milenkou je bohyně Astarte. Ve Frygii byl uctíván mythický bůh Attis s velkou matkou bohů Kybele v tajuplných mystériích. Egypťská mythologie nás seznamuje s oblíbeným egyptským božstvem Osirisem, jenž vlastně byl zosobněním řeky Nilu na jaře se rozvodňující a zavlažující kraje egyptské a později klesající. Osiris a jeho věrná choť, bohyně Isis, byli uctíváni rovněž v tajemných mystériích, jež dokonce pronikly též do Říma. Avšak žádný z těchto orientálních mytů nebyl kořenem křesťanské víry ve zmrtvýchvstání. Mezi křesťanskou vírou v dějinné zmrtvýchvstání Ježíše Krista, jež je zaručeným historickým

faktem, a orientálními bájemi o vzkříšení některých božstev je podstatný rozdíl. V orientálních mytech jde o vegetační a astrální božstva a je v nich symbolicky a alegoricky znázorněno přírodní dění osudem přírodního božstva. V křesťanství však jde o historickou osobnost Ježíše, který se narodil v Betlemě, žil do třiceti let v Nazaretě, pak veřejně učil, byl nevinně odsouzen, trpěl, umřel na hoře Kalvarii, byl pohřben a třetího dne vstal z mrtvých. Zmrtvýchvstání Ježíšovo a orientální myty o zmrtvýchvstání se mají k sobě jako oheň a voda.

Rovněž nelze prvokřesťanskou víru ve zmrtvýchvstání Páně vysvětliti vlivem starozákonních proroctví (na př. žalmu 16, Is. LIII. 10—12). Židovský mesianismus nemohl způsobiti víru ve zmrtvýchvstání Ježíše, zde je příčinou skutečnost. Sv. Jan to označuje v závěru svého evangelia (XX. 2, 5). Apoštolové totiž uvěřili ve zmrtvýchvstání Ježíšovo, když se přesvědčili zkušeností o skutečnosti.

Konečně nelze tuto víru vysvětliti vlivem osobnosti Ježíšovy, jak o to usiloval Alfred Loisy (Les évangiles synoptiques — 223), neboť Kristus víry jest modernistickou konstrukcí, přímo fantastickým vynálezem, který nemá nic společného s historickou skutečností. Bez velikonočních událostí, a hlavně bez fak-

POHLED NA TEMPERAMENT ČLOVĚKA

Při rovnosti přirozenosti všech lidí setkáváme se s individuálními rozdíly mezi lidmi. Nejzřejmější rozdíly vidíme při přijímání a zpracovávání různých podnětů přicházejících k člověku jako k živé bytosti. Každá živá bytost odpovídá na individuální podráždění svéráznou reakcí. Protože je tomu i tak u lidí, dostáváme se tedy po psychologické stránce k určité typisaci jedinců. Srovnáváním různých projevů lidí je nám učiněn přístup k charakteristice osobnosti, neboť bezprostřední cesta do lidské duše je nám uzavřena. V učení o lidských typech je nám východiskem různost způsobů, jakými lidé odpovídají na vnější dojmy. Třebas některými vědci je někde opuštěno staré hippokratovské dělení lidí podle temperamentů, přece toto dělení se přibližuje co nejvíce skutečnosti a v novější době je vědecky podloženo výzkumy věhlasného vědce I. P. Pavlova. Tento fysiolog učením o vyšší nervové činnosti člověka zdůvodnil objektivně různost temperamentů, jejichž psychologický popis byl znám již dříve. Psycholog sice nemůže zkoumat fyziologické děje, ale musí je brát v úvahu, pokud jsou spojeny organicky s duševními pochody. Proto je nezbytné znát i některé otázky fyziologie. Již svatý Tomáš Akvinský ve své *Summē* stavěl na fyziologii své doby. Znalosti podmínek biologických, fyziologických, jakož i společenských a historických, lidského života přibližuje nám obraz člověka.

Podle scholastického učení podmětem života vegetativního a smyslového jest tělo spolu s duší, takže bez součinnosti těla žádný úkon života vegetativního neb smyslového není možný. Lidská duše je totiž závislá na těle jakožto spolufaktoru, bez jehož součinnosti nikdy nemůže vykonávat funkce vegetativní neb smyslové. Činnost smyslová je všeobecně nutnou podmínkou činnosti rozumové. Lidský temperament kládeme do smyslové činnosti člověka. Vyšší nervová činnost, různá u různých lidí, je základem temperamentu.

I. P. Pavlov stavící na nervových pochodech stanoví dva hlavní pochody, které jsou vůči sobě protikladné; je to *proces budivý a tlumivý*. Proces budivý se vyznačuje vzrušivostí, dráždivostí (*excitace*) a proces tlumivý (*inhibice*) označuje nám, jak organismus zpracovává podněty, ukazuje na odezvu podnětů. Tyto nervové pochody se vyznačují třemi vlastnostmi: *silou, vyrovnaností a pružností*.¹⁾ Fyziologicky síla nervového pochodu znamená schopnost mozkových buněk odpovídat přiměřeně i na velmi silné podněty, snést a vydržet i nejsilnější podněty. Vyrovnanost znamená, že tato síla je stejná jak u procesů budivých, dráždivých (*excitace* — vzrušivost), tak i u procesů tlumivých. Vyrovnané mozkové buňky dovedou vyvíjet stejně mocnou činnost, jako i ji zadržovat, potlačovat. Pružnost znamená přizpůsobivost výkonnosti mozkových buněk trvání podnětů. Je to schopnost podle potřeby zaměňovat rychle děj budivý za tlumivý a naopak. Je-li výkonnost buňky málo vytrvalá, a proto záhy ochabla, mluvíme o vratkosti či labilitě nervových pochodů. Trvá-li daná činnost buňky příliš dlouho, je-li těžkopádná, setrvačná, mluvíme o topornosti, utkvělosti (inertnost) základních nervových procesů.

Kombinace těchto tří vlastností (síly, vyrovnanosti a pružnosti) dávají čtyři základní typy vyšší nervové činnosti analogické s hippokratovským dělením na temperamenty.

1. Typ silný a nevyrovnaný, neboli vznětlivý, *cholerik*.

2. Typ silný, vyrovnaný, pružný, neboli živý, *sanguinik*.

3. Typ silný, vyrovnaný, nepružný, neboli netečný, *flegmatik*.

4. Typ slabý, neboli utlumený, *melancholik*.

Projevení se typu nervové činnosti člověka označujeme temperamentem. Pavlov o temperamentu napsal: »Temperament je nejobecnější charakteristikou každého jednotlivého člověka, nejzákladnější charak-

teristikou jeho nervové soustavy; a nervová soustava vtiskuje určitý ráz veškeré činnosti každého jedince.«²⁾

Znalost temperamentů je dobrým přístupem k osobnosti člověka, a to je důležité i pro kněze. Toto zdůrazňuje Willibald Demal, který píše, že znalosti o rázu temperamentu a o jeho negativních a pozitivních známkách jsou důležité především pro duchovního vůdce.³⁾ Tento autor přijímá hippokratovské dělení temperamentů. Toto dělení nalézáme také u teologa Hermanna Schmidta⁴⁾ a u katolického lékaře Rudolfa Allerse.⁵⁾ Dělení na čtyři temperamenty jistě zůstane základním v typologii, i když jednotlivé typy budou hlouběji a důkladněji zdůvodněny. Je i možné, že budou určeny varianty čtyř typů, které budou mnohostranněji a podrobněji charakterisovány.⁶⁾ Vlastnosti jednotlivých temperamentů byly také laboratorně experimentálně prokázány.⁷⁾ Temperament se projevuje zejména v bezděčných situacích. I když temperament je ovládán aneb zakryt jinými získanými rysy, přece lze říci, že nějakým způsobem »prosvítá«. Temperament sice neurčuje obsah hodnot, nýbrž označuje jen vnější stránku člověka, jak reaguje na různé podněty, ale protože odezvy v osobnosti člověka vzhledem k různým hodnotám jsou ve velké míře stálé, tak nám temperament poskytuje přístup k charakteru člověka.

Pro kněze je důležité znát pozitivní a negativní stránky temperamentu, neboť každý člověk v úsilí o dokonalost má stavět na kladných stránkách temperamentu a záporné má potlačovat. Proto zde jsou uváděny téměř heslovitě a způsobem ne plně vyčerpávajícím charakteristiky jednotlivých temperamentů. Je přihlíženo ke vhodnosti temperamentu v uplatnění v životě a k jeho vlivu k utváření osobnosti.

Základem *cholerického temperamentu* je typ silný, nevyrovnaný, snadno vznětlivý. Postoj cholerika k životním úkolům je: »Musí to jít.« Cholerikova duše přijímá vnější dojmy mocně a rychle, má velkou schopnost reakce. Spojení silné vzrušivosti se silou odezvy činí z cholerika člověka světu přikloněného, člověka bojovného, často jdoucího do extrémů. Cholerik je většinou optimistický a neznající pocitu méněcennosti. Nadaný cholerik je energický, umí přesvědčovat a přemlouvat. Stinnou stránkou cholerika je, že klade důraz na vlastní osobnost, že druhé neuznává a není úzkostlivým ve vybírání prostředků vedoucích k cíli. Ve snaze dojít cíle stává se krutým, ale i podlézavým. Jsa veden pocity síly nezná omezení svých schopností a překračuje hranice své moci. Pro svůj úspěch chce někdy uskutečňovat i nemožné. Cholerik se vyznačuje rychlostí myšlení, energií, proto se uplatňuje na místech, kde je třeba rozhodování, organizování a vedení. Cholerik pro silnou vzrušivost je náchylný ke hněvu a k nezdrženlivosti. Pýcha často cholerikovi zabraňuje mít účast s utrpením druhých. Pýcha a vznětlivost jsou překážkami v úsilí o dokonalost. Jako cholerik dovede být bojovníkem za dobro, tak může být i bojovníkem zla. Cholerikovi je třeba, aby našel k lidem pravdivý a laskavý vztah. Kněz cholerického temperamentu vzbuzuje spíše úctu než lásku. Takový kněz v působení má úspěch, ale musí v sobě spojit lásku a pokoru.

Nedostatek pokory je hlavní vadou cholerického temperamentu. Proto je třeba, aby cholerik v sobě potlačoval marnivost a samolibost. K tomu pomáhá mu myšlenka, kterou si musí opakovat a zdůrazňovat: »Jsem jen nástrojem. Děkuji svému Stvořiteli za vše dobré. Ze sebe nemám nic. Mohu vše v tom, který mi dává sílu.«⁸⁾ Taková myšlenka nemůže podporovat falešnou pýchu, ale také nemůže vést k žádnému ponižování, které by bylo pohrdáním dary Božími. Je-li cholerik zlomen nějakou životní situací, má to pokládat za zkoušku od Boha, aby se stal pokorným, aby si uvědomil svou vlastní nedostatečnost.

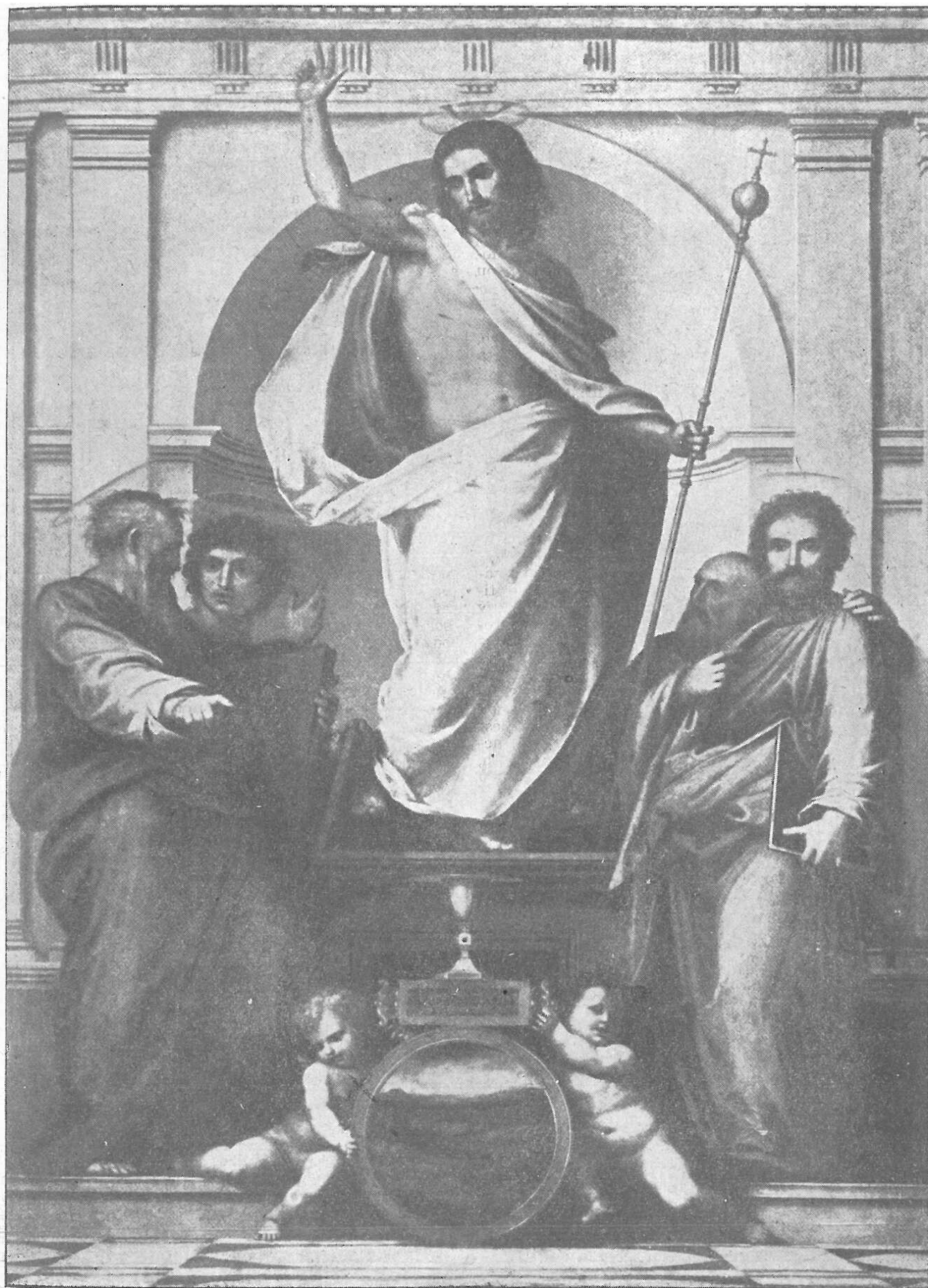

Rothciv

**Uns ist gebor'n ein Kindelein
Von einer Jungfrau reine**

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA K ČÍSLU ČTVRTÉMU - ROČNÍK VI.

Fra Bartolommeo: ZMRTVÝCHVSTALÝ KRISTUS

(Florenc, palác Pitti)

F. X. Palko: Panna Maria v levé konše chrámu sv. Mikuláše v Praze III

F. X. Palko: Panna Maria v levé konše chrámu sv. Mikuláše v Praze III (detail)

F. X. Palko: Sv. Ignác (detail), nástěnná malba v levé konše chrámu sv. Mikuláše v Praze III

Základem *sanguinického temperamentu* je typ silný, vyrovnaný, se sklonem k útlumu. U tohoto typu je vzrušivost větší než odezva na podněty. Postoj sanguinika k životním úkolům je: »Půjde to.« Mysl sanguinikova rychle reaguje, ale obtížněji se již soustřeďuje na předmět. Sanguinický temperament bývá nazýván nejšťastnějším temperamentem. Sanguinik je často estét, je pozorný, vnímavý, účastný, zajímá se o věci, i když jim zcela nerozumí. Je snadno nadšen, život nebere tragicky, má sklon k přehánění. Nalézá vše báječné a podivuhodné. Není zdrcen kritikou ani neúspěchem. Jeho pojetí života je radostné, ale často povrchní. Nalézá snadno kontakt s lidmi, proto je oblíben a dobrým společníkem. Sanguinik svými rysy srdečnosti a roztomilosti umí působit na lidi, vyvolává lásku a přátelství.

V sanguinikově úsilí o mravní dokonalost se vyskytují četné překážky. Je to jeho povrchnost a leh-

komyslnost, chybí mu často duch obětavé odevzdání. Někdy se příliš zaměstnává svými smysly. Je přístupný chvále a lichocení. Rozumová koncentrace je mu obtížná a snadno přechází hlubší věci. Ovlivněn svými náladami zapomíná i na povinnost. O sobě má dobré mínění. Veselost sanguinikova často může vésti k nevázanosti a planému žertování. Svě slabosti umí omlouvat. Pro tyto záporné rysy sanguinik potřebuje vedení, aby se neztrácel ve smyslovosti a lehkomyšlnosti. Pro svou nestálost je sanguinik i nestálý v hříchu. Neumí být dlouho zlý. Svůj hněv snadno přemáhá. Sanguinik ve své sebevýchově má stavět na pevných zásadách a má umět upevňovat svoji vůli. Sanguinický kněz má úspěchy, ale musí se učit, aby chápал druhé a měl s nimi účast a na druhé nebral své měřítko, které se vyznačuje bezproblémovostí.

(Pokračování)

ThLic Miroslav Rajmon

MANIPULUS

»MEREAR, DOMINE, PORTARE MANIPULUM FLETUS ET DOLORIS...«

Manipulus, náramek, náramní páska, kterou navléká kněz na předloktí levé ruky. Manipul je zhotoven z těžé látky jako kasule, ozdoben křížem, jež kněz před obléčením políbí.

Manipulus od latinského *manum pleo*, plný ruka, co se do ruky vejde, kapesník, šáteček.

Šáteček, který nosili Římané v levé ruce na utírání potu a k jiným praktickým účelům. Také etiketní ozdoba šáteček jež nosili římské konsulové a vyšší úředníci při oficiálních příležitostech. Jím dává i máváním znamení na zahájení schůze nebo her v cirku. Tak se stal symbolem úřední moci a hodnosti. Proto začali po konstantinské době užívatí tohoto symbolu moci a hodnosti též církevní hodnostáři v Římě. Později se stal oficiální součástí liturgických rouch kleiků vyšších svěcení a jest jím až dodnes. Mimo Řím byl v ak manipul, který se nazývá až do jedenáctého století *mapula* — utěrka, skutečný šáteček, který se nosil složený na levé ruce, jehož se užívalo jako kapesníku k utírání potu a podobně. Amalarius Symphosius, biskup v Metách († 850), žák Alkuinův, píše ve svém hlavním liturgickém díle *De ecclesiasticis officiis ad Ludovicum Pium*: »Sudario solemus tergere pituitam oculorum et narium atque superfluum salivam decurrentem per labia...« (De eccl. Off. 1. 2, c. 24). Od 11. století používá manipul i mimo Řím svého praktického účelu a stává se v celé Církvi pouhým liturgickým ornamentem.

Symbolika manipulu je bohatá.

1. Manipul je symbolem kněžské moci a důstojnosti! Spolubratr vzpomíná. Jednou večer, po přijetí nižších svěcení, šel jako alumnus velikou ložnicí ke svému lůžku. Najednou mu přišel na mysl nápis, který kdysi viděl na obrázku v římských katakombách: »Acolythus de catholica! Ty jsi akolyta Církve svatě katolické! Jak jsem byl tenkrát hrdý při této myšlence! Diaconus de catholica... sacerdos de catholica... Jsi si toho vědom, co znamená být knězem, pastýřem dobrým nesartelných duší, mít nadpřirozenou moc, kterou nikdo nemá leč ty, posvěcený Páně! Odpouštět hříchy, být prostředníkem mezi nebem a mezi zemí, mezi Bohem a dušemi. Pontifex, stavitel mostů mezi duši a duši, mezi duši a Bohem... Pacifer et pacifex... nositel a tvořitel míru, homo Dei, aposto us Christi! Jestliže platí pro každou duši slova Písma svatého: »Pamatuj, človče, na své poslední věci a na věky nebudeš hřešit!«, pak platí pro každého kněze tím více slova: »Pamatuj, že jsi knězem, muž Bohu zasvěcený, sacre dos in aeternum et in aeternum non peccabis!« Kdyby sis jasně uvědomil, co znamená být knězem, bál by ses každého stínu hříchu. Hrozil by ses všeho, co se přičítá tvé kněžské důstojnosti. Kdybychom si stále znovu uvědomovali své kněžství, svou nadpřirozenou kněžskou moc, nikdy a nikde bychom se kněžsky nedůstojně nechovali, kněžsky nedůstojně nemluvili, kněžsky nedůstojně nežili...

Každého dne ráno neb večer, když navlékáš na levou ruku manipul, insigne sacerdotalis dignitatis, uvědom si znovu svou kněžskou důstojnost a svou kněžskou nadpřirozenou moc.

2. Jako bývalý šáteček na utírání potu je manipul symbolem námahy kněžských prací a starostí..., ale také věčné odměny za poctivé namáhání na vinici Páně. To nám připomíná po každé liturgická modlitbička, kterou se modlíme při oblékání manipulu přede mší svatou: »Merear, Domine, portare manipulum fletus et doloris...« — »Nechť, Pane, zasloužím nositi manipul lkaní a bolesti, abych s plesáním přijal odměnu za práci.«

Jestliže byl celý život Dobrého Pastýře, Ježíše Krista, nepřetržitým řetězem obětí a námahy, utrpení a strastí za hříšníky, nemůže být život druhých Kristů od života Páně odlišný! Tak jako je veliká kněžská důstojnost, tak přetěžká je její břemeno... »Honores videntur esse, sed revera non sunt nisi ministeria,« píše svatý Jan Zlatoústý (De sacerdotio 3). Svatý Bernard praví: »Ut praesit, ut provideas, ut procures, ut serves; praesit ut prosis!« (De cons. 3.)

Jsmo představení duší, praesumus, ale ne, abychom vládli, nýbrž abychom jim sloužili. »Ut serves«, s láskou, neúnavně, obětavě, horlivě, bez reptání a nařikání! Oběti naše nebudou nadarmo a zadarmo! Vděčné duše, odměná nebeská! »Gaudebit cor vestrum,« praví Pán. »Bude se radovati vaše srdce a vaši radost nikdo vám nevezme.« Jan 16, 22. Každý z nás může se svatým Pavlem říci: »Pro budoucnost jest mi uložena koruna spravedlnosti. Tu mi dá Pán.« (2 Tim. 4, 7 a 8.)

Proto s radostí do práce na vinici Páně, pro duše! S radostí se modleme každý den při oblékání manipulu své: »Merear, Domine, portare manipulum fletus et doloris, ut cum exultatione recipiam mercedem laboris... abych s plesáním přijal odměnu za práci!«

P. Karel Sahan

VELIKONOČNÍ PÍSEŇ

Básníci jsou jako ptáci. Milují jaro a s přicházejícím jarem se rozepívá jejich stříbrná píseň nejradostnější a nejkrásnější. »Ach, jak je lidem, když ticho noci nesmírné zve: Zpívej!« Tak vyjadřuje básník svůj úžas z mocného vnučení, které ho nutká pod klenbou rozzářené, hvězdnaté noci, v níž je tak blízko slyšet svatý dech Boží, zpívat celým srdcem, celou duší, celým životem. Jaro je velký kouzelník. A skvělý malíř, jehož paleta je pestrá a jehož obrazy hýří barvami, podivuhodným oslněním, tajemným a postžitelným rozechvěním skoro každé ze všech maličkostí, z nichž si krajina utkává svou tvář. Věřícímu srdci je jaro symbolem probuzení. U nás obvykle na dobu jarní, kdy se příroda probouzí k novému životu, připadají velikonoční svátky. Je tak touto shodou velmi dobře vyjádřen duchovní smysl velikonočního vzkříšení. Jako příroda po celou zimu odumřela životu, nevzdávajíc ani hlásku pod studeným poryem sněhu, a náhle procitá pod dotekem jarního slunce znovuzrozená, vyrážejíc v jásot tisícovými květy nejkrásnějších barev, tak odvaluje zmučený a po utrpení Velkého pátku k smrti ponížený Spasitel těžký a chladný kámen hrobu, v němž na tři dny spočinul, a v slunci nového života dává zazářit krvavým květům svých požehnaných ran. Zmrtvýchvstání Páně, jež se nám každého roku v liturgii vrací v jásavé a trpytivé intonaci velikonočního aleluja, je důkazem Kristova božství, vítězstvím jeho věčné pravdy a všemohoucí lásky jeho nečistšího Srdce. Muž bolesti stává se vítězem nad smrtí, vstává v plnosti lidského ponížení k plnosti věčného božství. »Vím, komu jsem uvěřil!« (2. Tim., 1.) Tak volá vzrušeně sv. Pavel, tak musí vykřiknout z hlubin blaženosti každá kněžská a křesťanská duše, která ví, co znamená slova velikonoční sekvence:

»Smrt a život soubojem utkaly se podivným; kníže života zemřev, vládně živý.« Tady lze hledat podstatu velikonoční radosti, která se rozlévá celou velikonoční liturgií jako mohutná řeka, slavnostně plynoucí, zpívající pod oblaky a trpytící se jako nejčistší stříbro v paprscích slunce. Vždycky mne na Bílou sobotu přímo rozechvívalo a unášelo ono trojí aleluja, jež kněz zpívá po epistolě vždy o tón výš. Úchvatná, věčná, neunavená a neztišitelná velikonoční píseň! Píseň radosti! Píseň sladkého a požehnaného pokoje! Píseň vítězného života! Jako by v tom zářivém slově zpívali všichni skřivani našeho libezného českého jara, o němž básník řekl, že se blíží »v mateřském pohnutí země, v zrychlení času a krve«, jako by se v něm rozepěli všichni ptáci našich rozkvetlých a omládlých zahrad, všechny prameny a potoky, řinoucí se s horských strání do ztichlých údolí, jako by v něm hlaholily všechny zvony našich kostelů, jako by v něm zdvíhaly tisíce vykoupených a očištěných duší své bílé ruce vstříc Světlu, jež nezmlká a neuhasíná ani uprostřed nejtemnější noci. Aleluja! Chvalte Pána! Neboť on jest to, který »přemohl smrt a bránu věčnosti nám otevřel.«

Velikonoční píseň je píseň naděje. Tato naděje každé duši, za níž Pán trpěl na kříži své bolesti, něčím více, než pouhými slovy říká, že i ona není podrobena smrti, ale životu, věčnému životu. K tomuto životu musí růst, pro něho a pro jeho blažené světlo musí přemáhat temnotu hříchu, mrákoty smrti. Jak často se mnohá duše podobá zimní přírodě, kde všechno umírá a hyne pod chladem sněhu a ledu! Hříchem v ní zemřela i poslední jiskřička života, pohasl poslední paprsek světla, protože těžký hřích je vrhač stínů a polykač světla. Noc, zraňující k ránu Bílé soboty, svou temnotou

tolik připomíná temnotu duše, raněné hříchem! Ale stačí vystoupit ze tmy a přiklonit se k Pánu, který neopouští vykoupené duše ani v nejtemnější tmě, který je s ní vždy a všude. O něm duše praví: »Se všech stran mne obkličuješ, a svou ruku na mne kladeš... Řeknu-li: Tma mě přikryje jistě, budiž nocí vůkol mne světlo — ani tma ti nebude tmavá, a noc jak den ti bude světla.« (Ž. 138, v. 5, 11—12.) Božský Vítěz nad smrtí proniká do temnot nejhustších a pomáhá duši k novému životu! Jeho milost je jako slunce, které proráží mraky a ozlucuje zemi. Hle, jak se pod políbením tohoto slunce milosti duše zaraduje, okřeje, probudí a ožije! Hřejivý jarní den, nad nímž se klene blankytně modré nebe, se rozesměje nad jejími vinicemi a lukami. Neboť, jak bylo napsáno v jedné knize, »každému člověku je dopráno, aby se kdykoliv změnil, vykoupil, zachránil«.

Zpívejme svou velikonoční píseň v síle naděje věčného života! Není jiné písně kněžského života než ono věčné, neumlkající a z podstaty duše vytryskující aleluja! Je slovem vítězství. Vítězství života nad smrtí. Vítězství milosti nad hříchem. Velký pátek je cestou k Bílé sobotě. Kříž je cestou k vykoupení. Pokání je cestou k životu. Neboť, »kdo nepřijímá lítosti, nepřijímá života.« zapsal si kdysi do svého důvěrného deníku jeden tichý myslitel. Velikonoce jsou jarem vykoupené a očištěné duše. Jarem zpívajícím a usmívajícím se jako slunce na nebi. Jak bychom nepozdravili toto jaro své duše! Jak bychom je nepozdravili s Otakarem Březinou jeho žhavými slovy: »Pozdravujeme jaro, jež volá tisíce jar! Zlaté petrklíče jiskří se v lazurných lukách, hvězdy jak oči se otvírají, extase lásky z nich vytryskla slzami světla!«

P. Václav Zima

VÍTĚZSTVÍ SPOLEČNÉ PRÁCE

(K 50. výročí smrti Pierra Curieho)

starší bratr Jakub měli od dětství zálibu v přírodních vědách. Po středoškolských studiích vystudovali oba fyziku na pařížské Sorboně.

Před padesáti roky na dlažbě svého rodného města Paříže tragicky zahynul dne 19. dubna 1906 Pierre Curie, patřící mezi světové vědce, jejichž práce a objevitelské dílo znamená novou epochu vědy a bádání.

Pierre Curie narodil se dne 15. května 1859 jako druhý syn pařížského lékaře Eugena Curieho. Pierre i jeho

Jako asistenti na této vysoké škole objevili společnou práci t. zv. piezoelektrinu, která vzniká tlakem nebo tahem na krystalech některých nerostů, jmenovitě křemene.

Na základě četných pokusů sestrojili piezoelektrický přístroj, měřící velmi slabé elektrické náboje, který byl později velmi důležitý při zkoumání radioaktivit.

Jakub se stal r. 1883 profesorem fyziky v Montpellier a Pierre se stal vedoucím laboratoře a později profesorem na městské škole pro fyziku a chemii města Paříže (École municipale de physique et de chimie de la Ville de Paris).

Jeho doktorská these (r. 1895) »Magnetické vlastnosti těles při různých teplotách«, jakož i vynalezení různých speciálních fyzikálních přístrojů k měření rozměrů potřebných k vědeckým pracím pozbyly časem svůj význam i aktuálnost. Nesmrtelným se však

stal, když zároveň se svou manželkou Marií objevil r. 1898 radioaktivní prvky polonium a radium.

Při seznámení Pierra s Marií byl již Pierre vědec známý ve světě, s 15letou úspěšnou prací ve svém oboru, o čemž svědčila řada jeho objevů (na př.: zákon Curie o t. zv. zachování magnetismu, váhy neobyčejné citlivosti, zvané váhy-Curie a pod.).

Marie se narodila ve Varšavě dne 7. listopadu 1867 jako dcera Vladislava Skłodowského, profesora matematiky a fyziky na varšavském lyceu. Její matka, z rodu Boguských, byla učitelkou a později ředitelkou dívčí školy ve Varšavě; celý život byla nemocná tuberkulosou a posléze na ni i zemřela (r. 1877), kdy Marii nebylo ještě 10 let.

Rodina Skłodowských, důsledkem politického útlačku carské vlády, žila v neutěšených finančních poměrech. Marie měla od mládí touhu po vzdělání a vědě, ale musila si na svá studia vydělávat jako soukromá vychovatelka. Její sen, studovat na vysoké škole matematiku a fyziku, se nemohl v tehdejší Polsku uskutečnit, a proto odjela r. 1891 na studia do Paříže, a to díky obětavé pomoci své sestry Bronislavy.

Tvrdě, cílevědomě a houževnatě pracovala Marie zprvu sama a později společně se svým manželem Pierrem na poli své milované vědy.

Její pozornost upoutal objev profesora Henri Becquerela (r. 1893), že sloučeniny prvku uranu vydávají neznámé záření.

Práce německého fyzika Roentgena (r. 1895) s neviditelnými paprsky, jež pronikají neprůhlednými látkami, vedly ji k poznání, že toto záření ionisuje vzduch, čímž jej vodivým pro elektřinu.

S obdivem a úctou vzpomínáme dnes společně práce manželů Curieových, kteří při svých nepatrných prostředcích v prosté dřevěné boudě v dlouhé řadě let zpracovali tuny uranových nerostů (jmenovitě smolinec, těženech v Čechách v Jáchymově), jejichž intenzita záření byla daleko větší nežli obsah uranu. Dospěli proto k názoru, že v minerálech se skrývá neznámý prvek. Tato domněnka se ukázala správnou a vedla pak k úspěšným objevům nových prvků.

Na základě své these »Výzkum radioaktivních látek« byla Mme Curie prohlášena r. 1903 doktorkou přírodních věd na pařížské Sorboně, a to jako první žena vůbec.

Vědecké výzkumy manželů Curieových, za něž obdrželi v r. 1903 Nobelovu cenu, možno hodnotiti jako vítězství společné práce, jež byla dílem dvou vnitřně spjatých lidí: objev radia otevřel nové perspektivy ve světě, který nás obklopuje.

Tímto objevem, kterým byl proveden nezvratný důkaz, že bez soustavné a vytrvalé práce by ani intuice genia nesloužila k ničemu, se změnily názory učenců a filosofů na složení hmoty, byla odkryta funkce atomů a propast nových problémů ve světě: využití atomové energie.

Tragické neštěstí (v r. 1906) vyrvalo Marii Pierra nejen jako pečlivého otce jejich dvou dcer Ireny a Evy a vzorného manžela, ale i jako jejího nejbližšího

vědeckého spolupracovníka: krutá rána nelítostného osudu však nezlomila energii a pracovní houževnatost Marie, která s bolestí ve svém milujícím srdci s tím větší pílí pracovala sama na vědeckém poli, nyní opuštěném jejím manželem.

V r. 1911 obdržela po druhé Nobelovu cenu za přípravu kovového radia, za I. světové války zřídila vzornou službu stálých i pojízdných roentgenových stanic.

Její starší dcera Irena vystudovala na Sorboně fyziku a chemii a stala se v r. 1921 asistentkou nového ústavu pro radiologii, založeného a vedeného Marií. V r. 1925 se provdala Irena za nejlepšího žáka své matky Frédérica Joliot, s nímž v r. 1934 učinila objev t. zv. umělé radioaktivity.

Tento objev, za který byla manželům Ireně a Frédéricovi Joliot-Curieovým udělena též Nobelova cena (třetí v jedné rodině), korunoval dílo jejich rodičů Pierra a Marie Curieových.

Marie Curie, zahrnutá přes svou skromnost nejvyššími poctami a uznáními, podnikla po různých zemích četné cesty, jež se staly pro ni pravými triumfy. V červnu 1925 navštívila i naši vlast a zejména si prohlédla Jáchymov, kolébku radia.

V té době, kdy veškerý vědecký svět uznal její dílo a všichni rozhodující činitelé snažili se jí pomoci, vystala Marii nová veliká překážka: hrozilo jí oslepnutí. V r. 1923 byla s úspěchem operována na šedý zákal a v r. 1930 byly jí operativně vyňaty obě oční čočky. Díky speciálním brýlím a nezlomné pracovní energii mohla však Marie přece pokračovat ve svém díle. Pracovala do poslední chvíle svého života. Stala se obětí radia následkem dlouholetého styku s radioaktivními látkami. Jest krutou ironií osudu, že její objev radia, který odmítla peněžně využiti a dáti si jej patentovati, nýbrž dala jej se svým manželem darem pro dobro trpícího lidstva, zapříčinil její smrt.

Zemřela v Savojsku v sanatoriu Sancellemoz a podle svého přání byla pohřbena do hrobu Pierra v pařížském předměstí Sceaux.

Avšak Francie, uznávající velikost (vydala přes 60 vědeckých spisů) i světový význam Marie, rozhodla, aby oběma manželům, kteří společnou prací učinili tak veliký objev, byla prokázána poslední a nejvyšší pocta: aby byli pohřbeni v pařížském Pantheonu.

Smrti manželů Pierra a Marie Curieových nekončí však význam jejich díla. Toto dílo žije dále prací jejich žáků a nástupců, jmenovitě jejich dcery Ireny a jejího manžela prof. Frédérica Joliot-Curieho, předsedy Světové rady míru (od r. 1949) a známého badatele v nukleární fyzice.

Závěrem můžeme říci, že lid i vědecktí pracovníci jsou ostražitě na stráži míru, aby nukleární fyzika, jež ve svém základě spočívá na výsledku společné práce Pierra a Marie Curieových, nebyla zneužita jako zbraň hromadného ničení, nýbrž sloužila k blahu veškerého lidstva.

Tím najde objev Pierra a Marie Curieových svého pravého smyslu, a to uplatnění, v něž oba tyto velcí lidé věřili.

Dr Jindřich Svoboda

CELOSTÁTNÍ MÍROVÝ VÝBOR KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA V ČSR

Dne 22. února t. r. se konala pravidelná měsíční pracovní konference předsednictva CMV za předsednictví ministra Dr Josefa Plojehara, jenž ve svém úvodním slově probral nejdůležitější události života doma i za hranicemi. Místopředseda Dr Jozef Lukačovič zhodnotil své dojmy z cesty do Italie, načež pověřenec Dr Alexander Horák informoval o posledních úspěších na poli mírového zápolení.

Těžiště práce této konference bylo hodnocení práce DMV Litoměřice. Předseda DMV Msgre Dr Eduard Oliva podal velmi důkladný rozbor, jenž přesvědčivě ukázal, že obtíže, které se stavějí v cestu, nejsou s to zastavit nadšení mnohých kněží litoměřické diecése, aby i jako občané lidové demokratického státu plnili své vlastenecké povinnosti. Kdybychom chtěli vyvěsiti tabuli cti, jistě by se objevila na ní mnohá jména,

nám již dříve známá, ale i noví bojovníci za ušlechtilé ideály, kteří po příkladu svého předsedy Msgre Dr Eduarda Olivy dávají své síly a schopnosti k uskutečňování velkých cílů, by se představili. Uvádíme alespoň některé kněze litoměřické diecése, kteří svou prací se stali příkladem:

Arciděkan František Gráf, 71letý kněz, pensista, německé národnosti, vykonávající duchovní správu v Horním Liběchově.

Mladý kněz Klement Ruisl, administrátor v Mikulášovicích.

Děkan Posselt v Lobendavě, okres Rumburk, kněz německé národnosti.

Mojmír Melan, administrátor v Brenné, okres Česká Lipa.

Martin Černý, administrátor farnosti Boseň a tři dalších farností v okrese Mnichovo Hradiště.

Vikář Oldřich Hodač v Jablonci.

Štefan Dolobáč, administrátor v Rychnově, Josef Matura, administrátor ve Světlé pod Ještědem, Václav Červinka, administrátor v Dubé, Jan Surý, administrátor v Kováni a Josef Dobiáš, administrátor ve Cvikově.

V Bořislavi, okres Teplice, tamní děkan, kněz německé národnosti František Sitte. Jako zkušený ovocnář a školkař vlastnoručně narouboval a aktivně pomáhal při výsadbě několika tisíc ovocných stromků, učí zemědělce a zahrádkáře správně česati a uskláňovat ovoce a chránit ovocné stromy postřikem před škůdci.

Jako zkušený včelař pomáhá administrátor František Malý v Citolibech na Lounsku, a mnozí jiní.

V bohaté diskusi, do níž zasáhli téměř všichni členové předsednictva, byl dokreslen obraz práce DMV v Litoměřicích.

Zprávu ústřední zemědělské komise podal předseda Dr. František Drábek a zprávu ústřední komise zájmové předseda prelát Josef Glogar.

V závěru konference předložil generální tajemník CMV návrh usnesení, který byl jednomyslně přijat.

V Brně dne 19. března 1956 zasedal Celostátní mírový výbor katolického duchovenstva, který přijal jednomyslně resoluci vyjadřující zásadní nesouhlas našeho duchovenstva s nedemokratickými volbami provedenými v jižním Vietnamu americkými kolonialisty, čímž byla hrubě porušena usnesení ženevské konference z roku 1954.

Více než jindy obracejí se zraky katolíků k daleké zemi na Východě, kde v nedávné době prožilo obyvatelstvo nepředstavitelná muka, když nepřátelské armády plenyly jejich vlast. Je to lid Vietnamu, mezi nímž je i značné procento katolíků. Spolu s ostatními bojovali za osvobození své vlasti. Po slavném vítězství u Dien Bien Fu byla v květnu 1954 ukončena na ženevské konferenci válka a stanoveno, že 17. rovnoběžka dočasně rozdělí Vietnam, dokud lid se nerozhodne pro svou vládu svobodnými volbami, které byly stanoveny na červenec 1956. Zatím co v severní části, ve Vietnamské demokratické republice, se stále více konsolidují poměry, byla v jižní části za pomoci cizí moci nastolena vláda Ngo Dinh Diema, který pak v poslední době porušil ženevskou dohodu a vypsal v jižním Vietnamu separátní volby, které byly provedeny nedemokratickým způsobem. Skutečné smýšlení národů nejen v jižním Vietnamu, nýbrž i v celé jihovýchodní Asii o koloniální politice se projevilo v poslední době veřejným odporem proti porušování ženevských dohod.

My, katoličtí kněží, veřejně protestujeme proti útisku našich spolubratří a věřícího lidu, jemuž není dovoleno, aby byl ve své vlastní zemi pánem. Učení našeho Pána Ježíše Krista o spravedlnosti volá do svědomí poctivých lidí celého světa, že je vždy hříchem utiskovati národ a nedopřít mu svobody. Ve jménu tohoto přikázání voláme i my, katoličtí kněží Československa, všechny lidi dobré vůle: usilujme, aby byl odstraněn se světa kolonialismus, který ještě pro své sobecké cíle ujařmuje mnoho lidí a národů!

Věříme, že i katolíci a všecken dobrý lid jižního Vietnamu brzy uvítá dobrodiní svobody, jež už mají naši přátelé ve Vietnamské demokratické republice.

J. B.

Doba očima kněze

KDO MÁ DAR POVZBUZOVÁNÍ, AŽ POVZBUZUJE!

V epistole k Římanům jsou věřící i jejich pastýři (Řím 12, 8) vybízeni k tomu, aby povzbuzovali sebe a jiné. K čemu? Ke všemu, co je a bylo dobré. V čem je láska, lidskost, ctnost. A hned vedle se praví: »Nenávidte zlo, ale přidržujte se toho, co je dobré!« To platilo po všechny věky a platí i dodnes.

Neposuzujeme věci, lidi a události ovšem podle manifestů a slov. Jako strom lze poznat po ovoci, poznáváme společnost, její představitele, vnitřní i zahraniční politiku jako soubor činů, u kterých není ne-

snadné rozhodnout o tom, co je dobré a co nikoliv. Předstírání se rozplyne jako dým v modru nebes. Nelze nevidět, že vlci v rouše beránčím chodí i dnes po světě a po krásných manifestech, zdánlivě křesťanských slovech následují činy, které usvědčují lživá srdce i ústa. U kolika státníků užívajících křesťanských výrazů je posledním argumentem válka, příprava k ní a atomová zbraň!

My však cítíme naléhavost povzbuzovat své věřící tam, kde se děje něco dobrého, kde se slouží v bra-

NEJSTARŠÍ LEGENDY SVATVOJTĚŠSKÉ

Sv. Vojtěch, první biskup a »první Evropan« z české krve, byl nejmladší ze šesti synů knížete Slavníka, praotce knížecího rodu libických Slavníkovců, a jeho ženy Střezislavy. Dne 23. dubna vzpomínáme, že byl kopími a sekýrami ubit v zemi divokých pohanských Prusů, když jim jako misionář chtěl z naší už pokřtěné země apoštolsky přinést spásu duší.

A svědčí jen o nesmírné národní lásce k tehdejšímu biskupu křesťanské Prahy, jakož i o nebyvalé rychlé sakrifkaci jeho umučeného těla, že již v necelých třech letech poté byla napsána krásná legenda o životě a smrti tohoto sv. mučedníka, podnes pokládána za jednu z nejvýznamnějších památek našeho starého písemnictví. Datuje se přesně do roku 1000 a napsal ji kanovník Bruno Querfurtský, který sv. Vojtěcha poznal v Itálii při jeho římské cestě a který později jako misionář byl se svým misijním hloučkem rovněž v zemi Prusů zavražděn (1009). Zmíněnou legendu o svém předchůdci napsal téměř současně s podobnou svatovojtěšskou legendou římského opata J. Canaparia z r. 1002, rovněž významně připomínanou v naší literární historii.

Po posledním kritickém dni našeho sv. patrona jsme dosti podrobně zpraveni i kronikáři z okolí polského krále Boleslava Chrabrého, který také po zavraždění zmučené tělo Vojtěchovo od Prusů vykoupil »váhou zlata« a dal je zbožně pochovati v hnězdenském chrámě Bohorodičky Marie Panny. Kostí sv. mučedníka přenesl z Hnězda do Prahy na Hrad kníže Břetislav, »Český Achilles« a obnovitel české říše r. 1039, hned po dobytí Krakova a po ostatních polských výbojích. Z těch kronik a legend zapisujeme podrobnosti nejzajímavější.

*

Proč se stal sv. Vojtěch misionářem?

Biskupem byl zvolen brzy po smrti biskupa Dětmara (rodem Sasa) na Levém Hradě r. 932, ale rozrušen zákeřně krutým vyvražděním svého rodu vpádem Vršovců (995) a nehodným chováním některých knížat, nechápajících důsledný boj proti některým nešvarům v církvi, vyžádal si v Římě papežovu svolení k složení úřadu a k misionářským cestám na Sever. S malou družinou odešel do krajiny Prusů. Z Gdánska se lodí plavili kolem Sambie a v okolí dnešního Eblangu odešli hlouběji do krajiny, kde se pokusili hlásati slovo Boží. Ale na tržišti jistého dvorce je Prusové napadli holemi.

trské lásce všem a ne vybrané privilegované skupině, kde se spravedlivě dělí výsledky čestné mírumilovné práce, kde se hájí pokoj, láska a nikoliv meč a zášť!

Ve státním rozpočtu, který náš lid schválil na letošní rok jako závazný program, lze přehledně vyčíst, co je jeho opravdové poslání, co je jeho nejvlastnější morální jádro. Neškodí vzít si k ruce i rozpočty jiných států, jako USA a Velké Britannie, a spravedlivě srovnávat. Polovina, ba daleko více, ve státním rozpočtu USA je určena k přípravě války! Tyto šílené atomové a bakteriologické a jiné válečné výdaje musí ovšem zaplatit prostý americký občan, ten občan, který by měl nést hrůzy války na svém těle a duši. Ti, kteří by rádi tyto apokalyptické hrůzy vyvolali, již dnes bohatě kořistí z těchto příprav. Jsou to lidé, kteří žijí z lidské krve, bolesti a utrpení. Je to správné, lidské a křesťanské? Kdo to může kladně zodpovědět? Také my nechceme stát bezbranní proti takovému připravám, ale stačí nám na to deset procent rozpočtu. Neboť my nechceme napadat, útočit a loupit, nýbrž jen jsme pevně odhodláni bránit svou svobodu a postavení milovaného národa a jeho krásnější vlasti. Ale je tu člověk, náš bližní, se svými oprávněnými požadavky sociálními, kulturními a zdravotními. Služ mu, poctivý člověče, služ mu, státě! Proto plná třetina státních výdajů jde u nás pro blaho celku, aby naše zřízení čím dále nesla charakter vysoké lidskosti, lásky a péče. Kdybychom si vyhledali takovou položku v britském rozpočtu, shledali bychom, že je to cifra v tomto dokumentu vůbec nejnižší. A v holandském, USA, a belgickém? Zrovna tak! Vzpomínáme bezděčně na to goebbelsovsky nesmyslné a zločinné, ne maslo, ale děla. Ne život, ale ničení!

My však největší část svých příjmů vracíme opět tam, kde mohou konat své oblažující dílo, do výroby, kde se pokojně vyrábějí statky nutné k mírumilovnému životu a nikoliv k šílenému tanci kolem zbrojení, atomové záhuby a mamonu. Vždyť také tyto výnosy vznikly z poctivé práce našeho lidu, z jeho důmyslu, pile, poctivosti. Máme čestnou povinnost mu vracet přece to, co sám vyrobil. Vyrábí jen proto více, aby mohl více rozdělit, a to spravedlivě podle zásluhy. Poctivé české přísloví o práci a koláčích platí v plném rozsahu teprve nyní. Je proto naší žhoucí vlasteneckou povinností povzbuzovat naše věřící podle slov apoštola k tomu, aby se lépe mohlo posloužit svému bližnímu, jednotlivci i celku! Musíme právě zdůrazňovat, že za moderních okolností, ve kterých žijeme, nelze dobře sloužit, nepoužíváme-li nových pracovních a výrobních metod. Je to právě zemědělství, které dosud vázne, protože dosud nepřekonal

plně svou rozdrobenost, dřinu, slabou nebo žádnou mechanizaci, staré, neměnné způsoby přípravy půdy, setí, sklizně!

Jak tomu bylo loni?

Naše JZD a spolu s nimi i vlastenečtí soukromé hospodářící rolníci dokázali lépe plnit své povinnosti k celku. JZD pomohly zvýšit hektarové výnosy: u pšenice o 33 %, u žita o 19,5 % a u cukrovky o 8,9 %. Tyto dobré výsledky se mohly dostavit jen proto, že půdě mohlo být věnováno více, lépe hnojit, lépe a v agrotechnicky výhodných lhůtách provádět zemědělské práce. Tolikrát přece zdůrazňujeme plným právem, že dřina není zásluha, že je nutné pracovat nově: s mechanizací, s rozšířenými vědeckými poznatky, moderními metodami agrobiologie — jinak sázet, jinak rozdělovat výsev, jinak hnojit, pečlivě zacházet s půdou jako s živým organismem. Od půdy dostaneme více, věnujeme-li jí více péče, práce, důmyslu. A to právě na malých polích není možné a myslitelné a jen proto tam rolník při své práci, a to pilné práci, marně přeshlapuje na stejném místě, víc nevyrobí, a také se při tom musí stejně dřít. A že se dřít nechce, vidíme z toho, jak samostatní rolníci vyžadují pomoci státních traktorových stanic při všech hromadných zemědělských pracích jak na jaře, tak o žních a tak také na podzim. Vnucuje se nám přímo myšlenka, že je třeba lidí více povzbuzovat k této družné, svorné spolupráci, lépe se s látkou seznamovat a potom objasňovat, vykládat, pomáhat, abychom zde překonali minulost, která jen zatěžuje a zdržuje naši cestu vpřed! Loni dostalo naše zemědělství mnoho strojů: 5284 traktorů, 1443 obilních kombajnů, 773 řepných kombajnů, 929 automatických mlátiček a mnoho dalších. Což neumíme vysvětlit katolickému rolníkovi, že tato pomoc je také pro něj, že ho zbaví dřiny a že všechny jeho vynikající organizační zkušenosti a schopnosti pečlivého hospodáře právě potřebují naše družstva? Což mu nemůžeme poukázat již na to, že mnoho družstev, která poctivě pracují, rozdělují vysoké odměny za pracovní jednotku? Dnes již argumentujeme fakty, výsledky a úspěchy mnohých JZD! Jen povzbuzujme, vedme k pochopení nutnosti přeměny poměrů na polích, lukách, chlévech! Poctivému pastýři nemůže být přece ani věčné, ani časné blaho svých svěřených synů a dcer hostejné!

Nejsme samotní v těchto dobrých úmyslech!

Dnes a včera se v Sovětském svazu, našem věrném příteli a spojenci, také ovšem v nesmírně velikých měřítkách a rozměrech zhodnocovaly dosažené výsled-

»Kdo jsi a co zde slídíš?« volali.

»Jsem rodem Slovan a jmenuji se Vojtěch, mnich stavem, posvěcený na biskupa; nyní však vás křesťanský apoštol, usilující o vaši spásu. Chci, abyste zanechavše němých a hluchých model, poznali svého Stvořitele, jenž jediný jest Bůh. Abyste poznavše ho a uvěřivše v něho, život měli a v jeho stanech radosti věčných si zasloužili.«

Tím zuřivěji se však na misionářskou skupinku rozkřičeli Prusové. A pán tržiště ji divoce vyzval, aby odešla z tohoto kraje okamžitě.

Biskup uznal naprostou nepodnost svých úmyslů, rozhodl se »obrátit sprežení slova Božího k němým modlám divokých Luticů, jejichž jazyk znal«, jak praví legenda. Vraceli se teda k moři, ale nedošli daleko. Zastavili se na jistém poli, jež slove »Romovo«, kde jeden z provázejících kněží sloužil mši sv. a Vojtěch přijímal. Odpočívali pak chvíli, když tu se přihlala tlupa lidí ozbrojených kopími, kyji a sekyrami, která je dala spoutat. Vojtěcha vyvedli na blízký pahorek a náčelník tlupy vedl proti němu první ránu oštěpem. Ostatní se přidali svými kyji a sekyrami. Vojtěch překonav »hořký pocit smrti«, vzpomněl okamžiků, kdy se vmýšlel ve chvíli »bláznivosti martyria«, počal se modliti »za své a svých nepřátel spasení«, pouta jako by sama pukla, »rozepjal ruce

v znamení kříže... přijal i objal smrt přítelkyni«...

Tak zemřel sv. Vojtěch smrtí mučednickou v pátek 23. dubna 997. Oba jej provázející kněží Radim »polobratr« a Bohuš byli pak vykázáni ze země, načež oznámili událost v polské zemi. Král Boleslav Chrabrý vykoupil mrtvolu sv. mučedníka a dal ji pochovati v hnězdenském chrámu mariánském, kdež odpočívala 42 léta.

*

O vznešené účtě k životu a významu tohoto našeho světce národního svědčí i množství legend, kronik i životopisů, které se brzy vynořily v literaturách slovanských i jiných. O nejstarších (Brunonově i Canapariově) byly již zmínky. V téže době ještě koncem 10. století vznikla legenda přesně nejištěného autora (snad papeže Silvestra II.) začínající slovy: »Est locus in partibus Germaniae, dávno již přeložená. Další z legend »Passio S. Adalberti martyris« rovněž nezná autora ani doby vzniku, zatím co Cosmasovi je připisována jiná, začínající slovy »Quattuor immensi«. Také v Uhrách hned na počátku 11. věku vznikla legenda, dnes již ztracená, známá jen ve formální podstatě, poněvadž je známo, že podle ní byla tvořena dochovaná legenda o sv. Štěpánovi králi.

Prof. František Sekanina

ky a hledaly se cesty, aby dosavadní velké bylo překonáno ještě větším. A tak to je také správné. Všude je možné přece se zdokonalovat a lépe sloužit člověku! Tempem své výstavby předstihl SSSR západní země. Nyní půjde o to, aby je předstihl absolutně a aby mohl svému lidu rozdělovat ještě více bohatství svého průmyslu i zemědělství. V roce 1960 — a to je reálný plán, který nejspíše bude časově předstížen — bude Sovětský svaz vyrábět třikrát tolik zboží jako v roce 1950. Budou otevřeny nové mohutné zdroje energie, kromě elektriny i energie nukleární. Všechny síly, zdroje a bohatství přírody budou tak dány do správy a k dispozici člověku, bližnímu v jednotlivci i v celku. Sibiř se stane sovětskou mohutnou průmyslovou základnou. V zemědělství dojde k naprosté mechanisaci všech prací! Ohromný, stále vzrůstající význam, zvláště pro mnohonásobně se zvětšující živočišnou produkci, nabude na př. kukuřice. Jak málo jsme docenili tyto její podivuhodné možnosti u nás! Učme se, zvláště je-li tu taková ochota, jako se strany SSSR, nám dát tyto veliké zkušenosti k pomoci a ke studiu.

Předseda rady ministrů N. A. Bulganin se vyslovil v tom smyslu, že v mírovém využití atomové energie předčí SSSR všechny ostatní země. Zdůraznil, že technický pokrok v naší epoše je neustále spjat s elektrifikací a projevuje se v neustálém zdokonalování parku strojů a zařízení, v zavádění nejmodernější technologie výroby, v komplexní mechanisaci a pokud možno automatizaci výroby. To znamená také neúplněji využívat všechno bohatství země.

Ale tato nejmodernější technika nesmí být za žádných okolností sebeúčelná. Potřebují ji sověty, potřebujeme ji i my. Nikoliv ale k ničení lidských životů a statků, nýbrž naopak k rozhojňování společného národního důchodu a obohacení a ochraně lidského života, zdraví, péče o pokolení následující. V tom je něco, co se hluboce kryje s potřebami a mo-

rálním nazíráním křesťanů. Věci mají být ve službě lidí k pozhnání a ne k záhubě, zlu a všemu ničení. Jásá srdce, slyšíme-li vyslovovat dnes mnohé z toho, co je fundamentem křesťanské úcty k člověku a životu vůbec.

Nuže velkolepé úkoly sovětské šesté pětiletky a smělé cíle pětiletky naší, v pořadí druhé, vyžadují něco společného. A tím je nutnost udělat všechno, co je vůbec možné v lidských silách k upevnění míru. Je třeba, jak řekl ministr zahraničních věcí SSSR V. M. Molotov, aby všechny síly mírového tábora byly vrženy do boje za ušlechtilými cíli znemožnění války, odzbrojení a světové bezpečnosti. Tyto síly vášnivě hájící posvátný mír rostou. Nejsou to jen země se socialistickým zřízením. Jsou to dnes v rostoucí míře i národy trpící dosud bezbožným a nelidským kolonialismem, které nastoupily také do tohoto velikého morálního a politického zápolení o mír.

Imperialisté ovšem nespí. Nepolevují ve své snaze vykořistit zdravé síly vlastních, a tím více koloniálních národů, aby ještě více bohatly jednotlivé rodiny. Pokládají válku dosud za největší obchod. Miliony věřících křesťanů vědí dobře, že válce je možné a také nutné — jak opět nedávno řekl V. M. Molotov — zabránit. V této snaze, která je dojemně lidská a krásná, sdružují se čím dále tím větší zástupy lidí dobré vůle. Ano válkám je možné a nutné zabránit. Je třeba izolovat nepatrnou, ale bohatou a mocnou skupinu lidí, pro které je vlastní mamonářský egoismus jediným zločinným zákonem. Nastala doba třídění duchů — a válka i mír jsou jejich dvěma miskami. Kam hodí své slovo opravdoví pastýři věřícího lidu, kam vrhnou sílu svého zápalného slova, je jasné: vždyť jejich srdce a duše musí naslouchat hlasu Knížete pokoje, míru a lásky! A za to je třeba pracovat, bojovat a především myslet na to, oč v našich velkých časech jde!

CHRÁM SV. MIKULÁŠE V PRAZE

»Není skvělejší barokní architektury ani v Paříži, ani v Berlíně, ani v Římě a kdekoli v světě... Sv. Mikuláš, to už není záležitost česká, to je záležitost světová. Panorama Prahy je nemyslitelné bez tohoto chrámu, jež jeho stavitel K. I. Dienzenhofer geniálním způsobem do daného prostoru vsadil jako skvost, jemuž není rovno — tak se vyjádřil náš známý historik umění prof. Dr. V. V. Štech při jedné z posledních komisí, svolaných do chrámu sv. Mikuláše na Malé Straně v Praze.

Nástěnné malby tohoto kostela, stejně velkolepé jako jeho architektura, vytvořili před dvěma sty lety F. X. Palko a Jan Lukáš Kracker, kromě jiných méně významných.

F. X. Palko, jeden ze členů italské rodiny umělců a představitel barevného benátského iluzionismu Tiepolova, provedl po r. 1751 bravurním způsobem výzdobu kupole, pendentivů a konch. Na ploše 1000 m² vylíčil mohutnou a monumentální apotheosu Nejsv. Trojice, obklopené sborem světců. Bůh Otec vznáší se s výmluvným michelangelovským gestem Stvořitele v těsné blízkosti Synově, zatím co pro holubici Duha sv. bylo vybráno místo až v nejvyšším vrcholku chrámu, v lucerně, takže při pohledu z lodi není téměř viditelná.

Kracker vymaloval v letech 1760—1 na rozlehlé, 2.600 m² měřící klenbě chrámové lodi imposantní oslavu sv. Mikuláše, vznášejícího se v nadzemském jasu uprostřed andělů. Po stranách vysnil malíř architektonické pásy, navazující s ilusivní přesvědčivostí na štukové architektonické články lodi a nad nimi vylíčil přístavní krajinu města Myry s figurální stafáží a romantickými zříceninami.

Malby nebyly provedeny čistou technikou freskovou, nýbrž kvůli větší ilusivní účinnosti temperou na freskovém podkladě. Tím se stalo, že velmi trpěly zatékáním, mrazem a parami lidského dechu, stoupajícího vzhůru ke klenbě. Bylo třeba rychlého zásahu k jejich zachování.

Od roku 1954 pracuje zde kolektiv restaurátorů (J. Němec, E. Hradil, F. Mezera, F. Erhardt) pod vedením akademického malíře Raimunda Ondráčka a vrchním odborným dohledem doc. F. Petra na zachráně těchto cenných uměleckých památek. Bylo vystavěno mohutné posuvné lešení a započato nejprve s dílem Krackerovým. Restaurátoři byli postaveni před velmi obtížný úkol. Temperová vrstva malby byla na mnoha místech zpráskovatělá a uvolněné šupiny omítky musely být upevňovány injekcemi různých zpevňujících roztoků.

Nyní se restauruje malba v kupoli, virtuosní a široce rozmáchnutá kompozice Palkova. Topení umožňuje práci i v největších mrazích. Odborníci však nejsou dosud zajedno, mají-li se chybějící místa doplnit do původního stavu nebo mají-li být zamaskována pouze neutrální retuší, aby se neporušil originál.

Jak už řečeno, restaurování maleb chrámu sv. Mikuláše je událostí nejen českou, ale vůbec světovou. Byla zde oficiální návštěva Památkové péče z Francie, návštěva ze Sovětského svazu, NDR, Albánie. Přímou s lešením byla vysílána půlhodinová reportáž do madridského rozhlasu, o restauraci hovořil i rozhlas francouzský, italský, německý. Byl natočen rovněž dokumentární film, o který též projevil zájem i instituce zahraniční.

Dr. Věra Remešová

P. VÁCLAV HÁJEK Z LIBOČAN, VLASTENECKÝ KNĚZ, KRONIKÁŘ

Jeho životní osudy jsou tak pestré, že je s podivem, že dosud žádný beletrista si jeho osobu neobral za hrdinu své románové skladby. O jeho původu je známo velmi málo. Víme, že byl zrozen a vychován ve víře pod obojí, avšak ze studií v Ingolštátě se vrátil jako horlivý katolík, a na kněze vysvěcen někdy před rokem 1524. Dost možná (názor Šimákův), že byl dříve knězem pod obojí. Jako katolický kněz byl kazatelem u sv. Tomáše v Praze a zároveň farářem v Rožmitále. Byl zapleten ve spor pro majetkové zpronevěry a jsa povahy svárlivé a pletichářské, nevycházel z nepříjemností a nesnází. Dal se proti vůli administrativy arcibiskupské a kapituly vyšehradské potvrdit od světských pánů jako administrátor. Avšak na stížnosti a žaloby musel 1533 z královského rozkazu úřad složit, při čemž byl sesazen i z děkanství karlštejnského, neboť »contra voluntatem capituli et ecclesiae libertatem per saeculares dominos vi intrusus« a opustil Karlštejn »cum rubore et verecundia«. Koupil si pak dům na pozemku kláštera sv. Tomáše a trvale v něm bydlel. Když se roznesla zpráva, že kalíšník Martin Kuthen chce psát kroniku, vybidli katoličtí páni i utrakvističtí Hájka, aby sepsal kroniku sám. Obávali se totiž, že Kuthen zahroť své dílo proti pánům katolickým i nekatolickým. Hájek byl vybaven všemi pomůckami, jak patrně z jeho listu královéhradeckému purkrabí z roku 1534: »Gratias illustri Dominationi tuae maximas ago, quae meam causam tanto opere domino Wezlik praeter meritum meum commendaverit. Effecit is patrocinio suo apud regni ordines, ut non modo scripta copiata mihi ex tabulario regni tradantur, quam in rem jam tres scribae deputati sunt, sed enim decretum ad omnes burggraviis, capitaneos et consules civitatum emanarit, ut operam meam adjuvent, seduloque inquirant per omnes civitates, castra, vicos et ecclesias, si quae documenta supersunt...« Jak z citátu patrně, dostalo se mu pomoci co nejrozsáhlejší.

Na sestavení kroniky pracoval až do roku 1539, kdy Hájek celé dílo odevzdal censorům, nejvyššímu sudímu Janu z Lobkovic, místosudímu Janu Hodějovskému z Hodějova a Heřmanovi Sedleckému od Dubu, kteří některé politické odstavce z knihy vyškrtli. Ohledně vydání udělal s Václavem Halašem z Radimovic smlouvu, že nakladatel vydá knihu svým nákladem, skutečná vydání si z vítězku srazí a o zbytek se s Hájkem rozdělí. Avšak našli se mocní pánové, kteří chtěli vydání kroniky zmařit a ti působili na tiskaře, aby s tiskem knihy nepospíchal, nýbrž všemožně její zdržoval. Hájkovi se Halaš vmlouval na nedostatek peněz a Hájek buď ze hotové prostředky neměl, nebo jich nechtěl investovat, obrátil se na Adama Vrábského o půjčku, aby mohl tisk knihy o tisíci exemplářích dokončit. Ale Halaš spoléhal na mocnou ruku svých ochránců, nechtěl ani vytištěnou knihu Hájkovi vydat. A tak »Hájek nemoha jinaké od toho impressora ji dostat, obžaloval ho poslehně v plném obecném sněmu na hradě pražském držaném a žádal pánův stavů českých, aby jemu milostivě nápomocni byli a toho impressora k vydání jemu té kroniky přinutili... mluvili páni Berkové i Hasemburkové i jiní páni pro toho Hájka a téhož impressora odsoudili a přinutili, že on všechny té knihy exempláře Hájkovi vydati musel« (Beckovského II. díl Poselkyně). Císař uznal jeho práci a skvěle ho odměnil staroboleslavským proboštvím r. 1544. Hájek se však z minulosti nepoučil. I tam došlo ke sporům pro jeho hašteřivost (rebell ac inobediens institutis iuris canonici) a tu pražská kapitula podala na něho r. 1547 stížnost ke králi, že po dvacet let svévolně porušuje řády a klid kostelů, nedbá kanonických předpisů, zanedbává residenční povinnosti

a mezi kanovníky rozsévá nesvár. Král ho zbavil roku 1549 všech hodností i své přízně a Hájek se uchýlil do kláštera dominikánek u sv. Anny na Starém Městě.

Hájkova kronika vyšla ve folio formátu o 528 listech a byla ozdobena mnoha dřevoryty. Při požáru 2. června 1541, při němž shořely i zemské desky, zničena i část nákladu kroniky. Ve své dedikaci králi Ferdinandovi praví: »Snažil jsem se tedy vše věrně konati, nic z lásky nepřidávati, nebo ze strachu potlačovati, chtě raději dojíti pochvaly pravdy než potlesku přízně.« - Hájek se však touto devisou neřídil. I přes to jest jeho kronika nejzávažnějším plodem historického snažení své doby. Má přednosti i vady humanistického pojetí světa. Měla být uvědoměle protiváhou připravované Kuthenově kronice, o níž čeští páni soudili, že bude ke katolíkům a katolické kultuře zaujatá, a chtěli mít v Hájkově díle kroniku, jež by spravedlivé místo v dějinách českých dala katolíkům, zkrátka knihu sepsanou pod zorným úhlem katolického světového názoru. Luterán Brikcí z Licka v druhé předmluvě ke kronice píše: »Jakž jest pilen byl božských kronik a stran duše,« stejně tak psal i světské, a proto jeho práce »jest z úmyslu dobrého«. Sám Daniel Adam z Veleslavína, člen jednoty bratrské, hájí Hájka v úvodu ke »Kronikám dvěma« z r. 1585 proti kritice, jež kronice vytýkala mnoho věcí přibásněných humanistickými důvody, neboť smyšlené věci mají ve svých historických spisech i řečtí a latinští historikové, Herodot, Titus Livius... Nezastává se ovšem jeho katolického stanoviska, zato objevuje v jeho kronice mnoho vynikajících předností a to, že je ze všech dosavadních nejobširnější, že má nesmírné bohatství zpráv ze starých letopisů, jimiž se nemůže honosit žádný kronikář před ním.

Nesnáz je v tom, že pozdější historikové nenahléželi na ni jako na kroniku, nýbrž jako na dějezpytné dílo a čerpali z ní nekriticky. Humanista biskup Dubravius ji zpracoval latinsky. I historikové tak svědomitě jako Balbín a Beckovský nerozpakovali se užívat jeho zpráv, ač si byli dobře vědomi, že mnohé přibájlil. V XVIII. století pozorujeme tendenci zpřístupnit Hájka cizím učencům jakožto průvodce po české minulosti. Proto ji piarista Victorin a S. Cruce (Jevina) a ještě jiný jeho pokračovatel přeložili do latiny. Teprve kriticky pronikavý duch buditele historika P. Gelasia Dobnera svými poznámkami právě k uvedenému překladu »Venceslai Hajek a Liboczan Annales Bohemorum« 1761-1781 navždy pohřbil jeho slávu jakožto historika. »učinil konec lhaní«, jak výstižně poznamenal P. Frant. Faustín Procházka. Století XIX. připojuje se k tomuto odsudku kritikou Dobrovského k novému vydání Hájkovy »České kroniky« v r. 1818. Jako obhájci jeho kroniky hlásí se ke slovu stoupenci české romantické školy, kteří spatřují jeho zásluhu v tom, že budoucí paměti zachoval to, co o slavných činech národa vyprávěli starci po vesnicích, co zapomenutí lidové pěvci pěli v nedochovaných zpěvech, zkrátka že zachránil pro budoucnost plody lidové poesie a dokumenty lidové básnické tvořivosti. Známé je naprosté odsouzení Hájka jako historika, jež v ČČM 1864 uveřejnil nestor českého dějepiscevtví Palacký, jehož soud byl zprvu bezmyšlenkovitě přijímán podle zásady iurare in verba magistri. Novější badatelé Jindř. Metelka, J. V. Šimák a hlavně V. Flajšhans svým obširným kritickým rozbořem v mnohém bezvýhradně odsouzení Palackého zmírnili, dokázavše svými studii, že Hájek prameny, na něž se odvolává, skutečně měl, ale že jich užíval způsobem ve své době obvyklým - uváděl z nich jen to, co se mu hodilo. (Na př. kalíšník Martin Kuthen [Cuthenius]), ze servilnosti ke katolickému dvoru nepíše o Husovi a Žižkovi, podku-

řuje měšťanům. Jiný kronikář Bohuslav Bilejovský, kněz pod obojí, srší nenávistí na České bratry a obviňuje je ze všeho mravního úpadku. Oba uvádějí fakta v české historii nikdy neexistující.

Dodatečným objevem některých listin se ukázalo, že Hájek je celkem věrně přeložil. Vedle výpisů, jež mu pořizovali tři pisáři, měl k dispozici jiné kronikáře domácí i cizí a později doba jich zjistila více, než Hájek sám udal. Z nedostatku odborného vzdělání nevěděl si rady, když zjistil, že si prameny odporují, a pak si je přizpůsobil podle svého. Moderní kritika z valné části exculpovala Hájka z nařčení, že si prameny vymýšlel. Z neznalosti palaeografie libovolně nakládal se jmény, s nimiž se v kronikách setkal. O Husovi samém nepíše zaujatě, na př. o jeho procesu: »tu oni auditorové causarum vyslyševše jej, též svědky - byli-li sů pak to svědkové pravi nebo nepravi, to sám Pán Buoh zná - odsoudili jej za kacíře.« Nevyhýbá se pohoršlivému líčení ze života Matyldy Toskánské nebo manželky Otty III. Je také pravda, že se chce zalichotit panstvu pohádkou, uváděje v průvodu praotce Čecha již pány a hrabata.

Nekatolická kritika mu hlavně vyčítala jeho uvědomělé katolické stanovisko při hodnocení historických událostí, stanovisko, jež bylo dáno účelem jeho práce: ospravedlnit katolickou minulost českého národa, kterou mlčením přecházelo tolik kronikářů jeho doby. Činil tak vědomě i nevědomě prostředky, jichž ovšem moderní historická věda schvalovat nemůže. Byl však i v tom dítětem své humanistické epochy.

Nesmírným přínosem jeho kroniky je, že byla s ob-

libou a po dlouhou dobu čítána a jako vzácnost chována v chaloupkách nejnuznějších. Už za Dalimila byla kronika vzácnou. Psal řečí srozumitelnou, prostou, již každý rozuměl, skutečné události přizdobuje neobyčejným bohatstvím kronikářských podrobností s velkým smyslem pro drobné příhody a pro vedlejší postavy české minulosti. Mezi všemi vrstvami českého lidu se vypravovaly jednotlivé příběhy, pověsti a legendy, v nichž měla zalíbení lidová obrazivost. V době katolické renesance, za národnostního útlatu »udržovala hlavně Hájkova kronika spojení s českou minulostí, pojatou vlastenecky. Žádný z českých kronikářů ani historiků nepůsobil takovou silou emoční na české beletristy jako Hájek« (Jakubec, Děj. čes. lit., str. 659.)

Jinými slovy, celá naše obrozenecká literatura čerpala své vlastenecké náměty, jež byly vzpruhou českému lidu v jeho zápase o jeho jazyk, národnost a českou bytnost, z Hájka, a v tom jest jeho zásluha o obrození českého národa.

Hájkova Česká kronika byla přeložena do němčiny koncem XVI. stol. od protestanta Jana Sandela, ač je obsahově ostře protiněmecká. Po druhé byla otištěna 1697 a po třetí 1718. Luterán Zach. Theobald napsal podle ní svůj »Hussitenkrieg«. Ke konci života upravil Hájek k tisku Snář Vavřince z Březové (vyšel 1581) a pekelnou povídku Solfenus (1553). Samostatně popsal veliký požár na hradě pražském a na Malé Straně r. 1541, a téhož roku jej vydal.

Zemřel v pátek před 19. březnem 1553, kdy byl pochován.

J. B.

NÁŠ ZÁPISNÍK

KDY SLAVIL PÁN JEŽÍŠ POSLEDNÍ VEČEŘI

V 2. čísle našeho časopisu uveřejnil spect. děkan Dr. Jan Merell poutavé pojednání, v němž řeší problém, kdy vlastně konal Ježíš Poslední večeři, zda podle synoptiků 14. nisanu, neb podle sv. Jana 13. téhož měsíce. Uvádí různé, zajímavé teorie.

Při četbě uvedeného článku v DP vzpomněl jsem si na skvělou knihu Josefa Pickla »Messiaskönig Jesus«. Autor se ve svém rozsáhlém díle dotýká stručně též našeho problému a vysvětluje záhadu originálním a přitom jednoduchým, prostým způsobem. Přináším proto v následujícím překlad příslušného úryvku (strana 250—251 cit. knihy) jako doplněk k Merellově pojednání:

»Ježíš jedl velikonočního beránka jako *Galilejec v předvečer* 14. nisanu. Podle zákona Mojžíšova (Num. 28, 16) existovaly t. zv. sedmidenní azymy, počínající v předvečer 15. nisanu. V uvedený den požívali Židé předtím zabitého velikonočního beránka s prvními nekvašenými chleby. V tomto smyslu píše na př. Josephus Flavius (Star. 3, 10, 5) o sedmi dnech přesnic. Na jiném místě (Star. 2, 15, 1) však ku podivu praví: »Slavíme po celých osm dní svátek azymů.« A to uvádí nikoliv jako vzácnou výjimku, nýbrž jako pravidelný zvyk. V oněch dobách konalo se tedy oboje; jedni jedli nekvašené chleby sedm dní, jiní přidávali další, osmý den.

U národa, který tak úzkostlivě dodržoval literu zákona, nelze pro tento osmý den najíti odůvodnění, leč když si připomeneme, že se musely první azymy jísti spolu s velikonočním beránkem. Osmidenní praxe existovala právě proto, že část lidu byla nucena požívat beránka o den spíše. Příčina pak této výjimky byla bez pochyby tak jednoduchá a absolutně nálezavá, že ji nemohl nikdo odstranit, ani nejrigorosnější farizeové. V čem spočívala?

Palestina měla v Kristově století podle odhadu asi 5.000.000 obyvatel. Josephus hovoří (Žid. válka 2, 14, 3) o 3.000.000, na jiném místě o 2.600.000 účastníků na velikonočních oslavách jeruzalémských. Za císaře Nerona bylo napočítáno 255.600 zabitých beránků (tamtéž 6, 9, 3). Vezmeme z opatrnosti pouhou polovici, asi 125.000 beránků. Poněvadž měl Jerusalems podle tehdejších zpráv (viz na př. Eus. praep. ev. 9, 41)

ve svých hradbách zhruba 120.000 obyvatel, tedy nejvíce 12.000 domů, muselo v každé domácnosti jísti beránka se všemi obvyklými, dlouhými obřady a se zpěvem Velkého Hallelu (žalmy 112—117) více než deset rodinných skupin o dvaceti členech za sebou — počítáme-li lhůtu od 6 hodin večer do půlnoci, aby se všichni vystrídali. To bylo fyzicky naprosto nemožné, i za předpokladu značně nižšího počtu poutníků.

Proto nezbývalo, než aby část v Jerusalemě shromážděného lidu jedla velikonočního beránka o *den dříve*, tedy v předvečer 14. nisanu (13.), a proto také dodržovala tato část osmidenní a ne sedmidenní azymy.

Uvedená, okolnostmi vynucená odchylka od zákona byla samozřejmě uvalena na »Am ha arez«, na prostý lid z Galileje a galilejské kněze, a 14. nisan byl z téhož důvodu pro Galilejce dnem svátečního klidu, kdežto vznešení velekněží a občané jerusalemští přísně zachovávali literu zákona, slavili velikonoční hostinu v předvečer 15. nisanu (14.) a měli toliko sedmidenní azymy.

Jako muž z Galileje zachovával Ježíš azymy osmidenní a dal podle zvyku, jak oší synoptikové, již 13. nisanu učedníkům příkaz ke konání nutných příprav, a také téhož dne slavil pascha. Naopak se chystali velekněží, jak praví sv. Jan, teprve v pátek, 14. nisanu, v den ukřižování Páně, k večerní oslavě paschatu.»

P. Josef Němec

Z NAŠÍ FAKULTY

Po návratu z pololetních prázdnin se zúčastnili všichni alumní litoměřického semináře týdenních exercií, které probíhaly od 19. II. do 25. II. a které vedl vdp. P. M. Korvas.

27. II. vzpomněli jsme na fakultě 8. výročí slavných únorových událostí. O významu Února promluvil profesor společenských věd Fr. Doubek.

2. III. jsme vzpomněli jubilea velkého ruského spisovatele F. M. Dostojevského. O jeho významu a díle v rámci vyučovacích hodin ruštiny promluvil asistent fakulty P. Emil Korba.

24.—26. III. udílel v seminární kapli alumnům semináře ndp. světicí biskup pražský ThDr. Ant. Eltschkner nižší svěcení a jáhenství posluchačům nejvyššího ročníku fakulty.

PRÁCE KATOLICKÝCH BIBLISTŮ V KRITICE TEXTU LATINSKÉ BIBLIE

V posledních letech katoličtí biblisté věnují obzvláštní pozornost kritice biblického textu Starého a Nového Zákona. Vedle původních textů je to zvláště text bible latinské, kde katoličtí biblisté mnoho přispěli jak k poznání Vulgáty sv. Jeronyma (edice Vulgáty v opatství St. Girolamo v Římě), tak starých latinských textů předjeronymiánských. Důstojným protějškem Vulgáty vydávané již od r. 1926 v Římě, je beuronská edice (od r. 1949), Vetus latiny, jak jsou dnes nazývány staré latinské překlady před Vulgátou sv. Jeronyma.

Vetus latina je starobylým odkazem křesťanského starověku a nesmírně důležitá pro poznání a chápání theologické terminologie. S rozšiřováním křesťanství mimo oblast řecky mluvících věřících projevila se i nutnost překladu bible do cizích řečí. Nejříve byly překládány úryvky pro bohoslužbu a katechesi, později celé Písmo. Není možno s přesností určit, kdy a kde se nejříve projevila nutnost latinského překladu bible. Zdá se, že to nebyl Řím a Itálie, kde bylo nejříve přetlumočeno Písmo do latiny, nýbrž spíše severní Afrika a jižní Galie, kde již v polovině 2. stol. se vyskytují první stopy latinského překladu bible. Vznik latinského překladu bible na italské půdě není o mnoho pozdější. Většina kritiků biblického textu dnes rozlišuje nejméně dva na sobě nezávislé latinské překlady před Vulgátou a užívá proto místo dřívěj-

šího názvu Itala označení Vetus latina, nebo názvu překlady předjeronymiánské.

Zdá se, že do studia těchto starolatinských překladů bude vneseno mnoho nového světla a že se bude hovořit o nové větvi, a to o větvi španělské. Mons. Teófilo Ayuso ohlásil vydání osmisvazkového díla o původu a charakteru španělského starolatinského překladu bible. Zatím vyšel první svazek (Madrid 1953), obsahující Prolegomena, kde autor dokazuje, že španělský text latinské bible existoval již před Tertuliánem, což by bylo nesmírného významu pro cenu tohoto textu. Veliké celoživotní dílo Ayusova jistě vneslo nové světlo do historie a hodnocení latinské bible a je se zájmem očekáváno nejenom biblisty, ale i klasickými filology.

Merell

YDAVATELSTVÍ ČKCH

prosí farní úřady, aby neobjednávaly další výtisky kancionálu Boží cesta. Náklad byl rozdělen olomouckou konsistoří a další výtisky nemůžeme již dodat. Kancionál rozesíláme postupně podle rozdělovníku.

DVĚ NOVÁ TOMISTICKÁ DÍLA

Nákladem francouzské École Théologique St. Maxim-La Sainte Baume vyšly dvě nové knihy, díla P. Bernarda: »Introduction à la Philosophie de Saint Thomas d'Aquin« a »Representation de la Somme Théologique«. Obě díla jsou psána tak, aby svým slohem byla přístupná širšímu okruhu čtenářů a obeznámila je s filosofií sv. Tomáše Akvinského.

ÚŘEDNÍ ZPRÁVY

ARCIDIECÉSE PRAŽSKÁ

Ustanovení:

Kydliček Karel, farář, Úvaly, jmenován dekretem čj. 1228/56 od 1. 2. 1956 vikářem vikariátu česko-brodského.

Šlapák Stanislav, administrátor, Chrástava (diec. litoměřická), ustanoven dekretem čj. 988/56 od 15. 2. 1956 administrátorem v Kovářské, a dekretem čj. 989/56 excurrando administrátorem v Měděnci, okres Karlovy Vary.

Pittermann Prokop Maxmilán, O. Praem., kaplan na Svaté Hoře u Příbrami, ustanoven dekretem čj. 1145/56 od 1. 3. 1956 administrátorem tamtéž.

Antunović Dragan, kaplan, Úvaly, a excurrando administrátor v Tismicích, ustanoven dekretem čj. 1253/56 od 1. 3. 1956 administrátorem v Tismicích a dekretem čj. 1254/56 excurrando administrátorem v Tuklatech, vesměs okres Český Brod.

Vaněk Antonín, administrátor, Klobuky v Čechách, ustanoven dekretem čj. 1255/56 od 1. 1. 1956 excurrando administrátorem v Kvílicích, okres Slaný.

Úmrtí:

Mšgre Dr Zháněl Rudolf, apošt. protonotář, domácí prelát J. S. atd., zemřel 31. 1. 1956 ve věku 89 let.

Th a PhDr Vyskočil Augustin Jan Kapistr., prof. v. v., provinciál františkánů, zemřel 9. 2. 1956 ve věku 70 let.

Vybíral František, děkan a arcib. notář v Rakovníku, zemřel 14. 2. 1956 ve věku 54 let.

Heller Emanuel, bývalý farář v Olešce, zemřel 17. 2. 1956 ve věku 86 let.

Bouška Rudolf, děkan, arcib. notář, kons. r. a farář v Kondraci, zemřel 21. 2. 1956 ve věku 77 let.

DIECÉSE ČESKOBUDĚJOVICKÁ

Vyznamenání:

Zíka Josef, os. děkan v Kraselově, jmenován čest. konsist. radou (č. 2417/55).

Votava Oldřich, administrátor v Suchdole n. L., synodálky (4021/55).

Štemberk Pavel, administrátor v Horš. Týně, obdržel expositorium canonice (č. 4022/55).

Barták Bohumil, administrátor v Protivíně, jmenován os. děkanem (č. 4023/55).

Klas František, administrátor v Horažďovicích, jmenován os. děkanem (č. 4024/55).

Hlavníčka Josef, ThDr, administrátor v Nové Cerekvi, jmenován os. děkanem (č. 4025/55).

Váňa Miloslav, administrátor v Horní Cerekvi, obdržel synodálky a expositorium canonice a jmenován osob. děkanem (č. 4026/55).

Šlechta Josef, administrátor v Třeboni, jmenován bisk. notářem (č. 4027/55).

Vichr Ladislav, děkan ve Velešíně, jmenován bisk. notářem (č. 4028/55).

Ustanovení:

Vrba Jan, os. arciděkan a měst. vikář v Písku, ustanoven vikářem vikariátu píseckého od 15. 7. 1955 (č. 2817/55).

Brož František, administrátor v Červené Řečici, ustanoven vikar. sekretářem vikariátu pelhřimovského od 1. 9. 1955 (č. 3138/55).

Votruba František, os. děkan u Sv. Jana N. v Č. Budějovicích, ustanoven účetním revisorem pro fary vikariátů kraje Českobudějovického, farnosti expositury tábořského vikariátu v okrese Votice, kraj Praha a farnost Těchnice ve vikariátě píseckém, okres Příbram, kraj Praha od 1. 9. 1955 (č. 3157/55).

Bureš Václav, arcikněz a vikář v Pelhřimově, ustanoven účetním revisorem pro farnosti vikariátů v kraji Jihlavském od 1. 9. 1955 (č. 3211/55).

Mráz Bohumil, administrátor v Hor. Záhoří, ustanoven administrátorem v Omlenicích a exc. administr. v Hor. a Dol. Dvořišti (okres Kaplice) od 1. 11. 1955 (č. 3655/55).

Gottfried Jaroslav, administrátor ve Vyšším Brodě, ustanoven exc. administrátorem v Malšíně (okr. Kaplice) od 1. 10. 1955 (č. 3585/55).

Kníže Josef, administrátor ve Chvojnově, ustanoven administrátorem ve Frymburku a exc. administr. v Přední Výtoni (okres Kaplice) od 1. 10. 1955 (č. 3526/55).

Veselý František, administrátor ve Frymburku, ustanoven administrátorem v Chýškách a exc. administrátorem v Nadějkově (okres Milevsko) od 1. 10. 1955 (č. 3587/55).

Vojáček Ladislav, administrátor v Omlenicích, ustanoven administrátorem v Horním Záhoří (okres Písek) od 1. 11. 1955 (č. 3654/55).

Hlavín František, administrátor v Jarošově n. Než., propuštěn do diecése litoměřické od 1. 11. 1955 (č. 3613/55).

Trpák Jan, administrátor v Zelené Lhotě, ustanoven administrátorem v Malém Boru a exc. administr. v Hradešicích (okres Horažďovice) od 1. 11. 1955 (č. 3620/55).

Křištof Zdeněk, administrátor v Malém Boru, ustanoven administrátorem v Zelené Lhotě a exc. adm. v Železné Rudě, Hamrech a Hojsově Stráži (okres Klatovy) od 1. 11. 1955 (č. 3621/55).

Barták Bohumil, administrátor v Horš. Týně, ustanoven administrátorem v Protivíně a exc. admin. v Krči (okres Vodňany) od 1. 12. 1955 (č. 3768/55).

Vodička Zdeněk, administrátor v Šebířově, ustanoven administrátorem ve Chvojnově a exc. admin. ve Vyskytné (okres Pelhřimov) od 1. 12. 1955 (č. 3891/55).

Preisler Jan, administrátor ve Vřeskovicích, ustanoven administrátorem v Dolní Cerekvi (okres Jihlava) od 1. 1. 1956 (č. 3892/55).

Kubín Jan, děkan ve Staňkově, ustanoven exc. administrátorem v Osvračíně (okres Horš. Týn) od 1. 1. 1956 (č. 3893/55).

Morzyniec Karel, administrátor v Osvračíně, ustanoven administrátorem v Polni a exc. admin. v Dolanech (okres Klatovy) od 1. 1. 1956 (č. 3894/55).

Veřtát František, administrátor v Dol. Cerekvi, ustanoven administrátorem ve Vřeskovicích a exc. admin. v D. Nezdicích (okres Přeštice) od 1. 1. 1956 (č. 3895/55).

Štemberk Pavel, administrátor v Polni, ustanoven administrátorem v Horšovském Týně a exc. admin. v Srbech a Třebnici (okres Horš. Týn) od 1. 12. 1955 (č. 3896/55).

Kocáb František, administrátor ve Lštění u Domažlic, ustanoven exc. administrátorem v Blížejově (okres Horš. Týn) od 1. 1. 1956 (č. 3897/55).

Lála František, administrátor v Mladé Vožici, ustanoven exc. administrátorem v Šebířově (okres Votice) od 1. 12. 1955 (č. 3902/55).

Bouz Jiří, administrátor v Dráhově, ustanoven exc. administrátorem v Nedvědicích (okres Soběslav) od 1. 12. 1955 (č. 3945/55).

Váňa Miloslav, administrátor v Horní Cerekvi, ustanoven exc. administrátorem v Rynárci (okres Pelhřimov) od 1. 1. 1956 (č. 3998/55).

Chramosta Antonín, duchovní m. sl., ustanoven administrátorem v Zálší (okres Soběslav) od 1. 1. 1956 (č. 4037/55).

Zborovský Jan, administrátor v Plané n. L., ustanoven administrátorem v Rožmberku n. Vlt. a exc. admin. v Rožmitále na Š. (okres Kaplice) od 1. 1. 1956 (č. 4038/55).

Vlček Vladimír, administrátor v Plané n. L., ustanoven tamtéž a exc. administrátorem v Janově (okr. Soběslav) od 1. 1. 1956 (č. 4056/55).

Vichr Ladislav, děkan ve Velešíně, ustanoven exc. admin. ve Svatém Janě n. Malší (okres Kaplice) od 1. 1. 1956 (č. 100/56).

Velický Josef, administrátor v Č. Krumlově, ustanoven exc. administrátorem ve Věžovatě Pláni (okr. Kaplice) od 1. 1. 1956 (č. 99/56).

Resignace:

Pragr Josef, biskupský vikář píseckého vikarátu v Chřešticích, pro nemoc resignoval na tuto funkci a byl jí zproštěn od 15. 7. 1955 (č. 2474/55).

Zemřelí:

Tůma Antonín, děkan v. v. v Černovicích u Tábora, 2. 6. 1955.

Waschenpelz Daniel, os. děkan v Boršově n. Vlt., 5. 7. 1955.

Maxa Antonín, Msgr., konsist. archivář v. v. v Č. Budějovicích, 14. 7. 1955.

Fric Otakar, os. děkan v. v. v Klatovech, 22. 7. 1955.

Smetana Karel, děkan v. v. ve Vřeskovicích, 14. 10. 1955.

Břicháček František, os. děkan v Písku, 25. 10. 1955.

Petrů Jan, os. děkan a b. notář v Doudlebech, 26. 10. 1955.

Kozel František, děkan v Protivíně, 30. 10. 1955.

Bumba Vojtěch, os. děkan v Čakově, 12. 12. 1955.

Prokoš Bedřich, os. děkan ve Sv. Janě n. Malší, 31. 12. 1955.

Smrčka Karel, děkan v. v. v Malém Boru, 27. 1. 1956.

DIECÉSE LITOMĚŘICKÁ

Změny v diecési za prosinec 1955 a leden 1956:

Ustanovení:

Boráň František, kaplan v Jablonci n. Nis., interkalárním administrátorem farnosti Rýnovice a excurrendo administrátorem farnosti Janov, čís. dekr. 156/56 z 27. 1. 1956.

Fiala Miloš, administrátor v Hrádku n. Nis., interkalárním administrátorem farnosti Chrástava a excurrendo administrátorem farnosti Bílý Kostel, Hrádek n. Nis., Václavice a Vítkov, č. dekr. 178/56 z 30. 1. 1956.

Hlavín František, kněz arcidiecése pražské, interkalárním administrátorem farnosti Kostomlaty u Nymburka a excurrendo administrátorem farnosti Milovice, č. dekr. 3472/55 z 1. 12. 1955.

Kahoun Karel, administrátor v Lužici s povinností kaplana v Bílině, excurrendo administrátorem farnosti Mrzlice, č. dekr. 3497/55 z 3. 12. 1955.

Pirný Tomáš, administrátor v Modlanech, excurrendo administrátorem farnosti Cínovec, č. dekr. 3496/55 z 3. 12. 1955.

Štikar František, administrátor v Kadani, excurrendo administrátorem farnosti Tušimice, č. dekr. 176/56 z 30. 1. 1956.

Šuster Rudolf, administrátor v Semilech, interkalárním administrátorem farnosti Tatobity, č. dekr. 196/56 z 31. 1. 1956.

Vítek Karel, administrátor ve Stráži n. Nis., pověřen s platností od 1. 1. 1956 vedením duchovní správy filiálního kostela v Machníně, č. dekr. 3570/55 z 13. 12. 1955.

Zproštění:

Jániš František, administrátor v Trnovanech-Teplících lázních v Č., zproštěn excurrendo administratury farnosti Cínovec, č. dekr. 3489/55 z 3. 12. 1955.

Kolář František, administrátor v Chomutově, zproštěn excurrendo administratury farnosti Tušimice, č. dekr. 117/56 z 30. 1. 1956.

Vater Robert, administrátor v Bozkově, zproštěn excurrendo administratury farnosti Držkov, č. dekr. 3845/55 z 21. 12. 1955.

Zpovědní iurisdikce:

Botor Josef, duchovní správce v Zaopatřovacím ústavě Charity v Oseku, řádným zpovědníkem sester Těšilek v Teplicích lázních v Čechách, č. dekr. 247/56-Ord., z 16. 1. 1956.

Hefka Antonín, kaplan ve Frýdlantě v Čechách, mimořádným zpovědníkem sester Voršilek v Charitním domově v Hejnicích, č. dekr. 248/56 z 16. 1. 1956.

Navrátil Ladislav, kaplan v Liberci, řádným zpovědníkem sester Cyrilometod. v Zaopatřovacím ústavě Charity v Liberci IV, č. dekr. 161/55 z 17. 12. 1955.

Podhorný Josef, O. Cap., v Charitním domově v Hejnicích, řádným zpovědníkem sester Voršilek ve jmenovaném domově, č. dekr. 246/56 z 16. 1. 1956.

Úmrtí:

Jakl Julius, konsistorní rada, bisk. notář a administrátor v Lučanech n. Nis., zemřel dne 27. ledna 1956 v Lučanech n. Nis.

R. I. P.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník VI. - Číslo 4. - V Praze dne 1. dubna 1956

Vydává Celostátní mírový výbor katolického duchovenstva v CSR v ÚČN. Řídí redakční rada. Vedoucí redaktor prof. P. Josef Beneš. Redakce Praha II, Ječná 2 (Kněžský domov), tel. 23 23 58. Tisknou Pražské tiskárny, n. p., závod 01, Praha II, Václavská 12. — Vychází měsíčně, mimo prázdniny (10 čísel). Předplatné na ½ roku Kčs 15.—, celoročně Kčs 30.—, cena jednoho výtisku Kčs 3.—, Rozšiřuje Poštovní novinová služba. Podepsáno k tisku 21. III. 1956. — A-20194.

DĚJINY DIECÉSÍ V ČECHÁCH

Prof. ThDr Václav Bartůňek

(Pokračování)

Jenom episodicky dosedl na biskupský trůn pražský sázavský opat *Silvestr* (1139–40), který byl skutečnou jeho ozdobou a kněžským charakterem nijak nezadal předchůdci. *Silvestr* byl znám palestinskou poutí, kterou absolvoval v průvodu *Zdikově*. Mnich sázavský ve své kronice patrně nenadsazuje, když ho zahrnuje při každé příležitosti chválou. Jako předchůdce i on byl o svatováclavských dnech r. 1139 spíše snad vůlí knížecí než pro nesporné vynikající vlastnosti povolán na biskupský prestol. Do té doby byl 16 let členem sázavského kláštera, kde se stal poměrně brzy převorem a 5 let před biskupskou konsekrací opatem. Do dějin kláštera se zapsal neúnavnou péčí o jeho zvelebení. Zbudoval tam kapli *Panny Marie*, kostel sv. *Jana Křtitele* dal bohatě ozdobit malbami, přistavěl příční loď s apsidami a podobně upravil a rozšířil konventní budovy. Nezapomínal ani na svatyně na klášterním zboží. Ve vsi *Mnichovicích* založil kostel ke cti sv. *Michala*. Takovouto nadějnou činností připraven pro odpovědnější úkoly, které měl řešit s výše biskupského úřadu, byl povolán do Prahy. Bohužel, kníže *Soběslav*, který, jak se zdá, skládal do něho obzvláštní naděje, zemřel 14. února r. 1140. Protože jeho nástupce a synovec *Vladislav II.* nebyl volen svorně a bylo třeba se obávat politických komplikací, vzdal se *Silvestr* biskupství a uchýlil se zpět do tichého kláštera na Sázavě. Snad tím předešel nucenému odstoupení. Když po třech letech působil v Čechách jako církevní reformátor *Quido*, měl být nějak trestán i vzorný opat *Silvestr*, snad v nějaké souvislosti s krátkou biskupskou funkcí. Zakročením *Zdikovým* byl však nevinně osočený řeholník jakékoliv censury zbaven.

Takřka v týdně byl obsazen pražský biskupský stolec po abdikaci *Silvestrově* knězem *Otou*, který již prošel řadou církevních hodností. Byl pražským kanovníkem a proboštem, jakož i proboštem v *Sadské Otě* (1140–48), který se často nazývá ze *Švábenic*, ačkoliv pro to není dokladů, byl zvolen biskupem 23. února r. 1140 a přijal konsekraci v *Mohuči* od metropolit *Adalberta* 26. května r. 1140. Po nastoupení úřadu se netěšil dlouho klidné práci. R. 1142 mu přinesl starosti všeho druhu. Jejich zdrojem bylo obléhání Prahy *Konrádem Znojemským*, za kterého byl těžce poškozen svatovítský kostel prý s velikými vzácnostmi, i s klášterem svatojirským. Na sklonku neklidného r. 1143 dorazil do Čech zase *Quido*, kardinál-legát, který tu měl prosazovati reformní postuláty papežské stolice a upravití posici olomouckého biskupa *Zdika*, vypuzeného ze země z politických důvodů. Po vítězství nad *Konrádem* a po satisfakci dosažené drancováním *Brněnska* a *Znojemska* se obrátil vítězný kníže *Vladislav II.* do Čech, kde svou účinnou pomocí urychlil restauraci svatyně svatovítské, která mohla být 30. září r. 1143 od biskupů *Oty*, *Zdika* a *Egilberta Bamberkého* slavnostně vysvěcena. Teprve potom se mohl biskup *Ota* plněji věnovati správě diecése a zejména ve spolupráci s legátem *Quidonem* mohl upnout zřetel na zpevnění církevní disciplíny v intencích posledního koncilu lateránského z r. 1139. Kardinál-jáhen *Quido*, nejspíše titulu sv. *Kosmy* a *Damiána*, byl sice ohlášen v Praze již v bouřlivém roce 1142, ale cestou se zdržel asi ve *Švýcařích*, kde se k němu připojil náboženský a sociální reformátor *Arnold* z *Brescie*. Další zdržení následovalo na *Moravě*, kde legát uspořádal poměry kláštera hradíšťského. Vyhnuv se *Čechám*, odjel do *Pasova*, kam k sobě obeslal biskupa *Zdika*, který se mu stal průvodcem do Prahy. Jádrem jejich rozhovorů byly patrně kromě církevní problematiky i úvahy o možnostech usmíření zneprátených knížat a tím stabilisování míru, nutného pro úspěšné provedení reformu a pro rozvíjení zdárné církevní práce. Brzy po příjezdu legátové do Prahy se skutečně podařilo usmířiti nepřátelsky proti sobě stojící knížata *Otu*, *Vratislava* i *Konráda*, což se stalo kolem r. 1144.

Biskup *Zdik* byl vyznamenán zvláštní přízní německého krále *Konráda III.*, když meškal v zastoupení knížete *Vladislava II.* na sněmu v *Bamberce*. Král ho tituluje lichotivě »velebný otcé« a prohlašuje, že si ho oblíbil pro »neposkvrněnost jeho snažení nade všechny jiné biskupy své říše«. V jeho prospěch byla

také vyřešena otázka hradu *Podivína*, který se stal definitivně majetkem olomouckého biskupa s právem raziti na něm vlastní minci. Pražský biskup *Ota* byl zato odškodněn rozsáhlým majetkem, příslušejícím újezdu želivskému. V témže roce mohl *Quido* za účinné pomoci obou biskupů, a hlavně přísného a opravdového *Zdika* uskutečniti řadu církevních reformů, které se týkaly rozhraničení farností a odstranění duchovních, pokud se svým jednáním zpronevěřili církevním předpisům. Tak odstraněn probošt pražské kapituly *Jurata*, ženatý laik, arcijáhen *Petr*, kompromitovaný prý trigamií a *simonií*, stejně jako kanovník *Šebestián*, také ženatý laik, vetřevší se protizákonně do církevní funkce. Podobně očištěna také vyšehradská kapitula v čele se ženatým laickým proboštem *Hugonem* a kanovníkem *Jindřichem*, nečeského původu. V olomoucké kapitule legát zakročil proti kapitulnímu děkanovi *Tomášovi* a magistru *Milhostovi*. Postižení se později ve spojení se *Znojemským* knížetem *Konrádem* pomstychtivě postavili proti *Zdikovi*, obviněnému z radikálního reformnictví, jemuž se podařilo jen s námahou zachrániti život. Na jeho stížnost dal papež *Eugen III.* násilníky do klatby a pražskému biskupu *Otovi* datoval 5. června r. 1145 bullu, kterou mu nařizoval, aby spolu s knížetem *Vladislavem* uplatnil proti násilníkům církevní tresty.

Na přímou žádost duchovního propagátora druhé křížácké výpravy sv. *Bernarda* zúčastnil se tohoto podniku také kníže *Vladislav II.* s bratry *Jindřichem* a *Spytihněvem*. České sbory se spojily s vojskem *Konráda III.* nejspíše 8. června r. 1147 v *Rakousích*, dorazily až k *Nicei* a po značných ztrátách se navrátily přes *Cařihrad*, *Rus* a *Polsko* do Čech. Asi v polovině r. 1148 byl *Vladislav* se zbytky vojska uvítán v Čechách oběma jemu oddanými biskupy *Otou* a *Zdikem*. Brzy po tomto slavnostním uvítání biskup *Ota* 10. července r. 1148 zemřel. Nabyl nejvyšší duchovenské hodnosti v zemi přízní knížete, jemuž se proto odvěčoval ochotou a povolností, která umožnila urovnání staré pře s olomouckým biskupstvím i smírné řešení jiných otázek. V tom ohledu, jakož i při provádění reformu a zakládání nových řádů, se zdárně uplatňovalo jeho přátelství s biskupem *Jindřichem Zdikem*.

Daleko za hranice diecése pronikl věhlas biskupa *Daniela* (1148–67), muže, který v sobě spojoval vysoké schopnosti s rozhodnou vůlí a vzácným osobním kouzlem. Tyto vlastnosti z něho učinily nejen diecésního biskupa, nýbrž diplomata rozhodujícího v závažných otázkách domácích i celoevropských. Také jeho bratr *Alexander*, probošt vyšehradského kostela, je nadán podobně a umírá v *Cařihradě* jako kancléř *Vladislavův* a šéf poselství k císaři *Manuelovi* r. 1146.

Do tří neděl po smrti biskupa *Oty* byl 29. července r. 1148 prohlášen biskupem pražský probošt *Daniel*. Jeho otcem byl pražský kanovník *Magnus* a strýcem prý sám *Jindřich Zdik*, který nadějněho synovce obezřetně uváděl v praxi prelátskou i diplomatickou. Vzdělání získal na *pařížské* universitě, kde si při svědomitém studiu osvojil znamenité vědomosti. Chválí se krásou latiny jeho listů a záliba v knihách, které na častých zahraničních cestách kupoval a přivážel do Čech. O jeho linguistických schopnostech svědčí i to, že ovládal vlastinu. Kromě všech těchto vesměs důležitých a středověkému prelátu-diplomatu nepostradatelných vlastností se *Daniel* vyznamenal i neporušeným kněžským životem, který ho předurčoval za nástupce reformou postiženého probošta *Juraty*. Toto povýšení, stejně jako povolání jeho bratra *Alexandra* na vyšehradské proboštství, se událo za působení legáta *Quidona* v Praze a došlo k němu sotva bez jeho přispění. Stalo se zvláště se živým souhlasem biskupa *Zdika*. Oba tituly vlivní duchovní se v *Danielo*vi nezklamali. *Daniel* se osvědčil a osvědčoval se po celých dvacet let svého episkopátu, bohužel spíše k prospěchu světských vládarů než ku prospěchu církve a své diecése. Stále častěji putuje záhy po konsekraci v záležitostech jak *Zdikových*, tak vévodových k říšským sněmům i ke kurii, kde je rád viděn.

Vlivem *Zdikových*, jemuž neušly skvělé vlastnosti *Danielovy*, se brzy dostává záhy do popředí a zúčastňuje se s ním, jsa tehdy již proboštem pražského

kostela, návštěvy u Evžena III. v dubnu r. 1145. Tento papež doporučuje oba přední české duchovní knížete Vladislavovi II., chvále je jako »muže rozumné a rozvážné, kteří knížecí manžely a jejich čest upřímnou láskou milují«. Protože diplomatické vystupování a umění mladého pražského probošta Daniela předstihlo i dovednost Zdikovu, ozývá se jeho jméno stále častěji, když šlo o poselství ke kurii. Papež vůbec skoro oplývá chválou Danielových vynikajících vlastností.

Prelát, který byl tak často za hranicemi země a zúčastňoval se důležitých jednání, získal mnoho přátel mezi vlivnými osobnostmi. Starší přátelství ho pojilo s kancléřem krále Konráda Arnoldem, potomním trevírským arcibiskupem, s úctou k němu vzhlížel Hugo, opat ze slavného Prémontré, Oldřich, probošt kláštera ve Steinfeldu, později mu nabízel své služby i tak vynikající kněz, jako byl Vilibald, opat ve Stablo a Corvey. Tyto styky navazoval Daniel snadno proto, že byl také znám jako vzorný duchovní, jehož zbožnost byla příkladná. Věděl se, že ho mešní obřad dojímal až k slzám, šla pověst o jeho účtě ke svatým a nemalým povzbuzením pro duchovenstvo jeho družiny byla ta skutečnost, že při veliké zaměstnanosti recitoval denně celý žaltář. Mezi svými kaplany měl želivského řeholníka Alberta, nadaného fenomenální pamětí, který uměl z paměti celé officium. Není zajiště bez zajímavosti jeho portrét zachovaný na první stránce rukopisu kapitulní knihovny olooucké č. 174, který ho představuje v póze klečícího a modlícího se biskupa, hledícího ve zbožném zaneření k českým patronům, sv. Václavu, Vojtěchu a Vítovi. Biskup Daniel v ničem nezařadil své kněžské a biskupské cti, s hrdinností skoro mučednickou plnil všechny povinnosti ukládané mu duchovenským i diplomatickým úřadem ve prospěch církve i vlasti, ovšem s patrným straněním světské moci. Všude a ve všem se jeví jako duch energický a iniciativní, ale protože byl velmi zaměstnáván, nese všechna jeho činnost stopy jakési roztěkanosti.

Hned po svém zvolení odstranil z želivského kláštera benediktinské řeholníky a povolal místo nich premonstráty z kláštera steinfeldského. Teprve potom, na samém sklonku r. 1148, přijal od mohučského metropolitů Jindřicha biskupské svěcení. Změna v želivském klášteře nastala teprve v lednu r. 1149 a vlastní starost o usazení a zabezpečení nové komunity převzal tehdy již stárnoucí Jindřich Zdík, jehož dosavadní funkce hlavně v oboru diplomacie přebíral stále nápadněji Daniel. Již v r. 1151 se účastní tři sněmů v Řezně (v červnu), ve Würzburgu (v září), v Altenburcu (v listopadu). Následujícího r. 1152 zasedá s několika českými šlechtici po volbě nového německého krále Friedricha Barbarossy na říšském sněmu v Merseburcu. Tam se mu podařilo zneškodnit podvratnou činnost Oldřicha, třetího syna Soběslava I., proti českému státu, kterého usmířil s Vladislavem II. a upokojil údělem na Hradecku. Další důkaz diplomatické obratnosti poskytl Daniel při sjednávání sňatku Vladislava II. s Juditou, sestrou durynského landkrabě Ludvíka II. Šlo o ženu sličnosti prý »téměř nadlidské«, která se mohla honosit i značným vzděláním, neboť ovládala dokonale latinský jazyk. Tímto sňatkem navazujícím přátelství s říšskými knížaty měl být paralysován zhoubný vliv Oldřichův, který mezi tím znovu prchl za hranice, tentokrát do Polska. Dalekosáhlejší byla Danielova činnost na sněmu ve Würzburgu r. 1156, svolaném u příležitosti Friedrichova sňatku s Beatricí Burgundskou. Tam došlo přičiněním biskupa Daniela a probošta Gervasia k tajné úmluvě mezi Friedrichem a Vladislavem II. Ta stanovila, že Barbarossa propůjčí Vladislavovi královskou korunu a navrátí mu Budyšin, když stačteční bojovníci pomohou císaři vojensky na výpravě proti Milánu. Vladislav stvrdil úmluvu přísahou a zavázal se chovat ji v naprosté tajnosti.

(Pokračování)

KULTURNÍ KALENDÁŘ

Z různých kulturních dat, připadajících na letošní duben, připomínáme:

9. dubna 1821

Před 135 roky narodil se v Paříži *Charles Baudelaire*, francouzský básník, vyznavač směru »umění pro umění«, dekadentní stoik, psycholog rozvráceného 19. století, objevitel lidského živočicha pod maskou spokojeného měšťáka.

Dílo Baudelairovo, dílo ponuré, melancholické a přísné krásy, jehož nádhra je úměrná jeho světovému významu, způsobilo pravou bouři, u jedněch jásot a nadšení, jinde opovržení a zatracení. Oficiální kritika odsuzovala šmahem celé jeho dílo pro jeho odpor k tehdejší společnosti.

Baudelairovy temné, mystické a bizarní náměty byly však většinou nepochopeny, i když básník hledal plastický výraz slova pro pojmy, city a stavy duševní, obyčejnému životu i zraku unikající anebo raději utajované než vyhledávané. Při tom nelze mu upříti zvláštní kouzlo nálady a hloubku rozdrásaného, bolavého citu.

Nejnámější jeho dílo jest »Květy zla« (»Les fleurs du mal«), epochální sbírka básnická z r. 1857.

Baudelaire, veskrze spiritualista ve své filosofii, dospěl po dlouhém bloudění do náručí katolické církve a po svém bolestném životě, otrášeném tak živelnými výbuchy různých vášní, zemřel po strastiplném exilu v Bruselu ve svém rodném městě Paříži dne 31. 8. 1867.

23. dubna 1616

Již 340 let uplynulo ode dne, kdy ve svém rodném Stratfordu zemřel *William Shakespeare* (nar. 23. 4. 1564), největší dramatický básník, nejen anglický, ale i všech dob. Jeho dílo odolává již po několik staletí prachu zapomenutí a jeví se stále živé a aktuální. I zevrubné studium literárních kritiků, které ukázalo jeho závislosti na pramenech a současném vkusu, podpořilo závěr, že byl nejen genius vzácně všestran-

Proto jeho díla (ať tragédie jako »Hamlet«, »Othello«, »Macbeth« či veselohry »Večer tříkrálový«, »Sen noci svatojanské«, »Veselé ženy windsorské«) se objevují na velkých scénách na celém světě.

26. dubna 1731

Zakladatel moderního anglického románu *Daniel Defoe*, zemřelý před 225 roky v rodném Londýně (nar. kolem r. 1660), byl velmi plodným spisovatelem, ježto jest autorem více než 250 spisů.

Tento mnohostranný a vynalézavý duch, ztělesňující podnikavost anglické puritánské buržoasie, ale také mravní a politickou vrtkavost své doby, byl spíše geniální žurnalista než umělec, v jehož záplavě spisů, dnešní generaci již zapomenutých, činí jedinou výjimku kniha »Robinson Crusoe« (z r. 1719).

Je to první vzor realistického románu, čerpaného ze skutečné pravdy života, který pro své plastické líčení na základě příběhu skotského plavce Alexandra Selkirka, vysazeného z treštu na dlouhou dobu (4 roky a 4 měsíce) na osamělý ostrov Juan Fernandez, má trvalou literární hodnotu.

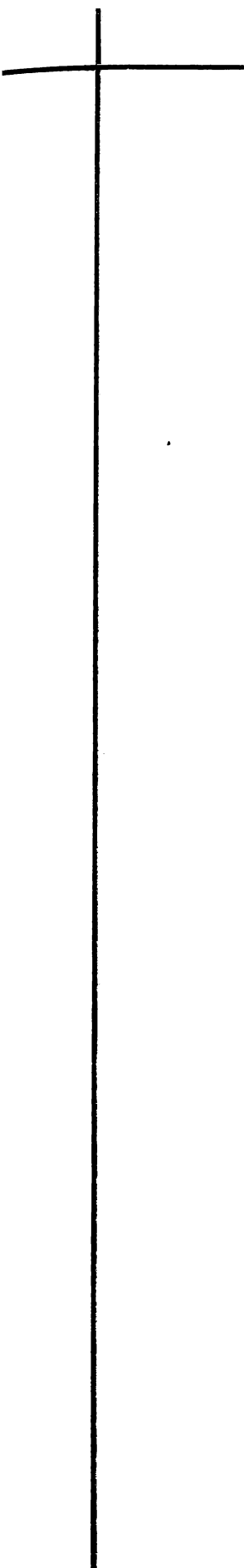
29. dubna 1876

Připomínáme-li nedožitých 80. narozenin národního umělce *Václava Vydry* (nar. v Plzni, zemř. 7. 4. 1953 v Praze), činíme tak s vědomím jeho veliké kulturní práce: podle svědectví jeho dvou knih (»Prosím o slovo« a »Má pouť životem a uměním«) byl déle než 60 let hercem, hrál 1.006 rolí, vystoupil v 11.510 kusech a lze odhadnout, že jej vidělo hrát skoro 5 milionů lidí.

Jeho otec, povoláním vojenský hudebník, marně přidržel svého syna ke studiu na plzeňské reálce: živelná touha po divadle nedala mu dokončiti studia a hnala jej na divadelní prkna.

Po těžkých začátcích u různých divadelních společností zakotvil v Plzni (r. 1907) u proslulého Vendelína Budila, velkého herce a učitele hereckého do-rostu. Poté přešel do vinohradského divadla (r. 1913) a odtud do Národního divadla v Praze (r. 1922), kde byl po r. 1945 posléze ředitelem.

Vydřova cílevědomá a odpovědná práce jest veli-

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Měsíčník katolického duchovenstva

ROČNÍK VI.

ČÍSLO 5

P. Lubomír Rosenreiter: Amor et labor vita sunt

Ph a ThDr František Falkenauer: Svätý Josef - dělník

*P. Josef Suk: Komentář k liturgickým textům nového svátku
B. M. V. Reginae*

ThDr František Panuška: Církev a stát

P. Václav Šebek: Domine, dilexi decorem domus Tuae...

ThLic Miroslav Rajmon: Pohled na temperament člověka

P. Karel Sahan: Štola - orarium

Msgre Karel Reban: Innova in eis Spiritum sanctitatis

Msgre Karel Reban: Klenotnice jihočeského výtvarnictví

5

1956

ANIMARUM PASTOR

COMMENTARII PERIODICI AD USUM CLERI CATHOLICI EDITI

Prodeunt decies singulis annis

SUMMARIUM:

P. LUBOMÍR ROSENREITER: »Amor et labor vita sunt.«

Signum maximi momenti nostrae societatis est in vita hominum labor et studium. Haec signa eminent praesertim in doctrina S. Scripturae. Viri doctissimi S. Theologiae eo modo etiam magni laborem nostrarum manuum et studium intellectus humani faciunt. Mater Ecclesia dein omnibus nobis fidelibus imitandum S. Ioseph — operarium proponit.

Ph et ThDr FRANTIŠEK FALKENAUER: Sanctus Ioseph-operarius.

Materia haec primum omnia quae personae S. Ioseph sunt tractat, dein docet nos, quomodo homines tempore S. Ioseph laboraverint. Qua re cognita scriptor in dies hodiernos demonstrat regulam et normam Theologiae moralis in questione laboris.

P. JOSEF SUK: Notae ad textus liturgiae recentis festi B. M. V. Reginae.

Expositio celebrationis S. Missae et Divini Officii huius festi B. M. V. Reginae dedicati.

ThDr FRANTIŠEK PANUŠKA: De Ecclesia et re publica.

Auctor premens rationem omni homini adipiscendum esse proprium et summum munus, naturale et supernaturale, dissertat Ecclesiam et rem publicam esse duas supremas societates.

P. VÁCLAV ŠEBEK: Domine, dilexi decorem domus Tuae.

Res instituta porro tractat curam sacerdotis ecclesiae, toti quaestioni digne conservandae domus Dei, eius fundamentorum, tecti, aera diligenter immitendi satisfacit.

P. KAREL SAHAN: Stola — Orarium.

Sacerdotes profundius verba-Accipe stolam candidam de manu Dei-meditentur!

Msgre KAREL REBAN: Innova in eis Spiritum sanctitatis.

Quae digna ad corroborandam intimam vitam spiritualem sacerdotis sint.

P. FRANTIŠEK OTRADOVEC: Secundum amorem et caritatem Christianorum.

Quomodo vim et studium rerum rusticarum hodierni diei aspicimus, si et Theologia moralis et annona in universo rerum publicarum margine spectetur.

NOVÉ KNIHY

LUDVÍK KELLNER, JEDINÁ CESTA (Nakl. Naše vojsko, str. 220, Kčs 5,10)

Odboj našeho lidu proti fašistickým okupantům za druhé světové války stal se námětem mnoha děl českých i slovenských spisovatelů. Jeden z nových pohledů na tento odboj přináší autobiografický příběh Ludvíka Kellnera. Autor o své knížce říká: »Napsal jsem knihu proto, že jsem musel. Byl jsem morálně povinen ukázat našim vojákům, naší mládeži i ostatním čtenářům, že z takové situace, do níž se dostala naše republika v roce 1939, je jen jedna cesta — cesta boje.«

JEAN LAFFITTE: VELITEL MARCEAU (Nakl. Naše vojsko, str. 260, Kčs 18,10)

Do jednoho z partyzánských táborů přichází nový

velitel Marceau, který má z pověření strany reorganizovat řady franktirérů pro další bojové akce. Marceau si svým chováním i statečným jednáním a bezpříkladnou obětavostí získává spolubojovníky a stává se posléze jejich milovaným vůdcem. Laffitte ukazuje v románu nejen odbojovou činnost partyzánů, ale i pomoc vesničanů, jejichž obětavost je v ostrém protikladu s kolaborantsvím velkých statkářů. Autorovi se podařilo podat živý a plastický obraz partyzánských bojů na francouzském venkově, který s dokumentární přesností zachycuje pro historii průběh francouzského odboje. Českému čtenáři přináší román poučení o této pro francouzský lid tak pohnuté době a umožní mu pochopit i cíle a úsilí lidové Francie dnešní.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Amor et labor vita sunt

P. Lubomír Rosenreiter

Nejdůležitějším společenským i hospodářským činitelem v životě lidstva je práce. Je to i jasným učením Písma sv., že práce, tělesná i duševní, je nejen povinností a nutností člověka, ale též zdrojem požehnání všemu lidstvu. Neboť i když se křesťanství dívá na práci jako na následek dědičného hříchu, přece ji povyšuje do řádu nadpřirozeného, učí, že mystická vina člověčenstva může být vykoupena jenom prací. Proto také každý zisk neproduktivní, nespočívající na práci, je ziskem hříšným, nemorálním. V tom smyslu hodnotí práci lidských rukou i mozku i sv. Tomáš Aquinský, doporučuje ji jako jeden z nejúčinnějších léků proti hříchu a jako prostředek k získání zásluh (Summa th. 2. II. 187, 2—3). I sv. Augustin často vybízí k radostné tvůrčí práci ve službě veřejnému užítku a k dosažení vlastního uspokojení. Tak porozumíme výstižné poznámce zesnulého národního umělce Mistra J. B. Foerstra v jeho díle »Co život dal«: »Všechna nespokojenost plyne z egoismu a nečinnosti, všechno štěstí a mír ze služby a práce, neboť smysl života je práce a služba ve prospěch lidského celku. Tehdy jsem plně porozuměl apoštolskému slovu: Vykupujte čas prací!«. Pěkným doplněním této myšlenky jsou i slova lidové moudrosti, že nejnešťastnějším člověkem je ten, kdo není šťasten svou prací. Neboť »AMOR ET LABOR VITA SUNT«.

Kapitalismus znehodnotil práci tím, že skrze ni zotročil člověka, popřev jeho lidskou důstojnost. Člověk byl snižen na pouhý prostředek k rozmnožování nemírného bohatství jedince, lidskému životu byl vzat účel a cíl. Bohem stanovený přirozený řád, že statky pozemské jsou prostředkem k dosažení blahobytu všech lidí, byl zvrácen tak, jako by lidé měli být jen nástroji k zajištění blahobytu malé privilegované skupiny. Pracující člověk byl systematicky zbavován plodů své práce a tím i radosti z ní. Naproti tomu učí katolická morálka, že člověk, který pracuje, získává právo na plody své práce! Neboť práce má být uplatňováním lidských schopností, aby byly vyrobeny kulturní hodnoty, čili aby byly kryty rozumné potřeby všech lidí jak po stránce duševní, tak hmotné. Vždyť celý obsah Písma sv., pokud se týká časného života, směřuje k tomuto cíli. Proto Církev nikdy nezakazovala, aby lidé usilovali o lepší život na zemi.

Máme tedy hluboké důvody, abychom na prahu nejkrásnějšího měsíce, zasvěceného své společné Matce, spolu se všemi pracujícími své vlasti a celého světa oslavili radostný Svátek práce, práce osvobozené k tvůrčímu rozmachu za šťastný život v pohodě trvalého míru — 1. máj. Vždyť právě tento den ve svém dějinném poslání uskutečnil a uskutečňuje tolik krásných i křesťanských zásad, jež jsou vlastním programem i naší práce jako duchovních pastýřů svého lidu.

Dějinným přínosem Svátku práce pro lidstvo a jeho budoucnost je uvědomění důstojnosti práce a důstojnosti dělnické, t. j. důstojnosti lidské osoby v pracujícím jako takovém. V naší perspektivě, s níž na věc pohlížíme, znamená to praktické uskutečňování evangelijních zásad o úctě a lásce člověka k člověku, rozvoj jeho osobních zdatností, jeho inteligence a umění jeho rukou. Naše skutečnost nám k tomu dává dobré podmínky, ať působíme v prostředí městském či vesnickém: všude jsou lidé, jež máme vésti k dokonalosti časné i duchovní.

Vzorem dokonalého člověka, občana obce časné i věčné, nám zůstává svatý muž práce, pěstoun Syna Božího sv. Josef. Písmo sv. nám jej líčí sice jen málo slovy, ale zcela jasně jako muže pevných zásad, upřímné zbožnosti a horlivosti pro zákon Hospodinův, statečného, poctivého, vždy hotového k činu. A nevyjádřili bychom ještě vše, kdybychom zapomněli na to, co zjednával sv. Josefovi úctu a lásku věřícího lidu, totiž že byl mužem práce. Právě tato skutečnost, že Bůh svěřil svého Jednorozeného péči a ochraně poctivých rukou nazaretského tesaře, dala i v naší víře pracujícímu člověku a jeho práci čest a důstojnost, jež mu byla mnohdy upírána. A nezapomeňme ani na tu, která stála věrně po boku nazaretského tesaře, na Pannu Marii! I jejíma panen-skýma rukama byla posvěcena práce, a to snad práce nejzapomínanější a nejméně hodnocená: práce ženy a matky v rodině. Není zajisté náhodou v plánu Boží prozřetelnosti, že dnes vzýváme tuto prostou izraelskou dívku jako Královnu světa a Královnu míru... Jako by nám tím Bůh ukazoval, odkud nám vyroste požehnaná ratolest pokoje a míru: z mozolnatých rukou poctivých pracujících lidí — — —

Proto učíme sebe i své věřící žít životem sv. Josefa a Panny Marie, t. j. životem radostné tvůrčí práce ke cti Boží a k prospěchu bližních. Pak pracovní nářadí v našich rukou se mocí víry mění v královské žezlo, jež dává všem pracujícím právo vládnout touto zemí. Pak i kouř našich továren stává se před tváří Boží vonným zápallem té nejvznešenější oběti lidstva — práce pro trvalé blaho a mír, aby celý náš život byl jediným svátkem lásky a práce, rozkvetlým v plodný strom života!

KOLEM NOVÉHO SVÁTKU SV. JOSEFA DĚLNÍKA

Pozorujeme, že se v přítomné době v naší Církvi pracuje nejen pilně na reformě služeb Božích a posvátných obřadů, jakož i na úpravě misálu a breviáře, ale v poslední době byly též zavedeny tři nové svátky: Svátek sv. Pia X. jsme už slavili r. 1955 a nedávno jsem pojednával o svátku Panny Marie Královny, který oslavíme po prvé v tomto roce (pro Boží Tělo až 1. června místo 31. května). Dnes několik myšlenek kolem třetího nového svátku, kterým vyjádřila Církev svůj postoj k nejdůležitějšímu a nejvznešenějšímu problému lidstva — k práci.

V neděli 1. máje 1955 ustanovil svatý Otec za přítomnosti pracujících, shromážděných na rozsáhlém svatopetrském náměstí v Římě, svátek Josefa Dělníka, který se bude — počínaje rokem 1956 — oslavovat vždy dne 1. května. Tím byl všesvětový Svátek práce, největší den pracujících lidu všech národů, jazyků a sociálních systémů, povýšen na důstojnost svátku církevního. Jím dostala lidská společnost i náboženský popud, aby si ještě jednou, znovu a více uvědomila význam a požehnání práce.

Mylný je názor těch, kdo se domnívají, že křesťanská víra považuje práci za kletbu, že je ideálem křesťanské »dokonalosti« líná nečinnost a netečnost vůči povinnostem, které nám ukládá vezdejší život.

Kletbou byla práce pro člověka před Kristem. Byla údělem utlačovaných, již se stali otroky těch, kteří vládli a těch několika málo, kteří ostatní vykořisťovali. Byl to následek hříchu spáchaného pod stromem poznání dobra a zla, hříchu, kterým se člověk vzepřel proti Bohu a zpřevrátil celý Prozřetelností stanovený řád. Tenkrát věru platilo slovo Písma: »Zlořečena budiž země.«

Kristus sám posvětil práci především vlastním příkladem: Jeho Matka je jedna z pracujících žen, jeho pěstoun malý řemeslník, jeho obydlí prostá chatrč dělníková. Po celých 30 let žil se prací svých rukou, které, ač ruce Syna Božího, se nezdráhají zacházet se sekýrou a hoblíkem, s kladivem a pilou. — Když pak odkládá tesařské náradí, aby se věnoval vykupitelskému poslání, a za tím účelem hledá pomocníky — učedníky, vybírá si dělníky s dlaněmi plnými mohlů. Takové obdařuje Božskou mocí, takovým svěřuje Svátosti, takové posílá na svou vinici, nikoliv velké pány tohoto světa.

SVATÝ JOSEF - DĚLNÍK

Prací svých rukou byl sv. Josef živitelem našeho Pána a nejsvětější Panny. Byl tesařem, a do tesařského umění uvedl a v něm i vyučil i svého zákonného syna Ježíše. Tesařská práce byla a zůstává tvrdou prací rukou. Tělesná práce byla pohanům věcí odpornou, pohrdali jí, styděli se tělesně pracovat, za zneuctivající ji pokládali. Avšak lidská práce byla a jest stále v plánu Stvořitele, a Bůh sám ji posvětil a vzácný rys ušlechtilosti jí vtiskl, když sám Boží Syn svými rukama pracoval a živil tak sebe a svou Matku, a dal se živit rukama svého pěstouna sv. Josefa, když sám ještě nebyl k práci zralý a schopný.

Ježíš přišel do Nazareta, kde prožil většinu svého pozemského života, kde Jež Nazareťané znali jen jako tesařského dělníka. Neměli tušení, kým tento tesař vlastně jest. »A přišel do své otčiny, učil je v synagoze jejich, takže žasli a pravili: „Odkud má tento moudrost tu a moc? Není-liž to syn tesařův? zda nejmenuje se matka jeho Maria a bratři jeho Jakub a Josef a Šimon a Juda? a sestry jeho, nejsou-li všechny u nás? Odkud tedy má všechny věci tyto?“ I horšili se nad ním.« (Mt 13, 54—57.) Horšili se proto, že byl jen tesařem, a obyčejný tesař že by mohl být něčím více? A přece On, Boho-člověk, chtěl jako obyčejný tesař pracovat a tesařskou prací sebe i svou Matku živit, a chtěl, aby obyčejný tesař byl v jeho mládí jeho živitelem, »obyčejný« tesař sv. Josef. Mnohé se od těch dob změnilo, mnohé předsudky ještě

A sledujeme-li nauku Božského Mistra, čteme-li pozorlivě evangelium, čím je jiným než evangeliem práce? Nehlásá stále nutnost, čest a krásu poctivé práce? Nepoukazuje znovu a znovu na to, že prací nejen získáme chléb sobě a svým bližním, ale také zabráníme hříchům a nashromáďujeme nadpřirozené zásluhy pro věčnost?

V šlépějích Kristových kráčeji i apoštolové Páně. Též oni horlivě a nadšeně pracují, pracují a učí, jak pohlížet na práci. Připomeňme si pouze významné dva výroky sv. Pavla: »Vynasnažujte se žiti pokojně a konati své záležitosti a pracovati rukama svými, jak jsme vám přikázali.« (1 Thess. 4, 11.) »Když jsme byli u vás, přikazovali jsme vám toto: „Nechce-li kdo pracovati, ať nejí!“« (2 Thess. 3, 10.)

Církev převzala toto posvátné dědictví a každý správný vyznavač Kristův vždy rád a ochotně se jím řídil. »Modli se a pracuj« bývalo po všechny časy heslem křesťanů. Proto je také podstatná většina našich světců z řad pracujících mužů a žen. Těch svatých císařů a králů je jen nepatrná hrstka a — buďme upřímní — jsou a zůstanou nám vždycky jaksi vzdáleni a cizí. Milujeme ty a cítíme se spojení s těmi, kdo vyšli z lidu a patří mezi nás.

Z toho důvodu také uctíváme celým svým srdcem sv. Josefa, prostou a přitom vzácnou postavu pěstouna Páně. Víme o něm tak málo, svaté evangelium se o něm zmiňuje jen letmo a náhodou. Neznáme jeho životopis, nebyl vynikajícím velikanem, nenapsal moudré knihy, ničím se nevyznamenal před světem, nestal se mučedníkem, neznáme jeho hrob, nemáme po něm žádné ostatky, nebyl nikým prohlášen za svatého. — Víme věru velice málo, ale přece dost: víme, že v nejtěsnější blízkosti Kristově nejlépe poznal a pochopil své poslání a s naprostou samozřejmostí konal své každodenní práce a plnil povinnosti ve chvílích všedních i mimořádných — u vědomí, že tím slouží své rodině, svému národu i Bohu. Ne nadarmo nazývá ho litanie »vzorem dělníků«.

Jak si proto vážíme rozhodnutí Církve, kterým povýšila sv. Josefa na patrona všeho pracujících lidu, s jakou úctou vyslovujeme a budeme vždy vyslovovat čestný název, jímž našeho milovaného světce obdařil náměstek Kristův: »Josef Dělník«!

Zůstávají. Lidé práce však vítají tento nový svátek, položený na den, kdy se práce oslavuje, neboť skutečnost, že žitel Božího Syna byl dělníkem, je ideovou náplní, již se u křesťana posvěcuje a zvedá ná-maha práce, starosti, pot a mozoly, jež práce s sebou nese, jež práce vyžaduje, a odmítá se ten despekt, s nímž se nesprávně dívalo na práci, anebo dosud někde na světě se ještě na práci dívá.

Tesařská práce sv. Josefa se ovšem svým obsahem a svými možnostmi značně liší od tesařské práce v dnešním pojetí. Palestina jest zemí s malým zalesněním a tudíž je při práci nutno dřevem co nejvíce šetřit. Proto také dřevěřemeslo se nerozrůžnilo do té mnohotvárnosti jako v zemích, kde je dřeva dostatek. Tesař byl tehdy tesařem v našem smyslu, truhlářem, kolářem, soustružníkem, prostě dělal všechny práce, které se vyrábějí ze dřeva. Jako tesařské nástroje se uvádějí v Písmě sekera a pila, kladivo a hoblík, míra a kružidlo. Jednou z hlavních prací tesařů byla úprava velikých trámů, podírajících střechu, a menších tyčí a latěk, které byly kostrou pro slaměnou krytu. Tesaři také vyráběli náradí, které dnes vyrábí výhradně jen kolář. Zhotovovali i dveře domů a dřevěné závory, prostě tesař byl výrobcem všech věcí, které se vyráběly ze dřeva; a tehdy se vyrábělo hlavně ze dřeva, kovů se tolik neužívalo. (Willam: Život Ježíše Krista, Praha 1935, str. 65 a násl.)

Řemeslo však nebývalo jediným zdrojem obživy. Velmi často si řemeslníci pronajímali anebo měli svoje pozemky, z jejichž výnosu doplňovali svoji obživu. Egyptské listiny i dnešní poměry palestinské ukazují, že toto bylo pravidelným zjevem. Sv. Josef nebyl tedy jen tesařem, nýbrž trochu i rolníkem a sadařem. V tomto trojím druhu práce pak žil a pracoval i božský Spasitel. Není proto náhodou, že z těchto tří složek své práce bere potom Ježíš námět k četným podobenstvím. Často mluví o stavbě domů, o dveřích, o úhelních kamenech a základech domu, o jhu a pluhu, o setbě a žních, o vinicích a neplodných stromech, o ošetřování a hnojení stromů, o nájemcích vinic a hlídačích, prostě z Ježíšových podobností je hmatatelně poznat, že toto všechno Mu bylo dobře známé, blízké. Jeho denním úkolem, jež do svého veřejného vystoupení svými rukama vykonával. A toto vše nepochybně bylo i denní prací sv. Josefa, v níž Ježíš potom pokračoval. (Willam, str. 74.)

Nebylo úmyslem Stvořitele nechat člověka v nějakém nicnedělání, v zahálce. Naopak, člověk dostává rozkaz, aby pracoval, neboť blažený prvotní stav nikterak neznamenal život v nečinnosti nebo zahálce. »Rostte, množte se, naplňte zemi, podmaňte ji. (1 Mojž. 1, 28.) Pojal tedy Hospodin Bůh člověka a postavil ho v rozkošném ráji, aby jej vzdělával a hleděl si ho.« (1 Mojž. 2, 15.) Pohříchu pak slyší člověk slova: »...s námahou budeš se z ní (země) živiti po všechny dny svého života. V potu tváře jisti budeš chléb, dokud se nevrátíš do země, ze které jsi vzat.« (1 Mojž. 3, 17, 19.) A opravdu, každá práce, ať duševní, ať tělesná, jest námahou. Avšak i před hříchem, i po hříchu, jest práce příkazem, a prací se má člověk živit.

Co jest tedy práce? V širším smyslu je to jakákoliv činnost, tělesná nebo duševní, ať jest nebo není druhým k užítku. Práce v užším smyslu je lidská činnost, tělesná nebo duševní, již se vytvářejí prospěšné věci lidské společnosti. Může se proto říci, že práce je činnost sociální. Sociální, společenský prvek vyplývá z toho, že práce vytváří hmotný blahobyt, pozvedá kulturu, dává člověku žít stále lépe v sociálním bezpečí, zabezpečuje život rodiny, vytváří umění, zdobí

člověka a jeho okolí plody svého umu, zručnosti a důmyslu, dává možnosti k dílům dobročinnosti a pomocí svým potřebným bližním. A práce ovšem člověka mravně zdokonaluje přímo, ale i nepřímo tím, že jej odvádí od zahálky, která jest jistě právem označována za matku všech hříchů. Taková je naše lidská zkušenost, a proto jistě zcela správně je opak práce — lenost, zahálka, jedním ze sedmera hlavních hříchů.

Práci velebí a její opak často odsuzují mnohá místa Písma sv. »Mnohé zlobě naučí zahálka,« praví Sirachovec (33, 29). Obratný a přičinlivý dělník bude vyznamenán: »Viděl jsi člověka obratného ve své práci? Králům bude sloužit, a ne lidem nepatrným.« (Přisl. 22, 29.) I práce ženy, která bývala podceňována a neuznávána, je Písmem chválena.

Dělník-apoštol sv. Pavel dobře viděl mravní stránku a sílu poctivé práce. Proto k ní vybízí častěji. Člověk věřící nemůže žít v hříchu a zahálce, ale v poctivé práci. »Kdo kradl, již nekraď, nýbrž pracuj spíše, děláje rukama svými dobré, aby měl z čeho udělit tomu, kdo má nouzi« (Ef. 4, 28). »O lásce bratrské nemáme potřeby vám psáti, neboť sami jste se naučili od Boha milovat se vespolek. Prosíme vás však, bratři, prospívejte v tom vždy více a vynasnažujte se žítí pokojně a konati své záležitosti a pracovati rukama svými, jak jsme vám přikázali, byste žili počestně před těmi, kteří jsou vně, a abyste ničeho cizího nepotřebovali« (1 Sol. 4, 9—12). Vzorem jim všem je v tom sám apoštol: »Samy zajisté víte, kterak máme nás následovati, neboť jsme nebyli nepořádní, mezi vámi, ani jsme nejedli chleba od nikoho zadarmo, nýbrž v práci a námaze, ve dne i v noci pracující, abychom neobtěžili nikoho z vás, ne že bychom neměli k tomu moci, nýbrž abychom se vám dali za příklad, byste nás následovali. Vždyť i když jsme byli u vás, přikazovali jsme vám toto: Nechce-li kdo pracovati, ať nejí« (2 Sol. 3, 7—10).

Takový byl poměr k práci a životu u sv. Josefa-dělníka, muže to spravedlivého, a v tom je sv. Josef-dělník vzorem nám všem. A v tom je i idea nového svátku sv. Josefa-dělníka každého 1. května.

Dr František Falkenauer

KOMENTÁŘ K LITURGICKÝM TEXTŮM NOVÉHO SVÁTKU B. M. V. REGINAE

V Duchovním pastýři jsme přinesli nedávno článek o Království Panny Marie, a proto jistě bude zajímavé krátký článek o liturgických textech svátku B. M. V. Reginae, které jsou již rozesílány ČKCh.

Formulář mešní má známý introit východního původu »Gaudeamus omnes«. — Pokud jde o oraci, bereme s uspokojením na vědomí, že Církev v poslední době upustila od sáhodlouhých liturgických modliteb, v nichž si svého času libovala, a jejichž konci už nevíme, oč šlo na začátku, a že se navrátila ke klasické stručnosti. Citují oraci doslova: »Concede nobis, quaesumus, Domine, ut, qui sollemnitate beatae Mariae Virginis Reginae nostrae celebramus; ejus muniti praesidio, pacem in praesenti et gloriam in futuro consequi mereamur.« — Lekce je vzata ze 24. kapitoly knihy Sirachovcovy obsahující krásné úvahy o věčné Moudrosti Boží vládoucí světem, zde aplikované — jak mívá Církev ve zvyku i jinde — na Pannu Marii. — Evangelium z 1. hlavy sv. Lukáše je vybráno proto, že se v tomto úryvku Gabriel ve svém rozhovoru s Marií zmiňuje o královském původu, charakteru a moci Mesiášově, na nichž participuje i budoucí jeho Matka. — Offertorium »Regali ex progenie« známe z officia Narození P. M. — Communio vyzdvihuje opět, jako orace, myšlenku míru, v němž jedině spějeme na přímluvu Královny-Bohorodičky k věčné spáse.

Officium je zčásti de Communi, má však dosti vlastních prvků. Matutinum zahajuje vhodné Invitatorium i hymnus, jež si dovoluji rovněž doslova ci-

tovat, poněvadž poskytuje bohatou látku k plodné meditaci: »Rerum supremo in vertice — Regina, Virgo, sisteris — exuberanter omnium — ditata pulchritudine. — Princeps opus formosior — Verbo creanti praenites, — praedestinata Filium, — qui protulit te, gignere. — Ut Christus alta ab arbore — Rex purpuratus sanguine, — sic passionis particeps, — tu Mater es viventium. — Tantis decora laudibus, — ad nos ovantes respice, — tibique sume gratulans — quod fundimus praeconium.« — Lekce 1. nokturnu opakuji čtení de libro Ecclesiastici, jež máme ve Mši svaté, 2. nokturn přináší ve dvou lekcích sermon sv. Petra Kanisia o Království Mariině a v třetí lekci část z Encykliky Pia XII. »Ad caeli Reginam« z 11. října 1954, kterou byl nový svátek zaveden, v 3. nokturnu podává sv. Bonaventura pěknou homilii k evangeliu. Responsoria jsou vesměs vlastní a — zvláště některá z nich — tvoří výstižné reflexe lekcí. — V Laudech máme jen vlastní verš a antifonu k Benedictus, která je totožná s Communio mešní. — V malých Horách objevují se, jako obvykle, texty z Matutina. — Nešpory, jak 1. tak 2., nemají celkem nic poznamenané hodného. Jsou většinou de Communi.

Je zajímavé, že úprava officia nebere ohled na reformu breviáře, vše se uvádí po staru. Redakce se zde očividně řídila příkazem generálního dekretu »Cum nostra aetate«: »In novis editionibus interim ne quid prorsus innovetur.«

Svátek sv. Anděly, který se dosud slavil 31. května, odkládá se na 1. června.

P. Josef Suk

CÍRKEV A STÁT

Každý člověk má na světě dvojí nejvyšší poslání: jedno přirozené, dané jeho rozumovou přirozeností, druhé nadpřirozené, určené svobodným úradykem Božím, povyšujícím člověka hypoteticky sice, ale závazně do řádu nadpřirozeného. K dosažení prvního poslání má člověk v sobě již všechny nutné předpoklady a schopnosti, k dosažení druhého poslání je člověk povinen nutné předpoklady a schopnosti si teprve osvojit a dále je v sobě rozvíjet, protože nemá v sobě a ze sebe k vyplnění tohoto poslání jinou schopnost leč jen schopnost oboedienční. V řádu přirozeném zůstává člověk pouze tvorem Božím, v řádu nadpřirozeném má se státi dítkem a dědicem Božím, kterého Bůh jaksi sám sobě rodí*) tím, že mu sděluje fyzicky, i když jen participative, svou vlastní božskou přirozenost, vlastní svůj božský život, jehož se stává člověk účastným skutečností, kterou zcela nevýstižně nazýváme posvěcující milost. Konečným přirozeným posláním člověka jest tedy zdokonaliti v sobě člověka jako člověka podle všech již daných schopností a podle řádu těchto schopností, kdežto konečným posláním nadpřirozeným je osvojit si a rozvinouti v sobě věčný, božský život a na věky s Bohem ho požívat. Oboje poslání je dokonalé a svého druhu, vzájemně se podporující, ne však a limine vyžadující a jejich vzájemný poměr je ten, že druhé poslání neníčí první, ale předpokládá a zdokonaluje je a povyšuje do vyššího řádu.

Člověk svou povahou je odkázán na společnost, která je pro něho řádným prostředkem k dosažení jeho konečného cíle jak přirozeného, tak nadpřirozeného. A protože každý jednotlivý člověk je povinen v sobě rozvinouti co nejvíce své schopnosti a co nejvíce svých schopností, co nejvíce sebe zdokonaliti po každé stránce — a to i jako člověk i jako dítko Boží, — toto plné, všestranné rozvinutí může člověku umožniti nebo dovršiti jen taková společnost, která je vybavena všemi vhodnými a nutnými prostředky, kterými svou vlastní mocí vládne, tedy společnost dokonalá, svrchovaná a na jiné společnosti již nezávislá.

Není nesnadno dokázati, že za tohoto stavu mohou v řádu společnosti existovati nejvyšší dvě svrchované, dokonale všemi vhodnými prostředky vybavené společnosti, které jsou podle svého cíle jedna přirozená, druhá nadpřirozená, jedna sleduje rozvinutí člověka jako člověka, druhá, pokud jest dítkem Božím. Tato poslední za předpokladu, ovšem dokázaného, že Bůh opravdu chtěl sdělit a skutečně také zavázal člověka, aby měl povinnost participovati v sobě božskou přirozenost, božský život. Tuto skutečnost zevrubně dokazuje theologie speciální a základní dogmatiky.

Obojí tato společnost je nám známa jako společnost státní čili stát a Církev. Distinkce o poslání člověka, uvedená na počátku článku, přesně vymezuje rozsah kompetence obojí této společnosti, rozsah její moci, obor jejích působností, jejích účel i prostředky, jimiž dosahují svého účelu. Úkolem státu jest umožňovati všem svým příslušníkům bez rozdílu plné rozvinutí a uplatnění všech jejích vloh a schopností, pokud je mají jako lidé, a to i pokud jsou jako individua i jako entia socialia; stručně toto poslání státu označuje jako péči o obecné, t. j. veřejné blaho, prospěch celého celku. Konkrétněji: obecným blahem rozumíme péči státu o právní řád, poskytování takových prostředků, které většina příslušníků nemůže si vlastními silami opatřit ani pomocí nejužší společnosti, rodiny, jako je vzdělání, rozvinutí kultury, péče o zdraví atd., zprostředkování prostředků k živobytí a zvláště práce, která se stává základem ži-

vota, zabezpečení důstojnosti lidské v člověku, aby člověka nebylo zneužíváno člověkem atd. Církev zase má za úkol zprostředkovávati lidem nadpřirozený božský život především hlásáním evangelia a sv. svátostmi a tento život v nich udržovati a rozvíjeti.

Obojí společnost je ve svém oboru svrchovaná, na sobě nezávislá, Bohem ustanovená, různým způsobem, ale skutečně, tedy nemůže vzájemně si odporovati a si překážeti, pokud zůstává v mezích své kompetence a pravomoci. Svrchovanost obojí společnosti záleží v tom, že k vyplnění svého poslání není odkázána na pomoc jiné společnosti a není jí podřízena, ale nicméně tato svrchovanost není všemohoucností anebo libovůlí, je omezena daným řádem, t. j. společností státní nemůže činiti to, co by bylo v rozporu s rozumovou lidskou přirozeností, s přirozeným zákonem a pozitivním zákonem božským, Církev je omezena jak tím, čím je omezena svrchovanost státní, tak také a zvláště zjevenou pravdou. Tuto má bez porušení uchovati až na konec věků.

Od státu — a mutatis mutandis, platí i o Církvi — nutno rozlišovati velmi dobře autoritu státní. Stát je totiž společností lidskou přirozeností požadovanou, aby bylo zadostučiněno lidským potřebám; státní autorita je právo státu účinně usměrňovati a řídit občany k dosažení účelu státu zákony a nařízeními, soudy, tresty, pomoci, konkrétně jsou jí nositelé tohoto práva. Státní autorita má se k státu jako část k celku, není nad stát a není mimo stát, má se k celému státu jako hlava k celému tělu: řídí je. Z toho, že státní autorita je právem státu a přední částí státu, plyne korrelativní pojem ostatních částí státu, občanů, povinnost dáti se usměrňovati touto autoritou ve všem, co je k dosažení účelu státu nutné a vhodné. Tato státní autorita, pokud ji pojmáme konkrétně, je legitimní, pokud opravdu řídí občany k dosažení účelu státu; stává se ilegitimní, zanedbává-li pečovati o blaho celku a toto blaho podřizuje blahu několika jedinců nebo některé privilegované třídy, kdy potom vlastně tito jedinci nebo privilegovaná třída sama ve svůj prospěch ovládá celý stát (státy ovládané kapitalisty). Je ovšem nutno říci, že dokud není dokázán opak, je tu vždy praesumpce, že představitelé a nositelé státní autority jsou legitimní. Někdy ovšem nesprávně se vyjadřujeme a zaměňujeme věci, svedení zdánlivou správností: nerozlišujeme dobře legitimitu od legality, a to při státních převratech, které jsou spravedlivé. Vládu, která přichází při tomto spravedlivém převratu k moci, nazýváme někdy vládou usurpátorskou, ačkoli jí vůbec není. Usurpátorskou vládou byla vláda ilegitimní, byť jinak byla legální, a to proto, že zanedbávala obecné, veřejné blaho, neřídíc k němu občany, pozbyla své legitimacy, a stala se tak uchvatitelskou. Nová vláda převratem nastoupivší, nastoluje-li správný řád, je od samého začátku pak legitimní, nikoli teprve postupem času.

Protože Církev i stát jsou společnosti svrchované, nemůžeme tu mluvit o žádné koordinaci nebo subordinaci jedné nebo druhé společnosti. Skutečná koordinace je možná jen u takových dokonalých společnostech, které mají rovnocenný účel, není dobře možná tam, kde úkoly jsou různého druhu a řádu, tedy nerovnocenné. Subordinace předpokládá, že jedna společnost by nebyla svrchovaná, a tak by byla schopna státi se částí svrchované společnosti. Stát není částí Církve a nemůže jí býti, a Církev není rovněž částí žádného státu a nemůže jí býti. Z toho však nikterak neplyne, že stát nemá právo požadovat na příslušnících Církve, aby nebyli řádnými a dobrými občany; naopak sama Církev v této věci stát podporuje, opírajíc se tu také o dané a tlumočené jí učení (e. gr. 1 Pt. 2, 17; Řím. 13, 1 sq. . .); dokonce své příslušníky i trestá exkomunikací, kdyby chtěli jakkoli brojiti proti legitimní autoritě civilní (can 2335).

*) Volím úmyslně tento způsob vyjádření, protože je tu skutečná analogie zrození. Generatio est origo viventis a principio vivente coniuncto in similitudinem naturae.

Nejednou se mluví o tom, že Církev je stát ve státě. Bylo by to pravdou, kdyby Církev učila takovému učení a vyžadovala na členech takové jednání, které by bylo v rozporu s posláním státu. Pokud stát usiluje o splnění svého poslání, o zabezpečení občana, veřejného blaha, prospěchu všech svých občanů, nemůže se nikdy octnouti v rozporu s učením Církve. Octl by se v rozporu s učením Církve, kdyby obecné, veřejné blaho hleděl prosazovati důsledným prováděním neblahého hesla: cuius regio, ejus religio, a to i tehdy, že by mocenskými prostředky prosazoval, aby všichni jeho občané přijali učení Církve. Aby měla na světě zcela zavládnouti jakákoliv jednotná a jediná myšlenka, třebas by po všech stránkách byla pravdivá, museli by na světě býti lidé obdařeni rozumem nepodléhajícím nikdy omylu a svobodnou vůlí zcela jiného druhu, než ji lidé mají. V takovém případě by ovšem snáze se vládlo, ale není posláním autority státní, aby snadno vládla, ale aby dobře vládla a správně vládla.

Stát je si vědom své svrchovanosti; Církev je si rovněž vědoma své svrchovanosti. Protože Církev nesmí sebe samu zapřít, zapřítí svoji katolicitu právě tak, jako stát nesmí se vzdáti své svrchovanosti v oboru, který je mu vlastní, plyne z toho jen jediný rozumný závěr, poněvadž se jedná o tytéž poddané,

usilují-li obě tyto společnosti žítí ve vzájemném míru a pokoji, bez ovládnání jedné druhou, bez nedorozumění, bez napětí. A tu je pravdou, že by značná část nedorozumění odpadla, kdybychom my kněží dobře znali učení samotné Církve a uměli je také vždy správně podávat a aplikovati v konkrétním životě dnešní doby. Dejme tomu, kdybychom dobře rozuměli učení o božské Prozřetelnosti, učení Církve v samotných sociálních otázkách nebo čím jsme státu povinni. Věděli bychom na př., že jsme povinni úctou a poslušností v občanských věcech představitelům státní moci, byť jimi byli i prostí, snad třeba i jiného světového názoru lidé v MNV; a věděli bychom také, že úcta a poslušnost, kterou jsme jim povinni, nikterak nám nebrání upozorniti je důstojným a vhodným způsobem na přehmat, kterého se tu a tam dopouštějí.

Touha, i kdyby byla sebevroucnější, aby bylo mezi oběma společnostmi vzájemné dorozumění a pokoj a mír, sama se neuskuteční, nepřiložíme-li ruku k dílu. I když v tomto směru bylo tu již vykonáno mnoho, není ještě všechno vykonáno a stojí to opravdu za práci, aby všechno bylo vykonáno. Na jedno však nemůžeme nikdy zapomenuti: nikdy nejsme dobrými katolíky, nejsme-li dobrými občany a dobrými občany máme býti proto, že chceme býti dobrými katolíky.

Dr František Panuška

DOMINE, DILEXI DECOREM DOMUS TUAЕ...

Kněžské vědění ve službách péče o údržbu svatyní. — Základy, krytina a větrání kostela

CJC v can. 129 nařizuje: »Clerici studia, praesertim sacra, recepto sacerdotio ne intermittant.« A v následujícím can. 130 si církev zajišťuje sebevzdělání nejmladších kněží t. zv. trienálními zkouškami. Ale to by nestačilo, kdyby kněží sami necitili povinnost a nutnost dalšího sebevzdělávání a ve studiu nepokračovali. Nelze tu přeceňovati praxi a odvracet se od theorie. Vedle doplňování studia je úkolem kněžského sebevzdělání a vědění syntéza, která během studijních let pochopitelně hodně ustupuje do pozadí, je jí však zapotřebí pro setkání a vyrovnávání theologie s moderním věděním a se současným životem. I když hlavním předmětem kněžského vzdělání a vědění má býti dogmatika a morálka a pro mnohého disciplína po výtce praktická jako pastorálka, musí kněz a zejména duchovní správce jako správce církevních budov v zájmu řádné péče o kostel zabývat se studiem otázek, které souvisí s touto závažnou povinností. Moderní vědecké poznatky, které znamenají rapidní pokrok, mohou a mají nám býti užitečné v péči o údržbu kostelů, a proto musíme se s nimi theoreticky i prakticky seznamovati, když patří vlastně k pastorálce. Také by mohly býti aspoň občas probírány na vikariálních konferencích, kde si duchovní sdělují vzájemně své zkušenosti z duchovní správy, k níž patří péče o údržbu církevních budov. Připomeňme si i v DP některé pokyny pro údržbu kostelní budovy. Náležitě udržování kostelní budovy ukládá všimati si jí, prohlížeti ji a podle potřeby nechati ji odborně prohlédnouti. Týká se to hlavně základů budovy a krytiny. Základy jsou nejdůležitější součástí budovy a zpravidla se jim věnuje málo péče, ač bývají dosti ohrožovány. Starší kostely, zvláště gotické, mají prý obyčejně základy mělké, takže nedosahují ani hloubky, do které půda promrzá (asi 1 m). Jsou tudíž již mrznutím půdy ohrožovány, neboť zmrzne-li vlhká půda, přibírá na objemu a je s to, aby přivedla základ v pohyb, drobný sice, ale opakuje-li se častěji, zdví se rozrušuje. Také nutno deštovou vodu žlaby odváděti daleko od budovy. Aby pak voda, která spadne i mimo střechu, budově neškodila, jest prospěšno kostel okolo zdi vydlážditi vodotěsnou dlažbou se sklonem od kostela.

Pokud se *krytiny* kostelů týká, vidíme ze starých ordinariálních listů, že na př. Klub za Starou Prahu požádal už před lety pražskou arcibiskupskou konsistoř, aby upozornila všechny duchovní správce pražských i venkovských kostelů, že značný podíl na dnešní sešlosti a chatrnosti staveb kostelních má nedostatečný dohled a malá péče, jež se věnuje stavu střech. Jen budova s dobrou střechou překonává zhoubný vliv povětrnosti a snadno odolává rozkladnému procesu stáří. Státní památkový úřad byl téhož názoru a byl zmíněným Klubem za Starou Prahu požádán, aby své subvence uděloval především na opravu střech památných budov a aby jen podle jejich stavu se vždy přidělování subvencí řídilo. A arcibiskupská konsistoř proto znovu důtklivě vybízí všechny správce kostelů, aby bedlivě se starali o řádný stav střech sobě svěřených chrámů. Je dobře na jaře a před zimou a po každé vichřici dáti prohlédnouti chrámovou kritinu, okapové žlaby a odpadní roury, aby na strop anebo na zdvo nezatékalo anebo aby zatékáním na krovy jejich čepy nezahnívaly, a dáti pak každou, i menší závalu ihned odstraniti, aby se předešlo větším škodám a výdajům. Také omítce třeba věnovati pozornost, zvláště omítce ozdobné, sgrafitu, omítce malované a štukovým ozdobám, při nichž prodlením mohou nastati ztráty i nenahraditelné.

Pokud se týče úhrady, která se opatřuje obvykle z kostelního jmění a z kostelních sbírek a ze státního příspěvku, třeba upozorniti na výhody nejnovější smlouvy o pojištění církevního majetku proti živelním škodám, která umožňuje potřebné a naléhavé opravy i menších škod na budovách kostelních, farních a hospodářských. Individuální pojistné smlouvy, kterými byl dříve v jednotlivých případech církevní majetek pojištěn, byly kumulativně dnem 31. 12. 1950 zrušeny a podle dohody SÚC se Státní pojišťovnou dnem 1. ledna 1951 nastoupila v platnost smlouva o pojištění majetku církvi a náboženských společností, která od 1. ledna 1954 nahrazena novou smlouvou č. 0541, jejíž text ještě lépe vyhovuje potřebám duchovních správ, neboť na př. mimo jiné zahrnuje nyní do pojistného krytí u škod živelních, vodovod-

ních a z rozbití skla i ty případy, které nedosahují 100 Kčs a dříve pojištěny nebyly, čili prakticky zahrnuje nyní škody každého, i sebemenšího rozsahu. Škoda jen, že smlouva se nevztahuje ještě aspoň na případy vloupání. Samozřejmě nejsou kryty pojištěním škody způsobené normálním opotřebením (na př. sešlostí). Duchovní správci jsou ve svědomí a vůbec osobně odpovědní za to, aby všechny škody na církevních objektech, kryté pojištěním, byly řádně a včas hlášeny a mohly být tak řádně uhrazeny. Zanedbání z počátku malé a včasné opravy poškození, na př. chrámových oken, může způsobit již v blízké budoucnosti ještě větší a nákladnější škody, nehledě k dalším škodám národohospodářským (materiál, práce) a ujmám v ohledu památkové péče, kterou jsme našim chrámům jako místům kultu, umění a historie co nejvíce povinováni, nehledě k event. poškození kostelního, mnohdy nenahraditelného zařízení a výzdoby a v neposlední řadě i k nepohodlí návštěvníků kostela, zejména v době zimní. Peněžitých prostředků ze státní dotace nebo z jiných kostelních příjmů se má používat k účelům plánovaným a nikoli na opravu mimořádných škod, krytých pojištěním, které jako neplánované investice jsou a mají být kryty výhradně pojištěním ze smlouvy, kterou má mít duchovní správce po ruce a v případě potřeby ji prostudovat a jí náležitě použít, aby se zamýšlených účelů smlouvy plně dosáhlo.

Udržování kostelů v dobrém stavu ukládá též péči o jejich *větrání*, které je důležité nejen pro výměnu opotřebeného vzduchu, ale i pro odstranění vlhkosti ze zdí a podlahy stavby. Při nedostatečném větrání se kazí chrámový mobiliář, udržuje se plíseň a vlhko, které neblaze působí na látky, paramenta, dřevo i kovové předměty. Ve vlhkých kostelích vyskytuje se zpravidla puchření dřeva a jeho další následek, dřevomorná houba (merulis), která je neobyčejně nebezpečná a rychle se šíří ve vlhkém a vlaž-

ném vzduchu. Větráním se zamezuje usazování výparů na obrazech a malbách a vůbec vlhkosti kostela, která působí značné škody. Zvláště jarní období, kdy uvnitř kostela drží se často nižší teplota než venku a kdy se na povrchu stavby i nábytku sráží voda, potřebuje účelné a intenzivní vyměňování vzduchu. U menších kostelů prý stačí větrací mřížky v oknech na jižní straně. Kde je to možné, doporučuje se větrání otvorem ve stropě. Jinak je třeba používat velkých otvorů při podlaze stavby, t. j. dveří a vypustit tudý studený vzduch, těžší, klesající k podlaze. Nestačí ovšem vyměnění jediné, nýbrž je nutná plynulá výměna mezi vnitřním a vnějším vzduchem, až se obě teploty vyrovnají. Je třeba nechat dveře otevřené po delší dobu, ovšem potřebné je zajistit. Proto někde mříž, sloužící tomuto účelu, posunuta až pod balkon kruchty a někde dokonce podkruchty zařízení jako kaple po celý den přístupná.

K řádnému větrání větších kostelů zpravidla nestačí tedy obvyklá zařízení u oken, ve stropě a podobně a je nutné větrání dveřmi, které je nejpronikavější, ovšem nesmí jím být vyvolán průvan při bohoslužbách. Větrá-li se kostel po službách Božích otevřenými dveřmi, nutno větrání zařídit tak, aby nastalo náhlé ochlazení a aby zchlazením interiéru se páry nesrážely na zdech a zařízení kostela. Proto v zimě není radno větrati po službách Božích dveřmi, nýbrž jen mřížkou v okně nebo ve stropě. Na jaře se doporučuje větrati kostel zrána, kdy vzduch venku není ještě mnohem teplejší nežli v kostele, a tímto vzduchem nechat kostel prudce provanout; tento způsob se opakuje a prodlužuje, až nastane vyrovnání teploty.

Taková péče o kostel nám usnadní jeho udržování v dobrém stavu a ušetří mnoho starostí a hmotných nákladů a bude zdrojem radosti naší i našich věřících.

P. Václav Šebek

POHLED NA TEMPERAMENT ČLOVĚKA

(Dokončení)

Základem *flegmatického temperamentu* je typ silný, vyrovnaný, málo pohyblivý, netečný. U flegmatika vzrušivost a útlum jsou v rovnováze. Flegmatik je odolný vůči zevním vlivům. Postoj flegmatika zní: »Možná, že to půjde, zkusíme to.« Dojmy flegmatika málo vzrušují. U flegmatika nalézáme určitou ochablost, lenost a slabé vášně. Flegmatik má rád klid, má odpor k námaze a úsilí. Neztrácí klid a změnám duševním se lehce nepodrobuje. Jeho předností je neunáhlenost, pravidelnost a trpělivost. V životě nemá velkých nároků, je svědomitý, má smysl pro povinnost. V duchovním ohledu je jeho stinnou stránkou lenost a pohodlnost. Těžko se pro něco nadchne. Je u něho nebezpečí, že může propadat určité těžkopádnosti a tuposti. Má odpor k námaze a k rozhodování a k činům potřebuje velkého úsilí vůle. Chybějí mu vlastnosti, aby byl vyhraněnou osobností. Vedle nedostatků má flegmatik přednosti, které spočívají v tom, že při urážkách, v utrpení a v nesnázích je nevzrušený a uvážlivý. Co učiní, je uděláno. V jeho osobě je klid, který mu dává střízlivý pohled na věci kolem sebe. Mnohé užitečné věci umí dokázat, neboť úspěch vždy nezáleží v rychlosti a v jednání. Má sílu k tiché a nenáročné práci. Pravidelně se snese s každým, i když sám není společenským člověkem. Nedostatek vášni u flegmatika způsobuje, že není přístupný ideálům. Je spokojen s prostředností. Často je velmi dobrým pomocníkem těch, kteří vedou, neboť umí prokazovat dobré skutky svým rozmyšleným a uváženým jednáním. Flegmatický kněz má své přednosti v tom, že je uvážlivý, střízlivý a trpělivý, ale musí v sobě potírat nedostatek energie a své sebeuspokojení. V rozvíjení své osobnosti flegmatik musí stavět na pozitivních stránkách jiného temperamentu, který je mu zároveň dán.

Základem *melancholického temperamentu* je typ slabý. U tohoto typu je slabost útlumu na některé

podněty. Má slabou vzrušivost. U melancholika se zdá, že schopnost reakce na podněty je slabá, poněvadž se neprojevuje vnější činností. Postoj melancholika je vyjadřován slovy: »Nemůže to jít.« Melancholik při slabé vzrušivosti a při špatném vnímání smyslu nevidí často, co se kolem něho děje. Melancholický temperament je velice komplikovaný proto, že se neprojevuje navenek. Často je melancholik uzavřen do sebe, ale v jeho duši mohou vášně vířit. Na některé dojmy je melancholik velice citlivý, takže je velice těžko potlačuje. Má v sobě mnoho zábran a druhým je těžko srozumitelný. Sám sobě často zůstává hádkou. Některé dojmy dovedou jím otrást, často po dlouhou dobu se nad něčím trápí. Je odtržený od světa, má sklon k zasmušilosti a trudnomyslnosti, ke světobolu a sentimentalitě. Často chce i umřít. Trápí ho pocit méněcennosti a myslí si, že je zbytečný a obtížný. Ve styku s bližními je často nemotorný, s druhými by chtěl navázat styk, ale nenalézá k tomu cestu. Svá rozhodnutí stále odsunuje do budoucnosti a zabývá se mnoho minulostí. Proto také zameškává mnohé životní příležitosti. Převládá u něho pasivita. Má strach před selháním a blamáží. Má-li neúspěch, je smutný. Je-li pokořen a zahanben, hněv a nenávisť se v něm na dlouhou dobu usídí. Málokdy vidí něco dobrého na sobě i na druhých. Vedle svých záporů má i melancholik své přednosti. Je soustředěný na jednu věc, má sklon k samotě a k rozjímání, zlý skutek ho dlouho pronásleduje, svědomí má úzkostlivé, s druhými má soucit a projevuje jim úcast v jejich utrpení.

Melancholik se cítí nejistým a nechce být středem pozornosti. Nejraději by se rozplynul v davu. Obává se výtek, ale i veřejné chvály. Melancholik je stále provázen trapným pocitem, že selže, že bude mít neúspěch a hanbu. Tento pocit ochromuje jeho činnost. Pomoc melancholikům je vnukat jim radost.

Třeba jim vysvětlit, že jejich méněcennost je domnělá. Ale samo vědomí o domnělé méněcennosti jim k odvaze nepomáhá, proto jim třeba vnukat odvahu postupně od malých k velkým činnostem. Musí se smířit s tím, že k nabytí odvahy potřebují více času a úsilí než druzí. Melancholikům je třeba dávat nějaké úkoly, které jim dají zapomenout na jejich pocity méněcennosti. K odvaze jim přispívá vhodné zařazení do pracovního kolektivu, kde mohou dokázat svou užitečnost. Kněz s melancholickým temperamen-tem se hodí k vedení duší trpících a životem uskrp- nutých, neboť on sám z vlastní zkušenosti ví, jak přemáhat bolest a utrpení. Sám takový kněz v sobě musí přemáhat sklony k zasmušlosti, k nerozhodnosti a k bázní před lidmi. Musí umět být přísný k těm, kdož toho zaslouhují, a nepřetěžovat přísností ty, kte-ří si to nezaslouží.

Temperament člověka sám o sobě není jedinou slož- kou formující osobnost. K tomu přistupují vášně jako projevy smyslové snaživosti v člověku. Zpravidla ně- které vášně jsou spojovány s určitým temperamen-tem. Ráz osobnosti také utváří poměr rozumovosti a smyslovosti v člověku.

Temperament *není* žádnou osudovou mocí. Tempe-rament se dá ovládat a měnit a přetvářet vlivem výchovy a prostředí. Prostor může velmi vhodně působit na temperament, že dává uplatnění kladným jeho stránkám a záporné potlačuje. Dnešní naše spo- lečenské zřízení je vedeno snahou, aby lidé s různým temperamen-tem nalézali ve společnosti své uplatnění. Ke společenskému souladu je třeba lidí všech tem- peramentů. Vždyť víme, že k některým úkolům je třeba lidí rychlých, bystrých, obdařených organisá- torským a vůdcovským talentem. K jiným pracím je třeba lidí vytrvalých, trpělivých, klidných, rozváž- ných. Je také snahou společnosti, aby ani jeden člo- věk se necítil zbytečným a vyřazeným z celku. Toto se týká hlavně melancholiků, kterým dnešní život

svým kolektivismem dává odvahu k životu a odporu. Pohled na kapitalistické zřízení nám ukazuje, že toto prostředí je příznivé lidem výbojným a brutálním, kdežto lidé s melancholickým temperamen-tem v to- to prostředí ztrácejí odvahu, nenalézají uplatnění a důsledek toho je značný počet sebevražd, který je so- ciálně podmíněn.

Je úkolem sebevýchovy člověka a výchovy vůbec, aby člověk v sobě potlačoval záporné stránky tempe-ramentu a při rozvíjení své osobnosti stavěl na klad- ných rysech temperamentů. Ideální spojení vlastností různých temperamentů vzhledem k různým životním situacím by bylo podle psychologa Wundta: »Sangui- niky máme býti při malých bolestech a radostech denního života, melancholiky ve vážných hodinách nejvýznamnějších životních situací, choleriky při do- jmech, které poutají naše vnitřní zájmy, flegmatiky při výkonu předsevzatých rozhodnutí.«

Poznámky:

¹⁾ V. Čedík—J. Fischer—F. Knobloch—J. Prokop—O. Skaličková: Psychiatrie a psychologie, Praha 1955, str. 63.

²⁾ Uvádí P. S. Kupalov, Učení I. P. Pavlova o ty- peach vyšší nervové činnosti, Praha 1955, str. 6.

³⁾ Willibald Demail: Praktische Pastoral Psycholo- gie, Herder Wien, 1949, str. 199.

⁴⁾ H. Schmidt: Organische Ascese, Paderborn 1940, str. 85.

⁵⁾ Rudolf Allers: Temperament und Charakter, München 1935, str. 42.

⁶⁾ P. S. Kupalov: Učení I. P. Pavlova o typech vyšší nervové činnosti, uved. vyd., str. 18.

⁷⁾ Praxis der seelischen Hygiene, sborník prací, Ba- sel 1943, str. 236.

⁸⁾ H. Schmidt: Organische Ascese, uv. vyd., str. 96.

ThLic Miroslav Rajmon

ŠTOLA - ORARIUM

Štola, od řeckého slova *στολή* — oděv, každá část oděvu. Starší název jest orarium, od latinského slova *os* — ústa, tvář. Orarium bylo plátno k utírání tváře, podobně jako sudarium čili manipul.

Od šestého století byla štola v západní církvi pouze liturgickým ozdobným rouchem bez jakéhokoliv praktického účelu a měla již tenkrát tvar úzkého dlouhého pruhu. Od šestnáctého století je štola uprostřed a na koncích ozdo- bena křížky.

Štola je charakteristický odznak pro tři nejvyšší svěcení: pro diakona, kněze a biskupa. Každý ji nosí jiným způsobem: biskupovi splývá rovnoběžně přes ramena dolů, kněz nosí přes albu štolu křížem přes prsa, diakon na levém rameni a oba její konce upevňuje na pravém boku.

Symboliku štoly připomíná biskup slovy, kterými ji předává při svěcení diakonovi: »Accipe stolam candidam de manu Dei, adimple ministerium tuum: potens enim est Deus, ut augeat tibi gratiam tuam.«

Accipe stolam candidam, čisté bílé roucho, jímž na znamení duševního roucha bělostného, milosti posvě- cující, byli odíváni křtění, jež nosili na památku toho po celý velikonoční týden... Tak nosili také podle předpisu na mnohých místech Církve svaté diakoni v devátém století na památku velikých, při svěcení přijatých milostí štolu po celý rok nejen při bohoslužbách, nýbrž i mimo bohoslužby...

Štola candida, symbol milosti posvěcuující »de manu Dei« — od Boha pochází jakoby od andělů tkaná, odlesk andělské čistoty, kterou má vynikat kněz, nejen posvěcený milostí posvěcuující, nýbrž i zasvěcený Pánu... Zasvěcený Pánu, k jeho službám vždy připraven je kněz, je diakon, je biskup. Proto praví biskup při předávání štoly: »adimple ministerium tuum«, vykonávej svou službu věrně, dokonale, ne řemeslně! Sancta sancte! Chraň milost posvěcuující jako nejdražší svůj poklad! Svatý úřad vyžaduje svaté kněze! Svatost vyžaduje plným právem i věřící. Svatého kněze, který se modlí brví před svatostánkem, toho si váží lidé, kterého je i mimo povinné posvátné a veřejné úkony vidět v kostele v matných puprscích věčného světla pohrouženého ve vroucí modlitbu za ovečky mu svěřené, toho si váží duše.

Kněz je »nádoba vyvolená« (Skutky 9, 15), do které Pán během seminárních let vléval tolik milostí, tolika sva- tými exerciciemi, tolika duchovními promluvy, pod jednou stíhkou se svým nejvěrnějším přítelem, Pánem Ježí- šem. Kolik milostí ze svatého přijímání, z každodenní mše svaté a z každotýdenní svaté zpovědi!

S jakou starostlivostí se každý staráme o čistotu a neporušenost kalichů, monstrancí, korporálů a paten, jak se staráme, aby nebyly znesvěceny ty liturgické nádoby, které mají zvláštní vztah k Nejsvětějšímu Tělu a Krvi Pána našeho Ježíše Krista! O co více musíme my, kteří jsme každý podle Písma svatého »vas electionis«, starati o to, aby naše duše nebyla znesvěcena těžkým hříchem, aby nebyla znečištěna, aby nepozbyla čisté bílé roucho milosti po- svěcuující!

S čistou duší adimple ministerium tuum! A kdyby tě o půlnoci volali k nemocnému — adimple ministerium tuum! Jako svatý Josef, tento nejvěrnější služebník Páně. Když ho volal v noci Pán: »Vstaň, vezmi dítě i jeho matku a utec do Egypta!« Nerozmýšlel se, vstal, vzal dítě a jeho matku a vydal se na cestu do Egypta... Když tě volá budiček k nové práci: neleň, nezdráhej se, vstaň a nastup do služeb Páně neprodleně. Jako Samuel, když ho volal Pán, tak volej i ty: »Ecce enim, quia vocasti me!«

Druhý symbol štolý je vyjádřen ve slovech, kterými dává světicí biskup při svěcení na kněze svěcenci na šíji: »Accipe iugum Domini: iugum enim eius suave est et eius leve.«

Těžké jho bere dobrovolně každý kněz na svá bedra. Poneseme-li je z lásky k Bohu a duším, bude toto jho lehké a sladké. *Potens est Deus!* On může milost v nás stupňovat od roku k roku, od úkolu k úkolu. Od radostného začínání až do vítězného dokonání. Jsm-li slabí, On je silný. Bez Něho nemůžeme nic, avšak vše můžeme v Tom, který nás posiluje. »Prope est Dominus invocantibus eum in veritate.« (Ps. 144, 18.) A kdo jiný volá tak opravdově k Pánu a Bohu svému jako kněz ve svých hodinách, při oběti mše svaté, při ranním rozjímání...

Nesme břemeno, které na nás vložil Pán a jehož symbolem je štola, s radostí! *Serviamus Domino cum laetitia*, s jakou mu sloužili tři Františkové: svatý František Serafínský, Xaverský a Saleský! A také nám bude *onus eius leve et iugum Domini suave*...

Připomeňme si tuto meditaci po každé, když se při oblékání štolý modlíme předepsanou liturgickou modlitbičku: »Redde mihi, Domine, stolam immortalitatis, quam perdidisti in praevaricatione primi parentis: et, quamvis indignus accedo ad tuum sacrum mysterium, merear tamen gaudium sempiternum.«
P. Karel Sahan

INNOVA IN EIS SPIRITUM SANCTITATIS

Tak se modlí biskup při ordinaci kněží za svěcence.

Po celý život má kněz býti v nejtěsnějším, nejdůvěrnějším, nejvroucnějším styku s Duchem Svatým. Jako kdysi jáhen prvomučedník Štěpán, i kněz má nositi v sobě plnost Ducha Svatého a z ní žíti, z ní působiti. Vždyť nese duším vstříc Ducha Svatého pravdu, sílu a působení milosti; budiž tedy nejen na venek nástrojem Ducha Posvětilce, nýbrž především v jeho vlastním srdci budiž rozlita láska Boží (sr. Řím. 5, 5). Je pro osobu i práci kněze rozhodujícím jeho vztah k Duchu Svatému.

Kde jsou ohně, kterými se zaněcuje duše kněze plameny Ducha?

Písm o sv. denně čtené, rozjímáné, aplikované na život. Církev v jednak svým Magisteriem, jež učí pravdám víry, jednak svou Liturgií, která jako úkon Věčného Velekněze Ježíše Krista vysílá v duši kněžskou nové a nové paprsky Svatého Ducha. Je to — a ne v poslední řadě — Maria, čistá Snoubenka Ducha Svatého, která se dělí s knězem o bohatství darů Třetí Božské Osoby. Podobně životy svatých, vhodně-li jich užijeme, tvoří cesty Ducha Sv. v našem nitru.

Všude tam, kde kněz čerpá hojně ze studnic Parakléta, projevuje se také hojně a vzácně ovoce Ducha Svatého. Sv. Pavel vypočítává dvanácte plodů Ducha Sv., jež známe všichni (Gal. 5, 22). My smíme snad u kněze konkrétně sledovati zvláště tyto:

Svatá věda o Bohu: nikoli knižní theologie, nýbrž charismatické poznání Boha a božských skutků, které tvoří základ kněžské osobnosti. Na tomto základě roste budova kněžské modlitby plné ducha, pokorné úcty, prostoupené láskou. V té duši kněžské je domovem síla ke ctnostem. To není laciné zboží, povrchní šat, nuzně hálící vnitřní poloprázdnost — to jsou náběhy ke svatosti, která v knězi a kolem něho tvoří vyšší, krásnější svět. Takto vniterně obohacená duše je schopna účinné, požehnané práce pro duše slovem Božím, milostmi svátostnými a všestrannou pomocí svěceným duším. Takový je tvůrčí duch kněze a jeho dílem jsou skutky dobroty a oběti, jež jsou činnou energií Církve a lidské společnosti.

Duch Svatý dává Svými radami, Svou moudrostí, Svým uměním i ostatními dary způsobilost, aby zbožnost kněze byla ke všemu užitečnou (1 Tim. 4, 8). Takový kněz vidí správněji, rozhoduje se bezpečněji i ve sféře přirozené. Proto také pracuje pro jednotu a mír, pro pravý pokrok lidstva.

Sešli Ducha Svatého — obnov tvář země — toho zemětého v nás, co je přítěží — i té země kolem nás s jejím lidem, s jejím velkým úsilím!

Msgre Karel Reban

HOST POTĚŠUJÍCÍ

Svatodušní sekvence, v níž jako by se lidský hlas vzpínal k širokým oblastem světa, síly a života, je úchvatná svou jistotou víry v pomoc Ducha Utěšitele. Tak nazval Třetí Božskou Osobu sám Syn Boží, a tak přítomnost Ducha sv. procituje věřící duše na každém kroku své pouti k věčnému cíli. Veliké a svaté utěšení je darem lásky Ducha sv. Sekvence volá k němu pokornou sladkostí vzrušení: *Consolator optime, dulcis hospes animae!* Duch sv. je nejlepší těšitel, je sladký host duše. Přijímáme lačnými rukama svaté dary nadpřirozeného potěšení, jež nám tak bohatě po-

skytuje, těžíme z každé jeho návštěvy, ale nevím, zda mu vždycky vycházíme vstříc ochotou své vůle a zda dovedeme vložit do jasného záru jeho všemohoucí lásky všecku svou nedokonalost, která nám brání nalézat radost, po níž dychtíme a jejíž přítomnost dává našemu slovu jasnost proměnění, čistotu ozáření a pevnost posílení. Zůstávat v Duchu svatém znamená přece zůstávat v radosti. A radost je rozehvěným uctěním Boha, jež jsme povinni vzdávat mu v každé vteřině svého života. Je dobře, aby si i kněz byl toho vždy a všude vědom, protože i my kněží tak často zapo-

Kvetoucí trnku na stráni
v družičku jaro proměnilo.
Nad vlhkou hlinou skřívání —
pod mezi ještě sněhem bílo,

a rybník rackům vzdálený
už probudil se v jejich křiku,
vlnami zvábil pradleny,
housátka přístih' na trávníku —

vor oblak řekou pospíchá,
o kámen v peřeji se třístě,
v sluníčku zlatě do ticha
zasvitnou dávná rýžoviště.

Vzrušenou dálku vítr žene
a krví teče prudčeji —
Osiky věčně rozmodlené
nad prachem lidských kročeji

hlídají sny, jež šeptáte
rty stín rádnám na sítnici —
Osení větrem rozváté!
Prameny v hloubkách zpívající!

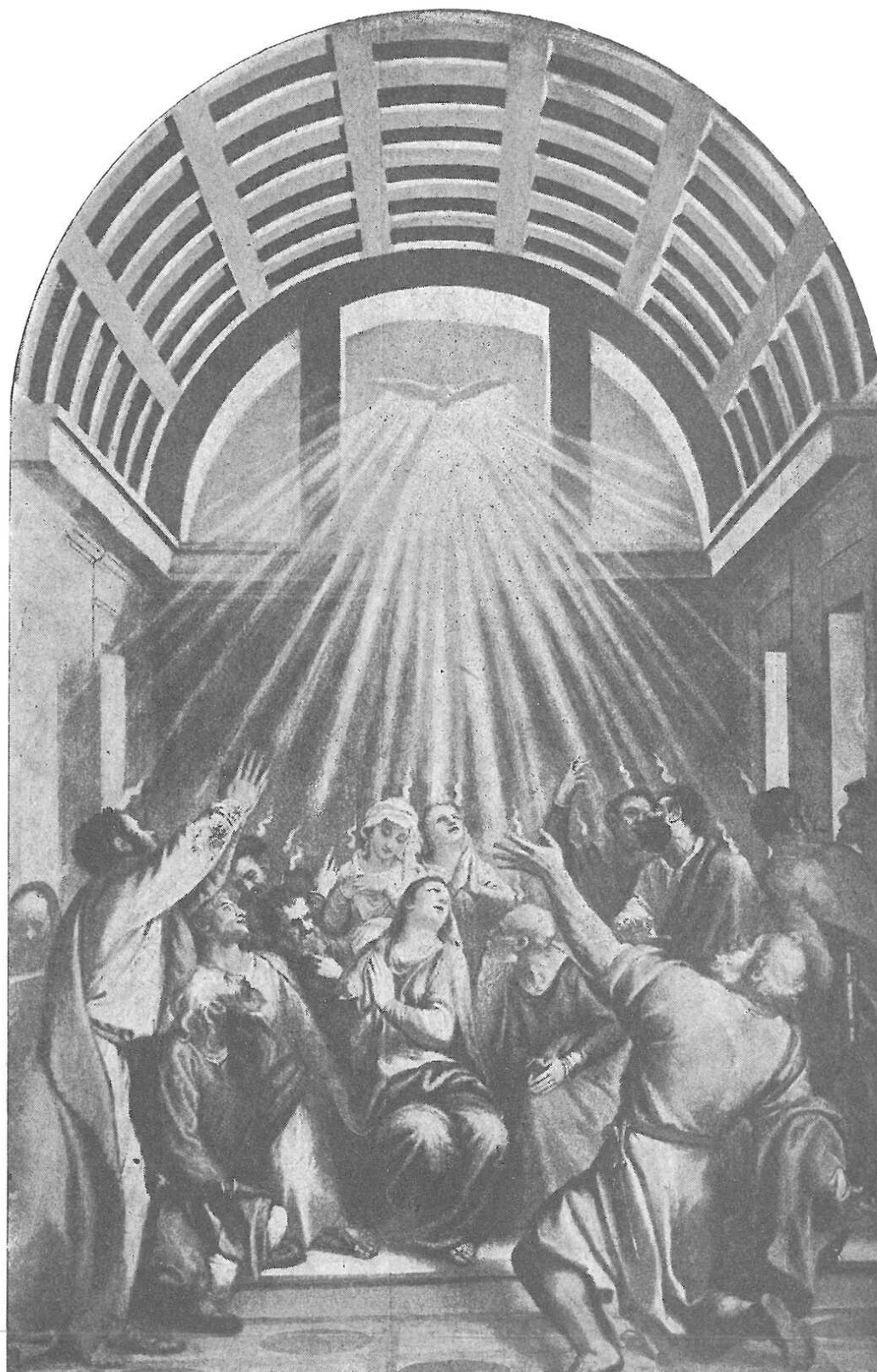
Stříbrné modro nad vodou
z pomněnek noci zvedne lunu.
MARIA PANNO! Louky jdou
s náručím kvítí k Tvému trůnu!

Úvodní ze sbírky Ladislava
Stehlika Madoně.

Na okraj statí o památkách
náboženského výtvarného umění
v Alšově jihočeské galerii
v Hluboké n. Vlt.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

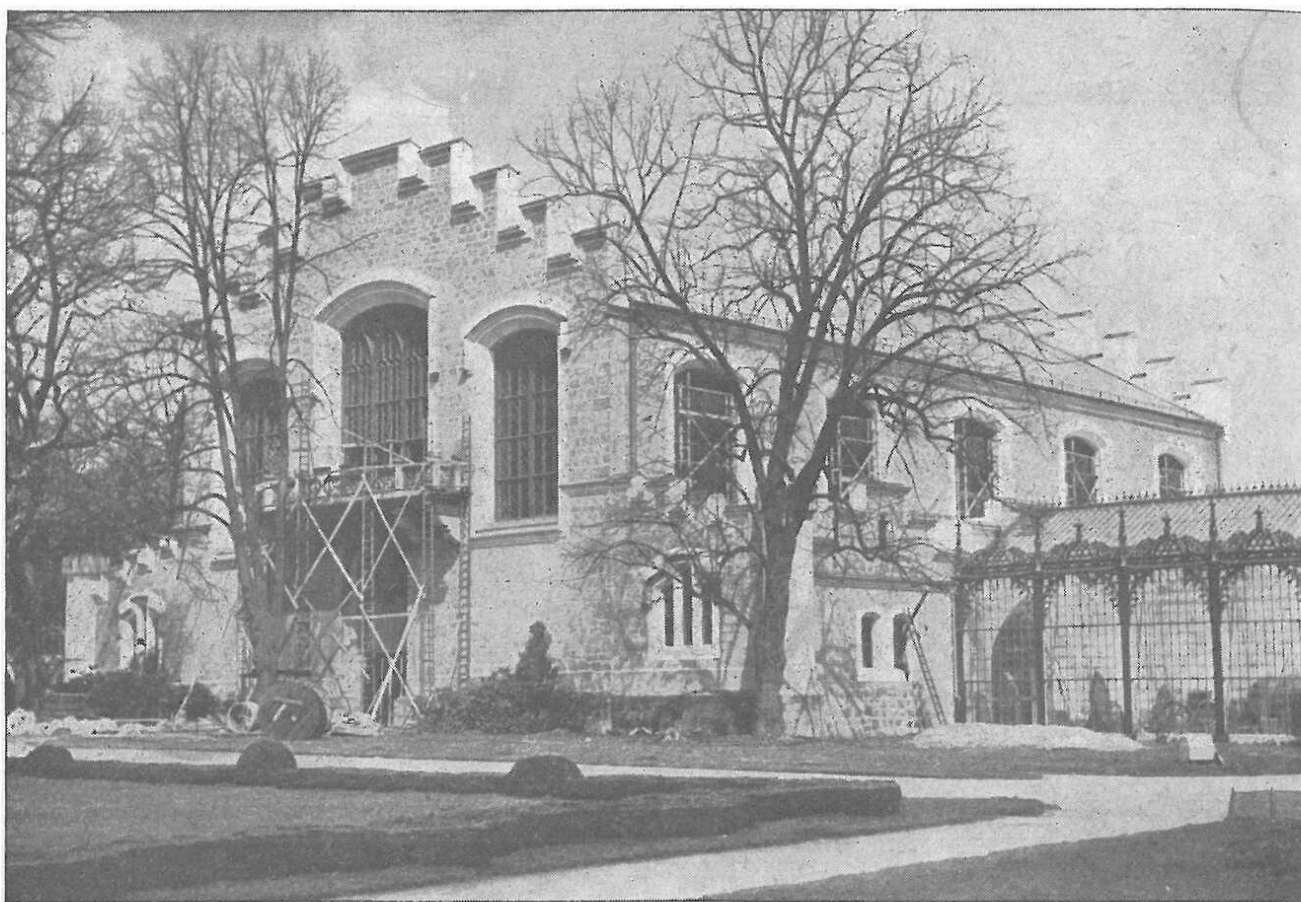
OBRAZOVÁ PŘÍLOHA K ČÍSLU PÁTÉMU - ROČNÍK VI.

Tizian: SESLÁNÍ DUCHA SVATÉHO

(kolem r. 1560; Benátky, Santa Maria della Salute)

JIHOČESKÁ ALŠOVA GALERIE V HLUBOKÉ NAD VLTAVOU

Alšova jihočeská galerie, kdysi jízďárna schwarzenberského zámku v Hluboké n. Vlt., dílo vídeňského stavitele Františka Beera z let 1845—1847, vkusně a důmyslně adaptovaná arch. ing. Jaroslavem Fidrou, ve stadiu vnějších úprav

Klanění králů (deska z Trhových Svin na dřevě kol. r. 1520)

Madona typu svatovítského (tempera na dřevě kol. r. 1450)

kněžské duše. P. M. V. Bernadot říká, že církev je nejhlubším typem duše a praví o ní, že se neustále raduje. »Její liturgie je svátkem, jenž se každého dne znovu rodí. Počítá své dny, svátky. Kráčí v bolesti, ale s očima obrácenými k nebi, zpívající o dokonalostech a lásce Ženichově.« Jsouce služebníky posvátné liturgie, což nechápeme, že život Církve je životem silné, jasné a požehnané radosti a že tato radost přístí jako nezadržitelný světelný pramen z její bohaté a všeobšíhlé lásky? Duch sv. je dárce radosti a kněz má svou pastorační činnost umět vkládat do kolébek duší tento vzácný dar, nezapomínaje ani pro sebe, ani pro svěšené duše, že »radost z Hospodina je síla naše«. (2. Esdr. 8, 10.)

Radost a láska! Jaká je tu hluboká, podivuhodná a svatá souvislost! Mohlo by se říci, že ten, kdo nemiluje, nepoznává radosti. Duch sv. je láska. A Duch sv. je dárce radosti. Chtějme pochopit, jak musíme být svou láskou cele, vším svým bytím a veškerým svým dychtěním a všemi projevy své duše spojení

neustále s Duchem svatým, abychom mohli žít láskou a vychovávat k čistě radosti. Slovo jednoho básníka říká: »Proč miluji Boha? Protože není zahaleč — lakomec: tvoří neustále tolik bytostí, tvarů a podob, že můžeme věčně mezi nimi bloudit jako v zahradě a ustavičně se radovat.« Mám pokušení obrátit ostří těchto slov poněkud ve vztah ke kněžskému životu a říci jasné a srozumitelné: žádný kněz nesmí a nemůže být zahalečem-lakomcem. Neboť i on má tvořit. Pastorec nesmí mu být jenom otrockým odbýváním daných povinností, ale musí mu být t v o ř e n í m. Tvořit však nelze bez lásky. Jenom tehdy, bude-li kněžská duše přetékat láskou, bude-li obtěžkána láska jako strom svými plody v hodině uzrání, bude-li dýchat, mluvit a vše činit láskou, bude schopna tvořit v duších nové tvary a podoby, z nichž by stále zřetelněji vystupovala podoba Boží. Musíme mnoho ve dnech velkého vanutí Ducha Božího prosit, aby Duch Potěšitel nás navštívil láskou, aby nás zapálil láskou a

obtěžkal láskou. Nebude nám potom nemožné navštěvovat každou duši, kterou Pán vložil do našich bázlivých a zájímavých se rukou s veškerou odpovědností spásy, s poselstvím lásky, která bude vyzářovat jako světlo z naší duše, bude se usmívat v našich vykoupáných očích, bude zlatým závažím našich očištěných slov. A budeme se radovat v zahradě vykoupení, až uvidíme květy a plody stromů, jejichž skrytého života se dotkla naše láska. Do silných rukou Hosta potěšujícího vložíme svou slabost a nechme se jím uchopit! Abychom i my sílili v lásce a aby každý z nás přicházel k duším jako host potěšující, přinášející s sebou lásku vlastního srdce a radost Boží. A nechťjme více, než abychom na sklonku svého života mohli říci s básníkem: »Byl jsem jen třtinou zpívající / v tvém slastném dechu, Pane, / nad bahnem bídy, nad zimnicí / slabosti neskrývané, / píšťalkou, kterou noc i jez / protáhly se, ač křehká byla, / a kterou láska, láska dnes / k ústům si přiložila.«

P. Václav Zima

KLENOTNICE JIHOČESKÉHO VÝTVARNICTVÍ

Nutno přiznat, že naše doba dovede u nás dávat umění, což jeho je. Starému i novému umění věnuje péči všestrannou: novému, aby vznikalo a hovořilo krásnou řečí o nových velkých hodnotách, tomu starému, aby se mu dostalo pietního uchování. Z této zásady vznikají ve všech krajích republiky krajiské galerie, které jsou čestným stánkem výtvarných umění, jejich děl od dob nejstarších až po nejnovější.

Český jih má vzácné poklady umění malířského i sochařského již od středověku. Panovníci, šlechta, církev, měšťané přáli umění a shromažďovali jeho projevy. Jen namátkou jmenujeme Mistra treboňského, vysebrodského, jihočeské Madony z doby gotické — samé to stopy tvořivosti vzácně umělecké. Bylo třeba shromáždit takové památky, pečlivě je uchovávat a umožnit jejich studium. Stalo se tak opravdu šťastným zřízením Krajské galerie — pokřtěné jménem největšího jihočeského malíře Mikoláše Alše na Alšovu jihočeskou galerii. Obdržela sídlo vskutku důstojně na zámku Hluboké nad Vlt., jednom z nejluznějších zámků státních novějšího původu. Před hlavní budovou zámku byla rozsáhlá jízárna, pyšná ve své mohutnosti, jak ji pro sebe před 110 lety stavěli mocní Schwarzenbergové. Připomíná poněkud typ basilikální, kde střední hlavní hala je rozměru 47,60×22,90 m a výška ve hřebenu střeby 22,20 m. Tato síň jest obklopena vedlejšími místnostmi. S budovou souvisí bývalá zimní zahrada kovové konstrukce a zasklená o rozměrech 43,45×9,85 m. Těchto daných prostor chopil se důmysl a vkus ing. architekta Jaroslava Fidry, který již před lety mistrovsky obnovil klášter ve Zlaté Koruně a z ponížení a necti pozdvihl jej ke skvělé nové důstojnosti. Také na Hluboké dokázal neobyčejně důvtipně, esteticky ladně a prakticky účelně upravit budovu galerie reprezentačně i technicky dokonale. Adaptaci prováděly Pozemní stavby, n. p., Č. Budějovice od 1. 7. 1953 do konce r. 1955. Nevystačíte s údivem, vidíte-li, co se udělalo z bývalých kočároveň, komor a chodeb. Pohodlné a vkusné byty v prvním patře, ve druhém kanceláře, studovna, depositáře, dílna fotografická atd. Že to vše si vyžádalo nesmírných nákladů, je jasné a je ctí lidového státního zřízení, že nešetří prostředky k těmto účelům.

Galerie si vytyčuje mnohé a ušlechtilé cíle. Výstavní materiál dává přehled o dějinách jihočeského

výtvarného umění v dokumentech, které navazují na český jih provenienci, námětem anebo osobou autorovou. Mimo stálou instalaci bude Galerie pořádat putovní výstavy a tím konat poslání lidovýchové v oboru umění výtvarných. Bude vytvářet shromažďovat podklady pro činnost badatelskou při výzkumu výtvarných umění v jižních Čechách. Správa Galerie opatří přednášky, uspořádá besedy s autory výtvarníky. Plánuje založení kartotéky ikonografie a bibliografie výtvarného umění v Československém kraji, chce vydat katalog sbírek na Hluboké i pobočky ve Vyšším Brodě, která bude nově instalována. Jistě mnoho čestných úkolů, a přejeme vedení Galerie, řediteli Bohumilu Houdkovi i jeho zástupci Jiřímu Kropáčkovi, aby cesta jejich práce stoupala k novým úspěchům.

Instalace Galerie skončila v půli března a od té doby je již přístupná, i když slavnostní zahájení bylo 15. dubna t. r. A tak budíž nám dovoleno uvést několik význačných předmětů obrazového a sochařského materiálu, který můžeme zhlédnouti. Omezujeme se skutečně jenom na věci mimořádně důležitosti a krásy. Nejstarší exponát pochází z první čtvrti stol. XIV., nejmladší z dnešních vrstev umělecké tvorby. Všimáme si tematiky náboženské a církevní, která v jižních Čechách od nejstarších dob se uplatňovala velmi silně co do počtu, a nad to co do hodnoty umělecké a umělecko-vývojové. Najdeme zde deskový obraz Madony se sv. Kateřinou a Marketou — kolem 1360 — dřevořezbu pietu Všeměřickou (před r. 1420), dřevořezbu sv. Trojice z Č. Budějovic asi z r. 1520, Sedící Madonu ze Sv. Tomáše, rovněž dřevořezba kolem r. 1520 a několik Madon, zvláště typu vysebrodského. Století XVII. a XVIII. je zde m. j. zastoupeno dřevořezbou Ukřižovaného z pol. 17. stol., olejem na plátně Marnotratný syn, dílo Brandlovo. Z XIX. stol. jsou zde původní kartony Mikoláše Alše pro výzdobu děkanského kostela ve Vodňanech, cyklus sv. Václav a výjevy ze života Kristova. Je zde dílo J. V. Myslbeka, originál poprsí biskupa J. V. Jirsíka, podle něhož byla odlita socha stávající kdysi u vchodu do československé katedrály, dále hlava kardinála Schwarzenberga. Toť minimální upozornění, pozorný návštěvník prodlí zde dlouho nad dochovanými vzácnými památkami umění církevního jak

gotického, tak barokového. Kolik věcí, které již propadaly zkáze, bylo v posledním okamžiku zachráněno a vhodně restaurováno nejlepšími odborníky!

Dodáváme, že příruční knihovna disponuje asi 5.000 svazků literatury různojazyčné ke studiu a k příležitostnému studiu je zde soupis výtvarných památek celého kraje, asi 5000 grafických listů, které jsou majetkem AJG a jiný materiál uložený v depozitáři. To všechno je s to probouzetí zájem odborníků i laiků v umění, pokud mají základní smysl pro věci krásné. Že mimo náboženské umění, o němž se zde zmiňujeme proto, aby naše kněžstvo vědělo, co a kde jest

uchováno, má Galerie bohaté sbírky světských obrazů a soch ze všech dob a mnohé kusy vzácné svým autorstvím i provedením — to snad netřeba dokládati. Proto — přijďte a vize!

Hluboká — taková pyšná princezna mezi hrady a zámky — však zde se zrodily mnohé partie filmu Pyšná princezna! — zve vás a štědře odmění vaši cestu krásami přírody i uměleckými. A dostanete se tam lehoučko: z Čes. Budějovic autobusy několika linek a vlakem pražskou tratí do Zámostí nebo plzeňskou do stanice Hluboká nad Vlt.

Msgr. Karel Reban

V DUCHU KŘESŤANSKÉ LÁSKY

V první knize Mojžišově Genesis (I.—28) čteme, že Bůh vzal člověka a postavil jej do rozkošného ráje, aby jej vzdělával a opatroval. Člověk stvořený k obrazu Božímu má po příkladu Boha být činný, což je první povinnost člověka, jak píše Písmo svaté. Bůh dal lidem za úkol tělesnou a duševní práci. Tato práce byla lidem milá a příjemná, byla radostným plněním vůle Boží. Avšak prvotním hříchem práce byla zbavena původní lehkosti a příjemnosti. Ovšem nepozbyla vyššího významu a zůstala službou Bohu, i když s sebou přináší tělesnou námahu a obtíže. »V potu tváře budeš jíst chléb svůj...«, tak učil Bůh člověku, jehož prvotní prací bylo z přírody dobývat obživu pro sebe a svoji rodinu.

Práce je nezbytným údělem člověka, není však cílem pro křesťana nejvyšším, nýbrž je jen prostředkem k poslednímu cíli, jímž je spása duše. Je mu však něčím tak přirozeným jako let ptákov, jak praví Elifaz v knize Job (5, 7). Dobře vykonaná práce je pro člověka zdrojem radosti a štěstí, jak je patrné ze slov žalmisty: »Z práce rukou svých budeš jísti, blahoslavený jsi a dobře ti bude.« (Ž. 127, 2.) Podobně zdůrazňuje význam práce pro člověka moudrý autor knihy Kazatel, který v 5. hlavě, 17. verši praví: »To tedy se mi zdálo dobré, aby každý jedl, pil a užíval radosti z práce své, kterou se plahočil pod sluncem za dnů svého života, který mu dává Bůh, neboť to jest jeho úděl.«

Ježíš Kristus, Syn Boží, se věnoval práci svého pěstouna sv. Josefa. Když vystoupil v Nazaretě, aby na základě slov proroka Isaiáše dokázal své božské poslání, divili se: »Zdaž to není syn tesařův?« Krásně nazývají Krista tesařem, dělníkem. A sv. Justin, rodák ze Sichemu, který tak blízko stál době Kristově, v »Dialogu s Tryfonem« píše, že Kristus Pán zhotovoval pluhy a jha pro tažná zvířata, což dokládá i apokryfní evangelium Tomášovo.

Tak blízko stál Syn Boží práci, tak blízko stál práci zemědělské, kterou tolik miloval, jak je patrné z jeho překrásných podobenství z rolnického života, jimiž zpřítomňoval a osvětloval zásady svého božského učení.

Vznešená je práce rolníková, vstípená samým Bohem v ráji na počátku lidských dějin. Práce rolníková je službou lidstvu, neboť podmiňuje lidský život poskytováním potravy. Avšak v nynější době jsme svědky, že svět kapitalistický si neváží požehnané práce rolníkovy, ji samu a její výsledky znehodnocuje, neboť práci rolníkovu a její výsledky učinila předmětem spekulace, trhu a kapitalistického zisku. Tak v roce 1940 v USA rolníci tvořili 23,1 proc. obyvatelstva USA a měli podíl na národním důchodu 8,1 proc., v roce 1950 tvořili již jen 16,5 proc. obyvatelstva s účastí 8 proc. na národním důchodu a v roce 1955 klesl počet farmářů již jen na 13,4 proc. obyvatelstva USA s účastí 5,5 proc. na národním důchodu. Od roku 1940 do roku 1954 přišlo v USA na jeden milion farmářů na mizinu, přišli o půdu a spolu s rodinami se uchýlili do měst a rozmnožili řady vykořisťovaných rolnických dělníků, jichž je dnes v USA více než 3 miliony. Přitom zadlužení zbývajících malých a středních farmářů vzrostlo na 7,8 miliardy dolarů. Ve Spojených státech rok od roku rostou záso-

by skladovaných, neumístěných potravin. Jejich hodnota se letošního roku odhaduje na 8 až 10 miliard dolarů. Zelenina a ovoce se ničí, máslo zmýdlnuje, z masa se vyrábějí bílkovité krmiva a Boží požehnaní, Boží dary se vědeckým způsobem ničí. Přitom se omezují osevní plochy pšenice. Letošního roku dosáhnou výměry 22,258.000 hektarů, to znamená o 12 milionů 141 tisíc hektarů méně, než byl největší rozsah poválečných osevních ploch pšenice. A to vše jen proto, aby kapitalistické monopoly, které obchodují potravinami, měly propočítané zisky z mozoľů farmářů.

Odhaduje se, že dvě třetiny lidí na zeměkouli trpí hladem a z té jedné třetiny značná část podvýživou. Přitom se kazí tolik potravin, jsou starosti z neúrody, vládní kruhy ve Spojených státech varují před zvyšováním úrod. Do takových zvráceností žene lidi oblundný kapitalismus, který nechává lidi umírat hladem, trpět podvýživou, prý, že potraviny jsou strategickým materiálem, mohou sloužit válečným cílům států.

Ani u nás nebylo tomu o mnoho lépe za dob, kdy u nás vláděl kapitalismus. V roce 1936 byli naši zemědělci zadluženi 30 miliardami Kč, za něž odváděli bankám 1,5 miliardy Kč ročně na úrocích. Zbídačování rolníků šlo tak daleko, že pod jejich tlakem musel být vydán zákon o odkladu exekucních dražeb u 163.000 zemědělských usadlostí. To znamená kapitalismus v zemědělství. Letos náš státní rozpočet poskytuje zemědělství částku 8.777 milionů Kčs, to jest o 17,9 proc. více než loňského roku. Z toho se na investice věnuje 2.885 milionů Kčs, strojní stanice dostanou nové stroje v hodnotě 737 milionů Kčs. Na vědu a výzkum se věnuje 442 milionů Kčs, což jest více, než před válkou se ročně u nás investovalo do zemědělství.

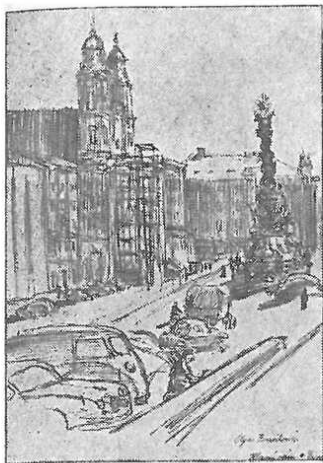
Tak si váží zemědělství náš stát, tak si váží práce zemědělců, kterou chce novou technikou jím ulehčit, investicemi a opravami, zaváděním moderní vědy a výsledků výzkumu učinit výnosnější než při rodinném hospodaření v malém, na malých, po celém katastru roztržitých políčkách, při starém zařízení, zděděném po otcích a často i po pradědech. Přitom toto hospodářství v malém již nemůže dát tolik potravin a surovin pro lehký průmysl, kolik při stoupající životní míře je zapotřebí.

V malém, po staru se již nedá více vyrábět. Proto při mohutném rozvoji vědy a techniky, kdy dnes učenci uvažují o regulaci jaderné energie přeměnou vodíkových jader na heliová, v zkrocení toho kladného atomického procesu, který se ve velkém odbývá na slunci, kdy uvažují o zavádění umělých sluncí do přírody, je hospodářství na půdě po způsobu Baarova sedláka Cimbury již opravdu přežitkem.

Společná, družstevní práce na poli a ve stájích, při specialisaci pracovníků, při řádné organizaci práce podle výrobního a finančního plánu, práce odměňovaná podle množství a jakosti vykonané práce, práce odpovídající duchu křesťanské lásky k bližnímu a duchu služby obecnému blahu je opravdovým požadavkem doby.

P. František Otradovec

NÁVŠTĚVOU U RAKOUSKÝCH PŘÁTEL

Ak. mal. O. Beráková:
Náměstí v Linci

Na podzim minulého roku navštívilo více než 300 rakouských občanů naši vlast a letos v polovině března jsme jim tuto návštěvu oplatili. Protože mnoho Rakušanů bylo z Lince, navštívila naše 60členná delegace především toto krásné město nad Dunajem, které v posledních letech vzrostlo více než dvakrát a má 200 tisíc obyvatel.

Byla skutečně velmi zajímavá prohlídka města. Viděli jsme linecký zámek, odkud se naskytá půvabný pohled na město, kterým protéká Dunaj, viděli jsme roze-

stavěné divadlo, které bude mít dvě hlediště, ale měli jsme také příležitost navštívit nejstarší kostel Rakouska, který byl objeven roku 1947 při opravě barokové stavby kostela. Je to sv. Martin, kostel z doby předkarolinské, na němž možno vidět celkem 7 stavitelských slohů. Pasovský list z roku 799 se již zmiňuje o dedikaci kostela, ale historie říká, že základy byly položeny již ve 3.—4. století, t. j. za doby římského osídlení.

Hlavní chrám — katedrála — jest gotická stavba ne právě nejvyšší umělecké hodnoty, ale velmi prostorná, takže Linečtí tvrdí, že je větší než svatoštěpánský dóm ve Vídni a tudíž největší kostel v Rakousku. Je zasvěcen Nanebevzetí Panny Marie.

Měl jsem také možnost se zastavit u pomníku P. Jana Grubera, který se narodil v Linci 28. X. 1659 a proslavil se tím, že pro své veliké znalosti astronomické byl ustanoven vrchním astronomem čínského císaře v Pekingu.

Moderní Linec zvláště zaujme nádhernou stavbou nádraží a pošty, kteréžto budovy byly postaveny 1952 na místě těch, které byly ve válce zničeny.

Na uvítanou čs. delegaci připravili rakouští přátelé pestrý večer v »Märzen — Keller«. Veliký sál byl zaplněn do posledního místečka, a to nejen našimi krajany, žijícími v Rakousku, nýbrž i Rakušany, kteří si přejí žít v míru a přátelství. Národní tance, zpěvy a hudba kapely Schiwald vyplnily první část programu, načež členové Čs. stát. souboru písni a tanců předvedli několik ukázek našeho národního umění. A bylo skutečně velmi dojemné sledovat ohlas, který byl vyvolán v řadách posluchačů. Těm, jimž v této chvíli se probudily v nitru vzpomínky na »starou« vlast, kterou před mnoha lety opustili, se mimoděk zalézaly oči slzami a byli mnozí, kteří se nestyděli za svůj pláč; vyvolaný mocným dojmem, jímž k nim nyní promluvila česká píseň a český tanec.

Druhý den se delegace rozdělila na skupiny podle zájmů. Přidal jsem se ke skupině, která navštívila chemický kombinát Österreichische Stieckstoffwerke, dunajský přístav a bývalý koncentrační tábor Mauthausen. Chemický kombinát, zaměstnávající 5.000 pracovníků, na mne učinil veliký dojem, moderní přístav, kde automatický dispečer zn. Siemens mechanicky ovládá celé přístaviště, mě přímo ohromil — zato návštěva koncentračního tábora Mauthausen mne překvapila. Vzpomínal jsem na návštěvu bývalého koncentračního tábora Oswiecim, z něhož Poláci připravili důstojný pomník obětem nacistického teroru a zároveň místo, které křičí do svědomí každého návštěvníka, že je třeba být na stráži, aby tem-

né síly fašismu již nikdy neovládly svět. Mauthausen je sice krásně upravený, ale nic neukazuje na to, že ještě před několika lety zde umíraly tisíce nevinných lidí. Z prádelny je zřízena kaple, za ní je slavnostní síň, kde v jazycích vězňů všech národností, kteří zde byli, jsou desky s nápisy, ale ostatní je vše tak dokonale uklizeno, že je třeba, abys hledal plynovou komoru a pec krematoria. Nelze však uklidit hrůzostrašné schodiště kamenolomu, které v pravém slova smyslu je umyto lidskou krví, a nelze z dějin vymazat skutečnost, že v tomto koncentračním táboře bylo povražděno 122.766 vězňů a z toho 4.473 Čechů.

Naše autokary nás unášejí silnicí k Vídni, míjíme rozkošný rokokový klášter v Melku, projíždíme průmyslovým městem St. Pölten, dotýkáme se Vídne na předměstí, abychom zastavili v Badenau, kde bylo rovněž přátelské setkání s Rakušany.

Nocleh nám připravili naši přátelé v Semmeringu, který byl dosud oděný v bělostné roucho sněhu a skýtal oku pohádkové pohledy na alpskou krásu.

Hlavní město Rakouska Vídeň má 1.700.000 obyvatel a prezentuje se skutečně jako velkoměsto. Na ulicích je ruch daleko čilejší než v Praze, světelné reklamy hýří neónem, auta se honosí nejnovějšími aerodynamickými tvary a výkladní skříně závodí v přepychu, neboť je třeba upoutat kupujícího, zvláště když je o něho taková nouze. Skutečně: mnoho krásného, nádherného zboží, hojnost drobných přepychových předmětů, ale obchody jsou velmi často bez kupujících. Není to ukázka úrovně života? Vzpomeneš, že u nás je třeba někdy čekat, než na tebe dojde řada, protože u nás jsou nejen krásné upravené výkladní skříně, ale i obchody plné kupujících.

Vídeň je krásná a krásný je její lid. Lid upřímný, veselý a dobrosrdečný. A přece je zde něco, co není pěkné — a jsou to sami Rakušané, kteří to těžko nesoú — je to až příliš patrný stín amerického způsobu života, který dopadl zvláště na toto velkoměsto. Není to jen Coca-Cola, není to jen Wrigleys žvýkačí guma, ale jsou to nevkusné barevné reklamy, často urážející cit a stud, jsou to limonádová představení kin, dobrodružná četba bezcenných braků a výstřelky v módě, které nutně leckdy vyvolají úsměv na tváři. A je jistě trapné, když v samé blízkosti gotického velechrámu sv. Štěpána jako na posměch se vystavují tyto divy amerického způsobu života.

Vedoucím katolickým listem ve Vídni je týdeník Die Furche (Brázda), jehož zakladatelem je Dr Friedrich Funder, dnes osmdesátiletý, bývalý politický vězeň koncentračního tábora Dachau. List není tiskem stranickým. Při návštěvě redakce jsem promluvil též s redaktorem Dr Skalníkem.

V politickém životě už začíná být znát pohyb. Dne 13. května t. r. budou volby, a proto dvě nejsilnější strany, lidová a socialistická, počínají své manévry. I na nároží se již objevují agitační plakáty...

Ve Vídni byly uspořádány dva večery československo-rakouského přátelství a oba byly zaplněny do posledního místa nadšenými krajany a boдрými Rakušany.

Po čtyřdenním pobytu v Rakousku opouští naše delegace zem, loučí se se svými rakouskými přáteli, kteří slibují, že se podívají opět k nám do Československa. Zastávka na Kahlbergu, odkud dáme ještě poslední pozdrav Vídni, a potom již kloužeme po serpentínách kolem Kloster Neuburg do Florisdorfu a dále k hranicím naší vlasti.

Na památku si odnášíme drobné památky od našich rakouských přátel, upomínky pro své drahé a modrou stužku s nápisem »Friede durch Völkerverständigung« — »Mír dorozuměním mezi národy«. A jestliže naše delegace trochu přispěla k splnění tohoto hesla, byla cesta jistě záslužná a úspěšná.

Josef Beneš

POLŠTÍ KATOLIČTÍ DUCHOVNÍ HOSTY V ČSR

Na pozvání Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva přiletěla v úterý dne 3. dubna t. r. dopoledne na ruzyňské letiště delegace polských katolických kněží, a to Wladislaw Pruski, generální vikář ze Stalinogrodu, Stanislaw Wilkowski, šéfredaktor »Kuznice Kaplaňské« a Dr Jan Kornobis, farář v Boleslawi. Na letišti byli uvítáni generálním tajemníkem CMV-KD kanovníkem prof. Jos. Benešem a ústředním ředitelem ČKCH kanovníkem Janem Márou. Vzácní hosté byli pozváni předsedou Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva ministrem Dr Jos. Plojharem ke společnému obědu, jehož se zúčastnil předseda SÚC Dr Jar. Havelka, náměstek ing. Josef Plihal a odb. přednosta Jiří Jirásek za SÚC, za velvyslanectví Polské lidové republiky Janusz Saliński, pražský Ordinář kapitulní vikář Ant. Stehlik, kapitulní vikář litoměřický Msgr Dr Eduard Oliva, děkan CMV bohoslovecké fakulty Dr Jan Merell, šéfredaktor slovenských Katolických novin kanovník Ladislav Škoda a další významní představitelé katolického duchovenstva. Ministr Dr Jos. Plojhar při této příležitosti pronesl pozdravný projev, ve kterém zdůraznil, že katolíci se z celého srdce modlí a pracují za mír a jdou v jednom šiku se všemi, kteří bojují za mír. Všichni se radujeme z velikého zápolení za věc míru, které se rozpoutalo mezi lidmi celého světa. Radujeme se, že katolíci mají příležitost ukázat sílu svého náboženského přesvědčení skutky a činy a zapojují se hromadně do mírového hnutí. Celý projev ministra Dr Jos. Plojhara byl krásnou manifestací přátelství československého a polského lidu. Dr Josef Plojhar vzpomněl společného boje proti okupantům a zároveň i kalvarie obou národů v druhé světové válce. »Již zde,« — poznamenal dále, — »vyrostlo věčné přátelství, které se dále prohlubovalo a prohlubuje po válce. Vždyť československý a polský lid společně si navzájem pomáhá a buduje ruku v ruce nový společenský řád.« Na tento srdečný projev odpověděl Dr Jan Kornobis, který poděkoval za milé a dojemné přivítání. Mimo jiné při vzájemném stisku ruky řekl: »Pevně věříme ve vítězství míru ve světě. Za to se modlíme, za to také pracujeme a všemohoucí Bůh jistě dá, že naše úsilí bude požeňováno a že nad celým světem se rozklene duha míru.«

J. M. nejdp. kapit. vikář pražský na počest polské návštěvy podal v arcibiskupském paláci oběd, načež provedl hosty po velechrámu sv. Víta. V dalším programu návštěvy je prohlídka pražských kostelů, ale i našich zdravotnických, sociálních a charitních zařízení.

Polští hosté se velmi zajímali o naše průmyslové výrobky, a proto požádali o provedení obchodním domem Bílá labuť, kde se obdivovali vzorné práce našich dělníků a společně s nepřehlednými davy kupujících projevovali svoji radost nad tím, že byli u nás opět sníženy ceny.

Dne 4. dubna t. r. se konalo zasedání předsednictva Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva. Na tomto zasedání, jehož se naši polští kněží účastnili, byli pozdraveni Dr Jos. Lukačovičem, pověřencem spojů. Prof. kanovník Jos. Beneš je seznámil s činností a organizací CMV-KD. Zdůraznil, že zdrcující většina kněží u nás jde cestou pravého poslání kněze, to je nejen rozdávat milosti ve svátostech, nýbrž i hlásání učení Ježíše Krista — Knížete pokoje. Mír hlásat, mír obhajovat, za mír bojovat, mír zajišťovat — je přece obsahem a smyslem slov Kristových z jeho kázání na hoře Blahoslavenství, když říká: »Blahoslavení pokojní.« t. j. ti, kteří se starají o život v míru a pokoji, »neboť jejich je království nebeské.«

Naši hosté se zajímali o naši stavovskou a občanskou práci v diecích. Dostalo se jim odpovědi od Msgr Dr Eduarda Olivy, který vzácným hostům vysvětlil, jak kněží litoměřické diecese pracují nejen

jako kněží řím.-katol. Církve, nýbrž i jako občané lidově demokratického Československa.

O České katolické Charitě a zvláště o charitních domovech seznámil přítomné kanovník Jan Mára.

Polští duchovní seznámili zase předsednictvo CMV-KD s prací katolických kněží v Polsku, takže zasedání mělo veliký význam, neboť vzešlo mnoho podnětných návrhů na zlepšení práce jak u nás, tak i v Polsku.

V besedě promluvili téměř všichni přítomní, kteří vzpomínali vzájemného soužití s bratry Poláky na vinici Páně anebo v nacistických koncentračních táborech. Zvláště vzpomínka generálního vikáře preláta Jos. Glogara na společně strávené chvíle v Dachau vytvořila ještě přátelštější prostředí na tomto zasedání.

Zasedání ukončil Dr Jos. Lukačovič, který přál našim milým hostům, aby se jim u nás líbilo a hlavně, aby se všude dobře dávali a při odjezdu domů aby nám nezapomněli říci, co bychom měli zlepšit anebo změnit v naší práci. Naše společná práce musí mít stále větší úspěchy. »Máme společnou cestu před sebou, bratři Poláci« — řekl nakonec Dr Lukačovič, »máme společné zájmy, musíme proto i společně zdolávat překážky. A ovoce, které z této práce vyroste, bude naší sládkou odměnou.«

Program návštěvy polských spolubratří pro příští dny se řídí jejich vlastním zájmem. Celostátní mírový výbor katolického duchovenstva jim umožnil nejen zhlédnutí představení opery Prodané nevěsty v Národním divadle, nýbrž i představení ve Smetanově divadle, návštěvu významných památek hlavního města Prahy a po návštěvě ÚNV si mohli prohlédnout i moderní zdravotní středisko ve Vysočanech. Na cestě do Karlových Var a Mariánských Lázní se zastavili na prohlídce JZD v Kunraticích. Neděle dne 8. dubna byla věnována pražským kostelům. Po odsouzení mše sv. v kostele sv. Václava na Smíchově se poklonili Pražskému Jezulátku, zhlédli krásné kostely sv. Ludmily, Božského Srdce Páně, sv. Jakuba, sv. Petra a Pavla na Vyšehradě s posvátným Slavním a j.

Pondělí dne 9. dubna t. r. bylo věnováno návštěvě naší theologické fakulty a kněžskému semináři v Litoměřicích. Předsednictvo Diecézního mírového výboru přivítalo vsdp. spolubratry z Polska na své schůzi a Spectabilis děkan Dr Jan Merell provedl hosty nejen budovou theologické fakulty, nýbrž i bývalým koncentračním táborem v Terezíně, kde sám byl v době nacistické okupace vězněn.

Cesta na Moravu vedla přes Poděbrady, kde polští spolubratři navštívili lázeňský a léčebný ústav Charitas, přes Kutnou Horu s gotickým klenotem chrámu Panny Barbory a podivuhodnou kostnicí v Sedlci, načež přijali pohostinství havlíčkobrodského vsdp. děkana ThDr Jaroslava Kalouska. Večer téhož dne přijal polskou delegaci Jeho Excellence nejdůstojnější pan biskup ThDr Antonín Eltschkner a J. M. nejdp. probošt ThDr František Drábek v Mikulově.

Po návštěvě u J. M. nejdp. ThDr Josefa Kratochvíla, kapit. vikáře brněnského a předsedy DMV kanovníka Josefa Kristka si prohlédli naši hosté arcibiskupský kroměřížský zámek a za doprovodu J. M. nejdp. generálního vikáře Josefa Glogara a J. M. nejdp. probošta Msgr Františka Kutala sklepy mešního vína Unitas.

V Gottwaldově přivítal vzácnou návštěvu místní duchovní správce děkan Bernard Přerovský, hosté si prohlédli průmyslové závody města a odjeli na Slovensko, aby se stali hosty katolických kněží a věřícího lidu bratrského Slovenska.

Návštěva našich polských spolubratří, kteří poznali život a práci našeho lidu, jistě přinese ještě hlubší přátelství mezi národy Československa a Polska a je velikým příspěvkem posílení úsilí za světový mír.

L. Z.

SNÁŠEJTE SE NAVZÁJEM V LÁSCE

Svatý apoštol Pavel vyzýval Efezské: »Žijte hodně toho povolání, kterým jste povoláni, ve vši pokoře, tichosti a trpělivosti! Snášejte se navzájem v lásce! Snažte se zachovati jednotu Ducha ve svazku pokoje!« (Ef. 4, 1—3.) Toto moudré poučení, naplněné křesťanskou umírněností, ale i trpělivou důsledností, platí i pro naše časy. Právě dnes je třeba přinést do světa co nejvíce lásky, vzájemného pochopení, trpělivého vyslechnutí druhého a stejně trpělivého jednání o věcech, které jsou sporné. Apoštol také vidí v dokonalém naplnění vlastního povolání prostředek otnostného života, prostředek pokoje.

Kněžský úřad je naplněn a nejlépe vykonáván v atmosféře pokoje, trpělivosti, lásky. Život kolem nás vyžaduje těchto podmínek. Život ve vlasti právě tak jako složitý svět mezinárodních vztahů.

Lidé mohou mít nejrůznější povolání, mohou být různých národností a ras, mohou mít různé světové názory, ale v každém případě, jsou-li dobří v srdci, pochopí, co je to svazek pokoje. Ba právě dnes stamiliony lidí usilovně vyhledávají tento svazek pokoje a lásky. Zasedání Světové rady míru vyburcovalo svědomí světa a dalo mu mohutné podněty k jednání:

Stockholm byl opět dějištěm svorné spolupráce národů. Jednání se vyznačovalo věcností, střízlivostí a neokázalostí. SRM adresovala na světovou veřejnost deklaraci o odzbrojení. Dnes, kdy se vytvořilo zdánlivější ovzduší pro skutečné postupné odzbrojování a stanoviska velmocí se sblížila, je třeba, aby všichni lidé dobré vůle neustali bojovat za úplný zákaz jaderných zbraní. Kontrola zbrojení musí probíhat etapově s odzbrojením. Musí být uzavřeny první konkrétní dohody, výzbroj a ozbrojené síly je třeba snížit podle společné dohody. Obchod se zbraněmi musí být postaven pod kontrolu OSN. Je uvítána skutečnost, že nejrůznější politické, církevní a j. organizace se svorně vyslovují pro odzbrojení a zákaz ničivých zbraní. SRM bude ráda s těmito organizacemi spolupracovat, aby velké naděje národů na trvalý mír se staly skutkem.

SRM rovněž naléhavě apelovala na podvýbor komise OSN pro odzbrojení v Londýně, aby nezklamal očekávání národů a vypracoval příslušnou odzbrojovací dohodu již na tomto zasedání. V deklaraci o hospodářských, sociálních a kulturních otázkách se zdůrazňuje, že právě ohromné náklady, ušetřené na zbrojení, mohou usnadnit tyto styky ve světě. V deklaraci o mírovém využití atomové energie se říká, že tato mocná síla má sloužit lidskému štěstí a blahobytu ve světě zbaveném strachu. SRM volá všechny lidi a organizace, které souhlasí s těmito požadavky, k bratrské spolupráci. Rozdíly v názorech nesmějí zamezit součinnosti na tomto vznešeném úsilí zabránit nové válce. Deklarace a požadavky SRM jsou blízké srdcím všech prostých lidí. Učiňme tedy všechno, aby se také dostaly k sluchu vlád a odpovědných státníků!

Svazek pokoje a lásky nesmí být proto jen užlechlým snem! Je ideálem nesmírné životnosti. Je to něco společného, co zve lidi k svědomitosti, ohleduplnosti, ke snaze vyjednávat, dohovorit se. Vždyť život je posvátný a vzácný dar Boží!

Tato vůle dorozumět se je významným rysem naší přítomnosti. S jakým zájmem byl na př. připravován ve Velké Británii příjezd vedoucích sovětských státníků Bulganina a Chruščeva! Nešlo jen o velmi důležité jednání dvou vlád, byť sebevýznamnější. I prostí Angličané, dělníci, inženýři, rolníci obklopovali sovětské státníky, vidouce v nich muže, kteří připravují svazky pokoje mezi dvěma velmocemi, jež ovšem umožňují stavět další mosty dorozumění. Všichni prostí Angličané touží po tom, aby byly projednány alespoň některé otázky, které dosud rozdělují Západ a Východ. Rovněž francouzský ministerský předseda Mollet a ministr zahraničních věcí Pineau se vyslovili pro hospodářskou spolupráci Východu a

Západu. Mollet si stěžoval, že spojenci Francie nechápou její stanovisko. Francie se snaží dělat vlastní zahraniční politiku, což opět přispívá věci míru. Pineau řekl: »Nepřipustím, aby bylo naší zemi odmítáno právo mít svůj vlastní názor a aby jí byla brána iniciativa.« Vyslovil při tom úctu indickému předsedovi Nehruovi, »který pochopil lépe než Francouzi, že nelze podmiňovat pomoc málo vyvinutým zemím vojenskými nebo politickými požadavky«. Mollet přátelsky vytýkal Spojeným státům, že pomáhají těmto zemím (pozn. málo vyvinutým) takovým způsobem, že někdy místo přátel získávají v nich nepřátele. Podobný názor o politice některých agresivních kruhů projevil i významný komentátor zahraničních událostí W. Lippmann, když řekl: »Nebudeme moci doplňovat naši pomoc vojenskými a politickými podmínkami.«

V celém světě je patrné, že se navazují nové styky a kontakty. Zvláště ovšem hospodářské. Sovětský svaz je navštěvován čím dále účtyhodnějším počtem delegací, vedených těmito motivy. Napomáhají obnovit vzájemnou důvěru. Po dánské návštěvě bylo to Švédsko, které rozšířilo při jednání v Moskvě své hospodářské a kulturní styky se SSSR.

Světové uklidnění je ulehčováno i tím, že národové, dosud nesvobodní, přejímají nyní svá práva do vlastních rukou. Maroko a Tunís jsou mezi nimi. Alžír je na programu jednání. Byla proklamována nezávislá republika Pakistan. Osvoboditelský ruch je patrný i v Indonésii, která se zbavila režimu, nakloněného kolonizátorům. Asijsí politické znovu a znovu odzuzují agresivní vojenské pakty. Indický ministerský předseda ukázal, že pakt SEATO způsobuje Indii nejen obavy, ale i značné vojenské výdaje, které by stát rád použil k mírovým účelům. Rovněž ministerský předseda Japonska Hatojama se domnívá, že nastal čas k urovnávání všech starých sporů a čas k navazování přetrhaných svazků. Prohlásil, že je ochoten se sejit s vedoucími čínskými státníky a navštívit Moskvu, aby urychlil navázání normálních styků mezi Japonskem a SSSR. Národové v rostoucí míře odmítají se podrobovat cizím příkazům a vměšování do svých vnitřních záležitostí. Také Kambodža odmítla na př. vpustit do země americké průzkumníky. Na druhém konci světa, na severském ostrově Islandu padla vláda, neboť v parlamentu se také ozvaly hlasy žádající odchod vojsk NATO z Islandu.

Avšak nové hlasy se ozývají i v našem sousedství: v Německé spolkové republice. Předseda opoziční Soc. dem. strany Ollenhauer prohlásil na volební schůzi v Norimberku: »Zatím co se na celém světě soudí, že nelze zatvrzele setrvávat na vojenských blocích, a projevuje se snaha hledat nové cesty k zmírnění napětí, Adenauer vidí světovou situaci příliš s vojenského hlediska.« Právem vytkl Ollenhauer spolkové vládě, že nevyvinula žádnou iniciativu k překonání rozkolu Německa. Je skutečností, že mechanické lpění na remilitarisaci prohlubuje propast mezi oběma částmi Německa.

Západní Německo tedy běží podle starého militaristického receptu, aniž přihlíží k novým zjevům v mezinárodní politice. Na jaře byly rozeslány povolávací listky pro příslušníky wehrmachtu. Do armády bude povoláno dalších 70 tisíc mužů. Vojenské úřady byly vyzvány, aby předložily svoje plány na stavbu válečných lodí. Ještě letos mají loděnice NSR postavit pro západoněmecké námořnictvo prvé válečné lodě střední tonáže. Do vojenských záležitostí NSR se v rostoucí míře vměšují bývalí váleční dobrodruzi jako bývalý polní maršál von Manteuffel. V NSR existuje silná nezaměstnanost, ale přes nedostatek prostředků jsou vyhazovány ročně stamilionové částky na pense válečných zločinců. Tak nástupce Hitlerův, velkoadmirál Raeder dostal pensi 2246 Mk měsíčně. Ač v době pobytu v SSSR se kancléř Adenauer

s rozhořčením vyslovil o vysílání amerických propagačních a výzvědných balonů, tato akce konaná z amerických prostředků neustává a je dirigována z některých, hlavně bavorských měst. To jsou všechno okolnosti, které znepokojují všechny lidi dobré vůle, a které v zájmu dalšího zmirňování světového napětí musí být odstraněny. Vždyť i my máme práni žít se svými západoněmeckými sousedy v dobrém sousedství. Dnes si všichni uvědomujeme svou velikou odpovědnost za to, kterým směrem svět půjde: zda k míru nebo ke katastrofě. Z prohlášení světové rady míru je patrné, jaký význam má na této cestě odzbrojení. Velkou pozornost a diskusi vyvolal i na Západě nový odzbrojovací návrh Sovětského svazu. Tento návrh byl předložen proto, aby byl překonán mrtvý bod při jednání podvýboru komise OSN pro odzbrojení v Londýně. Proto v návrhu není zahrnut požadavek zákazu atomových zbraní. Velmocí se mají především zavázat, že další vyzbrojování nepřekročí stav k 31. prosinci 1955. Potom mají být proporcionálně snižovány jak stavy výzbroje, tak i branných sil. Z ušetřených částek by byl vytvořen zvláštní fond, který by sloužil zvyšování úrovně lidu těchto

zemí a zároveň by z něho byly poskytovány výpomoci zemím slabě hospodářsky vyvinutým. Sovětský návrh má tedy hluboce lidské mravní jádro: posloužit tím, co bylo určeno ke zkáze lidí, jejich blahu. V sovětském návrhu jsou také podrobně vytčeny úkoly a pravomoc kontrolních orgánů, které by měly svá stanoviště na velkých uzlech dopravy, přístavech a letečích. Tím by byla poskytnuta záruka, že nebude přikročeno k náhlé agresi jednoho státu proti druhému. Později, až by došlo k hlubšímu zmírnění mezinárodního napětí a k zvýšení důvěry, by k těmto kontrolním návrhům přistoupilo i Američany navrhované letecké snímkování. Vidíme, že sovětský návrh pamatuje na všechno a že vychází velmi vstřícně návrhům západních velmocí.

Pocit vzájemného respektování a úcty musí vést k lepším vztahům mezi národy a lidmi. Svazek pokoje a lásky se musí stát aktivním ideálem, za který je třeba modlit se, bojovat a pracovat. Je třeba ve všech souvislostech splnit ušlechtilý požadavek sv. apoštola i ve vztahu mezi národy a státy: »Snášejte se navzájem v lásce!« A o to dnes ve světě jde.

P. Jan Mára

OKO NEMŮŽE ŘÍCI RUCE: „NEPOTŘEBUJI TĚ!“

Opět je to myšlenka sv. apoštola Pavla, vyslovená v první epistole ke Korintským, která zdůrazňuje, že i lidská společnost vyžaduje vzájemné spolupráce, že je živým organismem, ve kterém nelze nikoho z tohoto společenství vytlačovat, právě tak jako nemůže v těle říci oko ruce: »Nepotřebuji tě.«

Ve které společnosti tento princip lásky, svornosti a spolupráce rozhoduje, tam jdou lidé od úspěchu k úspěchu. Nebylo snad páté snížení cen zboží, které se uskutečnilo tak šťastně před velikonoční pomlázkou, pravdivou ilustrací toho, že naše vlast silí svornosti, vzájemnou službou jedněch druhým, bratrskou láskou, kterou požaduje apoštol v samotné církvi?

Opět jednou statky, které dává Bůh lidem jen skrze jejich svědomitou a obětavou práci, rozmnožují blahobyt opravdu všech. Slevy se pohybují průměrně kolem deseti procent, takže podstatně snižují životní náklady všech občanů. Vždyť se týkají 22.000 druhů zboží a znamenají pro národní celek za jeden rok úctyhodnou úsporu 2,1 miliardy Kčs! Československá koruna roste svou vnitřní hodnotou a všichni pilní, šetrní lidé budou jistě potěšeni, že si za své úspory

nakoupí více zboží a lepší jakosti. Ještě nápadnější jsou snížené ceny u průmyslového zboží: textilií, potřeb a zařízení pro domácnost, rolnická hospodářství a vůbec pro potřeby všech oborů života. Někde jdou ceny opravdu mimořádně dolů, jako u rýže, kávy, fotografických aparátů atd.

Máme pocit, že vedle vděčnosti našemu pilnému lidu je tu zároveň živá připomínka: Starat se o to, abychom po takovéto cestě úspěchů mohli jít dále, ale ještě rychleji a účinněji. Opět se vnučuje apoštola myšlenka o tom, že i spravedlivý stát je organismus, ve kterém všechno musí hrát v dokonalé harmonii. Nikdo nesmí říci o druhém, že je nepotřebný! Jeden je užitečný druhému, neboť záleží na poctivosti a pili jednoho i druhého. Jaro je nám nyní tím veselejší, když na jeho prahu byl nám připraven tak hodnotný dárek! A ještě jednu připomínku vyvíjíme z tohoto opatření: Zlepšit svou práci zvláště tam, kde nemáme dosud takové dobré výsledky, jako je tomu na př. v živočišné výrobě! Vždyť víme, že všechny údy jsou celému organismu potřebné a užitečné!

SEVERSKÝ DRAMATIK IBSEN

Henrik Johan Ibsen se narodil jižně od hlavního norského města Oslo ve Skienu 20. března 1828 a letos uplynulo půl století od jeho smrti (23. V. 1906 v Oslo). Jeho otce Knuta vyznačovala činorodá povaha, kdežto matka — původem Němka — byla až puritánsky přísných mravů. Z tohoto manželství vzešel syn Henrik, sám od přirozenosti plachý a v sebe ještě uzavřenější, když

jeho kdysi dobře hospodářsky zabezpečeného otce stihl obchodní úpadek. Ten způsobil, že si mladý Ibsen byl nucen jako patnáctiletý chlapec hledat obživu v lékárnické laboratoři v přístavním městě Grimstadu, jižně od rodného Skienu. Nadaný a po duševní samostatnosti toužící učeň nesrostl nikterak s mechanickou prací, ani s maloměstským prostředím, do něhož ho smutný osud rodiny na pět let odsoudil.

V devatenácti letech začal mladý lékárnický laborant psát básně, kterým události v r. 1848 propůjčily zvláštní útočný přízvuk. Když se mu podařilo

se dostat v r. 1850 do Christianie na universitu, publikuje tam svou dramatickou prvotinu Catilina. Hrdivu dramatu koncipuje jako vzpouru hrdé osobnosti proti úpadkovému prostředí antického Říma. V hlavním městě se seznamuje s Bjørnsem, Vinjem a Hansenem, s nimiž zakládá satiricko-politický týdeník Manden og Andhrimmer. Tehdy se také seznamuje s virtuosem a zakladatelem národního divadla v Bergenu a sám se později stává ředitelem této scény, pro niž pravidelně píše hry k výročnímu dni jejího založení. V této funkci dostává stipendium ke studijním cestám do Kodaně, Hamburku, Berlína a Drážďan. Když bylo divadlo roku 1862 uzavřeno, ocitá se Ibsen bez prostředků a snaží se získat si obživu jen publicistickou činností. Roku 1864 dostal další studijní stipendium, které mu bylo později pozmeněno v pravidelnou spisovatelskou státní gáží.

Velkolepá pětiaktová dramatická báseň Brand, kterou vytiskl r. 1865 v Římě, založila jeho světovou slávu. K jeho popularitě přispělo nemalo pozvání ke slavnosti otevření Suezského průplavu. Od r. 1868 žil Ibsen v Německu, hlavně v Drážďanech, odkud podnikal studijní cesty. V roce 1878 se ujala dvě berlínská a jedno vídeňská divadla jeho dramatu. »Opory společnosti« nikoli bez odporu jistě části publika. Ibsenův literární zjev byl tak mohutný, že již v roce 1882 o něm napsal Brandes a v roce 1883 Passarge

monografii. Tento ukazuje, že Ibsen začal jako romantik, ale stal se z rozhořčení nad svým národem a nad současnými poměry kritikem svérázné působivosti. K autorovým šedesátinám uvedlo berlínské divadlo slavnostní představení *Divoké kachny*. Ještě následujícího roku 1889 rozpoutala dramata *Divoká kachna* a *Paní moře* mocnou odezvu u publika, které se dělilo na tábor straníků a i odpůrců Ibsenových. Roku 1891 uvedlo vídeňské dvorní divadlo pod vedením Burckhardovým jeho *Nápadníky trůnu*. K premiéře byl pozván autor, který použil zájezdu i k návštěvě Budapešti. Tam pronesl slavnostní řeč, za níž propuklo auditorium v neutuchající ovace, když řekl, že svou první báseň napsal na oslavu maďarské revoluce. Nicméně jeho dramata provozována v Pešti německy. Nenašel se maďarský autor, který by se odvážil nesnadného Ibsena přeložit do maďarského jazyka. A opět je to Berlin, který r. 1893 uvádí po veliké přípravné reklamě Stavitele Solnessa. Totéž město se mohlo k autorovým sedmdesátinám honosit stou reprisou *Divoké kachny*. Jubileum dramatikovo oslavováno pod heslem výzým z jeho práce *Nepřítel lidu*, aby se ukázala jeho puritánská, ale zásadová strohost: »Miluji své město natolik, že bych je raději viděl zničené, než prožívat jeho rozkvět založený na lži a klamu.«

Když v r. 1908 uspořádala italsko-francouzská literární revue *Caenobium* anketu o nejvýznamnějších světových autorech, zařadila mezi ně po Schillerovi také Ibsena. Pohřeb Ibsenův 1. června 1906 v Christianii se stal národní smuteční slavností.

Dramatické práce Ibsenovy měly zprvu historickou tematiku jako *Bojovníci na Helgolandu* a *Kongsermnerne* (episoda z norské historie XII. stol.). Boj antiky s křesťanstvím zachycuje autor v dvoudílném drama *Císař a Galilejský* s účinnými scénami ze života Juliána Apostaty. Z té doby pochází i skvělá historická báseň *Nápadníci trůnu*.

Nicméně význam Ibsenův nespočívá v opusech inspirovaných ságami a historickými skutečnostmi, nýbrž v dramatech s náměty ze současného života. V těchto pracích se jeví Ibsen jako širavý kritik společnosti a odhaluje s mimořádnou bystrostí všechny lži a nespravedlnosti měšťáckých institucí. Od-suzuje s nemilosrdnou přísností soudobé společenské formy založené na bezduché konvenci ze zbabělosti. Teprve manželství založené na klamu v *Noře* (*Dům loutek*) a v *Divoké kachně*. Zavrhuje starý svět vy-

budovaný na omezeném předsudku, který v zlostnatěle ustrnulosti zabraňuje nástupu nových názorů na společnost i jedince (Rosmersholm, Heda Gablerová). Konečně sestupuje nespoutaně k samotným biologickým i metafysickým problémům všelidským a snaží se řešit základní vztahy člověka ke svobodné vůli a postulátu morálky (Stavitel Solness, Jan Gabriel Borkman, Když z mrtvých procítáme). Třebaže je těžko všeobecně stanovit základy Ibsenovy ideologie, přece lze říci, že je zastáncem individualismu. Jde mu o jedinečnou, individuální pravdu proti pravdě odhlasované množstvím. Dramata Ibsenova jsou založena na konfliktu svědomí. Z faktické nemožnosti žít vlastní život naprosto svobodně, z nemožnosti koordinovat harmonicky svou vlastní vůli, svou omezenou moc, své ideály, svá předsevzetí se skutečností, vznikají bolestné konflikty, z nichž vychází ústřední postava dramatu po těžkých zkušenostech vnitřně konsolidována (*Peer Gynt*) a očištěna. Ibsen touží po reálném řešení, nerozplývá se v psychologicky polovičatém řešení problémů. V této realistické určitosti, které se chce dramatik dobrat, tkví i grandiosní účim poesie Ibsenovy, která je při tom vyznačena rozhodnou a jasnožřivou ideovou bojovností, s níž se jeho hrdinové vrhají v zápas s úkoly, které často přesahují lidské síly. Proto se v jeho pracích postihují tóny pesimistické, někdy i nihilistické.

Neúplatný kritik dovedl s britkostí zkušeného chirurga odhalit na těle soudobé buržoasní společnosti všechny lži, podvody i surovosti, neboť sám touto společností procházel, ji se probojovával a pronikavým způsobem osvětlil její pravou tvář. Stavba Ibsenových dramát vykazuje vzácnou dokonalost, skoro matematickou přesnost vedenou logikou myšlenky, kterou autor sleduje se strhujícím zaujetím. Metoda, s níž rozvíjí před divákem osnovu děje, je retrospektivní. Posluchač nebo čtenář jeho prací se seznamuje s minulostí aktérů fabulační expozice autorovy z jejich výroků, z postupujícího děje. Monumentalita Ibsenových prací je založena na náročnosti, kterou kladou na divákovu fantasií. V dialogu používá dříve běžného všedního života, přitom však charakterisující a účinné. Jako s mimořádným zjevem v galerii světových autorů se s ním shledáváme v biografiích a kritických statích všech evropských národů. K nám ho uváděli Arbes, Eim, Kraus, Kvapil a Pallas.

—rtk.

NÁŠ ZÁPISNÍK

VELIKONOČNÍ PROJEV SVATÉHO OTCE

Ve světě vzbudilo značnou pozornost velikonoční poselství svatého Otce Pia XII. o letošních velikonočních svátcích. Svatý Otec se ve svém poselství obrátil na státníky s výzvou, aby skoncovali se »směrem, jenž vede do propasti« a zakázali nebo omezili nukleární zbraně. Svatý Otec uvedl, že svět již ztrácel naději, zda je schopen »vražedné a sebevražedné poštilosti«, kterou jsou závody v atomovém zbrojení. Jak vyplývá z jeho projevu, shledává to naléhavým i proto, že nyní existují »radiem řízené střely, schopné dosáhnout obrovských vzdáleností a nesoucí atomové zbraně, jež jsou prostředkem k ničení lidí a věcí«.

Je to již po čtvrté, co se svatý Otec vyslovil pro zákaz a odstranění atomových zbraní. Jak je známo, jeho poslední projev, vyjadřující tento požadavek, byl na Západě a zejména v USA ostře kritisován. Mírumilovní lidé však nemohou jinak, než s tímto požadavkem souhlasit. Země mírového tábora a mezi nimi i Československo, usilují o zákaz atomových zbraní již celou řadu let. Byli to naopak představitelé západních zemí, kteří tento požadavek znovu a znovu odmítali. Není proto divu, že poselství svatého Otce mezi nimi vyvolalo rozpaky. Masy katolických věřících, stejně jako všichni mírumilovní lidé, však s tímto požadavkem souhlasí.

OPRAVY DIREKTÁŘE R. 1956

Str. 143 a 157.

Podle generálního dekretu tit. IV., d 12. ad b) In festis dupl. 2. cl. et festis Domini et B. Mariae V. ad Matutinum, Laudes, Vesperas ut in proprio et in Communi;

12. ad c) In ceteris festis, vigiliis vel feriis per omnes horas fit ut in psalterio et proprio loco, nisi in Matutino, Laudibus et Vesperis antiphonae et psalmi specialiter assignati habeantur.

Str. 143. 1. Augusti. S. Petri Ap. ad Vincula. Festum je jen duplex majus a v breviáři ad Matutinum nemá vlastních antifon, bývaly jen de Communi Apostolorum, a proto správně ad Matutinum podle gen. dekretu tit. IV., d. 12. ad c mají být antifony a žalmy de feria e psalterio.

Str. 157. 29. Augusti. Decollatio S. Joannis Baptistae, které má ritus duplex majus, má v breviáři antifony a žalmy de Communi unius Martyris, nemá tedy »antiphonae assignatae specialiter«, a proto podle gen. dekretu tit. IV., d. 12. ad c mají být antifony a žalmy de feria occur. a nikoliv de Communi.

Ratio et via Divini officii recitandi, které má též Imprimatur, pro tyto dny má matutinum takto:

1. Aug. Ad Matut. ant. et ps. de fer. occur.

29. Aug. Ad Matut. ant. et ps. de fer. occur.

Ratio et via Divini officii má pro officium schemata vypracovaná pro každý den v roce.

Podle gen. dekretu tit. III., 4.: Praeter et post commemorationes sub n. 2. recensitas, (jako dominica, feria major), ratio commemorationum haec est

b) In festis II. classis et in ceteris Dominicis untantum admittitur commemoratio.

In festis dupl. 2. classis praeter commem. numquam omittendas, t.j. com. Dominicae vel feriae je přípustná jedna kommemorace, jak je i zřejmo z dekretu S. R. C. d. d. 2. Jun. 1955, jen když není překročen numerus ternarius orationum.

Proto mají být kommemorace:

Str. 146. 5. Aug. Vesp. 1. festiv. de seq.; com. 1. Dom., 2. Dedic. S. Mariae ad Nives.

Str. 166. BOHEM. 16. Sept. Ad Laud. et Ms. (in priv. ttm) post commem. Dom. fit. com. Ss. Cornelii P. et Cypriani Mm.

Str. 171. LITOM. 22. Sept. Ad Ld. com. 1. fer., 2. S. Thomae de Villanova Ep. Cf. ant. pr. — Vesp. 2. festiv.; com. 1. Dom., 2. S. Thomae Ep. Cf. ant. pr.

Str. 179. 6. Octob. Vesp. 1. festiv. de seq.; com. 1. Dom., 2. praec. (S. Brunonis Cf.) ttm.

Str. 180. 7. Octob. Ad Ld. et Ms. com. 1. Dom., 2. (in Ms. priv. ttm) S. Marci P. Cf. or. Gregem.

Str. 203. 11. Nov. OLOM. Vesp. 1. festiv. de seq.; com. 1. Dom., 2. S. Martini EpCf. ttm. ant. pr.

Podle gener. dekretu tit. V., b) 7. Credo dicitur dumtaxat in Dominicis, tedy všeobecně v jakoukoliv neděli, ať je offic. de Dom. neb de festo, výjimka není uvedena. A také tit. III., 5. uvádí: jen: festa commemorata non gaudent in Missa Credo, ale o neděli není tu zmínky. Podle toho —

str. 166. BOHEM. má být. Missa pr. Gl. Or. 2. Dom., 3. in priv. Ss. Cornelii et Cypriani o. c. Credo Praef. commun.

JUBILEA:

P. Jindřich Senft, vikář, Sušice, dožívá se 4. května 60 let. 14. května se dožívá 86 let P. Jan Roth, kons. rada a farář ve Stříbrné u Kraslic. Blahopřejeme. Ad multos annos!

MADONA V DĚJINÁCH KONVERSI

V římském vydavatelství Paolino vyšlo nedávno dílo Vittoria Capanaga »Madona v dějinách konverzí«. Kniha se dělí na dvě části. První představuje Matku Boží jako Prostřednici odpuštění a pokoje, jako Matku Boží a matku lidí. Druhý díl probírá historii nejznámějších případů konverze: Newmana, Psichariho, Manzoniho, Rettého, Ratisbornea von Ruvillea, Jeana Ching Hsuinga Wua, Mertona.

DÓM SV. TŘÍ KRÁLŮ V KOLÍNĚ NAD RÝNEM

se stavěl přes 600 roků. Základní kámen byl položen v r. 1248 a chrám posvěcen v r. 1322. Od té doby se stále na budově svatyně pracovalo až do roku 1880, kdy práce byly dokončeny. Kolínský dóm je nejmohtnější a nejdokonalejším klenotem gotického stavitelství v Německu. Má křížový půdorys a je pětiolodní basilikou 135,5 m dlouhou, 61 m širokou, 61,5 m vysokou o ploše 6166 m².

130 ROKŮ OD SMRTI G. PIAZZIHO

Vědecký svět vzpomíná letos 130. výročí smrti vynikajícího hvězdáře, katolického duchovního, Giuseppe Piazzioho, jenž zemřel r. 1826. Byl theatinským řeholníkem a hvězdářem v Palermu na Sicílii a byl to on, který objevil planetu Ceres v souhvězdí Býka.

NOVÝ JEDNOTNÝ KATECHISMUS V NĚMECKU

Na základě rozhodnutí biskupské konference ve Fuldě vydavatelství firmy Herder ve Frýburku vydalo pro všechny německé katolické diecése připravený jednotný katechismus katolického náboženství. Tento nový jednotný katechismus obsahuje 240 otázek a 136 lekcí.

DANIEL ROPS,

známý francouzský katolický spisovatel, vydal nedávno »Dějiny Církve Kristovy« v 6 svazcích: 1. Církev apoštolů a mučedníků, 2. Církev v dobách barbarů, 3. Církev katedrál, 4. Církev obrody a reformy, 5. Církev v našich časech a 6. Církev nových apoštolů. Autor ve svém díle se snaží představit čtenářům poklady historie křesťanstva, v křesťanství obsažené pravdy a vše, z čeho se skládá život sv. Církve.

ÚŘEDNÍ ZPRÁVY

ARCIDIECÉSE PRAŽSKÁ

Ustanovení:

Brzobohatý Jan, admin., Nebanice, ustanoven dekretem čj. 1417/56 od 15. 3. 1956 administrátorem ve Skalné, čj. 1419/56 excurrando administrátorem v Křižovatce a čj. 1420/56 excurr. administrátorem v Plesné, vesměs okres Cheb.

Červenka Josef, kaplan, Planá u Mar. Lázní, ustanoven dekretem čj. 1421/56 od 15. 3. 1956 administrátorem v Nebanicích, čj. 1422/56 excurrando administrátorem v Dřenicích, čj. 1423/56 excurr. administrátorem v Třebení, vesměs okres Cheb.

Koutník Jiří, kaplan, arciděk., Plzeň I, ustanoven dekretem čj. 1415/56 od 15. 3. 1956 administrátorem v Plzni-Litvčích, čj. 1418/56 excurrando administrátorem ve Starém Plzenci, okres Plzeň a čj. 1416/56 excurrando administrátorem ve Štěnovicích, okres Plzeň.

Feix Jaroslav, administrátor, Kraslice, ustanoven dekretem čj. 2173/56 od 1. 4. 1956 excurrando administrátorem v Rotavě, okres Kraslice.

Průša Václav, kaplan, Kraslice, ustanoven dekretem čj. 2174/56 od 1. 4. 1956 administrátorem ve Svatém Kříži u Plané u M. L., čj. 2175/56 excurrando administrátorem v Zadním Chodově a čj. 2176/56 excurrando administrátorem v Trstěnicích, okres Mariánské Lázně.

Úmrtí:

Tutte Josef, býv. farář u sv. Mikuláše v Praze III, zemřel 17. 3. 1956 ve věku 66 let.

ARCIDIECÉSE OLOMOUCKÁ

Úmrtí:

P. Hensl Augustin, nar. r. 1870, farář v. v. v Opavě, zemřel dne 29. února 1956 v Opavě, podle úmrtního oznámení děkanského úřadu v Opavě.

P. Srovnalík Jan, nar. r. 1919, provisor, Petřvald, okr. Nový Jičín, zemřel dne 21. března 1956, pochován byl dne 24. března 1956.

P. Půda Julius, nar. r. 1881, býv. probošt na Sv. Kopečku v. v., zemřel dne 15. března 1956 v Nezamyslicích a pochován dne 20. března 1956 na Sv. Kopečku.

DIECÉSE KRÁLOVÉHRADSKÁ

Jmenování:

Pacík Miroslav, administrátor v Dobrušce, vikariálním sekretářem vikariátu Dobruška. N. E. 239 z 1. 2. 1956.

Ustanovení:

Filip Jan, administrátor ve Velíši, interkalárním administrátorem v Chlenech. N. E. 3616 z 1. 11. 1955.

Hartman Václav, kaplan v Plzni, kaplanem v Náchodě. N. E. 3637 z 1. 11. 1955.

Dušek František, protokolista kons. kanceláře v Hradci Králové, kaplanem v Hradci Králové. N. E. 3789 z 1. 11. 1955.

Anděl František, administrátor v Přelouči, interkalárním administrátorem v Pardubicích. N. E. 3798 z 1. 11. 1955.

Žemlička Josef, kaplan v Náchodě, interkalárním administrátorem v Lipolticích. N. E. 3799 z 1. 11. 1955.

Žemlička Josef, administrátor v Lipolticích, excurrento administrátorem v Cholticích. N. E. 3799 z 12. 1955.

Seidl Eduard, administrátor v Lipolticích, interkalárním administrátorem v Přelouči. N. E. 3800 z 1. 12. 1955.

Zykán Václav, administrátor v Choustníkove Hradišti, excurrento administrátorem ve Vlčkovcích. N. E. 3822 z 1. 12. 1955.

P. Ptáček Prokop, O. S. B., v Chlumci n. Cidl., prozatímním interkalárním administrátorem ve Smidarech. N. E. 4098 z 11. 12. 1955.

Němeček Josef, administrátor ve Zruči n. Sáz., kaplanem v České Bělé. N. E. 185 z 1. 2. 1956.

Němeček Josef, kaplan v České Bělé, excurrento administrátorem ve Velíši. N. E. 438 z 15. 2. 1956.

Bartoš Bohuslav, administrátor v Popovicích, excurrento administrátorem v Robousích. N. E. 381 z 1. 3. 1956.

Týfa Antonín, administrátor v Maršově, excurrento administrátorem ve Velíši. N. E. z 15. 2. 1956.

Týfa Antonín, administrátor ve Velíši, excurrento administrátorem v Nemyčevsi. N. E. 438 z 15. 2. 1956.

Říkovský Antonín, administrátor ve Velíši, interkalárním administrátorem ve Dvoře Králové. N. E. 439 z 15. 2. 1956.

Říkovský Antonín, interkalární administrátor ve Dvoře Králové, excurrento administrátorem v Bílé Třemošné. N. E. 439 z 15. 2. 1956.

John František, administrátor v Horním Starém Městě, excurrento administrátorem v Malé Úpě. N. E. 433 z 15. 2. 1956.

Kubík Ladislav, administrátor ve Svobodě nad Úpou, excurrento administrátorem ve Velké Úpě. N. E. 434 z 15. 2. 1956.

Kubík Ladislav, administrátor ve Svobodě n. Úpou, excurrento administrátorem v Maršově. N. E. 435 z 15. 2. 1956.

Vyznamenání:

Tichý Emil, interkalární administrátor v Bernarticích, osobním děkanem. N. E. 3504 z 19. 10. 1955.

Nádvorník Jan, farář v Malých Svatoňovicích, expositorium canonicale. N. E. 3504 z 19. 10. 1955.

Haluza Rudolf, interkalární administrátor v Žacléři, synodalie. N. E. 3504 z 19. 10. 1955.

Turner Jaroslav, interkalární administrátor v Poříčí u Trutnova, synodalie. N. E. 3504 z 19. 10. 1955.

Podlézl Josef, kaplan v Úpici, synodalie. N. E. 3504 z 19. 10. 1955.

Boháč František, děkan v Golč. Jeníkově, Ord. rada. N. E. 3893 z 12. 1955.

Zapletal Josef, děkan v Čáslavi, Ord. rada. N. E. 3893 z 8. 12. 1955.

Houdek František, farář v Ronově n. Doubr., Ord. radou. N. E. 3893 z 8. 12. 1955.

Galovič Emil, administrátor v Zbýšově, expositorium canonicale. N. E. 3893 z 8. 12. 1955.

Hoffman Alois, administrátor v Potěchách, expositorium canonicale. N. E. z 8. 12. 1955.

Mejsnar Petr, administrátor v Třeboníně, osobním děkanem. N. E. 3893 z 8. 12. 1955.

Trenkler Karel, farář v Zbyslavi, osobním děkanem. N. E. 3893 z 8. 12. 1955.

Čech Josef, farář, Žleby, expositorium canonicale. N. E. 3893 z 8. 12. 1955.

Němčík Klement, administrátor v Machově, Ordin. radou. N. E. 3919 z 4. 12. 1955.

Birke Theobald, administrátor ve Verněřovicích, osobním děkanem. N. E. 3919 z 4. 12. 1955.

Zacha František, administrátor v Šonově, osobním děkanem. N. E. 3919 z 4. 12. 1955.

Lakomý Vladimír, O. M. Cap., administrátor v Ruprechticích, osobním děkanem. N. E. 3919 z 4. 12. 1955.

Lokvenc Norbert, administrátor a vikář v Polici n. Met., osobním děkanem. N. E. 4. 12. 1955.

Suchánek Josef, administrátor v Martinkovicích, bisk. notářem. N. E. 3919 z 4. 12. 1955.

Forst František, administrátor v Bezděkově n. Met., bisk. notářem. N. E. 3919 z 4. 12. 1955.

Herzán Jan, administrátor v Teplicích n. Met., expositorium canonicale. N. E. 3919 z 4. 12. 1955.

Kettner František, administrátor v Hronově, expositorium canonicale. N. E. 3919 z 4. 12. 1955.

Voral Alois, administrátor v Červ. Kostelci, expositorium canonicale. N. E. 3919 z 4. 12. 1955.

Kolář Vilém, farář v Dol. Bučicích, osobním děkanem. N. E. 3893 z 4. 12. 1955.

Ulvr Josef, děkan a čest. kons. rada, bisk. Ordinariátu radou. N. E. 118. z 10. 1. 1956.

Daněk Josef, os. děkan a farář v Žiželicích, radou bisk. Ordinariátu. N. E. 118. z 11. 1. 1956.

Paulus František, bisk. vikář a děkan v Chlumci n. Cidl., radou bisk. Ordinariátu. N. E. 118 z 11. 1. 1956.

Hanusch F. Edmund O. S. B., v Broumově, radou bisk. Ordinariátu. N. E. 237 z 26. 1. 1956.

Lacina Jindřich, farář a vikář v Miletíně, bisk. notářem. N. E. 389 z 13. 2. 1956.

František Karel, administrátor v Heřm. Městci, expositorium canonicale a synodalie. N. E. 390 z 13. 2. 1956.

Valenta Karel, administrátor ve Vejvanovicích, osobním děkanem. N. E. 390 z 13. 2. 1956.

Šikl Josef, farář v Žumberku, bisk. notářem. N. E. 390 z 13. 2. 1956.

Petránek Jaromír, administrátor ve Slatiňanech, expositorium canonicale a synodalie. N. E. 390 z 13. 2. 1956.

Bošík Václav, děkan v Ústí n. Orli., čest. kons. radou. N. E. 3235 z 24. 2. 1956.

Čech Josef, osobní děkan a administrátor v Damníkově, čest. kons. radou. N. E. 3235 z 24. 2. 1956.

Drbohlav Josef, farář ve Svatém Jiří, osobním děkanem. N. E. 3235 z 24. 2. 1956.

Hurych Josef, vikář a farář v Brandýse nad Orlicí, osobním děkanem. N. B. 3235 z 24. 2. 1956.

Dr. Schvach Karel, administrátor v České Třebové, bisk. notářem. N. E. 3235 z 24. 2. 1956.

Ptáček Vincenc, farář v Dolní Čermné, bisk. notářem. N. E. 3235 z 24. 2. 1956.

Zamazal Alois, administrátor v Třebovicích, bisk. notářem. N. E. 3235 z 24. 2. 1956.

Rob Bedřich, administrátor v Hor. Heřmanicích, bisk. notářem. N. E. 3235 z 24. 2. 1956.

Nováček Antonín, administrátor v Dol. Libchavech, expositorium canonicale a synodalie. N. E. 3235 z 24. 2. 1956.

Hornich Štefan, kaplan v České Třebové, expositorium canonicale a synodalie. N. E. 3235 z 24. 2. 1956.

Tesař František, administrátor v Lanškrouně, expositorium canonicale a synodalie. N. E. 3235 z 24. 2. 1956.

Jindřišek Josef, administrátor v Knapovci, kons. pochvalu. N. B. 3235 z 24. 2. 1956.

Hodík Karel, administrátor v Dol. Dobrouči, kons. pochvalu. N. B. 3235. z 24. 2. 1956.

Kopecký Josef, farář z Chlumu, radou bisk. Ordinariátu. N. E. 4104 z 24. 2. 1956.

Král František, farář ve Včelákově, bisk. notářem. N. E. 4104 z 24. 2. 1956.

Daněk Jaroslav, administrátor ve Svratce, bisk. notářem. N. E. 4104 z 24. 2. 1956.

Vohryzek Josef, administrátor ve Skutči, expositorium canonicale a synodalie. N. E. 4104 z 24. 2. 1956.

Křivský Václav, administrátor ve Vrbatově Kostelci, expositorium canonicale a synodalie. N. E. 4104 z 24. 2. 1956.

Ranecký Josef, administrátor v Trhové Kamenici, expositorium canonicale a synodalie. N. E. 4104 z 24. 2. 1956.

Markl Josef, kaplan v Hlinsku. Pochvalu Ordinariátu.

Kubíček Josef, administrátor v Krouně, pochvalu Ordinariátu. N. E. 4104 z 24. 2. 1956.

Úmrtí:

- Vrtička Antonín**, farář ve Smidarech, zemřel 10. 12. 1955. N. E. 3455. (V. Vuln.)
- Msgre Boháč Vincenc**, sídelní kanovník v Hradci Králové, zemřel 5. 12. 1955. N. E. 3886. (V. Vuln.)
- Dovrtěl Ignác**, čest. kons. rada, děkan v. v. v Žamberku, zemřel 12. 1. 1956. N. E. 138. (V. Vuln.)
- Ulík Josef**, čest. rada, os. děkan a farář v. v. v Libštátě, zemřel 16. 1. 1956. N. E. 170. (V. Vuln.)
- Fajmon Jindřich**, inter. administrátor v Pardubicích, Na Skřivánku, zemřel 27. 1. 1956. N. E. 263. (V. Vuln.)
- Volf Josef**, bisk. notář a farář v Deštném v Orl. horách, zemřel 12. 2. 1956. N. E. 465. (V. Vuln.)
- Msgre Sahula Jiří**, skutečný kons. rada v. v. ve Skutči, zemřel 28. 2. 1956. N. E. 531. (V. Vuln.)

DIECÉSE BRNĚNSKÁ

Ustanovení:

- Šrámek František**, administrátor v Měnině, okres Židlochovice, pověřen od 21. 1. 1956 vedením duchovní správy v Žatčanech, okr. Slavkov.
- Votoupal Karel**, koop. v Hodoníně, ustanoven od 1. 2. 1956 administrátorem v Mikulovicích, okres Znojmo.
- Samek Richard**, II, koop. ve Šlapanicích, okr. Brno, ustanoven od 1. II. 1956 kooperátorem v Hodoníně.
- Onuca Karel**, koop. v Dolních Kounicích, okr. Rosice, ustanoven od 1. 3. 1956 administrátorem excur. v Pravlově, okr. Židlochovice.
- Kadeřábek Jan**, farář v Obyčtově, okr. Žďár n. Sáz., ustanoven od 17. 2. 1956 excur. admin. v Ostrově n. Osl., okr. Žďár n. Sáz.
- Přívětivý František**, ustanoven od 1. 3. 1956 kooperátorem ve Vranově u Brna, okres Brno.
- Ambroz Alois**, administrátor v Jemnici, okr. Dačice, pověřen od 18. 2. 1956 vedením duchovní správy v Třebeticích, okr. Dačice.
- Procházka Jiří**, admin. ve Vys. Studnicích, okr. Jihlava, ustanoven od 22. 2. 1956 admin. excur. v Jamném, okr. Jihlava.
- Haňka Inocenc**, arcikněz a děkan v Otnicích, okr. Slavkov, ustanoven od 1. 4. 1956 administrátorem v Dobročkovcích, okr. Bučovice.
- Marek Bohuslav**, koop. v Otnicích, okr. Slavkov, ustanoven od 1. 4. 1956 koop. ve Slavkově.
- Barták Stanislav**, kooperátor ve Slavkově, ustanoven od 1. 4. 1956 administrátorem v Otnicích, okr. Slavkov.
- Kostelka Antonín**, koop. ve Vranově u Brna, okr. Brno, ustanoven od 1. 4. 1956 kooperátorem v Brně-Husovicích.
- Krátký Stanislav**, koop. v Brně-Husovicích, ustanoven od 1. 4. 1956 admin. v Žeroticích, okr. Znojmo.
- Konečný Vladimír**, admin. v Žeroticích, okr. Znojmo, ustanoven od 1. 4. 1956 kooperátorem v Bystřici n. Pern.
- Samek Jan**, koop. v Bystřici n. Pern., ustanoven od 1. 4. 1956 administrátorem v Mor. Krumlově.
- Hudeček Josef**, farář v Mor. Krumlově, ustanoven od 1. 4. 1956 admin. v Bratčicích, okr. Židlochovice.
- Střelec Antonín**, koop. ve Znojmě u sv. Kříže, ustanoven od 1. 4. 1956 kooperátorem v Hustopečích.
- Stražovský Antonín**, koop. v Hustopečích, ustanoven od 1. 4. 1956 koop. ve Znojmě, u sv. Kříže.
- Lukovský Miroslav**, admin. v Hlubokých Mašůvkách, okr. Znojmo, ustanoven od 1. 4. 1956 admin. v Pravlově, okr. Židlochovice.
- Jeřábek Jan**, farář v Lipůvce, okr. Blansko, ustanoven od 1. 4. 1956 administrátorem v Hlubokých Mašůvkách, okr. Znojmo.

- Silhan Jindřich**, koop. v Mor. Krumlově, ustanoven od 1. 4. 1956 administrátorem v Lipůvce, okr. Blansko.
- Grmolec František**, admin. ve Višňové, okr. Mor. Krumlov, pověřen excur. administraturou v Hor. Dunajovicích, okr. Znojmo.

Přeložení na trvalý odpočinek:

- Gilka Bohumír**, farář v Mikulovicích, okr. Znojmo, pensionován od 1. 2. 1956.
- Studený Cyril**, farář v Pravlově, okr. Židlochovice, pensionován od 1. 3. 1956.
- Kubáč Josef**, koop. ve Vranově u Brna, okr. Brno, pensionován od 29. 2. 1956.
- Bébar František**, farář v Žatčanech, okr. Slavkov, pensionován od 1. 2. 1956.

Úmrtí:

- Nekula Ludvík**, děkan a farář v Třebeticích, okr. Dačice, zemřel 16. 2. 1956.
- Slabý František**, farář v Ostrově n. Osl., okr. Žďár, zemřel 16. 2. 1956.

DIECÉSE LITOMĚŘICKÁ

Jmenování a ustanovení:

- Hodač Oldřich**, děkan a vikář v Jablonci n. Nisou, jmenován dekretem ze dne 12. 3. 1956 č. 355/ord., notářem kurie litoměřické.
- Pepřla Jan**, I. dómský vikarista a administrátor u sv. Štěpána v Litoměřicích, jmenován dekretem ze dne 30. 3. 1956 č. 407/ord. ordinariátním sekretářem a současně notářem kurie.
- Msgre Slavík Václav**, sídelní kanovník litoměřický a administrátor v Klapém, jmenován dekretem ze dne 15. 2. 1956, č. 303/ord., vikářem pro vikariát litoměřický.
- Hevera Rudolf**, administrátor ve Verneřicích a excurrando v Merbolticích, Mukařově, Rychnově a Valkeřicích, ustanoven dekretem ze dne 25. 2. 1956 č. 352/56 interkalárním administrátorem farnosti Horní Tanvald s povinností vésti duchovní správu u tamních řeholních sester.
- Holoubek Tomáš**, administrátor v Benešově nad Ploučnicí, ustanoven dekretem č. 358/56 ze dne 25. 2. 1956 na přechodnou dobu excurrando administrátorem farnosti Merboltice a Valkeřice.
- Korvas Ondřej**, děkan a administrátor v Úštěku, ustanoven dekretem č. 357/56 ze dne 25. 2. 1956 na přechodnou dobu excurrando administrátorem farnosti Verneřice, Rychnov a Mukařov.
- Krátký František**, administrátor v Bečově u Mostu, ustanoven dekretem č. 379/56 ze dne 29. 2. 1956 interkalárním administrátorem farnosti Žitenice, s povinností správy řádových sester ve Skalici u Litoměřic.
- Maryška Zdeněk**, kaplan v Březně u Ml. Boleslavi, ustanoven dekretem č. 378/56 ze dne 29. 2. 1956 interkalárním administrátorem farnosti Bečov u Mostu a excurrando administrátorem farnosti Blážíř.
- Obruča Bohumír**, administrátor ve Smržovce, ustanoven dekretem č. 353/56 ze dne 25. 2. 1956 excurrando administrátorem farnosti Lučany nad Nisou.

Zproštění:

- Bouček Josef**, administrátor v Býčkovcích, zproštěn excurrando administratury farnosti Žitenické č. dekr. 380/56 z 29. 2. 1956.
- Koucký František**, sídelní kanovník litoměřický, po resignaci zproštěn funkce vikáře pro vikariát litoměřický, č. dekr. 302/56 Ord. ze dne 14. 2. 1956.

Úmrtí:

- Jirounek Pavel**, biskupský notář a arciděkan v. v. v Bosni u Mnich. Hradiště, zemřel tamtéž dne 24. 2. 1956 ve věku 94 let.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník VI. - Číslo 5. - V Praze dne 1. května 1956

Vydává Celostátní mírový výbor katolického duchovenstva v ČSR v UCN. Řídí redakční rada. Vedoucí redaktor prof. P. Josef Beněk, Redakce Praha II, Ječná 2 (Kněžský domov), tel. 23 23 58. Tisknou Pražské tiskárny, n. p., závod 01, Praha II, Václavská 12. — Vychází měsíčně, mimo prázdniny (10 čísel). Předplatné na 1/2 roku Kčs 15.—, celoročně Kčs 30.—, cena jednoho výtisku Kčs 8.—, Rozšiřuje Poštovní novinová služba, Podepsáno k tisku 20. IV. 1956, - A-20230.

DĚJINY DIECĚSÍ V ČECHÁCH

Prof. ThDr Václav Bartůněk

(Pokračování)

Na samém počátku r. 1157 vypraven Daniel z vůle vévody do Uher v čele slavného poselství velmožů a opatů, aby tam vyjednal za nevěstu pro nejstaršího Vladislava syna Friedricha dceru krále Geizy Alžbětu. V únoru téhož roku pohřbívá pražský biskup všeobecně oblíbeného olomouckého biskupa Jana. Při té příležitosti se dostává do menšího konfliktu s tamějšími kanovníky, když jde o uložení těla zesnulého biskupa a snad také proto, že měl za úkol uvést z vůle knížecí nového biskupa Drahoně, někdejšího dvorního kaplana. V říjnu r. 1157 spatřujeme pražského biskupa opět na würzburgském sněmu, kde podává císaři pro něho závaznou zprávu. Danielovi se totiž podařilo v srpnu pohnout uherského krále Geizu II. — také s ohledem na příbuzenské vztahy k českému knížeti — k tomu, aby přispěl na tažení do Itálie 500 oděnci. Ve Würzburgu se také rozhodlo o definitivním obsazení olomouckého biskupství — zase za živé účasti Danielovy — když se Drahoň po několika dnech dobrovolně mitry zřekl. Na přání olomouckého knížete Oty III. jmenován dosavadní opat litomyšlského kláštera Jan, který právě doprovázel Daniela do Würzburgu. Jan přijal z rukou císařových investituru a od metropolitů Arnolda v Erfurtě svěcení. Vrátil se 20. října r. 1157 s Danielem do své diecése, byl slavnostně uvítán také s radostí nad tím, že přání knížete i lidu bylo splněno.

Rušná diplomatická činnost pokračovala v r. 1158 na sněmě v Řezně, na němž veřejně projednáváno a uskutečňováno, co bylo nedávno předmětem Danielova tajného ujednání. 11. ledna tohoto roku vložil Friedrich na skráně Vladislava II. korunu a s ní nepochybně mu vráceno také Budyšínsko. Zároveň český král obdržel starý nárok na poplatek z Polska, vymíněný kdysi Břetislavem I. Mezi svědky písemného stvrzení těchto výsad se uvádí také biskup Daniel mající nespíše hlavní zásluhu na jejich získání. Závazky, které český král na sebe přejímal, nebyly ovšem malé. Šlo o vyzbrojení značného kontingentu českých bojovníků, které se mohlo uskutečnit jen na útraty české šlechty a krve českých prostých lidí. Právě na shromáždění českých baronů se ozvaly proti těmto závazkům hlasy nespokojenosti soustředující se na osobu vyjednavče — biskupa Daniele. Nespokojenost se však záhy rozplynula, když král Vladislav prohlásil, že výpravu podnikne na své útraty — naděje na kořist nebyla přitom malá — a jen s těmi, kteří se přihlásí dobrovolně.

Snad jako votivní úkon možno posuzovat ukládání ostatků do oltářní mensy bohnického kostela 30. května r. 1158, které se stalo těsně před nastoupením italské jízdy. Ostatky vkládá Daniel a přítomen je král Vladislav s chotí Juditou a kancléřem Gervasiem.

Teprve po tomto obřadu, z něhož se nám dochovala první autentika vůbec, se hnula česká výprava na jeden z nejpamětelnějších českých výbojů tentokráte na jih, ovšem zase v cizích službách. Biskup Daniel se zúčastnil v čele svého zbrojného lidu s četnými kaplany, mezi nimiž byl budoucí historik expedice Vincenc a králův kancléř, vyšehradský probošt Gervasius.

Za válečných akcí se Daniel vyznamenal nejen jako prostředník a neohrožený průvodce bojovníků, pohrdající osobním pohodlím a životem, nýbrž i jako horlivý polní duchovní. S obdivuhodnou statečností, v níž se mu nevyrovnali ani jeho kaplani, přechází polozbořený nouzový most, aby posloužil umírajícím, kteří leželi před hradbami milánských. Jak bylo nebezpečí blízko, o tom svědčí smrt jeho štitonoše Mladorky. Vítězství dosažené bezpříkladnou statečností českých zbraní bylo ovšem draze vykoupeno smrtí nejednoho českého bojovníka. Padlé potom pohřbil Daniel se svými kaplany v Chiaravalle. Jakmile utichla válečná vrva, upoutal pozornost Danielovu osud zajatců. Ani tu nepřestal Daniel působit v intencích svého duchovenského povolání. Postaral se o to, aby zvláště zajaté ženy byly propuštěny nebo vykoupeny. O jejich výživu v zajetí převzal péči jeho arcijáhen Pelhřim. Při jednání o mír se Daniel uplatnil vedle biskupa Pelhřima aquilejského a Eberharda bamberského. Spolu s tímto zahajoval 8. září 1158

slavnostní kapitulaci Milánských před císařem, uváděje průvod kapitulantů milánským arcibiskupem s kněžstvem. Po bohosluzbách slavených ambrosiánským ritem, jimiž kapitulace uzavřena, sledoval Daniel slavnostní korunovací českého knížete Vladislava II., již po zásluze odměněny neocenitelné služby českých bojovníků. Tím vlastně česká výprava skončila a Vladislav se mohl po přechodném onemocnění s odměnou tisíce hřiven a se zbytky bojovníků vrátit do Čech. Mezi vracejícími však nebyl Daniel. Císař, který dobře oceňoval jak jeho znalost vlastiny, tak i jeho státnický věhlas, žádal krále, aby mu svého biskupa ponechal k dalším dvorským službám. Tak Daniel i s nezbytným kaplanem a kronikářem Vincencem prokazoval císařské politice další důležité služby.

Jako císařský plnomocník přijímal přísahu věrnosti jednotlivých italských municipalit. Vincenc se ve své kronice zmiňuje o celé řadě měst, jimiž prošli, i o četných darech, které při této příležitosti opatroval pro svého pána. Současně zval Daniel zástupce měst na slavný a pověstný sněm »na polích ronkalských«, kde si císař za pomoci věhlasných právníků ze slavené Bologne zajišťoval na základě zásad římského práva nároky své i nároky říše v Itálii. Po tomto sněmu se zase uplatňoval Daniel jako císařský zmocněnec při jednáních s italskými městy, což se ovšem nedálo vždy v naprostém klidu. V jakém nebezpečí někdy býval, o tom svědčí epizoda, která se stala nedaleko Bologne, kde v noci před Květnou nedělí 4. dubna r. 1159 vypukl v císařově táboře požár, který zničil biskupův stan, takže Daniel, sám polonahý, jen s námahou unikl smrti. Jeho kaplan Dětleb utrpěl těžké popáleniny. Vincenc právě v kritickou noc nebyl v táboře, ale dlel v Bologni, kde z návodu svého pána kupoval knihy. Zvláště se tehdy pídil po nedávno vydaném dekretu Graciánově.

Tou dobou došlo v nedalekém Římě po pohřbu Hadriánově 4. září 1159 k volbě nového papeže, jímž se stal kardinál Roland, přijavší jméno Alexander III. Jeho pravoplatnou volbu ohrozil kardinál Oktavián ze starého římského rodu Crescentiů, který si sám za souhlasu římských občanů přehodil nachový plášť jako odznak svého zvolení a přijal jako vzdoropapež jméno Viktor IV. Za této situace svolával císař do Pavie shromáždění duchovních knížat. V čele poselství zastupujícího císařskou stranu v Pavii byl Daniel, pražský biskup, a biskup Heřman verdenský. Od tohoto okamžiku se datuje odklon Danielův od pravoplatného papeže a jeho přiznání — podle císařských instrukcí — ke vzdoropapeži Viktoru IV. Císařovi stranici uznávali Alexandra toliko jako kardinála-kancléře a svým vystupováním při návštěvě u něho v Anagni to také dávali ostenatlivně najevo. Když Alexander III. prohlásil, že neuznává koncil v Pavii, odešli do Segni vyhledat Viktora IV., kterému vzdali papežské pocty. V jejich přítomnosti se sešlo duchovenstvo stranící Viktorovi ve svatopetrském kostele a tam pro něho manifestovalo. Někteří historikové se domnívají, že při této příležitosti biskup Daniel agitoval pro Viktorovu a tím i císařovu stranu až v Apulii. Jisto je, že po zasedání pavijského sněmu se snažil Daniel získat Viktorově straně také uherského krále Geizu II., kdež se mu dostalo 23. března 1160 sice zdvořilého, ale jasného odmítnutí. Hojně dary, které přitom dostal jako na usmířenou, mohly nezdar jeho poslání jenom zmírnit.

Do své diecése se nevracel Daniel bez jistých obav. Vladislav jistě nesl dlouhou nepřítomnost osvědčeného poradce nemile. Nicméně obratnému jednání Danielovu, kterého král nadto ještě v mnohém ohledu potřeboval, se podařilo brzo rozptýlit a odstranit všechny překážky, které mohly jejich poměr kalit. Dařilo se to tím spíše, že se Čechy po návratu Vladislavově od Milána těšily šťastnému klidu. Ani synové Soběslavovi nevystupují se svými nároky, ani Konrád Znojenský nepřipravuje zbraně k novým válečným konfliktům. Pro opětnou naprostou shodu krále s biskupem svědčí také řada církevních donací, které král obohacený italskou kořistí upisuje rozmanitým církevním ústavům. Tak je obdařen klášter ve Waldsassen, v Kladrubech, kostel v Mišni a klášter v Hra-

dišti na Moravě, do něhož uvedení premonstráti a v jehož fraternitu sám Vladislav II. vstupuje. Diplom, které byly při této příležitosti vystaveny, nesou jako svědecké podpisy jména pražského biskupa Daniela a olomouckého biskupa Jana kromě jmen obou bratří králových.

Co se nepodařilo Danielovi v Uhrách, to umožnily klidné okamžiky přátelských rozmluv s králem Vladislavem. V srpnu r. 1160 mohl císař Friedrich slavnostně oznámit, že i český král s obyvatelstvem svých zemí se přihlásil k obedienci Viktorově. Šlo o další ovoce diplomatické práce Danielovy. Nicméně mohutné státní a duchovenské útvary, jimiž byla Francie, Anglie, Uhry a obě moderní a průbojné řehole cisterciáků a premonstrátů, zůstávaly neochvějně věrně pravoplatnému Alexandru III. Po vyvrácení Milána, jakožto hlavního střediska odporu vůči Friedrichovi, se císař přiblížil k vrcholu své moci. Nesl však nelibě, že jeho nejvlastnější protivník Alexander spíše sílil a právě v tomto údobí jeho vladařské činnosti se uchýlil do Francie. Proto císař skoro demonstrativně svolal na rozhraní Francie a Německa do Burgundská slavnostní shromáždění biskupů a knížat na srpen r. 1162, na němž šlo o rozhodnutí, kdo je z papežské dvojice legálním držitelem Petrova dědictví. Přirozeně, že při tak důležitém zasedání nemohl chybět ani osvědčený diplomat pražský biskup Daniel a český kníže Děpold, kteří zastupovali naprosto jednoznačně císařovu politiku.

Po návratu do pražské diecése je Daniel zaměstnán radostnými povinnostmi, které s sebou přináší funkce ordináře. Spolu s králem dosazuje po smrti výborného opata Silvestra novou vůdčí osobnost sázavské klášterní komunity v osobě Reginalda, který již dříve působil v želivském klášteře. 10. srpna roku 1163 světlí Daniel za veliké účasti lidu klášter v Opatovicích od základů přestavěný opatem Myslokem. V téže době vzniká klášter benediktinek v Teplicích z nadace královny Judity. Jeho vznik možno uvádět i v úzkou souvislost s přičiněním Danielovým. Obedienci Viktorovu napomáhal Daniel v Čechách upevňovat nejen nenápadným potlačováním řádu cisterciáckého a premonstrátského, nýbrž také volbou kanovníků a arcijáhnů, kteří s ním v otázce schismatu stejně smýšleli. Z pěti kaplanů, kteří tvořili biskupovu družinu na milánské výpravě, jsou někteří jmenováni kanovníky, jiní arcijáhny. A znovu je příležitost podle zachovaných autentik zjišťovat Danielovu péči o náboženské povznesení diecése. 11. října roku 1165 klade do oltáře kostela sv. Ondřeje v Praze, jehož stavebníkem je Petr, opat benediktinského kláštera v Ostrově na Vltavě, v přítomnosti krále a královny Judity ostatky. 14. listopadu tak činí rovněž v přítomnosti královských manželů pro oltář P. Marie v Řechanech na Pardubicku a 19. listopadu téhož roku pro kostel sv. Jakuba blíž Církvice u Kutné Hory.

(Pokračování)

KULTURNÍ KALENDÁŘ

Z kulturních dat, připadajících na letošní květen, připomínáme:

1. 5. 1891

Před 65 lety zemřel v Praze-Vinohradech *Antonín Chittussi* (nar. 1. 12. 1847 v Ronově nad Doubravkou). český malíř, italského původu, jehož děd se přistěhoval z Ferrary a usadil se jako kupec v Ronově.

Z jeho obrazů (na př.: »V lese ve Fontainebleau«, r. 1886, a »Krajina z Polabí«, r. 1890) po prvé u nás vysvitlo plné denní světlo, slunečný plein-air. I když dlouhá léta žil v cizině, srdcem byl vždy doma.

Byl to poeta, který byl pravdivý, a realista, který byl poetou. Po své životní pouti spí svůj věčný sen v posvátné půdě pražského Vyšehradu. Nad jeho hrobem vztyčil jeho přítel-básník Julius Zeyer starodávný renaissanční kříž.

3. 5. 1846

Je tomu již 110 let, co se v Hradci Králové narodil *Josef Štolba* (zemř. 12. 5. 1930 v Praze), nejvýraznější zástupce realistické linie v české veselohře v druhé polovině minulého století.

Znalost prostředí, bystrý postřeh, pravdivost pohledu a vtip zaručovaly na dlouhá léta úspěch jeho veseloher (na př.: »Maloměstští diplomaté« r. 1888, »Vodní družstvo« r. 1887, »Na letním bytě« r. 1910), které jsou často výsměchem i kritikou tehdejší společnosti.

4. 5. 1846

V malé vesničce Wole Okrzejské, kraj lukowský, spatřil světlo před 110 roky polský historický romanopisec *Henryk Sienkiewicz* (zemř. 15. 11. 1916 ve Vevey ve Švýcarsku).

Do literatury vstoupil jako novinář. Jeho historické romány, podobné jako u nás Jiráskovy romány, burcovaly národní vědomí polského lidu: »Ohněm a mečem« (r. 1884), »Křižáci« (r. 1899).

Světový úspěch, největší z jeho 38 svazků sebraných spisů, měl jeho román z doby počátku křesťanství v Římě »Quo vadis« (r. 1896), odměněný v roce 1904 Nobelovou cenou.

6. 5. 1911

Od smrti populárního českého herce *Jindřicha Mošny* nás dělí již 45 let (nar. 1. 8. 1837 v Praze-Karlíně, zemř. v Praze).

Mošna se vyučil mosaznictví ve svém rodišti a již za svého pobytu ve Vídni (r. 1855) statoval a působil v malých úlohách v josefovském divadle.

Po svém návratu do Prahy (r. 1859) hrál nejdříve na různých ochotnických scénách (na př.: v Malostranské besedě), potom se stal členem různých kočovnických hereckých společností. R. 1864 se stal členem českého divadla v Praze.

Z velké řady jím vytvořených postav jmenujeme Shylocka (W. Shakespeare »Kučec benátský«), Hapagona (Molière »Lakomec«) a principála komediantů v »Prodané nevěstě«, v kteréžto roli vystoupil zahrnut láskou obecenstva více než 400krát. Z komickeho triumvirátu, k němuž patřil i Šamberk s Frankovským, stál Mošna nejvýše: rozsahem hereckých schopností, lidským fondem a tvůrčí poctivostí. Měl skvělý talent v celém rozsahu, a to v oboru komických i charakteristických postav a poctivě pracovní úsilí. Tato poctivá práce, kterou věnoval každé roli, byla velikým příkladem i pro další herecké generace.

10. 5. 1936

Vzpomínáme-li 20. výročí smrti českého spisovatele a dramatika *Jaroslava Hilberta* (nar. 19. 1. 1871 v Lounech, zemř. v Praze), činíme tak z toho důvodu, že etnické konflikty jeho her (»Druhý břeh« r. 1924, »Prapor lidstva« r. 1926, »Job« r. 1928) — problém Boha, viny a svědomí — v této trojici polemických a karatelských her se projevují jako sebevdomé a neústupné fixy měšťanské třídy, jejíž myšlenkové problémy chtějí vysvětlovat.

Hilbert vyslovil s vášnivou příkroostí odmítavý a nesmlouvavý soud nad společností po první světové válce, která nedbala náboženství a morálky. Jeho dílo jest však i zrcadlem vlastního úporného zápasu o náboženské chápání života a světa (viz jeho dramata »Vina« r. 1896, »Pěst« r. 1899).

15. 5. 1931

Ve vlnách Adriatického moře u ostrova Lopudu, nedaleko Dubrovníka v Jugoslavii, dotlouklo před 25 roky ušlechtilé srdce *Viktora Dyky* (nar. 31. 12. 1877 v Šopce u Mělníka).

Jest zajímavé, že Dykova poslední kniha, cyklus elegií »Devátá vlna« (r. 1930), jest předznamenána předtuchou smrti, jež jeví se básníkovi jako vysvobození ze hry ilusí a procitání z nich kyne mu spočinutí ve smrti a Bohu. Tu se Dyk, vedle Březiny největší »zповědník smrti« ve své době, přiblížil tomuto svému protichůdci. Jinak Dykovo dílo, ze kterého jmenujeme básně »Anebo« (r. 1918), »Okna« (r. 1921), dramatické práce »Zmoudření dona Quijota« (r. 1913), »Ondřej a drak« (r. 1920), tvoří jeden ze základních kamenů naší novodobé literatury.

Dyk za dob svých studií se aktivně zúčastnil pokrokového hnutí Omladiny, později retrospektivně komentované dílem »Prsty Habakukovy« (r. 1925).

Jeho dravá satira, která vynalézavě karikuje, hromadí vtipy myšlenkové i slovní, pohrává paradoxním rýmem a činí z Dyky po Havlíčkovi a Macharovi nejskvělejšího satirika.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Měsíčník katolického duchovenstva

ROČNÍK VI.

ČÍSLO 6

P. Ludvík Spurný: Měsíc růží

Th et PhDr František Falkenauer: Sociální charakter apoštolů

Děkan Václav Šebek: Domine, dilexi decorem domus Tue . . .

Dr Hubert Havránek: Jak se dívá laik na kazatele

ThLic Miroslav Rajmon: Technika ve světle křesťanství

ThDr Jan Merell: Životní jubileum Dr Josefa Cibulky

P. Karel Sahan: Casula - planeta

P. Václav Zima: Království Panny Marie

P. Alfons Daňha: Šťastný nálezce

Prof. Oldřich Svozil: Malíř Jano Köhler

ThDr Ladislav Pokorný: George Bernard Shaw

6

1956

ANIMARUM PASTOR

COMMENTARII PERIODICI AD USUM CLERI CATHOLICI EDITI

Prodeunt decies singulis annis

SUMMARIUM:

P. LUDVÍK SPURNÝ: In mense rosarum.

Junius, mensis rosarum florentium, nobis commemorat rosarium in vicuio Bohemiae Lidice et imprimis imaginem animi fortis in persona sacerdotis curae pastoralis Josef Štemberka, qui suam vitam plenam rosarum caritatis pro suis fidelibus et patria immolavit.

Dr FRANTIŠEK FALKENAUER: Signa muneris publici et socialis Apostolorum.

Minus recte dicitur Apostoli omnes piscatores de Galilea fuisse. Hic perspicimus duplicem incongruentiam. Non omnes Apostoli piscatores nec omnes de Galilea suum genus duxerunt.

P. VÁCLAV ŠEBEK: Domine, dilexi decorem domus Tuae.

De luce et illuminatione ecclesiae, domus Dei. Utinam omnis ecclesia et domus Dei luce, quae satis esse videatur, fulgeat! Sed semper memoriae infigere Decreta S. Liturgiae necesse esto! (Cfr. Decr. 4206-4210, I-3859-4322.)

Dr HUBERT HAVRÁNEK: Quomodo fideles oratorem a sacris aestiment.

Omnes sacerdotes Christi sunt veri praecones et praedicatores doctrinae Divini Salvatoris. Ideo fideles plurimi ducunt suos sacerdotes, sed vehementer cupiunt audire verba vitae, caritatis et gratiae, non solum mere dicta perlecta sine ulla efficacia et potentia.

P. VÁCLAV ŠEBEK: De rebus pecuniariis parochiae.

Perutilis mentio parcae administrationis rei pecuniariae officii parochiae fit.

ThLic MIROSLAV RAJMON: De machinae arte et ingenio in luce doctrinae et fidei Christianae.

Ars huius generis ostendit nobis valde eminentem valorem ingenii hominum. Omne opus artis praebet duplicem fere supernaturalem causalitatem, scilicet laudem et hymnum Deo et munus et officium hominibus. Haec ars divitiis auget et amplificat pretium exsistentiae et perfectionem internam materiae, quae ut fundamentum omnis laudis et cantici, Deum Creatorem celebrat. Hoc in modo etiam totus orbis terrarum Deum laudibus effert. Haec ars perimit repercussum et imaginem intellectus, ingenii, spiritus hominum.

P. KAREL SAHAN: Contemplatio ad usum sacerdotum de vestibus sacris.

De casula.

NOVÉ KNIHY

T. ŽURAVLEV: VOJÁK LUKA ANTIPOV (Naše vojsko, Kčs 2,77).

Knížka je pestrá mosaikou života ruského člověka se všemi jeho schopnostmi a vlastnostmi — především statečností, skromností a moudrostí. A Antipov za sebou měl bohatý život. Bojoval již za první světové války, bil se za věc revoluce a po jejím vítězství se vrhl s nadšením do práce na výstavbě sovětské země.

A. KOSTOV, KONEC DOBRODRUŽSTVÍ. (Nakl. Naše vojsko, str. 176, Kčs 3,29.)

Dějový základ tvoří pohnuté osudy jednoho z emigrantů — mladého lékaře Karla Řehořky, který ještě před ukončením studia uprchne za hranice. Zprvu

netuší, že se stal obětí svých falešných představ o »malosti« poměrů ve vlasti, o pohodlném životě v kapitalistické cizině. Oči mu pozvolna otevírají teprve trpké zkušenosti, kterých nabyl při výsleších na americkém velitelství v Rakousku, za pobytu v utečeneckém lágru a později ve Francii v marseilleském přístavu. Nejotřesnějším dojmem pro Řehořku však bylo jeho podvodné naverbování do Cizinecké legie a zážitky na vietnamské frontě, kde poznal na vlastním těle hrůzy války a morální špinu zamořující francouzskou expediční armádu. Postupně si začal uvědomovat skutečné cíle kapitalistů. Přispělo k tomu i poznání mravní čistoty a úžasného hrdinství vietnamských bojovníků, na jejichž stranu nakonec Řehořek přechází.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Měsíc růží

P. Ludvík Spurný

Červen bývá nazýván druhým nejkrásnějším měsícem v roce, a to vším právem. Vždyť v tomto měsíci rozkvétá v našich zahradách a sadech vonná růže, kterou náš lid nazývá královnou květin. Nedivíme se proto, dočítáme-li se, že staročestina má pro tento měsíc krásné jméno »růžen«, to jest měsíc růžový, nebo také měsíc růží.

Růže u všech národů byla symbolem a projevem lásky, a to jak v mluvě náboženské, tak i světské. Vzpomeňme jen, jak často nejblah. P. Maria, Matka to krásného milování, jest přirovnávána k růži v modlitbách i písních. Růže jest symbolem a projevem lásky i milé světici a něžné květině, sv. Terezičky od Ježíška. Před svou smrtí slibuje, že bude na zem sesílat s nebe »děšť růží«, to jest prokazovat skutky lásku a pomáhat všem, kdož ji o tuto budou prosit.

K růži, jako symbolu lásky k vlasti, víže se i krásná pověst o růžovém paloučku na Litomyšlsku — u Morašic, s pomníkem, několika stromy a růžovými keřiky. Podle pověsti na tomto místě se loučili Čeští bratři-exulanti se svou vlastí. Líbali drahou rodnou zem a z kropili ji horkými slzami. Podle pověsti pak na tomto místě vyrostly růže — růže lásky k vlasti.

Růže — symbol hrdinné lásky. Vzpomínám na doby svého pobytu v Buchenwaldě. I zde, za ostnatými dráty, byla růžová zahrádka — »Rosengarten«. Nerostly zde sice růže, ale bylo tak nazýváno místo ohraničené ostnatým drátem, kde hladem a žizní, v dešti a sněhu, vedru a mrazu trpěli a umírali hrdinové lásky k vlasti a bojovníci za krásnější zítřek lidstva.

Růžový sad přátelství, založený na místě hrdinných Lidic, rovněž k nám promlouvá o hrdinné lásce jejího obyvatelstva k vlasti. Pro lásku k vlasti byli lidičky mužové bestialně povražděni na zahradě Horákova statku, pro lásku k vlasti nastoupily hrdinné ženy lidické, odloučené od svých mužů a milovaných dětí, křížovou cestu do koncentračního tábora, pro lásku k vlasti svých rodičů byly děti jejich zasaňtročeny do Německa, aby tam byly poněmčeny a tak odcizeny svému národu a vlasti.

Růžový sad přátelství v Lidicích promlouvá i k nám, kněžím, o veliké lásce jejich duchovního pastýře, tříasedmdesátiletého faráře Josefa Štemberky, který neopustil stáde sobě svěřené, ale vytrvává s nimi a s nimi hrdinně trpí a umírá. Tak následuje příklad Božského Pastýře, který rovněž z lásky položil život svůj za ovečky své. Tak hrdinný lidický farář bude nám navždy vzorem upřímného vlasteneckého kněze, milujícího svou vlast a svůj lid, z jehož řad vyšel a s nímž i stejný osud sdílel.

Lidice zůstanou navždy památkou horoucí lásky k rodné zemi. Tuto jejich lásku bude trvale hlásat i sad růžový, zbudovaný na místě hrdinných Lidic. Více než 20.000 růžových keřů planoucích růží bude hlásat touhu lidstva po dorozumění a trvalém přátelství mezi všemi národy bez rozdílu jejich společenského zřízení. Kvetoucí keře růží, darovaných národy Evropy, Asie i Ameriky, svorně kvetoucí vedle sebe, budou trvalým výrazem touhy po vzájemném dorozumění a bratrském spolužití v lásce a pokoji.

Ano, láska, přátelství a dorozumění mezi národy mohou jediné zabránit, aby se znovu neopakovaly Lidice, Ležáky, Javoříčko, Lejčkov, Oradoure a tisíce jiných svědků hrůz zrádného běsnění fašismu. Láska člověka k člověku, upřímné přátelství a dorozumění mezi národy může zabránit zrodu nového fašismu, barbarsky a bestialně ničícího pokojná města a vesnice, sadisticky mučícího a vraždičího jejich obyvatele.

Lidice budou nám, kteří jsme za ostnatými dráty koncentračních táborů poznali na vlastním těle a v plné nahotě zrádnost a bestialnost fašismu, stálým napomenutím, abychom nikdy nepřestali bojovat proti fašismu a jeho zvrhlosti.

Lidice budou nám všem stálou pobídkou k tomu, abychom veškerou svou práci, svou snahu vynaložili k zachování nejdrahocennějšího statku lidstva — k zachování míru, k opravdovému dorozumění a přátelství mezi národy. Budeme pracovat k tomu, aby celý svět se stal jediným růžovým sadem nezištné a obětavé lásky člověka k člověku, sadem přátelství mezi národy.

SOCIÁLNÍ CHARAKTER APOŠTOLŮ

Obvykle se říká, že 12 galilejských rybářů rozšířilo Církev po celém světě. V tom je dvojnásobná nepravda. Nebyli všichni apoštolové rybáři, a nebyli také všichni z Galileje.

Nebyl rybářem Jidáš, byl z Judska, jediný to ne-Galilejec (Mt 10, 4).

Nebyl rybářem Matouš, byl celníkem v Kafarnaum (Mt 9, 9, 10).

Rybáři byli, a to rybáři na jezeře Genezaretském jsou jmenováni Šimon-Petr, jeho bratr Ondřej, Jan a jeho bratr Jakub (Mc 1, 16, 19).

Je tedy třeba hledat sociální charakter 6 apoštolů, jaký byl před jejich povoláním k úřadu apoštolskému, neboť není přesně označen.

Filip pocházel z Betsaidy galilejské (Jo 12, 20), města Ondřejova a Petrova (Jo 1, 44), z přímořského rybářského města.

Juda-Tadeáš, bratr Jakubův (Jud 1, 1; Mc 3, 18; Jo 14, 22; Sk. ap. 1, 13), Šimon Horlivec (Lk 6, 15) a Jakub syn Alfeův byli bratři Páně z Nazareta (Mc 6, 3; Mt 13, 55).

Natanael-Bartoloměj byl z Kány galilejské (Jo 21, 2, 1, 45; Lk 6, 14).

Tomáš Blíženec (Jo 11, 16) — neznámo odkud.

Jakub, Juda a Šimon, pocházející z Nazareta, jistě nebyli rybáři. Totéž musíme soudit o Bartoloměji, původem z Kány. Filip z Betsaidy rybářem být mohl, o Tomáši nelze zatím říci nic. Musí nám být tedy náporný jiné texty.

Po zmrtvýchvstání Pána odešli apoštolové do Galileje. »Jdu lovit ryby,« oznámil Petr. »Byli spolu Šimon-Petr a Tomáš příjímím Blíženec a Natanael, který byl z Kány galilejské, a synové Zebedeovi (t. j. Jan a Jakub) a dva jiní z učedníků« (Jo 21, 2, 3). Byli v očekávání Pána a v tomto nečinném očekávání zatoužil Petr po vodě. »Půjdem s tebou i my,« (Jo 21, 3) říká 6 spoluapoštolů. Kde byli ostatní 4 (Jidáš ovšem již nežil)? A kdo byli ti dva jménem neoznačení? Toto místo ve spojení s Jo 1, 40—51 (zde jsou jmenováni jako první učedníci Páně Jan, Ondřej, Šimon-Petr, Filip, Natanael, jsou u Jordánu a společně poslouchají kázání Jana Křtitele), ukazuje, že Natanael, opustiv Kánu, žil ve společnosti Petra a Jana, a v téže společnosti žil i Filip a Tomáš. Tedy dva nejmenovaní účastníci onoho rybolovu jsou Ondřej a Filip. A ostatní 4? Matouš neměl jako celník k vodě a lovu žádného vztahu, a zbývající 3 byli nepochybně ve svém rodišti Nazaretě. Jistě z tohoto důvodu se zjevil Pán Jakubovi (1 Kor 15, 7), a to v Nazaretě. Jakub a 2 jeho a Pána »bratři«, vzdálení od ostatních až v Nazaretě, dostali za úkol svolat dohromady obě skupiny. Juda, Jakub a Šimon Horlivec, jsou z Nazareta, jistě byli rolníky. Spasitel bral podobnost hlavně z života rolnického a řemeslnického, v tom vyrostl a žil, to mu bylo nejbližší. Podobně si počínají Juda a Jakub, ve svých listech užívají obrazy z života rolnického, a toto konstatování jistě dobře potvrzuje jejich rolnický charakter. Jakub užívá těchto obrazů z života rolnického: bohatec pomine jako květ trávy — 1, 10; slunce usuší trávu a květ — 1, 11; nedrží na uzdě — 1, 26; dáváme koňům uzdy do huby — 3, 3; malý oheň veliký les zapálí — 3, 5; vydává pramen týměž otvorem vodu sladkou i hořkou? — 3, 11; může fíkový strom nésti hrozný a vinný kmen fíky? — 3, 12; rozsevač — 3, 13; zadržaná mzda dělníků-ženců — 5, 4—6; rolník trpělivě čeká na úrodu — 5, 7. Juda: jako nerozumná zvířata — v. 11; pastva, bezvodné větry, stromy v podzimu, bez plodů, z kořen vyvrácené — v. 12. Oba sice jednou vzpomínají moře, ale je to jistě reminiscence na prožitou bouři na moři Genezaretském. Tato svědectví podporují rolnický charakter Jakuba a Judy. Šimon nezanechal listu, ale jeho původ z Nazareta stačí jako doklad pro jeho povolání rolnické.

Fr. Willam (Život Ježíše Krista, Praha 1935, str. 173 n) bystře upozornil na zajímavý pracovní vztah rybářů Petra a spol. Lk užívá o nich výrazů: Kai katenousan tois metochois — et annuerunt sociis (Lk 5, 7), hoi esan koinonoi to Simoni — qui erant socii Simonis (Lk 5, 10). Ti metochoi a koinonoi byli více než spolurybáři, kteří jen v jednom nebo více případech společně lovili. Podle slovníku metecho znamená mít podíl, účast, náležeti, spoluzívat, metochos jest účastník, spoluúčastník, druh a koinonos je společník, člen společnosti, spoluúčastník. Slovní význam je potvrzován četnými doklady odjinud, a obsahem evangelia neměně. Metochoi byl vlastně úřední název pro společenstvo, jakých bylo v tehdejší době mnoho a snad u všech druhů řemesel. Egyptské listiny nám podávají četné doklady o velikém rozšíření společenstev mezi středními vrstvami národa. I Demosthenes zná toto slovo v tomto významu (Willam str. 175). Egyptské prameny mluví i o 26 členech takového rolnického společenstva. Taková společenstva se tvořila z důvodů praktických i právních. Dávala drobným pracovníkům ochranu před násilím mocných a bohatých, vedoucí společenstva vystupovali jménem všech členů a hájili jejich práva. A praktické důvody jsou očividné. Vezmeme takové rybářské společenstvo, dnes bychom mohli jistě říci Jednotné rybářské družstvo — užít starého výrazu, na př. Petr a spol. by možná také vyjadřovalo totéž, ale výraz Jednotné rybářské družstvo je lepší, neboť všichni členové společenstva skutečně společně pracovali a nářadí, které dali do společné práce, zůstávalo jejich majetkem. Tak vidíme, že Petr má svou loď (Lk 5, 2) a Jakub a Jan mají vlastní síť (Mt 4, 21). Samotný rybář by se těžko uživil. K většímu rybolovu je potřebí více sítí — až 250 m — alespoň 2 lodí a 6—8 mužů. A také vidíme Petra jako »hlavu« rybářského společenstva, jenž vystupuje v čele členů (Lk 5, 6—11 a jiné), a proto je nám pochopitelné, že členové mohli současně přerušit práci a vidíme je společně prodávát u Jana Křtitele u Jordánu: Jana, Ondřeje, Šimona-Petra, Filipa a Natanaele (Jo 1, 35—51), a před nanebevstoupením Páně opět společně loví: Šimon-Petr, Tomáš, Natanael, Jakub, Jan a Ondřej a Filip (Jo 21, 2).

Willam podává k tomu krásnou myšlenku: »... vyvolil si Ježíš za apoštoly, za vůdce ve velkém společenství Církve, lidi, kteří se naučili svorně spolupracovat ve společenství malém. Petr, hlava společenstva chudých rybářů na jezeře Genezaretském, se stane hlavou největší společnosti, Církve, Jan, zvaný později »sloup« Církve, byl z počátku sloupem společenstva rybářů. A slova, jež o tom vypravují, jsou od Lukáše, žáka Pavla stanaře, který jako takový jistě byl v Tarsu členem nějakého společenstva. Vždyť se Malá Asie, stejně jako Egypt, hemžila spolky a společenství« (str. 177 n).

Ač tedy evangelia jsou na to skoupá, přece můžeme si vytvořit v celku přesný nebo téměř přesný obraz o sociálním rozložení apoštolů. Stručně shrnuto: rybáři byli: Petr, Jakub, Jan, Ondřej, Tomáš, Filip, Bartoloměj;

rolníky byli: Juda, Jakub Mladší, Šimon Horlivec; úředníkem byl: Matouš;

nelze určit, čím byl Jidáš, ačkoliv jeho ustanovení pokladníkem družiny Páně by opravňovalo k domněnce, že býval něčím takovým;

zcela neznámo je to u Matěje;

řemeslníkem-stanařem a učeným rabínem byl Pavel (Sk ap 22, 3; 1 Kor 4, 12; 18, 3), jenž svoje řemeslo vykonával i při své rozsáhlé a nejvýše obětavé a horlivé činnosti apoštolské (Sk ap 20, 34).

Byli tedy apoštolové povoláni ze všech společenských vrstev.

Dr František Falkenauer

DOMINE, DILEXI DECOREM DOMUS TUAЕ...

Osvětlení kostela

Je třeba pojednat důkladně také o používání světla v kostele, neboť se namnoze v této věci často a hrubě zanedbávají závažné církevní předpisy. Jejich základní myšlenkou je obsah Dekretu 3859, který *zakazuje používání elektrického světla ad cultum a dovoluje je ad depellendas tenebras, Ecclesiasque splendidius illuminandas, cauto tamen, ne modus speciem deferat theatralem*.

Každý kostel by měl mít dostatek světla nejen k rozptýlení tmy, ale aby věřící mohli pohodlně čísti nebo zpívat z modlitebních knih a zpěvníků. Stejný ohled nutno mít na presbytář a oltář, kde duchovní musí mít možnost snadno čísti a zpívat z liturgických knih a vidět dobře na posvátné úkony. Ideálem křesťanské svatyně nejsou katakomby, které nikdy nebyly pravými chrámy, nýbrž hřbitovy, kde toliko z nutnosti nebo z úcty k mučedníkům tam pohřbeným se slavila svatá tajemství. — I když ke zbožnému soustředění se v kostele nevyhovuje nadbytek pronikavého světla a jasů, ale polostín (spíše než pološero), přece tmavé kostely neotvírají srdce ani nepodvívají mysl k Bohu, napsal známý liturgista a dogmatik prof. Dr. Eusebio Vismara, jenž mi v Itálii kdysi říkal, že na př. milánský dóm je příliš tmavý a naopak basilika sv. Pavla v Římě zase příliš světlá a že se pomýšlí na ztlumení příliš pronikavého světla alabastrem na oknech. Nejlépe je dbáti o mírné tlumení slunečního světla, a to je nutné mít na zřeteli při umístování a pořízování chrámových oken, zejména oken malovaných a barevných.

K večernímu a nočnímu osvětlení anebo za denního šera se užívá dnes téměř všude světla umělého, hlavně elektrického. Mimo oltář a liturgickou službu je dovoleno používat plynů anebo elektrického světla podobně jako každého jiného vhodného osvětlovacího prostředku, cauto tamen, ne modus speciem deferat theatralem (cfr. Decr. 3859, 4206, 4210, I, 4275). Vhodného osvětlení umělého lze dosáhnouti různými elektrickými tělesy, umístěnými mimo oltáře, a to ještě co nejméně nápadně, nejlépe úplně ukrytými. Moderní vynálezy umožňují vhodné, nenápadné, důstojné a krásné osvětlení posvátných míst reflektory, světlem odráženým, jako je to na př. provedeno i v předních římských chrámech u sv. Jana v Lateráně a u sv. Petra. Třeba vždy dávat přednost světelnému zdroji ukrytému. Takového osvětlení lze používat také k iluminaci samého oltáře při slavnostních příležitostech nebo okamžicích (jako při svátostném požehnání), je-li ovšem osvětlovací těleso umístěno mimo oltář.

Pokud se týče světla k ozdobě při slavnostních příležitostech (o svátcích, při pozdvihování, svát. požehnání) anebo u oltářů, soch a obrazů, třeba pamatovati: Při výstavu ostatků i mimo oltář, jelikož se jedná o akt liturgický, nutno používat voskovic anebo olejových lamp jako na oltáři (cfr. Decr. 4206). — Jakékoli slavnostní osvětlení oltáře se má prováděti jen svícemi anebo olejovými lampami, nikdy světlem umělým, elektrickým. (Id.). Avšak je-li zdroj svátečního osvětlení oltářů umístěn mimo ně, je dovoleno používat elektrického světla, i když je si přáti, aby před oltářem planuly vždy svíce anebo lampy. Totéž platí o osvětlení ikon, obrazů, soch umístěných mimo oltář, které se pravidelně nebo při některých příležitostech osvěcují, avšak zde nutno se varovati všeho puerilního, groteskního a theatrálního (Decr. 4206 a 4210, I.). Větší volnost se ponechává samozřejmě ve věci celkové iluminace kostela, kterou lze vhodně provésti stálými anebo raději provisorními osvětlovacími tělesy, umístěnými na stěnách, sloupech, obloucích a klenbě kostela. Ale i tu nutno se vyhýbat theatrálnosti, jak zdůrazňují citované dekrety a zvláště dekret 3859, na př. osvětlení s řadou odkrytých žárovek, připevněných na laticích, které vyzvedají architektonické linie a motivy ve vnitřku kostelů a oltářů a pod.

K řádnému objasnění těchto důležitých požadavků liturgických uvádíme Dekret 4322, obsahující v podstatě všechny předešlé dekrety, týkající se této otázky a dispozice římského vikariátu, které jsou jeho nejlepší praktickou ilustrací. Všimněme si, jak dekret se dovolává gravitatis et dignitatis s. Liturgiae propriae et decoris domus Dei a autority hlavy církve a naléhavě připomíná, že je to povinností svědomí, ne S. Congregationis Decreta posthabeantur.

Decretum 4322 ze dne 24. června 1914:

Expostulatum est a Sacra Rituum Congregatione: Utrum lux electrica, quemadmodum vetita est una cum candelis ex cera super altare, iuxta declarationem seu Decretum n. 4206, diei 22. novembris 1907, ita etiam in gradibus superioribus ipsius altaris vel ante sacras imagines seu statuas super eosdem gradus et altare positas prohibita sit?

Et Sacra eadem Congregatio, audito etiam specialis Commissionis voto, rescribendum censuit: Affirmative, et ad mentem.

Mens est: Sacra Rituum Congregatio hanc nacta occasionem, cum innotuerit nonnullis in locis tales abusus invaluisse, ut circa aediculas Sanctorum in pariete super altare positas, et vel in ipsis altaris gradibus ubi candelabra collocantur, parvae lampades electricae variis distinctae coloribus disponantur — quod profecto minus convenit gravitati et dignitati sacrae Liturgiae propriae et decori Domus Dei — facto verbo cum Sanctissimo, etiam R. mos Ordinarios in Domino hortatur, ut pro sua religione, invigilent ne Sacrae Congregationis Decreta posthabeantur, et ecclesiarum rectores doceant, quae in casu, iuxta Decreta, permissa quaeque vetita sunt.

Summa autem Decretorum haec est: Lux electrica vetita est, non solum una cum candelis ex cera super altaria (4097), sed etiam loco candelarum vel lampadum quae coram SS. mo vel Reliquiis Sanctorum praescriptae sunt. Pro aliis ecclesiae locis et ceteris casibus, illuminatio electrica, ad prudens Ordinarii iudicium permittitur, dummodo in omnibus servetur gravitas, quam sanctitas loci et dignitas sacrae Liturgiae postulant (3859, 4206 et 4210 ad 1. um). Nec licet, tempore expositionis privatae vel publicae, interiorem partem ciborii cum lampadibus electricis in ipsa parte interiori collocatis illuminare, ut SS. ma Eucharistia melius a fidelibus conspici possit (4275).

Atque ita rescripsit et servari mandavit, die 24. Iunii 1914.

Decr. 4206 utvrzuje Decr. 4097 a prohlašuje, že elektrické světlo je zakázané etiam loco candelarum vel lampadum quae coram SS. mo Eucharistiae Sacramento vel sacris Reliquiis Sanctorum praescriptae sunt. Stran jiných míst v kostele a jiných případů připomíná Decr. 3859. — Decr. 4210 utvrzuje Decr. 4206, ale uvádí zajímavý případ. Vzhledem k příliš volnému výkladu Decr. 3859 (nimis late interpretari), zvláště pokud se týče theatrální formy, byla dotázána S. C. R.: 1. Licebitne apponere in altari in quo SS. mum Sacramentum publicae fidelium patet venerationi, electricas lampades, sive Tabernaculum circa, sive in vasis florigeris quae inter candelabra locantur? — 2. Fasne erit imagines SS. Cordis Jesu vel B. Mariae Virginis iisdem electricis circumcingere luminibus, ad instar scilicet fulgidae coronae circa caput, lunae sub pedibus, vel ad modum solarium radiorum ad latera; et in capitibus duodecim Apostolorum linguas igneas effingere rubeis lampadibus? — 3. Permittine demum poterit, quod in lampadibus, quae ex Ecclesiae fornicibus pendent, candelae ex cera, fictis candelis electricis substituantur? — A odpovědi na všechny otázky bylo pouhé odvolání se na nutnost zachování Decr. 4206, který se odvolává na Decr. 3859.

Je nedůstojné také jakékoli obcházení těchto závažných předpisů, kterým Sv. stolice přikládá velikou důležitost. Na př. obrazy a sochy umístěné nad oltáři,

na stěnách nebo ve výklencích, tvořící morálně s oltářem jediný celek, i když s ním přímo hmotně nesouvisí, podléhají uvedeným předpisům ohledně osvětlování oltářů a obrazů a soch na nich umístěných.

Nařízení římského vikariátu, které po visitaci římských kostelů vydal r. 1932 generální vikář Jeho Svátosti a která dlužno považovat za všeobecně platná, protože se zakládají na všeobecně platných ustanoveních církve (kan. práva); proto je také mnozí ordináři prohlásili za závazné ve svých diecésích a vyšly v různých liturgických a jiných časopisech (na př. Rivista liturgica, Osservatore Romano a j.). Mají být zachovávána tato pravidla:

1. Na oltáři se nesmí rozsvěcovat jiné svíce než voskovice z pravého vosku; pročež se přísně zapovídá umísťovat tam kdekoliv svíce s elektrickými žárovkami, byť byly zároveň s voskovicemi. To platí o skupinách, rozích plnosti (cornucopi — rohy plnosti, t. j. svícny tvaru rohu plnosti), a svícnech po straně oltáře anebo nad oltáři, k jejichž celkové ozdobě patří. Svícny nebo rohy plnosti, pokud jsou umístěny docela mimo oltář, mohou být opatřeny elektrickými žárovkami, jen když tyto jsou omezené svítivostí (3 až 5 svíci).

2. Stejně je zapovězeno umístit svíce s elektrickými žárovkami před trůn nebo okolo trůnu pro výstav Nejsv. Svátosti, i když je trůn oddělen nebo vzdálen od oltáře anebo opřen o stěnu, jak je to v některých kostelích zvykem při slavnějších výstavách.

3. Taktéž se nemá používat elektrických svíci nebo lamp před svatými ostatky, i když jsou umístěny pod oltářem, ani před svatými obrazy, které po obvyklém dovolení se uctívají na oltáři, nýbrž budiž užito voskových svíci anebo lamp s olejem, kteréžto poslední nesmějí stát na mense oltární.

4. Zapovídá se elektrické osvětlení vnitřku tabernaklu nebo trůnu či baldachýnu pro výstav Nejsv. Svátosti nebo ostatků sv. kříže.

5. Pro lampy visící nebo umístěné na ramenou mimo oltáře se dovoluje nahradití olejové světlo elektrickým světlem přiměřené svítivosti, jen když žárovka je docela skryta a s výhradou, že před oltářem s Nejsv. Svátostí a kde jsou vystaveny posvátné ostatky, je na místě dobře viditelném aspoň jedna olejová lampa.

6. Před svatými obrazy, umístěnými nad oltáři, třeba odděleně, je dovoleno užívat pouze svíci z vosku anebo lamp s voskem, a před svatými obrazy, které se obvykle také uctívají mimo oltáře, mohou být umístěny svíce nebo lampy s elektrickým světlem za zvláštních podmínek a s výhradami, které jsou uvedeny v následujících odstavcích.

7. Zapovídají se a musí ihned být odstraněny věnce, věnečky, diademy, mušle (cornici), nápisy, mono-

gramy, srdce, symbolické znaky, paprsky, hvězdy, růže, lilie, květiny a jakékoli jiné ozdoby, ať je to sestaveno z jednotlivých žárovek nebo z linií jakkoli umístěných okolo svatých obrazů nebo soch, i když tyto jsou při stěnách kaplí, kostelů anebo v místnostech spojených s kostelem, nebo jsou-li rozestaveny při výklencích a chrámečcích.

8. Zapovídá se automatické elektrické osvětlení s dopadem mincí, pozvání ze žárovek nebo jakékoli jiné podobné zařízení před kterýmkoli oltářem anebo svatým obrazem a na jakémkoliv místě v kostele.

9. Obyčejného osvětlení vnitřku kostela, jemuž sluší dáti přednost, budiž dosaženo elektrickým světlem se zakrytým pramenem světla; tohoto systému lze použít s náležitými výhradami a ohledy také k dostatečnému a klidnému osvětlení maleb a svatých obrazů. Mimořádné osvětlení u příležitosti větších slavností může se uvést podpěrami, rameny nebo kandelábrů s elektrickými tělesy, jen když jejich upotřebení a umístění se děje způsobem odpovídajícím požadavkům umění a důstojnosti domu Božího, pro okrasu bohoslužby a s úzkostlivým ohledem, aby nebyly poškozeny stěny, malby a mramorové součástky; při tom budiž dbáno, aby svítivost elektrického světla byla co nejmenší.

10. Co nejprísneji zapovídáme veškeré osvětlení s řadou odkrytých žárovek, připevněných na dřevěných nebo železných latích, které vyzvedají architektonické linie a motivy ve vnitřku kostelů a oltářů a jiné pomůcky, které mají nahradit lustry.

Další nařízení kardinála-vikáře se týká některých zlovyků, které se poněkud vzloudily do chrámu Páně, a stanoví se, že je třeba se vrátit k dokonalému zachovávání kanonických a liturgických zákonů. Technická komise vikariátu prohlédne elektrická zařízení všech kostelů, kaplí a oratorií a v budoucnu každý nový projekt nebo oprava elektrického vedení musí mít předběžný souhlas a po provedení prací kolaudaci této komise. Nařízení dává lhůtu nejdéle do 30. června 1932.

Bylo by na čase i u nás skoncovat rozhodně aspoň s nejkřiklavějšími nepořádky v této věci, kterými se svatyně připodobňují koncertním sálům a zábavním místnostem vůbec. Neplatí výmluvy, že se to lidem líbí. Jsou lidé, kterým se to nelíbí, a ti jsou v právu, a jejich hlas nelze přehlížeti, jelikož mají pravý vkus a smysl pro liturgické požadavky, které zakazují theatrální dojmy ve svatyni, na které se namnoze hříšně plýtvá penězi, kterých se má používat hospodárně k důstojné výzdobě a údržbě kostelů.

Duchovní správce tu má důležitý pastorační úkol: vychovávat zdravý vkus a liturgický smysl své osady, aby i jejím jménem mohl pravdivě pronášeti každodenní slova žalmu: Domine, dilexi decorem domus Tue...

P. Václav Šebek

JAK SE DÍVÁ LAIK NA KAZATELE

Kněží jsou oprávněnými hlasateli učení Kristova, jak sv. Pavel v I. listě ke Korintským (4, 1—5) připomíná: »Tak o nás smýšlej člověk jako o služebnících Kristových a rozdávajících tajemství Božích.« Mají tedy věřící hledět na kněze jako na poslance Boží a prostředníky mezi nimi a Bohem. Odtud úcta k nim a důvěra, »neb koho poslal Bůh, slova Boží mluví« (Jan 3, 34). Je vidět, že věřící rádi a pozorně poslouchají kázání a váží si dobrého kazatele a obdivují jeho výmluvnost, což právem připisují osvěcení jeho Duchem Svatým. A chovají se při kázání tiše a zbožně a každé jeho slovo rozvažují a ovšem také posuzují. Kdo by šel na kázání, aby pouze kazatele posuzoval a p., podobal by se farizeům, kteří taktéž jen z pouhé zvědavosti a zlomyslnosti poslouchali Pána Ježíše. Měli jsme na gymnasiu velice učeného profesora, polyhistorika, vědce na slovo vzatého, jehož vzhlas šel daleko za hranice země; — jestliže maličko odbočují, má to svůj důvod — učil nás vědám exaktním, matematice, fyzice, geometrii, chemii, logice, se-

znamoval nás se všemi směry a učením filosofů starých i novodobých a hlavně v astronomii byl učenec, jemuž cizí university nabízely stolice v jeho oboru. Tento velice učený muž byl zároveň přesvědčený katolík na podkladě vědeckém. V roce 1907 měl v Kroměříži u sv. Mořice vždy vpoledvečer promluvy s kazatelnou velký kazatel P. Jemelka z Velehradu. Prof. Dr. Fr. Nábělek, tak slul náš polyhistorik, nevynechal ani jednu promluvu a v logice tato kázání znova prohluboval a objasňoval, ale nikdy se neodchýlil od myšlenek kazatelových a pokorně uznával jejich pravdivost a prohlásil: »Kdybych měl dnes volit své životní povolání, byl bych knězem. Ten má neobyčejně široké pole působnosti a na kazatelně je neomezeným pánem.« Bylo vidět, jak byl těmi promluvami hluboce dojat. Byly to dlouhé akademické řeči o Bohu Tvůrci a všech jeho atributech, tedy o oněch tajemstvích, jichž jsou kazatelé rozdávači. — A tu jsme u jednoho bodu, který je velmi důležitý. Ten kněz mluvil s pa-

thošem, přesvědčivě jako spatra pod přímou inspirací shůry. To každý cítil, tím byl každý unesen do vyšších sfér, posluchači zapoměli dýchat a v chrámě bylo hrobové ticho. Slovo Boží zapadalo na půdu úrodnou a já si do dnes po padesáti letech mnoho z toho pamatuji. To je působnost živého slova kazatelova. A nebyl to jen onen kněz, slyšel jsem mnoho jiných slovutných kazatelů, kterým věřící otvírali srdce dokořán, když kázali, a vždycky, jim to kázání bylo krátké. To je to, nač věřící kladou váhu a nač berou přísné měřítko. Chtějí slyšet kazatele mluvit, a ne kázání číst. Chtějí slyšet živé slovo, ne dost často monotonní předčítání z listu, byť sebeučenější. Znal jsem lidi, kteří když viděli, že kněz kázání čte, i když chvílkami pozvedne oči a přehlédne věřící, odcházejí ostentativně z kostela. To není, prosím, kritika obsahu kázání, to je jen upozornění na vnější formu kázání, neboť lid lpí na pojmu toho slova a chce slyšet živá slova od kazatele. Tu lid rád odpustí různé nedostatky ve výmluvnosti, rád slyší i jen prostá slova od kazatele, ale nerad slyší čtené kázání, a zůstane-li v chrámě, ta slova na něj nepůsobí, takové kázání padá na skálu a do trní, nezálehně do duše.

Jak hluboce působí slovo Boží, vysvítá z různých míst Písem svatých, jež možno právem aplikovati na kazatele, který se zápallem slovo Boží káže, neboť ústy kazatelovými mluví k nám Bůh sám podle slov Pána Ježíše k apoštolům: »Kdo vás slyší, mne slyší.« (Luk. 10, 16.) Tak prorok Jeremiáš přirovnává je k »ohni mocné vysehajícímu a kladivu rozrážejícímu skálu (Jer. 23, 29), a sv. Pavel nazývá je »živým a mocným i pronikavějším nad meč na dvě strany ostrým« (Žid. 4, 12). Tak ovšem působí jen slovo pronášené volně, otevřeně z horoucího srdce.

Kristus Pán mluví v podobenstvích poukazoval na

věci a jevy z života kolem sebe, aby lid co nejlépe pochopil pravdivost jeho slov, kterým nikdo nemohl odporovati, že byla podložena viditelnými fakty, byť se o to farizeové často pokoušeli, ale vždy s nezdarem. I to je pro kazatele důležité. Církev sv. je organismus živý, proto se přizpůsobuje daným poměrům, ovšem tak, aby základy její, zakotvené na skále Petrově, zůstaly neporušeny. A tu má kazatel opět podle vzoru svého Mistra i své kázání přizpůsobiti daným poměrům. To od něho očekávají věřící, aby jim podával ruku a vyváděl je z temnot hříchu, aby dobře proplovali mezi úskalími života k svému cíli. Proto má z proudu dnešního života vybírat si potřebnou látku k rozjímání a na podkladě věrouky církevní podávat věřícím naučení, jak se mají stavěti k novým zjevům v životě, které nás obklopují a v nichž musí žít s pravým porozuměním snahám nové doby. Písmo sv. je nepřeborným fondem moudrosti pro všechny způsoby a okolnosti života, pro všechny národy, všechny země a všechny časy. Jestliže na př. dnešní život klade největší váhu na práci pro blaho člověka, kolik je tu směrnic a návodů v Písmě sv., oceňujících práci s hlediska ethického, aby věřící poznali její pravou hodnotu a požehnání z ní! Poukazování na staré příběhy a příklady z dřívějšího života je anachronické a věřící se táží, zda je to pro dnešek účelné, a čekají spíš, aby byli posilněni z živého pramene učení Kristova pro praktický život, jdoucí novým směrem a novými metodami společenského soužití. Je to jen nová orientace v nových poměrech a kazatel musí hledati cestu, po které musí vésti věřící vždy a ve všem, jak v smýšlení, tak konání, aby plnili řádně své povinnosti katolického křesťana a zároveň platného člena společnosti lidské.

Dr Hubert Havránek

KDY JE MOŽNO VYNECHAT MODLITBY NA KONCI TICHÉ MŠE SVATÉ?

Z nařízení Sv. Otce Lva XIII. je zvykem po každé tiché mši sv. modliti se třikrát Zdravas, Zdravas Královno a modlitbu za sv. Církev. Názory, kdy tyto modlitby lze vynechat i a kdy bezpodmínečně se musí vykonati, se velmi různí. Posledně, 22. července 1955, pod číslem N. B. 73/955, bylo sděleno J. Em. kardinálu Lercarovi, arcibiskupu v Bologni, Svatou kongregací obřadů, že modlitby se mohou vynechat i v tom případě, je-li v rámci mše sv. homilie. Toto však platí jen pro arcibiskupství boloňské.

Pro nás shrnujeme předpisy sv. Kongregace ve věci vynechání předepsaných modliteb takto:

1. Po každé zpívané mši sv.
2. Po každé tiché mši sv., která nahrazuje zpívanou, na př.:
 - a) po konventní tiché mši sv.,
 - b) po mši sv., při které se koná ordinace,
 - c) po tiché mši sv. pohřební.
3. Po tiché mši sv., která má výsady slavné mše sv. »pro re gravi et publica simul causa«, na př.:
 - a) Missa votiva SS Cordis Jesu na první pátek kteréhokoliv měsíce,
 - b) Missa votiva de D. N. J. C. summe atque aeterno Sacerdote, první čtvrtek nebo první sobotu kteréhokoliv měsíce. (Rozhodnutí S. C. R. z 11. března 1936.)
4. Po tiché mši sv., která je spojena s nějakou slavností.
 - a) Výslovně se připomíná »Missa lecta ex. gr. occasione primae communionis aut communionis generalis, vel ordinationis vel pro sponsis«.
 - b) K těmto možno počítat i první mši sv. novokněze.
 - c) Vysvětluje dále slova dekretu 4305: »Si Missa cum aliqua solemnitate celebratur«, je možno tu ro-

zuměti i t. zv. »Missa jubilaris«, »Missa vestitionis« vel professionis religiosae.

5. Po tiché mši sv., po které bezprostředně následuje nějaká posvátná povinnost (sacra functio) nebo zbožné cvičení, při kterých »celebrans ab altari recedat ut sunt v. g. Absolutio pro defunctis, Benedictio cum SS. Sacramento«.

Při tom snahou Svaté Stolice zůstává, aby se tyto modlitby konaly ve všech kostelích i tehdy, jestliže kněz slouží zcela soukromě mše sv. (si sacerdos vere privatim celebret), při čemž si kněz jménem věřících sám odpovídá, i když celebruje na místě, kde v té době poutá pozornost věřících jiný zbožný úkon. Snaha Svaté Stolice ještě více vyniká tím, že mimo Itálii se konají tyto modlitby v řeči lidu.

Nejnovější povolení pro boloňské arcibiskupství nás obeznamuje ještě s jinou snahou Svaté Stolice. V textu povolení totiž čteme: »Attenta necessitate religiosae instructionis amplificandae et opportunitatae tempus celebrationis non protrahendi...« Homilie není totiž ničím jiným, než nějakým druhem starých katechesí, při nichž se náboženská znalost věřících zvětšuje. Toto nejnovější povolení dále sleduje všeobecné rozhodnutí pro zjednodušení rubrik (Decretum generale de rubricis ad simpliciores formas redigendis), kde, aby se čas bohoslužeb příliš neprotahoval, povoluje se vynechání kolekt předepsaných Ordinářem ve dni nedělní a sváteční.

Neprojevuje se tu ovšem jako zbytečné modliti se »pro conversione peccatorum, pro libertate et exaltatione sanctae matris Ecclesiae«, vždyť v kánonu mše sv. se modlíme »ut Ecclesiam suam pacificare, custodire, adunare dignetur«.

Podle Ephemerides Liturgicae 1956, I.
volně zpracoval: Prof. Vojtěch Klein

ADMINISTRATIVA FARNÍCH ÚRADŮ

Četl jsem nedávno v úvodníku Lidové demokracie o nutnosti z hospodárnění administrativy, jejíž přebujelost v některých složkách správního a hospodářského aparátu komplikuje řízení výroby a oslabuje jeho operativnost, odčerpává odborníky a podporuje byrokratismus a víru ve všemocnou sílu papírových nařízení a svou těžkopádností se stává přítěží pro ty, kdož jí trpí. Tak prý na příklad základní podmínky dodávek pro obchodní styk podniků bývají tak obsáhlé a komplikované, že jim těžko rozumějí sami právníci. Velké procento inženýrů a konstruktérů nepracuje bezprostředně ve výrobě nebo v konstrukčních odděleních, ale ztrácí se v hromadách oběžníků v kancelářích závodů a někteří prý po mnohaleté práci raději uvažují o přechodu na jinou práci, třeba manuální. Avšak vzdor těmto nedostatkům autor zmíněného úvodníku správně dovozuje, že nemají pravdu lidé, s kterými se občas setkáváme a kteří nedovedou hovořit o pracovních v administrativě bez shovívavého úsměšku, když je považují za zbytečné a nejraději by poslali celé to »úřadování« ke všem čertům. Docela zapomínají takoví lidé na to, že se žádná státní správa a žádné hospodaření nemůže obejít bez přesné evidence, bez včasných a pravidelných výkazů, hlášení, statistik a podobně. Tím více ve státě, který na rozdíl od dřívějších vzal do svých rukou plánovitě řízení veškerého hospodaření v zemi. Napadlo mě hned pohlédnout v naše řady. My sice uznáváme jako duševní pracovníci nutnost duševní práce v administrativě, a to právem a také právem bychom neradi trpěli nedostatky přebujelé a těžkopádné administrativy, avšak neprávem neradi plníme administrativní úkoly ve vedení duchovní správy, zejména úkoly spojené s vedením farního hospodaření, jeho evidence a účetnictví.

A přece je to především povinností církevní. Stačí si přečíst can. 1253, can. 2147 a can. 1478 CJC. Také my na farních úřadech se musíme jako správce zabývat administrativou, vedením evidence nejen církevních úkonů, ale také vedením hospodaření a jeho evidence, a tudíž i vyplňováním různých výkazů, hlášení, statistik a podobně, které máme předkládat včas, abychom nezdrželi řízení vyšších složek církevních i státních, které musí zpravidla naše výkazy ve stanovených lhůtách sumarizovat. Byl jsem nedávno svědkem rozhovoru účetního pražské kap. konsistoře s jedním knězem, jenž tvrdil, že nejlepší účtování je podle starého způsobu, totiž sečísti příjmy a odečísti výdaje. Pan účetní však přesvědčivě poznamenal, že ani v soukromém účtování v domácnosti by nemíchal výdaje za podrážky s výdaji za stravu, neboť každého musí zajímat, kolik projedl, kolik vydal na obuv a šatstvo a jiné mimořádné věci. A je to nutné, když se jedná o evidenci úřední. Namnoze se naříká na složité vedení farního účetnictví, ale po pravdě nutno říci, že i dřívější účtování pro býv. zemské úřady bylo dosti složité, avšak v Čechách je obstarávaly většinou býv. patronátní úřady, kdežto jinde je musili většinou pracně dělati sami duchovní správce. Proto již před lety na př. brněnský duchovenský časopis se rozepisoval o farním hospodaření a přesvědčoval, že když i mezi úkoly duchovního správce nestojí na prvním místě a souvisí s péčí o spásu duší jen nepřímo, přece se v něm musí duchovní správce dobře vyznat. Kdyby se v něm dobře nevyznal nebo je nevedl zcela svědomitě, kdyby nezapisoval vše správně a včas, připraví mu pak mnohou trpkou chvíli a připraví o čas a energii, jež mají patřit vlastní duchovní správě.

Ještě mnohem více by byl postižen nástupce v úřadě, kdyby nenašel všechny zápisy a doklady po předchůdci v pořádku. Při předávce fary, kdy je třeba tolik věcí vyřídit, by se ani na vše nepřišlo. A stávají se administrátoři i faráři kněží velmi mladí.

Deník je základem účetnictví. Sestavení výročních účtů je prací hravou, vedl-li účetní během roku řádně deník příjmů a výdajů, kam s neúprosnou svědomitostí zaznamenával ihned a všechno, co tam patří. Je to jeho přísná povinnost. Účetní-začátečník musí si však dobře uvědomit, že to, čemu se říká běžné (v širším slova smyslu) kostelní peníze, kostelní účty, není jen majetkem a účetnictvím kostela ve vlastním slova smyslu, nýbrž že správce farního úřadu je zároveň účetním celé řady fondů, v pojmu zcela samostatných (jmění kostela a různých účelových fondů, na př. fondů hřbitovních). Byť každý tento fond nebyl právníckou osobou v pravém slova smyslu, přece je nutno účetnický je vést zcela samostatně; mohou být dokonce ve vzájemném poměru dlužníka a věřitele. Už v r. 1932 dáno povolení, aby s účtem A (vlastní jmění kostelní) byly sloučeny ty fondy, jejichž výnos plyne do vlastního jmění kostelního. A nyní hlavně: přijímá-li nebo vydává-li účetní jakékoli »kostelní peníze«, musí mít jasno, kterému fondu tento obnos připadá k dobru nebo k tíži.

Toužíme po zjednodušení účetnictví a vítáme každý krok v tomto směru. Při revisi kterýsi pan farář na otázku, co soudí o novém pokladním deníku, řekl jenom: »Jen to už, prosím vás, nechte, jak to je, a neměňte to, to bude nejlepší!« Myslím, že nelze s jeho názorem souhlasit, aby totiž se vůbec neměnily tiskopisy účetní evidence, vyjma že by změna byla k horšímu, krokem zpět. Jinak vítáme každý vývoj k lepšímu, každé zdokonalení a usnadnění. Jak nás potěšilo, že rubriky nového pokladního deníku jsou přizpůsobeny rubrikám tiskopisů čtvrtletních výkazů o hospodaření, takže vyhotovování těchto výkazů se tím usnadnilo; že nový tiskopis pokladního deníku je daleko přehlednější než starý deník, a to tím, že příjmy a výdaje jsou rozděleny na řádné a mimořádné a v průběžných položkách se nyní vedou pouze skutečné průběžky (sbírky pro charitu, daň ze mzdy, národní pojištění, pohledávky a dluhy), účelové jmění, dříve vedené v průběžných položkách, je nyní začleněno do mimořádných příjmů a výdajů. A hlavně velké zjednodušení spočívá v tom, že půlčka pro řádné hospodaření z účelového jmění nemusí procházet průběžkami, nezanáší se ani na karty účelového jmění, nýbrž provádí se pouze průúčtováním mezi běžnými účty řádného hospodaření a účelového jmění. Kdo byl dříve nucen provádět dřívější složité operace tohoto druhu, ocení toto veliké zjednodušení. Zmínky zasluhuje také to, že netřeba už zpracovávat obtížný závěrečný účet za předešlý rok počátkem následujícího roku, když čtvrtletní výkazy obsahují všechny potřebné údaje a výsledky celoročního hospodaření od 1. ledna do 31. prosince uplynulého roku. A podle rozhodnutí ministerstva financí netřeba už na farách vésti karty (konta) materiálových zásob, pokud jejich stav nepřesahuje jednoroční rozpočtovou spotřebu. Tedy hle, co usnadnění za jeden jediný rok minulý, které máme ocenit s uznáním. A kněží sami mohou přednášet dotazy, připomínky a návrhy a tak přispět k dalšímu zdokonalování. S potěšením se dovidáme, že se vyskytl návrh, aby bohoslovci aspoň v posledním roce svého studia byli zvláštními odbornými přednáškami obeznámeni s vedením farního hospodaření a jeho evidence. Jen třeba, aby tento návrh byl brzo uskutečněn. Mladí kněží musí se opravdu vyznat nejen ve směrnicích a předpisech o farním hospodaření a jeho evidenci, ale i v praktickém jejich provádění a v účetnictví, předepsaném pro farní úřady, aby mohli pomáhat starším duchovním a případně samostatně je vést v případě potřeby. Aby i oni nenaříkali, že se musí učit teprve sami venku tomu, čemu je měli naučit ve školách.

P. Václav Šebek

TECHNIKA VE SVĚTLE KŘESŤANSTVÍ

Dnešní složitý společenský život ve světě se neobejde bez vědy a techniky. Je to především technika, která účelným využitím přírodních zákonů pomáhá člověku v uspokojování jeho potřeb. Technika nám představuje vysokou lidskou hodnotu. Proto je i zájmem theologů, aby s hlediska křesťanského Zjevení osvětlili, čím je technika v očích Boha. Uvádíme zde myšlenky theologa Gustava Thielse, jak je podává v díle o theologii pozemských skutečností (*Théologie des réalités terrestres*, Paris 1947, první díl). O dílech techniky autor píše, že tato ve svém bytí jsou závislá na Kristu, a to ne pouze jako jsoucna čistě hmotná, ale i jako jsoucna představující hodnoty dané jim činností člověka, neboť Kristus jako Pán bytostí rozumných jest i Pánem celé jejich činnosti. Podobně jako rozumové vlastnosti člověka, tak i jeho tvořivé praktické schopnosti jsou závislé na Bohu. Proto i hodnoty, které svou technickou činností vytváří homo artifex, budou závislé ve svém bytí od Pána. Každé dílo techniky má dvojí nadpřirozenou účelnost: chválu Boha a službu bližnímu. Jedná se o chválu ontologickou, neboť technická díla v přetvářené hmotě představují nám odlesk rozumnosti, duchovnosti a lidskosti. Technika obohacuje a zvětšuje hodnotu bytí a i dokonalost jsoucí uvnitř hmoty, která je základem chvály, kterou Bohu podává kosmos. Technika je odleskem rozumu, poněvadž hmota ponechaná vlastním silám nemůže vyjádřit vyšší účelnost určenou úkonem svobodné vůle člověka. Technika je odleskem duchovnosti, neboť osvobozuje hmotu z jejích přirozených pout a upevňuje její nezávislost na vnějších podmínkách, které jí vládnou. Technika využívající energie nalézající se ve hmotném světě pomáhá mu překračovat sebe samého, a tak mu získává v určité míře vlastnosti charakterisující ducha. Odleskem lidskosti je technika v tom, že člověku dovoluje prodloužit jeho moc, jeho myšlení a jeho osobu ve hmotném světě. Člověk nalézá ve hmotě činitele svého vzrůstu a zároveň nástroj upevňující víc a více celkovou vládu nad stvořením. V technice člověk nalézá to, co mu dovoluje sebe vyjádřit, neboť všechny síly duchovní a tělesné jsou mu dány, aby je mohl rozvíjet. Proto nelze se nějak pozastavovat nad oceňováním *rectam rationem factibilium*. Není třeba se obávat úchvatných vynálezů techniky, které dávají člověku možnost rozvíjet se ve všech směrech. Úsilí techniky uznané zdravou filosofií setkává se se schválením theologie, která mu dává smysl Boží: »Rostte, množte se, naplňte zemi, podmaňte ji« (Gen. 1, 28). Z uvedených theologických předpokladů plyne, že pokud člověk zvětšuje svou vládu nad světem, může si říci, že spolupracuje s Kristem v časném působení, že se účastní na pozemské činnosti Pána.

Rozkaz daný Bohem o panování nad světem nebude v plnosti uskutečněn zde na zemi. Teprve v nebi, ve věčné blaženosti, užíme stvoření v řádu. Čekajíc na tuto plnost usuzujeme, že svět aktuální žije v nedokonalosti, ale přece postupuje, třebas pomalu a s těžkostmi. Pro nedokonalost v dílech hmotné techniky není možno mít nepřátelský postoj vůči technickému pokroku a potlačovat touhu po dokončení technického pokroku.

Technika má své místo i v díle Vykoupení. Skrze Krista dokonává se zdokonalení kosmu až po celkové odstranění veškeré zkázy a všelikého nedostatku a až po přeměnu starého nebe a staré země v nový vesmír (Zjev. 21, 1; Spatřil jsem nové nebe a novou zemi; neboť první nebe a první země pominuly, a moře už není). Poněvadž dílo Vykoupení se již započalo a Duch světu je dán, tak již i působí síla přeměny. Proto technika nemůže být traktována jen pouze jako jeden z prostředků obohacení světa, neboť ona může svět hmotný připodobňovat tomu, co bude ve stavu konečném. Ona může vnášet v svět určité podoby obnoveného vesmíru a činit jej poněkud »obrazem« Boha. Hmotný svět je jakýmsi »preludiem« budoucího po-

výšení a slavné věčnosti. Majestát Boží získává z toho dokonalejší slávu a křesťan dostává do svých služeb sílu zajišťující mu plný rozvoj.

Technika je i jednou z forem činnosti tvořících duchovní hodnoty, neboť technika vedle hodnoty samé v sobě má i hodnotu náboženskou. Proto není možno být plným křesťanem a přitom nezajímajícím se aspoň zpovzdálí o podmaňování hmotného světa. Předmětem závazku práce člověka je netoliko tvořit užitečnou světskou hodnotu, ale i ovládnutí fyzických energií a přeměna hrubé hmoty v předměty umění v širokém významu toho slova. Vnášením myšlenky v hrubou a bezvládnou hmotu a odstraňováním nesořaditelnosti věcí a uváděním je v rozumný plán působení dokonáváme zduchovnění hmoty. V každém vítězství nad elementární hmotou, v každém úkonu ovládnutí přírody člověkem a v každém úkonu rozumného organizování planety skrývá se zrnko činnosti Krista a Těla Mystického. Postup techniky v křesťanské vizi je vnitřním aspektem celého Krista i pozvolného vytváření nových nebes a nové země. Poněvadž křesťanství není učením úniku, proto se ono vtěluje ve filosofické myšlení otevřené vůči pokrokovému rozvoji světa v čase. Křesťanství touží po růstu lidstva v Kristu a v Duchu svatém, a proto musí rovněž prahnout, aby pozemské objevy projevovaly tomuto lidstvu stálý vnitřní rozvoj. Z toho též plyne, že panování člověka nad hmotou, společenská organizace, umění, myšlení a celá technika doplňují Krista a doplňují Ho vzdávají Mu chválu. Katolicismus přijímá ideu lidského pokroku ve všech jeho směrech jako podmínku a součást vlastní dokonalosti. Kéž by křesťané vždy před sebou viděli takové perspektivy a radostně kráčeli cestou duchovního panování nad vesmírem v tom nezvratném přesvědčení, že tím dokonaleji se připodobní Kristu, čím více budou s Ním jako On - Pantokrator.

Neviditelně uskutečňovanému dílu na přeměně světa pod vlivem Ducha svatého viditelná církev udílí svou pomoc. Církev připomíná svým učením lidem náboženskou a božskou hodnotu jejich spolupráce v začáteční spiritualisaci vesmíru. Posluchači pokynů Písma svatého se učí, že člověk musí panovat nad světem, podřizovat si jej, aby byl dokonalejší a tímto způsobem činit jej víc a více odrazem dokonalosti Boží. Církev vyjadřuje svou péči o vynálezy a techniku svými svátostinami, jimiž uděluje všem vynálezům požehnání k užítí lidí a k slávě Boží. Církev v Řituálu římském každým svým vydáním drží krok s objevy lidskými, aby je zapojila v křesťanský svět a podřídila Bohu. Takové jsou úvahy o technice shora uvedeného theologa.

Náš současný společenský řád klade velký důraz na úkoly vědy a techniky při budování a rozvoji průmyslu. Za smysl budování nové společnosti za pomoci rozvinuté vědy a techniky se pokládá rozhojňovat společenské bohatství pro štěstí a blahobyt lidí. Věda a technika má za úkol řešit ty hlavní problémy, které staví dnešní život a jeho potřeby. Cestou k tomu je i řádné plánování. Pro plnění plánovaných úkolů je nezbytně třeba techniky a vědy jako důležité společenské síly při vytváření nového života. Užití vědy a techniky zabezpečuje život a technický vývoj pomáhá rychlejšímu tempu průmyslu. Jako za prvořadý konkrétní úkol se považuje využití jaderné energie v různých oborech vědy, techniky, lékařství a zemědělství. V mnoha jiných oborech použití techniky představuje nám široké perspektivy vývoje. Naše společnost podporuje rozvoj techniky a dává možnosti lidem uplatňovat své schopnosti a zkušenosti při budování.

Je i úlohou kněze, aby se zajímal aspoň nepřímo o nové poznatky vědy a o technické vynálezy. Kněz při kázání může zdůrazňovat, že Bohem uložený úkol je také podmaňovat zemi a přetvářet přírodu. Je třeba, aby kněží u sebe a svých věřících odstraňovali negativní postoje proti budovatelskému úsilí. Je třeba zdůrazňovat, že katolické náboženství nemůže být uče-

ním o úniku z tohoto světa, ale že je třeba tento svět přetvářet, aby byl dokonalejším, aby síly přírody byly spoutávány a stavěny do služeb člověka. Kněz v průmyslových oblastech může vhodně povzbuzovat, aby věřící horlivě byli účastní na hnutí novátorů a zlepšovatelů. Nemusí se vždy jednat o veliké věci, neboť jistě každý na svém pracovišti může něco zlepšit a zdokonalit. Zemědělcům je třeba říci, že mají být aktivnější v pokrokovém obdělávání půdy za použití techniky. Zdůrazňovat jim dále, že ani v zemědělském oboru nemůže se stavět na ztrnulých a přežitých formách a že třeba jít s vývojem, jenž nemůže být zadržán. Aby se toto úsilí kněží u věřících setkávalo s úspěchem, k tomu může napomáhat hlásání těch ná-

boženských motivů, které v tomto článku jsou předkládány. Třeba otevřeně říkat, že je křesťanskou činností vše, co pomáhá k rozvoji, co odstraňuje nedostatky, co zvyšuje panování nad hmotou, co přispívá k uspokojování potřeb, co odstraňuje roztržičnost, co zavádí soulad a plán ve věcech tohoto světa, co přispívá k jednotě a společenské harmonii.

Nejvyšší Velekněz Pius XII. mluví o technickém pokroku prohlásil (24. 12. 1941): Neodsuzujeme, co je darem Boha, který nám dává, že vyrůstá chléb ze zemských hrud, tak ve dnech stvoření světa skryl v nehlubším nitru země poklady ohně, kovů, drahých kamenů, aby člověk je vydobyl svou rukou pro své potřeby, díla a pokrok. *ThLic Miroslav Rajmon*

ŽIVOTNÍ JUBILEUM PROF. DR. JOSEFA CIBULKY

1. července se dožije sedmdesáti let katedrový profesor a senior profesorského sboru CMBF Th a PhDr Josef Cibulka. Považuji za svou milou povinnost, jako děkan fakulty a před třiceti lety žák Dr. Cibulky, připojit se malou vzpomínkou k dlouhé řadě těch, kteří v tento den vyjádří svou vděčnost a lásku jubilantovi.

Těžiště životního díla Dr. Cibulky tkví v jeho dlouholeté práci vysokoškolského učitele a s ní neoddělitelně spojené práci badatelské. K této práci byl přímo předurčen svým mimořádným nadáním a znalostí řeči, jež si osvojil během svých studií. Rodák z Ústí n. Orli. studoval nižší gymnasium v Lanškrouně, vyšší v Litomyšli. Zde r. 1905 studia ukončil maturitou s vyznamenáním a odešel na bohoslovecká studia do Říma, kde dosáhl doktorátu theologie a 18. prosince 1909 byl vysvěcen na kněze.

Po návratu do vlasti se stal vikaristou v Hradci Králové a zároveň docentem církevního zpěvu a hudby na bohosloveckém učilišti. Této své učitelské dráze zůstal již věren celý svůj život, i když zastával současně další úřady, jako úřad vicerektora Borromea a sekretáře biskupa ThDr. J. Doubravy. Svě funkce v Hradci Král. přerušil jen v r. 1916—17, kdy jako chovanec Frintanea studoval na vídeňské universitě.

Na podzim roku 1919 byl jmenován mimořádným profesorem na nově zřizované theol. fakultě v Bratislavě a zároveň pověřen provedením přípravných prací k uskutečnění chodu bratislavské theologické fa-

kulty. Protože však nedošlo k zahájení vyučování na této fakultě, strávil Dr. Cibulka šk. r. 1920—21 na studijní dovolené ve Francii. Od šk. r. 1921—22 byl povolán na bohosl. fakultu university Karlovy v Praze jako profesor dějin církevního umění a křesťanské archeologie. Na pražské bohosl. fakultě — dnes CMBF — působí dodnes. Jeho učitelská práce byla přerušena jen za okupace, kdy byl postaven v čelo Národní galerie, kde svou prozíravostí a neohrožeností zachránil před zkázou a zavlčením obrovský národní majetek.

Jako profesor — Dr. Cibulka přednášel též dějiny umění na vysoké škole architektury a na filosofické fakultě university Karlovy — je jubilant vzorem vysokoškolského učitele, který dovede upoutat posluchače logickou stavbou přednášek, promyšleností a skvělou formou i dikcí.

S učitelskou činností Cibulkovou je neoddělitelně spjata i činnost vědecká a badatelská. Jeho obsáhlá vědecká a literární činnost objímá výtvarné umění od počátků křesťanství až po současnost. Omezenost místa nedovoluje uvést všechna díla bohaté tvorby jubilantovy. Bude tak jistě učiněno jinde a povolanejším perem. Dr. Cibulku lákaly vždy obtížné a složité problémy, které dovedl vždy bystře vložit do celkového kulturně historického rámce, takže jsou obohaceny nejenom historie umění výtvarného, ale i historie všeobecné a mají význam světový. K nejvýznamnějším dílům Dr. Cibulky patří jeho badatelské práce z rané doby našeho křesťanství. Archeologicko-historické problémy této doby patří jistě k nejobtížnějším, ale obtížné nikdy Dr. Cibulku nezalekly, právě naopak. Složité otázky, do nichž vnáší nové světlo, řeší v dílech: Václavova rotunda (1933); O poloze kostela Panny Marie na hradě pražském (1934); Český řád korunační a jeho původ (1935); Kostel sv. Jiří (1936) a j.

Vyvrcholením Cibulkova badatelského díla o počátcích našeho křesťanství a s tím souvisejících památek archeologických bude několikasvazkové dílo o kostelích a křesťanství na Moravě v 9. stol., které připravuje k tisku. Objevné studie jubilantovy posunují existenci archeologických památek v našich zemích a tím i počátky křesťanské kultury do doby předcyrilometodějské.

K dokreslení profilu Dr. Cibulky budiž ještě připomenut jeho talent organizační, který se projevil v přípravách na zřízení bohoslovecké fakulty v Bratislavě, zřízení bohatého semináře při bohoslovecké fakultě pro křesťanskou archeologii, jako funkcionáře různých vědeckých korporací a účastníka světových kongresů, v péči o výchovu vědeckého a učitelského dorostu naší fakulty, v ochraně památek, v pracích na dostavbě a výzdobě chrámu sv. Víta a na poli legislativním.

Netřeba ani dodávat, že se dostalo Dr. J. Cibulkovi řady vyznamenání církevních i světských, u nás i za hranicemi.

Přejeme z upřímného srdce Spect. prof. Dr. J. Cibulkovi, kanovníku u Věch svatých na pražském hradě, mnoho síly a zdraví do dalších let a hojnost požehnání od Pána v jeho tvůrčí badatelské činnosti.

Prof. ThDr. Jan Merell, děkan CMBF

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA K ČÍSLU ŠESTÉMU - ROČNÍK VI.

Jano Köhler: MADONA

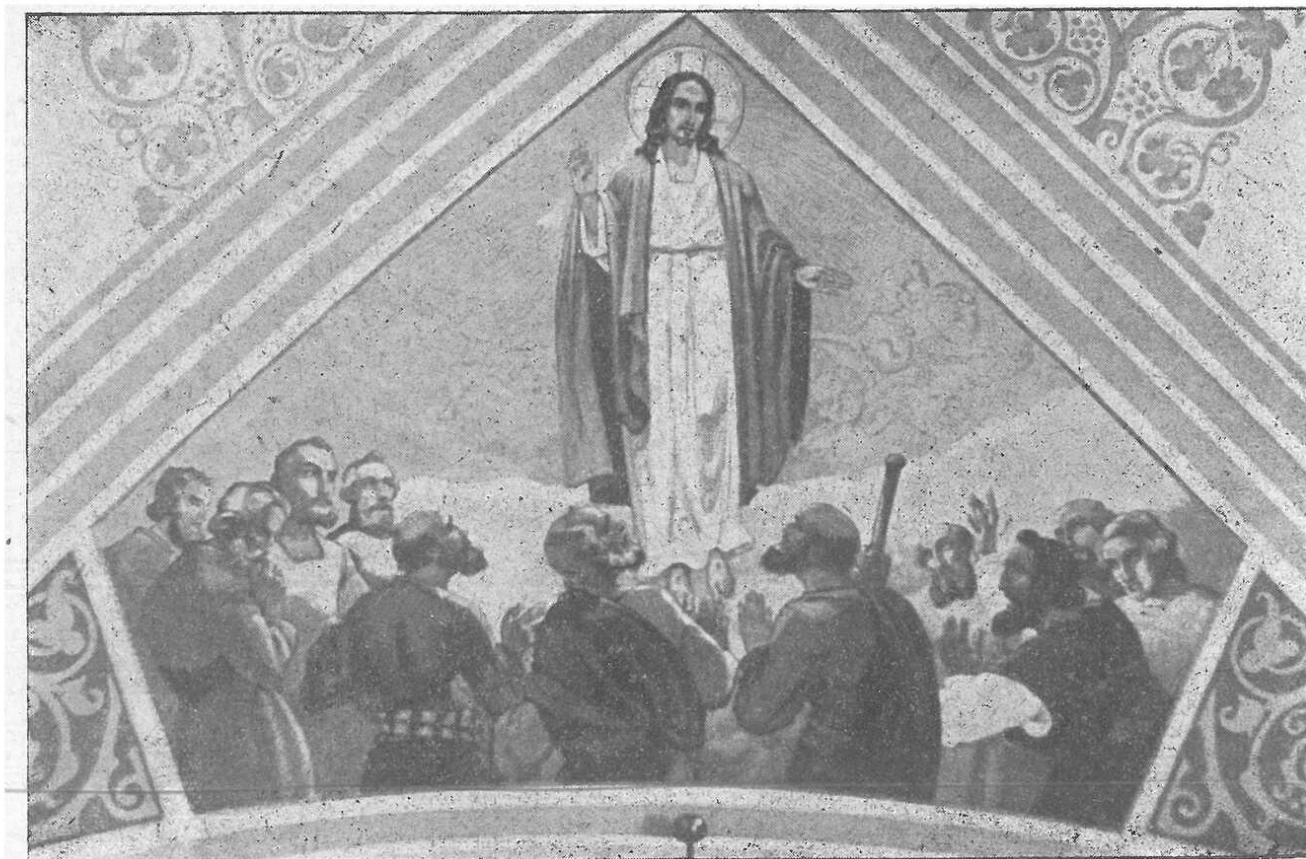
(olej z roku 1932 v majetku P. Mat. Müllera z Nového Města na Moravě)

Jano Köhler: Sv. Václav (tempera z roku 1928, v majetku P. J. Dragouna v Prostějově)

Jano Köhler: Sv. Jiří (kresba z roku 1904)

Jano Köhler: Nanebevstoupení Páně (freska z roku 1930 ve farním chrámu Páně ve Štamberku)

Mešní roucho, casula čili planeta, se vyvinulo z antikni paenuly. (Paenula od slova pannus — sukno.) Paenula byla v římském starověku takřka mezinárodním oděvem. Na východě i na západě se jí odívali mužové i ženy. Byl to jednoduchý přehoz bez rukávů, který zahaloval celé tělo a měl jen nahoře otvor pro prostrčení hlavy; někdy měla i kapuci. Byl to plášť cestovní, plášť do deště, proto často s kapucí, a zároveň zimník pro italské a orientální podnebí. Již Cicero a Horac se zmiňují o paenule. Také svatý Pavel ve svém druhém listě k Timotheovi 4, 13: »Paenulam, quam reliqui Troade apud Carpum... affer tecum...«

Ve čtvrtém století byl vydán zákon o odívání a podle tohoto zákona se stala paenula všedním oděvem senátorů, zatím co toga zůstala slavnostním oficiálním rouchem státním. Jakmile se však stala paenula rouchem oficiálním, začali se jí odívat i kněží při bohoslužbách jako bohoslužebným rouchem církevním, jak nám ukazují mozaiky a fresky zvláště z pátého a šestého století v Itálii. Poněvadž ve zvoncovité planetě byl celý člověk schovaný, skrytý jako v domečku, byla též nazvána casula (casa — dům, casula — domeček).

Zvoncovitá kasule byla až do devátého století mešním rouchem společným všem klerikům: kněžím, diakonům, subdiakonům, akolytům i lektorům. Od devátého století nosí jáhni a podjáhni místo ní tuniku. Teprve koncem jedenáctého století se stala kasule výhradně mešním rouchem kněžským. Poněvadž sahala až po kotníky a byla se všech stran uzavřená, musel ji kněz k uvolnění rukou při celebrování po stranách zvedat. Od třináctého století začali kasuli z praktických důvodů krátit a po stranách stále víc a víc vystřihávat, až konečně v osmnáctém století v době barokové dosáhla kasule nehezského tvaru basičkovitého, který byl v devatenáctém a dvacátém století vystřídán střizlivými estetickými tvary novodobými...

Symbolická kasule vyvěrá ze slov, kterými obléká světicí biskup při svěcení každého svěcence: »Accipe vestem sacerdotalem, per quam caritas intelligitur: potens est enim Deus, ut augeat tibi caritatem, et opus perfectum.« Tak jako kasule příkrývá všechna ostatní roucha, tak také láska k Bohu a k bližnímu »příkrývá množství hříchů«, »operit multitudinem peccatorum«. (1 Petr 4, 8.) Kasule je tedy symbolem lásky. Tvar kasule se během staletí měnil a menšil, ale nikdy se nesměla a neměla měnit a menšit láska, jejímž symbolem jest. Co by prospělo bohaté a cenné brokátové roucho na knězi, kdyby jeho srdce bylo chudé láskou? Kdyby lásku neměl, ničím by nebyl. Nic by neplatil v očích Božích. Byl by opravdový »pokrytec«. Pod krásným rouchem zevním by se skrývalo chatrné srdce uvnitř! To lépe zlaté srdce a chudé mešní roucho než zlatá kasule a špinavá duše. To lépe at se třpytí žárné lásky Boží a bliženecké srdce než mešní roucho zlatem vyšívané. Aby pod čistým a vzácným mešním rouchem se skrývala vždy duše oděná do svatebního roucha lásky! Srdce kněžské, ve kterém nehoří láska ke Kristu, nemůže zapálit oheň lásky v srdcích jiných, i kdyby jazyky andělskými mluvilo. — Milovat bez míry budiž mírou naší lásky. Láska nepočítá, láska se rozdává! Bonum est diffusivum sui. Láska se rozlévá. Nepočítá minuty, které prodléváme před Nejsvětější Svátostí, nepočítá minuty dikůčinění po mši svaté. Láska neodměřuje ani množství obětí. Láska nezná omrzelosti, raduje se, usmívá se. Naplňuje srdce čistou radostí. Jen láska čistá, radostná, taková, jakou měl svatý František Serafinský, svatý Filip Neri, svatý Klement Maria Hofbauer, jen taková láska je horlivá a vytrvalá. Radost je nejpvětší vzpruhou ke všem obětem kněžského povolání. Láska ukazuje Pánu Ježíši vždy milou, radostnou tvář, a nejen Pánu Ježíši, také všem bratrům v Kristu... Oddává se zcela Bohu, zapomíná jako dobrá matka a dobrý otec na sebe a myslí jen na své duchovní děti duchovnímu otci svěřené. Pro ně obětuje všechno, volný čas, zábavu, zdraví a život.

Taková láska není možná bez obětí. Je milost, kterou dává Pán jen jako odměnu za věrné a obětavé plnění kněžských povinností. Obětí, které s láskou přinášíme, jeví se nám jako opravdové »jugum suave et onus leve«, poněvadž víme, že nám přinesou zvláštní přízeň Boží. »Ubi amatur, non laboratur, et si laboratur, labor amatur.«

Mysleme na to, kdykoliv při oblékání mešního roucha se modlíme: »Domine, qui dixisti: Jugum meum suave et onus meum leve: fac, ut istud portare sic valeam, quod consequar Tuam gratiam.«

P. Karel Sahan

KRÁLOVSTVÍ PANNY MARIE

Dozněly zpěvy májových pobožností jako ptačí píseň, tiše se ztrácející v krajině soumraku. Ale věřící srdce stále zpívá svou chválu nejsvětější Královny, Matky Spasitelovy, jejíž přimlouvající se slovo se před tváří Boží rozprostírá jako ochranný plášť pro všechny, kdož se utíkají k jejímu svatému mateřství a kdož pokorně vyzývají její nejčistší lásku. Velké a svaté je království Panny Marie. Nemá hranic, a vyrůstající z vůle Boží, jako by i ono bylo bez počátku a konce. Tisícileté dějiny tohoto království Mariina jsou dějinami nepřetržité úcty a lásky, jež klíčí v lidských srdcích znovu a znovu a rozkvétá nejkrásnějšími květy. Maria v duchovním životě každého věřícího katolíka a zejména v duchovním životě katolického kněze zaujímá zvláštní místo, které jí právem patří. Spolupracovnice Kristova na díle vykoupení je pomocnicí poutníků věčnosti v díle posvěcení. Jako skrze ni přišel Bůh k člověku, tak opět skrze ni člověk se může dostat k Bohu. Od věčnosti Panna Maria v myšlence Boží byla určena jako cesta, kterou vykoupěné duše půjdou k svému Bohu. Nazývá-li ji sv. Bernard dílem věčné-

ho úradku, pak zajisté tušil onen podivuhodný a tajemný vliv, jímž přesvatá Boží Matka pomáhá vytvářet Krista v duších vykoupěných.

Vyzýváme ji jako svou matku, vzdáváme jí hold jako své královně, která vládne láskou a dobrotou svého nejčistšího srdce, a náš hlas se k ní utíká jako k pomocnici nejbělejší a prostřednici nejsvětější. Jak i slovo básníkovy dovede tušit krásu přesvaté Královny, již české jaro podává kytici svých prostých a bezelstných květů s úsměvem nevinnosti a pokory! »Jsi této země hlas, / jsi vším, čím může snít, / jsi vším, čím žasne v nás« — zpívá o přeblahoslavené Panně Ladislav Stehlík, když obdivuje krásu krumlovské Madony, a musíme vskutku přitom vzpomínat na všechny ty památníky zbožné úcty předků a jejich potomků ke Královně českého jara, na živá svědectví lásky a odanosti k Panně předčisté, jak je nazýváme všude, kamkoliv se obrátíme na svých putováních za krásou české krajiny. Náš lid dovedl jejím jménem posvětit i květiny, které ji odevzdávají svou krásu, protože všechna patří jí, Kráse oslavené a milované. »Třeslice líbezná, již u nás

říkáme / Panny Marie vlásky, / i tebe trhal jsem ve vonný herbář svůj / lisovaný z bolesti a lásky«, zpívá v jedné své básni, poznamenané přísnou vůní jihočeské krajiny, básník Jan Čarek. Bolest a láska se vždycky potkávají v srdci Panny Marie a kdo z nás by nevěděl, jak cudně a bez okázalosti právě jenom ona, matka všech trpících a sklíčených, dovede svou láskou zdvíhati bolest a proměňovati ji v úrodnou prst? Hle, jak právě ona dovede bolest zbaviti ostnů a jak pomáhá krukům vrávorajícím, aby našly svou cestu k ráji! Básník, který jí říká s očima plnými slz: »Dóme zlatý, jenž oslňuješ oči mé —«, vyznává pro sladkost a slávu jejího jména: »Své berly položil jsem k nohám tvým.« A je to zajisté vyznání velkého uzdravení, jehož se prostřednictvím Panny Marie dostává duši, která se zachycuje bělosti jejích rukou a do jejích utěšujících dlaní vkládá všechnu hořkost své pouti. Vždyť přece poutník života ví, že ona ho na konci cesty s úsměvem očekává, aby ho ochránila v nejtěžší hodině a aby byla s ním až do konce. A s Františkem Halasem je pout-

níku sladko mnohokrát se posilovati cestami, tak máme pracovati o své čěji rozhoří tehdy, až staneme v blízkosti Boží. Pak budeme moci s básníkem pozdraviti Královnu míru a veliké lásky jediným radostným výkřikem: »Ó dálko přiblížená!«
 Tak máme kráčet klopotnými je a živé naděje, která se nejproud-
 P. Václav Zima

PRO DALŠÍ PROHLOUBENÍ NAŠÍ PRÁCE

Po radostných oslavách Svátku práce, kdy církev také po prvé vzpomněla nově zavedeného svátku sv. Josefa-Dělníka, sešli se zástupci všech diecézí ČSR v Praze k zasedání Ústředního výboru CMVKD dne 2. května 1956. Zasedání zahájil kapitulní vikář Antonín Stehlik, načež v hlavním referátu podal pověření Dr. Alexandr Horák podrobnou zprávu o mimořádném zasedání SRM ve Stockholmu. Toto zasedání velmi jasně ukázalo, že třebas již nastalo uklidnění napětí ve světě, nelze složit ještě nečinně ruce do klína, ale nutno zajišťovat odstraňování všech ohnisek, která by mohla založit nebezpečí války, a důsledně žádat odzbrojení a zákaz atomových zbraní, jakož i veškeré pokusy s nimi. Radujeme se z toho, že svatý Otec ve svých posledních projevech učinil přímo věci svědomí tyto otázky, jak vděčně bylo i na zasedání ve Stockholmu od několika řečníků konstatováno. Dr. Alexandr Horák v další části svého obsažného referátu explikoval světové události poslední doby na naši práci. Zvláště výsledky nedávného zasedání vedoucích politiků SSSR v Moskvě a jejich ohlas ve světě a zvláště v zemích tábora míru má veliký význam i pro nás, neboť široká diskuse, která po tomto zasedání nastala, jistě nalezne svou půdu i v našich řadách.

Srdce každého kněze i věřícího člověka jistě potěší skutečnost, že nastává sbližování mezi národy a že se boří zdí nedůvěry, ale bolí, že vatikánský list *Observatore Romano* nechce vidět skutečný vývoj světa a že někteří vysocí církevní hodnostáři docela provokativně si zahrávají s nebezpečím, jako na příklad kardinál Spellmann, který krátce po návštěvě svatého Otce mluvil k americkým vojenským jednotkám v Německé spolkové republice u atomového děla a dal se

fotografovat v tanku! Všechny tyto nezdravé zjevy nás neodloučí od naší cesty, která je cestou míru, spravedlnosti a zajištění bezpečí pro všechny národy světa.

Po vyčerpávajícím referátu Dr. Alexandra Horáka pozdravil zasedání předseda SÚC Dr. Jaroslav Havelka, načež následovaly zprávy z ústředních komisí. Předseda zahraniční komise Msgr. Dr. Eduard Oliva podal zprávu o návštěvě polských spolubratří u nás a o dalších připravovaných návštěvách, Dr. František Drábek o práci zemědělské komise a předseda komise zájmové Dr. František Glogar vysvětlil postup při zařazování kněží do rekreace a lázeňského léčení. Zprávu z komise kulturně historické podal kapitulní vikář Ján Dechet a ze slovenské zemědělské komise kap. vikář Zoltán Belák. O své cestě do Rakouska pověděl přítomným prof. Josef Beneš, načež zahájena diskuse, jež byla velmi bohatá a přinesla mnoho námětů, které čekají na řešení a budou naplní práci příští pracovní schůze předsednictva CMV, která se bude konat na Slovensku. Do diskuse zvláště zasáhli kanov. Černocký, kap. vikář J. Dechet, gen. vikář Adamčík, kap. vikář Z. Belák, kan. Štefko, gen. vikář Onderko, Rauwolf, Engelmann, Jurák, kan. Mára, Dr. Korec, Dr. Zárecký, Dr. Merell a jiní.

Celodenní zasedání ústředního výboru CMV schválilo usnesení, přijalo organizační připomínky gen. tajemníka CMV a bylo zakončeno upřímným a srdečným projevem pověření Dr. Josefa Lukačoviče, který také zodpověděl mnohé diskusní příspěvky, sebekriticky doznal nedostatky naší práce, ale také jasně a pevně vytyčil nejen cíl, nýbrž i prostředky k tomuto cíli, k němuž naše duchovenstvo vždy statečně půjde: Bůh, církev, vlast!

J. B.

Doba očima kněze

ODLOŽME SKUTKY TEMNOTY

Kniže apoštolský svatý Pavel uvádí ve své epištole k Římanům pozoruhodnou větu: »Noc pokročila, den pak se přiblížil. Odložme tedy skutky temnoty a oblecme se ve zbroj světla!« Sv. apoštol vyjádřil tu naprostou nutnost mravní přeměny, nutnost zbavit se balastu nedokonale minulosti a přejít směle k vyššímu stavu věcí, obléci se ve »zbroj světla«. Není lehké dosáhnout této veliké proměny uvnitř lidského srdce,

není snadné změnit život jednoho člověka, a proto tím těžší je a bude změnit vztahy mezi národy, dát jim novou náplň, nové formy, nový smysl. A přece je to nutné a nezbytné a my zvláště dnes pocítujeme ve světě první velké kroky, které se k tomuto velikému cíli činí. Morální principy musí naplnit stejně nezbytně život národů, jejich vztahy, právě tak jako není myslitelný život jedince bez ohledu k společenství národnímu nebo státnímu.

ŠŤASTNÝ NÁLEZCE

Město Rimini v Itálii bylo v rozpětí nejhorlivější apoštolské činnosti sv. Antonína Paduánského svědkem jedinečné události nadpřirozené, o níž patheticky píše Arnošt Helo ve svých »Podobiznách«: »Jednou kázal v Rimini sv. Antonín posluchačům se srdcem zatvrzelým a utvrzelým ve svých bludech. Zpozoroval to Antonín a přerušil své kázání slovy: »Vstaňte a pojďte k moři!« Řeka Marechta vtéká do moře blízko Rimini. Posluchači, zvědaví na nějaké dobrodružství, šli za světcem. Na břehu mořském u vstoku řeky obrátil se Antonín k moři a zvolal: »Lidé nechtějí mne poslouchat. Pojďte, pojďte, ryby, a naslouchejte vy mně místo nich!« A ejhle, množství ryb v okamžiku blížilo se ku břehu a zdvihly, jako by poslouchaly, své hlavy. A Antonín mluvil: »Ryby, milé sestry, vzdejte svému Tvůrci dík, že dal vám tak vznešený přibýtek — vodu!« Tak něžně promlouvaje k nim, pak skončil: »Rybičky, tak vyznamenané mezi

vším tvorstvem, chvalte a díky činite Pánu!« A ryby sebou zmítaly, otvíraly ústa — proto za ně zvolal Antonín: »Pochválen buď věčný Bůh!« Očití svědci tohoto divu zanechali tradici i malířskými památkami dodnes živou vzpomínku na Divotvůrce Itálie. Jako Lisabon (r. 1195) byl místem jeho narození, tak klášter augustiniánský v Koimbre, kde jako člen této družiny strávil 10 let, byl Prozřetelností mezníkem od ztájené osobní zbožnosti k veřejné činnosti pro spásu nesmrtelných duší a apoštolskou horlivostí v době rozhranosti mravů, rozbrojů a občanských svárů. Apoštol serafínské lásky — a dát se pro ni i v obět mučednickou — to tanulo ideálem Antonínovi r. 1220 při vstupu do družiny sv. Františka, reformátora 13. století. Antonín mučedníkem krve se nestal — avšak jeho apoštolát slova, kterým jako šířícím plamenem neúprosně mával bez únavy a odpočinku 11 let, stal se pochodní sálající oheň lásky, mírnosti a pokory, zapalující davy pochybovačů a hříšníků, smírující nepřátele společenského občanského společenství v celých

Morálka je živou věcí, není schematem, není abstraktní poučkou. Nalézat ji i ve vztahu národa k národu. Povýšit ji na jediného soudce mezi národy a učinit z ní vysokou autoritu v lidstvu jsou cíle blízké pojetí křesťanskému, cíle veliké, spravedlivé a čestné, o které je třeba neustále usilovat a bojovat. Morální vztahy nás spojují i s lidmi rozdílných názorů, a proto jsou zvláště vhodné jako společná řeč mezinárodního dorozumění. Snaha o jejich uplatňování není ještě láska, kterou má na mysli křesťan, ale lze je právem považovat za jakési předstupně lásky, předpoklady k novému ustrojení poměrů lidstva.

Nebylo tomu tak dlouho, co lidstvo bylo rozděleno na dva tábory, které se potíraly a které nebyly s to najít společnou řeč. Ženevské konference byly projevem namáhavého úsilí překonat tyto nezdravé a nebezpečné poměry. Od nich vede cesta k dalším a dalším pokusům o sblížení a porozumění, cesta obtížná, plná překážek, mnohdy klikatá, mařená snahou nejhorších sobců, těžících ze zbrojení, nenapravitelných militaristů, poplatných zlu a zkáze.

Naše vlast od samého počátku této veliké mírové iniciativy, dané především neúnnavnou snahou Sovětského svazu, vždy aktivně pomáhala vytvářet nové poměry ve vztazích mezi národy. Vysíláme své odborníky do nejvzdálenějších zemí, stavíme jim nové závody, cukrovary, továrny, mosty a cesty, zveme k nám tisíce studentů a odborníků a podáváme jim svou pomocnou ruku, ozbrojenou našimi nemalými zkušenostmi.

Ministerský předseda Velké Britannie A. Eden prohlásil jednou, že vždy je mírové jednání lepší než šílené zbrojení a že návštěva Bulganina a Chruščeva stojí dvoumiliontinu částky, kterou je třeba vynaložit na jedinou vodíkovou bombu. Úřadující londýnský starosta Sir Seymour Howard pronesl na londýnské radnici pozoruhodnou větu: *»Tito velvyslanci dobré vůle přišli do naší země, aby jednali s našimi vůdci a hledali cesty k upevnění svazku přátelství a porozumění mezi lidem našich zemí.«*

Výsledky jednání nezklamaly jistě očekávání lorda Seymoura a tím méně všech prostých lidí, co jich je na světě. Po cestě sovětských státníků do Indie a Burmy byla cesta do Britannie počátkem plodného jednání mezi Východem a Západem. Mírumilovní lidé si snadno zvykají na to, že se nyní již »jedná«, ale je nutné si zároveň uvědomit, že je na světě ještě mnoho těch státníků, zbrojařů a militaristů, kteří dělají všechno možné, aby takové jednání znemožňovali a ztěžovali. Při britské návštěvě strhli tito kazimirové pokřik, že Sovětský svaz hodlá zbavit Velkou Britanii jejích spojenců. Ale slyšeli jsme naopak, že sovětský předseda vlády Bulganin na tiskové konferenci zdůraznil, že londýnská jednání nejen nemají zbavit

Velkou Britanii spojenectví s USA, ale že dokonce Sovětský svaz se domnívá, že Velká Britannie jako spojenec USA by mohla být rozhodujícím prostředníkem mezi těmito prvními světovými velmocemi. *»Mimohrádná upřímnost rozhovorů vedla k většímu porozumění stanovisek obou stran,«* řekla k výsledkům jednání sama oficiální Reuterova agentura. Britsko-sovětská jednání vytvořila spolehlivé základy pro řešení dalších problémů. Pravdu měl N. S. Chruščev, když řekl: *»Nejde o to, zda dosáhneme absolutní dohody ve všech bodech, nevěříme, že by to bylo možné, protože je snadnější vztahy zhoršit, než je zlepšit. Položíme však dobré základy, velmi dobrý podklad pro rozvoj vztahů, které se musí v budoucnosti stát tak přátelskými, jak je možno.«*

A to se také stalo. Dvě evropské velmoci, jež mají spolu s Francií klíčovou úlohu při řešení všech otázek kontinentu, před tváří celé veřejnosti prohlásily, že jsou rozhodnuty pracovat pro další uvolnění mezinárodního napětí a učinit vše, co je v jejich silách, aby usnadnily upevnění vzájemné důvěry a zlepšení vztahů mezi státy vůbec. Společná deklarace hovoří dále o nutnosti zastavení závodů ve zbrojení a konečného zákazu nukleárních zbraní. Obě velmoci se dohodly, že učiní vše, aby byla mírumilovně řešena nebezpečná situace na Středním Východě, aby byl zajištěn mír v oblasti Palestiny a arabských států. Rovněž rozšíření — a to značně — hospodářských a kulturních vztahů mezi oběma velmocemi jsou konstruktivním mírovým činem.

Na britsko-sovětská jednání logicky navázala francouzská návštěva v Moskvě. Výsledky jednání francouzského předsedy G. Molleta a ministra zahraničních věcí Ch. Pinaua se sovětskými státníky velmi opět hnuly s krami a ledovci studené války a opět oživily tendence k ještě větší spolupráci. Vzájemné vztahy Francie a Sovětského svazu se plodně rozšířily a tradiční přátelství obou zemí bude tak znovu posíleno a vlastně obnoveno. Neobyčejně vzroste hospodářská a kulturní spolupráce obou velmocí a spolu s britsko-sovětskými vztahy vytvoří prostředí důvěry a součinnosti na evropské pevnině. Rovněž je nutné ocenit zvýšenou součinnost obou velmocí v složitých otázkách odzbrojení. Stanoviska Francie, Velké Britannie a Sovětského svazu jsou si velmi blízká, opravňující tak veliké naděje k dosažení alespoň počáteční dohody, byť zatím obmezené.

Rovněž jako konstruktivní událost lze uvítat italsko-francouzské sblížení, vyjádřené cestou presidenta Italské republiky G. Gronchiho a francouzského presidenta R. Cotyho. Hlavním předmětem jednání byla opět situace na Středním Východě, problém odzbrojení, otázky NATO, opětného sjednocení Německa.

městech italských. Sv. Antonín — apoštol slova Božího, potvrzující své poslání zázračnými činy — počtem a realitou skoro pravé bajky! Slovo »Divotvářce« není u něho nadsázkou — už v jeho pozemském životě bylo skutečností, a popularita úcty antonínské je dodnes živou aktualitou duchovního života katolického i kněžského. A právem!

Sv. Antonín, v jehož náručí vine se Ježíšek k srdci jeho — kdo by neznal tohoto něžného objetí zaniceného apoštola s Bohem! — Byl to zázrak, potvrzený svědkem události a dochovaný dodnes na nesčetných oltářích celého katolického světa. Toť vpravdě patron kněze, denně obětujícího, denně ve svých rukou posvěcených držícího téhož Spasitele! Chceš, knězi a denní příteli Ježíšův, být svému lidu také tím, čím byl sv. Antonín své době — smiřujícím duše s Bohem, nesoucím pokoj i celému světu, jak zní tvůj denní pozdrav: Dominus vobiscum? Uč se při mši sv. po antonínsku něžnou vírou, zanicenou zbožností se chovat k svému Bohu! Z tohoto oltářního pak ohniska

šlehne do tvého srdce plamen nadšení pro slovo na kazatelně i jinde a vyplní se na tobě modlitba sv. Do-na Boska: Da mihi animas, cetera tolle!

Kolik věřících za 7 století pokleklo u oltářů sv. Antonína s úpěnlivou prosbou, by jim pomohl nalézt, co těžce ztratili: ztracené osobní štěstí, klid v rodině. Jak skvělým dokladem úcty svatoantonínské jest rozjasněná pouť věřícího Slovácka do Blatnice.

Kéž sv. Antonín žehná poutníkům do Blatnice i letos, by cestou přes Blatnici našli se ve svornosti, míru a pokoji navzájem. Sv. Antoníne, šťastný nálezce pozemského štěstí a blahobytu, protože celý svět dnes potřebuje míru a pokoje, vypros nám to u Pána pro velkou víru těch, kteří v tvé posvátné Blatnici pokleknou a tebe poprosí! Příští rok 1957 začíná tvým dnem — úterkem — nechť právě jako »antonínský« jest pod tvou ochranou, by celý svět a všichni národové našli se v objetí šťastného míru!

P. Alfons Daňha

Jednání mezi Velkou Británií a SSSR, mezi Francií a SSSR, Itálií a Francií hnuly ledem studené války. V popředí zájmů je proto hospodářské soutěžení států mezi sebou a tím mírového spolužití. Tato otázka se již projevila i v atlantické organizaci NATO. Pád generála Gruenthera byl výraz kvašení v této západní instituci. Generál se dokonale znemožnil svým prohlášením, že v případě války se stanou severní Francie, západní Německo, státy Beneluxu a Dánsko dějištěm atomové války a že budou naprosto zničeny. Neomaleně ukázal, že místo slibované bezpečnosti dává Atlantický pakt obyvatelstvu jmenovaných zemí jistotu zkázy. Generál byl tedy obětován, aby byl zachráněn nimbos paktu. Avšak Itálie a Francie chtějí nyní dát paktu převážně hospodářský charakter a chtějí zatlačit jeho vojenské poslání do pozadí. Hannoversche Presse smutně také doznává, že »Atlantický pakt se stal překážkou pro dorozumění velmocí zvláště v německé otázce« a vyvozují z toho závěr, že »zahraničně politické tání, které nyní nastává ve světovém měřítku, drolí také základy NATO«.

Jak reaguje na tyto změny politika USA? Zdá se, že vedle oficiálního stanoviska presidenta D. Eisenhowera, které se dosud drží tradičního zbrojení a vojenských aliancí, se objevuje i významný směr jeho konkurenta ve volbách o křeslo presidenta A. A. Stevensona. — Tento státník shledal dosavadní politiku USA povrchní a neodpovídající nastalým změnám ve světě. Také on zdůrazňuje nutnost jednání a požaduje, aby Atlantický pakt sledoval přednostně hospodářské cíle. Vyslovil se také o tom, že americká pomoc nevyvinutým zemím nesmí být vázána politický-

mi podmínkami. Ostatně v době pobytu sovětských státníků v Anglii vyjádřil se ve svém projevu i státní tajemník J. F. Dulles o nutnosti »více stavět na naději než strachu« a rovněž připustil možnost jiné náplně Atlantického paktu, než má dosud. Francouzové i Italové se ve Washingtoně vyslovili velmi jasně pro hospodářskou orientaci NATO. Je však ještě místo na světě, kde z těchto změn v mezinárodní politice se neprojevuje ani radost, ani uspokojení. Tímto místem je Bonn. Je zvláště pro křesťana trapné, musí-li slyšet z úst kancléře Adenauera větu nelidskou a rouhavou: »Ve jménu Božím raději politiku síly než slabosti.« Staré Hitlerovo dědictví se tedy znovu ozvalo, aby nové uvolnění mezinárodních vztahů se nestalo skutkem a aby bylo dále možno lovit v kalných vodách studené války. Ale i na samotném sjezdu Křesťansko-demokratické unie byla slyšet kritika, z níž vyplývala nutnost revize dosavadní Adenauerovy politiky, jež je zároveň balvanem na cestě pokojného sjednocení Německa. Tupé lpění na remilitarisaci zvýšilo naopak rozpory mezi Francií a Německem a znovu poškodilo prestiž Adenauerovy politiky.

Cesty »velvyslanců dobré vůle« se však navzdor adenauerovským kazimírům uskutečňují a budou uskutečňovat. Po francouzských státnících přijede do Moskvy president Jugoslaviie Tito. Po něm iránský šach a příslíbena je rovněž návštěva britského ministerského předsedy A. Edena. Národové celého světa chtějí odložit »skutky temnoty«, chtějí odvrhnout nesmírný hřích atomové války a chtějí se odít »zbrojí světla«, zbrojí lásky, pokoje a míru. Kdo jim v tom může zabránit? Pokoj Kristův musí tak vejít do světa a mezi národy nastanou poměry lidskosti a mravnosti.

P. Jan Mára

MALÍŘ JANO KÖHLER

(K patnáctému výročí úmrtí)

Divně si zahrál životní osud s Jano Köhlerem, když naň bereme měřítko čistě lidské. Köhler byl rodák z Brna, kde se narodil 9. února 1873 jako syn vozky brněnské dráhy, rodáka od Lanškrouna. Nebýt okolností, že otec měsíc po Janově narození zemřel, bylo by se jemu i sourozencům dostalo po otci výchovy německé a životní osudy Janovy by se utvářely zcela jinak. Ale mladá vdova, věrná dcera Moravské Slovače, zvyklá těžké práci na poli i doma, vrátila se do rodných Nenkovic u Kyjova a vychovala dvojčátka Jana a Rosalii jako věrné Čechy, ba ráda snášela svízele vdovství, jen když děti byly zdravé a dobře se ve škole učily. Když Jan dospěl dvanáctého roku, dala ho na gymnasium, a když poznala jeho vloh a přičinnost, poslala ho na další studium na umělecko-průmyslovou školu v Praze a pak na Akademii výtvarných umění (zde byl žákem profesora Ženíška) v Praze a Mnichově, ba smířila se i s tím, že Jano nechtěl být středoškolským profesorem, aby ji ve stáří aspoň částečně nahradil vše, co na něho vynaložila, ale že se stal samostatným malířem — umělcem. Po skončení studii navrátil se Jano do »vlasti nenkovské« a s pomocí dobré matčiny sestry zařídil si samostatný atelier (zničen za poslední války), v r. 1926 přesídlil do Stražovic u Kyjova, kde si zařídil domek s atelierem z bývalé »šmelcovny«. Tu žil vzorným životem starostlivého otce, manžela, vděčného syna, synovce i bratra, oddán pilné práci a studiu, až do své smrti v lednu 1941.

Kromě malířství studoval Köhler i jiné obory lidského vědění, ovládal řadu jazyků, takže byl pohotový při řeči o čemkoliv z oboru theologie, filosofie, dějepisu, politiky a rád si o všem pohovořil až do své smrti. Bystrým pozorováním dosáhl božského klidu právě filosofie a měl o všem ustálený názor, od dětství zachoval si hluboce prostou víru a v tomto jeho přesvědčení nezměnila ho žádná móda a jako vzácný charakter šel svou cestou, ať se to komu líbilo nebo ne. Neměl rád pražské umělce pro jejich přespráhlé

sklony k modernismu a napodobování cizích vzorů a nazýval je »západními Slovaný«. Tvrdá byla cesta jeho osamostatňování, ale Köhler zachoval si svůj ryzí charakter, trpělivě snášel dlouholeté nezdary a až do své smrti trpěl pro své umělecké Credo, jež mu nedovolovalo zradit Boha a pravé umění. Tržil za to hodně posměšků od kolegů svého cechu, říkalo se o něm, že je blázen, ale Köhler klidně vše přijímal, s oblibou se portrétoval v úboru šaška s rolníčkami a zůstal vpravdě »bláznem pro Krista«.

Köhler začal pracovat ve světském dekorativním umění (na př. výzdoba hotelu »Paříž« v Praze I), ale když přišel začátkem tohoto století do Prostějova sgrafitovat prostějovský zámek, dostal se do styku s tehdejšími prostějovskými farářem K. Dostálem Lutinovem, který svým bystrým uměleckým zrakem rázem rozpoznal vlohy Köhlerovy a přiměl ho k tomu, aby maloval farní chrám sv. Kříže. A tu našel Köhler svou vlastní — podstatu, kde mohl uskutečnit své umělecké vise, a stal se postupem doby významným malířem kostelních maleb, který tvořil svérázná a modernímu duchu odpovídající díla náboženská. Tím ovšem jeho umělecký rozsah nebyl vyčerpán. Všestrannost Köhlerova byla obdivuhodná, žádná malířská technika nebyla mu cizí. Pracoval tužkou, perem, křídou, na kameni, štětcem v akvarelu, oleji, temperě, freskem, mosaikou kachlikovou i byzantskou atd. Zvláště v oboru kachlíkové mosaiky znamená u nás novum, neboť na nikoho nenavazoval, u nikoho se neučil, a přece vytvořil v tomto oboru díla, která nemají obdoby, na př. křížová cesta na Sv. Hostýně, náhrobky v Prostějově a j.

Velká je řada prací Köhlerových, roztroušených hlavně na Moravě, ale částečně i v Čechách. Abychom vzpomněli jen nejvýznamnějších: Dům umělců a kostel v Hodoníně, kostely a domy v Kyjově, bývalý Augustiniánský dům v Luhačovicích, zámek, kostely a řada domů a náhrobků v Prostějově, arcib. residence,

Sarkandrovka, kostely a domy v Olomouci (v Hejčinském chrámu je jeho největší mosaikový obraz), škola v Brně, křížová cesta na Sv. Hostýně (škoda, že nebyla tehdejší duchovní správou na Sv. Hostýně přijata jeho nabídka na výzdobu poutního chrámu na Hostýně!), radnice v Pardubicích, Tišnově, kostely v Přerově, Štramberku, Rajhradě, Napajedlích, Laškově, Plumlově, Bystřici pod Host. a j.

GEORGE BERNARD SHAW

»Nesnesu společenský pořádek, který vztahy lidí staví na obchodních základech.« volá rozhořčeně profesor Harry Higgins v nejslavnější Shawově komedii *Pygmalion*. Tato věta by mohla stát v čele celého Shawova díla. Toho díla, které nesmlouvavě soudilo a nemilosrdně šlehalo vše nezdravé a znemravňující, a které si zaslouží naší pozornosti. Zaslouží si pozornosti lidí celého světa, kteří bojují o lepší život

na zemi. Zaslouží si ji přes to, že jeho osobnost četnými paradoxy ve vlastním životě i v díle není zcela průzračná a není také ve všech svých projevech docela nesporná. Avšak Shaw je zcela určitě mimořádným zjevem, jehož význam daleko přerostl hranice působnosti dramatického spisovatele a Světová rada míru jistě proto zařadila sté výročí jeho narození mezi data, která letos oslavuje celý kulturní svět.

26. července 1856 spatřil George Bernard Shaw světlo světa v irském Dublině. Jeho otec George Carr Shaw pocházel ze starého skotského šlechtického rodu. Byl na to hrdý a vyneslo mu to také úřednickou kariéru, jenže když mu bylo čtyřicet let, byl úřad zrušen a Shawův otec šel do pense. Tehdy se teprve oženil s Lucindou Elisabeth Gurleyovou. Byla také z »lepšího« rodu, ne-li také ze šlechtického. To ovšem bylo pramalou náhradou za četné dobré vlastnosti, které jí chyběly. Na příklad neměla takřka zájem o to, co dělají její děti, jak se vzdělávají a co je zajímá. Zdá se ovšem jisté, že tato otupělost byla způsobena tím, že George Carr pil nad míru a všemožně jí ztrpčoval život. Pro mladého Bernarda byly neutěšené rodinné poměry školou, která ho velmi tvrdě kovala a přetvářela ho k jeho budoucím názorům a povahovým rysům. Při nejmenším zcela jistě z odporu k tomu, co doma viděl, vyrostl jeho naprostý abstinentsmus a vegetariánství.

Škola nebyla láskou Bernardovou. Snad proto, že mu nemohla dát to, po čem jeho duch toužil. Metodistická škola, kterou navštěvoval, mu dokonale zošklivila katechismus a způsobila, že skoro zapomněl to, co už předtím uměl z latiny a řečtiny. Stejně tak povinná návštěva bohoslužeb irské episkopální církve způsobila, že dlouhá léta nešel vůbec do žádného kostela.

Už v patnácti letech vstoupil — ovšem na základě mocné přimlavy svého strýce, neboť sám nic neuměl — do zaměstnání v jedné dublinské pozemkové kanceláři. Byl tam zaměstnán asi pět let. Měl docela slušné služební příjmy, ale mnohem víc si vydělal, když — ovšem v nepřítomnosti šéfů — vyučoval své kolegy v kanceláři »opernímu umění«. Vyučování spočívalo v tom, že mladé muže, pocházející většinou z »vyšších« vrstev, učil pískat nebo zpívat četné operní i koncertní arie, jež pochytil od sestry a matky, které byly zpěvačkami. Přitom neobyčejně horlivě četl — i velice těžké filosofické spisy — ale ještě horlivěji psal. Psal kde komu. Přátelům i novinám. Málo co z toho bylo otištěno. On ovšem nepsal, aby se to tisk-

Dovedných náboženských umělců měli jsme více, ale téměř neměli jsme umělce hluboké a při tom dětsky prosté víry, jakým byl Jano Köhler.

Poctivý umělec, poctivý muž, poctivý křesťan — toť hodnoty, které budou trvale připomínat díla Jano Köhlera.

Prof. Oldřich Svozil

lo, nýbrž proto, že musil psát. Byl k tomu neodolatelně puzen. A přitom — jaksi v podvědomí — cvičil svou schopnost popisovat věci a vyjadřovat se dobrým stylem.

Když jeho matka a sestra opustily otce a odešly do Londýna s úmyslem, aby se tam matka uchytila jako učitelka zpěvu a sestra jako zpěvačka, nepoutalo nic ani dvacetiletého Bernarda k Dublinu a odebral se i on do velkoměsta nad Temží. Do Irska se vrátil až po třiceti letech, a to ještě jen na docela krátkou návštěvu. V Londýně mu nastaly zlé časy. Shaw, tvrdý ke všemu, ke všem i k sobě, se zvolna probíjí ke svému vlastnímu poslání. Je hudebním a uměleckým kritikem. Začíná tak v časopise »Sršeň« a je typicky shawovské, že se do všeho pouští s obrovskou vervou a sobě vlastní prostorekostí, že — kdyby se soudilo podle »Sršně« — neměla by Anglie koncem sedmdesátých let ani jednoho pořádného muzikanta.

Předchozí výchova způsobila, že se cítil ostrčeným ve společnosti. Než nevzdává se, dohání svou zaostalost ve všeobecném vzdělání i ve společenském chování. Tak ho v osmdesátých letech bylo denně vidět v knihovně Britského musea, kde neúnavně a s nesmírnou energií nahrazoval to, co mu zůstala dlužná škola a společnost. V tomto období začíná Shaw psát dlouhé romány, které vyšly — ovšem až, když Shaw byl slavný — ale brzo po napsání neodvážil se žádný nakladatel je vydat. V této době žil G. B. S. velmi nuzně, jeho oděv chátral, avšak rozhodně to vadilo více jeho přátelům než jemu samému. Neholil se a nechal si narůst plnovous, který této doby byl stejně jako jeho křtice nádherně rudý. Byla to jistě překrásná podívaná na tenkého dvoumetrového mladého muže, ozdobeného rudým vlasem a plnovousem, jak dupe okovanými botami po parketách galerií a koncertních síní. K tomu všemu se v jedné době odíval do reformistického vlněného oděvu doktora Jágra, v němž jeho délka a štíhlost teprve náležitě vynikaly. Jistě by mu nevadil obecný podiv, který toto ustrojení na veřejnosti způsobilo, nýbrž to, že nový oděv velmi vrzal při každém pohybu a on sám se prý — jak tvrdí zlí jazykové — neslyšel. Na tom by mohlo něco být. Shaw byl totiž velice ješitný. Mnoho jeho výjimečných a neobvyklých počínů lze vysvětlit tím, že chtěl na sebe upozornit. Však i mnoho anekdot, jimiž byl opředen, se týká této jeho vlastnosti.

Brzy po svém příchodu do Londýna začal G. B. S. docházet do různých debatních kroužků. Pomocí kroužků a různých dobročinných spolků počal do britské společnosti vnikat socialismus. Tíživost staré společnosti, jejíž nespravedlnosti viděl velice zblízka a jež se ho dokonce tvrdě dotkla, což se projevuje i v jeho hrách, potřebovala řešení — a tím byl i pro Shawa socialismus.

Stal se přesvědčeným hlasatelem socialismu, ale nestal se jeho theoretikem. I v této tak důležitě otázce se projevuje Shawova nedůslednost a sklon k paradoxům. Značnou část svého života byl sice socialistou, ale zároveň byl věrným přívržencem »Fabiánské společnosti«, která velice vyhovovala jeho intelektualistickým a idealistickým sklónům. Rozešel se s ní až v třicátých letech našeho století, od kdy spatřoval v Sovětském svazu jediného nositele socialismu a pokroku. Jeho chápání socialismu ukazuje jeden z jeho slavných výroků. Shaw totiž nepochopil podstatu myšlenky odměňování podle zásluhy podle společenské

hodnoty vykonávané práce. Byl zatvrzele toho názoru, že odměny mají být stejné pro všechny. Říkal: »Jak chcete poznat, kolikrát je třeba arcibiskup obsažen v rohovnickém mistru?«

Jedním z paradoxů Shawova života bylo i jeho manželství. Z projevů Shawových bylo známo, že je proti konvenčně uspořádaným vztahům mezi mužem a ženou, jak tomu bylo ve společnosti jeho doby. Někdy se dokonce zastával volné lásky. Ale samo uzavření jeho manželství i jeho manželský život byly s tím v rozporu. Shaw totiž jednou vážně onemocněl — bylo mu tehdy asi čtyřicet let. V jeho opuštěnosti, v hrozném pořádku, který u něho doma vládl, a v jeho tělesné sešlosti nalezla ho jeho přítelkyně a tak trochu spolupracovnice Charlotta Payne Townsedová. Byla to zámožná a velmi ušlechtilá dáma, která prostě opatřila dům a tam chtěla Shawa převést a starat se o něho. A on prudce odmítl. Nemůže kompromitovat svobodnou ženu tím, že by u ní bydlel. Věc se vyřešila snatkem. Shaw se k obřadu dostavil tak sešlý, že ho považovali za žebráka a jeho snoubenku chtěli oddat s jedním ze svědků. Manželství bylo šťastné a paní Shawová vnesla do neuspořádané domácnosti dramatický řád, uspořádala nejen jeho bydlení, nýbrž i jeho finanční věci a od té doby se mu dařilo všestranně dobře. Byl bohat, velmi bohat — jeho majetek byl získán jeho poctivou prací, nicméně však nelze v tom nevidět ruku jeho paní.

G. B. S. psal romány, byl literárním, hudebním a divadelním kritikem, ale hlavní jeho význam spočívá v tvorbě dramatické. Třebaže žil a působil ve vlasti Shakespearově, napadal tohoto autora, kdekoli se k tomu naskytla příležitost. Důvodem prý k tomu bylo, že chtěl upozornit na sebe a odstranit si z cesty konkurenta. Domnívám se, že hlavní důvod tohoto postoje spočíval v tom, že se v době jeho kritické činnosti hrál Shakespeare špatně, protože byl upravován, aby vyhovoval jednotlivým divadelním hvězdám. Druhým důvodem bylo, že Shaw byl vášnivý ibsenista a za Ibsena bojoval všemi prostředky.

První Shawovy hry byly »neutěšené«. Byly to »Domy vdovců«, u nás hrané pod názvem »Domy pana Sartoria«, »Živnost paní Warenové« a »Milovník«.

Všechny sžíravě kritisovaly neutěšené a pokrytecké poměry anglické společnosti na konci století. Jejich nezakrytý útok byl společnosti neúnosný a tak »Živnost paní Warenové« byla v Anglii plných třicet let zakázána. V té době sklízel veliké úspěchy Wilde se svou konverzační společenskou komedií. Chtěl-li Shaw, aby jeho myšlenky pronikly na prkna znamenající svět a s ním do myslí diváků, musil volit rovněž cestu jiskřivě vtipné komedie. Ovšem, vždy cenu hry vážil její myšlenkovou náplní, a té někdy podržoval i uměleckou formu. Vzniká celá řada vtipných her, v nichž se svým typickým způsobem vyrovnává se všemi možnými problémy. Jmenujme si alespoň některé z nich. »Candida«, »Pekelník«, nejslavnější, ne vždy správně chápáný »Pygmalion«, parodie »Caesar a Kleopatra«, »Čokoládový hrdina«, »Ženění a vdávání«, pokus o shawovský pohled na křesťanství »Androkles a lev«. V této hře totiž Shawovi nejde tolik o boj pohanství proti křesťanství, jako spíše o boj utlačovatelů proti utlačovaným. A mottem celé hry jsou vlastně poslední Androklova slova ke lvu: Tak pojd', Honzíku, dokud budeme spolu držet, nepůjdeš do klece a já do otroctví také ne! — A konečně vynikající »Svatá Jana«, jež bývá považována za vrchol Shawova dramatického díla. Značný počet jeho děl byl přeložen do češtiny a mnoho z nich se objevilo na našich scénách. I v jubilejním roce budeme mít možnost vidět nejméně pět jeho her, a tak máme možnost poznat tohoto výstředního, kousavého, úžasně vtipného a přitom tolik lidského dramatika.

Když před šesti lety G. B. S. umíral, byl zahrnut slávou a poctami — mezi nimi i Nobelovou cenou — jež však soustavně — jaký opět paradox při vzpomínce na jeho ješitnost — odmítal. Přes mnohé protimluvy, směšnosti a příkré názory, s nimiž nemůžeme souhlasit, je nám George Bernard Shaw velmi blízký a vážíme si ho. Vždyť ani on nemohl se smířit s názorem, že »pro společnost není důležité to, co jsem, nýbrž jak se lidé ke mně chovají a co si o mně myslí«. I on, stejně jako my, hledal lidi dobré vůle, aby se s nimi spojil k vybojování šťastného a vpravdě svobodného světa. A za jeho boj jsme mu vděční.

Dr Ladislav Pokorný

NÁŠ ZÁPISNÍK

EXERCICIE V KNĚŽSKÉM DOMOVĚ

V letošním roce budou konány kněžské exercicie v Kněžském domově v Praze II, Ječná 2, v těchto kurzech:

- 25.—28. VI. — exercitátor P. Alfons Daňha
- 2.—5. VII. — exercitátor P. Karel Sahan
- 9.—12. VII. — exercitátor P. Karel Sahan
- 13.—16. VIII. — exercitátor P. Alfons Daňha
- 20.—23. VIII. — exercitátor P. Alfons Daňha
- 27.—30. VIII. — exercitátor P. Karel Sahan

Poplatek za kurs jest Kčs 100.—. Přihlášky zasílejte na biskupskou nebo kapitulní konsistoř své diecése. Protože v jednom kurse může být pouze 30 exercitantiů, budou dpp. zařazováni podle pořadí došlých přihlášek.

Z NAŠÍ FAKULTY

9. IV. u příležitosti návštěvy delegace polských katol. kněží v Litoměřicích a Terezíně navštívili polští hosté i naši fakultu, kde byli velmi srdečně přijati. Pěvecký soubor bohoslovců zazpíval milým hostům několik našich i polských lidových písní. Za toto milé přijetí poděkoval v krátké, ale srdečné polské alokuci vsdp. Ks. Stanislav Wilkowski, šéfredaktor Kužnice.

22. IV. v předvečer svátku našeho zemského patrona sv. Vojtěcha vzpomněli jsme jeho památky duchovním koncertem v seminární kapli, uctíváním jeho ostatků, které jsou v semináři, a v den jeho svátku slavnostní mší sv., kterou celebroid vdp. spirituál semináře P. Karel Sahan.

29. IV. v rámci pravidelných vzdělávacích besed fakulty promluvil k bohoslovcům o významu krásné

literatury a kněžském vztahu k ní asistent fakulty P. Emil Korba.

30. IV. zúčastnili se naši bohoslovci provedení Beethovenovy IX. symfonie Krušnohorským symfonickým orchestrem v Ústí n. L.

8. V. v předvečer 11. výročí osvobození naší vlasti jsme toho významného dne vzpomněli fakultní slavností, na níž promluvil generální tajemník CMKVD prof. P. Josef Beneš. Bohatý program vyplnily recitace a hudební vložky, které připravil fakultní výbor odbočky SČSP.

JUBILEA ORDINACÍ

Jubilanti v arcidiecési olomoucké:

60 let kněžství: Msgre ThDr Augustin Ozynula, prelát a čestný kanovník v Olomouci.

50 let kněžství: Msgre František Kutal, probošt, apošt. protonotář, arcikněz v Kroměříži. Msgre Ludvík Kašpar, kanovník v Kroměříži. Msgre ThDr Bedřich Vašek, pap. prelát, univ. profesor v. v. v Olomouci.

40 let kněžství: Jan Zolper, děkan, Stará Ves u Rýmařova.

V diecési českobudějovické oslaví v měsíci červnu 60 let své kněžské ordinace: Václav Příbek, prelát, Zlatá Koruna, ThDr Vavřinec Niescher, Č. Budějovice;

55 let: ThDr Václav Poustka, profesor v. v., Č. Budějovice, Josef Pfauser, děkan, Horní Pěná;

50 let: Jan Matuška, administrátor, Soběnov, Jan Ev. Eybl, farář v. v., Senohraby;

45 let: František Gabriel, děkan katedrální kapituly u sv. Mikuláše a arciděkan, Č. Budějovice.

IN MEMORIAM

S bolestnou pokorou jsme přijali bolestnou zprávu, že Všemohoucí rozhodl o konci pozemského života našeho drahého spolubratra vdp. kanovníka Josefa Krístka **předsedy DMV v Brně a předsedy ústřední organizační komise CMV v Praze.** Zemřel náhle po záchvatu srdeční mrtvice v sobotu dne 19. května t. r. o poledních hodinách a byl pochován ve středu dne 23. května t. r. po slavných zádušních bohoslužbách v kapitulní hrobce na ústředním hřbitově v Brně.

Kanovník Josef Krístek se narodil 23. září 1904 v Kostelci na Hané a po gymnasijských studiích vstoupil do theologie, aby byl v roce 1923 v Olomouci vysvěcen na kněze. Jako kaplan působil v Kateřinkách u Opavy a v Brunšperku, načež se věnoval dráze učitelské a působil jako katecheta v Opavě a na Hlučinsku. Na Slovensku a v Josefově pracoval v duchovní správě a v době nacistické okupace jako profesor náboženství. Dne 28. února 1951 byl instalován na II. sídelního kanovníka stoliční kapituly v Brně, kde zastával i úřad generálního vikáře diecése brněnské. Při všech těchto úřadech nezapomínal na duchovní správu svého oblíbeného kostela, který odělal v nové roucho, když byl za okupace zbombardován a zůstal téměř v troskách. Rád denně pospíchal do svého chrámu, aby

se staral o duchovní správu těch, kdož se s důvěrou k němu obraceli. Kanovník Krístek byl velmi oblíben pro svou milou, srdečnou povahu, pro upřímnost a otevřenost svého jednání a pro svou lidovost, kterou si zachoval vždy, i když se mu za jeho činnost dostávalo vysokých církevních vyznamenání. Byl vždy příkladně skromný a své zásluhy nikdy nestavěl na odiv.

V Celostátním mírovém výboru katolického duchovenstva ČSR pracoval velmi svědomitě a svým nesmlouvavým postojem si získal sympatie všech spolupracovníků. Miloval svou vlast, byl rozhodným zastáncem mírových snah a hleděl vždy a všude uplatňovat lásku Kristovu mezi lidmi.

Celostátní mírový výbor katolického duchovenstva ČSR žele této bolestné rány a sklání se v úctě před jeho památkou a prosí Všemohoucího, aby za všechny jeho dobré skutky odplatil našemu drahému spolubratru, zesnulému kanovníku Josefu Krístkovi na věčnosti blaženým patřením tvář v tvář a světlem věčným. R. I. P.

Prof. P. Josef Beneš, generální tajemník CMV-KD

40 let: Alois Špatný, děkan, Dobrá Voda u Č. Budějovic, Václav Šperl, děkan, Chudenice, Josef Hejl, farář a bisk. notář, Lašovice u Milevska, Jan Pour, os. děkan, Kostelec u Hluboké n. Vlt., František Mezera, děkan v. v., Klokoty, Václav Bárta, děkan, Stráž n. Než., Heřman Václav Zák, děkan, Milevsko, Václav Bartl, administrátor, Lomnice n. Než., Jaroslav Šebesta, děkan, Tábor.

V Apoštolské administratuře českotěšínské:

45 r. svého kněžství oslaví 19. 7. t. r. František Havlas, farář v Domaslovicích;

40 r. 9. 7. t. r. Josef Mžík, farář v Ropici a Jan Reinoch, farář ve Vratimově;

35 r. 31. 7. t. r. Dr. Jan Zlotý, administrátor v Ondřejovicích;

30 r. 14. 6. t. r. Karel Majer, místoděkan v Morávce u Frýdku, 11. 7. t. r. Václav Peter, farář v Ostravě-Michálkovicích;

25 r. 12. 7. t. r. Adolf Wajoszek, děkan v Horním Těrlícku, a Alois Starker, kaplan v Domaslovicích.

OPRAVA KOSTELÍKA NA BÍLÉ HOŘE

Mezi často navštěvovaná místa v blízkém okolí Prahy náleží i Bílá Hora, která poutá zájem návštěvníků nejen svým historickým významem pro náš národ, ale i jako místo rekreace v oboře Hvězda. Máloměrý návštěvník pak opomine zastavit se i v památném kostelíku na místě bitvy, jejíž průběh znázornili vynikající malíři Reiner, Asam a Schöps na freskách kupolí chrámu. Než právě tyto fresky byly až do nedávna ohroženy špatným stavem krytiny kupolí, jejichž plechové pláty byly rozežrány rzi a dřevěný krov pod nimi propadal hnilobě. Pochopením církevního oddělení KNV Praha, který věnoval na opravy 80.000 Kčs, a zároveň i finanční a osobní spoluprací věřících bylo umožněno na podzim minulého a na jaře letošního

roku opatřit všechny kupole trvalou krytinou a obnoviti ryzím zlatem všechny kříže a bāně tohoto mariánského kostela. Je milou povinností duchovního správce, aby poděkoval státu za jeho pochození pro zachraňování historických památek, jménem svým, věřících i četných výprav zemědělců, kteří navštěvují blízkou výstavu sovětských zemědělských strojů v Řepčicích. Lze doufat, že v dalších etapách vyměněním zpuchřelých okenních rámu a zajištěním freskových maleb v ambitech bude oprava celého kostela vbrzku skončena.

ZEMŘEL NEJvyšší PŘEDSTAVITEL MAĎARSKÉHO EPISKOPÁTU

Maďarská lidová republika, všechen její lid bez rozdílu spolu se svou vládou sklonil se v těchto dnech v zármutku a úctě nad rakví nejvyššího reprezentanta katolické církve v Maďarsku, velkého vlastence, významného činitele v úsilí státu, lepší život lidstva, oddaného zastávce míru ve vlasti i ve světě, Dr. Gyuly Czapika, arcibiskupa jagerského.

Jako předseda Sboru maďarských biskupů, jímž byl od roku 1951, zasloužil se arcibiskup Dr. Czapík vynikající měrou zejména o uskutečnění dohody mezi vládou a maďarskými katolickými biskupy, která se osvědčila jako trvalá a spolehlivá základna soužití a plodné spolupráce mezi státem a katolickou církví v Maďarsku. Na této základně mohla být úspěšně řešena řada dílčích problémů, týkajících se postavení a činnosti katolického duchovenstva v maďarské lidové demokracii, a zajištěny hmotné potřeby církve jak po stránce personální, tak i věcných substrátů. Široký úspěch mírového hnutí katolického duchovenstva maďarského, které se každým rokem ve vzrůstající počtu a účinnějším záběru uvědoměle podílí na budovatelském díle maďarského lidu, nejlépe potvrzuje správnost cesty nastoupené arcibiskupem Czapikem.

Jako čelný člen mírového hnutí maďarského katolického duchovenstva, dále jako člen Celostátní rady Vlastenecké lidové fronty a Celostátního výboru maďarských obránců míru i jako delegát na mezinárodním mírovém shromáždění v Helsinkách vyvíjel arcibiskup Dr. Czaplík přes svůj pokročilý věk neúnavnou činnost ve službách světového míru a netajil se nikdy svým ostrým odsudkem násilných metod řešení mezinárodních sporů ani kategorickým požadavkem zákazu zbrani hromadného ničení.

Rakev s tělesnou schránkou zesnulého arcipastýře byla vystavena v jeho sídelní katedrále v Jageru a uložena k věčnému odpočinku v kryptě tohoto chrámu. Pohřbu se zúčastnili také tři členové maďarské vlády v čele s náměstkem předsedy Rady ministrů Józsefem Mekisem, předseda a náměstek předsedy Státního úřadu pro věci církevní, zástupci Celostátní rady míru, čtyři ordináři a další biskupové a vysocí církevní funkcionáři, zástupci Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva a mnoho jiných představitelů veřejného a církevního života. Se zesnulým arcibiskupem se jménem Celostátní rady Vlastenecké lidové fronty a Celostátní rady míru rozloučil generální tajemník Celostátní rady Vlastenecké lidové fronty Ernő Mihályfi.

PAMÁTKA VLASTENECKÉHO MORAVSKÉHO KNĚZE

Letos vzpomínáme 95. výročí narození významného moravského národopisného a lidopisného pracovníka, sběratele dokumentů lidové tvořivosti, spisovatele a kněze — buditele Jana Vyhliďala. Vyhliďal se celým svým dílem čestně řadí do řady světlých kněžských postav, které po vzoru starších pracovníků generace Sušilovy a Bartošovy se zasloužily o národní a hospodářský pokrok Moravy a Slezska na přelomu 19. a 20. století. Z dob svého dětství, stráveného v hanáckém Hluchově u Prostějova, přinesl si nesmazatelné dojmy národopisně zachované moravské vesnice, tehdy ještě nezasazené technickými vynálezy. Na olomouckém gymnasiu byl podnícen působením profesorů Kosiňského, Praska a Havelky k tomu, aby obrátil svůj zřetel ke studiu historie a národopisu. Po vystudování olomouckého bohosloví a po vysvěcení (1886) začal pracovat ve stopách Praska a Havelky na svém prvním působišti, jímž byla Velká nad Veličkou, tedy nejzachovanější místo moravského Slovenska. Studoval výšivky, malování a j. a výtěžky publikoval v Časopise vlasteneckého musea v Olomouci. V obdobné činnosti pokračoval brzy nato v hanáckých Dobroměřicích, ale jednu z nejvýznamnějších etap jeho působení představuje jeho pobyt v Jaktarži u Opavy na konci 19. století. Tu na základě svých dosavadních zkušeností rozvinul vlasteneckou činnost v nejširším slova smyslu. Staral se o hospodářské povznesení slezského venkova a jeho vymáčení ze závislosti na cizím kapitálu zakládáním záložen, působil vlastenecky na školách (na schulferejské škole začal učit česky!), zakládal po venkově knihovny a čítárny — rozšířil je o 10.816 knih a rozdál 2380 brožur! — pracoval v Matici Opavské a vybíral na ni tak horlivě, že mu to vyneslo titul „národní žebrák“. Psal do Opavského týdeníku, pracoval ve slezském národopisu a rozšířil přitom svůj zřetel od Opavského Slezska na Těšínsko, později na Hlučínsko — tu rozšířil na 3000 knih a časopisů a udržoval čilé styky, takže mu to vyneslo titul „konsul Moravců z Modré“ a posléze na Hlubčicko, kterýžto kraj jako jediný s velkými obtížemi procestoval a popsal, poněvadž se na každém kroku musil skrývat před slídícími zraky pruské žandarmerie. Z Jaktarže putoval opět na rodnou Hanou a na jednotlivých působištích (Hulín, Lobodice, Švábenice, Vyškov) věnoval se opět hanáckému folkloru, obrázkům a sběratelství, v kterémžto bohaté a mnohostranné činnosti pokračoval až do své smrti v r. 1937. Ještě za svého života rozdál své bohaté sbírky museím v Opavě, Olomouci a Vyškově a zachránil je tak před rozptýlením, jak se leckdy stává u pracovníků jeho stavu a druhu.

Literární dílo Vyhliďalovo rovněž odráží jeho dvě velké lásky: Slezsko a Hanou. Svými slezskými národopisnými pracemi informoval přesně a svědomitě o slezských poměrech, zachránil pro budoucnost lidopisné a zvykoslovné bohatství slezské lidové tvořivosti, shromáždil materiál jedinečné ceny z tehdejšího Pruského Slezska a v řadě vzpomínek a črt mistrně vyportrétoval celou galerii drobných zasloužilých a nezištných slezských buditelů a vlastenců. Jeho folkloristické a beletristické práce hanácké zachycují nefalšovaně hanácký život a zvyky do těch nejmenších detailů, zachycen je tu každý popěvek, každá říkanka a výšivka, vše je vykresleno s neobyčejnou věrností a psychologickým proniknutím typických hanáckých figurek s jejich přednostmi, ale i s jejich vadami, čímž Vyhliďal vynikl nad Frant. Bartoše, který moravský venkov idealisoval. Jsou tedy práce Vyhliďalovy věrným odleskem života na Haně na přelomu 19. a 20. století a představují jednak vzácný dokument pro sociologa a kulturního pracovníka, jednak bohatý materiál pro naše jazykozpytce, neboť Vyhliďal si zvláště dával záležet, aby čistě a přesně zachytil hanácký dialekt s jeho četnými podřečím. Četba prací Vyhliďalových není nijak snadnou. I jeho humoresky pro přesné údaje lidopisné a folkloristické vyžadují při čtení pozornosti. Za života Vyhliďalova došla jeho díla 32 svazků.

Prof. Oldřich Svozil

NĚKOLIK SLOV K ČLÁNKU »LETOŠNÍ PŘÍPRAVA MEŠNÍHO VÍNA«

V Katol. novinách a v Duchovním pastýři byl koncem m. r. otištěn článek o přípravě mešního vína, jehož některé nepřesnosti chci tímto svým doplňkem uvést na pravou míru.

Hartmann uvádí o mešním víně v Repertorium Rituum:

Aby mohlo být mešní víno proměněno v Krev Páně, musí být čisté, přirozené (vínem de vite). Víno může být bílé nebo červené, silné nebo slabé, sladké nebo nakyslé. Naproti tomu víno zkažené nebo smíšené s jinou tekutinou nebo připravené z nezralých hroznů není vůbec schopné konsekrace.

Missale Romanum stanoví v kapitole De defectibus missae, odst. 4 de defectibus vini, § 1 o nedozrálých hroznech nekompromisně: »Si vinum sit de uvis acerbis seu non maturis expressum, non conficitur Sacramentum.«

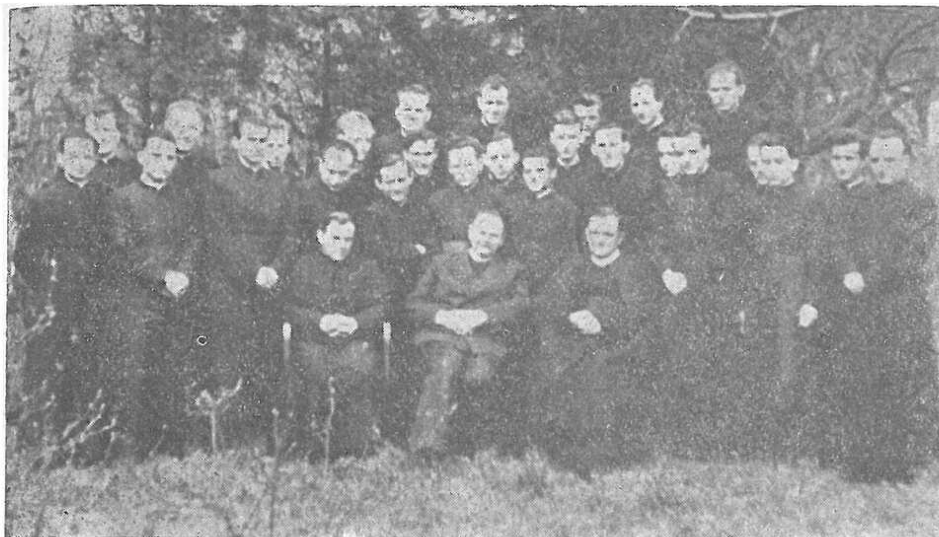
§ 2 pak praví: »Si vinum coeperit acescere vel corrumpi, vel fuerit aliquantum acre, ... conficitur Sacramentum, sed conficiens graviter peccat.«

Jest indiferentní, praví dále Repertorium Rituum, zda víno je silné nebo slabé, pokud jde o množství obsaženého alkoholu, jen když hrozny byly vyzrálé a nikoliv natrpklé.

U vína záleží nemálo na tom, na jaké půdě a ve kterém kraji je pěstováno. Jsou půdy, kde zralé hrozny mají malé procento cukru (t. zv. Sandweine), a následkem toho obsahuje víno toto málo alkoholu, někdy jen 8 nebo 9 stupňů. Poněvadž však takové víno je připraveno ze zralých hroznů, je vhodné pro víno mešní; takové druhy vína však nelze dlouho držet ani uskláňovat. Nicméně, aby se prodloužila doba dobrého stavu takového vína, je dovoleno:

1. víno pasteurisovat nebo
2. přidat v době bouřlivého kvašení do moštu rozinky a tak zvýšit v moštu obsah cukru a dosáhnout tak vyšší procento alkoholu nebo
3. přidat do moštu v době bouřlivého kvašení pravy vinný alkohol; procento alkoholu nesmí však přesáhnout výše 12 proc.

Pisatel článku svrchu uvedeného odvolává se na přípis apoštolského vikáře v Číně Če-li (Tche-li) do Říma a píše, že »hrozny v Číně špatně dozrávají«. Přípis však nemluví o nezralých hroznech, nýbrž praví v něm doslovně: »Uvae vero sachari quantitate ni-

V neděli dne 24. června t. r. bude uděleno kněžské svěcení ctihodným pánům bohoslovcům kněžského semináře - na obrázku ordinandi se Spect. děkanem C.-M. bohoslovecké fakulty ThDr Janem Merellem, rektorem semináře ThDr Františkem Panuškou a spirituálem P. Karlem Sahanem.

mis exiguum continent, ex quo fit, ut vinum ex his ad sacrificium Missae expressum alcoolis portione infimam tantum habeat, et propterea vix incorruptum asservari potest.» Toto víno tedy potřebuje jen zvýšení procenta alkoholu, aby déle vydrželo.

Zralé hrozny v našich krajích mívají v příznivých letech až 25 proc. cukru, některé druhy dokonce až 30 proc. cukru. Hrozny, které podle klosterneuburgského moštoměru nedosahují ani 18 stupňů cukru, považují se u nás za nedozrálé. Pro konsum jest u nás státně dovoleno je přislažovat řepným cukrem; takové přislažené víno je však nepřipustné užívat jako mešní víno. Na Moravě dosáhly hrozny z poslední sklizně nejvýše 17 stupňů cukru, a proto se k přípravování mešního vína nehodí; na západním Slovensku v některých oblastech dosáhly hrozny 18 i 19 stupňů cukru, což pro získání mešního vína postačuje.

A jak pohlížet na otázku, jak ovlivňují chemické zásahy kvalitu mešního vína?

S. Congregatio de disciplina Sacramentorum zakazuje ve svých rozhodnutích (ze 4. května 1887, 30. června 1890, 15. dubna 1891, 25. června 1891, 5. srpna 1895, 26. března 1929 a j.) veškeré chemické zásahy do výroby mešního vína.

Když podle rady uvedeného článku zasíláme vylišaný bílý mošt ve kvasném sudě jednou až dvěma tabletkami kaliumpyrosulfitu na každý hektolitr, umrtvíme tím v moštu kvasinky. A takový zákrok že by nebyl chemickým zásahem? A když potom do takového moštu je třeba dát nové čisté kultury kvasinek, které je možno objednat ve výzkumných ústavech vinařských v Brně nebo v Bratislavě, aby mošt zkvasil, nejedná se tu o další chemický zásah? Je možno připustit, že víno takto připravené je co do chuti příjemnější (záleží na druhu použitých kvasinek), než by bylo, kdyby vykvasilo s kvasinkami původními, ale jako mešní víno se jistě nehodí použít.

Je nutno zdůraznit, že citovaná Congregatio de disciplina Sacramentorum žádá ve své instrukci ze dne 26. března 1929 pro mši sv. bezpodmínečně, »ut utraque materia, panis scilicet et vinum, omnimoda securitate comparentur«. A v odstavci 8. zavazuje Ordináře: »Ordinarii denique sciant super observantia praefatarum praescriptionum graviter onerari eorum conscientiam.« *Probošt Dr Frant. Kutal, Kroměříž*

VE SLUŽBÁCH POCTIVÉ LÁSKY K BLIŽNÍMU

Jako každoročně i letos vyznamenal na návrh vlády prezident republiky řadu vynikajících pracovníků Řádu republiky a Práce. V jejich činech se projevil nejen důmysl a vynalézavost, ale také poctivost, obětavost

a trpělivost. Prostě to všechno, co shrnujeme my katolíci v pojem účinné lásky k bližnímu. Vezměme na př. práci nástrojaře Geršla ze Závodu Jana Svermy v Brně. Geršl si oblíbil práci na výrobě lékařských přístrojů a zvláště tak zvaných „Künschnerových drátů“, které jsou nezbytné při zlomeninách pro sbíjení kostí. Lékaři potřebovali hřeby, které se ani nelámou a ani nerezaví a které mají požadovanou tvrdost. A Geršl měl příležitost ukázat, jak umí lidem pomáhat, a to těm, kteří toho nejvíce potřebují. Geršlovy hřeby vyhověly všem těmto požadavkům a ještě navíc nebylo k nim zapotřebí švédské oceli, nýbrž stačila naše domácí z kladenské Poldovky. Vynikající službu konaly Geršlovy hřeby zvláště při obtížné operaci kyčelních kloubů. Myslíte však, že za tuto vynikající službu lidem byl vynálezce hned odměněn? Chyba lávky: musel vést krušný boj s nejrozmanitějšími byrokraty z výroby a ministerstev, než jeho znamenité hřeby byly dány do seriové výroby Chiraně v Novém Městě na Moravě a než on sám byl vyznamenán „Za vynikající práci“.

Anebo vezměme práci tak dobrého kolektivu, jako je JZD v Brance. Kolik trpělivé práce, kolik kombinování bylo třeba při krmení dobytka, aby kravky dodávaly tolik mléka jako dnes: až 25 litrů od jedné dojnice za den. Jinde přechod od suchého krmiwa na zelené se neobejde bez ztrát. V Brance si i s tím dovedli poradit. A proto dodávají od stejného stavu krav tisíc litrů mléka denně, zatím co loni odváděli pouhých 400 litrů. V Brance nejsou sobečtí lidé, kteří myslí jen na svůj záhumenek. A proto družstvo v Brance za svou poctivou práci bylo letos mezi vyznamenanými.

Bylo by možné uvést řady podobných příkladů. Nemáme se nad nimi zamyslet v pokorné úctě? Co je v nich prostého, nehledaného hrdinství, které se nevyneší a nenadýmá, ale poctivě, nesobecky slouží. Jsou to lidé, kteří nám všem ukazují cestu a kteří nám svým nesobeckým životem kladou základní otázku: Jak je to s tvou láskou k bližnímu? Zraje také v účinných skutečích lidské pomoci jako u těchto vynikajících kolektivů i jednotlivců, kteří si odnesli nyní Řád práce nebo Řád republiky? A na touto otázku není možná jiná odpověď než stejně krásným, nesobeckým činem.

VZÁCNÝ OBRAZ ZAPŮJČEN Z ERMITÁŽE MĚSTU FLORENCII

Dne 28. března t. r. byl v Puškinově museu v Moskvě slavnostně odevzdán ministerstvem kultury SSSR obraz italského malíře Givanniho Battisty Rossa (1494—1530) „Madona s Jezulátkem a anděly“ ze sbírek leningradské Ermitáže velvyslanectví Italské republiky. Obraz byl zapůjčen na žádost florentského starosty pro uměleckou výstavu ve Florencii.

REMBRANDT VE VARŠAVĚ

Národní museum ve Varšavě připravilo výstavu děl Rembrandta a jeho školy, která probíhala od 15. března do 30. dubna t. r. a je toho druhu třetí výstavou na světě. (Předcházející byly v Amsterdamu a Stockholmu.) Shromážděno bylo na ní kolem 70 obrazů, pocházejících ze sbírek polských i zahraničních. Z Prahy přišlo deset obrazů, mezi nimi tři Rembrandtovy originály — Učenec, Jidáš vračející stříbrníky a fragment Zvěstování. Do Varšavy poslány obrazy poznaňskými a krakovskými musei (slavný obraz milosrdného Samaritána z musea Czartoryskich). Amsterdam poslal pět prací Rembrandtových žáků. Z nich je pozoruhodný obraz Salome s hlavou sv. Jana od Carela Fabritia. Z leningradské Ermitáže přišly tři Rembrandtovy obrazy.

ŽÁCI ZHOTOVILI CHRÁMOVÝ LUSTR

V památném kostele sv. Ducha v Krčíně na Dobrušsku byl instalován umělecky provedený kovaný a ručně zlatený lustr, který podle návrhu akademického malíře prof. B. Šimona zhotovili žáci průmyslové školy Antonína Zápotockého v Hradci Králové. Vzácná práce představuje symboly božských ctností.

PROFESOR MATVĚJ GUKOVSKIJ

sovětský historik umění, objevil v leningradském archivu náčrtek Michelangela Buonarrotiho, který byl dosud považován za ztracený. Náčrtek zobrazuje jednu část náhrobku papeže Julia II.

ARCIBISKUP KATOLICKÉ CÍRKVE V NEW ORLEANS

(stát Louisiana) Joseph Francis Rummel vydal pastýřský list, v kterém ostře odsuzuje segregaci bělochů a černochů, při čemž má na mysli rasovou diskriminaci na amerických školách. Rummel v pastýřském listě praví, že je rozhodnut odstranit systém zvláštních škol pro bělochy a pro černochy v neworleanských církevních školách. Pastýřský list byl čten při každé mši sv. ve všech kostelích arcidiecése, která je na americkém jihu největší. Arcibiskup považuje

za nutné řešit problém odstraňování segregace v ovzduší smířlivosti, nikoli nešvárů a nenávisti.

HERODESOVA ZBROJNICE?

Izraelská archeologická výprava odkryla v pevnosti Massada prostory, o nichž se domnívá, že byly Herodesovou zbrojnicí a zásobárnou. Zatím byla nalezena nádoba a papyrus, v zásobárně pak hrnce.

NEGRAMOTNOST

Ze 180 milionů obyvatelů Latinské Ameriky neumí 70 milionů ani číst, ani psát. V Chile je ze 6 milionů obyvatel 1,219,000 negramotných, v Guatemale dosahuje počet negramotných 70 procent, v Perú neumí 60 procent obyvatel ani číst ani psát.

MOZART NA DLOUHOHRAJÍCÍCH DESKÁCH

Holandská firma Philips vydá v letošním roce soubor šedesáti dlouhohrajících desek s nejlepšími světovými nahrávkami vybraných Mozartových děl. Edici sestavil profesor B. Paumgartner.

DUCHOVNÍ V USA PROTI RASOVÉ

DISKRIMINACI

400 amerických duchovních — černochů i bělochů — se obrátilo na presidenta Eisenhowera s výzvou, „aby se vyslovil proti rasové segregaci“.

CIZINECKÝ RUCH V ITALII

V minulém roce navštívilo Itálii 10,786,000 zahraničních turistů, což je o 15,6% více než v r. 1954. Z toho 68% přijelo do Itálie autem nebo autobusem, 26% železnicí, 3,2% přiletělo letadlem a 2,4% přijelo lodí.

NEJSTARŠÍ GDANSKÝ KOSTEL

Nad Raduní, na okraji Starého gdanského města stojí gotický kostel sv. Kateřiny z XII. století, nejstarší kostel v Gdansku. Nyní se přistoupilo k obnově tohoto kostela, který byl za války velmi poškozen. Bude rekonstruován v původní třílodní podobě.

ÚŘEDNÍ ZPRÁVY

ARCIDIECÉSE PRAŽSKÁ

Ustanovení:

Kliment Augustin, CSSR, kaplan u sv. Štěpána v Praze II, ustanoven dekretem čj. 2454/56 od 15. 4. 1956 rektorem kostela sv. Jana N. na Skalce v Praze II, a dekretem čj. 2458/56 duchovním správcem Státní fakultní (všeob.) nemocnice v Praze 2.
Mošna Jiří, býv. administrátor, Skalná, ustanoven dekretem čj. 2477/56 od 1. 5. 1956 kaplanem v Roudnici n. Labem.
Sokol Vladimír, kaplan, Stříbrná, ustanoven dekretem čj. 2584/56 od 25. 4. 1956 excurrento administrátorem v Rotavě, okres Kraslice.

ARCIDIECÉSE OLOMOUCKÁ

Ustanovení:

Rašner Emil, kooperátor v Ostravě-Vítkovicích, ustanoven dekretem čis. 1525/56 s platností ode dne 1. 5. 1956 provisorem v Petřvaldě.
Hurník Eduard, farář v Ostravě-Zábřehu, ustanoven dekretem čis. 1526/56 s platností ode dne 1. května 1956 provisorem v Ostravě-Vítkovicích.
Jan Jan, administrátor, Býkov, ustanoven dekretem čis. 1530/56 s platností ode dne 1. května 1956 provisorem v Novém Jičíně.
Majar Vincenc, duchovní správce na Sv. Hostýně, ustanoven dekretem čis. 1528/56 ze dne 23. 4. 1956 s platností od 1. 5. 1956 administrátorem v Ostravě-Zábřehu.
Weihrich Jindřich, provisor v Novém Jičíně, ustanoven dekretem čis. 1529/56 s platností ode dne 1. května 1956 duchovním správcem na Sv. Hostýně.

Šrubař Jan, provisor, Hradec n. Sv., ustanoven dekretem čis. 1532/56 ze dne 23. dubna 1956 s platností ode dne 1. 5. 1956 administrátorem tamtéž.

Bystřický Josef, kooperátor v Ostravě-Zábřehu, ustanoven dekretem čis. 1527/56 ze dne 23. 4. 1956 s platností ode dne 1. 5. 1956 kooperátorem v Ostravě-Vítkovicích.

Zigal František, kooperátor, Ludgeřovice, ustanoven dekretem čis. 1524/56 ze dne 23. dubna 1956 s platností ode dne 1. května 1956 excurrento provisorem v Hošťálkovicích.

Vlček Josef, administrátor, Úvalno, ustanoven dekretem čis. 1531/56 ze dne 23. dubna 1956 s platností od 1. května 1956 excurrento administrátorem v Býkově.

Pensionování:

Kolář Josef, farář v Hrušce, nar. r. 1889, s platností ode dne 1. března 1956 přeložen na trvalý odpočinek.

Zemřelí:

Křenek Jindřich, vykonávající duchovní správu v Albrechticích v. v. Příbor, zemřel dne 9. dubna 1956.

Hekela Alois, čestný kanovník a farář v. v., Náklo, zemřel dne 6. dubna 1956, pochován 9. dubna 1956.

Krybus Leopold, arcibiskupský rada a farář v. v., Prostějov, zemřel dne 11. dubna 1956, pochován dne 14. dubna 1956 v Kojetíně.

Kocián Josef, nar. r. 1907, farář, Ostrožská Lhota, (okres Veselí), zemřel dne 17. dubna 1956, pochován dne 20. dubna 1956.

Stokláská Antonín, katecheta v. v., Ivanovice n. H., zemřel dne 23. dubna 1956, pochován dne 26. dubna 1956 v Ivanovicích.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník VI. - Číslo 6. - V Praze dne 1. června 1956

Vydává Celostátní mírový výbor katolického duchovenstva v ČR v ÚCN. Řídí redakční rada. Vedoucí redaktor prof. P. Josef Beneš. Redakce Praha II, Ječná 2 (Kněžský domov), tel. 23 23 58. Tisknou Pražské tiskárny, n. p., závod 01, Praha II, Václavská 12. — Vychází měsíčně, mimo prázdniny (10 čísel). Předplatné na ½ roku Kčs 15.—, celoročně Kčs 30.—, cena jednoho výstupu Kčs 2.—, Rozšiřuje Poštovní novinová služba, Podepsáno k tisku 21. V. 1956, - A-03511.

DĚJINY DIECÉSÍ V ČECHÁCH

Prof. ThDr Václav Bartůňek

(Pokračování)

Toto skoro jen episodické působení Danielovo v diecési bylo zase vystrídáno důležitým posláním, k němuž ho určil císař Friedrich v r. 1166. Daniel i jeho přítel Heřman verdenský byli pověřeni úřadem dvorských soudů, který Daniela připoutal opět k císařskému dvoru na několik měsíců. V tomto důležitém úřadě prožil Daniel s císařem vánoce v Bagnolu, s ním byl svědkem pokolení pyšné Brescie a s ním přes Bolognu dorazil do Imoly. Tam 5. března r. 1167 vysvětlil na biskupa svého budoucího metropolitu mohutného arcibiskupa Kristiana. O velikonocích světlí křížmo v blíže neurčeném klášteře v Rimini, kde se zdržuje císařský dvůr. To je v době, kdy tíživé hostování dvora v Itálii je příčinou kvasivé nespokojenosti, projevující se bouřemi skoro po celé zemi. Pavie, Řím, Ankona se stávají středisky odporu vůči dvoru a později se zdvíhá i Apulie. Jenom přechodně se císař zmocnil Říma. Za italské vzbuřence začal bojovat hrozný mor, který vypukl po velikých záplavách v létě r. 1167. Jednou z jeho prvních obětí byl právě biskup Daniel, který mu 9. srpna r. 1167 někde v okolí Říma podlehl. Na ústupu z Itálie zahynulo pak kromě něho mnoho jiných významných osobností. Z Čechů se vrátili jen kníže Oldřich a kronikář Vincenc, kaplan biskupův, který snad přivezl do Čech kosti knížete Děpolda i biskupa Daniela. Smrt Danielova byla těžkou ztrátou pro Barbarossu i Vladislava II. Není přehnané tvrzení, že Daniel byl duší politiky nejen české, nýbrž evropské. Její další vývoj se mohl vytvářet jinak, kdyby Daniel zůstal na živu. Na sklonku svého života zaujal pražský biskup také příznivější stanovisko vůči pravoplatnému papeži Alexandrovi a řeholi jemu nakloněné, jak lze usuzovat ze závěti svědčící klášteru premonstrátek v Doksa-
nech. Změna v názoru na záležitost papežství také odpovídala smýšlení českého kněžstva v době, kdy Daniel naposledy opouštěl svou diecési.

Do vlády populárního českého knížete Soběslava »selského« většinou zasahuje působení biskupa *Friedricha* (1169—79), syna saského falckrabě Friedricha z Putelendorfu. Tento dosavadní magdeburský kanovník, neznalý ostatně ani českých poměrů, ani lidu, ani jazyka, nastoupil po zvoleném pražském biskupu *Gottpoldovi* (Gothard, Hotart), opatu sedleckého kláštera, který byl povolán na biskupský trůn vůli královny Judity počátkem února r. 1169, ale do měsíce po volbě zemřel.

Třebaže Soběslav podporoval česká střediska církevního života na své poměry s úměrnou pozorností, přece osudy pražské diecése se vyvíjejí pod zorným úhlem úpadku slávy českého státu a povýšeneckého jednání císaře Barbarossy, který ponížil Vladislava II. i Soběslava, jemuž přiznal jen titul knízei po tolika obětech přinesených českými lidmi ve prospěch říše. Se jménem biskupa Friedricha se shledáváme při jmenování delegace do Norimberka k Barbarossově, který tehdy nařídil propuštění dosud na Přimdě vězněného Soběslava. Biskup, podle kronikáře Gerlacha příbuzný královny Judity, se vypravil do města v doprovodu velmože Vítka, snad předka známých Vítkoviců, muže vynikající výmluvnosti, tehdy nejspíše dvorního jídlonoše, aby pohnuli císaře ke změně názorů ohledně Soběslava. Tato jakož i druhá cesta nepřinesly žádoucího úspěchu. Barbarossa trval na Soběslavově propuštění. Biskup Friedrich nebyl Danielem a neměl v ohledu diplomatickém jeho schopností. V průběhu dalšího vývoje poměrů mezi knížetem a biskupem pozorujeme jakési oddálení společných názorů, které možno spatřovat v odmítnutí knížecího souhlasu k biskupově cestě do Itálie, kam měl Friedrich doprovázet císaře. Toto jakési nepřátelské stanovisko vůči biskupovi se patrně mohlo zesilovat podporou, které se dostalo od knížete Vojtěchovi, členu knížecího rodu a zneuznanému arcibiskupovi salcburskému. Soběslav přijal těžce zkoušeného bratrovce a poskytl mu důchody mělnického proboštství, nijak nedbaje, že se tím svého ordináře i dosavadního držitele proboštství Jeronyma, sprízněného s císařem, nelibě dotkl. Císař skutečně v dochované listině z rozhraní let 1174—5 na tato Soběslavova rozhodnutí vyčítavým tónem poukázal. Rozpory mezi biskupem a knížetem, na něž lze takto usuzovat, nepramenily z důvodů národnostních, ani z proticirkevního zaujetí Soběslavova.

Vždyť kníže právě potvrzoval a nově poskytoval německé osadě u sv. Petra na Poříčí, vzniklé za Vratislava II., výhodná privilegia. Po stránce církevní přestávalo být aktuální schisma a kníže se osvědčil jako štedrý příznivec kostelů, vynikaje možná v tom směru nad svého nástupce. Klášter v Kladrubech je odměněn za finanční pomoc poskytnutou knížecímu dvoru darováním rozsáhlého újezdu, pastvinami a úlevou v zemských robotách. Cisterciácký klášter v Plasích dostal r. 1175 dva nové újezdy a výhodnou směnu statků. Ochoťné schválení směny statků odbržely také premonstrátské kláštery na Strahově a v Doksa-
nech.

Zvláštní lásce Soběslavově se těšila vyšehradská kapitula jeho dědem založená a otcem zvelebená, která rodičům selského knížete připravila vhodný poslední odpočinek pod klenbou svého chrámu. Příčiněním Soběslavovým jí byly navraceny rozchvácené statky a r. 1178 znovu potvrzen Vyšehradu svatomartinský újezd v samotném podhradí pražském, darovaný mu kdysi Svatavou, jeho babičkou. Stejně štedré podpoře se těšila olomoucká diecése, jejíž biskup Dětleb se často zdržoval na vévodově dvoře. Snad pro tuto trvalou štedrost, kterou Soběslav osvědčuje diecési, zapomíná Friedrich na osobní difference, které by jej mohly odcizit knížeti a ochotně se podpisuje jako svědek spolu s olomouckým Dětlebem na Soběslavových listinách. Sám se ostatně přesvědčil o Soběslavově spravedlnosti ve sporu, který měl s knížecím dvoranem Přibyslavem o újezd u Rokycan. V listině, kterou biskup r. 1177 v této záležitosti vydává, nazývá Soběslava přeslavným a nejjasnějším. Osudová postava nadaného, spravedlivého, ale nepřízní doby těžce zkoušeného Soběslava mizí z dění českého státu, když po smíření císařství s papežstvím se obrací osten bezohledné a vypočítavé říšské politiky proti němu. Za pomoci proslulé nesvornosti charakterizující tragicky přemyslovský rod a částečně také z odporu feudálně orientovaných vrstev českého národa vůči »selskému« vládaři uzrává Soběslavův pád. Přílehuavě ho charakterizuje Jarloch, opat milevského kláštera, ve své kronice: »Pečliv byl vždy toho, aby osvobodil chudého a opuštěného od mocného, jemuž nebyl pomocníkem, čině právo všem křivdu trpícím, jakož i lidu obecnému bez rozdílu osob, k jichž ochraně s takovou přilnul vřelostí, že se kvůli chudým nerozpakoval urazití urozené... všechna mysl jeho se nesla k tomu, chrániti chudé, proto nazýván jest vůbec knížetem selským«.

Za pomoci Barbarossovy se podařilo Bedřichovi, nejstaršímu synu kdysi krále Vladislava, přemoci Soběslava a zmocnit se trůnu. Biskupu Friedrichovi za těchto okolností nezbyvalo než uvítati Bedřichovu choť Alžbětu, která byla povolána do Prahy ze saského Altenburku. Energická kněžna se měla patrně ujmouti vlády za knížete, který se hned o vánocích vypravil na císařovo pozvání ke dvorskému sjezdu do Würzburgu. Počátkem příštího roku 1179 byl Soběslav úplně poražen u Prahy a pronásledován až daleko za Prosek. Vítězství Bedřichovo bylo oslaveno založením kostela sv. Jana Křtitele v Praze II, Na bojišti, který byl odevzdán Johanitům, ale teprve asi r. 1183 vysvěcen. Přemožený selský kníže Soběslav II. se uchýlil po porážce do ciziny, kde již r. 1180 zemřel. Ještě dříve, krátce po bitvě u Prahy 31. ledna 1179, zemřel také biskup Friedrich, aniž by po sobě zůstavil zvláštní památku. Pražská diecése tím osiřela, a protože zůstala déle než rok bez biskupa, možno z toho usuzovat, že i Soběslav, kterému bylo poskytnuto na Vyšehradě po boku jeho rodičů a sourozenců místo posledního odpočinku, byl pohřben bez biskupského doprovodu. Teprve po tomto pohřbu shromáždila kněžna Alžběta duchovenstvo, opaty a kanovníky a představila jim jako biskupa svého dosavadního kaplana Valentina nebo *Volíše* (1180—82), původem z Durynska. Povolán kněžnou, která se i při jiných příležitostech nápadně uplatňovala, k hierarchickému úřadu mimo vůli duchovenstva a nikoli z jeho středu, byl pokládán od pražských kanovníků i od ostatního kleru za člověka protežovaného světskou mocí na úkor povolanějších kněží domácího původu. Protože snad býval úslužným moravským kancléřem, mělo mu být biskupství odplatou za jeho státnické služby. Po volbě odešel v doprovodu strahovského opata Alberta a několi-

ka kanovníků k císaři pro investituru. Se svěcením měl mnohé nesnáze pro odpor kanovníků, kteří ho doprovázeli, takže se nemohl žádný biskup odhodlat ho posvětit. Teprve když rozvázný a knížecímu dvoru odaný probošt Pelhřim kanovníky přemluvil a když vymohl ke konsekraci svolení ostatních pražských kapitulářů, byl Voliš vysvěcen. Kromě jeho svědectví na

listině knížete Bedřicha, kterou se potvrzuje do majetku kláštera ve Waldsassen újezd v r. 1181, nezanechala po něm historie stopy. Voliš nemohl ani ukázat svůj pastýřský um a zájem nějakým zvlášť vynikajícím činem. Zemřel asi 6. února r. 1182, neždiv osudy pražské diecése ani celé dva roky.

(Pokračování)

KULTURNÍ KALENDÁŘ

Z různých kulturních dat, připadajících na letošní červen a červenec, připomínáme:

3. 6. 1801

Před 155 lety se narodil v Osicích u Pardubic *Fran-tišek Jan Škroup*, spoluvůrce naší národní hymny. Jeho otec Dominik, učitel a hudebník, vzdělával úspěšně svého syna v hudbě od útlého mládí, takže Škroup již jako 8letý chlapec veřejně hrál na flétnu.

Během svých studií zabýval se Škroup stále hudbou, vypomáhal v tehdejší Stávovském divadle v Praze a posléze po velikém úspěchu své opery »Dráteník« (r. 1825) na slova J. K. Chmelenského věnoval se hudbě úplně. Od 1. 9. 1827 stal se druhým kapelníkem Stávovského divadla, od 1. 1. 1837 pak prvním, zejména pro česká představení. Pro neshody se správou divadla byl Škroup předčasně r. 1857 pensionován a roztrpčen malým úspěchem celého svého díla, přijal místo kapelníka v Rotterdamu, kde s touhou po vzdálené vlasti zemřel 7. 2. 1862.

Škroupova tvorba jest celkem zapomenuta, jedině se stal nesmrtelným melodii písně slepého žebráka Mareše »Kde domov můj« v Tylově Fídlovačce (po prvé provedeno ve Stávovském divadle v Praze dne 21. 12. 1834), jež vůli celého národa se stala naší národní a státní hymnou.

5. 6. 1826

Zakladatel německé romantické opery, přímý předchůdce R. Wagnera, *Carl Maria v. Weber* (nar. 18. 12. 1786 v Eutin, Holštýnsko), zemřel v Londýně před 130 lety, podlehnul ve věku necelých 40 let tuberkulóze, kterou trpěl a dotrpěl díky pověstným londýnským mlhám, jež ukončily předčasně jeho život.

Weber byl typický hudební romantik, jehož opera »Čarostřelec« (premiéra 18. 6. 1821 v Berlíně) učinila konec suverénní vládě italské opery (Spontini) na německých scénách. »Čarostřelec« byla prvá opera z lidové pověsti a jest považována za epochální dílo ve vývoji romantické opery i hudby XIX. století.

Ve vztahu k našemu národu zaznamenáváme, že Weber byl v letech 1813—1816 kapelníkem Stávovského divadla v Praze a mimo to jeho dílo mělo vliv i na naše některé hudebníky, na př. Z. Fibicha (zejména opera »Bukovín«) a i na B. Smetanu (zvláště v opeře »Hubička«).

10. 6. 1836

Je tomu 120 let, co v Marseilles zemřel proslulý francouzský fyzik a matematik *André Maria Ampère* (nar. 22. 1. 1775 v Lyonu), který vybudoval základy elektromagnetismu a elektrodynamiky.

Jeho jméno je dnes jednotkou k měření elektrického proudu (A), měřenou přístrojem rovněž po něm nazvaném ampérmetrem. Kromě často používaných ampérhodin (t. j. množství elektriny, prošlé vodičem za 1 hodinu při intenzitě proudu 1 A), mluvíme ve fyzice ještě o t. zv. Ampèrově pravidle (též zv. pravidlo pravé ruky) o vychýlení magnetky.

Z uvedeného vidíme, že jeho poctivá práce jest uznávána i naší generací jako podklad jak pro praktický život, tak i vědecké bádání.

14. 6. 1886

Sedmdesáté výročí, kdy v malé vsi Ščelykově (gubernie Kostroma, okres Kinešma) zemřel *Alexandr Nikolajevič Ostrovskij* (nar. 12. 4. 1823 v Moskvě), nám připomíná tohoto tvůrce ruského realistického dramatu.

Ostrovskij po gymnasiálních studiích absolvoval práva a potom vstoupil do soudní služby. Jeho náklonnost k divadlu zvítězila a svou komedii »Bankrot« (r. 1850), čerpanou ze života kupců, který dokonale znal, dobyl si uznání a postavení v čele ruských spisovatelů.

Ve svých dílech vyličil ruský život s nejrozmanitějšími stránkami. Celá řada typů, jak negativních, tak i pozitivních, zachycena byla jím s neodolatelnou pravdivostí a nestranností. Jeho hluboká znalost rus-

kého lidu, vlastního mu humoru i rozrušujících živlů v něm, a mimo to i použití jazyka lidu, způsobily, že Ostrovskij ovládal v Rusku scénu až do konce minulého století, až do nástupu impresionistického dramatu čechovovského.

Ostrovskij byl typ umělce-poctivce, jenž nehledal nikdy a nikde svůj osobní prospěch, ale sloužil poctivě umění až do sebezapření; od r. 1885 vedl repertoár carského divadla a byl ředitelem divadelní školy v Moskvě.

Napsal více než 40 dramat a komedií; na př. »Bouře« (r. 1860, jež byla L. Janáčkoví libretem k jeho opeře »Káťa Kabanova«, premiéra Brno r. 1921), »Les« (r. 1871), »Sněguročka« (r. 1873; hudbu složil k ní Čajkovskij, r. 1881 Rimskij Korsakov vytvořil podle ní stejnojmennou operu), »Vlci a ovce« (r. 1875) a j.

23. 6. 1891

Toho dne letos byl by se dožil svých 65. narozenin národní umělec *Vladislav Vančura* (nar. v Hájích u Ostravy), kdyby popravni četa za smutně proslulé heydrichiády dne 1. 6. 1942 nebyla ukončila výstřely jeho život.

Byl povoláním lékař, žijící ve Zbraslavi u Prahy a v literatuře debutoval sbírkou expresionistických próz »Amazanský proud« (r. 1923).

Vančura je rozený epik, ovládající suverénně umění vypravovatelské: vytváří vykryštalizovaný, architektonický a hutný sloh, v němž každá věta je budována pečlivě a kompaktně jako křišťálová drůza.

Z jeho díla jmenujeme: »Pekař Jan Marhoul« (r. 1924), »Marketa Lazarová« (r. 1931), a »Obrazy z dějin národa českého« (r. 1940).

8. 7. 1856

Stého výročí smrti *Josefa Kajetána Tyla* (nar. 4. 2. 1808 v Kutné Hoře) vzpomene věčně celý národ.

Tyl zemřel jako kočovný herec, doslova uštván rakouskou policií jako nebezpečný buřič, který hrál významnou úlohu v osvobozeneckém zápase českého lidu. Tyl burcoval národní sebevědomí jako novinář, spisovatel, dramatik a herec. Zdravé jádro jeho her způsobilo, že jeho díla přechkala svou dobu a jsou podnes na našem divadle: romantické pohádky (»Strakonický dudák«, r. 1847; »Jíříkovo vidění«, r. 1849; »Tvrdohlavá žena«, r. 1849; »Lesní panna«, r. 1850), historická dramata (»Kutnohorští havíři«, r. 1848) i hry z Tylovy současné doby (»Paličova dcera«, r. 1847).

V jeho hře »Fídlovačka« zazněla 21. 12. 1834 po prvé píseň »Kde domov můj«. Mimo 36 svazků dramatických kusů jest v sebraných spisech Tylových 14 svazků povídek (na př.: »Rozina Ruthardová«, r. 1838; »Dekret kutnohorský«, r. 1841).

8. 7. 1926

V Praze-Vinohradech zemřel před 30 lety *Karel Václav Raš* (nar. 4. 1. 1859 v Lázních Bělohradě), jehož dílo je součástí živého odkazu naší klasické literatury.

Jeho prvními pracemi byly vlastenecké básně v tóninách Sv. Čecha a historické povídky pro mládež v duchu V. B. Třebízského. Teprve později se dostal k realistické vesnické povídce a románu, hlavněmu poli své působnosti. Látku bral z rodného Podkrkonoší a Hlince, kde působil řadu let jako učitel.

Neblahé sociální zjevy, jmenovitě honbu po mamonu, líčí jeho knihy: »Výměnkáři« (r. 1891), »Horské kořeny« (r. 1892), »Rodiče a děti« (r. 1893).

Poměr venkova a města je thema jeho knih: »Pan-táta Bezoušek« (r. 1897), »Půlpáni« (r. 1898), »Paníčka« (r. 1900).

Krásný pomník vlasteneckým kněžím a učitelům postavil Raš v dílech »Zapadlí vlastenci« (r. 1894) a »Západ« (r. 1899).

Jeho prostý sloh, přístupný široké čtenářské obci, vroucí cit vlastenecký a mravní způsobily, že Raš patří stále mezi naše nejčtenější spisovatele.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Měsíčník katolického duchovenstva

ROČNÍK VI.

ČÍSLO 7

Ministr Dr. Josef Plojhar: Radostná žeň naší pětileté práce

Prof. Dr. Antonín Salajka: Práce není následek dědičného hříchu

Dr. Ladislav Pokorný: Jednotlivec a kolektiv v liturgickém projevu

ThLic. Miroslav Rajmon: Význam pozemských hodnot

Děkan Václav Šebek: Domine, dilexi decorem domus Tue ...

P. Karel Sahan: Dalmatica - tunicella

P. Václav Zima: Svaté dědictví

*Vratislav Čermák: Jaroslava Vrchlického prvotiny
v „Blahověstu“*

ANIMARUM PASTOR
COMMENTARII PERIODICI AD USUM CLERI CATHOLICI EDITI
Prodeunt decies singulis annis

SUMMARIUM:

Dr JOSEF PLOJHAR, membrum regni Rei publicae, praeses Consilii pacis cleri catholici Rei publicae nostrae: Laeta messis nostri laboris et conatus spatio quinque annorum.

Labor et studium pacis cleri catholici in nostra Re publica ab conventu in occasione festi Sancti Venceslai anno 1951 laetos fructus apportavit. Hic labor progressus fecit in conatu pacis orbis terrarum et Ecclesiae catholicae, nam abhinc quinque annos relatio inter patriam nostram et Ecclesiam stabilitur. Explicatio rerum orbis terrarum rationem rectam viae et conatus nostri cleri, qui hoc anno occasione conventus iterum pronuntiabit omnia, quae ad laborem et studium pacis pertinent, confirmavit.

Dr ANTONÍN SALAJKA: Labor non est consequentia peccati originalis.

Per peccatum originale homo perditit dona supernaturalia et praeternaturalia, sed facultates naturales ei permanserunt, licet diminutae. Labor per se non est consequentia peccati originalis, sed factus est per peccatum protoparentum molestus, exhaustiens, gravis.

Dr LADISLAV POKORNÝ: Singuli et societas in nostra Sacra Liturgia.

Liturgia sacra se gerit ut aliquid totum. Liturgia Romana neminem segregat a societate fidelium. Si per Liturgiam vivimus, accedimus ad Deum coniuncti hac societate, qua adnitimur et sublevamur, immo etiam strenue hanc societatem formamus.

ThLic MIROSLAV RAJMON: Pretium actionis humanae in hac vita.

Actio nostra est fere aliquo modo subiectivum nostrum auxilium in opere Redemptionis. Omnis, qui reficit sane et bene res curae publicae, extollit humanitatem et vitae cultum, animat conditiones nostri modi vivendi, fit vere instrumentum Dei in institutione christiana vitae hominum. In respectu nostrae actionis ad Deum omnis labor et studium est officium et munus ipsi Deo. Humanitas et vitae cultus non debet esse pars contraria religionis vitae fidelium.

Adventus sacerdotum et fidelium Viet-nam in nostram Patriam.

Memoriae missionis quinque membrorum Ecclesiae in Re publica Viet-nam degentis in nostris terris in mense Iulii 1956. Missio constabat ex tribus sacerdotibus et duobus laicis. Omnes conveniebant nostros Ordinarios, clerum, fideles in Bohemiae et Slovenia. Non alienam putabant condicionem vitae spiritualis in nostra patria et actionem curae publicae Caritatis catholicae.

NOVÉ KNIHY

VZKRÍŠENÁ ZEMĚ. Dojmy z cesty delegace čs. katolíků do Vietnamu. Podávají Dr Fr. Drábek, prof. Jos. Beneš a kan. Ladislav Polák. (Vydavatelství ČKCH, str. 82, 4 Kčs.)

Reportážní formou podané dojmy z cesty naší delegace do Vietnamské demokratické republiky v říjnu až v prosinci 1955 jsou doprovázeny 20 fotografiemi.

MANUALE RITUUM. Uspořádal Dr Antonín Stříž. (Vydavatelství ČKCH, str. 144, váz. 28 Kčs.)

Nové uspořádání manualu vyniká zvláště vybranou češtinou. Kniha je velmi vhodně upravena, pečlivě typograficky vydána a vkusně vázána. Určena je pro potřeby duchovenstva arcidiecése pražské a diecése českobudějovické a litoměřické.

PÍSMO SVATÉ. Díl II.: Knihy básnické — poučné. V překladu Msgra Dr Josefa Hegera. Upravili Dr Jan Merell a Dr František Kotalík. (Vydavatelství ČKCH, str. 632, váz. 32 Kčs.)

Druhý díl Písma svatého Starého Zákona je právě tak pečlivě upraven a vydán na biblovém papíře jako svazek, který vyšel loňského roku. Tento svazek má více poznámek, což bude jistě s velkým vděkem přijato.

ROMÁN ZÁŘIJOVÝCH DNŮ ROKU 1939 V POLSKU.

Tragické záříjové dny roku 1939 poskytly polskému spisovateli Jurzy Putramentovi látku k románu ZÁŘÍ, který nyní vydalo v překladu H. Taigové Naše vojsko (váz. Kčs 20,25). Putrament jako diplomat znal politické zákulisí a příčiny pozdější polské národní katastrofy. Mohl proto tyto skutečnosti pravdivě zobrazit. Učinil tak širokou epickou formou v pestrých obrazech.

Z FRONTOVÉHO DENÍKU PETRA PAVLENKA.

Naše čtenářská veřejnost přijme jistě s povděkem zprávu, že v těchto dnech vyšla knížka NOC V GELATTI v překladu F. Zvěřiny. (Naše vojsko, kart. Kčs 1,58.) Nacházíme tu celou řadu krátkých — někdy kratičkých příběhů — spíše episod z Veliké vlastenecké války.

O VOJENSKÉM DŮVTIPU.

V populární knižnici vojenských příběhů Našeho vojska vyšel v těchto dnech další svazek — sbírka povídek sovětského autora B. Privalova — NEZRANITELNÝ ČLOVĚK (kart. Kčs 1,20). Povídky ukazují význam vojenského důvtipu za Veliké vlastenecké války.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Radostná žeň naší pětileté práce

Ministr ThDr. J. Plojhar,

předseda Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva republiky Československé

Přehlíží-li dnes katolické duchovenstvo v Československu ovoce svého mírového snažení od památného Svatováclavského sjezdu v Praze v roce 1951, může být s výsledky své první mírové pětiletky spokojeno. To ovšem neznámá, že by úporný zápas o mír ve světovém měřítku byl už dnes opravdu vyhrán. Nikoli, tak daleko, žel Bohu, ještě nejsme. Avšak chceme-li být spravedliví a upřímní sami k sobě, musíme uznat, že mír světa a tudíž i mír Československa není dnes už tak ohrožen jako tehdy a že se světovým mírovým silám, jimž stále stojí v čele pevně a neochvějně Sovětský svaz se svými spojenci a přáteli, podařilo získat na svou stranu převážnou část veřejnosti ve vyspělých i nepokročilých zemích. Velkou zásluhu o tento stav má nesporně i světové mírové hnutí, jehož je i náš CMVKD činnou součástí. Mezi katolickým lidem celého okrsku zemského je dnes přitažlivost mírové myšlenky a boje tak mocná, že jí neodolají zejména vynikající katolické osobnosti tak mimořádného významu, jako je velký francouzský spisovatel a člen Akademie francouzské F. Mauriac a velmi vážený spisovatel anglický G. Green, kteří se oba rozešli se starým světem a nastoupili v mírové frontě světa. Zdravý a osvěžující závan mírových myšlenek a vůle k míru tak vzkřísil ospalé svědomí i vrozenou touhu po pokoji, že by dnes osnovatelé a přívrženci nové války odpovědnost za rozpoutání dalšího světového požáru před svými národy na svých bedrech opravdu sotva unesli.

Na tomto zápolení o mír světa má i naše katolické duchovenstvo svůj úměrný a poctivý podíl. Svým manifestačním postojem a aktivním zaměřením, jež zaujalo na sjezdu v roce 1951, prospělo však nejen věci míru a tím i své vlasti, ale i našemu svatému katolickému náboženství a Církvi. Nechlubíme se tím: byla to naše povinnost. Katolický kněz se přece nemohl jen nečinně a neúčastně dívat na ono hluboké, opravdové a po činech volající zánícení všeho našeho lidu pro světový mír, nesměl se zde rozejít se svými svěřenými dušemi, protože úsilí o mír, o pokoj Kristův nad světem je pevným úběžným bodem a cílem, k němuž záměrně máme vésti veškeré své snažení. Mír lidem, rodinám, národům, státům, světu, toť jedna z nejjistějších cest ke království Božímu. My jsme touto cestou vykročili a dobře jsme udělali. Dnes je vidět zřetelně, že jiné cesty nebylo. Jak samozřejmě znějí dnes slova tehdejší sjezdové resoluce každému člověku dobré vůle, jež se už tenkrát setkala s velkým ohlasem doma i za hranicemi naší země: »Je-li naším kněžským úkolem plnit vůli Boží, je naším občanským úkolem plnit vůli lidu.« A neříká se nadarmo a bez potvrzení zkušeností věků: Vox populi — vox Dei.

Těch více než 1500 zástupců katolického duchovenstva ČSR svou spontánní účastí na Svatováclavském sjezdu stvrdili své přesvědčení, že vítězství světového míru bude i vítězstvím křesťanského lidu a jeho ideálů. Zdařilý sjezd přispěl svými důsledky i ke konsolidaci poměru mezi státem a Církví, jenž se nyní vyvíjí v zájmu obou stran pro budoucnost velmi slibně. Čilý a stále intenzivnější duchovní život, který v našich dnech tak krásně a nadějně rozkvétá v našich chrámech, je jistě také plodem této prozíravé církevně politické pacifikace, k níž Svatováclavský sjezd byl slavným úvodem. Ukázalo se, že každý katolický křesťan může se právě v socialistickém státě plně nábožensky vyžít, chráněn rozsáhlou náboženskou svobodou. Řekl jsem tehdy na sjezdě, že »jsme byli a jsme stále přesvědčeni, že socialismus a křesťanství mohou při vzájemném ideologickém respektování ruku v ruce společně vybudovat nový a lepší svět«. Věřím tomu i dnes, protože všichni pozorujeme, jak na celém světě nabývá stále více na váze názor, že jako je v zájmu míru a dorozumění mezi všemi národy možná a prospěšná koexistence světa socialistického se světem kapitalistickým, je možná a prospěšná i spolupráce světa socialistického se světem křesťanským. A katoličtí věřící prokázali v lidově demokratických zemích svůj kladný postoj k novému socialistickému řádu.

Naše práce byla požeňována. Světovému mírovému táboru se podařilo zahnat hrozivou tehdy příšeru války a získati národům oddech k pokojné výstavbě domova. Víme, že ještě nesmíme složit ruce v klín. Naopak: musíme všichni zmnožiti snahy své a tím houževnatěji a promyšleněji prohnísti svou práci nezvratným mírovým přesvědčením, které je i věrným ohlasem nejlepších křesťanských duchů všech dob. Proto my — katoličtí kněží ČSR — podáváme k mírové součinnosti

ochotně a upřímně svou pravici katolickému kněžstvu ostatních národů. Nedovedeme si prostě představit, že by lid v jiných zemích a zejména lid křesťanský neprahl po míru právě tak horoucně jako lid náš. To poznala i delegace našich katolíků na svých cestách svobodným Vietnamem, to viděli u nás v létě i vietnamští katolíci, když zde prodlévali mezi námi. O tom jsem nabyl přesvědčení i já na svém nedávném zájezdu v sprátených zemích Dálného Východu, kde jsem měl příležitost setkat se i s domorodými katolickými kněžími. Všude na všech rtech lpělo sladké slovo *mír*, všichni viděli v hrozbách nové války ohrožení svého osobního i národního štěstí. Nemůže být v našich časech na světě země, kde by normální, prostý a poctivý člověk netoužil po míru.

Světový vývoj za těch pět uplynulých let nám dal za pravdu: světové mírové hnutí uvedlo prostě v život novou skutečnost, která se projevuje v názorech nejodpovědnějších osobností. Svátý Otec Pius XII. v poslední době zdůraznil úsilí Církve o pevný a spravedlivý mír a schválil všechny vážné snahy o trvalé odzbrojení, zejména o znemožnění války nukleárními zbraněmi. Pod tlakem obětavé a příkladné iniciativy Sovětského svazu a světového mírového hnutí, k němuž — jak pravil prof. F. Joliot-Curie — musí dnes už přihlížeti všichni odpovědní státníci světa, musí zástupci kapitalistických vlád pokračovati v mezinárodních poradách o omezení zbrojení, které — byť pomalu — přece jen pokračují vpřed. Přes všechny hrozby ze zámoří a občasnou stísněnost je mír a zejména od té doby, kdy socialismus se stal druhou světovou soustavou a kdy SSSR jasně a podmanivě stipuloval mírovou politiku pro budoucnost, politiku podepřenou činy více již jak jedné šestiny světa, nemůže žádný rozumný člověk říci, že naše mírová akce je snad propagační hříčkou. Naopak: musí uznat, že zde jde o opravdovou akci, vyzrálou a nesenou veřejným míněním valné většiny lidstva. Nejsme sami. Jsme údem obrovské a stále mohutnější mírové fronty, která je si vědoma, že v jejích rukou spočívá osud světa.

I katolické duchovenstvo v ČSR je si toho vědomo. Vidí už dávno, že stojí na správné straně a slouží dobré věci. Prospělo Církvi i vlasti. Má proto plné právo, aby hrdě, ale i odpovědně hodnotilo svou práci, ujasnilo si její potíže a vyrovnalo své cesty, kde toho je třeba. Setká se s aktivní bilancí své mírové politiky, načerpá povzbuzení pro budoucnost a posily pro další práci. A hlavně: zase a znova se v něm utvrdí pevně přesvědčení, že kněžstvo i lid náš jedno jsou v tomto nejčistším a posvátném boji o nejcennější statek lidstva na zemi — o mír.

PRÁCE NENÍ NÁSLEDEK DĚDIČNÉHO HŘÍCHU

Abychom dobře porozuměli učení o *hříchu dědičném* a jeho *následcích*, nutno předeslati výklad o *stavu původní spravedlnosti* prvních lidí (*status iustitiae originalis*), který bývá také zván *stavem přirozenosti povznesené* (*status naturae elevatae*), v němž naši prarodiče žili před pádem do hříchu.

Kromě podstatných částí *lidské přirozenosti* (*naturae humanae*), t. j. hmotného těla a duchové duše s rozumem a svobodnou vůlí, které patří k fyzické bytnosti člověka (*essentia physica hominis*), obdrželi první lidé od Boha *dary nadpřirozené* (*dona supernaturalia*), t. j. *milost posvěcující* s vlitými ctnostmi, a dary Ducha Svátého, k nimž byly připojeny *dary mimopřirozené* (*dona praeternaturalia*), t. j. byli prosti zlé žádostivosti (*donum integritatis*), nebyli podrobeni smrti (*donum immortalitatis*), měli význačné vědění (*scientia insignis*), byli beze všeho utrpení a dokonale šťastni (*donum impassibilitatis*) a konečně měli dokonalou vládu nad nižšími tvory a přírodou (*dominium perfectum*, sed relativum). Metafyzická bytnost (*essentia metaphysica*) člověka spočívá v tom, že duše lidská jest podstatnou formou těla.

Člověk jest *obrazem Božím* svými dary přirozenými a nadpřirozenými. Přirozeným obrazem Božím jest člověk proto, že duše lidská má přirozené dary, kterými se Bohu podobá: rozum, svobodnou vůli a nesmrtelnost. Posvěcující milostí, kterou má člověk účast na samé přirozenosti božské, se stává nadpřirozeným obrazem Božím.

Pokud jde o bohovědný stupeň jistoty (*valor dogmaticus*), tu nauka o fyzické bytnosti člověka jest článkem víry (I. obec. sněm cařihr., III. obec. sněm cařihr., later. IV., vatik.), nauka o metafyzické bytnosti člověka je rovněž článkem víry (obec. sněm viennský, later. V.), učení o nadpřirozených darech prvních lidí jest článkem víry (oranž. II., sněm trid.);

pokud jde o jejich dary mimopřirozené, tedy učení, že prarodiče byli prosti zlé žádostivosti, je pravdou blízkou článku víry (*veritas fidei proxima*), že nebyli podrobeni smrti, jest článkem víry (milev. II., oranž. II., trid.), učení o ostatních darech prvních lidí (význačné vědění, byli prosti utrpení, měli dokonalou vládu) představuje obecné mínění bohoslovců (*sententia communis*).

Podle Písma sv. štipil Bůh na počátku rozkošný ráj a postavil do něho člověka, aby jej vzdělával a hleděl si ho: »Byl pak na počátku Hospodin Bůh štipil rozkošný ráj a do toho postavil člověka, jehož byl utvořil« (Gen. 2, 8), ve v. 15 pak se praví: »aby jej vzdělával a hleděl si ho«. Tady jest první biblická zmínka o *lidské práci*, mohli bychom říci, že tu byl dán pokolení lidskému *zákon práce*, k níž měli lidé přirozené schopnosti tělesné i duševní. Jak z uvedeného textu je zřejmé, není tu práce spojována s nějakým hříchem ani není pokládána za následek hříchu dědičného, neboť jde o dobu života prvních lidí v ráji před hříchem prvotním. Protože první lidé měli mimopřirozené dary (jak je výše uvedeno), nebyla jim práce pramenem únavy, nýbrž uplatňováním daných sil a schopností, a tedy snadná a příjemná, spojená se zdařilým výsledkem. Slova, aby si prvý člověk ráje »hleděl«, značí (podle sv. Jeronyma a sv. Augustina) »ostříhati« ráj zachováváním příkázání, uvedeného v násl. v.: »S každého rajského stromu smíš jísti; avšak se stromu poznání dobrého a zlého ať nejíš! Neboť kterýkoliv den s něho budeš jísti, smrti zemřeš!« (Gen. 2, 16—17.)

Adam jakožto hlava lidského pokolení měl nadpřirozené a mimopřirozené dary, které od Boha obdržel, zachovati nejen sobě, nýbrž i všemu lidstvu. První lidé měli plniti povinnosti řádu přirozeného a nadpřirozeného a zachovati též zvláštní příkázání o za-

povězeném ovoci se stromu poznání. Na přestoupení tohoto přikázání stanovil Bůh smrt jako trest. A tak na tomto přikázání záviselo časné i věčné blaho prarodičů i všeho lidstva. V dramatickém líčení popisuje Písmo sv. (Gen. 3, 1–8) pád prarodičů do hříchu. Byli svedeni zlým duchem, který užil hada jako svého nástroje, jedli ovoce se stromu zapovězeného, přestoupili dané přikázání a tím těžce zhřešili. Tento hřích se nazývá s historického hlediska *hříchem prvotním* (peccatum originans) a byl *osobní vinou* prarodičů. Byla to pýcha, nevěra a neposlušnost, spolu s nevděkem ke Stvořiteli.

Hřích prvních lidí měl *zhoubné následky*. Prarodiče ztratili především dary nadpřirozené, t. j. posvěcující milost Boží. Ztrátou synovství Božího pozbyli nároku na věčnou blaženost v nebi. Přirozené dary první lidé neztratili, tyto dary však byly oslabeny v jistém smyslu: poznávací schopnost rozumová byla zeslabena, vůle pak se naklonila ke zlému. První lidé ztratili dary mimopřirozené: probudila se v nich zlá žádostivost, nastal rozpor mezi duchem a tělem, byli podrobeni utrpení a pozbyli, tělesně nesmrtnosti. Prarodiče se dostali konečně do ďáblovu otroctví.

Prvotním hříchem byl tedy člověk zbaven všeho toho, co obdržel jako pouhý dar, t. j. darů nadpřirozených i mimopřirozených, avšak jeho mohutnosti (dary) přirozené zůstaly nedotčeny. Všichni scholastikové se shodují v tom, že žádná schopnost přirozená nebyla hříchem zničena nebo ztracena; rozcházejí se toliko ve vysvětlování »oslabení« nebo »zhoršení« člověka. Někteří mluví o absolutním vnitřním zhoršení, jiní o absolutním vnějším zhoršení lidských sil (uvnitř síly nebyly oslabeny, přibýlo pouze více vnějších překážek a ubylo mnoho vnějších prostředků). Mínění *obecnější* a pravděpodobnější stanoví, že lidské síly nebyly oslabeny ani uvnitř, ani zevně a že tedy prvotním hříchem člověk nebyl porušen v dobrech, která patřila k jeho přirozenosti (bona naturae debita). Jediná a všeobecná příčina zranění lidské přirozenosti spočívá v pouhé ztrátě nadpřirozených darů stavu nevinnosti (bona naturae indebita: supernaturalia et praeternaturalia). Důvody pro toto mínění jsou, že nelze udát rozumně žádnou příčinu, pro kterou by měly být oslabeny (ať uvnitř nebo zevně) přirozené síly člověka.

Tento rozdílný výklad je také důvodem rozdílného pojetí scholastického axiomatu: »Člověk je oloupen o vše, co dostal darem a zraněn v přirozených« (homo spoliatus est in gratuitis et vulneratus in naturalibus). Axioma má svůj původ v podobenství o člověku upadlém mezi lotry (Lk X, 30). Všichni připouštějí, že člověk po pádu do hříchu ve srovnání s člověkem rajským byl oloupen o dary a též zraněn v přirozených. Sporná otázka je však, zda lze říci, že člověk padlý byl zraněn v přirozených schopnostech, srovnáme-li ho s člověkem, pokud by tento byl ve stavu prosté přirozenosti (in statu naturae purae). První a druhé mínění to tvrdí; podle něho člověk padlý se liší od člověka ve stavu čisté přirozenosti jako nemocný od zdravého. Třetí mínění to popírá: člověk padlý se liší od člověka ve stavu prosté přirozenosti jako obnažený od nahého. Toto mínění se zdá jedině správné. Slova círk. sněmů a Otců: »zraněn v přirozených«, »zraněná přirozenost«, »svobodná vůle oslabena a nakloněna (ke zlému)«, nelze brát filosoficky, ale historicky, t. j. o člověku ve stavu původní spravedlnosti. Filosoficky nebyla lidská přirozenost hříchem prvotním nijak zmenšena, neboť ztratila toliko sílu a neporušenost, kterou měla od darů mimopřirozených. Díváme-li se však na ni historicky, tu byla skutečně zraněna, neboť odnětím darů mimopřirozených (souhrnně darů neporušenosti), kterými byla uzdravována od přirozených neduhů a zdokonalována nad svůj řád, přestala dokonalá harmonie mezi silami člověka, dokonalá podřízenost nižších sil vyšším a přirozené neduhy dostaly volný průchod. A proto jen v tomto smyslu lze říci, že přirozenost lidská (přirozené dary) byla oslabena.

Protože Adam zhřešil jako hlava a zástupce pokolení lidského, přechází jeho hřích plozením na všechny jeho potomky. Je to *hřích dědičný* (peccatum originale), který není osobním hříchem lidí, nýbrž *hříšným stavem* (status peccati), pocházejícím z hříšného činu Adamova a přecházejícím jako dědictví na všechny jeho potomky. *Podstata hříchu dědičného* (essentia peccati originalis) není ani v chorobné kvalitě, ani v žádostivosti, ani v žádném hříchu aktuálním (buď vlastním nebo Adamovým jakýmkoliv způsobem nám přičitatelným) nám přičítaným, nýbrž spočívá v *nedostatku původní milosti posvěcující* (in privatione gratiae originalis), dobrovolném z důvodu neposlušnosti, pro kterou ztratil Adam tuto milost pro sebe i pro své potomky.

K tomu přistupuje *ztráta mimopřirozených darů* a upadnutí v otroctví ďáblovu. Je nutno však zdůraznit, že padlý člověk nepozbyl svých přirozených mohutností (darů), které se samy o sobě nezhoršily ani nepokazily, nýbrž pouze utrpěly na síle a neporušenosti, kterou měly na počátku ve stavu prvotní spravedlnosti. Jde tu o poznávací schopnost rozumu vůči pravdě, zvláště božské, a o vůli vzhledem k dobru a její náklonnost ke zlému. Nižší vlohy (snaživost rozrácená a snaživost žádostivá) se podrobují neradě příkazům rozumu, nepřemáhají překážek dobra a usilují o dobra smyslová nezřízeně, a tak místo původního souladu nastává v padlém člověku vnitřní rozpor, boj těla proti duchu. Všecky tyto rány jsou jen nedostatky, které vznikly následkem ztráty darů nadpřirozených a mimopřirozených hříchem prvotním, pro lidstvo pak hříchem dědičným.

Pokud jde nyní o *práci*, nutno uvážiti toto: Prarodiče byli vyhnáni z ráje, pozbyli vlády nad přírodou i živočichy. Písmo sv. praví: »Zlořečena bude země; s námahou budeš se z ní živiti po všechny dny svého života! Trní a hloží bude ti ploditi... V potu tváře jísti budeš chléb, dokud se nevrátíš do země, ze které jsi vzat. Ano, prach jsi a v prach se navrátíš« (Gen. 3, 17–19). Z tohoto textu nelze vyvozovati, že *práce sama v sobě jest následkem hříchu prvotního* (dědičného), nýbrž pouze to, že práce, uložená lidem již v ráji, stala se nyní po pádu do hříchu lidem obtížnou (molestia) a vyčerpávající.

Na druhém místě se praví v uvedené větě, že křesťanství práci »povyšuje do řádu nadpřirozeného, učíc, že *mystická vina člověčenstva* může být *vykoupena jenom prací*«. Tvrdí se tu dvě věci: a) že křesťanství povyšuje práci do nadpřirozeného řádu a b) že *mystická vina člověčenstva* může být vykoupěna jenom prací.

Ad a) Nevím, jak to autor myslí s povýšením práce do řádu nadpřirozeného. Dalo by se to vysvětliti jediné tak, že je-li člověk ve stavu *milosti Boží* a tedy v tomto smyslu povýšen do řádu nadpřirozeného, tu jeho *dobré skutky* (v širším smyslu »práce«) se stávají *záslužnými* pro nebe.

Ad b) Pokud jde o tvrzení, že »mystická vina člověčenstva může být vykoupěna jenom prací«, záleží tu na tom, co se myslí »mystickou vinou člověčenstva«.

Buď jsou to jen prázdná slova (t. zv. floskule), jejichž obsah si autor článku dobře neuvědomil, zahrnuje v nich snad souhrnně všechny následky, které spolu s hříchem dědičným na nás přecházejí, a domníval se, že je možno je vykoupiti prací, což ovšem dogmaticky neobstojí, anebo chápal slova »mystická vina člověčenstva« jako hřích prvotní a dědičný (případně i s následky), jakž na první pohled je nutno je chápati, neboť slovo vina předpokládá hřích. Právě-li »mystická« vina, nevím, není-li to opět jen floskule nebo nechtěl-li pisatel naznačiti tímto slovem, že hřích dědičný je tajemství, a to hlavně proto, že zůstává nerozřešeno, kterak přechází od Adama na všechny jeho potomky.

Je-li nutno tedy chápati slova »mystická vina člověčenstva« jako hřích prvotní a dědičný, a praví-li se, že »může být vykoupěna jenom prací«, pak je toto tvrzení *dogmaticky naprosto nesprávné*, neslýchané a

představuje skutečný *blud*. Je přece základním článkem křesťanské víry, že jsme byli vykoupeni *smrtí Kristovou* na kříži, která byla *vykupitelskou obětí* za hříchy lidské a tedy i za hřích prvotní a dědičný. To je vykoupení ve smyslu objektivním. Člověk však si musí vykoupení Kristovo subjektivně přivlastnit, t. j. musí dosáhnouti ospravedlnění, kterým jsou mu přivlastněny zásluhy a milosti Kristovy. Člověk se nemůže vykoupiti, ani se nevypokupe, ani se nezabavuje

»mystické viny člověčenstva« *práci, dědičného hříchu* (i všech před křtem spáchaných hříchů osobních) se zbavuje na *křtu svatém* (svátostný křest, t. j. vody, může být u dospělých nahrazen křtem žádosti a křtem krve). Následky hříchu, které přecházejí s hříchem dědičným: zlá žádostivost, utrpení, nemoc a smrt, zůstávají také u pokřtěných, kterým zbývá duchovní boj a cvičení se ve ctnostech.

ThDr Antonín Salajka

JEDNOTLIVEC A KOLEKTIV V LITURGICKÉM PROJEVU

Jednotlivé ctnosti se projevují určitými úkony. Tyto projevy jsou ovšem u každé ctnosti specifické a jimi — ovšem kromě jiných vlastností — se ctnosti od sebe vzájemně odlišují. Zatím co božské ctnosti nás uvádějí do těsnějšího spění s Bohem, ctnost nábožnosti vyzdvihuje před Bohem naši stvořenou hmotnou přirozenost a vede nás k tomu, abychom uznali svou závislost na Bohu, jako příčinu i důvodu všeho. Vede nás k tomu, abychom to uznali náležitými úkony klanění, díky i prosby a vzhledem k naší porušené přirozenosti i úkony zadostučinění a prosby o usmíření. Tyto projevy ctnosti nábožnosti se nejprve uskutěčňují vnitřními úkony a představují vnitřní kult, který je poznatelný Bohu, »jemuž je každé srdce otevřeno a jemuž všechna vůle mluví«. Přirozenost člověka, která zahrnuje duši i tělo, však vyžaduje, aby se tyto vnitřní úkony projevy také tak, aby byly poznatelné smyslům, na příklad slovy, gesty a podobně. Tak vzniká vnější kult. Nezaměňujme jej však s některými jinými projevy ctnosti nábožnosti, pokud je chápeme docela všeobecně. Ctnost nábožnosti umožňuje totiž, aby dobré skutky v nejširším rozsahu, ba i skutky nelišné s úmyslem upjatým k Bohu se stávaly v určitém slova smyslu náboženskými úkony. Rozsah vnějšího kultu je značně užší, neboť zahrnuje jen ty úkony, na nichž je patrný bezprostřední vztah k Bohu. Jestliže člověk koná své denní práce ke cti Bohu, jestliže snáší denní těžkosti a utrpení v duchu pokání za spáchané hříchy nebo proto, aby se podobal Spasiteli, jestliže se snaží posvětit svůj denní život, pak zcela určitě tím koná úkony ctnosti nábožnosti, avšak nemůžeme je nazvat úkony kultu. Těmi jsou jen ony úkony, které jsou v bezprostředním vztahu k Bohu, jako modlitba, oběť a úkony, které je doprovázejí, doplňují a po případě i určitým způsobem vysvětlují. Je samozřejmé, že i tyto úkony se stanou skutečnými úkony kultu jen tehdy, jsou-li spojeny s příslušnými úkony vnitřními. Vnitřní úkony jsou duší, vnější pak tělem našeho uctívání Boha. Stejně jako tělo umírá, jestliže se od něho oddělí duše, stejně jsou mrtvé i vnější úkony kultu, nejsou-li oživeny vnitřním smýšlením. Avšak jako duše i po odloučení od těla může existovat dále a žít svým individuálním životem, tak také vnitřní kult může dále existovat, i když jeho vnější úkony byly potlačeny. Avšak i vnější projevy kultu podporují vnitřní kult duše. Dodávají mu síly. Už sv. Augustin (*De cura pro mortuis gerenda*, c. 7) prohlašuje, že vnější úkony úcty k Bohu, jako klečení, rozpínání paží, prostrace a pod., dávají člověku popud, aby se pokorněji a niterněji modlil, neboť tím, že je člověk koná, prohlubuje se zbožné smýšlení, z něhož tyto úkony vzešly. Svátý Tomáš (*St h 2, 2, q 84 a. 2*) prohlašuje, že účelem vnějších kultových forem je přibližovat duši k Bohu, neboť praví, že »naše mysl je vnějšími znameními povzbuzována, aby tihla k Bohu«.

Jestliže projev vnějšího kultu odpovídá požadavku lidské přirozenosti, pak lze totéž stejně oprávněně tvrdit i o společném vykonávání kultu. Člověk je svým přirozeným utvářením odkázán na pomoc bližních, nutně potřebuje společnosti, je bytostí společenskou. Platí to, mluvíme-li o vnějších životních podmínkách, stejně však to platí i o duchovních potřebách. Na tom spočívá sdílnost, která je každému více

nebo méně vrozena. I naše národní přísloví o tom dobře ví, když prohlašuje: »Sdělený smutek, poloviční smutek, sdělená radost, dvojnásobná radost.« Netýká se to ovšem jen pocitů radosti a smutku. Stejně je tomu, dospěje-li člověk k přesvědčení o pravdě, dobru či kráse. Chce i ostatní získat pro své přesvědčení, chce soustředit kolem sebe ty, kteří jsou stejného smýšlení. Při vykonávání kultu dává duše našeho radost, která jí prochvívá při styku s Bohem, raduje se z věčné pravdy, dobra a krásy. Avšak člověk — jak to odpovídá jeho přirozenosti — neponechává si tyto šťastné pocity a prožitky pro sebe, nýbrž sděluje je ostatním a chce dosáhnout cíle, zjevení Boží pravdou, ve společenství ostatních. Tak se objevuje potřeba společného vykonávání kultu jako zcela odpovídající lidské přirozenosti. U všech národů všech společenských útvarů se objevuje veřejný kult, ať už je to rodinný kult národů primitivních nebo společností provozovaný kult v prostředí kulturně vyspělejších. Tak se objevuje společný kult ve Starém Zákoně a potom svrchované zdokonalen Kristem v bohoslužbě novozákonní. Společné vykonávání kultu už přirozeně zvyšuje zbožnost, stejně jako se při hromadných projevech přelévá na všechny účastníky nadšení či hněv, radost či smutek, pro nás pak je nesmírně důležitý příslib Páně: »Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, jsem já uprostřed nich (Mt 18, 20).«

Nutnost společného kultu vyplývá tedy z přirozené povahy člověka, je však při nejmenším nepřímou úlohou Spasitelem. Jestliže však chápeme společný kult jako počtu prokazovanou Bohu nějakou pevnou společností, pak mluvíme o veřejném kultu. Tento veřejný kult může být vykonáván jménem společnosti zvláštním zástupcem — knězem. Neztrácí tím svůj charakter veřejnosti a veřejného výkonu. Pochopitelně společný a tím spíše veřejný kult vyžaduje při svém provozování pevných kultových forem, které — pokud jde o veřejný kult — musí být řízeny určitou autoritou. Vnější formy kultu jsou totiž soukromou věcí jen potud, pokud jde o soukromou pobožnost, jakmile však má být kult vykonáván jménem společnosti, stávají se věcí této společnosti.

Vnější, společný, veřejný a zákonně řízený kult nazýváme liturgií. Uvažujeme proto nyní, jak se svrchu uvedené obecné úvahy odrážejí v naší liturgií. Jde především o řešení otázky, kdo a jakým způsobem předstupuje před Hospodina vzdávaje mu náležitým liturgickým způsobem ony úkony, jež má tvor Tvůrce přinášet. Po hříchu nebyli lidé schopni konat úkony kultu odpovídající nadpřirozenému určení člověka. Umožněno to bylo, až když Ježíš Kristus vstoupil mezi lidi a Boha jako Prostředník. Od okamžiku Vtělení, resp. od smrti na kříži, je Vykupitel jediným liturgem, jenž je Obětinou i Obětujícím. Toto kněžství Kristovo dále trvá (Hebr. 7, 24): Ježíš má neměnné kněžství, poněvadž zůstává na věky. Toto své věčné kněžství vykonává náš Pán nejen v nebi před svým Otcem, nýbrž také na zemi jako nejvyšší neviditelný liturg, který svůj kněžský úřad vykonává prostřednictvím viditelných — lidských zástupců. Kristus tedy koná svůj kněžský úřad prostřednictvím svého mystického těla, jímž je Církev. Pozemští liturgové, pověření k svému úřadu kněžským svěcením,

jednají tedy ve jménu Kristově a jménem Církve, přičemž jejich liturgické modlitby, oběti a žehnání mají hodnotu neodvislou od osobní morální dispozice vykonavatele kultu. Avšak i když liturg jedná v katolické bohoslužbě jako zástupce Kristův a jménem Církve, přece jeho jednání není úkonem nějakého nesvobodného orgánu, který by jednal mechanicky či dokonce nějak magicky. Jeho jednání je uvědomělým jednáním osobnosti. K platnosti každého úkonu je přece třeba úmyslu. Tak liturg i v bohoslužebném konání je jednotlivou osobou, jež svým křesťanským charakterem náleží k společenství věřících křesťanů. Tím je také účasten jejich povinnosti usmířovat Boha za osobní hříchy a přinášet mu úkony chvály díky a prosby.

Mystické tělo Kristovo — Církve — všichni věřící dohromady jsou královským kněžstvem (1 Petr 2, 9), ne ovšem tak, že každý z nich by byl posvěceným liturgem, nýbrž že celek je nositelem bohoslužby. V některých případech není sice přítomnost věřících nutná k platnosti úkonu (zejména je tomu tak při mši sv.), přece však přítomnost věřících v každém případě odpovídá duchu liturgie.

Tyto theoretické úvahy nám dovolují, abychom konkrétně řešili otázku postavení jednotlivce i kolektivu v naší liturgii. Z uvedeného je patrné, že liturgické společenství vystupuje jako celek. Jeho prostřednictvím přistupují k oběti, prostřednictvím jeho hovoří s Bohem a k věřícím jako ke společenství hovoří Bůh. Zejména objektivní římská liturgie zdůrazňuje toto postavení liturgického společenství. Srovnáváme-li různé křesťanské liturgie, vidíme, že právě římská nejdokonaleji splňuje příslib Páně: »Jsou-li dva nebo tři shromážděni ve jménu mém...« Římská liturgie ani liturga samotného neodděluje od společenství věřících. Učí ho, aby se modlil i obětoval vždy jménem všech, proto mu ukládá, aby se modlil Oremus i tehdy, když se modlí breviář sám. Jsou ovšem i v říms-

ském ritu individualistické prvky. Na příklad modlitba Suscipe v obětování hovoří v jednotném čísle, avšak ona jako většina individualistických prvků vstoupila do obřadu římské mše z ritu gallikánského. Východní obřady naproti tomu zcela zřetelně stavějí liturga jaksi mimo společenství tím, že před jeho modlitbou užívá výzev jako: Dejte pozor! Vstaňte! Povstaňte k modlitbě! a podobně, kdežto v římské liturgii obdobné výzvy jsou vesměs v první osobě množného čísla, čímž docela jasně zahrnují i liturga ve společenství. Jde-li jednotlivec k Bohu cestou liturgického společenství, nepotlačuje sebe. Je stále osobností, je stále jedincem, který se modlí a který přijímá svátosti. To ani vzhledem k individualitě lidské duše a k podstatě svátostí není jinak možné. Jde však spolu se společenstvím svatých.

Zdálo by se, že toto pojetí liturgického společenství odporuje slovu Páně: »Když však ty se modlíš, vejdi do svého pokojíka, zavři dveře a pomodli se...« (Mat. 6, 6). Třebaže liturgie uznává hodnotu a práva jednotlivce, přece ho nevyvyšuje žádným přeceňováním. Ani liturg není tak vyvýšen. I on je členem společenství, i on je údem Církve modlící se a obětující. A liturgické společenství společně obětující, modlí se jedním hlasem a zpívá společným zpěvem — chorálem —, v němž jeden hlas nevyzní nad druhý, nýbrž všechny znějí společně. A tak jedinec je méně nápadný a méně výjimečný, než kdyby byl fyzicky sám.

Uzavíráme: Žijeme-li liturgií, žije každý z nás dokonale samostatným duchovním životem, přece však přistupuje k Bohu spjat společenstvím věřících, o ně opřen, jím podporován, avšak také je aktivně vytvářejí. Takový život v liturgii není ničím planým, neboť nás učí i obětavému životu ve společenství starosti a radosti tohoto světa, kde rovněž jedinec žije společností a pokud jde o přirozený život, i pro společnost.

Dr L. Pokorný

VÝZNAM POZEMSKÝCH HODNOT

Je zkušeností mnohých kněží a kazatelů, že kdykoliv promlouvají o pozemských skutečnostech s hledištěm víry a morálky, nejsou jejich slova vždy od věřících stejně přijímána. Jsou posluchači, kteří tato slova vítají, neboť se jim dostává odpovědi na otázky a problémy, s kterými ve svém nitru zápasí. S vděčností přijímají poučení, neboť upřímně chtějí v celém svém životě žít podle náboženství. Avšak jsou i takoví posluchači, kteří tato slova přijímají s pochyby, které lze nazvat nevolí a nedůtklivostí spojenou s neochotou podříditi se přijetí všech pravd víry. Skutečnost ukázala, že na příklad ve svátek sancti Ioseph Opifis při promlouvání o významu práce nebyl výklad přijat u některých věřících s náležitým porozuměním. Ukázalo se, že u některých katolíků je mnoho subjektivismu a individualismu, jež zabraňují plnému přijímání pravd se sociálními důsledky. Je jistě dnešním úkolem kněze, aby se nezapomínalo na význam pozemských skutečností.

Ze spisu Gustava Thilse, *Théologie des réalités terrestres* (Paris 1946) přinášíme zde některé myšlenky týkající se tohoto problému.

Theologie v učení o pozemských skutečnostech snaží se redukovat k jednotě dualismus, který odděluje svět a Boha. Život křesťana nemůže být indiferentní vůči sociální realitě, v níž žije. Život křesťana je sice transcendentní světu, ale je i světu hluboce imanentní. Bůh svěřil lidem pozemské reality, aby jim lidé vtiskli duchovní orientaci, kterou Duch chce v ně vepsat. Je proto dnešním problémem katolicismu sjednotit v novou harmonii vztahy moderní epochy s myšlenkovým bohatstvím středověku. Theologie pozemských skutečností má ukázat lidem reální a hluboký význam hodnot, s kterými se křesťan setkává ve všedním dnu; vést křesťany, aby se dívali na svět očima víry, po-

dávat jim podněty a orientaci v jejich činnostech. Výše uvedený autor napsal: »Není třeba být marxistou k podepsání pozitivní části proklamace dobře známé: Filozofové svět vysvětlovali, my jej chceme změnit« (str. 38).

Svět se svým bohatstvím má přispívat k rozvoji křesťana. Theologie má lidem říci, co mají činit ve světě, aby tento svět se jim stal prostředkem opravdového rozvinutí. Theologie pozemských skutečností staví na Písmu svatém, kde na mnohých místech jsou vysloveny myšlenky o pozemských hodnotách. Požadavek vypracování této theologie je podle principu sv. Tomáše Akvinského: »Totum quod homo est, et quod potest et habet, ordinandum est ad Deum« (uvádí autor na str. 68). Vypracováním theologie pozemských skutečností se ukazuje, že theologie není vzdálena skutečnému životu. Taková theologie nemůže bezprostředně řešit všechny problémy, ale může podávat »prospektivní obraz« pozemského života, který by mohl být realizován v našem čase. Má podávat hrubé rysy »ideálního obrazu« profánního světa. Tento ideál může být nadnesený, ale ne uto-
pický.

Autor stanoví některé these theologie rerum terrestrium (str. 75): *Finis primarius realitatum terrestrium: gloria Dei. Finis secundarius realitatum terrestrium: servitium christianorum. Christus voluit totum ordinem creationis restaurare. Centrum illius restorationis: Dominus Rex gloriosus. Spiritus sanctus quasi »forma« illius restorationis. Spiritualitas, lex progressus rerum temporalium.*

Předmětem zvláštních pojednání jsou různé »pozemské reality«: věda a kultura, city a mystika, společenství, rodinné a výchovné prostředky, lidská společnost, společenství v povolání a pracovní prostředky, tělo a

sport, hmota a vesmír, technika, umění, statky hmotné a peníze. Pojednání týkající se různých aspektů lidské činnosti: práce, hry, zábavy.

Hodnoty pozemské jsou více než pouhý prostředek sanktifikace daný k dispozici člověku. Tyto tvoří část celého stvořeného řádu, jsou sice oslabeny hříchem dědičným, ale jsou rovněž vykoupeny Kristem a pozdvíženy k nebi Duchem. Tyto reality manifestují svým způsobem slávu Boží a milosrdenství Vykupitele. Slouží člověku, aby realizoval božský řád a tak sloužil Bohu. Theologie pozemských skutečností dává zde realitám poslední smysl a význam. Thomismus moderního věku usiluje spojit konstitutivní elementy myšlenky církevní a laické. Křesťanství má osvětlit profánní a pozemský život. Je úkolem teologa přinášet syntheses vztahů, které spojují Boha a hodnoty pozemské, nebe a reality pozemské. Theologie pozemských skutečností obnovující universalismus středověké syntheses, má být přijímána se sympatií a s aproba- (str. 132).

V knize uvedeného autora je studie o práci. Práce je nejběžnějším thematem dnešního života. Křesťan očekává odpověď na otázky, čím je práce pro něho, čím je sama o sobě, zda není následkem hříchu. Podle sv. Tomáše Bůh je cílem všech stvořených věcí. Poslední cíl tvorů je státi se podobným Bohu. Bůh je Actus a Operatio. Stvořená bytost se podobá Bohu tou měrou, jakou je činná. To, co je nejbožštější pro tvora, je účast na božské příčinnosti. Deí enim sumus adiutores (1 Kor. 3, 9). Pojem práce ve smyslu nejvšeobecnějším od díla nadpřirozeného až k aktivitě nejhmotnější zdá se vskutku být kolaborací se Stvořitelem. Rationalismus zbavil práci všeho obsahu nadpřirozeného a člověk prvni utrpěl touto trhlinou; jeho práce se stala »zbožím« bez označení, »věcí« hmotnou. Uvědomění, že svou prací člověk »spolupracuje« se Stvořitelem, dává práci význam náboženský. Svou práci člověk je příčinou, ne ovšem první Příčinou, ale přece příčinou reální, ježto věci jsou přeměňovány

lidskou činností. Člověk »spolupracuje« s Bohem na tomto světě tou měrou, jakou měrou realizuje nějaké věci řádu chtěného Bohem zde na zemi.

Je nesprávné tvrdit, že práce je následkem dědičného hříchu, ale i to, jako by práce byla jen utrpením, pokáním a obtíží. Bůh postavil člověka do ráje, aby pracoval (posuit eum in paradiso voluptatis, ut operaretur - Gen. 2, 15). Toto se stalo dříve, než byl první hřích. Biblické zjevení odporuje názoru hellenistické epochy, která měla pro prostou práci pohrdání. Co se týká charakteru namáhavé práce a potíží při ní, třeba rozlišovat následky hříchu dědičného a následky osobních chyb. Lidé odvážní, nadšení, podnikaví a pracovití pocíťují následky dědičného hříchu zcela jinak než lidé líní, zahálčiví a pohodlní. To je třeba kazatelům připomínat, když vykládají potíže lidské práce skrze hřích Adamův.

Práce je spoluprací v díle Vykoupení. Ten, kdo obnovuje zdravé sociální vztahy, kdo povznáší kulturu, kdo spiritualisuje podmínky života, je opravdu nástroj Pána v křesťanské obnově světa. Není to sice způsobem zvláštním, jímž je třeba kněz v činnosti kultovní, ale je nástrojem rovněž opravdivým. Při orientaci lidského života v jeho totalitě k Bohu každá práce je službou Bohu. Jak dalece dominuje tato idea, je nemožné proti sobě klásti civilisaci a náboženství.

Z díla uvedeného autora vidíme, že v kázání nesmíme zapomínat osvětlovat pozemské hodnoty. Nemůžeme se spokojovat hlásáním náboženských pravd o lidské činnosti s hlediska kasuistické morálky, ratione peccati. Při tomto počínání není život líčen jako něco velkolepého, co by mohlo lidi nadchnout, ale jako systém případů, jímž se sotva lze vyhnout. Místo negativně pojaté morálky třeba dávat lidem podněty k činnosti dobré a ušlechtilé a přivádět je k uskutečňování této činnosti. Křesťanství není útekem ze života nebo jen snad uchraňování se nepříznivých vlivů.

ThLic Miroslav Rajmon

DOMINE, DILEXI DECOREM DOMUS TUAЕ...

V posledním čísle DP jsme přinesli nařízení římského vikariátu, které po visitaci římských kostelů vydal r. 1932 generální vikář Jeho Svatosti, pokud se týká osvětlení kostela.

Další nařízení kardinála generálního vikáře se týká některých zlovyků (abusi), které se poněkud vloudily do chrámu Páně. Kardinál stanoví, že je třeba »vrátit se k dokonalému zachovávání kanonických a liturgických zákonů«. Za tím účelem nařizuje:

1. Budiž přesně zachovávan kánon 1268 a následující kodexu kanonického práva o *přechovávání a kultu nejsvětější Eucharistie*. Velebná Svátost budiž přechovávána buď na hlavním oltáři anebo na některém z předních oltářů kostela. O tento oltář mějtež co největší péči i co se týče čistoty, hlavní to okrasy chrámu Páně, i co se týče náradí a nádob (supellectile), které má býti to nejlepší z kostelního inventáře. Budiž obzvláště přihlíženo k tomu, aby před svato- stánkem nepřetržitě hořela aspoň jedna olejová lampa anebo vosková svíce. Buďtež před zmíněným oltářem postaveny lavice anebo židle v dostatečném počtu, aby věřící byli pobídnuti modlit se před nejsv. Svátostí a nebyli rušeni bezohledným chozením jiných nebo zbytečným hlukem.

2. Zvyk, který nabyl vrchu v mnohých kostelích, že jsou k dispozici věřících voskové *svíčky, zvané votivní*, aby je rozsvěcovali před sochami a obrazy svatých (z nichž mnohé v důsledku visitace byly anebo musejí býti odstraněny), na kandelábrech nebo podstavcích nejrozmanitějších a bizarních forem, s příslušnými příspěvky věřících, je příčinou různých a vážných nevýhod. Může se zajisté tento zvyk snadno státi pověrou anebo se jí podobati, může dělati dojem, že se to děje ze ziskuchtivosti, a konečně nijak nepři-

spívá k čistotě a usebranosti v chrámu Páně, když tu zároveň hoří tolik svíček, které často nejsou z včelího vosku, znečišťuje se tím chrámová podlaha, stěny se začazují a vzduch se naplňuje kouřem.

Z té příčiny musí tento zvyk přestat. Proto buďte odstraněny ze všech kostelů, jakož i z přiléhajících nebo připojených místností, zmíněné kandelábry nebo podstavce, i kdyby měly jakousi hmotnou nebo uměleckou cenu.

Podobně je přísně zakázáno prodávati svíce v kostelích, v sakristiích, při vchodech do kostelů, jakož i v místech přiléhajících anebo jakkoliv sloužících duchovenstvu nebo osobám, které mají péči o kostel.

Duchovní nechť poučují věřící tak, aby pochopili pohnutky takového zákazu se strany církevní vrchnosti a nechť je povzbuzují, aby přicházeli co možná často na mši sv. a přistupovali k sv. přijímání, připomínajíce jim, že jedna mše sv. nábožně slyšená a jedno sv. přijímání, ke kterému kdo náležitě přistoupí, zjednájí více milostí a nebeských dobrodiní než tisíce rozžatých svící, i kdyby hořely dlouhou řadu dní. Kromě toho buďtež věřící napomínáni, aby podle starodávného chvalitebného obyčeje dávali almužnu na mše sv. a obětovali svíce z pravého vosku (podle liturgických předpisů), které si sami jinde opatří, a které, jsouce odevzdány v sakristii, budou rozžaty na oltářích při liturgických obřadech.

3. *Umělé květiny* (z jakékoliv hmoty: z látky, bronzu, mosaze, keramiky atd.) se zapovídají. Tyto buďtež bez odkladu odstraněny z kostelů, s oltářů, a nesmějí se tam z jakýchkoliv důvodů opět dáti. K okrase kostelů a oltářů možno mírně použítí čerstvých rostlin a květů, kterých je u nás hojnost po celý rok; vě-

řící mohou býti povzbuzováni, aby je obětovali pro kostel.

4. Mezi posvátnými obřady, jakož i u příležitosti svateb, prvního sv. přijímání atd. se přísně zapovídá fotografovati v kostelích at s magnesiovým světlem, at s kinematografickým přístrojem, at v postoji.

Nařizujeme farářům a představeným kostelů, aby se postarali o přesné zachovávání ustanovení svrchu uvedených, kterážto všechna, zejména pak uvedená v odstavcích 2., 3. a 4. mají vejíti v platnost dnem 1. července t. r.

Nakonec kardinál vikář Jeho Svatosti vyslovuje naději, že faráři a představení kostelů budou ochotně pracovati ve prospěch krásy domu Božího a neporušenosti svaté víry, a že také v tomto směru budou dávatí dobrý příklad poslušnosti vůči nařízením církevní vrchnosti. Neposlušným hrozí kanonickými tresty »s celou přísností zákona«, po případě i peněžitými pokutami.

Zdůrazňuje se, že tato nařízení, vydaná především pro Řím, je třeba považovati za všeobecně platná, protože se zakládají na všeobecně platných ustanoveních Církve (kan. práva). Proto je mnozí ordináři prohlásili za závazné ve svých diecích, což platí i o našich zemích. Na příklad pražská arcidiecése už dříve, a to r. 1931 (AC č. 5) vydala zákaz pálení pohřebních pamětních svící v pražských farních kostelích, který r. 1935 (AC č. 1) byl rozšířen na všechny kostely i kaple celé arcidiecése vůbec, protože důvody takového zákazu platí pro všechny svatyně. Duchovní správci mají vhodným způsobem vyložití věřícím důvody tohoto zákazu a poučiti je, že je mnohem záslužnější obětovati za zemřelé pravé voskové svíce, které budou hořet při nejsvětější oběti mše sv. V zá-

kazu se uvádí, že je prokázáno, jak hromadné pálení t. zv. pamětních svící pohřebních, zhotovených ze špatného materiálu, kotouči špinavého, smrdutého čmoudu poškozují nástěnné malby, obrazy, sochy a oltáře — často vzácné ceny. V některých chrámech natopil tento neblahý starý zlovyk neocenitelné škody. Skoro zpravidla bývá kaple, kde se tyto smolnice pálí, nejnečistším koutem svatyně. Také nelze pomlčet o tom, že i vzduch v prostoru chrámové se kazí. Nelze bráti ohled na to, že rozsvěcovač těchto svící jich odstraněním by snad přišel ke škodě, ale na prvním místě je třeba dbáti prospěchu kostela a péče o něj. Proto uloženo duchovním správcům všech jednotlivých kostelů, aby toto pálení nadále zastavili a již nedovolovali a věřící poučovali o větší záslužnosti při obětování voskovic ke mši sv.

Také zákaz umělých květín na oltářích byl u nás zdůrazňován už se zřetelem na nebezpečí požáru, avšak bohužel stále se ho ještě namnoze nedbá. A dokonce letos po velikonočních jsem slyšel, že v jednom metropolitním chrámu byly umělé květiny v Božím hrobě, což se mi nechtělo ani věřit, ale potvrdili mi to duchovní i laici služebně tam ustanovení. Sami laici, slyšíce a vidíce, jak ve venkovských farních kostelích se odmítají podle církevních předpisů umělé květiny, nabízené k výzdobě oltářů, žasnou, že je možno jich používat v chrámu katedrálním. Co jim říci?

Předměty chrámové výzdoby mají býti symboly duchovních tajemství a krás a vésti nás k Bohu. Máme odpovědný úkol uchovávatí tyto symboly pravé, ryzí a čisté, abychom se aspoň v domě Božím nezbavovali prostředků k povznášení se ze své hříšnosti k výšinám. Aby se v kostele naplňovalo heslo: Boha duším — duše Bohu!

Děkan Václav Šebek

Meditace

DALMATICA - TUNICELLA

Dalmatica a tunicella jsou nyní liturgická roucha levitů. Dalmatika od čtvrtého století bohoslužebné roucho diaconů, tunicella od jedenáctého století liturgické roucho podjáhňů. Dalmatika vznikla z laického roucha, zvláštěního to tvaru tuniky, kterou nosili muži i ženy z bohatých rodin v Dalmácii, odkud má také své jméno. Z Dalmacie byla přenesena v druhém století do Říma. Starořímská dalmatika byla bílá, červenými svislými pruhy zdobená. Tunicella měla užší a delší rukávce. Od třináctého století se přizpůsobila barva dalmatiky zákonu o liturgických barvách. Dnes se tunicella nikterak neliší od dalmatiky.

Dalmatiku i tunicellu obléká též biskup na znamení, že hodnost biskupská obsahuje všechny hierarchické stupně. V adventních a postních nedělích nosí jáhnové a podjáhňové kromě neděle »Gaudete« a »Laetare« místo dalmatiky »planetam plicatam«; je to kasule, jejíž přední plocha je zkrácená do výše cingula; místo ní je též v užívání planeta zúžená na dva pruhy ozdobně vyšívané látky, t. zv. stola latior.

Jáhenské i podjáhenské roucha symbolisuje pro svou původní bílou barvu radost z duchovního a pastoračního života.

Symbolika obou těchto liturgických rouch vyplývá též z modlitby, kterou pronáší biskup při svěcení. Když obléká podjáhna v tunicellu, říká: »V roucho blaženosti a v oděv radosti oblec tě Pán. Ve jménu Otce i Syna i Duchu Svatého.« Když obléká diakona, modlí se: »Oděj tě Pán v roucho spásy a v oděv radosti a v pancíř spravedlnosti měj oblečenou tebe vždycky.«

Vestimentum laetitiae, oděv radosti, je liturgické roucho diakona a podjáhna. Služba Boží je služba příjemná, líbezná (*jucunda*), a radostná! Jáhnovi a podjáhňovi a knězi musí vidět každý na očích, musí každý slyšet z jeho hlasu a z jeho řeči, že je vnitřně vyrovnaný, klidný a šťastný. Každý musí z jeho chování vycítit jeho vnitřní radost a jeho vnitřní štěstí! Není také ani jinak možné, než aby duše, která se u oltáře sluní v paprscích slunce milosti Nejsvětější svátosti oltářní, která je potopena v hlubinu milosrdenství a láskou planoucího Srdce Božského Vykupitele, která je spojena s miliony dušemi v Mystickém Těle Kristově, která nosí v sobě svatou Eucharistii záruku života věčného, není jinak možné, než aby oplývala radostí! Není jinak možné, než aby se svatým Pavlem volala: »Superabundo gaudio! Není-li tonu tak, pak je v duši obez, překážka, záhada, která musí být odstraněna při svatých exerciciích, v rekolekční den, dobrou svatou zpověď...

Indumentum salutis... Kdo ve cti obléká roucho jáhenské, s čistou duší, jejíž symbolem je čistá, líbezná barva dalmatiky, s duší ozdobenou ctnostmi, jejímiž symboly jsou bohatě vyšívané ozdoby tohoto liturgického roucha, tomu je dalmatika připomínkou: »Buď čist, ut sine pollutione mentis et corporis valeas Eī servire.« Spása je klid a mír duše spočívající v Bohu... Není však pokoje a míru s Bohem, není klidu duše leč skrze nevinnost a čistotu srdce.

To nejde bez boje se sebou samým!

Vestimentum justitiae. »Nebude-li vaše spravedlnost dokonalejší než zákoníků a farizeů, nevejdete do království nebeského.« (Mat. 5, 20.) Spravedlnost farizeů byla spravedlnost falešná a pokrytecká. Dbali zevních skutků bez vnitřního dobrého smýšlení. Byli korektní navenek, v jejich srdci hlodal červ zvrácených myšlenek, žádostí a tužeb. Hroby obilné, na pohled čisté a milé, uvnitř však páchly hnilobou a rozkladem. Diakon, kněz-pokrytec! Hřích proti spravedlnosti! Herec, který zakrývá svou špatnost a vnitřní zlobu předstíranou zbožností jako maskou. Bůh však, který se dívá svým vševidoucím Božským okem do hlubin každé duše, zná své farizeje. Jen pokrytci nikdy nebudeme! Beze-lstný Nathanael a nevinný Jan byli miláckové Páně... Jeden pro svou nevinnost, druhý pro svou upřímnost. Spravedlnost žádá, abychom každému dali, co mu přísluší! Každý má právo na diakonovi a knězi žádat, aby byl takový, jaký má povinnost býti! Zbožný navenek, ale také uvnitř své duše! Čistý ve svém zevnějšku a ve svých řečech, ale také ve

svém srdci! Laskavý ve svých projevech, přívětivý svým úsměvem, ale také ve svém nitru, ve svých myšlenkách přívětivý a laskavý! Přísný k sobě, k jiným mírný. Ohleduplný ke svým bratrům a sestrám, bezohledný ke svým chybám. Jen kdo má zalíbení na tom, co Bohu se líbí, kdo dá Bohu, co je Božího; kdo má v nenávisti, co Bůh nenávidí, ten je spravedlivý, ten dosáhne věčného klidu a míru srdce. Quoniam: »Iustitia et pax osculatae sunt.«

Před diakonátem při svatých exerciciích řekl nám náš exercitátor: »Ctihodní pánové, dělejte rádi i ve svém kněžském životě diakona při slavných bohoslužbách. Přispějete tím k větší cti a slávě Boží!« A musím říci, že jsem ve svém kněžském životě skutečně často asistoval na velké svátky a při různých slavnostech »in missa solemni et processionibus et benedictionibus« a rád jsem oblékal dalmatiku, jedno z nejkrásnějších liturgických rouch Církve svaté! Asistujeme rádi a vroucně se modleme při oblékání dalmatiky liturgickou modlitbu: »Indue me, Domine, indumento salutis et vestimento laetitiae: et dalmatica iustitiae circumda me semper.« A nezapomínejme nikdy, co taslova nám chtějí říci!

P. Karel Sahan

SVATÉ DĚDICTVÍ

Měsíc září má vždycky své podivuhodné kouzlo, svůj hluboký klid a osobitý jas. Tento měsíc naše země po každé prožívá ve znamení dvou velkých českých jmen: svatě Ludmily a svatého Václava. Pramatka českého národa a svatý kníže českého národa! Dvě jména, jež jsou spolu spojena nejtěsnějším poutem, jaké může ukouti víra a zbožnost, a jež v české zemi od staletí až do konce věků vyznačují stejným, jediným neuhasitelným světlem, jež jest světlem Boží lásky, která nám tato dvě jména dala na počátku našeho národního bytí pro příklad a na ochranu pro všechny časy. Čím více si věříci člověk uvědomuje velkou a svatou myšlenku křesťanství, čím více chápe jeho nesmírný a požehnaný vliv na lidský život, tím více také chápe velikost těchto dvou prvotních českých osobností, sv. Ludmily a sv. Václava, jež stojí na prahu našich duchovních dějin a rozsvěcují světlo věčné pravdy v temnotách počátků. Od sv. Ludmily přejal její vnuček sv. Václav velké a svaté dědictví: dědictví živé víry v Ježíše Krista. Zasloužil svůj mladý život velkému a obrovitému dílu: učinit vše, aby se Ježíš Kristus stal i českému národu cestou, pravdou a životem. Toto dílo posvětil svým vpravdě a plně křesťanským životem, který udivuje svou přímostí a zralostí, i svou krví, kterou prolil za všechny, kdož jsou dědictvím mu daným, aby dotvrdil, že nevíteží bratrovražedná nenávist, ale požehnaná láska a tvůrčí láska. Na toto požehnané dílo tvůrčí lásky musíme myslet především my, čeští kněží, kdykoliv vzpomínáme památky svatého knížete. Myslím, že by nám jako kněžím a křesťanům bylo málo platné, kdybychom se zabývali sv. Václavem jen jako historickou osobností; kdybychom s láčností ducha neukořeněného pročítali staré legendy a letopisy; kdyby nás k melancholickému snění uspávala vůně starých, zaslých, zavátých věků, protože pak by se nám sv. Václav už nemusil zdát živým. A on přece žije! Žije stále s námi a mezi námi a jeho život, veliký, plný, svatý život nás přitahuje svou vnitřní silou a svou nezlomnou přesvědčivostí, jakou může dát toliko čistota srdce, ryzost charakteru, bohatost obětující se lásky a vznešenost

ušlechtilé duše. Historismus, kterému často propadáme, nás nutí zabývat světcem jejich osobitého vlivu na náš vlastní duchovní vývoj a odvádí nás od příkladu jejich nezaniklého a neztratitelného života. Tím spíše si to uvědomujeme u jasné památky knížete a dědice české země sv. Václava, který je nevykořitelně vstřípen v růst české země a jehož úsměv, požehnaný a žehnající, se chvil na každém lístku našich stromů a jde s námi v rýhách cest, jež ani bolestná tíha staletých zkoušek nedovedly zahladit. To se tedy musí zračit v naší křesťanské účtě k sv. Václavu: účta k jeho životu a upřímná snaha učít se z jeho života, dát se opojit jeho silným příkladem a naplňovat vlastní život skutky, které vyrůstají z věčného řádu pravdy a zasazují lidský život v řád lásky.

V Opatovickém homiliáři z r. 1068 je zachována řeč neznámého duchovního z okruhu biskupa Jaromíra Přemyslovce, a tato řeč vypočítává velké a dobré skutky sv. knížete. Mluví o jeho srovnávané pokore, statečné trpělivosti, o jeho neúnavném milosrdenství a živé lásce k Bohu a bližnímu, o skutcích, jimiž se vchází do pravé a věčné radosti, a zdůrazňuje pro současné i budoucí obyvatele českého království: »Tam-li, bratři, dojdete si žádáme, jinak nemůžeme, než že si toho zasloužíme dobrými skutky.« A praví-li o sv. Václavu, že dobrými skutky byl srovnávaně bohatý, pak je to nejenom chvála a oslavení světce, který na prahu našich dějin září jako mocný a do daleka ozařující plamen, ale i povzbuzení, abychom i my, potomci a dědici svatého Vévody, usilovali o totéž bohatství, jež rez nemůže strávit a moli nemohou rozehnat, bohatství, které duši nemůže ani smrt vzít a které jediné s člověkem putuje na věčnost. Bohatství dobrých skutků! Jak krásně stará latinská legenda z 2. poloviny XIV. století »Ut a nuntiaretur«, jež se zachovala v rukopise národní a univerzitní knihovny a kterou po prvé tiskem vydal v r. 1917 zvěčnělý biskup Dr. Antonín Podlaha, vypočítává skvělost skutků sv. Václava, ušlechtilost jeho duše, jasnost a

silu jeho víry a zbožnosti, plnost jeho lásky k Bohu a k lidem i jeho ryzí a neporušenou pravdivost a spravedlnost. Je to jedinečná, oslavná svatováclavská hymna, kterou každý český křesťan musí pročítat s dojetím, aniž by se ubránil teskné vzpomínce, jak se sám vzdálil živému, ryzímu a jasnému ideálu křesťana, jehož je nám sv. Václav vždy nejkrásnějším a nejvýraznějším ztělesněním. Legenda o něm přímou zpívá s hymnickou vroucností: v svém srdci vždy oplýval milosrdeností, s ubohými a potřebnými měl soucit, byl potěchou ztroušených, radostí žalostných, nadějí chudých, otcem sirotků, ochráncem vdov, navštěvovatelem nemocných, vlídným osvězovatelem hladovělých a žiznělých... Hle, jaký je to čistý a vzácný obraz křesťana a jak by se tomuto obrazu mělo připodobňovat především kněžské srdce! Neboť především kněz má být tímto vším, má být oděn v tyto svatováclavské ctnosti, má jimi žít a z nich tvořit veliké dílo, posvěcování a zachraňování svěřených duší

Jsmeli tedy přesvědčeni, že sv. Václav stále žije, že jeho příklad opravdového křesťanského života, příklad plně a bohatě víry, příklad dobrých skutků nezamítl v zaprášených foliantech starých kronik a letopisů, ale stále trvá jako veliké a svaté duchovní dědictví, pak si musíme toto dědictví přisvojovat věrným následováním a musíme se snažit, aby všechny ty jasné ctnosti sv. Václava žily v nás. To je veliký úkol českých katolických kněží, kteří se hlásí k dědictví sv. Václava a kteří jsou si vědomi, že jsou zavázáni Bohem požehnané kráse rodné vlasti i jejímu lidu co nejvíce z tohoto svatého dědictví těžit a získávat pro všechny.

Kéž nám sv. Václav pomáhá svým příkladem a svou přímlovou, abychom i my, kteří ho vzýváme a velebíme naším líbezně sladkým jazykem, jenž byl i jeho jazykem a vždy nám zůstane jazykem svatováclavským, dovedli cestou dobrého, plodného kněžského života, syčeného ze zdrojů nejčistších a nejstálějších, se svěřeným stádečkem dojít tam, kde nebeské jest dvorstvo krásné, v oheň jasný Svatého Ducha!

P. Václav Zima

NÁVŠTĚVA VIETNAMSKÝCH KATOLÍKŮ V ČESKOSLOVENSKU

Od 30. června do 18. července t. r. hostily české země pětičlennou katolickou delegaci z Vietnamské demokratické republiky. Je to severní část vietnamské země, kterou se podařilo statečnému, houževnatému a tvrdému boji tamějšího lidu v čele s prezidentem Ho-či-minem osvobodit před dvěma lety definitivně z francouzského panství. Tohoto zápasu zúčastnila se věrně po boku ostatních svých krajanů i katolická menšina, čítající asi 8 % všeho obyvatelstva, vedená buditelským kněžstvem, které prozíravě vidělo, že osvobození vlasti znamená i svobodu pro tamější katolickou církev a její vymanění z cizích a národní život dusících francouzských vlivů. Výsledkem dlouhého boje je nový a svobodný Vietnam, který loni poskytl náboženskou svobodu všem vyznáním. A tuto osvobozenou zemi navštívila loni delegace katolíků z Československa, aby se na vlastní oči přesvědčila o rašícím

kým povzbuzením pro vietnamské katolíky, kteří se přesvědčili, že daleko od jejich domova žije a vzkvěta církev ve státě s podobným zřízením, jako má svobodný Vietnam, a že katolíci v našem Československu podávají jim přátelsky ruku k mírové součinnosti a budování.

Letos v létě oplatili nám vietnamští katolíci návštěvu a přijeli do Československa. Nebyla to však pouhá zdvořilostní oplátka. Vietnamská delegace byla hostem Československa a velmi přátelské přijetí, jehož se jí dostalo u prezidenta republiky A. Zápotockého a ministra školství a kultury Dr. F. Kahudy, podtrhlo sytější i její státní význam zcela v duchu upřímné a trvalé družby mezi oběma státy. Nemenší byla však i její důležitost náboženská a církevní. Vietnamští hosté měli příležitost setkat se s vůdčími osobnostmi

Státní význam návštěvy vyvrcholil přijetím u prezidenta republiky A. Zápotockého

svobodným životě ve Vietnamu, zejména však o situaci církve katolické a věřícího lidu. Poznatky a dojmy, jež tam naše delegace na svém zájezdu načerpala, shrnuli její duchovní členové do pěkné, informativní a hojně ilustrované knížky, která pod názvem *Vzkříšená země* vyšla v létě redakcí prof. J. Beneše a péčí nakladatelství České katolické Charity v Praze. Význam cesty našich katolíků do Vietnamu byl mimořádný. Upevnila nejen přátelské vztahy mezi oběma lidově demokratickými státy, ale byla i vel-

našeho církevního života a pohovořiti si s nimi od srdce o všem, co je zájímalo. Při návštěvě chrámů sešli se s našim duchovenstvem, poznali jeho čistou a osvědčenou oddanost k církvi, jeho věrnost národu a k vlasti, jeho pastýřskou horlivost a pracovní elán. Mohli však hojně a denně vejíti ve styk s katolickým lidem, který je přijal s neskrývanou láskou a srdečností a ovšem i se zvědavostí, jací jsou vlastně ti katolíci ze země, o níž se několik let ve světě tolik mluvilo. Překvapení s obou stran bylo vpravdě

radostné a potěšující. Vietnamci shledali, že přišli do země s nesmazatelnými a nádhernými znaky staré křesťanské kultury, že jsou mezi katolickým lidem, který při každé příležitosti osvědčuje hrdě a spon-tánně naprostou přichylnost k téže jediné katolické Církvi jako k své opravdové Matce a duchovní Stud-nici. A naši katolíci si uvědomovali, že mají po prvé v našich dějinách před sebou pověřené zástupce kato-lického lidu z dálných asijských končin, věřící a kněze odlišné sice pleti, ale téže víry, údy téže Církve, hlá-sící se synovsky k téže společné hlavě, sv. Otci. To po-znalí zejména při svatých obřadech mešních, které vietnamští kněží v našich chrámech konali. Z tohoto poznání — že my i oni jedno jsme — prýštila v srd-cích českých katolíků ona pohostinná a bratrská vře-lost, která tak dojímalá naše hosty. Netajíme se, že toto bratrství bylo často zkropeno slzami. Vždyť vě-domí, že katolík — ať už mluví jakýmkoli jazykem, ať pochází odkudkoli a ať má jeho pleť jakýkoli od-stín — je v každém katolickém chrámě na celém svě-tě právě tak doma jako v kostele, kde byl křtem sva-tým uveden do společenství Církve, je pro každého věřícího nesmírným pramenem síly.

Naše »Katolické noviny« sledovaly kroky vietnam-ské delegace na naší půdě s pozorným zájmem a vě-novaly hojně místa zprávám i obrázkům, takže i naši čtenáři jsou o jejím pobytu mezi námi dobře informo-váni. Protože však jde o návštěvu svého druhu jedi-nečnou, až dosud u nás ojedinělou, a jak z povahy věci vyplývá, pro obě strany velmi významnou, pokládáme za dobře odůvodněné zaregistrovat i zde aspoň struč-ně a chronologicky přesný deník zájezdu vietnamské výpravy po českých zemích pro poučení budoucím. Tomu, kdo se bude v příštích letech zabývat historií Církve a katolického náboženství v naší vlasti, bude tento skromný obrázek — jak doufáme — jistě k po-třebě zejména také proto, poněvadž příslovečný »zub času« neohlodává tak hltavě svazky měsíčních perio-dik jako tisk denní a týdeníky.

Dříve než se však pokusíme o chronologický zá-znam zdejšího života našich milých hostů, seznámíme své čtenáře se členy delegace. Z pěti jejích členů byli dva laici a tři kněží. Vedoucím delegace byl p. Ngo Tu Ha, 74letý předseda vietnamského sdružení sv. Vincence z Pauly a vynikající sociální pracovník.

Hlavní jeho zájem patří sociální činnosti, a proto za-ujímá ve vietnamském Národním shromáždění, jehož je poslancem, místo významné. Jako všichni členové delegace, je i on od počátku účasten boje o osvobo-zení své vlasti, horlivým a činným průkopníkem mí-rové myšlenky. Zasedá ve výboru Vlastenecké fronty jako zástupce katolických organizací. Tím lze vysvě-tlit, proč se u nás všude sháněl po skutečnostech z naší sociální politiky, proč se tak zajímal o dílo naší kato-lické Charity, o stav národního zdraví a příslušných ústavů, o nemocenské, úrazové a důchodové pojištění a o všechna čísla, jež se těchto věcí týkají. Netřeba říkat, že byl velmi překvapen a někdy dokonce i ohro-men a nadšen četností, rozmanitostí, zařízením, služ-bou, nákladností a všeobecnou přístupností našich so-ciálních opatření. V novém OÚNZ v Praze-Vysočanech byl ovšem ve svém živlu a odnesl si odtamtud úcty-hodný sběr statistických údajů, který — jak prohlá-sil — velmi upoutá jeho krajany. Veškeré své síly vě-nuje nyní budovatelskému úsilí o nový Vietnam, ze-jména o sociální oblast politiky nového státu. Tajem-níkem delegace byl mladý katolický laik p. Nguyen Duc Vong, rovněž aktivní pracovník v katolickém vlasteneckém hnutí. Byl velmi pečlivým průvodcem delegace a neúnavným překladatelem vietnamských projevů hostů do francouzského jazyka, z něhož je do češtiny vždycky vzorně přetlumočil český překladatel Dr V. Vlasák. Před odjezdem do Československa se, jak jen mohl, informoval o našem životě a dějinách, takže zde překvapoval nečekanými znalostmi.

Všichni tři vietnamští kněží — členové delegace — prošli tamějšími malými a velkými semináři, které v té době byly vedeny v duchu francouzském. Tato theologická učiliště připomínala tehdy zhruba asi na-še diecéšní semináře před 100 lety, kdy vlivem úzké-ho spojení mezi Církví a státem v habsburské říši pěstovala se důrazně na školách rakouská státní myšlenka a kdy zásahy státních úřadů potlačovaly v seminářích české národní hnutí, jehož byli naši bo-hoslovci vášnivými stoupenci a podporovateli. Podob-ný stav vládl i na seminářích v bývalé francouzské Indočíně, kde probouzející se a později už probuzené národní vědomí vietnamských bohoslovců nebylo před-stavenými hodnoceno kladně. Vietnamský jazyk byl tam popelkou, studium dějin rodné země a řeči nebylo

Vietnamští kněží slouží Nejsvětější Oběť v chrámě sv. Ludmily v Praze XII.

Vedoucí delegace odevzdává J. M. kapitulnímu vikáři pražskému A. Stehlíkovi dar vietnamských katolíků

seminaristům dovoleno, tím méně ovšem jakýkoli ruch politický. Ale protože tlak budi protitlak, lnuli bohoslovci vietnamského původu tím vřeleji k své národní věci, takže ze seminářů vyšlo vlastenecké kněžstvo uvědomělé právě tak jako u nás za dob rakouských. Tento rys charakteru byl i u našich hostů velmi výrazný: všichni tři vietnamští kněží byli opravdoví národní buditelé, což naprosto nevadilo, aby nebyli i věrnými kněžími Církve, která je vychovala. Oddanost národní věci je všude přivedla do fronty společného boje o osvobození země, v němž si dobyli velikých zásluh. Ale účast na tomto boji měla na ně i jiný vliv: jejich pohled na svět úžasně zvažněl a zlidštěl. Bylo to pozorovat na jejich chování mezi naším lidem, zejména dojímal je jejich velká něžnost k dětem, nemocným a starým, zkrátka ke všem, kdož potřebují ochrany a pomoci. A právě tyto vlastnosti jim rázem získaly srdce našich katolíků.

Nejstarší z vietnamských duchovních byl P. Bartoloměj Tran Quang Nghien; byla mu 52 léta. Je to přední činitel četných katolických organizací a člen Vlastenecké fronty; svého času redigoval i hlavní katolický list ve Vietnamu »Pro lásku k Bohu a vlasti«. Je už 22 léta knězem. Snad právě aktivní účast v odboji proti Francouzům, která ho nejednou přinutila uchýlit se daleko od lidských sídel, dala v jeho srdci vyrůst prudké touze přiblížit se lidem, zejména dětem. Vzpomínal jistě při pohledu na naše děti na roztomilá okatá děcka své domoviny, která jsou dnes ta-

kovou její nadějí. Přišel na sever z jižního Vietnamu, zabraného dosud Francouzi, a jeho útěk na sever byl asi nejživelnější zkušeností jeho života. P. Dominik Nguyen Duy Loc je knězem 20 let. Byl z nich nejtišší a stále jako by se v myšlenkách nemohl odpoutati od svého vzdáleného působiště, kde toho tolik prožil. Vietnam je až dosud misijním územím a podle toho i církevně organizován. Proto se P. Dominik velmi zajímal o naši církevní organizaci a o současný stav církevně politických vztahů. Bedlivě si všímal zařízení chrámů a velmi mu imponoval fakt, že pražské arcibiskupství je nejstarší nepřetržitou institucí v našich zemích, trvající už přes 1000 let. U nich se dějiny Církve omezují dosud jen na dvě století. Nejmladším knězem v delegaci byl P. Dominik Pham Quang Phuoc, vysvěcený v r. 1945, velmi zainteresovaný o dílo naší Charity, jež měl možnost v příkladném úseku zhlédnouti ve Slatiňanech. Tamější Dětský ošetrovací ústav ČKCH jej i všechny ostatní všestranně překvapil a celá delegace vzdala nadšenými slovy hold obětavosti sester i radostnému životu jejich svěřenců. P. Dominik byl živé povahy a byl by málem srostl s českým prostředím; měl velký talent na řeči a pochytíl několik českých frází, jež vyslovoval napodiv přesně a jasně. Všichni, kdož s ním přišli do styku, budou dlouho vzpomínat na tohoto jarého kněze, vzdělaného, optimistického a milovníka zpěvu a latiny.

Projeďme se nyní s nimi stručně Prahou a českými zeměmi, nezapomenutelnou poutí mezi chrámy, zám-

ky, starými městy a novými průmyslovými divy, útulnými vesnicemi a lidem, který je přijímal opravdu slovansky.

Sobota, 30. června. Vietnamská delegace přiletěla na ruzyňské letiště o 11. hod. z Moskvy, kam došla vlakem z Pekinu, aby mohla lépe zhlédnout obrovský pokrok na území Sovětského svazu, jímž projížděla. Do Pekinu cestovala letadlem z Hanoi. Na letišti byla uvítána předními církevními osobnostmi v čele s předsedou Zahraniční komise CMVKD gen. vik. Msgre Dr E. Olivou, děkanem CMBF Dr J. Merellem, zástupci ministerstva školství a kultury, ČSL, NF, vietnamského velvyslanectví a tisku. Jménem CMVKD oslovil hosty gen. taj. prof. J. Beneš, který byl po celou dobu jejich pobytu v českých zemích obětavým průvodcem výpravy. Prof. J. Beneš pravil:

»Vážení přátelé, prožíváme vpravdě historický okamžik, kdy po prvé na půdě naší vlasti můžeme přivítat zástupce katolíků a kněží z Vietnamské demokratické republiky, země, která je od nás vzdálena tisíce kilometrů a jejíž lid chová k nám vřelé přátelské, bratrské city. Řetičlenná delegace vietnamských katolíků přišla k nám, aby nám oplatila naši návštěvu v jejich krásné »zemi nakloněné slunci«, návštěvu, kterou jsme učinili my na sklonku minulého roku. — Dovolte mi, abych jménem nás všech, jménem Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva ČSR, který k nám tyto vzácné hosty pozval, co nejsrdčeji naše přátele pozdravil.«

Generální tajemník CMVKD pak francouzsky pokračoval: »Dovolte mi, abych vás přivítal v našem hlavním městě jménem Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva ČSR, kněží a věřícího lidu naší vlasti. Jsem šťasten, že tak mohu učinit, neboť mám v živé paměti všechno přátelství a lásku, kterou jste nám ve Vietnamu prokazovali. Nemohu zapomenout na všechny chvíle bratrského citu, který naplňoval naše srdce. Nemohu zapomenout na mohutné projevy sympatie a lásky, kterých se nám u vás ve Vietnamu dostalo. Ujišťuji vás, že se stejnou láskou a otevřenou náručí vás vítáme zde u nás, že učiníme vše, aby se vám zde líbilo a odnesli jste si domů nezapomenutelné dojmy, jako jsme si my odnesli od vás. — Když jsme se loučili s vaším milovaným prezidentem Ho-či-minem, řekl, že jeho srdce nás bude provázet na naší cestě do vlasti. A bylo tomu tak. Dnes nám posílá vás, abychom poznali, že bratrská a přátelská pouta jsou pevná. Jsme za to vděční, vítáme vás co nejsrdčeji a upřímně voláme: Hočutich muon nam! Vietnam muon nam!«

Za ministra školství a kultury Dr F. Kahudu pozdravil delegaci přátelsky a vřele inž. J. Plíhal, který poděkoval za pohostinné přijetí naší delegace ve Vietnamu a popřál vietnamským katolíkům, aby se jim zde líbilo a aby načerpali z našeho socialistického budování i z poznání naší naprosté náboženské svobody hojně poznatků a dojmů, jež by po návratu tlumočili doma. Za presidium ČSL uvítal hosty gen. taj. J. Gemrot, za ČKCH gen. řed. kanovník J. Mára a za místní duchovní správu P. A. Daňha. V hlubokém pohnutí děkoval vedoucí delegace za krásné přijetí a prohlásil, že jejich návštěva utuží nejen pásky mezi našimi a vietnamskými katolíky, ale i osvobozenou jejich vlastí a naší republikou. Výprava pak odjela do hotelu Alcron, kde byla ubytována. Odpoledne podnikla projížďku Prahou: uchvácení pozorovali hosté hradčanské panorama s Karlova mostu a zevrubně si prohlédli loretánský poklad.

Neděle, 1. července. Časně ráno sloužili všichni tři vietnamští kněží mši sv. v sv. Ignáce v Praze II. Pak se setkali se zástupy českých katolíků v chrámě Nejsvětějšího Srdce Páně na Královských Vinohradech na primiční mši sv. dp. J. Hubera, po níž kázal pan kapitulní vikář pražský A. Stehlík. V obou plných chrámech se z návštěvy věřících na vlastní oči přesvědčili, jak u nás kvete a roste náboženský život a s jakou účastí sledovali věřící všechno jejich počínání. Naši katolíci poznali, že mají před sebou věrné kněze Církve i nábožensky uvědomělé laiky, opravdové brat-

ry ve víře. Odpoledne hosté odpočívali, rávečer navštívili ve Smetanově divadle operní představení »Evžen Oněgin«.

Pondělí, 2. července. Slavnostní uvítání vsdp. arciděkanem J. Márou, kněžstvem a věřícími před chrámem sv. Ludmily v Praze XII. Po mši sv. návštěva vzorného OÚNZ ve Vysocanech. Prohlídka ústavu a podrobné informace, poskytnuté ředitelem Dr B. Skácelem, velmi zaujaly hosty. Odtud přes Památník národního osvobození do arcibiskupského paláce, kde byli přijati J. M. nejdp. kapitulním vikářem A. Stehlíkem. S obou stran byly proneseny křesťansky srdečné projevy, vietnamští hosté věnovali p. kapitulnímu vikáři ručně ze slonoviny vyřezávané tělo Kristovo na kříži z teakového dřeva. Pak prohlídka velechrámu sv. Víta, k níž podal úvod univ. prof. Dr J. Cibulka, staroměstského Orloje a obchodního domu Bílá labuť.

Úterý, 3. července. Dopoledne patřilo Pražskému Jezulátku, na něž se hosté, jak sami říkali, těšili nejvíce, protože je znali už ze své vlasti. A také se neradi s milostnou soškou loučili, aby zajeli na vietnamské velvyslanectví. Odpoledne přijal hosty ministr školství a kultury dr. F. Kahuda. Přijetí mělo srdečný ráz. V přátelské besedě, které byli přítomni kapitulní vikář pražský, prelát A. Stehlík, kapitulní vikář litoměřický Msgre Dr E. Oliva a tajemník Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva prof. J. Beneš, projevíli hosté živý zájem o organizaci čs. školství a o postavení katolické církve v Československu. Vedoucí delegace, poslanec Národního shromáždění Vietnamské demokratické republiky Ngô Tu Ha zdůraznil, že delegace se při návštěvě pražských chrámů přesvědčila o neomezené svobodě náboženského vyznání a přesvědčení a také o tom, jak všestranně čs. vláda pečuje o zachování vzácných církevních památek. Ministr Dr F. Kahuda v závěru rozhovoru s delegací řekl, že čs. lid s neupřímnějšími sympatiemi sleduje úsilí vietnamského lidu při budování šťastné nezávislé vlasti, a vyzvedl i zásluhou činnosti vietnamských katolíků v boji za zachování světového míru jako nezbytného předpokladu pro mírovou spolupráci všech národů.

Středa, 4. července. Ráno je uvítali smíchovští věřící před chrámem sv. Václava, v němž vietnamští kněží sloužili mši sv. Dopoledne pak státní význam návštěvy vyvrcholil přijetím u prezidenta republiky A. Zápotockého na pražském hradě. Hosty doprovázeli vedoucí činitelé CMVKD kapitulní vikář pražský A. Stehlík a prof. J. Beneš. Přijetí byli přítomni ministr zahraničních věcí Václav David, ministr školství a kultury Dr František Kahuda a vedoucí kanceláře prezidenta republiky Ladislav Novák. Přijetí se rovněž zúčastnil chargé d'affaires a. i. Vietnamské demokratické republiky v Praze Dinh Van Dúc. President republiky setrval se členy delegace v srdečném rozhovoru. Z pražského hradu zajeli členové delegace do ústředí ČSL. Tam je srdečně přijali jménem prezidia místopředseda strany E. Vojanec s gen. taj. J. Gemrotem a šéfredaktorem R. Peterou. Odpoledne byli hosty redakce Lidové demokracie; seznámili se družně se členy redakce a odpovídali na jejich otázky o osvobozovací boji. Večer pořádal na počest delegace ministr školství a kultury Dr F. Kahuda recepci v hotelu Alcron.

Čtvrtek, 5. července, na svátek sv. slovanských věrozvěstů, celebroidali vietnamští kněží mši sv. v chrámě sv. Cyrila a Metoděje v Karlíně, zasypání sympatiemi věřících. Pak byli uvedeni do Československého výboru obránců míru; tam byli představeni zástupcům různých křesťanských církví. Rozhovor byl živý a srdečný a hlavním jeho obsahem byl společný boj za mír. Odpoledne byla velkolepá a velmi bratrská schůzka s českými i slovenskými kněžími na rozšířeném předsednictvu CMVKD v Praze v Kněžském domově za účasti J. M. kapitulního vikáře pražského A. Stehlíka, generálního vikáře olomouckého J. Glogara, kapit. vikáře litoměřického Msgre Dr E. Olivy, gen. vi-

V Kroměříži uvítal delegaci J. M. gen. vikář olomoucký Msgre J. Glogar

káře královéhradeckého L. Hronka, gen. vik. českotěšínského Dr A. Veselého, gen. řed. ČKCH J. Máry, děkana CMBF Dr J. Merella, profesorů CMBF, zástupců diecézních mírových výborů duchovenstva a vietnamského velvyslanectví. Prof. J. Beneš přečetl pak za obecného potlesku poselství Svazu vietnamských vlasteneckých katolíků věřícím v Československu, které zní:

Draží přátelé! U příležitosti návštěvy delegace vietnamských katolíků ve vaší zemi zasíláme vám jménem Národního výboru vietnamských katolíků bratrské pozdravy. Kéž vám Bůh poskytne dostatek milosti a hojnost sil, abyste dosáhli ještě větších úspěchů v socialistickém budování své vlasti.

Nikdy nezapomeneme na vřelou a stále rostoucí lásku československého lidu k lidu našemu. Zvláště nám, vietnamským katolíkům, zůstane trvale v paměti dráha a věčně živá vzpomínka na pana preláta Dr Drábka a ostatní členy delegace československých katolíků.

Byli jsme ještě více dojatí, když nedávno pan ministr Dr Josef Plojhar seznámil nás s podporou, kterou poskytují boji za sjednocení naší země vaši církevní hodnostáři i katoličtí věřící v Československu. A když odevzdával text prohlášení církevních hodnostářů i věřících v Československu proti separátním volbám, organizovaným Ngo-dinh-Diemovou klikou na jihu naší země, všichni členové našeho výboru byli hluboce dojatí a nesmírně nadšeni.

Jako odpověď na vaše přátelské pozvání, které jste nám zaslali, máme čest vyslat delegaci katolíků na návštěvu vaší země a přejeme si, aby naše delegace přispěla k posílení posvátných bratrských pout mezi oběma našimi národy.

Přijměte, prosím, naše nejupřímnější pozdravy.

Hanoi 12. června 1956.

Předseda výboru
P. Vu-Xuan-Ky

Na schůzi byly pak vietnamským hostům odevzdány osobní dary (bohoslužebná roucha, devocionálie, české sklo a porcelán) a zasedání skončeno vietnamskými duchovními písněmi, modlitbou Páně a svatováclavským chorálem za neutuchajícího nadšení. Večer pořádalo vietnamské velvyslanectví pro své krajany

recepti za účasti četných českých hostů z kruhů církevních i státních.

Pátek, 6. července, bylo loučení s Prahou, se zástupci duchovenstva, ČSL, NF a vietnamského velvyslanectví. Byly to tklivé chvíle, prohráté projevy oboplného přátelství. Cestou do Slatiňan, kde byla prohlídka vzorného Dětského ošetrovacího ústavu ČKCH, zastávka v Kutné Hoře, spojená s návštěvou místních pamětihodností, zejména chrámu sv. Barbory. K večeru příjezd do Brna, uvítání zástupci městské a krajské samosprávy. Pak sloužil J. M. nejdp. mikulovský probošt Dr F. Drábek v chrámu sv. Jakuba pontifikální mši sv., po níž přijal hosty brněnský kapitulní vikář J. M. Msgre Dr J. Kratochvíl. I jemu odevzdala delegace dar vietnamských katolíků. Projevy obou stran byly prodchnuty láskou k Církvi a vlasti.

Sobota, 7. července. Ráno mše sv. v chrámě sv. Jana, po níž dp. Bartoloměj z Vietnamu pronesl vietnamsky nadšené kázání, přetlumočené, za napjaté pozornosti celého chrámu. Po obřadech návštěva Macochy a Punkevních jeskyň a pak Závodů přesného strojírenství A. Zápotockého v Lišni. Hosté se netajili obdivem nad výsledky české práce.

Neděle, 8. července. Po mši sv. v kostele sv. Cyrila a Metoděje v Židenicích promluva dp. Dominika Pham Quang Phuoca. I zde — jako všude v Čechách i na Moravě a ve Slezsku — závodí věřící lid v projevech sympatií vůči hostům. A pak zažili Vietnamští pravou slováckou lidovou neděli v Mutěnicích u Hodonína; uprostřed záplavy národních krojů sloužil primiční mši sv. novosvěcenec P. F. Knedlík. Pozdě odpoledne došla výprava na Sv. Hostýn. Tam je uvítal J. M. prelát R. Havelka a hosté se poklonili svatohostýnské Matce Boží spolu s četnými poutníky ze všech krajů Moravy.

Pondělí, 9. července, bylo vyhrazeno odpočinku v lázních Luhačovicích. Hosté vzbudili mimořádnou pozornost návštěvníků lázní, kteří ji dovedli velmi mile projevit.

Úterý, 10. července. Návštěva světových závodů v Gottwaldově, po níž zájezd do Kroměříže, kde hosty přijal gen. vikář olomoucký J. M. Msgre J. Glogar. Následoval Český Těšín; tam byli hostiteli výpravy J. M. apoštolský vikář J. Onderek a gen. vikář Dr A. Veselý.

Středa, 11. července. Po mši sv. v Českém Těšíně odjezd do Ostravy. Uvítání zástupce KNV, MNV a duchovenstva. Poté projížďka moderními a oslňujícími divy Nové Huti Kl. Gottwalda, novými rozlehlými sídlišti ostravskými a půvabným krajem cestou z Ostravy do Bratislavy, kde výpravu ve středu večer uvítal její nový průvodce po Slovensku kan. L. Polák, tajemník CMV slov. Dr. Š. Zárecký a šéfredaktor Katolických novin Dr. L. Škoda. Pobyt na Slovensku se našim milým hostům líbil právě tak jako v českých zemích. Před odjezdem do Maďarska rozloučili se vietnamští katolíci s Československem zvláštním dopisem, který zaslali 20. července prof. J. Benešovi. Dopis zní:

»Odjíždějíc z krásného Československa a loučíc se se svými drahými československými přáteli, vzpomíná delegace vietnamských katolíků stále na pomoc a obětavost, s níž jste se jí věnoval tak, aby mohla s úspěchem splnit své poslání. Nemůže Vám jinak projevit svou hlubokou vděčnost než tím, že Vás ujišťuje, že se bude za Vás modlit, abyste se těšil stále dobrému zdraví a pokoji v našem Pánu a abyste dosáhl dobrých úspěchů ve službě Kristu a vlasti... Protože nemůže poděkovati všem, prosí Vás, abyste laskavě vy-

řídil její díky všem kněžím a všem svým spolupracovníkům, zejména našim přátelům v ministerstvu školství a kultury a v jeho odboru pro věci církevní. Naše díky patří i kapitulnímu vikáři A. Stehlíkovi, který nám věnoval svou cennou pomoc. Nechť žije neotřesitelné přátelství mezi oběma našimi národy v úsilí o upevnění světového míru!

Delegace vietnamských katolíků odnesla si od nás jistě mnoho poznatků, které jejich kněžské i občanské práci budou k užítku. Poučila se, jak hluboce věřící je náš katolický lid, jak pomáhá stavět nový československý svět v socialistickém řádě, jak přičinlivý, dovedný a nadaný je národ český, z jehož ducha a rukou vychází nová česká kultura jako osobitý odlesk průmyslové epochy světa. Budou jistě mnoho vyprávět o městě Pražského Jezulátka, o zemi svatohostýnské Panny a o vzrušujících krásách Slovenska. My na ně nikdy nezapomeneme. Nedovoluje to naše společné přátelství, utvrzené oběma návštěvami, přátelství národů mírumilovných, nedovoluje to hřejivá vzpomínka na krásné dny, které jako naši hosté strávili u nás, spojení s námi společenstvím katolické víry a lásky křesťanské ve službě témuž našemu Pánu, Ježíši Kristu.

Doba očima kněze

V BRATRSKÉ LÁSCE SE MILUJTE NAVZÁJEM!

»Lásku mějte bez klamu! Nenávidíte zlo, přidržujete se toho, co je dobré! V bratrské lásce se milujete navzájem, v uctivosti předcházíte jeden druhého!« tak poučuje svatý apoštol Pavel příslušníky první křesťanské obce v Římě. Dvě tisíciletí, která od jeho působení proběhla světem, nevzala jeho slovům nic na zhavé aktuálnosti, nic na hluboké morální závažnosti. Svět potřebuje nové vztahy mezi národy, jako je potřeba mezi jednotlivci. To, co bylo dříve, nestačí již dnešním potřebám. Cesta k vyšším stupňům dokonalosti předznačuje všechno křesťanské usilování.

Láska bez klamu, je v současnosti dosud vysokým ideálem, neschází však snaha k dorozumění, shodě a pochopení. Říká se, že teprve láska osvětluje pravý stav věci a vede k čistému poznání. Je však tomu často i obráceně: poznáváme-li pravý stav věci, učíme se respektovat a vážit si jeden druhého, a to je jistě nutný předstupeň lásky. A to je zároveň hledisko, kterým nahlížíme na současný vývoj lidstva, který byl tolikrát narušen hrůzami válek, chaosem a pochopitelně doprovázen morálním rozkladem.

Dnes lidstvo je především znepokojeno velkým nebezpečím, které mu hrozí z atomové války. Byla by to nejen smrt mnoha národů, zejména menších, ale také soumrak pravé kultury, zbarbarštění a přímé ohrožení samotného života. Život jako posvátný dar Boží by byl ohrožován ve vlastní podstatě. Není proto divu, že úsilí národů se dnes v první řadě soustřeďuje na to, aby tato hanebná, nelidská zbraň byla naprosto vyřazena a odstraněna. Národy se domnívají, že tato mohutná energie může konat pracovní divy, že může lidstvu věrně sloužit ve zdravotnictví atd. Proto také světová veřejnost uvítala se sympatiemi prohlášení sovětské vlády o celoevropské spolupráci v oblasti mírového využití atomové energie.

V prohlášení je uvedena věta, kterou bezvýhradně podporuje velká většina lidstva a která se naprosto shoduje s křesťanským svědomím: »Dosažení mezinárodní dohody o bezpodmínečném zákazu atomových a vodíkových zbraní, o jejich vynětí z výzbroje států, by otevřelo široké možnosti pro mírové využívání atomové energie, umožnilo by převést obrovské materiální, vědecké, technické a jiné zdroje ze sféry výroby ničivých prostředků do oblasti tvoření materiálních a duchovních hodnot.« Lze říci, že první stopy společného usilování o mírové využívání nukleární energie se již projevilo několikrát: vzájemné styky na př. sovětských a britských badatelů jsou vel-

mi intenzivní a srdečné. Je známo, že vytvoření Euratomu, společenství šesti západoevropských zemí, by tomuto úsilí nikterak neposloužilo. Sovětská vláda opakovala již několikrát svou nabídku, že okamžitě zastaví pokusy s nukleárními zbraněmi, zavázali-li se k tomu také ostatní velmoci. Byl by to schůdný přístup k postupnému vytlačení atomových zbraní z arsenálu velmocí. Vyslovil-li se k němu britský ministerský předseda vyhýbavě, potom, bohužel, Spojené státy ještě zvýšily své úsilí v těchto neblahých pokusech pokračovat.

Otázky atomových zbraní jsou součástí většího souboru otázek odzbrojení. Ač projevy mnoha západoevropských státníků naznačovaly, že odzbrojení je jistým klíčem k vyřešení všech otevřených otázek dalších, činy dosud za takovými slovy nenásledovaly náležitě rychle. Také zde SSSR značně vyšel vstříc požadavkům západoevropských zemí, leč přesto reprezentanti západních států již několikrát utekli od vlastních návrhů, jakmile je SSSR vzal za své. Taková praxe je však škodlivá všem, tedy i západním státům. Je směšné, tvrdí-li kancléř Adenauer, že mír se zajišťuje politikou síly. Proto prý zákon o branné povinnosti schválený spolkovým sněmem je prý podstatným předpokladem pro zajištění míru. Je to nová podoba otřepaného hesla císaře Františka Josefa: »Si vis pacem, para bellum.« Tato doktrína ukázala svou lživost v první světové válce. Tak jak se projevila před 35 lety, připravila by nakonec podobnou situaci i nyní. Že je překonaný směr politiky síly, na kterém v podstatě lpí jen západoněmecký kancléř a USA, svědčí nakonec i samotná situace v NSR, kde se od K. Adenauera odtahují všechny strany, které ho do nedávna podporovaly. Základní pravda, kterou si můžeme zjistit při každém dotázání veřejnosti, je, že národové si energicky vynucují cestu pokojného soužití všech států, a že se neuspokojují s farizejským obehříváním mírové písničky za harašivého doprovázení zbrojením, vyhrožování a toho všeho, čemu se říká politika síly. Schůzky Nehruovy s Titem, Násirem, Molletem a Pineauem, jakož celá řada dalších, ukázaly jednoznačně, že koncepce konstruktivní mírové politiky nabývá stále na síle a převaze. Události, které uplynuly, nás o této skutečnosti velmi vydatně přesvědčovaly. Také naše hlavní město uvítalo celou řadu hostů i z exotických zemí. Vedoucí osobnosti Blízkého, Středního a Dalekého Východu se snadno dohodli s představiteli našeho lidu. Jemen, Kambodža a další

řada zemí není nám již vzdálená. Velmi významnou událostí byla rovněž nedávná návštěva presidenta Sukarna, která rovněž citelně zvýší naše vztahy k Indonéské republice. Československo se svým exportem stýká již s 80 státy. Jsme přesvědčeni, že vzájemné vztahy národů porostou, vždyť

všechny národy mají jediného Božského Otce.

Vědomí lidské a národní důstojnosti je nejvýznamnějším faktorem současného světového dění. Nelidská, protikřesťanská koloniální soustava se bortí na všech světových stranách. Tak jako si probíjaly národní svobodu Tunis, Maroko a Sudan, probíjí si ji jistě v nejbližší době také Alžír. Velikou událostí spadající do rozpadu koloniální soustavy jsou smělé činy Egyptské republiky, mocně strážající koloniální pouta. Znárodnění Společnosti Suezského průplavu, přijaté s odporem a marnou zlobou kolonisátorů, je jen příznakem nových časů. »Zlaté otroctví« východních a barevných národů se pomalu končí. Naše vlast proto ochotně pomáhá těmto národům vybudovat si vlastní hospodářství a zajistit si tak spolehlivě národní svobodu. Tato pomoc je výrazem vyšší společenské morálky a má v sobě účinné mírové působení. Radujeme se společně s celým národem, že celá zahraniční politika naší vlasti, jak byla zdůrazněna vládním prohlášením z konce července, spočívá neochvějně na pilířích mírového usilování. Předseda vlády Viliam Široký mohl prohlásit jménem nás všech, že všechno naše úsilí směřuje

k zajištění míru.

Proto s úspěchem rozšiřujeme naše politické, hospodářské a kulturní styky mezi státy s různým společenským zřízením. Pevným základem naší zahraniční politiky ovšem zůstává tradiční, mnohokrát osvědčené přátelství se Sovětským svazem a lidově demokratickými zeměmi. Vždyť si také zároveň jasně uvědomujeme, že bez důsledné a houževnaté politiky Sovětského svazu by nikdy nemohlo dojít k tak značnému uvolnění mezinárodního napětí, jak je tomu dnes. Že se tato snaha nesetkává mnohdy s podporou zatvrzelých nepřátel míru, nás jen posiluje v přesvědčení o její správnosti. Úspěchy mírového snažení, pokojného spojení národů, neznámená ovšem ještě, že mír je trvale zajištěn a že jeho nepřátelé složili ruce do klína. Válkychtivé kruhy na Západě nemají radost z uvolnění světového napětí a rády by se pokoušely o obnovení překonaných poměrů »studené války«. Těžko však mohou popírat, že země tábora míru nevedou svou zahraniční politiku ze zorného úhlu konsolidace míru. Vždyť jak Sovětský svaz, tak také naše vlast již po druhé snížila stavy branných sil. Vímeli, že stavy našich branných sil nejsou nadměrné, potom dovedeme ocenit, že jejich další snížení o deset tisíc vojáků je dalším našim příspěvkem k vytváření pokojné atmosféry ve světě.

Kolektivní bezpečnost

je však jediným spolehlivým zajištěním světového míru. Čs. zahraniční politika trvá na zásadě, že svět, rozdělený na vojenské bloky, není dobrým předpokladem konsolidovaného míru. Spolu se všemi mírumilovnými silami světa usiluje také o to, aby se již jednou definitivně skoncovalo se zavrženými pokusy s nukleárními zbraněmi, které již několikrát ukázaly

své zhoubné účinky. Učiníme proto také s naší strany všechno, aby ve světě ustaly nebezpečné závody ve zbrojení. Bůh nám dal mohutné přírodní síly do rukou k rozmnožování a ochraňování života, jehož je Stvořitelem. Neřeje si ve své nekonečné milosrdnosti, aby jich lidé používali k záhubě svých bližních. Nejsou křesťany ti západní politikové, kteří o křesťanství sice mluví, ba dokonce se prohlašují za jeho ochránce, avšak kteří přitom svou skutečnou praxí potírají základní zásady křesťanského světového názoru, kteří pošlapávají v zájmu svých zisků závazná poučení, která nám dává Desatero i přikázání lásky našeho společného Spasitele. Takoví lidé se totiž nápadně podobají domýšlivému farizeovi, který se v chrámu vypínal svou dokonalostí. Vím dobře, že duchu křesťanství neodpovídají licoměrné řeči, nýbrž skutky, jež jsou ve shodě s Pokojem Kristovým.

Žije-li náš milovaný národ uprostřed pokojné práce, přáli bychom si vroucně, aby takové možnosti měly i ostatní národy. Přáli bychom proto zejména svým německým sousedům, aby mohli v míru sloučit svou dosud rozdělenou vlast. Ze všech sil budeme proto usilovat o to, aby naše vztahy k oběma německým státům byly takové, aby pomáhaly upevnit pokojnou atmosféru ve střední Evropě. Není naší vinou, že vládní kruhy NSR mají dosud pro naše přátelské snažení málo porozumění. Velká část západoněmecké veřejnosti si však přeje být s námi v přátelských stycích.

Další pokojnou výstavbou naší vlasti

upevníme její sílu a rozmnožíme spokojenost našeho poctivého pracujícího lidu. Těžký průmysl zůstane hlavní základnou našeho průmyslového vývoje. Musíme odstranit všechny nedostatky, které ztěžují dosud naši výstavbu, zejména těžkopádnost plánování, nesprávné byrokratické metody a p. Veliké množství družstev na našem venkově potvrzuje, že tam, kde lidé pracují s chutí, svorně vedle sebe, jde práce rychle dopředu. Úměrně s tím může i na venkově stoupat blahobyt. Láska k bližnímu zavazuje k dělné spolupráci, vždyť tak tomu již bylo v prvních křesťanských obcích, kde všechny věci byly společné.

Prohloubíme ve všech směrech demokracii.

Rozšířenou pravomoc dáváme zástupcům lidu v národních výborech. S větší mocí souvisí také větší odpovědnost, svědomitost a iniciativnost. Zkvalitnění práce našich národních výborů povede ve svých důsledcích k neustálému prohlubování naší lidové demokracie. Významnou novou kapitolou je rovněž rozšíření zákonných práv slovenských národních orgánů. Je vzorem spravedlivého řešení národnostní otázky v našem státě, kde Češi i Slováci zaujímají postavení vedoucích, rovnoprávných národů. Čeští i slovenští katolíci mají z tohoto vývoje radost, neboť je znamením rostoucí síly naší vlasti a naší tradiční lásky k demokracii, svobodě a sociální spravedlnosti.

Všechny tyto veliké události, které tu komentujeme nyní na konci prázdnin, jsou praktickou stránkou hřejivých slov sv. apoštola Pavla. Ano, mějme se všichni tak rádi, aby to byla láska bez falše, účinná, dělná, láska opravdu bratrská. A kus té veliké lásky věnujme svým všem bratřím po celém světě, aby i oni žili v míru, pokoji a lásce, k jaké nás vybízel sám Spasitel!

Kanovník Jan Mára

JAROSLAV VRCHLICKÉHO PRVOTINY V „BLAHOVĚSTU“

V Ovčárech u Kolína byl Emil Frida — Jaroslav Vrchlický — vychováván v raném svém dětství od 4 do 9 let; v Ovčárech a v Kolíně chodil do obecné školy, než odešel na studia do Slaného, pak do Prahy a do Klatov. Pobyt v Ovčárech, kam potom nejraději dojížděl, jak jen mohl, měl velký vliv na vývoj a růst básníka. Tu vznikaly jeho první verše, které již vyvolávaly podiv Emilova strýce a vychovatele P. Antonína Koláře, který již tehdy chápal hochovo nadání

a zapisoval jeho překvapující výtvořky do zvláštního sešitku, zatím co otec básníkův, domazlický obchodník Jakub Jan Frida, dělal z listů popsaných básněmi svého synka kornouty.

První výtvořky vpravdě básnické patří ovšem až do let klatovských studií 1869 až 1872. Sám za svoji první skutečnou báseň prohlásil Vrchlický verše »Sloup u cesty poražený, písmo na něm k nepoznání«, kterou napsal jako sextán na rozhraní let 1869—1870. Je to

báseň, která byla publikována v almanachu »Anemonkách« a pak zařaděna do básnickovy sbírky »Z hlubin« pod názvem »Z dalekých cest«. Klatovský spolužák básníkův Jan Sedlák, potomní světící biskup v Praze, zachoval mezi svými památkami na slavného kamaráda Frída tuto básničku ze studentských let:

Jak je ptáku, když z křídélka jedno pírkó ztratí,
Tak je světu, když tvé srdce krutá bolest schvátí.

Jak je stromu, když mu s větve jeden lístek spadne,
Tak je světu, když bolestí tvoje srdce zvadne.

Je přirozeno, že student Frída toužil po skutečné oficiální publikaci svých literárních plodů. Dočkal se jí velmi záhy, když P. František Srdínko, ředitel arcibiskupského semináře a redaktor katolického časopisu »Blahověst«, uveřejnil v XIX. ročníku svého listu z roku 1879 Frídovy duchovní básničky. Vznikly před klatovskou dobou studijní: nastávající 16letý sextán poslal jistě prostřednictvím svého ovčářského strýce faráře svou náboženskou, mladicky prostou duchovní poesii do redakce, jež ji zařadila do svého časopisu. A tak se pod zkratkami F. E., E. Fr., Em. F. a Em. Fr., které zřejmě prozrazují autora, dostaly na veřejnost první básně rodícího se genia: »Útěcha — Hlavě církve — K Matce Boží — K andělu strážci — K Hospodinu — Zkamenělé chleby — Světlo pravé, pravda jasná.« XX. ročník »Blahověstu« rok poté přinesl ještě Frídovu báseň »Svatopostní« a po dvou letech ještě sonety »V záři nebes«.

Autor sám psal z Klatov o těchto svých prvotinách v »Blahověstu« otiskl svému bratru Bedřichovi, který studoval v Praze, dne 10. ledna 1870: »Moje básně duchovní se uveřejňují v „Blahověstu“ dále, já to nemohu zde dostat, kdybys takhle mohl jej někde si vypůjčit a oznámit mi, které.«

Kořeny Frídových náboženských prvotin najdeme snadno: v dětství žil v prostředí, jež jej vedlo ke zbožnosti a čisté víře; svoji pobožnou matku »s andělskou duší«, jejíž výchově byl plně ponechán v nejtěšnějším dětství do 4 let, vroucně miloval. Dalšíh pět let žil na ovčářské faře u strýce kněze P. Antonína Koláře, který jako šlechtitý »druhý otec« tvořil vnímavou duši malého Emilka a »vybudoval a ušlechtil« jeho život; vedl ho ke zbožnosti, hoch chodil do kostela, zpíval a hrál na kůru na housle a konal spolu všechny pobožnosti dušičkové, vánoční a velikonoční. A zbožná babička působila rovněž silně na vnuka v duchu vroucí křesťanské výchovy, když ho učila modlit, četla mu legendy ze života svatých a světic, které vnímavý vnouček již v šesti letech uměl všechny nazpaměť, a předčítávala mu z postilly a zbožných knížek.

Z těchto vlivů a z tohoto prostředí se zrodila básníková náklonnost k věcem duchovním, tu kořenila jeho pozornost k postavám Kristově a Jidášově, v úctě mariánské, a tu jistě pramenil jeho zájem o Písmo svaté, které později jako klatovský student pročítal, a tu také musíme hledat příčinu, proč psal duchovní básně do »Blahověstu«. Dr. Vítězslav Tichý charakterizuje je jako »poesii zbožnou, promíšenou silně didaktickými prvky, mnohde naivní a prostou, hlásící se svou formou a výrazovou technikou k osvědčeným vzorům«.

Kterým? Je nutno jíti k Boleslavu Jablonskému, který svým »Salomonem čili moudrostí otcovskou« byl patrně předlohou pro básně »Útěcha — K Matce Boží — a »Hlavě církve«.

Báseň »K andělu strážci« je psána ve formě znělkové a můžeme ji považovat skoro s určitostí za první Vrchlického sonet, který byl pak tolik oblíben u básníka a jímž jsou také psány básně v »Blahověstu«, uveřejněné r. 1872 pod šifrou —da« s titulem »V záři nebes«. Učitelem Frídovým tu byl jistě Jan Kollár.

K Čelakovskému nás zase vede stopa, hledáme-li vzor pro báseň »K Hospodinu«, psanou hymnickým

pathosem jako Čelakovského skladba »Buď vůle Tvá«. A jeho »Růže stolistá« patrně byla vzorem mladému začátečníku, když psal báseň »Svatopostní«.

»Zkamenělé chleby« jsou balladou o nemilosrdném boháči, který nedal žebráku najíst chleba, jehož vezl plnou loď a ještě se mu vysmál s jízlivým sarkasmem, vymlouvaje se, že mu »chléb v lodi zkameněl«. Za to jej stihl trest: chleby skutečně zkameněly, loď se jejích vlnou potopila, její pán zahynul a jako příšera »po vlnách při svitu luny блédě chodí«.

Redaktoru »Blahověstu« P. Františku Srdínkovi patří tedy nejen zásluha, ale i čest, že se dostaly do tisku první verše Vrchlického již dva roky před publikováním básní »V brnění« a »Opuštěný«, které přinesl »Světlozor« 30. června po prvé pod jeho básnickým pseudonymem. Otiskujeme jednu z básnických prvotin Emila Frída v plném znění:

K Hospodinu

K Tobě volám, ó Pane, časné zrána,
čela skal když věnčí zoře východní,
zlatá když slunce otvírá se brána,
háj když oživený zvucným zpěvem zní;
i když mizí slunka záře zlatá,
v modravý se tratíc oceán,
noční tichost kol když vládne svatá,
hvězdy mocně září se všech stran:
ustavičně Tobě, tvorstva Pane,
z vděčných prsou píseň lásky vane.

K Tobě volám, když sklíčeného v tisni
obklopuje závist protivníků mých,
nepřátel slina když mi tváře třísní
a kdž poklid duše chce mi vyrvat hřích;
vášeň když chce z duše rvátí Tebe,
drápem pekla srdce choré drát,
i když nemoc života proud střebe
a duch z těla má se ubírat:
ustavičně Tobě, tvorstva Pane,
z vděčných prsou píseň lásky vane.

K Tobě volám, když, Pane, z mraků černých
divoce děsné hromy prozvukují,
když kol se míhá chumáč blesků sirných
a když vichry bujným dechem dují;
k Tobě volám, když zefír polem vane
a tichou zemi ukolíbá sen,
když večernice nad údolím plane,
umdlený k hrobu když se kloní den:
ustavičně Tobě, tvorstva Pane,
z vděčných prsou píseň slávy vane. Em. F.

Literatura:

»Blahověst«, časopis katolického duchovenstva, ročník XIX, XX, XXII.

»Světlozor«, ročník 1871.

»Sborník společnosti Jaroslava Vrchlického«, č. 10 pro rok 1930—31, str. 3—9.

Vít. Tichý: »Jaroslav Vrchlický. Život.« Str. 73. a násled. Vyd. I.

Vratislav Čermák: »Z klatovských studií Jaroslava Vrchlického«, 1932.

Vratislav Čermák: »Jaroslav Vrchlický a Kolínsko«. V rukopise.

Vratislav Čermák

ÚMRTÍ VYNIKAJÍCÍHO KNĚZE-SPISOVATELE

30. července zemřel právě před svými 80. narozeninami skut. arcib. rada, farář v. v. a spisovatel František Dohnal, rodák z Čelčic u Prostějova. Jeho studijní léta zapadla do rušného literárního ruchu na Moravě v letech devadesátých minulého století, který vyústil později v hnutí t. zv. Katolické moderny. Nadaný hoch záhy byl stržen do jeho středu a od té doby nepustil literární pero až do podzimu svého života. Vedle vzorného plnění povinností kněžského povolání našel si dostatek času pro práci literární a během doby vytvořil osobité dílo básnické, essayistické, překladatelské a j.

Básnická prvotina Dohnalova, nesoucí příznačný název »Zklamání touhy«, vyzpívává smutky v duši, tryskající z bolestného rozporu mezi básnickými sny mladé kněžské duše a drsnou realitou života. Ale už v závěru sbírky pracovává se básník z pesimismu ke křesťanské víře a naději, aby pak jimi posilován podnikl směle plavbu nadvětrné ve výšinách, odkud pozoruje v další sbírce »Fantomy« celou tu epopej malicherného pachtění a snažení lidských titánů, a aby ve sbírce »Píseň o stříbrných mořích« ukázal, že touží-li duše po štěstí, pak je nutno, aby jako kapka v moři splýnula v Absolutno. - A toto závěrečné stadium vnitřního klidu básníkova představuje další sbírka Dohnalova »Z mého psalteria«, kdy básník cítí, že se »bližší dnů svých západu«, proto píše velebné žalmy, v nichž s hlubokou vírou překonává těžkosti a rozpory světa. - Těžká doba okupace inspirovala Dohnala k další sbírce »Žalm českého lidu«, kde vzrušeně protestuje proti hanebnému Mnichovu a přes dusno okupace a persekuce poprav a koncentráků vyjadřuje nezlomnou víru v konečné vítězství, přinesené udatnými junáky z dálných plání ruských. - Ale ani touto sbírkou neukončila se básnická dráha Dohnalova. Zaujal jej problém faustovský, který zpracoval s křesťanského hlediska v posledním svém básnickém díle: »Píseň o velikém štěstí«, které představuje mnohostrannou obměnu věty sv. Augustina o nepokojném srdci.

Výsledkem rozsáhlé četby a studia jsou Dohnalovy studie a essaye. Ve dvou svazcích »Studii a profilů« rozbírá díla Joh. Jörgensena, Bj. Björnsona a Ad. Mickiewicze, zamýšlí se nad problémem umění a náboženství a podává hutnou informaci o francouzské poezii na sklonku 19. století. - Další výraznou knihou Dohnalovou na tomto poli jsou essaye »Poutníci a trosečníci Absolutna«, v rukopise jest pak dosud velká studie »Problém Krista v moderní krásné literatuře« (tiskem vyšly ukázky: problém Krista v poezii Jar. Vrchlického a Sv. Čecha).

Dohnal též pilně překládal z polštiny, franštiny a dánštiny, kde si oblíbil postavu nedávno zesnulého konvertity Joh. Jörgensena, z něhož přeložil »Obrazy římských světců« a »Svatý oheň«, v rukopise má připravený překlad stěžejního díla Jörgensenova »Naše paní Dánská«.

Dohnal pokusil se též o dramatickou práci hrou »Svatý Václav«, která proti jiným pracím tohoto druhu vyznívá závěrečným smírným akordem v postavě opravdu slovanské a křesťanské ženy Přibyslavy.

Již za studentských let redigoval Dohnal časopis »Záboj«, pak přispíval do »Musea«, Literárních listů, Nového života, Obrázkové revue, Archy atd. Za svého pobytu v Šardiciích u Kyjova na Moravě redigoval cennou revui »Nový Obzor«, kterou vytvořil spojující články mezi zaniklou katolickou modernou a pozdější skupinou kolem revue »Archa«.

Vyoral tedy Dohnal za svého života brázdu hlubokou a úrodnou; při všem svém počínání měl na mysli pouze Dobro, jak o tom sám píše ve sbírce »Z mého psalteria«.

A chybeno-li v čem v té žhavé touze,
s níž k Tobě spěly duše výkřiky -
Ty víš, Ty víš, že chtěl jsem Dobro pouze,
že pouze Tys byl cíl můj veliký!

Prof. Oldřich Svozil

GIOVANNI PAPINI DOPUTOVAL

Když byl brzo po svém narození (9. ledna 1881) z vůle své matky bez vědomí otcova tajně pokřtěn, nikdo netušil, že toto nezrušitelné znamení bude neviditelnou oporou statečného vojáka Kristova, který poznanou pravdu bude vytrvale hájit až do konce své pozemské pouti.

Již 1903 zakládá s Prezzolinim bojovnou revui *Leonardo*, jakožto reakci na filosofický a literární pozitivismus italský. Činně se účastní vedení časopisů *Regno* a *Hermes* a poněmáhlu uskutečňuje nové hnutí literární a politické, jehož je duší. Aby do své práce o mravní, politickou a uměleckou převýchovu zapojil co nejvíce lidí a směrů, zakládá *La Voce* (1908—16). V listě však brzy nabude vrchu idealistický směr Croceho a Gentileho a Papini znechucen zanechává spolupráce a založí nový list *Lacerba* (1913—15), jež se snažila najít styčné body dokonce i s futuristy. Ale absolutní negace futurismu ho zdrží na cestě za pravdou jen na chvíli, ač se totální negace obráží v jeho tehdejších dílech: *Memorie d'Iddio*, *La vita di Nessuno*. Papini těžce zápasí. Mocným vlivem na pozitivní vyřešení duševní krize zapůsobil jiný konvertita Domenico Giulioti, který v otevřeném listu mu píše: »Po dvacet let psalo tvé pero, jak mu ďábel diktoval. Po dvacet let jsi otravoval sebe a jiné. Svě knihy, některé ohavné, jiné prázdné, jiné krásné, ale světské, rozhodně a radostně vhod na hranici marnosti. Po polovici černé musí nad tvým novým životem zazářit polovice bílá!...« Mnozí očekávají veliké, silné, vznešené křesťanské slovo, aby se mohli vzpamatovat. Ty můžeš prolomit mlčení. Dříve však nutno, abys padl na kolena. Učiň to.«

Papiniho obzor se vyjasňuje: jeho zoufalství bylo zdánlivé; jsou ještě jiné naděje, jsou obzory netušené duchovní krásy. Vášnivě vyznání dosavadních omylů, pádů, povstání ukládá v díle *Dokonalý člověk*, v němž čtenářská obec poznala v Papinim nejmohutnějšího a nejoriginálnějšího spisovatele své doby.

Po válce roztrpčen diplomatickým »mírem«, sociálními a hospodářskými zmatky a hlubokým mravním úpadkem, uchyluje se k evangeliu, v němž nalézá jedinou mravní nauku. Výsledkem je dílo *Život Kristův*, v němž »chce říci, že většina lidstva přes nespočetné světcy se stává zvířecí, hrabivou a krutou, že společnost lidská tak si počíná, jak Ježíš nikdy neučil, ani učít nedovolil. Nazývá peníze výkalem ďáblovým, zlořečí válce...« (Emil Baumann). Je to první plod jeho konverze, jež se prohlubuje studiem a pozorováním. Z této nové orientace vzniká *Pane e vino*, *Gli operai della vigna*, *Sant'Agostino*. Sv. Augustin je mu velmi blízký. »Když jsem se lopotil, abych vyšel ze sklepení pýchy a mohl dýchat božský vzduch absolutna«, sv. Augustin mi velmi pomáhal...« Avšak převážně je křesťansky konstruktivní v celém díle své »poloviny bílé«, ať jde o *Živého Danta* nebo o *Poslední soud*..., aby až do posledního vydechnutí v červenci letošního roku byl zářivým důkazem pravdivosti výroku svého svatého vzoru: *Inquietum est cor hominum, donec requiescat in te, Domine!*

CÍRKEVNÍ SKLADATEL STANISLAV MACH

dožívá se v září t. r. 50 let. Vzpomínáme jeho skladatelské činnosti nejdříve. Mach navazuje na osvědčenou tradici české školy F. Z. Skuherského a Jos. Foerstra st. (zvláště ho zajímá Boh. Jeremiáš); jeho zobrazovací hudební mohoucnost doprává mu, aby skladby jeho po této stránce vyvíjely se blízko dobovému cítění. Skladatele reprezentuje tu vzorně psaná mše »in honorem Scti Venceslai« (op. 64 z r. 1938), vybudovaná na motivech ze starobylého českého chorálu. Než i další mše na latinský text nejsou bez zajímavosti (»Missa in honorem Scti Joannis Nepomuceni«, op. 88 z r. 1943, jako příklad). Dobře se vyjímá pro postní dobu přiléhavě psaná »Missa in Dominicis Adventus et Quadragesimae« (sine Gloria). Pro vánoční dobu napsal Mach v duchu české vánoční pastorály

své vánoční mše (I. vánoční mše »S nebes ráje — na slova Dr Tomiško — op. 94 z r. 1942—43, jako příklad). Skladatel komponuje i *moteta*, latinská i česká, v nichž hudební obrazy vyrůstají vzhledem k představám, jak je podávají texty, přirozeně; plasticky, přesvědčivě — tak mohou zdárně plnit funkci církevní hudby: citově blíží vykládat, zpřístupňovat smysl oltářního dění. K motetům druží se i bohatě zastoupené české církevní sbory (mezi nimi i šťastně koncipované »Vánoční matutinum« před půlnoční mší sv., pak řada sborů pohřebních). Výborný varhaník uplatnil se i jako skladatel hry pro varhany. Stanislav Mach proniká i jako ředitel kůru — nyní v Čáslavi. Výsledky dosavadní oboustranné práce nechť vedou skladatele, sbormistra a varhaníka k další plodné práci.

C. S.

KRONIKA FAKULTY

I když poslední týdny před uzávěrem letního semestru na naší fakultě byly vyplněny především svědomitou přípravou na závěrečné zkoušky, nelze opominout několik událostí, které se uskutečnily v tomto období:

Dne 14. VI., když po zasedání fakultní rady byla oznámena volba nových akademických hodnostářů fakulty, nově zvoleného děkana i proděkana fakulty, profesory ThDr J. Merella a ThDr Fr. Panušku, pozdravili zástupci bohoslovců ctp. Košťálek a Řehoř.

Dne 19. VI. byli na děkanství fakulty promováni na doktory posvátné theologie odb. asistent fakulty a lektor církev. práva P. J. Michal a P. J. Pokorný, děkan v Salské.

Dne 21. VI. byl v promoční aule fakulty promován na doktora theologie honoris causa ndp. probošt Msgr František Kutal. Promotorem byl senior prof.

sboru prof. Dr J. Cibulka. Doktoranda kromě jiných pozdravil za posluchače fakulty bohoslovec olomoucké arcidiecése Fr. Růžnár.

Dne 24. VI. udělil J. E. ndp. ThDr A. Eltschknér kněžská svěcení jáhnům litoměřického semináře v katedrále sv. Štěpána Prvomučedníka v Litoměřicích. Pražské jáhny ordinoval ndp. biskup-světitel na svátek sv. apoštolů Petra a Pavla v katedrále svatovítské dne 29. VI.

Dne 30. VI. se konala v kněžském domově v Praze pravidelná měsíční beseda a pedagogická konference prof. sboru naší fakulty, při níž bylo vzpomenu 70letého životního jubilea seniora sboru prof. Th a PhDr J. Cibulky.

DOTAZ O OBRAZECH MALÍŘSKÉ RODINY HAVELKOVY Z LOŠTIC NA MORAVĚ

Připravuje práci o prof. Janu Havelkovi (1839 až 1886), zakladateli českého muzejnictví na Moravě, dovoluji se dotázati, kde jsou jaké malby a kresby příslušníků rodiny Havelkovy, a to buď Jos. Havelky, malíře z 18. stol., Jana Havelky (1757—1829), nebo konečně Fr. Havelky (1817—1882). Za laskavá stručná sdělení (popis, data) uctivě děkuje Dr Jos. Skutil, Olomouc, Krajské vlastivědné museum.

KLERIKY PRO DUCHOVENSTVO. Česká katolická Charita — Chránová služba zajistila výrobu klerik ve spolupráci s Oděvní službou v Praze.

Látku pro tento účel dodá ČKCH — CHS, kleriky zhotoví Oděvní služba ve svých odborných dílnách. Objednávky na kleriky možno zasílat na adresu České katolické Charity, Praha II, Vladislavova 12. Cena kleriky prosté je cca 950 Kčs, kleriky s hodnostními odznaky cca 1200 Kčs.

ÚŘEDNÍ ZPRÁVY

ARCIDIECÉSE PRAŽSKÁ

Ustanovení:

Bílý Bohumil, kaplan, Plzeň V, u P. Marie Růžencové, ustanoven dekretem čj. 3165/56 od 1. 2. 1956 kaplanem arciděkanství v Praze XII u sv. Ludmily.

Koriszta Václav, farář, Zdislavice ustanoven dekretem čj. 3310/56 od 15. 5. 1956 excurrando administrátorem v Trhověm Štěpánově, okres Vlašim.

Záruba Jaroslav, admin., Zvoleněves, ustanoven dekretem čj. 3931/56 od 1. 6. 1956 administrátorem v Toužimě, dekretem čj. 3932/56 excurrando admin. v Dolním Jamném a dekr. čj. 3933/56 excurrando admin. v Útvině, vesměs okres Toužim.

Adler Zdeněk, admin., Kralovice, ustanoven dekretem čj. 4017/56 od 1. 6. 1956 administrátorem v Rakovníku a dekretem čj. 4018/56 excurrando administrátorem v Olešné.

Petrák František, kaplan, Nejdek, ustanoven dekretem čj. 4019/56 od 1. 6. 1956 administrátorem v Kralovicích, dekretem čj. 4020/56 excurr. admin. ve Vysoké Libyni a dekretem čj. 4021/56 excurr. admin. v Potvorově, vesměs okres Plasy.

Korchňák Štěpán, admin., Krajčková, ustanoven dekretem čj. 4022/56 od 1. 6. 1956 kaplanem u sv. Jakuba v Praze I.

Blecha Lubomír, kaplan, Praha-Žižkov, u sv. Rocha, ustanoven dekretem čj. 4015/56 od 1. 6. 1956 kaplanem v Praze-Nuslích.

Krčma Josef, kaplan, Praha-Nusle, ustanoven dekretem čj. 4016/56 od 1. 6. 1956 administrátorem v Krajčkové a excurrando v Habartově, okres Sokolov.

Vaněk Antonín, admin., Klobuky v Č., ustanoven dekretem čj. 4127/56 od 15. 6. 1956 administrátorem v Kozmíciích a dekretem čj. 4128/56 excurrando admin. v Okrouhlici, okres Benešov.

Polák František, admin., Václavice, ustanoven dekretem čj. 4129/56 admin. v Klobukách v Č., dekre-

tem čj. 4130/56 excurr. admin. v Hořešovicích a dekretem čj. 4131/56 excurr. admin. v Kvílicích, vesměs okres Slaný.

Juráš Jindřich, farář, Týnec nad Sázavou, ustanoven dekretem čj. 4132/56 od 15. 6. 1956 excurr. admin. ve Václavovicích, okres Benešov.

Pištek Jiří, kaplan, Beroun, ustanoven dekretem čj. 4144/56 od 15. 6. 1956 admin. ve Zvoleněvsi a dekretem čj. 4145/56 excurr. admin. v Hobšovicích, okres Slaný.

Lutryň Jindřich, kaplan, Sedlčany, ustanoven dekretem čj. 4146/56 od 15. 7. 1956 administrátorem v Tetíně, okres Beroun.

Kabát Jiří, kaplan u sv. Haštala v Praze I, ustanoven čj. 4885/56 od 1. 7. 1956 kaplanem v Praze-Michli.

Tichý Antonín, kaplan, Praha-Michle, ustanoven dekretem čj. 4886/56 od 1. 7. 1956 administrátorem tamtéž.

Klíma František, dómský vikář u sv. Víta, Praha IV, ustanoven dekretem čj. 4890/56 od 1. 7. 1956 kaplanem u Nejsv. Srdce Páně v Praze-Vinohradech.

Merth Karel, admin., Třebotov, ustanoven dekretem čj. 4938/56 od 1. 7. 1956 administrátorem v Kondraci, okres Vlašim.

Wagner Zdeněk, kaplan, Český Brod, ustanoven dekretem čj. 4939/56 od 1. 7. 1956 administrátorem v Třebetově, okres Praha-jih.

Adler Zdeněk, administrátor, Rakovník, ustanoven dekretem čj. 5101/56 od 15. 7. 1956 sekretářem vikariátu rakovnického.

Hermach Josef, administrátor, Praha-Bubeneč, ustanoven dekretem čj. 5102/56 od 15. 7. 1956 sekretářem I. pražského městského vikariátu.

Dr Šebor Karel, admin. u sv. Víta v Praze IV, ustanoven dekretem čj. 5237/56 od 1. 8. 1956 rektorem kostela P. Marie Andělské v Praze IV (u kapucínů).

Veselý Václav, novokněz, ustanoven dekretem čj.

5443/56 od 15. 7. 1956 kaplanem v Jincích, okres Hořovice.

Rezníček Václav, novokněz, ustanoven dekretem čj. 5444/56 od 15. 7. 1956 kaplanem v Sedlčanech, okres týž.

Cón Miroslav, admin., Vejprty, ustanoven dekretem čj. 5336/56 od 15. 7. 1956 excurrando administrátorem v Měděnci a čj. 5337/56 excurrando administrátorem v Kovářské, okres Karlovy Vary.

Bultas Karel, admin., Močidlec, ustanoven dekretem čj. 5339/56 od 15. 7. 1956 administrátorem v Petrovích u Rakovníka a čj. 5340/56 excurrando administrátorem v Senomatech, okres Rakovník.

Huber Jiří, novokněz, ustanoven dekretem čj. 5366/56 od 1. 7. 1956 sekretářem a ceremonářem kapitulního Ordinariátu v Praze.

Hájek Antonín, novokněz, ustanoven dekretem čj. 5368/56 od 15. 7. 1956 kaplanem v Českém Brodě a dekretem čj. 5367/56 excurrando administrátorem v Přistoupimi, okres Český Brod.

Matějka Jan, kaplan, Zbraslav n. Vlt., ustanoven dekretem čj. 5341/56 od 15. 7. 1956 administrátorem v Močidlcích, okres Toužim a dekretem čj. 5334/56 excurrando administrátorem v Rabštejně, okres Plasy.

Mošna Bořivoj, novokněz, ustanoven dekretem čj. 5342/56 od 15. 7. 1956 kaplanem ve Zbraslavi n. Vlt., okres Praha-jih.

Foral Cyril Fr., O. Praem., administrátor, Velvary, ustanoven dekretem čj. 5615/56 od 1. 8. 1956 excurrando administrátorem v Chrástě, okres Kralupy.

Sedláček Oldřich, děkan, Kolín, ustanoven dekretem čj. 5616/56 od 1. 8. 1956 excurrando administrátorem v Nové Vsi, okres Kolín.

Hejhal Milan, novokněz, ustanoven dekretem čj. 5618/56 od 15. 8. 1956 kaplanem v Berouně a dekretem čj. 5617/56 excurrando administrátorem v Tetíně, okres Beroun.

Liščák Zdeněk, novokněz, ustanoven dekretem čj. 5619/56 od 1. 8. 1956 kaplanem v Kolíně.

Cveček Alois, kaplan, Kolín, ustanoven dekretem čj. 5620/56 od 1. 8. 1956 administrátorem v Kloboukách v Čechách, dekretem čj. 5621/56 excurr. administrátorem v Hořešovicích a dekretem čj. 5622/56 excurr. admin. v Kvílicích, okres Slaný.

Polák František, admin., Klobuky v Čechách, ustanoven dekretem čj. 5623/56 od 1. 8. 1956 administrátorem v Trhovém Štěpánově, okres Vlašim.

Pensionování:

Štěpán Václav, farář a čest. arciděkan v Chrástě, odchází dnem 1. 8. 1956 do trvalé výslužby (čj. 5335/56).

Úmrtí:

Klíma Jiří, kaplan v Karlových Varech, zemřel 11. 5. 1956 ve věku 45 let (čj. 3255/56).

JUDr. Mojžíšek Vít, farář, Praha-Michle, zemřel dne 4. 6. 1956 ve věku 63 let (čj. 4897).

Kadlec František, katecheta v. v. a biskup. notář, Praha-Smíchov, zemřel dne 12. 7. 1956 ve věku 80 let (čj. 5334/56).

Lhotský Alfons Vojtěch, O. Min. Conv., farář u sv. Jakuba v Praze I, zemřel dne 13. 7. 1956 ve věku 57 let (čj. 5359/56).

ARCIDIECÉSE OLOMOUCKÁ

Ustanovení:

Jakubek František, farář v Bernarticích n. O., ustanoven dekretem čis. 1860/56 ze dne 22. 5. 1956 s platností od 1. 6. 1956 administrátorem v Hukvaldech.

Klepek Tomáš, farář Měrovice, ustanoven dekretem čis. 1861/56 ze dne 22. 5. 1956 s platností od 1. června 1956 excurrando administrátorem v Hrušce.

Fiala František, duchovní správce v Děvínské Nové Vsi, ustanoven dekretem čis. 1859 ze dne 22. května 1956 s platností od 1. června 1956 provisoriem ve Velké Moravě a excurrando provisoriem v Malé Moravě.

Petrucha Jan, farář m. sl. ve Velké, t. č. v Kozojídkách, p. Hroznová Lhota, ustanoven dekretem čis. 2163/56 ze dne 11. června 1956 administrátorem v Ostrožské Lhotě s platností ode dne 15. 6. 1956.

Sečkař František, adm. v Hlubočkách m. sl., ustanoven dekretem čis. 2480/56 ze dne 9. 7. 1956 s platností ode dne 1. 7. 1956 provisoriem v Rázové a excurrando prov. v Roudně a Karlovci.

Soustek Josef, provisor v Tatenicích a excurr. prov. Lubník, ustanoven dekretem čis. 2479/56 ze dne 9. 7. 1956 s platností od 1. 7. 1956 kooperátorem v Prostějově u sv. Kříže.

Straka Václav, provisor v Rázové a excurr. prov. v Roudně a Karlovci, ustanoven dekretem č. 2481/56 ze dne 9. 7. 1956 s platností od 1. 7. 1956 provisoriem v Tatenicích a excurrando provisoriem v Lubníku.

Sedláček Ladislav, kooperátor v Prostějově, ustanoven dekretem čis. 2482/56 ze dne 9. 7. 1956 s platností od 1. 7. 1956 administrátorem v Dubanech.

Dedek Florián, farář m. sl., ustanoven dekretem čis. 2486/56 ze dne 9. 7. 1956 s platností od 1. 7. 1956 administrátorem ve Vranovicích.

Vogl Stanislav, administrátor ve Vřesovicích, ustanoven dekretem čis. 2487/56 ze dne 9. 7. 1956 s platností od 1. 7. 1956 excurrando administrátorem v Žešově.

Rygal Alois, provisor v Brahně, ustanoven dekretem čis. 2520/56 ze dne 9. 7. 1956 s platností od 1. 7. 1956 excurrando administrátorem v Nových Losinách.

Pensionování:

Jadrníček Albert, farář, Hoštice, pensionován dekretem čis. 2024/56 ze dne 11. června 1956 s platností od 1. července 1956.

Zemřeli:

Blatný Otmar, nar. r. 1914, administrátor, Vranovice (okres Prostějov), zemřel dne 5. 5. 1956 v Prostějově, pochován dne 7. 5. 1956 v Prostějově.

Stratil František, nar. r. 1868, děkan v. v. v Kroměříži, zemřel dne 13. května 1956, pochován dne 17. května 1956 ve Zdounkách.

ThDr. Bureš Karel, nar. r. 1894, administrátor, Mladějovice, zemřel dne 19. května 1956, pochován ve Val. Kloboukách 23. května 1956.

Stříž Josef, nar. r. 1878, farář v. v., Ostrava-St. Bělá, zemřel dne 25. května t. r., pochován dne 28. května t. r. ve Staré Bělé.

Fučík František, farář, Velký Újezd (okres Hranice), nar. r. 1893, zemřel dne 15. 6. 1956, pochován dne 18. 6. 1956.

Daněk Jan, kons. rada, děkan, farář v. v., bytem v Janovicích, zemřel dne 4. 7. 1956, pochován dne 7. 7. 1956 v Rohli (okres Zábřeh).

Odstrčil František, nar. 1868, v. v., Nový Hrozenkov, zemřel dne 29. 7. 1956.

Dohnal František, nar. 1876, farář v. v., spisovatel v Prostějově, zemřel dne 28. 7. 1956.

DIECÉSE ČESKOBUDĚJOVICKÁ

Ustanovení:

Šimsa Josef, administrátor, Všeruby, excurrando administrátorem v Mrákově (okres a vikariát Domažlice) od 15. 4. 1956 (č. 622/56).

Hrbek Jan, farář, Nezamyslice, excurrando administrátorem v Budeticích (okres a vikariát Sušice) od 1. 5. 1956 (č. 687/56).

Roubal Václav, administrátor, Újezd Sv. Kříže, administrátorem v Kolovči (okres Stod, vikariát Domažlice) od 1. 5. 1956 (č. 719/56).

Mráz Jiří, kaplan v Prachaticích, administrátorem v Předslavicích (okres a vikariát Strakonice) a excurrando administrátorem v Malenicích (okres a vikariát Vimperk) od 1. 5. 1956 (č. 752/56).

Zpovědní jurisdikce:

- Bukovský Květoslav**, duchovní správce v Hrabčích, řádným zpovědníkem sester Sv. Karla Boromejského v Hrabčích (č. 353/56).
Soukup Ladislav, administrátor v Sudoměřicích, řádným zpovědníkem sester Sv. Karla Boromejského v Bechyni (č. 353/56).
Paclík Jan, administrátor ve Staněticích, řádným zpovědníkem sester sv. Karla Boromejského ve Strakončích (č. 354/56).
Zíka Josef, os. děkan v Kraselově, mimořádným zpovědníkem sester sv. Karla Boromejského ve Strakončích (č. 354/56).
Švarc Karel, duchovní správce Charitního domu v Oseku, řádným zpovědníkem sester sv. Vincence v Oseku (č. 549/56).

Přeložení na trvalý odpočinek:

- Jelínek Václav**, os. děkan v Buděticích, pensionován od 1. 5. 1956 (č. 618/56).
Duchek Josef, os. děkan v Kolovči, pensionován od 1. 5. 1956 (č. 637/56).

Úmrtí:

- Pátek Jan**, čest. kons. rada, em. vikář a farář v Malonicích, 22. 3. 1956.
Poucha Karel, os. děkan v Předslavicích, 11. 4. 1956.
Mokráček Bedřich, farář v. v. v Drahenicích, 6. 5. 1956.

DIECÉSE LITOMĚŘICKÁ

Vyznamenání:

- Honzík Josef**, arciděkan a farář v Brozanech n. Ohří, obdržel při odchodu na trvalý odpočinek ordinariátní pochvalu a uznání, č. dekr. 1189/56 III-a-1 z 27. 6. 1956.
Neumann Vladiboj, interk. administrátor v Duchcově, byl u příležitosti 25. výročí svého vysvěcení na kněze jmenován osobním děkanem, č. dekr. 976/56-1-Ord. z 27. 6. 1956.
Černovický Jan, os. děkan a farář ve Vysoké u Mělníka, obdržel u příležitosti svého 50letého kněžského jubilea ordinariátní pochvalu a uznání, č. dekr. 1002/56-1-Ord-Pe ze dne 14. 7. 1956.
Holeček Antonín, os. děkan v. v. v Bakově n. Jiz., obdržel u příležitosti svého 50letého kněžského jubilea blahopřejný přípis Ordináře, č. dekr. 1001/56-1-Ord-Pe ze dne 14. 7. 1956.
Jewschenak Karel, os. děkan a farář v. v. v Nové Vsi u Chrástavy, obdržel u příležitosti svého 60letého kněžského jubilea blahopřejný přípis Ordináře, č. dekr. 1003/56-1-Ord-Pe ze dne 14. 7. 1956.
Koucký František, sídelní kanovník-senior staroslavné Katedrální kapituly u sv. Štěpána Prvomučedníka v Litoměřicích, obdržel u příležitosti svého 50letého kněžského jubilea ordinariátní pochvalu a uznání, č. dekr. 1000/56-1-Ord. ze dne 15. 7. 1956.

Jmenování a ustanovení:

- Hodinář Jan**, kaplan v Jesenici u Podbořan, ustanoven interkalárním administrátorem farnosti Horní Habartice, okr. Děčín a excurrendo administrátorem farnosti Markvartice, okr. Děčín, č. dekr. 652/56 II-a-1 ze dne 9. 4. 1956.
Hadrava Miloslav, kněz diecése českobudějovické, posledně administrátor v Petrovicích u Sušice, ustanoven s platností od 1. května 1956 interkalárním administrátorem farnosti Brenná, okr. Česká Lípa a excurrendo administrátorem farností Velenice a Zákupy, okr. Česká Lípa, č. dekr. 741/56 II-a-1 z 20. 4. 1956.
Jíran Josef, administrátor v Sobotce, ustanoven s platností od 1. května 1956 interkalárním administrátorem farnosti Chřibská, okr. Nový Bor, č. dekr. 740/56 II-a-1 z 20. 4. 1956.

Melan Mojmír, administrátor v Brenně, ustanoven s platností od 1. května 1956 interkalárním administrátorem farnosti Sobotka, okr. Mnich. Hradiště a excurrendo administrátorem farností Libošovice a Mladějov v Čechách, č. dekr. 740/56 II-a-1 z 20. 4. 1956.

Raška Alois, kaplan v Mladé Boleslavi, ustanoven interkalárním administrátorem farnosti Horky n. Jiz., okr. Mladá Boleslav, s platností od 1. května 1956, a excurrendo administrátorem farnosti Krnsko, okres Mladá Boleslav, č. dekr. 745/56 II-a-1 z 21. 4. 1956.

Jíran Josef, administrátor v Chřibské, ustanoven s okamžitou platností excurrendo administrátorem farnosti Studánka, okr. Rumburk, č. dekr. 845/56 II-a-1 z 11. 5. 1956.

Drábek Jaroslav, interk. administrátor v Děčíně IV- Podmoklech, byl jmenován s platností od 1. června 1956 vikářem pro vikariát ústecký, č. dekr. 912/56 I-a-8/a ze dne 25. 5. 1956.

Mazal Gerlach Josef, os. arciděkan a administrátor děkanství v Žatci, byl ustanoven s platností od 1. června 1956 administrátorem farnosti Klapý, okr. Lovosice, č. dekr. 911/56 II-a-1 z 25. 5. 1956.

Pirný Tomáš, interk. administrátor v Modlanech, byl s okamžitou platností pověřen vedením duchovní správy ve filiálním kostele v Roudníkách, náležejícím do farnosti Trmice, okres Ústí n. Lab., č. dekr. 1031/56 II-a-1 z 9. 6. 1956.

Půňochář Vlastimil, interk. administrátor v Ústí n. L., byl s platností od 1. června 1956 jmenován vikariátním sekretářem vikariátu ústeckého, č. dekr. 913/56 I-a-8/a z 25. 5. 1956.

Slavík Václav, Msgre, sídelní kanovník litoměřický, byl s platností od 1. června 1956 jmenován kancléřem kapitulní konsistoře v Litoměřicích, č. dekr. 893/56-13-Ord. z 29. 5. 1956.

Stodůlka Ignác, sídelní kanovník litoměřický, byl s platností od 1. června 1956 ustanoven interk. administrátorem děkanství v Žatci a excurrendo administrátorem farnosti Libošany, okr. Žatec, č. dekr. 909/56 II-a-1 z 26. 5. 1956.

Stodůlka Ignác, sídelní kanovník a administrátor děkanství v Žatci, byl s platností od 1. června 1956 jmenován vikářem vikariátu žateckého, č. dekr. 910/56 I-a-8/a z 26. 5. 1956.

Brabec Miroslav, interk. administrátor ve Mcelích, ustanoven s platností od 1. 7. 1956 excurrendo administrátorem farností Rejšice a Luštěnice, okr. a vikariát Mladá Boleslav, č. dekr. 1138/56 II-a-1 ze dne 21. 6. 1956.

Kabát Jiří, administrátor v Rejšicích, ustanoven s platností od 1. 7. 1956 interk. administrátorem farnosti Verneřice, okr. Děčín, vikariát Ústí n. L. a excurrendo administrátorem farností Merboltice, Rychnov, Valkeřice, okr. Děčín, vikariát Ústí n. L. a Mukařov, okr. a vikariát Litoměřice, č. dekr. 1137/56 ze dne 21. 6. 1956.

Zproštění:

Frajt Alois, administrátor v Rumburku, zproštěn s platností od 1. května 1956 povinností excurrendo administrátora ve farnosti Chřibská, okr. Nový Bor, č. dekr. 746/56 II-a-1 z 21. 4. 1956.

Mazal Gerlach, čestný arciděkan a administrátor děkanství v Žatci, zproštěn po resignaci funkce vikáře pro vikariát žatecký, č. dekr. 411/56-1-Ord.-Pe z 5. 4. 1956.

Vosáhlo Václav, administrátor v Jiřetíně pod Jedlovou, zproštěn s okamžitou platností povinností excurrendo administrátora ve farnosti Studánka, okr. Rumburk, č. dekr. 846/56 II-a-1 z 8. 5. 1956.

Slavík Václav, Msgre, sídelní kanovník a administrátor v Klapém, okr. Lovosice, byl s platností od 1. června 1956 zproštěn povinností administrátorských v této farnosti, č. dekr. 914/56 II-a-1 z 25. 5. 1956.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník VI. - Číslo 7. - V Praze dne 1. září 1956

DĚJINY DIECÉSÍ V ČECHÁCH

Prof. ThDr Václav Bartůňek

(Pokračování)

V řadě pražských biskupů zaujímá zcela výjimečně postavení bratranec panujícího knížete Bedřicha dosavadní vyšehradský probošt Břetislav Jindřich, který však měl dosud jen podjáhenské svěcení. Při biskupské volbě nastalé na Zelený čtvrtek 25. března r. 1182, za mimořádné účasti vyššího kleru, zvolen tento kníže biskup *Břetislav Jindřich* (1182–97). O následujících velikonočních svátcích promlouval k většině účastníků volby ve strahovském kostele želivský opat Gotšalk v přítomnosti salcburského arcibiskupa Vojtěcha. Jeho dvojí kázání bylo hned v opisech rozšiřováno. Při slavnostním svěcení opraveného strahovského kostela, které vykonal po měsíci rovněž arcibiskup Vojtěch, se znovu v příležitostném kázání uplatnila Gotšalkova výmluvnost. Teprve po těchto pražských církevních slavnostech se Břetislav Jindřich vypravil zároveň s nově zvoleným olomouckým biskupem Pelhřimem do Mohuče pro investituru. Tam také přijal 22. a 23. května r. 1182 svěcení kněžské i biskupské. Oba biskupové byli při této příležitosti představeni císařovně, přítomné obřadům.

Vláda Bedřicha knížete politická a biskupa Břetislava církevní byla z počátku blahodárná. Kníže nepřilíh úspěšný ve vladařských podnicích nebyl české církvi nepřizniv. Jako moravský kníže potvrdil a rozšířil darování olomoucké kapitule. Také vyšehradská kapitula a jiné v něm našly příznivce. I přes tato svědectví knížecí náklonnosti k církvi došlo mezi biskupem a knížetem ke sporům, které měly svůj původ ve všeobecné tendenci církve vymániti se z přílišného vlivu laického, t. j. panského živlu. Kronikář Jarloch snad přeháněl vynikající vlastnosti biskupa Břetislava Jindřicha, ale také není třeba mu přisuzovat jen špatné vlastnosti a viděti na př. v jeho střídmosti jen lakotu, ve vládě ke všem shledávat nepřístupnost v uzavírání těsnějších přátelství, v ochraně statků a lidí kostelních spatřovati přepjatý zájem hmotný bez aktu jakékoli bliženské lásky. Ve sporu vzniklém z vývoje všeobecné církevní politiky snad nepostupoval biskup Břetislav Jindřich s takovým taktem, jako by to učinil Zdik nebo i Daniel I. a vystupoval více jako hrdý exponent knížecího rodu než jako pokorný i když pevný zástupce církve. V tom spočívá asi jeho celá chyba.

Ze se biskup Břetislav Jindřich těšil i za hranicemi jistému věhlasu snad již jako vyšehradský probošt, o tom by nasvědčovala korespondence se slavnou vrstevnicí Hildegardou z Bingen, třebaže dva dochované dopisy jsou kritice podezřelé.

Přátelský poměr mezi knížetem a biskupem trval ještě v červenci r. 1185, kdy oba zastihujeme při písemném sjednávání směny majetku vyšehradské kapituly v Záběhlicích s pozemky jakéhosi Markanta, který při té příležitosti daroval vyšehradskému kostelu dva pozlacené svícny a hřivnu stříbra na údržbu kostela. Brzy potom se však biskup Břetislav Jindřich postavil nepřátelsky proti knížeti Děpoldovi, který nějak porušoval biskupova majetková práva a zatížil jeho panství interdiktem. Děpold okamžitě ustoupil. Daleko větších násilností se však na biskupských poddaných dopouštěli český kníže s chotí, vůči nimž se prý biskup Břetislav Jindřich cítil slabým, a dal zatím přednost stížnosti u císařského dvora před církevním trestem. Tento nešťastný krok dával Barbarosovi do rukou vítanou zbraň, které bylo možno hravě použít ke zvýšení vlastního prestiže v Čechách. Břetislav Jindřich, byv vlídně uvítán 11. listopadu r. 1186 v Hasslochu u Špýru, zůstal se svým značným průvodem asi 70 oděnců u císařského dvora. Barbarossa mu poskytoval příležitost k rozmanitým liturgickým úkonům, čímž mu ulehčoval nepříjemný osud vyhnance.

Mezitím se císař dostal do konfliktu s papežskou kurií, představovanou Urbanem III., a svou posíci zachránil teprve získáním skorem všech říšských biskupů, mezi nimiž nechyběl ani český arcibiskup Vojtěch ze Salzburka. Teprve po tomto úspěchu mohl Barbarossa obrátit plně svůj zájem k stížnostem pražského biskupa Břetislava Jindřicha. Císař spor uměle zveličil tím, že jej dal jako hlavní bod programu na sněm

svolaný na 5. března r. 1187 do Řezna. Biskup povolal z Čech mnohé opaty a kanovníky, dostavili se také kníže Bedřich a markrabí Konrád Ota. Jménem biskupovým přednášel žaloby a stížnosti lužickí markrabí Dedo. Kníže Bedřich pak podal prostřednictvím prokurátora protest, v němž dovozoval, že pražský biskup je jeho kaplanem a jako takový nemá práva ho poháněti před říšské fórum. Toto prohlášení, podle dosavadní tři staleté praxe pravdivé, však narazilo na živelný odpor shromážděných biskupů. Ti označovali pražského biskupa za plnoprávného říšského knížete vyňatého z podřízenosti českého panovníka a poddaného přímo císaři, od něhož prý přijímá investituru a na jehož sněmech zasedá. Bezbranný kníže český musil tomuto ač nespravedlivému názoru ustoupit a hbitý pražský biskup Břetislav Jindřich si jej dal s nadneseným důrazem písemně potvrditi pergamenem opatřeným docela zlatou pečeti. Pražský biskup se tak stal říšským knížetem postaveným takřka na stejnou úroveň s českým panovníkem, ovšem na úkor prestiže českého státu. Stalo se za přítomnosti všech přemyslovských knížat zasedajících na řezenském sněmu: Bedřicha, Konráda Oty, Břetislava Jindřicha a Vojtěcha. Světové události daly na nějaký čas zapomenout tomuto debaklu přemyslovsky nesvorné politiky, při níž se jen zdánlivě těšil exponent české církve jakémusi vítězství.

Císař pojal na sklonku svého politicky i vojensky tak bohatého života plán uskutečnit mohutnou křižáckou výpravu, kterou, kdyby byla úspěšná, chtěl korunovati své životní dílo. Za tím účelem svolal do Mohuče sněm známý v dějinách jako sněm Kristův. Účast na jeho zasedání 27. března r. 1187 byla mimořádně bohatá, nechyběl ani český kníže Bedřich a snad ani Konrád Ota. Biskup Břetislav Jindřich byl zastoupen strahovským mnichem Rikolfem, který podal o zasedání podrobný referát jak biskupovi, tak kronikáři Jarlochovi. Po slavnostním kázání würtz-burského biskupa Gotfrieda přijal Barbarossa kříž, a jeho příkladu mezi mnoha jinými následoval také český kníže Bedřich. Výpravy se však nezúčastnil, protože zemřel mezi přípravami 25. III. r. 1189 a byl pohřben ve svatovítské katedrále. Třebaže jeho vláda je vyznačena četnými nezdary, přece snad ke konci života byla natolik konsolidována, že se mohl odhodlat k účasti na křižácké výpravě. Jeho nástupcem se stal Konrád Ota, vladařsky patrně ze všech současných Přemyslovců nejschopnější.

Svou kvalifikaci státnickou prokázal dosažením povzbudivé jednoty velmožů, s nimiž rokoval v Praze za součinnosti biskupa Jindřicha Břetislava 15. VI. r. 1189. Jeho choť Helicha obdarovala tehdy klášter v Plasích. Ještě nadějnější sněmování se mu podařilo uskutečnit v témže roce na vévodském hradě v Sadské, kde se sešla celá řada českých prelátů jadrných slovanských jmen. Vedle biskupa Jindřicha Břetislava tam zasedal probošt Heřman, děkan pražské kapituly Zdeslav, boleslavský probošt Přibyslav, litoměřický Radosta, převor johanitů Bernard, strahovský opat Albert, břevnovský Jindřich, sedlecký Heřman, hradišský Dětrich, kladrubský Albert, želivský Ota, arcijáhen Engelbert a řada velmožů světských. Tomuto shromáždění připadl mimořádný úkol. Kromě velkého darování určeného řádu johanitů a schválení účastníky shromáždění se v Sadské při této příležitosti stal první pokus kodifikace a snad i úpravy dosavadního zvykového práva. Pražský biskup Břetislav Jindřich, jehož právní znalosti získané na studiích v cizině nebyly malé, se zástupem neméně vzdělaných prelátů neměl na tomto zasedání jistě podřadnou úlohu.

Iniciativní Přemyslovec Konrád Ota, zcela ve smyslu tradice českých knížat, se připojil k římské jízdě Jindřicha VI. v zimě r. 1190, když předtím, jako by tušil, že se nevrátí, založil se svou matkou Marií premonstrátský klášter v Louce v přítomnosti pražského biskupa Jindřicha Břetislava a olomouckého biskupa Kaima. Konrád nebyl Jindřichovi VI. nepřijemný, jak možno soudit z jeho častého pobytu v císařově táboře,

s nímž prochází Římem, libertinským lesem i Neapolí. Kromě nesporného státnického talentu k tomu nemálo přispěla válečná zdatnost českých bojovníků, kteří na sebe hlavně v Neapoli upoutali pozornost rekovnými činy, doloženými textuálně i ilustračně v básni Petra de Ebulo. A tam někde v okolí Neapole podlehl 9. IX. r. 1191 zákeřnému moru kníže Konrád, vedle kolínského arcibiskupa Filipa nejmarkantnější postava z císařovy družiny. Tak opět zahynul v cizích službách, obětovav se za cizí zájmy, schopný český panovník, kterého cizí kronikáři sami chválí jako knížete »osvíceného, udatného, moudrého a dostatek vzdělaného«.

Nedlouho po smrti nadějného knížete r. 1193 vystupuje náhle do popředí českých dějin pražský biskup Břetislav Jindřich, bohužel nikoliv v dobrém světle. V současných politických sporech udal Břetislav Přemysla Jindřichovi VI. jakožto jednoho z konspirátorů proti německé říši a jejímu císaři. Pražský biskup vzal svou odměnu za tento čin na sněmu ve Wormsu v červnu r. 1193. Císař sesadil Přemysla, panujícího v Čechách od r. 1192 po tříměsíční vládě bratra Soběslava II. Václava. Břetislav Jindřich dostal potom celé Čechy v léno a prominuta mu i dlužná suma 6 tisíc hřiven, pro niž musel snášeti od císaře jisté nesnáze, když chtěl na podzim r. 1192 putovat k sv. Jakubu do Kompostely. Toto řešení vládařské záležitosti znamenalo výhodu pro český stát, neboť dosavadní rozdílná knížetství byla sjednocena v rukou jednoho současné církevního vládce země. Výhody, které se takto zemi nabízely, nebyly bohužel využity pro státnickou a vládařskou neschopnost církevního držitele moci. Branný odpor, který se vojskům Břetislava Jindřicha pokusil klásti sesazený Přemysl v srpnu r. 1193, byl zlomen zradou jeho vlastních bojovníků a podvůdců, kteří se valem přidávali na stranu bisku-

povu. Přemysl se potom ještě čtyři měsíce bránil na pražském hradě a teprve před vánocemi hrad vydal a uprchl do ciziny. Břetislav Jindřich, dávaje se ve funkce biskupských zastupovatelů často olomouckým Kaimem, se ujímá jako kníže vlády, ale pražský hrad ho hostí skoro jen výjimečně. Biskupský vladař mešká příliš často v Němcích ve Würzburgu, v Norimberce. Je více římským kurfiřtem než českým biskupem. Proto ochotně povoluje další českou hotovost na výpravu císaře Jindřicha VI. do Itálie začátkem r. 1194, sestávající ze silného jízdního oddílu. Biskup se výpravy nezúčastnil, protože byl zaměstnán ve svém knížetství. V květnu r. 1194 opanovává Moravu a řeší tam otázku nástupce v lednu zemřelého biskupa Kaima. Biskupského prestolu dosáhl nejspíše samým Břetislavem Jindřichem císaři představený člen strahovské kanonie Engelbert, arcijáhen olomoucký, rodem z Brabant, snad knížetem biskupem v Chebu vysvěcený. Po ukončení této polovojeenské, polovisitační cesty uskutečňuje Břetislav výpravu do Mišně, nejspíše z císařova rozkazu. Vojenský zástup jím vedený nijak nedbal toho, že je pod poslušností církevního knížete a počínal si tak divoce, jak jen současná válečná praxe dovozovala. Dovídáme se, že za škody způsobené vojskem pražského biskupa jen na církevních objektech se Břetislav Jindřich podrobil na synodě duchovenstva veřejnému pokání.

Kromě tohoto pokoření, kterým dal jistě dobrý příklad duchovenstvu, kromě darování klášterům v Maštově a v Teplé není známo nic o jeho arcipastýřské činnosti. V r. 1195 zasedá opět na wormsském sněmu a je mezi prvními, kteří přijímají kříž jakožto odznak účasti na výpravě do Palestiny. Jeho rozhodnutí stáhlo k napodobení některé velmože, z nichž Hroznata, zakladatel tepelského kláštera, odkazuje svému založení před cestou všechny statky. (Pokračování)

KULTURNÍ KALENDÁŘ

Z kulturních dat připadajících na letošní září připomínáme:

4. 9. 1791

Vzpomínáme-li 165. výročí narozenin *Jana Svatopluka Presla* (nar. v Praze, zemřel tamže 6. 2. 1849), činíme tak u vědomí významu jeho veliké a záslužné práce, kterou vykonal jak pro náš lid, tak jmenovitě pro českou vědu.

V bouřlivém r. 1848 účastnil se Presl Slovanského sjezdu byl zvolen říšským poslancem a náhradníkem do českého sněmu.

Hlavním jeho pracovním úsekem byla však věda.

Presl byl jedním z polyhistorů našeho obrození: profesor mineralogie a zoologie na lékařské fakultě university v Praze, od r. 1848 člen vídeňské Akademie, byl zároveň se svým bratrem Karlem Bořivojem tvůrcem českého názvosloví v botanice. Podobně učinil tak v mineralogii a zoologii, a to četnými články v přírodovědeckém časopisu »Krok«. Ačkoliv Presl sám přímo nepracoval v chemii, napsal první české knihy i o této vědě. Jeho kniha »Lučba čili chemie zkusná« (r. 1828) jest dodnes podkladem našeho moderního chemického názvosloví.

Z ostatních děl, jež většinou ilustroval bohatě vlastnoručními kresbami, jmenujeme: »Flora Čechica« (r. 1819), »Rostlinář« (r. 1820), »Ssavectvo« (r. 1834), »Nerostopis čili mineralogie« (r. 1846). Kromě své vědecké činnosti byl Presl vychovatelem celé generace našich přírodovědců a zasloužil se o rozvoj universitních přírodovědeckých sbírek.

8. 9. 1841

Před 115 lety spatřil v Nelahozevsi u Kralup n. Vlt. světlo světa *Antonín Dvořák* (zemř. 1. 5. 1904 v Praze), Bohem požehnaný český muzikant, jak sám o sobě si říkal.

Dvořákovo dílo je bohaté. Mnohé jeho skladby jsou všeobecně známé, mnohé zcela zlidověly. Pohádková

opera *Rusalka* je kromě Smetanovy *Prodané nevěsty* nejhranějším dílem české operní tvorby vůbec. Ačkoliv Dvořák napsal 10 oper (na př. *Čert a Káča*, *Jakobín*, *Tvrď palice*, *Šelma sedlák* a j.), nebyla opera nikdy jeho vlastní půdou, na níž by se dostal přes úzký tuzemský rámec.

Daleko většího úspěchu došla jeho ostatní tvorba: jeho symfonie (slavné *Largo* z *Novosvětské*), strhující *Slovanské tance*, zpěvné *Moravské dvojzpěvy* i populární *Humoreska* jsou trvalými klenoty české i světové hudby. Dvořákova duše, hluboce křesťanský věřící, se nejvíce odráží v jeho jímavých *Biblických písních* a v oratoriu »*Stabat Mater*«, mohutném cyklu 10 čísel, uchvacujících jak mohutností čísel sborových, tak i něhou sólových partií.

22. 9. 1871

Katolický kněz a farář v Prostějově *Karel Dostál-Lutinov*, narozený před 85 lety ve svém působišti (zemř. tamže 29. 11. 1923), jeden z předních členů Katolické moderny, více než svým básnickým dílem, dnes již zapomenutým, se zapsal do dějin katolického písemnictví v našich zemích přímou účastí na založení a vedení významného orgánu této skupiny, »*Nový život*«.

Dostálovo poměrně obsáhlé dílo se nedovedlo vyrovnat s dobou po stránce estetické, neboť se s ní ze všech sil snažilo vyrovnat po stránce praktické, upadající neustále do suchého dogmatismu, retoriky a do bojovného tónu polemického. To vše vyplývalo ze skutečnosti, že Dostál byl mnohem spíše organizátorem a theoretickým mluvčím Katolické moderny než jejím básníkem.

I když trvání »*Nového života*« bylo poměrně krátké (r. 1896—1907), jeho význam pro rozšiřování obzorů literárních i pro uplatňování demokratických zásad v organizaci církevního života zůstane v dějinách našeho náboženského písemnictví navždycky příkladný. A s ním i působení Karla Dostála-Lutinova.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Měsíčník katolického duchovenstva

ROČNÍK VI.

ČÍSLO 8

Josef Beneš: Naše úkoly

ThDr Jan Merell: Proroctví Sibyllina

*ThDr František Kotalík: Boží láska, vůdčí motiv úcty
k Božskému Srdci Páně ve Starém Zákoně*

Děkan Václav Šebek: Domine, dilexi decorem domus Tue...

ThDr Jaroslav Kouřil: Zamýšlíme se nad naším venkovem

P. Karel Sahan: Pluviale

P. Václav Zima: Modlitba a utrpení

Dr Hubert Havránek: Dojmy od sv. Prokopa v Třebíči

ThDr František Drábek: Blaho obecné je vyšší

8

1956

ANIMARUM PASTOR
COMMENTARII PERIODICI AD USUM CLERI CATHOLICI EDITI
Prodeunt decies singulis annis

SUMMARIUM:

J. BENEŠ: Nostra munera et studia.

Quinque annis post operae et studii pro Ecclesia et patria Consilium nostri cleri Catholici (CMVKD) Rei publicae Bohemo-Slovenicae sollicitum est de libello et instituto plenae activitatis in posterum. Nunc fundamentum primi ordinis continetur amplificatione consuetudinis inter clerum nostrae patriae et omnes sacerdotes Catholicos aliarum nationum, specialiter harum ad occidentem spectantium. Sed etiam domi expectant nostrum clerum gravia munera, scilicet admonitio operariorum et fidelium ad Christianum profundiorum sensum moralem laboris, studium spirituale, sublatio moralis et cultus et humanitatis nostri ruris, studium depugnandi superstitiones, quae accumulunt densas nubes purae, incontaminatae, integrae vitae religionis omnium fidelium apud nos. Catholicis nostrae patriae contigit spatio horum quinque annorum reperire communem formam operae et studii cum acatholicis in sensu dignae et rectae convictionis, quae agnoscit nos fideles viventes hodiernis diebus in nostra Re publica habere et possidere summum ius iustae rationis et copiosi modi vivendi omnium nostrorum filiorum et filiarum Sanctae Romanae Ecclesiae.

ThDr J. MERELL: De oraculis Sibyllae.

Valde nota verba sequentiae Dies irae sunt fundamentum studii Spectabilis auctoris, qui scrutatur, quibusnam oraculis Sibyllae propius accedat laudatus versus liturgiae Missae defunctorum. Antiquissimis oraculis primum usi sunt Hebraei viventes Alexandriae, dein ipsi Christiani usque ad posteriorem formam merae fabulae et imaginationis populi, depingentis desideria, quibus haec oracula ditavit opinio et traditio populi. Haec materia porro tractatur.

Dr FRANTIŠEK KOTALÍK: Amor Dei, princeps ratio cultus Sacratissimi Cordis Jesu textibus Veteris Testamenti.

Explanatio Litterarum Encyclicarum B. Papae Pii XII. — Haurietis aquas in gaudio . . . , quae tangunt perfecte et admirabili modo omnia symbola amoris Dei in Sacra Scriptura Veteris Testamenti, ut possimus percipere plenum et profundissimum sensum spirituales horum locorum divinae locutionis Spiritus Sancti. Cor Jesu Sacratissimum — exemplum nostri amoris, quin immo, lapis angularis Novi Testamenti: Verbum Caro factum, plenum gratiae et veritatis.

DECANUS V. ŠEBEK: Domine, dilexi decorem domus Tuae . . .

Scriptor in suis adnotationibus commemorat plurimos fructus visitationum canonicarum ecclesiarum Romae. Hac pagina praesertim adducit nonnullas admonitiones, spectantes varia vitia occasione visitationum nostris ecclesiis, et nutus, quomodo haec, quae incongruenter eveniunt, amoveantur.

ThDr FRANTIŠEK DRÁBEK: Bonum commune maius est.

Magna abundantia bonorum apud divites persaepe aperit necessitatem et inopiam pauperum. Si res alienas possides, possides fere haud dubie res affluentiae et copiae.

NOVÉ KNIHY

SEDM HROBŮ

V celém díle národní umělkyně Marie Majerové se odráží boj našeho lidu za osvobození ze jha kapitalistických vykořisťovatelů, boj za naši národní i politickou samostatnost. Nejinak je tomu proto i v knížce povídek SEDM HROBŮ, která nyní vyšla jako další svazek Knižnice vojenských příběhů v nakladatelství Naše vojsko (kart. Kčs 1,02). V těchto povídkách zachytila Majerová příběhy z tří období naší nedávné historie.

A. AVDĚJENKO, NAD TISOU (Nakl. Naše vojsko, str. 236, Kčs 5,04).

Posláním Avdějenskovy knížky není jen poskytnout vzrušující četbu, ale dát i poučení o tom, jakými způsoby pracuje nepřátelská rozvědka, jak je důležité být ostrážitým na každém kroku a jak těžká, odpovědná a nebezpečná je služba těch, kteří chrání hranice socialistického státu proti nepřítelům. Přeložil Z. Volný.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

NAŠE ÚKOLY

Josef Beneš, generální tajemník Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva v ČSR

Před pěti lety shromáždilo se v našem hlavním městě na I. svatováclavském mírovém sjezdu na 2000 českých a slovenských katolických kněží ze všech končin republiky. Význam tohoto manifestačního shromáždění jest vážit nejen podle jeho početnosti — nikdy se totiž v našich dějinách nesešlo tolik kněží v jednom městě — ale zejména podle myšlenkového přízvuku a historických rozhodnutí, jež sjezd během svého jednání zdůraznil a přijal. Vždyť se zde sešli katoličtí kněží — věrní synové Církve i vlasti — aby po prvé slavnostně ukázali doma i za hranicemi, kde je jejich místo a jakou nastupují cestu. Sjezd byl jasným, upřímným a přesvědčujícím přiznáním našeho duchovenstva k světovému mírovému hnutí a k lidově demokratickému řádu. Dali jsme najevo na všechny strany, že se navždy rozcházíme se starými představami a praxemi kapitalistického světa a že se stavíme do jednotné fronty s československým lidem, hlásíce se ihned o svůj osobitý pracovní podíl na budovatelském díle.

To, co se nám dnes zdá tak samozřejmé, tehdy všem tak samozřejmé nebylo. Dnes je vidět, že nastoupená cesta byla nejen správná, ale i naprosto nutná, že to byla cesta jediná, protože hlasatelé Kristova evangelia lásky jinou cestu hledat nemohli a ani ji hledat nesměli. Těm, kteří se tenkrát v našem kněžství ujali této šťastné iniciativy, bylo jasno jedno: od slov nutno přejít k činům, protože podle skutků jsou lidé poznáváni a hnutí hodnocena. Mír a budování, to nebyla pouhá propagační hesla. Hlasatelé lásky museli se změnit v aktivní činitele lásky a zralými činy dokazovat správnost nové cesty.

Šlo o věc nemalou. Náš národní život byl v přerodu, měnilo se všecko, organizace, metody a cíle; žili jsme uprostřed revoluce. Miliony spoluobčanů vykročily pevným krokem k novému životu a naším úkolem bylo, abychom se v této rozhodující chvíli neoctli vlastní vinou v izolaci před tímto revolučním kvasem a zítřkem. V obdobné situaci byli jsme v roce 1918, kdy jsme rovněž museli zabránit, abychom se v národě nestali jakýmsi izolovaným ghetem. Nyní bylo na nás hledat společnou rovinu, na níž by se mohly v budoucnosti rozvíjet šťastné osudy národa, protože jednotu národa bylo nutno zachovat za všech podmínek. Katolíci museli žít svorně a příčinnivě s nekatolíky v téže vlasti a v témže režimu. Na pomoc nám přišlo křesťanské přikázání lásky k bližnímu. Lásku nelze jen kázat, tu nutno žít a životem a prací množit a šířit. Chystali jsme se budovat svou vlast v míru, a proto bylo naší povinností hlásat a žít mír se světem a především s našimi spoluobčany, abychom společně s nimi z plodů tohoto míru mohli těžit. Museli jsme hledat a najít společný jazyk se všemi Čechy a Slováky. A tento společný jazyk se rozezvučel nádherným slovem MÍR.

A tak byl na svatováclavském sjezdu založen Celostátní mírový výbor katolického duchovenstva republiky Československé.

Počátky nebyly lehké. Naše práce byla ztížena velkým, tehdy mezinárodním napětím a stále stoupající nervositou v mezistátních vztazích. Proto tím hlouběji byla zdůvodněna. Dnes už to vypadá snazší, ale někdy opravdu jen vypadá. Přesto, že procházíme zmírněním mezinárodní situace, objevují se na světovém nebi stále mráčky, které se různí kazimírové urputně snaží srazit v husté a temné mraky, z nichž by vyrazil bouřlivý orkán, který — jak víme — by spálil svět. Co chvíli jako by nějaký zlovolník házel balvany do cesty těm, kteří se poctivě snaží urovnat mezinárodní rozpory. Slyšíme někdy mluvit o nebezpečí nového fašismu, ale jak jinak nazvat skutečnost, že státy, které se nad námi holedbají svou patentovanou demokratičností a ukazují na nás prstem jako na pochybné demokraty, samy zabírají podvodnými machinacemi politicky ovlivněných soudů svým občanům projevovat svobodně své politické názory a tužby? Vlády, nesmírně nedůtklivé na svou suverenitu, najednou pokrytecky vytýkají svobodně egyptské zemi, že se odvolává na suverenitu a její práva v oblasti, kde jiné státy ji žárlivě strážejí. Státy, které pořád káží o posvátnosti udržování mezinárodních smluv, svádějí své vasaly bezostyšně k tomu, aby je svévolně rušili, jako to vidíme ve Vietnamu, který se přes svornou vůli lidu a jasné znění ženevských úmluv nesmí sjednotit svobodnými volbami na celém svém území. A to pomíjíme intriky, které se stále stavějí do cesty mírovému a z dorozumění obou německých států vyplývajícimu sjednocení Německa, sjednocení Koreje, odstrkování lidové Číny od rovnoprávnosti s velmocemi atd. Všude — a právě když jsou všichni přesvědčeni, že lidstvo si svým hořkým utrpením za posledních válek

vysloužilo a zasloužilo právo na mír — objevují se zločinné prsty, které by nejraději znova stiskly hrdla osvobozených národů.

A tak si nemůžeme říci, že by naše práce byla hotova, že bychom mohli složit ruce v klín. Naše práce není hotova, právě tak jako není marná, a my musíme své další úsilí vystupňovat, zvýšit, prohloubit a prosytit neochvějným rozhodnutím pokračovat vytrvale na nastoupené dráze, zejména když dosažené a nesporné úspěchy nás k tomu vybízejí. Přirozeně, že bez Božího požehnání bychom nevykonali nic, a proto budeme v pravém slova smyslu útočit prosbami a modlitbami na Boha, Pána osudu lidí i národů, aby vyslyšel naše horoucí volání po zajištění spravedlivého míru. A chceme prosit o mír nebesa společně s miliony katolických křesťanů naší vlasti, aby se tak naše hromadné modlitby slily v mohutný zvon, jehož jasný kovový zvuk by pohnul nebesy. »Tlucte a bude vám otevřeno,« praví Pán a my poslechneme.

Avšak nejen modlitby, nýbrž i konkrétní a neúnavná naše mírová práce, sjednocená v duchu i činech s velkým a dnes už nepřemožitelným světovým mírovým hnutím, bude plnit příští dny našeho života. Čekají nás doma mnohé úkoly. Nad celou naší zemí slyšíme právě znít zvučný a slavný úvodní zpěv druhé pětiletky, již má naše socialistické hospodářství udělat velký krok vpřed ku prospěchu všeho občanstva. Mír je nejen předpokladem, ale i sladkým ovocem naší budo-
vatelské práce, a naše občanstvo si jej musí zasloužit. My, kněží, jsme už tradičně povoláni stát v prvních řadách moderních národních a sociálních snah, jak tomu už jednou bylo za první české národní revoluce v 19. století, v době národního obrození. Tehdy katoličtí duchovní křísili jazyk český, národní kulturu, lidovou vzdělanost a zasloužili se nejednou o hospodářský pokrok na ves-
nicích. Kněží dnešní doby nesmějí se dát zahanbit svými spolubratry více jak před 100 lety. I dnes je jejich neposlední místo na straně národního a sociálního pokroku, jímž je beze sporu socia-
lismus. Z toho pro nás vyplývají úkoly další. V průmyslových oblastech poukážeme přesvědčivě, že zvýšení blahobytu pro každého občana závisí především na vyšší produktivitě práce, na jejím zkvalitnění a v neposlední míře na pochopení hlubokého mravního smyslu práce, kterou podle křesťanského názoru chválíme a oslavujeme Boha podobně jako modlitbou. Vždyť modlit se lze nejen srdcem, ale i rukama, jsou-li přitom mysl a srdce obráceny k Bohu. A na vesnici náš úděl není menší, naopak! Každý kněz má tam tolik možností poučit katolického zemědělce, že kolektivní způsob hospodaření na půdě je vpravdě moderní, zemědělsky pokrokový, technicky vyspělejší, že odpovídá zásadám křesťanské morálky a že — je-li svědomitě a poctivě prováděn — na konec, jak se stále více ukazuje, je i pro zemědělce rentabilnější. A není věru důvodu, proč by se ducho-
venstvo mělo vzdalovat od nedávno vyhlášeného boje proti pověrčivosti. Do náboženských před-
stav našeho lidu je dosud přimíšeno zejména místy mnoho škodlivých, ba i nejpapných pověr, po-
zůstatků starých dob, jež neblaze zakalují čisté náboženské myšlení a citění. Bojovat proti pověr-
čivosti všeho druhu je dobrou službou pravdě a kněz se této službě nemá vyhýbat.

Všecky tyto úkoly prováděné kněžstvem vzdělaným a zaníceným vyžadují od nás velké vnitřní přípravy, pohotovosti a porozumění. Příští léta, charakterisovaná úsvitem atomového věku a vzrůstající mechanisací lidské práce a tím i jejího usnadnění, ještě více sblíží národy a rozšíří obzory, v lidské perspektivě svět se zmenší, styky mezi národy budou snazší a dorozumění stále bližší přes všechny úklady kazimírů.

I katolíci, a zejména duchovní, na to musí být připraveni. Blíží se neodvratně doba, kdy celé velké a dnes ještě nedosti vyvinuté pevniny zaujmou rovnoprávné místo v rodině kulturních a svobodných národů se všemi důsledky a zlomí navždycky okovy kolonialismu. Tento zdravý, nutný a logický vývoj budeme podporovat ze všech sil, protože odpovídá křesťanskému učení a pro-
spěje v těchto dosud většinou misijních zemích katolictví a Církvi. Zásada koexistence, formulo-
vaná po prvé jasně v SSSR, to jest princip snášenlivosti, soutěžení a spolupráce různých světových názorů, politických režimů a hospodářských řádů pro mír a blaho všeho lidstva, uplatní se pone-
náhlu po celém světě. Tyto myšlenky, u nás už běžné, stanou se záhy kulturním majetkem všech národů a my je musíme ve stycích s katolíky a kněžstvem západních zemí umět prosazovat. Proto se musíme pro stále častější styky se zahraničním katolictvím správně vyzbrojit. Na tom velmi mnoho záleží. Sám jsem měl nedávno vděčnou příležitost opravit některé nesprávné a nepravdivé názory členů skupiny vzdělaných Američanů na náš náboženský život a jeho problémy, názory hrubě skreslené vlivem nepřátelské zahraniční propagandy. Byla to delegace universitních profe-
sorů ze San Franciska, vedená profesorem filosofie na universitě v San Francisku Alfredem Fiskem, která se velmi zajímala o náboženský a církevní život u nás a byla velmi překvapena skutečností, jak se jí nepokrytě u nás jevila, proti nemožnostem rozšiřovaným nepřátelskou propagandou o nás. Protože naše styky se Západem se budou stále rozvíjet, musíme i my, katoličtí kněží, být i zde na vyšší situaci.

V této souvislosti poroste obzvláště význam naší zahraniční komise při CMVKD, protože na ní bude, aby navazovala vhodné a účelné styky se zahraničními duchovními, významnými laiky a katolickými institucemi. Zástupci našeho kněžstva objeví se na zahraničních tribunách a budou tam mluvit s našimi zahraničními spolubratry o naší práci, jež vyplývá důsledně z katolického

myšlení a tisícileté zkušenosti českého křesťanství. A my zde uvítáme zahraniční kněze i laiky, kteří se budou zajímat o náboženský život v naší zemi. Ale i ostatní komise musí zintenzivnit a prohloubit svou činnost. Zemědělská komise bude ještě lépe pomáhat kněžstvu v práci o všestranné povznesení venkova v duchu socialistické kolektivismace, zájmová komise bude si ještě více vědoma, že kněz po svých povinnostech v kostele i mimo kostel má právo na řádný a pravidelný oddech jako každý poctivě pracující člověk. Organizační komisi nesmí ujít ani jediný z nás kněží, který snad dosud nechápe dost jasně, že budovatelské úsilí státu směřuje k prospěchu občanů a tudíž i kněžstva. Myslíme-li to my dobře se státem, bude to stát dobře myslet i s námi. Z Duchovního pastýře uděláme opravdovou zbrojnici a tribunu pro českého kněze. A to ve všech směrech: bude rozšiřovat jeho obzor, informovat ještě zevrubněji o světových problémech z katolického zorného úhlu a vybaví jej přesvědčujícími argumenty pro jeho duchovní a mírovou práci mezi věřícími.

Takový je náš rozhled do budoucnosti, takové jsou naše stručné směrnice pro práci v příštích letech. Přehlížíme-li všechno, co jsme za uplynulých pět let vykonali, můžeme být spokojeni, může s naší prací být spokojen věřící lid i naše vlast. Ale tato spokojenost nechť nás neuspí, nýbrž vzpruží a pohne k pevnému a splnitelnému slibu: Ano, pracovali jsme dobře, ale budeme pracovat ještě lépe, abychom k 10. výročí našeho Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva v ČSR mohli Bohu a Církvi, národu a vlasti předložit ještě bohatší počet ze svých skutků.

PROROCTVÍ SIBYLLINA

V krásné mešní sekvenci Dies irae překvapuje spojení krále Davida spolu se Sibyllou jako svědky posledního soudu: »Teste David cum Sibylla.« Toto spojení mimoděk vyvolává celou řadu otázek: Kdo vlastně je tato Sibylla? Některá ze Sibyll antických, královna ze Saby, či snad Sibylla, která v lidové fantasii mnohých národů a také u nás se objevuje? Literární prones Sibylliných věsteb, jak si je vybavujeme ze svých studentských let z hodin klasické literatury a historie, je velmi složitý. T. zv. Sibylliny věštby prošly během staletí charakteristickým vývojem. Antických Sibylliných věsteb se nejdříve uchopili Židé, hlavně v Alexandrii. Tyto podle židovských představ upravené věštby pak přešly rukama křesťanskými, až vyústily a staly se populárními zkazkami, představami a tužbami, které do nich vložila lidová představivost.

Sledujme tento čtverý vývojový proces Sibylliných věsteb.

1. *Sibyllы antické.* U starověkých národů byla vžita představa, že mnozí lidé mají dar poznávat vůli bohů. Podle antických představ byly obdařeny věšteckým duchem zvláště ženy, nazývané Sibilly. Pohanská mythologie spatřovala v Sibylle u vod a v jeskyních se zdržující Nymfu, která znala úrady bohů o osudech zemí a národů a tyto v různých formách, hlavně ve věštách, zjevovala. Sibylla není jméno vlastní, ale znamená spíše etymologicky každou ženu, která zjevuje budoucí věci. Jméno je odvozováno z eolského Sios bůl — Dios bůl — »úradek boží«. Nejstarší doba znala jednu Sibyllu, v pozdější době jich bylo rozlišováno více. Byly odlišovány jednak různými jmény, jednak označovány podle míst, kde se zdržovaly. Varro, Ciceronův současník, jich zná již deset. Jeho výčet se zachoval u Laktantia (Div. Inst. I 6, 8 n.). Jsou to: perská, libycká, delfská, kimmerská, erytherská, samská, kumejská, hellespontská, fryzská a tiburská, která věštila ještě ve středověku.

Již několik století př. Kr. kolovala různá Sibyllina proroctví, hlavně v Malé Asii. Jejich proroctví byla sebrána ve sbírkách, které se během staletí měnily a rozšiřovaly. Později přešly do Řecka, a konečně také do Itálie, kde byla pověstná sbírka výroků chovaných v Římě na Kapitolu, kde je střežili decemvirové. Když hrozilo Římu nějaké nebezpečí, hledali v nich na rozkaz senátu rady. Podle podání koupil oracula král Tarquinius¹ od Sibilly, která přišla z Malé Asie do Kumu v Kampánii. Sibylla nabízela Tarquiniovi ke koupi devět knih proroctví. Králi se zdál požadovaný obnos veliký a odmítl je. Sibylla tři knihy spálila. Za stejnou cenu znovu nabízela králi šest knih. Když je nepřijal, spálila další tři knihy. Konečně poslední tři

knihy Tarquinius přece koupil za sumu tak velikou, jakou žádala Sibylla za devět knih. Když byla tato sbírka proroctví při požáru Jupiterova chrámu na Kapitolu zničena r. 83 př. Kr., byla pořízena nová sbírka, hlavně z věsteb sebraných v Malé Asii. Za Juliana Apostaty ještě prý do věsteb bylo nahlíženo. Za Honoria na poč. 5. stol. byly pak spáleny. Z pohanských Sibyll se zachovaly jen nepatrné zlomky, citované příležitostně u starých spisovatelů.

2. *Sibilly židovské.* Od pohanských Sibyll je třeba rozlišovat dodnes zachovaná proroctví židovská a křesťanská. Od 2. stol. př. Kr. Židé Hellenisté, hlavně v Alexandrii, nejdříve upravovali pohanská Sibyllina proroctví a později skládali proroctví nová. Cílem těchto upravených anebo nových proroctví byla propagace mosaického náboženství, monotheismu a mesiánských představ. Ličí historii světa od počátku do současnosti, popisují příchod Mesiášův a nastolení jeho království, ličí Boží soud, zánik pohanských říší a měst a vybízejí pohany k nápravě života a pokání. Tato oracula bývají zpravidla publikována ve sbírkách starozákonních apokryfů, ačkoliv apokryfy v nejvlastnějším slova toho smyslu nejsou. Za autory nejsou totiž označováni autoři biblických knih nebo proroci a patriarchové Starého Zákona, ani jejich obsahem není vlastní biblická látka. Mají s nimi však určitou podobnost a příbuznost; jejich proročský obsah připomíná starozákonní proroky, takže někdy byly i neprávem kladeny na roveň Pismu svatému.

Částečně vznikaly ještě v době před Kristem, částečně již v dobách křesťanských, takže jejich obsah je velmi různorodý a tak, jak se zachovaly v dnešní formě, není snadno vždy s přesností určit, které části anebo knihy jsou původu židovského a které křesťanského. Proto se k nim ještě budeme vracet, hovoříce o Sibyllách křesťanských. Spolu se Sibyllami křesťanskými byly věštby židovské sebrány pravděpodobně nějakým křesťanem z doby po Laktantiovi.

3. *Sibilly křesťanské.* Snad již ke konci 2. stol., ale jistě ve 3. stol. po Kr. příkladu Židů následovali křesťané a jednali přepracovali židovské sibyllské věštby, jednak skládali nové, směřující k osobě Ježíše Krista. Tak jako židovská Sibyllina proroctví byla propagací židovství, byla křesťanská Sibyllina proroctví propagací křesťanství. Křesťanské Sibilly vyjadřují víru v Krista, Syna Božího, znají přimluvu Panny Marie a svatých, doporučují ctnosti a kárají chyby. Jejich etika je vcelku správná. Stejně jako židovské Sibilly tepou zvláště Řím. Židé pro vyvrácení Jerusalema a chrámu, křesťané pro častá pronásledování.

Sbírka židovsko-křesťanských Sibyll se zachovala v několika rukopisech. Zachovalo se asi 4230 řeckých hexametřů. Nová vydání židovsko-křesťanských Sibyll mají vcelku 12 knih, knihu 1—8 a knihu 11—14, kniha 9 a 10 chybí. Jak prvních osm knih, tak ani další čtyři nejsou uzavřeným celkem. Jednotlivost je narušována jak zřejmými vsuvkami, tak vynechávkami. Není vždy snadno rozlišit prvky křesťanské od židovských. Židovský charakter prozrazuje kniha 3—5. Kniha 1—2 a kniha 6—8 charakter křesťanský. Charakter knihy 11—14 je převážně profánní.

Prvních osm knih vydal po prvé řecky jako editio princeps z Mnichovského rukopisu 351 r. 1545 v Basileji Xystus Betulejus (Birken). Edice nebyla dosti přesná, stejně jako latinský překlad těchto Sibyll Sebastiana Castilio (Châteillon), vydaný o rok později, rovněž v Basileji. Na počátku 19. stol. objevil kardinál Angelus Mai knihy 11—14 a publikoval je podle rukopisu Ambrosianského a Vatikánského.²⁾

Stručný obsah jednotlivých knih je tento: První dvě knihy (747 veršů) obsahují jednak zprávy o nejstarších dějinách světa a národů, jednak předpovědi o Mesiášově působení na zemi. Zdá se, že jde o původní židovský spis, který byl přepracován křesťanskou rukou ke konci 3. stol. Daleko starší je kniha třetí (829 veršů), líčící nejstarší historii Izraele, tresty, které stihnou pohanské národy a vítězství království mesiášského. Úryvky cituje ve svých Starozákonnostech (1, 4, 3) i Josephus Flavius. Jádro knihy pochází pravděpodobně již ze 2. stol. př. Kr. Malá čtvrtá kniha (192 veršů), předpovídající zkázu národů Asie a Evropy, je rovněž dílem židovského skladatele a z narážek na výbuch Vesuvu (79 po Kr.) a zkázu jerusalemského chrámu je její vznik kladen asi do r. 80 po Kr. I v páté knize (531 v.) převládají židovské názory. Je to směsice o římských, egyptských, chaldejských a židovských věcech a vznikala od konce prvního do konce druhého křesťanského století. Duch následujících tří knih je zcela křesťanský. Kratičká šestá kniha (28 veršů) je hymnem na Krista a chvalozpěvem na dřevo svatého Kříže. Sedmá kniha (62 veršů) prorokuje zánik nevěřících zemí a konec světa. Kniha osmá (501 veršů) ohlašuje trest, který stihne Řím a prorokuje o posledních osudech světa. Ve vv. 217—243 se vyskytuje známý akrostich:

Ἰησοῦς Χριστὸς Θεοῦ υἱὸς σωτήρ,

který po prvé uvádí Laktantius (Div. Instit. 7, 16) a který znal i sv. Augustin v latinském překladu (De Civ. Dei 18, 23). Jedenáctá kniha (324 v.) podává dějiny starého Egypta až po římskou nadvládu. Kniha dvanáctá a třináctá (299 a 173 veršů) líčí historii římských vládců od Augusta do Galliena. Podobně i kniha čtrnáctá (361 veršů) mluví o římských vládci. Jsou to vesměs vybájené historky bez historického podkladu. Tyto poslední knihy jsou různá díla spojená v jeden celek ze 3.—4. stol. židovsko-křesťanského původu. Tak doba vzniku všech židovsko-křesťanských Sibyll objímá dobu bezmála pěti století.

Jak patřili na Sibyllina proroctví svatí Otcové a starokřesťanští spisovatelé? Otcové apoštolští o Sibyllě mlčí. Z řeckých spisovatelů měli Sibyllu ve vážnosti sv. Justin, Theofil Antioch., Klement Alex.; z latinských Tertulián, sv. Augustin a zvláště Laktantius. Křesťanští spisovatelé pátrali, zda snad v těchto věšt-bách antických nejsou zvěsti o Mesiáši ohlašovaném starozákonními proroky. Protože však mezi knihami

Sibyll bylo mnoho vzniklých již v době křesťanské, nebylo snadné rozlišit původní pohanské věštby od nových a zvláště když se pak nesplnily předpovědi těchto o zkáze římského imperia a konci světa, začala autorita a důvěra k Sibylliným věšt-bám upadat.³⁾

Víra v Sibyllu ožila opět ve středověku.⁴⁾ Zájem o věštby vzrůstal od konce 12. stol. a byli to hlavně františkáni a dominikáni, kteří tento zájem šířili. Když ve 13. stol. byl františkánům svěřen římský kostel Ara Coeli s uctívanou soškou »Santo Bambino«, kult Sibyll se jejich přičiněním stále více rozšiřoval. Je známo, že kostel obdržel své jméno vzhledem k tradici o císaři Augustovi a Sibyll. Když Octavian měl být prohlášen za boha, ukázala prý Sibylla císaři na nebi ženu se zlatou korunou a s dítětem v náručí se slovy: »To je dítě zrozené z Panny, Bůh, Pán nebe a země.« Načež císař klekl, přinesl dítěti oběť a postavil na Kapitolu oltář s nápisem: »Ara primogeniti Dei.« To se prý stalo v oné noci, kdy se narodil Kristus.⁵⁾ Tato legenda značně přispěla ke zpopularisování Sibyll ve středověku.⁶⁾ Avšak žádný z velkých theologů středověku nevěřil v pravost Sibylliných proroctví, která v té době byla známa jen ze sporých citací starokřesťanských spisovatelů. Jak bylo již dříve podotknuto, sbírky 5.—6. stol. se ztratily a rukopisy Sibylliných (židovsko-křesťanských) proroctví byly objeveny až v 15. století.

Vedle dvanácti Sibyll se objevuje ve středověku ještě Sibylla třináctá, která se stala zvláště legendární a oblíbenou. Tato Sibylla byla ztotožňována s královnou ze Sáby (3 Král. 10, 1—13) a na rozdíl od ostatních byla nazývána Michalda. Toto středověké uctívání královny ze Sáby bylo jistě též zapříčiněno dvojí zmínkou o ní v Novém Zákoně u sv. Matouše (12, 42) a Lukáše (11, 31). Tato Sibylla-Michalda přešla do legend evropských národů a je Sibyllou, která věští i v prstonárodních »proroctvích« českých.

Dokončení příště

Dr Jan Merell

Poznámky:

¹⁾ Podle některých spisovatelů (na př. Lactantius) to byl Tarquinius Priscus. Podle jiných (Dionysius Halicarn) pravděpodobněji Tarquinius Superbus.

²⁾ Další vydání: Joannes Opsopoeus (Koch) Paříž 1599 a 1607. Text řecký s latinským překladem a poznámkami. Od tohoto vydání se celkem neliší vyd. Servatia Galle v Amsterodamě 1689. Dobré vydání, podle sedmi kodexů, je vyd. Karla Alexandre v Paříži 1841—1869. Z novějších vydání si zaslouží zmínky A. Rzach, Vídeň 1891; Joh. Geffcken, Lipsko 1902; S. Székely, Freiburg 1913.

³⁾ Vyčerpávající pojednání o věšt-bách Sibylliných v církevní literatuře a theologii napsal v čas. Scholastik IV. roč. (1929) P. K. Prümm, tamtéž viz postoj starokřesťanských spisovatelů i středověkých theologů k Sibyllám.

⁴⁾ Když od Konstantina Vel. byla IV. Virgiliova ekloga vykládána mesiásky, byla ve středověku tato ekloga pojímána jako věštba kumánské Sibyll, což velmi přispělo k popularitě Sibyll.

⁵⁾ Legenda je tradována i v jiných verzích.

⁶⁾ O Sibyllách v křest. umění pojednávají na př. Barbier de Montault E. Mâle, A. Rossi a j. O věšt-bách Sibylliných s ohledem na sekvenci Dies irae psal P. Frant. Matoušek v Časopise katol. duchovenstva XX. roč. (1847) str. 458—469.

BOŽÍ LÁSKA, VŮDČÍ MOTIV ÚCTY K BOŽSKÉMU SRDCI PÁNĚ VE STARÉM ZÁKONĚ

Encyklika sv. Otce Pia XII. — Haurietis aquas in gaudio... se dotýká vznešeným způsobem též textů starozákonních, kde nyní můžeme pochopiti nesmírný, hluboký význam plného duchovního smyslu mnohých starozákonních textů. Vždyť podstatný důvod této výsostné úcty k Božskému Srdci Páně je láska, která mnohými způsoby je vyznačena již v textech Pisma

sv. Starého Zákona, a to obrazy, které dovedou vznítit a rozhořet duše věřících. Všechny totiž obrazy v Písmě sv. Starého Zákona, které naznačují příchod Syna Božího, v čase přijavšího lidskou přirozenost, mohou být pokládány za nejvznešenější symbol, náznak Boží lásky, totiž nejsvětějšího Srdce Božského Spasitele.

Můžeme nyní přistoupiti k samým počátkům veliké

úmluvy Boží s vyvoleným národem Izraele, jejíž podstatné zákony jsou obsaženy pro všechny věky ve dvou deskách Božího desatera. Tato úmluva nespočívá pouze ve vědomí nejvyšší moci Boží a naprosté poslušnosti vyvoleného národa, ale je spíše již ve Starém Zákoně zdůvodněna především nesmírnou láskou Hospodinovou k svému lidu. Nebyl též jediným důvodem poslušnosti Bohu vyvoleného národa strach před tresty, hrůzou a blesky posvátné hory Sinaj, ale spíše povinná úcta a láska k Hospodinu — Slyš, Izraeli, Hospodin, Bůh náš, jest jediný Hospodin. Proto miluj Hospodina, Boha svého, celým srdcem svým, vši duší a vši silou svou. Tato slova, kterými ti dnes přikazuji, necht' zůstanou v srdci tvém... Deut. 6, 4—6.

Pohledme jen na slavný chvalo zpěv Mojžíšův o vysvobození národa Izraele ze zajetí a otroctví egyptského. Toto vysvobození se stalo pouze zásahem všemohoucího a nejvyšší milosrdného Boha. Náplň tohoto chvalo zpěvu musí naplnit duši opravdovým dojetím — Jak orel budí k letu svá mláďata, jako nad nimi poletuje, tak (Hospodin) rozepjal svá křídla, vzal (Izraele) a nosil svými perutemi — Deut. 32, 11.

Snad žádný z proroků starozákonních nedovedl tak výstižně vypsat onu nesmírnou lásku Hospodinovu k vyvolenému národu nad proroka Osiáša. Tento nejvznešenější mezi starozákonními proroky líčí lásku Boží k národu Izraele jako nejvlastnější vztahy otce ke svým synům a snoubence ke své nevěstě. Láska, která je zneuctěna mnohými zpronevěrami a těžkými proviněními, se nemenší, nýbrž očekává okamžik návratu a pokání, aby pouta nejčistší lásky se rozvinula opět mezi nejužším svazkem lidské společnosti. Národ izraelský, často nevděčný, nevěrný, stížený nesčetnými hříchy, když se navrátí k svému Hospodinu, aby okusil nejsladší plody nehynoucí, věčné lásky Boží — Když byl Izrael ještě dítě, zamiloval jsem si ho, a z Egypta jsem povolal syna svého. A já jsem byl jako pěstoun Efraimovi, nosil jsem je na ramenou svých, ale nepoznali, že jsem je ošetřoval. Pouty blahovůle jsem je táhl, vazbami lásky; pozdvihl jsem téměř o hlavu na čelistech jejich a schyloval jsem se k němu, aby měl co jísti... Vyléčím rány odpadu jejich, milovat je budu dobrovolně, neboť se odvrátili hněv můj od nich. Budou rosou Izraelovi, že bude kvést jako lilie a kořen hnát jak stromy Libanu — 11, 1, 3—4; 14, 5—6. Zdaž podobně neznějí i slova velikého proroka

Izaiáša, který staví proti sobě výkřiky vyvoleného národa a lásku věčnou Hospodinovu — Sion děl: Opustil mne Hospodin, Pán se na mne zapomenul. — Může zapomenout na své dítě žena, bez citu s plodem své krve býti? A byt' i ona se zapomněla, já přece nezapomenu na tebe — 49, 14—15. Těže síly a dojemnosti jsou i slova inspirovaného autora Písně písní, kde užitím symbolu manželské lásky nejjivějšími barvami svatopisec kreslí vzájemná pouta lásky mezi Bohem a vyvoleným národem. — Jako lilie mezi trním, tak jest má přítelkyně mezi dívkami. Jsem mého milého a můj milý jest můj, ten, jenž se pase mezi lilijemi. Přitiskni se na mne jak pečetní prsten na srdce, jak pečetní prsten na své rámě! Ano! Jest jako smrt mocné milování, silná jako pekla jest láska a žárlivost. Žár její — žár jest ohně a plamenů. — 2, 2; 6, 2/8, 6.

Ano, ještě i prorok Jeremiáš dává nám předzvěst onoho výsostného tajemství, které se uskutečnilo nejmilosrdnější a věčnou Boží láskou — Z daleka se ukázal jemu Hospodin. Ano, láskou věčnou miloval jsem tebe, proto jsem zachoval tobě smilování. Ale tato bude smlouva, kterou učiním s domem Izraelovým po těch dnech, dí Hospodin: Vložím zákon svůj do jejich útroby, a do srdce jim jej napíši; a budu jejich Bohem, a oni budou mým lidem! A nebude již učiti druh druhá, bratr bratra; poznej Hospodina! — Neboť všichni poznají mne od nejmenšího z nich do největšího, dí Hospodin; neboť milostiv budu nepravosti jejich, a na hřích jejich si již nevzpomenu. — 31, 3; 31, 33—34.

Tato nejnežnější a trvalá láska Boží, byt' tolikrát v dějinách vyvoleného národa pošlapána, zneuctěna, zavržena, nikdy nedospěla k tragickému okamžiku, aby tento národ zcela opustila a jej zavrhl, nýbrž především a hlavně, aby národ k sobě čím více připoutala, přivázala a nerozlučně spojila. Toto jsou úchvatné náznaky a symboly Starého Zákona Božského Srdce Páně, plného lásky k nám a všemu lidskému tvorstvu. Toto Srdce se stává vzorem naší lásky a je zároveň úhelným kamenem Nové Úmluvy. Jednorozenný Syn Boží vtělené Slovo — plné milosti a pravdy, které se přiblížilo lidem, stíženým nesčetnými hříchy a těžkostmi, studnice živé vody, aby zalévalo vyprahlou zemi lidské přirozenosti a přeměnilo ji v kvetoucí a plodnou zahradu Boží milosti, spásy a požehnání.

Dr František Kotalík

NÁVRHY NA LITURGICKÉ ÚPRAVY

Posvátná kongregace obřadů, která vydala dne 23. 3. 1955 generální dekret »De rubricis ad simpliciores formam redigendis«, a 16. 11. 1955 dekret »Ordo hebdomadae sanctae instauratus«, pracuje dále na dokončení liturgických reforem, při čemž pilně dbá »hlasu lidu«, t. j. odůvodněných přání a návrhů, které dostává z celého katolického světa, takže lze právem říci, že bude definitivní úprava liturgie dílem vycházejícím ze skutečných potřeb náboženského života, dílem vytvořeným za aktivní účasti celé Církve, a nikoli výmyslem několika učenců sedících »za zeleným stolem«, jak se v minulosti někdy stávalo.

O tom, jak docházejí S. C. R. četná »desiderata« co do úpravy misálu a breviáře, uvádíme několik příkladů:

Kostely, v nichž se pravidelně slouží mše svaté konventuální, žádají o zrušení rubriky, která předpisuje na některé dny celebraci dvou anebo dokonce tří takových konventuálních mší.

Navrhuje se pro soboty Suchých dnů dvojí znění mešního formuláře: formulář delší, jaký máme nyní, se šesti lekcemi, pro mši konventuální a tu, při níž se uděluje některé svěcení (Ordo), a druhý formulář kratší pro ostatní mše, který by měl místo šesti jen jednu obvyklou lekcí.

Aby se ve dnech S. Mariae in sabbato, které se teď častěji vyskytují, nemuselo celebrovat stále podle téhož formuláře, má být dána možnost celebrovat (a

snad i officium recitovat) podle formuláře posledního mariánského svátku, který se právě slavil.

Velmi vhodná a novému duchu liturgickému odpovídající byla by tato úprava, kterou si někteří přejí: slouží-li kněz o vánocích a o Dušičkách všechny tři mše svaté bezprostředně za sebou, recituje stupňové modlitby toliko na začátku první, a poslední evangelium pouze na konci třetí mše svaté. Druhá a třetí mše byla by tedy bez stupňových modliteb, první a druhá bez posledního evangelia, a všechny tři tvořily by dohromady jeden morální celek.

Značně se usiluje o zavedení vlastní preface eucharistického obsahu pro svátek Božího Těla a votivní mše svaté de Ssmo Sacramento. (Oboje pozbylo dosavadní prefaci de Nativitate.) Právem, neboť má-li na př. svátek Krista Krále, který se slaví jen jednou do roka, svou prefaci, proč by neměla mít vlastní prefaci každá mše, kterou oslavujeme nejsvětější Svátost?

Při podávání svatého přijímání — zvláště je-li veliký nával komunikantů — bývá dosti obtížné neustále opakované recitování dlouhé formulky »Corpus Domini nostri...«. Unavuje kněze a svádí snadně k nepobožnému vyslovování svatých slov. Došel proto velmi oprávněný návrh, aby se formule restringovala na původní, krátké, starokřesťanské znění: »Corpus Christi. Amen.«

Mše svaté tempore Quadragesimae a jiné obsahují často orace, jež mluví o postu a vnějších skutečích po-

kání. Jelikož v takové dny půst dávno již není a praxe pokání se pozměnila, byl předložen dotaz, zda by se tyto orace nedaly nahradit jinými, které berou zřetel na půst a pokání vnitřní. Ve starobylých sakramentářích je jich velký výběr.

Kdysi (ještě v 16. století) měly své vlastní mešní formuláře nejen neděle, ale i každá středa a každý pátek per annum. Později, bohužel, zanikly. Máme-li nyní značný počet dnů »de ea«, musíme často opakovat tutéž mši z předcházející neděle, což bývá jednotvárné. Bylo by tudíž dobré, kdyby se staré všední mše opět obnovily.

DOMINE, DILEXI DECOREM DOMUS TUAEE...

Nedostatky zjištěné při visitacích

V DP č. 6 a 7 jsme četli nařízení římského vikariátu, která po visitaci římských kostelů v r. 1932 vydal generální vikář Jeho Svatosti se zřetelem na závažné nedostatky v zachovávaní liturgických předpisů. V tomto čísle DP uvádíme některé připomínky týkající se nedostatků vyskytujících se při visitacích u nás, které mají být odstraněny podle následujících pokynů, ukládajících vikářům, aby se při kan. visitacích přesvědčovali, zda se těchto pokynů dbá.

I. Oltář

Oltář je buď slavnostně konsekrovaný (z jednoho kusu celá mensa, uprostřed s malým hrobečkem čtverhranným, kde jsou sv. ostatky), anebo altare portatile (konsekrovaný mramorový kámen, měřící asi 32 × 32 cm, tloušťka 5 cm, s malým čtverhranným hrobečkem nahoře). Stará altaria portatilia (v dřevěném rámu, která nemají sv. ostatky nahoře zacementované, nýbrž dole — dole je též celý kámen zakryt dřevem) nejsou dovolena. Nutno tedy je odstranit a žádat v konsistoři o nový oltářní kámen (portatile). Kněz však musí opatrně otevřít hrobeček (který je vespod) ve starém oltářním kameni, vyjmout zapečetěný papír, v němž jsou sv. ostatky a neporušený ten papír se sv. ostatky přinést příležitostně do konsistoře. Je-li oltář konsekrovaný, musí přes celou hořejší mensu být položeno tenké žluté, voskem prosáklé plátno (ne t. zv. Wichsleinwand). Není-li oltář konsekrovaný, nesmí na něm být toto plátno.

Na každém oltáři, kde se celebruje, musí být tři bílá čistá a neroztrhaná plátna. Dvě spodní pouze přes délku mensy, vrchní splývá ještě po stranách dolů téměř až k zemi. Po mši sv. a po požehnání se přikryje oltář ihned pokrývkou (tedy čtvrtou). I vedlejší oltáře mají být pokrývkou přikryty, aby se bílá plátna nezašpinila.

SVÍCE, které musí být na oltáři, kde se celebruje, mají být z vosku. Při tiché mši sv. jsou rozsvíceny pouze 2 svíce. Při slavnější (v neděli a svátky) a zpívané mši sv. se rozsvítí po každé straně 3 svíce (tedy celkem 6). Uděluje-li se svátostné požehnání ciboriem, musí hořet celkem 6 voskovic, vystaví-li se a žehná-li se Nejsv. Svátostí v monstranci, musí hořet celkem 12 voskových svící.

Krucifix — kříž s tělem Kristovým musí být na každém oltáři, ale má být umístěn tak, aby jej kněz viděl, když při obětování k němu vzhlíží. Nechť nechybí žádný hřebíček, kterým je tělo Kristovo ke kříži připevněno. Na svatostánku znázorněný kříž nestačí.

Privilegovaný oltář budiž zpravidla hlavní, nikoli vedlejší, poněvadž na tomto se zpravidla neslouží mše sv. při pohřbu a tak zesnulý je oloupen o plnomocné odpustky.

Umělých květin papírových je zakázáno na oltářích užívat jednak pro nebezpečí ohně, jednak že jsou schránkou pro pavouky a nečistotu. Čerstvých květin se neužívá při mši sv. barvy černé a fialové.

K tomu byla podána ještě tato petice, jejíž uskutečnění by velice přispívalo k oživení ducha liturgie a k zpestření služeb Božích: aby se perikopy z uvedených všedních dnů daly také střídavě používat o nedělích, takže by nebylo třeba čist rok co rok o téže neděli tutéž epištolu a totéž evangelium. Vznikl by tím 3letý cyklus, jehož zavedení by věřícímu lidu umožnilo poznání četných dalších úryvků Písma svatého, dosud neznámých, a ulehčilo práci našim kazatelům.

Toť několik zajímavých ukázek, jak si Církev představuje pokračování v reformě naší liturgie.

Elektrické osvětlení, kde není na oltáři již zavedeno, nebudiž nově zaváděno pro nebezpečí krátkého spojení. Kolem svatostánku nemá vůbec elektrické světlo být.

Koberce, jsou-li na stupních oltářních, buďtež vždycky čisté a neroztrhané.

Paškál, vosková velikonoční svíce, světi se na Bílou sobotu a postaví se na zvláštní svícen — ne na oltáři — na evangelijní straně. Svícen ten má stát na zemi. Paškál se rozsvěcuje pouze při mši sv. mimo Bílou sobotu v neděli, v pondělí a úterý velikonoční, v sobotu před Bílou nedělí a o nedělích včetně až do svátku Nanebevstoupení Páně, kdy se po evangeliu zhasne a po mši sv. odnese. Stačí-li zbývající svíce ještě pro jiné období, možno ji znovu světit o příští Bílé sobotě.

Za oltářem nebo pod oltářem ani v oltáři nesmí být žádné skladiště smetí nebo odložených věcí, rozlámané svícny, oleje, svíčky, smetáky a podobně. Vždyť ve svatostánku je živý Kristus Pán.

II. Svatostánek

Ve svatostánku musí být rozprostřen korporál po celé spodní ploše svatostánku (vhodně přistřižen). Nikdy tam nesmí být vkládán jiný, složený korporál. Je-li svatostánek otáčecí, nutno dbát, aby v něm nebyly pavučiny a pod. *Na svatostánek nikdy se nesmějí stavět ani květiny, ani sochy svatých.*

Na evangelijní straně oltáře u svatostánku stojí o svícen podepřená bílá bursa s korporálem, který se rozprostře dříve, než kněz otevře svatostánek, aby na něj postavil ciborium nebo monstranci.

Klíček od svatostánku budiž pozlacený anebo aspoň opatřený pozlaceným trápцем. Po svát. požehnání nebo po mši sv. dlužno klíček uložit na bezpečném místě v sakristii. (Viz předpisy posv. Kongregace svátostí, které vydány a uveřejněny byly ve všech diecích r. 1938.)

Kanonické tabulky mají být podle sv. Karla po mši sv. uloženy pod pokrývkou oltářní. Při výstavu velebné Svátosti nemají být na oltáři.

Skleněná nádoba s čistou vodou (ne příliš vysoká), naplněná tak, aby si kněz mohl pohodlně umýt prsty (něco přes polovinu nádoby), budiž umístěna na epištolní straně, avšak u svatostánku na mense a ne mezi svícny anebo za svícny. Nádoba budiž přikryta čistým složeným purifikatoriem. Voda z této nádoby se leje do sakraria.

Věčné světlo elektrické zásadně není dovoleno, jenom výjimečně v případě nutnosti. Ani petrolejem se nesmí svítit, pouze olejem. Také se nesmí věčné světlo na noc anebo po mši sv. zhasnout, je-li ve svatostánku nejsv. Eucharistie. Čas od času třeba se přesvědčit, zda věčné světlo hoří a zda motouz, na němž lampa visí, není předřený.

Patena k přijímání věřících nebudiž vkládána do svatostánku; ukládá se do zvláštní bílé bursy. Tuto patenu, kterou sjí věřící podávají sami při sv. přijímání nebo jim ji přidržuje příslušující, jest celebrant povinen vždy po sv. přijímání purifikovat, poněvadž snadno na ní spočine nějaká částěčka Eucharistie a i nejmenší její viditelná částěčka je celý Ježíš Kristus.

Ciborium ve svatostánku má být vždy zahaleno pláštěm. Pokud je možno, opatřit dvě ciboria v době návalu komunikantů. Zakazuje se dávat velkou sv. hostii (živého Krista Pána) do ciboře a nařizuje se, že musí být chována v melchisedechu (k otvírání pomocí péra a nikoli šroubků), ten pak ve zvláštní pyxidě. Jakmile se vyjme Nejsv. Svátost ze svatostánku, je nutno svatostánek ihned uzavřít.

Sv. přijímání mimo mši sv. se uděluje vždy v rocheť se štolou barvy buď officia toho dne nebo v barvě bílé. Na mřížkách před hlavním oltářem je dobře upevnit bílé plátno, které se upraví, kdykoli věřící přistupují ke sv. přijímání.

Vyprázdní-li se ciboř, musí být *purifikována* pouze mezi mši sv. Kněz setře uvnitř ciboř na sucho, dá

do ní nalít trochu vína, otáčí opatrně, aby částechy do vína splynuly, vylije víno z ciboře do kalicha, přijme purifikaci, na to abluci. Purifikatorem vyčistí zprvu ciboř, pak je přeloží tak, aby vnitřní suchou částí mohl purifikovat kalich. Toto purifikatorium musí být po mši sv. vyměněno a nesmí být použito k příští mši sv.

Při svát. požehnání se zpívá »Pange lingua«, pouze nenásleduje-li ihned svát. požehnání, nýbrž na př. »Te Deum« anebo litanie. Jinak se zpívá jenom »Tantum ergo (mezitím se dá kadidlo do kadidelnice)« a »Genitori«, kdy se Nejsv. Svátost oltářní incensuje.

Není dovoleno knězi pro sua privata devotione svatostánek otevřít, adorovat a pak jej zase zavřít.

P. Václav Šebek

ZAMÝŠLÍME SE NAD NAŠÍM VENKOVEM

Zůstane faktem, že v několika posledních letech, tedy v době až úžasně krátké, bylo vyřešeno tolik hospodářských a společenských problémů a otázek, před kterými se dříve po celá desetiletí bezradně přešlapovalo. Což nebylo nám katolickým kněžím dávno před druhou světovou válkou jasné, že bedné hospodářské a sociální poměry u nás a vůbec ve světě nebyly podle Božího plánu a že zejména bylo nutno řešit na příklad otázku dělnickou, otázku moderního průmyslu, otázku bankovnictví, otázku ženskou atd., což jsme podle našich principů nevěděli, kolik v tom tehdejších kapitalistickém řádu bylo sociálních nespravedlností a nelásky, jaké to bylo obrovské odklonění od ducha spravedlnosti a lásky Ježíše Krista (P. Krus říkal, že kdyby to všechno měl vypsati, že by k tomu potřeboval Dantovu fantasii a pero Zolovo), ale co jsme kromě a často jen nesmělé kritiky mohli učiniti pro nápravu, jak jsme mohli — nemajíce dostatečného vlivu ani moci — tyto bolestné a křiklavé nehoráznosti odstraniti?

Teprve až pracující lid po druhé světové válce pevně uchopil moc do svých rukou a radikálními a mohutnými údery zabušil do těch nezdravých kapitalistických nánosů a usazenin, jež se na naší společnosti nakupily a jež mu a celé lidské společnosti tarasily cestu k lepším zítřkům, teprve pak — jako když slunce se napře do ledů a sněhů na jaře — začaly takřka naráz mizet všechny ty nakupené problémy a naší společnosti svítal nový den... A díky těm kněžím a katolíkům, kteří nejen se nad tím nepohoršili, ale kteří též — pokud jen mohli — přiložili ruku k dílu... A kdyby nebylo vyřešeno nic jiného, než hrozná otázka nezaměstnanosti — ona ovšem byla spjata se všemi výše zmíněnými otázkami, ona byla spjata se samou pochybnou podstatou tehdejšího společenského systému — už tím by bylo vykonáno velmi mnoho, a to nejen k životu pozemskému, přirozenému, ale i jako předpoklad pro život nadpřirozených ctností, neboť tyto se mohou nejen podle andělského Učitele (srov. sv. Tomáš Contra Gen. III., a. 133 až 5 et Politicorum I. VI. 1. 5n, edit. Paris. pag. 308), ale i podle jiných katol. autorů rozvíjet zásadně jen v přiměřeném blahobytu a zajištěnosti. Bezděky tu také napadá známá modlitba: »Dej nám, Pane, abychom, jsouce zabezpečeni věcmi časnými, mohli tím dychtivěji vyhledávati věci věčných...« V této době též existuje usilovná snaha postavit také konečně do náležitého řádu náš pracující venkov, naše zemědělství, a je třeba se nad tím zamysleti s hlediska naší sv. víry.

Venkov a zemědělci zasluhovali, resp. měli zasluhovat vždy velké a činorodé pozornosti všech lidí dobré vůle, a zvláště těch, kteří měli nějaký vliv na společenské poměry. Zasluhovali této pozornosti už pro svou početnost a pak zejména pro svou společenskou

funkci. Bez zdravého, sociálně uspokojeného a hospodářsky výkonného zemědělství sotva může býti spořádaného státu.

I když nyní po druhé světové válce se počet zemědělských příslušníků u nás patrně dosti zmenšil a náš stát se stal státem ještě více průmyslovým, přece jen zemědělství pracovníci z celkového počtu obyvatel naší drahé vlasti tvoří stále značné procento a každý z nás si jistě uvědomuje, jak velkou roli v ní hraje.

Zemědělci zůstávají producentem největší části potravin a jiných životních potřeb a zároveň jsou pochybné i značným odběratelem a konsumentem nejrozmanitějších výrobků a produktů průmyslových. Zemědělská rodina má proti rodině městské a velkoměstské daleko lepší podmínky zdravotní, biologické, pracuje se často ve volné přírodě: na poli, v zahradě, na vinohradě, na lukách, a poněvadž nezřídka žena a muž pracují pohromadě, má také zemědělská rodina i lepší podmínky k soudržnosti a k výchově dětí. Každý kousek půdy, takřka každý strom a každý prostý památník na rozcestí vyvolává v zemědělci vzpomínku na minulost, proto je zemědělec zpravidla i velmi dobrým nositelem a strážcem tradic národa a jako křesťan vidí, že je hodně závislý na Božím požehnání, poněvadž je ve stálém styku s přírodou a často pozoruje její rozmarny a divy a nad nimi se zamýšlí — leckdy pracuje sám, vzdálen od druhých — to vše v něm bezděky probouzí a upevňuje smýšlení náboženské, a proto také nedivno, že kněžstvo se poněkud více rekrutuje z venkova.

A teď si upřímně řekněme, jak to na tom našem venkově do nedávna bylo? — Téměř šedesát procent veškeré zemědělské půdy bylo u nás obhospodářováno rolnickými závody do výměry 5 ha; dospělo se k tomu během dlouhé doby kolikrát i samými podělovateli nežádoucím dělením v početnějších rodinách; rolníci na takto rozdělené půdě i při největším přičinění nemohli býti ani dobrými producenty, ani konsumenty. Co takový zemědělec ztratil jen času s obděláváním malých políček, když těch 5 ha měl často roztrženo na nudličky, jak těžko on mohl střídati osevni postupy, jaké si mohl zakoupiti stroje atd., prostě takové hospodářství i nejpříčinlivější zemědělské rodině skýtalo jen nejnnutnější obživu a protože nemohlo být technicky náležitě vybaveno, bylo nutno všechny práce vykonávat takřka holýma rukama. Členové rodiny dřeli se zejména v době sklizně jako soumaři od zor do západu a žili stále jen, jak se říká, z ruky do úst. Bída a drina byly na našem venkově takřka trvalým hostem a nikdo tomu normálními prostředky nemohl zabránit. A přitom se nejednou postupovalo i velmi neodborně, vždyť sporé zemědělské školství sloužilo především výchově velkostatkářských dětí. Je pocho-

pitelné, že za takové situace mnozí drobní zemědělci hledali z této neblahé situace únik, snažili se z venkova uprchnout, ale protože ve městech nebylo práce, snažili se odjet někdy i do ciziny anebo usilovali rozšířit půdní výměru, a to buď koupí, což znamenalo nové zadlužení, nebo pronájmem, což znamenalo ještě větší dřinu na pachtu a v obou případech nutnost si pořídit nějaký stroj, a to zase zpravidla na dluh, a vždy to znamenalo zvyšování cen půdy, neboť po této tehdy toužili i rozmanití spekulanti a městští zbohatlíci, kteří chtěli bezpečně uložit svůj kapitál. Za takových okolností narostla cena půdy v některých okresech (Litovelsko) do závratných výší, až 50.000 Kč za ha, a tak rostly dluhy... A ký div tedy, že v době krise měli rolníci přes 30 miliard korun jen hypotekárních dluhů, že v r. 1934 doznal agrárníkův pohřbář Zadina (ve své brožůře »Úprava dluhů«), že ti nejchudší domkáři s výměrou půdy do 2 ha jsou průměrně zadlužení každý 10.180 Kč. A majitelem půdy drobných a středních rolníků byly tedy z poloviny banky a agrární magnáti. A další ranou drobným rolníkům byly daně. Statkáři byli rafinovaným způsobem zvýhodněni, a drobní rolníci odírání takřka až na kůži. Lze se potom divit, že v r. 1925 bylo u zemědělců 31.975 exekucí, v r. 1927 36.777, v r. 1929 42.166, v r. 1931 62.644 a v r. 1936 již 183.000 exekucí?

A jak to bývalo někdy tenkrát o žních, uvedme si alespoň případ, který zaznamenal 30. července 1933 Ludový deník: »Do blízké Šarfie zavítal v těchto dnech milý host — exekutor. Přijel i s formanem a vozem. Chudým zemědělcům Pravdovi, Parajkovu a Franckovi vzali s pole ještě nevymlácené obilí a rozprodali jim celé jmění, takže jim nezůstala než žebrácká hůl. Tito zničení, ubozí lidé nyní nemají ničeno. Již také odešli ze vsi, neboť tam ani nemají, kde hnavu složit...« A našli bychom sta příkladů, i Karei Čapek o tom psal, jak lidé, které chudá políčka nemohla uživit a jimž pro samé dluhy nepatřil ani jediný došek ze střešky, odcházeli do daleké ciziny... Tak na př. v slovenské vesnici Helpa, okres Brezno, zapsal kronikář: »Při sčítání obyvatelstva v r. 1930 se uvádí: v Kanadě je 141 lidí, v Americe 63, ve Francii 8, v Argentíně 3, dohromady 215.«

A strana min. předsedy — agrární — znala drobné a střední zemědělce jen před volbami a jinak se specialisovala pro pomoc statkářům a velkostatkářům. Proto bylo příšernou lží, když se tehdy říkalo: Venkov jedna rodina. Bylo to vidět i na dosti konsolidované vesnici, třeba v neděli v hospodě — v tehdejší to společenské budově, kde vždy musely býti dvě místnosti: jedna pro pacholky, hořery a nádeníky, odkudž někdy melancholicky zaznělo: »Kdybych já byl selským synkem, napájel bych...«, ale že jsem z chaloupečky...«, a druhá upravená pro sedláky a vesnickou smetanku, kde se čepovala dvanáctka a víno. Pěkná rodina. Někdo musil přímo celý život býti ve chlěvě a na stáři v pastoušce a neznal takřka den a noc, svátek a neděle, a druhý mohl míti své pohodlí v rozlehlých a vším komfortem vybavených místnostech, někdo určen jen k jediné práci takřka bez nároků na volnou chvíli, a druhý mohl se svým časem hospodařit podle své libovůle a třeba i znemravňovat okolí svým povalečstvím a rozkošnictvím...

Je to dnes až k nevíře, za jakých podmínek pracovali kdysi čeledínové-pacholci. Nahlédneme-li do t. zv. čeledínské knížky, která platila za Rakousko-Uherska a téměř beze změn i za dob předmnichovské republiky, jako by nás ovanul zatuchlý vzduch. Na př. § 11 zmíněné knížky činil z čeledína otoka bez volné chvílky. § 14 zase dovoloval pánovi vniknout beze všeho i do osobního soukromí člověka, jenž na něj pracoval. Čeledín nesměl bez vědomí a dovolení svého hospodáře svůj oděv, prádlo a jiné věci schovávat mimo dům, v němž sloužil a musil dopustit, kdyby mu pán truhlu, kufr nebo jiné schránky prohlížel. Dokud byl čeledín zdrav a silen, využíval ho jeho zaměstnavatel, jak nejvíce mohl. Jestliže však čeledín onemocněl nebo ze-

stárl, mohl hospodář podle § 29 čeledína bez výpovědi lehce propustit: »1. když je čeledín docela neschopen vykonávat práce, ke kterým do služby přijat byl, nechť jest toho příčina kterákoliv; 2. když bez zavinení hospodářova jest déle než 4 neděle nemocen.« Takové to bylo s tou venkovskou rodinou!

A proto zámožný venkovský člověk nemohl být oddán opravdovému hlubšímu náboženskému životu — měl-li ovšem vůbec ještě víru! — neboť náboženský život by byl na něm vyžadoval praktické uplatnění bliženské lásky a odklon od mamonu, a to takový statkář nemohl potřebovat. Pokud ještě měl nějakou víru, Bůh byl pro něj jen dárce požehnání na poli a na dobytku, aby se jeho bohatství, mamon rozrůstal, ale jinak Bohu větší právo nad životem a majetkem zpravidla dáno nebylo. A kdo si myslí, že se přehání, ať se alespoň zeptá starých okresních soudců, jak to bylo. Ti jej budou informovat, jak se leckdy zachovávalo ani čtvrté přikázání Boží, jak často byla na pořádku nějaká přeměna se synem o zadržení výměnek, kolik bylo také sporů mezi sourozenci a sousedy o nedovolené zaorání do meze a pod. A naši starší spolubratři z farnosti by patrně též mohli s bolestí vyprávět, jak někde jen proto, aby grunt zůstal neztenčen, spojovali v manželství děti jejich rodiče bez souhlasu dětí a hnali je tak do lži i před tvář Boží, třeba jménem Božím uzavírali manželské smlouvy. To nebyl leckdy vztah dvou se milujících srdcí, aby společně budovala království Boží v malém, ale obchodní smlouva dvou hospodářství. Vznikla-li láska mezi mladými, sociálně nerovnými lidmi, kolikrát byla pošlapána, a to jen proto, že ona byla z majetku a on nic neměl, anebo naopak. A všechny tyto docela veřejné hříchy (mezi měšťáky se ovšem také vyskytovaly!) byly často žel Bohu přikrývány pláštíkem náboženství! Ba dědičná snaha zabezpečit grunt byla přední starostí někdy i tenkrát, když jediný syn chtěl na kněze, a chtěla milost povolání udusit, zájmy Boží zkřížit... Žel Bohu tanec kol zlatého telete, to bývalo dosti často náboženství bohatých majitelů statků.

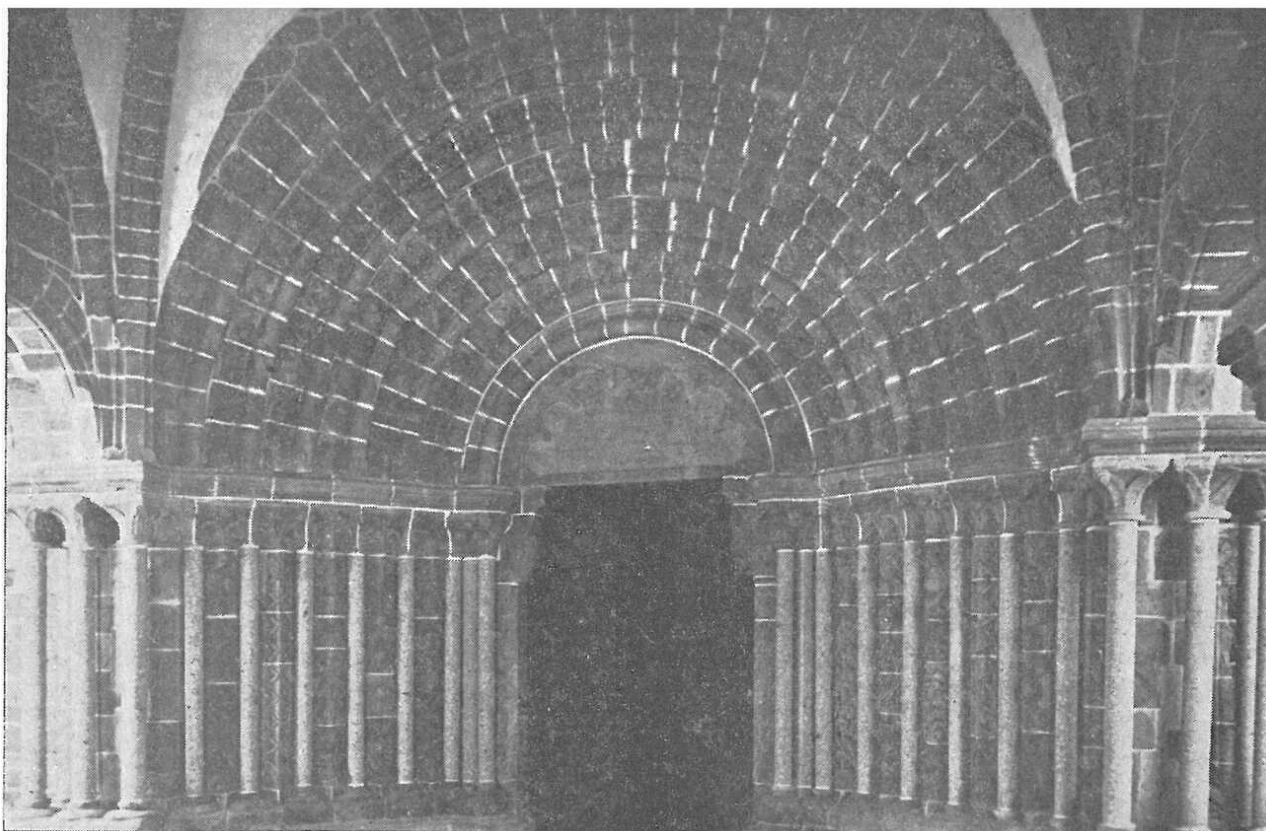
Tak se to dočítáme v české literatuře, která své náměty čerpala z venkova, která se zabývala venkovem. Prolistujme třeba hned takového Pravdu, pak Stráneckou, Kosmáka, Světlou, Novákovou, bratry Mrštíky, Staška, Jirásku, Ráise, Baara. Vezměme si kterýkoliv venkovský román z té doby, okrouhle za 200 let, kteroukoliv vesnickou povídku, setkáme se s tím na jejich stránkách znova a znova a opravdu uvidíme, že sobecký mamon byl přední bůžek, který byl našemu venkovu nejvyšší hodnotou, nadějí a láskou, spásou. Odtud všechna ta kletba dřívěského výdělkářství, lakoty, surovosti, nelásky k vlastním dětem a hotové nenávisti k starým rodičům, pachtění za krejcarem, pokrytectví, přetvářky, falše a lži. Vzpomeňme si na Paní komisarku — naši Boženu Němcovou — z Baarovy Chodské trilogie, s jakou hořkou a trpkou nechutí se musí odvracet od sporu o pár bídných proužků lesa, od sporu, který na léta rozvrátí celý život kraje, nesmířitelně znepřátelí — za jidášského pochechtávání pánů — chudáky s ještě většími chudáky a na léta udusí tam všechn vyšší život a vznět. Vezměme si tragické dílo bratří Mrštíků — tragické v celém tom barvitém, jásavém, překrásném prostředí kraje, kde zraje réva a kde se zpívá. Postava za postavou, osud za osudem tu končí v příkopě, osud vyvrženců, vyděděnců, uštvaných a umořených dřinou, chudobou a alkoholem. Vzpomeňme jen na »Maryšu«. A co je i na těch Raisových postavách — tohoto prý idylka našeho venkova — tolik idylického? — I ti v »Západu« i ti v »Zapadlích vlastencích« jsou přitlačeni k zemi vyděračským společenským rádem, pachtí se a dřou a neprízeň společenských podmínek, do nichž byli vsazeni, zmáhají pokorou a dobrotou svých lidských srdcí. Ale zamysleme se nad takovým chalupníkem Vorallem z nejtunějšího Raisova románu »Na lepším«. Od úsvitu do úpadu dře on i jeho žena, která musí dít víc, protože je z menší chalupy a proto v nenávisti u Voralových rodičů, a dřou jen

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

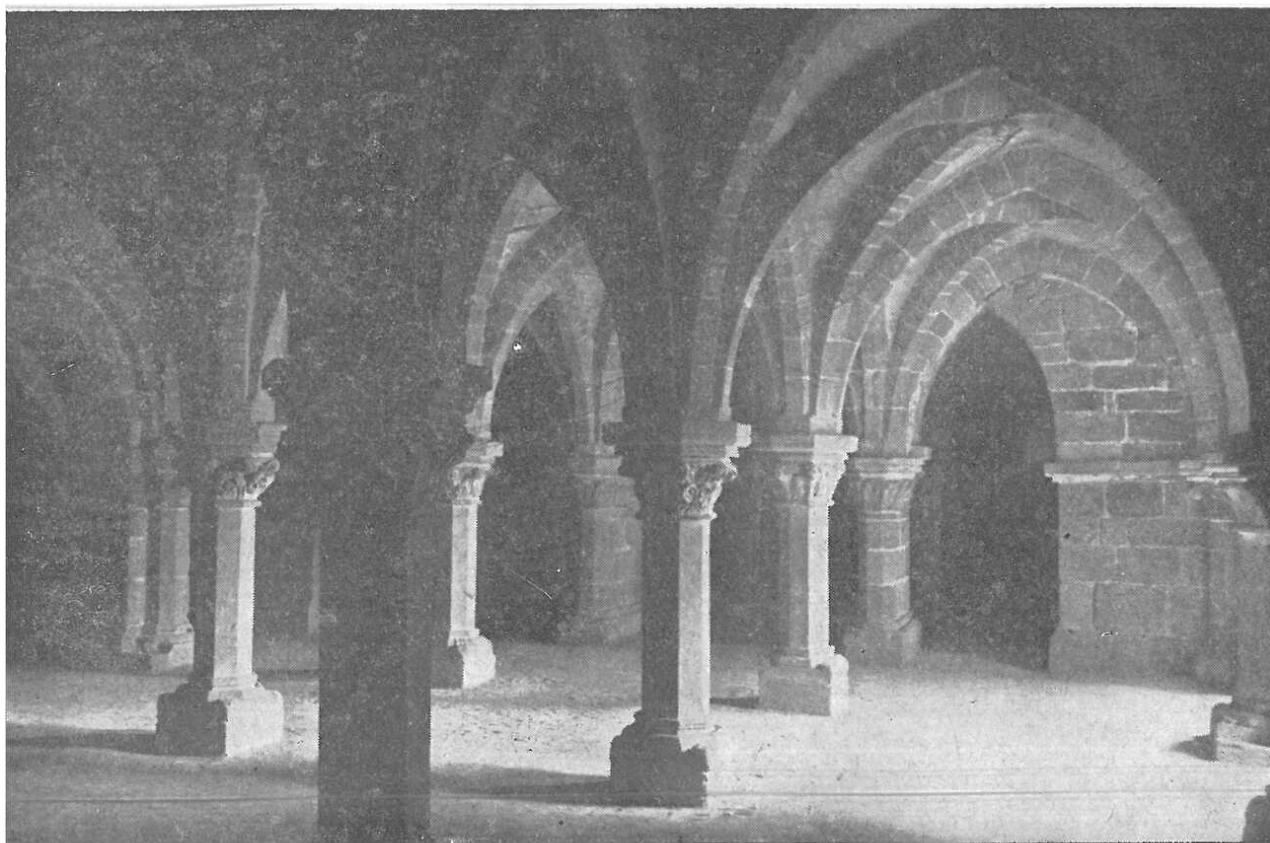
OBRAZOVÁ PŘÍLOHA K ČÍSLU OSMÉMU - ROČNÍK VI.

Pohled do staroslavné basiliky sv. Prokopa v Třebíči. - Vnitřek hlavní lodi s překrásným oltářem.

Basilika sv. Prokopa v Třebíči. Nádherné románské klenutí vstupního portálu.

Basilika sv. Prokopa v Třebíči. Světoznámá podzemní krypta.

proto, aby se dostali na větší »živnost« a když se jim to podaří a koupí v dražbě dům, který přišel na buben pro nemoc hospodářovu, nastává jim nový shon a nová dřina, protože »na lepším« začínají opět s dluhem. Voral se najednou snaží vyrovnat místním boháčům, ačkoliv si je vědom, na jak vratkých základech celé jejich zpanštění stojí, přejímá i jejich nemravný postoj k ženě — vlastní udřená žena je mu najednou protivná, ohlíží se po mladších, a nakonec hyne v pití a nemoci. Z falešného nánosu o kráse a idyle starého venkova, jenž však byl uvnitř těžce nahlodaný, vyrůstá i jiná nezapomenutelná Raisova postava — dobřák »Stehle«. Na pohled velebná harmonie, uvnitř rozklad. Venkovský tichošlápek, který div nešlí nad mrtvým čermáčkem, zavrhne a všem zatají svou první lásku a s ní nemanželské dítě a nechá je bez pomoci potloukat se po světě, protože nikdy v životě nenajde sílu, být i jen v pokusu bojovat za sebe a za ně se soudem společnosti, která nebyla lepší než on. Okázalé křesťanství zákonitě manželky Stehlete se z vratkých základů bez lásky k člověku nakonec zvrhne v lakotu, starostlivá matka v chrtici, chňapající po kuse bohatství pro svá mláďata; z příbuzných je smečka vlků, hladově svítících očima po dědictví ubohé oběti. A dobřák Stehlet zůstává na smrtelné posteli jen jeden povzdech: »Život se mi nepovedl...«

Toto je bilance letmého pohledu na jednu epochu života našeho venkova. Kéž by dnešní venkované nemusili nikdy říkat: Život se mi nepovedl. Máme hmatatelnou víru, že nebudou. Neboť zákon mamonu, který — jak jsme viděli — byl hlavním zákonem starého venkova, je nahrazen a nahrazován jiným zákonem, zákonem vzájemné pomoci a družnosti bez drčského lakocení. Nám katolickým kněžím není v podstatě neznámo, oč jde a my nebudeme retardovati odstranění onoho zákona starého, onoho mamonářského podkladu, a kladně se stavíme k modernímu společnému hospodaření nejen tedy proto, že se usnadní našemu venkovu život pozemský a že všichni pracující v naší vlasti budou mít bohatší stůl, ale také proto, že život na našem venkově může být lepší po etické, mravní stránce, že společné hospodaření odstraňuje hlavní příčinu, ze které se ono mamonářství prýštilo, a že vyšší forma hospodaření na našem venkově může být lepším prostředkem k získání nadpřirozených ctností a zásluh pro život věčný. Když jsme si připomenuli, jaké to na tom našem venkově bývalo a z če-

ho to během těch dvou století vyvěralo, díváme se kladně na dnešní snahy postavit do náležitého řádu náš pracující venkov nejen s hlediska politického, ale vidíme, že tu jde neméně o zájmy etické, mravní! Vidíme, že přechod od individuálního způsobu hospodaření k hospodaření společnému představuje nejen hluboký přerod naší vesnice v oboru výrobně ekonomickém, kterým se zajišťuje lepší život zemědělcům i celému národu, ale vidíme v tom i možnost pro přerod v myšlení a jednání lidí, pozorujeme, že na místo sobectví, mamonářství a všeho, co s tím souvisí, nastupuje nový vztah člověka k člověku, vzájemné porozumění, družnost, láska, jednota, důstojný lidský život podle Božího obrazu. Vždyť přeměnou našeho venkova se bezděky mění a budou měnit lidé, kteří tuto přeměnu uskutečňují a kteří pak budou žít v nových podmínkách. »Dám vám srdce nové a ducha nového vložíím ve vás; odejmu srdce kamenné z těla vašeho,« říká v 36. kap. 25. verši prorok Ezechiel. Společné hospodaření odstraňuje onu příčinu, která tvořila ono kamenné srdce, s mizícími mezemi mizí i přehraď mezi lidmi, mizí poznenáhlu vše, co vesnici rozdělovalo a co nemá nic společného s křesťanskou láskou a v popředí zájmů a dění neobjevuje se již mamon, ale člověk, člověk od mamonu, od sobectví osvobozený, člověk, jenž pracuje, aby pro každého, jenž přikládá ruku k společnému dílu, byl v dostatku zajištěn vezdejší chléb. Už se nemohou vyskytovat skličující i zničující soudy o kousek pole a venkovští furianti jsou vystřídáni lidmi, kteří se mají vzájemně chápat a si rozumět, lidmi, kteří dávají, resp. už dali svůj majetek ke společnému užitku, a aby rostla společná radost ze společného úspěchu, aby byl vytvořen hezcí a příjemnější domov pro všechny.

Jen člověk zakletý v sobectví a plný stínů nedůvěry, který nezná nic jiného než sebe a případně neví, co bylo a jak to bylo, může trvat na starém pořádku v našich vesnicích, ale kdo se dívá na to, co se na našem venkově na jedné straně odbourává a na druhé straně současně staví, bez zaujatosti a lichých předsudků — třebas dnes zdaleka není ještě vše takové, jaké to má být a jaké si to představujeme — nemůže v tom jaksi nezahlednout takřka náboženský obraz, jaký nám nejednou vytanul na mysli při čtení Pisma sv., zejména Skutků apoštolských. Je to začátek nového věku našeho venkova a my tomu nemůžeme nepomáhati.

ThDr Jaroslav Kouřil

DOJMY OD SV. PROKOPA V TŘEBÍČI

Třebíčská basilika sv. Prokopa je velkolepým monumentem architektonické krásy, že stojí za to každému milovníku umění navštívit toto šťastné místo, které se může chlubit tak dokonalým uměleckým dílem, že nenachází nikde sobě rovného. O této basilice se už mnoho psalo, ale žádné pero nevypoví čtenáři to podivuhodné mysterium loci tohoto proslaveného chrámu, který tiše jako v zasnění čeká na své návštěvníky, aby je za tu oběť cesty a snad nepatrné námahy odměnil největším překvapením, o němž nemá nikdo tušení a správné představy z obrázků, ať si vnitřek této svatyně ve své fantasii kreslí sebesměleji a sebeplastičtěji.

Město samo nás nijak neupoutá, ba přáli bychom si, aby dodávalo onačejší rámec svému jedinečnému stavitelskému dílu, ale pohnutá historie od doby vzniku jeho slávy založením benediktinského kláštera v roce 1101 od Přemyslovců Oldřicha Brněnského a Litolda Znojemskeho mnoho nám vysvětluje, proč to město bylo stavěno nějak bez souladu, jako ad hoc, když jedná pohroma následovala za druhou a každá nová výstavba města z trosek dějinných katastrof v bouřích husitských a za zmatků náboženských a národnost-

ních vyvstávala jen jako přechodné provisorium bez regulačního plánu v terénu stisněném a hodně zvlněném, v němž bylo dříve těžko postupovati při výstavbě podle pravidel účelnosti a estetiky.

Ale cesta naše sem platí vlastně jen chrámu, jehož nevysoké věže jako bezpečné semaforey z dálky přitahují naše kroky. Za dvacet minut chůze od nádraží vstupujeme omšelou chmurnou branou do nádvoří kláštera a náš vytoužený cíl, basilika, stojí před námi v celé své kamenné mosaikové nádheře, hrdá bašta, která samozřejmě musela přetrvat věky. Klášter ani nikde neshledáváme; těch pár okolních stavení, zcela všedních, nijak neuspokojuje naši představu starého, bohatě nadaného kláštera; pár lidí beseduje před vchody do svých příbytků a děti skotačí kolem. Nikdo si ani neuvědomuje, že jsou zvlášť omilostněni, mohouce bydlet ve stínu stánku Božího, před nímž noha zvědavého poutníka ztrnule váhá, než se odhodlá překročit jeho práh. — Jen vstoupíme dovnitř a hned cítíme tajemný ovan posvátné hrůzy a vážnou výzvu pokleknout a pohřžít se do sebe vědomím — Pane, nejsem hoden. — Však již oko plaše téká kolem dokola a do výšky a cosi důrazně přitlačuje duši k pokornému rozzechvění a nepokojně bázní. Ty sedé hrubozrnné žulové kvádry nerozborného zdíva, stmelené bílou maltou v jednolitě mase, podvědomě vnucují představu mocného hradu, v němž je víra v Boha nevývratně zakot-

Pluviale (casula cucullata, κουκουλλιον, casula processionalis), původně plášť do deště s kapucí (cucullus); bez rukávů, vpředu otevřený, u krku vzácnými sponami (fibula, firmarium) sepnutý. Má tvar polokruhovitý ze vzácné látky, z téže jako kasule ušitý. Z bývalé kapuce zůstal od 14. století počínaje vzadu jen polokruhovitý, bohatě ozdobený a vyšívaný štít. Již v pozdním středověku zhotovoval se pluvial většinou z hedvábí, ačkoliv druh látky nebyl předepsán. První zmínku o pluvialu nalézáme v liturgických knihách 8. století. Vyvinul se z mnišské cappy (cappa, kápě, kukla). Benediktini ji nošili podle předpisů své řehole. Cappa byl svrchní středověký oděv. Lišila se od zvoncovité kasule, od mešního roucha tím, že měla vždy kapuci a byla vpředu otevřena, a jak již řečeno, u krku sponami spjata. Pluviale je liturgický oděv, jehož se užívá při nešporách, požehnání, odpoledních pobožnostech, při svěcení svíček, ratolestí na Květnou neděli, popelce, vody, při pohřbu a oddavkách, při procesích a jiných obřadech.

Je symbolem kněžské pohotovosti a apoštolské žehnající a posvěcující dobročinnosti.

Zu každého počasí, za deště a mrazu, za každou cenu a za každou oběť musí kněz konati svou službu, svou povinnost, své apoštolské cesty k nemocnému a umírajícímu, do školy a do filiálních kostelů, přes hory a hrbolaté cesty, v bouři a vichřici, přes louže a kaluže. Nic ho nesmí odstrašit a odradit, jedná-li se o nesmrtelné duše.

Je to někdy těžká služba, ale všechny ty apoštolské cesty, oběti a námahy v duchovní správě jsou záslužné, jako byly záslužné oběti a apoštolské cesty sv. Pavla, který mohl říci, že s pomocí milosti Boží více pracoval, než všichni ostatní apoštolové pracovali...

Vždy pohotový k duchovní útěse, k udělení rozhrěšení, vždy pohotový k vlídnému slovu, k přívětivé poznámce, vždy ochoten pomáhat slovem i skutkem, to je znamení, to je úkol, to je projev apoštolské kněžské pohotovosti... Stálé: «Ecce enim, quia vocasti me», stálé: «Ecce, venio, ut faciam voluntatem Tuam», stálé: «Loquere, Domine, quia audit servus Tuus», stálé pavlovské: «Domine, quid vis, ut faciam?»

Druhé symbolicum pluvialu je z této apoštolské pohotovosti plynoucí posvěcující a žehnající apoštolská dobročinnost. Oděni pluvialem žehnáme velebnou svátostí věřící lid, silíme jej v boji proti vášním a zlým sklonům, žehnáme pole a lány, příbytky a domy. Oděni pluvialem se modlíme v prosebných dnech a při Božím Těle: «Od hromobití, krupobití a záhubné bouře, od metly zemětřesení, od moru, hladu a války, od věčného zahynutí vysvobod' nás, Pane», a svoláváme tak ochranu Boží Prozřetelnosti na sebe a na náš lid.

Vkládáme do svého žehnání a svěcení celou svou duši, celou svou vroucnost, všechnu svou apoštolskou horlivost, celou svou lásku k duším. Svolávejme milost, požehnání a pomoc Boží na ně a vyprošujme mír našim dnům, všem národům a srdcím. — S jakou vroucností, s jakou zbožností, s jakým zbožným vroucím přáním, s jakou zbožnou sociální touhou uděluješ svátostné požehnání a svátostiny? Myslíš vůbec něco při tom? S jakou láskou konáš své liturgické úkony?

Pamatuj, že svatá liturgie nás včleňuje do mystického života Krista — Církve svaté, a že konečný cíl duchovní správy je zprostředkování, udržování a rozmnožování nadpřirozeného života v duších... benedicendo, žehnáním a posvěcováním.

Nikdy nejsme více kněžími, než když stojíme u oltáře Božího oděni v kasuli při mši svaté, anebo v pluvial při žehnání, požehnání a svěcení, zprostředkující a rozmnožující milost Boží v duších a v srdcích svých věřících.

P. Karel Sahan

vena, že pudově v duši znova vyvěrá a posiluje důvěru v pevnou kotvu věčné spásy v tomto útočišti. Ty věkovité tvrdé zdi a to mrtvé ticho zde připomínají osamělému jedinci jeho nicotnost a pomíjelnost. Kde nyní začít, kam vrhnout hladový zrak, aby se někde na chvíli zachytil, když celý ten velebný prostor je ucelená krása, která nás povznáší svou ušlechtilostí v celku i v detailech, jako by jinak ani býti nemohlo, než že celé to dílo vzrostlo jediným tvůrčím gestem — Fiat — bez přímětek, doplňků a zbytečných příkras. Široké gotické oblouky po obou stranách hlavní lodi, dekorativními sponami na vrcholcích spojené, prodlužují sugestivně celý chrám. Mezi nimi se vypíná po každé straně šest hranatých sdružených pilířů, střídavě slabších a silnějších, s římsově navršenými hlavicemi, jež překvapují svou šířkou, ale vnitřní zvrásnění dodává jim ladný půvab. Slabší pilíře nesou jako vysoké přístěnné svícny sochy šesti našich svatých patronů, kdežto silnější podpírají do prvního patra vždy tři vztyčené štíhlé sloupky s vkusně navrstvenými hlavicemi drážovitě dohromady stmelnými. První patro tvoří široká pásovitá plocha, zdobená nad oblouky, střídavě s oněmi sochami na pilířích, gotickými rámy se střizlivě zkrášlenými obloučky. Nad těmito slepými rámy svítí vysoká románská okna jakoby v třetím patře a mezi ně spadají o ozdobné konsolky opřené žebra gotické křížovitě spletené

klenby. To vše je mistrně zladěno v čarovně působivý celek a ta klenba se tou výškou stěn zvedá nějak závrtně vysoko. — Vpředu přetíná celý ten jasem usměvavý prostor první až do půli prvního patra vypnutý vítězný oblouk, který nadnáší kamennou přeponu, prolamovanou podvojnými románskými okénky pod společnými rámy, a nad vrcholem oblouku pestrý heraldický odznak zakladatelů vypadá jako nápadně vyzývavý drahokam na prstenu. Tento oblouk dělí chrámovou loď ve dvě části; druhá část lodi je druhým vítězným obloukem opět rozdělena v intimní a intimnější předpresbytář a presbytář, až pak třetí vítězný oblouk, poněkud nižší, odděluje ony tři díly lodi od nejintimnější části, apsidy s hlavním oltářem, přidruženě osvětlené třemi kruhovými okny, z nichž prostřední má na zevní straně apsidy skvělou růžici jedinečné krásy. Nad každým tímto kruhovým oknem jsou nad jednoduchou římsou tři rovněž podvojná románská okénka. Kolem pětiboké apsidy táhne se neobyčejně vkusně bohatými hlavicemi ozdobená přízemní arkáda z 33 sloupků, gotickými obloučky jemně ciselovanými, spojených jako rozkošný plůtek. Zevně pak vnější apsidu nad kruhovými okny filigránský románský ochoz, pětikrát lomený, vždy s pěti sloupkovými průhledy, což vábí oko jako jemná ažurka nad uměleckou výšivkou oněch oken na přesně pravidelně spředeném tkanivu ze žulových krychlí zdi-

MODLITBA A UTRPENÍ

Vždycky mne hluboce dojímá pohled na vráscité ruce starých žen, svírající růženec. Žilnaté, upracované, zestárlé ruce, jejichž prsty tiše propouštěly drobná zrnka růžence, němě, ale výrazně hovořily o prožitém utrpení. Tak jsem vždy pochopil, že modlitba a utrpení jsou si blízko, že v utrpení nalézáme slova modlitby snadněji, než když se na nás život jenom usmívá. Snad jsme to mohli velmi dobře poznat i ve své pastorační praxi. Ale není to jenom onen pocit opuštěnosti a bezmocnosti, který v bolesti a utrpení modlitbou nás vhání do náruče Boží, ale je to ta skutečnost, že utrpení očisťuje a otvírá vnitřní zrak člověka, neboť, jak říká básník, »všecko jest viditelnou trpčímou. Netrpí-li, člověk často nevidí blízkost Boží a snadno na Boha zapomíná. Utrpení Bohu přibližuje. Vzpomínám, jak jsem jednou byl se svým přítelem návštěvou u velkého chodského buditele a spisovatele Jana Františka Hrušky. Hruška, autor vzácně hluboké a rozjímavé knížky modliteb »Hořící keř«, kterou by ani kněz lépe nedovedl napsat, se obrátil na mého přítele se svým obvyklým úsměvem s nezvyklou otázkou: »Meditujete, příteli?« A s naléhavým důrazem ve svém tichém hlase dodal na rozloučenou: »Jen se modlete! Teprve tehdy člověk pozná velikost daru modlitby, když je mu smutno.« Tehdy jsem pochopil, že i Hruškovi, člověku tak jasně optimistickému a básníku tak silného kladu životního, bývalo někdy smutno. Vždyť i on od života zkusil mnoho, ústrků a chudoby na studiích, obtíží vychovatelského povolání s jeho přetěžnými zklamáními, utrpení a zkoušek v ne-

moci, ale Hruška zůstal jasný a krásně trpělivý, neboť se dovedl i jako básník modlit a nestyděl se za to. Když jsem jako kvartán dával k posouzení Hruškovi své první básnické pokusy, velmi mně doporučoval, abych četl Sládka. Sládek mu byl blízký právě svou trpělivostí v utrpení. Mnoho jsem od té doby četl v Sládkových verších. Jsou svědectvím velké vnitřní síly tohoto básníka-trpitele, svědectvím jeho pevné a hluboké víry v Boha a mnohé z nich jsou vroucí, zbožnou modlitbou. Sládek ve svém těžkém utrpení mnoho se utíkal k Bohu. Vyznává: »Můj Bože, jak jsi neznám stále, — jen jako z mhavé pověsti, — a člověk věky neskonale — Tě volá ve své bolesti.« Často si vzpomene na svou bábu, která v modlitbě hledala utěšení v strastech života a sílu, jež jí pomáhala nésti tíhu života. Stačí přecházi si takovou Sládkovu báseň »Bába se modlí« a ihned máme před očima jasný obraz staré ženy, schýlené pod křížem života, již růženec byl zbraní a oporou. »A teď ta bába už má oči sklenuté, — a celý den se modlí po paměti: — za děti, vnuky, za ty jejich děti, — za děda, který třicet let už v hrobě, — za všechny, kdož jsou smutni v této době, — a za ty, na něž nikdo nevzpomene.«

Jsem opravdu přesvědčení, jakou moc a sílu má modlitba? Spasitel nám to mnohokrát připomněl, mluvíme o tom ke svým věřícím, ale nezdá se, že bychom si sami byli toho vždy vědomi s přesvědčivostí naprostou a neumenšitelnou ani těmi největšími zkouškami, jimiž nás život někdy překvapí a zaskočí. Jak často i my — kněží své modlitby od-

bavujeme jako povinnost a nekládáme do nich celé své srdce, svou hořící duši, patřící Bohu a svěřeným duším, jako bychom nevěděli, že v modlitbě je pomoc, útěcha a síla. Sv. Augustin praví, že modlitba jest modlitbám se podporou, sv. Bonaventura píše, že modlitba jest člověku jako pro plavce přístavem, do něhož se uchyluje, aby unikl nebezpečným bouřím, a sv. Jeronym nazývá modlitbu lékem proti všem hříchům. Svatí byli lidmi modlitby, hluboké, opravdové, vnitřní modlitby, která spojuje duši člověka s Bohem v jednotě lásky, víry a naděje. Musíme umět vkládati v modlitbu sebe samy se svými přednostmi i se svými chybami, se svou lidskou důstojností i se svou lidskou ubohostí. A musíme umět svými přednostmi Boha chválit a za své chyby a ubohosti ho odprošovat. A vždy musíme vědět, že cesta k spáse, přiblížení k spáse se nám umožňuje modlitbou. Jasně to říká sv. Jan Zlatoustý: »Jako koráb nebo dům tím, co jest podloženo, se upevňuje, aby se nerozpadl, tak také náš život bývá udržován horlivostí v modlitbě, takže bez ní nelze dosáhnouti nic dobrého, co by prospělo našemu spasení.«

Básník Jan Čarek ve své sbírce »V zemi české« má jednu báseň, nadešpanou »Ve svátek svaté Anny«. »V kropenku žulovou jsem vnořil prsty své — a k tiché mši se sklonil v lavici pro muže — ve svátek svaté Anny.« A s modlitbou přichází vzpomínka na matku, na matku, která se mnoho v životě modlila a která modlitbě učila i své děti. A básník s jakousi lítostí dozrává: »Dnes po letech už nevím snad, — kdy třeba pokleknouti s konvička-

va. To jedinečné rozdělení chrámu na vyhraněné části, loď, dvojpřesbytář a apsidu, vybavilo mně představu chrámu Salomounova, jehož velebná svatyně byla postavena z mohutných bílých mramorových kvádrů, měřila 66 m délky (stejně jako tato basilika) a sestávala z předsíně, svatyně a svatyně svatých. Je to jen hra obrazotvornosti, která má v této svatyni volný rozběh, pějíc v žalmistových exaltacích chvalozpěvy Hospodinu na Sionu. Ty vítězné oblouky mně připadaly jako symboly víry, naděje a lásky, která uvěřá ze svatostánku a proniká od svého zdroje dál do presbytáře a lodí do srdcí přítomných věřících. Či jsou to vítězné brány archandělů, střežících vznešený majestát Boha Všemohoucího: »Quis ut Deus? — Nebo snad jsou to postupně tři opony, zastíňující diskretně oltář před bezprostředním patřením na velebnost Boha ve svatostánku? — Věru nikde mne takové dojmy nepřekonávaly k pokornému zhroucení: Quam metuendus locus iste! — Beze sporu tyto tři oblouky jsou tou nejpůsobivější originalitou této basiliky. Před nimi i za nimi oko vzlétá do výše a hlava se vyvrací vzpínajíc se s nimi a nad nimi až do klenby a sprádá si jejich význam, jak k duši promlouvají s tajemnou záhadou jako sfingy.

A co rovněž udivuje pohádkovou krásou jakoby maurského stylu, je severní portál basiliky, zacloněný hlubokou románskou sloupovou předsíní jako vzduš-

nou kapličkou, která koketně svádí ke vstupu do chrámu z boku místo hlavním vchodem. Nebýt to profanace, řekl bych, že vypadá jako parádní hanácké žudro. Vřak má jistě primát mezi případnými podobnými vchody jiných chrámů, jsou-li kde jaké vůbec. Boční lodi jsou značně nižší, osvětlené jen frontálním oknem za oltářem, jinak jsou klidně prosté, a tím jen ještě vyzdvihující pompézní důstojnost hlavní lodi, jako by nutkaly návštěvníka, aby veškerý svůj zřetel obrátil jen na ni a nezdržoval se jinde, skromné družky, radující se samy z její krásy a participující na ní. Podívat se ještě do památné krypty nebylo možno (průvodce tu nebyl), ale dobře, že to je aspoň zástavou na naši příští návštěvu, neboť to je zde od začátku procítěné předseuzetí, že sem musíme ještě aspoň jednou přijít, abychom zde prožili duchovní slast, citice se tu jako v pozemském nebi. Mohl bych zde užít v nehrůšné parodii slov sv. ~~Čadby~~ Čadby: Nepokojné bylo srdce mé, dokud nespočinulo zde. — A také ten povzdech kmeta Simeona se mi vtíral: Nyní propustíš, Pane, služebníka svého, neboť viděly oči mé... —

Ano, svatý Prokop tou basilikou vystává před námi ve své velikosti až k oprávněné pýše, že máme tak velikého národního patrona, k jehož počtě byl zasvěcen tak znamenitý chrám, jakého nikde není a nikdy nebude, i kdyby jej chtěli někde napodobit.

Dr Hubert Havránek

mi s vínem, modlitbu ve válce jsem zapomněl. — A přece pohybuji tiše svými rty — k růženci, který modlí se ze vsi má sestřenice — tak stále stejně, jak když včela žní.« Rád si tuhle báseň čítám a žnuťmi při ní vzpomínat na svou nebožku matku. Jmenovala se také Anna a uměla se modlit. Vidím ji, vidím ji tak často skloněnou při modlitbě. V očích podivuhodné světlo, v tváři výraz tiicha a v duši něhu. Mnoho zkusila v životě a byla mou první učitelkou

modlitby. Když jako kněz učím svěšené duše milovat modlitbu, hledat modlitbu v hodinách beznadějí, utíkat se k modlitbě ve chvílích pokušení a slabosti, to jenom rozdávám z toho, čím mně obdarovala má zesnulá matka. Nikdy jsem nezapomněl, že kněz především má být člověkem modlitby. Nesmíme, nemůžeme na to zapomenout, poněvadž jinak bychom byli žalostně prázdní a byli bychom soli zvětřelou. Jedenkrát jsem navštívil stá-
rého kněze, přítele a krajana, po lé-

ta těžkou nemocí upoutaného na lože. Ani hnout se nemohl, veliký, veliký trpitel. A v jeho rukou byl stále růženec. Tohle poznání mne neudivilo, ale posílilo. I poznal jsem, že ve velkém utrpení nelze se obejít bez Boha a že k Bohu přicházíme modlitbou. A jsem přesvědčen, že modlitbou křesťan pořád jaksi žije svůj život ve vztahu k věčnosti, že modlitbou je člověk, jak říká František Halas, »ten na sklo věčnosti tak přitisknutý«.

P. Václav Zima

Doba očima kněze

VŠICHNI JSME PŘIJALI DUCHA SYNOVSTVÍ

Sv. apoštol Pavel vyzdvihuje otázku dnes tak živou a samozřejmou, volá-li ke svým křesťanským spolubratřím: »Neboť jste nepřijali ducha poroby, abyste se zase strachovali, ale přijali jste ducha synovství, v němž voláme: Abba, Otče!« Nejstarší prvokřesťanské sbory měly jasnou představu o tom, že všichni národové světa jsou syny Boží lásky a že tedy nelze žádný národ, žádnou rasu z tohoto synovství vylučovat. Avšak až do dnešních dob se zachovaly pohanské přežitky kultu některých »vyvolených národů a ras«, které dodnes projevují ve svém křesťanství tak cizímu duchu vyvyšování jedněch nad druhé. Ostatně zbožnění kapitálu a majetku, opojení mamonem dává těmto nebezpečným pro mír tendencím jejich vlastní nejvnitřnější náplň. Avšak jejich hlasatelé rádi volí cestu zakrývací této skutečnosti a vystupují rádi v neoprávněném rouše beránčím. Vydávají se za láskyplné vychovatele barevných, nevyvinutých národů. Tato jejich maska však rázem padá, když tyto národy chtějí rozhodovat tak, jak svědčí jim a jak ovšem nesvědčí mamonářům, kteří do země kdysi vložili kus investic. Potom ihned padá obilná tvář hrobu, místo poučných řečí o svobodě a demokracii se zalesknou dravé vlčí zuby, moře se naježí hlavami děl bitevních lodí, nebe je brázděno letadly a pravá tvář starých imperialistů a kolonizátorů se opět jednou ukáže v nelidské a nekřesťanské podobě. Všichni víme, že jde o novou egyptskou historii, znárodnění Suezského průplavu. Zlobným nepřítelům míru naprosto nevadí skutečnost, že pošlapávají ujednání z r. 1888, které jejich předchůdci sami podepsali. Rozhodně si také nechtějí uvědomit skutečnost, že průplav postavili Egyptané za peníze vydřené opět z nich. Egyptský pot, ale také krev smáčely veliké dílo. Avšak ohromné zisky z průplavu shrabovali do svých bezedných kapes jen ti, kteří při stavbě komandovali: Společnost Suezského průplavu. Největší část akcionářů sedí v Londýně, v Paříži a někteří i v New Yorku. Egypt je žádal o poskytnutí finanční pomoci při stavbě veliké Asuanské přehrady, která by mohla zúrodnit veliké plochy dosavadní pouště. Odmítli proto, že Egypt se vydal na cestu samostatné politiky, že usiluje o to, aby byl stranou všech mocenských a vojenských bloků, že chce dát vlastním svým dětem větší krajíc chleba do rukou. Proto malá zem se rozhodla provést znárodnění Společnosti Suezského průplavu, ovšem za náhradu. Nebylo nic platné, že Egyptská republika slíbila, že zásada svobody plavby pro všechny bude zachována. Také žádná z lodí, která proplula po znárodnění, nebyla zdržována a šikanována. Ukázalo se, že v takovém případě západní mocí rázem zapomínají, že podobné sporné problémy mají být projednávány na půdě OSN. Konferenci, kterou svolně a protiprávně svolaly, stihl ovšem neúspěch, jak se dalo předpokládat. Nebylo konečně možno učinit zdárné závěry na konferenci, kam nebyly pozvány všechny státy užívající průplavu. Ale i tam prokázala se silná mírová ini-

ciativa SSSR a Indie, jakož i zdrcující většina ostatních zemí. Bylo také příznačné, že všechny arabské země se postavily v této suezské krizi jednomyslně za Egypt, a to i takové, jako je Irák, který je dosud v bagdaském paktu. Výhrady mělo dokonce i jinak poslušné a po krk západním mocnostem zadlužené Turecko. Historie kolem Suezského průplavu nám znovu jasně prokázala, kdo stojí za zásadou pokojného soužití národů, a kdo nikoliv. Ukázalo se, že již velká většina států, zvláště asijských a afrických, je syta americko-evropského komanda a že samy západní velmoci se octly v situaci, která nesvědčí jejich prestiži.

Za pozoruhodnou událost ve světě, která může přispět ke snížení mezinárodního napětí, je možno pokládat obnovené jednání sovětsko-japonské. Sovětský svaz prokázal tak znovu svou ochotu dohodnout se s kýmkoliv o pokojnou koexistenci. Je radostným faktem, že také v dalších asijských zemích, Kambodže a Laosu, došlo k ujednání o sjednocení dosud rozdělených zemí. Je jisté příznačné, že zástupci všech těchto skupin energicky prohlásili, že nevstoupí do žádných vojenských paktů a že si přejí řešit všechny ještě neuzavřené problémy cestou jednání. Konečně také nastal čas, aby byly řešeny protiklady a rozpory, které se projevovaly mezi Afganistánem a Pakistanem, při návštěvě pakistanského prezidenta v Kabulu.

Žel tato dobrá vůle jednat a hledat společné vyřešení chybí v Asii ještě ve Vietnamu. Jižní vláda nechce učinit nic, aby mohla být ženevskými dohodami dosažena jednota této země svobodnými, současnými volbami v obou částech země. Podobná, neuspokojivá situace je také v jižní Koreji, kde v obecních volbách se jasně projevila nepopularita prezidenta Lysinmana mezi obyvatelstvem.

V Evropě, kromě palčivého bodu, který představuje Kypr, jsou dále patrné tendence ke snížení mezinárodního napětí. Avšak jako na Blízkém Východě se utvořila oblast napětí kolem Suez, tak také je ve střední Evropě oblast, která trvale znepokojuje její sousedy. Vnitropolitický vývoj NSR se projevuje také i v zahraniční politice západoněmeckého státu. A tak zatím co východní sousedé Německa, SSSR, Polsko, ČSR a další státy, postupně snižují stavy svých armád, v NSR je všechno politické úsilí naopak plně soustředěno na remilitarisaci země. Je to v době, kdy Polsko snížilo opět stav své armády o 50 tisíc mužů.

Zdůraznili jsme, že vnitropolitický vývoj NSR se jasně odráží také v její zahraniční politice. Proto se zármutkem a znepokojením sledujeme povážlivý vývoj, který se již delší dobu odehrává v NSR. Demokratický charakter NSR, stále tak vychvalovaný západními politiky, je nyní nebezpečně ohrožen. Ostatně jsme mnohokrát v našem listě poukazovali na skutečnost, že moci v NSR se v rostoucí míře zmocňují monopolistické a militaristické kruhy, které již po

dvakrát zahnal Německo na samý práh zkázy. Protože tyto skupiny nemohou předpokládat, že západo-německý lid bude souhlasit s jejich dobrodružnou politikou remilitarisace, snaží se ještě před volbami udusit v zemi síly, které se jim v rostoucí míře stavějí na odpor. Již dnes představuje Adenauerova vláda samotné centrum nejčernější reakce, které je zapří-
sáhlým rušitelem pokojného soužití národů ve střední Evropě.

Adenauerova vláda, vidíc izolaci, do které se svou anachronistickou a slepou politikou dostává, odhodlala se, na podněty zvenčí a uvnitř, potlačit lidovou opozici. Proto dala rozpustit celou řadu demokratických organizací a mezi nimi také Komunistickou stranu Německa. Všichni, kteří znají poměry v NSR, vědí, že západnímu Německu rozhodně nehrozilo nějaké nebezpečí násilného komunistického převratu. KSN používala ve své politice přísně demokratických metod. Avšak měla jeden hřích, který jí Adenauerova vláda nemohla odpustit: byla rozhodnou a zapří-
sáhlou odpůrkyní politiky remilitarisace. Vyjadřovala tak zásadní odpor, který k remilitarisaci pociťují široké lidové masy. Je také známo, že německé lidové katolické masy s drobným duchovenstvem rovněž si uvědomily nebezpečí, které německému lidu hrozí ze šílené a nekřesťanské politiky militarizace Německa. Vždyť k němu dochází v době, kdy naopak se projevují tendence odzbrojit a tak neustále zmenšovat mezinárodní napětí.

Mezinárodní tisk, jakož i domácí západoněmecký, poukazuje na nesmyslnost a nebezpečnost situace, kterou přivodila vláda, která je ve vleku průmyslových magnátů a bankéřů. Mnoho listů poukázalo na to, že je to první veliký úder, zasažený demokracii v NSR. Úder, který se navlas podobá ráně, kterou

kdyśi zasadil demokracii Adolf Hitler, když se odhodlal k podobnému činu. Adenauer však jde dále než jeho zkrachovaný předchůdce. Ten alespoň, aby svůj čin nějak ospravedlnil, zorganizoval zapálení říšského sněmu. Jeho nástupce to nepokládá již vůbec za potřebné. Je na bílé dni, že to je pouhý začátek potlačování základních demokratických svobod v NSR, že jde o snahu potlačit všechna elementární lidská práva.

A tak se dnes v Německu zatýká zrovna tak jako za časů Hitlerových. Prohlídky a perzekuce se konají bez soudních dekretů za naprosté libovůle policie. Zdaleka se neobmezují již jen na německé komunisty. Byly zasaženy organizace mládeže, organizace na obranu míru, vlastenecké instituce, které se snažily sblížit obě části Německa a tak napomoci jeho opětovnému spojení. Nebezpečná lavina se řítí v NSR.

Městácký časopis Frankfurter Rundschau, jinak zapří-
sáhlý nepřítel komunistické strany, otevřeně píše, že bonnské politikové již nevěří síle demokracie. Poslanec SDP dr. Arndt žádá amnestii pro politické vězně a skoncování se studenou válkou v justici. Norský konservativní list Aftenposten píše: »Nemáme žádnou radost z toho, co se v západním Německu stalo. Myslíme, že je to špatné znamení.« Norský list má pravdu: vývoj v Německu je špatné znamení.

Avšak dnes jsou v západním Německu veliké lidové síly, které již nebudou pasivně přihlížet k Adenauerově politice, která nejen že ohrožuje mír, ale která stejně smrtelně zasahuje možnost mírumilovného sjednocení německého národa. My, kteří jsme bojovali proti nacismu a kteří jsme v tak hojném počtu trpěli v koncentračních táborech, poukazujeme na nebezpečný krok bonnské vlády a označujeme ho právem za čin, který je v nesouladu s pravou demokracií a lidskostí, za čin nebezpečný míru.

PĚT LET RADOSTNÉ PRÁCE DIECÉSNÍCH MÍROVÝCH VÝBORŮ

Po velkolepém Celostátním mírovém sjezdu katolického duchovenstva ČSR v Praze v předvečer svátku sv. Václava v roce 1951 byly v duchu sjezdového usnesení ve všech diecésích naší republiky zvoleny Diecéšní mírové výbory (DMV) katolického duchovenstva. Úkolem těchto výborů bylo — a je stále — šířit mezi kněžstvem a věřícím lidem zásady, které si svatováclavský sjezd manifestačně vytkl v resoluci, již se obrátil na všechno katolické duchovenstvo Československa. Tato resoluce, založená na slavném verši žalmu »Pax et iustitia osculatae sunt«, vyzývá duchovenstvo, aby »v duchovní správě, na kazatelně, v pastorační práci, ve škole i v jiném styku s věřícími provádělo slovem i skutkem vytčené zásady«. Úkol, který si naše kněžstvo uložilo, byl jistě hoden velké odpovědnosti jeho před Bohem i národem a Diecéšní mírové výbory se ze všech sil snažily v uplynulém pětiletí, aby jej poctivě a úspěšně splnily. Proto bylo k práci přizváno co nejvíce schopných a důvěře věřících se těšících spolupracovníků, kteří byli zárukou, že dílo výborů se setká se zdarem.

Činnost výborů a jejich předsednictev se rozvíjela plánovitě a organizovaně a projevovala se zejména na četných a pravidelných vikariátních, případně děkanátních konferencích, které byly vždycky dobře obslány. Smyslem těchto plodných porad bylo především informovat naše duchovenstvo v duchu mírového poslání výborů jak o mezinárodních otázkách a světovém i domácím mírovém hnutí, tak i o všech vnitrostátních problémech naší hospodářské, sociální i kulturní výstavby, na nichž naše duchovenstvo mělo pochopitelný zájem a k jejichž vyřešení mohlo svou osobní a duchovně pastýřskou činností kladně přispět. Je samozřejmé, že v popředí zájmu i práce bylo prohlubování státní myšlenky lidové demokratické republiky, její ideové i mravní opodstatnění z pramenů křesťanského světového názoru a její upřímné za-

kotvení v srdcích věřících. Obzvláštní péči věnovaly konference svědomitému uvedení duchovenstva i věřících do velkolepého díla 2. pětiletky a pak i pečlivé podpoře velkorysých zemědělských plánů a akcí naší vlády. Referáty řečníků byly všude doprovázeny velmi živými diskusemi, z nichž vyšlo hodně cenných podnětů, které dokazují, že účastníci konferencí byli opravdu při věci. Právě z vysoké úrovně diskusí lze soudit, jak naše duchovenstvo srostlo s potřebami našeho lidu, s jeho radostmi i bolestmi a jak poctivě se snaží dáti státu, což jeho jest. Kromě toho byly tyto konference i velmi významným pracovištěm pro otázky dotýkající se pastýřské péče o svěřené duše a jejich aktuálních potřeb, jak logicky a postupně vyplývají ze života Církve v lidové demokratickém státě. Nebylo opominuto nic, co by mohlo přispět k další prospěšné součinnosti Církve se státem a k vytyčení správné funkce katolického náboženství v životě národa, dané podmínkami nové socialistické společnosti.

V každé diecési se ovšem práce výboru rozvíjela podle osobité situace a potřeb. Přednášková činnost byla však všude živá a na přednášky a projevy byli zváni i představitelé veřejné správy, lékaři, právníci a hosté z ciziny. Z iniciativy DMV konány byly i kněžské exercicie na Velehradě, v Praze, na Sv. Hostyně a na Vranově. Velké poutě na Velehradě, na Sv. Hoře, Sv. Hostyně a Sv. Kopečku staly se mohutnými náboženskými i mírovými manifestacemi věřících. Nezapomínalo se ani na velké mrtvé; bylo vzpomínáno 30. výročí úmrtí arcibiskupa A. Stojana, 70. výročí smrti P. Krížkovského a 70. výročí úmrtí kněze a spisovatele V. Beneše Třebízského u jeho hrobu na Vyšehradském hřbitově. Na domě, v němž v Brně bydlil F. Sušil, byla zasazena pamětní deska. Jubileum Mozartovo bylo oslaveno přednáškami a

provedením jeho hudebních děl na kůrech našich chrámů. Obzvláště slavnostně bylo ovšem vzpomenu 10. výročí osvobození naší vlasti. Byly však i chvíle bolestné. Letošní rok stihla naše mírová hnutí těžká ztráta úmrtím předsedy DMV v Brně, kanovníka dr. J. Kristka, který byl z našich nejiniciativnějších a nejzdatnějších spolupracovníků. Útěchou v této ztrátě je nám všem pevné přesvědčení, že zesnulý našel za své pastýřské a mírové dílo u Pána Boha nebeskou odplatu.

Z vikariátních konferencí vycházelo mnoho uváželných a cenných popudů pro pastorační a společenskou činnost všeho duchovenstva, které je šířilo a uplatňovalo mezi věřícím lidem. Dnes je nezvratnou skutečností, že práce našeho kněžstva přinesla dobré ovoce. Věřící lid lne k lidové demokratické vlasti své

právě tak oddaně a věrně jako k Církvi a svým postojem a zapojením stále dokazuje, že dobře pochopil vlastenecké a mírové snahy našeho duchovenstva. Nezapomnělo se zde ani na katolický tisk, který bohatě čerpal z námětů, které konference přijaly a stal se tak zdatným a spolehlivým spolubojovníkem vnitřní mírové fronty.

Mohou tedy DMV pohlížeti na svou činnost za uplynulých pět let s uspokojením a nejlepšími nadějemi pro léta příští, jež kéž z požehnání Božího rozhojní ještě žehnání našeho společného národního i křesťanského usilování o upevnění spravedlivého míru ve světě a o rozkvět našeho svatého katolického náboženství i milované domoviny. Nikdy nesejdeme s vytčené cesty, s jediné spasitelné cesty Boží, cesty lásky, pokoje a míru!

BLAHO OBECNÉ JE VYŠŠÍ

Sv. Augustin ve výkladu žalmu 127 napsal: »Vyšetř, kolik ti (Bůh) dal a z toho si vezmi, co ti stačí. Ostatní, co leží jako přebytek, je potřeba pro jiné. Nadbytečné statky bohatých jsou nezbytnými statky chudiny. Vlastníš cizí věci, když vlastníš nadbytečné.«

O pravdivosti tohoto výkladu mohli jsme se častokrát přesvědčit v letech, která dosud nejsou zasuta minulostí natolik, abychom si dobře nepamatovali, jak se tehdy žilo. Byly to doby, kdy na naší vesnici pokračoval dlouhodobý proces diferenciací. Na jedné straně byla zde vrstva slabá sice počtem, ale silná svou hospodářskou silou, velikostí svého majetku. Na druhé straně pak zde byla vrstva vesnického obyvatelstva silná počtem, ale slabá svou hospodářskou silou, svým majetkem. A tak docházelo k trpké skutečnosti, že zatím co jedni, a bylo jich málo — žili v nadbytku, nespotrebovatelné hojnosti, druzí pak, kterých byla převážná většina, žili v poměrech velmi střídmych, ano i nuzných a bédných. I povrchnímu pozorovateli ukazoval sám život hlubokou jasnozřivost slov sv. Augustina, že nadbytečné statky bohatých jsou nezbytnými statky chudiny. Žel, čím více však rostly statky a majetek bohatých, tím tvrdší byla jejich srdce a jejich uši byly hluché k prosbám potřebných.

Je jistě chvályhodné, jestliže kdo vlastní pílí, přičinlivostí a prací dosahuje dobrých výsledků, bohatých úrod. Ale sotva je možno pokládat za chvályhodné úsilí toho, kdo chytráctvím a využíváním práce druhých si přisvojoval stále více statků bez vlastního pracovního přičinění. Sv. Ambrož píše: »Až kam rozpínáte, boháč, svou chorobnou chtivost? Zdaž sami obýváte zemi? Proč vyháníte spoludělníka nad přírodou a přisvojujete si vlastnictví nad přírodou? Ke společnému vlastnictví země všem náleží, bohatým i chudým. Proč strhujete na sebe, boháč, vlastnické právo nad půdou? Příroda, která všechny rodí v chudobě, nezná boháčů. Nerodíme se se šatem, ani nepřicházíme na svět se zlatem nebo stříbrem.«

Stačí zalistovat v dílech našich klasiků vesnického románu, abychom se přesvědčili, že chorobná lidská chtivost se nezastavovala před ničím, že na vesnici se mezi bohatými ženily a vdávaly majetky, bez ohledu na to, zda si mladí lidé porozumí a budou šťastni. A můžeme se stejně tak dobře přesvědčit z úředních statistik první republiky, jak časté bývaly na vesnici exekuce a dražby. Jejich obětí byla vždy vesnická chudina, zemědělstí dělníci a drobní rolníci. A těmi, kdo lacině získávali často poslední majetek vydražovaných a exekvovaných chudáků, byli lidé, kteří tohoto majetku nepotřebovali, avšak byli zaslepeni lačností po dalším bohatství. Slova sv. Ambrože zůstávala oslyšena, bohatnutí jedněch a chudnutí ostatních pokračovalo nezadržitelně dál. Ani pozemkové reformní úsilí před více než třemi desítkami let nenapravilo napáchané krivdy, neboť bylo vedeno falešnými a ku prospěchu lidí nepřihlížejícími zájmy. Vesnický lid začal o této reformě posměšně říkat, že dala statkářům dvorec a rolníkovi korec. A bylo tomu skutečně tak.

Sv. Jan Zlatoústý se ptá: »Není to zlem, když ně-

kdo drží Boží statky ve vlastnictví sám, sám užívá společných statků jen k svému prospěchu?« Proto jak s hlediska sociálního, tak i s hlediska křesťanské morálky je třeba souhlasit s nápravou, která byla z vůle lidu učiněna před necelou desítkou let, se spravedlivějším rozdělením půdy. Současně s touto opravdovou pozemkovou reformou začala naše vesnice uvažovat ještě o dalších opatřeních a možnostech.

V souhlase s úsilím všeho našeho lidu o přebudování naší vlasti v bohatou a silnou zemi, ve šťastný a spokojený domov pracujících, stále častěji se hovořilo o cestách, jak učinit zemi úrodnější a plodnější. Tyto úvahy a snahy vyústily v zakládání jednotných zemědělských družstev.

Co vedlo naše rolníky k tomuto činu? Jistě to byla především láska k vlasti a poctivá snaha oplatit všechnu péči větším přínosem pro společné dobro — v tomto případě větší výrobou zemědělských produktů. Bylo to však i vědomí, že ani v zemědělství malá výroba nemůže přinést ten nejvyšší užitek a že je třeba si vzít příklad z průmyslu, který se rozvinul z původních malých dílen řemeslníků přes manufaktury až k dnešním obrovským továrnám a závodům.

Zemědělskou výrobu jistě nelze do všech podrobností srovnávat s průmyslovou výrobou a klást rovnítko mezi jejich vývojem. Jsme si dobře vědomi, že v zemědělství máme co činit s živými organismy, že jsme značně ovlivněni při své práci počasím a podobně. Přesto však lze po vzoru průmyslu zemědělskou výrobu především zmechanizovat a vést k novým úspěchům podle moderních vědeckých poznatků.

Ne nadarmo se jistě říká: Človče, přičiň se — Pán Bůh ti požehná. V zemědělství to platí dvojnásob. Málo se urodí na polích člověka liknavého, lenošivého, nepořádného. Avšak člověk pracovitý, který se neustále snaží své hospodaření zlepšovat, sklízí požehnanou úrodu svých polí.

Naši rolníci, zakládající družstva, si dali za cíl dosahovat na scelených pozemcích stále vyšší úrody pomocí mechanisace a vědy, překonat zaostalost zemědělské výroby, učinit svou práci produktivnější a život svůj i svých rodin spokojenějším a zámožnějším. Kde o dosažení tohoto cíle usilují skutečně poctivou, svědomitou a obětavou prací, tam se žije lépe a bohatěji než předtím. Odměna v penězích i naturálních za pracovní jednotky je vysoká a na naší vesnici se kupuje mnohonásobně více než kdykoliv předtím. A je to nejen oblečení nebo nový nábytek, ale i gramofonia, televizory, ledničky, motocykly a osobní automobily, které přicházejí na vesnici ve stále hojnější míře. Už z tohoto faktu je patrné, že rolníci, kteří se sdružili ke společné práci, dali se správnou cestou.

Je to však patrné i z jiné skutečnosti, která je radostným poznatkem pro nás všechny. Družstva ve své většině dosahují vyšších úrod ve svých obcích, než tomu bylo dříve za hospodaření jednotlivých rolníků. Ale i když některé hospodářské výsledky jsou opravdu pěkné, přece jen víme, že to ještě není vrchol

úrodnosti naší země, nýbrž teprve začátek cesty k blahobytu.

Společné hospodaření je chvályhodné s hlediska křesťanské morálky. Již svatý Otcové zdůrazňovali povinnost vlastníka k bližnímu a k celku. I podle katolické morálky je celek více než jeho část a v sociální oblasti je člověk sám o sobě nedokonalý, pokud nezapadne do společného celku jako jeho část. Křesťan, který si uvědomí tuto skutečnost, pochopí též svoji povinnost pracovat pro společné blaho.

Naskytá se otázka, pro čí blaho pracuje rolník, jestliže hospodář samostatně pouze na svých polích? Nepochybně pracuje též pro blaho celku, avšak jeho přínos celku je mnohem menší, než když se k práci sdruží s ostatními rolníky své obce. Statistiky nám na příklad ukazují, že v roce 1954 vyrobili rolníci na jednu pracovní sílu asi deset centů chlebového obilí, avšak družstva vyrobila na jednu pracovní sílu dvojnásobek. U cukrovky byl rozdíl ještě významnější, neboť družstva vyrobila na jednu pracovní sílu více než třikrát tolik než rolníci.

Někdy se stává, že se setkáváme na vesnici i s otázkou, zda by otcové či dědové dnešních rolníků, kteří rodnou půdu tolikrát zkropili svým potem, souhlasili s jednáním svých potomků, svěřujících půdu do společného obhospodařování. Kdybychom mohli s předky našich rolníků hovořit, pověděli by nám, že jejich úsilí směřovalo k jedinému cíli: dosáhnout co nejvyšší úrody a zajistit svým rodinám dostatek chleba. Jestliže tedy při společném hospodaření je těchto vyšších úrod dosahováno, postupují dnešní rolníci v duchu úsilí svých otců a dědů.

Otázku společného hospodaření je však možno rozzebrat i s jiného hlediska, a to zachování vlastnického práva. Na první pohled při scelování pozemků mizí všechny dosavadní meze, které předtím rozhraničovaly pole jednotlivých rolníků. Knihovní vlastnictví těchto pozemků zůstává však nedotknutelně zachováno. Vedle toho zůstává rolníkovi při společném hospodaření plné vlastnické právo na jeho záhumenkové osobní hospodářství. Je to postačující? Nejsprávnější odpověď nám opět podává život sám. V mnoha našich družstvech se rolníci buď vzdávají svých záhumenků, aby se tím více mohli věnovat společné práci, ve které vidí možnost nejlepších výsledků, v jiných družstvech zase scelují své záhumenky do jediného lánů, který opět obdělávají a často i osévají společně.

Jak tedy shrnout stanovisko křesťana k družstvům a soukromému vlastnictví? Přesvědčili jsme se, že v družstvu zůstává v soukromém vlastnictví půda, obytný dům a záhumenkové hospodářství. V družstevním vlastnictví naproti tomu jsou jen některé výrobní prostředky a nářadí, jako stroje a živý inventář. Je třeba též připomenout, že družstevní myšlenka je ve své podstatě vlastně i myšlenkou křesťanskou. Je to myšlenka, která buduje na účinné lásce bližního. Ve Skutcích apoštolů (2, 44—46) čteme: »Všichni vě-

řící drželi při sobě a měli vše společné. I prodávali statky a majetek a rozdělovali to mezi všechny, jak kdo potřeboval.« Soukromé vlastnictví vzniklo s našeho hlediska v době pohanské. Římské právo dávalo majiteli volnost nakládat se svou věcí jak chce, aniž by mu v tom mohl někdo zabráňovat. Tato ochrana vlastnictví má pak za následek, že je ho zneužíváno k dosažení moci nad jinými, znamená zneužívání vlastnictví k přepychu, příživnictví a vede k bezpracným důchodům, nemravným ziskům. Takovéto pojetí je třeba odmítnout, neboť se přiči mravouce. I podle katolické mravouky vlastnické právo není právem absolutním (jak je definuje pohanský právník Ulpianus), nýbrž nahlíží na vlastnictví, majetek, jen jako na prostředek k blahu celku a jednotlivce.

Ani pro věřícího křesťana není tedy vlastnictví právem neomezeným. Víra křesťana má být dotvrzována skutky z víry. Mají-li všechny skutky křesťana nést pečeť jeho zaměření k Bohu, pak tuto pečeť musí nést především i užívání vlastnictví a nakládání s majetkem. Křesťanští moralisté proto definují vlastnické právo jako svěřenectví od Boha.

Sv. Ambrož napsal: »Příroda všechno všem k společnému použití dala. Neboť Bůh nařídil, aby všechno se rodilo tak, aby potrava všem byla společná a země aby byla jakýmsi společným majetkem všech. Příroda tedy splodila právo společné, uchvácení vytvořilo soukromé.«

Družstevní myšlenka, jak lze vysledovat z historických pramenů, je u nás velmi stará. I u nás jsme měli společné, rodové hospodaření na půdě. Byly to staré slovanské obce, které se v českých zemích udržely až do doby Lucemburků. Božena Němcová píše o zbytcích tohoto kolektivismu v hospodaření na Slovensku v polovině minulého století, které tam ještě zastihla. Kolektivní rodové hospodářství se udrželo i u jižních Slovanů až do poloviny minulého století a v Rusku na mnohých místech až do Velké říjnové socialistické revoluce.

Vlastnictví půdy v družstvu je tedy správné jak s hlediska křesťanského, tak i s hlediska sociálního — neslouží jednotlivci, ale celku, nemůže ho být zneužito k vlastnímu prospěchu a proti obecnému blahu. Dobro společné, obecné blaho je vyšší než blaho soukromé. Proto povinností křesťana je na prvním místě sloužit obecnému blahu a podporovat je svou prací.

Lze si tedy jen přát, aby jednotná zemědělská družstva postupovala rychle k svému cíli, jímž je maximální produktivita zemědělské práce. Lze si jen přát, aby na tuto cestu vykročili všichni naši rolníci a svým podílem se tak přičinili o budování naší vlasti. Lze si jen přát, aby všechno toto konání bylo prochnuto láskou k práci, pevnou vírou ve zdárný výsledek.

Proto nechť tato poctivá práce našich zemědělců, mající za cíl obecné blaho, je provázena požehnáním.

ThDr František Drábek

NÁŠ ZÁPISNÍK

ÚČASTNÍCI EXERCICIÍ V KNĚŽSKÉM DOMOVĚ V PRAZE

I. kurs exercicií od 25. VI.—28. VI. 1956.

(P. Alf. Daňha)

Lochman Václav, farář, Libochovice, okr. Lovosice
Pekárek J., admin., Sulkovec, p. Rovečná
Michálek J., os. děkan, Jablonec n. Nis.
Maličský Eduard, farář, Solnice
Haitman Jaroslav, provisor, Svitavy
Handlír Jan, admin., Kozolupy
Štipl Karel, admin., Chotětov
Zouhar František, děkan, Okříšky
Černý Vojtěch, kanovník, Loučeň
Rytíř Ondřej, admin., Jistebnice u Tábora
Dušek František, admin., Hradec Králové
Marvan Václav, admin., Český Dub
Zezula Zdeněk, admin., Chorušice

Hendrich Josef, admin., Jablonné v Podještědí
Cienciala Antonín, koop., Český Těšín
Nosek František, admin., Rokytnice, okr. Třebíč

II. kurs exercicií od 2. VII.—5. VII. 1956.

(P. Karel Sahan)

Dr Eltschkner Antonín, biskup, Mikulov
Henych Oldřich, admin., Sedloňov
Dvořák František, kaplan, Stará Boleslav
Antunovič Dragan, admin., Tismice u Č. Brodu
Matějka Jan, kaplan, Zbraslav n. Vlt.
Fišer Zdeněk, kaplan, Nové Město n. Met.
Hevera Rudolf, admin., Horní Tanvald
Mráz Jiří, admin., Předslavice
Kalisch Evžen, koop., Horní Těrlicko
Hudák Ján, kaplan, Prešov
Zedníček Miroslav, koop., t. č. Jevičko

Mejsnar Petr, admin., Krchleby
Špát Josef, farář, Moravec
Milčinský Ignác, arciděkan, Veleliby
Müller Vilém, admin., Kutná Hora
Kubíček Josef, farář, Brtnice
Cemper Bohuslav, koop., Hodonín
Kalenský František, farář, Pecka u Nové Paky
Kovář Josef, arciděkan, Mladá Boleslav
Klíma Václav, admin., Lhenice u Netolic

III. kurs exercitií od 9. VII.—12. VII.

(P. Karel Sahan)

Antonín Nováček, admin., Dolní Libchavy
Karel Hošík, admin., Dolní Dobrouč
Václav Hortlík, farář, Třebenice
Alois Eineigel, probošt, Jeseník
Jan Reinoch, farář, Vratimov
Josef Motyka, admin., Vendryně
Maxmilián Kaschel, farář, Kobylá n. Vidn.
Alois Zamazal, admin., Třebovice v Č.
Karel Trunda, admin., Nové Veselí
Jan Vladislavský, farář, Boleradice
Jan Thonabauer, děkan, Semněvice
Václav Kratochvíl, admin., Zásmyky
Štefan Sivák, admin., Vilémov
Karel Fešar, farář, Hudlice
Ladislav Černý, admin., Vysoké Popovice
Adolf Peňáz, admin., Lipolec
Antonín Kostelka, kaplan, Brno 14
Josef Hudec, farář, Čestlice
Josef Pařík, děkan, Rožďalovice
Klusáček, kaplan, Brno-Král. Pole
Jan Smrčina, farář, Tochovice, okr. Příbram

IV. kurs exercitií od 20. VIII.—23. VIII. 1956.

(P. Alf. Daňha)

Stanislav Sedláček, děkan, Zábřeh na Moravě
František Lukš, admin., Žireč nad Labem
Josef Pípal, admin., Přibyslav
Jan Abendroth, děkan, Úpice
Vratislav Hartman, kaplan, Čáslav
Stanislav Robl, kanovník, Hradec Králové
Miroslav Brabec, admin., Mčely u Nymburka
Alfred Kostka, děkan, Březno u Ml. Boleslavě
Jaroslav Schneider, admin., Javorník ve Slezsku
Stanislav Waloszek, koop., Havířov I.
Metoděj Karásek, admin., Kostelní Vydří
Otomar Jindra, farář, Telč
Josef Pohorský, admin., Rudník u Hostinného
František Houdek, děkan, Ronov nad Doubravou
Eduard Šíkula, farář, Prosetín, p. Olešnice na Mor.
Adolf Strasser, admin., Kopisty u Mostu
Bedřich Malina, farář a vikář, Sádek u Poličky
František Anděl, admin., Pardubice
Josef Olszak, farář, Petrovice u Karviné
Bohuslav Rusek, admin., Supíkovice, okr. Jeseník
Štěpán Koudelka, farář, Rybná nad Zdobnicí
Dr. Josef Pokorný, děkan, Sadská
Vladimír Tláškal, admin., Lázně Bohdaneč
Alois Velísek, farář, Velké Němčice u Brna
Gabriel Jan Hamerla, koop., Jevíčko
Josef Janšta, admin., Vladislav
Karel Dvořák, farář, Grunt, p. St. Kolín
Emerich Korchňák, kaplan, Praha

V. kurs exercitií od 27. VIII.—30. VIII.

(P. Karel Sahan)

Dr. Ladislav Pokorný, admin., Praha III
Dr. Michal Beňo, gen. vikář, Nitra
Elemír Filo, bisk. ceremonář, Nitra
Josef Kunický, admin., Vrbno p. Pradědem
Stanislav Kabeláč, admin., Rudná p. Pradědem
Jindřich Straberger, admin., Lišov
Evžen Štula, viceděkan, Písečná, okr. Jeseník
Josef Dyčka, děkan, Dolní Kounice

Josef Kaplický, děkan, Netolice
Arnold Schneider, farář, Nové Hvězdlice
Karel Pouzar, admin., Dolní Slověnice
Miroslav Paclík, admin., Dobruška
Michael Macešek, kaplan, Kutná Hora
Vincenc Saidl, vikář, Chotusice
Josef Čáp, farář, Červené Janovice
František Smetana, farář, Česká Bělá
Ladislav Novák, admin., Svaté Pole
Jan Marek, katecheta v. v., Brno
Jiljí Hůlek, řed. v. v., Senohraby
Alois Kadlec, farář, Vilanec
Václav Zima, vikář, Praha
Miloš Indra, farář, Krumvíř
Oldřich Burda, kaplan, Měřín
Jaromír Röhrich, kaplan, Pardubice
Jaroslav Šorejs, arcib. rada v. v., Rožďalovice
Antonín Bradáč, farář, Pavlov
Stanislav Žáček, farář, Horní Bojanovice
Tomáš Obršlík, děkan, Hořice v Podkrkonoší
Josef Čech, admin., Damníkovo
Josef Kurowski, farář, Mosty-Jablunkov
Dr. Andrej Paldan, děkan, Slatina nad Bebravou
Jan Šimek, admin., Zámberk
Imrich Solaica, admin., Všejaň
Josef Nešvara, admin., Středokluky

**ZDICKÝ SKLADATEL P. JOSEF VOREL -
NA KARLÍNSKÝ KOSTEL**

Mezi Štulcovými přáteli nechyběl ani známý populární skladatel a zdický farář - Josef Vorel (Ot. sl. n. XXVI, 967), který místo peněžitého příspěvku na stavbu karlínského kostela nabízel 27. 12. 1861 hudební skladby. »Provolání v „Blahověstu“ k příspěvkům na kostel v Karlíně tak mě dojalo, že jsem se k jisté oběti odhodlal. Chci totiž o 500 výtiscích vydat čtyři chrámové čtverozpěvy: Tři „Ecce sacerdos“ (když biskup k visitaci vchází do kostela) a „Hymnus“ (po svěcení nebo žehnání kostela nebo kaple). Takových příležitostných zpěvů jest velmi málo a pročež myslím, že by každému řediteli kostelní hudby přišly vhod, dokonce kdyby bylo možno, aby se ze záduší zakoupiti směly, jako se stalo s Manuaem od p. Škroupa.« Čistý výtěžek z prodeje měl přispět na stavbu cyrilometodějského kostela v Karlíně. Tisk i rozprodej měl organisovat Štulec, zvaný Vorlem »proslavený vlastenec«. (Archiv vyš. kap., Štulec. koresp. A. IV. 11.)

-rtk

ŠTULC — OPORA VLASTENCŮ

Není dosud syntheticky zhodnocena práce všech kněží, kteří v minulém století napomáhali národnímu probuzení. Známe jen nejzvučnější jména, průbojnější osobnosti, kterým okolnosti dovolovaly velkorysejší zasáhnouti do pomalého a namáhavého probuzeneckého procesu, nebo které svým literárním nadáním zanechaly trvalejší stopy v kolektivním snažení uvědomělých, tištěným slovem bojujících vlastenců. Avšak dílo by se nepodařilo, kdyby nebyli podporováni četnými horlivými drobnými pracovníky, kteří i ve stísněných poměrech vedoucí duchy všemožně podporovali, když ne jinak, alespoň nadšeným souhlasem, platicím jejich práci. Co v řadách kněžských znamenal na př. takový Štulec, jak působil na bádařově, podnětně a jakým souhlasem býval podporován ve svém snažení dnes neznámými kapláňky, často mimo hranice Čech působícími (jsou o tom doklady z Uher, Rakouska, Polska, Jugoslavie), ukazuje list, který mu píše kaplan Antonín Tichý ze Sonnenberku na saských hranicích, který takřka s nábožnou horoucností mluví o svém vlasteneckém smýšlení: Zároveň staví do pravého světla vedoucí osobnost Štulcovu: »Drahý příteličku! Milený Štulci! Již je tomu přes čtyři léta, co jsem Vás neviděl a s Vámi žádného slovíčka promluvit příležitosti neměl. Pročež snad mě již ani neznáte, ačkoli jsme dvě léta spolužáci byli a já právě přiznati se musím, že v oných časech jiskra lásky k vlasti do srdce mého

se dostala. Ó, jak nehoden bych byl Čechem slouti, kdybych byl Prahu nepoznal a tak snad jako mnohý nezdárný syn překrásné vlasti naší v ničemné netečnosti byl zůstal! Přesvědčil jsem se osobně o tom, jak moji bývalí soudruhové od dětinství svého takřka zrádci svého národa se stali, poněvadž příležitosti neměli důstojnost Vašeho vlasteneckého počínání z nezkaleného pramene seznati... Tak bezpochyby i se mnou by se bylo stalo, kdybych byl v Praze svá studia nekonal a zvláště Vás byl nepoznal. Ano, Bůh sám ví, jaká nestvůra by se byla ze mne stala, an jsem od svého vysvěcení nepřetržitě pouze v německých krajinách umístěn. Protož také vzpomínám si vždy na slavnou Prahu naši a... přál bych sobě, aby

šlechtné počínání Vaše v tom starobylém stánku k blahu církve a národnosti nikdy žádoucího cíle se neminulo. Protož také vítám každý pokrok spravedlivé věci naší a rád bych všemožně k tomu připomáhal... Jsem jako mnohý jiný kaplan ve stavu ne velmi zámožném, ano mohu říci i chudobném. Avšak seč jsem, chci přece podporovati každé dobré podniknutí a proto odbírám národní naše noviny... a abych i v církevním ohledu dobré věci poněkud nápomocen byl, chci i Váš Blahověst si držeti... Dne 1. ledna 1850. Antonín Tichý, kooperátor v Sonnenberku v Rudohoří, pošta Sebestiansberg.»

(Archiv vyš. kapituly, Štultcova korespondence A. IV, 7.) —rtk

ÚŘEDNÍ ZPRÁVY

STÁTNÍ ZKOUŠKY NA ŘÍMSKOKATOLICKÉ CYRILOMETODĚJSKÉ BOHOSLOVECKÉ FAKULTĚ V PRAZE-LITOMĚŘICÍCH

Z děkanství Římskokatolické cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Praze, se sídlem v Litoměřicích, Komenského ul. č. 4, telefon 2747-48, se oznamuje, že státní (souborné) zkoušky v podzimním zkušebním období se budou konat v těchto termínech:

Státní zkouška z církevních dějin a z církevního práva 12. listopadu 1956.

Státní zkouška z praktické morálky (písemná klauzurní) 13. listopadu 1956.

Státní zkouška z biblického studia Starého a Nového Zákona 15. listopadu 1956.

Státní zkouška z veškerého bohosloví 14. listopadu 1956.

Bližší podmínky byly uveřejněny v 1. a 6. čísle Duchovního pastýře 1955.

Písemné přihlášky, doložené souhlasem příslušného Ordináře (pokud se tak nestalo již dříve), je nutno zaslat děkanství fakulty do 24. října 1956.

ARCIDIECÉSE OLOMOUCKÁ

V arcidiecési olomoucké byly provedeny osobní změny ode dne 1. srpna do 31. srpna 1956:

Skácel Ludvík, novokněz v Litenčicích, ustanoven dekretem čís. 3065/56 ze dne 6. 8. 1956 s platností ode dne 1. srpna 1956 kooperátorem v Buchlovicích.

Kulavík Květoslav, novokněz v Litovli, ustanoven dekretem čís. 3066/56 ze dne 6. 8. 1956 s platností ode dne 1. 8. 1956 kooperátorem v Šumperku.

Koštuřík Josef, novokněz v Petrově (farnost Strážnice u p. M.), ustanoven dekretem čís. 3067/56 ze dne 6. 8. 1956 s platností ode dne 1. srpna 1956 kooperátorem v Bruntále.

Pospíšil Ignác, novokněz ve Vojnicích u Těšetic, ustanoven dekretem čís. 3068/56 ze dne 6. 8. 1956 s platností ode dne 1. srpna 1956 kooperátorem v Horní Moštěnici.

Adamec Josef, administrátor v Jeseníku n. O., ustanoven dekretem čís. 3069/56 ze dne 6. 8. 1956 s platností ode dne 1. srpna 1956 administrátorem v Bernarticích.

Seidler František, kooperátor, Bruntál, excurr. adm. Jelení n. O., ustanoven dekretem čís. 3070/56 ze dne 6. 8. 1956 s platností ode dne 1. srpna 1956 administrátorem v Jeseníku n. O.

Svoboda Stanislav, provisor v Běloutíně, ustanoven dekretem čís. 3071/56 s platností ode dne 1. srpna 1956 administrátorem ve Velkém Újezdě.

Kryštofský Vladimír, kooperátor v Horní Moštěnici, ustanoven dekretem čís. 3072/56 ze dne 6. 8. 1956 s platností ode dne 1. srpna 1956 provisorem v Běloutíně.

Střelec Ferdinand, administrátor v Mor. Písku, ustanoven dekretem čís. 3196/56 ze dne 13. 8. 1956 s platností ode dne 1. 9. 1956 administrátorem v Místříně.

Čechmánek Josef, kooperátor v Uher. Brodě, ustanoven dekretem čís. 3197/56 ze dne 13. 8. 1956 s platností ode dne 1. září 1956 administrátorem ve Strání.

Hurník Eduard, provisor, Ostrava-Vítkovice, ustanoven dekretem čís. 3194/56 ze dne 13. 8. 1956 s platností ode dne 1. září 1956 administrátorem v Ostravě-Vítkovicích.

Petrucha Jan, administrátor, Ostrož. Lhota, ustanoven dekretem čís. 3198/56 ze dne 13. 8. 1956 s platností ode dne 1. září 1956 kooperátorem v Uherském Brodě.

Frane Jaroslav, provisor, Budišov n. B. a excurr. prov., Guntramovice, ustanoven dekretem č. 3427/56 ze dne 25. 8. 1956 s platností ode dne 1. září 1956 administrátorem v Bohušově.

Bělohlávek Bonaventura Josef, t. č. m. sl., Gottwaldov, ustanoven dekretem čís. 3423/56 s platností ode dne 1. září 1956 provisorem ve Starém Hrozenkově.

Krybus Vojtěch, administrátor ve Strání, ustanoven dekretem čís. 3425/56 ze dne 25. 8. 1956 s platností ode dne 1. září 1956 administrátorem v Mor. Písku.

Javor František, administrátor v Místříně, ustanoven dekretem čís. 3426/56 ze dne 25. 8. 1956 s platností ode dne 1. září 1956 administrátorem v Ostrožské Lhotě.

Kučera Josef, provisor ve Starém Hrozenkově, ustanoven dekretem čís. 3424/56 ze dne 25. 8. 1956 s platností ode dne 1. 9. 1956 administrátorem v Hošticích.

Pensionování:

Olšovský Alois, nar. 1893, farář, Ostrava-Vítkovice, pensionován výměrem čís. 3029/56 ze dne 13. srpna 1956 s platností ode dne 1. září 1956.

Zemřelí:

Vymětal Karel, nar. r. 1883, farář, Jindřichov (dříve Pusté Žibřidovice) a excurr. adm., Nové Losiny, zemřel dne 12. srpna 1956, pochován dne 16. 8. 1956 v Rymicích u Holešova.

DIECÉSE BRNĚNSKÁ

Jmenování:

Handlíř Josef, admin. v Mor. Budějovicích, jmenován od 16. 6. 1956 správcem děkanství moravskobudějovického.

Pytela Vladimír, admin. v Jakubově, okr. Mor. Budějovice, jmenován od 16. 6. 1956 správcem děkanství jaroměřického.

Ustanovení:

Slaviček Metoděj, koop. v Dačicích, ustanoven od 15. 4. 1956 administrátorem ve Fryšavě pod Žák. horou, okr. Žďár n. Sáz.

Peňáz Adolf, admin. v Lipolci, okr. Dačice, ustanoven od 15. 4. 1956 excurr. výpomocným knězem v Dačicích.

Marek František, admin. ve Fryšavě pod Žák. horou, okr. Žďár n. Sáz., ustanoven od 15. 4. 1956 kooperátorem v Třebíči-zámku.

Semrád Miroslav, koop. v Třebíči-zámku, ustanoven od 15. 4. 1956 administrátorem v Lukách n. Jihl., okr. Jihlava.

Hrůza František, koop. v Roudnici n. L., ustanoven od 1. 5. 1956 kooperátorem v Jemnici, okr. Dačice.

Jaša Jaroslav, koop. ve Žďáře n. Sáz. I, okr. Žďár, ustanoven od 1. 5. 1956 administrátorem v Ostrově n. Osl., okr. Žďár.

Šmíd Josef, koop. v Jemnici, okr. Dačice, ustanoven od 1. 5. 1956 kooperátorem ve Žďáře n. Sáz.

Dvořáček Josef, admin. v Dražovicích, okr. Bučovice, ustanoven od 1. 5. 1956 admin. excurrando v Komořanech, okr. Vyškov.

Drábek Oldřich, farář u sv. Jakuba v Brně, ustanoven od 1. 6. 1956 správcem kostela Nanebevzetí P. M. v Brně.

Valoušek Emanuel, admin. v Lukách n. Jihl., okr. Jihlava, ustanoven od 16. 6. 1956 administrátorem v Trstěnicích, okr. Mor. Krumlov.

Česlík Stanislav, novokněz, ustanoven od 1. 8. 1956 kooperátorem v Miroslavi, okr. Mor. Krumlov.

Srna Vojtěch, novokněz, ustanoven od 1. 8. 1956 kooperátorem v Lomnici, okr. Tišnov.

Mihula Jaroslav, novokněz, ustanoven od 1. 8. 1956 kooperátorem v Židlochovicích.

Knedlík Fabián, novokněz, ustanoven od 1. 8. 1956 kooperátorem v Novém Městě na Mor.

Řehoř Vincenc, novokněz, ustanoven od 1. 8. 1956 kooperátorem ve Šlapanicích, okr. Brno.

Pernica Bohuslav, novokněz, ustanoven od 1. 8. 1956 kooperátorem v Kloboukách, okr. Hustopeče.

Dobeš Jan, novokněz, ustanoven od 1. 8. 1956 II. kooperátorem v Ořechově u sv. Jiří, okr. Brno.

Nestrožil František, koop. v Kobylí, okr. Hustopeče, ustanoven od 1. 8. 1956 kooperátorem v Brně-Křenová.

Smejkal Alois, admin. v Bystřici u Brna, okr. Brno, ustanoven od 1. 8. 1956 administrátorem v Kobylí, okr. Hustopeče.

Tichý Cyril, koop. v Brně-Křenová, ustanoven od 1. 8. 1956 administrátorem v Bystřici u Brna, okr. Brno.

Vlach Arnošt, admin. v Tvrdonicích, okr. Břeclav, ustanoven od 1. 8. 1956 administrátorem v Cizkrajově a excur. admin. ve Starém Hobzí, okr. Dačice.

Tesařík Karel, admin. v Cizkrajově a excur. Staré Hobzí, okr. Dačice, ustanoven od 1. 8. 1956 administrátorem v Tvrdonicích, okr. Břeclav.

Valoušek Josef, koop. v Židlochovicích, ustanoven od 1. 8. 1956 administrátorem v Perné a excur. admin. v Bavorech, okr. Mikulov.

Sedláček Alois, koop. v Novém Městě na Mor., ustanoven od 1. 8. 1956 administrátorem v Rancířově, okr. Jihlava.

Šimandl Karel, admin. v Perné a excur. admin. v Bavorech, ustanoven od 1. 8. 1956 vicariem curatem v kostele u sv. Václava v Mikulově.

Úmrtí:

Krístek Josef, II. kanovník v domě v Brně, správce kostela Nnbvz. P. M. a předseda DMV v Brně, zemřel 19. 5. 1956.

Martínek František, farář v Kobylí na Mor., okr. Hustopeče, zemřel 6. 6. 1956.

Vitula Antonín, katecheta v. v., Brno-Král. Pole, zemřel 1. 7. 1956.

Fabiánek Vavřinec, býv. duchovní správce v Brně-Černovicích, zemřel 20. 7. 1956.

Dohnal František, býv. farář v Šardicích a Křižanovicích, na odpočinku v Prostějově, zemřel 28. 7. 1956.

Drkrejčí Cyril Josef, OSB, duchovní správce v Brně, zemřel 15. 8. 1956.

DIECÉSE LITOMĚŘICKÁ

Jmenování a ustanovení:

Červinka Karel, býv. farář v Železném Brodě, ustanoven s platností od 1. srpna 1956 interkalárním administrátorem farnosti Horní Vidim, okr. Doksy a excurrando administrátorem farnosti Šemanovice, okr. Mělník, č. dekr. 1511/56 II-a-1 ze dne 1. 8. 1956.

Galbavý Jan, novokněz, jmenován s platností od 15. srpna 1956 II. kaplanem při arciděkanství v Liberci, č. dekr. 1585/56 II-a-3 ze dne 10. 8. 1956.

Kováčik Josef, kaplan v Liberci, ustanoven s platností od 15. srpna 1956 interkalárním administrátorem farnosti Loukov, okr. Mnichovo Hradiště, s povinností obstarávat duchovní správu u řeholních sester kongregace III. řádu svatého Františka v Domoově důchodců v Kurovodicích, okr. Mnichovo Hradiště a excurrando administrátorem farnosti Loukovec, okr. Mnichovo Hradiště, č. dekr. 1586/56 ze dne 10. 8. 1956.

Nešpor Emil, interk. administrátor v Jirkově, okres Chomutov, ustanoven s platností od 1. srpna 1956 excurrando administrátorem farnosti Kalek, okr. Chomutov, č. dekr. 1512/56 II-a-1 ze dne 1. 8. 1956.

Prchal Rudolf, novokněz, jmenován s okamžitou platností kaplanem při děkanství úřadě ve Varnsdorfu, okr. Rumburk, č. dekr. 1584/56 II-a-3 ze dne 10. 8. 1956.

Skácel Bohuslav, interk. administrátor v Horním Jiřetíně, ustanoven s platností od 1. srpna 1956 excurrando administrátorem farností Brandov, Hora sv. Kateřiny, Malý Háj, Nová Ves v Horách, vše okres Litvínov, č. dekr. 1510/56 II-a-1 ze dne 1. 8. 1956.

Wenzel Jeronym, OSB, ustanoven s platností od 1. srpna 1956 interkalárním administrátorem farnosti Terežín, okr. Litoměřice, s povinností vésti duchovní správu u řeholních sester sv. Františka Assiského v Domově odpočinku hl. města Prahy v Terežíně a excurrando administrátorem farnosti Brozany n/Ohří, okr. Roudnice, č. dekr. 1513/56 II-a-1 z 1. 8. 1956.

Zproštění:

Stodůlka Ignác, sídelní kanovník, vikář ústeckého vikariátu a kancléř kapitulní konsistoře, po resignaci byl s platností od 1. června 1956 zproštěn úřadu vikáře ústeckého vikariátu a úřadu kancléře kapitulní konsistoře v Litoměřicích, č. dekr. 826/56-13-Ord.-Pe z 28. 4. 1956.

Holoubek Tomáš, interk. administrátor v Benešově n. Plouč., zproštěn s platností od 1. 7. 1956 povinností excurrando administrátora ve farnostech Merboltice a Valkeřice, okr. Děčín, vikariát Ústí n. L., č. dekr. 1153/56 II-a-1 ze dne 25. 6. 1956.

Korvas Ondřej, interk. administrátor v Úštěku, zproštěn s platností od 1. 7. 1956 povinností excurrando administrátora ve farnostech Verneřice, Rychnov, okr. Děčín, vikariát Ústí n. L. a Mukařov, okr. a vikariát Litoměřic, č. dekr. 1139/56.

Černovický Jan, os. děkan a farář ve Vysoké u Mělníka, zproštěn s platností od 1. srpna 1956 povinností excurrando administrátora ve farnosti Šemanovice, okr. Mělník, č. dekr. 1514/56 II-a-1 ze dne 1. srpna 1956.

Černý Martin, administrátor v Bosni u Mnich. Hradiště, zproštěn s platností od 15. srpna 1956 povinností excur. administrátora ve farnostech Loukov a Loukovec, okr. Mnichovo Hradiště, č. dekr. 1587/56 II-a-1 ze dne 10. 8. 1956.

Červinka Václav, administrátor v Dubé, okr. Doksy, zproštěn s platností od 1. srpna 1956 povinností excurrando administrátora ve farnosti Horní Vidim, okr. Doksy, č. dekr. 1515/56 II-a-1 ze dne 1. 8. 1956.

DĚJINY DIECÉSÍ V ČECHÁCH

Prof. ThDr Václav Bartůňk

(Pokračování)

Z drobných pastoračních zásahů biskupa Daniele II. možno vzpomenout jeho náklonnosti ke klášteru v Teplé, jemuž r. 1201 věnoval některé desátky na žádost bl. Hroznaty. Měl také nemalý zájem o křižáckou výpravu, na niž sebral značnou sumu peněz, takže se kurie po jeho smrti zajímala o výsledek sbírky. Milevskému klášteru prodal statek kostela pražského bez souhlasu kapituly a značně pod cenou. Jeho nástupce biskup Ondřej vymohl později na klášteru doplatek 100 hřiven, třebaže měl velkou úctu k opatovi kláštera a českému kronikáři Jarlochovi. V r. 1203 vysvětil Daniel II. farní kostel sv. Vavřince v Rinárci u Pelhřimova. Oseckému klášteru poskytuje desátky, výsady, a patronátní právo nad kostelem v Zavidově. Zajisté měl také zásluhu na mnohých donacích a milostech, poskytovaných církvi Přemyslem. Daniel II. (Milík) zemřel 4. IV. r. 1214, těše se v závěrečné fázi svého episkopátu klidu a pokoji. Byl oblíben u krále, jemuž prokazoval všestrannou ochotu a nebyl bez zásluh o církev, které právě pro svornou spolupráci s Přemyslem mohl prokazovat dobrodiní. Hierarchická průbojnost, která by vedla k uplatňování tehdy moderního kuriálního názoru na poměr církve ke státu, jak k němu nabádala strhující osobnost Innocence III., nebyla charakteristickou vlastností Danielovou.

V letech 1214–24 svěřena péče o pražskou diecési mužů, který se zapsal nesmazatelným písmem do církevních českých dějin. Byl jím dosavadní pražský probošt Ondřej, který byl proboštem boleslavským, o něco později také mělnickým a v hodnosti probošta i královským kancléřem. To by nasvědčovalo dobrému poměru ke králi, danému snad i tou okolností, že Ondřej pocházel patrně ze šlechtické rodiny vládnoucí jakýmsi majetkem. Všim právem lze mít za to, že Ondřej byl ve velmi dobrých stycích s králem a jakožto jeho kancléř býval často v jeho průvodu, neboť je zachována řada listin, na nichž je Ondřej jmenován jako svědek. Povaha úřadu kancléře pak nabádá k dohadu, že Ondřej byl přímo důvěrníkem královým. Proto jeho zvolení se dalo jistě za Přemyslova naprostého souhlasu, nebylo-li jím samým přímo uskutečněno. Jako šlechtic a královský důvěrník nebyl Ondřej zprvu pravděpodobně ani zvlášť zaujat pro propagaci nových církevních zvyklostí a zákonů, které omezovaly moc feudálů. Proto tím více překvapuje, že se stal průkopníkem boje za uplatnění nových církevních názorů na poměr církve ke státu. Tento boj trval pět let a přestože nevedl k naprostému vítězství církve, přece provedl podstatnou změnu dosavadního církevního zřízení v Čechách, které mělo určité reflexy i v hospodářském a sociálním ohledu.

Následkem zvláštního postavení Čech a hlavně z nedostatku přímého styku s kurií pro podřízenost české diecése mohučskému metropolitovi ustrnuly církevní poměry v Čechách na primitivním původním stavu, takže ve srovnání s ostatními diecésemi je pražská diecése podle názoru znalců v tehdejší době skutečně zaostalá. Ačkoli se souseďní země Maďarsko a Polsko těšily z výsledků křesťanské kultury právě zásluhou českých misionářů, přece dosáhly církevního osamostatnění o staletí dříve než Čechy, centrum, z něhož své posvěcení a poučení čerpaly.

Pro vnitřní přerod Ondřejovy osobnosti byla nesporně významná jeho účast na lateránském koncilu r. 1215, který znamená v mnohem směru epochu v dějinách církve vůbec. 22. XI. r. 1215 přijal z rukou samotného papeže Innocence III. svěcení. To, jakož i všechny mohutné průvodní zjevy imposantního koncilu, manifestujícího patnácti sty většinou biskupskými účastníky světovost církve, hluboce zapůsobily na vzrůst biskupova sebevědomí. Ondřej pociťuje nutnost i touhu pracovat na emancipaci české církve hned v místě papežova sídla, a proto žádá povýšení pražského biskupství na arcibiskupství, dobře odhadnuv, co dosud brzdilo rozvoj diecése. O jeho ohnivé touze všestranně povznášet domácí církev svědčí i jeho pokusy literární. Všechny tyto náběhy směřující ke konstruktivní práci na náboženském a církevním poli byly

skoro brisně přerušeny radikálním uplatňováním hospodářských zájmů. Tento vystupňovaný zájem o hospodářskou prosperitu biskupství přivedl Ondřeje do sporu s jinak velmi mu milým opatem a kronikářem Jarlochem (o doplatek 100 hř. za prodej kapitulního statku biskupem Danielem II.) a s klášterem tepelským v obdobné záležitosti. Tento poslední spor ho inspiroval k řešení některých zásadních otázek, v nichž si chtěl získat jasno přímým dotazem u kurie. Šlo o rozhodnutí, zda smí ze své vlastní moci vybírat desátky z vesnic incorporovaných klášterů některým jeho předchůdcem, zda smí sesadit kněze nezákonného původu, kteří dosud fungují bez papežské dispense a konečně, zda je možno požívat masité pokrmy v pátek, případně-li na Hod Boží vánoční. Již z těchto otázek je zřejmo, že pražskému veleknězi šlo o nekompromisní prosazování církevních zásad, ať se týkaly klášterů, duchovenstva nebo laických osob. Bylo správné a bylo i možné tyto zásady uplatňovat. Šlo jen o to, jak se to stane, aby se za daných okolností došlo k cíli. A tu hned na počátku dlužno říci, že až neuvážlivě horlivý biskup volil někdy přísnější formy postupu, než schvalovala sama kurie. Tím ovšem jeho jinak spravedlivé postuláty působily velmi rušivě na vývoj vztahů mezi panovníkem a českou církví.

Přemysl Otakar I. jsa soustředěn na zdárný rozvoj českého státu, jak mu dovozovala současná evropská politická situace, nepřihlížel s náležitým zřetelem k všeobecnému stavu církevních moderních zvyklostí, jak se vyvíjely a uplatňovaly mimo zemi. Tak se dostával do konfliktů s biskupem Ondřejem, ohnivým zastáncem moderního církevního práva a ustupoval mu s diplomatickou rafinovaností panovníka řešícího jednostranné strohé církevní problémy s širšího celostátního hlediska až k závěrečné uspokojujícímu kompromisu. Heroicky bojující biskup, opuštěn v jednotlivých fázích nerovného zápolení nejen svými preláty a klerem, nýbrž i kurií, mohl spatřovat za těchto okolností i v polovičním úspěchu vítězství církevního zájmu. Biskup Ondřej, osvobozující jen krok za krokem církev z područí mocného panstva i samotného panovníka, je svým neosobním postojem tak sympatickou osobností v církevních dějinách, že na něho s obdivem vzpomínají i náboženská reformátora XV. stol. Hus a Mikuláš z Drážďan.

Přemysl potřeboval ke zmohutnění a zkonsolidování svého státu kurii. Papež si zase nechtěl znepřátelit panovníka tak schopného a mocného. Proto biskup Ondřej nedosáhl svého cíle přímo, rychle a plně. 15. X. r. 1216 dostal Ondřej svolení, aby si vynutil odvádění desátků případně i církevními tresty. Teprve 10. IV. r. 1217 vyhlásil — jsa již mimo hranice země — nad svou diecí interdict a nad některými osobami klatbu. Král hledal únik z této nepříjemné situace v intervenci u mohučského metropolity Siegfrieda, kterého žádal, aby biskupův interdict zrušil. Metropolit tak učinil, ale byl pokárán 20. VII. r. 1217 listem Honoriovým, který nařídil zachovávat církevní tresty v Čechách. Skoro po roce, v dubnu r. 1218, dal Přemysl v listě poslaném ke kurií najevo ochotu smířit se s Ondřejem a splnit jeho přání ohledně desátků. Papež se v obsírné odpovědi z 15. V. r. 1218 rozepsal o podstatě sporu a žádal, aby král ponechal biskupovi právo dosazovat a sesazovat kleriky a všechnu jurisdikci nad nimi. Konečně došlo asi v lednu r. 1219 v Kladrubech ke schůzi tří papežových plnomocníků s Přemyslem a jeho spolupracovníky z kruhů duchovenských i laických. Přemysl slíbil přenechat Ondřejovi a jeho nástupcům svobodné dosazování a sesazování kněží s výhradou patronátního práva, ve věcech duchovních soudní jurisdikci nad klerem, laskavé uvítání biskupa při návratu do Čech a volné užívání jeho úřadu se slibem náhrady všech škod, které utrpěl biskup i jeho stoupenci. Král tedy ustoupil, ale zdá se, že jeho ústupky jsou kryty spoléháním na to, že bude možno se v praxi uchýlit k jednostranné interpretaci určitých právnických termínů, které měly v Itálii jiný

význam než v Čechách. Kromě toho žádal král návrat biskupův v doprovodu některého z kardinálů, »muže svatého, prozíravého a strážlivého«, který měl v diecési sám vyšetřit, zda ukřivdil král biskupovi nebo naopak. Konečně král trval i na tom, aby odbojní kněží a preláti byli ponecháni ve svých úřadech. Interdikt byl po tomto jednání zrušen a biskup ohlásil 11. VI. r. 1219 po zvláštním poslu kleriku Radoslavovi, že pokládá dohodami kladrubskými spor za vyřešený. V tomto okamžiku si však Přemysl návrat biskupův a k tomu bez legátova doprovodu a jako naprostého vítěze nepřál. Proto posílá do Říma hlavního Ondřejova odpůrce děkana pražské kapituly Arnolda a s ním i kancléře Benedikta. Ten svým vyjednáváním má ovlivnit papeže natolik, aby se z něho stal místo oprávněného soudce jen rozhodčí nebo prostředník mezi králem a biskupem. Kromě toho slibuje Přemysl poslati ke kurii ještě zvláštní slavnostní poselství a současně znovu žaluje na biskupa. Ondřej se mezitím dověděl buď přímým osobním šetřením v diecési (mezi 11. VI. a 2. VIII. r. 1219) nebo ještě spíše prostřednictvím spo-

lehlivých informací, že král převzaté závazky neplní a že postavení církve je mnohonásobně horší, než se za to vůbec mělo. V celnicích nebo mýtech na př. se vymáhá na klerikovi 30 denárů, kdežto laici — i Židé — platí jen denár. Po tomto zjištění následovalo po druhé vyhlášení interdiktu 2. VIII. r. 1219. K novému neúspěšnému jednání došlo za biskupovy přítomnosti v rakouském Sefeldě nedaleko českých hranic, ale bezvýsledně. Mezitím pracoval na dalším sblížení patrně Arnold, pražský děkan. Vlastní jednání se posunula kupředu zásluhou Přemyslova plnomocníka Jana de Scacario a bylo ukončeno 30. VI. r. 1221 slavnostním shromážděním na Šacké hoře na Moravě v blízkosti rakouských hranic. K němu se dostavil Přemysl se synem Václavem a průvodem předních šlechticů, štyrský a rakouský vévoda Leopold. Kromě kardinála legáta Řehoře de Crescentio a biskupa Ondřeje zasedali ve shromáždění biskupové Robert z Olomouce, Jan z Nitry a Vavřinec z Vratislavi s řadou opatů, kteří svou přítomností zdůrazňovali význam řeholí v současné době. (Pokračování)

KULTURNÍ KALENDÁŘ

Z kulturních dat, připadajících na letošní říjen, připomínáme:

13. 10. 1941

Ve svém rodišti v Chýnově u Tábora zemřel před 15 roky významný český výtvarník *František Bílek* (nar. 6. 11. 1872).

Ve svém díle, ať jako sochař, řezbář, kreslíř, grafik nebo umělec pracující v keramice, nepropaguje krásu, nýbrž ideu: nechce být poplatný vkusu doby nebo libivosti, nýbrž chce tvořit v nadřazenosti času s prvky věčnosti a se stopami absolutna.

Bilkovo přátelství s básníkem Juliem Zeyerem mělo hluboký vliv na jeho tvorbu. Příkladem slouží »Kristus na kříži« (r. 1899), dřevorezba, nyní v katedrále sv. Víta na Hradčanech v Praze, která vznikla na popud básníka. Od r. 1900 se Bílek přátelsky stýkal s Otakarem Březinou, jehož básnické dílo s výtvarnickým názvem »Stavitel chrámů« mocně ho vzrušuje, takže oba přátelé se spojili k společné práci: proto r. 1901 (v roce, kdy zemřel Zeyer) vychází poslední básnická kniha s kresbami Bilkovými. Z významných prací Bilkových ještě uvádíme: pomník katolického kněze-spisovatele Václava Beneše Třebízského (r. 1908) na jeho hrobě v Praze na Vyšehradě a sousoší nad hrobem Otakara Březiny v Jaroměřicích (»Tvůrce a jeho sestra Bolest«, bronz, r. 1932).

14. 10. 1861

Vzpomínáme nedožitých 95. narozenin *Aloise Mrštíka* (nar. v Jimramově na Moravě), významného moravského spisovatele, povoláním učitele v obci Diváky u Hustopeče, kde též zemřel 24. 2. 1925.

Do naší literatury se jmenovitě zapsal svou knihou »Rok na vsi« (r. 1899), rozsáhlou kronikou moravsko-slovácké dědiny Habrůvky, jejíž drobné a větší příběhy zaznamenává s fotografickou přesností, s jemnou, citlivou a láskyplnou oddaností tak dokonale, že jeho lidé žijí opravdovým životem nasyceným syrovou zemitostí.

Jeho drama »Maryša« (r. 1894), vzniklé ve spolupráci s jeho bratrem Vilémem, jest rovněž trvalé hodnoty a žije stále do dnešního dne na našich scénách.

22. 10. 1811

V Raidingu u Soproně v Maďarsku narodil se před 145 roky největší maďarský klavírní virtuos a skladatel *František Liszt*, největší zjev hudebního novoromantismu vedle Richarda Wagnera, duch neobyčejně originální, veliká osobnost umělecká i lidská, tvůrce nejslavnější epochy klavírní hry, ohňostroj čarodějných hudebních barev a forem, geniální syntetický zjev.

Již ve svých 9 letech vystoupil Liszt na veřejném koncertě s takovým úspěchem, že dostal 6leté studijní stipendium do ciziny. Prvním jeho učitelem byl jeho hudebně vzdělaný otec, přítel Haydnův. Poté se Liszt hudebně vzdělával u prof. Czernyho ve Vídni (r. 1821 až 1823) a u prof. Rejchy v Paříži (po r. 1823).

V letech 1839—1847 procestoval Liszt celou Evropu jako pianista, zahrnutý všude nejvyššími poctami a uznáními.

V letech 1842—1861 žije ve Výmaru jako kapelník, skladatel a učitel. Město Výmar se stalo jeho zásluhou ohlédem nových novoromantických ideálů hudebních: putovali tam umělci všech národů, i náš Bedřich Smetana, kterého Liszt správně ocenil a vysoce si vážil.

Znechucen odporem proti uměleckým směrům, jím zastávaným, přesídlil Liszt r. 1861 do Říma, kde přijímá čtvero nižších svěcení a věnuje se církevní hudbě.

R. 1870 navázal Liszt znovu styky s Výmarem a žil od té doby ctěn a oslavován jako málokterý hudební umělec strídavě v Římě, Výmaru a Budapešti, kde r. 1875 založil hudební akademii, jejímž se stal presidentem.

Po životě naplněném pilnou prací (zanechal přes 650 hudebních děl) zemřel Liszt dne 31. 7. 1886 při náhodné návštěvě u Richarda Wagnera v Bayreuthu. Závěrem připomínáme některé z jeho děl: »Missa solemnis« (D-dur), »Uherská mše korunovační« (E-dur), oratoria »Kristus« a »Legenda o sv. Alžbětě«, 12 uherských rapsodií, Faustovská a Danteovská symfonie, 12 symfonických básní (hudební zpracování děl různých básníků).

25. 10. 1861

Od narození výrazného slováckého malíře *Jožky Úprky* nás dělí již 95 roků. Narodil se v Kněždubě na Moravě jako syn rolníka a malíře samouka.

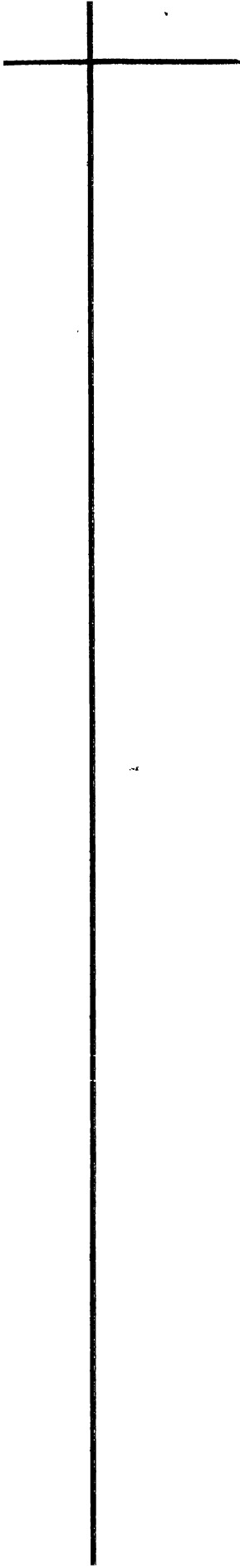
Po otci zděděné malířské nadání, školené později jak v Praze, tak i v cizině, plně rozvinul, až když se vrátil do svého rodného kraje. Usadil se v Hroznové Lhotě na moravském Slovácku, kde též zemřel dne 12. 1. 1940.

Jeho obrazy, z nichž jmenujeme »Jízda králů« (r. 1892) a »Pout u sv. Antonička« (r. 1894), jsou majestátní symfonii rodného kraje, jenž na nich žije šťastnou idylou své krásně barevné slavnostní dny, zachycen citlivým okem umělce v jeho nezměrné lásce k rodné půdě. V Úprkových starších pracích krojová část nevystupuje s takovou okázalostí jako v jeho pozdějších pracích a je podřízena celku. Zdůrazňování barvitosti krojů je na jeho obrazech pozdější tvůrčí epochy stále v rovnováze. Jeho obrazy znázorňují život moravského Slovácka ve květech jara, v parnu červencovém, o dušičkovém podzimu i v bílé zimě.

Jako Alois Mrštík, o němž se též zmiňujeme v dnešním kulturním kalendáři, tak i Úprka zachoval věrně obraz moravského kraje. Jmenovitě Úprka líčí s oblibou pouťové a kostelní scény (na př. jeho rozměrný obraz »Boží Tělo ve Velké«).

Závěrem uvádíme vlastní Úprkova slova: »Pracoval jsem celý život ne pro slávu a uznání, ne pro peníze a jiné výhody, ne abych ponižil druhé, nýbrž jen pro věc samu, abych jako příslušník vědomý tohoto kmeny zachytil co možná nejvíce z jeho života.«

Jsme přesvědčeni, že celoživotní Úprkova práce jest živým dokladem jeho uměleckého kreda.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Měsíčník katolického duchovenstva

ROČNÍK VI.

ČÍSLO 9-10

Konference CMV KD v Praze

P. Emil Korba: Haurietis aquas in gaudio

ThDr Jan Merell: Proroctví Sibyllina

ThDr Václav Bartůněk: Dějiny našich diecézí

*ThDr Jaroslav Kouřil: Zamýšlíme se nad novou formou
hospodaření na našem venkově*

*Dr Cyrill Sychra: Představa a obrazy Boha Otce v hudební
formě mše*

*P. František Hochmann: Přátelství W. A. Mozarta s českým
knězem - hudebníkem*

P. Václav Zima: Zamýšlení nad tichými hroby

9-10

1956

ANIMARUM PASTOR

COMMENTARII PERIODICI AD USUM CLERI CATHOLICI EDITI

Prodeunt decies singulis annis

SUMMARIUM:

Conventus cleri Catholici Pragae die 14. Octobris 1956.

Consilium nostri cleri Catholici operae et studii pro Ecclesia et patria (CMVKD) Rei publicae Bohemo-Slovenicae, fundatum in vigilia S. Venceslai, Ducis Bohemiae, anno 1951, celebratur hoc anno suum primum lustrum. Hac occasione die 14. Octobris huius anni aperitur sollemnis conventus totius cleri Catholici nostrae patriae ad perspicendum libellum et plenam activitatem etiam in posterum omnium nostrorum fratrum in Christo, vere immolantium suam vitam pro Ecclesia et patria. Initium istius sollemnis conventus fit per litteras salutis et rei bene gestae Excellentissimorum nostrorum Ordinariorum Dr Josef Čáský, Dr Necsey, Dr Lazík, Dr Pícha, perlectas ab Excellentissimo Domino Episcopo Dr Lazík, qui per suam praesentiam dedit pernobilem splendorem nostro conventui. Principalem vocem edidit praeses Consilii cleri Catholici Dr Josef Plojhar, senator regni nostrae patriae in sectione valetudinis. Summarium diligentis sermonis praesidis situm est in hac sententia. Profitemur omnes nos sinceros et veros filios esse Sanctae Ecclesiae Romanae, Catholicae, Apostolicae et perfecte oboedientes in omnibus rebus fidei, morum, disciplinae ecclesiasticae Beatissimo Patri, Summo Pontifici. Sed omnes nos ut cives nostrae patriae volumus esse socii egregii, qui per nostram missionem sacerdotalem conamur adiuvere omnes fideles in rebus spiritualibus immo etiam in curis vitae quotidianae. Constanter fidi summo mandato Jesu Christi laeti operam pacifice solvendi omnes difficultates totius orbis terrarum navamus. Nostrum praecipuum munus istius temporis ad nos spectat diligenter et sobrie corroborandi nostrae patriae Sanctam Ecclesiam eiusque incrementum et optime consilium dandi omnibus nostris fidelibus. Prof. Josef Beneš, a secretis Consilii cleri Catholici, illustravit omnibus per verba clara et sincera summarium totius activitatis, momenti, ponderis tempore unius lustrum. Vicarius capitularis Pragensis Praelatus Ant. Stehlík praebuit praesentibus theologice profundum studium regni Dei, regni amoris et pacis, de quo emanant omnia dona summa eximiaque toti societati humanae. P. Karel Sahan, moderator spiritualis Seminarii sacerdotalis depinxit ad modum verae meditationis et contemplationis pernobilem textum epistularum S. Pauli, Apostoli gentium. Etiam omnes dioeceses Bohemiae, Moraviae, Slovenicae rationem suarum gravium, imminentium quaestionum attulerunt. Utinam Deus Omnipotens et Misericors omnes puros sinceros conatus et totam operam spiritualem omnium nostrorum sacerdotum copiose benedicere dignetur!

P. EMIL KORBA: Haurietis aquas in gaudio.

Explicatio quinque capitum Litterarum encyclicarum Summi Pontificis P. Pii XII. de progressu cultus Sacratissimi Cordis Jesu.

ThDr JAN MERELL: De oraculis Sibyllae.

Materia haec de oraculis Sibyllae proximarum litterarum horum commentariorum periodicorum porro tractatur.

Dr CYRILL SYCHRA: Interpretatio et imago Dei Patris arte musica expressa in forma missae.

Imago artis musicae Dei Patris in operibus missae persaepe valde diversa et dissimilis est apud peritissimos huius artis. Scriptor disputat fusius et diligenter de partibus missae Stecker et Foerster ostentando quomodo hi, qui modos musicos faciunt, imaginem Dei Patris musice repraesentent.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ

Konference delegátů Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva ČSR.
Celkový pohled do slavnostního sálu při projevu předsedy CMV KD ministra Dr Josefa Plojgara.

KONFERENCE CELOSTÁTNÍHO MÍROVÉHO VÝBORU KATOLICKÉHO DUCHOVENSTVA

Každý člověk, který by se chtěl přesvědčit o tom, jak se v Československu zkonsolidoval za pět let života a činnosti CMV KD poměr mezi státem a Církví, měl k tomu skvělou příležitost na Konferenci CMV KD, konané ve středu 24. října v sále Autoklubu v Praze II, Otáhalova ulice. Na 300 katolických kněží, zastupujících mírové hnutí katolického duchovenstva republiky, manifestačně se zde přihlásilo znova k věrnosti Církvi i lidově demokratickému státu před představitelem katolického episkopátu republiky, před ministrem republiky, před zástupci ministerstva školství a národní kultury a před vedoucími osobnostmi našeho duchovenstva. Řekneme-li, že konference probíhala a skončila největším úspěchem, že měla vysokou programovou úroveň a že byla bezvadně organizována, pak je to pravda, již nemůže popřít nikdo, kdo se jí zúčastnil. Tento úspěch je však nejen úspěchem našeho mírového hnutí duchovenstva, jeho předsednictva a přípravného výboru, tento úspěch je i odleskem naprostého upevnění vnitřních poměrů v republice, což je velký klad pro mírové a budovatelské dílo naší vlády, přihlédneme-li k tragickému a nebezpečnému vývoji věcí v sousedním Maďarsku, o nichž se s takovou starostlivostí zmínil ve svém pozdravu maďarský host na konferenci kapitulní vikář ostrihomský M. Beresztóczy. A tak i Církev i stát mohou být i výsledkem konference úplně spokojeny: dosvědčila, že jejich stále vzrůstající součinnost míří k jedinému společnému cíli: k pokojnému budování lepšího života pro všechny lid naší republiky. A to je ten nejhřejivější poznatek, který si účastníci konference odnášeli s sebou do svých domovů.

Už předvečer konference potvrdil, že se jedná o něco mimořádného a o událost, na jejímž výsledku má právě tak velký zájem Církev jako náš lidově demokratický stát. U příležitosti 5. výročí založení CMV KD propůjčil totiž prezident republiky Antonín Zápotocký na návrh vlády vyznamenání »Za zásluhy o výstavbu« deseti jeho významným představitelům. Vyznamenání byli generální vikář nitranský ThDr Michal Beňo, probošt mikulovský, nositel »Čs. ceny míru 1955« ThDr František Drábek, probošt kroměřížský Msgre ThDr h. c. František Kutal, ústřední ředitel České katolické Charity kanovník Jan Mára, kapitulní vikář litoměřický Msgre ThDr h. c. Eduard Oliva, kapitulní vikář spíšské diecése ThDr Andrej Scheffer, kapitulní vikář českobudějovický Antonín Titman, generální tajemník Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva, sídelní kanovník vyšehradský prof. Josef Beneš, vedoucí tajemník Slovenského mírového výboru katolického duchovenstva kanovník ThDr Štefan Zárecký a šéfredaktor slovenských Katolických novin kanovník ThDr Ladislav Škoda.

Vysoká státní vyznamenání odevzdal nejzasloužilejším pracovníkům mírového hnutí katolického duchovenstva náměstek ministra školství a kultury Dr J. Havelka v úterý 22. října v Pálffyho paláci v Praze.

Slavnostního aktu byli přítomni členové předsednictva Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva s jeho předsedou ministrem zdravotnictví Dr J. Plojharem, zástupci kanceláře prezidenta republiky, kapitulní vikář pražský A. Stehlík, zástupci úřadu předsednictva vlády, Čs. výboru obránců míru a četní další hosté, mezi nimi delegace katolického duchovenstva z Maďarska a Polska, které přijely do Československa na výroční konferenci Celostátního mírového výboru katolického duchovenstva.

Po uvítacích slovech vedoucího odboru pro věci církevní ing. J. Plíhala ocenil náměstek ministra školství a kultury Dr J. Havelka záslužnou práci katolických kněží v mírovém hnutí v minulých pěti letech.

Jménem vyznamenávaných poděkoval kroměřížský probošt Msgre ThDr h. c. F. Kutal.

To byla velmi povzbuzující a důležitá ouvertura naší konference, plně potvrzující a odůvodňující slova celkového úsudku, která jsme o průběhu a výsledku konference právě uvedli. Tento slavnostní vstup do konference už sám jako by podtrhoval její význam a naše naděje. Můžeme říci plným právem, že význam konference byl naší veřejností ohodnocen velmi klad-

ně a že naše naděje byly splněny. Katolický tisk a zejména »Katolické noviny« otiskly o jednání konference velmi zevrubný referát, známý zajisté všem čtenářům Duchovního pastýře. Je proto úkolem těchto řádek především uchovati, pokud to lze v daném rozsahu listu, co nejvíce nejdůležitějšího dokumentárního materiálu z přednesených projevů a pak vyzdvihnouti všechny nejvýznamnější a pro její výsledek nejpodstatnější momenty, které tvořily — řekli bychom — zlaté řádky písemného záznamu o průběhu konference.

Delegáti našeho mírového hnutí, kteří se ze všech diecézí sjeli do Prahy většinou už den před konferencí, zúčastnili se ve středu ráno mše sv., kterou v chrámě sv. Ignáce na Karlově náměstí sloužil J. E. ndp. biskup Dr A. Lazík. Bohoslužby, doprovázené písní »Ejhle, oltář Hospodinův září«, která se zbožně vznášela ke klenbám právě tak jako závěrečný Svatováclavský chorál, sjednotily duchovenstvo v myslích i srdcích ve zbožných prosbách k nebesům, aby žehnala mírovému našemu dílu a jeho dobrým plodům pro Církev i vlast. Z chrámu odebrali se delegáti do sálu Autoklubu, který byl před zahájením konference už dávno naplněn a vítal radostně nejvzácnější hosty, zejména J. E. ndp. biskupa Dr A. Lazíka, jehož doprovázel kapitulní vikář pražský A. Stehlík, ministr a předseda CMV KD Dr J. Plojhara a pak nadmíru milé hosty a delegáty mírového hnutí duchovenstva polského a maďarského, krakovského generálního vikáře B. Možného, kanovníka W. Boczka ze Svidnice; generálního vikáře ostrihomského M. Beresztóczyho, J. Muháczyho, kanovníka z Budapešti, B. Maga, faráře z Budapešti, a M. Kálmána, faráře z Filinterheres. Maďarští hosté překvapili konferenci milým svým dárkem, který věnovali našemu mírovému hnutí po pozdravném projevu Msgre M. Beresztóczyho: je to maďarská Madona s děťátkem, provedená pěkně v pestré terakotě.

Konference byla zahájena přesně: u předsednického stolu zasedli po boku předsedy CMV KD ministra Dr J. Plojhara po obou stranách odleva doprava: pověřenec Dr J. Lukačovič, kapitulní vikář A. Stehlík, náměstek ministra školství a kultury Dr J. Havelka, ndp. biskup Dr A. Lazík, pověřenec Dr A. Horák a probošt Dr F. Drábek. U stolu sekretářů zaujal místo generální sekretář CMV KD prof. J. Beneš a vedoucí slovenský tajemník CMV KD kanovník Dr Š. Zárecký. Účastníci, kteří v úterý přijali vyznamenání »Za zásluhy o výstavbu«, objevili se vesměs s novými dekoracemi.

Plný sál i galerie byly nabitý napjatým očekáváním, které vyvrcholilo, když za naprostého a zbožného ticha zahrálo lesních rohů Svatováclavský chorál, který znova zaplavil nitra všech modlitbami. Pak už 1. místopředseda CMV KD kapitulní vikář pražský A. Stehlík zahajuje jednání hlubokým projevem na thema: »Pokoje Kristův a mír tohoto světa.« Právě, že »katolická církev je dnes nejstarším mírovým hnutím na světě, protože zvěstovala už při narození Spasitelově pokoj Boží všem lidem na světě. Tento pokoj Kristův není ovšem s tohoto světa, protože jej tento svět dáti nemůže. Ale i tento svět touží po míru, po míru občanském a velcí křesťanští myslitelé jako sv. Augustin a sv. Tomáš hlásají, že křesťan musí usilovat i o tento světský mír v rodinách, v národech i mezi národy už proto, že je jakýmsi předobrazem a přípravou pro duchovní pokoj Páně právě tak, jako je i tento pozemský život přípravou pro život věčný.

Proto bude opravdový křesťan pomáhat z přesvědčení všem snahám po míru tohoto světa, po míru v národech i mezi národy. Příkazání lásky praví přece, že máme milovat bližního svého jako sebe samého, a to pro lásku k Bohu, to jest, že mu máme přát všechno, co bychom si přáli pro sebe. A jistě si každý pro sebe přeje v tomto pozemském životě mír a nikoli sváry a války. A co si žádáme pro sebe, musíme jako křesťané žádat i pro všechny ostatní. Musíme se proto se všemi lidmi i národy světa sjednotit v usilování o mír tohoto světa, to je naše křesťanská povinnost, jinak nemůžeme jednat. Tím je dána i naše účast na organizovaných snahách o mír, na světových mírových hnutích. Je pak na nás křesťanech, abychom se přičinili, aby i tento mír světa sloužil působením milosti Boží k nastolení pokoje Kristova, aby byl účasten na míru Božím tak, aby svět přirozený i milost Boží spolupracovaly na velkém díle Boží moudrosti. Apoštolové a první křesťané, kteří přijali osobně z rukou Spasitelových pokoj Kristův, vnášeli spolu s ním do lidských obcí i mír tohoto světa jako jeho přirozený odlesk. A tak i my podobně musíme být ve svém okolí štiteli občanského míru skrze pokoj Kristův a oddanými bojovníky za mír mezi národy.

Toho je si vědomo i mírové hnutí katolického duchovenstva v ČSR. Slova mír a pokoj znějí v latině stejně: PAX. Velký katolický sjezd pražský v roce

1935 měl za heslo: Pax Christi in regno Christi, mír Kristův v Kristově království. Světové studentské hnutí katolické se nazývá Pax romana, mír římský. Na západě pracuje mezi katolíky mírové hnutí pod názvem Pax Christi — mír Kristův. Toto hnutí koná své sjezdy, letos ve španělském Valladolidu, a jednalo se tam o poměru duchovního pokoje Kristova k míru tohoto světa. Výsledek vyzněl v tom smyslu, že křesťan musí poctivě usilovat o mír světa a prolínat jej prvky pokoje Kristova. Z těchto prvků je nejvzácnější láska k Bohu a bližnímu, která se v oblasti občanské promítá do občanské svornosti, snášenlivosti, vlastenecké součinnosti v práci pro veřejné blaho a k podpoře všeho, co lidem umožňuje klidný, bohatý a spokojený život. Tento sladký mírový hlas zaznívá dnes lidem všech zemí jako zvon zvoucí na jitřní.

Tak se dívá na své mírové poslání i naše duchovenstvo, které se schází na konferenci v Praze. Hnutí naše je součástí oné obecné vůle k míru a oné mírovou energií nabité atmosféry celého světa, k níž náleží nejušlechtilější synové lidstva. Cesty různých mírových hnutí mohou snad být rozličné, ale všechny vedou k společnému ideálu současného lidstva — k míru a jeho zabezpečení v řádu spravedlnosti. A my, kněží, končí p. kapitulní vikář, dokažme právě na této konferenci, že jsme vzornými a nadšenými praporečníky pokoje Kristova i míru tohoto světa. Vnesme své mírové poselství a korouhev boje o mír do měst i vesnic, všude pracujme o vítězství mírové myšlenky, jak nám to velí zákon Boží i blaho vlasti.« (Potlesk.) Pak uvítal předsedající zahraniční i domácí hosty konference. Byli to především: náměstek ministra školství a kultury Dr. J. Havelka, je to J. E. ndp. biskup Dr. Ambróz Lazík, zastupující československý episkopát, je to delegace ČSL, a to gen. taj. J. Gemrot a šéfredaktor a ředitel R. Petera, zástupce NF Bally, Čs. výboru obránců míru Dr. Černý, ČTK, tisku, rozhlasu a jiných institucí. Všichni jsou přijati konferencí opravdu přátelsky, takže mají pevný pocit, že jsou mezi svými.

PAK ČTE PŘEDSEDAJÍCÍ DOŠLÉ POZDRAVNÉ A OMLUVNÉ DOPISY. Královéhradecký njdp. biskup Dr. M. Pícha je nemocen, ale ze svého lože vzkazuje všem přítomným »mírový pozdrav Kristův«, přeje si, aby »hlas náš jako předních kazatelů a nositelů míru našel nejširší ozvěnu u všech národů světa, kteří jednomyselně zavrhnou jakékoli přípravy na válku a zbrojení masového ničení lidstva.

J. E. ndp. biskup Josef Čásky zaslal konferenci dopis, který jeho jménem přečetl J. E. ndp. biskup Dr. Ambróz Lazík:

Je mi ľúto, že pre slabé zdravie a pre svoj vek nemôžem osobne brať účasť na snemovaní Celoštátnej konferencie rímskokatolíckeho duchovenstva v Prahe a bilancovania úspešnej práce Celoštátneho mierového výboru katol. duchovenstva, ktorý sa pred piatimi rokmi — 27. septembra 1951 — utvoril. Svoj prejav, v ktorom tlmočím postoj katolíckych biskupov a Ordinárov Republiky, posielam písomne a prosím, aby bol na konferencii prečítaný.

Začínam osvedčenou myšlienkou, že ustanovizne sa udržuujú a úspešne rozvíjajú na základe zásad, stanovených pri ich utvorení. Keď sa Celoštátny mierový výbor katolíckeho duchovenstva pred piatimi rokmi utvoril, na prvom mieste zdôraznil zásadu: »Sme kňazmi Kristovými, sme a zostaneme navždy verní Bohu, hlave Cirkvi sv. Otcovi, ako nás tomu učí katolícka vierouka, a verní jednej, svätej, apoštolskej, katolíckej Cirkvi Kristovej práve tak, ako i národu a štátu s formou ľudovodemokratického zriadenia.«

Tejto zásade musí Celoštátny mierový výbor katolíckeho duchovenstva i naďalej verný zostať, keď chce svoje poslanie úspešne plniť. Ak by od nej odbočil, stal by sa iba združením nábožensky bezfarebných duchovných, ktoré by ani katolícki biskupi a Ordinári, ani náš katolícky ľud tu doma, ani katolíci v cudzine nemohli považovať za katolícke. Treba priznať, že predsedníctvo Celoštátneho mierového výboru katolíckeho duchovenstva v minulých piatich rokoch dbalo tejto zásady.

Zakladateľov Celoštátneho mierového výboru katolíckeho duchovenstva pri jeho založení viedla praktická pastoračná zásada, že činnosť kňaza nesmie byť dačím abstraktným, teoretickým, ale že musí byť zameraná na skutočný život veriacich; že nestačí, keď kňaz pozerá na svojich veriacich

a na ich život len z kazateľnice, len z okien fary, ale že si musí všímať celého života veriacich, musí si všímať okolností, v ktorých sa ich život odohráva, a že musí do neho aktívne zasahovať.

Táto úloha nie je ľahká. Svedomitý kňaz totižto si musí byť vedomý, že prvoradou jeho úlohou je: ohlasovanie slova Božieho, zdôrazňovaním príkazov katolíckej morálky, vysluhovaním prostriedkov milosti, viesť veriacich k ich večnému cieľu. Keďže však cesta k večnému cieľu vedie cez zemský, s hmotnými otázkami spojený život, kňaz musí i na hmotné hospodárske, sociálne problémy svojej doby posvietiť svetlom večných právd a musí svojim veriacim slovom, dobrou radou, poučením pomáhať správnejšie, účelnejšie riešiť otázky hospodárske, spoločenské, kultúrne a pomáhať vytvárať lepšie životné podmienky tak pre jedinca, ako i pre celok.

Ak by toho nedbal, jeho činnosť by nebola dokonalá, lebo i pre úspešnú pastoračiu i k plneniu mravných zákonov je potrebné, aby mal človek, najmä rodina, dôstojné hmotné zabezpečenie života.

Ďalej si uvedomujeme, že by bolo osudným omylom, keby duchovenstvo nad všestranným vývojom dneška zavierało oči a stavalo sa proti nemu len preto, že je odklonom od minulosti, že je čímisi novým, neznámym, a keby popieralo jeho klady a výhody.

Plnením tejto úlohy bolo, že Celoštátny mierový výbor katolíckeho duchovenstva počas celého svojho pôsobenia sa zasadzoval o skonsolidovanie cirkevno-politických pomerov v ČSR. Ovšem všetky ťažkosti ani Celoštátny mierový výbor katol. duchovenstva nemohol odstrániť, všetky páľčivé problémy vyriešiť, ale poukazoval vždy na cestu k úspešnej spolupráci medzi Cirkvou a štátom. Je žiadateľné, aby túto prácu ešte ďalej úspešne prehľboval.

Nech naše duchovenstvo vedie náš veriaci ľud i naďalej k vrelej láske k Bohu, k Cirkvi svätej, k práci pre zachovanie svetového mieru, k láske k vlasti, ktorá u dobrého veriaceho je vždy preukazovaná predovšetkým svedomitým plnením aj jeho občianskych povinností. — Dixi!

Želám Celoštátnemu mierovému výboru katolíckeho duchovenstva v jeho ďalšej činnosti veľa úspechov a vyprosujem na jeho prácu hojné požehnanie Božie.

Josef Čársky,
biskup, apoštolský administrátor.

Košice, 17. októbra 1956.

J. E. ndp. svätici biskup a administrátor nitranský Dr E. Nécsey píše ve svém pozdravném dopise: »S uspokojením můžeme konstatovat, že myšlenka světového míru je dnes dominující myšlenkou na celém světě a že všechny národy jsou naplněny živelnou touhou mír zachovat. Nám, katolickým kněžím, nemůže nic být tak blízké jako modlit se a pracovat pro zachování míru na celém světě. Naši vznešenou úlohou je všemožně se přičinit, aby i naši věřící byli naplněni tímto duchem, to jest duchem Kristova pokoje, spouštějícího na spravedlnosti a lásce.« Zdar a požehnaní Boží přeje konferenci i J. E. ndp. svätici biskup pražský Dr A. Eltschker, J. E. ndp. biskup rožňavský Dr R. Pobožný a kapitulní vikář brněnský Dr J. Kratochvíl. Ale konference vzbudila zájem i za hranicemi. Z NDR zdravil ji velmi krásným dopisem vdp. farář K. Fischer, který velmi lituje, že pro těžký automobilový úraz nemůže v Praze zastupovat katolické duchovní a laiky CDU (Křesťanské demokratické unie), jak měl původně v úmyslu. Práví, že je mu milou a upřímnou povinností prohlásit, že katolíci v CDU se snaží porozumět znamení doby a poznat úkoly,

které nám Bůh v těchto dobách ukládá. Jsme rozhodnutí spolupracovat se všemi mírumilovnými lidmi a udělat vše, abychom vedli lidstvo k lepší budoucnosti a k míru. Doufáme v Boha, že nám poskytne sílu a osvětlení k činům, jichž doba od nás vyžaduje, abychom jednou — až bude už stát nová budova, připravená pro šťastnější lidstvo, nebyli otázaní: Kde jste byli, když se tato budova světa a života stavěla...? — Rovněž italsí katolíci — přátelé míru — vzpomněli si na naši konferenci dojemným pozdravem.

Po pozdravných dopisech byla zvolena jednomyslně volební a návrhová komise, která dostala za úkol připravit návrh na volbu nových funkcionářů a na přisloušná usnesení. Členy komise zvoleni vldpp: A. Titman, kapitulní vikář českobudějovický, A. Veselý, gen. vikář českotěšínský a Dr L. Škoda, šéfredaktor slovenských Katolíckých novin.

Po volbě požádal předsedající litoměřického kapitulního vikáře Msgre Dr Olivu, aby přednesl návrh dopisu, který má z konference být zaslán panu prezidentovi republiky A. Zápotockému.

Dopis z konference Celostátního mírového výboru katolíckeho duchovenstva v Praze prezidentu republiky Československé Antonínu Zápotockému:

Vážený pane presidente!

Delegáti katolíckeho duchovenstva ČSR, shromáždění na celostátní konferenci v Praze, dovolují si Vám zaslati upřímné a srdečné pozdravy. Tato konference koná se u příležitosti pátého výročí památného Svatováclavského sjezdu, na kterém naše katolícké duchovenstvo manifestovalo svou oddanost myšlence míru a věrnosti lidově demokratickému státu. My kněží a náš věřící lid považujeme tento lidově demokratický stát za svoji drahou a milovanou vlast a úsilí našeho lidu o zajištění trvalého míru a vytvoření sociálně spravedlivého řádu pokládáme za vznešený úkol, na jehož uskutečnění se s radostí podílíme. Je to úsilí o lepšího člověka a šťastnější budoucnost lidstva, úsilí o odstranění všech sociálních nespravedlností, křivd a utrpení, ve kterých i náš věřící lid byl ponížen ve své lidské důstojnosti, je to boj za odstranění zla, kterým je válka, za vítězství míru a přátelské soužití všech národů na celém světě. Tyto cíle jsou ve shodě s mravními požadavky křesťanství a odpovídají našemu kněžskému poslání.

A proto již před pěti lety na Svatováclavském sjezdu jsme si v tomto duchu vytyčili program své práce mezi našim věřícím lidem.

Kapitulní vikář Antonín Stehlík zahajuje konferenci

Ministr Dr. Josef Plojhar při svém projevu.

Pohled do sálu během konference.

Na dnešní konferenci hodnotíme úspěchy i nedostatky své dosavadní práce, co jsme až dosud pro uskutečnění svého programu vykonali a současně projednáváme další úkoly, které nás čekají v naší kněžské pastoraci a jimiž chceme přispět k lepšímu přístupu našeho lidu a k upevnění míru. Budeme naše věřící vychovávat slovem i příkladem v duchu pravého vlastenectví a věsti je tak, aby pozitivě a radostně plnili své občanské povinnosti. Ušlechtilé vzory našich vlasteneckých kněží, kteří v minulosti svým životem a působením dokázali opravdovou lásku k vlasti, budou nám mocným povzbuzením v této naší činnosti.

Děkujeme Vám, vážený pane presidente, za Vaše dosavadní pochopení naší práce a slibujeme Vám, že i v budoucnu setrváme na cestě, kterou jsme nastoupili pro blaho naší drahé vlasti a našeho lidu.

Naše duchovenstvo, shromážděné na této konferenci, s nadšením a s radostí přijalo zprávu, že jste vyznamenal velmi zasloužilé členy našeho mírového hnutí a ujišťuje, že si je vědomo, že toto vysoké vyznamenání jim propůjčené je i vyznamenáním všech, kteří pracují ve prospěch míru, vlasti a lidu.

Přejeme Vám pevné zdraví a modlíme se, aby Bůh žehnal Vaši práci.

Návrh dopisu byl přijat s velkým a nadšeným potleskem. A když delegáti, kteří byli poctěni úkolem dopisu doručit (Msgr. Dr. E. Oliva, Msgr. Dr. F. Kutál a kapitulní vikář bánsko-bystrický J. Dechet), odcházeli ze sálu za svým posláním, doprovázel je rovněž

potlesk, který dlouho nebral konce. Když se utiřil, uvítal předsedající několika vřelými větami předsedu CMV KD Dr. J. Plojgara a požádal ho, aby se ujal slova. Pan ministr pravil v podstatě:

Hlavní programový projev předsedy CMV KD ministra Dr. Josefa Plojgara

Pane náměstků ministra školství a kultury, vzácní a milí naši hosté, představitelé spřátelených organizací, Vaše Excellence nejdůstojnější pane biskupe, naši drazí a milí spolubratři ze zahraničí, vážení a milí páni spolubratři!

Myslím a měl jsem možnost nedávno daleko ve světě se přesvědčit o tom, že není národa, státu ani jednotlivce, který by si nebyl vědom toho, že žijeme ve velké historické době. Tato doba, která končí s mnohým, co bylo, a razí nové cesty lidstvu, vyžaduje jistě pozornosti každého, kdo chce být hoden doby, ve které žije, kdo si je vědom své odpovědnosti před lidstvem a svým národem a kdo si je vědom jako věřící člověk a zvláště vy jako kněží své odpovědnosti před Bohem.

Bylo by jistě velmi pohodlné, ale i velmi neodpovědné a neváhám říci přímo zločinné, kdyby lidé, kteří mohou k řešení a ke zrodu nové doby přispět, stáli stranou, byli pesimisty, nedovedli dobu pochopit a v pohodlí vyčkávali, co se stane a nejdříve někde za kamny pronášeli mrzutá slova nespokojenosti a kritiky. To přenecháme pouze těm, kteří si nejsou plně vědomi své lidské důstojnosti a nedbají své odpovědnosti k době, která jim dává příležitost. Myslím, že každý člověk na naší zeměkouli se zajímá a musí se zajímat o to, co se ve světě děje. A hlavně musí ze všech svých sil přispívat k tomu, aby se zrodila krásná nová epocha lidstva, aby vítězilo dobro a bylo zabráněno zlu.

My jsme se jistě, vážení spolubratři, přesvědčili, že dobrou vůli má zdrcující většina všeho lidstva. My dobře víme, že jsou-li ještě dnes státy, jejichž vlády mají v úmyslu a prakticky připravují a osnují plány na třetí světovou válku, že s nimi daleko nesouhlasí jejich národy. Jsme přesvědčeni, že prostí lidé v Americe, matky v Americe, děti v Africe, dělníci celého světa si přejí právě tak mír jako my u nás a jako lidé všude na světě.

Čeho je tedy potřeba? Aby všichni lidé dobré vůle na celém světě se semkli v pevnou jednotu a za trvalý mír se nejen modlili, psali o něm krásné spisy a básně, nýbrž prakticky pro tento mír pracovali, ano za mír bojovali.

U vědomí této skutečnosti jsme z počátku viděli i poslání naš kněží v aktivní účasti na řešení velkých otázek ve světě, které jsou zároveň také otázkami našeho lidu a naší vlasti. Ve svém kněžském svědomí jsme si byli vědomi toho, že by bylo nesprávné státi

stranou a nevrhnout se přímo do aktivity, do zápasu a do práce.

I my po roce 1945 jsme u nás, kdy náš lid se rozhodl jednoznačně pro svou cestu do budoucnosti, a zejména v roce 1948 stáli před otázkou, jak se zachováme my katoličtí kněží, jak povedeme náš věřící lid, jaký zaujmeme postoj k tomu, co si náš lid vytyčil jako svůj program. Vy dobře víte, jak v těchto prvních měsících i prvních letech po roce 1948 odpovídal kněžstvu, věřícího lidu a jeho představitelů v katolické Církvi u nás nebyla jednoznačná a jednotná. Jako v celém světě, tak i u nás považovali někteří z našich spolubratřích, věřící laikové a někteří představitelé naší církevní hierarchie za potřebné zaujmout stanovisko vyčkávací, někdy i negativní. Byli však jednotlivci — a to byl zárodek našeho hnutí — kteří si uvědomovali, že naše místo je po boku našeho lidu, který svým svobodným rozhodnutím v únoru 1948 nastoupil jediné správnou cestu k šťastné budoucnosti a že my kněží a náš věřící lid nesmí zde stát stranou, že se musíme naopak stát aktivním spolubudovatelem, protože vybudování nového světa, kladení základů k nové epoše lidstva nemůže být a není záležitostí jen jednoho politického přesvědčení nebo nazírání jednoho světového názoru, jednoho druhu lidí, nýbrž zde jde o záležitost celého lidstva. A zde stojí před katolicismem, před kněžstvem na celé zeměkouli a tedy i v naší drahé vlasti otázka, jaké je poslání a úkol kněžstva a katolicismu v této době? I když nás z počátku nebylo mnoho, uvědomovali jsme si tehdy, že je potřeba v této situaci zaujmout stanovisko kladné, stanovisko aktivity, že je zapotřebí přiložit ruku k dílu, aby byl budován šťastný a spokojený život a vytvořený k němu podmínky, abychom aktivně přispívali k řešení problémů, jejichž správné rozluštění je předpokladem dalšího šťastného vývoje všeho lidstva. My jsme o našem stanovisku s mnohými diskutovali i ve vlastních řadách, ale nenacházeli jsme vždy a všude pro svůj postup pochopení, a to ani u některých představitelů naší hierarchie, ani u některých našich spolubratřích, ani u našeho věřícího lidu. Ovšem všechny tyto počáteční obtíže neznamenal pro nás uhýbání z nastoupené cesty, nějaké změny v našich snahách nebo přesvědčení, nýbrž nám byly příležitostí, abychom skutečně o všech otázkách hovořili v bratrském duchu, abychom o správnosti našeho postoje přesvědčovali co nejširší vrstvy našeho kněžstva a našeho věřícího lidu a pro něj je získávali.

Vítání delegace polských kněží, kteří se jako hosté zúčastnili konference.

Příjezd maďarské delegace.

A dnes si klademe účty z této své práce. Myslím, že můžeme s radostí a hrdoostí na této naší celostátní konferenci pracovní konstatovat, že naše namáhání a naše práce nebyly marné. Dnes můžeme říci, že daleko zdrcující většina našeho duchovenstva s námi spolupracuje v našem mírovém hnutí, že naše duchovenstvo pochopilo, že třebas po počátečním tápání a různých názorech jsme se dali na správnou cestu, že se nám trpělivým bratrským přesvědčováním podařilo i chybným ukázat na jejich nedostatky, že se nám podařilo pádnými argumenty vyvrátit pochybnosti u těch, kterým ještě mnohé věci nebyly jasné, takže s uspokojením můžeme říci, že velká část i našich pánů biskupů nastoupila společně s námi v těchto otázkách jednotnou cestu po boku našeho lidu, uprostřed tohoto lidu a s tímto lidem. (Potlesk.)

A jestliže se ještě tu a tam setkáváme s posledními zbytky váhavosti, nejasnosti nebo negativního postoje, pak můžeme i zde konstatovat, že čím dále, tím více svítá, že prostí lidé, kněží i představitelé naší církevní hierarchie přicházejí k tomu, že cesta, kterou jsme razili, je správná. A jestliže jsme se v předvečer naší pracovní konference dověděli, že p. biskup Dr. Pobožný, který se dlouho rozmyšlel a váhal, se obrátil osobním dopisem na předsedu vlády, v kterém přiznává správnost politiky naší vlády i její snahu o sociální zabezpečení našeho lidu, je to novým důkazem o správnosti naší cesty. Pan biskup ve svém dopise požádal, aby mohl složit vládou předepsaný slib loyality k našim zákonům, naší vládě a našemu lidu. Slib složil a myslím, že můžeme na této konferenci srdečně přivítat J. E. p. biskupa Pobožného do řad kněží — bojovníků za mír a štěstí našeho lidu. (Potlesk.)

Jsmo pevně přesvědčeni, že tento vývoj půjde dále a že se nezastaví ani před rozřešením poslední nevyřešené otázky u nás. (Potlesk.) Vy víte, vážení spoluhráčů, kteří jste od počátku s námi, jakou nám někdy trnitou a křížovou cestou bylo jít. Ale už dávno jsou pryč doby, kdy ze zahraničí z některých vysokých církevních míst jsme byli podezíráni z těch nejrůznějších, někdy zločinných a někdy velmi směšných úmyslů. Už na Velehradě se zejména naše vysoké církevní kruhy přesvědčily, že jsme ani o jeden milimetr nedočkali z toho, co jsme od počátku razili, že jsme a zůstáváme věrnými kněžími římskokatolické Církve. (Potlesk.) Je samozřejmé, že si dovoluujeme někdy kritizovat některé počiny, projevy, úkazy i na vysokých církevních místech v katolické Církvi po linii politické, ale myslím, že to je našim plným právem jako kněží a že jsme dokonce k tomu ve svém bratrském svědomí vázáni, abychom to dělali, ovšem skutečně křesťanským způsobem. Na našich shromážděních i v naší kritice jsme se nikdy nedopustili netaktů a něčeho podobného, jak s námi a o nás se mluvilo s druhé strany. My jsme vždycky jenom přesvědčovali pádnými argumenty a jako kněží jsme se modlili za ty, kteří ještě nepochopili a bloudili. Ve svém srdci jsme odpouštěli těm, kteří ze zaslepenosti, nepochopení nebo fanatismu nás podezírali z něčeho, co jsme nikdy neudělali. My jsme věděli, že před lidem, před církevní vrchností i před Pánem Bohem budeme se moci zodpovědět z toho, co jsme udělali. Proto, vážení páni spolubratři, můžeme dnes s radostí konstatovat, že se nám nejen naše práce daří; jsem přesvědčen, že na této naší práci také v plné míře spočinulo Boží požehnání. (Potlesk.)

Ve svém referátu se nebudu zabývat jednotlivými našimi úspěchy. To bude věcí a náplní zpráv obou našich generálních tajemníků, jak českého, tak slovenského. Chtěl bych jenom konstatovat, že je dobrý, ano srdečný poměr mezi státem a Církví u nás a že při různých výstřelcích a nedostatecích máme možnost zasáhnout a zjednat nápravu, což je výsledkem naší práce.

Vážení páni spolubratři, jaká by byla asi dnešní situace v katolické Církvi u nás v republice, v českých

zemích i na Slovensku, kdybychom bývali naslouchali hlasu nepřátel lidu a bohužel i někdy ve vlastních řadách, kdybychom byli naslouchali hlasu odpůrců socialismu, lidové demokratického zřízení, nastoupili cestu zbloudilců a reakčních našeptavačů ze zahraničí. Jaká by byla u nás situace? Naše úspěchy nejsou důvodem k tomu, abychom zde o nich mluvili. Víme, že bez pomoci Boží by se to bylo nepodařilo, víme, že to nebyla naše zásluha, že to nebyla zásluha jednotlivců, tím méně zásluha má, nýbrž že to bylo jediné a čisté plněním povinností, ke kterým jsme ve svém kněžském i vlasteneckém svědomí zavázáni a nic jiného. Proto myslím, že výsledkem naší dnešní konference nemůže a nesmí být nic jiného, než abychom si uvědomili, že při kritice některých chyb a nedostatků v naší práci se usneseme, že půjdeme nastoupenou cestou dále ke cti Boží a k prospěchu naší krásné lidové demokratické vlasti. (Potlesk.)

Dovolte mi nyní, abych promítl tento náš postoj, program a práci do soudobé mezinárodní a naší vnitropolitické situace. Kněžstvo a katolíci byli postaveni před otázku, mají-li k tomu, co se ve světě děje, zaujmout negativní stanovisko, nebo aktivně spolupracovat. Od počátku jsme razili zásadu, že vývoj ve světě jde směrem, který účtuje s mnohým, co bylo, razí nové zásady, které se poctivým a nadšeným lidem zdaly téměř nemožné. Od počátku jsme říkali, že svět jde k zajištění trvalého míru, že stále roste a mohutní mírové hnutí ve světě, že politická a hospodářská soustava jde směrem k rozšiřování a zpevňování socialistické soustavy, k zajišťování svobod všech národů a ras. Je to směr, kterým se dnes ve světě ubírá téměř miliarda lidí v čele s velkým a vítězným průkopníkem této myšlenky Sovětským svazem.

Především tu jde o otázku zajištění trvalého míru. Když jsme před pěti lety konali ustavující schůzi po přípravné periodě v našem mírovém hnutí, byla mezinárodní situace naprosto jiná než dnes. Tehdy hrozilo bezprostřední nebezpečí, že vypukne hrozná třetí světová válka. Jako kněží jsme cítili povinnost, abychom nejen po linii pastorační, nýbrž i po linii našich občanských povinností řekli v dané chvíli otevřeně a správné slovo. Proto jsme se srazili v mírové hnutí katolického duchovenstva. Toto hnutí nepředstavovalo žádný zásah do zřízení naší svaté Církve, naše jednání a sněmování naprosto neohrožovalo ani nijak neovlivňovalo vlastní hierarchické zřízení a náboženský život v naší Církvi. To je věcí našich pánů ordinářů. Jako kněží jsme se sdružili do mírového hnutí, abychom podle svého kněžského a katolického přesvědčení plnili svou velkou občanskou povinnost a spojovali své kněžské a církevní poslání s posláním občana našeho státu, který vidí situaci, který zná problémy, který o nich uvažuje a který se správně rozhoduje. To byl smysl našeho hnutí, které bylo ustaveno jako mírové sdružení katolického duchovenstva.

V tomto smyslu jsme působili především sami mezi sebou na našich diecézních a vikariátních konferencích a poradách, abychom aktivně podporovali myšlenku trvalého míru ve světě. (Potlesk.)

Dnes po pětileté práci a působení tohoto hnutí můžeme konstatovat, že se situace ve světě o mnoho zlepšila. Mnozí z těch, kteří tehdy nechápali, ba někteří přímo proti míru a pro válku vytvářeli podmínky, se stali v nejrůznějších organizacích aktivními bojovníky za udržení trvalého míru ve světě. Přinášela to s sebou jednak daná situace, hrozná nebezpečí války a zejména také uvědomování si všeho toho, co válka pro lidstvo v nedávné době znamenala a co by pro lidstvo přinesla světová válka nová.

My víme, že ti, kteří se upřímně snažili a prakticky vyvolávali situaci, která by dávala bezprostřední možnost nové světové války, byli velmi vynalézaví, velmi aktivní, rozvíjeli výzkum, vědu, výrobu ve smyslu svých válečných plánů. V posledních letech jsme byli svědky jednoho z největších objevů v dějinách lidstva,

ZAHRANIČNÍ HOSTÉ SLOUŽILI MŠE SV. V NAŠICH CHRÁMECH

Generální vikář ostřihomský Miklós Beresztóczy.

Budapešťský kanovník Béla Mág.

P. József Muháczy z Budapešti.

Wilhelm Boczek, kanovník ze Svidnice v Polsku.

atomové energie a nukleárních sil. To s sebou přinášelo atomové, vodíkové, kobaltové a nevím jak všechny ty zbraně jmenovati. Je pravda, že byla objevena atomová energie a že mnozí v tomto objevu viděli především možnost realizovat své válečné plány a zesílit své útočné hrozby. Je bohužel také pravda, že první pokusy s atomovou energií nebyly pokusy s atomovou elektrárnou, nýbrž pokusy spoutat a využít atomové energie pro válečné účely. U vědomí této skutečnosti bylo potřeba ve světě zesílit mírové hnutí, protože každý prostý člověk a tím spíše odborník a vědec si musel být vědom nezměrného nebezpečí a musil nahlas vykřiknout, co znamená nebezpečí atomových zbraní.

Literatury o atomové energii je ve všech jazycích a ve všech světadílech mnoho. Rovněž mnoho bylo přednášek a konferencí o této energii. Největší badatelé a vědci v oboru atomové energie píšou a hovoří rozhlasem, ale nám o vlastních účincích a následcích výbuchu atomových pum je ještě velmi málo známo. Nedávno slavný badatel v oboru atomové energie profesor ze západního Německa napsal velmi zajímavou brožurku o dalších důsledcích atomových výbuchů. Zjistil, že ve vyšších polohách Alp a jiných hor, kde se obyvatelé zabývají zejména pěstováním dobytka, výrobou mléka, sýrů a másla, je radioaktivita mléka na takovém stupni, že je přímo škodlivá a ohrožuje zdraví dětí, které mléko požívají. Jsem přesvědčen, že atomové výbuchy mají ještě mnohem další a dlouhotrvající účinky, o kterých ani nevíme. A nyní ukažte ono nelidské a nekřesťanské počínání těch, kteří stále mají zájem o to, aby atomových pum bylo co nejvíce vyrobeno, a vypočítávají, jaké účinky bude mít výbuch atomové pumy svržené na Moskvu, Prahu, Londýn, Paříž atd.

A zde přicházíme k otázce, kterou tak často slyšíme a kterou mi právě včerejšího dne položili při své návštěvě novináři ze západního Německa, kteří se mne ptali: »Pane ministře, můžete nám říci jako katolický kněz, jak můžete srovnat ve svém svědomí aktivní spolupráci s komunisty?« Myslím, že se mi vždy velmi dobře podařilo tyto návštěvníky přesvědčit o správnosti našich počinů. Řekl jsem jim: »Pánové, vy u vás v Německu jste sice nedávno zakázali komunistickou stranu, ale ve Francii i jinde jsou tyto strany. Lidé jsou organizováni v komunistických stranách. A nyní si vezmete jenom docela všední případ: na vesnici jsou komunisté a katolíci. Vypukne požár. Hoří stavení, jsou ohroženy životy lidí, žen a dětí. Jsou ohroženy hospodářské státky a hrozí velká škoda. Budete v takovém případě kádrovat, jsou-li v hasičském sboru katolíci nebo komunisté? Nebo budete považovat za samozřejmé, že všichni bez rozdílu vezmou stříkačku a budou se snažit zachránit lidské životy a zabránit škodám? Oni mi řekli, že je to samozřejmé a že v uvedeném případě jde jen o několik životů, o jedno stavení, o hospodářské škody, které lze poměrně snadno vyčíslit. Ale při použití atomových, vodíkových a kobaltových pum jde o nesmírné škody, které si ani neumíme představit a které by byly způsobeny na všech kontinentech. A my bychom se neměli dát dohromady, abychom zde zabránili požáru? Zde máme diskutovat, máme-li za mír bojovat jenom my katolíci nebo komunisté? Tyto základní otázky lidstva a odpověď na ně vyžadují spolupráci všech lidí dobré vůle a jsem přesvědčen, že tuto dobrou vůli musíme nalézt především u příslušníků a v řadách našeho kněžstva. (Potlesk.)

To ovšem neznamená, že se budeme snažit z dobré vůle nějak překlenout ideologické, filosofické, materialistické a atheisticke názory. Zde se nedá nic překlenout, ani oddiskutovat. Jednou pro vždy je skutečností, že mezi atheisticou ideologií a mezi křesťanstvím je hluboká propast. Říkávám, že komunismus nelze pokřtít a křesťanství nelze zkomunismovat. Jsme však na této zeměkouli a v naší republice. Jsou zde lidé přesvědčení atheistickeho a přesvědčení křesťan-

ského. Zde se nic nedává dohromady. Ale co je možné, je vytvořit mezi sebou stav vzájemného respektu a úcty k přesvědčení druhého. Myslím, že je to také křesťanský krásný. Francouzský bojovník za mír abbé Boulrier mi vyprávěl, že měl zajímavý rozhovor s vůdcem francouzských komunistů Thoresem. Dlouho spolu diskutovali a místy dosti vyhraněně. Nakonec řekl Thores krásná slova: »Milý abbé, jestli po smrti bude nebo nebude nebe, o tom se nikdy neshodneme. Ale jsou zde věci, o kterých se můžeme shodnout, a za které můžeme bojovat a ve kterých můžeme spolupracovat, aby totiž na zemi nebylo peklo.« Myslím, vážení spolubratři, že vůdcem komunistů zde bylo velmi dobře definováno lidské a křesťanské stanovisko. Naším společným úkolem a povinností je postarat se o to, aby tento svět se nestal peklem pro naši dnešní a i pro budoucí generaci. A v tomto směru podáváme poctivě a křesťanský pomocnou ruku každému, kdo chce totéž, co chceme my. (Potlesk.)

A tu přistupujeme především ke spolupráci se všemi našimi bratry z katolického tábora na celém světě. A je jistě radostným zjevem, že čím dále, tím více nachází u katolíků tato myšlenka pochopení. Při setkání s představiteli katolického života máme příležitost se přesvědčit, že v západním Německu, v Belgii, Itálii, Francii, Jižní Americe katolíci jsou často v opozici k názorům svých kapitalistických a imperialistických vlád, stavějí se za myšlenku míru a chtějí společně s námi bojovat za trvalý mír ve světě. Tito lidé jsou někdy perseklováni, stavěni před soud, zbavováni míst, ale vytrvávají a pokračují v boji. A přibývá jich. A to je velmi radostné. Nedávno jsme četli statistiku, že na naší zeměkouli je 475 milionů katolíků, a to je velká síla, velká mezinárodní síla. Tento počet lidí může mnoho vykonat. Ale musíme si skromně přiznat, že katolíci sami problémy nevyřeší, že katolíci sami mír nezachrání. To ovšem znamená, že se musíme ohlížet po spolupracovnících, po spolubojovnících a zde rozšiřujeme naši práci v duchu křesťanství.

Bývaly doby, kdy bylo nemožné a odiosní, aby katolický kněz jednal s pravoslavným knězem, aby se sešli představitelé katolicismu s představiteli pravoslavných nebo protestantismu. Takové doby jsou již, bohužel, za námi. Když jsme byli v koncentračním táboře v Dachau — je zde přítomen také polský bratr, který tam s námi byl — naučili jsme se hodně tolerance. Tam měl protestantský pastor stejný hlad, jako jsme jej měli my, věřil v pomoc Boží jako my, modlil se, vzájemně jsme si pomáhali. Přeneseno do celosvětového měřítka znamená, že jsou-li zde problémy, které se dotýkají každého člověka, pak o nich v duchu křesťanství budeme hovořit s představiteli pravoslavné církve i evangelické církve, s představiteli Východu i Západu, poněvadž jako křesťané cítíme zde společnou odpovědnost a povinnost.

Při své nedávné cestě na Dálný Východ, do Číny a Vietnamu, Mongolska i Sovětského svazu, jsem měl možnost navázat bohaté styky především s našimi katolickými spolubratři a věřícím katolickým lidem na Dálném Východě. Mluvil jsem také s představiteli evangelickými a pravoslavnými a uvědomovali jsme si nutnost společné práce a boje za vyřešení zásadních otázek ve světě, na předním místě vyřešení otázky trvalého míru.

Ale my jdeme ještě dále. Uvědomil jsem si na těchto cestách, že je zapotřebí, abychom nejen v širokém měřítku křesťanském a náboženském spolupracovali, ale měl jsem také možnost mluvit s buddhistickými kněžími a mnichy. Oni jako buddhisté, já jako katolík jsme o určitých zásadách mluvili a bylo radostné, když buddhisté vítali, že katolíci a protestanté pracují pro mír. V Mongolsku jsme diskutovali o otázce, jak u vědomí své odpovědnosti k věčným skutečnostem a pojmům máme povinnost bojovat za mír a pro něj spolupracovat. A toto je něco nového, co dříve nebývalo.

Západoněmečtí novináři mi při naší včerejší besedě

dali tuto otázku: »Pane ministře, když jste přesvědčen, jak vývoj ve světě jde k socialismu, nemáte obavy, že při vzrůstu socialistického světa bude náboženství ztrácet posice, že se bude stávat popelkou a bude utlačováno?« Na tuto otázku jsem dal protiotázku. Řekl jsem: »Vážení pánové, od koho myslíte, že odvisí situace v našem křesťanství? Myslím přece, že výlučně od nás. Křesťanství bude tak dlouho trvat a bude mít takový význam, kolik bude opravdových křesťanů. Já mohu tutéž otázku dát vám: není a nebylo při šíření kapitalismu a koloniální politiky ohroženo křesťanství? Myslím, že zde je křesťanství nejen ohroženo, ale přímo zapřaháno do káry kapitalismu a imperialismu. Nás však komunismus nezapřáhá do své káry. Na druhé straně však kapitalismus a imperialismus přímo žádá od křesťanství otrocké služby, v západním světě kapitalismus a imperialismus zapřahají křesťanské a katolickou církev zejména do svých nekalých úmyslů. Žádají se projevy ve smyslu politiky Západu, která vede k válce, neštěstí a zabíjení lidstva. Proto se musíme snažit o to, abychom nedebatovali, jestli ten neb onen systém nás bude utlačovat nebo bránit, nýbrž aby naše křesťanství bylo praktické a pozitivně živé.« (Potlesk.)

S čím se často setkáváme? Místo abychom mluvili o těchto otázkách, tak na schůzi se často diskutuje o tom, jestli ve škole má být kříž. Ale v neděli ty nejhorlivější zastánce tohoto opatření v kostele nevidíte. Nesetkáte se s tím, aby celá rodina šla společně do kostela. Ale přijde vám takový člověk na schůzi a kladě vám první otázku: »Pane ministře, proč není kříž u nás ve škole, proč nemáme kříž v nemocnici?« To jsou všechno velmi povrchní otázky, to všechno je formalismus. Jsem ve volebním kraji, kde tyto otázky hrají velkou roli. Podstata věci je však v něčem jiném. Když jsme si uvědomili, že máme státní školu, která je pro všechny, musíme uznat, že naše republika se skládá z občanů nejrozumnějších názorů. A pak musíme i my katolíci souhlasit s tím, že škola musí být neutrální a že nemůže v tomto směru být vyhověno jenom katolíkům. Co však žádáme, že nám nesmí být bráněno v tom, abychom měli kříže v našich křesťanských rodinách, v našich domácnostech, v našich chrámech, protože tam jsou místa, kde jsme výlučně doma, to je v našich kostelích a obydlích a nikdo nemůže říci, že mu někdo někdy vytýkal, že měl v bytě kříž, nebo že byl v kostele kříž. Co však je podstatného, to je ona věc, abychom my katolíci pěstovali praktického křesťanského ducha a abychom každou neděli chodili se svou rodinou do kostela.

Tím budeme křesťanství více aktivisovat, než když budeme diskutovat o tom, že máme mít kříže ve školách. Tak, myslím, je potřeba tyto otázky vysvětlovat.

Ale chtěl bych se vrátit k tomu, o čem jsem se zmínil na Dálném Východě a říci, že přes nelidské vyssávání tamních domorodců jsme tam byli svědky toho, že když jsme přišli jako běloši a představitelé křesťanství, že nás tam srdečně vítali, zejména když jsme projeвили své názory na rovnoprávnost a bratrství. Zejména pak ale je přijímán bouřlivě s hlediska křesťanského náš postoj k řešení koloniální otázky. A není-li to eminentně lidské a křesťanské, když si všichni podáme ruku, komunisté a křesťané, všichni pokrokoví lidé, abychom co nejdříve v celém světě ukončili éru kolonialismu, aby se dostalo svobody všem lidem jako tvorům Božím, bez rozdílu ras a náboženství.

Jestliže nový socialistický řád razí heslo, aby byly vybudovány takové hospodářské podmínky, aby se každý člověk najedl, aby nebylo žebráků, podvyživených dětí a matek, aby nebylo nezaměstnaných, aby nikdo neměl hlad, pak i my jako křesťané musíme srdečně uvítat, že se konečně tyto otázky řeší. Je pravda, že zrod nového politického a hospodářského života má své nedostatky a chyby a víte, že prožíváme takovou dobu, kdy se hodně ostře kritizuje a chyby a nedostatky se odhalují, ale jenom zlomyslnému nebo

omezenému člověku může přijít myšlenka, že tato kritika a odhalování chyb a snaha po jejich nápravě může znamenat nějaký návrat nebo nějakou odchylku od nastoupené cesty do nové socialistické budoucnosti. Naopak, odhalování chyb a nedostatků může mít jen jeden důsledek, a to rychlejší a jednoznačnější postup vpřed. Socialismus totiž budeme budovat rychleji, jestliže chyby odstraníme. Rozhodně však zde nepůjdem zpět, tuto iluzi ať si nikdo nedělá. Také kolo dějin se nikdy netočilo zpět a my si musíme uvědomit, že žijeme ve 20. století.

Závěrem bych chtěl, vážení spolubratři, říci, že na naší dnešní konferenci uslyšíte referát o významu a působení katolického kněze a katolických věřících při výstavbě nového Slovenska, uslyšíte referáty našich generálních tajemníků, načež se rozvine diskuse, v níž budeme slyšet vaše poznatky a myšlenky. Jsem přesvědčen, že z naší konference vyplyne, že nastoupená cesta s lidem a pro lid je správná, že se s křesťanským pojetím plně shoduje náš boj za mír, za svobodu koloniálních národů, za trvalé přátelství mezi národy, za skutečné bratrství všech lidí, a že naše úsilí o vytvoření podmínek pro lepší, šťastnější a spokojenější život naší i budoucích generací představuje jediné správnou a pravdivou cestu pro naše hnutí katolických kněží. (Potlesk.)

Věřím, že z této pracovní konference vzejde lepší, nadšenější a důslednější práce pro naše hnutí.

Děkuji vám všem za všechno, co jste ve všech diecézích jako představitelé našeho hnutí i jako prostí jeho členové vykonali a prosím vás, abyste na nastoupené cestě dále pokračovali, abyste ještě ty naše spolubratry, kteří ještě nepochopili, přesvědčovali a získávali pro naše myšlenky a pro naši cestu. Jsem přesvědčen, že tato práce se bude dařit, že na ní bude spočívat Boží požehnání, a že svým aktivním postojem a svou prací splníme ve velké historické době veliký a odpovědný úkol, který lidstvo má jako takové, a který máme my katolíci a zejména my katoličtí kněží. Kéž Bůh žehná našim úmyslům a naší práci. (Dlouhotrvající potlesk.)

Potlesk po projevu ministrově dlouho dozníval a v posledních jeho záchvěvech děkoval předsedající prelát A. Stehlík p. předsedovi za jeho hlubokou programovou řeč, která nám všem ukazuje jasné cesty. Přál mu pro další práci hojnost Božího požehnání a zdraví, protože velkých sil jeho osobnosti je nesmírně třeba pro zdar našeho společného díla.

Zatím se vrátila delegace od pana presidenta republiky. Msgre Dr E. Oliva prohlásil, že pan president delegaci přijal osobně. (Potlesk.) Zakončil své prohlášení tímto sdělením:

»Pan president děkuje za dopis, vzkazuje všem účastníkům pěkné pozdravy a přeje plný zdar jednání naší konference. Pan president vyjádřil očekávání, že naše konference přinese další prohloubení a zintenzívnění práce všeho katolického duchovenstva pro mír a pro spokojený život všeho lidu. Sleduje s pozorností naši práci pro mír a vysoce ji oceňuje. Pan president zdůraznil, že práci pro mír považuje za prvořadý úkol kněžského působení mezi věřícími.« (Bouřlivý potlesk.)

Když se shromáždění utiřilo, objevuje se před ambonem J. E. ndp. biskup a apoštolský administrátor trnavský Dr A. Lazík, kterého všichni vítají s nadšením a láskou. Pan biskup zdraví srdečně konferenci jménem svým i za celý biskupský sbor. Omlouvá chorého pana biskupa Dr J. Čárského a prohlašuje, že jej pan biskup Čárský pověřil, aby na konferenci přečetl jeho poselství.

Po ndp. biskupu Dr A. Lazíkovi promluvil na konferenci zástupce ministra školství a kultury Dr J. Havelka, který m. j. pravil:

Dovolte, abych vaši konferenci a vám všem vyřídil v zastoupení pana ministra školství a kultury pozdravy vlády republiky a přál vašemu jednání plný úspěch.

Přehližte dnes výsledky práce vašeho významného hnutí za pět let jeho činnosti. Byla to léta ve vaší práci velmi bohatá a plodná. Je to pochopitelné. V těchto letech se v celé naší zemi rozvíjela rušná, obrovská práce, směřující k uskutečnění našich velkých hospodářských plánů, k rozvoji našeho hospodářství a zvýšení blahobytu širokých vrstev našeho lidu. Měli jsme také svoje těžkosti a nedostatky. Ale můžeme říci: Společnou práci jsme v uplynulých letech dokázali v naší zemi takové věci, za jaké se nemusíme hanbit a jaké u nás neuskutečnily žádné generace a režimy předchozí.

Svůj vskutku významný podíl na dobrých plodech naší práce má beze sporu též mírové hnutí katolického duchovenstva. Také díky vaší několikaleté vlastenecké práci dnes celá katolická církev našla svoje místo v rušném životě naší výstavby, poměr mezi státem a církví se u nás každý rok lépe vyvíjí, vytváří se stále lepší soulad a vzájemné porozumění, katolický klerus ve své naprosté většině poctivě plní svoje občanské povinnosti a mnozí kněží pod vedením vašeho hnutí cenným způsobem pomáhají lidu kolem sebe ve výstavbě, vedou věřící ke svorné, vlastenecké práci a těší se proto v obci úctě a vážností. Mírové hnutí katolického duchovenstva se v posledních letech vždy postavilo za zájmy republiky v důležitých mezinárodních otázkách, burcovalo náš lid proti nebezpečí vzkrášení militarismu v západní Německu a vyzývalo k jednotě a svornosti na obranu zájmů republiky. Navazali jste četné styky za hranicemi a pracujete zde usilovně k tomu, aby síly míru rostly a národy se sblížovaly. Není pochyby, že mírové hnutí katolického duchovenstva se stalo významnou a trvalou součástí našeho veřejného života a že získalo zásluhu o výstavbu republiky a rozvoj mírumilovných styků naší země s jinými státy světa. Vedoucí místa naší republiky si vaši činnosti velmi váží a velmi kladně ji oceňují, jak o tom svědčí skutečnost, že prezident republiky udělil nyní u příležitosti 5. výročí vašeho hnutí dalším 10 vašim předním pracovníkům statní vyznamenání. Toto uznání neplatí jen těm, jimž se dostalo, patří vám všem a celému vašemu hnutí. Dovolte mi, abych vám dnes upřímně poděkoval za vaši vysoce zásluhou práci, která přinesla naší vlasti mnoho dobrého.

Mnoho jsme společně dokázali, ale ještě více práce nás čeká. Půjdeme pevně a neúchylně dále cestou, kterou jsme nastoupili a která získává po celém světě stále více ohlasu, cestou budování společnosti bez pánů a žebráků, cestou budování socialismu. Budeme dále stavět závody a elektrárny, zakládat zemědělská družstva, aby se všem poctivým lidem u nás stále lépe a šťastněji žilo, abychom ve svornosti a jednotě spojili všechny poctivé pracující lidi naší země. Jsou před námi další léta veliké a složité práce. Budeme dále vynakládat veliké úsilí k tomu, aby zmizelo vše, co stává národy proti sobě, aby byly ukončeny a likvidovány válečné přípravy a abychom vytvořili vzájemné porozumění a přátelství mezi všemi národy světa. Sovětský svaz i lidové demokratické země, jak víte, neustále naléhají, aby byly přijaty dohody o odzbrojení, aby byly zakázány atomové zbraně a zastaveny pokusy s nimi a akceptují přitom plně každý rozumný návrh ze Západu, který prospěje dosažení těchto cílů. Budeme beze sporu o plnou dohodu vytrvale usilovat dále.

Proto pro mír není třeba jen slov, ale práce, usilovné a vytrvalé práce. Proto jistě i mnoho veliké práce čeká vaše hnutí, jak o tom nyní jednáte. Věříme, že tato práce přinese další dobré a cenné plody naší vlasti, sblížení národů a odstranění válek z dějin lidstva. Ve své záslužné, vlastenecké činnosti můžete vždy počítat s plným porozuměním státních míst. Přeji vám, aby vaše sněmování přineslo vaši příští práci další podněty a aby vaše práce v příštích letech přinesla další cenné ovoce krásné budoucnosti naší vlasti, nám všem tolik drahé. (Velký potlesk.)

Pak se ujímá jménem předsednictva ČSL slova její ústřední tajemník J. Gemrot, který — jak praví — zdraví konferenci se zvláštním pohnutím a zadostučiněním, protože cíle, pro které vy jste se sdružili v Celostátním mírovém výboru katolického duchovenstva, jsou shodné s těmi, které sleduje Čs. strana lidová jako součást Národní fronty Čechů a Slováků. Chceme aktivní účastí na budování lidové demokratického státu spoluvytvářet ke všem spravedlivý společenský řád, kde člověk nevykořisťuje svého bližního, a chceme sobě i příštím generacím uchovat a zajistit požehnání trvalého míru.

Zde se setkává na stejné líně politická práce strany lidové s úsilím mírového výboru katolického duchovenstva. Boj za udržení míru, za odvrácení nepředstavitelné katastrofy, jakou by byla atomová válka, je stejně neodmluvným příkazem křesťanské morálky, jako existenčním zájmem našich i všech národů. Zde otázka: jsi křesťan nebo ne, je vlastně otázkou: jsi člověk nebo ne? V boji proti válce a v boji za to, aby největšího vynálezu soudobé vědy, jaderné energie, bylo využito k rozmnožení života a nikoli k hromadnému jeho ničení — a to není otázka vědecká — v tomto boji vyslovili souhlasné stanovisko představitelé nejrozličnějších světových názorů a lidských ras. Rozhodné slovo zde řekl, jak ani není jinak možno, i sv. Otec Pius XII. (Potlesk.) Mírové hnutí katolického duchovenstva, jak je představuje váš celostátní výbor, má velikou zásluhu o to, že spojilo úsilí katolíků s úsilím všeho českého i slovenského lidu ke společnému boji o zachování míru.

Vaše práce má také velký další význam. Přispěla nesporně k tomu, aby mezi lidové demokratickou stát-

ní moci a církví zavládlo postupně ovzduší vzájemné důvěry, z čehož mají prospěch obě strany. Tato skutečnost má i hodnotu mezinárodní. Pomáhá vyvracet předsudky a pomluvy o našem státě v zaujaté cizině a šířit pravdu o našem vnitřním životě. (Potlesk.)

Všechnu tuto vaši práci Čs. strana lidová vysoce hodnotí jako přímou podporu cílů strany, jako významný příspěvek k míru ve světě, i k míru sociálnímu. Práce celostátního výboru katolického duchovenstva přispívá k upevnění jednoty všeho našeho lidu na jeho cestě k lepšímu, ke všem spravedlivému společenskému řádu. (Velký potlesk.)

Místopředseda CMV DK a pověřenec Dr A. Horák pronesl pak nadšený projev o nové úloze slovenského kněžstva v budování Slovenska, které je něčím nebývalým a nevidaným. Slovenské duchovenstvo je na tuto svou účast na budování hrdo, protože tím oslavuje Boha a slouží lidu a vlasti. Ti, kteří doma i za hranicemi spekulovali, že se nám naše práce nepovede, jsou zklamáni a je jim stydno. My budeme pokračovat a půjdeme svou cestou dále, a to právě tak rozhodně, jak jsme na ni vkročili. (Podrobnější obsah projevu přinese slovenský katolický tisk.)

GENERÁLNÍ TAJEMNÍK CMV KD PROFESOR J. BENEŠ PODÁVÁ ZPRÁVU O ČINNOSTI MÍROVÉHO HNUTÍ ZA I. UPLYNULÉ PĚTILETÍ.

Poté byla s velkou a stálou pozorností vyslechnuta zpráva, kterou podal o činnosti CMV KD za uplynulých pět let jeho generální tajemník prof. J. Beneš, který pravil:

J. E. biskup Dr A. Lazík v rozhovoru s maďarskou delegací.

Zahraniční hosté navštívili Ošetrovací ústav České katolické Charity ve Slatiňanech

Máme-li dnes podat delegátům katolického duchovenstva zprávu o činnosti CMV KD za první uplynulé lustrum našeho života a práce, musíme zaletět ve vzpomínkách k historickému přelomu našich dějin v roce 1950, musíme zaletět ve vzpomínkách na památný Velehrad a musíme vidět obraz do té doby nevidaný: skoro 2000 katolických kněží ze všech zemí a diecézí republiky obnovuje na I. svatováclavském sjezdu v Praze manifestačně svůj slib věrnosti Církvi, národu a vlasti a ustavuje a organizačně zpevňuje ráš CMV KD v ČSR. Tehdy se náš lid i kněžstvo sešly na téže frontě, na téže rovině. A tento čin byl opravdovým mezníkem nejen pro nás kněze, ale zejména pro život katolické Církve v nových poměrech a tím i důležitou událostí v životě našich národů. Nové poměry zde vytvořil sociální převrat těchto let a *Církev v nich musela žít a mohla žít, protože její Zakladatel ji nespojil nerozlučně se žádným pozemským, politickým a sociálním řádem. Náboženský a duchovní život může a musí kvést v každém režimu, to je právě jeden ze znaků nepomíjitelnosti Církve. A naše mírové hnutí duchovenstva bylo prostě novou organizací českého a slovenského kněžstva, která byla schopna v těchto nových poměrech pracovat, která se proto postavila na půdu nového řádu, aby pracovat mohla, protože staré organizace toho už schopny nebyly. Naším úkolem bylo usilovat poctivě a nezálučně o nový, pro Církev i stát plodný a pro nový svět příkladný soulad mezi životem Církve a státu, a to na nové základem lidové demokratického dneška. Taková byla a jest stále naše úloha, takové je naše poslání, jehož zásadní význam si často — protože žijeme uprostřed tohoto přerodného dění — ani dosti jasně neuvědomujeme. Ale to víme už dnes zcela jistě: soud našich národních dějin o tomto velkém činu katolického duchovenstva bude veskrze kladný právě tak, jako je kladný soud našich dějin o vznešeném díle našich předchůdců — kněží buditelů. (Potlesk.)*

Dnes už na první pohled bije do očí, co vlastně toto naše mírové hnutí katolického duchovenstva v podstatě vykonalo. Především uplatnilo svůj mocný hlas ve světovém mírovém hnutí vůbec, pomáhajíc zahánět ledovou příšeru války od našich prahů po boku všech ostatních mírových sil celého světa, v souzvuku s mírovými výzvami a projevy našeho sv. Otce Pia XII. a v souladu s mírovým úsilím našich spojenců a přátel v čele se Sovětským svazem. A za druhé: vyrovnalo se poctivě s novým a jedinečným v našich dějinách faktem, z něhož musíme vycházet, chceme-li význam své práce správně a do hloubky zhodnotit: *je to po prvé, co se na naší půdě setkala katolická Církev s novým revolučním sociálním řádem. Tato nová skutečnost si u nás i jinde vynutila nové formy politického a sociálního myšlení u katolíků a nové formy organizace katolického života vůbec. Musili jsme řešit situaci, která byla bez příkladu u nás, která byla vskutku jedinečná. A dnes můžeme říci, že jsme tuto situaci zvládli a vyřešili dobře, můžeme s klidným svědomím prohlásit, že jsme podstatně přispěli ke konsolidaci katolického života v našich zemích a i k vyjasnění a upevnění poměru mezi Církví a státem v duchu nové lidové československé státní myšlenky. Při tom jsme zůstali věrni osvědčené tradici katolické veřejné práce, která nás poučila, že katolíci nikdy nesmějí zůstat stranou velkého národního vývoje, že se nesmějí ocnout v izolaci před národem, nýbrž že musí — zachovávajíc si svou náboženskou, ideovou a organizační samostatnost — spolupracovat svorně s ostatními silami na kulturním, sociálním a hmotném pokroku národa. (Potlesk.)*

Budiž mně dovoleno, abych zde vzpomněl velkých a mimořádných zásluh muže, který krácel tehdy a kráčí i dnes v čele před námi, rozrážejí jako ocelový pluh mohutného ledoborce kry chladného neporozumění, s nimiž se v tehdejších letech setkávala někdy jeho práce. Víte zajisté všichni, koho mám na mysli. Je to náš předseda a ministr ČSL Dr. Josef Plojhar. On to

byl, kdo nám tehdy razil cesty, nelekaje se překážek, cesty, které se ukázaly jako jediná možnost a jediný výhled do zdárné budoucnosti. On už 1. května 1945 prohlásil v Dachau, že čeští katolíci se hlásí k práci pro novou Evropu a nový světový řád ve smyslu ideálů našeho velkého spojence a vítěze této války Sovětského svazu. S lidem za mír — pravil už tehdy — s lidem za socialismus. Tato slova zůstala mu programem pro celou jeho další činnost, a co více, stala se i programem naším. Šlo mu nejen o jednotu národa, šlo mu zároveň o to, aby umožnil existenci křesťanství a katolické Církve v nových podmínkách budování socialismu, jehož uskutečnění pokládá za svého druhu křesťanský požadavek. Spolupráce se socialismem je mu sama příkazem křesťanské lásky. A v mírovém hnutí vidí spojovací pouto mezi křesťanstvím a socialismem, v jeho prosazování a uplatňování vidí opravdový demokratický úkol, který sleduje zájem všeho lidstva bez rozdílu rasy, jazyka a názorů. Musíme být upřímně vděční za všechno, co Dr. Josef Plojhar pro svatováclavskou víru i vlast a mír vykonal. Dal katolickému životu pevný, jasný, moderní a uskutečnitelný program, jímž se naše činnost řídila a bude vždycky řídit, protože je to program vyvedukovaný z logických nutností nového našeho národního vývoje. Jiného programu nemáme a ani jej mít nemůžeme a nechceme. (Potlesk.)

Věnujme nyní svou pozornost práci CMV KD za uplynulých 5 let, jak jsme ji v rámci tohoto programu rozvíjeli a prováděli. Dříve však, než k tomu přikročíme, dovolte mně, abych zbožně a s pietní úctou vzpomněl těch našich spolupracovníků, kteří v minulých pěti letech opustili náš pozemský tábor, povolání z vůle Nejmilostivějšího Pána Boha do mírového tábora věčného. (Shromáždění povstává.) Jsou to: Prof. Dr. J. Hronek, děkan CMBF, zesnulý 23. září 1954, prof. Dr. V. Šanda, děkan CMBF, zemřelý 24. prosince 1953, J. Kristek, kanovník a předseda brněnského DMV, který zemřel 19. května 1956, A. Mokrisch, kanovník staroboleslavský, jeden z prvních členů mírového hnutí duchovenstva, zesnulý 12. dubna 1954, a Dr. Vít Mojžíšek, farář v Praze-Michli, člen kněžských besed a horlivý debatér na jejich schůzích, zesnulý 4. června 1956. Byli to vesměs kněží vynikající a vzdělaní, horliví dělníci na vinici Páně. CMV utrpěl jejich odchodem velkou ztrátu a my je navždy zachováváme ve vděčné paměti. Kéž nejvyšší dobrotivý Tvůrce, Pán a Soudce na nebesích jim hojně odplatí rajskou blažeností.

CMV KD jako vrcholný mluvčí katolického duchovenstva celé republiky může se za uplynulých pět let své práce vykázat bohatou sklizní. O rozsahu agendy svědčí, že ÚV a předsednictvo vykonaly za tu dobu 69 schůzí a generální sekretariát vyřídil 9062 spisy a dopisy. Činnost se velmi rozjela zejména po reorganizaci v roce 1955, kdy byly zřízeny ústřední pracovní komise, o nichž ještě promluví. Generální sekretariát organizoval a zajistil celou řadu akcí, z nichž uvádím:

Spolu s ČKCH postaral se o doplňování farních inventářů ze zdrojů, které byly k dispozici. Velmi slavnostně vzpomenu 10. výročí osvobození naší republiky. Byla uspořádána mimořádná schůze CMV, na níž slavnostní projev pronesl předseda CMV ministr Dr. J. Plojhar. Úmrtí presidenta republiky Klementa Gottwalda pietně uctěno položením věnce k jeho rakvi na hradě pražském. Tímto posláním byli pověřeni vdp.: kapitulní vikář A. Stehlík, prof. Beneš a kancléř Dočekal. ÚV vzpomněl rád a jistě s nadšeným souhlasem všech svých členů 70. výročí úmrtí velkého buditelského biskupa a neohroženého bojovníka za práva národa Jana Valeriána Jirsíka pietní slavností v Českých Budějovicích; rok nato, 1954, bylo slaveno sto padesáté výročí narození jednoho z největších kněží 19. století, učence, spisovatele, básníka a vychovatele kněžstva Františka Sušila pietní slavností v Brně; zvláštními oslavami bylo připomenuto sedmdesáté vý-

roční úmrtí velkého českého spisovatele — kněze Václava Beneše Třebízského; letos měl »Duchovní pastýř« příležitost plomočiti hold českého duchovenstva svatému Otci Piu XII. u příležitosti jeho osmdesátých narozenin. (Potlesk.)

CMV měl však na paměti i duchovní prohloubení a osvězení našeho duchovenstva a pořádal proto kněžské exercicie, a to v roce 1952 4 kursy s 42 účastníky, v roce 1954 4 kursy s 57 účastníky, v roce 1955 4 kursy s 92 účastníky a v roce 1956 5 kursů se 119 účastníky. Zájem o kněžské exercicie tedy rok od roku vzrůstá, a to je nesporně velký klad. Našími exerciciemi prošlo celkem 309 kněží. Exercicie vedli s velkou obětavostí P. Karel Sahan, P. Alfons Daňha, Dr. F. Panuška a P. Dominik Jirků. Kromě těchto exercicií konány z iniciativy AMV v diecési olomoucké v roce 1954 a 1955 každý rok 2 exerciční kursy na Velehradě a v roce 1956 2 kursy na Velehradě a 2 kursy na Sv. Hostýně.

Nyní dovolu, milovaní spolubratři, abych se věnoval podrobněji jednotlivým speciálním oborům naší činnosti. Především několik slov o Duchovním pastýři. Duchovní pastýř za uplynulé údobí obsáhl celkem 1529 stran, a to kromě homiletické přílohy, která má už 880 stránek. Získal celkem 75 spolupracovníků z řad duchovenstva, z nichž trvalými přispěvateli listu jsou především profesori theologické fakulty. Jak pilní a naší věci oddaní jsou někteří přispěvatelé, ukazuje příklad pana spirituála P. K. Sahana, který sám napsal pro Duchovního pastýře 51 článků a 16 homiletických kázání.

Duchovní pastýř má nesporné zásluhy o šíření a prohlubování myšlenek CMV a jeho úroveň je uznávána i od těch, kteří mají velmi kritický postoj k naší práci. Vidíme však často nejen nedostatek, který třeba v budoucnosti odstranit. Třebaže redakce má neustálý styk s duchovenstvem, setkáváme se někdy s malým ohlasem na náměty a články našeho listu. Bylo by si jistě přáti, aby naši spolubratři více a živěji reagovali na myšlenky a popudy, obsažené v našem ústředním orgánu. Velkým nedostatkem je rovněž nepravidelné vycházení časopisu.

Pomocné orgány předsednictva CMV — ústřední komise — zřízené, jak už jsem řekl, při reorganizaci, pracují dobře. Zemědělská komise vypracovala ideologické podklady pro pastorační práci ve změněných sociálních a hospodářských poměrech naší vesnice. Tváří v tvář druhé pětiletce v zemědělství stála tato komise před vážným úkolem: vypracovat směrnice pro styk duchovenstva s věřícími, aby co nejlépe pochopili nutnost nového hospodářského řádu na vesnici a naše duchovenstvo se s přispěním komise této úlohy zhostilo nejen propagačně, ale i prakticky jako vítání rádců a pomocníků při zakládání nových JZD. Komise zájmová zajišťuje zvláště lázeňskou léčbu a rekreaci v rámci ČKCH s velkými úspěchy, které — jak doufáme — budou v roce příštím ještě větší. Diskusní komise Kněžských besed organizuje besedy pražského duchovenstva, na nichž se do hloubky probírají zásadní otázky ideologické tak, jak toho vyžadují naléhavé potřeby současného katolického myšlení v novém prostředí. Těchto besed pražského duchovenstva pořádala komise celkem 45 a lze právem říci, že její práce mnohde podstatně přispěla k vyjasnění otázek, na něž jsme dosud marně hledali odpověď. Jediná komise organizační, jejímž předsedou byl v Pánu zesnulý kanovník Josef Kristek, ustala po jeho smrti ve své činnosti, takže k uspořádání této konference byl zvolen zvláštní přípravný výbor, jenž svou obětavou ochotou a horlivostí si získal lví podíl na úspěšném průběhu této konference a zaslouží si proto náš upřímný dík a křesťanské Pán Bůh zaplať! (Potlesk.)

Přicházím nyní k práci komise, která zejména v posledních dvou letech prokázala výrazně svou prvotní důležitost a jejíž úkoly zřejmě v budoucnosti ještě porostou. Je to komise zahraniční, která vydává

zahraniční bulletin pro funkcionáře CMV KD, jehož bohatý obsah velmi přispívá k informovanosti těch, jimž je určen. Kromě toho však organizuje tato komise zahraniční cesty představitelů našeho hnutí do ciziny, jakož i pobyt zahraničních hostů na území naší republiky. A zde právě hledejme jádro a těžiště činnosti této komise. Jen do spráteného Polska byly uspořádány tři zájezdy, jichž se zúčastnili postupně: kap. vikář Stehlík, Msgre Dr. Oliva, Dr. Škoda a prof. Beneš. Rakousko navštívil prof. Dr. Cibulka a prof. Beneš, Německou demokratickou republiku prelát Stehlík; velkého zájezdu do svobodného Vietnamu zúčastnili se Dr. Drábek, prof. Beneš, šéfredaktor Petera a kanovník Polák ze Slovenska. Některé zájezdy byly rekreační, ale i ty přinesly své dobré propagační ovoce pro naši věc. Tak navštívil pan děkan Přerovský SSSR a Jugoslaviu a kanovník Dr. Zárecký Maďarsko. Na naší půdě uvítali jsme mnoho zahraničních hostů, kteří zde zastupovali své národní korporace nebo redakce zahraničních novin. Z Francie k nám přišel světoznámý bojovník za mírové hnutí abbé Boulier, z Polska dva členové mírového hnutí, z Maďarska rovněž dva (mezi nimi generální vikář ostríhomské arcidiecése Beresztóczy), svobodný Vietnam k nám vyslal 5 delegátů, kteří projeli celou republikou a vzbudili velmi přívětivou pozornost našeho kněžstva i lidu, z Mexika jsme zde měli prof. Rodrigueze, z NSR neohroženou mírovou bojovnici prof. Kláru Fassbinderovou, z Holandska paní Verheerenovou s dvěma delegáty, z Itálie redaktora listu Unità, z Anglie, Kanady a USA 8 studentů, byl zde i host z Finska, dvě delegátky z Francie a 21 profesorů kalifornské university ze Spojených států, kteří se velmi živě zajímali o naše hnutí a jeho práci, jak jsem se sám v rozhovoru s nimi mohl osobně přesvědčit.

Naši zahraniční komisi očekávají v budoucnosti zvýšené úkoly. *Všude ve světě roste neuhastitelná touha po navázání a rozšíření hospodářských a kulturních styků a je jen pochopitelné, že i katolíci — synové jediné světové a universální Církve přímo prahnou po tom, aby byly odstraněny překážky všeho druhu, jež brání stykům a spolupráci hierarchie, duchovenstva, katolických institucí, ba i věřících laiků všech zemí.* Zejména na Západě si počínají uvědomovat, že pokročilé a nábožensky velmi živé katolické složky lidově demokratických zemí nelze držet neustále a bez těžkých škod pro světovou církev v izolaci před ostatním katolickým světem, a proto jsme u nás uvítali tolik katolických hostů z ciziny, jako snad nikdy od katolického sjezdu v r. 1935. *Tento proud bude při vzrůstajícím uvolňování mezinárodního napětí stále silnit a léta příští přivedou k nám pravděpodobně mnoho zahraničních katolických návštěv, jimž se bude věnovat náš zahraniční výbor. A naopak, zástupci našeho mírového hnutí a katolických institucí budou pořádat zájezdy do ciziny, aby se vzájemné styky prohloubily a upevnily. I to se bude dít pod patronací naší zahraniční komise, která má tedy o práci postaráno. Je to práce vděčná a záslužná, protože prospěch a výhody, které přinese Církvi, katolickému životu i státu, jsou na bile dni.* (Potlesk.)

A tak můžeme do své další práce jít opravdu a právem s nadšením a pevnou důvěrou v pomoc Boží. Náš předseda, ministr Dr. J. Plojhar, ukázal nám ve svém projevu výrazně a jasně, kudy půjde naše společná cesta. Jsme křesťané a katolíci kněží a víme, že bez pomoci Boží bychom neudělali nic. I pro nás, a zejména pro nás, platí: modlit se a pracovat. Proto se budeme o mír modlit ke Králi Pokoje a Jeho Matce, laskavé Královně míru, proto budeme své modlitby korunovat prací pro mírové dílo Boží na zemi. Opíraje se o tato zbožná a činná předsevzetí, obrátíme se k svým spolubratřím, kteří snad až dosud stojí stranou našeho hnutí, s naléhavým voláním a s křesťanskou výzvou: Nestůjte, drazí spolubratři, stranou, pojdte mezi nás! Nechtějte, aby se jednou o vás řeklo: Volali jsme vás k společné práci pro církev a vlast a vy jste nepřišli, vy jste odmítli! Hleďte: před vašima

očima se otvírá pohled na naši krásnou a bohatou zemi, jejíž lid se přičiňuje ze všech sil, aby si ji okrášlil, vyzdobil a uspořádal tak, aby byla jeho šťastným domovem. Tato země potřebuje k svému povznesení všech svých sil, všech ctností svého lidu, veškeré jeho dovednosti, pile a zkušenosti, potřebuje všech velkých hodnot duchovních i mravních, které vytvořily a zde nastrádaly a uchovávaly generace našich praotců, křesťanských českých a slovenských pokolení. Mezi nimi byli i katoličtí kněží slavných jmen, jak o tom vyprávějí dějiny. Chcete zůstat za nimi pozadu? Národ potřebuje i naši práci, práci katolického duchovenstva a vy jeho volání jistě neoslyšíte, nýbrž půjdete s námi a budete s námi pomáhat Církvi k jejímu upevnění, budete pomáhat i svému lidově demokratickému státu, který je jediným naším státem a domovem na světě, všude, kde toho bude potřebovat, na všech polích naší práce pro duchovní, kulturní i hmotné povznesení našeho lidu, v průmyslu, zemědělství, zkrátka kdekoli, kde lidská práce přímo nebo nepřímo oslavuje Boha a pomáhá bližnímu. Vzpomínejte, drazí spolubratři: *všude a vždycky, kdykoli náš národ podnikal něco velkého, podstatného pro život národní, něco, co pak hrálo česká srdce celá století, vždycky u kolébky těchto slavných a dějinami velebených podniků národních stáli katoličtí kněží. Nemusím vám uvádět jejich nezapomenutelná jména, znáte je všichni.* (Potlesk.) *A ani nyní, jak věřím, jak věříme všichni, tomu nebude jinak. Tak jako v minulosti, i v těchto závažných a pro náš život epochálních dobách půjde katolické duchovenstvo s národem právě tak nerozlučně a věrně, jako jde s Církví, protože katolická Církve chce pro národy jen dobro. Tak jako náš národ a stát chce mír, nabádá k míru i Církve, a jak praví velký katolický myslitel francouzský Maritain, je pozemská spokojenost lidu nejlepším předpokladem pro pěstování duchovního života a velkých křesťanských ctností. Proto je sladké pouto, které nás víže stejně pevně k Církvi jako k vlasti, poutem nezníitelným a veskrze pevným. Bůh, Církve a vlast, volal kdysi k našemu lidu nezapomenutelný biskup J. V. Jirsík, a toto heslo nezevšednělo, jako nikdy nezevšedněji jasné, prosté a nezvratné pravdy. To heslo bylo, jest a zůstane i bojovým heslem naším, jemu zasvětime svou práci s nejjistšími úmysly a se zbožným přáním, aby Pána Boha oslavila, Církvi prospěla a našemu milovanému národu a drahé naší vlasti — lidově demokratické republice Československé přinesla užitek mnohonásobný.* (Dlouhotrvající potlesk a pohnutí.)

Velmi cennou a konferencí uvítanou jednatelskou zprávu o činnosti CMV KD na Slovensku podal jeho ústřední tajemník Dr Š. Zárecký. Nastínil vývoj mírového hnutí na Slovensku od památné konference slovenského kněžstva v Trenčanských Teplicích i svízelné počátky práce hnutí. Ale díky rozhodné podpoře ndpp. slovenských biskupů podařilo se přesvědčit slovenské duchovenstvo tak, že dnes práce běží hladce. Katolíci, díky našemu hnutí, nejsou na Slovensku izolováni, nýbrž jsou nedílnou součástí velké národní jednoty, budující svorně novou domovinu. (Potlesk.) (I tento projev najde náš čtenář podrobněji ve slovenském katolickém tisku.)

Plodná rozprava účastníků konference

Rozprava, která byla po všech těchto projevech zahájena, prokázala skvěle, jak hluboko vrostla mírová myšlenka a boj o světový mír do srdcí našeho duchovenstva. Ale nejen velké mírové ideály lidstva, nýbrž i všechny důsledky, které z nich vyplývají pro náš život na této československé půdě, zejména pokud jde o pomoc velkolepému budování republiky! Do rozpravy, která byla přerušena jen pozdravy zahraničních hostů, zasáhli delegáti ze všech diecézí osobitými příspěvky, které obsahovaly hojnost cenných námětů a podnětů, jež všechny budou vzaty v úvahu při práci CMV KD. Bylo vidět, že naše duchovenstvo o svých mírových a budovatelských úkolech přemýšlí,

že jimi žije a že je dovede i kriticky zhodnotit. Byl to zajímavý a poučný souhrn velmi vyzrálých poznání a připomínek, takže opravdu stojí za to, abychom zde při krajní úspornosti s místem uvedli kromě jmen příspěvů aspoň jejich témata. První promluvil za duchovenstvo diecése brněnské vldp. J. Gross, farář v Brně-Zidenicích (Mírové hnutí duchovenstva — přínos katolické Církve), pak následovali: P. J. Franko, ředitel kapitulní kanceláře, Spišské Podhradie (Ideové poslanie CMV KD — bratrská láska mezi knazmi), P. K. Sahan, spirituál kněžského semináře, Litoměřice (Katolická mravouka chce blaho všech), Dr F. Dudáč, děkan CMBF, Bratislava (Mírové poslání kněžstva ve světle křesťanské filosofie), E. Schubert, děkan v Kremnici (Účast katolického duchovenstva na sociálních vymoženostech naší republiky), Msgr K. Reban, kanovník, Č. Budějovice (Úspěchy lidového zdravotnictví), P. A. Bubeník, administrátor, Slatinice u Olomouce (Kněz a zemědělská otázka), A. Waluszek, děkan, Horní Těrlicko (Rozmach industrialise na Těšínsku), gen. řed. ČKCH kanovník J. Mára (Katolický kněz se zajímá o práci České katolické Charity), Koloman Štefko, ředitel SSV a kanovník, Trnava (Dílo Spolku sv. Vojtěcha mezi slovenským věřícím lidem), Š. Onderko, gen. vikář, Košice (Kněz patří Církvi a lidu), Š. Lubert, děkan, Levoča (Lidově demokratický stát pečuje o církevní památky), Msgr Dr E. Oliva (Naše styky s kněžstvem a věřícími za hranicemi) a na konec zapálil shromáždění vřelými slovy příštího kněze a vždycky opravdového vlastence ctp. L. Zborovský, bohoslovec z Litoměřic. Tato rozprava byla stále přerušována potleskem a slovy díky, s nimiž se na každého účastníka obracel předsedající probošt Dr F. Drábek. Byla však přerušena i pozdravy hostů. Jménem polského mírového hnutí duchovenstva pozdravil Konferenci vřele svídnický kanovník vldp. W. Boczek, který poděkoval za pohostinství v Praze v ČSR, opravdu jak řekl slovanské a blahopřál Československu k obrovským úspěchům průmyslové výstavby a reorganizaci zemědělství na nové družstevní základně. Vyzvedl tisícileté pásky, pojící katolíky české s katolíky polskými, jak je symbolisují jména: sv. Václav, sv. Vojtěch a sv. Jan Nepomucký, a projev naprosté uznání práci CMV KD. Mír, končil, spojuje lidská srdce, lidské mysli i lidské ruce, je zákonem lidské práce, kdežto vojna činí z lidí nevolníky a megalomany. Poslání duchovenstva je na straně míru, který prospívá velikosti Církve i blahu otčiny. Ostříhomský gen. vikář M. Beresztóczy tlumočil pozdravy maďarského mírového duchovenstva. Maďarské mírové hnutí kněžstva vidí v našem duchovenstvu své spolubojovníky, kteří usilují jak o mír, tak i o dobro pro lid. Katolíci v Maďarsku se těší plné náboženské svobodě a mohou zachovat a pěstovat věrnost Apoštolskému Římu i pracovat jako občané pro zvýšení životní úrovně otčiny. Je naším důležitým úkolem vnášet mír do vztahů mezi národy, aby nakonec zavládl na celém světě jako předpověď pokoje Kristova.

•Předsedající Dr F. Drábek poděkoval srdečně oběma a věnoval všem hostům ze zahraničí jménem konference vkusné a praktické dárky. Zakončil pak rozpravu s výzvou, aby se přikročilo k volbám nového Ústředního výboru CMV KD.

Předseda volební a návrhové komise přečetl pak kandidátní listinu se jmény navrhaných členů. Byla přijata jednomyslně aklamací. Po volbách přečetl gen. taj. CMV KD prof. J. Beneš návrh na Poselství věřícímu lidu republiky, které rovněž bylo s nadšením přijato. Pak přednesl šéfredaktor Dr L. Škoda návrh na Usnesení konference, které vytyčuje do podrobnosti prostředky a metody další prohloubené a rozšířené činnosti CMV KD. Rovněž toto Usnesení bylo schváleno jednomyslně. A pak přistoupil místopředseda CMV KD, povereník Dr J. Lukačovič k závěru konference. Byl to závěr opravdu manifestační a místy strhující. Dr Lukačovič zejména pravil:

NA KONFERENCI PROMLUVILI ZAHRANIČNÍ HOSTÉ I KNĚŽÍ ZE VŠECH DIECÉSÍ NAŠÍ VLASTI

Svidnický kanovník Wil-
helm Boczek.

Ostřihomský generální vikář
Miklós Beresztóczy.

J. E. biskup Dr Ambróz
Lazík.

Msgre Dr Eduard Oliva.

Povereník Dr Alexander
Horák.

Prof. Josef Beneš.

Dr Štefan Zárecký.

Kanovník Jan Mára.

Spirituál P. Karel Sahan.

P. Alois Bubeník.

Prof. Josef Gross.

Msgre Karel Reban.

Dr Cyril Dudáš.

Kanovník Koloman Štefko.

Děkan Štefan Klubert.

Bohoslovec
Ladislav Zborovský.

Závěr konference

Přikročujeme k závěru naší konference. Hlavní referát našeho předsedy p. min. Dr. Plojghara, koreferát místopředsedy p. poverenika Dr. Horáka, referáty našich tajemníků p. kanovníka Beneše a Dr. Záreckého, jakož i pronesené zde diskusní příspěvky hodnotily naši dosavadní práci. Uzavíráme dnes její pětiletou etapu. Před našimi zraky defilovaly události naší činnosti. Je to radostná bilance a dovoluji mi, abych při ní a při jejím konstatování poděkoval jménem předsednictva naší konference všem vám a těm našim drobným kněžím v terénu, jejichž zásluhou jsme těchto výsledků dosáhli. Předsednictvo samotné by nebylo schopno dosáhnout těchto výsledků bez vaší pomoci a podpory.

Naši vlast navštěvují různé zahraniční delegace a v poslední době přichází hodně návštěvníků i z kapitalistických států. Práce našeho lidu je v popředí zájmu skoro celého světa. Padají překážky, když tyto návštěvníci z vlastních zkušeností se přesvědčují o budování naší vlasti. Zapamatujte si, prosím, jednu věc: Československá republika je průmyslová velmoc a Československá republika nastoupila cestu k socialismu jako jeden z předních průmyslových států. Proto je Československá republika sledována kapitalistickým světem i dělnickými pracovníky z tohoto světa, jak se u nás ujal socialismus. A při této práci je věnována i pozornost práci a postoji katolického duchovenstva, tomu, jak se zapojuje a pomáhá při budování. Věřící na Západě vidí, že padají chiméry o železné oponě. Nedávno se zde jeden cizí návštěvník ptal velvyslance, zda může navštívit kostel. Přátelé, takové jsou o nás někde v cizině názory. Když jsme v Itálii nebo ve Švýcarsku, všude se vás ptají: Je možno jít u vás do kostela? Z toho vidíme, jak velké máme poslání. Když sem tyto lidé přijdou, máme možnost je zavést do našich kostelů, ukázat jim krásné církevní památky a naší povinností je, aby tyto církevní památky byly skvělé, aby cizinci viděli lásku našeho věřícího člověka k tomu kostelu, ke svému duchovnímu, k Pánu Bohu i k Církvi. (Potlesk.)

Vážení spolubratři, jsem přesvědčen, že jste pochopili volání doby, a že odcházíte z této konference s pevným přesvědčením, že jsme zde vyorali hlubokou a poctivou

brázdu ve prospěch našeho věřícího lidu a ve prospěch naší republiky. (Potlesk.)

O jedno bych vás prosil: Nenechte se dát zastavit na započaté cestě. Ať se cokoliv odehrává kolem nás v sousedních státech, nebuďte vypočítaví, Československá republika je nejvyspělejší lidově demokratický průmyslový stát, který si razí svou krásnou socialistickou budoucnost. Ústy našeho předsedy Dr. Plojghara i místopředsedy Dr. Horáka jsme jasně řekli, že stojíme pevně po boku našeho pracujícího lidu, s tímto lidem žijeme, tento lid podporujeme a pro tento lid budeme pracovat. (Potlesk.)

Chováme skálopevnou jistotu, že všechno to, co jsme svou statečnou prací dosáhli, bylo prospěšné naší svaté víře, našemu pracujícímu lidu, naší milované republice. My Slováci se těšíme z úspěchů českých přátel, neboť víme, že naši čeští přátelé se těší z úspěchů našich.

Draží přátelé, bratři, prosím, abyste zanesli naší skálopevnou jistotu a odhodlání ke statečné práci do našich dědin ve prospěch budování lepšího zítřku. Nechť mír ve světě, v domácnostech, v městech, na našich vesnicích, ve všech koutech naší republiky se rozhostí při veškeré naší činnosti. A této naší práci přeji mnoho zdaru a této naší práci vyprošuji Boží požehnání. (Potlesk.)

Nic nemohlo dovršit a zdůraznit povznášející a povzbuzující závěr Dr. J. Lukačoviče tak, jako státní hymna, kterou celá konference zapěla s takovým zápalem, že zněla jako nádherný a jásavý chorál. Takový byl konec konference CMV KD v Praze 24. října L. P. 1956. Pocity, které zavládly v srdcích účastníků, tlumočí pěkně slova kapitulního kancléře pražského J. Dočekala v Katolických novinách. J. Dočekal končí svůj posjezdový úvodník odstavcem:

Odcházeli jsme ze slávy své konference do všedních pracovních dní, ale v našich srdcích plály ohně sváteční. Rozhořelo se v nich naše odhodlání pokračovat, nepolevit, jít stále vpřed, jak jsme si slíbili. Je na nás, aby tyto plameny nadšení neuhaslý, abychom se ukázali hodnými velkého dneška a ještě vyšších zítřků jako kněží i občané. Poctivě ražená slova projevu na konferenci měnime stále, den co den, v ušlechtilý kov práce a činů k Božímu zalíbení a pro velikost vlasti.

A taková je i naše výzva: VŠICHNI DO NOVÉ PRÁCE PRO BOHA, VLAST A MÍR.

Nový Ústřední výbor CMV KD, zvolený na konferenci v Praze 24. října 1956.

Na konferenci byl jednomyslně a aklamací zvolen nový Ústřední výbor, který je podle diecézí složen takto:

Praha:

Dr. Josef Plojghar, předseda CMV, ministr zdravotnictví, Praha; prof. Josef Beneš, generální tajemník CMV, kanovník, Praha; Bohuš Černočský, kanovník, Praha; Alois Černý, arciděkan, Plzeň; Jan Dočekal, kapit. děkan karlístejnský a kanclér, Praha; Dr. Antonín Eltschkner, světící biskup, Praha; František Engelmann, farář, Luby u Chebu; Václav Kořínek, farář a vikář, Praha; Bohuslav Koza, děkan a vikář, Karlovy Vary; Štefan Luža, farář, Sedlčany; Jan Mára, kanovník a ústřední ředitel ČKCH, Praha; Jan Merell, děkan CMBF, Praha; Oldřich Sedláček, děkan a vikář, Kolín; Antonín Stehlík, místopředseda CMV, kapitulní vikář, Praha; Václav Zima, farář a vikář, Praha.

Olomouc:

Josef Glogar, prelát, generální vikář, Olomouc; Alois Bubeník, administrátor, Slatinice; Dr. František Cínek, profesor bohosloví v. v., Mostkovice, okr. Prostějov; František Gavlas, provisor, Svinov, okr. Ostrava; Rudolf Havelka, dómský prelát, Olomouc; Eduard Hurník, děkan, Ostrava-Vítkovice; František Jurák, provisor, Uherské Hradiště; Inocenc Kukla, kaplan, Olomouc, Na hradě 2; Antonín Kyselák, děkan, Nivnice; Msgr. Dr. František Kutal, probošt, Kroměříž; Mikuláš Šindlář, děkan, Pustějov, okr. Bílovec; Dr. František Tomášek, admin., Moravská Hůzová.

Hradec Králové:

Dr. Karel Jonáš, kanovník, Hradec Králové; Ladislav Hronek, generální vikář, Hradec Králové; Ludvík Tůma, kapitulní děkan, Hradec Králové; Karel Tomíček, kanovník a kanclér, Hradec Králové; Václav Javůrek, kapitulní vikář, Nové Město n. Metují; Oldřich Henych, kanovník, Sedloňov v Orl. horách; Emil Zárubka, čestný kanovník a vikář, Libice n. Doubr.

Brno:

Josef Gross, farář, Brno-Židenice; Dr. František Drábek, místopředseda CMV, probošt, Mikulov; Petr Franta, kanovník a kanclér, Brno; Josef Hlaváč, děkan, Třešť; Josef Němec, admin., Stonařov; Josef Prnka, děkan, Hodonín; Norbert Škrdlík, farář u sv. Janů, Brno.

České Budějovice:

Antonín Titman, kapitulní vikář, České Budějovice; František Gabriel, děkan kapituly, České Budějovice; JUC Jan Šanda, kanovník, České Budějovice; Msgr. Karel Reban, kanovník, České Budějovice; Miloslav Trdla, kanovník-kanclér, České Budějovice.

Litoměřice:

Msgr. Dr. Eduard Oliva, kapitulní vikář, Litoměřice; Oldřich Hoďač, děkan, Jablonec n. Nisou; František Klapuch, kanovník, Litoměřice; František Ondrouch, děkan, Teplice Lázně; Karel Sahan, spirituál kněžského semináře, Litoměřice.

Český Těšín:

Antonín **Veselý**, generální vikář, Český Těšín; Adolf **Waloszek**, děkan, Horní Těrlicko; Josef **Wencel**, děkan, Vápenná, okr. Jeseník.

Trnava:

Leopold **Adamčík**, generální vikář, Trnava; Dr. Josef **Korec**, profesor CMBF, Bratislava; Dr. Josef **Lukačovič**, místopředseda CMV, pověřenec spojů, Bratislava; dr. Štefan **Zárecký**, ústřední tajemník slov. CMV, kanovník, Bratislava; Dr. Ladislav **Škoda**, kanovník a šéfredaktor Katol. novin, Bratislava.

Nitra:

Dr. Michal **Beňo**, generální vikář, Nitra; Elemír **Filo**, ceremoniář, Nitra; Dr. Ján **Pástor**, ředitel BÚ, Nitra.

Banská Bystrica:

Ján **Dechet**, kapitulní vikář, B. Bystrica; Štefan **Hribík**, tajemník BÚ, B. Bystrica; Emanuel **Schubert**, konsultor-farář, Kremnica.

Spišské Podhradie:

Andrej **Scheffer**, kapitulní vikář, Spišské Podhradie; Josef **Franko**, ředitel BÚ, Spišské Podhradie; Bronislav **Stuglík**, tajemník BÚ, Spišské Podhradie.

Rožňava:

Zoltán **Belák**, generální vikář, Rožňava; Dr. Alexander **Horák**, místopředseda CMV, pověřenec míst. hospodářství, Bratislava; Dr. Josef **Kulla**, tajemník BÚ, Rožňava; Koloman **Štefko**, kanovník, ředitel SSV, Trnava.

Košice:

Štefan **Onderko**, generální vikář, Košice.

Fakulta:

Dr. Cyril **Dudáš**, děkan CMBF, Bratislava.

Zástupci maďarských duchovních:

Ondrej **Andódy**, kaplan, Podunajské Biskupice (trnavská diecése); Štefan **Korpáš**, děkan, Ratkovská Lehota (rožňavská diecése).

NOVÉ PŘEDSEDNICTVO CMV KD

Po skončení konference byla konána ustavující schůze nového Ústředního výboru, která zvolila toto předsednictvo CMV KD:

Předsedou CMV KD zvolen znovu ministr Dr. **J. Plojhar**, generálním tajemníkem prof. **J. Beneš** (Praha); dále 4 místopředsedové bez určení pořadí: probošt Dr. **F. Drábek** (Mikulov), pověřenec Dr. **A. Horák** (Bratislava), pověřenec Dr. **J. Lukačovič** (Bratislava), kapitulní vikář **A. Stehlík** (Praha). Členy předsednictva zvoleni vldpp: **J. Dechet**, kapitulní vikář, Banská Bystrica; **J. Dočekal**, kapitulní kancléř, Praha; **J. Glogar**, generální vikář, Olomouc; **J. Gross**, farář, Brno-Židenice; **V. Javůrek**, kapitulní vikář, Hradec Králové; Dr. **K. Jonáš**, kanovník, Hradec Králové; Msgre Dr. **F. Kutal**, probošt, Kroměříž; kanovník **J. Mára**, ústřední ředitel ČKCH, Praha; Dr. **J. Merell**, děkan CMBF, Praha; Msgre Dr. **E. Oliva**, kapitulní vikář, Litoměřice; Dr. **L. Škoda**, šéfredaktor, Bratislava; **A. Titman**, kapitulní vikář, České Budějovice; **A. Veselý**, gen. vikář, Č. Těšín; Dr. **Š. Zárecký**, kanovník, Bratislava.

HAURIETIS AQUAS IN GAUDIO

Úcta Nejsvětějšího Srdce Páně tak pozoruhodně vešla do života Církve, zakotvila hluboce v jejím duchovním působení a stala se tak nejen rozšířenou, nýbrž i velmi oblíbenou, nebo jak slavný papež Lev XIII. řekl, »nejchvalyhodnější praktikou náboženskou«. Celistvým předmětem naší úcty a lásky je vždy celý Kristus, důvodem této úcty je Jeho božství, zvláštním předmětem ale Jeho srdce jako odznak Jeho lásky. Tato úcta prokazovaná Nejsv. Srdci Páně, není v Církvi nová. Setkáváme se s ní již u sv. Augustina, Bernarda, Bonaventury; i sv. František Saleský ji zvlášť ctil, ale původ nynější úcty vznikl ze soukromých zjevení sv. Markety Marie Alacoque, které v oktávě svátku Božího Těla r. 1675 při adoraci Sanctissima ukázal Pán své srdce naplněné ranami, stěžoval si na chladnost a nevděčnost lidí a žádal usmíření. Všem, kteří budou uctívat Jeho Srdce, dal příslib hojných nebeských milostí. Theologický základ této úcty nespočívá v uvedeném soukromém zjevení, to bylo pouze prostředkem, jímž Prozřetelnost Boží upozornila na Srdce Páně, protože k ono účtě nestačí Církvi pouze takové soukromé zjevení, nýbrž musí zde dominovat důvod dogmatický a morální a ten vyplynul v tomto případě z toho, že i zde je předmětem úcty Ježíš Kristus a důvodem této úcty je Jeho Božství. Abychom ještě přesněji určili, zda bezprostředním předmětem úcty je tělesné Srdce Páně s Božstvím spojené a živé, které ctíme jako znak nekonečné lásky Pána Ježíše. I při veškerém upřímném snažení světice tato úcta Nejsv. Srdce Páně narážela na potíže a překážky. Velmi citelné a prudké byly útoky jansenistů, než přesto všechno úcta Nejsv. Srdce se šířila a rostla. Až 26. ledna 1765 po mnohých šetřeních, jednáních a poradách vyhověla Svatá stolice polskému biskupskému sboru i mnoha jiným žadatelům a povolila mši sv. a hodinky ke cti Nejsv. Srdce Ježíšova. Až 23. srpna 1856 — tedy před sto lety — slavné paměti papež Pius IX. ustanovil svátek Nejsv. Srdce Ježíšova pro celou církev, je muž o něco později (r. 1900) jeho nástupce Lev XIII. zaslavil celé lidstvo.

U příležitosti 100. výročí zavedení svátku Nejsv. Srdce Ježíšova vydal 15. května 1956 sv. Otec Pius XII. novou encykliku o uctívání Nejsv. Srdce Ježíšova

»*Haurietis aquas in gaudio*« — jak již tradičně bývají označeny všechny papežské encykliky od prvních úvodních slov, která v této jsou vzata z proroka Isaiáše: »S radostí budete čerpat vodu ze zdrojů Spasitele.« (Is. 12, 3.)

Encyklika kromě úvodu obsahuje pět samostatných částí, které uzavírá obvyklé požehnání Velekněze všem patriarchům-arcipastýřům, kněžím a věřícím s uvedením všech citovaných posvátných textů. V úvodu encykliky sv. Otec načrtává neobyčejný rozvoj úcty Nejsv. Srdce Ježíšova v celém katolickém světě, zvláště v posledních dobách, a vzpomínáje svého vynikajícího předchůdce papeže Pia IX., který zavedl tento svátek pro celou církev, poukazuje na nesmírný dosah úcty Nejsv. Srdce, která tak požehnaně působí v duších věřících, posilňuje je slastnou duchovní útěchou a povzbuzuje k pěstování nadpřirozených ctností.

V I. části o základech a předobrazech uctívání Nejsv. Srdce ve Starém Zákoně si encyklika všímá předně nepochopení pravdivé úcty Nejsv. Srdce se strany některých křesťanů, oceňuje podporné snahy a zásluhy papežů Lva XIII. a Pia XI. na její rozšíření a zvýrazňuje lásku Boha jako dominující příčinu úcty Nejsv. Srdce. Zdůrazňuje tuto úctu poukazem na svědectví a předobrazy svatopisců Starého Zákona, jak je vhodně vyjadřují citovaná místa v Exodu 34, 27—28; Deut. 6, 4—6, 32, 11; Oseáše 11, 1, 3—4, 14, 5—6; Isaiáše 49, 14—15; Velepísne 2, 2—6 a Jeremiáše 31, 3—31, 33—34. Ve II. části zase encyklika si všímá opodstatnění úcty Nejsv. Srdce, jak ji zvýrazňuje Nový Zákon a tradice, zvláště na Pavlově výzvě: »aby skrze víru Kristus přebýval v srdcích vašich« v Ef. 3, 17, pak u Jana 4, 24 a ve 2. ep. Janově 7, též u Lukáše 1, 35 a jinde. Doklady sv. Otců a církevních učitelů se opírají o citáty ze spisů sv. Lva Velikého z jeho dogmat. epistolů »*Lectis dilectionis tuae*« ad Flavianum Const., papeže sv. Gelasia, sv. Justina Apologeticum 2, 13, sv. Bazila Epist. 261, 3, sv. J. Chrysostoma In Ioann. Homil. 63, 2, sv. Ambrože De fide ad Gratianum II. 7, 56, Andělského doktora sv. Tomáše a j.

III. část encykliky »*Haurietis aquas in gaudio*« zase rozebírá činný a hluboký úděl Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v spasitelském poslání Vykupitele, zdůrazňuje,

že ono bylo symbolem nejdokonalejší lásky lidské i božské v pozemském životě Spasitelově a že nejkrásnějšími dary jeho jsou Eucharistie, Matka Panna a kněžství. Rovněž Církev, svátosti a dary Ducha Svatého. IV. část pojednává o vzniku a historickém vývoji úcty Nejsv. Srdce a uzavírá ji stať o duchovním charakteru a bohumilé a požehnané ušlechtilosti. V poslední části sv. Otec zahrnuje své připomínky a svá doporučení, aby uctívání Nejsv. Srdce ještě jasněji přiblížilo věřícím uskutečňování různorodých forem pobožnosti této úcty, tak bohaté na duchovní radosti a nebeské milosti, z nichž lze čerpat posilu a pomoc nejen pro nynější potřeby Církve sv., nýbrž i celého světa toužícího po lásce, pokoji a jednotě. Sv. Otec také důtklivě připomíná, že je třeba, »aby všichni stáli usilovně při tom, aby kult Nejsv. Srdce Ježíšova nespočíval na nábožnosti vnější a aby nebyl inspirován pouze nadějí na vlastní zisk, protože svá dobrodiní přislíbil Božský Spasitel svou vlastní osobní obětí v tom

smyslu, aby povzbudil lidi k plnění hlavních povinností katolické víry s ještě větší horlivostí a také aby tím způsobem usilovali o vlastní dobra duchovní«. Nejvyšší Velekněz a učitel Církve v závěru důrazně ukazuje na správné chápání úcty Nejsv. Srdce a doporučuje ji spojit s uctíváním Neposkvrněného Srdce naší nebeské Matky. »S úctou Nejsv. Srdce Ježíšova je nutno spojit i uctívání Neposkvrněného Srdce Bohorodičky, neboť z vůle Boha je Panna Maria nejúžejí spojena s Ježíšem na vykoupení lidstva.« Jejímu Neposkvrněnému Srdci posvěcuje náměstek Kristův nejen Církev sv., nýbrž i celý svět, všechno lidstvo a vroucně prosí ve svých modlitbách Boha, aby svými milostmi a požehnáním podepřel naše touhy, jak v prefaci na svátek Krista Krále zpíváme: »Královstvím pravdy a života, královstvím svatosti a lásky, královstvím spravedlnosti, milosti a pokoje.«

P. Emil Korba

PROROCTVÍ SIBYLLINA

4. *Sibylly české.* Základní osnovy židovských a křesťanských Sibyll byly ve středověku prolínány výkladem apokalyptických knih bible a předpověďmi o konci světa. Výklady, pramenící z předrážděné fantasie, byly zpravidla zabarveny podle politické a náboženské příslušnosti vykladačů. Bylo to hlavně ke konci prvního tisíciletí, kdy chiliastické myšlenky, očekávání pozemského království Kristova, dávaly proroctvím svůj ráz. Věštby a proroctví byly skládány nejdříve latinsky a z latiny přecházely do lidových řečí, kde původní prvky antických věštby ustupovaly do pozadí a byly nahrazovány věštby rázu místního a národního.

U nás se setkáváme se zmínkami o Sibylliných proroctvích od počátku 14. stol. Jsou to vesměs zmínky o Sibylle Kumanské a o králi Tarkviniovi. Později přibývají nová jména, Sibylly Perské, Delfické, Helespontské, Nialuské a hlavně »třinácté Sibylly, královny Michaldy ze Sáby«, která přichází na dvůr krále Šalomouna a odpovídá mu na jeho otázky. Staročeské Sibylly jsou jednak úpravou starověkých zpráv a věštby sibyllických, jednak jsou to věštby domácí, české, kde je použito toliko rámce starých a středověkých Sibyll, kdežto vlastní proroctví jsou upravena převážně podle německých předloh s domácím, českým obsahem, čerpaným z české minulosti a s nadějí o lepší budoucnosti. Původní stručné osnovy byly postupně rozšiřovány a okrašlovány novými a novými přídávky. Každá význačnější a rušnější doba měla svoje proroctví a výklady starších proroctví. U nás to byla zejména doba třicetileté války a století osmnácté, rozrušené neblahými poměry hospodářskými. Znovu se projevil zájem o Sibyllina a jim podobná proroctví za první světové války a za doby okupace, u moderního člověka někdy až s překvapující pověřivostí a lehkověrností. K popularitě Sibylliných proroctví přispěl hlavně Alois Jirásek zařazením těchto do »Starých pověstí českých«.

Mezi nejstarší zápisy českého Sibyllina proroctví patří text zachovaný v rukopise Zeberovském (Národní museum v Praze, Sign. II F 8), kladený podle jazykových známek do 15. stol.⁷⁾

Na podkladě rukopisných proroctví byla později nedjednou vydávána proroctví tiskem.⁸⁾ Není však vždy snadno určit tiskárnu i rok vydání těchto tisků, protože jak místo a jméno tiskárny, tak letopočet býval často fingován. Důvodem bylo dříve hlavně pronásledování tiskařů i prodavačů těchto věštby se strany úřadů.⁹⁾

Česká Sibyllina proroctví se mnohdy skoro do slova shodují s proroctvím Slepého mládence, jež patřilo v minulosti k nejoblíbenějším českým proroctvím pro svůj národní ráz a úzkou spojitost s nejoblíbenějším českým panovníkem Karlem IV. Základní osnova tohoto proroctví je však převzata z proroctví Sibyllina.

K celkové charakteristice Sibylliných a podobných českých proroctví¹⁰⁾ možno říci: Naše proroctví mají národní ráz, čehož dokladem je jejich 'úzké spojení s Otcem vlasti Karlem IV. a se sv. Václavem, připraveným se spícími rytíři v hoře Blaníku vyrazit k boji, až bude v Čechách nejhůře.¹¹⁾ Ve stísněných dobách, na př. v 18. stol., byly účinným politickým projevem, útěchou a vzpruhou uhněteného lidu.

Mají ráz lidový a sociální, projevující hluboký soucit s chudými, ubohými a utlačovanými.

Jsou zároveň jakýmsi národním svědomím a varovným výstražným hlasem. Ozývá se v nich neustálé volání po nápravě mravů, bojují proti rozmařilosti, různým neřestem všech stavů, přemrštěnosti v šatech, touze po zisku, záletnictví, což vše vede ke zkáze národa.

Omezenost místa nedovoluje ocitovat doslovně některé ze staročeských Sibylliných proroctví. Budiž uvedeno alespoň několik ukázek z proroctví t. zv. třinácté Sibylly, Michaldy, královny ze Sáby, které bývalo zvláště oblíbené: »Třetího dne, když přišla Sibylla k Šalomounovi, a když začali spolu rozmlouvat o budoucích věcech, řekla Sibylla k Šalomounovi: „Králi, povolej sem písaře svého, ať píše mé řeči, které budu nyní mluvit, a to o budoucích časech a věcech; a tyto knihy ať jsou zachovány až do skonání světa a od mnohých necht jsou zkoušené, zdali v nich lež nalezena bude.“

I povolal Šalomoun písaře svého. Ráno, když slunce za horou vyšlo, posadil se se Sibyllou proti východu, i zářila Sibyllina tvář jako slunce. Ulekl se Šalomoun a řekl k Sibylle: „Královno, co to znamenati má, že tvář tvoje slunci podobná jest? Mne hrůza jímá, patřím-li na tě.“

Odpověděla Sibylla: „Králi můj, mnohé věci jsem tobě oznámila, a ještě více oznámím, neboť duch Hospodinův přinesl mně znamení, abych ti zvěstovala všechny věci, kteréž přijíti mají na tento svět, totiž: o lidech, o králích, o mocnostech, o krajinách, o bojích, o síle, i o hříších lidských, a obzvláště o krajinách a o lidech, kteří ještě na světě nejsou, ale teprv přijdou a mocně panovat budou na zemi.

Jedna z těch zemí bude nejslovutnější a nejvýbornější a nejúrodnější na chléb, že jí daleko rovné nebude (to jest česká zem) a bude v ní také hojnost vína i chmele; ta zem bude státi mezi polednem a půlnocí, bude slovutná proto, že v ní bude mnoho duchovenstva, které svá místa k modlení obzvláště stavěná míti bude, a učedníky Mesiášovými slouiti budou. Zem ta zprvu bude míti dobré krále a potom svaté a naposledy však zlé. Ten národ v té zemi vystaví mnoho měst a vesnic, a vystaví též město nad míru veliké a slavné, že v něm bude více nežli 4000 domů, a budou tu v něm též domové duchovní. Toto město bude slávou nebo hlavou té země, neboť bude v něm sídlo krá-

lovské za mnoho let; a protože také svým časem z něho se rozmůže ohavnost skrze pýchu lidskou, že časem svým přijde na ně pomsta Páně jako na Sodomu a Gomoru a pyšný Babylon; neboť se v něm plodit budou hříchové velici, a protože také pomstě Boží neujde...

Králi Šalomoune, věděti máš, že se to všechno časem svým vyplní a všeho toho budoucí potomci se dočkají a okusejí; a v ten čas také nastanou v té zemi neúrody skrze několik let, a Pán Bůh sešle pro jejich hříchy na ně mnoho ohňů a bouřlivých větrů, hromobití a krupobití, přílišné sněhy a veliké rozvodnění vody, že jak na osení, tak na mnohém plodu velikou zkázu trpěti budou, ale přece se nepolepší; protože nastane veliká drahota a obilí nebude k dostání, takže chudí lidé mnoho bídy zkusí, což sešle všechno Pán Bůh na ten lid pro jeho nespravedlnosti a nepravosti, pýchu, smilstvo, cizoložstvo a obzvláště také falešné víry, které jim cizozemcové do jejich země přinesou... Též přijdou na ně takové veliké vojny, že mnohý hospodář musí posledního syna do boje dáti, a též mnoho řemeslníků v ten čas pod zbraň přijde, a ze všeho ten národ sobě málo dělat bude, jenom když nepřátelé do jejich země vpád neučiní.

Tu teprve povstane veliká proměna v šatstvu, že ani mnozí nebudou vědět, jak chodit mají, nebo každý se bude po nové módě vynášet. Hlavy budou mít přistrojené jako sova, že ani oči pro vlasy vidět nebude, to bude v ten čas k spatření. Jak v které zemi lidé chodí, všechny kroje v ten čas na světlo přijdou. Ženské osoby ponosou též mužské šaty a všelijaké kukle na hlavě; v dalších časech budou mít vlasy až do hola ostříhané, nebo pyšně nakrouzlované, a každý rok jinak to ponosou, a ve všech módách budou nestálé a vrtkavé, a velice smilné, takže se říci může, že v té zemi na pýchu, nádhernost a smilstvo nebude v celém světě rovného místa.

Když ale Hospodin všemohoucí všechny ty věci okem svým spatří a dále se na to dívati mocí nebude, tedy pustí ruku svou na ně tak, že po celé zemi všechna města, v kterýchž se smilstvo páchatí bude, v zkázu přijdou. Prahu bude Pán Bůh nad jiná města více trestat, jako nádherný Babylon, neboť celé to velké město Praha skrze oheň a velikou povodeň zkázu vezme, a ještě k tomu bude od nepřátel obležena, soužena a zkažena a se zemí srovnána. Též bude veliký mor; a ten mor tu vojnu přetrhne, takže lidu více morem nežli mečem zahyne; mrtvá těla budou všude ležeti jako špalkové apsi a ptáci budou je trhati a žrati, protože tu tolik lidu nebude, aby je zakopati mohli.

Tu budou obyvatelé na to smutně hledět, když město bude od nepřátel zkaženo, že celé i s lidmi v zkázu přijde, tak že jenom v rumu státi zůstane, a borovím a jiným roštím zarostlé nikdy více městem nebude, a budou v něm kuny a lišky hnízdit, a ďábelské šeredné hlasy budou v něm slyšány a škaredé obludy v něm velice šeredně v němých tvářích strašiti budou; a bude tam dříví a kamení mechem porostlé, tak že po čase, když tuý formán pojede, mrští bičem a takto řekne: „Tuto stávalo město veliké, Praha, a tamto stávala Staroměstská radnice, a tuý, co jest vidět, bylo město, vsudy domy naplněno a nyní jest zde jenom pár malých chalup ze starých zdí městských...“

A ve stejném duchu pokračuje tato i ostatní české Sibylliny věštby.

I když Sibylla a jiná jí podobná proroctví nemají vyššího vznětu a literární hodnoty, beze vší ceny pře-

ce nejsou. Pocházejí z doby, kdy naše literatura byla chudičká a bývaly oblíbenou četbou, kterou se udržoval uhasínající plámenek lásky k národu a české zemi i četbou, která vedla prostý lid ke zbožnosti a bohabojnému životu.

Jsou — podle slov Dr. Čenka Zíbrta — jistě zajímavou látkou kulturně historickou a lidovědnou a nikoliv snad četbou podávanou se zárukou pravděpodobného splnění lehkověrným čtenářům.¹²⁾

ThDr Jan Merell

Poznámky:

⁷⁾ Jiné rukopisy knihovny Národního musea s textem Sibylliných proroctví jsou: Rkp. II F 7 (18.—19. stol.), Sborník proroctví str. 1—24 = přepis tisku (1685): Dvanácte Sibyllino proroctví; 32—52 Zlomek knih sibyllských s čes. překladem; 54—59 Vejta z dvanáctého Sibylliného proroctví.

Rkp. I E 2 opis rkp. Ossoliánských ve Lvově (1840).

Rkp. IV G 28 Sborník protikatol. proroctví (18.—19. stol.). Str. 1—4 Proroctví, které jest vypsáno a vytažené z prorokyně oné Sibylly o posledních příhodách před skonáním světa.

Rkp. V G 92 Sborník evangelických proroctví (1765), str. 9—11 Proroctví na rok 1777 (= IV G 28).

Rkp. V G 88 Vejta z dvanáctého Sibylliného proroctví (1761). Sibyllino proroctví o předpověděné zkáze království českého... Vydáno L. P. 1760. Přepsáno z knížky † Fabyána Veselého, t. č. kantora v Čechách, od Ant. Francla v r. 1761.

Rkp. IV H 11 Sborník proroctví (17.—18. stol.). Str. 1—10 Vejta z dvanáctera Sibylliného proroctví. V universitní knihovně v Praze rkp. XVII A 24; XVII D 18.

⁸⁾ Podle nevydaného rukopisu Knihopisu českých a slov. tisků: Proroctví Sibyllino, které jest králi Šalomounovi předpověděla. Vytisťeno v Starém Městě Pražském u Jiřího Černého 1586.

Dvanácte Sibyllino proroctví (bez místa tiskaře). Tisťena v lednu 1865.

Výtaž z dvanáctero Sibylliného proroctví (B. m. t.) 1729.

Výtaž z dvanáctého Sibylliného proroctví (B. m. t.) 1735. Totéž 1742 a další jiné.

⁹⁾ Jako na př. »Předpovědné předpovídání, které r. 1462 (1362?) od jistého Slepého mládence, jenž 36 let starý byl, Karlovi, králi českému a císaři římskému, skrze Ducha svatého oznamoval. Příbram r. 1616.« V té době však žádná tiskárna v Příbrami nebyla a pak v proroctví se mluví již o Karlu VI. (1712—1740), že zemře bez mužského dědice. Tisková úprava ukazuje jasně na 18. století.

¹⁰⁾ Proroctví Slepého mládence (Tatařina). Proroctví Mistra Křišťana z Prachatic. Krumlovské proroctví z r. 1488. Proroctví Havlasa Pavlaty ze 17. stol. Proroctví selského synka z Broumovska z 18. stol. a j.

¹¹⁾ Podobné pověsti se vypravují i u jiných národů o vládci a válečnících, jako o Wladislavovi Lokietkovi, o Boleslavovi Smělém, o kraleviči Marku, o Ivanu Černém, o Wedekindovi, o Siegfriedovi, o Karlu Vel., o Bedřichu Rudovousovi a j.

¹²⁾ Ukázky ze staročeských proroctví s rozбором vydal Ferd. Menšík: Česká proroctví. 4. vyd. Praha 1918; Dr. Čenek Zíbrt: Zlatý jelen na Pražském mostě, Slepý mládenec, Sibylla a jiná proroctví staročeská. Světová knihovna č. 1154—1155.

DĚJINY DIECÉSÍ V ČECHÁCH

(Pokračování)

Výsledkem jednání bylo potvrzení církevních privilegií, kterými král poskytuje biskupství a pražskému kostelu, jakož i jejich poddaným všechnu svobodu. Zároveň je oprostuje ode všech zeměpanských platů, veřejných pokut a zemských robot. Soud nad církevními poddanými přísluší králi, majetek provinilce zís-

kává kostel nebo biskupství. Hrad Podivín se všemi náležitostmi vrácen konečně pražskému biskupství. Po vydání tohoto královského diplomu legát přes námítky biskupa Ondřeje, jemuž se zdála králova ochota stále ještě podezřelou, rozhrěšil krále a šlechtu od klatby a diecési zbavil interdiktů. 10. III. r. 1222 rozšířený

všechny výsady poskytnuté šackými dohodami biskupství také na kláštery a kostely. Detailní výčet výhod přináší listina dosud v archivu pražské kapituly ve dvou exemplářích chovaná. Přemyslovi záleželo na tom, aby získal legáta a z toho důvodu poskytl ústupky, k nimž by se asi jinak nedal pohnout. Možná říci, že se mu to podařilo. Legát skutečně — k neprospěchu Ondřejově — referoval u kurie o králi co nejlépe. Papež o něm 7. X. r. 1224 mluví jako o panovníku »ducha mírného a zbožného, horliteli pro svobodu církve, není-li sveden cizí zlobou«. V tomtéž diplomaticky stylizovaném listě vystaveném již po Ondřejově smrti došel papež — prý na základě Crescentiových informací — k názoru, že celý spor byl vyprovokován »z návodu zlých lidí«. To už byl mrtev pražský biskup Ondřej, který se stal obětí svého úřadu. Chtěje povznést církev na úroveň dosaženou všude jinde, narazil na překážku — v osobě tak znamenitého panovníka, jako byl Přemysl — jen těžko překonatelnou. Při tom byl nucen se smířit i s nepochopením se strany nejvyšší hlavy církve. Není proto divu, že ani po uzavření dohod se nevrátil do diecese. Ba nedonutily ho k tomu ani domluvy papežovy. Zemřel 30. VII. r. 1223 v Casamare, když se zdržoval předtím v Benátkách nebo ve Veroně a když na jeho žádost papež napomínal legáta, aby ho nenutil k návratu do Čech. Není neoprávněná domněnka, že se pokoušel obnovit za své osobní přítomnosti u kurie jednání o zřízení arcibiskupství.

Hrdinný a tragický biskup Ondřej došel později v Čechách uznání, jehož se mu nedostalo za živa. Pátý jeho nástupce, biskup Mikuláš, dal jeho hlavu přenést do Prahy a pietně ji uložil v nejposvátnějším místě českého národa, v kapli svatováclavské, nad oltářem sv. Kříže, založiv fundaci k výročnímu dni jeho úmrtí. Ve XIV. stol. o něm napsal kronikář Beneš Krabice: »Od mnoha mužů hodných a starodávných byl biskup nazýván svatým«.

Přemyslovi šlo o nástupce, který by mu byl oddán a který by byl současně pokud možno zvolen kanonicky. Takovým byl *Pelhřím* (1223—1226), dosavadní pražský kanovník a mělnický probošt, králův důvěrník a ve sporu s Ondřejem i jeho straník. Byl jedním ze tří hodnostářů, o nichž se zmiňovaly úmluvy z r. 1221. Jeho volba kapitulou byla Přemyslovi nejen milá, nýbrž jím byla možná přímo inspirována. Z toho důvodu bylo možno počítati s námitkami kurie. Proto se daly přípravy k Pelhřimově vysvěcení urychleně. Konsekraci udělil mohučský metropolita Siegfried a kurie byla o faktu uvědoměna teprve později. Pelhřím vykonával plný rok všechny biskupské funkce, když papež Honorius III., naprosto ignoruje volbu Pelhřimovu, posílá pražské kapitule 4. X. r. 1224 list, v němž jí nařizuje, aby v přítomnosti opatů nepomuckého a oseckého a probošta olomouckého zvolila místo Ondřeje duchovního, vynikajícího vědomostmi, životem a dobrou pověstí. Takto zvolený biskup se potom má v průvodu několika kanovníků vypraviti ke kurii, která vhodnost a správnost volby přezkouší a potvrdí. Ve stejné záležitosti poslal papež také listinu Přemyslovi a žádá v ní, aby panovník podporoval kapitolu ve svobodné volbě. Dvě listiny — druhou důraznější — adresuje metropolitovi Siegfriedovi. V tomto druhém dokumentu vytýká Honorius III. arcibiskupovi neoprávněné svěcení Pelhřimovo, hrozí trestem a žádá, aby vypravil Pelhřima ke dni sv. Michala (29. září) do Říma, event. aby ho k tomu církevními tresty donutil. Arcibiskup oznámil papežovu vůli kapitule, a protože Pelhřím patrně sám i bez této citace hodlal navštívit jako nově zvolený biskup »prahy apoštolské«, vydal se v průvodu předních kapitulních hodnostářů r. 1225 nebo počátkem r. 1226 ke kurii. Tam se pokorně podrobil vůli Honoria III. a na funkci pražského ordináře resignoval. Papež pak sám za přítomnosti Pelhřimových průvodců jakožto pražských kapitulářů jmenoval jednoho z nich *Budivoje* (Budislava) biskupem a dal ho vysvětit. Budivoj však do měsíce po konsekraci zemřel 10. VII. r. 1226.

Svým povolným a mírným jednáním si Pelhřím zjednal u kurie jisté sympatie, jak možno soudit z toho, že mu ponecháno pražské kanovníctví i proboštství mělnické, ba kurie mu z titulu biskupské důstojnosti přiznala i roční důchod 120 hřiven, kterážto kvóta snížena teprve r. 1232 na 100 hřiven. Téhož roku se postaral papež Řehoř IX. i o to, aby tato apanáž byla resignovávajícímu ordináři řádně vyplácena. Garantem pravidelné likvidace biskupské pense jmenoval papež budyšinského probošta a děkana v Míšni. Pelhřím zůstal s církví v dobrých a trvalých stycích. Víme o něm, že byl předním podporovatelem tehdy moderního řádu dominikánů, zcela v intencích Přemysla Otakara I., a zvolil si mezi nimi v jejich kláštere i místo posledního odpočinku. Ochotně také podporoval fundace směřující k zajištění vilémovského kláštera. Když r. 1237 je svěcen v Erfurtě jeho druhý nástupce Bernard, doprovází ho s jinými preláty také Pelhřím. Živou účast doprovází osudy jak české církve, tak i státu, jak patrně z rozmanitých liturgických úkonů jím udílených i ze svědectví doloženého právními doklady. Kapitula pražská slavila jeho anniversarium ještě počátkem XV. stol. za darování vsi Korycan. Zemřel někdy v lednu r. 1240. Jak dokázaly nejnovější výzkumy, nemá se založením Pelhřimova nic společného.

Nově zvoleným pražským ordinářem po Budivojovi, jehož úmrtí hlásil do Prahy Honoriův list ze dne 21. VII. r. 1226, oznamující poněkud emfaticky smrt »otce a pastýře duší«, byl dosavadní pražský scholastik *Jan II.* (1226—1236). Kromě jisté vzdělanosti úroveň, která ho patrně předurčovala k řízení scholastikátu, se o něm vědělo, že se účastnil r. 1216 »společné rozmluvy Čechů«, na které se sešli vedoucí osobnosti církevního i státního českého života a na niž zvolen králem prvorozený Přemyslův syn Václav. Scholastik Jan jako postulovaný český biskup měl projít kanonickým skrutiniem, kterým papež pověřil pasovského biskupa Gebharda spolu s pasovským proboštem. Neshledá-li tato dvojčlenná komise právních závad, má doporučit kandidáta mohučskému metropolitovi ke svěcení. K tomu došlo poměrně pozdě a v málo vhodnou dobu 19. XII. r. 1227, kdy Jan konsekrován na biskupa v Erfurtě od arcibiskupa Siegfrieda v přítomnosti biskupů z Halberstatu a z Livonska.

Způsob, jakým byli jmenováni poslední dva pražští biskupové, ukazuje na snahu kurie zesílit svůj vliv na církevní záležitosti v Čechách i za cenu porušování metropolitní kompetence, beztoho hlavně od dob Innocencových se umenšující. Legáti, stále častěji do diecesí vysílání, zastupují v mnohém ohledu metropolitu. V té příčině překročí svou pravomoc r. 1229 legát Šimon, který v Čechách sbíral příspěvky na křižáckou výpravu a vymáhal poplatky i od instituce přímo činné na osvobozovacích bojích zúčastněné, totiž od kostelů a komend osvědčeného řádu johanitů. Teprve rozsáhlá stížnost řádových představených z Čech, Moravy, Polska a Pomořan zjedнала nápravu. Vystoupení legáta-kolektora Šimona v Čechách vytvořilo úspěšný precedenční případ pro vyslance s podobným určením do budoucna, avšak přímé ovlivňování biskupské volby kurií ustalo od dob Jana II. na celá dlouhá desetiletí. Záhy po své konsekraci se Jan II. zúčastňuje s olomouckým biskupem v čele značného počtu šlechticů o masopustní neděli 6. II. r. 1228 slavnostní korunovace Václavovy, kterou udílel mohučský arcibiskup Siegfried. Při této příležitosti potvrdil metropolita darování vsi Kramolína tepelskému klášteru a sám se s nevšední diplomatickou pohotovostí postaral o to, aby mu oba králové za souhlasu českého a moravského biskupa výslovně potvrdili, že oni i jejich nástupci jsou povinni přijímat pomazání a korunování z rukou mohučského arcibiskupa jakožto metropolitu české země. Skoro demonstrativní stylisace s jasným zdůrazněním metropolitní kompetence je zaostřena proti plánu kurie zřídit snad v Praze arcibiskupství a se

strany české znamená aspoň dočasný souhlas s názorem metropolitou, s nímž se, sotva dobrovolně, ztotožňuje také pražský biskup. Nicméně kurie představovaná tehdy papežem Řehořem IX. se necítila nijak zasažena stylistickým detailem dokumentu, týkajícího se diplomaticky citlivého Přemyslovského království, neboť byla zaměstnána sporem s Fridrichem II. Manifest směřující proti rostoucí moci málo křesťansky orientovaného Fridricha II. poslán r. 1229 jak pražskému biskupu, tak i českému králi se zřejmou tendencí proticísařskou. Napětí využil vhodně osvědčený politický instinkt Přemyslův ve vlastní prospěch.

O Janovi II. je jinak známa jeho snaha zajistit pravoplatnost založení chotěšovského kláštera r. 1227. Kurie používá jeho služeb při řešení sporů mezi preláty sousedních církevních oblastí ve Vratislavi, Rakousích i Němcích. Není známo, do jaké míry se stýkal biskup Jan II. s nejslavnější Přemyslovnou bl. Anežkou, která za jeho pontifikátu vstupuje o Svato-duší r. 1234 do kláštera klarisek na Františku. Tento krok jí zaručuje světovou proslulost po odmítnutí skvělých nabídnutí k sňatku listem Řehoře IX., adresovaným Beatrici Kastilské, v němž příklad české kněžny slaven slovy nadmíru vzrušenými a vzletnými. Biskup Jan byl také prvním známým pražským kanovníkem-scholastikem, t. j. vedoucím středověkého kulturně církevního odboru ve státě, a to ještě dříve než tuto instituci oficiálně stanoví při kapitulách zřizovat lateránský koncil. V této funkci se kanovník Jan připomíná již r. 1212. Věc je dobrým příspěvkem pro poznání touhy po kultuře v Čechách. Jan spolupůsobil také při uvedení tří minoritů z Itálie do Litoměřic r. 1233. Biskup Jan II. zemřel 17. VIII. r. 1236. Byl sice povolán na biskupský úřad jen vůlí papežskou, ale další průběh spravování diecése ukázal, že se tak nestalo proti zájmům země. Již 10. IX. r. 1236 byl po něm zvolen jeho nástupce v úřadu scholastika *Bernard* Kaplíř ze Sulevic (1236–1240), který dosáhl beze všech obtíží v Erfurtě potvrzení prostřednictvím prokurátorů. Metropolitou ho potom vysvětil 10. V. r. 1237 v Erfurtě při návratu od císařského dvora ve Vídni za asistence tří biskupů, mezi nimiž se nalézal i průvodce Bernardův, abdikovaný pražský ordinář Pelhřím. Nový biskup setrval ve svém úřadě jen 4 roky a historické zprávy o něm jsou skoupé. Jako scholastik rozhodoval spolu se strahovským opatem o desátcích pražských božehrobců na Zderaze r. 1232. Jemu svědčí list Řehoře IX. z 5. XI. r. 1238, kterým se mu doporučuje péče o perlu cisterciáckých založení na půdě naší vlasti v Tišnově, vzniklou donací královny vdovy Konstancie asi r. 1233 a štědrým přispěním markrabě Přemysla. Biskup Bernard má podle Řehořova přání klášter vysvětit a propůjčit mu zvláštní odpustky. Bernard zachovával ve všem dobrou vůli s králem ku prospěchu církve i vlasti a zemřel 13. IX. r. 1240.

Biskupský stolec pražský nezůstal však dlouho uprázdněn, neboť kapitulárové zvolili koncem r. 1240 ze svého středu kanovníka *Mikuláše* (1240–1258), rodem ze vsi Újezda pod Petřínem v pražském podhradí. Papež volbu potvrdil a osobně konsekroval nově zvoleného 29. V. r. 1241, jak oznamovala papežská listina kapitule, kleru i králi Václavovi. Při návratu do Prahy 28. VII. r. 1241 si nový ordinář přinášel doklad o zvláštní papežově přízni ve formě církevního privilegia, které ho vyjímalo na čtyřleté období z moci moruškého metropolitou. Tento důkaz, dostatečně dosvědčující trvající napětí mezi kurií a metropolitou, přešel bez jakéhokoliv ohlasu v době naplněné otřesným soubojem mezi Ghibelliny a Štaufovci, jehož gigantické rozměry vrhaly své stíny i do našich zemí. I biskup Mikuláš se s bojem seznámil prostřednictvím kuriálního exponenta protištaufské politiky Alberta Behaima, snad českého původu, ale jistě znalého češtiny, který působil po celých 20 let hlavně ve střední Evropě, ale jehož zásahy postrádaly bohužel velmi často jemnosti a čistoty, kterou bychom rádi viděli

u zástupců kurie. Neomlouvá ho ani ta okolnost, že svěcení přijal později. Když se král Václav postavil na stranu přívrženců císařových, stalo se postavení Albertovo v Čechách neudržitelným a legát uprchl do Bavor. Odtud znepokojoval biskupa Mikuláše podněcováním proti členům pražské kapituly a proti kapitulářům v Sadské, jakož i proti opatům ve Vilémově a v Sázavě.

Spory Štaufů s Ghibelliny se projeví v našich zemích také nekanonickým jmenováním přívržence císařova a Václavova, hildesheimského kanovníka Konráda z Friedberka olomouckým biskupem. 11. IX. r. 1243 nařizuje papež Innocenc biskupu Mikulášovi, pražskému proboštovi spolu s břevnovským opatem, aby Konráda obeslali před kurií.

Zmíněné spory mezi oběma stranami často se ztotožňující s papežstvím a císařstvím měly patrně vliv i na nápadně slavné uvítání pražského biskupa Mikuláše na lyonském koncilu v červenci r. 1245, obeslaném poměrně malým počtem prelátů. Papež Innocenc IV. se snažil získat i sympatie českého krále, shrnuv některé listiny, upravující poměr Čech ke kurií, v jakýsi slavnostní diplomatický memoriál opatřený honosnými pečeti biskupů a arcibiskupů. Pak přešel v přímý útok proti císaři Fridrichu II., zahájiv proti němu proces pro kacířství a prohlásiv ho za sesazeného. Pozornost věnovaná kurií biskupu Mikulášovi se obrátila v pravý opak, když se nedostavil do Frankfurtu na první sněm svolaný Fridrichovým protikrálem a papežským chráněncem Jindřichem Rasmem. 25. VII. r. 1246 byl Mikuláš jako jiní prelát z těchto důvodů, totiž pro neúčast na sněmu, stížen suspensí a klatbou, ač šlo o církevní záležitosti jen podmíněně. Zmatky se stupňovaly ve druhé polovině r. 1246, kdy brémský arcibiskup Gebhard II. opakoval suspensí, protože Mikuláš odmítl v Praze vyhlásit nad zemí interdict. Náboženství samému neprospěla ani návštěva papežova kaplana Gottfrieda ve funkci legáta, který v Čechách nešetřil církevními tresty. Na specificky české domácí poměry působily vlivy, jichž neprůhlednost je zaviněna nedostatkem jasných zpráv. Někteří dočista soudí, že i pražský biskup, jinak kurií často pronásledovaný, byl vlastně exponentem ghibellinské a tedy propapežské politiky. Mocný král ho však ovlivňoval natolik, že byl nucen stanovit podle poměrů měnit. Ukázalo se to ostatně hned i ve sporech domácích, které propukly mezi králem a jeho synem.

Část českých velmožů zvolila 31. VII. r. 1247 spoluvládce Václavovým v chodbě pražského kostela, t. j. biskupské kathedrály, jeho syna Přemysla. Právě proto, že se tak stalo v biskupském kostele nebo v jeho největší blízkosti, lze předpokládat, že o spiknutí biskup Mikuláš asi věděl. Král Václav nezůstal ovšem bez vlivných přívrženců. Na Moravě mezi ně dlužno počítat biskupa Brunona a v Praze vyšehradského probošta Engelberta. Naproti tomu s Přemyslem — vedle biskupa Mikuláše — sympatisoval sesazený olomoucký biskup Konrád z Friedberka. Obě strany, nutně směřující k řešení konfliktu násilím, se ohlížejí po spojencích a pomoci také v cizině. K tomu měl nějak napomáhat ve prospěch mladistvého Přemysla také Mikuláš, kterého ke všemu ličí kronikář František Pražský jako muže žádostivého zlata. I při těchto vlastnostech měl ve sporu s panovníky zprvu dobrou posici. Přemysl měl v rozbroji nejdříve převahu, takže Václav před ním ustoupil snad až do Mišně, kde se mu dostalo významné pomoci. Když pak došlo k Přemyslově porážce u Mostu, rychle rostla někdejší Václavova moc. Odraz takřka přes noc změněné situace se jeví na př. v počínání kláštera sedleckého, který si dává okamžitě králem Václavem potvrzovat privilegia, teprve nedávno odbojným »novým králem« poskytnutá.

Král Václav byl svou situací donucen ucházet se i o přízeň kurie, u níž žaloval jak na syna, tak hlavně i na biskupa Mikuláše, kterého označoval za hlavního podněcovatele Přemyslova a žádal za církevní zákrok

proti němu. V linii této církve příznivé politiky prokazoval král Václav zvláště břevnovskému klášteru některá dobrodíní. Další vývoj událostí vedl »starého« krále na Zvíkov, kam Přemysl, znepokojen otcovým zbrojením, vypravil své vyjednavče z církevních kruhů, biskupa Mikuláše, probošta Tobiáše, arcijáhna Radoslava a kustoda Heřmana. Král Václav vědom si již své převahy, uvrhl preláty, tentokráte v úloze vyjednavců odbojného prince, do žaláře. Ani nyní nezůstal Mikuláš opotřebovanou osobností. Hbitě se v nové situaci přeorientoval a z politického vězně se stal okamžitě užitečný nástroj nového pána. 28. III. r. 1249 vyhlásil z vazby interdikt nad kostely své diecése a přikázal užívání rouch v postních kajících barvách i o největších svátcích, jakožto výraz smutku nad pohoršením, které dal vzbouřenec — Přemysl — a jím svedení. Protože velikonoční svátky nadcházely, nezůstalo nařízení zajisté bez odezvy. Do měsíce po tomto vyhlášení došli také přísné dispoce z Říma. Biskup Mikuláš, o němž byli u kurie informováni, že nerespektoval dostatečně nejprísnější censury, byl pohnán před otce křesťanstva. Ostatní prelāti, kteří podporovali Přemyslovu smlouvu, ztráceli benefícia a měli ustoupit novým mužům. Ba, papežovým zákrokem se dostalo Václavovi příspěví i se strany nového německého císaře. Situace v polích šachovnice diplomaticko-mocenské hry ukazovala jasně všechny výhody postavení krále-otce. Ten publikoval papežská rozhodnutí z Litoměřic s úmyslem seznámit s nimi hlavně preláty hradu pražského. Ti skutečně nemeškali a přijížděli — kromě králi věrných i odbojní — s četnými dary, ujišťující krále o své oddanosti. 5. VIII. r. 1249 se zmocnil Václav — prý zradou — Prahy a byv slavnostně uvítán duchovenstvem, a davy lidu v čele s biskupem Mikulášem, nastoupil cestu ke klariskám na František ke své sestře slynoucí dokonalostí a moudrostí, blahoslavené Anežky. Přemysl s posádkou na pražském hradě byl nečekaným úspěchem otcovým překvapen. Jeho zbrojnoši, kteří obsadili biskupský dům na Malé Straně, se v něm necitili bezpeční, vyloupili jej, zapálili a s kořistí ustoupili na hrad. Král Václav přistoupil pak asi k desetidennímu obléhání pražského hradu, při čemž byli v pohotovosti i minéři, »bezbožní« horníci z Jihlavy, kteří měli patrně podkopy uspišit záhubu odbojníků. Nebylo toho ani třeba. Vlivná osobnost jemnou moudrostí a laskavostí proslulé duchovní vládkyně pražského Assisi — blahoslavené Anežky — způsobilá 16. VIII. aspoň dočasné pokojné smíření otce s eruptivním a jistě také cizím vlivům podléhajícím synem. Přemysl se odřekl titulu mladšího krále a spokojil se titulem moravského markrabě. 20. VIII. vystoupil Václav pěšky na hrad uvítán preláty a duchovenstvem a uveden do svatovítské katedrály. Tam na poděkování za ukončení nesvárů zapěl vroucně lid, šlechtici i duchovenstvo chorál »Hospodine, pomiluj ny!«. Téhož dne potvrdil král církvi privilegia daná na Šacké hoře r. 1221. Teprve 24. VIII. opustil Prahu, směřuje ke svým oblíbeným venkovským hradním sídlům.

Přes rozmanité rozpory s kurií, které byly zaviněny spíše otázkami politickými než náboženského charakteru, zůstal Mikuláš ve stálých stycích s centrem křesťanstva, s Římem. Tam se odváděly značné poplatky prostřednictvím papežského kolektora vratislavského biskupa Tomáše, ale odtud zase poskytovány českému křesťanstvu rozmanité výsady duchovního rázu. 10. X. r. 1250 zmocnil papež biskupa Mikuláše, aby poskytl špitálnímu bratrstvu založenému bl. Anežkou zvláštní odznaky. Tak dostal vznikající ryze český řád křížovníků od biskupa Mikuláše právo užívat kromě kříže i červenou šestihrannou hvězdu 17. VI. r. 1252 na slavnostním shromáždění v kostele sv. Petra. Počátkem r. 1251 v lednu byla vzrušena celá Praha slavnostním průvodem, který vyšel z městské brány až k Vyšehradu vstříc minoritům. Ti přinášeli vzácné duchovní dědictví, ostatky, zaslané samotným otcem křesťanstva milované dceři církve Anežce do

kláštera na Františku. Jakým leskem ožil dnes zasmušilý komplex zčernalých sakrálních staveb, tyčících se pochmurně k nebi v blízkosti samého rušného velkoměstského života, když křehká postava přemyslovské abatyše v čele klášterních panen přejímala významný náboženský dar z rukou unavených římských poutníků.

Další náboženská slavnost zaujala mysl Pražanů. Byly to konsekrace dvou prelátů, vyšehradského probošta Filipa, který byl zvolen arcibiskupem v Salcburku, a Bertolda ze Sigmaringen zvoleným do Pasova, jimž 9. IV. r. 1251 udělil za přítomnosti pěti jiných biskupů pražský ordinář Mikuláš biskupské svěcení. Při této události byly vyhlášeny pro diecési opět hojné odpustky.

Zmáhající se význam Přemyslův vyvolával živé diplomatické styky a nutil vybraná a vznešená poselstva k cestám do Čech. V samém počátku druhé poloviny XIII. stol. vítá Praha papežského nuncia a penitenciáře Velasca, který měl pohnout české panovníky k přísaze věrnosti církvi a německému králi Vilémovi a za to měl Přemysl dostat od kurie uznání nabytého dědictví bamberského, což se stalo o něco později 7. IX. r. 1253 v Kremži. Tuto přísahu Přemysl obnovil již po smrti otcově 8. XI. před papežským nunciem Velascem, Konrádem friesinským, Brunonem olomouckým, Mikulášem pražským, před Janem, opatem strahovským, a Martinem, opatem břevnovským, za přítomnosti předních českých a moravských šlechticů. 20. XI. r. 1253 potvrzuje Přemysl pražskému kostelu všechna jeho dosavadní privilegia a zvláště Vyšehradu, Strahovu a Břevnovu poskytuje odpustění robot a dávek. Třebaže takové milosti byly při změně trůnu poskytovány skoro pravidelně, zdá se, že nový panovník chce tím také odčinit nedávné stížnosti na porušování těchto imunit Václavem.

20. VI. r. 1254 vítá Praha nové kuriální poselství, jemuž v čele stál papežský kaplan Bernard, zvolený neapolský biskup, který byl se svým zajisté pestrým průvodem slavnostně přijat v pražském kostele a pak ubytován na Strahově. Kromě jiných záležitostí měl jednat také o Přemyslově korunovaci. Protože současný mohučský metropolita Gerhard byl pro rozmanité neshody s kurií k obřadu neschopen, vyzýval legát kapitulu, aby určila některého z mohučských sufragánů. Kdyby z jakýchkoli důvodů nezískal přijatelnou osobu, mohl legát sám pověřit korunovací vhodného biskupa. Po vítězném tažení do východního Pruska, charakteru křížácké výpravy, podniknutého v zájmu křesťanstva, se Přemysl vrátil do království a byl 8. V. r. 1255 přijat biskupem a pražským klerem v katedrále. Úspěšnou výpravu do Prus nepříčital »zelezný« král nadpřirozeně ochranné sv. Vojtěcha, jak by bylo očekávat, nýbrž zvláštní přímluvy polského patrona sv. Stanislava, teprve nedávno kanonizovaného a také v Čechách živě slaveného. Náboženská úcta vzdávaná polskému světcí, v tomto případě se znatelným akcentem politickým, byla v Čechách prohloubena darováním jeho ostatků, které byly králi Přemyslovi »nad zlato a topas«. Ty urovnaly bez jakýchkoliv koliv nesnází značné neshody, které rozdělovaly oba bratrské národy.

A znovu ožila Praha vznešeným poselstvím, které přivedl další papežský vyjednavce 13. V. r. 1256 Petrus de Ponte Curvo. Jeho přítomnost v Praze byla vyvolána asi potřebami čistě církevními, protože se s panovníkem ani nesetkal. Daleko hlučnější byla mise jejímž šéfem byl kolínský arcibiskup Konrád. Přije se skvělým doprovodem a ubytoval se ve strahovském klášteře, kamž přivezl, jak bylo tehdy zvykem, zasvěcené ostatky. Jeho posláni bylo, jak lze soudit podle poznámky letopisce, povahy politické.

Církevní život v Čechách doznal jistě mocné vzpruhy návštěvou legáta Petra z Kapue, kardinála jáhna titulu Panny Marie in via lata v březnu r. 1197. Visi

tátor přenocoval prvně na české půdě v milevském klášteře, odkudž za doprovodu fundátora kláštera Jiřího z Milevska a opata-kronikáře Jarlocha se vydal ku Praze. Dorazil tam 12. března a před branami pražského hradu ho uvítal tehdy již ochuravělý kníže biskup ve středu pražského duchovenstva. Vlastní visitace ukázala, jak mnoho úsilí bylo třeba vynaložit, aby měla diecése dostatek vskutku kvalitního kleru. Legát Petr sanoval některé nedostatky způsobené při svěcení kněžstva biskupem Kaimem po dobytí Prahy r. 1193. Když 22. III. r. 1197 světil olomoucký biskup Engelbert nové kandidáty kněžství a když od nich žádal votum čistoty, došlo k nemalému překvapení legátově k nepokojí, svědčícímu o nedostatečném vzdělání a poučení ordinandů. Svěcení bylo ovšem přerušeno a výtržníci prý pokutováni. Ani další zkoumání církevních poměrů nepodávalo uspokojivé svědectví o zvláštní horlivosti knížecího biskupa, neboť visitátor pražské diecése byl nucen sesaditi jak břevnovského, tak sázavského opata. Nebylo proto divu, že použil v synodální alokuci k duchovenstvu veškeré výmluvnosti, aby pohnul české kněžstvo k intensivnějšímu duchovnímu životu.

K trapným výsledkům kuriální visitace se přidružil nebezpečný útok císařem omilostněného Přemysla na knížecí panství Břetislava Jindřicha. Tomu se podařilo i tentokráte za pomoci Spythněvovy a některých velmožů útok odraziti. Stárnoucí a neduživý biskup se však před odhodlaným a energickým nápadníkem trůnu cítil tak málo bezpečný, že se dal i při vážném zdravotním stavu dovézt na pevný chebský hrad někdy koncem května, a tam v noci na 15. VI. r. 1197 zemřel.

Ani světská, ani církevní jeho vláda nevykazuje mimořádných úspěchů. V dlouhé historii naší vlasti představuje však zajímavou zvláštnost spočívající ve sjednocení vlády duchovní i politické v jedné osobě.

Dříve než předal vládu staršímu a snad schopnějšímu Přemyslu I., obsadil kníže Vladislav pražský biskupský stolec svým kaplanem Milíkem, který přijal jméno *Daniel II.* (1197—1214). Protože v Mesině zemřel 28. IX. r. 1197 císař Jindřich VI., sám Vladislav také nového biskupa investoval. Co se zdálo v tomto Vladislavově úkonu tentokráte ještě protiprávní, stalo se dobrým právem českého knížete privilegiem, které patrně v den své korunovace 8. IX. r. 1198 poskytl císař Filip Přemyslovi. Kromě jiných výhod udělených českému knížeti mu poskytuje právo investovat domácí biskupy a ruší privilegované postavení pražského biskupa, který se úsilím Břetislavovým stal samostatným říšským knížetem. Právě tato výsada, že totiž český kníže sám investoval svého biskupa, jemuž hmotné zabezpečení poskytl před více než dvěma stoletími zase jen český kníže, vzbudila jakousi nelibost mezi domácími duchovenstvem. Jeho mluvčím se stal probošt v Sadské a pražský kanovník Arnold, který však není prost podezření ze silného osobního zaujetí proti Danielovi. Arnold koncipoval ke kurii stížnost, v níž vytýkal, že byl v Danielovi uveden na biskupský trůn nekanonickým způsobem muž, který nemá ani osobních potřebných vlastností. Papež Innocenc I. okamžitě reagoval na žalobu listem z 8. IV. r. 1198, kterým nařizoval magdeburskému arcibiskupovi Ludolfovi, aby, je-li žaloba pravdivá, Daniela zbavil úřadu, poslal ke kurii a pražským kanovníkům zjednal možnost volby schopného biskupa podle kanonických forem. V tom smyslu psal také pražské kapitule. K prvnímu projednání sporu došlo v Halle s výsledkem pro Arnolda naprosto negativním. Sadský probošt byl nucen Daniela vkleče odprosit, uznat bezpředmětnost svých obvinění a zavázat se přísahou, že proti svému biskupovi ničeho nepodnikne. Bohužel přísahu nedo-

držel, nýbrž skoro po dvou letech se znovu obrátil do Říma s žalobou plnou osobního zaujetí, ba záští. V ní opakoval, že Daniel přijal investituru jen z rukou českého knížete, což udělením práva investitury Přemyslovi přestalo být aktuální, a proto připojil celou řadu nízkých osobních invektiv, v nichž tvrdil, že Daniel je ženat, že falšoval pečeti, jest opilec a v šarvátce prý se dopustil i vraždy, nešetrně nakládá s kostelním majetkem a některé statky prý zastavil. Na tyto žaloby a částečně také z politických důvodů nařídil papež arcibiskupu mohučskému, biskupům v Pasově a Řezně, aby do 11. XI. r. 1200 znovu obeslali Daniela do Říma. Třebaže Daniel II. komplikoval poněkud svou situaci, protože rozloučil dvacetileté manželství Přemyslovo s Adletou, přece i tentokrát — nemálo mu napomáhala spleť politická konstelace — se všem nečistým nástrahám Arnoldovým úspěšně ubránil. Především se nedostavil stanoveného 11. XI. r. 1200 k jednání a vymohl si odklad na 25. III. r. 1201. A když se tento kurií povolený termín přiblížil, poslal jenom své zástupce, kteří přečetli jeho omluvný list. Vymlouval se nebezpečnou a namáhavou cestou i zaneprázdněním. Papež omluvy přijal a nařídil projednání sporu za přítomnosti žalobce a zástupců obžalovaného. Zástupci Danielovi měli celkem snadnou situaci. Když připomněli první odsouzení Arnoldovo magdeburským biskupem a jeho přísežný závazek, papež rozhodl proti němu a uložil mu mlčení. Nicméně ani biskup Daniel II. nebyl prost jistých povinností, ačkoliv spor vyhrál. Protože se osobně nedostavil, byl zbaven in contumaciam úřadu, dokud by se neospravedlnil z obžaloby před novým soudcem solnohradským arcibiskupem Eberhardem za přítomnosti dvou biskupů a tří opatů. To se skutečně stalo v přítomnosti biskupů Konráda řezenského, Bertolda naumburského a českých opatů Kuneše z Břevnova, Blažeje ze Sázavy a Silvestra z Kladrub, kteří vydali příznivé svědectví o jeho životě. Konečně papežská listina s datem z 5. V. r. 1202 poskytuje s konečnou platností Danielovi II. plnou satisfakci a vrací ho diecési jako řádného ordináře. Spor stál biskupa mnoho peněz a zatížil i kostelní pokladnu. Smutné jeho důsledky vrhly ponurý stín také do pražské kapituly, jejíž někteří členové, meškajíce jako Danielovi rukojmí v Italii, zemřeli v Bologni. O Danielově šlechetnosti podává důkaz jeho další poměr k Arnoldovi. Nevzpomínal jeho nepřátelství, ale vrátil mu i zadržené prebendy.

Celý spor podává pěkný obraz vztahů kurie k Přemyslu Otakarovi I. Volba Danielova nebyla přísně kanonická a tato skutečnost tvořila jediný seriosní odklad Arnoldovy obžaloby. Nicméně kurie tuto skutečnost přehlížela jistě s ohledem na důležité postavení Přemyslovo v soudobé politické hře. Této situace využil Přemysl k tomu, aby znovu pohnul otázku zřízení arcibiskupství v Praze. Učinil snad také proto, že se stal mohučským arcibiskupem dosavadní kapitulní probošt vyšehradský Siegfried z Eppensteina, s jehož dobrou vůlí mohl patrně Přemysl počítat. Papež odbovověl na žádost formálně nedostatečnou diplomaticky vyhýbavým listem. Žádal její opakování slavnostním poselstvím. Toho však nebylo již třeba, protože Siegfried jako mohučský arcibiskup svolení nedal a kurie v této věci a v dané situaci spravedlivý Přemyslův požadavek o metropoli také zvlášť nefavorisovala. Papež Innocenc III. však nesplnění žádosti kompensoval jinak. Dne 4. VII. r. 1204 kanonisoval v Čechách populárního někdejšího opata Prokopa, o jehož povýšení na oltář v Římě usiloval celý rok jeho nástupce v opatské hodnosti Blažej. Kanonisaci zvlášť slavnostně v Čechách vyhlašoval Quido, kardinál — kněz titulu sv. Kalixta.

(Pokračování)

Prof. ThDr. Václav Bartůněk

ZAMÝŠLÍME SE NAD NOVOU FORMOU HOSPODAŘENÍ NA NAŠEM VENKOVĚ

Není snad třeba dnes někoho přesvědčovat, že při společné práci v družstvu otvírají se rolníkům lepší perspektivy, které nikdy nemůže poskytnout hospodářství malé. Každý moudrý člověk dnes chápe, že na velkých lánách za pomoci strojů při správném použití všech nejnovějších vymožeností zemědělské vědy i praxe, při správné organizaci práce a při dobré pracovní morálce musí se dosáhnout hojnější a kvalitnější úroda než na parcelkách roztržštěných, často tak úzkých, že se tam koně sotva otočili. V zemědělských družstvech možno prostě dosáhnout, jak říkáme, daleko vyšší produktivity, podstatného zvýšení rostlinné i živočišné výroby a tím samozřejmě i vyšších příjmů sdružených rolníků. Ovšem nebylo by dobré, kdyby naše rolníky vedla k zakládání JZD jen touha po vlastním lepším životě, aby moderní zemědělec vstupoval do JZD jen pro vyšší příjem. Bonum commune praecedit bono privato. Zemědělec vstupující do družstva a v něm pracující musí mít jako každý jiný pracovník na mysli větší blaho celé lidské společnosti, celého národa. Našemu rolníku musí být jasné, že vždy je na tom lépe onen stát, který je ve vyživování svých obyvatel odkázán co nejméně na dovoz a že právě u nás v důsledku nedostatečné, zastaralé organizace zemědělské (rostlinné i živočišné) výroby na podkladě drobných, roztržštěných, často úplně trpasličích a velmi primitivních hospodářství nebyli zemědělci zdaleka s to dodat na náš domácí trh — ať pro přímou spotřebu, nebo pro některá odvětví lehkého průmyslu — tolik výrobků a produktů, aby se kryla zvýšená spotřeba.

Nutno mít na paměti, že dnes není nezaměstnanost, že lidé vydělávají a někteří velmi mnoho vydělávají a že tedy dnes je daleko větší spotřeba, než bývala za dřívějších časů. A když pak zemědělci nedodají na náš domácí trh tolik, kolik je potřeba ke krytí spotřeby, tedy (poněvadž lidé musí jíst) nutno to doplňovat dovozem ze zahraničí, na což však musíme dodávat naše výrobky průmyslové, a to pak arci znamená ochuzení našeho vlastního trhu o tyto výrobky a tím se pochopitelně zdržuje celkový vzestup naší životní úrovně a lze plným právem říci, že případný úzký profil některých průmyslových výrobků na našem domácím trhu v podstatě zapříčinila právě nedostatečná zemědělská výroba. A tak tedy jde o to, aby náš zemědělec rozhodoval se pro JZD také s tím vědomím, že příčina úzkého profilu jak některých výrobků průmyslových, tak i produktů zemědělských tkví v zemědělské malovýrobě, v zastaralé organizaci zemědělské výroby na rozdrobené půdě, a proto tedy že on jako vlastenec a křesťan volí právě lepší, produktivnější, vyšší formu práce, která při úspoře zbytečné námahy, kterou na JZD nahrazuje stroj, poskytuje bohatší výnosy rostlinných a živočišných výrobků, aby se vzestup celkové životní míry nebrzdil. Prostě předností po stránce ekonomické, které přinášejí družstevní způsoby práce: větší sklizeň s polí a luk, větší dodávky plodin, masa, mléka atd. mají dvojí úspěch: 1. město dostane stále více a více kvalitnějších potravin, průmysl bude lépe zásoben surovinami, ale za 2. na našem venkově rozvine se zároveň plnější a bohatší život, neboť výnosy ze zemědělských výrobků umožní našim rolníkům širší a rozmanitější možnost nákupu průmyslového zboží, kterého bude dostatek, a tak hmotná a kulturní úroveň v celé vlasti bude se nerušeně a rychle rozvíjet.

Od 23. února 1949, kdy byla přijata osnova zákona o jednotných zemědělských družstvech, pochopily tyto věci desetitisíce a desetitisíce rolníků a je to potěšitelné, že k tomu přispěla i řada moudrých a prozíravých kněží. Zdá se však, že někteří páni spolubratři stále si ještě s otázkou JZD nevědí dobře rady, ať už pro ty nebo ony příčiny, a proto je právě třeba nad touto novou formou hospodaření na našem venkově sine ira et studio a ve světle víry se zamyslet.

Otevřme první stránky Genese. Když Bůh stvořil svět a člověka, stvořil všechna časná dobra proto, aby jimi byl člověk zaopatřen k udržení svého života. Řekl-li našim prarodičům: »Vládněte nad mořskými rybami, nebeským ptactvem a všemi živočichy, kteří se hýbají na zemi« (Gen. 1, 28) a později po hříchu a potopě: »Rostte a množte se a naplňte zemi, strach a hrůzu mějtež před vámi všechna zvířata země, všichni nebeští ptáci a všechno, co se po zemi hýbe, všechny mořské ryby jsou odevzdány do vaší ruky, všechno, co se hýbe a žije, bude vaší potravou, všechno vám dávám, právě tak jako zelenající se byliny« (Gen. 9, 2 až 3), řekl to v našich prarodičích, v Adamovi, který je morální hlavou lidstva, všem lidem, celému lidskému rodu a jemu celou přírodu jako společné blaho odevzdal. Jako by všem lidem prostřel krásný a bohatý stůl. Když později si lidé věci, jež byly na počátku společné, rozdělili, a ani největším bohoslovcům není známo, kterak se to stalo: zda otcovskou autoritou, výslovnou nebo mlčky přijatou úmluvou, lidským zákonem či konečně násilím, že totiž silnější porobili slabší a obsadili si a rozdělili dary přírody (srov. Noldin: De praeceptis Dei et Eccl., De septimo dec. praec., Quaestio II., artic. 1, roč. 1934), nicméně soukromé vlastnictví, i legitimně přivlastněné, není absolutní. »Nemůže totiž nikdo své statky tak vlastnit, aby ničím (nulla ratione) nebyly více společné, či aby všichni ostatní z jejich užívání navždy a za všech okolností mohli být vyloučeni; vlastnictví soukromé je právo druhotné a nemůže zrušit nebo zničit právo prvotné, a prvotný účel, pro který byly statky materiální stvořeny, je ten, aby byly všem lidem k dispozici prostředky k zachování...« (srov. citov. Noldin, str. 357.)

Rolník musí volky nevolky rozšířit své srdce, musí vidět všechny kolem sebe, nesmí mít na mysli jen sebe, nesmí zapomenout, že Pán Bůh nestvořil jen jeho a nemiluje jen jeho, ale že stvořil tolik milionů bratří kolem něho a že i oni mají právo na život a že i oni byli pozváni ke stolu přírody, že i oni mají mít slušné živobytí, že i oni také pracují pro něho a že je jím rolník případně dlužen víc než oni jemu. Vždyť jen na ten chléb vezdejší, který rolník požívá, kolik se na něj napracovalo lidí kromě něho? — On zasel semeno a sklídl, ale kolik potřeboval nářadí při seti i sklizni a kdo je dělal? A pak tu byl mlýn a pekárna a jiní lidé to vybudovali a jiní lidé tam konají práci, než ze zrní mohl být chutný a vonný chléb. A stále více lidí přibývá na zemi, a my přece nemůžeme a nikdy nebudeme přitakávat novomaltusianským praktikám, ani nebudeme nikdy souhlasit s hrstkou chamtivých bohatců, kteří vidí východisko, aby země uživila všechny, v nové válce, aby se miliony lidí vyvražďily, ale musíme spíše dopřát sluchu těm, kdož mají péči o obecné blaho a z Bohem nám daných pozemků a ostatních darů přírody ve vyšší formě hospodaření zabezpečit slušné živobytí, důstojné lidských bytostí, všem lidem, kteří z vůle Nejvyššího na tento svět přišli. »Běda vám, kteří připojujete dům k domu a pole s polem spojujete, až není místa — zdali vy sami uprostřed země bydlet budete?« (Is. 5, 8) — toť pro výstrahu jednotlivým chamtivcům. »Lépe jest, aby dva byli spolu, než toliko jeden! Neboť má výhodu ze své společnosti, má v druhém podporu, neboť když padne, nemá nikoho, kdo by jej zvedl« (Eccles. 18, 19). »Bratr, jenž je podporován bratrem, je jako město pevné« (Přisl. 18, 19). »Jestli tedy jakékoliv povzbuzení v Kristu, jestli jaká potěcha lásky, jestli jaké společenství Duha, jestli jaká srdečnost a slitovnost, naplňte radost mou tak, abyste totéž smýšleli, touž lásku majíce, stejnomyslně jedno smýšlejíce, nic podle sobectví, ani podle ctižádosti, nýbrž v pokoře, pokládajíce jeden druhého za lepšího než sebe, ne tak, abyste hleděli každý

věci svých, nýbrž tak, abyste hleděli každý také toho, co jest jiných» (Filip II, 1—4).

Konečně v této souvislosti lze uvést třetí až pátý verš IV. kap. Skutků apoštolských: »Obec věřících však měla jedno srdce a jednu duši a nikdo z nich neřikal, že by něco z majetku jeho bylo mu vlastní, nýbrž všecko bylo mu společné; a mocí velikou vydávali apoštolové svědectví o zmrtvýchvstání Ježíše Krista... Vždyť nebylo mezi nimi ani žádného chudého, neboť ti, kteří byli majiteli polí nebo domů, prodávající je přinášeli peníze stržené za to, co prodali... Rozdávalo se pak každému podle toho, jak bylo komu potřeba.«

A nyní si připomeňme některé výroky z církevních Otců. Především klasickou větu z 19. kap. listu sv. Barnabáše: »Společníci-li jste ve věcech nepomíjitelných, tím více (buďte) v pomíjejících.« — »Bůh od počátku neučinil onoho bohatým, onoho chudým..., ale ponechal všem touž zemi, aby ji obdělávali. Jak to tedy, když jest společná, že ty máš tak mnoho jiter, tvůj bližní však ani hroudy? Není to zlem, když někdo drží Boží statky ve vlastnictví sám, sám užívá společných statků? Je-li tedy náš majetek vlastnictvím společného Pána, pak jest i vlastnictvím našich spoluslužebníků. Zdaž nevidíme, že ve velkých domech se tak děje? Všem se rozdílí stejná míra obilí, neboť se bere ze zásob Pánových, dům Pánův je přístupný všem« (Sv. Jan Zlat., In I. Epist. ad Thimoth., Hom. 12, c. 4, MPG). »Příroda všechno všem ke společnému použití (in commune) dala. Neboť Bůh nařídil, aby se všecko rodilo tak, aby potrava byla všem společná a země aby byla jakýmsi společným majetkem všech. Příroda tedy zplodila právo společné, uchvácením (usurpatio) se vytvořilo práv soukromé« (Sv. Ambrož, De officiis ministrorum, 1, 28, 132; MPL 16, 67). »Až kam rozpínáte, boháči, svou chorobnou chtivost? Zdaž sami obýváte zemi? Proč vyháníte spolupodílníka nad přírodou a přisvojujete vlastnictví nad přírodou sobě? Ke společnému vlastnictví (in commune) země všem náleží, bohatým i chudým; proč strhujete na sebe, boháči, vlastnické právo nad půdou? Nezná příroda boháčů, která všechny rodí v chudobě. Neboť nerodíme se se šatem, ani nepřicházíme na svět se zlatem nebo stříbrem« (sv. Ambrož, De Nabuthe Israel, 1, 2; MPL 14, 767). »Cožkoliv Božího jest, nám jakožto zboží obecné ve spolek se kladé. Nikdo se z požívání darů a dobrodiní jeho nevylučuje a veškeré člověčenstvo přijímá jednotejnou měrou z lásky a štědrosti Boží. Rovným takhle způsobem má se ke všem den a slunce zářící, déšť zavlažující, vítr vanoucí, občerstvující spánek, měsíc, hvězdy jednomu jak druhému svítící. Dle tohoto příkladu kdokoliv z majetníků své příjmy a důchody zde na zemi s bratrstvem sdílí, tenť jest následovníkem Boha Otce« (sv. Cyprián, tract. De opere et eleemosinis). »Zvěř neodhání zvěře, a člověk vylučuje člověka? Zvěř a šelmy mají výživu, kterouž poskytuje země, za společnou. Ba ony také stejnorodě podporují; a člověk pronásleduje, jenž by o ničem, což lidského jest, neměl se domnívati, že by i jej to nemohlo potkati« (sv. Ambrož, Lib. officiorum 3, cap. 7). »Nábožní lidé a věrní služebníci Boží si tolik zakládají na statku a četném jmění jak na svém oděvu, který, když chtějí, mohou obléci a svléci; ale špatní křesťané lpějí na něm tak zjevně, jako by bylo s nimi srostlé, takže se jim od něho ani nelze bez násilí a velké bolesti odloučiti« (sv. František Sales., Phylothea, pars II., cap. 15). »Kdo medle je lakomec? Onen, jenž s tím není spokojen, na čem by dosti míti měl« (sv. Basil Vel., Hom. 6, Varior. argum.).

Mnohou myšlenku nám poskytuje sv. Tomáš A., který ve své Summě II. II. 66 na př. říká: »Pokud se týká vlastnictví, t. j. práva nakládati s věcí jako se svou, je dovoleno, aby člověk vlastnil věci jakožto své vlastní, je to pro lidský život také nutno. Pokud se však

týká používání zevnějších statků, nemá jich člověk vlastniti, jako by byly jen výlučně jeho, nýbrž jako by byly společné, aby se totiž o ně snadno sdílel, když jsou jiní v potřebách.« V souzvuku s tím píše moderní křesťanský sociolog Rutten (La doctrine sociale de l'Eglise 107—110): »Právo vlastniti statky, které nejsou nutny v lidské existenci, není právem tkvícím v přirozenosti lidské, právo vlastnické, pokud již neběží o statky nutné pro lidskou existenci, je ospravedlněno pouze potřebami obecného blaha; opravdu vůle prozřetelného Boha předala lidem pozemské statky, aby z nich měli užitek všichni lidé, nikoliv pro výlučný prospěch několika jedinců.« — »Bludná nauka o ztrnulém právu vlastnickém je nepřetržitý hřích proti přírodě, neboť nevidí křivdy v tom, když se k ukájení nejnenasytnější hrabivosti... používá toho, co Bůh určil jako potravu a oděv pro všechny lidi..., když nepřetržitou krádež prohlašuje za právo, neboť, jak praví kterýsi církevní učitel, nejen ten je zlodějem, kdo cizí statky krade, nýbrž i, kdo cizí statky podržuje.« Tato slova napsal biskup Ketteler (Die grossen sozialen Fragen der Gegenwart, Schriften - Kempfen - II., 223—4).

Tento duch je též v poznámce ke článku víry o obcování svatých v oficiální příručce křesťanské nauky: Katechismu tridentského koncilu: »Nic konečně katolický křesťan nevlastní, o čem by směl mysliti, že to nemá společné s jinými«, a podobně mluví tridentský Katechismus při výkladu prosby Otčenáše: Chléb náš vezdejší dej nám dnes: »nám, nikoliv jen mně, neboť to je vlastní křesťanské lásce, že se nestará každý jen o sebe jediného, nýbrž že mimo to pečuje i o bližního a že při starosti své také pamatuje na užitek jiných.« Podobné poznámky má Katechismus tridentský i k 7. přikázání Božímu. Prostě tato veliká a vzácná myšlenka je ovzduší, v němž myslili, jednali a učili církevní Otcové všech dob. Majetek je jen nástrojem (sv. Basil, Epistolarum, classis II., epist. 237, MPG, 32, 886), křesťan je jeho správce (sv. Augustin, Sermo 40, MPL, 38, 243), nadbytek je nezbytností pro jiného (tamže). Prostě vždy bylo v křesťanském světě nesporné, že strohý absolutismus ve vlastnickém právu je něčím nekřesťanským, že právo vlastnické není právem nejvyšším a nezměnitelným, že vyžaduje-li toho obecné blaho, smějí býti příslušnou vrchností provedeny i dalekosáhlé zákroky, že stát, který je onou příslušnou vrchností (Dominium altum), smí a má sáhnouti i k vyvlastnění, neboť stát podle křesťanské nauky není pouze strážcem právního řádu, jak to hlásali liberalisté, ale jeho povinností je také se starati a pečovati o obecné blaho. A toto vyvlastnění může býti zvláště nutné u majetku pozemkového, poněvadž půda patří mezi statky nerozmnožitelné, nelze ji více vytvořit. Ovšem my víme, že při JZD nejde vlastně o vyvlastnění polí, jde pouze o společné hospodaření, a tu sluší si opět připomenouti sv. Tomáše A. (In libros politicorum, Opera, Parisiis 1650 n. l. 21, 4 c. p. 55): »Je lépe, aby pokud se týká vlastnictví, majetek byl soukromý. Ale aby byl jaksi společný (Aliquo modo communis!) co do užívání. Jak však používání soukromých statků bude společné, to určití bude věci prozíravosti zákonodárcovy.«

Je tedy naprosto jasné, že při JZD není ani s hlediska věroučného, ani mravoučného naprosto žádné závady. Hospodaření kolektivní, družstevní, má všechny prostředky (vědu a techniku) k lepšímu, racionálnějšímu využití půdy, je to tedy vyšší forma hospodaření a takovou ji můžeme nazvat i s hlediska theologického, neboť odpovídá stvořitelskému plánu Božímu, aby si člověk podmanil zem (Gen. 1, 8). Nové formy hospodaření, které představuje JZD, nejen nejsou v rozporu s naším křesťanským názorem, naopak, a jsou mu také bližší než sobecké formy obohacování se jednotlivců na úkor celku. Konečně JZD jsou za dnešní technické vyspělosti pro zvýšení hmotné a kulturní vyspělosti nutná.

ThDr. Jaroslav Kouřil

PŘEDSTAVA A OBRAZY BOHA OTCE V HUDEBNÍ FORMĚ MŠE

(Na příklad: »Missa solemnis« od K. Steckra, »Missa in honorem Scti Adalberti« od Jos. B. Foerstra.)

V hudební formě mše vystupuje osoba Boha Otce ve třech dílech: v 1. a 3. části Kyrie, v těchto částech, jež odděluje stručné »Qui tollis« v Gloria, pak v začátku Credo a v celém Sanctus. Je úkolem skladatele, aby věnoval těmto partiím pozornost zcela mimořádnou, aby v hierarchii Božských osob tyčila se mu osobnost Boha Otce podle svého významu nejvyšší. — Stává se však i zkušeným skladatelům, že se jim to ne docela daří; příkladem může být »Missa brevis« od F. Z. Skuherského, znamenitého skladatele i pedagoga, ve mši, kde Sanctus vypadl v koncepci mše neporovnatelně slaběji nežli Gloria a Credo. To není ale případ K. Steckra a J. B. Foerstra, kde Bůh Otec v představě i obrazech byl vyjádřen ve své vznešenosti a oněch attributech, jež u jsoucnosti Boha Otce hlavně vyznáváme. Stalo se tak nejvyšší výstižně a přitom i přesvědčivě a zároveň vůči sobě úplně rozdílně, třebaže jde o autory — spolužáky na pražské konservatoři hudby a žáky ředitele F. Z. Skuherského; práce jsou obě vysoce hodnotné.

Nejdříve Steckrova »Missa solemnis« (op. 13 z r. 1884, vydána 1891). Mše je především mistrně stavěna. Vychází z gregoriánského chorálu, z prvního Kyrie mše »in festis solemnibus«, z jeho první třetiny, z níž vytvořil si skladatel melodický model, který je základem, úhlavním kamenem prvního a třetího Kyrie a pak celé mše. Model oživil skladatel rytmicky a pak jej vložil do hlasové skupiny smíšeného sboru, kde ho přináší jeden hlas po druhém a odkud jej uplatňují ve výmluvných průpletech — v časovém prostoru, v silovém rozpětí dušeném a udržovaném v krytých tónech rozvíjí se ztichlá adorace nejvyššího Božství, plná pevné víry a neuctivějšího vztahu k Božství; tlumený zvuk sboru, jenž podporuje samostatný a přec sourodně propracovaný průvod varhan, jen víc podpírá tlumený obraz nebeska a Bytosti Nejvyšší v něm. Ve třetím díle Kyrie je obrat: tu v pevných nástupech po sobě podávají jednotlivé hlasy původní, základní motiv, přicházejí do formy průpletů a s výmluvným doprovodem varhan rázem mění obsah hudební mluvy: ze ztichlé orace se přechází k adoraci solenní a po ní zas do onoho ztišeného projevu, jímž mše začínala — to už v adoraci prorůstá vroucí modlitba za smilování u Otce nebeského, nejvyšší Lásky k lidstvu. V Gloria — u oné »velké doxologie«, jak se mu říká v římskokatolické liturgii — své mši Stecker nejmenšího dlužen nezůstává — naopak, překvapil, udivil, už originalitou svého projevu při oslavě Nejvyššího. Počíná si tu s rozmyslem: mírně, v mezzoforte (i když slavnostně) zhudebňuje slova úchvaly »Et in terra«; v různých, ale mírných silových polohách zpívají a hrají se věty další — jen v »Glorificamus te« zabouří to ve sboru a varhanách fortissimem (jaká kultická krása v mohutnosti tohoto projevu — krása běžné představě až unikající). Než v plné, vysoké, vznešené hymničnosti vyzní jubilující závěr Gloria: v tempu allegro moderato nejdřív v polyfonních průpletech majestátně nesou se slova poslední věty: »Cum sancto Spiritu« — polyfonie přirozeným tokem vyústí v unisono u slov »in gloria Dei Patris. Amen. Amen« — varhany přitom dobíjejí jak v slavnostním zvuku zvonů základový motiv. Místo strhujícího účinku — jubíl, který jen mezi nejhodnotnějšími skladbami našel by si protějšek (zejména vzhledem k své obsažnosti). Credo. Klid, pevnost, neměnnost víry v Boha Otce —

to je výrazem počátku Credo, z něhož k naší záležitosti vztahuje se z míry rozrušivý, zvroucnělý závěr nad vítězstvím věření, jež zaručuje blaženství nebeské. Pak Sanctus. Ve ztichlosti zvuku rozlévají se vlny zvukové do plné šíře — to hudba sděluje jsoucnost všemohoucnosti Nejvyššího. Pak opět hymnus k oslavě Boží v homofonii (»Pleni sunt caeli«) a nato závěr v »Hosanna« — skladatel nevyčerpatelný v konstrukci jubilujících závěrů, nechává tentokrát z polyfonního přediva přejít hlasy do homofonie a zde ulpívat na několikrát opakovaném slovu »hosanna« a odtud do závěrečného souzvuku, pod nímž varhany v rychlém plnozvučném sledu akordů končí úchvatně Sanctus. Stecker nejenže využil myšlenky chorálu, ale procítil jeho etos, jenž tkví v dramatickosti projevu, ale i v projevovém rozmachu, který bych nazval rozdechem (jak ho vyposloucháváme v kněžském »Ite missa est« a jinde, ale vždycky v legatovém zvýraznění, jež je Steckrově hudbě církevní základem zrovna jako české církevní hudbě vůbec).

Se mši Jos. B. Foerstra »in honorem Scti Adalberti« (op. 188 z r. 1947) má se věc docela jinak: skladatel dospívá k nebi v lyricko-hymnickém slovním podkladě; avšak v jeho hudebním sdělení, tam, kde fortissima, projevy v nejzářivějších barvách a nejsvitivějších ustálily věky, tam zavádí skladatel projev ztichlý, intimní; tak dovede rozezvučet lidskou náboženskou citovou strunu, aby ve smyslu mešního textu mohla se upnout k obrazu Nejvyššího Božského ideálu, jak to uplatňuje první a třetí část Kyrie (zde ostatně v jiných případech, mírně dynamicky vlněné), ale hlavně ve velké doxologii v Gloria. Ztichlý, rozjímavý hymnus u Foerstra v hymnicko-lyrických větách v začátku — až na »Glorificamus te« ve fortissimu, jež dovede už svou obsažností zachytit jubílus Boha Otce v plném dosahu významu slova; je tu víc meditativního, hlubinného náboženského vzrušení. Tak v podstatě koncipován je i závěr, kde jediné dva takty nad slovy »Dei Patris« jsou neseny fortissimem — to překvapivě zaleskl se plamen Boží slávy na nebesku, jež svým ztišeným projevem dávala tušit hudba Gloria, aby v krytém tónu nechávala vyznívat nebeskou krásu obrazu v zatichlém Amen. Credo. V mírném, jako závojem krytém tónu plyne z hudby přiznání se k víře v »Jediného všemocného«. A v závěru obraz ve mši nejvzácnější: to ze závěru svého »Stabat Mater« vypůjčil si Mistr kulisu i s dějstvím, odehrávajícím se v mysli vnímajícího: hudba podává v časovém průběhu rozevírající se bránu nebeskou a ve skvělosti a jedinečné svítivosti nebeských světél dává tušiti blaženství nebeské — z piana do fortissima uspívala hudba k usku-tečnění hudebního výrazu — jež končí s Amen téměř do ticha unikajícím (ppp) jakoby vzdálenou ozvěnou. Ale vidění, do něhož dovede přivést hudba pevně a horoucně věřící. Sanctus. Zas v pianu jako zpěv s hůry nebeské padající; a na tlumeném, sordinovaném výrazu se trvá; až u posledního »pleni sunt coeli et terra« a v »hosanna« k forte a fortissimu se vystoupí. Novým výrazovým způsobem našeho autora, výstih osoby Boha Otce ničeho ve své obrazivé a přesvědčivé mohoucnosti neztratil, spíše vyzískal — platí o církevní hudbě Jos. B. Foerstra i ve všeobecnosti — intenzita v meditativnosti, zbožnost v uctívání Božské jsoucnosti spíše podporuje, nežli aby ji zmenšovala.

Dr. Cyrill Sychra.

PŘÁTELSTVÍ W. A. MOZARTA S ČESKÝM KNĚZEM - HUDEBNÍKEM

Mezi významnými výročími v hudebním životě letošního roku stojí na prvním místě 200. výročí narození Wolfganga Amadea Mozarta (* 27. 1. 1756 v Salzburgu). Ačkoliv tomuto hudebnímu velikanu byl dopřán jen krátký věk — necelých 36 let († 5. 12. 1791 ve Vídni), velikost jeho hudebního díla je přímo překvapující svou obrovitostí. Pramenem jeho velké tvořivé práce bylo především úžasné hudební nadání, jaké se hned tak nevyskytne u jiného hudebního skladatele. Druhým zdrojem rozmachu jeho hudebního talentu bylo neumdlévající hluboké studium.

Arcibiskupský Salzburg, rodiště Mozartovo, nechápal jeho hudebního genia. Odchází proto do arcibiskupského dvora solnohradského do Vídně, kde se stává samostatně žijícím a tvořícím člověkem-umělcem. Ve Vídni dosahuje pevného postavení jako císařský dvorní skladatel. Posléze se však císař Josef II. vyslovil nelichotivě o jeho dílech, což mělo za následek zmenšování Mozartových příjmů. Po příkladu císaře se od něho odvrátilo i vídeňské obecnstvo.

Zcela jinak chápala a přijímala Mozartovu hudbu Praha. Pražské obecnstvo si oblíbilo nejen Mozarta samotného, nýbrž plně pochopilo a ocenilo i jeho hudbu, inspirovanou srdcem jeho lidu. Nejednou se však Mozart opájel i dechem české hudby lidové. Proto si tehdy pozvali milovníci hudby Mozarta do Prahy. Za doprovodu své paní přijel tehdy Mozart po prvé do Prahy 11. ledna 1787. Hrabě Thun, jeden z prvních kavalírů a znalců hudby, byl jeho hostitelem. Při této příležitosti mu hrabě představil svou domácí kapelu. Druhého dne (12. ledna) byl Mozart hostem v rodině hraběte Kinského. Pravděpodobně již při této příležitosti byl mu představen domácí kaplan hrabat Kinských, abé Josef Jelínek. Možná, že již při této návštěvě Mozartově u Kinských ukázal Josef Jelínek svoje schopnosti hudební. Bylo to první setkání českého kněze-hudebníka s hudebním geniem Mozartovým. Mozart, když slyšel Jelínkovu hru na klavír a poznal v něm nadaného a všestranně vzdělaného hudebníka, nejen že se s ním spřátelil, ale přímo jej schválil a doporučil hraběti Kinskému za domácího učitele hudby.

Josef Jelínek se totiž po svém vysvěcení na kněze (1786) stal domácím kaplanem u hraběte Filipa Kinského. Tehdejší šlechta si vydržovala své domácí nebo zámecké kaplany. Tito obstarávali duchovní správu a konali bohoslužebné funkce v knížecí nebo hraběcí rodině. Pravděpodobně již pro Jelínkovy hudební schopnosti a pro jeho skvělé vystupování určili ho církevní představení jako domácího kaplana do této knížecí rodiny.

Abé Jelínek byl velmi záhy znám u šlechty i po Praze jako na slovo vzatý hudebník. Obdivována byla zejména jeho vespělá technika ve hře na klavír. Býval proto častěji zván do pražských šlechtických rodin na hudební večírky.

Dne 13. ledna navštívil Mozart Klementinum, tamější knihovnu a kněžský seminář. V kněžském semináři pochválil Mozart vespělou hudební úroveň orchestru, čehož bylo dosaženo zásluhou Jelínkovou, který byl jeho vedoucím.

Tak se stal na doporučení Mozartovo abé Jelínek též učitelem hudby v rodině Kinských. To bylo pro něho velkým vyznamenáním a zároveň oceněním jeho hudebních znalostí. Tehdejší uměnímilovná šlechta kladla na své domácí učitele hudby velké nároky. Při jejich výběru byla někdy až úzkostlivě vybíravá. Rodina hrabat Kinských si oblíbila Jelínka nejen jako domácího kaplana, nýbrž i jako vzdělaného hudebníka. Hrabě Kinský mu proto ustanovil životní rentu s ročním příjmem 300 zlatých jako stálému domácímu kaplanu.

V dalších dnech svého prvního pražského pobytu Mozart vyhověl pozvání pražské šlechty a účastnil se jejich hudebních večírků. Nato sám dirigoval v pražském divadle svou operu »Figarova svatba«, která ve Vídni byla přijata s malým úspěchem. Zato

ale v Praze si získala nemalé nadšení. Sám Mozart píše o tom do Vídně: »S velkým potěšením jsem pozoroval, jak všichni ti lidé při hudbě z mého Figara, upravené v samé čtverylky a německé tance, s upřímnou radostí poskakovali. Neboť se zde nemluví o ničem jiném než o Figaru, nikdo nechodí na jinou operu než na Figara a věčně Figaro.«

Není divu, když Mozart Salzburg nenáviděl a Vídeň ho opouštěla, a nechávala hladovět, že si zamiloval Prahu i Pražany. Přijel po druhé do Prahy »a svým milým a věrným Pražanům« připsal své vrcholné dramatické dílo »Dona Giovannio«. Tato druhá návštěva v Praze, trvající přes dva měsíce, od začátku září do počátku listopadu 1787, byla pro Mozarta dobou největších úspěchů a slávy. Prožil to vše v zákoutí smíchovské Bertramky u Dušků (manželé F. X. Dušek a Josefina) v kruhu svých českých přátel. Dokončil zde operu »Don Giovanni«, jejíž premiéra byla provedena s obrovským úspěchem v Praze dne 29. října 1787 ve Stavovském divadle.

Při této druhé návštěvě měl Mozart poměrně více času navštívit znovu hudbymilovnou šlechtu pražskou. Měl tedy i více příležitostí, aby lépe poznal hudební nadání abého Jelínka u hraběte Kinského. Mozart znovu ocenil Jelínkovy schopnosti hudební a blíž se s ním seznámil. Do této doby je také třeba zařadit první pokusy Jelínkovy skladatelské činnosti, kterou usměrňuje podle vzoru hudební tvorby Mozartovy. V roce 1789 se abé Jelínek odstěhoval s rodinou hrabat Kinských do Vídně. Vídeň tehdy byla střediskem vespělého umění hudebního. Vídni zněly opery Gluckovy, Hayden udivoval svět svými instrumentálními symfoniemi a Mozart doplňoval klasické umění svými jedinečnými skladbami. Tuto početnou rodinu hudebních umělců doplnil po svém příchodu do Vídně L. v. Beethoven (1792). Hudební umění vídeňské metropole tehdy dosáhlo svého vrcholu.

Vedle těchto hudebních geniů stála zde ještě četná řada hudebních umělců ostatních, českých i německých, kteří kráčeli ve šlépějích Haydnových, Mozartových a Beethovenových. Objevili se jako meteorůi vedle věčných hudebních velikanů na obloze slávy klasicismu a po čase jako vyhaslé hvězdy zapadly v prach. Nazývají se epigoni klasiků nebo »božští šosáci«. Pohodlně využívali darů a odkazů, který jim zanechali klasikové. Nepřinesli vcelku nic nového, jen známé a objevené umění rozmnožovali pro potřebu panovníků, šlechty a měšťanů. Do této velmi četné vídeňské skupiny počítáme i našeho abé Josefa Jelínka.

Když přišel Jelínek s rodinou hraběte Kinského do Vídně, bylo jeho první touhou, aby se seznámil s tamními hudebními mistry. Nebyl to nikdy jiný než sám W. A. Mozart, kterému zajisté patřila první Jelínkova návštěva. Mozart pak byl s to, aby Jelínkovu touhu uskutečnil a uvedl ho do středu společnosti nejslavnějších hudebních mistrů.

V Praze navázané přátelství mezi Mozartem a Jelínkem se stalo ve Vídni mnohem intimnějším. Jelínek může vděčit jen Mozartovi, že ho v poměrně tak krátké době učinil dostatečně známým ve vídeňském hudebním světě, kam ho uvedl a představil především jako klavírního virtuosa.

Mozart byl oddaným přítelem Haydnovým. Byl mu tak srdečně oddán, že ho nazval svým »papa — otec — Vater«. Proto právem soudíme, že nemohl být nikdo povolanější, než opět sám Mozart, kdo přivedl Jelínka k Haydnovi a seznámil je.

Přátelství mezi Mozartem a Jelínkem, bohužel, trvalo jen krátkou dobu. Bylo přerušeno Mozartovou smrtí ke konci roku 1791. Konec Mozartův je tragický a jeho pohřeb smutnou historií za jeho hudební dílo trvalé ceny. V počátečních dnech prosincových leží manželka Mozartova Konstancie doma nemocná. Venku zuří špatné počasí. Vídeňáci sedí doma v teple. Pouze několik přátel se rozhodlo doprovodit tělo hudebního genia na jeho poslední cestě na hřbitov.

Ale i tito se pro špatné počasí vrátili. Narychlo proto pochovali Mozarta jako obyčejného člověka do společného hrobu. Pohřbíván, byl opuštěn všemi a zcela zapomenut. Když se jeho manželka uzdravila, marně hledala hrob svého manžela. Nikdo nevěděl, kam ho pochovali.

Mozartovo dílo však neupadlo v zapomenutí. To zůstalo a bude i nadále stále živé a obdivované. Před jeho všestranným hudebním geniem se v úctě sklání dnešek. Mozart se stal v mnohých svých dílech hudebním novátorem a novým vzorem hudebním generacím.

I u našich českých hudebníků rozvířil prudce hladinu hudebního života a po dlouhou dobu jim vtiskoval i svůj charakter. Tak tomu bylo i u abého Josefa Jelínka. Třebaže jeho přátelství s Mozartem

trvalo jen krátkou dobu, nesmírně bohatě z ní Jelínek získal. Ještě pod Mozartovým vedením složil Jelínek celou řadu variací na »Mozart-themata«. Možná, že i sám Mozart opravoval tyto první Jelínkovy videňské skladatelské pokusy. V dalším období pak následuje velký počet drobných Jelínkových skladeb, které jsou motivovány ariemi ze všech nejslavnějších Mozartových oper. Jelínek svými klavírními variacemi na Mozartova temata seznamoval širší hudební veřejnost s tvorbou tohoto hudebního velikána věčné slávy.

Po Mozartově smrti byl abé Jelínek uznáván ve vídeňském hudebním světě pro svůj osobitý klavíristický styl a virtuositu za nejlepšího vídeňského pianistu, za což nemálo vděčí především hudebnímu genu Mozartovu.

P. Frant. Hochmann

VLASTENECKÉ A LITERÁRNÍ SNAHY V PRAŽSKÉM SEMINÁŘI V DOBÁCH NÁRODNÍHO OBROZENÍ

Galerie vlasteneckých kněží, která již po několik let defiluje před čtenáři Duchovního pastýře, nám ukazuje záslužné vlastenecké a obrozenecké dílo českého a moravského kněžstva. Kde čerpali kněží buditelé lásku k vlasti? První seménko lásky k vlasti si přinesli do života většinou z prostých, venkovských doškových chaloupek, odkud vyšli. A když tito mladí lidé přicházeli do semináře, zvolivše si kněžské povolání, přicházeli do semináře se žhavou touhou vrátit se zpět k lidu a mezi dobrým českým a moravským lidem vykonávat nejenom apoštolát náboženský, ale i národně buditelský. Ovzduší semináře nejenom že tuto touhu neudusilo, ale u mnohých, kteří vyšli z německých škol, ve styku s národně uvědomělejšími konseminaristy netušeně probudilo.

V Čechách to byl hlavně seminář v centru obrozeneckého hnutí, v Praze, kde bylo vlastenecké hnutí zvláště živé a odkud se šířilo do seminářů ostatních. Několik celkem neznámých detailů z ovzduší tohoto semináře snad také dokreslí obraz vlasteneckého ducha našeho kněžstva v 18. a 19. století.

První výraznější stopa vlasteneckého nadšení v pražském semináři vede nás k r. 1795. Bohoslovec Ant. Puchmajer, zakladatel první novočeské školy básnické, vydává své »Sebrání básní a zpěvů«. V Puchmajerově »Sebrání« ukládá též svoji baladu s názvem »Lenka« bohoslovec Vojtěch Nejedly. Ve druhém vydání této sbírky z r. 1797 je nová báseň Vojtěcha Nejedlyho, značně ceněná, »Vděčný syn«.

Když v arcibiskupské tiskárně byl vydáván *Jungmannův »Slovník«*, jeho expeditory byli alumnové. Maličkost, která však je dokladem národního zápalu pražských bohoslovců. Je též zajímavá čísta korespondence bohoslovců českých s pražskými kolegy, jimž se dostalo toho štěstí, že byli v centru probouzejícího se národního a literárního života. Přímou dýší vlasteneckým zápallem a jakousi posvátnou závistí. Tak na př. korespondence bohoslovce V. Štulce, pozdějšího spisovatele a kanovníka vyšehradského, s litoměřickým bohoslovcem V. Náhlavským je velmi charakteristická pro ducha doby. V dopise ze 7. října 1836 píše V. Náhlavský Štulkovi dojemně a dlouze o smrti K. H. Máchy, a pak dodává: »Jiného Vám, drahý příteli, nemám co psát, leda, že se mi zde po Praze tuze stýská — nemám zde žádného tak horlivého vlastence, s kterým bych se vyraziti mohl, ačkoliv zapřítí nemám, že i zde mnoho Čechů, kterým blaho vlasti na srdci leží... Půl léta musí jeden čekat, nežli českou knihu z Prahy sem obdrží... Já posavad ještě druhý díl Starozitnosti nemám. Žádný z těch pražských Čechů sem nepíše — nic nevím, jak to s naší literaturou stojí — jak a co tam nového — co ze Slovenska slyšet?«

V jiném dopise přímo s bolestnou výčitkou píše Štulkovi, proč mu neposílá tak dlouho žádných zpráv o literárním a vlasteneckém ruchu. »Takovému, jako já v Praze byl, který jsem co zasvěcenec všech taj-

ností, které na Čechii anebo celé Slovanstvo nějaký vztah měly, s Vámi všemi účasten byl, nestačí naše časopisy a noviny — to rozumíte dobře!...« Dále píše, že zná všechny literární novinky, které v Praze vyšly, ale to mu nestačí, chce vědět, o čem vlastenci pracují. »Po tom dychtím. Copak myslí Palacký s českou historií Čechie, co dělá Čelakovský? Tak málo od něho čítám. Copak česká encyklopedie? Co na universitě profesura česká? Co za redaktora »Květu«? Brzo-li se vrátí Palacký z cesty?« Podobného rázu jsou též dopisy bohoslovce Ant. Černohouze, podepisujícího se A. Č. — Čech a Slovan.

Čím více rostlo vlastenecké nadšení a zájem o českou knihu, tím naléhavěji bylo třeba nějakého stálého střediska pro tyto snahy, což bylo uskutečněno založením české seminární knihovny. V dobách našeho národního obrození bylo mezi českými bohoslovci mnoho těch, kteří mateřštinu neovládali. Tomu mělo býti odpomoženo českou knihou. Tak došlo k založení české seminární knihovny.

O jejím vzniku vykládá nám očitý svědek F. Daneš: »Byl jsem alumnem kníž. arc. semináře pražského v letech 1828—1832. Ač jsme velikou většinou byli Češi, byl přece málokterý z nás v písmě a slovu mocen mateřské řeči. Proto pomýšleno od nás na zřízení české knihovny, pokud okolnosti dovolovaly. Ač jsme byli nemajetní, snášeli jsme, co kdo měl, prosili a vyprosili mnohý spis. Sbírkou učiněnou, což nejpotřebnější bylo, zakoupilo se. Bůh žehnal skrovnému začátku a knihovna se docílila. Povstala s vědomím našich představených a rozmnožována byla mnohým darem arcib. tajemníka Karla Vinařického, který neobjevil se mezi námi, aby naši snahu nepodporoval radou i skutkem...«

V úzkém vztahu s českou knihovnou seminární byl přirozeně i ruch literární. Bohoslovci začali vydávati vlastní časopis »Violu« a »Božetěch«. Jak již bývá osud psaných a litografovaných časopisů, zanikly, ale pro posouzení vlasteneckého a literárního ruchu v pražském semináři jsou velmi cenným materiálem a bylo by odtud možno citovat mnoho nadšených národních i vlasteneckých básní. Knihovna byla bohoslovcům Tuskulem, kde nalézaly útulek jejich vlastenecké a literární snahy a mnozí po odchodu ze semináře rádi na něj vzpomínali. Tak hned J. Š. Baar, který v dopise ze dne 12. listopadu 1903 píše: »Vzpomínám si s radostí na českou knihovnu i na chvíle v ní prožité. Něco jsem si z té knihovničky s sebou do života odnesl: lásku ke knihám, takovou přemrštěnou lásku, pravou bibliomanií, dám vám kabát třeba, ale knihu ne...«

Vlastenecké a literární snahy v pražském semináři neutuchly ovšem ani v dobách pozdějších. To již se soustřeďovaly v bohosloveckém spolku Růži Sušilové, založeném v r. 1885, bohoslovci Ed. Šittlerem a velkým biskupem vlastencem Dr Antonínem Podlahou.

Dr Jan Merell

JEHO EXCELENCE

njdp. Msgre ThDr MOŘIC PÍCHA

ASESOR PAPEŽSKÉHO TRŮNU
A BISKUP KRÁLOVÉHRADECKÝ

ZEMŘEL DNE 12. LISTOPADU 1956

Dne 22. října 1931 jmenoval svatý Otec Pius XI. papežského protonotáře a preláta-kanovníka vždy věrné metropolitní kapituly u sv. Víta v Praze ThDr Mořice Pícha biskupem diecése královéhradecké, osiřelé odchodem biskupa ThDr Karla Kašpara na stolec sv. Vojtěcha. Novému biskupovi královéhradeckému bylo uděleno příslušné svěcení v katedrále svatovítské dne 22. listopadu 1931, načež intronisován v katedrále sv. Ducha v Hradci Králové dne 6. prosince ujal se posvěcený biskup vrchnopastýřského úřadu v diecési. Uplynulo tedy čtvrt století od těchto dnů, památných pro diecési královéhradeckou. A 12. listopadu 1956 odešel její arcipastýř na věčnost.

Z početné řady biskupů, kteří zaujímali její stolec, na němž roku 1668 jako první usedl dobrotivý Matěj Ferdinand Sobek z Bílenberka, dosáhl na něm delšího období než dvaceti pěti let pouze Karel Hanl (1832—1874). Ale žádný z nich se v úřadě nesetkal s tak závažnými problémy jako nynější nástupce velikých biskupů Tobiáše Jana Beckera a Eduarda Brynychy. K jejich řešení dostalo se mu však znamenité průpravy. U hrobu sv. Petra ve Věčném Městě nabyt kněžského vzdělání, síly přesvědčení a upřímné oddanosti k Svaté stolici, jejíž obsazení se jednou účastnil jako konklista. Dlouholetým podílením na správě pražské arcidiecése, zvláště jako generální vikář, byl nabytými zkušenostmi učený a zdatný kanonista přímo předurčen k biskupskému úřadu, jehož se ujal s vrozenou sobě svědomitostí a energií, které právě tak jako jeho svěžest duševní nedoznaly ochabnutí ani v pokročilém věku. Věren lidu, z něhož vyšel, a své vlasti, na jejíž půdě se narodil, vedl se vzácnou bdělostí, rozvahou, silou a prozíravostí stádce sobě svěřené, jemuž přivedl život víry k novému rozkvětu a rozmachu v době, kdy se ve všem světě znovu probouzí a vůči hledě sílí.

Je tomu dvacet pět let, co po prvé z úst a srdcí diecésních kněží nesla se k nebi liturgická modlitba: »Oremus pro antistite nostro Mauritio stet et pascat in fortitudine tua, Domine, in sublimitate nominis tui.« A v tomto jeho jubilejním roce vznáší duchovenstvo i věřící lid své modlitby za spásu jeho duše. Requiescat in pace!

MITRA (INFULA) - BIRETTUM

V prvních křesťanských stoletích svatá liturgie neznala pokrývky hlavy. Asi v jedenáctém století vznikla mitra, liturgická pokrývka hlavy biskupů. Až do dvanáctého století ojedinele, ve dvanáctém století všeobecně v celé Církvi svatě zaveden ornát pro všechny biskupy, kardinály a opaty. Mitra byla na začátku kuželovitá vysoká čepice, vyvinuvší se z papežského «camelaucum», bílé prosté čepice kuželovitého tvaru z bílé plsti, kterou nosil papež již od osmého století. Teprve během století dostala mitra nynější tvar, ve dvě rozdělená, často protkaná zlatem nebo posázená drahými kameny.

Dvourohé výběžky mitry symbolisují znalost Starého a Nového Zákona, která má biskupa jako přilbice spásy chránit před útoky zlého ducha.

Z biskupské mitry vznikla papežská tiara (triregnum). Do dvanáctého století měla pouze jednu zlatou členku a slula «corona». Papež Bonifác VIII. přidal druhou členku a brzo potom obdržela třetí zlatý kruh (odtud triregnum). Trojitá, poschodovitá koruna, značící troji úřad: úřad pastýřský, učitelský a kněžský. Papež nosí tiaru jen při korunovací a při slavnostním průvodu do chrámu a při odchodu z něho.

Potřeba chránit se před zimou a nachlazením, obzvláště při průvodech ve volné přírodě, vedla k pokrývce hlavy i pro kněze a pro ostatní klerus. V desátém století byla tato pokrývka hlavy nazývána «pileus» — čepice. Byla bílé barvy. Od čtrnáctého věku se nazývá též birettum — biret (bareť). Od roku 1446 má u kardinálů biret barvu červenou, u biskupů barvu fialovou, u kněží a ostatního kleru barvu černou. Poněvadž byly birety v 15. a 16. století dosti vysoké, těžko se nasazovaly a těžko se sundávaly. Měly nahore jen střapeček, který namnoze nyní ještě zůstal jako pouhá ozdoba. Proto se na ně našivaly rohovité výběžky (apices, cornua), které dostaly již v 17. věku nynější tvar. Biret má podobu stlačené krychle, neboli podobu čtyřhrannou (proto «kvadrátelk»), jež má nahore tři nebo čtyři rohovité výběžky. U nás bývaly čtyři, nyní většinou tři. V Itálii tři, poněvadž čtyřrohovitý biret je tam výhradou doktorů a licenciátů theologie a kanonického práva.

Miniatura kněžské čepice (pileus), ze které se vyvinul biret, zůstala biskupům podnes (pileolus) «Soli-Deo», poněvadž se sundává jen před Nejsvětější Svátostí.

Co nám připomíná mitra a biret? Mitra připomíná biskupům a prelátům znalost Písma svatého Starého i Nového Zákona. Nejen biskup, každý kněz má ze všech knih světa nejlépe znát Písmo svaté, ano umět nazpaměť značné části z něho. Jak zcela jinak zní kázání protkané výroky a obrazy, příslovím a rčením z Písma svatého obou Zákonů, když můžeme říci: «Pán Ježíš, Syn Boha živého, tak praví ... ne já, autos efá, On to řekl, Bůh, jenž je absolutní Pravda, který se nemýlí a v omyl neuvádí! ...» Jestliže praví svatý Bernard: «Si scribas, non sapit mihi, nisi legero ibi Jesum. Si disputes aut conferas, non sapit mihi, nisi sonuerit ibi Jesus,» pak můžeme směle o každém kázání říci, «kdykoli kážeš, nelíbí se mi, „non sapit mihi“, jestliže neslyším svatá slova Písma svatého, která jediné jsou v nejužším slova smyslu „verba Dei!“» A slova Boží jsou nám a lidu Božímu věducky milá! Tak jako při betonové stavbě dodávají železné pruty pevnost betonu, tak dodávají slova Boží z Písma svatého čerpaná pevnost a sílu všemu ostatnímu, co říkáme, co říkáme a hlásáme. Říká se: «Pectus est, quod dissertum facit» a duchovního řečníka, kněze-kazatele, dělá výmluvného kromě srdce znalost a používání Písma svatého na kazatelně.

Mitra a biret znamenají též kněžskou důstojnost a posádnou autoritu, ve které stojí biskup i kněz jako prostředníci mezi Bohem a lidem jako ve Starém Zákoně Aron «tiara coronatus a Moyses cornutus», jak vyvěrá z obřadů a modlitby, kterou se modlí světitel při svěcení na biskupa.

Prostředník mezi Bohem a lidem rád obětuje mši svatou pro populo. V kostele před svatostánkem se modlí své Officium Divinum. Přednáší Bohu ve svých oficiálních modlitbách záležitosti a starosti duší mu v pastoraci svěřených. Modlí se in unione illius Divinae intentionis ... ve spojení s úmyslem, s kterým se modlil Syn Boží k Otci svému nebeskému za své apoštoly a za celé lidstvo ... «Ut omnes unum sint!» Aby všichni jedno byli, v rodinách, aby byli všichni jedna mysl a jedno srdce, aby byl pokoj a mír v katolické obci. Kdykoliv se modlíme svaté officium před svatostánkem, modlíme se per ipsum et cum ipso et in ipso, pro populo. A každému, kdo k nám přijde a se nás táže: «Duchovní otče, modlite se také někdy za mne?», můžeme klidně říci to, co řekl Pán Ježíš svatému Petrovi: «Modlil jsem se za tebe!» Ecclesia agit et orat per ministros. A služebníci Boží a věřícího lidu jsme my kněží! Jen kněz, který reprezentuje důstojně svůj věřící lid před Bohem ve svých oficiálních liturgických úkonech a modlitbách, jen ten je opravdový apostolos, opravdový vyslanec Kristův!

Poslední ornament, který na sebe bereme, než odcházíme ze sakristie do chrámu Páně k oltáři k celebrování Nejsvětější oběti mše svaté, je biret. Biret dodává knězi vzhled ucelenosti. Nechoďme bez biretu sloužit mši svatou! To dělá dojem liturgické neucelenosti, neukázněnosti a ledabylosti. To vypadá jako voják v plné výzbroji a v plné parádě, ale bez helmy na hlavě.

Vzpomeňme si vždy, kdykoliv dáváme biret na hlavu před odchodem k oltáři Božímu, že jdeme k oltáři jako prostředníci mezi Bohem a lidem. Svolávejme jako ministri instrumentales cum Ministro principali; Domino nostro Jesu Christo in sacro Sacrificio missae — požeňnání, milost a pomoc Boží na věřící lid nám svěřený. Tímto povznášejícím vědomím nabudou naše modlitby při Nejsvětější oběti vroucnosti a moci tak veliké, že přijdou k nám duše a řeknou nám: «Zaplať Pán Bůh, duchovní otče, dnes jsme poznali a cítili, že jste se za nás skutečně modlil!»

P. Karel Sahan

ZAMYŠLENÍ NAD TICHÝMI HROBY

Verše básníků, jež chutnám ve svém nitru s velikou vděčností a s mlčenlivým okouzlením, zpívají o životě. Zpívají o životě, i když poletují nad tichými hroby jako včely hledající svůj odumřelý úl. Ale jejich velký a slavný zpěv o životě potkává čas od času a vždy na jiných místech tu, kterou Březina nazval Andělem žní, a kterou sv. František blahoslavlil jako sestru smrti. Údivně mne vždycky zaujímal, jak básníci našeho rodu v prožívání problému věčnosti vždycky tak úzce a nenásilně dovedli spojuvat

motiv kolébky a rakve. Stačí putovat s Ladislavem Stehlíkem verši jeho poslední básnické sbírky »Vonné vody večery« do jeho rodného domu, kde kdysi v otevřených vrátkách vítala drahá matka utiňujícím políbením syna, který se navracel k rodným prahům: »Na prahu volám. — Nic, nic, nic ... / Což už mě nikdy nepřivítá? / Kam odešla mi? Kde je skrytá? / Jen tma a tma mi kráčí vstříc. / Jak zrnko hrachu, spadlé s klína, / se ztratila mi někde v zem.« Ty verše mi znějí do mého listopadového vzpomínání vá-

havým smutkem a vlnou láskou, hledající a oživující zaváté kroky na tiché cestě, jež se za humny pomalu rozbíhá do polí, nad nimiž vítr melancholicky zpívá a mlhy zastírají výhled do kraje. Listopad je takový měsíc posmutnělý, měsíc vzpomínání. Vzpomínáme na dušičky, modlíme se za dušičky. Je plno něhy a krásy v slově dušičky. Jako by jim náš rodný jazyk chtěl vyznačit, že ty drahé duše, jež nás opustily, putující k Světlou, mají stále právo na naši lásku, jsou na ni odkázány, potřebují ji. Ta jejich bez-

mocnost, taková dětská bezmocnost, činí z nich něco útlého a drobného; duše se staly dušičkami. Je v tom mnoho řečeno a kněz by se nad tím mohl zamýšlet i theologicky. Často jsem si uvědomil, jako náraz a znenadání, jak čeština nádherně a sytě třebas jedním výrazem vyjádří duchovní obsah věci. Slovo *dušičky* je takovým výrazem. Každý máme nějakou takovou drahou, milou, nezapomenutelnou dušičku, k níž se v tyto dny šerého podzimního smrákání utíkají naše vzpomínky, a za níž na bránu Božího milosrdenství tlukou úpěnlivě naše modlitby. Ach, kolik takových potřebných dušiček zná a má kněžská láska! Řekneme-li *dušička*, je to, jako bychom řekli, že je to někdo, kdo je nám velmi, velmi blízký. Josef Václav Sládek, v jehož verších čeština vždycky zvučela jako šumění lípy, si o svých mrtvých milých povzdychl: »Za moře nám neodešli, / nejsou ani za horami, / jen ta hrstka polní trávy / roste tady mezi námi. / Přes to moře ptáček letí, / přes ty hory vítr táhne, / ale zde tou hrstkou trávy / ruka ruku nedosáhne.« Také tak po lidsku cítiváme, když vzpomínáme těch, s nimiž jsme na tomto světě putovali hodný kus cesty pospolu a kteří už od nás odešli, když už překročili onen temný práh času a nechali nás tu s očima otevřenými a líbajícma šlépěje kroků, jež tu v hlině našeho srdce po nich zůstaly. A po každé o dnu Dušiček tyto šlépěje v nás ožívají, rozkvétají živou krví a zlátnou vzpomínáním. Stojíme na hřbitově, na všech hřbitovech tohoto světa, sklánějice se v modlitbě nad míčlivými rovy, a slyšíme, jak se otvírá propast. Propast zdola, jež ukazuje smrt, a při-

volávající propast shůry, která ukazuje život. *Abyssus abyssum vocat.* »Propast! Co věci v tomto slově! Toť slovo z těch, která se v Písmě nejčastěji vracejí. Duše jest propastí: hlubokost je místem, odkud duše volá k vysokosti: *de profundis! de profundis!*« Tak rozjímá Hello, a tak jsme to mnohokrát prožívali ve svém kněžském životě, kdykoliv jsme nad zavřeným víkem rakve zpívali ono těžké a z hlubokosti rostoucí *de profundis*. Myslíli jsme a myslíme vždycky, kdykoliv se modlíme tento žal, v němž hlubokost pozdvihuje obě své ruce, že i my půjdeme toutéž cestou, jakou šel ten, nad jehož tělem, jež smrt políbila, se nyní uzavřel příkrov rakve? Víme theologicky zcela přesně, že smrt je skutečnou hranicí tohoto života, v němž ještě teď jsme a trváme, a že jí pro duši člověka přestává čas a nastává věčnost. Víme také a připomínáme tuto otrěslivou pravdu i svým věřícím, že stav, v jakém se člověk ocitne před svým Bohem v hodině smrti, bude rozhodující pro celou jeho věčnost, neboť chvíle smrti ve smyslu křesťanské víry určuje konečné stadium putování člověkovy duše. Víme-li to, myslíme také my, kněží, na svou smrt, která mnohého z nás třebas nečekaně zaskočí uprostřed pilné pastorační práce, a připravujeme se opravdu poctivě na svou smrt? Neboť »sacerdotis mors - subita mors.«

Přiznám se, že o letošních exerciciích nejpůsobivěji a nejuklidněji na mne zaútočilo rozjímání P. Sahaná o smrti. Myslim jím i teď, kdy píši své rozjímání nad tichými hrobky. Čas, jenž je obklopen nemíjením, se na chvíli zastavuje před mými dveřmi, jichž se také před půl rokem

viditelně dotkla ruka smrti, kdy mi umřela má pokorná matka, a já si uvědomuji, jak v zrcadle smrti, které nelže a nezkrášluje, jeví se nicotným mnohé, co člověk zde miluje nebo nenávidí, za čím se pachtí a čeho se drží chvějícími se prsty své lačné žádosti a touhy. Kde jsou schopnosti, jimiž se člověk honosil? Kde jsou tituly, známosti, společenská okázalost, co znamenají v perspektivě smrti všechny lidské nevraživosti, zášť a závist, malost a malichernost, ctižádostivé touhy a mnohá dychtivá předsevzetí, kde je to všechno? »Je konec vábení / a vábniček a klamu, / vteřina poslední jak vlna unikla mu.« Tak hovoří básník o svém mrtvém příteli. Ze všeho, ze všeho smrt člověka vysvléká a zůstává jenom prostá, pokorná dušička, která se prodírá k věčnému světlu dalekou a hustou tmou a proší, abychom ji svými modlitbami pomáhali. Tato pomoc je naše útěcha i naše naděje. Básník říká o tom, jenž mu byl blízký a odešel již odtud: »Vrak těla odhodil / do času vlnobití, / tvar duše uchoval / čistý a bez rozbití.« Zbraň víry je v našich rukou po celý život. Pokud je nám dáno, pokud ještě míra našeho času není ukončena, bojujme jí o čistý a ryzí tvar své duše! Pak poznáme, jakou moc má víra, jež vládne i nad královstvím smrti. V jejich požehnaných dlaních hasnou slzy a rodí se naděje ve věčný život. Proto myslíme-li na smrt, myslíme především na život, který dává Bůh těm, kdož ho milují. Tato naděje stojí vedle nás u tichých hrobů našeho pozemského vzpomínání a tato naděje musí neztříšitelně zaznít i v posledním Amen našeho pozemského života.

P. Václav Zima

NEPOSKVRNĚNÁ

V určité šedi adventu v pravém slova smyslu jako nebeský zjev objevuje se v oslňující bělosti Ta, již vzdáváme hold ve svátek Jejího neposkvrněného Početí. A dojem tohoto dne je tak hluboký, že zanechává v našem nitru patrný odraz. Jsme oslepeni. Jinak ani nemůže být!

V onen den zaznívá jástot církve svaté, jež používá o Panně Marii slov z velepisně Šalomounovy: »Všecka jsi krásná, přítelkyně má, poskvrny není na Tobě!«

Bílá barva září nejvíce ze všech barev. Pohlédněte v noci na nebe! Jen jasná barva hvězd se uplatňuje a přemáhá vzdálenost. Ostatní barvy nebes zanikly. V zahradě bílá barva líke vítězí nad ohněm růže. Vrcholky hor jsou nejpatrnější, jsou-li pokryty křišťálově bílým sněhem. Bílé je patrné již z dálky, upozorňuje na sebe. Má nejvíce světla a proto také může šířit hojně světla. Bílý sníh činí noc jasnou. Kolem světla shromažďují se lidé, živoucí bytosti, aby měli světlo.

Vybledne-li bílá barva, přestává být patrnou. Jsou-li jasné hvězdy zahaleny temnými mraky, nastává temno. Taje-li bílý sníh, mizí z dohledu vrcholky hor. Klade-li se na bílý sníh prach ulice, ztrácí svou jasnost, přestává být patrný. Vadne-li lilie a ztrácí-li na své bělosti, není již více nápadná. Jen bílá barva září, temno příkrývá. Temno nelze vidět, ukrývá se, zato však bílá barva neohroženě vystupuje.

Bělost přírody je symbolem bělostných duší. Bílé, to je čisté duše mají v sobě mnoho světla. Jejich pohled, jejich světlo proto hluboko proniká. Duše čisté, neboli bílé, jasně poznávají, jasně vidí, neboť mají v sobě schopnost mnoho osvětlovati. Dávají světlo, činí věci viditelnými. V okruh jejich světla vstupuje člověk, aby našel správnou cestu a ony ozařují cesty a odhalují cíle a zůstávají zrak pro vnímání cílů a cest. Čisté duše mají kol sebe hojnost světla. Proto je je snadno poznati. Jejich světlo září daleko v čas i místa, proto mnozí vědí o nich. Jejich památka je nesmrtelná. Čistota vystupuje neohroženě vpřed. Kdo je poskvrněn, vstupuje bázkivě zpět. Není-li duše více čistá a bílá, poskvrňuje-li se prachem pozemskosti, uhasíná její světlo, více již nezáří.

Bílá barva je vzácná barva, vznešená, ale je přísná. Netrpí ani tu nejmenší poskvrnu, neúprosně ji odhaluje. Jako křišťál září bílý sníh, ale také studí. Hvězdnatá noc pozdvihuje srdce, ale je studenější než noc, kdy je nebe pokryto temnými mraky. Čistota duše vyžaduje úctu, ale ještě větší jsou její požadavky. Smyslová část člověka se chvěje

před čistotou. Jen ten, kdo dovede oceniti čistotu, získává odvahu jít do sebe, věnovat se duchovnímu. Avšak kdo vyplní její požadavky, toho duše se stává čistou, bílou a jasnou. Bílá září daleko. A čím plnější světlo, tím dále zří duše, až její zrak dosahuje Boha. »Blahoslavení čistého srdce, neboť Boha viděti budou.«

Maria, jak nám hlásí svátek jejího neposkvrněného Početí, je zcela bez poskvrny, oslepuje nás bělostí svého zjevu, své panenské duše. Odhaluje nám okouzlující čistotu duše. Jak oceňuje Matka Boží čistotu, bělost svou, je patrné z jejího chvalozpěvu: »Velebí duše má Hospodina a duch můj zaplesal v Bohu, Spasiteli mém, neboť veliké věci učinil mi!«

Velkou, vznešenou je čistota duše. Svítí daleko, zapuzuje temnoty. V temnotu života kol nás šířiti jasné světlo do daleka, zapuzovati temnoty, jež zbavují života, krásy a radosti, je povinností každého z nás, neb jsme tvorové od přirozenosti společenští.

Nechť krásný zjev přecházející Panny, oslepující bělostí duše, nás nadchne pro krásu čisté duše, abychom svou duši takto přetvořovali a stali se dobrodinci pro své prostředí, pro naši dobu!

A nebude-li se nám dostávat odvaha, pak volejme k Neposkvrněné a Ona nám pomůže!

P. Jiří F. Dvořák

PROSINEC

Fráňa Šrámek

Po sněhu půjdu čistém, bílém,
hru v srdci zvonkovou.
Vánoční země je mým cílem.
Až hvězdy vyplovou,
tu budu blízko již. A budu ještě blíže,
až lesní půjdu tmou.

Tu ztichnu tak, jak housle spící,
a malý náhle, dětinný,
a v rukou žmole beranici,
včarován v ticho mýtiny,
tu budu blízko již. A budu ještě blíže,
svých slz až přejdu bystriny.

Mír ovane mne, jak by z chlěva,
v němž vůl a oslík klímají,
světýlka stříknou zprava, zleva,
noc modrá vzlykne šalmají,
tu budu blízko již. Ach, jsem tak blízko již,
snad pastýři mne poznají — — —

VÁNOČNÍ RADOST

Nerad bych, aby se mé slovo jevilo sentimentálním. Vzpomínky k sentimentalitě svádí a neubrání se jejich zastřeně tesknosti ani kněžské srdce. A já vždy o vánocích sbírám trsy vzpomínek jako květy, vytrysklé ze země navzdory sněhu a větru a mrazu, v mé duši ožívá krajina mého dětství a mládí, tvář rodičů, společná modlitba před štědrovečerní večeří, a všechno, co dětské oči milovaly a co je udivovalo. České vánoce! Jesličky, koledy, blaženost Svaté noci a všechna láska, jež se rozlévá po krajině jako mocné a přelíbezné světlo; kdo by mohl zapomenout a kdo by se mohl ztratit tomtuto posvěcení domova, který jde s námi a pořád? »Jít chtěl bych lehkým oblačnem, / mít zas ruce tápající, / jak tenkrát umět nedořící, / zřít kouzlo v zraku záračném.« Tak bych chtěl zatoužit s Ladislavem Stehlíkem, v jehož poslední knize si poslední dobu tuze rád čítám. Všecky myšlenky mé duše zprůzračnějí dětstvím a jejich plachost o vánocích po každé zazní jediným poznáním: dnes Bůh zaplavil celý svět vzácným a nesmírným dobrodiním. Celý svět je orosen láskou. Sv. Pavel toto poznání přímo vykřikl až ke dnu našich duší: »Když ani vlastního Syna neušetřil, ale za nás všechny ho vydal v obět, jakže i s ním nedal nám všechno?« (Řím. 8, 32.) To je odvážné slovo: všechno nám

dal, všechno daroval; ale proč odvažné? Kdo může klást míru Boží lásce? A kdo může omezovat lidskou vděčnost za nesmírné a rozumu nepochopitelné Boží obdarování? Vánoční radost je požehnaná a uzdravující. Jen si poslechněte, jak zpívá v našich koledách, jak naplňuje naše srdce blaženstvím vzpomínek, jak prozaňuje tmou noci světlem ze Světla. A připomínejme svým věřícím, že Bůh nám dal ve svém Synu nejčistší radost, protože v něm dal nám všechno, a že každý, kdo chce Božího Syna milovat, kdo mu chce sloužit, kdo mu chce patřit na tomto světě a po celou věčnost, musí umět dávat radost. Každý křesťan má svým životem všude, kamkoliv vkročí, rozsévat čistou vánoční radost, protože všude s sebou nosí svaté vědomí, že tak miloval Bůh svět, že svého Syna jednorozenného dal. Nad anticipovaným darem tohoto daru Isaiáš vypukl v nadšená slova: Chlapecek narodil se nám, syn byl nám darován!

Jako kněží, služebníci Božího Syna, musíme vědět, co svou podstatou znamená pro duši vánoční obdarování Boží. Víme to. Ale jsme ve smyslu tohoto obdarování celým svým životem a dílem, svou prací pastorační i svým stykem s věřícími, jsme skutečně dárči radosti? Dáváme radost už svým obličejem? Svým pohledem, svou pouhou při-

tomností? Neumíme-li to někdy, jsme-li mrzouti a dokážeme-li tak často nepříjemným způsobem, hlasem, přetékaným cizotou a vzdáleností, odstrčit duši, která se k nám utíká jako k zřídlu posílení a povzbuzení, pak se honem stulme do svých dětských vzpomínek na vánoce. Vzpomeňme si, jak čistá byla tvář našeho dětství o Svatém večeru! Jak nám radostně zářily oči před jesličkami při podívání na líbeznost Jezulátka! Jak upřímně a neproblematicky jsme se radovali nad narozením Božího Dítěte! Jak jsme všude nalézali lásku, vnímali lásku a jak i svou dětskou prostotou jsme chtěli jen a jen každého mít rádi! Ach, vzpomínky mají své kouzlo a svou sílu. Proč v jejich světle vidím zas všechno, jak to u nás bývalo? »Vzpomínkou se stále vracíš«, říká František Hrubín a má pravdu. I o letošních vánocích se budu vracet. Abych si znovu připomněl, že ten, kdo přijímá radost, má povinnost dávat radost. Až přijdou vánoce, poprosme, poprosme pokorně a vroucně před jesličkami: Ježíšku, sladký Dárce radosti, pomáhej nám svou milostí vědět, že kněz, který by neuměl nebo nechtěl dávat duším všude a vždycky tvou radost, by už nebyl tvým knězem! Pomáhej nám svou všemohoucí láskou, abychom se stávali stále více t v ý m i kněžími!

P. Václav Zima

JAKO ÚČASTNÍCI SVĚTLA ŽIJTE

Sv. apoštol Pavel v epištole k Efeským (5, 7—9) říká něco velikého, co by bylo potřebné a užitečné zvláště současnému světu: »Jako účastníci světla žijte! Neboť ovoce světla (se projevuje) ve všelike dobrotě, spravedlnosti a v pravdě!« Apoštolova rada, vyslovená obci v Efesu, je právě dnes nezbytná k vyřešení otázek znepokojujících současný svět.

Žít jako účastník světla znamená vtělit kus věčnosti i světu pozemskému. Dát mu onen poklad lásky, snášenlivosti a trpělivosti, vlastní každému opravdovému křesťanskému srdci. Věnovat mu zároveň aktivní činnost, poctivost, statečnost a důslednost. A nechybět nikde, kde se koná něco ve prospěch bližního, celku, národa! Proto jsme uvítali, že Národní shromáždění zkrátilo týdenní pracovní dobu na 46 hodin. Také toto opatření umožní, aby pracující lid mohl věnovat více času svému duchovnímu a tělesnému rozvoji, aby se věnoval více rodinám a veřejnému působení.

Byly také projednány úkoly, které čekají na splnění v roce příštím. Jsou to sice úkoly nemalé, ale splnitelné. Předpokládají člověka, který nemyslí jen na sebe, ale také na národní pospolitost. Půjde o to trvale a plynule zabezpečovat vysoké výrobní tempo, včas uskutěčnit investice, zajistit export, zvýšit zemědělskou výrobu, postarat se o trvalý růst životní úrovně, zvyšovat produktivitu práce a učit se čím dále lépe hospodařit a hospodářství řídit. Všechny tyto úkoly žádají od těch, kteří je mají splnit, nároky na odborný, ale také morální vývoj. To se dotýká také katolíků, jejichž ušlechtilou touhou je být v čele plnění vlasteneckých úkolů.

Avšak aby byly splněny tyto veliké úkoly, je zapotřebí ještě jednoho: trvalého míru. Mír potřebuje nejen hospodářský a společenský vývoj; také morální a náboženský život se může plně vyvíjet jen v prostředí míru, pokoje a lásky. Proto naše vlast podává přátelskou ruku všem lidem dobré vůle, kteří stejně jako my touží po požehnání míru. Kolik hromadných a jednotlivých návštěv jsme u nás uvítali v posledních dvou

měsících! Jugoslávce, Řeky, Jihoameričany, hosty vládní delegace z NDR. Vzpomínáme zvláště významného posla míru, kterým byl indonéský prezident Sukarno. Jak je nám jeho vzdálená vlast zvláště dnes blízká!

Dojemně vylíčil veliký syn svého lidu jeho těžký údel v minulosti: »Viděl jsem, že můj národ není národem svobodným, že se stal obětí kapitalismu a imperialismu... Můj nacionalismus, to je láska k vlasti, láska k národu, láska k naší národní kultuře, láska, v níž je zároveň hluboké přesvědčení, že indonéský národ je součástí celého lidstva. V mládí jsem četl slova doktora Sun Jat-sena, že Asie je jenom jedna. Vzpomínám si na výrok Rabindranátha Thákura, jenž řekl, „že Asie je jedna“. Já, přátelé, bych to chtěl říci ještě plněji. Nejenom Asie je jedna, ale celé lidstvo tvoří jeden celek.

Lidstvo ještě nežije ve šťastném světě, je ještě mnoho nemocí, které narušují štěstí lidstva. Kolonialismus a imperialismus ještě nezemřely, kapitalismus ještě nezahynul. Ještě není odstraněno nebezpečí atomové války. Lidstvo žije dosud v nebezpečí. Chce-li se svět zbavit choroby kapitalismu a imperialismu, nebezpečí nové atomové války, chce-li žít šťastně, není jiné cesty než cesta vzájemné spolupráce!

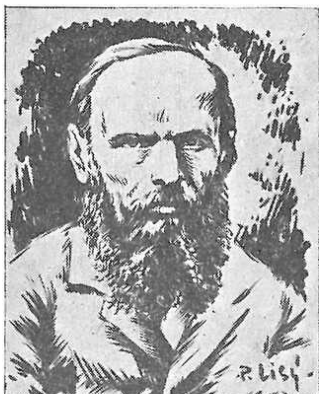
Přijel jsem do Československa jako posel indonéského lidu, abych zde posílil spolupráci mezi československým a indonéským lidem. Považuji za svůj úkol posílit nejenom přátelství mezi československým a indonéským lidem, ale přispět i k tomu, aby celé lidstvo spolupracovalo v úsilí o vytvoření šťastného světa. V tomto úsilí nehraje žádnou úlohu, zda barva něčí kůže je bílá, černá, žlutá nebo hnědá. V tomto úsilí, v tomto boji je nejdůležitější člověk. Člověk, který chce žít společně ve šťastném světě. Proto pojďme všichni do světa spolupráce, do světa přátelství!«

Jak jsou tato závažná slova blízká našim srdcím, jak jsou srozumitelná našemu myšlení a citění! Jít do světa přátelství a lásky, do světa šťastného, znamená jít do světa cestou, kterou nám naznačil Syn Boží. Člověk do ní nemůže vkročit než jako nositel světla, než

ŽIVÉ SVĚDOMÍ

(K 75. výročí úmrtí F. M. Dostojevského)

Z podnětu Světové rady míru vzpomínáme dnes velké osobnosti světové kultury Fedora Michajloviče Dostojevského.

Dostojevský se narodil dne 21. listopadu 1821 v Moskvě jako syn nemajetného lékaře. Po středoškolských studiích vstoupil r. 1837 do Vojenské technické akademie. Po jejím absolvování vstoupil do státní služby, kterou však záhy opustil (r. 1844).

Od té doby zabýval se jen spisovatelstvím a žurnalistikou, v níž se projevil jako slavjanofil a odpůrce Západu, bystrý i svérázný pozorovatel i kritik běžných událostí.

Již první jeho povídka »Chudí lidé« (r. 1846) mu zjedнала zvukné jméno, takže se mohl výhradně věnovat jen literatuře. V této své práci vykreslil výstižně a věrně život ubohého a stárnoucího úředníčka a jeho obětavou, nesobeckou lásku, takže kritika jej označovala za nástupce Gogola.

Řada dalších jeho povídek nedosahuje již dokonalosti prvního díla, ač na př. v povídce »Dvojník« (roku 1848) objevuje se již předzvěst budoucího znamenitého psychopathologa.

Dostojevskij přijal za svůj tehdejší názor prostého lidu, že zločinec jest pouze nešťastný člověk, protože zhrděl: i v nejhorším člověku je dobré jádro, přiznáním a uvědoměním si své viny a pokáním jest možno se očistit a zdokonalit. Proto trest, útrapy a bolest jsou cestou k mravnímu obrození, k vnitřnímu štěstí, k Bohu. Proto Dostojevskij, prosycen láskou k ubohým trpícím, hřešícím a pochybujícím, geniálně osvětluje hlubiny lidské duše, temné pohnutky lidských činů v ohromné jejich různotvárnosti, stává se mistrem důžepné analýsy.

Pro celkem nahodilou účast v socialistickém kroužku Petraševského byl Dostojevskij r. 1849 odsouzen k smrti; cestou milosti byl mu tento trest změněn v dlouholetý žalář. Odpykal si 4 roky vězení a 6 let

jako vítěz nad temnotami. Může jít do šťastného světa jen cestami lásky, pokoje a duchovního bohatství.

Avšak není ještě snadné dostat se tak daleko v současné době. Sám indonéský prezident několikrát se zmínil o tom, že existuje ještě mnoho nepřátel lidského rodu, kteří by chtěli zvrátit kolo dějin tak, aby v nich vládla hrůza, válka, národní, rasový a sociální útisk, despotie nad tělem i duchem. Tyto temné síly musí křesťan stejně pomáhat přemáhat jako svatý Jiří, který porazil a zabil draka. Bůh chtěl a chce štěstí Jim stvořených lidí. Proto jim také dává sílu, aby stejně jako svatý Jiří s drakem svedli oni vítězný boj s nestvůrou, která se nazývá imperialismus, kolonialismus a militarismus. Podívejme se na to, jak tyto obludy působí dále zlobně v našem věku.

Suezská krize je ukázkou toho, co se skrývá za předstíraným »humanismem« a »křesťanstvím« západních států. Jak se znova ukázala vlčí podoba kolonialismu, který nechce dovolit, aby průplav, který je na egyptském území, byl řízen egyptskou rukou. Separátní konference 18 zemí, které Británie, Francie a USA sezvaly, ukázala nejen na tyto tendence, ale i na to, že mezi účastníky nebylo jednoty. Ukázala i na to, že většina zúčastněných si přeje pokojné vyřešení suezského konfliktu. Samotné USA pod vlivem presidentských voleb zaujaly stanovisko, které se příliš nezalíbilo britským a francouzským kolonizátorům. Nakonec nezbylo, než aby věc byla postoupena tam, kam patří: Organizaci Spojených národů, Radě bezpečnosti. I když je věc složitá, je trpělivě a mírně projednání suezské záležitosti nezbytné a jediné možné.

Mezi předsedou vlády SSSR Bulganinem a prezidentem USA Eisenhowerem byla vyměněna poselství o odzbrojení. I když v těchto dokumentech nenastalo ještě podstatné sblížení stanovisek, přece president USA nemohl popřít mírumilovnou snahu SSSR. N. A. Bulganin v poselství o tom řekl: »Právě proto Sovětský svaz, který se rozhodl snížit stav své armády o více než 1,800.000 mužů, vyzval ostatní státy, aby následovaly jeho příkladu. Nemůže být pochyb o tom, že uvedené jednostranné snížení ozbrojených sil Sovětského svazu nesporně svědčí o jeho mírumilovnosti, o jeho úsilí žít v míru a přátelství s ostatními státy. Obdobné kroky jiných mocností by znamenaly rovněž přínos k navázání přátelských vztahů mezi zeměmi a ke zmírnění nedůvěry a strachu, v jehož zajetí jsou

národy až do dnešního dne.« Poselství N. A. Bulgani-
na zdůrazňuje nutnost neustat v řešení klíčového problému odzbrojení, i kdyby byl sebeobtížnější a složitější.

V téže době je ve vládě Německé spolkové republiky rozepře o tom, jak dlouhá má být služba v obnovené, neblaze proslulé wehrmacht. Ministr války Blank požaduje 18 měsíců, zatím co někteří ministři Adenauerovy vlády pravděpodobně z důvodů volební kampaně se domnívají, že stačí doba 12 měsíců. To je bonnský příspěvek k otázce odzbrojení a snížení mezinárodního napětí. Avšak v samotné NSR se mnoho významných politiků vyslovilo o věci jinak. I oni, jako předseda Svobodné německé strany Dehler, se vyslovili pro nutnost žít v pokoji, míru a přátelství se zeměmi východní Evropy, zvláště s Polskem.

Za významnou událost musíme také pokládat konferenci o stanovách agentury pro atomovou energii. Předsedou konference, konané v New Yorku, byl zvolen Brazilec J. C. Muniz, místopředsedou Čechoslovák Dr Winkler. Ve svém projevu řekl náš zástupce slova, s kterými hluboce souhlasíme: »Jestli je široce založená mezinárodní spolupráce v oblasti politického, hospodářského, sociálního a kulturního života žádoucí, užitečná a potřebná — pak spolupráce v oblasti mírového využití atomové energie je přímo imperativní nutností. Na druhé straně rozšíření a prohlubování mezinárodní spolupráce vede k posílení vzájemné důvěry mezi národy a tím též k dalšímu zmírnění mezinárodního napětí.«

Je nesprávné vidět světový vývoj jen v růžovém světle. Je však stejně neodůvodněné nasazovat si brýle zklamání a nedůvěry. Zvláště však nám jako křesťanům musí být jasné, že síly zla a temna nikdy neustoupí bez boje. Tím je však zároveň řečeno, že tento boj musí být vybojován zbraněmi ducha, lásky a ukázněnosti. V mezinárodní politice sice se mnohdy ozývají vyhrůžná slova a jsou leckdy doprovázena naježenými hlavními děly, jako je tomu v suezském případě. Avšak politika vedená těmito způsoby ztrácí čím dále tím více na účinnosti a vážnosti, zvláště v očích veřejnosti. Komu není jasné, že tato politika, jejímž výrazným příkladem je na př. bezohledné násilí Britů na ostrově Kypru, je v našem věku neudržitelná? I v kyperském příkladu budou Britové kapitulovat. Popravy kyperských vlastenců jen zocelí touhu řeckého lidu dosáhnout osvobození ostrova z britských ru-

deportace na Sibiři, jež mistrně vylíčil v knize »Zápisky z mrtvého domu« (r. 1861). V té době obrátil se Dostojevskij do svého nitra, přiblížil se k lidu a hledal útěchu v bibli.

Dostojevskij jest rozený dramatik, v jeho díle jest plno vzruchu a tím dosahuje otřásajícího dojmu. Ide mu vždy o myšlenku. Obsah a forma jeho děl jest často nedokonalá, na což měl ovšem neblahý vliv i spěch, s nímž byl nucen tvořit, aby uhájil svou mnohdy krušnou existenci.

V chronologickém postupu uvádíme jeho nejvýznamnější díla:

Knih »Zločin a trest« (r. 1866) řeší otázku mravní odpovědnosti člověka za zločin (vražda pro ideu) tím, že vnitřní svoboda tkví v přiznání své viny, v pokorě i v pokání a spásou i obrozením v křesťanském pochopení života.

Román »Idiot« (r. 1868), v němž uložil mnoho svých osobních zážitků, zejména ve světlé postavě chorého knížete Myškina, podává chmurný a prorocký obraz revolučních a socialistických snah tehdejší ruské společnosti. Odsouzení bořivé činnosti inteligence podává dílo »Běsov« (r. 1871). R. 1875 vydává Dostojevskij rozsáhlý román »Výrostek« a po něm se chystá, když se jeho finanční poměry urovnaly, k skladbě, ve které chtěl v osudu jedné rodiny vylíčit muka, hříchy, hledání a obrození intelektuála, jehož nemůže uspokojit rozum, člověka smyslného, zemního a živelního, kterého tato zemní síla stahuje v bahno, a čistého, věří-

cího, ale naivního hochu, který musí projít životem, aby nabyl dokonalosti.

Dostojevskij, jenž po celý život trpěl epilepsií a chatrným zdravím, byl dne 9. II. 1881 v Petrohradě (dnes Leningradě) zastížen smrtelným chrlením krve, nemohl zakončit toto své připravované dílo: přesto jeho poslední dílo »Bratři Karamazovi« (r. 1888), které bylo míněno jako počátek celé mohutné skladby, znamená vrchol jeho tvorby, i když je to jen román hledání, muk a pochyb.

Dostojevskij, nedostižný mistr v líčení duševních stavů, měl veliký vliv na literaturu nejen naši, ale i světovou: všichni jeho hrdinové mají v sobě možnost největších špatností, bojují o poznání sebe, světa i Boha.

Dnes — s odstupem času tří čtvrtin století — vidíme v díle Dostojevského jeho mučivý vlastní vývoj, boj s pochybnostmi, osudnými sklony vlastní povahy, s nedostatkem, existenčními obtížemi, finančními těžkostmi a s jinými překážkami vnějšími i vnitřními.

Avšak nad temnými silami choroby a hříchu vítězí básníková vůle k životu, přesvědčení, že snaha dobýt si Boha dojde splnění a že všechny rozpory splynou ve vyšší jednotu.

Ač Dostojevskij nepodává hotové nauky, zůstává ztělesněním touhy po absolutnu, lásky k životu i k člověku, živým svědomím svého národa i všeho lidstva.

A proto i my dnes právem jej vzpomínáme.

Dr Jindřich Svoboda

kou. Krev mučedníků jen povzbudí kyperský lid k dalšímu spravedlivému boji.

Silám dobra je třeba činnorodě pomáhat. Lidstvo nemůže být neúčastným divákem v zápase o jeho pokojnou budoucnost. Katolický lid se svými pastýři dobře ví, že násilí, vyhrožování a útisk jsou proti duchu Kristovu a tím nám cizí a zavrženíhodné. Proto budeme posilovat snahy, všechny nedořešené problémy řešit cestou pokojného jednání. Neboť chceme a budeme žít podle slov Pavlových. Budeme žít jako účastníci světla, kterému budeme vydávat aktivní svědectví.

Konsolidující proces, který k naději celého mírumilovného lidstva pokračoval až do podzimu, byl náhle v říjnu přerušen dvěma velkými událostmi. Především v našem bezprostředním sousedství, v Maďarsku, pokusily se reakční živly o zvrát dosavadních poměrů. Pokojných demonstrací maďarského lidu, který se dožadoval odstranění nedostatků, brzdících výstavbu vlasti a blahobyt, využily fašistické skupiny k organizaci hromadného teroru a protilidového povstání. Horthyovští důstojníci, příslušníci šipových křížů spolu s cizími emisary nastolili po oněch deset dní, kdy vládli, nepředstavitelnou hrůzovládu. Ta otevřela plně oči maďarskému lidu, který se přesvědčil, že režim nastolený reakcionáři a dobrodruhy nemá nic společného s demokracií a který prohlédl rovněž nečistou hru s hesly svobody a nezávislosti. Mohutné lidové hnutí povalilo zrádnou vládu Nagyho a za pomoci sovětských jednotek učinilo konec nesmyslným bratrovražedným bojům, teroru a chaosu.

Dnes je všem lidem dobré vůle jasno, že události v Maďarsku byly inscenovány západními imperialistickými mocnostmi, které chtěly reakčního spiknutí v Maďarsku využít k tomu, aby si uvolnily ruce

k chystané agresii do Egypta. Stát Izrael vzal při tom na sebe úlohu provokatéra a zahájil ozbrojený útok na Egypt. Krátce nato, bez vyhlášení války, Anglie a Francie bezohlednými nálety a později vyloděním zahájily agresii proti Egyptu. Zaslouží si chválu hrdinný odpor, který nepatrná egyptská armáda kladla mnohonásobně silnějším útočníkům. Bude povždy skvrnou britské a francouzské historie způsob, jak vedly válku v Egyptě. Tento nelidský a krutý způsob války však označily za »policejní akci« k nastolení klidu a pořádku v Suezském průplavu. OSN vyhlásila sice po dvakráte požadavek zastavení palby, avšak útočníci výstřah nedbali, chtěli dobýt v Egyptě co největších strategických posic. Jejich snahou bylo zabezpečit si Suez a učinit všechno potřebné k tomu, aby arabské státy opět uvrhli do koloniálního jha.

Zdrcující většina lidstva jasně zavrhlala britsko-francouzskou agresii. Rovněž lidstvo pochopilo, že formální poměr USA k problému prakticky kryje útočníky. Mnoho národů v čele se Sovětským svazem projevilo ochotu nároky ozbrojenými silami zamezit v pokračování agrese a nastolit v této oblasti klid.

Všichni lidé dobré vůle si uvědomili nebezpečí třetí světové války. S válkou si nelze zahrávat a nelze se také smířovat s jakoukoliv agresí. Soud Boží a odpor mírumilovných lidí na celém světě jistě postihne útočníka. I nacistická tyranie, která se chlubila, že bude tisíciletou říši, se zhroutila v několika málo letech. Stanovisko křesťana nemůže být jiné, než že zavrhně útočníka, že odsoudí nejstrašnější zločin proti Bohu a člověku, kterým je nespravedlivá, útočná a lupičská válka. Musíme se snažit, abychom pro mír přinesli účinné oběti a abychom učinili všechno pro zmírnění utrpení, které válka vyvolala. Kéž nám milosrdný Bůh v těchto cílech je nápomocen!

P. Jan Mára

NÁŠ ZÁPISNÍK

PAPEŽ INOCENC XI. BLAHOŘEČEN

Za přítomnosti četných poutníků z nejrůznějších evropských i mimoevropských zemí byla v neděli 7. října 1956 proklamována ve vatikánské basilice beatifikace papeže Inocence XI. Večerní pobožnosti ke cti nového blahořečeného zúčastnil se svatý Otec Pius XII., který se v 17 hodin dostavil z Castel Gandolfo do vatikánského města. Dopoledne již recitoval papež ve své letní residenci církevní modlitbu blahoslaveného, a pak zhodnotil v rozsáhlé homilii život a dílo papežovo. Původ všech úspěchů tohoto velikého muže 17. století spočíval v modlitbě, pravil Pius XII. Jeho projev byl rozhlasem přenesen do velechrámu sv. Petra.

Dopoledních oslav zúčastnili se kardinálové Roncalli, Ottaviani a Canali. Slavnou pontifikální mši svatou celebroidl děkan Posvátného kolegia, Eugenio kardinál Tisserant.

Večerní eucharistickou pobožnost měl za přítomnosti svatého Otce Msgre Felice Bonomini, biskup města Como, rodiště Inocence XI. Potom byly odevzdány Piu XII. tradiční dary. Vzácný relikviář s partikulí srdce blahořečeného věnovala diecése Novara. Doručil jej biskup Msgre Gremi. Ve městě Novara byl totiž Inocenc XI. biskupem od roku 1650 do roku 1656.

Ve své homilii ke cti nového blahoslaveného prohlásil Pius XII. mimo jiné, že povýšení Inocence XI. za skoro 3 století po jeho úmrtí je nejen aktem historické spravedlnosti vůči osobě, která se vysoce zasloužila o Církev a Evropu, ale též poukazem na cestu k dosažení spásy, míru a obnovy v naší době. Naše doba je jako ta, v níž žil Inocenc XI., charakterizována naléhavou potřebou duchovního znovuzrození, doba vážná, plná protikladů, které je nutno vyrovnat a zahladit.

Reformy Inocence XI., jehož velikost spočívá v jeho svatosti, v oddanosti Bohu a v lásce, projevovaly se hlavně v mravní obnově města Říma a v obnově správy církevního státu. Porazil mimo jiné nepotismus

a tvrdě zasahoval všude tam, kde se vyskytovaly zlozvyky.

Potom vypočítal Pius XII. zevrubně opatření Inocence XI., jimiž pozvedl náboženský a mravní život, zhodnotil jeho úsilí za obrany města Vídně proti Turkům a srovnal ho se svatým Piem X. Oba papežové, pravil, jsou zářivými příklady toho, čemu říkáme »Muž Boží«. Oba sloužili jen Bohu a hledali Boha, vedeni vědomím, které ovlivňovalo celou jejich bytost, že je nutno věnovat se úkolům podstatným a neztráct se v záležitostech podrázených a vedlejších. Oba si vyvolili pro svou osobu prostotu a chudobu, ale zachovali si přitom stále otevřené srdce.

Ostatky blahoslaveného Inocence XI. byly dosud pochovány v kryptě velechrámu sv. Petra. Nyní budou definitivně uloženy pod oltářem sv. Šebestiána v téže vatikánské basilice. Křišťálový sarkofág, darovaný diecézí Como, má nápis: »Ecclesia Comensis filio et protectori suo.«

Josef Němec

PRVNÍ MEZINÁRODNÍ PASTORAČNĚ LITURGICKÝ SJEZD

V úterý 18. září 1956 zahájil v horní basilice San Francesco v Assisi Gaetano kardinál Cicognani, prefekt Posvátné kongregace obřadů, pontifikální Mši svatou první mezinárodní pastoračně liturgický sjezd. Bylo to v církevních dějinách po prvé, že se sešli kardinálové, biskupové, kněží a laičtí odborníci z celého světa na pracovní schůzi, aby projednali aktuální liturgické otázky.

Ve středu 19. září se konaly první přednášky: Napřed hovořil prof. Josef A. Jungmann (Innsbruck) na thema: »Duchovní správa jako klíč k liturgickému dějinám«. Další projev měl opat Bernhard Capelle OSB (Löwen) o »Pastorální teologii encyklik „Mystici corporis“ a „Mediator Dei“«. Pierre kardinál Gerlier (Lyon) referoval o »Novém dvojjazyčném rituálu a jeho vlivu na duchovní správu«. Dr. Johannes Wagner (Trier) mluvil o »Liturgickém umění v duchovní správě«.

Druhý den konference probíhal takto: Jako první přednášel P. Augustin Bea (Řím) o významu slova Božího v liturgii. Podotkl zvláště, že Církev předčítává od nejstarších dob při svých bohoslužbách Písmo, v němž k nám promlouvá sám Svátý Duch, z něhož dostává Církev svou posilu v čase i životě. Užívání Pisma při Eucharistické oběti jasně ukazuje, že Církev žije vírou oběma, slovem Božím i jeho Svátostmi.

Biskup Dr Spülbeck (Meissen) referoval o oslavách Svátého týdne v Německé demokratické republice. Poukázal na tři hlediska, která dopomohla Svátému týdnu v jeho nové formě k tak dobrému úspěchu: je to jednotnost a pravost posvátných obřadů, jakož i aktivní účast lidu na nich. Dr Spülbeck mluvil místo zemřelého biskupa berlínského Dr Wilhelma Weskama, kterému byl referát původně přidělen, jehož vzpomněl kongres přečtením zvláštního nekrologu.

Nové uspořádání liturgie Svátého týdne projednával v pátek také P. Fernando Antonelli OFM, člen historické sekce Posvátné kongregace obřadů. Označil reformu za veliký úspěch. V budoucnu bude se jednat o to, aby byla reforma ještě lépe uskutečněna, aby byl správnou oslavou největšího svátku církevního roku prohlouben život v Kristu. Světící biskup Ferdinand L. F. Dworschak (Fargo, USA) předložil sjezdu zprávu o průběhu Svátého týdne ve Spojených státech, sepsanou arcibiskupem Edwinem O'Hara (Cansas City), který neočekávaně zemřel na cestě do Assisi.

V pátek odpoledne hovořil biskup Dr Albert Stohr (Mainz) o encyklice »Musicae Sacrae Disciplina« a o jejím významu pro duchovní správu. Z dějin církevní hudby plyne jednoznačný závěr, že Musica sacra nesmí být nikdy uměním pro umění, nýbrž musí sloužit vyššímu cíli. Církvi vlastní zpěv je Gregoriánský chorál, který vyžaduje tři vlastnosti: svatost, vysokou uměleckou hodnotu a universalitu. Gregoriánský chorál však nevyklučuje polyfonní zpěv a instrumentální hudbu.

K otázce užívání lidového jazyka v liturgii prohlásil kardinál Gerlier (Lyon), že umožňuje věřícím aktivnější účast na službách Božích. Přitom nelze ovšem zapomenout, že je a zůstane latina společným jazykem západní Církve. Ani nejdokonalejší a lidu nejsrozumitelnější liturgie neřeší všechny pastorační problémy při udělování svatých Svátostí.

Apoštolský vikář Msgre Willem van Bakkum (Ruteng, Indonésie) vyložil, že není obnova liturgie ani pro oblasti misijní věci »přepychovou«, nýbrž že má naopak právě tam mnohem větší význam než v jiných oblastech světa. Je nutno najít takový způsob liturgického vyjadřování, kterým by národové misijních zemí poznali, že naleznou v Kristově Církvi nejen pravou víru, ale též pravý kult. Je však nutno uvědomit si, že nelze v misijních zemích rozumět katolickému kultu, nebude-li přizpůsoben smýšlení a citění tamějších věřících.

V sobotu večer přijal svatý Otec Pius XII. všech 1200 účastníků kongresu, v jehož čele stáli kardinálové Ottaviani (Řím), Lercaro (Bologna), Frings (Kolín), Cicognani (Řím), Gerlier (Lyon), de Ariba y Castro (Tarragona), 53 arcibiskupů a 15 opatů, jakož i vedoucí preláti papežského státního sekretariátu.

Svatý Otec měl dlouhý projev na temata: »Liturgie a Církev« a »Liturgie a Pán«. Podtrhl nesrovnatelné pokroky liturgického hnutí, které bylo zahájeno svatým Piem X. Upomínal posluchače, že je nutno vystříhat se dvou extrémů: slepé přichylnosti k minulosti s jedné strany a opovrhování minulostí s druhé strany. Jsou v liturgii prvky nezměnitelné, řekl, které přecházejí doby, ale též prvky dočasné, ba chybné. Přítomný postoj zástupců liturgie k minulosti zdá se svatému Otci celkem správný. Církev se k minulosti vrací, aniž by ji otrocky kopírovala, a vytváří přitom současně i nové obřady, připouští lidový jazyk a lidový zpěv. Není ovšem zbytečné poukázat znovu na to, že má Církev závažné důvody, aby dále trvala v rámci latinského ritu na dodržování latinského jazyka při celebraci Mše svaté.

Svatý Otec skončil slovy: »Přejeme si upřímně, aby liturgické hnutí pokračovalo, a chceme je podporovat, ale je také naší povinností předejít všemu, co by se mohlo stát zdrojem bludů a nebezpečí.«

SEDMDESÁT LET ARNOŠTA HRABALA

Vzhledem k nespočetnému zástupu kněží literátů jsou kněží výtvarníci v dějinách české kultury téměř ojedinělí. Ještě spíše ze starší doby je známa řada duchovních, kteří pracovali jako výtvarní umělci, na příklad Siard Nosecký nebo Ignác Raab, ale v novější době, zdá se, je kněz výtvarník u nás vzácností. Jednou z nich je Moravan P. Arnošt Hrabal, po léta již známý svými ilustracemi básnických děl, kresbami i grafickými listy, letos právě sedmdesátin. Narodil se v Buchlovicích 4. prosince 1886 a studoval na gymnasiu v Uh. Hradišti a pak bohosloví v Olomouci, ale teprve jako kněz měl možnost se vyškolit v malířských a grafických znalostech ve Vídni i v Praze. Po byt na uměleckých učilištích byl pro něj však jen epizodou, neboť po všechna ostatní dlouhá léta působil v duchovní správě, nejdříve na severní Moravě a později ve svém rodišti jako farář. Tam i dnes žije, oddán nejen posvátné službě svého povolání, ale také umělecké tvorbě.

Těžisko Hrabalova projevu je v kresbě a v grafice, hlavně pak v dřevorytu, jímž se nejpůsobivěji vyjadřuje. Je vskutku mistrem dřevorytecké techniky. Především v krajinném dřevorytu dosáhl vysoké dokonalosti. Příroda v námětech Hrabalova díla ostatně převládá; na jeho listech zpravidla nechybí alespoň rostlinná dekorace. Už od dětství na něj příroda působila zvlášť naléhavě. »Nic na světě nemělo na mne tak směřodatný vliv jako krásný Boží svět pod Buchlovem a později Jeseníky,« napsal sám o sobě. Tím Božím světem se ovšem rozumí také lid se svými tradicemi a obyčejí. »Hrad a zámek, lesy a panský park s mohutnými stromy a nádhernými pávy, lidové staré písně a moravská muzika dobrých hudebníků, kostelní chorály, které s láskou a zvláštním svým způsobem na varhany doprovázel můj strýc Lukáš, velká stará bible mého strýce Jana, mystika církevního roku, pouť na Barborku a Velehrad, pochůzky s mým otcem listonošem přes Buchlov a nekonečné lesy na Stupavu — mi učarovaly navždy...« Takové jsou prameny Hrabalovy inspirace. Za ta mnohá léta, co P. Hrabal pracuje, kolik se shromáždilo pozoruhodných námětů, ať už v jednotlivých kresbách či grafických listech anebo v obrazových cyklech a ilustračních doprovodech. Jsou to zejména pohledy na les, které tak znamenitě dovede Hrabal zachytit. Do lesů, mezi jehličiny a květy zasazuje své postavy, rostlinnými motivy dekoruje své idylické výjevy. Jeho zhmotněné vidiny biblických scén a příběhů z legend patří k cenným projevům náboženských představ v našem umění. Jeho soubory grafických listů, svérázné ilustrace bibliofilů i výrazná exlibris a jiná drobná grafika jsou hledány sběrateli. Každá práce z Hrabalovy dílny prozrazuje charakteristickými tahy ruku svého mistra a jeho romantisující představivost, v níž se šťastně rozrůstá líbezný květ moravské zbožnosti.

Jako mnohé jiné pozoruhodné zjevy naší kultury, také Arnošta Hrabala dovedla ocenit nejprve cizina. Nikde jsme nečetli tak obdivné ocenění jeho díla, jako to učinila vzrušená slova švýcarského kritika Williama Rittera, nadšeného přítele i znalce slovanských kulturních statků. V zajímavé studii, napsané už 1928 a vydané v českém překladu 1938, hodnotí Ritter Hrabala jako umělce, který zejména dovede vyjádřit bohatství lesa se všemi jeho krásami. Shledává, že Hrabal předvádí »pohanský les pokřesťaněný«, že tajemný a temný les českých krajů, který je jakoby dědicem ještě pohanských časů, zjasňuje a posvěcuje přítomností křesťanských symbolů a vytváří tak osobitou »báseň lesa«. Když hovoří o Hrabalových dřevorytech, vzpomíná Ritter na slavná jména dávných rytců, na proslulé malíře romantiky a u Hrabala rozpoznává

analogii myšlenek a tvorby oněch mistrů. Vzpomíná především na všechny ty, kdo tak či onak dovedli uchvátit alespoň něco z vlastností lesa; jmenuje i Mánesa a Alše, v jejichž některých pracích vidí »žárodek umění a poesie« Arnošta Hrabala.

Můžeme tedy skromnému jubilantu v upřímnosti poděkovat za vykonanou práci, za rozložené dílo, na které jsme hrdi: za dílo, které v zadumání vidí Boha i svět, člověka i přírodu; dílo, v němž je harmonie náboženské, národní i všelidské myšlenky, svátečního i všedního dne; za dílo, které vyrůstá z kněžského života, které hlásá evangelium jazykem umění. *vsč*

JUBILEUM JAROSLAVA DURYCHA

Jaroslav Durych, dovršující 2. prosince letošního roku sedmdesát let svého života, si zaslouží, abychom ho vzpomněli svátečně a vděčně. Ti, kdo se rozpomenou na veřejný život u nás před dvaceti, třiceti lety, jistě si spravedlivě uvědomí, jak veliký ohlas mělo Durychovo slovo v onom čase, jak se zasloužil o to, aby se napřímilo a vzkřísilo sebevědomí mnohých malovérných, skleslých a váhavých katolíků, jak způsobil, aby slova ještě průkaznější došla k sluchu těch, kdo ještě hledali zakotvení a výraz.

Durych vystoupil v literatuře ještě před první světovou válkou a za války pak prvními knihami; brzy se vidělo, že se jim objevuje mocná básnická osobnost. Výrazných individualit mezi spisovateli bylo tehdy více, avšak mezi těmi, jejichž dílo se vzpínalo k vyšším cílům, byl Durych jedním z prvních, kdo se rozhodně a s důrazem přidržovali katolické tradice a kdo chtěli být ve všem a vždycky bez výhrad věrni víře a zákonům Cirkve. Mohli se ovšem již opřít o starší druhy, o dílo staroříšské, anebo okruhu Meditací, kde právě Durych začal publikovat, ale vlastně teprve on prolomil uzavřenost dosavadní »katolické literatury«. Se svými přáteli počal uplatňovat důsledná katolická hlediska. Chtěl sloužit Cirkvi svou činností, toužil, aby se kvas víry plně projevoval v národě. Postupem let tato snaha, proměňovaná v skutky, ustavičně sílila. Bylo to snad proto, že vyrostl v katolickém ovzduší a že byl od mládí vnímavý k církevní nauce, že »sentire cum Ecclesia« mu znamenalo neustálou a opravdovou účast? Či se v něm ozývalo vědomí zvláštního poslání, když směřoval kdysi ke kněžství?

A tak Durychova touha po rylosti, opravdovosti v životě se svého času uplatnila i v hojných zápasech a polemikách, působících rozruch a pobouření, později uvědomělou spoluprací v katolických publikacích, články i knihami zbožných úvah nebo hagiografického líčení i podílem na překladu Summy sv. Tomáše Akvinského. Od prvních prací, od překladů ze sv. Anděly z Foligna a ze sv. Terezie od Ježíše, od Svatého Jiří a Modlitby k Nejsv. Svátosti přes hymnus Piovi Desátému, Svatého Vojtěcha a Lotra na pravici, tvoří náboženská témata osu jeho díla. V průběhu let pak »poutní zboží« spíše převážilo ostatní zájmy; vždyť je tu zřejmý vzestup od Tří dukátů k Služebníkům neúžitečným, k románu, jehož napětí má už zcela duchovní ráz. Třebaže se časem v Durychově tvorbě vyskytl leckterý omyl, což jest zcela přirozené v lidském počínání a v dile tak rozsáhlém, třebaže v mnohém je možno s ním nesouhlasit, přece nelze upřít, že základní záměr každé jeho práce je vždycky podroben zásadám křesťanského řádu. Je především významné, že Durych je básník křesťansky věřící, opírající se o katolickou nauku ve výkladu světa a ukazující na katolické myšlenkové bohatství. V tomto zorném úhlu se snaží aspoň ve zlomku postihnout tajemství lidského osobního údělu i určení národů a zemí, v pohledu na výkyvy a zmatky této časnosti dovede vážit podivuhodnost Božích cest, vidět pouti lidských duší k Bohu. Je si vědom rozhodující ceny milosti a oběti, existence spásy a zavržení, snad právě jako lékař dovede postřehnout i v porušenosti tohoto života úlom-

ky dávné krásy, poznává, »jak životem září trosky ráje«. V době, kdy ještě slavně trůnily zasloužilé honorace a měšťanská ctihodnost, troufal si oslavit chudého, prostého, povrženého člověka. Věděl také, jaké místo přísluší lásce, která všechno snáší a všechno překonává. A mohl se stát čistým a vroucím básníkem mariánským snad právě proto, že mu byl dán tak jemný smysl pro ženský půvab, pro krásu panen.

Ale uplynula desítky a dnes lze zvážít v souvislosti a ve srovnání s celkem i věci dříve nechápané a odmítané. Nastala rozličná zdržení a zastavení v přívalu událostí, byly slepé uličky, vždyť »divné bývají příběhy těch, kteří konají cestu do Svaté Země« — ale byla také slavná vítězství. Podstata a důležitější část Durychova díla nepochybně zůstává v trvalé platnosti, tím, k čemu se lze s radostí vracet. Připomeňme si Durychovy verše (— jaké potěšení má věřící čtenář z cyklu Eva a z drobného souboru Té Nejkrásnější; vždyť by stačilo, aby byl napsal jenom báseň Na Montserratě —); vzpomínky na léta mladosti, črty z války, záznamy a postřehy z cest (— co jen dovede povědět o rázu místa či krajiny, kde je pozoruhodná drobná stať Božetěchův kříž —); krátké prózy, plné poetičnosti a zářivých postřehů (— jako Kouzelná lampa nebo Hadí květy —); eseje, kritky a úvahy o umění; i větší výpravné celky, kde závažnost pohledu neustupuje mistrovství jazyka i komposice. Kolik příběhů má vskutku theologickou hloubku, a ke chvále Jaroslava Durycha patří i to, že dokázal mnoho věcí vidět odpovědněji a lépe než jeho předchůdci.

Básníku, kterému bylo dopřáno, že přes všechno jeho hlas byl slyšen a že jeho dílo už tolik zapůsobilo myšlenkově i umělecky, platí náš dnešní skromný pozdrav plný upřímné úcty, k němuž patří na tomto místě obzvláštní díky také za mnohé, co napsal o vznešenosti a obětech kněžského života. *vsč*

ANTONÍN JANDA PĚTÁŠEDESÁTNIKEM

Hudebník dvojího uměleckého působení: skladatel a reproduční umělec. Jako skladatel vykazuje dokonalé školení. Je žák Steckerův a Jos. B. Foerstrův. Ve skladbě pěstuje zásadně trojí etos: ten první se nese k *umělé skladbě vyššího slohu*, jako je jeho »Missa basilicae Sancti Georgii« (op. 41 a) z r. 1928 pro smíšený sbor a varhany. Skladatele nestrhuje k sobě snaha prorážet novostí myšlenkovou, jako spis úsilí plnit co nejdéle funkci církevní hudby směrem k oltářnímu dění. To skladatele ctí a jeho skladbě přidává hodnoty zejména, když jeho skladba vykazuje svěžest, život a svérázné autorovo proniknutí hudbou. Janda, i když si našel svérázný způsob zhudebnění textu (v němž jistá zdrženlivost je *přirozená*, sympatická, neboť plyne z tichosti jeho povahy), přesto usiluje, aby stavěl pevně a daří se mu to. Platí o jeho mši »Virgo gloriosa ad honorem Sctae Caeciliae« pro smíšený sbor a varhany (1945), zrovna jako o »Vánoční mši« pro týž soubor (těži z Božíhožového introitu »Puer natus est« a vymyká se běžnému typu vánočních mší). V šestihlasé mši bez průvodu, již je »Missa glagolskaja«, prokázal Janda (jinde uplatňující vždycky svou zdatnost varhanickou) zdravý smysl pro skladbu a capella. Velmi dobře osvědčil se Janda i ve skládání motet. Druhým oborem skladební činnosti Jandovy je *lidový zpěv* — sem by patřily mše »Proba k českým patronům« pro soprán, alt a varhany. Velikonoční mše pro 2–4hlasý ženský sbor a varhany, pak soubor lidových koled — souborů Jandových lidových písní je víc (ve »Sborníku českých zpěvů«, »Májových písní«, »Lidových zpěvů v basilice sv. Jiří« a j.). Činnost Jandova na tomto poli zejména je nedoceněna. Varhaník — zejména improvizátor a doprovazec — je Antonín Janda vynikající. *C. S.*

UPOZORNĚNÍ PŘEDPLATITELŮM K PŘEDPLACENÍ NAŠEHO ČASOPISU NA ROK 1957

Poštovní novinová služba, která rozšiřuje také náš

časopis, považuje každého dosavadního předplatitele tisku za trvalého odběratele. Každý, kdo si svůj vý-
tisk před koncem roku předplatí u svého poštovního
doručovatele, resp. na poštovním úřadě nebo u rozši-
řovatele tisku v zaměstnání, má jej i pro rok 1957 za-
jištěn. Poštovní novinová služba vybírá předplatné
u deníků na měsíc a u časopisů zpravidla na půl roku.
Pokud se týká možnosti přihlášení dalších předpla-
titelů našeho časopisu na rok 1957, informujte se na
svém poštovním úřadě.

REKREAČNÍ A LÉČEBNÁ PÉČE CHARITY — ZIMNÍ SEZÓNA 1956—1957

V zimní sezóně umožní opět Česká katol. Charita
duchovenstvu, řádovým sestrám a farským hospodyním
rekreaci, eventuálně lázeňské léčení v těchto lázních
a rekreačních střediscích:

1. Janské Lázně (Krkonosy), zotavovna ČKCH »Ma-
rianum«;

2. Dol. Smokovec (Vysoké Tatry) — zotavovna slo-
venské Karity;

3. Poděbrady, léčebný dům »Charita«.

Zimní sezóna potrvá do konce dubna 1957.

Denní pence pro duchovní v činné službě, farské hos-
podyně a řádové sestry, zaměstnané v nemocnicích, je
16 Kčs. Řádové sestry, zaměstnané v charitních ústa-
vech, platí 10 Kčs denně. Plná denní pence je 32 Kčs.

Pobyt v Poděbradech je možno spojit s lázeňským
léčením.

Duchovním na odpočinku, řádovým sestrám v ústav-
ním zaopatření a bývalým dlouholetým farským hos-
podyním je poskytován pouze léčebný pobyt v Podě-
bradech za platebních podmínek jako pro duchovní
v činné službě.

Přihlášky přijímá a informace podává Česká kato-
lická Charita, rekreační oddělení v Praze II, Vladisla-
vova 12. Telefon 24-29-00.

Milostiplné svátky vánoční a požehnaný nový rok spásy 1957 v míru a pokoji

přeje všem čtenářům a spolupracovníkům

redakce časopisu „Duchovní pastýř“

ÚŘEDNÍ ZPRÁVY

ARCIDIECÉSE PRAŽSKÁ

Ustanovení:

Metýš Bedřich, administrátor ve Slapech n. Vlt.,
ustanoven dekretem čj. 5642/56 od 15. 8. 1956 kapla-
nem u Nejsv. Trojice v Praze II, Podskalí, a služebně
příkázán konventu řádu Milosrdných bratří v nemoc-
nici v Praze I, Na Františku.

Vaníček Hugo, kaplan v Ústí n. L., ustanoven dekre-
tem čj. 5729/56 od 1. 9. 1956 administrátorem proboš-
ství v Roudnici nad Labem a dekretem čj. 6026/56
excurrendo administrátorem v Bechlíně, okres Roud-
nice.

Koleta Jaroslav, býv. admin. v Rožmberku, ustano-
ven dekretem čj. 6210/56 od 1. 8. 1956 kaplanem u sv.
Mikuláše v Praze III.

Lazar Rudolf, administrátor v Karlštejně-Budňan-
ech, ustanoven dekretem čj. 5724/56 od 15. 8. 1956
administrátorem ve Slapech n. Vlt., okres Praha-jih.

Dvořák František, kaplan ve Staré Boleslavi, usta-
noven dekretem čj. 5725/56 od 15. 8. 1956 kaplanem
v Kyjích, okres Praha-sever.

Lutrýn Jindřich, administrátor v Tetíně, ustanoven
dekretem čj. 5727/56 od 15. 8. 1956 kaplanem ve Sta-
ré Boleslavi, okres Brandýs n. L.

Jelínek Miloslav, administrátor v Chlumině, usta-
noven dekretem čj. 6006/56 od 2. 8. 1956 excurrendo
administrátorem v Hostíně, okres Kralupy n. Vltavou.

Šimoník Heřman Alois CC, býv. admin. u sv. Mi-
kuláše v Praze III, ustanoven dekretem čj. 6457/56
od 15. 9. 1956 administrátorem ve Stříbře a dekretem
čj. 6458/56 excurrendo admin. v Černošíně, okres
Stříbro.

Hůlka Miroslav, admin., Stříbro, ustanoven dekre-
tem čj. 6460/56 od 15. 9. 1956 kaplanem u P. Marie
Růžencové v Plzni V.

Veselý Václav, kaplan, Jince, ustanoven dekretem
čj. 6459/56 od 15. 9. 1956 kaplanem u sv. Anny v Pra-
ze-Žižkově.

Riant Karel, kaplan arciděk., Plzeň I, ustanoven de-
kretem čj. 7513/56 od 1. 10. 1956 excurrendo admini-
strátorem v Liticích-Plzni.

Koutník Jiří, admin., Litice-Plzeň, ustanoven de-
kretem čj. 7516/56 od 1. 10. 1956 administrátorem ve
Štáhlavech, dekretem čj. 7517/56 excurr. admin. ve
Starém Plzenci a dekretem čj. 7518/56 excurr. admin.
ve Štěnovicích, okres Plzeň.

Máša Miloslav, kaplan u Matky Boží pod řet., Pra-
ha III, ustanoven dekretem čj. 7514/56 od 15. 9. 1956
kaplanem u sv. Mikuláše v Praze III, s povinností
působení u sv. Josefa v Praze II, Nám. republiky.

Koleta Jaroslav, kaplan u sv. Mikuláše v Praze III,
ustanoven dekretem čj. 7515/56 od 15. 9. 1956 kapla-
nem u Matky Boží pod řetězem v Praze III.

Dragoun Augustin, admin. v Roudnici n. L., usta-
noven dekretem čj. 7631/56 od 1. 9. 1956 administrá-
torem ve Slapech nad Vlt., okres Praha-jih.

Pensionování:

Zajíček Karel, farář a arcib. notář, Štáhlavy, od-
chází dnem 1. 10. 1956 do trvalé výslužby (čj. 6053/56).

Kabílka Jan, farář, Ohaře, odchází dnem 1. 10. 1956
do trvalé výslužby (čj. 6103/56).

Úmrtí:

Nejman Václav, farář, Hostín, zemřel 2. 8. 1956 ve
věku 73 let (čj. 5695/56).

ARCIDIECÉSE OLOMOUCKÁ

Ustanovení:

Hamerla Jan Gabriel, kooperátor, Jevíčko, ustano-
ven dekretem čís. 4069/56 ze dne 30. 9. 1956 s plat-
ností od 1. 10. 1956 administrátorem v Kunčíně.

Glogar Jan, kooperátor v Nivnici (okr. Uh. Brod),
ustanoven dekretem čís. 4286/56 ze dne 13. 10. 1956
s platností od 1. 10. 1956 kooperátorem ve Zdounkách
(okr. Kroměříž).

Wariš František, kooperátor, Zdounky, ustanoven de-
kretem čís. 4287/56 ze dne 13. 10. 1956 s platností od
1. 10. 1956 kooperátorem v Nivnici (okr. Uh. Brod).

Pensionování:

Kužela Rudolf, farář, Kunčina (okr. Mor. Třebová),
vyvázán z duchovní činnosti dekretem čís. 3623/56 ze
dne 15. 9. 1956 s platností od 1. 10. 1956 a přeložen
na trvalý odpočinek.

Doležel Karel, administrátor, Chvalnov (okr. Kroměříž), pensionován výměrem č. 4252/56 z 13. 10. 1956 s platností od 1. 12. 1956.

Zemřelí:

Janýška František, nar. r. 1881, kons. rada v. v. v Petřkovicích, zemřel 3. 9. 1956, pochován 6. 9. 1956 na Starém Jičíně.
Penka Stanislav Msgre, v. v., Tovačov, zemřel dne 1. 10. 1956, pochován 4. 10. 1956 v Moravičanech.
Neiser František, katecheta v. v. (nar. 12. 1. 1891) Opava u P. Marie, zemřel dne 12. října 1956, pochován 15. 10. 1956 v Opavě.
Forgač Albert, farář v Choryni, zemřel dne 19. 10. 1956, pochován 23. 10. 1956 v Paskově.
Pokorník Pavel, administrátor, Kostelany (okr. Uh. Brod), zemřel dne 14. 10. 1956, pochován tamtéž 17. 10. 1956.
Bajtek Jan, nar. r. 1882, v. v., Frenštát p. R., zemřel dne 23. 10. 1956, pochován 27. 10. 1956 v Lysůvkách.

DIECÉSE ČESKOBUDĚJOVICKÁ

Ustanovení:

Šimsa Josef, administrátor Všeruby, excurrento administrátorem v Mrákově (okres a vikariát Domažlice) od 15. 4. 1956 (č. 622/56).
Hrbek Jan, farář Nezamyslice, excurrento administrátorem v Budčicích (okres a vikariát Sušice) od 1. 5. 1956 (č. 687/56).
Roubal Václav, administrátor Újezd Sv. Kříže, administrátorem v Kolovči (okres Stod, vikariát Domažlice) od 1. 5. 1956 (č. 719/56) a excurrento administrátorem v Úboči od 1. 8. 1956 (okres a vikariát Domažlice, č. 1463/56).
Mráz Jiří, kaplan Prachatic, administrátorem v Předslavicích (okres a vikariát Strakonice) a excurrento administrátorem v Malenicích (okres a vikariát Vimperk) od 1. 5. 1956 (č. 752/56).
Harant Jan ustanoven administrátorem v Újezdě Sv. Kříže a excurrento administrátorem v Bělé n. Radb. (okres a vikariát Horš. Týn), Bernarticích u Tachova a Dubci (okres Tachov, vikariát Horš. Týn) od 1. 7. 1956 (č. 900/56).
Morava Vojtěch, farář v Ml. Břístích (diecése Hradec Králové), excurrento administrátorem v Zachotíně (okres a vikariát Pelhřimov) od 1. 7. 1956 (čís. 1122/56).
Makovec Václav, katecheta v. v. ve Strakonici, duchovním správcem Charitního domova a kostela sv. Martina ve Strakonici (okres a vikariát Strakonice, č. 1145/56).
Hobizal František, novosvěcenec, IV. kaplanem u děk. úřadu v Čes. Budějovicích a kancelistou a archivářem kapitulní konsistoře v Čes. Budějovicích od 1. 7. 1956 (č. 1172/56).
Rendl Karel, novosvěcenec, kaplanem v Prachaticích (okres a vikariát Prachatic) od 1. 7. 1956 (č. 1335/56).
Korejs Jaromír ustanoven duchovním správcem v Charitním domově v Bechyni (č. 1224/56).
Koleta Jaroslav, býv. administrátor v Rožmberku n. Vlt., propůjčen do arcidiecése pražské a ustanoven kaplanem v Praze III (č. 1619/56).
Chramosta Antonín, administrátor v Zálší, ustanoven administrátorem v Dubném a excurrento administrátorem v Čakově (okres a vikariát Čes. Budějovice) od 15. 8. 1956 (č. 1513/56).
Kozelský Leopold, administrátor v Dubném, ustanoven administrátorem v Zálší (okres a vikariát Soběslav) od 15. 8. 1956 (č. 1514/56).
Drmotá Jan, kněz deficient, pověřen duchovní správou v Hosíně (okres a vikariát Čes. Budějovice) od 1. 9. 1956 (č. 1568/56).
Honsa František, administrátor v Pohnání, ustanoven administrátorem v Brloze (okres a vikariát Čes. Krumlov) od 15. 8. 1956 (č. 1579/56).

Chum František, administrátor v Brloze, ustanoven administrátorem v Pohnání a excurrento administrátorem v Ratibořských Horách (okres a vikariát Tábor) od 15. 8. 1956 (č. 1580/56).

Přefaření:

Se souhlasem odboru pro věci církevní rady KNV v Plzni, č. cír. 1060/56-1-W ze 17. 7. 1956, byla obec **Hadrava** přefařena od farnosti Pocinovice k farnosti Nýrsko, okres a vikariát Klatovy, s platností od 1. srpna 1956 (č. 1342/56).

Zpovědní jurisdikce:

Vrbský Josef, duch. správce v Domově důchodců v Lažanech, ustanoven mimořádným zpovědníkem sester Nejsv. Svátosti tamtéž (č. 890/56).
Lilák Jaroslav, administrátor v Blovicích, ustanoven řádným zpovědníkem sester Nejsv. Svátosti v Žinkovech (č. 1206/56).
Brůžek František, administrátor ve Stráži n. Než., ustanoven řádným zpovědníkem sester De Notre Dame v Čes. Budějovicích (č. 1689/56).
Lazický Alois, kaplan v Čes. Budějovicích, ustanoven mimořádným zpovědníkem sester Nejsv. Svátosti v Čes. Budějovicích (č. 1689/56).
Bukovský Květoslav, duchovní správce v Hrabcích, řádným zpovědníkem sester sv. Karla Borom. v Hrabcích (č. 353/56).
Soukup Ladislav, administrátor v Sudoměřicích, řádným zpovědníkem sester De Notre Dame v Bechyni (č. 353/56).
Pacík Jan, administrátor ve Staněticích, řádným zpovědníkem sester sv. Karla Borom., ve Strakonici (č. 354/56).
Zíka Josef, os. děkan v Kraselově, mimořádným zpovědníkem sester sv. Karla Borom. ve Strakonici (č. 354/56).
Švarc Karel, duchovní správce Charitního domova v Oseku u Strakonice, řádným zpovědníkem sester

Úmrtí:

Posík Josef, os. děkan v Zachotíně, zemřel 1. 6. 1956.
Pechuška Jan, os. děkan, Senohraby, zemřel 31. 5. 1956.
Korber Augustin, katecheta v. v. v Lomnici n. Luž., zemřel 3. 6. 1956.
Šolle Karel, farář v. v. v Č. Budějovicích, zemřel 7. 6. 1956.
Smetana Karel, katecheta v. v. v Mladé Vožici, zemřel 4. 8. 1956.
Čech Jaroslav, os. děkan v. v. v Rynárci, zemřel 15. 8. 1956.

DIECÉSE LITOMĚŘICKÁ

Vyznamenání:

U příležitosti celostátní konference katolického duchovenstva v Praze byli vyznamenáni:
Černý Martin, administrátor v Bosni u Mnichova Hradiště, byl jmenován osobním děkanem, č. dekr. 1251/56 1-Ord-Pe, ze dne 18. 10. 1956.
Hrubý František, administrátor v Podbořanech, byl jmenován osobním děkanem, č. dekr. 1252/56 1-Ord-Pe, ze dne 18. října 1956.
Jurčík Miroslav, administrátor v Křešicích, dostal právo nositi expositorium canonice, č. dekr. 1260/56 1-Ord-Pe, z 18. 10. 1956.
Kočička František, administrátor v Holešicích, dostal právo nositi expositorium canonice, č. dekr. 1261/56 1-Ord-Pe, ze dne 18. října 1956.
Kolář František, administrátor v Čhomutově, byl jmenován osobním děkanem, č. dekr. 1253/56 1-Ord-Pe, ze dne 18. října 1956.
Kostka Alfred, os. děkan v Březně, byl jmenován notářem kurie litoměřické, č. dekr. 1257/56 1-Ord-Pe, ze dne 18. října 1956.

Lochman Václav, děkan v Libochovicích, byl jmenován notářem kurie litoměřické, č. dekr. 1258/56 1-Ord-Pe, z 18. října 1956.

Matura Josef, administrátor ve Světlé pod Ještědem, dostal právo nositi expositorium canonice, č. dekr. 1262/56 1-Ord-Pe, ze dne 18. října 1956.

Melan Mojmir, administrátor v Sobotce, dostal právo nositi expositorium canonice, č. dekr. 1263/56 1-Ord-Pe, z 18. října 1956.

Ondrouch František, děkan v Teplicích L. v Č., byl jmenován notářem kurie litoměřické, č. d. 1259/56 1-Ord-Pe, z 18. 10. 1956.

Padrta Jan, děkan v Mnichově Hradišti, byl jmenován čestným konsistorním radou, č. dekr. 1250/56 1-Ord-Pe, ze dne 18. října 1956.

Punčochář Vlastimil, administrátor v Ústí nad Labem, byl jmenován osobním děkanem, č. dekr. 1254/56 1-Ord-Pe, z 18. 10. 1956.

Rušíl Klement, administrátor v Mikulášovicích, okres Rumburk, dostal právo nositi expositorium canonice, č. dekr. 1264/56 1-Ord-Pe, ze dne 18. října 1956.

Sahan Karel, spirituál kněžského semináře v Litoměřicích, byl jmenován notářem kurie litoměřické, č. dekr. 1265/56 1-Ord-Pe, ze dne 18. října 1956.

Sivák Štefan, administrátor ve Vilémově, byl jmenován osobním děkanem, č. dekr. 1255/56 1-Ord-Pe, ze dne 18. října 1956.

Vinduška Oldřich, administrátor v Litvínově, byl jmenován osobním děkanem, č. dekr. 1256/56 1-Ord-Pe, ze dne 18. října 1956.

Zimmerhackel František, děkan a vikář v Turnově, byl jmenován čestným konsistorním radou, č. d. 1249/56 1-Ord, z 18. 10. 1956.

Martinovský Václav, os. arciděkan a farář v Březině, dostal při přeložení do výslužby ordinariátní pochvalu a uznání, č. dekr. 1654/56 III-A-1, ze dne 16. srpna 1956.

Vaníček Hugo, administrátor v Roudnici n. L., byl jmenován za obětavou práci v duchovní správě v litoměřické diecési notářem kurie litoměřické, č. dekr. 1280/56 1-Ord-Pe, z 23. října 1956.

Jmenování a ustanovení:

Hrubý František, administrátor v Podbořanech, jmenován s platností od 1. září 1956 správcem vikariátu podbořanského, č. dekr. 1597/56 I-A-8a ze dne 23. srpna 1956.

Bouček Josef, administrátor v Býčkovcích, ustanoven s platností od 1. září 1956 kaplanem při děkanství v Žatci, č. dekr. 1753/56 II-A-3.

Filipovič Vladimír, jáhen, ustanoven s okamžitou platností II. dómským vikaristou při katedrále sv. Štěpána Prvomučedníka v Litoměřicích a současně protokolistou kapitulní konsistoře v Litoměřicích, č. dekr. 1785/56 I-A-3a ze dne 3. září 1956.

Kahoun Karel, administrátor v Lužici, pověřen prozatímním vedením duchovní správy ve farnostech Bílina a Jenišův Újezd, č. dekr. 1652/56 II-A-1 ze dne 16. srpna 1956.

Kubát František, kaplan v Žatci, ustanoven s okamžitou platností kaplanem při arciděkanství v Ústí nad Lab., č. dekr. 1780/56 II-A-3 ze dne 3. září 1956.

Netík Jan, novokněz, ustanoven s okamžitou platností kaplanem při arciděkanství v Ústí nad Lab., č. dekr. 1782/56 II-A-3 ze dne 3. září 1956.

Poul Josef, administrátor ve Střekově, ustanoven s platností od 1. září 1956 interkalárním administrátorem farního úřadu u sv. Štěpána Prvomučedníka v Litoměřicích s povinností pracovat v kanceláři kapitulní konsistoře v Litoměřicích, č. dekr. 1756/56 II-A-1 ze dne 30. srpna 1956.

Poul Josef, administrátor u sv. Štěpána v Litoměřicích, ustanoven s okamžitou platností excurrendo administrátorem v Býčkovcích, č. dekr. 1881/56 II-A-1 ze dne 19. září 1956.

Punčochář Vlastimil, administrátor v Ústí n. Lab., ustanoven s okamžitou platností excurrendo admini-

strátorem ve Střekově, č. dekr. 1791/56 ze dne 3. září 1956.

Vadovič Josef, novokněz, ustanoven s okamžitou platností interkalárním administrátorem v Homoli a excurrendo administrátorem v Třebušíně, Touchořinách, Probošově, Zubrnici, č. dekr. 1781/56 II-A-1 ze dne 3. září 1956.

Brabec Karel, administrátor v Chlumu sv. Maří, byl ustanoven s platností od 1. října 1956 interkalárním administrátorem farnosti Loukov a excurrendo administrátorem farností Loukovec a Březina, vše okres a vikariát Mnichovo Hradiště, č. j. 1928, z 26. 9. 1956.

Brabec Miroslav, administrátor, Mcely, ustanoven s platností od 1. října 1956 interkalárním administrátorem farnosti Rejšice a excurrendo administrátorem farnosti Mcely, č. j. 1877, z 19. září 1956.

Černý Martin, administrátor v Bosni, ustanoven s platností od 1. října 1956 excurrendo administrátorem farnosti Všebořsko, okres a vikariát Mnichovo Hradiště, č. j. 1856/56, z 15. září 1956.

Havelka Josef, administrátor v Lovosicích, ustanoven s platností od 1. října 1956 interkalárním administrátorem farnosti Luštěnice, okres a vikariát Mladá Boleslav, č. j. 1876/56, z 19. 9. 1956.

Knespl Jaroslav, administrátor a vikář v Liberci, ustanoven s platností od 1. října 1956 interkalárním administrátorem farnosti Lovosice, vikariát Litoměřice, č. j. 1879/56, z 19. září 1956.

Kovačík Josef, administrátor v Loukově, ustanoven s okamžitou platností interkalárním administrátorem farnosti Kován a excurrendo administrátorem farnosti Skalsko, obojí okres Doksy a vikariát Česká Lípa, č. j. 1959/56, z 1. října 1956.

Palme Josef, administrátor, České Zlatníky, ustanoven s platností od 1. října 1956 interkalárním administrátorem arciděkanství v Bílině a excurrendo administrátorem farností České Zlatníky, Jenišův Újezd a Zelenice, vše okres Bílina a vikariát Duchcov, č. j. 1880/56, z 19. září 1956.

Surý M. Jan, administrátor v Kováni, ustanoven s platností od 1. října 1956 interkalárním administrátorem arciděkanství Liberec a excurrendo administrátorem farností Ruprechtice a Údol Sv. Kryštofa, okres a vikariát Liberec, č. j. 1896/56, z 20. září 1956.

Vítek Karel st., děkan-administrátor ve Vratislavicích, byl s platností od 1. října 1956 jmenován vikariátním sekretářem vikariátu libereckého s působností pro okres Liberec, č. dekr. 2110, z 16. 10. 1956.

Iurisdikce:

Mikulka František, ústavní duchovní v Hor. Žlebu u Děčína, dostal s okamžitou platností iurisdikci k duchovenské činnosti v Zaopatřovacím ústavě České katol. Charity v Horním Žlebu, č. dekr. 1282/56 1-Ord-Pe, ze dne 25. října 1956.

Přeložení na trvalý odpočinek:

Kapic Jan O. Cis., administrátor v Bílině, přeložen s platností od 1. září 1956 do trvalé výslužby-důchodu, č. dekr. 1653/56 III-A-1 ze dne 16. srpna 1956.

Martinovský Václav, os. arciděkan a farář v Březině u Mnichova Hradiště, byl ke dni 1. října 1956 přeložen do trvalé výslužby, č. dekr. 1654/56, ze dne 16. srpna 1956.

Zproštění:

Kostka Alfred, os. děkan a administrátor v Březně u Mladé Boleslavi, byl s platností od 1. října 1956 zproštěn povinností excurr. administrátora farnosti Všebořsko, okres a vikariát Mnichovo Hradiště, č. j. 1857/56, z 14. září 1956.

Úmrtí:

Kadlec Václav, konsistorní rada, os. arciděkan a emer. farář v Mladějově v Č., zemřel po těžkém utrpení dne 25. října 1956 v jičínské nemocnici a byl v úterý dne 30. října 1956 pohřben v Mladějově. R. I. P.

DUCHOVNÍ PASTÝŘ - Ročník VI. - Číslo 9-10. - V Praze dne 1. prosince 1956

KULTURNÍ KALENDÁŘ

15. 11. 1916

Již čtyři desítky let nás dělí ode dne, kdy ve svém rodišti v Praze zemřel přední malíř generace Národního divadla *František Ženíšek*. Pocházel z kupecké rodiny a jeho rodný dům, kde se narodil 25. 5. 1849, stával na Novém Městě na rohu ul. Žitné a Štěpánské (čp. 653).

Podarilo se mu zvrátiti námitky otcovy, aby šel na lesnictví. Nastoupil uměleckou dráhu, kterou si sám zvolil. Studoval na akademii v Praze (r. 1863), ve Vídni (r. 1865), podnikl cesty do Paříže (r. 1878), do Itálie (r. 1879), poslední zároveň s Alešem.

Pak nastala práce na soutěžních návrzích pro Národní divadlo v Praze, kde se uplatnil vynikajícím způsobem spolu s Tulkou a Alšem: jeho dekorace ve foyeru Zlaté kapličky nad Vltavou a alegorické obrazy na stropě jejího hlediště (malovány na plátně a vsazeny do stropu) zůstávají trvalým dokladem jeho umění.

Hudební ráz jeho tvoření, lyrismus připomínající Josefa Mánesa a slavnostní rytmus komposic poji se v jeho díle s bystrým postřehem skutečnosti. Kartony k nástěnným obrazům v Grégrově sále Obecního domu v Praze založily jeho slávu, tak jako Ženíškův proslulý obraz »Oldřich a Božena« (r. 1882), rozšířený v tisících barevných reprodukcí po vlastech českých. V celé řadě Ženíškových obrazů jsou zachyceny i náboženské motivy, na př. »Svatá rodina« (r. 1893), »Svatá noc« (r. 1888), »Sv. Václav« (r. 1878), »Sv. Ludmila« (z téhož roku) a j.

Ženíšek proslul též jako výborný portrétista. Noblesa jeho pojetí spolu s realismem jsou charakteristickými pro tyto podobizny, jichž provedl na 80 (na př. kardinál Schwarzenberg, křižovnický velmistr Dr Huspeka, univ. prof. Dr Randa a j.).

21. 11. 1811

Věčně neklidný a nespokojený duch německého dramatika *Heinricha v. Kleista* opustil dobrovolně tento svět na jezeře Wann (Wannsee) u Berlína před 145 lety.

Kleist se narodil jako syn pruského důstojníka ve Frankfurtu n. O. dne 18. 10. 1777. Vychodil kadetní školu a byl v letech 1792—1799 vojákem, později studoval různé vědy na universitě ve svém rodišti. Jeho cesty po Francii a Švýcarsku (r. 1801—1802) vzbudily v něm touhu státí se básníkem.

Trpký život, jímž se těžce probíjel, roztěkanost ducha, vnitřní neklid, stálé hledání pudily ho s místa na místo. Nikde nemohl zakotvit trvale v dobách, kdy jeho vlast byla zmítána válkami, bídou a politickými intrikami.

Z jeho díla připomínáme roztomilou veselohru »Rozbitý džbán« (r. 1814), plnou života a vzácného humoru, dále něžně romantickou rytířskou hru »Das Käthchen von Heilbronn« (r. 1810) a posléze zajímavou novelu »Michael Kohlhaas«, v níž jest líčen smutný osud poctivce, jak v boji za své právo se stává nakonec zločincem.

9. 12. 1641

Před 315 roky zemřel v Londýně *Anthonis van Dyck* (nar. 22. 3. 1599 v Antverpách), vedle Rubense nejvýznamnější zástupce nizozemské malířské školy 17. stol. Van Dyck vychází z Rubense, vycvičil se na Tizianovi a osvojil si svůj zvláštní styl, nervosnější a elegantnější pojetí, hlavně v podobiznách, jež vynikají uhlazeností a reprezentativností.

V barvě je mírnější než jeho vzory, jemně odstíňuje a spokojuje se často s trojzvukem bělí, černé a pleťové barvy, někdy přidá šarlatovou draperii.

Od Rubenova pathosu a divoké akce přejde k dojemné a trochu sentimentální citovosti. Je však vždy

mistrem štětce, technika jeho jest smělá a široká, ale zůstává při veškerém zjemnění nedostižitelnou.

Van Dyck žil střídavě v různých zemích, tak jako dnes jeho slavná plátna zdobí obrazárny různých velkých měst.

Od r. 1632 se usadil van Dyck trvale v Londýně, kde se stal malířem královské rodiny (Karel I.) a dvorní společnosti. Byl velmi vážen, vyhledáván, povýšen do šlechtického stavu a obdržel roční rentu.

Z velké řady jeho děl vynikly jmenovitě znamenité portréty (na př. »Isabella, vladárka nizozemská«, r. 1634) a díla s náboženskými motivy: »Oplakávání Krista« (r. 1635), »Sv. Rosalie« (r. 1629), »Sv. Heřman Josef klečí před Madonou« (r. 1630).

9. 12. 1871

Bolestná ztráta postihla náš národ a jmenovitě naše umění, když před 85 lety dožlhl v Praze vynikající český malíř *Josef Mánes*.

Narodil se rovněž v Praze dne 12. 5. 1820, jeho otec Antonín, bratr Quido a sestra Amalie byli všichni malíři, ale Josef jest právem pokládán za největšího mistra z celé této umělecké rodiny.

Universálnost jeho ducha, který bohužel koncem jeho života dospěl k smutnému soumraku, byla úžasná: přechází od krajiny k portrétu, od genu k historii, zabývá se drobnými pracemi dekorativními a uměleckoprůmyslovými a přitom zůstává vždy svůj a ryze národní. Byl pilný kreslíř, který se na každé své dílo svědomitě připravoval četnými náčrtky, bystrý pozorovatel krás života, ať šlo o květy přírody (je známa jeho touha po žluté růži) či půvabné kroje našeho lidu.

Z rozsáhlého Mánesova díla jmenujeme cyklus 15 obrazů »Život na panském sídle«, vzniklý ve šťastném úseku jeho života na Hané, a dvanáct alegorií měsíců pro orloj Staroměstské radnice v Praze.

13. 12. 1466

Již 490 roků uplynulo ode dne, kdy v rodné Florencii zemřel vedoucí sochař rané renesance *Donatello* (nar. kolem r. 1386), vlastním jménem Donato di Nicolo di Betto Bardi.

Donatello, mistr jemného mramorového reliéfu, vyniká přísně plastickou komposicí, jemnou modelací a vždy pečlivým studiem skutečnosti, měl značný vliv nejen na své žáky (na př. Desiderio da Settignano a Bertoldo), ale i na Raffaela a Michelangela.

Sochy na florentském dómu, výzdoba sienského dómu, bronzová kazatelna a bronzové dveře v chrámu s. Lorenzo ve Florencii, dřevěné řezby, medailony, oltáře, mramorová socha sv. Jiří v kostele sv. Michala — jsou stěžejní díla Donatellovy umělecké cesty a vývoje. Doba jeho nejzralejších prací jest rozhraní let 1425—1443, ač i jeho dlouholetý pobyt v Padue (r. 1443—1458) dal vzniknouti překrásným dílům: »Čtyři zázraky sv. Antonína«, »Dvanáct andělů-hudebníků«, »Krucifix« a j.

27. 12. 1846

Připomínáme-li 110. narozeniny českého kulturního dějepisce *Zikmunda Wintra* (nar. v Praze, zemř. 12. 6. 1912 v lázních Reichenhall v Bavorsku), jsme si vědomi jeho poctivé práce, kterou vykonal na svém pracovním úseku.

Winter, žák Tomkův, byl povoláním středoškolský profesor, který po 10 let působil v Rakovníce (do r. 1884) a potom na Akademickém gymnasiu v Praze (do r. 1906). Vydal řadu vědeckých knih, týkajících se života církevního a školního, jakož i obchodu a řemesel za starých dob v Čechách. Mimo to sepsal četné kulturně historické obrázky, črty a povídky, na př. cyklus Rakovnických a Pražských obrázků, »Miniatury« (r. 1899), »Rozina sebranec« (r. 1905) a j. Zajímavým dílem je též jediný Wintrův román »Mistr Kampanus« (r. 1909), jenž jest mohutnou dobovou freskou.

28. 12. 1571

V malém württemberském městečku Weil narodil se před 385 lety slavný německý hvězdář a matematik *Jan Kepler* (zemř. 15. 11. 1630 v Řezně).

Jeho rodina byla chudá a žila v neurovnalých poměrech: otec opustil rodinu, matka pro svou svárskou povahu byla hlasem lidu označena za čarodějnici, což v tehdejší době bylo vážné obvinění.

Kepler sám byl slabé tělesné konstrukce a po přestálých neštovicích trpěl slabým zrakem. Ježto nemohl se živit fyzickou prací, byl poslán do škol, kde u něho byl vzbuzen zájem o hvězdářství, jemuž se později celoživotně věnoval.

V bouřlivém období 30leté války žil střídavě v různých městech, také v Praze, kam byl povolán Tychohnem de Brahe, dvorním hvězdářem císaře Rudolfa II.

Kepler byl nejdříve pomocníkem de Brahe a po jeho smrti (r. 1601) stal se jeho nástupcem, a to jak ve dvorní funkci, tak i v jeho díle, jehož se stal zovřštěm.

Kepler, autor řady odborných knih, byl přivázenec t. zv. Koperníkovy soustavy a vypracoval tři zákony o pohybu nebeských těles, dodnes nazývané po něm Keplerovými. Tím zajistil svému jménu nesmrtelnost.

29. 12. 1926

Tricet let uplynulo již ode dne, kdy ve Švýcarsku (Valmont u Montreux) zemřel praž. rodák *Rainer Maria Rilke* (nar. 4. 12. 1875), jemný německý lyrik. Rilke pocházel ze starého šlechtického korutanského rodu, usídleného po několik staletí v Čechách. Byl rodinou určen původně k vojenskému stavu; opustil však záhy vojenské učiliště St. Poelten a oddal se studiu a literatuře. Podnikl mnoho cest, ale největší vliv na něho měla jeho cesta do Ruska, kde se setkal s L. N. Tolstojem. Žil v Paříži (krátký čas jako osobní tajemník slavného francouzského sochaře Augustina Rodina), v Itálii a posléze ve Švýcarech, kde též zemřel.

NOVÉ KNIHY

Leonid Sobolev, ZELEŇ PAPERSEK. (Naše vojsko, str. 184, váz. Kčs 10,95.)

Saša se chce stát námořníkem — a představa zeleného paprsku je výrazem jeho touhy i jeho úsilí, s nímž nakonec dosahuje cíle. A čtenář sleduje osudy již poručíka Rešetnikova, velitele válečného člunu, jenž pluje splnit zvláštní bojový úkol — vylodit v nacistickém týlu skupinu průzkumníků. Sobolev pronikl hluboko do duševního světa hrdinů svého románu. Na mnoha místech románu se rozezvoucí lyrická struna autorova, skoro básnického pohledu na přírodu, když líčí nálady na moři — klidné za bezvětřných podvečerů i hrozcím vzpěněními hřebeny vln za bouře.

VESELE O SPORTOVČÍCH NA ZEMI, VE VODĚ I VE VZDUCHU.

Vyšla knížka, kterou si přečte rád každý: mladí i staří, sportovci i nesportovci: VESELE PŘÍBĚHY VOJÍNA KULIHRÁCHA. Autor Mirko Pašek získal velkou popularitu zejména svými cestopisy. Je vtipný vypravěč, který koření svou řeč zdravým humorem. A tím je také v bohaté míře nadán jeho vojín Kulihrách, masér sportovců Ústředního domu armády, který je vypravěčem sportovních příběhů v knížce obsažených. Kniha vyšla v nakladatelství Naše vojsko, váz. Kčs 9,68, str. 163.

S MOTOCYKLEM V TERÉNU.

V posledních letech u nás vzrostl zájem zejména o terénní soutěže. Příprava na takovou soutěž není jednoduchá. Při provozování motocyklového sportu ve Svazarmu získávají závodníci kromě techniky ovládnutí stroje a celkové fyzické zdatnosti i morální hodnoty, které mají velký význam pro růst mladého muže. Přípravou, obsluhou stroje i vlastními závody se zabývá kniha I. Okrouhlického a J. Poustky TERÉNNÍ JÍZDA (Naše vojsko, váz. 33 Kčs).

ZA DOKONALÉ OVLÁDÁNÍ VOZIDLA.

Vzorná kázeň řidičů a hlavně dokonalé ovládnutí motorového vozidla může snížit velké procento dopravních nehod. Tento problém řeší známý automobilový závodník Z. Treybal v knize UMĚNÍ JEZDIT. (Naše vojsko, váz. Kčs 16,40.) Kniha psaná na základě bohatých zkušeností podává přístupnou a zajímavou for-

Jeho dílo, v podstatě lyricky básnické, vrcholí, když prošlo ojedinělým vývojem po stránce obsahové a umělecky tvarové. Tento pologermánský a poloslovanský lyrik básnil též francouzsky: tkvěl svými kořeny hluboko v německé romantice, tvořil z počátku pod vlivem českého prostředí a české lidové písně a pak až do konce svého života miloval nekonečnou Rus a věřil v ni.

Rilke, pěvec slovanské melodičnosti, hledající Boha a lásku, byl hluboký moderní mystik a jemný virtuos básnické formy, uctívající našeho Otakara Březinu.

Když se na přechodu století pod pohledy do mystických hloubek duše a života ozvalo jeho nitro, objevil na dně všech souvislostí Boha jako prapříčinu všeho, nikdy neukončenou a stále ve svém díle dozrávající. Důsledkem toho vidí ve smrti nikoliv konec, nýbrž naplnění a stupňování života.

Z Rilkeových děl jmenujeme: »Leben und Lieder« (r. 1894), »Larenopfer« (r. 1896; tam pěkná báseň o naší hymně a básně inspirované krásou Prahy) a »Sonette an Orpheus« (r. 1923).

30. 12. 1901

Pražský rodák *Soběslav Hippolyt Pinkas* (nar. 7. 10. 1827) zemřel ve svém rodišti před 55 roky. Pocházel ze staropražské patricijské rodiny, v níž jeho otec a děd byli známými advokáty. Byl proto i on určen rodinou ke studiu práv, avšak jeho sklony a styky s mladými pražskými umělci, hlavně přátelství s Josefem Mánesem, ho přivedly k malířství.

Po malířských studiích v Praze (r. 1849) a Mnichově (r. 1850—1853) odešel do Francie, kde strávil řadu let, až r. 1869 se vrátil trvale do svého rodného města.

Pobyt a studium ve Francii jsou typickými pro jeho dílo: po vzoru umělců barbizonských (jmenovitě Jeana Fr. Milleta) spokojoval se nenáročnými tematy, kusem a výsekem skutečné přírody, v níž hledal realistickou pravdu tvaru, barvy i světla.

Z jeho obrazů jmenujeme: »Hrající si děti na Kampě« (r. 1854), »Skály ve Fontainebleau« (r. 1864), »Hřbitov v Sázavě« (r. 1882).

mou poučení začátečníků i cenné rady zkušeným řidičům. Posadíme se spolu s autorem za volant a projíždíme ulicemi města po silnicích ve sněhu, v dešti a blátě, dále po státnicích i v terénu. Při těchto jízdách si probereme a vyřešíme nejrozmanitější problémy. Tyto kapitoly oživené mnoha praktickými příklady mezinárodních soutěží a závodů seznamují nové adepty motorového sportu, s jak těžkými úkoly a potížemi je nutno na cestě za úspěchem počítat, čeho se vystríhat a jak postupovat, aby bylo dosaženo maxima výkonu s minimem námahy a nebezpečí. Kromě odborných ilustrací je kniha doplněna i velkým množstvím vtipných obrázků Dr. J. Fischera, které čtenáře nejen pobaví, ale usnadní i studium vážných částí knihy.

ŠESTNÁCTÉ VYDÁNÍ SLAVNÉHO VÁLEČNÉHO ROMÁNU.

Románem obrany bojů před Moskvou za minulé světové války je dílo sovětského spisovatele Alexandra Beka ZA NÁMI MOSKVA. (Naše vojsko, váz. Kčs 16,50, str. 332.) Román zachycuje počáteční období Veliké vlastenecké války, dokumentuje legendární boje Panfilovců u Moskvy a ukazuje, proč Sovětská armáda nemohla být poražena. Román vyšel v překladu J. Mareše.

LADISLAV PTÁČEK, DRUHÁ STRÁŽ (Nakl. Naše vojsko, 25 Kčs).

Vzhledem k autorově předcházející tvorbě je to námět pro něho neobvyklý, stejně jako prostředí, do něhož je děj románu z velké části zasazen — totiž československá armáda. V osudech prostých vojáků i důstojníků zachycuje autor trnitou cestu, kterou prošla naše země od chvil, kdy německý fašismus počal působit na vývoj světové situace, až do roku 1945 — doby našeho osvobození a počátku zápasu o vybudování lidové armády. Ptáčkova hluboká duševněpytná kresba charakterů dává cele vyniknout pravdě, myšlení a heroických činech českých lidí v nejtěžších dobách. Román je velkým přínosem české poválečné literatury — dilem, které upoutá svou uměleckou krásou i závažností myšlenek.